

कुरआन-मजीद
दा
डोगरी अनुवाद

प्रकाशक

नज़ारत नश्र-व-इशाअत

कादियान

पंजाब-143516

कुरआन मजीद

डोगरी अनुवाद (उर्दू ते हिंदी थमां)

- अनुवादक : डॉ० ज्ञान सिंह
खास मदादी : गुलाम अहमद क़ादिर
प्रकाशक : नज़ारत नश्र-व-इशाअत, सदर अंजुमन अहमदिय्या, क़ादियान
छापाखान्ना : फज़ले उमर प्रिंटिंग प्रैस्स क़ादियान-143516
मिलने दा थाहर : नज़ारत नश्र-व-इशाअत, क़ादियान, गुरदासपुर पंजाब-143516
फोन : 01872-500970
अहमदिय्या मुस्लिम मिशन, म्हल्ला दलपत्तियां
मकान नं. 317, जम्मू त'वी-180001
पैहले पुज्ज : 2016

Holy Qur'an in Dogri Language

Published under the auspices of
HADHRAT MIRZA MASROOR AHMAD
Fifth Successor of Promised Messiah and
Supreme Head of the Ahmadiyya Movement in Islam

- Translated by : Dr. Gyan Singh
Special Contribution : Ghulam Ahmad Qadir
Published by : Nazarat Nashr-o-Isha'at,
Sadr Anjuman Ahmadiyya, Qadian
Printed at : Fazle Umar Printing Press, Qadian-143516
Contact Add. : Nazarat Nashr-o-Isha'at, Qadian
Distt. Gurdaspur, Punjab - 143516
Ph. : 01872-500970
Ahmadiyya Muslim Mission,
Mohallah Dalpatiyān, House No. 317,
Jammu Tawi-180001, Ph. : 0191-2572529
First Edition : 2016

© Islam International Publication Limited

ISBN : 978-81-7912-255-6

बिस्मिल्लाहिर्रहमानिर्रहीम

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

इज़हार शुक्रिया

मानव जाति गी कुरआन करीम दी खूबसूरत ते सदा-बहार शिक्षा शा बाकफ कराने आस्ते दुनियां-भर दी मुख सौ भाशाएं च अनुवाद छापने दे कार्यक्रम तैहत हिंदोस्तान दी सारी खेतरी भाशाएं च कुरआन मजीद दे अनुवाद छपी चुके दे न। हिंदोस्तान दियें प्रमुख भाशाएं च इक भाशा डोगरी बी ऐ। चिरै थमां इस भाशा च अनुवाद कराने दा कम्म चला करदा हा। हून अल्लाह तआला दी किरपा कन्नै इस भाशा दे जानकार बी कुरआन करीम दी खूबसूरत शिक्षा थमां वाकफ होई सकडन।

डोगरी भाशा च कुरआन मजीद दा अनुवाद हजरत खलीफतुल मसीह द्वितीय मिर्जा बशीरुद्दीन महमूद अहमद (रज़ि) दी “त. सीरे सगीर” थमां श्रीमान डॉ. ज्ञान सिंह साहब पी.एच.डी. चीफ अडीटर कल्चरल अकैडमी जम्मू-कश्मीर जम्मू होरें कीते दा ऐ। उनें बड़ी लगन ते शरधा कन्नै कम्म कीता ऐ।

हजरत अमीरुल मोमिनीन खलीफतुल मसीह पंचम दी चेची सरपरस्ती च इस अनुवाद गी पूरा कराया गेआ ऐ। इस अनुवाद दी संभावत कमियें गी दूर करने ते प्रूफ-रीडिंग च श्रीमान मौलवी गुलाम अहमद कादिर साहब मुबल्गे सिलसला जम्मू नै खास मदाद दिती ऐ। अल्लाह तआला इनें सबनीं गी नेक सिला प्रदान करै ते खुदा करै जे एह अनुवाद हर चाल्ती समूचे डुग्गर बासियें आस्ते फायदे दा जरीया साबत होऐ ते इस कुरआन करीम दे पाठक एहदी शिक्षा ते सनेह् गी समझन ते ओहदे शा लाह लैने दी थबीक पान ते दूएं तक बी इस नैमत गी पुजाने दी सरमत्थ हासल करन।

अल्लाह तआला सारे मदादियें गी नेक सिला प्रदान करै। आमीन

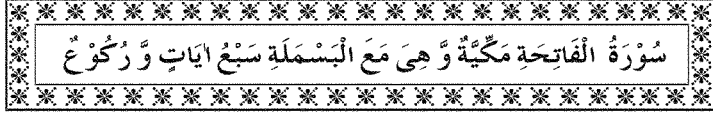
मखदूम शरीफ
नाज़िर नश्र-व-इशाअत क़ादियान पंजाब

कुर्आन-मजीद

सूरत सूची

सूरत नं०	सूरः	सफा	सूरत नं०	सूरः	सफा
1	अल्-फ़ातिहः	1	31	लुक्मान	768
2	अल्-बकरः	4	32	अल्-सजदः	775
3	आले इमरान	100	33	अल्-अहजाब	782
4	अल्-निसा	145	34	सबा	802
5	अल्-माइदः	193	35	फ़ातिर	816
6	अल्-अन्आम	230	36	यासीन	827
7	अल्-आराफ़	270	37	अल्-साफ़फ़ात	840
8	अल्-अन्फ़ाल	316	38	साद	858
9	अल्-तौबः	334	39	अल्-जुमर	872
10	यूनुस	368	40	अल्-मोमिन	887
11	हूद	392	41	हा-मीमअल्-सजदः	903
12	यूसुफ़	420	42	अल्-शूरा	915
13	अल्-राअद	447	43	अल्-जुख़रुफ़	927
14	इब्राहीम	459	44	अल्-दुखान	941
15	अल्-हिज़्र	471	45	अल्-जासियः	948
16	अल्-नहल	483	46	अल्-अहकाफ़	955
17	बनी-इस्राईल	511	47	मुहम्मद	964
18	अल्-कहफ़	535	48	अल्-फ़तह	972
19	मरयम	561	49	अल्-हुजुरात	981
20	ताहा	577	50	काफ़	986
21	अल्-अम्बिया	598	51	अल्-जारियात	993
22	अल्-हज़्ज	616	52	अल्-तूर	1001
23	अल्-मोमिनून	633	53	अल्-नज्म	1007
24	अल्-नूर	649	54	अल्-क्रमर	1015
25	अल्-फ़ुक्कान	666	55	अल्-रहमान	1022
26	अल्-शुअरा	680	56	अल्-वाकिअः	1030
27	अल्-नम्ल	703	57	अल्-हदीद	1039
28	अल्-क़सस	721	58	अल्-मुजादलः	1047
29	अल्-अन्क़बूत	741	59	अल्-हश्र	1053
30	अल्-रूम	756	60	अल्-मुम्तहिनः	1059

सूरत नं०	सूरः	सफा	सूरत नं०	सूरः	सफा
61	अल्-सफ़फ़	1064	88	अल्-गाशियः	1180
62	अल्-जुमुअः	1067	89	अल्-फ़न्न	1183
63	अल्-मुनाफ़िकून	1070	90	अल्-बलद	1187
64	अल्-तगाबुन	1073	91	अल्-शम्स	1190
65	अल्-तलाक़	1077	92	अल्-लैल	1193
66	अल्-तहरीम	1082	93	अल्-जुहा	1195
67	अल्-मुल्क	1087	94	अलम्-नश्रह	1197
68	अल्-क़लम	1092	95	अल्-तीन	1199
69	अल्-हाज़क़ः	1099	96	अल्-अलक़	1201
70	अल्-मआरिज	1105	97	अल्-क़द्र	1204
71	नूह	1110	98	अल्-बय्यिनः	1206
72	अल्-ज़िन्न	1114	99	अल्-ज़िल्ज़ाल	1208
73	अल्-मुज़ज़म्मिल	1119	100	अल्-आदियात	1210
74	अल्-मुद्दस्सिर	1123	101	अल्-क़ारिअः	1212
75	अल्-क़ियामत	1128	102	अल्-तकासुर	1214
76	अल्-दहर	1132	103	अल्-अस्र	1216
77	अल्-मुर्सलात	1136	104	अल्-हुमज़ः	1217
78	अल्-नबा	1142	105	अल्-फ़ील	1219
79	अल्-नाज़िआत	1147	106	कुर्श	1220
80	अबस	1152	107	अल्-माऊन	1221
81	अल्-तकवीर	1156	108	अल्-कौसर	1222
82	अल्-इन्फ़ितार	1160	109	अल्-क़ाफ़िरून	1223
83	अल्-मुत्फ़िफ़ीन	1163	110	अल्-नस्र	1224
84	अल्-इन्शिकाक़	1167	111	अल्-लहब	1225
85	अल्-बुरूज	1171	112	अल्-इख़लास	1227
86	अल्-तारिक़	1174	113	अल्-फ़लक़	1229
87	अल्-आला	1177	114	अल्-नास	1230

सूरः अल्-फ़ातिहः

एह् सूरः मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना)
जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर (किसम दी) तरीफ¹ दा अल्लाह (गै)
अधिकारी ऐ (जो) सारे ज्हाँने² दा रब्ब
(ऐ) ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

1. कुर'आन मजीद च मूल शब्द 'अल्हम्दु लिल्लाहि' ऐ जिसदा अर्थ ऐ - (क) हर चाल्ली दी स्तुति दा सिर्फ अल्लाह गै अधिकारी ऐ ते इस दा इक अर्थ एह् बी ऐ जे हर इक सदगुण पूरी चाल्ली अल्लाह च गै मजूद होंदा ऐ ते जिसलै अस कुसै गुण गी अल्लाह कनै सरबंधत करने/जोड़ने आं तां इसदा एह् अर्थ होंदा ऐ जे ओह गुण अपनी चरम सीमा तक सिर्फ अल्लाह च गै मजूद होंदा ऐ। (ख) इसदा दूआ अर्थ एह् ऐ जे हर चीजै दा असल गुण अल्लाह गै दस्सी सकदा ऐ। इक शख्स दूए शख्स बारै पूरा-पूरा ज्ञान नेई रखने करी उसदी पन्धान कराने च भुल्ल करी सकदा ऐ। इस्सै चाल्ली ओह पदार्थे दे तत्त्वं कनै पूरी चाल्ली बाकफ नेई होने करी उंदे गुण दस्सने च बी भुल्ल करी सकदा ऐ। सिर्फ ऊरे अंतर्यामी सत्ता पदार्थे दे तत्त्वं दा भेद दस्सी सकदी ऐ जिसी गैब दा बी ज्ञान होऐ। (ग) इसदा त्रीया अर्थ एह् ऐ जे बक्ख-बक्ख जातियां अपनी-अपनी धार्मिक कताबें दे अधार पर जिस चाल्ली दी पूरी तरीफ करदियां न ते इक पूर्ण सत्ता (अल्लाह) दा अंदाजा लांदियां न ओह् कामिल सत्ता सिर्फ अल्लाह गै ऐ। (घ) इस दा चौथा अर्थ एह् ऐ जे मनुक्ख जिस कामिल सत्ता दी तस्वीर अपने मनै च बनाई बैटे दा ऐ जेकर ओह तस्वीर ठीक होऐ तां ओह कामिल सत्ता अल्लाह दे सिवा कोई दूई होई गै नेई सकदी, की जे 'हम्द' शब्द दा अर्थ असली तरीफ ऐ, बनावटी तरीफ आसतै 'हम्द' शब्द प्रयुक्त नेई होंदा।
2. 'ज्हाँनें (लोकें) दा रब्ब'- रब्ब दा अर्थ ऐ - सुआमी, मालक, पालनहार। 'लोकें दा रब्ब' शब्द राहें बक्ख-बक्ख लोकें पासै संकेत कौता गेदा ऐ। बशाल शिश्टी च बक्ख-बक्ख लोक लभदे न जो रंगा-बरंगे, निक्के-बड्डे ते इक-दूए दे उलट न, पर इस रंगा-रंगी दे होंदे होई बी उंदे पिच्छें इक गै सिद्धांत कम्म करदा सेही होंदा ऐ ते उंदे पिच्छें इक गै संचालक शक्ति कम्म करा करदी ऐ, तां फही स्तुति जो प्राकृतक सौंदर्य गी मन्नी लैनै दा नांऽ ऐ ओह् बी कार्य कर्ता अल्लाह दी संपत्ति ते उस्सै दा हक्क समझी जाग।

बे-हद कर्म करने आह्ला, बार-बार रैहम्
करने आह्ला ॥ 3 ॥

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(ते) जजा (अच्छा बदला देने) - स'जा¹
(दंड देने) दे समे दा मालक² ऐ ॥ 4 ॥

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝

(हे अल्लाह!) अस तेरी गै अबादत³ करने
आं ते तेरे शा गै मदद मंगने आं ॥ 5 ॥

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝

असेंगी सिद्धे रस्ते⁴ पर चला 5 ॥ 6 ॥

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝

1. मूल शब्द 'मालिकेयौमिद्दीन' ऐ। जिसदा अर्थ ऐ जे अल्लाह जजा-सजा दे समे दा मालक ऐ यानी क्यामत दे ध्याड़े दा मालक ऐ। इत्थें इस लोक ते उस लोक (परलोक) च कर्म दे फलें दा फर्क दस्से दा ऐ जे क्यामत आहले रोज कर्म दा बदला देने च कुसै दूए दा दखल नैई होग। इस संसार च ते कर्म दा फल मनुक्खे रहें बी मिलदा ऐ ते उंदे शा भुल्ल बी होई सकदी ऐ, पर क्यामत आहलै रोज कर्म दा सिला सिर्फ अल्लाह गै देग ते ऐसा नैई होग जे निर्दोश गी स'जा मिलें ते दोशी बचे दा र'वै ते ऐसा बी नैई होग जे अपराधी छल-कपट शा कम्म लेइयै स'जा भोगने शा बचे दा र'वै।
2. मालक शब्द दा प्रयोग करियै इस पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे अल्लाह कर्म दा फल दिंदे मौके राजा जां कुसै कर्मचारी आंगर नैई होग बल्के मालक जां सुआमी दे रूपे च कम्म करग, की जे राजा ते फैसला करदे मौके न्याऽ गी सामनै रखदा ऐ। उसदा निरना वादी ते प्रतिवादी दे हक कन्नै सरबंथत होंदा ऐ। इस आस्तै उसी कुसै गी माफ करने दा हक नैई होंदा, पर अल्लाह मालक जां सुआमी होने दे नाते अपने अधिकार कन्नै जिन्ना चाह माफ करी सकदा ऐ। इस चाल्ली इत्थें मनुक्खे गी भेद बन्हाइयै नराशा थमां बचाया गेदा ऐ। दूए पासै मनुक्खे गी सचेत बी कीता गेदा ऐ जे देआवान अल्लाह दी देआ शा अनुचित लाह लैने दा विचार तक बी नैई करै, की जे जित्थें ओह लोकें (ज्हान्ने) दा मालक होने दे नाते लोकें पर देआ ते उंदे पाप माफ करी सकदा ऐ उत्थें ओह उनेंगी पापें च फसे दे बी नैई दिक्खी सकदा। इत्थें आशा ते थै दे बिचार इक्के नैह पैदा करियै मानव समाज गी चुस्त-दरुस्त रौहने ते हिम्मत बनाई रखने दी प्रेरणा दिती गेदी ऐ। इसदा इक अर्थ एह बी ऐ जे अल्लाह दीन यानी धर्म दे दिनें दा मालक ऐ। जिसलै कदें संसार च कोई सच्चा धर्म जनम लैदा ऐ तां उसलै ईश्वर दियां शक्तियां बी प्रकट होना शुरू होई जंदियां न, पर जिसलै संसार चा सच्चा धर्म लोप होई जंदा ऐ तां इयां लागदा ऐ जे इस संसार दा कोई मालक ते संचालक नैई, की जे उसदे प्रभुत्व, उसदे अनुशासन ते उसदी कुसै शक्ति दा प्रदर्शन नैई होआ करदा होंदा, पर कुसै सुधारक दे औने पर अल्लाह दिथें तक्रदीरें, उसदी प्रभुता दे नेकां चमत्कार ते उसदे फरिश्ते झट्ट गै संसार च प्रकट होन लगदे न ते उसदी योजनाएं दी अभिव्यक्ति इस चाल्ली होंदी ऐ जे जाह्रा-बाह्रा तौरै पर पता लागदा ऐ जे अल्लाह इक योजना मताबक संसार गी चलाना चांहदा ऐ।
3. जिसलै संसार च अल्लाह दे प्रभुत्व दे चेचे चमत्कार प्रकट होन लगदे न तां ओह मनुक्खे दे लागै होई जंदा ऐ ते पवित्र आदमी आध्यात्मक शक्ति रहें अल्लाह दे दर्शन करन लागी पौंदे न ते उंदे च इक खास ईमान उजागर होई जंदा ऐ। इस चाल्ली अद्रिश्श अल्लाह उनेंगी नजरी औन लागी पौंदा ऐ, उसलै ओह पुकारी उठदे न 'हे अल्लाह! अस तेरी गै उपासना करने आं ते तेरे शा गै मदद मंगने आं'।
4. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे दर्शन करने परैत उंदे दिलें च अपने प्रीतम गी मिलने दी इक तेज (काहलपुने आहली) आस जागी पौंदी ऐ। इस आस्तै उसदी उपासना करने ते ओहदे शा मदद मंगने दे कन्नै गै ओह एह बी चांहदे न जे अल्लाह कन्नै उंदा मलाप होई जा। इस आयत च इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे इक मोमिन भक्त जिसलै 'इय्याकानाबुदो' दा प्रतिष्ठत स्थान हासल करी लैदा ऐ तां मजबूर होइयै पुकारी उठदा ऐ, 'हे अल्लाह! मिगी अपने कश औने दा करीब तरीन (असान शा असान ते निक्के शा निक्का) रस्ता दस्स।

उनें लोकेँ दे रस्ते पर जिंदे पर तोह इनाम¹ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
 कीते दा (यानी जिनेंगी पुरस्कार प्रदान कीते दा) ۞
 ऐ, जिंदे पर नां ते (बा'द च तेरा) गज़ब (प्रकोप) غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۞
 नाजल होआ (ऐ) ते नां ओह (बा'द च) गुमराह²
 (होए दे) न ॥7॥ (स्कू 1)

ooo

1. नैमत कन्ने पुरस्कृत होने आहलें दी राह' यानी - (क) अल्लाह तक पुज्जने दा सरस, सुगम ते निक्के शा निक्का रस्ता। (ख) ओह रस्ता ऐसा नेई होऐ जो अल्लाह शा दूर लेई जाने आहला होऐ।
2. पुरस्कार पाने आहले उनें लोकेँ दा रस्ता दस्स जो तेरे प्रकोप दा पातर नेई बने ते नां गै ओह गुमराह होए न।

हर कौम किश चिरै आस्तै पुरस्कार पाने आहली बनी दी रौहदी ऐ। फही बल्लें-बल्लें बिगड़दे-बिगड़दे अल्लाह दे अजाब दी पातर बनी जंदी ऐ। इस प्रार्थना च दस्सेआ गेदा ऐ जे साढ़ी शुरुआत बी पुरस्कार पाने आहले लोकेँ जनेही होऐ ते साढ़ा अंत बी, पर ऐसा कदें बी नेई होऐ जे साढ़ी कौम पुरस्कार पाने दे बा'द बल्लें-बल्लें उंदे शा बंचत होई जा ते अल्लाह दे अजाब च फसी जा।

जाति तोरा पर कुसै मनुक्खेँ दा गुमराह होई जाना ते अजाब दा पातर बनी जाना ममकन ऐ, पर इस प्रार्थना दा मकसद एह ऐ जे सारी कौम पूरी दी पूरी गुमराह नेई होऐ ते नां गै अजाब दी पातर बनी सकै।

इस आयत च भविक्ख च होने आहले मुसलमानें दे पतन पासै बी संकेत कौता गेदा ऐ, पर इस भविक्खवाणी नै शंका दस्सियै आशा दी किरण बी पाई दी ऐ जे जेकर कुसै बेलै दे पुरस्कार पाने आहले मुसलमान एह कोशश करन जे ओह गुमराह होइयै अजाब दे पातर नेई बनी सकन तां उंदी कोशशें च सफल होने दी संभावना मजूद हौंदी ऐ ते कुसै गल्लै दा द्वार खुल्ला होने कन्ने बी इक बौहत बड्डी आस बनी रौहदी ऐ ते उत्साह बधदा रौहदा ऐ।

सूर: अल्-बकर:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सो सतासी आयतां ते चाली रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना)जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह¹ सारें शा ज्यादा जानने आह्ला
आं ॥ 2 ॥

الْمَو

الْمَو

इय्यै कामल कताब ऐ, इस (गल्ला) च कोई
शक्क नेई, एह संयमिये² गी हदायत देने
आहली ऐ ॥ 3 ॥

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ①

जो गौब³ पर ईमान आहनुदे ते नमाज गी
कायम रखदे न ते जे (किश) असैं उनेंगी

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ①

1. अलिफ, लाम, मीम ते इस चाल्ली दे दूए अक्खर जो कुरआन मजीद दी सूरतें दे शुरू च आए न-खंडाक्षर खुआंदे न। इंदे चा हर इक अक्खर इक-इक शब्द दे थाहरै पर प्रयुक्त होए दा ऐ जियां-'अलिफ'=अना, लाम=अल्लाह ते मीम =आलमो दे अर्थ च बरते दा ऐ। एह त्रवै अक्खर मिलियै 'अना अल्लाह आलमो' यानी अ'ऊं अल्लाह सारें शा ज्यादा जानने आह्ला आं, ऐसा भाव प्रकट करदे न। इनें खंडाक्षरें राहें सूरतें च आए दे अल्लाह दे गुणें पासै संकेत होंदा ऐ। किश सूरतें दे शुरू च कोई खंडाक्षर नेई आया। ऐसियां सूरातां अपने शा पैहली सूरतें दे अधीन होंदियां न जिंदे शुरू च कोई खंडाक्षर आए दा होंदा ऐ।
2. इस च दरसेआ गेदा ऐ जे हर-इक ऐसा शख्स जो मुत्तकी (यानि संयमी) बनना चाह जां तकवा (संयम) दियां किश श्रेणियां पूरियां करी चुके दा होऐ जां ओह अपने आपे गी उच्च कोटि दा संयमी समझदा होऐ, ऐसे सारे लोकें आस्तै इस पबितर कुरआन च आध्यात्मिक त्रक्को करने दे साधन मजूद न। इस चाल्ली एह कुरआन त्रक्की दे श्रेष्ठ स्थान शा उपपर सर्वश्रेष्ठ स्थान तक पुजाने आस्तै मार्ग-दर्शक ऐ।
3. इत्थें 'गौब' दा अर्थ अल्लाह ऐ जो निराकार ऐ पर हर ज'गा बराजमान ऐ। गौब शब्द फ़रिश्तें, क्यामत, सुर्ग ते नर्क आस्तै बी बरतोंदा ऐ। भाव एह ऐ जे संयमी इनें सारियें गल्लें दी सचाई पर पूरा-पूरा ईमान रखदे न।

दिते दा ऐ ओहदे चा खर्च करदे रौहदे
न ॥ 4 ॥

ते जो तैरे पर नाज़ल कीता गेदा ऐ जां जो तैरे
शा पैहलें नाज़ल कीता गेआ हा, उस पर ईमान
आहनदे न ते आखरत पर बी ओह यकीन रखदे
न ॥ 5 ॥

एह लोक (सच्चे गै) उस हदायत पर (कायम)
न जो उंदे रब्ब पासेआ (आई दी) ऐ ते इय्यै
लोक कामयाब होने आह्ले न ॥ 6 ॥

ऐसे लोक, जिनें कुफर कीता ऐ (ते) तेरा
उनेंगी डराना जां नेई डराना उंदे आस्तै बराबर
(असर पैदा करदा) ऐ (जिच्चर ओह इस
हालत गी नेई बदलन) ईमान नेई
आहनगन ॥ 7 ॥

अल्लाह नै उंदे दिलें¹ पर ते उंदे कन्नै पर
मोहर लाई दिती दी ऐ ते उंदी अक्खी पर
पड़दा (पेदा) ऐ ते उंदे आस्तै इक बड़्हा
अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 8 ॥ (रुकू1/1)

ते किश लोक ऐसे बी हैन जो आखदे न जे
अस अल्लाह पर ते औने आह्ले दिनै पर
ईमान रक्खने आं, हालांके ओह ईमान कदें बी
नेई रखदे ॥ 9 ॥

ओह अल्लाह गी ते उनें लोकें गी जो ईमान
ल्याए दे न, धोखा देना चांहदे न, पर (असल
च) ओह अपने सिवा कुसै गी धोखा नेई
दिंदे - ते ओह समझदे नेई ॥ 10 ॥

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۗ وَبِالْآخِرَةِ
هُمْ يُوقِنُونَ ۝

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ۗ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

حَتَّمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ
وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَا لَيْتَ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝

يُخَدِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ
وَمَا يُشْعُرُونَ ۝

1. दिलें पर मोहर लग्गने दा अर्थ एह ऐ जे ओह ऐसे कटर बरोधी न जे सच्ची गल्ल उंदे दिलें च दाखल नेई होई सकदी ते नां गै कुफर उंदे दिलें चा बाहर निकली सकदा ऐ। कर्म दा फल ते अल्लाह पासेआ मिलदा ऐ। इस लेई मोहर लाने गी अल्लाह कन्नै संबंधत कीता गेदा ऐ। अल्लाह कुसै पर अत्याचार नेई करदा, बल्के लोक आपू गै अपने बुरे कर्म कारण दंड दे भागी बनदे न।

उंदे दिलें च इक बमारी ही, पही अल्लाह नै उंदी बमारी गी (होर बी) बधाई¹ दिता ते उनेंगी इक दर्दनाक अजाब पुज्जा करदा ऐ, की जे ओह झूठ बोलदे होंदे हे ॥ 11 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा (जे) धरती² पर फसाद नेई करो, तां आखदे न, अस ते सिर्फ सुधार करने आहले आं ॥ 12 ॥

(कन्न खोहलियै) सुनो! इथ्यै लोक बे-शक्क फसाद करने आहले न पर ओह (इस सचाई गी) नेई समझदे ॥ 13 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे (इस्सै चाल्ली) ईमान ल्याओ, जिस चाल्ली (दूए) लोक ईमान ल्याए न तां आखदे न जे केह अस (इस चाल्ली) ईमान आहनचै जिस चाल्ली बे-बकूफ (लोक) ईमान ल्याए न? याद रक्खो! (एह झूठ बोल्ला करदे न) ओह आपू गै बे-बकूफ न पर (इस गल्ला गी) नेई जानदे ॥ 14 ॥

ते जिसलै ओह उनें लोकें कन्नै मिलदे न, जो ईमान ल्याए दे न, तां आखी दिंदे न जे अस ते (इस रसूल गी) मन्ने आं, ते जिसलै ओह अपने सरदारों³ कन्नै एकांत च (कल्ले) मिलदे न तां गलाई दिंदे न जे अस सचें गै थुआड़े कन्नै आं अस ते सिर्फ (उनें मोमिनें कन्नै) मजाक करा करदे हे ॥ 15 ॥

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ ۖ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۖ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١٢﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شِيَطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَءُونَ ﴿١٥﴾

1. 'बधाई दिता' दा अर्थ एह ऐ जे अल्लाह नै बार-बार ऐसे चमत्कार दस्से जिंदे करी मुनाफिक (दोगले) लोक मुसलमानें शा पैहलें शा बी ज्यादा डरन लगे ते ओह अपनी मुनाफिकत (दोगलेपन) च होर बी बधन लगे।
2. यानी देश ते संसार च।
3. मूल शब्द शतान दा मतलब मुनाफिकें दे ओह सरदार न जो आपू सचाई शा दूर होई चुके दे न ते दूएँ गी बी बक्हाऽ करदे न।

अल्लाह उनेंगी (उंदे) मजाक दी स'जा देग
ते उनेंगी अपनी सरकशियें (हंकार) च भटके
दे गै छोड़ी देग ॥ 16 ॥

एह ओह लोक न जिनें हदायत गी छोड़ियै
गुमराही गी अखत्यार करी लैता जिसदा
नतीजा एह होआ जे नां ते उनेंगी संसारक
लाह् थहोआ ते नां उनें हदायत हासल
कीती ॥ 17 ॥

उंदी हालत उस शख्स दी हालत आंगर ऐ
जिसनै अगग¹ बाली फही जिसलै उस (अग्गी)
नै उसदे आसे-पासे (दे अलाके) गी रोशन
करी दिता तां अल्लाह उंदी रोशनी गी लेई
गेआ ते उसनै उनेंगी (किसम-किसम दे)
न्हें² च (ऐसी दशा च) छोड़ी दिता (जे)
ओह उस चा (बची निकलने दा) रस्ता नेई
दिक्खी सकदे ॥ 18 ॥

ओह बैहरे न, गूगे न, अ'ने न, इस आस्तै
ओह (सिद्धे रस्ते पासै) नेई परतोंगन ॥ 19 ॥

जां (उंदी हालत) उस बरखा आंगर ऐ जो
(घनघोर घटा) बदलै चा (ब'रा करदी) होऐ
(ऐसी बारश) जेहदे कनै (केई किसमें दे)
न्हेंरे ते गुड़को गुड़की ते बिजली (मिलको-
मिलकी) होंदी ऐ ओह अपनी आँगली गी
कड़कने दी ब'जा करी मौती शा डरदे कनै
च पाई दिंदे न हालांके अल्लाह सारे मुन्करें
गी तबाह् करने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ
فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ ②

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّا
أَصَابَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ③

صُمُّ بُعْمٌ عَلَىٰ قَوْمٍ لَا يَرْجِعُونَ ④

أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
وَرَعْدٌ وَبُرْقٌ يَّجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي
أَذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ⑤
وَاللَّهُ مُجِيبٌ بِالْكَفْرِ ⑥

1. अरबी भाशा च 'नार' - अग शब्द युद्ध आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। इस लेई आयत दा भाव एह होआ जे मुनाफिकें, मुसलमानन गी हराने आस्तै मुन्करें कनै लड़ाई दिता, पर जिसलै युद्ध फैली गेआ तां नतीजा उलट निकलेआ। मुसलमान जीती गे ते अल्लाह नै मुनाफिकें गी ऐसी हालत च छोड़ी दिता जे उनेंगी इस उलझन चा निकलने दा कोई रस्ता नथा सुझदा ते ओह अ'नें आंगर तांह-तुआंह मारे-मारे फिरदे हे।
2. 'न्हेंरे' शब्द दा प्रयोग इस गल्ला गी जाहर करने आस्तै कीता गेदा ऐ जे सिर्फ बाहरी न्हेंरे गे नेई बल्के ओहदे अलावा होर बी नेकां मुश्कलां सामनै आई गेइयां हियां। पाप ते दुराचार कल्ले नेई रौहदे बल्के इक पाप दूए पाप गी ते इक मसीबत दूई मसीबत गी खिचदी ऐ।

करीब (ममकन) ऐ जे बिजली उंदी बीनाई (अक्खी दी सोझ) गी उचकियै (झमकारे कन्ने) लेई जा। जिसलै बी ओह उंदे पर चमकदी ऐ तां ओह उस (दी रोशनी) च चलन लगदे न ते जिसलै उंदे पर न्हेरा करी दिंदी ऐ तां खडोई जंदे न ते जेकर अल्लाह चांहदा तां सच्चें गै उंदी सुनने दी शक्ति ते उंदी अक्खी दी सोझ नश्ट करी दिंदा। अल्लाह हर (उस) गल्लै पर (जिसदा ओह इरादा करै) सच्चें गै पूरी चाल्ली समर्थ¹ ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/2)

हे लोको ! अपने (उस) रब्ब दी अबादत करो जिसने तुसंगी (बी) उनेंगी (बी) जो तुंदे शा पैहलें होई गुजरे दे न, पैदा कीते दा ऐ, तां जे तुस (हर चाल्ली दी आफतें शा) बचो ॥ 22 ॥ (ऊरे ऐ) जिसने थुआड़े आस्तै धरती गी बिस्तरे ते गासै गी छत्त दे तौरै पर बनाए दा ऐ। ते बदलें चा पानी उतारे दा ऐ, फही उस (पानी) राहें मेवें दे रूपै च थुआड़े आस्तै रिशक पैदा कीते दा ऐ। इस आस्तै तुस समझदे-बुझदे होई अल्लाह दे शरीक नेई बनाओ ॥ 23 ॥

ते जेकर इस (कलाम) दी ब'जा करी, जो असें अपने बंदे पर उतारे दा ऐ, तुस किसै (किसम दे) शक्क च (पेई गेदे) ओ तां जेकर तुस सच्चे ओ तां एहदे आंगर इक सूर: लेई आओ ते अपने अल्लाह दे सिवा मददगारें गी (बी अपनी मदद आस्तै) बुलाई लैओ ॥ 24 ॥

ते जेकर तुसं ऐसा नेई कीता तां तुस कदें बी (ऐसा) नेई करी सकगे ओ तां उस अग्गी शा बचो जिस दा बालन आदमी ते पत्थर² न-ओह मुन्करें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ ॥ 25 ॥

يَكَادُ الْبَرَقُ يُخَفِّطُ أَبْصَارَهُمْ كَمَا
أَصَاءَ لَهُمْ مَشَا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ
عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
بِسْمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ
بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ
أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ ۚ وَادْعُوا
شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا
النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ
أَعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

1. इस आयत दा मतलब एह ऐ जे अल्लाह जिस कर्म गी करने दा इरादा करी लैदा ऐ तां सच्चें गै उसी पूरी चाल्ली पूरा करने बारे अधिकार, शक्ति ते समर्थ रखदा ऐ।
2. इत्ये पत्थर दा अर्थ ओह मूर्तियां न जिंदे च उंदे पुजारी ईश्वरी गुण मनदे हे। सच्चें गै जड़-पदार्थ होने करी पत्थरें गी ते कोई दंड नेई मिलग, पर अपने अगाथ ते इश्ट देवतें गी नरकें च पैदा दिक्खियै उनें लोके गी दुख होग जो उनेंगी उपास्य मनदे हे। जेकर पत्थर कन्ने सधारण पत्थर समझेआ जा तां इसदा अर्थ पत्थरें दा कोला होग जेहदे कन्ने अग होर बी तेज होंदो ऐ।

ते तू उनें लोकेँ गी, जो ईमान ल्याए दे न ते उनेँ नेक कर्म कीते दे न, खुशखबरी दे, उंदे आस्तै (ऐसे) बाग न जिंदे हेठ नैहरा¹ बगदियां न। जिसलै बी उंदे (बागें दे) फलें चा किश रिशक उनेंगी दिता जाग, ओह आखडन जे एह ते ऊए (रिशक) ऐ जो असेंगी इस शा पैहलें दिता गोआ हा ते उंदे कश ओह (रिशक) मिलदा-जुलदा आहनेआ जाग ते उंदे आस्तै उनेँ (बागें च) पवित्त जोजे² होंगन ते ओह उंदे (बागें) च म्हेशां बास करडन ॥ 26 ॥

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَنْتُمْ بِهَا مُتَسَابِهَةٌ وَلَهُمْ فِيهَا أَنْهَارٌ مُمْسِقَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

अल्लाह कदें बी कोई गल्ल दस्सने शा नेई झकदा, भामें ओह गल्ल मच्छरै बरोबर होऐ जां उस शा बी बद्ध³। फही जो लोक ईमान रखदे न ओह (ते) सेही करी जंदे न जे ओह उंदे रब्ब पासेआ बिल्कुल सच्ची (गल्ल) ऐ ते जेहके लोक मुन्कर होए, ओह आखदे न जे (आखर) अल्लाह दा इस गल्ला गी जाहर करने दा मन्शा केह ऐ? (असल गल्ल एह ऐ जे) ओह मते लोकेँ गी इस कुरआन राहें गुमराह करार दिंदा ऐ ते मते सारे लोकेँ गी इस कुरआन राहें हदायत दिंदा ऐ ते ओह इस राहें उनेँ ना-फरमानें दे अलावा कुसै गी गुमराह करार नेई दिंदा ॥ 27 ॥

إِنَّ اللَّهَ لَا يَتَّخِجَ أَنْ يُضْرَبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٧﴾

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे ओह नैहरां उनेँ बागें कनै सरबंधत होंगन ते मोमिनें दे अधीन उंदी गै सम्पत्ति होग।
2. मूल शब्द 'अज्वाज' दा अर्थ ऐसे साथी न जिंदे कनै मिलिये उंदे विकास ते सारे सुखेँ दी पूर्ती होग। पवित्त कुरआन शा पता लगदा ऐ जे अल्लाह दे सिवा हर इक चीज सभावक रूपे च अपनी जां जोड़े दी मुत्हाज ऐ। इस नियम मताबक सुगर्बासी बी जोड़े दे मुत्हाज होंगन। भामें ओह मडद होंन ते भां जनानियां।
3. मूल शब्द 'फौक' दा अर्थ अरबी भाषा च दौनीं चाल्लीं कनै होंदा ऐ। जेकर बड़ेआई च तुलना होऐ तां इस शब्द दा अर्थ "बौहत बड्डा" होई सकदा ऐ ते जेकर छोटे होने दी तुलना च होऐ तां एह शब्द "बौहत छोटा" होने दा अर्थ देई सकदा ऐ। इस आस्तै इस थाहरा पर आयत दे दमें अर्थ कीते जाई सकदे न। एह बी जे मच्छरै शा बड्डी गल्ल जां एह जे मच्छरै शा बी निक्की गल्ल। (मुफरदात-ए-रागिब)

जो अल्लाह कनै कीते गो ऐहद (प्रण) गी उसदे पक्का करने दे बा'द त्रोड़ी दिंदे न ते उस चीजे गी जिसी मलाने दा अल्लाह नै हुकम दिते दा ऐ, कट्टी दिंदे न ते धरती पर फसाद करदे न, ऊरे लोक घाय खाने आहले होंदे न ॥ 28 ॥

(हे लोको!) तुस किस चाल्ली अल्लाह (दी गल्लें) दा इन्कार करदे ओ? हालांकि तुस बे-जान हे। पही उसनै तुसंगी जानदार बनाया, पही (इक दिन और जे) ओह तुसें गी मारग पही तुसंगी जींदा¹ करग जिसदे बा'द तुसंगी ओहदे कश परताया जाग ॥ 29 ॥

ओह (खुदा) ऊरे (ते) ऐ जिसनै उनें सारी चीजें गी जो धरती च न थुआड़े (फायदे) आसतै पैदा कीता। पही ओह गासैं पासै ध्यान मगन होआ ते उनेंगी मकम्मल (पूरा) बनाई दिता²—सत्त गास, ते ओह हर इक गल्लै (दी सचाई) गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 30 ॥ (रूकू 3/3)

ते (हे इन्सान! तूं उस बेले गी याद कर) जिसलै तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी गलाया जे अ'ऊं धरती पर इक खलीफा³ बनाने आहला

الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٨﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ

- हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लल्लामु दे इन्कार करने आहले लोक मरने दे बा'द जींदा होने ते कर्म दा फल भोगने पर विश्वास नथे रखदे। उंदे इस विचार दा खंडन इस आयत च कीता गेदा ऐ जे दिक्खो! अल्लाह नै गी तुसंगी जिंदगी दिती, ऊरे तुसंगी इस लौकिक जीवन दे बा'द मौत देग। आखो जे ईश सत्ता दे एह दो प्रमाण तुस परखी चुके दे ओ। इस संसारक जीवन दे बा'द ओह तुसंगी पही जीवन देग। इसदे बा'द तुस अपने-अपने कर्म दा लेखा लैने आसतै अल्लाह दे सामनै पेश कीते जागे ओ ते तुसंगी अपने-अपने कर्म दा प्रतिफल जरूर मिलग। इस आयत थमां आवागमन दा सिद्धांत सिद्ध नेई होंदा। इत्थें सिर्फ च'ऊं परिवर्तनें दा बर्णन ऐ जिसलै जे आवागमन दे सिद्धांत मताबक केई लक्ख जूनें च जाना होंदा ऐ।
- मूल शब्द स्ववा दा अर्थ ऐ मकम्मल यानी पूरे रूपे च बनाई दिता। इसदा भावार्थ एह ऐ जे कुसैं चीजें गी इस चाल्ली बनाना जे उस च सारी जरूरतें दा पूरा-पूरा ध्यान रखेआ गेदा ऐ।
- खलीफा जां अधिनायक उसी आखदे न जो शासक दा स्थान हासल करने आहला होऐ। इस आसतै जिसलै अल्लाह नै गलाया जे अ'ऊं धरती पर अपना खलीफा बनाने आहला आं तां फरिश्तें गलाया जे इस दी जरूरत ते उसलै होंदी ऐ जिसलै धरती पर ऐसे लोक पैदा करने दा निश्चा होंदा ऐ जो आपस च लड़ाई-भिडो सकदे होन ते इक-दूए दा खून बगाई सकदे होन। इस लेई फरिश्तें दा एह गलाना, जे ब्या तूं धरती पर उपद्रव फलाने ते खून-खाराबा करने आहले लोक पैदा करगा, नां ते अल्लाह पर कोई आरोप ऐ ते नां हजरत आदम पर अपनी बड़ेआई सिद्ध करने आसतै ऐ बल्के एह गल्ल सिर्फ मानव जाति चा किश लोकें दी कमजोरी दस्सने आसतै ऐ जिंदे पर हजरत आदम नै शासन करना हा।

आं। (इस पर) उन्हें गलाया जे क्या तूं उस पर ऐसे शख्स बी पैदा करगा जो ओहदे पर फसाद करडन ते खून बगाडन ते अस (ते ओह आं जो) तेरी हम्द (स्तुति) दे कन्नै-कन्नै तेरी पबित्तरता दा गुणगान (बी) करने आं ते तेरे च सारी बड़ेआइयें दे होने दा इकरार करने आं (इस पर अल्लाह नै) फरमाया अ'ऊं सच्चें गै ओह किश जानना जो तुस नेई जानदे ॥ 31 ॥

فِي الْأَرْضِ حَلِيفَةً ۖ قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۗ
قَالَ إِنَّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

ते (अल्लाह नै) आदम गी सब नांऽ सखाए पही (जिंदे ओह नांऽ हे) उनेंगी फरिश्तें दे सामनै पेश करियै फरमाया जे जेकर तुस सच्ची गल्ल आखा करदे ओ तां तुस मिगी उंदे नांऽ दस्सो? ॥ 32 ॥

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ
عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ
هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

उनें गलाया तूं बे-ऐब ऐं, जे (किश) तोह असेंगी सखाया ऐ उसदे सिवा असेंगी किसे

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا

1. इस आयत च नांएं दा अर्थ ईश्वर दे गुण ऐ। जिंदा असल ज्ञान अल्लाह दे सखाने कन्नै गै होई सकदा ऐ। हजरत आदम दा अवतार धर्म दी स्थापना करने ते अल्लाह ते मानव जाति च संबंध स्थापत करने आस्तै होए दा हा। इस लेई एह जरूरी हा जे उनेंगी ईश्वरी गुण सखाए जंदे तां जे उंदे मनने आहले उनें गुणें राहें अल्लाह दी पन्धान करी सकदे ते ओहदे कन्नै अपना संबंध स्थापत करी सकदे। जेकर एह नांऽ (गुण) नेई सखाए जंदे तां उंदे मनने आहलें दे नास्तक ते गुमराह होने दा डर रौहदा। इसदा इक अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे मानव जाति दे सभ्य होने दी अवस्था च उंदे आस्तै इक भाशा दी जरूरत ही। अल्लाह नै आदम गी भाशा दे सिद्धांत सखाए जिंदे अधार पर आदम नै भाशा-विज्ञान गी जारी कीता। इयां सेहो होंदा ऐ जे ओह भाशा अरबी ही, की जे हर चीजें दा नांऽ उसदी बशेशतें ते उसदे गुणें दे अधार पर रक्खेआ गेदा हा ते एह बशेशता सिर्फ अरबी भाशा च गै मजूद ऐ।
2. फरिश्तें गी हजरत आदम दे खलीफा (अधिनायक) बनाए जाने पर इस आस्तै रूहानगी ही जे ओहदे करी उपद्रव ते खून-खराबे दी संभावना ही। इस लेई अल्लाह नै फरिश्तें गी भविक्ख च प्रकट होने आहले नेक कामिल लोकें गी कश्फ (देव ज्ञान) राहें दस्सी दिता ते ऐसे लोकें गी बी कश्फ राहें दस्सी दिता जो नास्तकता ते इन्कार दी द्रिस्टी कन्नै कामिल बनने आहले व्यक्ति बी हे। इस लेई अल्लाह नै फरिश्तें शा पुच्छेआ जे जेकर थुआड़ी गल्ल ठीक ऐ तां उंदे नांऽ दस्सो यानी अल्लाह दी परम किरया ते प्रकोप दे गुण जिस चाल्ली उनें लोकें राहें प्रकट होने आहले न। क्या उंदा ब्यौरा तुस दूरें गी दस्सी सकदे ओ? इस आयत दा इक होर अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे हजरत आदम दी संतान चा जो लोक नेकी च कामिल होने आहले हे उनेंगी सामनै रक्खियै पुच्छेआ जे क्या तुस इंदे गुणें ते इंदी बशेशतें गी बस्तार कन्नै दस्सी सकदे ओ? इसदा अर्थ एह हा जे अल्लाह एह दस्सना चांहदा हा जे आदम राहें जो लोक पैदा होंगन ओह उपद्रव फलाने आहले जां खून-खराबा करने आहले नेई होंगन बल्के इंदे बैरी गै झगडा करियै लड़ाई दे हालात पैदा करने आहले होंगन यानी खून बगाने आहले हजरत आदम दे बैरी होंगन इस लेई ऊरे अपराधी होंगन।

किसम दा इलम नेई ऐ। यकीनन तूँ गै कामिल इलम आह्ला ते हर इक गल्लै च हिक्मत गी ध्यान च रक्खने आह्ला ऐँ ॥ 33 ॥

(इस पर अल्लाह नै) गलाया—हे आदम' इनें फरिशतें गी इंदे नांऽ¹ दस्स। पही जिसलै उस (यानी आदम) नै उनेंगी उंदे नांऽ दस्से (तां) गलाया, क्या मैं तुसेंगी नथा गलाया जे अंऊ सच्चें गै गासैं ते धरती च छप्पी दियां गल्लां जानना आं ते अंऊ (उसी बी) जानना आं जो तुस जाहर करदे ओ ते (उसी बी) जो तुस छपालदे ओ ॥ 34 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फरिशतें गी गलाया हा जे आदम दी फरमांबरदारी² करो। इस पर उनें फरमांबरदारी ते कीती मगर इब्लीस³ (नै नेई कीती उस) नै इन्कार करी दिता ते घमंड कीता ते ओह (शुरू थमां गै) मुन्करें बिच्चा हा ॥ 35 ॥

عَلَّمْتَنَا ۙ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۗ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ ۖ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

- हजरत आदम नै उनें चीजें दे गुण गनाई दिते जो उसी दरिसयां गेदियां हियां तां अल्लाह नै फरिशतें गी गलाया जे क्या मैं तुंदे कनै पैहलें गै नथा गलाई दिता जे मिगी उनें गल्लें दा बी ज्ञान (थौह) ऐ जो थुआड़े दिलें च न ते उनें गल्लें दा बी जो तुस जाहर करदे ओ। थुआड़ा एह बचार हा जे आदम लोकें पर किस चाल्ली क्हुमत करी सकग? जिसलै जे उसी लोकें दे गुणें दा पता गै नेई, पर हून तुसेंगी पता लगगी गेआ ऐ जे मैं इंदे अंदर कुदरत (प्रकृति) दे गुणें दा ज्ञान हासल करने दी शक्ति पाई दिती ऐ। इस आसतैं उसनें पदार्थें दे गुण दस्सी दिते न। इस कनै साबत होई गेआ ऐ जे मेरा गै ज्ञान ठीक हा थुआड़ा नेई।
- इत्थें मूल शब्द सज्द: ऐ। अरबी भाशा च इस दा अर्थ ऐ धरती पर मत्था रक्खियै अल्लाह दी स्तुति करना। इसदे सिवा इसदा इक अर्थ आज्ञाकारी बनना यानी फरमांबरदारी करना बी ऐ। (अक्रब) फरिशतें गी हजरत आदम दे सामनें सज्दा करने दा इर्थ अर्थ हा जे उनेंगी गलाया गेआ हा जे हजरत आदम दे आज्ञाकारी बनो। इसदा दूआ अर्थ एह बी ऐ जे हजरत आदम दे जनम करी अल्लाह गी सज्दा करो। भाव एह ऐ जे अल्लाह नै इक कामिल वजूद (विभूती) दी रचना कीती ऐ। इसदे शुभ जनम पर अल्लाह दी मैहमा दस्सेने आसतैं अल्लाह गी सज्दा करो।
- इब्लीस दा अर्थ ऐ - (क) ओह शख्स जो अल्लाह दी किरपा कनै नराश होई चुके दा होऐ। (ख) ओह शख्स जेहेदे शा परोपकार दी आशा घट्ट होई गेदी होऐ। (ग) ऐसा शख्स जो अपनी समस्सेआ सुलझाने च असमर्थ होऐ ते जिसी कामयाबी दा कोई रस्ता लब्धा नेई करदा होऐ। (घ) ओह शख्स जिसदा धीरज मुक्की गेदा होऐ ते ओह संताप च उलझे दा होऐ। (अक्रब) पवित्रे कुरआन च इब्लीस दा नांऽ जाहरें ज भैं पर आए दा ऐ। जित्थें हजरत आदम गी सज्दा करने दा उल्लेख ऐ, इब्लीस शब्द बरतेआ गेदा ऐ, पर जित्थें आदम गी गुमराह करने दा जिकर ऐ उत्थें शतान शब्द बरतेआ गेदा ऐ, इब्लीस नेई। इस चाल्ली कुरआन मजीद नै 'इब्लीस' ते 'शतान' दोनीं शब्दें दे प्रयोग च खास फर्क रक्खे दा ऐ। इब्लीस उसी आक्खेआ गेदा ऐ जो फरिशतें आसतैं बुराई दा प्रेरक ऐ ते शतान इक सधारण नांऽ ऐ। इब्लीस गी बी शतान आक्खी सकने आं ते उनें सारे लोकें गी बी जो इब्लीस दे नमाइंदे न! ओह बुरे कर्मों दी राह दस्सेने आहले न ते ओह नबियें ते उंदी शिक्षा-दीक्षा दा बरोध करने आहले न।

ते असें (आदम गी) गलाया (जे) हे आदम! तू ते तेरी घरै-आहली सुर्ग¹ च र'वो ते एहदे च जित्थुआं चाहो रज्जियै खाओ, पर इस (फलाने) बूहटै² कश नेई जायो। जे गे तां तुस जालमें चा होई जागे ओ ॥ 36 ॥

ते (इस दे बा'द इय्यां होआ जे) शतान नै उस (बूहटे) राहें उनें (दौनीं) गी (उंदे थाहरे थमां) हटाई दिता ते (इस चाल्ली) उसने उनेगी उस (हालत) चा, जेहदे च ओह है हे, कड्डी दिता ते असें (उनेगी) गलाया जे (इत्थुआं) निकली जाओ। तुंदे चा किश केइयें (इक-दूर) दे दुश्मन न ते (याद रक्खो जे) थुआड़े आस्तै इक (निश्चत) समे तक इस्से धरती पर रौहना ते जिंदगी दा समान (लिखेआ गेदा) ऐ ॥ 37 ॥

इसदे बा'द आदम नै अपने रब्ब शा किश (प्रार्थना सरबंधी) कलमे (गल्लां) सिक्खे (ते उंदे मताबक दुआऽ कीती) तां उसने (अल्लाह नै) ओहदे पासै (फही किरपा दी द्रिष्टी कनै) दिक्खेआ। यकीनन ऊऐ (बंदें दी मसीबत बेलै) बड़ी गै गौर करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 38 ॥

(उसलै) असें गलाया (जाओ) सारे-दे सारे इस चा निकली जाओ³ (ते याद रक्खो जे) जेकर फही कदें थुआड़े कश मेरे पासेआ कोई हदायत आवै तां जो लोक मेरी हदायत⁴ दी

وَقُلْنَا يَا دُمَّرُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ
وَكَلا مِنْهَا رَعَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

فَازَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا
كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ۝

فَتَلَقَى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۝
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۚ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ
مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

1. अरबी भाशा च बागें ते बूहटें आहली छां-दार सुखदाई धरती गी जन्त (सुर्ग) आखदे न। इस थाहरै पर मरने दे बा'द मिलने आहली जन्त सुर्ग अभीष्ट नेई ऐ, की जे उस सुर्गें चा सुर्गबासियें गी कदें बी नेई कड्ढेआ जाग। (सूर : अल्-हिज्र आयत-48) पर उप्पर दस्से गेदे सुर्गें चा हजरत आदम गी निकलना पेआ हा। इक खोज मताबक एह इराक दा प्रांत सिद्ध होआ ऐ जित्थुआं हजरत आदम गी निकलना पेआ हा।
2. इस थाहरै पर मूल शब्द शजर: दा अर्थ बूहटा ते बंश ऐ। अरबी भाशा च एहदे आस्तै शजरए-नसब बरतोंदा ऐ। ते आयत दा अर्थ एह ऐ जे शतान ते ओहदी संतान कश नेई जाओ।
3. अरबी मुहावरे मताबक इस फिकरे दा जे 'तुस सारे दे सारे इस चा निकली जाओ' एह भाव होंदा ऐ जे तुस सारे दे सारे इस ज 'गा थमां उठी जाओ ते दूरे थाहर जाइयें र'वो। इत्थें हजरत आदम दे हिजरत करने यानी अपना देस छोड़ियै जाने पासै संकेत मिलदा ऐ।
4. हदायत दा अर्थ राह दस्सना ते राह दस्सने आहला होंदा ऐ। इत्थें इनें दौनीं अर्थ पासै संकेत मिलदा ऐ।

पैरवी करडन उनेंगी नां ते कोई (भविष्य दा)
खौफ होग ते नां (होई बीती दी कुसै कुताही
पर) उनेंगी पछतावा होग ॥ 39 ॥

ते जो (लोक) कुफर करडन ते साढ़ी
आयतें गी झुठलांगन ओह (जरूर) नरकै
(च पौने) आहले न। ओह उस च चिरे
तक बास करडन ॥ 40 ॥ (रुकू 4/4)

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान गी चेता
करो, जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं ते
तुसं मेरे कनै जो ऐहद (बा'यदा) कीता हा
(उसगी) पूरा करो। उसलै, जो ऐहद
(बा'यदा) में थुआड़े कनै कीता हा, उसी
पूरा करडते मेरे (गै) कशा डरो। फही (अ'ऊं
आखना जे) मेरे (गै) कशा डरो ॥ 41 ॥

ते इस (कलाम) पर ईमान ल्याओ जेहड़ा मैं
(हून) उतारेआ ऐ (ते) जेहड़ा उस (कलाम)
गी जो थुआड़े कशा ऐ सच्चा करने आहला ऐ
ते तुस इस दे (सारें शा) पैहले इन्कारी नेई
बनो, ते मेरी आयतें दे बदले च थोढ़ी? कीमत
नेई लैओ। ते मेरे (गै) कशा (डरो) फही
(अ'ऊं आखना जे) मेरे (गै) कशा डरो ॥ 42 ॥

ते जानदे-बुझदे होई सचाई गी झूठ कनै नेई
मलाओ ते नां सचाई गी (जानदे-बुझदे होई)
छपालो ॥ 43 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

يَبَيِّنَ إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي
انْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفٍ
بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤١﴾

وَأُمُورًا مَّا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ
وَلَا تَكُونُوا أُولَٰ كَافِرِينَ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي مَنًّا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤٢﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا
الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

- हजरत याकूब दा पर्यायवाची नां इस्राईल ऐ। इब्रानी भाशा दे शब्द कोस "An-alytical Hebrew and choloie" च लिखे दा ऐ जे इस्राईल शब्द याकूब दे पर्यायवाची नां दे अलावा उंदी संतान आस्तें बी बरतेआ जंदा ऐ। पवित्र कुरआन च बनी इस्राईल शब्द अड़ताली ज'भें पर ते यहूद शब्द नौ ज'भें पर बरतेआ गेदा ऐ। बनी इस्राईल शब्द जाति पासै संकेत करने लेई ते यहूद शब्द धर्म पासै संकेत करने लेई बरतेआ गेदा ऐ। यहूद शब्द दा बर्णन इक प्रसिद्ध यहूदी विद्वान 'जोसेप्स' नै एह कीते दा ऐ जे-'' जो शख्स धर्म बदलियै यहूदी रीति-रवाजें गी अपनाई लै ते यहूदी विधान दा अनुसरण करै, ओह यहूदी ऐ। (जयूश इन्साइक्लोपीडिया भाग 10 सफा 220 ते निर्गमन 12 : 48. 49)
- थोढ़ी जां घस्ट कीमत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह दियो गल्लां हर थाहर धर्म न। उंदे बदले च संसारक माया नेई अपनाओ, कौं जे माया धर्म दे सामने बिल्कुल तुच्छ चीज ऐ।

ते नमाज़ गी कायम रखो ते ज़कात देओ, ते खुदा दी सच्ची उपासना करने आहलें कनै मिलियै खुदा दी सच्ची उपासना करो ॥ 44 ॥

क्या तुस (दूए) लोकें गी (ते) नेकी (करने) आसतै आखदे ओ ते अपने-आपै गी भुल्ली जंदे ओ? हालांके तुस कताब (यानी तौरात) पढ़दे ओ-फही (बी) क्या तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे? ॥ 45 ॥

ते सबर ते दुआऽ राहें (अल्लाह शा) मदद मांगो ते बे-शक्क लहीमगी अखत्यार करने आहलें दे सिवा (दूए लोकें आसतै) एह (गल्ल) मुश्कल ऐ ॥ 46 ॥

ओह (लहीम लोक) जो (इस गल्ला पर) यकीन रखदे न जे ओह अपने रब्ब कनै मिलने आहले न ते इस गल्ला पर बी जे ओह उससै कश परतोइयै जाने आहले न ॥ 47 ॥ (रुकू 5/5)

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान गी जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं, याद करो। ते (उस स्थान गी बी) जे मैं तुसैंगी सारे ज्हांनें पर फ़ज़ीलत यानी प्रधानता दिती ही ॥ 48 ॥

ते उस दिने शा डरो जे (जिस दिन) कोई शख्स दूए शख्स दा स्थान नेई लेई सकग ते नां ओहदे पासेआ कोई सफारश मन्ज़ूर कीती जाग ते नां ओहदे शा (किसै किसम दा) मुआबजा (बदला) कबूल कीता जाग ते नां उंदी मदद कीती जाग ॥ 49 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असैं तुसैंगी फ़िरऔन दी कौम शा उस हालती च मुक्ति दुआई जे ओह तुसैंगी सख्त अज़ाब देआ करदी ही, थुआड़े जागतें दा खून करी दिंदी ही ते थुआड़ियें जनानियें गी जींदा रखदी ही ते थुआड़े रब्ब पासेआ इस (गल्ला) च (थुआड़े आसतै) इक बड़ी अजमैश ही ॥ 50 ॥

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا
مَعَ الرَّاكِعِينَ ۝

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ
أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا
لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ۝

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ
وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

يُنَبِّئُ إِسْرَائِيلَ أَذْكَرُوا نِعْمَتِي الَّتِي
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَلَيْ فُصِّلْتُكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ۝

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْرِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ
سَيِّئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۝

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ
سَوْمُومًا نَكْمُ سَوْءِ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذُرِّيَّتِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें थुआड़े आस्तै समुंदर फाड़ेआ। पही असें तुसेंगी छुटकारा दुआया ते थुआड़ी नजरें सामनै फिरऔन दी कौम गी गरक़ करी दित्ता ॥ 51 ॥

وَإِذْ قَرَّبْنَا بَحْرَ الْبَحْرِ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें मूसा कनै चाली रातें दा बा'यदा कीता। पही तुसें उसदे (चली जाने) परैत जालम बनिये बच्चे गी उपास्य बनाई लैता ॥ 52 ॥

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

फी असें इस दे बा'द (बी) तुसेंगी माफ करी दित्ता तां जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 53 ॥

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें मूसा गी कताब (यानी तौरात) ते फुकरान (यानी चमत्कार) दिते तां जे तुस हदायत हासल करो ॥ 54 ॥

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम गी गलाया जे हे मेरी कौम (दे लोको!) तुसें बच्चे गी (उपास्य) बनाइयै सच्चे गै अपनी जानें (अपने) उप्पर जुलम कीता ऐ इस आस्तै तुस अपने पैदा करने आहले अगमें झुको, ते हर शख्स² अपने आपे गी कतल करी देऐ। एह गल्ल थुआड़े पैदा करने आहले दे लागै (यानी ओहदी नजरें च)

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنِّي كُنْتُ مِنْكُمْ لَمَنْ خَلَقْتُمْ وَإِنِّي أَخْشَىٰ لِقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَنْصَرِكُمْ وَأَنَا الْوَالِي لَكُمْ فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْبُدُوهُ فَهُوَ الْغَفُورُ الْكَرِيمُ ﴿٥٥﴾

1. उस बेले जुआर-बाटे कारण समुंदरे दा पानी पिच्छें हटी गेआ ते हजरत मूसा ते उंदे साथी समुंदरे दे पार होई गे, पर फिरऔन दी सेना दे औने पर जुआर-बाटे करी समुंदर बधने दा समां आई गेआ। इसलेई ओह डुब्बी गे। असल च जुआर-बाटा अल्लाह दे निजम दे मताबक औंदा ऐ ते अल्लाह गै उस बेले हजरत मूसा ते फिरऔन गी समुंदरे कंढे लेई गेआ हा जिसलै जे जुआर-बाटा दा प्रभाऽ अल्लाह दी इच्छा मताबक फिरऔन ते हजरत मूसा पर पौने आहला हा। इस आस्तै अल्लाह नै गलाया जे असें समुंदरे गी पाड़ियै तुसेंगी छुटकारा दुआया।
2. तौरात शा पता लगदा ऐ जे यहूदियें गी एह आदेश दित्ता गेआ हा जे हर भ्राऽ अपने भ्राऽ दा, हर मित्र अपने मित्र दा ते हर गुआंठी अपने गुआंठी दा कतल करे। बाइबिल दे मताबक उस रोज त्रै ज्हार लोकें दा खून होआ। (निर्गमन 32 : 27 - 28) पर तौरात दी शिक्षा मूजब कुसै शख्स दी हत्या करना, सिवाए इसदे जे उस शख्स नै कुसै शख्स दी हत्या कीती दे होऐ, बिल्कुल र्हाम ऐ। इस लेई एह अर्थ ठीक नेई। इत्ये शाब्दिक अर्थ आत्महत्या बी अभीष्ट नेई ऐ। एह सारी घटना इक रूपक ऐ ते भाव एह ऐ जे हर शख्स अपने अहंकार ते बिशे-बासनें दा संयम ते सदाचार राहें खून करै।

थुआड़े हक्क च बौहत अच्छी ऐ (जिसलै तुसें ऐसा करी लैता) उसलै उसने थुआड़े पासै किरपा दिश्टी कन्नै ध्यान दिता। ओह सच्चें गै (अपने बंदें दा) बौहत ध्यान करने आह्ला (ते) बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें गलाया हा जे हे मूसा! अस तेरी गल्ल कदें बी नेई मनगे जां तक अस अल्लाह गी आमनै-सामनै नेई दिक्खी लेंदे, इस पर तुसेंगी इक घातक अजाब नै पकड़ी लैता ते तुस (अपनी अक्खीं अपने कमें दा अन्जाम) दिक्खा करदे हे ॥ 56 ॥

पही असें थुआड़ी हलाकत (तबाही) दे बा 'द तुसेंगी इस आस्तै चुक्केआ¹ जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 57 ॥

ते असें थुआड़े पर बदलें दी छीं कीती ते थुआड़े आस्तै मन² ते सल्वा उतारेआ – ते गलाया जे इनें पवित्तर चीजें चा जो असें तुसेंगी दित्तियां न, खाओ – ते उनें (ना-फरमानी करियै) साद्दा नुक्सान नेई कीता बल्के ओह अपना गै नुक्सान करा करदे हे ॥ 58 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें गलाया हा जे इस बस्ती च दाखल³ होई

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّيْحَةُ وَإِنَّكُمْ سَتَنظُرُونَ ﴿٥٦﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُنَّ أَعْدَمَ تِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰ وَالسَّلْوٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا

1. यानी असें थुआड़े ईमानें गी होर ज्यादा बधाया ते थुआड़ी नसलें गी बी होर बधाइयै तुसेंगी परतियै शक्तिशाली बनाई दिता।
2. अरबी भाशा च 'मन्न' दा अर्थ उपकार होदा ऐ। इस आस्तै जो चीज अल्लाह दी किरपा कन्नै बगैर कुसै चेचा जतन करने दे थ्दोई जा उसी मन्न आखदे न। खुंब ते तुरन्जबीन गी बी मन्न आखदे न। सल्वा अरबी भाशा च बटेर पैँछी कन्नै मिलदे-जुलदे इक पैँछी दा नां५ ऐ। आयत दा अर्थ एह ऐ जे असें थुआड़े आस्तै उस थाहर खुंबां ते तुरन्जबीन पैदा करी दित्ती दियां हियां ते उत्थें बटेर आंगर पैँछी भेजी दित्ते हे।
3. बनी इस्राईल जिसलै मिस्र देश थमां निकलियै सीना नां५ दे जंगलै चा होंदे होई किन्जान देश पासै जा करदे हे तां रस्ते च ओह किश ऐसे लोकें कन्नै मिलियै गे जो जंगलें च किश नगर-नगरोटे बसाइयै रँहदे हे। बनी इस्राईल गी अपनी थकावट तुआरने आस्तै उनें नगरें च किश समां गजारने दी अजाजत मिली जंदी ही। इत्थें इयै नेह इक नगर जां ग्रां दा बर्णन ऐ।

जाओ ते उस च जित्थुआं चाहो रज्जिये खाओ ते उसदे दरोआजे चा पूरी फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ ते गलांदे जाओ जे अस बोझ¹ हलका करने दी प्रार्थना करने आं। उसलै अस थुआड़े गुनाहें गी माफ करी देगे ते अस उपकारी लोकें च जरूर बाधा करगे ॥ 59 ॥

पही (उंदी शयरात दिक्खो जे) जालमें उस गल्ला दे खलाफ, जो उनेंगी आखी गेदी ही इक होर गल्ल बदलियै² आखनी शुरू करी दित्ती (जेहकी साढ़े आखे दे बरुद्ध ही) । जिस पर असें उनें लोकें पर, जिनें जुलम कीता हा, उंदे ना-फरमान होने दी ब'जा करी, गासै थमां इक अजाब नाजल कीता ॥ 60 ॥ (रुकू 6/6)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम आस्तै पानी मंगेआ तां असें (उसी) गलाया जे अपना सोटा फलाने पत्थरे पर मार। इस पर ओहदे चा बारां सूहटे फुट्टी पे (ते) हर इक गरोह नै अपने घाट गी पन्धानी लैता (उसलै उनेंगी गलाया गेआ जे) अल्लाह दी दित्ती दी रोजी चा खाओ ते पिय्यो ते फसादी बनियै धरती पर फसाद नेई फलाओ ॥ 61 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें गलाया हा जे हे मूसा! अस इक्कै चाल्ली दे खाने पर सबर (संदोख) नेई करी सकगे। इस आस्तै तूं साढ़े आस्तै अपने रब्ब अगमें दुआऽ कर जे ओह साढ़े आस्तै किश ऐसियां चीजां,

حَيْثُ شِئْتُمْ رَعَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ
سَجْدًا وَاقُولُوا حِطَّةً نُّعْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَتَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ⑤

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ⑥

وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ⑦ فَانفَجَرَتْ
مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَّشْرِبَهُمْ ⑧ كَلُوا وَأَشْرَبُوا مِنْ رِّزْقِ اللَّهِ
وَلَا تَعْمُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ⑨

وَإِذْ قُلْتُمْ لِيُؤْمِسْ لَنَا نُصَيْرَ عَلِيٍّ
طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ
لَنَا مِمَّا تُثْنِبُ الْأَرْضُ مِنْهُ بَقْلًا
وَقَتَائِبًا وَقَوْمَهَا وَعَدْسَهَا وَبَصْلَهَا ⑩

1. यानी पापें दा बोझ।

2. किश विद्वान आखदे न जे मूल शब्द 'हित्तुन' यानी 'माफ कर' दी ज'गा उनें हित्तुन यानी कनक शब्द गलाना शुरू करी दित्ते दा हा, पर इस कल्पना दी जरूरत नेई। दुष्ट लोक मजाक दे तोरें पर शब्द च केई चाल्ली दियां तब्दीलियां करी दिंदे न।

जिनेंगी धरती उगांड़ी ऐ, पैदा करै – जियां साग-सब्जियां, कक्कड़ियां, कनक, मसर ते प्याज – इस पर अल्लाह नै गलाया जे क्या तुस उस चीजा दे बजाए जो उत्तम ऐ, उस चीजै गी लैना चांहदे ओ, जो घटिया ऐ? तां कुसै शैहर उठी जाओ (उत्थें) जे किश तुसें मंगेआ ऐ तुसेंगी जरूर मिली जाग। (उसलै) उनेंगी म्हेशां आस्तै जलील ते बे-बस करी दिता गेआ ते ओह् अल्लाह दे अजाब दे पात्तर बनी गे। एह् इस करी (होआ) जे ओह् अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे होंदे हे ते नबियें गी बिला-ब'जा कतल करना चांहदे हे (ते) एह् (गुनाह) उंदे नाफरमानी करने ते हद शा बधे दे होने दी ब'जा करी (उंदे च पैदा होई गेदा) हा ॥ 62 ॥ (स्कू 7/7)

जो लोक ईमान ल्याए न ते जो यहूदी न, इंदे अलावा ईसाई (नसारा) ते साबी न (उंदे चा) जो (फिरका) बी अल्लाह पर ते आखरत दे दिनै पर (कामिल) ईमान¹ ल्याए दा ऐ ते उसनै नेक कर्म कीते दे न। यकीनन उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदा (मनासब) अजर (सिला) ऐ ते उनेंगी नां (ते भविक्ख बरै) कुसै किसमै दा खौफ होग ते नां (भूतकाल/बीते दे समे च) होई दी कुसै कुताही पर पछतावा होग ॥ 63 ॥

قَالَ اسْتَبْدُونِ الَّذِي هُوَ أَدْنَى
بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ إِهْيَطُوا مِصْرًا فَإِنَّ
لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ وَصُرِبْتُ عَلَيْهِمْ
الذِّلَّةُ وَالْمُسْكِنَةُ ۗ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ
مِّنَ اللَّهِ ۗ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصْرِي
وَالضَّمِّيِّينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

1. इस आयत च किश लोक भलेखे च एह् समझदे न जे आखो जे पवित्र कुरआन दा इस बारे एह् मतलब ऐ जे यहूदी, ईसाई ते साबी (नखतर पूजक) बगैरा अपने-अपने धर्म च आस्था रखदे होई बी मोक्ष प्राप्त करी सकदे न। आखो जे उनेंगी इस्लाम धर्म स्वीकार करने दी जरूरत नेई, पर एह् बिचार ठीक नेई। पवित्र कुरआन इस आयत राहें एह् दसदा ऐ जे भामें कोई शख्स मुसलमान होने दा दा'वा करै भां ओह् यहूदी होऐ, ईसाई जां साबी बगैरा ओह् उसलै गै कामयाबी हासल करी सकदा ऐ जिसलै जे कुरआन दे दस्से दे सारे सिद्धांतें पर पूरा-पूरा ईमान रखदा होऐ। सिर्फ जबानी ईमान लाह् नेई पुजाग। ऐसा शख्स अल्लाह शा लेइयै क्यामत तक दे सारे सिद्धांतें गी मनदा होऐ ते इस्लाम दे बनाए दे असूलें मताबक शुभ ते नेक कर्म करदा होऐ।

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें तुंदे शा पक्का प्रण लैता हा ते थुआड़े उप्पर¹ तूर पर्वत गी उच्चा कीता हा (ते गलाया हा जे) जे (किश) असें तुसेंगी दिता ऐ उसी मजबूती कन्नै (निगगर) पकड़ी लैओ ते जे किश ओहदे च ऐ उसी याद रक्खो, तां जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 64 ॥

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ طُحْدُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَإِذْ كُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

पही एह स्पष्ट हदायत मिली जाने दे बा'द बी तुसें पिट्ट फेरी लैती ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी किरपा ते उस दी रेहमत नेई होंदी तां तुस जरूर नुकसान दुआने आहलें च होई जंदे ॥ 65 ॥

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

ते तुस उनें लोके दे (परिणाम) गी, जिनें तुंदे चा (होंदे होई) सब्ब² दे मामले च ज्यादाती कीती ही, यकीनन जानी गे होगे, इस पर असें उनेंगी गलाया हा जे (जाओ) जलील³ बांदर बनी जाओ ॥ 66 ॥

وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي
السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾

इस आस्तै असें इस (घटना) गी उंदे (उनें लोके) आस्तै बी जो (उस बेले) मजूद हे ते इस (घटना) दे बा'द औने आहले लोके

فَجَعَلْنَاهُمْ أَكَالًا لِّبَايِعِينَ يَدِيهَا وَمَا خَلَفَهَا
وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

1. यानी तुसेंगी तूर पर्वत दी तलहटी (पैरें) च खडेरी दिता हा (निर्गमन आयत 17 भाग 19)
2. यहूदियें आस्तै सब्ब यानी शनिवार पवित्र आखेआ गेदा हा। उस रोज यहूदियें गी अल्लाह दी उपासना दे सिवा कोई कारोबार करने दी अजाजत नथी। (दिक्खो निर्गमन 20 : 11 - 12)
3. पवित्र कुर'आन, अहादीस ते इतिहास शा सिद्ध होंदा ऐ जे थुआड़े कश बांदरें दे गुणें आहले लोक जरूर औंदे होंदे हे, पर शरीरक रूपै च बांदर बने दे लोक कदें बी नथे आए। इस आस्तै मूल शब्द "किरदतन खासेईन" यानी तुच्छ बांदर दा एह मतलब नेई जे ओह रूप, अकार ते आकृति च बांदर बने दे हे, बल्के उंदे राहें बांदरें आहले गुण ग्रहण करी लैने कारण बांदरें दी उपमा दिती गेदी ऐ। कुर'आन मजीद दे टिप्पणीकारें दे महान नेता 'मुजाहिद' नै बी इसदा इय्ये अर्थ कीते दा ऐ जे उंदे दिलें च बगाड़ पैदा होई गेआ हा, पर उंदे बाहरी रूप, अकार ते आकृति च कुसे चाल्लो दा कोई विकार जां बगाड़ पैदा नथा होआ। इत्थें मूल शब्द 'किरदतन' दा बिशेशन 'खासेईन' रक्खेआ गेदा ऐ जो विवेकशील यानी मानव जाति आस्तै प्रयुक्त होंदा ऐ। जानवरें जैसी जाति आहले बांदरें आस्तै 'खासिया' औना चाही दा हा। इस आस्तै इत्थें बांदर शब्द कन्नै संबंधत पशु जाति आहले बांदर नेई बल्के बांदर शब्द उपमेय दे रूपे च प्रयुक्त होए दा ऐ। इसदा अर्थ एह ऐ जे बनी इस्राईल दे मते-हारे लोके दे दिलें च बगाड़ पैदा होई गेदा हा जे उंदे च अल्लाह दा भै नां-मात्तर बी नथा रेहदा। उंदे सारे कम्म सिर्फ दखावा हे उंदे च असलीयत किश बी नथी।

आस्तै बी नसीहत दा ते संयमियें आस्तै उपदेश
दा साधन बनाई दिता ॥ 67 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो जे) जिसलै
मूसा नै अपनी कौम गी गलाया जे अल्लाह
तुसेंगी गौ-बध¹ करने दा हुकम दिंदा ऐ, उनें
गलाया जे क्या तू असेंगी हासे दा नशान्ना
(पात्तर) बनान्ना ऐ? (मूसा नै) गलाया अ'ऊं
(इस गल्ला शा) अल्लाह दी पनाह मंगनां जे
(ऐसा कर्म करियै) मूर्ख लोकें च शामिल होई
जां ॥ 68 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गें
दुआऽ करो जे ओह असेंगी तफसील कनै
दस्सै जे ओह (गौ) कनेही ऐ? उसनै (यानी
मूसा नै) गलाया जे ओह आखदा ऐ ओह गौ
ऐसी ऐ जे नां ते बुड्ढी ऐ ते नां बच्छी बल्के
ओह इस दे बश्कार पूरी जुआन ऐ इस लेई
जे हुकम तुसेंगी दिता जंदा ऐ, उसी पूरा करो
॥ 69 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गें
(फही) दुआऽ करो जे ओह असें गी तफसील
च समझाऽ जे उसदा रंग कनेहा ऐ? (मूसा
नै) गलाया, ओह आखदा ऐ जे ओह इक
जरद (पीले) रंगे दी गौ ऐ, उसदा रंग बड़ा
शोख (गैहरा) ऐ ते ओह दिक्खने आहलें गी
बौहत पसंद औंदी ऐ ॥ 70 ॥

उनें गलाया, साढ़ी खातर अपने रब्ब अग्गें
(फही) दुआऽ करो जे ओह असेंगी तफसील
कनै दस्सै जे ओह (गौ) कैसी ऐ? असेंगी

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ
أَنْ تَذْبَحُوا بَقْرَةً ۗ قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا
هُزُؤًا ۗ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ۗ
قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ وَلَا
يَكْفُرُ ۗ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ ۗ فَافْعَلُوا مَا
تُؤْمَرُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْثُهَا ۗ
قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ ۗ
فَاقْبَعْ لَوْثُهَا تَسُرُّ النُّظْرِينَ ﴿٧٠﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ۗ إِنَّ

1. अरबी मूल शब्द 'बकरतुन' - गौ वाचक संज्ञा ऐ जो गौ ते बैल दौनीं आस्तै प्रयुक्त होंदा ऐ। इतिहास शा
पता लगदा ऐ जे बनी इस्राईल फिरऔन दी मिस्त्र बासी जाति दे लोकें शा प्रभावत हे, की जे मिस्त्र दे लोक
बैल दी पूजा करदे होंदे हे। इस आस्तै कुरआन नै दौनीं चाल्ली दे विचार रक्खने आहले लोकें गी सामनै
रक्खियै 'बकरतुन' (गौ - बैल) शब्द बरते दा ऐ।

ते इस किसमै दियां (सब)गमां इककै नेहियां नजरी औंदियां न ते (यकीन रक्खो जे) जेकर अल्लाह नै चाहया तां अस जरूर हदायत गी कबूल करी लैगे ॥ 71 ॥

(मूसा नै) गलाया, ओह (अल्लाह) आखदा ऐ जे ओह ऐसी गौ ऐ जो नां ते जुंगले च जुगड़ी गेदी ऐ जे हल्ल चलांदी होऐ ते नां खेतरें गी पानी दिंदी ऐ, बिल्कुल तंदरुस्त ऐ, उस च कोई दूआ (गैर) रंग नेई (पाया जंदा)। उनें गलाया हून तोह (साढ़े सामनै) सचाई रक्खी दिती ऐ, इस आस्तै उनें उस (गवै) गी ज'बा करी दिता, असल च ओह ऐसा करने आस्तै तयार नथे ॥ 72 ॥ (रकू 8/8)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै तुसें इक शख्स गी कतल¹ (करने दा दा'वा) कीता, पही तुसें उस दे बारै इखल्लाफ (मत-भेद) कीता, हालांके जे (किश) तुस छपालदे हे अल्लाह उसी जाहर करने आहला हा ॥ 73 ॥

इस पर असें गलाया इस (घटना) गी उस (जान) कनै पेश औने (घटने) आहली किश दूई घटनें कनै मलाइयै दिक्खो (पही तुसेंगी सचाई दा पता लगगी जाग) अल्लाह इस्सै चाल्ली मुडदें गी जींदा² करदा ऐ ते तुसेंगी

الْبَقْرَةَ تَشْبَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧١﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلِّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا لَنْ نَجِدَ بِالْحَقِّ ط فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٢﴾

وَإِذْ قَاتَلْتُم نَفْسًا فَادَرَأْتُم فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بَعْضَهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

1. एहदे कनै सरबंथत हजरत मसीह दी सलीब आहली घटना ऐ। इस बारे ईसाइयें ते एह आखबी दिता जे मसीह अपनी मरजी कनै सलीब पर चढ़ी गे हे की जे ओह संसार आहलें आस्तै कफ़्फ़र बनना चाहंदे हे ते यहूदियें दा'वा कीता जे सचें गै असें मसीह गी कतल करी दिता ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे ओह दमै झूठे न। असल च हजरत मसीह जँदि गै सलीब पर उतरी आए हे। जेकर ऐसी गै दशा च सलीब पर उतरने आहलें दियें परिस्थितियें गी दिक्खो तां तुसेंगी भलेआं सेही होई जाग जे इतिहास ते चकित्सा शास्तर मूजब ओह लोक जँदि गै हँदि न। इस आस्तै मसीह बी सलीब पर जँदि गै उतरे हे ते पवित्र कुरआन नै जेकर उंदे बारे एह गलाया ऐ जे तुसें इक जान दी हत्या कीती तां इस दा अर्थ एह ऐ जे तुसें इस गल्ला दा दा'वा कीता जे असें उसी कतल करी दिता ऐ जियां यहूदियें दा एह गलाना ऐ जे असें मर्यम दे पुत्र ईसा गी कतल करी दिता ऐ ते जियां जे ईसाई आखदे न जे ओह साढ़े पापें दा कफ़्फ़र होने आस्तै मरी गेआ।
2. यानी ऐसे उपाऽ दसदा ऐ जिंदे नै ओह लोक जो थुआड़े विचार कनै मुड्दा हे असल च जँदि साबत होई जँदे न।

अपने नशान दसदा ऐ तां जे तुस अकली शा कम्म लैओ ॥ 74 ॥

इस दे बा'द पही थुआड़े दिल सख्त होई गे, चनांचे ओह पत्थरें आंगर बल्के उंदे शा बी ज्यादा सख्त न ते पत्थरें बिच्चा ते यकीनन किश ऐसे बी होंदे न जंदे चा दरेआ बगदे न ते उंदे चा किश ऐसे बी होंदे न जे फटी जंदे न ते उंदे चा पानी निकलन लगदा ऐ ते इंदे (दिलें) चा (बी) किश ऐसे न जे अल्लाह दे डरें (माफी मंगदे होई) डिग्गी¹ जंदे न ते जे (किश) तुस करा करदे ओ अल्लाह ओहदे शा कदें बी बे-खबर नेई ऐ ॥ 75 ॥

(हे मुसलमानो!) क्या तुस मेद रखदे ओ जे ओह (यहूदी) थुआड़ी गल्ल मन्नी लैगन, हालांके उंदे चा किश लोक नेह न जो अल्लाह दे कलाम गी सुनदे न, पही उसी समझी लैने दे बा'द उस (दे मतलब) गी बगाड़ी दिंदे न ते ओह (इस कुकर्म दे बुरे नतीजे गी भलेआं) जानदे न ॥ 76 ॥

ते जिसलै एह लोक मोमिनें कनै मिलदे न तां आक्खी दिंदे न जे अस मोमिन आं ते जिसलै इक-दूए कनै बक्खरै मिलदे न तां (इक-दूए पर अलजाम लांदे होई) आखदे न क्या तुस उनें गी ओह गल्लां जो अल्लाह नै तुंदे पर जाहर कीती दियां न, दसदे ओ? इसदा नतीजा² एह होग जे ओह (मुसलमान) उनें जानकारियें राहें अल्लाह दे सामनै थुआड़े बरुद्ध सबूत रक्खी देंगन। क्या तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे ॥ 77 ॥

تَمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فِيهَا
كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ
الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ
مِنْهَا لَمَا يَشْقُقُ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءَ وَإِنَّ
مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ
بِعَافٍ لِّعَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

أَفَتَتَّعَمُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا بِالْكِتَابِ وَقَدْ كَانُوا
قَرِيبِينَ مِنْهُمُ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ تُرْسًا
يُخْرِقُونَ مِنْهُ بَعْدَ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا
وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا
أَتَحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

1. इस आयत दे दमें अर्थ कोते जाई सकदे न :- (क) अल्लाह शा भै दुआने आहली गल्लें चा जियां आंधियां, हाड, भंचाल बगैय करी किश पत्थर डिग्गी पोंदे न। (ख) एह जे मनुक्खी दिलें चा किश ऐसे होंदे न जो अल्लाह दे डरें माफी मंगदे होई उस दे अगें झुकी जंदे न।
2. इत्थें मूल शब्द च 'ल' परिणाम बोधक अक्खर ऐ। इसदा अर्थ एह ऐ जे पैहली गल्ला दा परिणाम एह होग जे मुसलमान तुसेगी दोशी बनाने आसैं सबूत पेश करी देंगन।

क्या एह (इस गल्लै गी) नेई जानदे जे जे किश ओह छपालदे न ते जे किश ओह जाहर करदे न, अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 78 ॥

ते उंदे चा किश अनपढ़ न जो किश झूठी गल्लें दे सिवा अपनी कताब दा किश बी इलम (ज्ञान) नेई रखदे ते ओह सिर्फ तुक्बंदियां करदे रौंहदे न ॥ 79 ॥

इस आस्तै जो लोक अपने हत्थें कताब लिखदे न (ते) फही ओहदे राहें (किश) थोड़ी हारी कीमत हासल करने आस्तै आखी दिंदे न जे एह (कताब) अल्लाह पासेआ ऐ उंदे आस्तै (इक सख्त) अज़ाब (निश्चत) ऐ। फही (अस आखने आं जे) उंदे आस्तै उंदे हत्थें लिखे दा होने करी (इक सख्त) अज़ाब (निश्चत) ऐ ते उसदे करियै (बी) अज़ाब (निश्चत) ऐ जो ओह कमांदे न ॥ 80 ॥

ते ओह आखदे न जे असेंगी किश इने-गिने (गिनती दे) दिनें गी छोड़ियै (दोज़ख दी) अग कदें बी नेई छूहग। तू (उनेंगी) आख क्या तुसें अल्लाह शा कोई बा'यदा लेदा ऐ? (जेकर ऐसा ऐ) तां ते ओह अपने बा'यदे दे खलाफ कदें बी किश नेई करग, जां तुस अल्लाह दे बारै ऐसी गल्ल आखदे ओ, जिसदा तुसेंगी (कोई) ज्ञान नेई ऐ ॥ 81 ॥

की नेई, जेहके लोक कुसै बी चाल्ली दी बदी कमांगन ते उंदा गुनाह उनेंगी (चपासेआ) घेरी लैग ओह नरकै (च पौने) आहले न, ओह ओहदे च पेदे रौंहगन ॥ 82 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें नेक कर्म कीते दे न ओह जन्मत (च जाने) आहले न। ओह ओहदे च (म्हेशां आस्तै) बस्सी जांगन ॥ 83 ॥ (रकू 9/9)

أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٨﴾

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا
أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٩﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ
بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمًّا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
يَكْسِبُونَ ﴿٨٠﴾

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ
خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें बनी इस्राईल थमां पक्का बा'यदा लेदा हा जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करगे ते मापे कनै अच्छा ब्यहार करगे ते इसै चाल्ली करीबी सरबंधिये, यतीमें ते दीन-दुखिये कनै बी, ते एह (बा'यदा बी लैता हा) जे लोके कनै नमरता पूर्ण गल्लां करा करगे, नमाज गी कायम रक्खा करगे ते जकात देआ करगे, मगर (इसदे बा'द) तुंदे चा किश इक लोके दे सिवा बाकी सारे दे सारे मूंह फेरी गे ॥ 84 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें तुंदे शा बा'यदा लैता हा जे तुस (आपस च) अपना खून¹ नेई बगागे ओ ते अपने आपै गी (यानी अपनी कौम दे लोके गी) अपने घरे दा नेई कढगे ते तुसें (उसदा) करार करी लैता हा ते तुस (उस करार दे बाँरे म्हेशां) गुआही² दिंदे रेह ओ ॥ 85 ॥

पही तुसै लोक ओ जे (इस बा'यदे दे बावजूद) आपस च इक-दूए गी कतल करदे ओ ते अपने चा इक जमात गी गुनाह ते जुलम कनै (उंदे दुश्मनें दी) मदद करदे होई उंदे घरे चा कढदे ओ ते जेकर ओह थुआड़े कश कैदी होइये (मदद मंगने आस्तै) औन तां तुस फिदया (यानी अर्थ दंड) देइये उनेंगी छुड़ाई लैंदे ओ आखो जे सच्चे गै उनेंगी (घरे दा) कडहना (बी) तुंदे आस्तै रहाम कीता गोदा हा। तां केह तुस कताब दे इक हिस्से पर ते ईमान आहनदे ओ ते इक हिस्से दा इन्कार करदे ओ? इस लेई तुंदे चा जो ऐसा करदे न उंदी स'जा इस (ज्हाँन दी) जिंदगी च (गै) अपमान दे सिवा होर केह ऐ (जो उनेंगी

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالَّذِينَ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشْهِدُونَ ﴿٨٥﴾

ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسْرَىٰ تَقْلُدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجَهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ

1. यानी इक यहूदी वंश दूए यहूदी वंश गी हानी नेई पुजाग। (निर्गमन 20-21)

2. निर्गमन 20: 3-4

मिलग) ते ओह क्यामत आहलै रोज उस शा बी सख्त अज़ाब पासै परताए जांगन ते जे किश तुस करा करदे ओ अल्लाह उस शा कदें बी बे-खबर नेई ॥ 86 ॥

ते इयै ओह लोक न जिनें इस (संसारक) जिंदगी गी बा'द च औने आहली (जिंदगी) पर प्रधानता देई रक्खी दी ऐ इस आसतै नां ते उंदे परा अज़ाब गै हल्का कीता जाग ते नां उंदी (कुसै होर रूपै च) मदद कीती जाग ॥ 87 ॥ (रुकू 10/10)

ते असें (सच्चें गै) मूसा गी कताब दिती ही ते इसदे बा'द असें (उनें) रसूलें गी (जिनें गी) तुस जानदे ओ उसदे) पिच्छें¹ भेजेआ ते मर्यम दे पुतर ईसा गी (बी) असें जाहरे-बाहरे नशान दिते ते रहलकुदुस² रहें उसी ताकत बख्शी (पर तुसें सांरें दा मकाबला कीता) ते फही (तुस गै दस्सो जे) क्या (एह गल्ल बौहत बुरी नेई जे) जिसलै बी तुंदे कश कोई रसूल इस (तलीम) गी लेइयै आया जिसी थुआड़े दिल पसंद नेई करदे हे, तां तुसें घमंड (दा प्रदर्शन) कीता। इस आसतै तुसें केइयें गी झुठलाई दिता ते केइयें गी कतल³ करी दिता ॥ 88 ॥

ते (असें गी पता ऐ जे) उनें (एह बी) गलाए दा ऐ (जे) साढ़े दिल ते पड़दें च न (पर एह गल्ल) नेई, बल्के अल्लाह नै उंदे कुफर करी उंदे पर लानत बर्हाई दी ऐ। इस लेई ओह बड़े गै घट्ट न जो ईमान आहनदे न ॥ 89 ॥

ते जिसलै उंदे कश अल्लाह पासैआ इक कताब आई जो उस (कताब दी

يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِرْتِي فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ لِّعَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۗ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ ۖ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۗ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ ۖ فَفَرِّقْنَا كَذِبُكُمْ ۖ وَفَرِّقْنَا تَقَاتُلُونَ ﴿٨٨﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۗ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

1. पिच्छें भेजने दा अर्थ एह ऐ जे उसदे पैरै दा अनुकरण करना ते उसदे धर्म दी सेवा करना।
2. रहलकुदुस - पाक रूह, पवित्र आतमा।
3. अर्थ एह ऐ जे ओह ऐसा नीच कम्म हा जे अज्ज बी उसदी कल्पना करचै तां ओह अक्खीं दे सामनै आई जंदा ऐ।

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें थुआड़े शा पक्का बा 'यदा लैता हा ते तूर गी थुआड़े उप्पर उच्चा¹ कीता हा (एह आखदे होई जे) जे किश असें तुसेंगी दिते दा ऐ उसी घोटियै (निग्गर) पकड़ो ते उस (यानी अल्लाह) दा आक्खा मनो। इस पर (उसलै तुंदे चा जेके लोक साढ़े संबोधत हे) उनें गलाया हा जे (बड़ा चंगा) असें सुनी लैता ते (अस एह बी आखी दिन्ने आं जे) असें (एह हुकम) नेई मनने दा फैसला करी लैते दा ऐ ते उंदे कुफर करियै उंदे दिलें च बच्छा (यानी उसदा प्रेम) घर करी गेआ। तूं (उनें गी) आख जे जेकर तुस (जियां जे तुस दा'वा करदे ओ) मोमिन ओ तां ओह कम्म जिसदा तुसें गी थुआड़ा ईमान हुकम दिंदा ऐ, बौहत बुरा ऐ ॥ 94 ॥

तूं (उनेंगी) आख जे जेकर अल्लाह कश दूए लोकें गी छोड़ियै सिर्फ थुआड़े आस्तै गै सुर्म-धाम (यानी आखरत दा घर) ऐ तां जेकर तुस (इस दा'वे च) सच्चे ओ तां मौत² दी इच्छा करो ॥ 95 ॥

ते (हे मुसलमानो! याद रक्खो जे) जे किश उंदे हत्थ, आगें भेजी चुके दे न उनें कुकर्म करी ओह इस (चाल्ली दी मौत) दी कदें बी इच्छा नेई करडन ते अल्लाह जालमें गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 96 ॥

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ ط خَذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَسْمَعُوا ط قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ط
وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ط
قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑩

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الذَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ
خَالِصَةً مِّنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمِّمُوا الْمَوْتِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑩

وَلَنْ يَسْمُوَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ ط
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ⑩

1. यानी तुसेंगी तूर पर्वत दी तलहटी (यानी पैरें च) खडेरी दिता हा। (निर्गमन 19:18)

2. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कन्ने मुबाहिला करो जियां जे सूर: आले-इम्रान आयत नं: 62 च विवरण ऐ। 'मुबाहिला' - इक - दूए गी शाप दिंदे होई परमात्मा शा न्याऽ मंगना ऐ।

ते तुस यकीनन इनेंगी (बी) ते किश उनें लोकें गी (बी) जो मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न सारे लोकें शा ज्यादा जीवन दा लोभी पागे (दिखगे)। उंदे चा (हर इक) इयै चांहदा ऐ जे उसी जहार साल दी उमर मिली जा हालांके एह (गल्ल यानी) उस दा (लम्मी) उमर पाना, उसी अजाब शा नेई बचाई सकदा ते जे किश ओह करा करदे न, अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 97 ॥ (रुकू 11/11)

तू (उनेंगी) आखी दे जे जो शख्स इस ब'जा करी जिब्राईल दा बरोधी होऐ जे उसनै तेरे दिलै पर अल्लाह दे हुकम कनै इस (कताबा) गी उतारे दा ऐ जो इस (कलाम) गी जो इस शा पैहलें मजदू ऐ, सच्चा करने आहली ऐ ते मोमिनें आस्तै हदायत ते खुश-खबरी ऐ ॥ 98 ॥

ते (उसी याद र'वै जे) जो शख्स (बी) अल्लाह ते उसदे फरिशतें ते उसदे रसूलें ते जिब्राईल ते मिकाईल दा बैरी होऐ तां (ऐसे) मुन्करें दा अल्लाह बी यकीनन दुश्मन ऐ ॥ 99 ॥

ते असें तेरे पर सच्चें गै जाहरा-बाहरा नशान नाजल कीते दे न ते ना-फरमानें दे सिवा उंदा कोई इन्कार नेई करदा ॥ 100 ॥

ते केह (एह बुरी गल्ल नेई जे) जिसलै बी उनें लोकें कोई बा'यदा कीता तां उंदे चा इक फिरके नै उसी सुट्टी (नकारी) दिता (इय्यै नेई) बल्के उंदे चा (ते) मते-हारे ईमान दे लागै बी नेई फड़कदे ॥ 101 ॥

وَلْتَجِدْنَهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يُوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ
يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرْحِرِهِ
مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ
عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٨﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ
وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٩٩﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا
يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١٠٠﴾

أَوْ كَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا بَيْنَهُمْ فَرَيقُ
مِّنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

ते जिसलै उंदे कश अल्लाह पासेआ इक ऐसा रसूल आया जो उस कताब गी जो उंदे कश ऐ, सच्च सिद्ध करने आहला ऐ तां उनें लोके चा जिनेगी ओह कताब दिती गेदी ही, इक फिरके नै अल्लाह दी ताजा कताब (कुरआन) गी अपनी पिट्टीं पिच्छें सुट्टी दिता, आखो जे ओह उसी जानदे गै नेई ॥ 102 ॥

इसदे अलावा ओह (यहूदी) उस (रस्तै) पर चली पे जिस रस्ते पर सुलेमान दी बहूमत बेलै (उस दी बहूमत दे) बागी चलदे हे ते सुलेमान मुन्कर नथा बल्के (उसदे) बिद्रोही इन्कारी हे। ओह लोके गी धोखा देने आहलियां गल्लां सखांदे हे ते (आपू बी) उस गल्ला दी (नकल बी करदे न) जो बाबिल च हाकूत ते मारूत¹ नांS दे द'कं फरिश्ते पर उतारी गेई ही। हालांके ओ दमें कुसै गी उन्ना चिर किश बी नथे सखांदे जिन्ना चिर एह नेई गलाई दिंदे जे अस (अल्लाह पासेआ) थुआड़े आस्तै अजमैश दे रूपै च (नियुक्त होए दे) आं। इस आस्तै हे मुखातब! साढ़े आदेशें दा इन्कार नेई करेओ। जिस पर ओह (लोक) उंदे (दौनीं) शा ओह गल्ल सिखदे हे जेहदे राहें ओह मड़द ते उसदी जनानी बश्कार तफरीक (विभेद)² पाई दिंदे हे ते ओह अल्लाह दे हुकम दे सिवा

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لِكِتَابِ اللَّهِ وَرَأَى ظُهُورَهُمْ كَالنُّهْمِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مَلِكِ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسِ السِّحْرُ ۖ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۖ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَعْلَمُونَ مِنْهُمَا مَا يَفْتَرُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۖ وَمَا هُمْ بِبَصَّارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَيَعْلَمُونَ مَا يَصُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۖ

1. फरिश्ते जैसे गुण रखने आहले मानव।
2. ओह लोके गी एह खास धार्मिक शिक्षा दिंदे हे। जेकर लाड़ी-मरहाजै चा लाड़ी शिक्षा ग्रैहन करी लैदी ही तां ओह उस शिक्षा - दीक्षा गी प्रधानता दिंदे होई अपनी संस्था दियें गल्लें गी अपने मरहाजै शा गुप्त रखन लगी पौंदी ही ते जेकर मरहाज शिक्षा ग्रैहन करी लैदा हा तां ओह बी अपनी लाड़ी शा अपनी संस्था दियां गल्लां गुप्त रखन लगी पौंदा हा। इस चाल्ली ओह दमें इक-दूए गी अपना भेत नथे दिंदे होंदे। सिर्फ खुदा दे रसूल जां उसदे नायबें गी भेत दसदे हे।

कुसै गी बी इस (गल्ला) राहें नुकसान¹ नथे पुजांदे ते (इस दे उलट) एह (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे बैरी) ते ओह गल्ल सिक्खा करदे न जो उनेंगी नुकसान पुजाग ते फायदा नेई देग ते एह लोक सच्चें गै समझी चुके दे न जे जो इस (तरीके) गी अखत्यार करी लै, आखरत च उसदा कोई बी हिस्सा नेई होग ते ओह चीज जिसदे बदले च उनें अपने आप गी बेची दिते दा ऐ, बौहत गै बुरी ऐ, काश, जे ओह एह जानदे ॥ 103 ॥

وَلَقَدْ عَلِمُوا الْمَنَ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ۗ وَلَبِئْسَ مَا سَرَوْا بِهٖ
أَنفُسَهُمْ ۗ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

ते जेकर एह लोक ईमान आहनदे ते संयम अखत्यार करदे तां (उनेंगी पता लग्गी जंदा जे) अल्लाह पासेआ मिलने आहला बदला (गै) सर्वश्रेष्ठ (बदला) ऐ, काश जे एह जानदे ॥ 104 ॥ (रुकू 12/12)

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَآتَقُوا لَمُؤَبَّةً مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ حَيْرٌ ۗ لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

1. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे अवतार शा पैहलें यहूदियें दो बार छड़जैतर रचे। इक बार हजरत सुलेमान दे खलाफ गुस समतियां बनाइयै हजरत सुलेमान गी इन्कारी ते मूरती-पूजक गलाना शुरू करी दिता ते उंदे राज दा सर्वनाश करने दी कोशिश कीती। (राजाएं दा वृतांत पैहला भाग 11:16 ते इतिहास नांउ दी दूई कताब भाग 10 : 3-4) असल च एह छड़जैतर अल्लाह दे इक सच्चे नबी दे खलाफ हा।

फलसरूप उंदी एह कोशिश कामयाब नेई होई सकी ते बल्लें-बल्लें यहूदियें दी शक्ति खीन होंदी गई। अखीर च ओह अपने देशें चा कड़ढी दिते गे। दूई बार हारूत-मारूत फरिस्ता सभाउ दे द'ऊं ईश्वर भगते दे संपर्क च "सायरस" फ़ारस ते मेद दे राजा दे समर्थन कनै बाबिल दे सम्राट दे खलाफ छड़जैतर रचेआ गेआ। एह प्रयास अल्लाह दी इच्छा दे मताबक हा। उस बेलै यहूदी दुखी हे ते सरकार अत्याचारी ही। इस आसतै एह गुस प्रयास सफल होआ। यहूदियें दे बैरियें दा नाश होई गेआ ते ओह बदेशें थमां सुदेश परतोई आए। (ब्योरे आसतै दिक्खो History of the World vol. 1. page 126)

एह दस्सेने आसतै जे हून यहूदी लोक हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे सर्वनाश आसतै कोशशां करा करदे न ते गुस रूपे च ईरान दे सम्राट 'किस्सा' गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे खलाफ भड़काउ करदे न। इस छड़जैतर दा केह फल निकलग? बाबिल दी घटना च एह दुखी हे ते अल्लाह दी इच्छा दे मताबक द'ऊं ईश्वर भगते दी प्रेरणा कनै सफल होए हे, पर हून एह लोक अल्लाह दे सच्चे रसूल हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे खलाफ छड़जैतर रचा करदे न। इस आसतै बाबिल दी घटना आंगर सफल नेई होई सकडन बल्के नकाम रौहगन ते नुकसान उठांगन। इंदा नतीजा हजरत सुलेमान दे खलाफ छड़जैतर रचने आहलें जनेहा होग। पही इच्यां गै होआ ते उंदी कोशशां दा नतीजा एह निकलेआ जे किस्सा-ईरान दे सम्राट दा बी सर्वनाश होआ ते एह लोक आपुं बी नकाम होए।

हे ईमान आहने आहलेओ! (रसूल गी संबोधन करियै) राइना¹ नेई आखा करो बल्के उनजुर्ना आखा करो ते (उसदी गल्ल ध्यान कनै) सुना करो ते (याद रक्खो जे) मुन्करें आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 105 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا
وَقُولُوا أَنْظِرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

कताब आहलें बिच्चा ते इंदे अलावा मुश्रिकें बिच्चा जिनें लोकें (साढ़े रसूलें दा) इन्कार कीते दा ऐ, ओह पसंद नेई करदे जे थुआड़े पर थुआड़े रब्ब पासेआ किसै चाल्ली दी खैर (ते बरकत/यानी भलाई) उतारी जा ते (भुल्ली जंदे न जे) अल्लाह जिसी चांहदा ऐ अपनी रैहमत दा खास पातर बनाई लैदा ऐ ते अल्लाह बौहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 106 ॥

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ
خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

जिस कुसै पैगाम (संदेश) गी बी अस मन्सूख² करी देचै जां उसी भुलाई देचै तां अस उस शा उत्तम जां ओहदे जैसा (संदेश दबारा

مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسَخُهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

1. अरबी भाशा च जेकर कुसै दा ध्यान अपने पासै खिचवना होऐ तां 'राइना' आखदे न; पर एह उसलै आखेआ जंदा ऐ जे जिसलै दमें पक्ख बराबर होन, की जे राइना दा अर्थ ऐ - तू साढ़ा ध्यान रक्ख, अस तेरा ध्यान रक्खगे, पर जिसलै सामने आह्ला पद ते सम्मान बगैरा च बड्डा होऐ तां उसलै राइना दी ज'गा 'उनजुर्ना' आखदे न अर्थात् हे हजूर! साढ़ा बी ध्यान रक्खेओ ते इस चाल्ली गल्ल करो जे अस बी समझी सकचै। इस आयत च मुसलमानें गी एह तलीम दिती गेदी ऐ जे तुस हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी राइना नेई आखा करो। ममकन ऐ एहदे नै थुआड़े अंदर बे-विश्वासी दी भावना दा संचार होन लगै, की जे इस शब्द दा असल अर्थ एह ऐ जे अस ते तुस बराबर आं। इस आस्तै तुस 'उनजुर्ना' आखा करो तां जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा आदर ते सम्मान म्हेशां थुआड़े दिलें च कायम र'वै।
2. इसदा एह अर्थ नेई जे अस पवित्तर कुरआन दी कुसै आयत गी रद्द करी देचै बल्के अर्थ एह ऐ जे जिसलै अस कुसै चमत्कार गी टलाई दिने आं ते उस शा श्रेष्ठ चमत्कार लेई औने आं जां उससै आंगर दूआ चमत्कार जाह्र करी दिने आं तां जे हदायत दा साधन बनै। इस आयत दा इक अर्थ एह बी ऐ जे पवित्तर कुरआन शा पैहलें जो-जो शिक्षां तौरात जां इज्जील च उतरी दियां हियां उनेंगी पवित्तर कुरआन दे उतरने बेलै मन्सूख कीता गेआ, की जे उंदे शा उत्तम शिक्षां कुरआन दे रूपै च उतरी गेदियां न। प्रसंग शा एह गै अर्थ सिद्ध होंदा ऐ। जियें तक पवित्तर कुरआन दी शिक्षा ते आदेशें दा सुआल ऐ तां ओह कदें बी मन्सूख नेई होंगन बल्के ओह क्यामत तक चलदे रौहगन जियां जे कुरआन शरीफ़ च बार-बार इसदा स्पष्टीकरण कीता गेदा ऐ।

दुनियां च) लेई औने आं। क्या तुगी पता नेई जे अल्लाह हर गल्ला पर (जिसी करने दा ओह् निश्चा करी लै) पूरी चाल्ली समर्थ रखदा ऐ ॥ 107 ॥

क्या तुगी पता नेई जे गासैं ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह दे सिवा थुआड़ा नां कोई दोस्त ऐ ते नां कोई मददगार ॥ 108 ॥

क्या तुस अपने रसूल कनै इससै चाल्ली सुआल करना चांहेदे ओ जिस चाल्ली (इस शा) पैहलें मूसा कनै सुआल कीते गे हे ते (भुल्ली जंदे ओ जे) जो शख्स कुफर गी ईमान कनै बदली लै तां समझो जे ओह् सिद्धे रस्ते थमां भटकी गेआ ॥ 109 ॥

कताबा आहलें चा मते-हारे लोक इस गल्ला दे बा'द जे सच्च उंदे पर भलेआं जाहर होई चुके दा ऐ, इस ईरखा दी ब'जा करी जो उंदे अपने अंदरा (पैदा होई) दी ऐ, चांहेदे न जे थुआड़े ईमान लेई औने दे बा'द तुसेंगी फही काफर बनाई देन। इस आसतै तुस उस बेलै तगर जे अल्लाह अपने हुकम गी नाजल करै, उनेंगी माफ करो ते (उनेंगी) दरगुजर करो। अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 110 ॥

ते नमाज गी (निजमें मताबक) कायम रक्खो ते जकात देआ करो, ते (याद रक्खो जे) जो नेकी तुस अपने आसतै अगें भेजगे ओ, तुस उसी अल्लाह कश पागे ओ। अल्लाह थुआड़े कमें गी सच्चें गै दिक्खा करदा ऐ ॥ 111 ॥

ते ओह् (यानी यहूदी ते मसीही/ईसाई एह् बी) आखदे न जे जन्नत च सिवाए उंदे (उनें

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ نَسْأَلَكُمْ كَمَا
سَأَلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ
الْكُفْرَ يَأْتِ بِإِيمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
السَّبِيلِ ﴿١٠٩﴾

وَدَكْ كَيْفٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ
يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفْرًا
حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُمُ الْحَقُّ فَأَعْتَمُوا وَأَصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ
اللَّهُ بِأَمْرٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٠﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا
تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١١﴾

وَقَالُوا لَنْ نَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا

लोकें दे) जो यहूदी होन जां ईसाई¹ होन, कदें बी कोई दाखल नेई होग, एह (सिर्फ) उंदियां मनोकामनां न, तूं (उनेंगी) आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां अपनी दलील पेश करो ॥ 112 ॥

(ते दस्सो जे दूए लोक) की नेई (दाखल होंगन) जो बी अपने आप गी अल्लाह दे सपुर्द करी देरे ते ओह नेक कम्म करने आहला (बी) होऐ तां उसदे रब्ब कोल ओहदे आसतै सिला (निश्चत) ऐ ते उनें (लोकें) गी नां (भविक्ख बारै) किसै किसम दा खौफ होग ते नां ओह (कुसै होए दे नुक्सान पर) दुखी होंगन ॥ 113 ॥ (रुकू 13/13)

ते यहूदी आखदे न जे ईसाई कुसै (सच्ची) गल्ला पर कायम नेई न ते ईसाई आखदे न जे यहूदी कुसै (सच्ची) गल्ला पर कायम नेई न। हालांके ओह दमें (इक गै) कताब (यानी तौरात) पढ़दे न। इसै चाल्ली ओह (दूए) लोक जो ज्ञान नेई रखदे, उंदे जनेही गै गल्ल करदे होंदे हे। इस आसतै जिस (गल्ला) पर एह इखत्लाफ करदे न उसदे बारै अल्लाह क्यामत आहले ध्याइँ उंदे बरकार फैसला करग ॥ 114 ॥

ते उस (शख्स) शा बद्ध कु'न जालम (होई सकदा) ऐ जिसनै अल्लाह दी मस्जिदें शा (लोकें गी) रोकेआ जे उंदे च उसदा नां स लैता जा, ते उनें गी जुआड़ने दे पिच्छें पेई

أَوْ نَصْرِي ۖ تِلْكَ أَمَانِيهِمْ ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾

بَلَىٰ ۚ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ ۖ وَقَالَتِ النَّصْرَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ ۖ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۚ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۗ أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे यहूदी आखदे न जे सिर्फ यहूदी गै सुगें च जांगन ते ईसाई आखदे न ते सिर्फ ईसाई गै सुगें च जांगन। एह अर्थ नेई जे ईसाई एह समझदे होन जे ईसाई ते यहूदी दमें सुगें च जांगन ते यहूदी एह समझदे होन जे यहूदी ते ईसाई दमें गै सुगें दे अधिकारी न।

गेआ। इंदे (इनें लोके) आस्तै मनासब नथा जे उंदे (उनें मस्जिदें) च दाखल होंदे, पर (खुदा शा) डरदे होई उंदे आस्तै संसार च (बी) अपमान ऐ ते आखरत च(बी) उंदे आस्तै बड्डा अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 115 ॥

ते चढदा ते घरोदा अल्लाह दे गै न इस आस्तै जतांह बी तुस मूह करगे ओ तुआंह गै अल्लाह गी पागे ओ। अल्लाह यकीनन बौहत बधाने आहला (ते) बड़ा जानने आहला ऐ ॥ 116 ॥

ते ओह आखदे न जे अल्लाह नै (अपने आस्तै) इक पुतर¹ बनाई लेदा ऐ (उंदी एह गल्ल सच्च नेई) ओह (ते हर कमजोरी शा) पाक ऐ, बल्के जे किश गासैं ते धरती च ऐ, उस्सै दा ऐ, सब उसदे आज्ञाकारी न ॥ 117 ॥

ओह गासैं ते धरती गी (बगैर कुसै पैहले नमूने दे) पैदा करने आहला ऐ ते जिसलै ओह कुसै चीजा (गी दुनियां च वजूद च आहनने) दा फैसला करी लैदा ऐ तां उस बारै सिर्फ एह आखदा ऐ जे तू होई जा, ते ओह होई जंदी ऐ ॥ 118 ॥

ते ओह लोक जो (खुदा दी हिकमतें दा) इलम नेई रखदे, आखदे न जे अल्लाह की नेई (आपूं) साढ़े कनै गल्ल करदा जां (की) साढ़े कश कोई नशान (नेई) औंदा? इस्सै चाल्ली (बिल्कुल) इंदे आहली गल्ल—(ओह बी) आखदे होंदे हे जे जो इंदे शा पैहले

حَآفِيْنٌ لَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حِرْمِيٌّ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١١٥﴾

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَاَيَّمَا تُؤْتُوْنَ
فَتَمَّ وَجْهَ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ وَّاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿١١٦﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ۗ سُبْحٰنَهُ ۗ بَلْ لَّهٗ مَا
فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ كُلٌّ لَّهٗ
فٰنِيْنٌ ﴿١١٧﴾

بَدِيْعَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَاِذْ اَقَصٰ
اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٨﴾

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يَكْلُمُنَا اللّٰهُ
اَوْ تَأْتِيْنَا اٰيَةً ۗ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۗ تَشَابَهَتْ

1. मूल शब्द 'वल्द' दा अर्थ ऐ-पुतर ते थीऽ। एह शब्द इक आस्तै बी, दो आस्तै बी ते एहदे शा मतें आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। यहदियें ते ईसाइयें दे बिचार मूजब इत्थें इक पुतर लिखेआ गेदा ऐ। बरना आयत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह दा नां कोई पुतर ऐ, नां थीऽ ऐ नां इक पुतर-थीऽ ते नां नेकां थीयां-पुतर।

(समे दे लोक) हे। उंदे सारें दे दिल इक – जैसे होई गेदे न। अस ते ऐसे लोकें आस्तै जो जकीन रखदे न, हर चाल्ली दे नशान तफसील कनै ब्यान करी चुके दे आं (मगर एह लोक नेई मनदे) ॥ 119 ॥

असैं तुगी यकीनन खुश-खबरी देने आहला ते डराने आहला बनाइयै सच्च (ते तत्थ) कनै भेजे दा ऐ ते नर्क च जाने आहलें बारै तेरे शा कोई पुच्छ-पड़ताल नेई कीती जाग ॥ 120 ॥

ते (याद रख जे) जिन्ना चिर तूं उंदे धर्म दा अनुसरण नेई करगा यहूदी तेरे पर कदें बी खुश नेई होंगन ते नां गै ईसाई (खुश होंगन) तूं (उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह दी हदायत गै यकीनन असल हदायत ऐ ते जेकर (हे मुखातब!) तूं इस इलम दे बा'द (बी) जो तेरे कश आई चुके दा ऐ, उंदी इच्छाएं दा अनुसरण करगा तां अल्लाह पासेआ नां कोई तेरा दोस्त होग ते नां मददगार ॥ 121 ॥

(ओह लोक) जिनेंगी असैं कताब¹ दिती दी ऐ ओह इसदा इससै चाल्ली अनुसरण करदे न जिस चाल्ली इसदा अनुसरण करना चाही दा। ओह लोक इस पर (पुख्ता) ईमान रखदे न ते जो लोक इस दा इन्कार करन ऊऐ नुकसान उठाने आहले होंदे न ॥ 122 ॥ (रुकू 14/14)

قُلُوبُهُمْ ۖ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۖ وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٢٠﴾

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهَادِيَ ۗ وَلَنْ آتِبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۗ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَّوِّیٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَسْتَؤْنَهُ حَقًّا تِلَاوَتِهِ ۗ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٢﴾

1. इत्थें कताब दा अर्थ पवित्र कुरआन ऐ। इस आयत च अल्लाह नै यहूदियें गी दोशी उरहाए दा ऐ जे तुसैं ते तौरात शा लापरवाही कीती, पर हून एह लोक जिनेंगी असैं कुरआन दिते दा ऐ इसी पूरी चाल्ली अपनाने न ते इस पर इनें लोकें दा सधारण ईमान गै नेई बल्के पक्का ईमान ऐ।

हे बनी इस्राईल! मेरे उस स्थान गी जो अ'ऊं तुंदे पर करी चुके दा आं, याद करो ते (इस गल्ला गी बी) जे मैं तुसेंगी सारे ज्हांनें पर प्रधानता¹ प्रदान कीती ही ॥ 123 ॥

ते उस दिनै शा डरो जे जिसलै कोई शख्स कदें बी कुसै दूए शख्स दा स्थान नेई लेई सकग ते नां उसशा कुसै किसम दा बदला कबूल कीता जाग ते नां कोई सफारश उसी फायदा देग ते नां उंदी मदद कीती जाग ॥ 124 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम गी उसदे रब्ब नै किश गल्लें राहें अजमाया ते उसनै उनेंगी पूरा करी दस्सेआ (इस पर अल्लाह नै) गलाया जे अ'ऊं तुगी सच्चें गै लोकें दा इमाम नियुक्त करने आहला आं (इब्राहीम नै) गलाया जे मेरी उलाद बिच्चा बी (इमाम बनायो) (अल्लाह नै) गलाया (हां! मगर) मेरा बा'यदा जालमें तक नेई पुज्जग² ॥ 125 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें इस घर (यानी काबा) गी लोकें आस्तै बार-बार ज'मा होने दी ज'गा ते अमन (दा मकाम) बनाया हा ते (हुकम दिता हा जे) इब्राहीम दे खड़े होने दी ज'गा गी नमाज़ दी ज'गा बनाओ, ते असें इब्राहीम ते इस्माईल गी तकीदी हुकम दिता हा जे मेरे घरै दा तवाफ़

يَبْنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ كُرُوا وَعِمْتِي الَّتِي
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَلِّفْتُ فِصْلَتَكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿١٢٣﴾

وَأْتَفُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ
شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا
شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُصْرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذْ بَوَّأْنَا إِبْرَاهِيمَ رَبَّهُ بِكَلِمَاتٍ
فَاتَّمَّهُمْ ۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ
إِمَامًا ۗ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۗ قَالَ لَا يَنَالُ
عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٥﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمَّا
وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلِّينَ
وَعِبَدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهَّرَا

1. इस प्रधानता दा अर्थ उससै बेले दे लोक न। उंदे च अगले-पिछले लोक शामल नेई न। (युफ़दाते रागिब)
2. यानी इब्राहीम दी संतान चा जो शख्स अत्याचारी होई जांगन उनेंगी इमाम नेई बनाया जाग।

(परदक्खन) करने आहलें, एतकाफ¹ करने आहलें, रुकू करने आहलें ते सजदा करने आहलें आस्तै पाक (ते साफ) रक्खो ॥ 126 ॥

يَتِي لِلطَّافِينَ وَالْمَكِينِينَ وَالرَّسَّعِ
السُّجُودِ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम नै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! इस (ज'गा) गी इक पुर-अमन शैहर बनाई दे ते इसदे बशिंदें चा जो बी अल्लाह पर ते औने आहले ध्याडै पर ईमान ल्यौन उनेंगी (हर किसमै दे) फल प्रदान कर। (इस पर अल्लाह नै) फरमाया जे जो शख्स कुफर करै उसी (बी) अ'ऊं थोढ़े चिरे आस्तै फायदा पजांग। फही उसी मजबूर करिये नरकै दे अजाब पासै लेई जांग ते (एह्) बौहत् बुरा अनजाम ऐ ॥ 127 ॥

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا
أَمِنًا وَأَرْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ أَمَنَ
مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ
كَفَرَ فَأَمَتُّهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى
عَذَابِ النَّارِ وَيَسُّ الْمُصِيرِ ۝

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम उस घैरे दियां नीहां चुक्का करदा हा ते (उसदे कनै) इस्माईल बी (ते ओह्) दमै आखदे जंदे हे जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े पासेआ (इस खिदमत गी) कबूल कर। तूँ गै (ऐं जो) बौहत् सुनने आहला (ते) बौहत् जानने आहला ऐं ॥ 128 ॥

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

1. एतकाफ दा शाब्दक अर्थ-एकांत च ध्यान मग्न होना ऐ। परिभाषा च एतकाफ रमजान दी बौहमी तरीका गी मस्जिद च एकांत-बास करिये आसन, प्रार्थना ते जप-तप करदे होई ध्यान मग्न होइयै बेही जाने गी आखदे न। ऐसे एकांत तपस्वी आस्तै रोजेदार होना जरूरी ऐ। एकांत-तपस्वी संसारक बंधनें ते दूए बिशें शा अलगग होई जंदा ऐ ते ज्यादा समां प्रार्थना करने, दरूद (इक प्रार्थना दा नांस) पढ़ने, ईश्वर दी स्तुति ते विधिवत नमाज पढ़ने, अपनी त्रुटियें ते भुल्लें दी माफी मंगने ते पवित्र कुरआन दा पाठ करने च बतीत करदा ऐ। उपासना दा एह् ढंग आत्म शुद्धि ते अध्यात्मक उन्नति दा उत्तम साधन ऐ जिसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै आपूँ अपनाया ते मुसलमानें गी बी अपनाते दी प्रेरणा दिती। इस्लाम नै सन्यास ते बराग बगेरा शा रोके दा ऐ, पर उपासना च लीन होने ते इक- टक ध्यान लाने आस्तै एतकाफ दी प्रथा प्रचलत कीती दी ऐ। एह् सन्यास जीवन दा संतुलत ते असान रस्ता ऐ। इस च एकांत तपस्वी संसार च रौहदे होई बी संसार शा अलगग होई जंदा ऐ। इस चाल्ली इस आसन विधि कनै तपस्वी अल्लाह दे लागै होई जंदा ऐ ते उसदी किरपा दा खास पातर बनी जंदा ऐ।

हे साढ़े रब्ब! (ते अस एह बी बिनती करने आं जे) असें दौनें गो अपना फरमांबरदार (बंदा) बनाई ले ते साढ़ी उलाद चा बी अपनी इक फरमांबरदार जमात (बनाऽ) ते असेंगी साढ़ी (स्थिति दे मताबक) अबादत दे तरीके दरस ते साढ़ी बक्खी (अपनी) किरपा कनै ध्यान दे। यकीनन तू (अपने बंदे पासै) बौहत ध्यान देने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐं ॥ 129 ॥

हे साढ़े रब्ब! (साढ़ी एह बी प्रार्थना ऐ जे तू) उंदे चा गै इक ऐसे रसूल¹ दा प्रादुर्भाव कर जो उनेंगी तेरियां आयतां पढ़ियै सुनाऽ ते उनेंगी कताब ते हिकमत सखाऽ ते उनेंगी पवित्तर करै। यकीनन तू गै गालिब (ते) हिकमतें आहला ऐं ॥ 130 ॥ (रुकू15/15)

ते उस शख्स दे सिवा जिसनै अपने आपै गी हलाक करी दिता होऐ, इब्राहीम दे धर्म शा कु'न मूह फेरी सकदा ऐ। ते असें सच्चे गै उसी (इस) दुनियां च बी चुनिंदा बनाया हा ते ओह आखरत च बी यकीनन नेक लोके च (शमार) होग ॥ 131 ॥

जिसलै उसदे रब्ब नै उसी गलाया जे (साढ़ी) फरमांबरदारी अखत्यार कर। उस नै (परते च) गलाया जे अ'ऊं (ते पैहलें शा गै) तमाम ज्हांनें दे रब्ब दी फरमांबरदारी अखत्यार करी चुके दा आं ॥ 132 ॥

ते इब्राहीम नै अपने पुतरे गी ते (इससै चाल्ली) याकूब नै बी (अपने पुतरे गी) इस गल्ला दी

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ دُرِّيَّتِنَا
أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ
عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٠﴾

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣١﴾

وَمَنْ يُرِغِبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ
إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا
وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لِمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٢﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ

1. इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे संसार च ओने आस्तै प्रार्थना कीती गेदी ऐ। इस आस्तै अजै शा चौदां सौ साल पैहलें हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल दी इनें प्रार्थनें दे फलसरूप अरब देश दे मक्का शहरै च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अवतार होआ।

बसीहत कीती (ते गलाया जे) हे मेरे पुत्रो!
अल्लाह नै यकीनन इस दीन (धर्म) गी थुआड़े
आस्तै चुनी लेता ऐ। इस आस्तै तुसे कदे नई
मरना¹, मगर इस हालत च जे तुस (अल्लाह दे)
पूरे फरमांबरदार ओ ॥ 133 ॥

क्या तुस उस बेलै मजूद हे जिसलै याकूब पर
मौत (दी घड़ी) आई (ते) जिसलै उसनै
अपने पुत्रों गी गलाया जे तुस मेरे बा'द कुस
दी अबादत करगे ओ? उनें (जवाब च) गलाया
जे अस तेरे उपास्य ते तेरे बब्ब-दादें इब्राहीम
ते इस्माईल ते इस्हाक़ दे उपास्य दी जो इक
गै उपास्य ऐ, अबादत करगे ते अस उसै दे
फरमांबरदार आं ॥ 134 ॥

एह ओह जमात ऐ, जो (अपना समां पूरा
करिये) मरी चुकी दी ऐ जे किश उसने
कमाया (उस दा लाह-नुकसान) उस आस्तै
ऐ ते जे किश तुसे कमाया (उसदा लाह-
नुकसान) थुआड़े आस्तै ऐ ते जे किश ओह
करदे हे उस बारै तुंदे शा (किश) नई पुच्छेआ
जाग ॥ 135 ॥

ते (क्या तुसे सुनेआ जे) ओह बी आखदे
न जे यहूदी जां ईसाई होई जाओ (इस चाल्ली)
तुस हदायत पाई लैगे ओ। 'तू (उनेगी) आखी
दे (जे इय्यां नई बल्के) इब्राहीम दे दीन गी
जो (खुदा दे गै अगें) झुकने आहला हा
अखत्यार करो ते (याद रक्खो जे) ओह
मुश्रिकें चा नई हा ॥ 136 ॥

तुस गलाओ जे अस अल्लाह पर ते जे किश
साढ़े पर उतारेआ गेदा ऐ ते जे किश इब्राहीम,

يَبْنِيَنَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ
فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ
المُوتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن
بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٤﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مِمَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٥﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٦﴾

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا

1. मौत कुसे दे बस च नई ऐ। आयत दा अर्थ एह ऐ जे हर खिन आज्ञाकारी बने दे र'वो, कुतै ऐसा नीं होऐ
जे अचानक मौत गै आई जा।

इस्माईल, इस्हाक़, याक़ूब ते (उसदी) उलाद पर उतारेआ गेआ हा ते जे किश मूसा ते ईसा गी दिता गेआ हा ते (इस्सै चाल्ली) जे किश (बाकी) नबियें गी उंदे रब्ब पासेआ दिता गेआ हा (उस सारी वह्नी पर) ईमान रखदे न अस उंदे चा इक (नबी ते दूए नबी) दे बशकार (कोई) बी फर्क नेई करदे ते अस उस्सै दे फरमांबरदार आं ॥ 137 ॥

इस आस्तै जेकर ओह लोक (उस्सै चाल्ली) ईमान लेई औन जिस चाल्ली तुस इस (तलीम) पर ईमान ल्याए दे ओ तां (बस्स) ओह हदायत पाई गे ते जेकर ओह फिरी जान तां (समझो जे) ओह सिर्फ इखत्लाफ (करने) पर (तुले दे) न। इस सूत च अल्लाह तुगी जरूर (उंदी दुश्तता शा) बचाग। ओह बौहत गै सुनने आहला (ते) बौहत गै जानने आहला ऐ ॥ 138 ॥

(हे मुसलमानो! उनेंगी गलाओ जे अस ते) अल्लाह दा दीन (धर्म) अखत्यार करगे ते (दीन सखाने बारै) अल्लाह शा बेहतर कु'न होई सकदा ऐ? ते अस उस्सै दी अबादत करने आहले आं ॥ 139 ॥

तू (उनेंगी) आख, क्या तुस साढ़े कनै अल्लाह बारै झगड़दे ओ, हालांके ओह साड़ा (बी) रब्ब ऐ ते थुआड़ा (बी) रब्ब ऐ ते साढ़े कर्म साढ़े आस्तै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े आस्तै। ते अस ते उस कनै शरधा (दा तल्लक) रक्खने आं ॥ 140 ॥

(हे कताब आहलेओ!) क्या तुस (एह) आखदे ओ जे इब्राहीम ते इस्माईल ते इस्हाक़

أَنْزَلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ ۗ لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ فِي التَّيْمُونِ ۗ وَأَنزَلَ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

فَإِنَّمَا أُوتِيتُمْ بِهَا بُرْهَانًا لِّمَن يَشَاءُ ۗ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۗ فَيَسْخَرُونَ مِنْكُمْ اللَّهُ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ ۗ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً ۗ وَنَحْنُ لَهُ عِبْدُونَ ﴿١٣٩﴾

قُلْ أَتَحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۗ وَنَا أَعْمَانَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۗ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا

ते याकूब ते उसदी उलाद यहूदी जां मसीही /
ईसाई हे? तूं (उनेंगी) आख जे क्या तुस ज्यादा
जानदे ओ जां अल्लाह? ते उस शा बद्ध जालम
कुन होई सकदा ऐ जो उस शहादत गी जो
ओहदे कश अल्लाह पासेआ होऐ, छपालै, ते
अल्लाह उस शा कदे बी ना-बाकफ नेई ऐ, जो
तुस करदे ओ ॥ 141 ॥

एह ओह जमात ऐ जो (अपना समां पूरा
करियै) मरी चुकी दी ऐ। जे किश उसनै
कमाया (उसदा नफा-नुकसान) ओहदे गै
आस्तै ऐ ते जे किश तुसें कमाया (उसदा
नफा-नुकसान) थुआड़े आस्तै ऐ ते जे किश
ओह करदे हे उस बारै तुंदे शा नेई पुच्छेआ
जाग ॥ 142 ॥ (रुकू 16/16)

هُودًا أَوْ نَصْرِيًّا قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فَتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ
إِبْرَاهِيمُ يَهُدِيًّا وَلَا نَصْرِيًّا ۗ ۝۱۴۱

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مِمَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۱۴۲

1. तौरात च लिखे दा ऐ जे हजरत इब्राहीम, इस्माईल, इस्हाक ते याकूब एह सारे लोक हजरत मूसा ते ईसा
शा सदियां पैहलें होई चुके दे न। फही ओह यहूदी ते ईसाई किस चाल्ती होई सकदे न।

मूर्ख लोक जरूर गलांगन जे इनें (मुसलमानों) गी इंदे उस किब्ला¹ शा जिस पर एह (पैहलें) हे किस गल्ला ने फराई² दिता ऐ (जिसलै ओह एह गलान) तूं (उनेंगी) गलायां जो चढ़दा, घरोंदा अल्लाह दा गै ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ इक सिद्धा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 143 ॥

ते (हे मुसलमानो! जिस चाल्ली असें तुसेंगी सिद्धा रस्ता दस्सेआ ऐ) उस्सै चाल्ली असें तुसेंगी इक सर्वश्रेष्ठ जाति बी बनाया ऐ तां जे तुस (दूए) लोकें दे नगरान बनो, ते एह रसूल तुंदे पर नगरान होऐ ते असें उस किब्ला गी जिस पर तूं (इस शा पैहलें) कायम हा, सिर्फ इस आस्तै नियुक्त कीता हा जे अस उस शख्स गी, जो इस रसूल दी फरमांबरदारी करता ऐ उस शख्स दी निस्बत जो अडिडयें दे भार फिरी जंदा ऐ (इस स्पष्ट रूपै च) जान्नी लैन ते एह (गल्ल) उनें लोकें दे सिवा, जिनें लोकें गी अल्लाह नै हदायत दित्ती दी ऐ (दूए आस्तै) जरूर मुश्कल ऐ ते अल्लाह (नेहा) नेई जे थुआड़े ईमान गी ब्यर्थ जान देऐ। अल्लाह यकीनन सारे इन्सानें पर अत्त मेहरबान (ते) बार-बार पैहम करने आह्ला ऐ ॥ 144 ॥

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيْتُمْ هَذَا عَنْ قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۴۳﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿۱۴۴﴾

1. किब्ला-ओह पवित्र थाहर जिस पासै दुनियां भर दे सारे मुसलमान मूंह करिये नमाज पढ़दे न ते एह मक्का च स्थित ऐ। इसी पवित्र कुरआन नै काबा, बैतुल हराम ते मस्जिदे हराम दा बी नांस दिते दा ऐ।
2. किब्ला परिवर्तन दी घटना मदीना च होई। मक्का च हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नमाज मौकै ऐसी ज'गा खडोंदे होंदे हे जे सामनै 'काबा' बी रौंहदा हा ते 'बैतुल मक्दस' बी। यहूदी इस गल्ला पर खुश हे जे साढ़े किब्ला (बैतुल मक्दस) पासै बी मूंह ऐ। जिसलै तुस मदीना च आए तां किश समां गुजरने पर तुसेंगी वही राहें दस्सेआ गेआ जे 'काबा' पासै मूंह करिये नमाज पढ़ा करो। इस लेई तुसें ऐसा गै कीता। इस पर मूर्खें इतराज कीता जिसदा जवाब इनें आयतें च दिता गेदा ऐ जे काबा अपने आप च कोई बशेशता नेई रखदा। असल सत्ता अल्लाह दी ऐ ते इस सर्व व्यापक अल्लाह आस्तै चढ़दा-घरोंदा इक बरोबर ऐ।

अस तेरे ध्यान दा बार-बार पासै बकबी फिरना/
जाना दिक्खा करने आं इस आस्तै अस तुगी
जरूर उस किब्ला पासै फेरी देगे, जिसी तूं
पसंद करना ऐं इस लेई (हून) तूं अपना मूंह
'मस्जिदे-हराम' (काबा) पासै फेरी लै। ते
(हे मुसलमानो!) तुस (बी) जित्थें कुतै ओ,
ओहदे पासै मूंह करा करो ते जिनें (लोकें)
गी कताब (यानी तौरात) दिती गेदी ऐ ओह
यकीनन जानदे न जे एह (किब्ला दे परिवर्तन
दा हुकम) तेरे रब्ब पासेआ (भेजी दी इक)
सचाई ऐ ते जे किश एह (लोक) करा करदे
न अल्लाह ओहदे शा कदें बी बे-खबर नेई
ऐ ॥ 145 ॥

ते जिनें लोकें गी (तुंदे शा पैहलें) कताब
दिती गेदी ऐ जेकर तूं उंदै कश हर इक
(चाल्ली दा) नशान (बी) लेई आमैं (तां
बी) ओह तेरे किब्ला दा अनुसरण नेई करडन
ते नां तूं उंदे किब्ला दा अनुसरण करी सकना
ऐं ते नां उंदे चा कोई (फिरका) दूए (फिरके)
दे किब्ला दा अनुसरण¹ करग ते (हे संबोधत!)
जेकर उसदे बा'द बी ते तेरे कश (ईश्वरी)
इलम आई चुके दा ऐ तोह उंदी खाहशें दा
अनुसरण कीता तां यकीनन तूं ऐसी हालत च
जालमें च (शमार) होग्गा ॥ 146 ॥

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ ۚ
فَلَوْلَيْلَيْكَ قِبَلَهُ تَرْضَاهَا قَوْلٌ وَجْهِكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ
فَوُتُوا وَجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ لِّعَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ
أَيِّ مَّا تَبِعُوا قِبَلَكَ ۚ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ
قِبَلَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبَلَهُ بَعْضٌ ۗ
وَلَيْنِ اتَّبَعَتِ أَمْوَاءُهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۗ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

1. ईसाई लोक पूर्व दिशा पासै मूंह करियै उपासना करदे होंदे न जियां जे नज्रान दे ईसाई जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कश धार्मिक गल्ल-बात करन आए तां उनें पूर्व पासै मूंह करियै गै नमाज पढ़ी हौ। ईसाई इस दा कारण एह दसदे न जे हजरत ईसा दी शुध-सूचना देने आह्ला नखतर पूर्व पासेआ चढ़ेआ हा। यहूदियें च सामरी कबीले दे लोक जियां जे इज्जील यूहन्ना भाग 4 आयत 20 शा सिद्ध होंदा ऐ। यूरोशलम दे इक पर्वत पासै मूंह करियै अबादत करदे होंदे हे ते बाकी यहूदी बैतुलमक़दस पासै मूंह करियै नमाज पढ़े होंदे हे। इस आस्तै इन सारें च किब्ले बारें मत-भेद हा। इस्सै पासै इस आयत च इशारा कीता गेदा ऐ जे उंदे चा कोई इक बी दूए दे किब्ले पासै मूंह नेई करग।

ओह लोक जिनें गी असें कताब दित्ती दी ऐ ओह इस (सचाई) गी (उससे चाल्ली) पछानदे न जिस चाल्ली अपने पुतरे गी पछानदे न ते उंदे चा किश लोक यकीनन जानी-बुज्जी सचाई गी छपालदे न ॥ 147 ॥

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

एह सचाई तेरे रब्ब पासेआ ऐ। इस आस्तै तूं शक्क करने आहलें बिच्चा कदें बी नेई बन ॥ 148 ॥ (रुकू 17/1)

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكْفُرْنَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٨﴾

ते हर इक (शख्स) दा इक (नां इक) द्रिस्टीकोण¹ होंदा ऐ जिसी ओह (अपने आपै पर) धारी लैदा ऐ। इस लेई (थुआड़ा द्रिस्टीकोण एह होऐ जे) तुस (भलाई दे स्हाबें/लिहाज कनै) इक-दूए शा अगें बधने दी कोशश करो। तुस जित्थें कुतै (बी) होगे ओ अल्लाह तुसेंगी किट्टे करियै लेई औग। अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरी चाल्ली समर्थ ऐ ॥ 149 ॥

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مَوْبِئُهُ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۗ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٩﴾

ते तूं जिस ज'गा थमां बी निकलें/लंघें अपना ध्यान मस्जिदे हराम (काबा) पासै फेरी दे² ते एह (हुकम) यकीनन तेरे रब्ब पासेआ (आई दी) सचाई ऐ ते जे किश (बी) तुस करदे ओ अल्लाह उस शा कदें बी बे-खबर नेई ऐ ॥ 150 ॥

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

1. मूल शब्द 'विज्हुतुन' दा अर्थ ऐ ओह उद्देश/द्रिस्टीकोण जिस पासै मनुख अपना ध्यान देऐ। (मुफ़्फ़दाते रागिब)
2. पवित्र स्थान 'काबा' पासै मूंह करियै अबादत करना ते कुसै थाहरै परा बाहर निकलने नै सबंध नेई रखदा, बल्के इन्सान भामें कुसै थाहरै परा निकलै ते भामें कुसै थाहर दाखल होऐ हर हालत च मुसलमानें आस्तै जरूरी ऐ जे ओह नमाज पढ़दे मौकें पवित्र काबा पासै मूंह करा करत। इस आस्तै इस आयत दे शब्दें शा स्पष्ट होंदा ऐ जे इस थाहरै पर युद्ध दा बर्णन ऐ की जे इत्थें 'खरूज' (निकलना) शब्द युद्ध आस्तै निकलने दे अर्थ च बरतेआ गेदा ऐ। भाव एह ऐ जे हे मुसलमानो! हून तुसेंगी युद्ध करने आस्तै मजबूर करी दिता जाग ते तुस जित्थें कुतै बी होगे ओ तुंदे पर दबाऽ पाया जाग जे तुस मक्का-बासियें कनै युद्ध करो। ऐसे समे आस्तै अल्लाह अजाजत दिंदा ऐ जे जिसलें ओह तुसेंगी मजबूर करत तां जरूर युद्ध करो, पर युद्ध दा मूल मकसद बैतुल्ला गी जीतना होऐ। सारांश एह ऐ जे इस थाहरै पर काबा गी जीतने पासै संकेत ऐ।

ते तू जिस ज'गा थमां (बी) निकलें अपना ध्यान मस्जिदे-हराम¹ पासै फेरी दे ते तुस (बी) जित्थें कुतै ओ अपने मूह उस्सै पासै¹ करा करो तां जे उनें लोकें दे सिवा जो इंदे (बरोधियें) चा जालम बने दे न (बाकी) लोकें पासैआ तुंदे पर अलजाम² नेई र'वै। इस आस्तै तुस इनें जालमें शा नेई डरो, ते मेरे शा डरो – एह हुकम मैं इस आस्तै दिता ऐ जे तुंदे पर लोकें दा आरोप नेई र'वै। ते तां जे अ'ऊं अपनी नैमत तुंदे पर पूरी करां ते तां जे तुस हदायत पाओ ॥ 151 ॥

(उस्सै चाल्ली) जिस चाल्ली असें तुंदे च तुंदे चा गै इक रसूल भेजेआ ऐ जो तुसेंगी सादी आयतां पढ़ियै सुनांदा ऐ ते तुसेंगी पवित्र करदा ऐ ते तुसेंगी कताब ते हिक्मत सखांदा ऐ ते तुसेंगी ओह किश सखांदा ऐ जो तुस (पैहलें) नथे जानदे ॥ 152 ॥

इस आस्तै (जिसलै अ'ऊं इस चाल्ली किरपा करने आह्ला आं तां) तुस मिगी याद रखो, अ'ऊं (बी) तुसेंगी याद करदा रौहग ते मेरे शुकरगजार बनो ते मेरी ना-शुकरी नेई करो ॥ 153 ॥ (रुकू 18/2)

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۗ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ۗ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۗ فَلَا تَحْسَبُوهُمْ وَاحْسَبُوا لَهُمْ سَعَتًا لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ۗ

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۗ

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ۗ

1. इस ज'गा उनें मुसलमानें दा बर्णन ऐ जो युद्ध खेतर शा बाहर हे ते उनेंगी गलाया गेआ हा जे जो मुसलमान युद्ध च फसी गेदे न उंदा ते एह फर्ज ऐ जे जित्थुआं बी ओह युद्ध करने आस्तै निकलन ओह काबा दी विजय गी अपना मूल द्विष्टीकोण बनान ते उनें मुसलमानें दा जो युद्ध खेतर शा बाहर न, एह फर्ज ऐ जे ओह काबा पासै मूह करियै अबादत करा करन ते अपना ध्यान ते प्रार्थनां सदा इस्सै उद्देश आस्तै करदे रौहन जे अल्लाह असेंगी काबा देई देऐ।
2. जेकर तुस मक्का नेई जीतगे तां बैरी दा तुंदे पर आरोप रौहग, पर जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लमम अपने युद्धें दी धारा किब्ला-विजय पासै मोड़ी देंग तां दूर मुसलमान बी नमाजें ते प्रार्थनाएं च इस गल्ला दा ध्यान रखडन, तां काबा पर विजय हासल होई जाग ते मुन्कर लोकें ते यहूदियें दा कुसै चाल्ली दा आरोप मुसलमानें पर नेई रौहग।

हे लोको! जो ईमान ल्याए ओ, सबर ते दुआऽ राहें (अल्लाह दी) मदद मंगो। अल्लाह यकीनन सबर करने आहलें दे कनै (होंदा) ऐ ॥ 154 ॥

ते जो लोक अल्लाह दे रस्ते च (यानी नांऽ पर) मरोई जंदे न उंदे बारै (एह) नेई आखो जे ओह मुड़दा न (ओह मुड़दा नेई) बल्के जींदे न पर तुस नेई समझदे ॥ 155 ॥

ते अस तुसें गी कुसै हद तगर डर ते भुक्ख (शा) ते जान-माल ते फलें दी कमी राहें जरूर अजमागे ते (हे रसूल!) तू (इनें) सबर करने आहलें गी खुश-खबरी सुनाई दे ॥ 156 ॥

जिंदे पर जिसलै (बी) कोई मसीबत आवै (घबरांदे नेई बल्के एह) आखदे न जे अस (ते) अल्लाह दे गै आं ते उरसै कश परतोई जाने आहले आं ॥ 157 ॥

इय्यै ओह लोक न जिंदे पर उंदे रब्ब पासेआ बरकतां (नाज़ल होंदियां) न ते रैहमत (बी) ते इय्यै लोक हदायत पाने आहले न ॥ 158 ॥

सफ़ा¹ ते मर्वा यकीनन अल्लाह दे नशानें चा न। इस आसतै जो शख्स उस घर (यानी काबा) दा हज्ज जां उमरा करै तां उसी उंदे बशकार तेज चलने पर कोई गुनाह² नेई। ते जो बी शख्स अपनी खुशी कनै कोई नेक कम्म करै (ओह समझी लै जे) अल्लाह (नेक कम्मं दा) कदरदान ऐ ते (ओह) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 159 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٤﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٥﴾

وَلَنَبَلِّغَنَّكُمْ أَشْيَاءَ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٧﴾

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۗ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٩﴾

1. सफ़ा ते मर्वा मक्का शहर च दक्कं पहाड़ियां न। इनें दौनीं बशकार इक सिरे शा दूप सिरे तक निजमै मताबक हाजी लोकें गी तेज-तेज चलना ते किश हिस्से च दौडना होंदा ऐ।
2. मदीना दे लोक इस थाहर घूमना-फिरना बरजत मनदे हे। इस आसतै आखेआ गेदा ऐ जे घूमने-फिरने च कोई पाप नेई।

जो लोक इस (कलाम) गी जो असें खुल्ले नशानें ते हदायतें कनै सजे दा उतारेआ ऐ, इसदे बा'द जे असें उसी इस कताबा च (कुरआन च) स्पष्ट रूप कनै ब्यान करी दिता ऐ, छपालदे न, ऐसे गै लोक न जिंदे पर अल्लाह लानत बर्हांदा ऐ ते (दूर) लानत करने आहले (बी) लानत करदे न ॥ 160 ॥

हां मगर जिनें तोबा करी लैती ते सुधार करी लैता ते (खुदा दे हुकमें गी) तफसील कनै ब्यान करी दिता तां ऐसे लोकें पर अ'ऊं किरपा कनै ध्यान देगा ते अ'ऊं (अपने बंदें पासै) बौहत ध्यान देने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला आं ॥ 161 ॥

जिनें लोकें इन्कार कीता ते उससै हालती च मरी गे ऐसे लोकें पर यकीनन अल्लाह दी ते फरिश्तें दी ते लोकें दी सारें दी लानत ऐ ॥ 162 ॥

ओह उस च (पेदे) रौहगन नां (ते) उंदे परा अजाब हल्का कीता जाग ते नां उनेंगी (साह लैने दी) मोह्लत दिती जाग ॥ 163 ॥

ते थुआड़ा उपास्य (अपनी जात च) सिर्फ इक गै उपास्य ऐ उसदे सिवा कोई उपास्य नेई। ओह बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 164 ॥ (रुकू 19/3)

गासं ते धरती दी पदायश, रातीं ते दिनै दे अमगें-पिच्छें औने ते उनें किशितयें च जो इन्सानें गी फायदा देने आहली चीजां लेइयै समुंदरै च चलदियां न ते उस पानी च जिसी अल्लाह नै बदलें च उतारेआ, फही ओहदे

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا آتَيْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي
الْكِتَابِ ۗ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ
الطَّاغُوتُونَ ﴿١٦٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ وَأُولَٰئِكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا
أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لعنةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٢﴾

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٣﴾

وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٤﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَلَكِ الَّتِي
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا

राहें धरती गी उसदे खुशक होने परैंत सर-सब्ज/हरा-भरा कीता ते उस पर हर चाल्ली दे जानवर फलाए (पैदा कीते ते बधाए) ते ब्हाएं गी तांह-तुआंह फलाने (चलाने) च ते उनें बदलें च जो धरती ते गासै दे बशकार सेवादार न (यकीनन) उस कौम आस्तै जो अकली शा कम्म लैंदी ऐ, केई (किसमें दे) नशान न ॥ 165 ॥

ते किश लोक ऐसे न जो अल्लाह दे सिवा दूए गी (अल्लाह दा) शरीक बनांदे न ते उंदे नै अल्लाह दे प्रेम आंगर प्रेम करदे न ते जो लोक मोमिन न ओह सारें शा ज्यादा अल्लाह कनै (गै) प्रेम करदे न ते जो लोक (इस) जुलम दे दोशी होए दे न जेकर ओह (उस घड़ी गी) जिसलै ओह अजाब गी (सामनै) दिखडन (कुसै चाल्ली हून दिक्खी लैंदे तां समझी जंदे) जे सब ताकत अल्लाह गी गै ऐ ते एह जे अल्लाह सख्त अजाब (देने) आह्ला ऐ ॥ 166 ॥

(ते काश जे ओह लोक उस समे गी दिक्खी लैंदे) जिसलै ओह लोक जिंदी फरमांबरदारी कीती जंदी ही, उनें लोकें चा जो फरमांबरदार हे, बक्ख होई जांगन ते अजाब गी (अपनी अक्खीं) दिक्खी लैंगन ते उंदे (शिकं दी ब'जा करी मुक्ति दे) सारे साधन कटोई जांगन ॥ 167 ॥

ते जो लोक (इन्कारी लोकें दे सरदारें दे) फरमांबरदार हे गलांगन जे काश असेंगी इक बार (पही दुनियां च) बापस जाना (नसीब) होंदा तां अस (बी) इंदे (इन्कारियें दे सरदारें) शा बक्ख होई जंदे जिस चाल्ली (अज्ज) एह सादे शा बक्ख होई गे न। इस चाल्ली अल्लाह

أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۗ وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٥﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يُرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۗ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٦﴾

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ۗ

उनेंजी दस्सग जे उंदे कर्मों दा नतीजा किश कोरी कल्पनां न जो उंदे पर (गै बिपतां बनियै) पोंगन ते ओह (दोजख दी) अग्गी चा कर्दें बी नेई निकली सकडन ॥ 168 ॥ (रुकू 20/4)

हे लोको! जो कुश धरती च ऐ, ओहदे चा जे किश ल्हाल ते पवित्तर ऐ (उसी) खाओ ते शतान¹ दे पैरे पर नेई चलो ओह यकीनन थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 169 ॥

ओह तुसेंगी सिर्फ बदी (बुराई) दी ते अशलील ते उस (गल्ला) दी जे तुस अल्लाह दे बरै झूठ घड़ियै ओह गल्ल आखो जो तुस नेई जानदे, दी प्रेरणा दिंदा ऐ ॥ 170 ॥

ते जिसलै उनेंजी गलाया जा जे इस (कलाम) दा जो अल्लाह ने उतारे दा ऐ, अनुसरण करी तां ओह आखदे न जे (नेई) अस ते उस्से (चाल्ली) दा अनुसरण करगे, जिस पर असें अपने बब्ब-दादें गी दिक्खेआ। भला जेकर उंदे बब्ब-दादा किश बी समझ नेई रखदे होन ते नां सिद्धे रस्ते पर चलदे होन (तां फही बी ओह ऐसा गै करडन?) ॥ 171 ॥

ते उनें लोकें दी हालत जिनें इन्कार कीता ऐ उस शख्स दी हालत आंगर ऐ जो उस चीजै गी बुलांदा² ऐ जो पुकार ते अवाज दे सिवा किश नेई सुनदी। (एह लोक) बैहरे³, गूंगे ते अ'न्ने न। इस आस्तै नेई समझदे ॥ 172 ॥

وَمَا هُمْ بِخُرُجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا ۗ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۗ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٩﴾

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا آتَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَدْعُو بِمَا لَا يَسْمَعُ الْأَدْعَاءَ وَنِدَاءٌ ۗ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْى فَهُمْ لَا يَعْْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

1. यानी शतान दे रस्ते, ढंग, तरीके ते रीती गी नेई अपनाओ।
2. अरबी दे मूल शब्द 'बनएको' दा अर्थ पशु गी अवाज देना होंदा ऐ। पशु अवाज सुनियै अपने मालक दी आज्ञा दा पालन करदा ऐ, पर उसदे शब्दें दा अर्थ नेई समझदा। अल्लाह आखदा ऐ जे मुन्कर लोकें दी हालत बी ऐसी गै ऐ। एह लोक इक-दूए दा अनुसरण भेड़-चाल आंगर करदे न ते एह बिचार नेई करदे जे आखने आहला केह आखदा ऐ ते सुनने आहला केह सुनदा ऐ। इसदे उलट इसलाम धर्म पासे बुलाने आहला बुदिह- संगत गल्ल आखदा ऐ ते समझाइयै आखदा ऐ। उसदे पैरोकार समझियै गै उसदा अनुसरण करदे न, नां के सिर्फ पशुएं आंगर अवाज सुनदे न।
3. आखो जे उंदी सारी इंदरियें गी ईरखा-द्वेश नै बे-कार करी दिते दा ऐ। इस आस्तै ओह अपने बुरे कर्मों दी बुराइयें दा अनुभव नेई करदे।

हे लोको जे ईमान ल्याए दे ओ! उनें पवित्र चीजे चा खाओ। जो असें तुसें गी दित्ती दियां न ते जेकर तुस (सच्चें गै) अल्लाह दी गै अबादत करदे ओ तां उस दा शुकर (बी अदाऽ) करो ॥ 173 ॥

उसनै थुआड़े आस्तै सिर्फ मरदाड़, खून, सूरे दा मास ते उनें चीजे गी जिनें गी अल्लाह दे सिवा कुसै होरस आस्तै नामजद (मनोनीत)¹ करी दित्ता गेदा होए, रूहाम (नखिदध) कीता गेदा ऐ पर जो शख्स (इनें चीजे दे इस्तेमाल आस्तै) मजबूर होई जा ते ओह नां ते कनून दा मकाबला करने आहला होए ते नां हद्द शा अगं लंघने आहला होए, उस पर (आस्तै) कोई गुनाह नेई। अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रूहम करने आहला ऐ ॥ 174 ॥

जो लोक उस (तलीम) गी छपलादे न जो अल्लाह नै (अपनी) कताब च उतारी ऐ ते उसदे बदले च थोढ़ा-हारा² मुल्ल लेंदे न ओह अपने ढिड्डें च सिर्फ अग्न भरदे न ते क्यामत आहलै रोज अल्लाह नां ते उंदे कनै गल्ल-बात करग ते नां गै उनें गी पवित्र उरूहाम ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 175 ॥

इयै ओह लोक न जिनें हदायत गी छोड़ियै गुमराही गी ते बख्शशा गी छोड़ियै अजाब गी अपनाया ऐ। इस आस्तै अग्न (दे अजाब) पर उंदा सबर करना बड़ा गै रूहानगी आहला ऐ ॥ 176 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِيرِ وَمَا أَهْلَ بِهِ لغيرِ اللَّهِ ۚ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ تَمَنَّا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ۗ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الصَّلَاةَ بِالْهَيْدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٦﴾

1. मूल शब्द 'उहिल्ला' दा अर्थ ऐ उच्चे सुरे च किश गलाना। मुहावरे च एह शब्द पशु जां कुसै होर नैमत दे बारे च अल्लाह जां कुसै देवता दा नांऽ पुकारने आस्तै बी बोल्लेआ जंदा ऐ। इस आयत च अल्लाह नै गलाए दा ऐ जे ऐसी चीजे दा प्रयोग रूहाम ऐ जिंदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै दूए दा नांऽ लैता गेदा होए चाहे ओह चढ़ावा गै की नेई होए जां उस पर ज'बा करदे मौके कुसै होर अराध्य दा नांऽ लैता गेआ होए।
2. इसदा एह अर्थ नेई जे मते मुल्ल लैना ठीक न बल्के अर्थ एह ऐ जे संसारक माया भामे ओह ढेर दे ढेर होए ओह इस नुकसान ते अपराध दे बदले च थोढ़ी ऐ।

एह (अजाब) इस करी होग जे अल्लाह नै इस कताब (कुरआन) गी सच्च पर (अधारत) उतारे दा ऐ ते जिनें लोकेँ इस कताब दे बाँरे च इखत्लाफ कीता ऐ ओह् यकीनन परले दरजे दी दुश्मनी (अदावत) च पेदे न ॥ 177 ॥ (रुकू 21/5)

थुआड़ा पूर्व ते पच्छम पासै मूंह करना कोई बड़्डी नेकी नेई ऐ, पर कामिल नेक ओह् आदमी ऐ जो अल्लाह, आखरत, फरिश्ते, ईश्वरी कताब ते सारे नबियेँ पर ईमान रखै ते उस (अल्लाह) दे प्रेम दी ब'जा करी रिश्तेदारें, जतीमें, गरीबेँ, मसाफरेँ ते मंगने आहलें ते इंदे अलावा गुलामें (दी अजादी) आसतै अपना धन देऐ ते नमाज गी कायम रखै ते जकात देऐ ते अपने बा'यदे गी, जिसलै बी ओह् (कोई) बा'यदा करी लैन, उसी पूरा करने आहले ते (खास कर) तंगी, बमारी च ते युद्ध बेलै धीरज शा कम्म लैन आहले (कामिल नेक) न। इय्यै लोक न जो (अपने कथन च) सच्चे साबत होए न ते इय्यै लोक कामिल (पूरी चाल्ली) संयमी न ॥ 178 ॥

हे लोको! जो ईमान ल्याए ओ! कतल कीते गेदे लोकेँ बाँरे बराबर दा बदला लैना थुआड़ा फर्ज ठरहाया गेदा ऐ। जेकर (कातल) अजाद¹ (मडुद) होऐ तां उसी अजाद (कातल शा) ते जेकर (कातल) गलाम होऐ तां उसी गलाम (कातल) शा ते जेकर (कातल) जनानी होऐ

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۗ^ط
وَ اِنَّ الدّٰيِنَ اَحْتَفَلُوْا فِى الْكِتٰبِ لَنُفٰى
شَقٰقِ بَعِيْدٍ ۝

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهُكُمْ قِبَلَ
الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ
وَالرّٰسُوْلِ ۗ وَاٰتٰى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهِ ذَوٰى
الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسْكِيْنَ وَاٰتٰى
السَّبِيْلَ ۗ وَالسّٰوِيْلِيْنَ وَفِى الرِّقَابِ ۗ^ع
وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰى الزّٰكٰوةَ ۗ وَالْمَوْفُوْنَ
بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوْا ۗ وَالصّٰبِرِيْنَ فِى
الْبٰسِ ۗ وَالصّرٰءِ ۗ وَحِيْنَ الْبٰسِ ۗ^ط
اُوْلٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ۗ وَاُوْلٰٓئِكَ
هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۝

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ
فِى الْقَتْلِ ۗ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ
وَالْاَنْثٰى بِالْاَنْثٰى ۗ فَمَنْ عَنِيَ لَهُ مِنْ اٰخِيْهِ

1. इसदा मतलब एह ऐ जे जेकर कोई अजाद मडुद कुसै दी हत्या करी देऐ तां मारेआ गेदा भामें अजाद मडुद होऐ जां अजाद जनानी होऐ, भामें दास होऐ जां दासी, बदले च उससै अजाद हत्यारे दी हत्या कीती जाग। इससै चाल्ली जेकर हत्यारा कोई दास होऐ तां उससै दास हत्यारे कन्नै बदला लैता जाग ते जेकर जनानी अजाद जां दासी हत्यारन होऐ तां उससै हत्यारन कन्नै बदला लैता जाग।

तां उसी (कातल) जनानी शा, पर जिस (कातल) गी उसदे भ्राऽ पासेआ किश (जरमान्ना) माफ करी दिता जा तां (सुर्गबासी दा बारस यानी उत्तराधिकारी बाकी जरमान्ने गी सिर्फ) मनासब ढंगै कन्नै लेई सकदा ऐ ते (कातल पर) मनासब ढंगै कन्नै (बाकी जरमान्ना) उसी अदा करी देना बाजब ऐ। एह थुआड़े रब्ब पासेआ रिआत ते रैहमत ऐ। पही जो शख्स इस (हुकम) दे बा'द बी ज्यादती करै ओहदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 179 ॥

हे अकलमंदो! थुआड़े आस्तै बदला¹ लैने च जिंदगी (दा समान) ऐ (ते एह हुकम इस आस्तै ऐ) जे तुस बची जाओ ॥ 180 ॥

जिसलै तुदे चा कुसै पर मौती दा समां आई जा तां जेकर ओह (मरने आह्ला) मता-सारा² माल छोड़ी जा तां माता-पिता³ ते करीबी रिश्तेदारें दे नांऽ अच्छी गल्लै दी बसीहत करी जाना थुआड़ा फर्ज ठहराया गेदा ऐ। (एह गल्ल) संयमियें आस्तै जरूरी ऐ ॥ 181 ॥

سَيُوقِلُ فَاَتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءِ إِلَيْهِ
بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ
وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٩﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَاۤاُولِي
الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٠﴾
كَتَبَ عَلَیْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا ۗ الْوَصِيَّةُ
لِلْاُولٰٓئِیْنَ وَالْاَقْرَبِیْنَ بِالْمَعْرُوفِ
حَقًّا عَلٰى الْمُتَّقِیْنَ ﴿١٨١﴾

1. मूल शब्द 'क्रिसास' दा अर्थ ऐ बदला लैना। भाव एह ऐ जे कुसै शख्स कन्नै ऊऐ ब्यहार कीता जा जो उसनै दूए कन्नै हत्या करने जां जख्मी करने आस्तै कीते दा होऐ यानी उस शख्स कन्नै ओहदे कर्म मताबक ऊऐ नैहा बरताऽ कीता जा। (ताजुल उरूस) इस ज'गा ऐसे शख्स दी स'जा दा बर्णन ऐ जो जानी-बुख्शियें दूए दी हत्या करदा ऐ। इत्थें सरकार गी जिम्मेदार ठरहाए दा ऐ जे ओह प्रजा दे जान-माल दी रक्खेआ करै।
2. मूल शब्द खैर दा अर्थ सधारण धन बी ऐ ते मता-सारा माल बी। इस ज'गा आयत दे प्रसंग शा पता लगदा ऐ जे इत्थें अर्थ मता-सारा धन ऐ।
3. इस आयत दे प्रसंग शा साफ स्पष्ट ऐ जे इत्थें युद्ध दा बर्णन ऐ ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै कोई मनुख युद्ध आस्तै कुसै भ्यंकर थाहरै पासै जा ते ओहदे कश मता-सारा धन बी होऐ तां उसी अपने नजदीकी सरबंधियें ते रिश्तेदारें दे नांऽ बसीहत करी देनी लोड्दी जे मेरे बा'द 'मारूफ' यानी मनासब ढंगै कन्नै मेरी धन-दौलत दा बटवारा होऐ। 'मारूफ' दा अर्थ बरासत दा अनुदेश (कनून) ऐ यानी पवित्तर कुरआन दे दस्से गेदे कनून मताबक उसदी जैदाद दा बटवारा होऐ। इस्से चाल्लो किश अधिकार ऐसे न जो बरासत दे हुकमें शा बाहर न जिनेंगी विधान दे मताबक ब्यान ते नेई कीता गेदा पर उनेंगी धार्मिक, नैतक ते अध्यात्मक रूपै च सराहया गेदा ऐ। उंदे आस्तै इस्लामी शरीअत नै त्रीये हिस्से तक बसीहत करने दा द्वार खुल्ला रक्खे दा ऐ। इस आस्तै इस थाहरै पर उने गल्लें गी पूरा करने पासे ध्यान दुआया गेदा ऐ।

पर जो शख्स इस (बसीहत) गी सुनने दे बा'द बदली' देरे तां उस दा गुनाह सिर्फ उनेंगी गै होग जो उसी बदली देन। अल्लाह यकीनन खूब सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 182 ॥

फी जो शख्स कुसै बसीहत करने आहले कनै पक्खपात जां पाप होई जाने करी डरै ते उंदे बशकार सु'ला² कराई देरे तां फी उसी कोई पाप नेई लगदा। अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रहम करने आहला ऐ ॥ 183 ॥ (रुकू 22/6)

हे ईमान आहनने आहले लोको! थुआड़े आस्तै रोजे रक्खना उससै चाल्ली जरूरी ठरहाए गेदे न जिस चाल्ली उनें लोके आस्तै जरूरी ठरहाए गेदे हे जो तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न तां जे तुस (अध्यात्मक ते इखलाकी कमजोरियें शा) बचो ॥ 184 ॥

(इस आस्तै तुस रोजे रक्खो) एह गिनती दे किश रोज न ते तुंदे चा जो शख्स रोगी होऐ, मसाफर होऐ तां उसी दूए दिनें च गिनती पूरी करनी होग ते उनें लोके आस्तै जो इस³ (रोजे रक्खने) दी शक्ति नेई रक्खदे होन (आर्थक

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨٢﴾

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُؤَسَّسٍ مَوْصِيًّا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ

1. 'बदली देने' बारै एह संकेत दिता गेदा ऐ जे जिसलै मरने आहला एह बसीहत करी जा जे उसदी जैदाद दा बटवारा इस्लामी शरीअत दे मताबक कीता जा ते फही जेकर कोई शख्स उसदे उलट (खलाफ) किश तबदीली करग तां ऊरे पापी होग।
2. बसीहत करने आहले ते उसदे रिश्तेदारें च समझोता कराई देरे जिनेंगी नुकसान पुजाने जां उनेंगी नजरअंदाज करी देने दा उसदा बचार होऐ जां ऐसे शख्स जिंदे बारै बसीहत ऐ उनेंगी आपसी समझोते राहें राजी करी देऐ जे ओह बसीहत दे होंदे होई बी इक-दूए गी उसदा हिस्सा देई देन ते एह बी होई सकदा ऐ जे जेकर कोई शख्स अपनी जैदाद दे त्रीये हिस्से दी बसीहत करी जा, पर उसदे रिश्तेदारें दी गिनती इन्नी ज्यादा होऐ जे बाकी जैदाद चा उनेंगी थोड़ा-हारा हिस्सा मिलदा होऐ तां ऐसी हालत च बसीहत च तब्दीली करोआई दिती जा तां कोई दोश नेई होदा।
3. इस आयत दा भाव एह ऐ जे ओह लोक जिंदा शरीरक बल घटी गेदा होऐ जां आखो जे नश्ट होई गेदा होऐ ते जेकर ओह रोजे नेई रक्खन तां समर्थ होने दी शर्ता पर इक गरीब दा खाना दान देई देआ करन।

शक्ति होने पर) इक गरीबै दा खाना देना जरूरी ऐ ते जो शख्स पूरी चाल्ली फरमांबरदार बनिये अच्छे कर्म करा तां एह ओहदे आस्तै अच्छा होग ते जेकर तुस इलाम रखदे ओ तां (समझी सकदे ओ जे) थुआड़ा रोजे रक्खना थुआड़े आस्तै बेहतर ऐ ॥ 185 ॥

रमजान दा म्हीत्रा ओह (म्हीत्रा) ऐ जिसदे बारे च कुरआन (करिम) नाजल कीता गेदा ऐ। (ओह कुरआन) जो सारे इन्सानें आस्तै हदायत (बनाइयै भेजेआ गेदा) ऐ ते जो खुल्ली दलीलां¹ अपने अंदर रखदा ऐ (ऐसियां दलीलां) जो हदायत पैदा करदे न ते ओहदे कनै गै (कुरआन च) अल्लाह दे नशान बी न इस आस्तै तुं दे चा जो शख्स इस म्हीने गी (इस हालत च) दिक्खै (जे नां बमार होऐ नां मसाफर) उसी चाही दा ऐ जे ओह इस म्हीने रोजे रक्खै ते जो शख्स² बमार होऐ जां सफर³ च होऐ तां ओहदे आस्तै दूए ध्याड़ें तदाद पूरी करनी बाजब होग। अल्लाह थुआड़े आस्तै असान्नी चांहदा ऐ ते थुआड़े आस्तै तंगी नेई चांहदा, ते (एह हुकम उसनै इस आस्तै दिते दा ऐ जे तुसें गी तंगी मसूस नेई होऐ ते) तां जे तदाद गी पूरा करी लैओ ते इस (गल्ला) पर अल्लाह दी बड़ेआई करो जे उसनै तुसें गी हदायत दित्ती दी ऐ ते तां जे तुस (उसदे) शुकरगजार बनो ॥ 186 ॥

طَعَامَهُمْ مَسْكِينِينَ ۖ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۗ وَتُكْمِلُوا الْحَدَّةَ وَتُذَكِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ ۗ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٦﴾

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे संसार च मते-हारे दार्शनक ते विज्ञानक बी संसारक युक्तियां रखदे न जिंदे राहें ओह सिर्फ संसारक गल्लां पेश करियै लोकें गी गुमराही पासै लेई जंदे न, पर पवित्र कुरआन दियां युक्तियां हदायत दिंदियां न। जो ब्यर्थ जां मकसद-हीन नेई होंदियां न।
2. यानी स्थाई रोगी जां स्थाई रोगी आंगर नेई होन।
3. ऐसा शख्स जो सफर पर होऐ ते नरोआ होऐ, स्थाई रोगी बी नेई होऐ तां ओहदे आस्तै दूए दिनें च रोजे रक्खियै गिनती पूरी करनी जरूरी ऐ।

ते (हे रसूल!) जिसलै तैरे शा मेरे बंदे मेरे बाँरे पुच्छन तां (तू जवाब दे जे) अ'ऊं (उंदे) कच्छ (गै) आं। जिसलै दुआऽ करने आहला मिंगी पकरै तां अ'ऊं उसदी दुआऽ कबूल करना। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह (दुआऽ करने आहले बी) मेरे हुकम गी पूरा करन ते मेरे पर ईमान ल्यौन तां जे ओह हदायत पान ॥ 187 ॥

तुसैंगी रोजा रक्खने दी रातीं च अपनी लाड़ियें कश¹ जाने दी अजाजत ऐ। ओह थुआड़े आस्तै इक (किसमै दा) लबास² न ते तुस उंदे आस्तै इक (किसमै दा) लबास ओ। अल्लाह गी पता ऐ जे तुस अपने आपै कनै अन्यां³ करदे हे। इस आस्तै उसनै तुंदे पर किरपापूर्ण ध्यान दिता ते थुआड़ा (इस हालत दा) सुधार करी दिता। इस आस्तै हून तुस (बिना सोचे) उंदै कश जाओ ते जे किश अल्लाह नै थुआड़े आस्तै (निश्चत) कीते दा ऐ उसी ढूंडो ते खाओ-पियो। इत्थें तक जे तुसैंगी सक्वेरी दी सफेद धारी स्याह धारी शा अलग नजरी औन लगै। इस दे बा'द (सक्वेरी शा) रातीं तगर रोजें गी पूरा करो ते जिसलै तुस मस्जिदें च मोअतकिफ होओ (ध्यान मगन होइयै ब'वो) तां उंदे (यानी लाड़ियें) कश नई जाओ। एह अल्लाह दियां (निश्चत कीती दियां) हददां न। इस आस्तै तुस इंदे लागै (बी) नई जाओ। अल्लाह इस्मै चाल्ली लोकें आस्तै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ तां जे ओह (हलाकतें/सर्वनाश थमां) बचे दे रहैन ॥ 188 ॥

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۗ^ط
أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۗ^ل
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلِعَالَمِهِمْ
يُرْسَدُونَ ﴿١٨٧﴾

أَجَلٌ لَّكُمْ يَلِكَةُ الصِّيَامِ الرَّفَقْتُ إِلَى
نَسَائِكُمْ ۗ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ
لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ
أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۗ^ع
فَالَّذِينَ بَشِرُوا هُنَّ وَأَبْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ
لَكُمْ ۗ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَسْبَغَ لَكُمْ
الْمَخِيطُ الْأَيْصُّ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ
الْفَجْرِ ۗ ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى الْآيِلِ ۗ وَلَا
تُبَاشِرُوا هُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ ۗ فِي
الْمَسْجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا
تَقْرُبُوهَا ۗ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ
لِلنَّاسِ لَعَالَهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٨﴾

1. मक्का आहलें दा बचार हा जे रोजा-दार शख्स गी रातीं बी अपनी लाड़ी कनै संभोग करना बरजत ऐ। इत्थें इस संका दा समाधान कीता गेदा ऐ।
2. लबास यानी भेष-भूषा दा एह अर्थ ऐ जे खसमै दे होंदे होई लोक लाड़ी पर ते लाड़ी दे होंदे होई खसमै पर अलजाम लाने शा डरदे न। इस आस्तै खसम ते लाड़ी इक-दूए आस्तै लबास न। यानी इक-दूए दी रक्खेआ करदे न।
3. इस्लाम दे शुरू च किश लोकें दा बिचार हा जे रोजें आहले दिनें दी रातीं गी बी उनें अपनी लाड़ियें कश नई जाना चाही दा ते इस चाल्ली बिला-ब'जा गै ओह अपने-आपै गी कष्ट च पांदे रहेंदे हे। इस ज'गा दस्सेआ गेदा ऐ जे थुआड़ा एह बचार ठीक नई। असें शरीअत दा हुकम दस्सी दिता ऐ जे रमजान दे स्हीने दी रातीं बले अपनी जनानियें कश जाना तुंदे आस्तै जायज ऐ ते उसदी मनाही नई ऐ।

ते तुस अपने¹ (भ्राएं दे) माल आपस च (मिलियै) झूठ (ते फरेब/धोखे) राहें नेई खाओ ते नां उस धन गी (इस मकसद कनै) हाकमें कश लेई जाओ तां जे तुस लोकें दे धनै दा किश हिस्सा जानी-बुझी नजायज तौरा पर हजम करी जाओ ॥ 189 ॥ (रुकू 23/7)

ओह तेरे शा चन्नं दे बारे सुआल पुछदे न। तूं आखी दे, एह लोकें (दे सधारण कम्मं) ते हज्ज दे समे दी जानकारी हासल करने दा साधन न। ते श्रेष्ठ नेकी एह नेई ऐ जे तुस घरें च पिछबाड़े² रस्तै दाखल होओ बल्के कामिल नेक ओह शख्स ऐ जो संयम अखत्यार करै ते (तुस) घरें च उंदे दरोआजें राहें दाखल होआ करो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस कमायाब होई जाओ ॥ 190 ॥

ते अल्लाह दे रस्ते च उनें लोकें कनै जंग करो जो तुंदे कनै जंग करदे न ते (कुसै पर) ज्यादती नेई करो (ते याद रक्खो जे) अल्लाह ज्यादती करने आहल्लें कनै कदें बी प्यार नेई करदा ॥ 191 ॥

ते जित्थें बी उनें (न्हक्क लड़ने आहल्लें) गी दिक्खो, उनेंगी कतल करो ते तुस (बी) उनेंगी उस ज'गा थमां कड्डी देओ जित्थुआं उनें तुसें गी कड्ढेआ हा ते (एह) फिल्ला

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
وَتُدْنُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ إِنَّا كَلُومًا فَرِيقًا
مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ^١ قُلْ هِيَ مَوَاقِيَتْ
لِلنَّاسِ وَالْحِجَّ^٢ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا
الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ
اتَّقَى^٣ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا^٤ وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٩٠﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا^١ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

وَأَقْتُلُوهُمْ^١ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ^٢
وَأَخْرِجُوهُمْ^٣ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ^٤

1. पवित्र कुरआन अक्सर कौमी जिंदगी दे उत्थान पर जोर दिंदा ऐ। इसै लेई आम जनता ते देश बासियें ते अपनी कोम दी चीजें गी अपनी चीजां आखदा ऐ तां जे इस पासै संकेत करियै दसै जे जो आदमी अपनी कोम दे लोकें गी नुकसान पुजांदा ऐ आखो ओह अपने आपै गी नुकसान पुजांदा ऐ। इस थाहरा पर धन दा अर्थ ऐ मानव-समाज दा धन, पर उप्पर लिखे दे सिद्धांत पासै ध्यान दुआने आस्तै उसी अपना धन गलाए दा ऐ।
2. अरब देश दे लोक जिसलै हज्ज आस्तै निकलदे न तां कोई जरूरत बनी औने पर घरें गी परतोना पौंदा ऐ ते दरोआजा टप्पने दी ज'गा कंधां टप्पियै घरें च दाखल होंदे हे। इस आयत च इस गल्ला दा खंडन कीता गोदा ऐ जे घरें च कंध टप्पियै दाखल होना कोई नेकी जां पुन कम्म नेई ऐ? नेक कम्म ते इक अध्यात्मक गल्ल ऐ। इस आस्तै हर गल्ल करने आस्तै मनासब रस्ता अपनाना चाही दा।

(फसाद) कतल शा (बी) ज्यादा सख्त (नुकसानदेह) ऐ ते तुस उंदे कनै मस्जिदे हराम दे आसै-पासै (उस बेले तक) जंग नेई करो जिच्चर ओह (आपू) तुंदे कनै जंग (दी शुरुआत) नेई करन ते जेकर ओह तुंदे कनै (उत्थें बी) जंग करन तां तुस बी उनेगी कतल करो, उनें मुन्करें दी इय्यै स'जा ऐ ॥ 192 ॥

पही जेकर ओह बाज आई जान तां अल्लाह यकीनन बड़ा बख्शाने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 193 ॥

ते तुस उंदे कनै उस बेले तगर जंग करो जे कोई फ़िल्हा (फसाद) बाकी नेई र'वै ते धर्म¹ अल्लाह आस्तै गै होई जा। पही जेकर ओह बाज आई जान तां (याद रक्खो जे) जालमें दे सिवा कुसै दी पकड़ जायज नेई ॥ 194 ॥

इज्जत आह्ला महीना इज्जत आहले महीने दे बदले च ऐ ते सब (गै) इज्जत आहली चीजें (दी बेजती) दा बदला लैता जंदा ऐ। इस आस्तै जो शख्स तुंदे पर ज्यादाती करै तुस बी ओहदे कनै (उसदी) ज्यादाती दा जिस चाल्ली जे उसनै तुंदे पर ज्यादाती कीती दी होऐ, बदला लेई लैओ। ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह यकीनन संयमियें कनै (होंदा) ऐ ॥ 195 ॥

ते अल्लाह दे राह च (माल ते जान) खर्च करो ते अपने गै हल्यें (अपने आपै गी) हलाकत च नेई पाओ ते परोपकार शा काम लैओ। अल्लाह परोपकार करने आहलें कनै यकीनन प्यार करदा ऐ ॥ 196 ॥

وَأَفِئْتُهُ أَشَدَّ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقْتَلُوا فِيهِ ۚ فَإِن قُتِلُوا فَمَنْ قَتَلَهُمْ فَآفْتُلُوهُمْ ۗ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكٰفِرِينَ ۝١٩٢

فَإِن اتَّهَمُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١٩٣

وَقْتُلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ ۗ فَإِن اتَّهَمُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ۝١٩٤

الَّذِينَ هَرَمُوا الْحَرَامَ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتِ قِصَاصٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝١٩٥

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۗ وَأَحْسِنُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝١٩٦

1. 'धर्म अल्लाह आस्तै गै होई जा' दा एह अर्थ ऐ जे धर्म ग्रैहन करना सिर्फ अल्लाह दी खुशी आस्तै होई जा ते धर्म च दखल अंदाजी जां बल प्रयोग जां दमन दी नीति दा प्रयोग नेई कीता जा। जबर करना कुसै आस्तै जायज नेई। इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे मुसलमानें दी सुरक्षा आस्तै उंदे युद्धें दा उदेश्य धार्मिक अजादी दी स्थापना ऐ। इस्लाम च धर्म दे नांउ पर दमन जां बल-प्रयोग दी मनाही ऐ।

ते हज्ज ते उम्र: अल्लाह (दी खुशी) आसै पूरा करो। पही जेकर तुस (कुसै ब'जा करी हज्ज ते उम्र: शा) रोक़ी दिते जाओ तां जो कुरबानी (बलि) उपलब्ध होऐ (ज'बा करी) ते जिन्ना चिर जे कुरबानी अपनी स्हेई (निश्चत) ज'गा तगर नेई पुज्जी जा अपना सिर नेई मुनाओ¹। ते जो कोई तुंदे चा बमार होऐ जां अपने सिरै (दी बमारी दी ब'जा) करी उसी तकलीफ (पुजा करदी) होऐ (ते ओह सिर मुनाई देऐ) तां ओहदे आसै इस ब'जा कारण रोजे रक्खना जां दान देना जां कुरबानी दे रूपै च किश फ़िद्यः² (बदला) देना (जरूरी) होग। पही जिसलै तुस अमन-अमान दी स्थिति च आई जाओ तां (उस बेलै) जो शख़स (ऐसे) हज्ज कनै (मलाइयै) उम्र: दा फायदा हासल करै तां उसी जो बी कुरबानी मिली सकै, ज'बा करी देऐ ते जो शख़स कुसै बी कुरबानी दी ताकत नेई रखदा होऐ (नेई देई सकदा होऐ तां ओहदे आसै) (हज्ज दे दिनें च) त्रै रोजे रक्खना जरूरी होग ते सत्त (रोजे) हे मुसलमानो! जिसलै तुस (अपने घरें गी) बापस (परतोई) आओ। एह पूरे दस्स होऐ। एह (हुकम) उस शख़स आसै ऐ जिसदे घरै-आहले मस्जिदे हराम दे लागै रोहने आहले नेई होन ते तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह दी स'जा यकीनन सख़्त (होंदी) ऐ

॥ 197 ॥ (रुकू 24/8)

وَأْتَمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۗ فَإِنْ
أَحْصَرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۗ
وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۗ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا
أَوْ بِيَةً أَدَّىٰ مِنْ رَأْسِهِ فِقْدِيَّةً ۗ فَمَنْ
أَوْصَدَقَةٌ أَوْ سُكٌّ ۗ فَإِذَا آمَنْتُمْ^{٢٤}
فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا
اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۗ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ
فِصْيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا
رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَلِكَ
لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ۗ

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे जेकर हाजी बमारी कारण रोकेआ गेदा होऐ तां हाजी कुरबानी दे काबा पुज्जे तक सिरै दे बाल नेई करताऽ ते जेकर कोई बैरी हज्ज च रक्कावट बनी जा तां हाजी जित्थें रोकेआ जा उर्थें गै कुरबानी दे जानवर गी ज'बा करी देऐ ते अपने सिरै दे बाल करताई लै।
2. पवित्र कुरआन च त्रै कें किसमें दा फ़िद्यः दस्सेआ गेदा ऐ ते उनेंगी असीमत कीता गेदा ऐ, पर हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. नै इसी सीमत करदे होई उजर: दे पुत्र काब गी हुकम दिता जे अपने बाल करताई देऐ ते छें गरीबें गी खाना खलाऽ, जां इक बक्करा कुरबान करै जां त्रै रोजे रक्खै।

हज्ज (दे म्हीन्ने सारें दे) जाने-पन्छाने म्हीन्ने न। इस आस्तै जो शख्स उंदे च हज्ज (दा अरादा पक्का) करी लै (उसी चेता र'वै जे) हज्ज (दे दिनें) च नां ते काम-वासना दी गल्ल, नां कोई ना-फरमाना ते नां कुसै चाल्ली दा झगड़ा करना (जायज़) होग ते नेकी (दा) जो (कम्म) बी तुस करगे ओ अल्लाह (जरूर) उस (दे म्हत्तव) गी पन्छानी लैग ते सफर खर्च कनै लेई लै करा करो ते (याद रक्खो जे) बेहतर सफर खर्च संयम ऐ ते हे अकलमंदो! मेरा संयम अखत्यार करो ॥ 198 ॥

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَّعْلَمُهُ اللَّهُ ۗ وَتَرَوُودُ وَقَفَانٍ خَيْرَ الزَّادِ ۗ الشَّمْوِيُّ ۙ وَاتَّقُوا يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ۝

थुआड़े आस्तै (एह) कोई गुनाह (दी गल्ल) नेई जे (हज्ज दे दिनें च) तुस अपने रब्ब दी कुसै किरपा¹ गी पाने दी कोशश करी लैओ। पही जिसलै तुस अरफ़ात² शा परतोओ ते मरअरे हराम³ कश आइयै अल्लाह गी चेता करो ते जिस चाल्ली उसनै तुसेंगी हदायत देई रक्खी दी ऐ (उसदे मताबक) उसी याद

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِّنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ ۗ وَإِنْ كُنْتُمْ

1. किश लोकें दा बिचार ऐ जे इत्थें फ़जल दा अर्थ बपार ऐ। साढ़े बिचार च एह गल्ल बी ठीक ऐ, पर फ़जल थमां सिर्फ बपार गै समझना इक खुल्ले बिशे गी सीमत करी देना ऐ। असल च अज्ज इस्लाम गी जिस भ्यंकर बिपता दा सामना करना पवा दा ऐ। ओह एह ऐ जे संसार च चीनें पासें नास्तकता दा राज ऐ ते मुसलमान अपने आध्यात्मिक ते नैतक थाहरै थमां खल्ल गिरी चुके दे न। उंदे दिलें च एह एहसास जागदा गै नेई जे ओह इस्लाम दे प्रचार आस्तै उस जोश ते उत्साह शा कम्म लैन जिस जोश कनै पैहले समे दे मुसलमानें कम्म लैता हा ते थोढ़े गै समे च उनें इस्लाम गी संसार भरै च फलाई दिता हा। इस आस्तै हज्ज दे ब्योरे दे कनै फ़जल (किरपा) पाने दा प्रयास आखियै इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे तुस इस महा-सम्मेलन शा किश दूप लाह बी लैने दी कोशश करा करो ते जिसी पाने दे बा'द मुसलमान अपमान दे गतै चा निकलियै त्रक्की दे शिखरें पर पुज्जी जान। इस्लाम दे प्रचार आस्तै बक्ख-बक्ख देसें दे प्रभावशाली ते प्रमुख लोकें दी मददी कनै ऐसियां जोजनां सोचियां जान जिंदे फल-सरूप अल्लाह दा फ़जल उतरै ते इस्लाम संसार च ग़ालिब आई जा।
2. 'अरफ़ात' मक्का शैहरे दे उत्तर-पूर्व च 'मक्का' शा नौ मील ते 'मिना' शा छे मील दूर इक खुल्ला मदान ऐ। जिलहज्ज दी नौ तरीकै गी सारे हाजी इस मदान च किट्टे होंदे न ते 'मिना' एह थाहर मक्का शा पूर्व त्रै मील दी दूरी पर स्थित ऐ। इत्थें अठमीं ते नौमीं जिलहज्ज दी तरीकें तक रुकियै पंज नमाज़ां पूरियां करने दा आदेश ऐ ते पही अरफ़ात शा परतौने पर दसमीं ते ग्याहरमीं तरीकें तक परतियै इत्थें रुकना पौंदा ऐ।
3. 'मरअरे हराम' एह बी हज्ज दा थाहर ऐ जो अरफ़ात ते मिना दे बिच्च ऐ। अरफ़ात शा बापसी पर हाजी लोक इत्थें रात गजार दे न। इसी 'मुद्दल्फ:' दे नांउ कनै बी चेता कीता जंदा ऐ।

करो। ते इस शा पैहलें तुस सच्चें गै गुमराहें
च हे ॥ 199 ॥

مَنْ قَبْلَهُ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝

ते जित्थुआं लोक (बापस) परतोदे रेह न,
उत्थुआं गै तुस बी बापस परतोओ¹। ते अल्लाह
शा (अपने पापें दी) माफी मंगो। अल्लाह
यकीनन बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 200 ॥

كَمْ أَفْضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ
وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

पही जिसलै तुस अपनी अबादत पूरी करी
लैओ तां (बीते दे समे च) अपने बब्ब-दादें
गी याद करने आंगर अल्लाह गी याद करो।
जां (जेकर होई सके तां) उस शा बी ज्यादा
(दिलै दी प्रेरणा कन्ने) याद करो। ते किश
लोक ऐसे न जो (इय्यै) आखदे रौहदे न जे
हे साढ़े रब्ब! असेंगी इस दुनियां च अराम दे।
ऐसे लोकें दा आखरत च किश बी हिस्सा नेई
होंदा ॥ 201 ॥

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا
لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ۝

ते उंदे चा किश लोक (ऐसे बी होंदे) न जो
आखदे न जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी (इस)
दुनियां (दी जिंदगी) च (बी) कामयाबी² दे
ते आखरत च (बी) कामयाबी (दे) ते असेंगी
अगगी दे अजाब शा बचाऽ ॥ 202 ॥

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ۝

इय्यै (ओह लोक) न जिंदे आस्तै उंदी (नेक)
कमाई कारण (बदले दे रूपे च) इक बौहत
बड्डा हिस्सा (निश्चत) ऐ ते अल्लाह
(बौहत) जल्दी स्हाब³ चुकाई दिंदा ऐ ॥ 203 ॥

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

1. इस्लाम नै इस आदेश च मुन्करें दे रीति-रवाजें शा बक्ख कोई हुकम नेई दिता, बल्के उंदे गै प्रचलत रीति-रवाजें गी हजरत इब्राहीम दे रीति-रवाज दस्से दा ऐ ते उनेंगी गै जारी रखे दा ऐ।
2. मूल शब्द 'अल् हसनात' दा अर्थ विजय यानी सफलता बी होंदा ऐ। (ताजुलुरुस) ते उस दा दूआ अर्थ ऐ दिलै गी खुश करने आहली नैमत। (मुफरदात)
3. मूल शब्द स्हाब दा अर्थ लेखा लैना ते लेखा देना दर्में न। इस थाहरा पर इस्सें पासै संकेत ऐ जे सदाचारी लोकें गी इस्सें जीवन च कन्नी-कन्नी सिला मिलदा रौहग की जे अल्लाह नेई चाहदा जे थले लोकें गी दिते जाने आहले इनाम क्यामत तक रोके जान। सुगुं च बी उनेंगी इनाम प्राप्त होंगन ते इस लोक च बी अल्लाह उनेंगी पुरस्कार देग।

ते (इनें) गिनती दे निश्चत दिनें च अल्लाह गी याद करो। फही जो शख्स तौल करै (ते) दौं दिनें¹ च (गै) बापस उठी जा तां उसी कोई पाप नेई लगदा ते जो शख्स पिच्छे रेही जा, उसी बी कोई पाप नेई लगदा। एह बा 'यदा उस शख्स आस्तै ऐ जो संयम धारण करै ते तुस अल्लाह दा संयम धारण करो ते समझी लैओ जे इक दिन तुसें सारें गी किट्ठा करियै उस (अल्लाह) दे सामनै लेता जाग ॥ 204 ॥

ते किश लोक ऐसे बी होंदे न जिंदी गल्लां इस संसारक जीवन दे बारै तुगी बौहत चंगियां लगदियां न ते ओह (गल्लां करदे मौके) अल्लाह गी उस (शरधा) पर जो उंदे दिलै च ऐ, गुआह् ठरहांदे जंदे न। हालांके ओह सारे झगड़ालुएं शा बद्ध झगड़ालू होंदे न ॥ 205 ॥

ते जिसलै हाकम बनी जंदे न तां फसाद फलाने, खेती दे मख्लूक (मानव जाति) दा बिनाश करने दे बिचार कनै सारे देश च दौड़दे फिरदे न। हालांके अल्लाह फसाद गी पसंद नेई करदा ॥ 206 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे अल्लाह शा डरो तां उनेंगी अपनी मान-मर्यादा (दी आड़) पाप करने तै उकसांदी ऐ। इस आस्तै इस चाल्ली दे लोकें लेई नरक गै नवास-स्थान ऐ ते ओह यकीनन बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 207 ॥

وَإِذْ كَرَّ وَاللَّهُ فِي آيَاتِهِ مَعْدُودٌ ۖ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اثْمٌ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ ۖ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٥﴾

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُ جَهَنَّمَ ۗ وَلَيْسَ الْمُهَادَىٰ ﴿٢٠٧﴾

1. 'मुश्दल्ला' थाहरै पर बापस परतोने पर मिना च त्रै दिन ठेहरने दा आदेश ऐ, पर दौं दिनें दे बा 'द बी परतोने दी आज्ञा ऐ। इस ज 'गा इस्सै दा बर्णन ऐ। एह जरूरी नेई जे जेकर त्रै दिन रुके तां चौथ्यै रोज बी उतथें रुकना पौग बल्के अर्थ एह ऐ जे दौं दिनें च बी परतोई सकदा ऐ ते त्रीयै रोज बी बापस आई सकदा ऐ।

ते किश लोक ऐसे बी होंदे न जो अल्लाह दी खुशी हासल करने आस्तै अपनी जानू गी बेची (गै) दिंदे न ते अल्लाह अपने ऐसे शरधालुएं पर बौहत देआ करने आह्ला ऐ ॥ 208 ॥

हे लोको! जो ईमान ल्याई चुके ओ तुस सारे दे सारे आज्ञाकारी बनी जाओ ते शतान दे पैरे पर नेई चलो। ओह यकीनन थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 209 ॥

ते जेकर इस गल्ला दे होंदे होई बी जे जेकर थुआड़े कश जाहरा-बाहरा नशान आई चुके दे न, तुस डगमगाई गे तां समझी लैओ जे अल्लाह यकीनन गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 210 ॥

ओह (लोक) इस दे सिवा किस (गल्ला) गी बलगा करदे न जे अल्लाह उंदे कश बदलें दी छाया दे रूपै च आवै ते फरिश्ते बी औन ते गल्लै दा फैसला करी दिता जा की जे सारी गल्लां अल्लाह पासै गै ते फेरियां जंदियां न ॥ 211 ॥ (रुकू 25/9)

(जरा) बनी इस्राईल शा पुच्छो ते सेही जे असें उनेंगी किन्ने जाहरा-बाहरा नशान दिते हे ते जो शख्स अल्लाह दी कुसै नैमत गी बदली देऐ जिसलै जे ओह उसी मिली जा (ते ओह इस सचाई गी समझी चुके दा होऐ) तां ओह याद रक्खै जे अल्लाह बी सख्त¹ स¹जा देने आह्ला ऐ ॥ 212 ॥

जिनें लोके इन्कार कीता ऐ उनेंगी संसारक जीवन खूबसूरत बनाइयै दस्सेआ गेदा ऐ ते

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ
مَرْصَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ
كَأَفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

فَإِن زَلَلْتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ
الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي
ظُلْمٍ مِّنَ الْعَمَاءِ وَالْمَلَائِكَةِ وَقُضِيَ
الْأَمْرُ وَاللَّهُ يَرْجِعُ الْأُمُورَ
فَإِنَّهُ لَعَلِيمٌ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ
بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رُؤْيَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अल्लाह दंड देने मौके सख्ती शा कम्म लेंदा ऐ बल्के इस दा एह अर्थ ऐ जे बंदे गी उसदा दंड सख्ता गै सेही होदा ऐ।

ओह ईमान ल्यौने आहल्लें कनै हासा-मजाक करदे न ते (इसदे मकाबले च) जिनें लोकें संयम धारण कीता ऐ ओह इनें इन्कार करने आहल्लें पर क्यामत आहल्लै रोज विजयी होंगन ते अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसी बे-सहाब दिंदा ऐ ॥ 213 ॥

सारे लोक इक्कै ख्याल दे हे, फही अल्लाह नै नबियें गी शुभ-समाचार देने आहला ते डराने आहला बनाइयै भेजेआ ते उंदे कनै सचाई पर अधारत कताब उतारी तां जे ओह (अल्लाह) लोकें च उनें गल्लें बारै फैसला करै जिंदे बारै उनें मत-भेद करी लैता हा ते (होआ एह जे) सिर्फ उनें लोकें जिनें गी ओह कताब दिती गेदी ही ते उंदे कश जाहरी-बाहरी नशान बी आई चुके दे हे, आपसी बिद्रोह ते फसाद कारण उस (कताब) बारै मत-भेद शा कम्म लैता। इस आस्तै अल्लाह मोमिनें गी उस सच्च तगर लेई गेआ जेहदे बारै दूए लोकें मत-भेद शा कम्म लैता हा ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ सिद्धे रस्ते पर चलाई दिंदा ऐ ॥ 214 ॥

وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ لَا
تَتَّقُوا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ
مَنْ يَشَاءُ بِعَزِيزٍ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ
النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ
مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا
الَّذِينَ لَا أُوْتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ
الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ
وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٤﴾

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे नबी ते मत-भेद मटान औंदा ऐ, पर लोक अपने-अपने मत-भेदें गी उर्थें गै छोड़ियै ओहदें पिच्छें पेई जंदे न ते ऊए कौम सारें शा बद्ध उसदा बरोध करदी ऐ जिसदे हित आस्तै नबी दा अवतार होंदा ऐ। दूर कौमां उसदी गल्लें गी ज्ञान दा बिशे समझियै ओहदे चा रुचि प्रकट करदियां न ते कदें-कदें उसदी शिक्षा दी तरीफ बी करदियां न, पर ओह जाति जेहदे आस्तै ओह शिक्षा ते कताब औंदा ऐ ओह बरोध ते ईरखा च इन्नी अगमें बधी जंदी ऐ जे उसी शिक्षा च कोई बी गुण नजरी नैई औंदा। अल्लाह आखदा ऐ जे बड़े अफसोस दी गल्ल ऐ जे जिनें लोकें दे हित आस्तै ओह ज्ञान-पूर्ण कताब आई ही ऊए लोक उसदे सारें शा बद्ध बरोधी बनी जंदे न। इर्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै कौम दे मते-सारे लोक कटर-बरोधी बनी जंदे न तां मोमिन जरूर गै लोकें दे बरोध दा नशाना बनी जंदे न ते उंदे पर धोर बिपता आई पौंदी ऐ। मोमिन जिसलै उस बिपता दी परीक्षा च कामयाब होई जंदे न तां अल्लाह उनेंगी उनें सारे इनामें दा हकदार बनाई दिंदा ऐ जो अल्लाह दी कताब गी स्वीकार करी लैने च सारी कौम आस्तै निश्चत हे। इन्कार करने आहल्लें न्हक्क गै कुरआन दा बरोध कीता, फलसरूप मोमिनें गी अत गै दुख झल्लना पे। इस आस्तै अल्लाह नै हुकम दिता जे ओह सारे इनाम जो सारी कौम आस्तै निश्चत हे मुट्ट-हारे मुसलमानों गी देई दिते जान ते कौम दे दूए लोकें गी उंदे जालम बनी जाने करी उंदे इनामें शा बंचत करी दिता जा।

क्या तुमसे समझी लेदा ऐ जे बावजूद उसदे जे अजें तुं दे पर उनें लोकें जैसी (तकलीफ दी) हालत नेई आई जो तुं दे शा पैहलें होई चुके दे न, तुस जन्नत च दाखल होई जागे ओ? उनेंगी तंगी (बी) पुज्जी ते तकलीफ (बी) ते उनेंगी खूब डराया बी गोआ तां जे (उस बेले दा) रसूल ते उसदे कनै (आहले) ईमान आहले (मोमिन) पुकारी उट्टन जे अल्लाह दी मदद कुसलै¹ औग। याद रक्खो जे अल्लाह दी मदद यकीनन करीब (तौले गै मिलने आहली) ऐ ॥ 215 ॥

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّهُمُ ابْتِئَاءُ وَالضَّرَاءُ وَرُبُّرُلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصَرَ اللَّهُ إِنْ نَصَرَ اللَّهُ فَوَيْبٌ ۝

ओह तुगी सुआल करदे न जे केह खर्च करचै? तू गलाई दे (जे) जो बी अच्छा² माल तुस खर्च करो, ओह थुआड़े माता-पिता, करीबी रिश्तेदारें, यतीमें, गरीबें ते मसाफरें

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّهِ وَاللَّذِينَ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا

1. इत्थें अल्लाह दी दार्शनिकता दी दिश्टी कनै उनें कश्तें ते बिपतें दा मर्म ते भेद दस्से दा ऐ जो नबियें ते मोमिनें गी झळना पीदे न! अल्लाह नै गलाए दा ऐ जे जेकर अस चांहेदा तां उं दे पर कोई बी कश्त जां बिपता नेई औन दिंदे, पर असें ऐसा नेई कीता बल्के बरोधियें पासेआ लगातार दुख ते कश्त नबियें ते उं दे पर ईमान आहने आहलें गी पुजदे रेह। इसदा अर्थ एह ऐ जे उं दे दिलें च प्रार्थना दी प्रेरणा जाग्रत र नै ते ओह सादे अगें झुके दे रौहन तां जे उं दे दिलें च अल्लाह दा प्रेम जागे ते जिसलै अल्लाह दी मदद चमत्कार दे रूपै च आवै तां उं दे ईमान च बाधा होऐ ते मुन्करें चा जो लोक सूझ-बूझ शा कम्म लैने आहले होन उनेंगी हदायत मिली सकै। इस लेई जिसलै ऐसा होई जंदा ऐ तां पही अल्लाह आखदा ऐ जे लैओ! हून साढी मदद आई गेई ऐ ते ओह सारे इनाम उनेंगी देई दिंदा ऐ।
2. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे - (क) दान देने आसतै कोई सीमा निश्चत नेई। जिन्ना दान देने दी शक्ति होऐ उन्ना दान देई सकदे ओ। (ख) इस गल्ला दा ध्यान रक्खेआ जा जे दान च जे किश बी दिता जा ओह साफ-सुची कमाई चा होऐ। (ग) दान च दिता जाने आहला धन चंगे साधनें राहें कमाया गोदा होऐ ते शुद्ध होऐ जिसी लैने आहला खुशी-खुशी लेई लै। (घ) जेकर कोई शख्स गुञ्ज लेइयै, चोरी जा अत्याचार करिये दूएं दा धन लेई लै, चाहे ओह धन थोड़ा-हारा गै होऐ, पर दान अपनी नेक-सुची कमाई चा देऐ, तां बी ओह शख्स इस आज्ञा दा पालन करने आहला नेई होग, की जे बुरे साधनें राहें कमाया गोदा धन उसदे सारे माल गी दूशत बनाई दिंदा ऐ। इस आयत च एह बी संकेत कीता गोदा ऐ जे दान देना इन्ना कठन नेई जिन्ना उसी मनासब थाहरा पर खर्च करना। इस आसतै दस्सेआ गोदा ऐ जे जो कुछ बी खर्च करो, सचेत होइयै खर्च करो ते ऐसे लोकें गी देओ जो स्हेई मैहनें च मदद दे काबल होन। एह सिफ कुरआन मजीद दी गै बशेषता ऐ जे ओह थोड़े-हारे शब्द च बिशाल बिशे गी दस्सी दिंदा ऐ। इत्थें एह बी दस्सी दिता जे त्हाल धन गै खर्च करो ते एह बी जे ओह माल शुद्ध ते पवित्र होऐ जिसी लैने आहला खुशी कनै लेई लै, ऐसा नेई जे फट्टी-परानी जुती जो किसै कम्मै दी नेई, दान च देई दिती जा जां कोई भुख्खा जिसी खाना-खाने दी तलब होऐ उसी सुक्का आटा देई दिता जा, जिसलै जे घर रस्टी पक्की दी होऐ। एह सब किश दस्सियै एह बी स्पष्ट करी दिता जे फलाने-फलाने थाहरें पर खर्च करना ज्यादा उपयोगी ऐ। एह गल्ल चेता रक्खनी चाही दी जे "केह खर्च कीता जा" बारे दान दिये शाखें बारे पुच्छना बी सरबंभत होई सकदा ऐ यानी दान कुस बेले ते कु नें लोकें गी देना चाही दा।

दा (पैहला) हक्क ऐ। ते जो बी नेक कम्म तुस करो अल्लाह उसी यकीनन चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 216 ॥

تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٦﴾

(अपनी रक्शा आस्तै) जंग करना थुआड़ा फर्ज ठरहाया जंदा ऐ (ते) उस हालत च (फर्ज ठरहाया जंदा ऐ) जे ओह तुसेंगी पसंद नेई होऐ ते बिल्कुल ममकन ऐ जे तुस कुसै चीजै गी ना-पसंद करदे होओ हालांके ओह थुआड़े आस्तै बेहतर होऐ ते (एह बी) ममकन ऐ जे तुस कुसै चीजै गी पसंद करदे होओ हालांके ओह थुआड़े आस्तै दूई चीजें दी निसबत बुरी होऐ, एह अल्लाह जानदा ऐ, तुस नेई जानदे ॥ 217 ॥ (रुकू 26/10)

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

एह (लोक) तेरे शा इज्जत आहले म्हीन्ने बारे यानी उस च जंग करने बारै सुआल पुछदे न। तूं गलाई दे (जे) इस च जंग करना बाँहत बुरी गल्ल ऐ ते अल्लाह दे रस्ते शा रोकना ते उसदा (यानी अल्लाह दा) ते मस्जिदे हराम दा इन्कार¹ करना ते उसदे बासियें गी ओहदे चा कड्डी देना अल्लाह कश (अल्लाह दी नजरे च) (इस शा बी) बड्डी गल्ल ऐ ते फिले (फसाद), कतल शा बी बड्डा (गुनाह) ऐ ते एह लोक जेकर इंदे च शक्ति होऐ ते एह थुआड़े कन्ने लड़दे गै रौहन तां जे तुसेंगी थुआड़े धर्म शा फेरी देन ते तुंदे चा जो बी अपने धर्म शा फिरी जा ते पही (उससै) इन्कार दी हालत च गै मरी बी जा (तां ओह याद रक्खै जे) ऐसे लोकें दे कर्म इस लोक च बी ते परलोक च बी अकारथ उठी जांगन ते ऐसे लोक नरक (दी अगगी च पौने) आहले न। ओह ओहदे च (चिरै तगर) रौहगन ॥ 218 ॥

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۗ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۗ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَرِأُونَ يَاقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ ۗ إِنَّ اسْتِطَاعُوا ۗ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فِيمَتٍ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۗ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

1. यानी इनें दौनीं दी मर्यादा गी भंग करने दी इच्छा करना।

जो लोक ईमान ल्याए दे न ते जिन्हें हिजरत कीती दी ऐ ते अल्लाह दे रस्ते च जिहाद कीते दा ऐ ऐसे लोक यकीनन अल्लाह दी रैहमत दे मेदवार न ते अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 219 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجِهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

ओह तेरे शा शराब ते जूए दे बारै पुछदे न। तू गलाई दे जे इंदे (इन्हें कम्मं) च बड़ा गुनाह (ते नुकसान¹) ऐ ते लोके आस्तै इंदे च (किश इक) फायदे (बी) हैन, पर इंदा गुनाह (ते नुकसान) इंदे फायदें शा बौहत बड़्दा ऐ ते ओह (लोक) तेरे शा (एह बी) पुछदे न जे ओह केह खर्च करन? तू आखी दे जे जिन्ना तकलीफ च² नई पाऽ। इसै चाल्ली

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ
فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ
وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ
وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۗ قُلِ الْعَمَلُ ۗ

1. मूल शब्द 'इस्मुन' द अर्थ ऐ-पाप, पाप दी स'जा ते नुकसान। इसदा इक अर्थ भले कम्मं शा रोकना बी ऐ। (मुफ़दात) शराब ते जूए शा इस आस्तै रोकेआ गेदा ऐ जे एह नेक कम्मं शा रोकेदे न। शराब पीने आहला शख्ख उपासना ते अथात्मकता दे बारै चिंतन नई करी सकदा, बल्के उसदी रुचि व्यर्थ गल्लें पासै बधी जंदा ऐ। ओहदे च बीरता दी निस्बत व्यर्थ मरी-मिटने सरबंभी भावनां उतेजत होई उठदियां न ते बुद्धी संगत बीरता दी कमी आई जंदा ऐ। इयै हालत जूए दी बी ऐ। जुआरी अक्सर अपने पवितर धन गी नश्ट करी दिंदा ऐ ते भले कम्म करने शा बंचत होई जंदा ऐ। जेकर ओह जूए च जीती जंदा ऐ तां उसदी एह कामयाबी नेकां परिवारें दे बिनाश दा कारण बनी जंदा ऐ। जुआरियें च अपना धन नश्ट करने दी आदत पैदा होई जंदा ऐ। नांऽ-मातर गै कोई ऐसा जुआरी होग जो अपने पैसे (धन) गी सम्हालियै रखदा ऐ। अक्सर सारे जुआरी अपना धन बड़ी बे-परवाही कन्ने लुटांदे न। ओह इक पासै ते लोके दा बिनाश करदे न, पर दूप पासै अपने धन शा आपू बी फायदा नई लेंदे। इसदा कारण एह ऐ जे उनेंगी धन कमाने च कोई खास मैहनत नई करनी पाँदी। जुआ तगड़ी सोच-बिचार दी शक्ति गी बी कमजोर करी दिंदा ऐ। परिणाम सरूप जुआरी ऐसी चीजें गी बी नश्ट करने पर तयार होई जंदा ऐ जिनेंगी कोई समझदार शख्स कदें बी नश्ट करने पर (आस्तै) तयार नई होग।
2. मूल शब्द 'अप्रव' दे त्रै अर्थ न - (क) सर्वश्रेष्ठ दे शुद्ध वस्तु। (ख) जो अपनी जरूरत शा बची जा ते दानी गी उसदा दान करने कन्ने कोई कश्ट नई होऐ। ते (ग) बगैर मंगे दान करना। (अक्रब) इत्थें एह सुआल ऐ जे दान किन्ना करना चाही दा? इस आस्तै 'अप्रव' शब्द दा प्रयोग कीता गेदा ऐ जे जिन्हें लोके दी ईमानी अवस्था उच्च कोटि दी नई उंदे आस्तै एह अर्थ ऐ जे उन्ना दान करो जे उसदे बा'द थुआड़ा ईमान डगमगान नई लगगै ते तुस कश्ट च बी नई पवो ते पही लोके शा मंगदे नई फितरो ते नां गै थुआड़े धर्म ते ईमान गी कुसै-बी चाल्ली दा कोई नुकसान पुजै। दूआ गरोह अल्लाह पर पूरा भरोसा रखने आहला ऐ। उंदे आस्तै एह हुकम ऐ जे ओह अपने धन दा उत्तम हिस्सा अल्लाह दे रस्ते च देने। इन्हें लोके दा ईमान निगर होंदा ऐ। इस लेई इंदे आस्तै हुकम दूप मोमिनं शा बख्खरा ऐ। एह पवितर कुर्आन दा गै गुण ऐ जे उसनै दौनी किसमं दे लोके गी इक्कै जनेह शब्दें गहें हुकम देई दिता। इस आयत दा त्रीया अर्थ एह ऐ जे मोमिनं गी त्रक्की करदे-करदे अपनी हालत ऐसी बनाई लैनी चाही दी जे जरूरत आहलें गी मंगना गै नई पवै, बल्के ओह आपू गै अपने गुआदियें दी जरूरतें दा ध्यान रखन ते उनेंगी बिना मंगे दे पूरा करन। 'केह खर्च करचै' दे जवाब च एह बी दस्सेआ गेदा ऐ जे मंगने पर दिता तां केह दिता? असल च ऊरे दान, दान ऐ जे बगैर मंगे दिता जा। जिस चाल्ली बच्चा मंगे जां नई मंगै पर उसदी मां आपू गै उसदा ध्यान रखदी ऐ। इसै चाल्ली लोके कन्ने मोमिन दी हमदर्दी मां-प्योऽ आंगर होनी चाही दी।

अल्लाह अपने हुकम थुआड़े आस्तै ब्यान करदा ऐ तां जे तुस सोच-बिचार शा कम्म लैओ ॥ 220 ॥

इस लोक बारै (बी) ते आखरत बारै बी ते एह (लोक) तेरे शा अनार्थे बारै (बी) पुछदे न, तूं गलाई दे (जे) उंदा सुधार करना बौहत् अच्छा कम्म ऐ ते जेकर तुस उंदे कन्नै घुली-मिली र'वो (तां) इस च कोई बुराई नेई की जे ओह थुआड़े भाईबंद न ते अल्लाह फसाद करने आहलें गी सुधार करने आहलें दे मकाबले च खूब जानदा ऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां तुसेंगी मसीबत च पाई दिंदा। अल्लाह यकीनन मालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 221 ॥

ते तुस मुश्रिक¹ जनानिये कन्नै नकाह नेई करो जिन्ना चिर जे ओह ईमान नेई लेई औन। इक मोमिन दासी इक मुश्रिक जनानी शा भामें ओह तुसेंगी (किन्नी गै) पसंद होऐ, यकीनन बेहतर² ऐ। ते मुश्रिकें कन्नै जिन्ना चिर जे ओह ईमान नेई लेई औन (मुसलमान जनानिये दा) ब्याह नेई करो। ते इक मोमिन गुलाम इक अजाद मुश्रिक शा (बी) भामें ओह तुसेंगी (किन्ना गै) पसंद होऐ, यकीनन बेहतर³ ऐ। एह लोक (ते नरक दी) अगगी पासै बुलाए जंदे न ते अल्लाह अपने हुकमै राहें जन्नत ते मोक्ष पासै बुलांदा ऐ ते लोके आस्तै अपनी

كَذَلِكَ يبينُ اللهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٠٠﴾

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَآخِوَانُكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠١﴾

وَلَا تَسْكَبُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۖ وَلَا مَآءٌ مُّؤَمَّنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ ۚ وَلَوْ أَعَجَبْتُمْ ۖ وَلَا تَسْكَبُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۗ وَلَعَبِدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ ۚ وَلَوْ أَعَجَبْتُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۗ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ ۗ وَالْمَغْفِرَةَ بِإِذْنِهِ ۗ وَيَبِينُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ

1. मूल शब्द मुश्रिक दा अर्थ ऐ - अल्लाह दे सिवा दूए उपास्ये ते शक्तिये बारे आस्था रखने आह्ला।
2. की जे मोमिन जनानी शरीर ते आतमा दौनी दी सुबधा दा ध्यान रखी सकदी ऐ।
3. इस्लाम च दास दा नरादर जायज नेई ते जिसलै ओह मुसलमान बी होऐ तां ओह मुसलमान जनानी आस्तै अध्यात्मक ते शरीरक द्रिस्टीकोण कन्नै अती उत्तम होग।

(पन्छान दियां) नशानियां तफसील कन्वै ब्यान करदा ऐ तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 222 ॥ (रुकू 27/11)

ते एह लोक तेरे शा हैज (मासक धर्म) दे (दिनें च जनानी कश जाने) बारै च बी पुछदे न। तू गलाई दे जे ओह नुकसान देने आहली गल्ल ऐ। इस आस्तै तुस मासक धर्म दे दिनें च अपनी जनानियें कशा अलग्ग र'वो ते जिन्ना चिर ओह पवित्तर ते साफ नेई होई जान, उंदे कश नेई जाओ। पही जिसलै ओह श्णान बगैरा करियै पवित्तर ते साफ होई जान तां जिद्धरा अल्लाह नै तुसेंगी हुकम दित्ते दा ऐ, उंदे कश जाओ। यकीनन अल्लाह उनें लोकें कन्वै प्रेम करदा ऐ जो बार-बार उसदे पासै झुकदे न ते ओह यकीनन उनें लोकें कन्वै बी प्रेम करदा ऐ जो (शरीरक ते मानसक) पवित्तरता रखदे न ॥ 223 ॥

शुआड़ियां जनानियां शुआड़े आस्तै (आखो जे इक चाल्ली दी) खेती न। इस आस्तै तुस जिस चाल्ली चाहो अपनी खेती कश जाओ ते अपने आस्तै (किश)¹ अगमें भेजो ते अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते समझी लैओ जे तुस उसदे सामनै पेश होने आहले ओ ते तूं मोमिनें गी उस रोज बारै शुभ समाचार सुनाई दे ॥ 224 ॥

عَلَّمَهُمْ بَيِّنَاتٍ كُرُوفًا ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ آذَىٰ
فَاعْتَرَلُوا النَّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا
تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ
فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُؤْمِنِينَ وَيُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ۝

نِسَاءً وَكُمُ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ
أَلَىٰ سِتْمَةٍ وَقَدِمُوا لِأَنفُسِكُمْ
وَآتُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَمَّوَةٌ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

1. इसदा इक भाव ते एह ऐ जे शुआड़ियां जनानियां इक चाल्ली नै खेती आंगर न इस आस्तै उंदे कन्वै ऐसा अच्छा ब्यहार करो जे जिस कन्वै कोई परिणाम निकली सके यानी संतान पैदा होऐ। दूआ अर्थ एह ऐ जे खेती लाह लैने आस्तै होंदी ऐ इस आस्तै तुस उंदे कन्वै ऐसे अच्छे ढंग कन्वै सरबंभ रखो जे अल्लाह खुश होई जा।

ते तुस लोकें कन्नै नेक सलूक करने, संयम धारण करने ते लोकें दा सुधार करने आस्तै अल्लाह गी अपनी कसमें दा नशाना¹ नेई बनाओ ते अल्लाह खूब सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 225 ॥

अल्लाह थुआड़ी लघु (ब्यर्थ)² सघंदें पर तुसेंगी नेई पकड़ग, हां! जो पाप थुआड़े दिलें (जानी-बुझी) कमाया, उससै पर थुआड़ी पकड़ होग ते अल्लाह बौहत माफ करने आहला ते सैहनशील³ ऐ ॥ 226 ॥

जो लोक अपनी लाड़ियें बरै सघंद⁴ खाइयै उंदे शा बक्ख होई जंदे न, उंदे आस्तै चार महीने तगर बलगना (जायज) ऐ, पही जेकर ओह (इस अरसे च सु'ला आहले पासै)

وَلَا تَجْمَلُوا اللَّهَ عُرْصَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصَلُّوا بَيْنَ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۗ وَاللَّهُ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِن نِّسَابِهِمْ تَرَبُّصٌ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ ۚ فَإِنْ فَاءَ وَقَانَ اللَّهُ

1. अरबी दे मूल शब्द 'उर्जतुन' दा अर्थ ऐ (क) ढाल (ख) दाऽ-पेच (ग) नशाना (घ) रोक, पड़दा, आड़। (अक्रब) दूआ मूल शब्द 'ऐमान' ऐ जिसदा अर्थ ऐ (क) सघंद, कसम (ख) शक्ति (ग) बरकत जां बरदान (घ) सज्जे पासै जां सररिं दे सज्जा अंग (ङ) मुहावरे च उस चीजै गी बी आखदे न जेहदे आस्तै कसम चुक्की जा। आयत दा भाव एह ऐ जे अल्लाह गी अपनी सघंदें दा नशाना जां ढाल, पड़दा जां आड़ बगैरा रोकानें नेई बनाओ यानी जेकर चिंगियां गल्लां नेई करने दियां सघंदं चुकगे तां तुस सुधार करने, भलाई ते संयम बगैरा नेक गुण ग्रहण करने शा बंचत होई जागे ओ।
2. ब्यर्थ सघंद ओह ऐ जो (क) बगैर सोचे-समझे खादी जा (ख) सघंद खाने आहला इस विश्वास कन्नै सघंद खा जे ओह सच्च ऐ पर उसदा एह विश्वास झूठा होऐ (ग) अत गुस्से दी हालत च सघंद खाना जिसलै जे सुझ-बुझ ठकानें नेई होऐ (घ) रूहाम चीजें गी प्रयोग च आहनेने दी सघंद (ङ) कर्तब्व पालन नेई करने दी सघंद (च) जोश च आइयै सघंद खानी। एह सरियां सघंदं ब्यर्थ न। इनेंगी जेड़ने दा कोई पाप नेई। ऐसियें सघंदें पर तोबा जां पच्छोताऽ करने दा हुकम ऐ। जेकर जानी-बुझी सघंद खादी जा तां पही पाप बी लगगा।
3. अरबी दे मूल शब्द 'हलीम' दा अर्थ ऐ - (क) धीरजवान (ख) ऐसा शख्स जो गुस्से दे बश च नेई होऐ (ग) सैहनशील (घ) ज्ञान ते बुद्धि (ङ) अज्ञान ते (जां) मूर्खता दे उलट अर्थ। (अक्रब)
4. मूल शब्द 'ईला' दा अर्थ कुर'आनी मुहावरे मताबक ओह सघंद ऐ जो इस गल्ला पर खादी जा जे पुराश अपनी लाड़ी कन्नै सरबंध नेई रक्खग। (मुफ़दात) असल च ऐसी सघंद जानानी जात दे अधिकरें आस्तै हानीकारक ऐ। इस लेई एहदे शा रोकेआ गेदा ऐ।

परतोई¹ औन तां अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 227 ॥

عَفْوَرَرَّحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

ते जेकर ओह तलाक दा फैसला करी लैन तां अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 228 ॥

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَجِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

ते जिनें जनानियें गी तलाक थोई जा तां ओह त्रै बार हैज (मासक धर्म) औने तक अपने-आपै गी रोकी रक्खन। जेकर ओह अल्लाह ते आखरत दे दिनें पर ईमान रखदियां न तां (ओह चेता रक्खन जे) अल्लाह नै जे किश उंदी कुक्खें च पैदा कीते दा ऐ उंदे आस्तै उसी छपालना मनासब नेई ते जेकर उंदे खसम आपस च सुधार करी लैने दा फैसला करी लैन तां ओह समे दे अंदर-अंदर उनेंगी लाड़ी दे रूपै च बापस लेई लैने दे बशेश अधिकारी न ते जिस चाल्ली उंदे (जनानियें) पर किश जिम्मेदारी ऐ उससै चाल्ली नियमें मताबक उनेंगी किश अधिकार बी प्राप्त न। हां! आदमियें

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَيُعَوِّظُهُنَّ أَحَقُّ بِرِدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۗ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٩﴾

1. मूल शब्द 'फ़ाऊ' भलाई दे कर्मों पासै ध्यान देने आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। (मुफ़दात) असल च एह शब्द सहयोग देने, इक-दूए दी मदद करने ते मिली-जुली कम्म करने दे अर्थे च बरतेआ जंदा ऐ।

अरब देश च इस्लाम शा पैहलें एह रीत प्रचलत ही जे किश लोक अपनी जनानियें गी तलाक ते नथे दिंदे पर सघंद खाई लेंदे हे जे अस उंदे कन्नै सरबंध नेई रखगे। इस चाल्ली ओह अपने बिचार कन्नै अपनी लाड़ी दे सारे अधिकारें गी पूरा करने दी जिम्मेवारी शा अपने आपै गी अजाद समझी लेंदे हे। उंदे बिचार कन्नै लाड़ियें दे हक्क ते अधिकारें गी पूरा नेई करना कोई पाप नथा। ऐसा अपवित्तर बिचार अजब बी संसार च मजूद ऐ। कुरआन मजीद आखदा ऐ जे जेकर कोई मुसलमान ऐसा करग तां उसी याद रक्खना चाही दा ऐ जे उसी चार म्होन्ने तक दा समां दिता जंदा ऐ। इस समे दे अंदर ओह अपनी लाड़ी कन्नै सुल्ता करी लै नेई ते चार म्होन्ने बीतने पर जज ओहदे पासेआ तलाक दुआई देग। इस आयत च जनानी गी अनिश्चत समे तक लटकाई रक्खने दे खलाफ फैसला दिता गोदा ऐ।

सार एह ऐ जे पवित्र कुरआन लाड़ी गी लटकाई रक्खने शा रोकदा ऐ ते जो शख्स अपनी लाड़ी दे बारे च ऐसा करै उसी मजबूर करदा ऐ जे जां ते ओह ओहदे कन्नै मेल-मलाप कन्नै रथै जां पही उसी तलाक देई देऐ।

गी¹ उंदे पर इक चाल्ली दी प्रधानता हासल ऐ ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 229 ॥ (रुकू 28/12)

ऐसा तलाक² जिस च रुजूअ (बापसी) होई सके, दो बार होई सकदा ऐ। पही जां ते मनासब रीति कनै जनानी गी रोकी लैना होग जां अच्छा बरताऽ करदे होई उसी बिदा करी देना होग ते थुआड़े आस्तै उस धन दा कोई हिस्सा बापस लैना जायज नेई जो तुस उनेंगी पैहलें देई चुके दे ओ, सिवाए इस दे जे उनें दौनीं गी एह डर होऐ जे ओह अल्लाह दी (निश्चत कीती गेदी) हद्दे गी कायम नेई रक्खी सकडन। इस आस्तै जेकर तुसेंगी एह डर³ होऐ जे ओह दमें अल्लाह दी (निश्चत कीती दी) हद्दे गी कायम नेई रक्खी सकडन तां ओह जनानी जो किश फिद्दय: यानी बदले

الطَّلَاقُ مَرَّتَيْنِ ۖ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ اَوْ
تَسْرِيفٍ بِاِحْسَانٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ
تَاْخُذُوْا مِمَّا اَنْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا اَنْ
يَّخَافَا اِلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۗ فَاِنْ
خِفْتُمْ اِلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۗ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا فِيمَا اقْتَدَتْ بِهِ ۗ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ
فَلَا تَعْتَدُوْهَا ۗ وَمَنْ يَّعْتَدْ حُدُوْدَ اللّٰهِ

1. इत्थें नारी जाति दा ध्यान इस पासै खिच्चेआ गेदा ऐ जे असें थुआड़े अधिकार सुरक्खत करी दिते न। जिस चाल्ली आदमियें गी तुंदे उपर किश अधिकार दिते गे न उससै चाल्ली तुसेंगी बी उंदे पर किश अधिकार दिते गे न। हां! एह गल्ल जरूर ऐ जे किश खास हालातें च अंतम निरना करने दा अधिकार आदमियें गी दित्ता गेदा ऐ।
2. (क) तलाक देने दा ठीक ते स्हेई ढंग एह ऐ जे तुहर (पवित्तरता) दी अवस्था च घरेआहला इक तलाक देऐ, इसदे बा 'द कुसै तुहर च तलाक नेई देऐ। त्रै कुरू (मासक धर्म) जो इद्दत दा समां न, बीतने पर पति-पत्नी दा सरबंध टुट्टी जाग ते ओह जनानी कुसै दूए कनै ब्याह करी सकग। (ख) एह इक रजई यानी बापस लैता जाने आहला तलाक ऐ। ऐसा तलाक दो बार गै होई सकदा ऐ, जिस दा ढंग एह ऐ। जियां- (अ) जेकर मडद तलाक देऐ तां इद्दत (त्रै कुरू-त्रै मासक धर्म यानी त्रै म्हीन्ने) दे अंदर-अंदर रुजूअ होई सकदा ऐ। जेकर इद्दत बीती जा ते रुजूअ नेई करै तां नमें मैहर कनै नमां नकाह होई सकदा ऐ। (आ) जेकर ओह इस नकाह दे बा 'द पही उसी तलाक देई देऐ तां निश्चत इद्दत (त्रै कुरू) दे अंदर ओह रुजूअ (सु'ला) करी सकदा ऐ। जेकर एह इद्दत बी बीती जा ते रुजूअ नेई करै तां नमें मैहर कनै नमां ब्याह होई सकदा ऐ। (इ) पर पही जेकर त्री बार तलाक देऐ तां एह तलाक 'बत:' होग। हून ओह इद्दत दे अंदर रुजूअ नेई करी सकदा ते नां गै इद्दत दे बा 'द नमें मैहर कनै नमां नकाह होई सकदा ऐ। हां! जेकर ओह जनानी कुसै दूए शख्स कनै ब्याह करने दे बा 'द बिना कुसै हीले जां पखंड दे तलाक हासल करी लै जां रंडोई जा तां पही पैहला घरेआहला उस कनै ब्याह करी सकदा ऐ। (ई) जेकर कोई शख्स इक्कै बार इक शा मते तलाक देऐ, भामें दो जां त्रै, जां इस शा ज्यादा तां ओह इक गै रजई तलाक समझेआ जाग नां के इक शा ज्यादा।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर अदालत एह फैसला देऐ जे जनानी अपने खसमें कश रौहने लेई ल्यार नेई ते उसदे राजी नेई होने करी खसम बी ओहदे कनै न्याऽ नेई करी सकग तां जनानी जेकर किश बदले च देना चाह तां खसमै गी अजाजत ऐ जे ओह किश धन लेइयै उसी तलाक देई देऐ, पर एह सिर्फ उन्ना गै धन लेई सकदा ऐ जिन्ना उसनै अपनी उस पत्नी गी आपू दित्ता हा। उस शा ज्यादा किश नेई लेई सकदा।

दे रूपै च देरे उसदे बारे च उनें दौनीं (चा कुसै) गी कोई पाप नेई होग। एह अल्लाह दियां निश्चत कीती दियां हद्दां न। इस आस्तै तुस इंदा उलंघन नेई करो ते जो लोक अल्लाह दी निश्चत कीती दी हद्दें दा उलंघन करन तां (समझी लैओ जे) ऊऐ लोक असल च जालम न ॥ 230 ॥

पही (पैहलें दस्से दे द'ऊं तलाकें दा समां बीतने परेंत जेकर घरैआहला उसी त्रीया) तलाक देई देरे तां ओह जनानी ओदे आस्तै र्हाम होई जाग, जिन्ना चिर जे ओह उस दे अलावा कुसै दूए घरैआहले कश¹ नेई जा। जेकर ओह बी उसी तलाक देई देरे तां उनें दौनीं गी इस शर्त पर जे उनेंगी एह पूरा जकीन होऐ जे ओह अल्लाह दी निश्चत हद्दें गी कायम रक्खी सकडन तां आपस च दबारा रुजूअ (बापसी) करी लैने च कोई पाप नेई होग ते एह अल्लाह दियां (निश्चत) हद्दां न जिनेंगी ओह इलम रक्खने आहले लोकें आस्तै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ ॥ 231 ॥

ते जिसलै तुस जनानियें गी तलाक देई देओ ते ओह अपने (इद्दत दे) निश्चत समे (दी आखरी हद्द) तक पुज्जी जान² तां उनेंगी जां ते उचित ढंग कनै रोकी लैओ³ जां उनेंगी

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّىٰ تَتَكَحَّحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ۗ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣١﴾

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغُنَّ أَجَلَهُنَّ ۚ فَأَمِّسْكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۚ وَلَا تَمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا

1. यानी ओह जनानी दूए पति कनै ब्याह करिये उसदे घर र'वै ते पही उस पति शा कुसै कारण उसी तलाक थ्दोई जा जां उसदी मौत होई जा।
2. 'पुज्जी जाने' दे अर्थ न - (क) निश्चत समे दे अंत दे लागै पुज्जी जाना ते (ख) निश्चत समे गी पूरा करी लैना। इस कनै पैहला अर्थ संबंधत ऐ। अल्लामा कुरतबी हस्पानवी भाष्यकार लिखदे न जे सारे मुसलमान विद्वान इस आयत दे पैहले अर्थ कनै सैहमत न। कुसै नै बी मत-भेद नेई कीता।
3. रोकी लैओ दा अर्थ ऐ जे चंगे तरीके कनै रुजूअ (सुला) करी लैओ ते तलाक बापस लेई लैओ। ऐसा नेई होऐ जे जनानी दा अनादर होऐ।

मनासब तरीके कन्नै बिदा करी देओ ते उंदे पर अत्याचार करने दे बिचार कन्नै उनेंगी कदें बी नेई रोको ते जो शख्स ऐसा करै तां (समझी लैओ जे) उसने अपने आपै पर गै जुलम कीता ऐ ते तुस अल्लाह दे हुकमें दा मजाक नेई लैओ ते तुंदे पर जो अल्लाह दी किरपा होई ऐ उसी याद रखओ ते (इसी बी चेता रखओ) जो उसने कताब ते हिक्मत दे रूपै च तुंदे पर उतारेआ ऐ जेहदे राहें ओह् तुसंगी नसीहत करदा ऐ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते समझी लैओ जे अल्लाह हर इक गल्ला गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 232 ॥ (रुकू 29/13)

ते जिसलै तुस जनानियें गी तलाक़ देओ ते ओह् अपनी इद्दत¹ पूरी करी लैन ते जिसलै जे ओह् चंगी चाल्ली आपस च राजी होई जान तां फही तुस उनेंगी अपने (नमें) पतियें कन्नै ब्याह करी लैने शा नेई रोको। एह् ऐसी गल्ल ऐ जिसदा तुंदे चा हर उस शख्स गी जो अल्लाह ते आखरत (क्यामत दे ध्याड़े) पर ईमान रखदा ऐ, नसीहत कीती जंदी ऐ (ते समझी लैओ जे) एह् गल्ल थुआड़े हक्क च सारें शा ज्यादा बरकत आहली ते सारें शा ज्यादा पवित्र ऐ ते अल्लाह जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे ॥ 233 ॥

ते मौरीं पूरे दौं साल अपने बच्चें गी दुद्ध पलैन। एह् (हदायत) उंदे आस्तै ऐ जो (अपने बच्चें गी निश्चत सभे तक) दुद्ध पलैना चाहन ते जिस शख्स दा बच्चा ऐ उस पर रीति-

يَتَعَدُّوْا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ
نَفْسَهُ ۗ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا
وَأذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ
عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةَ يَعِظُكُمْ
بِهِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣٢﴾

ع ٢٣٢

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغُنَّ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا
تَرَاصُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ ذَلِكَ
يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ ذَلِكَمْ آرْزُكُمْ لَكُمْ
وَاطَّهَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٣﴾

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۗ

1. इद्दत = इस्लामी कनून दे मताबक ओह् मुद्दत जिस च जनानी दूआ ब्याह नेई करी सकै, मुतल्लका आस्तै नै म्हीने, विधवा आस्तै चार म्हीने दस्स दिन ते पटाली (गर्भवती) आस्तै बच्चा पैदा होने तक ऐ।

रवाज¹ मताबक उंदे (दुद्ध पलैने आहलियें दे) भोजन² ते कपडें दी जिम्मेदारी ऐ। कुसै शख्ख³ पर उसदी समर्थ शा बद्ध जिम्मेदारी नेई पाई जंदा। कुसै मौरी⁴ गी उसदे बच्चे कारण दुख नेई दिता जा ते नां गै प्यो गी उसदे बच्चे कारण दुख दिता जा ते बारस आस्तै बी ऐसा गै करना जरूरी ऐ ते जेकर ओह दमैं अपनी खुशी⁵ ते सु'ला-सलाही (निश्चत समे दो साल शा पैहलें गै) दुद्ध छुड़ाना चाहन तां बी उनेंगी कोई पाप नेई लगदा ते जेकर तुस अपने बच्चें गी (कुसै दूई जनानी दा) दुद्ध पलैना चाहो तां फही बी तुसेंगी कोई पाप नेई लगदा जिसलै जे ओह (बदला) जो तुसें उसी देना कीते दा ऐ,

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ
بِأَمْرٍ وَّهِيبٍ ۗ لَّا تَكْفُلُ نَفْسٌ إِلَّا
وُسْعَهَا ۗ لَّا تَصَّارُّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا
مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ ۗ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ
ذَلِكَ ۗ فَإِن آرَادَ اِفْصَاحًا عَنِ تَرَاوِضٍ مِّنْهُمَا
وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِن آرَدْتُمُ
أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّا آتَيْتُم

1. अर्थ एह ऐ जे गरीब प्यो अपनी ते अमीर प्यो अपनी समर्थ मताबक खर्च करन। इस आयत च सधारण दुद्ध पलैने आहिलियें दा बर्णन नेई बल्के मौरी दा ऐ। एह बर्णन तलाक दे प्रसंग च कीता गेदा ऐ जे जेकर दुद्ध पलैने आहली जनानी गी तलाक देई दिता जा तां बच्चे दे हित आस्तै उसदी मौरी आस्तै जरूरी ऐ जे ओह उसी पूरी अवधि तक दुद्ध पलैऽ ते इसदे बदले च बच्चे दे प्यो दा फर्ज ऐ जे इक सधारण नौकरैनी आंगर ओहदे कनै ब्यहार नेई करे बल्के अपनी समर्थ मताबक उसी खर्च देरे, की जे एह जनानी दे मनोभावें गी उस पुजाने आहली होगे जे इक पासे उसी तलाक दे बा'द बच्चे गी दुद्ध पलैने आस्तै मजबूर कीता जा ते दूर पासे ओहदे कनै ऐसा ब्यहार कीता जा जो ओहदे आस्तै नरादर-पूर्ण होऐ।
2. रुट्टी-टल्ला देने दा अर्थ सारी जरूरतें गी पूरा करना ऐ।
3. यानी बच्चे दे प्यो शा एह मांग करना जे ओह अपनी समर्थ शा बद्ध खर्च करै, एह गल्ल मनासब नेई ऐ ते जनानी शा एह मांग करना जे ओह तलाक मिलने दे बा'द बी इक सेवका आंगर बच्चे गी दुद्ध पलैने आस्तै इक समे तक उसदे घर र'धै, एह बी मनासब नेई ऐ।
4. यानी बच्चे गी इक-दूए पर दबाऽ पाने दा साधन नेई बनाओ। एह आदेश अति उत्तम ऐ। केई लोक ऐसी मूर्खता करी बाँहदे न जिसदा नतीजा एह निकलदा ऐ जे जां ते बच्चे बरबाद/मरी-मुक्की जंदा न जां उन्गी तलीम बगैरा नेई दिती जाई सकदी। असल च इस चाल्ली दा ब्यहार बच्चें दा कतल करी देने समान ऐ। कुर'आन मजीद नै इस चाल्ली दी भेड़ो गल्लें शा रोकियै औने/होने आहली उलाद पर बाँहत बड़्हा उपकार/स्थान कीते दा ऐ।
5. इस आयत शा साफ होई जंदा ऐ जे कुर'आन मजीद नै दुद्ध पलैने जां छुड़ाने बारे मां-प्योऽ दौनों गी इक बरोबर अधिकार दिते दा ऐ। सारे धार्मिक सिद्धांतें च इस्लाम दा एह सिद्धांत सर्वश्रेष्ठ ऐ, की जे ख्रिस्त जीवन च लाड़ी-मर्हाज दौनों गी इक-बरोबर अधिकार दिते दे न। पवित्र कुर'आन नै दुद्ध पलैने दी जो अवधि निश्चत कीती दी ऐ उस शा प्यादा समे तक दुद्ध पलैने आस्तै नां ते मर्हाज मजबूर करी सकदा ऐ ते नां गै लाड़ी दबाऽ पाई सकदी ऐ। इस आस्तै तलाक दे बा'द बी मर्हाज गी लाड़ी दी भावनाएं दा इन्ना ध्यान रखने आस्तै मजबूर कीता गेदा ऐ तां साफ ऐ जे धर्म-पत्नी होने दी हालत च उसदी भावनाएं गी ध्यान च रखना किन्ना जरूरी होग।

ठीक-ठीक देई देओ ते अल्लाह शा डरो ते समझी लैओ जे जे-किश तुस करदे ओ यकीनन अल्लाह उसी दिखदा ऐ ॥ 234 ॥

ते तुंदे चा जिनें लोकें दी मौत होई जंदी ऐ ते ओह अपने पिच्छें जनानियां छोड़ी जंदे न तां ओह (विधवां) अपने-आपे गी चार महीने दसस दिन तक रोकी रक्खन। पही जिसलै ओह अपना निश्चत समां (इद्दत) पूरा करी लैन ते जे किश बी ओह अपने बारे ठीक रूपै च करन तां उसदा तुसेंगी कोई पाप नेई लगग ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 235 ॥

ते इस च तुसेंगी कोई पाप नेई लगग जे (विधवा) जनानियें गी ब्याह दा सनेहा संकेत दे रूपै च देओ जां उसी अपने माने च छपाली रक्खो। अल्लाह जानदा ऐ जे तुसेंगी जरूर गौ उंदा ख्याल औग, पर तुस गुप्त रूपै च उंदे कनै कोई प्रतिज्ञा नेई करो। हां! एह (अजाजत ऐ) जे तुस उंदे कनै कोई मनासब¹ गल्ल आखी देओ ते जिन्ना चिर (इद्दत दा) हुकम अपने निश्चत समे तक नेई पुज्जी जा उन्ना चिर तक तुस ब्याह दा द्रिढ़ संकल्प नेई करो ते एह समझी लैओ जे जो कुछ थुआड़े दिलें च ऐ अल्लाह उसी जानदा ऐ। इस आस्तै तुस इस गल्ला शा डरो ते समझी लैओ जे अल्लाह बौहत बख्खाने आह्ला ते सैहनशील ऐ ॥ 236 ॥ (रुकू 30/14)

तुसेंगी कोई पाप नेई लगग जे जेकर तुस जनानियें गी उस बेलै बी तलाक देई देओ

بِالْمَعْرُوفِ ۙ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُمُ وَيَدْرُونَ أَرْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَاذًا بَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتُمْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۗ وَلَا تَعْرِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۗ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٦﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا

1. विधवा जनानियें कनै जेकर ब्याह दी थुआड़ी मरजी होऐ तां इद्दत बीतने तक उसी जाहर नेई करो, हां! संकेत दे रूपै च इस पासै ध्यान दुआने च कोई पाप नेई ऐ।

जिन्ना चिर जे तुसें उनेंगी छूहते¹ दा तक नेई होऐ जां मैहर² निश्चत नेई कीते दा होऐ³ ते (चाही दा ऐ जे ऐसी अवस्था च) उनेंगी मनासब ढंगै कनै किश समान देई देओ। धनवान आस्तै उसदी समर्था मताबक ते गरीब⁴ आस्तै उसदी समर्था मताबक। (असें ऐसा करना) उपकारी लोकें आस्तै जरूरी (करी दिते दा) ऐ ॥ 237 ॥

ते जेकर तुस उनें गी छूहने शा पैहलें तलाक देई देओ ते तुसें मैहर निश्चत करी लैते दा होऐ तां (ऐसी हालत च) जो मैहर तुसें निश्चत कीते दा होऐ उसदा अद्ध देना होग सिवाए इस गल्ला दे जे ओह जनानियां आपूं छोड़ी देन जां ओह शख्स छोड़ी देऐ जिसदे

لَمْ تَسُوهُنَّ أَوْ تَفَرِّصُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۗ
وَمِمَّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدْرُهُ وَعَلَى
الْمُقْتِرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿۲۳۷﴾

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرِصَفٌ مَّا
فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي
بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۗ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ

1. सधारण ट्रिस्टी कनै एह गल्ल बे-हूदा जनेहो सेही होंदी ऐ जे जो शख्स संभोग करने शा पैहलें गै जनानी गी तलाक देई देग ओह नकाह गै की करग, पर नकाह दे बा'द किश ऐसियां अड़चनां, मजबूरियां आई जंदियां न जिंदे करी तलाक देना पेई जंदा ऐ। जियां नकाह दे फौरन बा'द ऐसियां गुआहियां मिली जान जिंदे कनै ब्याह नजायज होई जा जां दिलें च उस नकाह करी झिना पैदा होई जा। जियां इक गुआही ऐसी मिली जा जे एह जनानी अपने पति दी दुद्ध पींदी भैन ऐ, इस कनै पति दे दिलें च झिना पैदा होई जाग ते कदें-कदें ऐसियां गुआहियां नकाह दे बा'द मिली जंदियां न जां खानदान दे बड़डे लोक जिनेंगी पैहले हालातें दा इलम नेई हा इस अधार पर तलाक दा निरना करी देन जे दौनीं कटुंबें दे आपसी सरबंध ऐसे न जे तुस दमें पति-पत्नी दे रूपै च नकाह नेई करी सकगे। इस्लामी धर्म शास्तर दे मताबक इक माऊ दा दुद्ध पीयै बच्चें दा आपस च ब्याह रहाम ऐ। ऐसे बच्चें गी परिभाशा मूजब रजाई भैन-भ्राऽ आखदे न यानी दुद्ध दे भैन-भ्राऽ।
2. मैहर यानी नकाह बेलै इक मुसलमान पति प्रतिज्ञा करदा ऐ जे ओह अपनी समर्थ मताबक इन्ना निश्चत धन जां चीज अपनी जनानी गी देग। एह मैहर पत्नी दी जाति जैदाद ते उसदा हक होंदा ऐ।
3. इस्लाम च हक-मैहर निश्चत कीते बगैर नकाह अवैध गलाए दा ऐ, पर इस आयत शा सेही होंदा ऐ जे ऐसा बी ममकन होई सकदा ऐ। शरीअत नै इस दा एह अर्थ कीता ऐ जे जेकर रपेऽ दे रूपै च मैहर निश्चत नेई बी होऐ तां बी एह समझेआ जाग जे मैहर निश्चत गै ऐ ते ऐसी हालत च मैहर दी नियुक्ती दा अंदाजा उस कटुंब दे दूए लोकें दे मैहर गी दिक्खियै कीता जंदा ऐ।
4. जेकर इस बदले बारै मतभेद होई जा तां कुरआन मजीद नै सिद्धांतक रूपै च निरना करी दिता ऐ जे इस चाल्ली दे झगड़ें गी हाकमै कश लेई जाओ। जज इस गल्ला दा फैसला करग जे पति नै अपनी समर्थ मताबक तलाक आहली जनानी दा नुकसान भरे दा ऐ जां नेई।

हत्थै च¹ नकाह कराने दा हक्क होऐ ते थुआड़ा छोड़ी देना गै संयम दे ज्यादा लागै ऐ तुस आपस च (ब्यहार करदे बेलै) परोपकार करना नेई भुल्लो, (ते याद रक्खो जे) जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन (उसी) दिखदा ऐ ॥ 238 ॥

तुस सारी नमाजें दा ते (खास कर) दरम्यानी नमाज दा पूरा ध्यान² रक्खो ते अल्लाह दे अगें फरमांबरदार बनिगै खड़े होई जाओ ॥ 239 ॥

जेकर तुसेंगी डर होऐ तां पैदल जां सुआर होने दी हालत च गै (नमाज पढ़ी लैओ पही जिसलै तुसेंगी अमन हासल होई जा तां) अल्लाह गी याद करो, की जे उसनै तुसेंगी ओह किश सखाए दा ऐ जो तुस (पैहलें) नथे जानदे ॥ 240 ॥

ते तुंदे चा जो लोक मरी जान ते लाड़ियां छोड़ी जान तां ओह अपनी लाड़ियें दे भले आस्तै इक साल तक लाह पुजाने³ यानी उनेंगी

لِلتَّقْوَى ۗ وَلَا تَنسَوُا الْفَصْلَ بَيْنَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٨﴾

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ ۗ وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَتِينًا ﴿٢٣٩﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۚ فَإِذَا أَمْنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٤٠﴾

وَالَّذِينَ يُؤَقِّفُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ۖ وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَىٰ

1. इसदा एह मतलब ऐ जे नेहियां जनानियां तलाक बेलै अपना अद्धा मैहर खसमें गी छोड़ी सकदियां न ते उंदे वकील बी छोड़ी (माफ करी) सकदे न। इस आयत दा एह बी अर्थ होई सकदा ऐ जे जेकर पति च समर्थ होऐ तां ओह उसी अद्धे मैहर दी निसबत पूरा मैहर देई देऐ।
2. यानी तुस सारी नमाजें दा ध्यान रक्खो ते उंदा नरीखन करो, नतीजा एह निकलग जे नमाज कारण तुस पापें ते भुल्लें-कुत्थें शा बचे दे रौहगे ओ, की जे नमाज मनुक्खै गी पापें, दुराचारें ते मंदिगें गल्लें शा रोकदी ऐ (सूर: अन्कबूत आयत 46) ते अल्लाह नमाज पर कायम रौहने आहले भगत दा मदादी ते मित्तर बनी जंदा ऐ। 'ध्यान रक्खो' च एह बी दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लामी उपासना दूए धर्में दी उपासना आंगर इक पासो (कपासी) नेई ऐ बल्के इसदा फल इस लोक च ते परलोक च बी मिलग।
3. लाह पुजाने दा अर्थ एह ऐ जे जिनें लोकें दे हत्थे च बसीहत लागू करने दा हक्क होऐ ओह उनें बिधवा जनानियें गी उंदे सुर्गबासी खसमें दे घरें चा नेई कड्ढन। जेकर मरने आहले दा मकान कुसै दूए रिश्तेदार गी बी श्होए दा होऐ तां बी मरने आहले दी जनानी गी उस मकान्ने च इक साल रौहन देन। हां! जेकर जनानी आपू अपनी मरजी कनै जाना चाह तां इद्दत दा समां (चार महीने दस दिन) पूरा करियै जाई सकदी ऐ। इक साल दी शर्त सिर्फ जनानी दी सुख-सुबधा लेई ऐ। इस हुकम दा लाह लैना जां नेई लैना उसदा कम्म ऐ।

(घरें थमां) नेई कइहने दी बसीहत¹ करी जान, पर जेकर ओह अपने आप उठी जान ते अपने बारे जो बी भली गल्ल करन² उसदा तुसेंगी कोई दोश नेई लग्गते ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 241 ॥

ते जिनें जनानियें गी तलाक देई दिता जा उनेंगी बी अपने हालात³ दे मताबक किश समान⁴ देना अत्त जरूरी ऐ। असें एह गल्ल संयमियें आस्तै जरूरी ठरहाई दी ऐ ॥ 242 ॥

इस्सै चाल्ली⁵ अल्लाह अपने हुकम⁶ थुआड़े (फायदे) आस्तै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ तां जे तुस समझो ॥ 243 ॥ (रुकू 31/15)

क्या तुगी उनें लोकें दी खबर नेई मिली जो

الْحَوْلُ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ حَرَجْنَا فَلَآ
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَا فِي أَنْفُسِنَا
مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

وَالْمُطَلَّاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۗ حَقًّا
عَلَى الْمُتَّقِينَ ۝

كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

1. बसीहत-मरदे मौके एह गलाना जे मेरे बा'द ऐसा-ऐसा कीता जा।
2. 'भली गल्ल' अरबी दे मूल शब्द 'मारूफ' दा अनुवाद कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ-विधान, सभावक निजम जां कौम दे रीति-रवाज मताबक जिसी लोक चांगी चाल्ली जानदे होन। इस थाहरा पर इस दा अर्थ मनासब ते भली गल्ल गलाना ऐ। अर्थ एह ऐ जे धामें बिधवां इद्दत दे बा'द दूआ ब्याह करन धामें अपने मा-प्योस जां अपने रिशतेदारें कश उठी जान जां कोई नौकरी करन तां तुंदे पर कोई दोश नेई। इस हुकम मताबक उनेंगी रोकने दा तुसेंगी कोई हक्क नेई।
3. मूल शब्द 'मारूफ' कुरआन मजीद च केई बार बरतोए दा ऐ। मारूफ उस कम्मै गी आखदे न जिसदे गुण ते बशेशतां बुदिध संगत होन ते इस्लामी धर्म शास्तर कनै पन्धानियां जान। इस लेई जिसलै मारूफ शरीअत दे मताबक होऐ तां ओह कम्म विधान दे मताबक खुआग ते जिसलै साम्य बुदिध (common sense) कनै उसदे गुण पन्छाने जान तां उसी रीति-रवाज दे मताबक गलाया जाग। इसदा असल अर्थ पन्छानना होआ ऐ। जिसलै कुसै कम्मै दी बशेशता कुसै बशेश व्यक्ति दी बुदिध कनै पन्छानी जा तां उसी हालात दे मताबक गलाया जाग।
4. इत्थें तलाक आहली जनानी कनै उत्तम ब्यहार करने दे आदेश गी दुरहाया गेदा ऐ की जे तलाक आहली जनानी पर इक चाल्ली दा गुस्सा होंदा ऐ। इस आस्तै आदमी गी बशेश रूपै च उस कनै ब्यहार करने दा आदेश दिता गेदा ऐ। जेकर इस आदेश दा पूरी चाल्ली पालन कीता जा तां नेकां झगड़े मुक्की सकदे न ते तलाक जो कुसै मजबूरी दी हालात च जायच ऐ कुसै चाल्ली दे दुख ते कश्ट दा कारण नेई बनी सकदा, की जे दुसरे पक्ख एह समझडन जे एह तलाक मजबूरी दी हालात च होआ करदा ऐ नेई ते आपस च कोई झगड़ा नेई। इस आदेश राहें इस बक्खी बी संकेत होंदा ऐ जे जित्थें विधान नै बिधवा गी इक साल तक अपने सुरगबासी पति दे मकानै च रीहने दी सुबधा देई रक्खी दी ऐ उत्थें इक मोमिन गी चाही दा ऐ जे तलाक आहली जनानी गी बी उस दी जरूरत मताबक किश ज्यदा सभे तक मकानै दा लाह लैन देऐ।
5. यानी शरीअत गी गल्लां दरसने च एह गल्ल सामने रक्खी गेदी ऐ जे सारे महत्त्वपूर्ण बिसें ते जरूरतें दी पूर्ति दे सरबन्धे च शिक्षा दरसनी दिती जा ते उस दा ब्योरा ऐसे असान हंगें होऐ जे मानव समाज पापें ते कमजोरियें शा बचे दा र'वै।
6. मूल शब्द 'आयत' दा अर्थ ऐ - (क) आदेश (ख) अनुदेश (ग) चिन्, नशान, चमत्कार (घ) हदायत (ङ) युक्ति (च) ईमान आहले पासै लेई जाने आहली गल्ल (छ) दुख शा बचाने आहली गल्ल (ज) सभ्यता (झ) सन्मार्ग दरसने आहली गल्ल (ञ) अल्लाह पासै ध्यान दुआने आहली गल्ल।

(ज्हारें दी गिनतरी च हे ते) मौती शा बचने आस्तै अपने घरें दा निकले हे¹। इस पर अल्लाह नै उनेंगी गलाया जे तुस मरी² जाओ। इसदे बा'द उसनै उनेंगी जीदा करी दिता। यकीनन अल्लाह लोके पर बौहत किरपा करने आह्ला ऐ, पर फही बी मते-हारे लोक शुकर नैई करदे ॥ 244 ॥

وَهُمْ أَلَوْفٌ حَدَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ
اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو
فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

ते तुस अल्लाह दे रस्ते च युद्ध करो ते समझी लैओ जे अल्लाह बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 245 ॥

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

क्या कोई है जो अल्लाह गी (अपने धन दा) इक अच्छा हिस्सा कटिटयै³ देऐ तां जे ओह ओहदे आस्तै उसी बौहत बधाऽ? ते अल्लाह (दा एह बी निजम ऐ जे मनुक्खै शा धन) लैदा ऐ ते उसी बधांदा ऐ ते आखर च तुसेंगी उसै कश लेता जाग ॥ 246 ॥

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيضِعْفَهُ لَهٗ أَصْعَاقًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ
يَقْبِضُ وَيَبْصِطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

क्या तुगी बनी-इसाईल दे उनें नेताएं दा हाल नैई सेही जो मूसा दे बा'द होऐ दे न? जिसलै उनें अपने इक नबी⁴ गी गलाया जे सादे

الْمَتَرِ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا

1. अपने घरें दा निकलने आहले लोक बनी इसाईल हे जो सम्राट फिरऔन शा डरियै मिस्र देशे चा निकली गे हे। पवित्र कुरआन मूजब ओह ज्हारें दी गिनती च हे। इस कनै तौरात दी इस गल्ला दा खंडन होंदा ऐ जे मिस्र चा निकलने आहले इसाईलियें दी गिनती छे लक्ख त्रै जहार पंज सौ पंजाह ही, की जे छे लक्ख लोके दा जातरी दल ज्यादा समानै बगैर जंगले च सैकड़े क्रोहें दी जातरा नैई करी सकदा।
2. 'मरी जाओ' दा अर्थ एह ऐ जे थुआड़ी नाफरमानी करी तुंदे शा विजय हासल करने आहली शक्तियां बापस लेई लैतियां जंदिंयां न, पर फही अल्लाह नै उनेंगी माफ करी दिता ते विजय हासल करने आहली शक्तियां बापस देई दितियां।
3. अरबी दे मूल शब्द कर्ज दा अर्थ ऐ - (क) रिण। करजा। (ख) करजा देना। (ग) कटिटयै अलग करना। (घ) कटटना। आयत दा भाव एह ऐ जे जो शख्स अपने पवित्र धन चा किश हिस्सा अल्लाह आस्तै दान देऐ, अल्लाह उसी ऐसे कर्म दा फल जरूर देग। शुभ कर्म गी अल्लाह कदें बी ब्यर्थ नैई जान दिंदा बल्के उंदे सिले बौहत बधाई-चढ़ाइयै दिंदा ऐ। अल्लाह गी अपने आस्तै नां ते कुसै करजे बगैरा दी ते नां कुसै दूई चीजें दी कोई लोड ऐ। ओह ते पैसे आहलें गी गरीबें दी भलाई आस्तै दान देने ते शुभ कर्म करने दी प्रेरणा दिंदा ऐ, फही उंदे कर्म दा सिला बधाई-चढ़ाइयै देने दा बा'धदा करदा ऐ।
4. दिक्खो तौरात, न्याइयें दा वृत्तांत भाग 6 आयत 7-8।

आस्तै कुसै शख्स गी राजा नियुक्त करो तां जे अस (उस दी मतैहती च) अल्लाह दे रस्ते च युद्ध करचै। उस नै गलाया जे कुदै ऐसा ते नेई होग जे जेकर थुआड़े आस्तै युद्ध जरूरी करी दित्ता जा तां तुस युद्ध नेई करो। उनें (परते च) गलाया (ऐसा नेई होग) ते असेंगी होई केहू गोदा ऐ जे अस अल्लाह दे रस्ते पर युद्ध नेई करगे जिसलै जे असेंगी अपने घरेँ दा कड्डी दित्ता गोदा ऐ अपने टब्बै शा बी बक्खरा कीता गोदा ऐ, पर जिसलै उंदे आस्तै युद्ध करना जरूरी करी दित्ता गोआ तां उंदे चा थोढ़े-हारे लोकेँ दे सिवा दूए सारे मुक्करी / फिरी गे ते अल्लाह जालमें गी खूब जानदा ऐ ॥ 247 ॥

ते उंदे नबी नै उनेंगी गलाया जे अल्लाह नै थुआड़े-आस्तै तालूत¹ गी राजा दे रूपै च (इस कम्मै आस्तै) खडेरैआ ऐ। उनें गलाया जे उसी साढ़े पर व्हूमत² कियां मिली सकदी ऐ जिसलै जे अस उसदी निसबत व्हूमत करने दा ज्यादा हक्क रक्खने आं ते उसी पैसे-धेले च बी कोई बाद्धा अता नेई होआ। उसनै गलाया जे यकीनन अल्लाह नै उसी तुंदे पर फ़ज़ीलत (प्रधानता) दित्ती ऐ ते थुआड़ी निसबत उसी ज्ञान ते शरीरक शक्ति च बी

مَلِكًا تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا ۗ قَالُوا وَمَالَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَابْتِئْنَا ۗ فَمَا كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ۗ قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ۗ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ

1. तालूत गुण वाचक संज्ञा ऐ। इस दा अर्थ ऐ लम्मा ते प्रौढ़ ते इस दा मतबल जदऊन ऐ। इब्रानी भाशा च जदऊन दा अर्थ बड्ढना ते ढाना ऐ। आखो जे ऐसा शख्स जो अपने बैरियें गी मारदा ते धरती पर उंदे सत्थर लांदा होऐ। जदऊन गी तीरात च वीर ते बलवान गलाया गोदा ऐ (न्याइयें दा वृत्तांत भाग 6 आयत 12) इस आस्तै तालूत ते जदऊन समानार्थक शब्द न।

2. मूल शब्द 'मुल्क' दा अर्थ ऐ-व्हूमत राज्याधिकार, गल्बा, प्रभुत्व, अनुशासन, साम्राज्य। (अक्रब) आयत दा अर्थ एहू ऐ जे तालूत गी साढ़े उपर अनुशासन करने जां प्रभुत्व जमाने दा अधिकार कियां, कदू ते कुल्थू थोई गेआ।

खास बढ़ोतरी प्रदान कीती दी ऐ ते अल्लाह जिसी पसंद करता ऐ उसी अपना मुलाख¹ प्रदान करता ऐ ते अल्लाह बढ़ोतरी देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 248 ॥

ते उंदे नबी नै उनेंगी गलाया जे उसदी क्हूमत दा एह बी सबूत ऐ जे तुसेंगी इक ऐसा ताबूत² (संदूख) थ्होग जेहदे च थुआड़े रब्ब पासेआ थुआड़े लेई शांति होग ते उस चीजै दा अवशेष³ (यानी बचे दा) होग जो मूसा ते हारून कनै संबंध रक्खने आहल्लें (अपने पिच्छें) छोड़ेआ हा। उसी फरिश्तें चुक्के दा होग। जेकर तुस मोमिन ओ तां यकीनन इस गल्ला च थुआड़े आस्तै इक बड्डा नशान ऐ ॥ 249 ॥ (रुकू 32/16)

इस दे बा'द जिसलै तालूत अपनी फौजें गी लेइयै निकलेआ तां उसनै गलाया जे यकीनन

وَالْحِجْمِ وَاللَّهِ يُؤْتِي مَلَكًا مِّنْ سَاءٍ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۴۸﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ
يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ
وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ
تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ
إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿۲۴۹﴾

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ

1. 'अपना राज'-इस राहें एह संकेत कीते दा ऐ जे सारा साम्राज्य अल्लाह दा गै ऐ। इस आस्तै इसी हासल करने दा ऊऐ अधिकारी होई सकदा ऐ जिसी अल्लाह नियुक्त करै।
2. मूल शब्द ताबूत दा अर्थ ऐ - (क) संदूख। (ख) नाव (किस्ती) (अक्रब)। इस्तेआरा यानी रूपक दे रूपै च एह शब्द हिरदे दे अर्थ च बी बरतेआ जंदा ऐ (मुफ़दात)। इस ज'गा ताबूत दा अर्थ हिरदा ऐ की जे इत्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे उस संदूखे च थुआड़े आस्तै शांति ते तसल्ली होग। एह गल्ल साफ ऐ जे शांति दिलें च होंदी ऐ ना के संदूखें च। आयत दा भाव एह ऐ जे तालूत दे अनुयायियें दे दिलें च फरिश्ते उत्साह भरदे हे ते उनेंगी त्याग ते बलिदान दी प्रेरणा दिंदे हे।
3. बक्रिया अवशेष यानी बचे दा, पर इस थाह्रा पर अवशेष दा अर्थ उत्तम पदार्थ ऐ। मतलब एह ऐ जे अल्लाह तालूत दे साथियें च ऊऐ उच्च कोटि दी नैतक ते अध्यात्मक शक्तियां पैदा करी देग जो हज़रत मूसा ते हज़रत हारून दे मनने आहल्लें च हियां। सारांश एह ऐ जे उस बेले दे रसूल ने तालूत पर इतराज करने आहल्लें गी एह जवाब दिता जे छप्पी दी शक्तियें दा ज्ञान सिर्फ अल्लाह गी गै ऐ। जिसलै उसने अनुशासन आस्तै तालूत गी चुनी लैते दा ऐ तां सच्चे गै ओह तुंदे शा उत्तम ऐ। पही अनुशासन सिर्फ पैसे कनै गै नेई बल्के ज्ञान, त्याग ते बलिदान राहें बी होंदा ऐ। इस आस्तै ओह इनें गल्लें च तुंदे शा उप्पर ऐ ते अल्लाह दे रस्ते च कुरबान होने आस्तै हर बेलें त्यार ऐ। उसी वीरता, धीरता, सैहनशीलता ते त्याग दा गुण प्रदान कीता गेदा ऐ ते उसदा अपना दिल ते ओहदे साथियें दे दिल अल्लाह दी मदद कनै संतुष्ट होंगन ते उनेंगी ऊऐ संयम मिलग जो मूसा, हारून ते उसदे साथियें गी प्राप्त होआ हा।

अल्लाह इक नदी¹ राहें थुआडा इम्तेहान लैने आह्ला ऐ। इस आस्तै जिसनै उस नदी चा (ढिड्ड भरियै) पानी पी लैता ओह मेरे कन्नै (संबंधत) नेई (रौहग) ते जिसनै ओहदे चा नेई चक्खेआ ओह यकीनन मेरे कन्नै संबंधत होग, सिवाए उसदे जिसनै ओहदे चा अपने हत्थें कन्नै (सिर्फ) इक चूटी लेइयै पी लैता (उसी कोई पाप नेई लगग) फही (होआ एह जे) उंदे चा थोढ़े हारे लोकें दे सिवा (बाकी सारें) ओहदे चा पानी पी लैता। फही जिसलै ओह आपू ते ओह लोक जो उस पर ईमान ल्याए दे हे उस नदी दे पार पुज्जी गे तां उनें गलाया जे अज्ज साढ़े च जालूत ते उसदी फौज कन्नै युद्ध करने दी रत्ती-भर ताकत नेई, पर जो लोक ईमान रखदे हे जे ओह इक रोज अल्लाह कन्नै मिलने आहले न, ओह गलान लगे जे अल्लाह दे हुकम कन्नै नेकां निकके जत्थे बड्डे जत्थें पर जीत हासल करी चुके दे न ते अल्लाह धीरजवानें दे कन्नै होंदा ऐ (इस लेई डरने दी कोई ब'जा नेई) ॥ 250 ॥

ते जिसलै ओह जालूत ते उसदी सेना कन्नै युद्ध करने आस्तै निकले तां उनें गलाया

اللَّهُ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ ۖ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۖ وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۖ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلتَمُوا اللَّهَ لَكُمْ مِنَ فِتْنَةِ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةَ كَثِيرَةٍ بِأُذُنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا

1. मूल शब्द नैहर दे दो अर्थ न - (क) नदी (ख) धन-दौलत (मुफ़्फ़दात) इत्थें इस आयत दे दमें अर्थ होई सकदे न। (क) धन-दौलत दे मताबक एह अर्थ होग जो धन राहें थुआड़ी परीक्षा लैती जाग। जेकर तुस धन-दौलत दे पिच्छें पेई गे तां अल्लाह दा कम्म नेई करी सकगे ओ ते जेकर धन-दौलत शा प्रभावत नेई होए तां तुसेंगी कामयाबी हासल होग। (ख) तौरत च न्यायियें दा वृत्तांत 7:5, 7 शा पता लगदा ऐ जे जदऊन (तालूत) दे साथियें दी इक नदी राहें परीक्षा लैती गई ही। इस लेई शाब्दिक अर्थ लैने च बी कोई रोक नेई। अल्लाह नै उनेंगी हुकम दिता हा जे हल्के ढिड्ड र'वो ते थोढ़ा पानी पीयो तां जे युद्ध च तेज गति कन्नै कम्म करी सको। मते-हारें इस रहस्य गी नेई समझेआ ते ढिड्ड भरियै पानी पी लैता। बाईबिल दे मताबक सिर्फ त्रै सौ लोकें गै थोढ़ा-थोढ़ा पानी पीता तां जे ओह लड़ाई दे मदान च ठीक चाल्ती कम्म करी सकन। अल्लाह नै उंदे बलिदान दा सिला/बदला देने ते उंदी शरथा गी मानता देने आस्तै एह फैसला कीता जे सिर्फ उनें त्रै सौ लोकें गी युद्ध च शामल कीता जा, दूए लोकें गी नेई। इस लेई उनें त्रै सौ लोकें गी तालूत जां जदऊन नै युद्ध च शामल कीता ते अल्लाह नै उनेंगी गै जीत प्रदान कीती।

जे हे साढे रब्ब! असें गी धीरज प्रदान कर ते (लड़ाई दे मदान च) साढे पैर जमाई रक्ख ते इनें बैरिये दे बरुद्ध साढी मदद कर ॥ 251 ॥

पही (ओह लड़ाई च कुद्दी पे ते) उनें अल्लाह दे हुकम मताबक उनें गी हराई दिता ते दाऊद नै जालूत गी मारी दिता¹ ते अल्लाह नै उसी व्हूमत ते हिक्मत प्रदान कीती ते जे किश ओह (अल्लाह) चांहदा हा उसदा ज्ञान उस (दाऊद) गी दिता ते जेकर अल्लाह लोके गी (शरारत कनै) नेई हटाई रखदा (यानी किश लोके राहें दूर गी नेई रुकोआंदा) तां धरती उलट-पलट होई जंदी, पर अल्लाह सब लोके (ज्हांनें) पर बड़ी किरपा करने आह्ला ऐ (ते) (इस आस्तै फसाद गी रोकी दिंदा ऐ) ॥ 252 ॥

एह अल्लाह दियां आयतां न जो अस तुगी पढ़ियै सुनान्ने आं इस हालत च जे तूं सच्च पर कायम ऐं तां तूं यकीनन रसूलें चा ऐं ॥ 253 ॥

أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا
وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَقَتَلَ دَاوُدُ
جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ
وَ عَالَمَهُ إِيشَاءً ۖ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ
بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ
وَ لَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَوَاهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ
وَ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٣﴾

1. इस शा पैहलें जद्ऊन दी घटना दा बर्णन होई चुके दा ऐ। हून इनें आयते च हजरत दाऊद दी घटना दा बर्णन ऐ। हजरत दाऊद दी घटना जद्ऊन जां तालूत दी घटना आंगर ऐ। जद्ऊन दे बेलै फ़लस्तीन बासियें इस्त्राइलियें गी फ़लस्तीन थमां कड्डने दे प्रयास कीते हे, पर एह शुरुआती प्रयास हे जो बल्लें-बल्लें हजरत दाऊद दे समै तक आइयै खतम होए। इस आस्तै दौनीं घटनें दा बिशे इक्के नेहा होने करी इक्के थाहर बर्णन कीता गेदा ऐ नेई ते पैहली घटना जद्ऊन दी ऐ ते दूई हजरत दाऊद दी। दौनीं घटनें च दो सौ साल्लें दा फर्क ऐ।
बाईबिल दे मताबक दाऊद नै जालूत दी हत्या कीती ही, पर पवित्र कुरआन नै जद्ऊन (तालूत) दी घटना च बी जालूत दा बर्णन कीते दा ऐ। इस बारे एह चेता रक्खना चाही दा जे इब्रानी ते अरबी भाशा च 'जालूत' बी इक गुणवाचक संज्ञा ऐ। जालूत उस शख्स गी आखदे न जो देशे च डाके मारै ते फसाद फलास। आम तौरा पर साम्राज्ये दे बरोधी इस्से चाल्ली दे कम्म करदे होंदे न। इस आस्तै समानार्थक संज्ञाएं करी जद्ऊन ते हजरत दाऊद दौनीं दे बैरी गी जालूत गलाया गेदा ऐ। जद्ऊन दा बैरी बी इक डाकू हा जो देशे च फसाद ते अशांति फलांदा हा जेहदे करी उसी जालूत गलाया गेदा ऐ। हजरत दाऊद नै देशे च शांति ब्हाल रक्खने आस्तै जिस बैरी कनै युद्ध कीता ओह बी इक फसादी ते डाकू हा। इस आस्तै दौनीं दे बैरिये गी जालूत गलाया गेदा ऐ।

एह (दस्से गोदे) रसूल ओह न जिंदे चा असें किश रसूलें गो दूए रसूलें दी निसबत श्रेष्ठता (फ़जीलत) दिती ही। उंदे चा किश ऐसे न जिंदे कनै अल्लाह नै कलाम¹ (गल्ल-बात) कीता ते उंदे चा किश रसूलें दे (सिर्फ) दर्जे उच्चे कीते ते मर्यम दे पुतर ईसा गी असें जाहरा-बाहरा नशान दिते हे ते रूहुलकुदुस² राहें उसी (अध्यात्मक) शक्ति दिती ही ते जेकर अल्लाह चांहदा तां जेहके लोक उंदे बा'द (आए) हे ओह जाहरा-बाहरा नशानें दे औने परैंत आपस च नेई लड़दे-झगड़दे, पर रूहानगी ऐ जे पही बी उनें मत-भेद कीता। पही इय्यां होआ जे उंदे चा किश ते ईमान ल्याए ते केइयें इन्कार करी दिता ते जेकर अल्लाह चांहदा तां एह लोक आपस च लड़ाई-झगड़ा नेई करदे, पर अल्लाह जो चांहदा ऐ ऊऐ करदा ऐ ॥ 254 ॥ (रुकू 33/1)

हे ईमान आहलेओ! जे किश असें तुसें गी दिते दा ऐ ओहदे चा (अल्लाह दे रस्ते च) खर्च करो, उस दिने दे औने शा पैहलें जे जेहदे च नां कुसै दा बपार होग, नां दोस्ती ते नां सफारश कम्म औग ते (इस हुकम दा) इन्कार करने आहले (आपू अपने आपै पर) जुलम करने आहले न ॥ 255 ॥

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ بَعْضٌ مِّنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ ۗ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَيَذِّنُهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَيْنِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا ۗ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿۲۵۴﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمَ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا حِلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ ۗ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿۲۵۵﴾

1. 'कलाम' दा अर्थ शरीअत (अध्यात्मक विधान) ऐ यानी किश नबी शरीअत ल्याए हे ते किश नबियें गी असें सिर्फ नबुव्वत प्रदान कीती ही, उनेंगी शरीअत नथी दिती गई। एह आयत इस गल्ला दा प्रमाण ऐ जे किश नबी शरीअत आहन्दे न ते किश नबियें गी सिर्फ आदर दे तौरें पर रसूल गलाया जंदा ऐ, पर ओह शरीअत लेइयें नेई औंदे।

दूआ अर्थ एह ऐ जे 'किश' दा अर्थ सिर्फ नबी ऐ ते इस द्रिस्टी कनै इस आयत च हज़रत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम दा जिकर ऐ, जिनें गी जिल्ली तौरा पर (ईश्वर दे बिंब दे रूपै च) प्रभुसत्ता दे महान चमत्कारें दे चि'न्न प्रदान कीते गे।

2. पाक रूह, पवित्र आतमा, जिब्राईल फरिश्ते दा नांउ बी ऐ।

अल्लाह ओह (जात) ऐ जिस दे सिवा दूआ कोई बी पूजा दे जोग नैई। ओह कामिल¹ जिंदगी आहला, सदा कायम रौहने आहला ते दूएँ गी कायम² रक्खने आहला ऐ। नां उसी उंच औँदी ऐ ते नां नींदर औँदी ऐ। जे किश गासँ ते धरती च ऐ सब उससै दा ऐ। कु'न ऐ जेहड़ा उसदी आज्ञा दे बगैर ओहदे कश सफारश करै? जे किश उंदे सामनै ऐ ते जे किश उंदे पिच्छे ऐ ओह (सब किश) जानदा ऐ ते ओह उसदी इच्छा दे बगैर उसदे ज्ञान दा तिल-परमान बी हासल नैई करी सकदे। उस दा ज्ञान³ गासँ पर बी ते धरती पर बी ब्यापे दा ऐ उंदी पहाजत करना उसी थकांदा नैई ते ओह उच्ची शान रक्खने आहला (ते) मैहमाशाली ऐ ॥ 256 ॥

धर्म दे बारे च कुसै चाल्ली दी जबरदस्ती (दी अजाजत) नैई, की जे हदायत⁴ ते गुमराही दा फर्क चंगी-चाल्ली स्पष्ट होई-चुके दा ऐ। इस आरतै समझी लैओ जे जो शख्स (अपनी मरजी कनै) भले कर्म च रोड़ा अड़काने आहले⁵ दी गल्ल मनने शा इन्कार करै ते अल्लाह पर ईमान रक्खै तां उसने इक मजबूत ते भरोसेमंद⁶ चीजे

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۗ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۗ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۗ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

1. मूल शब्द 'अल्हय्यो' दा अर्थ ऐ जे अल्लाह कामिल जिंदगी रखदा ऐ यानी जो अपने आपै गी जीदा रक्खने आरतै कुसै दूएँ दा मुत्ताज नैई होऐ। उसी कुसै होरस नै जिंदगी नैई दिती दी होऐ। ओह अनादि ते अर्नत ऐ।
2. जो अपने-आप कायम होऐ ते दूएँ गी कायम रक्खने आहला होऐ। हर चीजे दा नरीशक होऐ ते उनेंगी ऐसी ताकत प्रदान करै जेहदे नै उंदे रचानात्मक तत्व जुडे दे रौहन ते ओह कायम रेही सकन ते ओह अपने करतबबे दा पूरी चाल्ली पालन करदियाँ रौहन।

अल्लाह दा एह गुण इस बक्खी इशारा करदा ऐ जे सूर्यमंडल दे नखतरगणें च गुरुत्वाकर्षण शक्ति (कशश) मजूद होंदी ऐ। सूक्ष्म दर्शक-यंत्र (टूरबीन) राहें लम्बने आहले परमाणुएँ दा आपसी संजोग, समन्वय, समावेश ते उंदे इक-दूएँ दे इर्द-गिर्द घूमने बगैरा कनै सरबन्धत क्रियाएँ पासै बड़े अच्छे ढंगे कनै संकेत कीता गेदा ऐ।

3. मूल शब्द कुरसी ऐ जिसदा अर्थ ज्ञान ते शासन ऐ।
4. मूल शब्द 'स्पद' (हदायत) दा अर्थ ऐ सचाई पर दिहता कनै कायम रौहना। एह 'गय्युन' दा उलत अर्थ देने आहला ऐ जिस दा अर्थ ऐ गुमराही, विनाश ते असफलता। (अक्रब)
5. अरबी मूल शब्द 'तागूत' दा अर्थ ऐ सीमा दा उलंघन करने आहला, शतान, भले कर्म शा रोकने आहला ते ऐसा शख्स जो गुमराही दा अगुआ होऐ (अक्रब)
6. मूल शब्द 'उवाह' दा अर्थ ऐ कुसै चीजे दा कुसै दूई चीजे कनै चमकी जाना। इससै करी भांडे दे हथे गी ते कपड़े दे काज गी उवाह आखदे न की जे एहदे कारण (बाह गला बगैरा) बंद कीता जंदा ऐ। उवाह उनें सारे पदार्थों गी गलाया जाई सकदा ऐ जिंदा पर भरोसा कीता जाई सकै ते उंदे राहें सहारा लैता जाई सकै। इस लेई 'उवाह' दा अर्थ भरोसेमंद चीज ऐ।

गी जो कर्दे बी टुट्टने आहली नेई ऐ घुट्टियै पकड़ी लैता ऐ ते अल्लाह बौह्त सुनने आह्ला ते बौह्त जानने आह्ला ऐ ॥ 257 ॥

अल्लाह उनें लोकें दा मित्तर ऐ जो ईमान आहनदे न। ओह् उनें गी न्हें चा कडिहयै लोई आहले पासै आहनदा ऐ ते जो इन्कार करने आहले न उंदे मित्तर नेकी थमां रोकने आहले न। ओह् उनेंगी लोई चा कडिहयै न्हें आहले पासै लेई जंदे न। ओह् लोक अग्गी च पौने आहले न। ओह् ओहदे च बास करडन ॥ 258 ॥ (रुकू 34/2)

क्या तुगी उस शख्स दा समाचार नेई थोआ जे इस (घमंडै) करी जे अल्लाह नै उसी कहुमत¹ देई रक्खी दी ही-इब्राहीम कनै उसदे रब्ब-बारै बैहस करन लगी पेआ हा (एह उसलै होआ) जिसलै इब्राहीम नै (उसी) गलाया जे मेरा रब्ब ओह ऐ जो जींदा करदा ते मारदा ऐ (इस पर) उसने गलाया (जे) अ'ऊं (बी) जींदा करना ते मारना आं। इब्राहीम नै गलाया (जे जेकर एह गल्ल ऐ) तां अल्लाह (ते) सूरज गी पूर्व पासेआ (आहली बक्खी दा) आहनदा ऐ (हून) तूं उसी पच्छम (आहली बक्खी) दा लेई आ। इस पर ओह् (इन्कारी) सटन्² (होइयै) रेही गेआ ते (एह्

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

الْمَتَرِ إِلَىٰ الذِّئْبِ حَاجٌّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ ۖ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ۙ أَلَيْسَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۙ قَالَ أَأَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ ۙ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٩﴾

1. इस दा दूआ अर्थ एह बी ऐ जे ओह् हजरत इब्राहीम कनै इस ईरखा करी बैहस करन लगा जे अल्लाह नै इब्राहीम गी की अध्यात्मक बादशाहत दिती ऐ।
2. पवित्र कुरआन दे किश जानकार एह आखदे न जे हजरत इब्राहीम नै अपनी कमजोरी दिक्खियै बैहस दा रुख बदली दित्ता, पर एह गल्ल सहेई नेई। असल गल्ल एह ऐ जे हजरत इब्राहीम दी कौम नखतरें दी पुजारी ही। ओह् लोक समझदे हे जे प्राणी-मातर दा जीन-मरन सूरज कनै संबंधत ऐ। जिसलै बरोधियें द्विदता शा कम्प लैता यानी अपनी गल्ला पर अड्डी गे तां हजरत इब्राहीम नै गलाया जे मेरा उस जीन-मरन कनै कोई बासता नेई जो तेरे अधिकार च ऐ, बल्के मेरा मकसद एह हा जे संसार च जो जीन-मरन दा चक्कर चला करदा ऐ ओह् अल्लाह दे अधिकार च ऐ, जिसदे बारे च तेरा बिचार एह ऐ जे ओह् सूरज दे अधिकार च ऐ। इस आस्तै जेकर असल च तूं ऊऐ अल्लाह ऐ जिसदे अधिकार च जीन-मरन ऐ तां सूरज गी पूर्व दिशा दी निसबत पच्छम आहली बक्खी दा लेई आ। एह इक ऐसी युक्ति ही जेहदे कनै उंदा बरोधी रहान रेही गेआ। जेकर ओह् एह आखदा जे तेरा अल्लाह सूरज गी पूर्व थमां प्रकट नेई करदा, बल्के अ'ऊं गे करना आं तां उसदी कौम उसदी बरोधी बनी जंदी ते आखदी ऐ तूं अपने आपै गी सूरज देवता शा उप्पर समझना ऐ। इस करी उस चुप्प रौहना पेआ।

होना गै हा की जे) अल्लाह जालम लोकेँ गी
(कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 259 ॥

ते (क्या तोह) उस शख्स आंगर (कोई आदमी दिक्खे दा ऐ) जो इक ऐसे शैहरे दे लागेआ लंघेआ¹ जेहदी एह हालत ही जे ओह अपने छत्तेँ पर डिगो दा हा²। (उसी दिक्खियै) उसने गलाया जे अल्लाह इसी जुआड़ने दे बा'द कदूं बसाग? इस पर अल्लाह नै उसी सौ साल तक (सुखने च) मेरे दा रक्खेआ, फही उसी दुआलेआ ते गलाया, (हे मेरे बंदे!) तू किन्ना चिर इस (हालती) च रेहा ऐं? उसना गलाया, अ'ऊं इस हालती च इक दिन जां दिनै दा किश हिस्सा रेहा आं (तां अल्लाह ने) गलाया (एह बी ठीक ऐ)³ ते तू (इस हालती च) सौ साल⁴ तक बी रेहा ऐं। हून तू अपने खाने-पीने (दे समान्ना) आहली बक्खी ध्यान दे जे ओह सड़े जां बुस्से दा ते नेई ते अपने

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَوَجَّى خَاوِيَةً
عَلَى عُرْوُسُهَا قَالَ أَتَىٰ يَمِيَّ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ
مَوْتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ
بَعَثَهُ ۗ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۗ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۗ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةً
عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ
يَتَسَنَّهٖ ۗ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ
آيَةً لِّلنَّاسِ ۗ وَانظُرْ إِلَىٰ الْعِظَامِ كَيْفَ

1. इस शा पैहलें हजरत इब्राहीम कन्ने (होई दी) बेहसू दा ब्यौर ऐ। इनें आयतेँ च इक मुइदा (तबाह-बरबाद) शैहरे दा बर्णन ऐ। एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे हजरत इब्राहीम ने अपने बरोधी कन्ने अपने जीवन दा बर्णन नथा कीता, बल्के कौमी ते जिन्सी (सामूहिक) जीवन दा बर्णन कीता हा, की जे इस उदाहरण च बी कौमी जीवन दा गै बर्णन ऐ, जाति जीवन दा नेई।
2. इस वाक्य दा अर्थ एह होआ जे ओह नगर अपने छत्तेँ पर डिगो दा हा यानी पैहलें छत्त डिगो ते फही कंधा उंदे उपर देई पेंइयां। किश प्रवक्ताएं इस दा अर्थ "खाल्ली होई गेआ" कइडे दा ऐ यानी ओह नगर-बासियें दे बौर हा। दमें अर्थ ठीक न। एह शब्द लम्मी बीरानी (जुआड़-डंडकार) गी स्पष्ट करने आस्ते बरते गेदे न, की जे जो मकान मनुक्खी बस्सोआं नेई होने करी डिगो पौंदे न, पैहलें उंदे छत्त ढौंदे न ते जिसलै छत्त ढेई पौंदे न तां बरखा बौरा करी नीगियां कंधां बी ढौन लगी पौंदियां न ते इस चाल्ली ओह कंधां छत्तेँ पर आई पौंदियां न। इस स्थिति गी दस्सने आस्ते "छत्तेँ पर डिगो दा हा," गलाया गेदा ऐ। जो मकान भंचाल बौरा घटनाएं कन्ने ढौंदे न, उंदियां कंधां पैहलें ढौंदियां न ते छत्त उंदे पर पौंदे न। इनें शब्द रहें इक सूखम संकेत कीता गेदा ऐ जे इस नगरे दी बीरानी (जुआड़-डंडकार) दा कारण भंचाल नथा, बल्के उसदा कारण नगर-बासियें दा उसी छोड़ियै उठी जाना हा।
3. "एह बी ठीक ऐ" आखियै अरबी भाशा दे मूल शब्द 'बल्' दा भाव व्यक्त कीता गेदा ऐ। 'बल्' अरबी भाशा च द'ऊं अर्थें च बरतेआ जंदा ऐ। कदें पैहलें आखी गेदी गल्ले दे खंडन आस्ते इसदा प्रयोग होदा ऐ ते कदें पैहलें आखी गेदी गल्ले दा खंडन ते अभीश्ट नेई होदा, बल्के इसदे कन्ने गै दूई गल्ले पासे बी ध्यान खिच्चना अभीश्ट होदा ऐ। इस हालती च दमें गल्लां ठीक होंदियां न। इन्थें अल्लाह दा मकसद नबी दे बिचार दा खंडन करना नेई, बल्के इक हौर बिशे पासे ध्यान अकशत करपा गेदा ऐ जे इक दूर ट्रिस्टीकोण कन्ने दिक्खो तां तुसेँ सौ साल इस दशा च बतीत कीते न, पर नबी दा आखना बी अपनी ज'गा सच्च हा। इस लेई इस बिचार कन्ने बी जे नबी अल्लाह दे फरमान गी प्रधानता देइये अपने बिचार गी झूटा नेई टुहदे, अल्लाह नै कन्ने गै दस्सी दिता जे अस थुआड़े बिचार खंडत नेई करदे। ओह बी ठीक ऐ।
4. इस आगत च नगर दा मतलब युरोशलम ऐ जिसी बुखनसर नाँस दे राजा नै तबाह करी दिता हा। ओह शख्स जो युरोशलम दे लागेआ लंघेआ हा, हिक्कील नबी हा। अल्लाह नै कश्फ रहें उस पर भेद गुहाड़ेआ जे इक सौ साल तक ओह नगर दबाय बस्सी जाग। (बाईबिल 'हिजकील' 37)

गधे आहली बकखी बी दिक्ख इनें दौनीं दा सुरक्षत (ठीक-ठाक) रौहना दिक्खियै समझी लै (ते तेरा बिचार बी ठीक ऐ ते साझा बिचार बी) ते असें ऐसा इस आस्तै कीता जे अस तुगी लोकें आस्तै इक नशान बनाचै ते हड्डिये आहली बकखी बी दिक्ख जे अस उनेंगी किस चाल्ली अपने-अपने थाहरा पर रक्खियै जोड़ने आं, फही अस उंदे पर मास चाढ़ने आं। इस आस्तै जिसलै ओहदे सामनै असलीयत चंगी चाल्ली खुल्ली गई तां उसनै गलाया जे अ'ऊं जानना जे अल्लाह हर इक कम्म करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 260 ॥

ते (उस घटना गी बी याद करो) जिसलै इब्राहीम नै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! मी दस्स जे तू मुड़दे गी कियं जाँदा करना ऐं? (अल्लाह नै) गलाया, क्या तू ईमान नेई ल्याई चुके दा? (इब्राहीम नै) गलाया, की नेई (ईमान ते बशक्क हासल होई चुके दा ऐ) पर अपने मनै दी तसल्ली आस्तै (मैं एह सुआल कीता ऐ)। (अल्लाह नै) गलाया, अच्छा! तू चार पैँछी लेई लै ते उनेंगी अपने कनै गझाई लै¹ फही हर इक फ्हाड़ै पर उंदे चा इक-इक² रक्खी दे, फही उनेंगी बुलाऽ, ओह तेरे पासै तेजी कनै³ उठी आँगन ते

نُنْزِرُهَا ثُمَّ نَكْسُوها لِحْمًا ط فَمَا تَبَيَّنْ
لَهُ ط قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٢٦٠﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُبَيِّنُ
الْمُوتَى ط قَالَ أَوْلَمْ تُؤْمِنُ ط قَالَ بَلَى
وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنُّ قَلْبِي ط قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً
مِّنَ الظَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِنَّكَ تَمَّا اجْعَلُ عَلَى
كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ط ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَا بُنَيَّ
سَعْيًا ط وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

1. किस लोकें मूल शब्द 'सुरहना' दा अर्थ कतल करना कीते दा ऐ, पर कुरआन च 'सुरहना इलैक' शब्द ऐ। अरबी मुहावरे मताबक जिसलै 'सुर' शब्द दे बा 'द' इला' शब्द जोड़ेआ जा तां अर्थ सधाना, सखाना ते प्रेम कनै अपने कनै घोली-मेली लैना बनी जंदा ऐ।
2. इक-इक दा अर्थ एह ऐ जे फ्हाड़ै दी च'ऊं चोटियें पर चौनीं पैँछियें गी बट्हाई देओ। मूल शब्द 'नुज' दा अर्थ इक पैँछी दे टुकड़े नेई बल्के चौनीं पैँछियें दा इक हिस्सा ऐ यानी इक-इक पैँछी।
3. मूल शब्द 'सायुन' दा अर्थ ऐ - (अ) चलना (आ) नस्सना, दौड़ना (इ) कोशश करना (ई) कुसै कम्मै गी कोशश कनै करना भामें ओह कम्म चंगा होऐ जाँ बुरा। पैँछी नसदा नेई बल्के उड्डरदा ऐ। इस आस्तै "तेजी कनै तेरे पासै उठी आँगन" अनुवाद कीता गोदा ऐ। इनें आयतें च हज़रत इब्राहीम दे इक कश्फ दा ब्यौरा ऐ ते चार पैँछियें दा अर्थ ऐ जे हज़रत इब्राहीम दी संतान चार बार त्रक्की करग ते चार बार अवनती पासै बधग।

समझी लै जे अल्लाह गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 261 ॥ (रुकू 35/3)

जो लोक अपना धन अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न उंदी (इस दान दी) हालत उस दाने दी हालतै जनेही ऐ जो सत्त सिट्टे उगाऽ ते हर सिट्टे च सौ दाने होन ते अल्लाह जेहदे आस्तै चांहदा ऐ उसी (इस शा बी) बधाई-चढ़ाइयै दिंदा ऐ ते अल्लाह बधाई देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 262 ॥

जो लोक अपना धन अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न, फही खर्च करने दे बा'द नां ते कुसै चाल्ली दा स्हान जतलांदे न ते नां कुसै चाल्ली दी तकलीफ़ दिंदे न। उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदे कर्म दा बदला (सुरक्षत) ऐ ते उनेंगी नां ते कुसै चाल्ली दा भै होग ते नां ओ दुखी होंगन ॥ 263 ॥

चंगी गल्ल (गलाना) ते (कसूर) माफ करना उस दान शा बेहतर ऐ जेहदे पिच्छें दुख (देना शुरू करी) दिता जा ते अल्लाह बे-न्याज ते बुर्दबार (यानी सैहनशील) ऐ ॥ 264 ॥

हे ईमान ल्यौने आहले लोको! तुस अपने दान गी स्हान जतलाने ते दुख देने शा उस शख्स आंगर नश्ट नेई करी देओ जो लोकें गी दस्सने आस्तै धन खर्च करदा ऐ ते अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़े पर¹ ईमान नेई रखदा, की जे उसदी हालत ते उस पत्थरै आंगर ऐ जेहदे पर किश धूड़ पेदी होऐ ते ओहदे पर तेज बरखा होऐ ते ओह उसी (धोइयै) फही साफ़ पत्थर (दा पत्थर) करी देऐ। एह (ऐसे

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَائِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۶۱﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَائِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۶۲﴾

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿۲۶۴﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۚ

1. महाप्रलेआ, परलोक, क्यामत। (अक्रब)

लोक न जो) जे किश कमांदे न ओहदे चा किश बी उंदै हत्थ नेई औंदा ते अल्लाह इस चाल्ली दे इन्कार करने आहलें गी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 265 ॥

ते जो लोक अपना धन अल्लाह दी खुशी हासल करने आस्तै ते अपने-आपै गी मजबूत बनाने आस्तै खर्च करदे न, उंदे खर्च दी हालत उस बागै दी हालत आंगर ऐ जो उच्चे थाहरे पर होऐ ते ओहदे पर तेज बरखा होई दी होऐ जेहदे कारण ओह अपना फल दूना पैदा करी देऐ ते (उसदी एह हालत होऐ जे) जेकर ओहदे पर जौरे दी बरखा नेई बी होऐ ते थोढ़ी-हारी बरखा गै (ओहदे लेई काफी होई जा) ते जे किश तुस करदे ओ, अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 266 ॥

क्या तुंदे चा कोई शख्स चांहदा ऐ जे उसदा खजूरे ते अंगूरे दा इक बाग होऐ जेहदे खल्ल नैहरां बगदियां होन ते उसी ओहदे चा हर चाल्ली दे फल मिलदे रौहदे होन ते उसी बदापै नै बी आई घेरे दा होऐ ते उसदे निक्के-निक्के बच्चे होन, पही उस बागै पर इक ऐसा अग्नगोला चलै ते ओह बाग जली जा। (दिक्खो!) अल्लाह थुआड़े भले आस्तै इस चाल्ली अपने हुकम ब्यान करदा ऐ तां जे तुस सोच-बचार (शा कम्म लै करा) करो ॥ 267 ॥ (रुकू 36/4)

हे ईमान आहलेओ! जे किश तुसें कमाए दा ऐ ओहदे चा पवित्र चीजें ते जे किश असें थुआड़े आस्तै धरती च पैदा कीते दा ऐ ओहदे चा अपनी समर्थ दे मताबक (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करो, पर उंदे चा ऐसी दूशत चीजें

لَا يَفْقِدُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ^ط
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝^{٢٦٥}

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ اتِّبَاعًا
مَرْصَاتٍ لِلَّهِ وَتَثْبِيْتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ
كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ
أُكْلَهَا ضَعْفَيْنِ ۗ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ
فَطَلَّ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝^{٢٦٦}

أَيُّوْدَ أَحَدِكُمْ أَنَّ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ
نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ^ط
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضَعْفَاءٌ ۗ^ط
فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ^ط
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ۝^{٢٦٧}

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا انْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِمَّا
كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَحْرَجْنَا لَكُمْ مِّنَ
الْأَرْضِ ۗ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ

गी पक्के तौरा पर दान देने आस्तै नेई चुना करो जिनैंगी तुस आपूं लैने आस्तै कदें बी त्यार नेई होंदे, सिवाए इस दे जे तुस इनैंगी अनजान बनियै लेई लैओ ते समझी लैओ जे अल्लाह बे-न्याज़ ऐ (यानी उसी किसै चीजे दी लोड़ नेई ऐ) ते सिर्फ ऊऐ स्तुति दे काबल ऐ ॥ 268 ॥

शतान तुसैंगी मुल्हाजी शा डराना ऐ¹ ते तुसैंगी निरलज्जता दी प्रेरणा दिंदा ऐ ते अल्लाह तुसैंगी अपने पासेआ इक बड्डी बखशीश ते किरपा दा बचन दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बढ़ावा देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 269 ॥

ओह जिसी चांहदा ऐ हिक्मत (सूझ-बूझ) प्रदान करदा ऐ ते जिसी हिक्मत प्रदान कीती गेदी होऐ तां (समझी लैओ जे) उसी इक अत्त गै लाह पजाने आहली चीज थ्दोई गेई ते (चेता र'वै जे) समझदारें दे सिवा कोई बी नसीहत हासल नेई करदा ॥ 270 ॥

ते जे किश बी तुस (अल्लाह आस्तै) खर्च करो² जां जे किश बी तुस मन्त मन्नो, यकीनन अल्लाह उसी जानदा ऐ (ओह उसदा चंगा बदला देग) ते जालमें दा कोई बी मदादी नेई होग ॥ 271 ॥

जेकर तुस जाहरा-बाहरा दान देओ तां एह बी बौहत उत्तम (ढंग) ऐ ते जेकर तुस ओह दान छप्पर कनै गरीबें गी देओ तां एह तुंदे आस्तै

تَتَقَبَّلُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغِصُوا فِيهِ ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمُ بِالْفَحْشَاءِ ۗ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ ۗ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِّنْ نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ سُدْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا ۗ وَاللَّهُ لَطِيلٌ مِّنْ أَنْصَارِهِ ﴿٢٧١﴾

إِنْ تَبَدُّوا لَصَدَقْتَ فِعْمَاهِ ۗ وَإِنْ خِفُّوهَا وَتَوَّطَّوهَا الْفُقَرَاءُ فَهُوَ خَيْرٌ

1. मूल शब्द 'बाउदा' चंगी ते बुरी दौनी किसमें दी गल्लें आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। इस आयत च इसदे दमें अर्थ कीते गेदे न। इक थाहरें पर 'डराना' ते दूई ज'गा 'बचन देना' शब्दें दा प्रयोग कीता गेदा ऐ।
2. अरबी शैली दे मताबक इस फिकरे दा एह अर्थ निकलदा ऐ जे जो पदार्थ दान च दिते जान ओह खर्च करने दे काबल होन ते जो मन्त दे रूपें च चाढे ओह मन्त दे रूपें च चाढने जां देने दे काबल होऐ।

होर बी चंगा ऐ ते ओह (अल्लाह इस ब'जा करी) थुआड़ियें-मतियें-हारियें बुराइयें गी¹ तुंदे शा दूर करी देग ते जे किश तुस करदे ओ, अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 272 ॥

उनें गी सिद्धे रस्तै चलाना तैरे जिम्मै नेई ऐ। हां ! अल्लाह जिसी चांहदा ऐ रस्ते पर लेई आँदा ऐ ते तुस जो बी पवित्तर धन² (अल्लाह दे रस्ते पर) दान देओ, उसदा लाह तुसेंगी गै मिलग ते सचाई एह ऐ जे तुस ऐसा खर्च सिर्फ अल्लाह दी किरपा हासल करने लेई गै करदे ओ ते तुस जो बी अच्छा धन खर्च करो, ओ तुसेंगी पूरे दा पूरा (परताई) दिता जाग ते तुंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 273 ॥

एह (उप्पर दस्से गेदे) सदके (दान) उनें गरीबें आस्तै न जो अल्लाह दे रस्ते पर (दूए कम्मों शा) रोके³ गेदे न। ओह देशै च (अजादी कनै) चली-फिरी नेई सकदे। इक ओपरा शख्स उंदे नेई मंगने करी उनेंगी धनवान समझदा ऐ (पर) तुस उंदे चेहरें शा उनेंगी पन्छानी सकदे ओ। ओह लोकें कनै पलमोई-पलमोई नेई मंगदे ते तुस जो बी चंगा धन (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करो, अल्लाह उसी यकीनन भलेआं जानदा ऐ ॥ 274 ॥ (रुकू 37/5)

जेहके लोक रातीं ते दिनै अपना धन (अल्लाह दे रस्ते पर) गुप्त रूपै च (बी) ते शरेआम बी खर्च करदे रौहदे न, उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश उंदा प्रतिफल (बदला) सुरक्षत ऐ ते नां ते

لَكُمْ ۖ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّئِكُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿۲۷۲﴾

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا تُنْفِسْكُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا اتِّبَاعًا وَجْهَ اللَّهِ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُّؤْتِ الْيَتِيمَ وَأَنتُمْ لَا تظَلُمُونَ ﴿۲۷۳﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْيَاءً مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ ۗ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلَّا الْحَقًّا ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿۲۷۴﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

1. इसदा एह बी अर्थ ऐ जे अल्लाह थुआड़ी सारी बुराइयें गी मटाई देग।
2. मूल शब्द खैर दा अर्थ ऐ दान ते पवित्तर धन यानी ओह धन जो जायज तरीके नै कमाया गेदा होऐ।
3. यानी ओह लोक दूए कम्म करने शा रोके गे ते सिर्फ धर्म दी सेवा च लागे दे न।

उनेगी कोई भै होग ते नां ओह गमगीन होंगन ﴿٢٧٥﴾
॥ 275 ॥

जेहके लोक सूद खदे न ओह बिल्कुल उसै चाल्ली खड़ोंदे न, जिस चाल्ली ओह शख्स खड़ोंदा ऐ जेहदे पर शतान¹ (यानी पागलपन) दा हमला होए दा होऐ। इस (हालत) दा एह कारण ऐ जे ओह आखदे (रौहदे) न जे बपार बी ते बिल्कुल सूद समान ऐ, हालांके अल्लाह नै बपार गी लहाल (जायज) ठरहाए दा ऐ ते सूदें गी र्हाम। इस लेई (याद रक्खो जे) जिस शख्स कश ओहदे रब्ब पासेआ कोई नसीहत (दी गल्ल) आवै ते ओह (उसी सुनिधै ओहदा बरोध करने शा) रुकी जा तां जो (लैन-देन) ओह पैहलें करी चुके दा ऐ उसदा लाह उसी गै ऐ ते उसदा मामला अल्लाह दे हवालै ऐ ते जो (लोक) पही (ऊऐ कम्म) करन तां ओह (जरूर) अगगी च पौने आहले न। ओह ओहदे च गै पेदे रौहगन ॥ 276 ॥

अल्लाह सूद गी मटाग² ते सदकें (दान) गी बभाग ते अल्लाह कुसै बी बड्डे मुन्कर ते महापापी गी पसंद नेई करदा ॥ 277 ॥

जेहड़े लोक ईमान आहनदे न ते अच्छे ते भले कम्म करदे न ते नमाज गी कायम रखदे न ते जक्रात दिंदे न, यकीनन उंदे आस्तै उंदे रब्ब

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا أَلَّا يَفُومُونَ إِلَّا
كَمَا يَفُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ ذُكْبًا بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا
فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ
مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ
فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

يَمَحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الضَّدَقَاتِ وَاللَّهُ
لَا يَجِبُ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ

1. इत्थें बरतोए दे मूल फिकरे दा अर्थ ऐ शतान नै उसी तकलीफ पुजाई ते उसी सख्त मार चाही ते 'मस्स' शब्द दा अर्थ ऐ जून ते पागलपन। इस लेई अर्थ एह होआ जे जिस शख्स पर शतान यानी पागलपन दी बमारी दा खतरनाक हमला होए दा होऐ।
2. इस पर सुआल पैदा होंदा ऐ जे ईसाई, यहूदी ते हिंदू बगैरा लोक जो सूद लेंदे न। उंदा कारोबार त्रक्की करा करदा ऐ ते मुसलमानें दा कारोबार घटा करदा ऐ। इस दा जवाब एह ऐ जे एह भविक्खवाणी ऐ जे आखर सूद लेंने आहली कौमें गी अल्लाह तबाह करी देग ते सूद नेई लेंने आहले उस तबाही शा बची जांगन। इस आस्तै जर्मनी च सूद दे खलाफ सखा महीम जारी ऐ ते इसै चाल्ली किश होर देखें च बी।

कश उंदा बदला (सुरक्षत) ऐ ते उनेंगी नां ते कुसै चाल्ली दा भै होग ते नां गै ओह् गमगीन होंगन ॥ 278 ॥

हे ईमान आह्लेओ! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते उस शा डरो ते जेकर तुस मोमिन ओ तां सूदै (दे सहाबै) चा जे किश बाकी रेही गोदा होऐ उसी छोड़ी देओ ॥ 279 ॥

ते जेकर तुसैं ऐसा नेई कीता तां अल्लाह ते उसदे रसूल पासेआ (होने आहले) युद्ध गी यकीनी समझी लैओ (ते ओहदे आस्तै सोहगे होई जाओ) जेकर तुस सूद लैने शा तोबा करी लैओ तां (थुआड़ी कोई हानी नेई की जे) अपना मूल धन हासल करने दा तुसैंगी अधिकार ऐ। इस हालत च नां तुस (कुसै पर) जुलम करगे ओ ते नां तुंदे पर जुलम होग ॥ 280 ॥

जेकर कोई दुहार लैने आहला तंगी च होऐ तां अच्छी हालत होने तक उसी छूट देनी होग ते जेकर तुस सूझ-बूझ रखदे ओ तां समझी लैओ जे थुआड़ा (उसी मूल धन बी) दान (दे रूपे च) देई देना सारें शा अच्छा (कम्म) ऐ ॥ 281 ॥

ते उस ध्याड़े शा डरो जे जिस रोज तुसैंगी अल्लाह कश भेजेआ जाग, फही हर शख्स गी जो उसनै कमाए दा होग, पूरे दा पूरा देई दित्ता जाग ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 282 ॥ (रुकू 38/6)

हे ईमान आह्लेओ! जिसलै तुस इक-दूए कनै कुसै निश्चत समे लेई दुहार लैओ-देओ तां उसी लिखी लै करा करो ते चाही दा ऐ जे कोई थुआड़े बशकार (होए दे निश्चत

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۲۷۸﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا
بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۲۷۹﴾

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ ۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ
أَمْوَالِكُمْ ۖ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿۲۸۰﴾

وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۗ
وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿۲۸۱﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ۗ ثُمَّ
تُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿۲۸۲﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَسْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ
أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۗ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ

समझोते गी) इन्साफ कन्नै लिखी¹ देरे ते कोई कातब लिखने शा इन्कार नेई करै, की जे अल्लाह नै उसी लिखना सखाया ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह (जरूर) लिखै ते दस्तावेज (कागज) ओह लखोआऽ जिस पर जिम्मेदारी होऐ ते चाही दा ऐ जे ओह (लखोआने आहला लखोआंदे बेलै) अपने सामनै अल्लाह दा डर रक्खै जो उसदा रब्ब ऐ ते ओहदे चा किश बी घट्ट नेई करै ते ओह शख्स जेहदी जिम्मेदारी ऐ ना-समझ होऐ, कमजोर होऐ जां आपू लखाने दे काबल नेई होऐ तां चाही दा ऐ जे (ओहदी ज'गा पर) उसदा बली (नमाइंदा) न्याऽ-पूर्वक (दस्तावेज) लखोआऽ ते तुस (ऐसे मौके) अपने मड़दें चा द'ऊं गी गुआह बनाई लै करा करो। हां! जेकर दमैं गुआह मड़द नेई होन तां (ऐसे समे पर) गुआहें² चा जिनैं लोकें गी (गुआही आस्तै) तुस पसंद करदे ओ उंदे चा इक मड़द ते द'ऊं जनानियें गी गुआह बनाई लै करो। (द'ऊं जनानियें दी शर्त इस लेई ऐ) तां जे उंदे चा इक दे भुल्ली जाने पर दौनीं चा हर इक-दूई गी गल्ल चेता कराई देरे ते जिसलै गुआहें गी बुलाया जा तां ओह नांह नेई करन ते भामें (लैन-देन) थोढ़ा होऐ जां ज्यादा, तुस उसदी अवधि समेत लिखने च सुस्ती नेई करा करो। एह गल्ल अल्लाह दे करीब ज्यादा न्याऽ आहली ऐ ते गुआही गी

كَاتِبًا بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ
وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا
يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمْلِهُ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَيُيْتِ
بِالْعَدْلِ ۖ وَأَسْهَدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ
رِّجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ
فَرَجُلٌ وَامْرَأَتٌ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ
الشَّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ
إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى ۖ وَلَا يَأْبَ الشَّهَدَاءُ
إِذَا مَا دُعُوا ۗ وَلَا تَسْمَوُا أَنْ تَكْتُمُوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ۗ ذُكِّرُوا
عِنْدَ اللَّهِ وَأَقُومُوا لِلشَّهَادَةِ وَأَدِّقُوا
تَرَاتِبَهُ ۗ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً

1. 'थुआइँ बश्कार लिखी देऐ' दा एह अर्थ बी होई सकदा ऐ जे थुआइँ बश्कार जेहका समझोता होआ ऐ उसी लिखी देऐ ते एह बी जे लिखने आहला थुआइँ अपने पक्ख दा शख्स होऐ ते ओह दौनीं पक्खें दी मजुदगी च लिखै।

2. मतलब एह ऐ जे जिसलै तहरोर (दस्तावेज) लिखी जा करदी होऐ उसलै जेकर लिखने आहले दे सिवा जो मड़द ते जनानियां मजुद होन उंदे चा ओह जेकर द'ऊं मड़दें गी गुआह नेई रक्खना चाह, बल्के कुसै जनानी गी बी गुआह बनाना चाहदा होऐ तां इस हालती च जो लोक मौके पर मजुद होन उंदे चा दौनीं पक्खें दे भरोसेमंद लोकें चा इक मड़द ते द'ऊं जनानियें दी गुआही लिखी जाई सकदी ऐ।

मजबूत करने आहली ऐ ते (थुआड़े आसतै इस गल्ला गी) करीब करी देने आहली ऐ जे तुस कुसै शक्क च नेई पवो। (उस लैन-देन दी गल्ला दा लिखना जरूरी ऐ) सिवाए इसदे जे बपार हत्थो-हत्थो होऐ जिसी आपस च (माल ते रपेऽ) लेई-देइयै (उससै लै गल्ल मकाई) लैँदे ओ, इस हालत च इस लैन-देन गी नेई लिखने च तुंदे पर कोई इतराज² नेई ते जिसलै तुस आपस च खरीद-फरोखत³ करो तां गुआह बनाई लैँ करो ते (एह गल्ल याद र⁴वै जे) नां ते लिखने आहले गी कश्ट दिता जा ते नां गुआह गी ते जेकर तुस ऐसा करो तां एह थुआड़े पासेआ आज्ञा दा उलंघन समझेआ जाग ते चाही दा ऐ जे तुस अल्लाह आसतै संयम धारण करो ते (जेकर तुस ऐसा करगे ओ तां) अल्लाह तुसंगी इलम देग ते अल्लाह हर इक गल्लै गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 283 ॥

ते जेकर तुस सफरै च होओ ते तुसंगी कोई लिखने आहला नेई मिले तां (दस्तावेज दे बदले च) रहन जां गिरबी रक्खने दा विधान ऐ। इस लेई जेकर तुंदे चा कोई शख्स कुसै (दूए) गी अमीन (अगतैरी/भरोसेमंद) समझे (ते उसी किश रकम देई देऐ) तां जिसी अमीन समझेआ गेआ होऐ उसी चाही दा ऐ जे उस (अमानत रक्खने आहले) दी अमानत गी (मंगने पर) झट्ट बापस करी देऐ ते अपनी पालमां करने आहले अल्लाह आसतै

تُدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ
وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِنْ تَقَلُّوا
فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَيَعْلَمْكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا
فَرِهْنِمْ مَقْبُوضَةً ۗ فَإِنْ أَهْمَ بَعْضُكُمْ
بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ مِنْ أَمَانَتِهِ وَيُتَّقِ
اللَّهَ رَبَّهُ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۗ وَمَنْ

1. जिसलैँ माल मौके पर कब्जे च करी लैँता गेदा होऐ ते मुल्ल नगद देई दिता गेदा होऐ।
2. इस आयत च एह संकेत ऐ जे ऐसी हालत च बी लिखना बेहतर ऐ जियां अंग्रेजी दुकानदार बोचर दिंदे न। इस कनैँ झगड़े घट्ट होई जंदे न।
3. एह गल्ल बड्डे सोदें कनैँ सरबंध रखदी ऐ जे उनेंगी लिखना बी चाही दा ते गुआह बी रक्खी लैनै लोड्डे तां जे कोई फसाद नेई बनैँ।

संयम अखत्यार करै ते तुस गुआही गी (कदेँ बी) नेई छपालो, ते जेहका उसी छपालै ओह यकीनन ऐसा (शख्स) ऐ जिसदा मन पापी ऐ ते (याद रक्खो जे) जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी खूब जानदा ऐ ॥ 284 ॥ (रुकू 39/7)

जे किश (बी) गासँ ते धरती च ऐ सब अल्लाह दा गै ऐ ते जे किश थुआड़े दिलें च ऐ भाएं तुस उसी जाहर करो जां उसी छपाली रक्खो, अल्लाह तुंदे शा उसदा लेखा लैग, फही जिसी चाहग बख्शी देग ते जिसी चाहग अजाब देग ते अल्लाह हर चीजा पर बड़ा समर्थ ऐ ॥ 285 ॥

जे किश बी इस रसूल पर उसदे रब्ब पासेआ उतारेआ गेदा ऐ, उस पर ओह (आपू बी) ईमान रखदा ऐ ते (दूए) मोमिन बी (ईमान रखदे न) एह सारे (दे सारे) अल्लाह ते उसदे फरिशतें ते उस दी कताबें ते उसदे रसूलें पर ईमान रखदे न (ते गलांदे न जे) अस उसदे रसूलें चा इक दूए दे बश्कार (कोई) फरक नेई करदे ते एह (बी) आखदे न जे असें (अल्लाह दा हुकम) सुनी लैता ऐ ते अस उसदे (दिलै थमां) फरमांबरदार होई चुके आं। (एह लोक दुआई करदे न जे) हे साढ़े रब्ब! अस तेरे शा माफी मंगने आं ते (असें) तेरे कश गै परतियै औना ऐ ॥ 286 ॥

अल्लाह कुसै बी शख्स पर सिवाए उस (जिम्मेदारी) दे जेहड़ी ओहदी थबीके च होऐ, कोई जिम्मेदारी नेई पांदा। जेहका उसनै (अच्छा) कम्म कीते दा होऐ (ओह) ओहदे आस्तै (लाह आह्ला) होग। ते जेहका उसनै (बुरा) कम्म कीते दा होऐ (ओह) उसै

يَكُفِّرُهَا فِائَةٌ أُتِمَّ قَلْبُهُ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٤﴾

٢٨٤
ع
٧

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ ۖ فَيَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٥﴾

أَمَرَ الرَّسُولَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ۖ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۗ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ غُفِرَ لَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٦﴾

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا أَوْسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۗ رَبَّنَا وَلَا

पर (बिपता बनियै) पौग (ते ओह एह बी गलांदे न जे) हे साढ़े रब्ब! जेकर अस कदें भुल्ली जाचै जां गलती करी बौहचै तां असेंगी स'जा नेई देओ। हे साढ़े रब्ब! ते तूं साढ़े पर (उस चाल्ली) जिम्मेदारी! नेई पायां जिस चाल्ली तोह् उनें लोकें पर जो साढ़े शा पैहलें (होई चुके) दे न, पाई ही। हे साढ़े रब्ब! ते इसै चाल्ली साढ़े शा (ओह भार) नेई चुकाऽ², जिसी चुक्कने दी ताकत साढ़े च नेई ते असेंगी माफ कर ते असेंगी बख्शी दे ते साढ़े पर रैहम कर (की जे) तूं साढ़ा आक्रा (मालक) ऐं। इस आस्तै मुन्करें दे गरोह³ दे खलाफ साढ़ी मदद कर ॥ 287 ॥ (रुकू 40/8)

تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَيَّ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى
النَّوْمِ الْكُفْرِينَ ﴿٢٨٧﴾

○○○

1. इस आयत दा एह अर्थ नेई जे पैहले लोकें पर जिम्मेदारी दा ज्यादा बोझ हा ते साढ़े पर घट्ट पायो, बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे जिस चाल्ली उनें लोकें पर अल्लाह दे हुकम त्रोड़ने दी जिम्मेदारी पाई गई ही ते ओह शुभ ते भले कम्म करने शा बंचत होई गे हे उस चाल्ली दी जिम्मेदारी साढ़े पर नेई पाई जा यानी अस बचन त्रोड़ने आहले बनियै भले कम्म करने शा बंचत नेई होई जाचै। असल च इस प्रार्थना च इस्लाम दे सदा कायम रौहने दी प्रार्थना सखाई गेदी ऐ ते मुसलमानें दा ध्यान इस पासै दुआया गेदा ऐ जे मुसलमान सामूहिक रूपै च अल्लाह गी नराज नेई करन ते अल्लाह उनेंगी सदा उपकार करने दी समर्थ प्रदान करदा र'वै ते उंदे च ऐसी विभूतियें दा अवतार होंदा र'वै जो इस्लाम गी जींदा रखन ते पैहली कौमें आंगर उनेंगी ध्धोने आहले इनामें दा सिलसला नेई जुट्टै।
2. यानी साढ़े पर ऐसा असाब नेई आवै जेहदे नै अस फ्होई जाचै ते मुडियै उटठने दी ताकत नेई र'वै।
3. मूल शब्द 'कौम' दा अर्थ ऐ 'लोकें दा इक दल'। एह शब्द नजदीकी संबंधियें ते रिश्तेदारें आस्तै बी बरतेआ जंदा ऐ। इस आस्तै कौम शब्द ऐसे हर दल आस्तै बरतेआ जंदा ऐ जिसदा मकसद इक होऐ। की जे मुन्कर लोक मुसलमानें दे खलाफ इक-राऽ होइयै किट्टे होऐ हे। इस आस्तै ओह इक कौम खुआने दे हकदार हे। कौम दा इक अर्थ बैरी बी होंदा ऐ। इस अर्थ दे मताबक आयत दा अर्थ एह होग जे बैरियें दे खलाफ साढ़ी मदद कर।

सूर: आले-इम्रान

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सो इक आयतां ते बीह रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह¹ सारें शा ज्यादा जानने आहला
आं ॥ 2 ॥

اَللّٰهُ ①

अल्लाह (ऐसी सत्ता ऐ जे उस) दे सिवा कोई
उपासना दा हकदार नैई। ओह कामल जिंदगी
आहला, (अपनी सत्ता च) कायम रौहने
आहला ते (सारें गी) कायम रक्खने आहला
ऐ ॥ 3 ॥

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ①

उसनै एह सच्च पर अधारत कताब तेरे पर
उतारी ऐ जेहकी उस (वह्नी) गी जो इस
(कताब) शा पैहलें (आई) ही, पूरा करने
आहली ऐ ते उसनै लोकें गी हदायत देने
आस्तै इस शा पैहलें तौरात ते इज्जील गी
उतारेआ हा ॥ 4 ॥

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ①

(जो) लोकें गी हदायत देने आस्तै इस शा
पैहलें उतारियां गेइयां हियां, पही फैसला करी
देने आहला नशान उतारेआ ऐ। जिनें लोकें
अल्लाह दे चमत्कारें दा इन्कार कीता ऐ,
यकीनन उंदे आस्तै कठोर अजाब निश्चत ऐ

مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ ①
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ① وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ①

1. ब्यारें आस्तै दिक्खो सूर: बकरर: टिप्पणी आयत 2

ते अल्लाह ग़ालिब (ते) स'जा देने आह्ला
ऐ ॥ 5 ॥

अल्लाह शा कदें बी कोई चीज छप्पी दी नेई,
नां धरती च ते नां गासै च ॥ 6 ॥

ऊऐ ऐ जो कुकखें (मौरों दे दिड्डें) च जैसी
चांहदा ऐ तुसैंगी बैसी गै शकल ते सूरत दिंदा
ऐ। उसदे सिवा कोई उपासना दे काबल नेई।
ओह ग़ालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 7 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तेरे पर एह कताब उतारी ऐ
जिस दियां किश (आयतां ते) मोहकम¹ आयतां
न जो इस कताब दियां जड़ न ते किश होर
(न जो) मतशाबिह² (मिलदियां-जुलदियां)
न। इस आस्तै जिनें लोके दे दिलें च टेढ़ापन
ऐ ओह ते फसाद फलाने दे इरादे कनै ते इस
(कताबा) गी (इसदी सचाई थमां) फेरी देने
आस्तै उंदे (आयतें दे) पिच्छें पेई जंदे न जो
इस (कताब) चा मतशाबिह³ न, हालांके इंदे
स्हेई ते सच्चे अर्थे दी पूरी जानकारी सिवाए
अल्लाह ते पूर्ण ज्ञान रक्खने आहलें दे (जे)
जो आखदे न जे अस इस (कलाम) पर
ईमान रक्खने आं (ते जो गलांदे न जे एह)
सब साढ़े रब्ब पासेआ गै ऐ, कोई नेई जानदा
ते सूझ-बूझ आहलें दे सिवा कोई बी नसीहत
हासल नेई करदा ॥ 8 ॥

हे साढ़े रब्ब! तूं असेंगी हदायत देने दे बा'द
साढ़े दिलें गी टेढ़ा नेई कर ते असेंगी अपने

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ
يَشَاءُ ۗ لَآ إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ
مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ ۗ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ
فِيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ
وَأَبْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا
اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ
أَمْثَلُهُ ۗ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا
أُولُو الْأَلْبَابِ ③

رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ

1. मोहकमत दा मतलब ओह आयतां न जिंदे च पवित्र कुरआन दी बशेश शिक्षा दा जिकर ऐ।
2. मतशाबिहात दा मतलब ओह आयतां न जिंदे च ऐसी शिक्षा ऐ जिसदा जिकर पैहले धर्म-शास्तरें च बी होई चुके दा ऐ।
3. यानी ओह आयतां जो पैहली कताबें दी शिक्षा कनै मिलदियां-जुलदियां न। ओह उनेंगी बगाड़िये अपनी कौमें दे पुराने रीती-रवाजें दे मताबक करी दिंदे न ते इस चाल्ती ओह पवित्र कुरआन दी बशेशता गी छपाली दिंदे न।

कशा रैहमत (दा समान) अता (प्रदान) कर।
यकीनन तूं गै बौहत् अता करने आह्ला ऐं
॥ 9 ॥

हे साढ़े रब्ब! यकीनन तूं उस रोज (जेहदे
औने च) कोई शक्क नेई, सारें गी किट्टे
करगा। अल्लाह कर्दे बी अपने बचन गी भंग
नेई करदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/9)

जो लोक इन्कार करने आहले न उंदी धन-
दौलत ते उंदी संतान अल्लाह दे मकाबले च
उंदे किसै कम्म नेई औगन ते इयै लोक नरकै
दा बालन न ॥ 11 ॥

उंदा ब्यहार फिरऔन दे पैरोकारें ते उनें
लोकें दे ब्यहार आंगरा ऐ जो उंदे शा पैहलें
हे। उनें साढ़ी आयतें गी झठेरेआ हा इस पर
अल्लाह नै उंदे अपराधें कारण उनेंगी पकड़ी
लैता ते अल्लाह दा अजाब कठोर होंदा ऐ
॥ 12 ॥

जो लोक इन्कार करने आहले न उनेंगी गलाई
दे जे तुसेंगी जरूर र्हाई दिता जाग ते नरकै
पासै किट्टे करियै लेता जाग ते ओह बौहत्
बुरा ठकाना ऐ ॥ 13 ॥

उंदे दऊं दलें च जो आपस च युद्ध करा
करदे हे सच्चें गै तुंदे आस्तै इक नशान हा।
(उंदे चा) इक दल ते अल्लाह दे रस्ते च
युद्ध करदा हा ते दूआ इन्कार करने आह्ला
हा। ओह (मुसलमान) इनें इन्कार करने आहलें
गी अपनी अक्खीं कन्नै दूना दिक्खा करदे हे
ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ अपनी मदद
देइयै शक्ति प्रदान करदा ऐ। इस (गल्ला) च
सच्चें गै सोझ रखने आहलें आस्तै इक नसीहत
ऐ ॥ 14 ॥

لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۗ إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ①

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ
فِيهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِعَادَ ②

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُغْنِي عَنْهُمْ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ③

كَذَّابٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ۗ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ ۗ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۗ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ④

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْلَبُونَ وَنُحَسِرُونَ
إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۗ وَيَسُّ الْمَهَادِ ⑤

فَدَكَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْقِتَابِ ۗ وَنُفَّةٌ
تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ
يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنِ ۗ وَاللَّهُ
يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَعِبْرَةً ۗ لَأُولِي الْأَبْصَارِ ⑥

लोकें गी (आमलौरा पर) पसंद कीती जाने आहली चीजें दी यानी जनानियें ते पुत्तरे ते सुने ते चांदी दे सुरक्षत खजानें ते खूबसूरत घोड़ें ते चौखरें (डंगरें) ते खेती दा प्रेम अच्छी शकली च दस्सेआ गोदा ऐ। एह संसारक जीवन दा समान ऐ ते अल्लाह (ते) ओह (सत्ता) ऐ जेहदे कश अत्त गै उत्तम ठकाना ऐ ॥ 15 ॥

तू आख (जे) क्या अ'ऊं तुसेंगी इस शा (बी) बेहतर चीज दस्सां? जो लोक संयम अखत्यार करन, उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश ऐसे बाग न जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न (ओह) उंदे च नवास करडन ते (इसदे अलावा इंदे आस्तै) पवित्तर जनानियां ते अल्लाह दी खुशी (निश्चत) ऐ ते अल्लाह अपने बंदें गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 16 ॥

जो आखदे न (जे) हे साढ़े रब्ब! अस यकीनन ईमान लेई आए आं। इस आस्तै तू असेंगी साढ़े कसूर माफ करी दे ते असेंगी दोजख दे अजाब शा बचाई लै ॥ 17 ॥

जो सबर करने आहले ते सच्च बोलने आहले ते फरमांबरदार ते (खुदा आस्तै अपनी धन-दौलत) खर्च करने आहले ते रातीं दी खीरली घड़ियें च प्रार्थना (उपासना) करने आहले न ॥ 18 ॥

अल्लाह इन्साफ दे मताबक एह गुआही दिंदा ऐ जे सच्च इय्ये ऐ जे इस दे सिवा (ते) कोई उपास्य नैई ते फरिश्ते बी ते इलम आहले बी (इय्ये गुआही दिंदे न) जे उस दे सिवा कोई बी उपासना दे काबल नैई। ओह गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 19 ॥

رَّيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ
الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ
وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَاعَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبِإِ ۝

قُلْ أَوْ نَبِّئِكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذِكْمِ الَّذِينَ
اتَّقُوا ۗ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۝

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَسِيئِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ وَالْمَلِكَةُ
وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

अल्लाह दे कोल असल दीन यकीनन कामिल फरमांबरदारी ऐ ते सिर्फ उनें लोकें गै जिनें गी कताब दित्ती गेदी ही उसदे बा'द जे उंदे कश इलम (ज्ञान) आई चुके दा हा, आपसी फसाद दी ब'जा करी मत-भेद कीता ते जो अल्लाह दे नशानें दा इन्कार करै (ओह याद रखै जे) अल्लाह यकीनन तौले सहाब करने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

हून जेकर एह (लोक) तेरे कनै झगड़ा करन तां तू (उनेंगी) आखी दे जे में ते इनें लोकें गी जो मेरे अनुयायी न अपने आपै गी अल्लाह दी फरमांबरदारी च लाई दिते दा ऐ ते जिनें लोकें गी कताब दित्ती गेदी ऐ (उनेंगी) ते (उंदे अलावा) उम्मिये¹ गी आखी दे जे बया तुस (बी) फरमांबरदार होई ओ। इस आस्तै जेकर ओह फरमांबरदार होई जान तां (समझो जे) ओह हदायत पाई (हासल करी) गे। ते जेकर ओह मूह फेरी लैन तां तेरे जिम्मै सिर्फ संदेश पुजाना ऐ ते अल्लाह बंदें गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/10)

जो लोक अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे न ते बिला ब'जा (न्हक्क) नबियें गी कतल करना चांहदे न ते (इस दे अलावा) लोकें चा जो न्यांS दी शिक्षा दिंदे न उनेंगी (बी) कतल करना चांहदे न तू उनेंगी दर्दनाक अजाब दी सूचना (खबर) दे ॥ 22 ॥

एह ओह (लोक) न जे जिंदे कर्म इस संसार (च बी) ते आखरत च (बी) जाया (नश्ट) होई जांगन ते उंदा कोई बी मददगार नेई होग ॥ 23 ॥

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسَلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسَلَمْتُمْ ۗ فَإِنْ أَسَلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْعُ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بَعْدِ حَقِّ ۗ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَمَالُهُمْ مِنْ نَبْرٍ ۝

1. मूल शब्द उम्मी दा अर्थ ऐ अनपढ़ ते 'उम्मुलकुरा' दा अर्थ मक्का-नवासी बी ऐ।

क्या तुगी उन्हें लोकेँ दा पता नेईं जिनेंगी शरीअत दा इक हिस्सा दिता गेआ ऐ (जे जिसलै) उनेंगी अल्लाह दी कताब आहले पासै सददेआ जंदा ऐ तां जे ओह उंदे बषकार फैसला करी देऐ तां उंदे चा किश लोक गै (इस कन्ने) बे-परवाही करदे होईं मूंह फेरी लेंदे न ॥ 24 ॥

एह (बे-परवाही) इस ब'जा करी ऐ ओह आखदे न जे सिवाए किश गिनती दे दिनेँ दे असेंगी अगग कदेँ बी नेईं छूहग ते जे किश ओह झूठ गंढदे न उसने उनेंगी (उंदे) दीन (धर्म) (दे बारै) च धोखा दिते दा ऐ ॥ 25 ॥

जिसलै अस उनेंगी उस रोज किट्ठा करगे जेहदे (औने) च कोई शक्क (-शुबह) नेईं तां उंदा केह हाल होग ते हर शख्स नै जे किश कमाए दा होग (उस दिन) ओह उसी पूरा-पूरा देईं दिता जाग ते उंदे पर (किश बी) जुलम नेईं कीता जाग ॥ 26 ॥

तू आख हे अल्लाह! जो सलतनत दा मालक ऐ, तू जिसे चाहन्ना ऐँ सलतनत दिन्ना ऐँ ते जेहदे शा चाहन्ना ऐँ सलतनत लेईं लैन्ना ऐँ। जिसे चाहन्ना ऐँ सम्मानत करना ऐँ, ते जिसे चाहन्ना ऐँ अपमानत (जालील) करी दिन्ना ऐँ। सब भलाई तेरे गै हत्थै च ऐ ते तू हर चीजा पर समर्थ रक्खना ऐँ ॥ 27 ॥

ते रातीं गी दिनेँ च दाखल करना ऐँ ते दिनेँ गी रातीं च दाखल करना ऐँ ते बे-जान बिच्चा जानदार कड्ढना ऐँ ते जानदार चा बे-जान कड्ढना ऐँ ते जिसे चाहन्ना ऐँ बे-स्हाब दिन्ना ऐ ॥ 28 ॥

الْمَتَرِ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعُونَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بِهِمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَمَسَّ النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَعَرَّهَمُ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٥﴾

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْتَهُم لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ ۗ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۗ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۗ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تَوَيْجِ الْيَلِ فِي النَّهَارِ وَتَوَيْجِ النَّهَارِ فِي الْيَلِ ۗ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِعَظِيمِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

मोमिन मोमिनें गी छोड़ियै मुन्करें गी दोस्त नेई बनान। सिर्फ उंदे शा पूरी चाल्ली बचियै रौहना थुआड़े आसै जायज ए ते (तुंदे चा) जो शख्स ऐसा करै उस दा अल्लाह कनै किसै गल्ला च बी (कोई तल्लक) नेई होग ते अल्लाह तुसेंगी अपने अजाब शा डरांदा ए ते अल्लाह कश गै (तुसें) परतोना होग ॥ 29 ॥

तूं (उनेंगी) आखी दे (जे) जो (कुछ) थुआड़े दिलें च ए उसी भाएं छपालो जां उसी जाहर करो (हर हाल च) अल्लाह उसी बुञ्जी¹ लैग। ते जो कुछ (बी) गासैं च ए ओह उसी ते जो कुछ धरती च ए उसी (बी) जानदा ए। ते अल्लाह (हर कम्म करने दी) पूरी-पूरी समर्थ रखदा ए ॥ 30 ॥

(उस दिने शा डरो) जिस दिन हर शख्स हर नेकी गी जो उसनै कीती दी होग (अपने) सामने मजूद दिखग ते जो पाप उसने कीते दा होग उसी बी (अपने सामने दिखग) उसदी इच्छा होग जे काश! उस (पाप) दे ते उसदे बशकार लम्मा फासला होंदा ते अल्लाह तुसेंगी अपने अजाब शा डरांदा ए ते अल्लाह अपने बंदें पर बौहत देआ करने आहला ए ॥ 31 ॥ (स्कू 3/11)

तूं आख जे (हे लोको!) जेकर तुस अल्लाह कनै प्यार करदे ओ तां मेरा अनुसरण करो (इस सूत च) ओह (बी) तुंदे कनै प्रेम करग ते थुआड़े गुनाह तुसेंगी बख्शी देग ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रेहम करने आहला ए ॥ 32 ॥

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكُفْرِينَ أَوْلِيَاءَ
مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا
مِنْهُمُ نَفْسًا ۗ وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسًا
وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ مَا فِي صُدُورِكُمْ
أَوْ تَبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ
حَيْرٍ مُّخْتَصِرًا ۗ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ
تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهَا
أَمَدًا بَعِيدًا ۗ وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ
نَفْسًا وَاللَّهُ رَعِيفٌ ۝
بِالْعِبَادِ ۝

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي
يُحِبِّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

1. साहित्यिक द्रिष्टी कनै अल्लाह दे ज्ञान गी द'ऊँ चाल्लीं दा दस्सेआ गोदा ए। इक सनातन जां स्थाई ज्ञान जिस च कदें बी कोई तब्दीली नेई होंदी ते दूआ घटना दे समे दा ज्ञान यानी जिसलै कोई गल्ल होई जंदी ए तां उसी एह बी इलम होई जंदा ए जे फलानी गल्ल होई गई ए। इस्से बख्शी आयत च संकेत कीता गोदा ए।

तू आख (जे) तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करो (इस पर) जेकर ओह मूह फेरी लैन तां (याद रक्खो जे) अल्लाह कदे बी मुन्करें कनै प्रेम नई करदा ॥ 33 ॥

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ۝۳۳

अल्लाह नै आदम ते नूह (गी) ते इब्राहीम दे खानदान ते इम्रान दे खानदान गी यकीनन सारे लोकें (ज्हाँनें)¹ पर फ़ज़ीलत (श्रेष्ठता) दिती दी ही ॥ 34 ॥

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ
إِبْرٰهِيْمَ وَآلَ عِمْرٰنَ عَلَی الْعٰلَمِيْنَ ۝۳۴

(उसनै) इक ऐसी नसल² गी (फ़ज़ीलत/श्रेष्ठता) दिती जो इक-दूए कनै पूरी समानता/बरोबरी रक्खने आहली ही ते अल्लाह बौहत सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 35 ॥

ذَرِيَّةً ۚ بَعْضَهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝۳۵

(याद करो) जिसलै इम्रान बंश दी जनानी नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! जो किश मेरे पेट च ऐ (उसी) अजाद करिये तुगी भेंट करी दिता ऐ। इस लेई तू (उसी) मेरे पासेआ जिस चाल्ली होऐ कबूल³ कर। यकीनन तू गै बौहत सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 36 ॥

اِذْ قَالَتِ امْرٰتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّی
كَذَرْتُ لَكَ مَا فِی بَطْنِیْ مَحْرٰمًا فَتَقَبَّلْ
مِنِّیْ ۙ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝۳۶

1. 'सारे ज्हाँनें' दा अर्थ एह नई जे भूत ते भविक्ख सारे समें दे लोकें पर प्रतिष्ठा प्रदान कीती ही, बल्के अर्थ एह ऐ जे ओह लोक जो उंदे समकालीन हे उनें लोकें पर प्रधानता दिती ही नई ते जेकर हज़रत आदम गी सारे लोकें पर प्रधानता प्राप्त होऐ तां पही हज़रत नूह गी हासल नई होई सकदी ते जेकर हज़रत नूह गी प्रधानता थ्हाँऐ तां हज़रत इब्राहीम गी नई मिली सकदी ते जेकर हज़रत इब्राहीम गी मिलें तां आले-इम्रान गी नई मिली सकदी।
2. इस थ्हाँ पर 'नसल' दा एह अर्थ नई जे ओह शरीरक ट्रिस्टीकोण कनै उंदी नसल चा हे, बल्के अर्थ एह ऐ जे ओह अध्यात्मक ट्रिस्टीकोण कनै आपस च इक्के न्ह हे।
3. इस आयत च 'कबूल कर' शब्दें शा साफ पता लगदा ऐ जे हज़रत मसीह कामिल पुरश नथे उंदी नानी नै मसीह दी माता दे बारे च गलाया जे उसदी कमजोरी पर पड़दा पांदे होई कबूल करने दी किरपा करै की जे अभीष्ट ते मर्यम दा पुत्र (मसीह) हा। इस लेई उसदा एह फिकरा असल च हज़रत मसीह कनै सरबंधत ऐ। मुसलमानें पर अफसोस ऐ जो इस तथ्य गी नई समझी सके ते मसीह गी मती-सारी गल्लें च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम पर फ़ज़ीलत (श्रेष्ठता) दिंदे न।

पही जिसलै ओह उसी जनम देइयै फारग होई तां उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मैं ते इसी कुड़ी दे रूपै च जनम दिता ऐ ते जे किश उसनै जम्मे दा हा उसी अल्लाह (सारें शा) ज्यादा जानदा हा ते (उस दा काल्पनक) पुत्तर (इस) कुड़ी आंगर नेई (होई सकदा) ते (गलाया जे) मैं इस दा नांऽ मर्यम रक्खेआ ऐ ते अ'ऊं उसी ते ओहदी उलाद गी फटकारे गेदे शतान (दे हमले) शा तेरी शरणी च दिन्नी¹ आं ॥ 37 ॥

उसलै उसदे रब्ब नै उसी बड़ी चंगी चाल्ली कबूल कीता ते उसी शैल चाल्ली पालेआ-पोसेआ ते ज़करिया उसदा संरक्षक (दिक्ख-रिक्ख करने आहला) बनेआ। जिसलै कदें बी ज़करिया घरै दे चंगे² थाहरै पर ओहदे कश जंदा (तां) ओहदे कश कोई (नां कोई) खाना (खाने दी चीज़) दिखदा। (इस करी इक दिन एह दिक्खियै) उसनै गलाया जे हे मर्यम! एह तेरे आस्तै कुथुआं आया ऐ? उसनै गलाया अल्लाह पासेआ। अल्लाह जिसी चांहदा ऐ यकीनन बे-स्हाब दिंदा ऐ ॥ 38 ॥

उसलै ज़करिया नै अपने रब्ब गी पुकारेआ (ते) गलाया जे हे मेरे रब्ब! तूं मिगी (बी) अपने पासेआ (कशा) पवित्र संतान बरखा! तूं यकीनन दुआएं गी (प्रार्थनै गी) बौहत कबूल करने आहला ऐं ॥ 39 ॥

فَلَمَّا وَصَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنِّي وَصَعْتُهَا
اُنْثٰى وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَصَعْتُ وَلَيْسَ
الدُّكْرُ كَالْاُنْثٰى وَاِنِّي سَمِيْتُهَا مَرْيَمَ
وَإِنِّي اَعَيْدُهَا بِكَ وَذَرِيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطٰنِ
الرَّجِيْمِ ۝۳۷

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا
حَسَنًا وَّوَكَّلَهَا زَكَرِيَّا كَلِمًا دَخَلَ عَلَيْهَا
زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَاَوْجَدَ عِنْدَهَا رُفْقًا
قَالَ يَمْرُؤُا اَنْتِ لِكِ هٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَزْرُقُ مَنْ يَّشَاءُ
بِعَیْرِ حِسَابٍ ۝۳۸

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ
لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَةً طَيِّبَةً اِنَّكَ
سَمِيْعُ الدَّعٰوِ ۝۳۹

1. इस प्रार्थना शा स्पष्ट ऐ जे कुसै सच्चे सुखने राहें मर्यम दी माता गी ज्ञान होई चुके दा हा जे इस पर ते इसदी संतान पर शतान हमला करत।
2. अरबी शब्द कोश मूजब मूल शब्द 'मेहराब' दा अनुवाद 'अच्छा थाहर' कीता गेदा ऐ। भाव एह ऐ जे मर्यम गी उसदे धर्म आस्तै वक्रफ़ (खतम) होने ते ज़करिया दे प्रेम (ममता) कारण घरै दे सर्वोत्तम हिस्से च उरहाया गेदा हा।

इस पर फरिश्तें उसी जिसलै जे ओह घरे दे साफ-सुथरे/सर्वोत्तम¹ हिस्से च नमाज पढ़ा करदा हा, अवाज दिती जे अल्लाह तुगी यद्दा दा शुभ-समाचार दिंदा ऐ जे अल्लाह दी इक गल्ला गी पूरा करने आह्ला होग ते (इस दे अलावा) सरदार ते पापें/गुनाहें शा रोकने आह्ला ते केइयें चा (त्रक्की करियै) नबी होग ॥ 40 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (मिगी मेरी जिंदगी च उमर भोगने आह्ला) जागत कियां थ्होग, हालांके मेरे पर बुढ़ापा आई गेदा ऐ ते मेरी त्रीमत बांझ² ऐ। गलाया, अल्लाह ऐसा गै कादिर/समर्थवान ऐ। ओह जो चांहदा ऐ करदा ऐ ॥ 41 ॥

(फी) उसनै गलाया हे मेरे रब्ब! मेरे आस्तै कोई हुकम दे। गलाया जे तेरे आस्तै एह हुकम ऐ जे तू लोके कनै त्रै दिन तक शारें दे सिवाए गल्ल नेई कर ते अपने रब्ब गी बौहत याद कर ते संजां-सवरे उसदी स्तुति कर ॥ 42 ॥ (रुकू 4/12)

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै फरिश्ते नै गलाया जे हे मर्यम! अल्लाह नै यकीनन तुगी सम्मानत कीता ऐ ते पवित्र कीता ऐ ते सारे ज्हांनें दी जनानियें दे मकाबले च तुगी चुनी लैता ऐ ॥ 43 ॥

हे मर्यम! तू अपने रब्ब दी फरमांबरदार बन ते सजदा कर ते सिर्फ इक अल्लाह दी उपासना करने आहल्लें कनै मिलियै इक अल्लाह दी उपासना कर ॥ 44 ॥

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَأَحْصُرًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي عِلْمٌ وَقَدْ بَلَّغَنِي الْكِبَرَ وَأُمْرًا نِّي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤١﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا ۖ وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالنَّعْتِ وَالِابْتِحَارِ ﴿٤٢﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

لِمَرْيَمَ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٤﴾

1. 'सर्वोत्तम हिस्सा' अरबी शब्द 'मेहरब' दा अनुवाद ऐ ते इस दा मतलब एह ऐ जे घरे दा शुद्ध ते पवित्र हिस्सा।
2. बांझ होने दा भाव ऐ जे जागत पैदा होना नाममकन ऐ ते बुढ़े होने दा भाव ऐ जे ओह अपने जीवन दा जुआन पुत्र नेई दिक्खी सकदा।

एह गैब (परोक्ष)¹ दी खबरें चा (इक खबर) ऐ जिसी अस तेरे पर वही (राहें जाहर) करने आं ते जिसलै ओह अपने तीरें गी (इस आस्तै) छंडदे हे जे उंदे चा कुन मर्यम दी खबरगीरी (दिक्ख-रिक्ख) करै तां तूं उंदे कश नथा ते नां (गै) तूं (उस बेलै) उंदे कश हा जिसलै ओह लड़ोआ करदे हे ॥ 45 ॥

(पही उस बेले गी याद कर) जिसलै फरिश्तें गलाया हा जे हे मर्यम! अल्लाह तुगी अपने इक कलाम राहें (इक जागतै दी) शुभ-सूचना दिंदा ऐ। उस दा नांऽ मर्यम दा पुत्तर ईसा मसीह होग जो (इस) लोक च ते परलोक च गौरवशाली होग ते (खुदा दे कुर्बे) करीबी लोके चा होग ॥ 46 ॥

ते पंघूड़े (यानी निक्की आयु) च बी लोके कनै गल्लां करग ते अंधेड़ उमर होने दी हालत च (बी) ते नेक लोके चा होग ॥ 47 ॥

उसनै गलाया (जे) हे मेरे रब्ब! मेरे घर बच्चा किर्यां होग। हालांके कुसै पुरश नै (बी) मिंगी हत्थ नेई लाया। गलाया-अल्लाह (दा कम्म) इयै नेहा गै (होंदा) ऐ। ओह जो चांहदा ऐ, पैदा करदा ऐ (ते) जिसलै ओह कुसै गल्लै दा फैसला करी लेंदा ऐ तां उसदे बारै सिर्फ एह फरमांदा ऐ जे तूं वजूद च आई जा, ते ओह वजूद च आई जंदी ऐ ॥ 48 ॥

ते (एह बी शुभ सूचना दिती जे अल्लाह) इसी कताब ते हिक्मत (दियां गल्लां) सखाग ते तौरात ते इज्जील बी सखाग ॥ 49 ॥

ते इस्राईल दी नसल आहली बक्खी रसूल बनाइयै उसी एह सनेहा देइयै भेजग जे अ'ऊं

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْعَيِّبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ
اَيْهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۗ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿۴۵﴾

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ لِمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ
يُبَشِّرُكَ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ ۗ اَسْمُ الْمَسِيْحِ
عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِى الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ ۗ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿۴۶﴾

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ
الصّٰلِحِيْنَ ﴿۴۷﴾

قَالَتْ رَبِّ اِنِّىْ يَكُوْنُ لِيْ وَكَدُّوْلَمْ
يَمْسَسْنِيْ بَشْرٌ ۗ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ ۗ اِذْ اَقَصٰۗ اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ
كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿۴۸﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰتِ
وَ الْاِنْجِيْلَ ﴿۴۹﴾

وَرَسُوْلًا اِلَىٰ بَنِيۤ اِسْرٰٓءِيْلَ ۗ اِنِّىْ قَدْ

1. यानी एह गल्लां तौरात दिवें कपोल कल्पत गल्लें दे बरूध न ते अंतरयामी अल्लाह नै तेरे पर जाहर कीती दियां न।

थुआड़े कश थुआड़े रब्ब आहली बक्खी दा इक नशान लेइयै आए दा आं। (ते ओह एह ऐ) जे अ'ऊं थुआड़े भले आस्तै गिल्ली मिट्टी दा सभाऽ रक्खने आहलें (यानी नर्म सभाऽ आहलें) चा 'पक्खरूए' दी घाट आहले प्राणी पैदा¹ करड, पही अ'ऊं उंदे च इक नर्मी रूह पांग। जिस पर ओह अल्लाह दे हुकम दे अधीन उडुरने आहले होई जांगन ते अ'ऊं अल्लाह दे हुकम दे तैहत अ'नें गी ते कोढ़ी-कुश्टें² गी चंगा (ठीक) करड ते मुड़दें गी जीदा² करड ते जे किश तुस खागे ओ ते जे किश अपने घरें ज'मा करगे³ ओ उसदी तुसें गी अतलाह (खबर) देंग (ते) जेकर तुस मोमिन ओ तां इस च थुआड़े आस्तै इक नशान होग ॥ 50 ॥

ते (अ'ऊं उस वह्नी गी) जो मेरे शा पैहलें (आई चुकी दी) ऐ यानी तौरात, उसी पूरा करने आहला (बनियै आए दा) आं ते इस लेई (आए दा आं) जे किश नेह पदार्थ जो थुआड़े आस्तै र्हाम टर्हाए⁴ गोदे हे, उनेंगी थुआड़े आस्तै ल्हाल बनाऽ ते अ'ऊं थुआड़े आस्तै थुआड़े रब्ब पासेआ इक नशान लेइयै

جَنَّتْكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ لَا آتَىٰ أَحَدٌ
لَّكُمْ مِنَ الظِّلِّينِ كَهَيْئَةِ الظَّيْرِ فَاَنْفَعُ فِيهِ
فَيَكُونُ ظَيْرًا يَأْذِنُ اللّٰهُ وَأَبْرِيءُ
الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأَحْي الْمَوْتَىٰ يَأْذِنُ
اللّٰهُ وَأَنْتُمْ كَمَا تَكُلُونَ وَمَا
تَدْخُرُونَ لِي فِي بِيوتِكُمْ إِنْ فِي ذٰلِكَ
لَايَةٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

وَمَصِّدًا قَالِبًا يَبِينُ يَدَىٰ مِنَ التَّوْرَةِ
وَلِأَجْلِ لَّكُمْ بَعْضُ الَّذِي حَرَّمَ عَلَيْكُمْ
وَجَنَّتْكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاطِيعُونَ ۝

1. जिस चाल्ली पक्खरू अंडें गी 'धौं' देइयै उंदे चा बच्चे कढदा ऐ उससे चाल्ली अ'ऊं बी लोकें चा अध्यात्मक काबलियत रक्खने आहलें गी अपने संपर्क च आहनियै इक दिन इस काबल बनाई दिना जे ओह अल्लाह आहली बक्खी अध्यात्मक डुआरी भरने आहले बनी जंदे न। इस दा एह मतलब नेई जे अ'ऊं खुदा बनी जांग ते नां गै एह अर्थ ऐ जे अ'ऊं सर्वे गै पक्खरू पैदा करगा।
2. यहूदियें गी हुकम हा जे ओह अ'नें ते कोढ़ियें गी अपवित्तर समझन (लैव्यवस्था 13 ते 21) अल्लाह नै हजरत मसीह राहें इस अत्याचार गी दूर कराया हा। उससे दा इत्थें बर्णन ऐ। लोकें भुल्ल-भलेखे च एह समझी लैते दा ऐ जे जमांधरू अ'नें ते कोढ़ियें गी ओह ठीक करी दिंदे होंदे हे, पर जमांधरू शब्द पवित्तर कुरआन च नेई ऐ ते मोतियाबिंद दे रोगियें ते कोढ़ियें गी ते डाक्टर ते बैद लोक बी नरोआ करी दिंदे न, पर जो आयतां हजरत मसीह दे सरबंथे च आई दियां न बदकिसमती कन्ने मुसलमान उंदा ऐसा अर्थ करदे न जे जेहदे नै मसीह दी खुदाई सिद्ध होऐ।
3. यानी तुसेंगी उनें नेक कर्मों दा इतलाह देंग जिनेंगी करने कन्ने इक मनुक्ख अल्लाह दा नजदीकी होई जंदा ऐ।
4. यानी थुआड़ी शरारतें करी वह्नी (ईशवाणी) दा औना बंद होई गोआ हा। हून उसी मेरे राहें परतियै जारी कीता जाग।

आए दा आं। इस आस्तै तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मेरा अनुसरण करो ॥ 51 ॥

अल्लाह यकीनन मेरा (बी) रब्ब (ऐ) ते थुआड़ा (बी) रब्ब ऐ। इस लेई तुस ओहदी अबादत करो। एह सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 52 ॥

पही जिसलै ईसा नै उंदे इन्कार गी भांपी लैता तां गलाया जे अल्लाह आस्तै केहड़े लोक मेरे मदादी बनदे न? हवारियें गलाया जे अस अल्लाह दे (धर्म दे) मदादी आं। अस अल्लाह पर ईमान रक्खने आं ते तू गुआह रौह जे अस फरमांबरदार आं ॥ 53 ॥

हे साढ़े रब्ब! जे किश तोह उतारेआ ऐ उस पर अस ईमान लेई आए आं ते अस इस रसूल दे अनुयायी होई चुके दा आं। इस लेई तू असें गी गुआहें च लिखी लै ॥ 54 ॥

ते उनें (यानी मसीह दे बरोधियें) बी उपाऽ कीते ते अल्लाह नै बी उपाऽ कीते ते अल्लाह सारे उपाऽ करने आहलें शा बेहतर¹ उपाऽ करने आहला ऐ ॥ 55 ॥ (रुकू 5/13)

(उस वक्त गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै गलाया, हे ईसा! अ'ऊं तुगी (सभाबक) मौत देड ते तुगी अपने दरबार च सम्मान² देड ते इन्कारियें (दे अलजामे) शा तुगी पवित्र करड ते जेहके तेरे पैरोकार (अनुयायी) न उनेंगी उनें लोकें पर जो मुन्कर न क्यामत दे दिने तक गालिब रक्खड। पही मेरे कश गै तुसें परतोना होग। उसलै अ'ऊं उनें गल्लें दा जिंदे

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّ أُمَّسِلْمُونَ ﴿٥٢﴾

رَبِّتَا أُمَّتَيْنِي أُنزِلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَكْرُوا وَمَكَّرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَكْرِينَ ﴿٥٤﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى إِنِّي مُوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ

1. अर्थ एह ऐ जे हजरत मसीह दे बैरियें उंदे खलाफ खड़जैतर रचे ते अल्लाह नै बी उंदे खड़जैतरें गी त्रुड़ने आस्तै योजना बनाई।

2. मूल शब्द 'रफा' दा अर्थ सत्कार ते प्रतिष्ठा प्रदान करना बी ऐ।

बाँरे तुस मतभेद रखदे ओ थुआड़े बशकार
फैसला करड ॥ 56 ॥

فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٦﴾

इस आस्तै जेहके लोक काफर न उनें गी
अ'ऊं इस दुनियां (च बी) ते आखरत च
(बी) सख्त अजाब देड ते उंदा कोई बी
मददगार नेईं होग ॥ 57 ॥

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ
مِنْ نَّصِيرِينَ ﴿٥٧﴾

ते जेहके लोक मोमिन न ते उनें शुभ ते नेक
कर्म कीते दे न ओह उनेंगी (उंदे कर्म दे)
बदला पूरा (पूरा) देग। ते अल्लाह जालमें
कनै प्रेम नेईं करदा ॥ 58 ॥

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَجِبُ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

इसगी यानी आयतें (नशानें) ते हिकमत आहली
शिक्षा गी अस तुगी पढ़ियै सुनाने आं ॥ 59 ॥

ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ
الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

(चेता रक्खो) ईसा दा हाल अल्लाह कश
यकीनन आदम दे हाल आंगर ऐ उसी (यानी
आदम गी) उसने सुक्की¹ मिट्टी² चा पैदा
कीता, पही उसदे बारे च गलाया जे तू वजूद
च आई जा, ते ओह वजूद च औन लगा
॥ 60 ॥

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ طَخَلَقَهُ
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٠﴾

एह तेरे रब्ब पासेआ सच्च ऐ। इस आस्तै तू
शक्क करने आहलें बिच्चा नेईं बन ॥ 61 ॥

أَنجَى مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ ﴿٦١﴾

हून जो (शख्स) तेरे कश (अल्लाह दा) ज्ञान
आई जाने दे बा'द तेरे कनै उसदे बारे च

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ

1. इस शा पता चलदा ऐ जे पवित्र कुरआन दे मताबक हजरत ईसा बी बाकी लोकें आंगर मिट्टी चा पैदा होए हे ते उनेंगी कोई म्हत्त्वपूर्ण बशेशता हासल नथी; की जे जिन्ने लोक मां-प्यो चा पैदा होदे न ओह कुरआन मताबक मिट्टी चा गै पैदा होदे न।
2. शतान दे वृत्तांत च ते किश दूर्ई आयतें च आदम दी उत्पत्ति 'तीन' चा दस्सी गेदी ऐ यानी ऐसी मिट्टी जेहदे च इल्हाम (ईशवाणी) दा पानी अचरे (समाए) दा हा, पर इस ज'गा हजरत आदम ते हजरत ईसा दी उत्पत्ति 'तुराब' चा दस्सी गेदी ऐ यानी ऐसी मिट्टी जेहदे च ईशवाणी दा पानी अचरे (समाए) दा नथा। इनें दौनों गल्लें च कोई अंतर नेईं ऐ की जे इत्थें आदम दा अर्थ आपूं हजरत आदम नेईं ते ईसा दा अर्थ बी हजरत ईसा नेईं, बल्के आदम ते आदम दी संतान ते ईसा ते उंदे अनुयायी अर्थ न ते उनें लोकें चा इक वर्ग (तबका) ईशवाणी गी नजर अंदाज करने आह्ला हा। इस आस्तै इनें दौनों दी रचना तुराब यानी सुक्की-मिट्टी चा दस्सी गेदी ऐ।

बैहस¹ करै तां तूँ (उसी) गलाई दे (जे) आओ अस अपने पुत्रों गी बुलाचै ते तुस अपने पुत्रों गी, ते अस अपनी जनानियें गी ते तुस अपनी जनानियें गी ते अस अपने लोकें गी ते तुस अपने लोकें गी, फही गिड़गिड़ाइयै दुआऽ करचै ते झूठें पर अल्लाह दी फटकार बर्हाचै ॥ 62 ॥

الْعَلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا سَدِّعْ أَبْنَاءَنَا
وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا
وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتِهَلْ فَتَجْعَلْ لَعْنَتَ
اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦٢﴾

यकीनन इय्यै सच्चा ब्यान ऐ। ते अल्लाह दे सिवा कोई बी उपासना दे काबल नेई ते यकीनन अल्लाह गै गालिब (ते) हिकमत आहला ऐ ॥ 63 ॥

إِنَّ هَذَا لَهُوَ النِّقْصُ الْحَقُّ وَمَا مِنَ اللَّهِ
إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

फही जेकर ओह फिरी जान तां (याद रक्खन जे) यकीनन अल्लाह फसाद फलाने आहलें

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمُ بِالمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

1. पवित्र कुरआन दी इस आयत च 'मुबाहिला' दा बर्णन ऐ, जिसदा लफजी अर्थ द'कं पक्खें दा इक-दूए गी शाप देना ऐ। मुबाहिला करने शा पैहलें एह जरूरी ऐ जे :-
(क) दमै पक्ख अपने-अपने धर्म ते मत दी सचाई सबूतें राहें इक-दूए पर स्पष्ट करी देन इसदे बा'द जेकर फही बी कोई पक्ख दूए पक्ख दे मतव्य गी नेई मन्ने ते हट करै तां ओह इक-दूए गी मुबाहिला आस्तै सदी सके दे न।
(ख) मुबाहिला च बरोधियें पासेआ उंदे सरबंधी ते परिवार दे लोक जनानी-मड़द ते बच्चें दे अलावा इक बड्डी गिनतरी च उंदे साथियें दा शामिल होना बी जरूरी ऐ तां जे मुबाहिला दा प्रभाव विशाल जन-समूह पर पवै ते झूठ ते सच्च दा जाहरा-बाहरा फर्क जाहर होई सकै।
(ग) उस सम्मेलन च दौर्नी पक्खें दे सरदारें दा होना बी अत्त जरूरी ऐ। एह ठीक नेई जे दो-चार लोक इक पक्ख दे ते दो-चार दूए पक्ख दे मुबाहिले दी योजना बनाई लैन ते फही मदान च आइयै इक-दूए गी शाप देन। इस्लाम दे प्रसिद्ध इतिहासकार मुहम्मद बिन इस्हाक ने अपनी कताब 'सीरत' च लिखे दा ऐ जे नजान दे ईसाहयें दा प्रतिनिधि-मंडल जिंदे बारै एह आयत उतरी ही, सट्ट जहार दी संख्या च हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कश आया हा। उनें लोकें च उंदी जाति दे सरदार बी हे जिंदे च 'आक्रिब' (अब्दुल मसीह) ते 'अब्दम' दा नांऽ बी लैता जंदा ऐ। 'आक्रिब' उंदा लीडर हा ते मदान दा मुख्ख पादरी हा। हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम नै उंदे सामनै मसीह दे खुदा होने दे खंडन ते इक खुदा दे समर्थन च प्रमाण रक्खे, जिसलै ओह लोक नेई मन्ने तां तुसें उंनैंगी मुबाहिले आलै गलाया, पर ओह डरी गे। इस पर रसूले करीम नै गलाया जे जेकर एह लोक मुबाहिला करी लेंदें तां इक साल बीतने शा पैहलें इनें लोकें दा सर्वनाश होई जंदा। (तफसीर कबीर भाग 1. सफा-699)
(घ) तुंदे गलाने मूजब मुबाहिला होने पर स'जा जां खुदाई अजाब दी अबधि घट्टे-घट्ट इक साल होनी लोड़दी।
(ङ) मुबाहिले दी प्रार्थना च झूठें पर अल्लाह दी फटकार दी मांग करना जरूरी ऐ।
(च) मुबाहिले दे फलसरूप अजाब दा कोई रूप निश्चत नेई कीता जाई सकदा। एह गल्ल अल्लाह दा इच्छा पर निर्भर ऐ, ओह जनेहा चाह परिणाम प्रकट करै। परिणाम (अजाब) आपूँ स्पष्ट करी देग जे केहड़ा पक्ख सच्चा हा ते कोहका पक्ख झूठा हा।
(छ) मुबाहिले दे बा'द औने आहले ऐसे अजाब गी अल्लाह दा प्रकोप समझेआ जाग जेहदे च कुसै मनुक्खें दी कोशशें दी लेश-मातर बी संभावना नेई होऐ।

गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 64 ॥
(रुकू 6/14)

तू आख (जे) हे अहले किताब¹! (कम स कम) इक ऐसी गल्ला पासै ते आई जाओ जो साढ़े ते थुआड़े बश्कार बराबर ऐ (ते ओह एह ऐ) जे अस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करचै ते कुसै चीजै गी उस दा शरीक नेई बनाचै ते नां अस अल्लाह गी छोड़ियै आपस च इक-दूए गी रब्ब बनांदे रौहचै। फही जेकर ओह फिरी जान ते उनेंगी आखी देओ जे तुस गुआह र'वो जे अस (खुदा दे) फरमांबरदार आं ॥ 65 ॥

हे अहले किताब! तुस इब्राहीम दे बारे च बैहस की करदे ओ हालांके तौरात ते इज्जील यकीनन उसदे बा'द उतारियां गेदियां न। फही केह, तुस समझदे नेई? ॥ 66 ॥

सुनो! तुस ओह लोक ओ जो ऐसी गल्लें बारै बैहस करन लगे ओ जिंदा तुसें गी किश (बी) पता नेई। हालांके अल्लाह जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे ॥ 67 ॥

नां (ते) इब्राहीम यहूदी हा ते नां गै नसरानी² बल्के ओह (खुदा दे अमंगें) झुकने³ आहला (ते) फरमांबरदार हा ते मुश्रिकें⁴ बिच्चा नथा ॥ 68 ॥

इब्राहीम दे कन्नै लोके चा ज्यादा तल्लक रक्खने आहले यकीनन ओह लोक न जो उसदे पैरोकार (अनुयायी) न ते (इस दे

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ
سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ
وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُولُوا الشَّهْدُ أَبَانَا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ
وَمَا أَنْزَلْنَا الْقُرْآنَ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنَ
بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

هَأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجُّنَا فِيمَا لَكُمْ بِهِ
عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ
عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٨﴾

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ

1. किताब दा अर्थ ऐ धार्मिक विधान। अहले किताब दा भाव ऐ धार्मिक विधान रक्खने आहले यानी यहूदी ते ईसाई।
2. 'ईसाई' ईसाइयें दे मंतव्य च आस्था रक्खने आहला।
3. मूल शब्द 'हनीफ़' दा अर्थ ऐ आज्ञाकारी, झुकने आहला, एकेश्वरवादी।
4. अनेकेश्वरवादी, अल्लाह गी छोड़ियै जां अल्लाह दे कन्नै दूई ताकतें गी उस दा शरीक ते उपास्य मनने आहला।

अलावा) एह नबी ते जो लोक (इस पर) ईमान ल्याए। ते अल्लाह मोमिनें दा दोस्त ऐ ॥ 69 ॥

अहले किताब चा इक गरोह एह चांहदा ऐ जे काश! ओह तुसेंगी गुमराह करी देऐ ते ओह अपने आपै गी गै गुमराही च पा करदे न ते समझदे नेई ॥ 70 ॥

अहले किताब! तुस दिखदे (जानदे) होई की अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे ओ, हालांके तुस गुआही देई चुके दे ओ ॥ 71 ॥

हे अहले किताब! की तुस जानदे-बुझदे होई सच्च गी झूठ कनै मलांदे ओ ते सच्च गी छपालदे ओ? ॥ 72 ॥ (रुकू 7/15)

ते अहले किताब चा इक गरोह आखदा ऐ जे मोमिनें पर जो कुछ उतारेआ गेदा ऐ उस पर ते दिनें दे शुरू च ईमान लेई आओ ते उसदे खीरले हिस्से च (ओहदे शा) इन्कार करी देओ। शायद (इस चाल्ली) ओह फिरी जान ॥ 73 ॥

ते (गलांदे न जे) उस शख्स दे सिवा जो थुआड़े धर्म दी पैरवी करदा होऐ कुसै दी नेई मनो। तू आखी दे (जे) असल हदायत यानी अल्लाह दी हदायत ते एह ऐ जे कुसै गी ऊऐ नेहा गै (किश) मिलै जनेहा जे तुसेंगी मिलेआ हा जां पही ओह थुआड़े रब्ब दे हजूर च थुआड़े कनै झगड़न (इस दे अलावा) आखी दे जे किरपा ते यकीनन अल्लाह दे हत्थे च ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ किरपा बख्खादा ऐ ते अल्लाह बौहत बधाने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 74 ॥

وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَرَثَةُ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

وَدَّتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ
يَضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ
وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧١﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلِيْسُونَ الْحَقَّ
بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾

وَقَالَتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا
بِآيَاتِنَا أَنْزَلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
وَجْهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا الْخِرَةَ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٧٣﴾

وَلَا تَوْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ
الْهُدَىٰ هَدَىٰ اللَّهُ ۗ أَنْ يُوَفَّىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا
أُوْتِيَتمْ أَوْ يَحَا جُوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ
إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ ۗ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

ओह जिसी चांहदा ऐ (उसी) अपनी रैहमत आसतै खास करी (चुनी) लैदा ऐ ते अल्लाह बाँहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 75 ॥

ते अहले किताब चा (कोई ते) ऐसा ऐ जे जेकर तू उसी (दौलत दा) इक ढेर अमानत दे तौरै पर देई देएं तां ओह उसी तुगी बापस करी देग ते (कोई) उंदे चा (ऐसा) ऐ जे जेकर तू उसी इक दीनार अमानत दे तौरै पर देऐं तां ओह ओह (बी) तुगी बापस नेई देग। सिवाए इसदे जे तू ओहदे (सिरै) पर खडोता र'मैं। एह गल्ल इस करी ऐ जे ओह आखदे न जे साढ़े पर अनपढ़ें दे बारे च कोई पकड़ नेई ते ओह अल्लाह पर जानी-बुझी झूठ गंढदे न ॥ 76 ॥

ऐसा नेई¹ बल्के जो शख्स अपनी प्रतिज्ञा/ करार गी पूरा करै ते संयम अखत्यार करै तां (ओह संयमी ऐ) अल्लाह यकीनन संयमियें कनै प्यार करदा ऐ ॥ 77 ॥

जेहके लोक अल्लाह कनै कीते गेदे अपने बा'यदें ते कसमें दे बदले च थोढ़ी कीमत² लैंदे न उनै लोके दा आखरत च कोई हिस्सा नेई होग ते क्यामत आहलै रोज अल्लाह उंदे कनै गल्ल नेई करग ते नां उंदे पासै दिक्खग ते नां उनैगी पवित्तर उर'हाग/गलाग उंदे आसतै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 78 ॥

ते उंदे चा यकीनन इक गरोह (ऐसा) ऐ जो अपनी जबानें/भाशें गी कताब (यानी तौरात) दे हवाले कनै मरोड़दा³ ऐ तां जे तुस उसी

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِيَدْيَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتَلُوا نِسَاءَ نَبِيِّنَا وَ يُقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمًّا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٨﴾

وَلَا مِنْهُمْ لَقْرٍ يَنْقُحُونَ أَلَسْتُمْ بِالْكِتَابِ لِحُسْبُوهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ

1. उंदा एह गलाना जे अनपढ़ें बारे उनैगी कोई पाप नेई लगग, बिल्कुल झूठी गल्ल ऐ।
2. भीतक संपत्ति जो धर्म दे मकाबले च तुच्छ ऐ। इत्थें एह अर्थ नेई जे धर्म बेचने आसतै थोढ़ा मुल्ल लैना गैर-मनासब ऐ ते मता धन लैना मनासब ऐ।
3. यानी मनुक्खे दे बनाए दे फिकरें गी तौरात दा अध्ययन करने आंगर उच्चारण करदा ऐ तां जे लोकें गी धोखा लगगी जा जे एह बी तौरात दा गै हिस्सा ऐ।

(जो ओह आखदा ऐ) कताब चा समझो हालांके ओह कताबा च नेई होंदा। ते ओह आखदे न जे ओह अल्लाह पासेआ ऐ हालांके ओह अल्लाह पासेआ नेई होंदा ते ओह जानदे (बुझदे) होई अल्लाह पर झूठ घड़दे न ॥ 79 ॥

एह गल्ल कुसै (सच्चे) शख्स गी शोभा देने आहली नेई जे अल्लाह ते उसी कताब, वहुमत ते नुबुव्वत देऐ ते ओह (एह) आखै (जे) तुस अल्लाह गी छोड़ियै मेरे बंदे बनी जाओ। बल्के (ऐसा इन्सान ते इय्ये आखदा ऐ जे) तुस खुदा दे गै होई जाओ की जे तुस (अल्लाह दी) कताबा दी तलीम (शिक्षा) दिंदे ओ ते इस आस्तै जे तुस (उसी) याद करदे ओ ॥ 80 ॥

ते नां (गै ओहदे आस्तै) एह (ममकन ऐ) जे तुसंगी एह हदायत देऐ ते तुस फरिश्तें ते नबियें गी रब्ब बनाई लैओ। क्या थुआड़े मुसलमान होई जाने दे बाद ओह तुसंगी कुफर (अखत्यार करने) दी शिक्षा¹ देग? ॥ 81 ॥ (रुकू 8/16)

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै (अहले किताब शा) सारे नबियें² आहला पक्का बा'यदा लैता हा जे जो बी कताब ते हिक्मत अ'ऊं तुसंगी देआं, फही थुआड़े कश कोई (ऐसा) रसूल आवै जो उस कलाम (ईशवाणी) गी पूरा करने आहला होऐ जो थुआड़े कश ऐ तां तुस ओहदे पर जरूर गै ईमान ल्याओ ते जरूर उसदी मदद करेओ (ते) फरमाया हा जे क्या तुस करार करदे ओ (यानी मनदे ओ) ते इस पर (मेरे पासेआ पाई

مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

مَا كَانَ لِيَشْرَ أَنْ يُوتِيَ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذُلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ

1. मूल शब्द 'अम्र' वा अर्थ ऐ हुकम देना इस दे अलावा आखना ते शिक्षा देना बी ऐ।

2. जो संकल्प सारे रसूल अपने-अपने अनुयायियें शा लेंदे आए न।

दी) मेरी जिम्मेदारी कबूल करदे ओ? (ते) उनें गलाया हा, हां अस करार करने आं, गलाया, हून तुस गुआह र'वो ते अ'ऊं बी थुआड़े कनै गुआहें चा (इक गुआह) आं ॥ 82 ॥

हून जो (शख्स) इस बा'यदे दे बा'द मुक्करी जा तां ऐसे लोक गै फ़ासिक़ा' होंगन ॥ 83 ॥

पही क्या ओह अल्लाह दे धर्म दे सिवा (कोई होर धर्म) चांहदे न हालांके गासैं ते धरती च जो (कोई बी) ऐ खुशी कनै (बी) ते लाचारी कनै (बी) उससे दा फरमांबरदार ऐ ते उससे कश परताया जाग ॥ 84 ॥

तूं गलाई दे (जे) अस अल्लाह (पर) ते जे किश साहे पर नाज़ल कीता गोदा ऐ, (ओहदे पर) ते जे किश इब्राहीम ते इस्माइल ते इस्हाक ते याक़ूब ते (उसदी) उलाद पर नाज़ल कीता गोआ हा ते जे किश मूसा गी ते ईसा गी ते (बाकी) सब नबियें गी उंदे रब्ब पासेआ दिता गोआ हा उस पर ईमान रक्खने आं ते उंदे चा कुसै इक गी दूए शा बक्खरा नेई समझदे ते अस उ सदे फरमांबरदार आं ॥ 85 ॥

ते जो शख्स इस्लाम दे अलावा कुसै (होर) धर्म गी (अपनाना) चाह तां (ओह याद रक्खे जे) ओह धर्म उस शा कदें बी कबूल नेई कीता जाग ते आखरत बेलै ओह कसारा खाने आहले लोकें चा होग ॥ 86 ॥

जो लोक ईमान आहनने दे बा'द (फी) मुन्कर होई गेदे होन ते गुआही देई चुके दे होन जे (एह) रसूल सच्चा ऐ ते (इसदे अलावा) उंदे

مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٢﴾

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٨٣﴾

أَفَعَيِّرْ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ
مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ
رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٥﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٨٦﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ

1. 'फ़ासिक़ा' दा अर्थ ऐ संकल्प भंग करने आहला, बा'यदा त्रोटने आहला।

कश स्पष्ट दलीलां (युक्तियां) बी आई चुकी दियां हों उनेंगी अल्लाह कियां हदायत पर आहूँ ते अल्लाह (ते) जालम (लोकें) गी हदायत नेई दिंदा ॥ 87 ॥

एह लोक नेह न जे उंदी स'जा एह ऐ जे इंदे पर अल्लाह ते फरिश्तें (दी) ते लोकें (दी) सारें दी गै लानत होऐ ॥ 88 ॥

ओह इस (लानत) च रौहगन, नां (ते) उंदे परा अजाब हल्का (घट्ट) कीता जाग ते नां उनेंगी ढिल्ल दिती जाग ॥ 89 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जे जो इसदे बा'द तोबा करी लैन ते सुधार करी लैन ते अल्लाह यकीनन बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 90 ॥

जो लोक ईमान आहनने दे बा'द मुन्कर होई गेदे हों पही ओह कुफर च होर बी बधी गेदे हों उंदी तोबा कदें बी कबूल नेई कीती जाग। ते इय्यै लोक गुमराह न ॥ 91 ॥

जो लोक मुन्कर होई गेदे हों ते कुफर दी (गै) हालती च मरी गेदे हों, उंदे चा कुसै शा धरती दे बराबर सुन्ना (बी) जिसी ओह फिद्यः (बदले) दे तौरै पर पेश करै, कदें बी कबूल नेई कीता जाग। इनें लोकें आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ते उंदा कोई बी मदादी नेई होंग ॥ 92 ॥ (रुकू 9/17)

وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

أُولَئِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٨﴾

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلٌّ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَى بِهِ ۗ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩٢﴾

तुस कामिल नेकी गी कदें बी हासल नेई करी सकदे जिन्ना चिर जे अपनी प्यारी चीजें चा (खुदा आस्तै) खर्च नेई करो। ते जो कोई बी चीज तुस खर्च करो, अल्लाह उसी यकीनन खूब जानदा ऐ ॥ 93 ॥

सारे दा सारा खाना (यानी सब खाद्य पदार्थ) सिवाए उस हिस्से दे उनें पदार्थें दे जो इस्त्राईल¹ (यानी हजरत याकूब) नै तौरात दे तुआरे जाने शा पैहलें अपने आस्तै मकरू (ना-पसंद) करार दिन्ते दे हे, बनी इस्त्राईल² आस्तै ल्हाल हे। तूं आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां तौरात आहानो ते उसी पढ़ो ॥ 94 ॥

हून जो (लोक) इस दे बा'द (बी) अल्लाह बाँरे झूठ घड़न तां अरे लोक जालम होंगन ॥ 95 ॥

तूं आख जे अल्लाह नै सच्च गलाए दा ऐ। इस आस्तै तुस इब्राहीम दे धर्म दी, जो (खुदा दे सामनै / अगमें) झुके दा रौहने आहला हा, पैरवी करो, ते ओह मुश्रिकें चा नेई हा ॥ 96 ॥

सारे शा पैहला घर³ जो सारे लोकें (दे फायदे) आस्तै बनाया गेदा हा ओह ऐ जो मक्का⁴ च ऐ। ओह सारे ज्हांन आस्तै बरकत आहला (थाहर) ते हदायत (दा साधन) ऐ ॥ 97 ॥

لَنْ تَتَّالُوا الْبِرْحَىٰ تَتَّقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ ۗ^١
وَمَا تَتَّقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا
مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تُنزَلَ التَّوْرَةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ
فَاتْلَوْهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

فَمَنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ۗ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مُبْرَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ۝

1. हजरत याकूब गी उंदी बमारी कारण किश पदार्थ खाने शा रोकेआ गेआ हा, पर उंदी संतान नै भरम-भलेखे करी उनेंगी र्हाम समझी लैता (पैदायश; भाग 32 : आयत 28)
2. इस्त्राईल हजरत याकूब दा गुण-वाचक नाँऽ ऐ। (पैदायश; भाग 32)
3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे सारे लोकें गी अपने कश बुलाने आहला सारे शा पैहला धर्म सिर्फ इस्लाम ऐ जो मक्का थमा जाहर होआ। ईसाई धर्म दा एह गलाना निराधार ऐ जे ओह मानव समाज आस्तै आए दा ऐ।
4. आयत च 'बक्का' शब्द ऐ, जो अरबी मुहावरे च 'मक्का' गै ऐ, की जे किश थाहरें पर अरबी च 'म' दी ज'गा 'ब' दा प्रयोग करी लैता जंदा ऐ। (फ़तहुल्बयान) अक्रबुलमुवारिद च लिखे दा ऐ जे 'बक्का' मक्का दी गै वादी (बस्ती) दा नाँऽ ऐ। उस दा एह नाँऽ उर्थें जनता दी भीड़-भड़के कारण पेई गेदा ऐ।

उस च केई रोशन नशान न (ओह) इब्राहीम दी क्यामगाह (उपासना स्थान) ऐ ते जो ओहदे च दाखल होंदा होऐ ओह अमन च आई जंदा ऐ (यानी सुरक्षत होई जंदा ऐ) ते अल्लाह नै लोके दा एह करतब्व गलाए दा ऐ जे ओह उस घरे दा हज्ज करन (यानी) जो (बी) उस तक जाने दी तफीक रक्खै ते जो इन्कार करै तां (ओह याद रक्खै जे) अल्लाह सारे ज्हांनें शा बे-परवाह ऐ ॥ 98 ॥

तूं आख (जे) हे अहले किताब! तुस अल्लाह दी आयतें दा इन्कार की करदे ओ, हालांकि अल्लाह थुआड़े कमें दा नगरान ऐ ॥ 99 ॥

(इस दे अलावा तूं) आख (जे) हे अहले किताब! जो ईमान आहनदा ऐ उसी तुस अल्लाह दे रस्ते शा की रोकदे ओ? तुस त्रेढे चलदे होई इस (त्रेढे रस्ते) गी अपनाना चांहदे ओ हालांकि तुस (उस पर) गुआह ओ ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह ओहदे शा कदें बी बे-खबर नेई ॥ 100 ॥

हे मोमिनो! जेकर तुस इनें लोके चा जिनेंगी कताब दिती गेदी ही कुसे बी फिरके दी आज्ञा दा पालन करगे ओ तां ओह थुआड़े ईमान लेई औने दे बा'द पही तुसेंगी काफर बनाई देंगन ॥ 101 ॥

ते तुस किस चाल्ली कुफर (इन्कार) करगे ओ जिसलै जे तुस ओह लोक ओ जिनेंगी अल्लाह दियां आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न ते तुंदे च उसदा रसूल (मजूद) ऐ ते जो शख्स अल्लाह दी पनाह लै तां (समझो जे) उसी सिद्धे रस्ते पर चलाई दिता गेआ ॥ 102 ॥
(रुकू 10/1)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ
وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ
حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۗ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ
شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ لِعَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَرِيْقًا مِنَ
الَّذِينَ آؤْتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿١٠١﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُنَادِيْنَ عَلَيْكُمْ
أَيْتَ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ وَمَنْ يَعْتَصِرْ
بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠٢﴾

हे ईमानदारो (मोमिनो)! अल्लाह दा संयम उसदी सारी शर्ते कनै अखत्यार करो ते तुंदे पर सिर्फ ऐसी हालत च मौत आवै जे तुस पूरे फरमांबरदार होओ ॥ 103 ॥

ते तुस सारे (दे सारे) अल्लाह दी रस्सी गी घुट्टियै पकड़ी लैओ ते खिंड-बिंड नेई होओ ते अल्लाह दा स्थान जो (उसने) तुंदे पर (कीते दा) ऐ याद करो। जे जिसलै तुस (इक-दूए दे) दुश्मन हे उसनै थुआड़े दिलें च प्रेम पैदा करी दिता जिसदे नतीजे च तुस उसदे स्थानै करी भ्राऽ-भ्राऽ बनी गे ते तुस अग्गी दे इक कुंडै दे कंढे पर हे पर उसनै तुसंगी उस शा बचाई लैता। इसै चाल्ली अल्लाह थुआड़े आस्तै अपनी आयतें गी ब्यान करदा ऐ तां जे तुस हदायत पाओ ॥ 104 ॥

ते तुंदे चा इक ऐसी जमात होनी चाही दी जिसदा कम्म सिर्फ एह होऐ जे ओह (लोकें गी) नेकी पासै बुलाऽ ते नेक गल्लें दी तलीम देऐ ते बदी शा रोके ते इय्यै लोक कामयाब होने आहले न ॥ 105 ॥

ते तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जो जाहरे-बाहरे नशान आई चुकने दे बा'द खिंड-बिंड होई गे ते उनें (आपसी) मत-भेद पैदा करी लैता ते उनें लोकें आस्तै गै (उस दिन) बड्डा अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 106 ॥

जिस दिन जे किश चेहरे सफेद होंगन ते किश चेहरे काले होंगन ते जिनें लोकें दे चेहरे काले होई जांगन (उनें गी गलाया जाग जे) क्या (एह सच्च नेई जे) तुस अपने ईमान आहने दे बा'द फही काफर होई गे हे। इस आस्तै अपने काफर होने दी ब'जा करी इस अजाब गी चक्खो ॥ 107 ॥

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اللَّهُ حَقَّ تَقَاتِهِ
وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ
مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلِتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا
مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ
فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ
أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
العَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

ते जिन्हें लोकें दे चेहरे सफेद होई जांगन ओह अल्लाह दी रैहमत च होंगन। ओह ओहदे च गै रौहगन ॥ 108 ॥

एह अल्लाह दिया आयातां न जो सच्च पर अधारत न (ते) जिनेंगी अस तुगी पढ़िये सुनाने आं ते अल्लाह सारे ज्हांनें पर किसै किसमै दा जुलम करना नई चांहदा ॥ 109 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह आहली बकखी गै सारे कर्ममें गी परताया जाग ॥ 110 ॥ (रुकू 11/2)

तुस (सारे शा) बेहतर जमात ओ जिसी लोकें (दे फायदे)¹ आस्तै पैदा कीता गेदा ऐ। तुस नेकी दी हदायत करदे ओ ते बदी शा रोकदे ओ ते अल्लाह पर ईमान रखदे ओ। ते जेकर अहले किताब बी ईमान आहन्दे तां उंदे आस्तै बेहतर होंदा। उंदे चा किश मोमिन बी हैन ते मते-हारे उंदे चा ना-फरमान न (इन्कारी न) ॥ 111 ॥

एह (लोक) थोढ़ा-हाग दुख देने दे सिवा तुसेंगी कोई नुकसान नई पुजाई सकदे ते जेकर ओह थुआड़े कन्नै जंग करहन तां थुआड़ी बकखी पिट्टां फेरिये नस्सी जांगन। फही उनेंगी कुसै पासेआ बी मदद नई मिली सकग ॥ 112 ॥

जिथैं कुतै बी ओह रौहन उंदे पर फटकार नाजल कीती गेदी ऐ सिवाए इसदे जे ओह अल्लाह दे कुसै करार (दी) जां लोकें दे कुसै करार दी पनाह (शरण) च आई जान (इस फटकार शा बची नई सकदे) ते ओह अल्लाह दे अजाब दा पातर बनी गेदे न ते

وَأَمَّا الَّذِينَ بَيَّضْتُ وَجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٨﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١١٠﴾

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَلَوْ آمَنَ أَهْلَ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۗ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١١﴾

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أذى ۗ وَإِنْ يُفَاتِلُوكُمْ يُولُوكُمْ الْأَدْبَارَ ۗ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١١٢﴾

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الدَّلَّةَ آيَاتِنَ مَا تُفْقَهُوا إِلَّا بِحَبْلِ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُوا وَبَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَةَ ۗ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

1. यानी मुसलमानें दे सारे शा बेहतर होने दी एह ब'जा ऐ जे उनेंगी सिर्फ अपने फायदे दे बजास सारी दुनियां दे फायदे आस्तै पैदा कीता गेदा ऐ। काश! मुसलमान इस रहस्य (हिक्मत) गी समझन ते इस चाल्सी अपमानत नई हों।

बे-बसी (दी हालत) उंदे कनै लाजम करी (चपकाई) दिती गेदी ऐ। एह इस करी (कीता गेदा) ऐ जे ओह अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करदे हे ते बिला-ब'जा नबियें¹ गी कतल करना चांहेदे हे (ते) एह गल्ल उंदे ना-फरमानी करने ते हद शा बधे दे होने करी (उंदे च पाई जंदी) ही ॥ 113 ॥

ओह सारे (लोक) बराबर नेई न। अहले किताब (कताब आहलें) चा (गै) इक ऐसी जमात बी ऐ जो (अपने करार पर) कायम ऐ। ओह रातीं बेलै बी अल्लाह दी आयतें गी पढ़दे न ते सजदे² (बी) करदे न ॥ 114 ॥

ओह अल्लाह (पर) ते औने आहले दिनै (क्यामत) पर ईमान रखदे न ते नेकी दी हदायत करदे न ते बदी शा रोकदे न ते नेक कर्म च इक-दूए शा अगें बधेदे न ते एह लोक नेकें (सदाचारियें) चा न ॥ 115 ॥

ते ओह जो बी नेकी करन, उंदी ना-कदरी नेई कीती जाग। ते अल्लाह संयमियें गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 116 ॥

जो लोक इन्कारी न उनेंगी नां ते उंदी दौलत ते नां उंदी संतानां अल्लाह दे अजाब शा बचांगन ते ओह (लोक) अग्गी (च पौने) आहले न। ओह ओहदे च गै बास करडन ॥ 117 ॥

एह लोक जे किश इस संसारक जीवन आस्तै खर्च करदे न उसदी दशा उस हवा आंगर³ ऐ,

بَايَاتِ اللَّهِ وَيَمُتُّونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۝

لَيْسُوا سَوَاءً ۗ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ
قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ
يَسْجُدُونَ ۝

يَوْمَئِذٍ يَلَّهُ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۗ وَأُولَئِكَ مِنَ
الصَّالِحِينَ ۝

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُعْنِيَ عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۗ
وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۗ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

مَثَلٌ مَا يَنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

1. 'नबियें दी हत्या' करने दा मतलब हत्या करने दी कोशिश ऐ, की जे बनी-इसाईल नै सारे नबियें दी हत्या नेई कीती। इस आस्तै असें इतिहासक घटनाएं दे मताबक 'हत्या करने' दी ज'गा 'हत्या करने दी कोशिश' अनुवाद कीता ऐ।
2. ईश्वर दी सत्ता अगें झुकना! सिर झुकाना।
3. मतलब एह ऐ जे मनुख ते खर्च इस आस्तै करदा ऐ जे उसी त्रक्की मिले, पर एह लोक दमाजरेपनै नै खर्च करदे न। इस आस्तै उंदे खर्च करने दा नतीजा ऊए नेहा निकलदा ऐ जनेहा जे उत्तर पासेआ चलने आहली उंबी-ठार हवा होंदी ऐ जो खेती गी नश्ट-भ्रष्ट करी दिंदी ऐ। इसै चाल्ली ओह खर्च बी उंदे कर्म दा परिणाम बे-कार बनाई दिंदा ऐ।

जेहदे च बड़ी ठंडक होऐ ते ओह इक ऐसी कौम दी खेती पर चलै जिसनै अपने उप्पर अत्याचार कीते दा होऐ, फही ओह उसी तबाह करी देऐ ते अल्लाह नै उनें लोकें पर अत्याचार नेई कीता, हां! एह लोक आपू गै अपने-आपै पर जुलम करा करदे न ॥ 118 ॥

हे मोमिनो! अपने लोकें गी छोड़िये (दूएँ गी) अपना राजदार दोस्त (भेती) नेई बनाओ। ओह तुंदे कनै बद-सलूकी करने च कोई कमी नेई करदे (ते) थुआड़े दुखै च पौने गी पसंद करदे न। (उंदी) दुश्मनी उंदे चेहरें शा जाह्र होई चुकी दी ऐ, ते जे किश उंदे सीनें च छप्पे दा ऐ ओह (इस शा बी) उप्पर (बद्ध) ऐ। जेकर तुस समझदारी शा कम्म लैने आहले ओ तां असें थुआड़े आसतै अपनी आयतें गी तफसील कनै ब्यान करी दिते दा ऐ ॥ 119 ॥

सुनो! तुस ओह लोक ओ जो उंदे कनै प्रेम करदे ओ हालांके ओह तुंदे कनै प्रेम नेई करदे ते तुस सारी (दी सारी) कताबा पर ईमान आहनदे ओ ते जिसलै ओह तुंदे कनै मिलन तां गलाई दिंदे न जे अस (बी) ईमान रक्खने आं ते जिसलै ओह अलगग होंदे न तां थुआड़े खिलाफ गुस्से कनै अपनी आँगलीं टुकदे (दंद क्रीचदे) न। तूं (उनेंगी) आखी दे तुस अपने गुस्से करी मरी जाओ। अल्लाह यकीनन छाती दे अंदर छप्पी दी गल्लें तक गी बी जानदा ऐ ॥ 120 ॥

जेकर तुसंगी कोई कामयाबी हासल होऐ तां उनेंगी बुरा लगदा ऐ ते जेकर तुसंगी कोई दुख पुजै तां ओह एहदे नै खुश होंदे न ते जेकर तुस धीरज ते संयम अखत्यार करगे ओ तां

كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ
قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكْتَهُ ۗ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِن أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿۱۱۸﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِيَدَانِ
مَنْ دُونَكُمْ لَا يَأْتُواكُمْ خَبَأًا ۗ طُودُوا مَا
عَنِتُّمْ ۗ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ
أَفْوَاهِهِمْ ۗ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ
قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۱۱۹﴾

هَآئِنْتُمْ أَوْلَاءَ تَجِبُونَهُمْ وَلَا يَجِبُونَكُمْ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ ۗ وَإِذَا التَّقْوَاهُ
قَالُوا آمَنَّا ۗ وَإِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَيْتَكُمْ
الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْغَيْظِ ۗ قُلْ مَوْتُوا بِغَيْظِكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿۱۲۰﴾

إِنْ تَمَسَّسْتُمْ حَسَنَةً تَسْؤُمُهُمْ وَإِنْ
تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ

उंदी (उलट) चाल तुसेंगी किश बी नुकसान
नेई पुजाई सकग ते ओह जे किश बी करदे
न, यकीनन अल्लाह उसी भलेआं तबाह-
बरबाद करने आह्ला ऐ ॥ 121 ॥
(रुकू 12/3)

ते (उस बेले गी याद कर) जिसलै तूं बडलै-
बडलै अपने घरे दे जीवें चा निकलियै इस
आस्तै गेआ हा जे मोमिनें गी जंग आस्तै उंदी
निश्चत ज'गें पर' बढहाई देरें ते अल्लाह तेरी
(प्रार्थनां) बौहत सुनने आह्ला (ते तुसें लोकें
दे हालातें गी) खूब जानने आह्ला ऐ ॥ 122 ॥

(फही उस बेले गी बी याद कर) जिसलै (जे
इनें हालातें गी दिक्खियै) तुंदे चा दो गरोह
(दल)² बुजदिली दस्सने पर त्यार होई गे हे
हालांके अल्लाह उंदा दोस्त हा ते मोमिनें गी
ते अल्लाह पर गै भरोसा रक्खना चाही दा
॥ 123 ॥

ते (इस शा पैहलें) बदर (दी जंग) च जिसलै
जे तुस कमजोर हे अल्लाह यकीनन तुसेंगी
मदद देई चुके दा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह
दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस शुकरगजार
बनो ॥ 124 ॥

(उस बेले गी बी याद कर) जिसलै तूं मोमिनें
गी गलाऽ करदा हा जे क्या थुआड़े आस्तै एह
(गल्ल) काफी नेई होग जे थुआड़ा रब्ब
(गासै थमां) उतारे गेदे त्रै ज्हार फरिश्तें राहें
थुआड़ी मदद करै ॥ 125 ॥

की (काफी) नेई होग! जेकर तुस सबर करो
ते संयम अखत्यार करो। ते ओह (काफर)

تَصِيرُوا وَاتَّقُوا لَا يَصْرُكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ
الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتٌ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلُوا
وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ
فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ
يُمَدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلِافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنزَلِينَ ﴿١٢٥﴾

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَاتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ

1. इस आयत च 'उहद' दे युद्ध दा ब्यौरा ऐ।

2. एह दो दल खजरज बंश चा बनू सल्लाम: ते औस बंश चा बनू हारिस: हे।

तुंदे पर इससे बेलै चढ़ाई करी देन तां थुआड़ा रब्ब पंज ज्हार भयंकर हमला करने आहले फरिश्तें राहें थुआड़ी मदद करग ॥ 126 ॥

ते अल्लाह नै एह (गल्ल) सिर्फ थुआड़े आस्तै शुभ-समाचार¹ दे तौरें पर ते इस आस्तै जे थुआड़े दिल एहदे राहें संदोख पान, निश्चत कीती दी ऐ ॥ 127 ॥

(ते) इस आस्तै (निश्चत कीती दी ऐ) जे तां जे ओह (अल्लाह) मुन्करें दे इक हिस्से गी कट्टी देऐ जां उनेंगी अपमानत करी देऐ तां जे ओह नाकाम बापस जान। नेई ते मदद ते (सिर्फ) अल्लाह दी तरफा गै (औंदी) ऐ जो गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 128 ॥

तेरा इस मसले/मामले च किश (दखल) नेई (एह सारा मसला/मामला खुदा दे हथै च ऐ) चाह तां उंदे पर किरपा करै ते चाह तां उनेंगी अजाब देई देऐ (ते ओह अजाब दे गै हकदार न) की जे ओह जालम न ॥ 129 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ बख्शी दिंदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 130 ॥ (रुकू 13/4)

हे ईमानदारो! तुस (अपने धन पर) ब्याज/सूद जो (धन गी) बे-ब्या बधांदा ऐ, मत² खाओ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 131 ॥

قُورِهِمْ هَذَا يَمْدُدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ
الْفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٦﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ
وَ لَا يَظْمِنَنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۗ وَمَا التَّصْرُ
الْأَمْرُ عِنْدَ اللَّهِ لِلْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾
لَيَقْطَعَنَّ طَرْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ
يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَأِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ
يَعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ
وَاللَّهُ عَفُوٌّ رَّحِيمٌ ﴿١٣٠﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا الرِّبٰوَا
اَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُوْنَ ﴿١٣١﴾

1. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे फरिश्तें दा बर्णन सिर्फ इस आस्तै ऐ जे सुखने ते कश्फ च शुभ-समाचार हासल होने कर्नै मनुक्खै गी उत्साह दी प्रेरणा मिलदी ऐ नेई ते असल मतलब ते इय्यै हा जे अल्लाह मदद करग।
2. ब्याज मूल धन गी असानी कर्नै बधाई दिंदा ऐ। इस आस्तै अल्लाह नै गलाया जे तुस ब्याज नेई खा करा करो, जो मैह्नत दे बगैरा धन गी बधांदा जंदा ऐ।

ते उस अग्गी शा डरो जो मुन्करें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ ॥ 132 ॥

وَأَقْبُوا التَّارَاتِيَّ أَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

ते अल्लाह (दी) ते इस रसूल दी आज्ञा दा पालन करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा ॥ 133 ॥

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٣٣﴾

ते अपने रब्ब पासेआ नाजल होने आहली बरिब्बिश (पासै) ते उस जन्नत पासै जिसदी कीमत गास ते धरती न ते जो संयमियें आस्तै त्यार कीती गेदी ऐ, बधो ॥ 134 ॥

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَعْفَرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

जो (संयमी) खुशहाली (च बी) ते तंगदस्ती च (बी खुदा दे रस्ते च) खर्च करदे न ते गुस्से गी दबाने आहले ते लोके गी माफ करने आहले न ते अल्लाह ऐसे उपकार करने आहलें कनै प्रेम करदा ऐ ॥ 135 ॥

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

हां! (उनें लोके आस्तै) जो कोई बुरा कम्म करने दी सूत च जां अपने आपै पर जुलम करने दी सूत च अल्लाह गी याद करदे न ते अपने कसूरें (पापें) दी माफी चांहदे न ते अल्लाह दे सिवा कु'न कसूर (पाप) माफ करी सकदा ऐ ते जे किश उनें कीते दा होंदा ऐ ओहदे पर जानी-बुच्छी जिद्द नेई करदे ॥ 136 ॥

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ ۗ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

एह लोक ऐसे न जे उंदा अजर उंदे रब्ब पासेआ प्राप्त होने/थ्होने आहली माफी ते ऐसे बाग होंगन जिंदे हेठ¹ नैहरां बगदियां होंगन ते ओह उंदे च नवास करदे रौंहगन ते कम्म करने आहलें दा (एह) बदला किन्ना गै अच्छा/बेहतर ऐ ॥ 137 ॥

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ وَبِعَمَلِهِمُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

तुंदे शा पैहलें मते-हारे विधि-विधान होई

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۖ فَسِيرُوا فِي

1. अर्थ एह ऐ जे ओह नैहरां बागें कनै सरबंघत होंगन ते उंदे च बस्सने आहले उनें नैहरें दे मालक होंगन।

चुके दे न जिंदे नतीजे दिक्खने होन तां धरती पर फिरो ते दिक्खो जे (उनें विधि विधानें गी) झुठलाने/नकारने आहलें दा कैसा (बुरा) परिणाम होआ ॥ 138 ॥

एह (जिकर/कुरआन) लोकें आस्तै बौहत जाहरी-बाहरी ब्याख्या करने आह्ला ते संयमियें आस्तै हदायत ते नसीहत ऐ ॥ 139 ॥

ते तुस कमजोरी नेई दस्सो ते नां गम करो ते जेकर तुस मोमिन ओ तां तुस गै गालब रौहगे ओ ॥ 140 ॥

जेकर तुसंगी कोई चोट लगै तां उनें लोकें गी बी ते बैसी गै चोट लग्गी चुकी दी ऐ एह (गल्बा दे) दिन ऐसे न जे उस उनेंगी लोकें च बारी-बारी बदलदे रौहने आं (तां जे ओह नसीहत हासल करन) ते तां जे अल्लाह उनें लोकें गी जाहर करी देऐ जो ईमान ल्याए दे न ते तुंदे चा (केइयें गी) गुआह बनाऽ ते अल्लाह जालमें गी पसंद नेई करदा ॥ 141 ॥

ते तां जे जो मोमिन न, उनेंगी अल्लाह पाक ते साफ करी देऐ ते मुन्करें गी तबाह करी देऐ ॥ 142 ॥

क्या तुसैं (एह) समझी लेदा ऐ जे तुस जन्नत च दाखल होई जागे ओ हालांके अजें अल्लाह नै तुंदे चा उनें लोकें गी जो मुजाहिद¹ न, जाहर नेई कीता ते नां उनेंगी जो धीरजवान न, अजें उसनै जाहर कीता ऐ ॥ 143 ॥

ते तुस (लोक ते) इस मौत² दी इच्छेआ उसदे समे शा पैहलें करदे होंदे हे। इस लेई

الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿٣٨﴾

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

إِنْ يَسْأَلْكُمْ فَرِحْ فَقَدِمَسَ الْقَوْمِ فَرِحْ مِثْلَهُ ۗ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوُ لِهَابِئِينَ النَّاسِ ۗ وَيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذُ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكُفْرِينَ ﴿٤٢﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٣﴾

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ

1. मूल शब्द 'मुजाहिद' दा अर्थ ऐ - प्रयत्नशील, कर्मवीर, अल्लाह दे रस्ते च प्रयत्न /कोशस करने आहले।
2. यानी जिहाद ते वीरगति आहली मौत।

(हून) तुसें उसी इस हालत च दिक्खी लेदा ऐ जे तुंदे सामनै उसदे सारे गुण-दोश जाहर होई गेदे न। (फही हून किश लोक उस शा मूंह फेरा करदे न?) ॥ 144 ॥ (रुकू 14/5)

ते मुहम्मद सिर्फ इक रसूल ऐ। इस शा पैहले सारे रसूल मौत पाई चुके दे न। इस आस्तै जेकर ओह मौत पाई लै जां कतल करी दिता जा तां क्या तुस अपनी अडिडयें दे भार परतोई जागे ओ? ते जो शखस अपनी अडिडयें दे भार परतोई जा ओह अल्लाह दा कदें बी किश नुकसान नेई करी सकदा। ते अल्लाह जरूर शुकरगुजारें गी बदला देग ॥ 145 ॥

ते अल्लाह दी आज्ञा दे बगैर कोई जीव नेई मरी सकदा। (की जे अल्लाह नै) इक निश्चत समे आह्ला फैसला (कीते दा ऐ) ते जो शखस संसारक बदला चाह तां अस उसी ओहदे चा देगे ते जो शखस आखरत दा बदला लैना चाहदा होऐ अस उसी ओहदे चा देगे ते शुकरगुजारें गी जरूर बदला देगे ॥ 146 ॥

ते मते-हारे नबी ऐसे (होई चुके दे) न, जिंदे कनै मिलियै (उंदी जमात दे) मते-हारे लोके जंग कीती, फही नां (ते) ओह उस (कश्ट) कारण सुस्त होई गे जो उनेंगी अल्लाह दी राह च पुजेआ हा ते नां गै कमजोरी दस्सी ते नां उनें (दुश्मनें दे सामनै) डगमगाना अखत्यार कीता। ते अल्लाह सबर करे आहलें कनै प्रेम करदा ऐ ॥ 147 ॥

ते सिवाए इस गल्ला दे उनें किश (बी) नेई गलाया ते (हे) साढ़े रब्ब! साढ़े कसूर (यानी कुताहियां) ते साढ़े कर्म च साढ़ी ज्यादतियां

تَلْقَوْهُ فَقَدَرَأَيَّتْمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٤﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ مِيثًا ۖ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُّوجَّلًا ۖ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا ۖ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۖ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَكَايِنُ مِنْ نَبِيِّ قَتَلَ مَعَهُ رِبِّيُونَ كَثِيرًا فَمَا وَهُمْ أَوْلِيَاءُ مَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٧﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا

असेंगी माफ कर ते साढ़े पैसे (पैरे) मजबूत कर ते काफर लोके दे खलाफ साढ़ी मदद कर ॥ 148 ॥

इस पर अल्लाह नै उनेंगी संसारक बदला (बी) ते आखरत दा सर्वश्रेष्ठ बदला (बी) दिता, ते अल्लाह नेकी करने आहलें कने प्रेम करदा ऐ ॥ 149 ॥ (रुकू 15/6)

हे मोमिनो! जेकर तुस उनें लोके दी फरमांबरदारी करगे ओ जो काफर न तां ओह तुसें गी थुआड़ी अड्डिये दे भार (पिछड़े) परताई देंगन जिसदी ब'जा करी तुस घाटे च रौहने आहलें चा होई जागे ओ ॥ 150 ॥

(तुस घाटा खाने आहले नेई) बल्के अल्लाह थुआड़ा मददगार ऐ ते ओह सारे मदद करने आहलें शा बेहतर ऐ ॥ 151 ॥

जेहके लोक मुन्कर न, अस उंदे दिलें च इस ब'जा करी जे उनें उस चीजै गी अल्लाह दा शरीक बनाई दिते दा ऐ, जिसदी उसनै कोई दलील यानी सबूत नेई उतारेआ, यकीनन धाक जमाई देगे यानी रोहब पाई देगे ते उंदा ठकाना अग ऐ ते जालमें दा ठकाना अत गै बुरा ऐ ॥ 152 ॥

ते अल्लाह नै (उस बेले) जिसलै जे तुस उसदे हुकमै कनै उनेंगी मारी-मारी उंदा नास करा करदे हे, उसनै थुआड़े कनै अपना बा'यदा यकीनन पूरा करी दिता इत्थें तक जे जिसलै तुसें सुस्ती शा कम्म लैता ते (अल्लाह दे रसूल दे) हुकमै बारै आपस च झगड़ा कीता ते इसदे बा'द जे जे किश तुस पसंद करदे हे उसनै तुसेंगी दस्सी दिता हा फही बी तुसें ना-फरमानी शा कम्म लैता (तां उसनै

وَكَيْتٌ أَقْدَامَنَا وَأَنْصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ

الْكَافِرِينَ ﴿١٤٨﴾

فَأَسْأَلُ اللَّهَ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابِ
الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا اللَّهَ
وَالرَّسُولَ لَيَجْعَلَنَّ لَكُمْ مَخْرَجًا
مِّنْهُ ۗ وَإِن تَكْفُرُوا لَأَنزِلَنَّ عَلَيْكُمُ
الْعَذَابَ ۗ بَلْ كُنتُمْ كَاذِبِينَ ﴿١٥٠﴾

بَلِ اللَّهَ تَوَكَّلْ ۗ وَهُوَ
خَبِيرٌ ﴿١٥١﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ
سُلْطَانٌ ۗ وَمَا وَهَمُ السَّارِّ وَلَا يَسُرُّ
مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥٢﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسَبُونَهُمْ
بِأَذْنِهِ ۗ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي
الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم مِّنْ بَعْدِ مَا أَرْسَلْنَا
مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ تَصْرَفْتُمْ

अपनी मदद रोकी दित्ती) तुंदे चा किश लोक संसारक¹ लालच दे चाहवान हे ते किश तुंदे चा आखरत (परलोक) दे चाहवान हे, फी उसनै तुसैंगी थुआड़ी परीक्षा लैने आस्ते उंदे (यानी दुश्मनें दे) हमले शा बचाई लैता ते उसनै तुसैंगी यकीनन माफ करी दित्ता ऐ ते अल्लाह मोमिनें पर बौहत किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 153 ॥

जिसलै तुस नसदे जा करदे हे ते कुसै बक्खी मुड़ियै नथे दिखदे। हालांके रसूल थुआड़ी सारें शा पिछली टुकड़ी / दल च (खड़ोते दा) तुसैंगी सददा करदा हा, इस पर उस (अल्लाह) नै तुसैंगी इक दुख² दे बदले च इक होर दुख दित्ता तां जे जे किश तुंदे शा जंदा रेहा ऐ ते जो (दुख) तुसैंगी पुज्जेआ ऐ उस पर तुस दुखी नैई हो ते जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 154 ॥

फी उसनै इस दुख दे बा'द तुंदे पर दिलें दे सुख-चैन (दी हालत) यानी नींदर नाजल कीती जो तुंदे चा इक गरोह पर छा करदी ही ते इक गरोह ऐसा हा जे उनेंगी उंदी जानें फिकरै³ च पाई रक्खे दा हा। ओह अल्लाह दे बारे च अज्ञानता (ज्हालत) दे बिचारें आंगर झूठे बिचार करा करदे हे ओह आखा करदे हे जे क्या कहुमत च सादा बी किश (दखल) है? तू गलाई दे (जे) कहुमत सारी दी सारी अल्लाह दी ऐ ओह (मुनाफिक)

عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذْ تَضَعُونَ وَلَا تَتَوَّنَ عَلَى أَحَدٍ
وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَحْرَابِكُمْ
فَأْتَابَكُمْ عَمَّا بَعِمَ لَكُمْ لَّا تَحْرَتُوا
عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً
نُعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِنْكُمْ ۗ
وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ
يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۗ
يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ۗ
قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي

1. इस कन्वै संसारक जां युद्ध च लुट्टे दा धन संबद्ध नैई ऐ। बल्के उनें लोकें दा एह बिचार संबद्ध ऐ जेहड़े एह समझदे हे जे अस बी 'मुजाहिद' (योधे) समझे जागे, दस्सेआ जे एह बी संसारक लुब्ध ऐ ॥
2. इस दा मतलब एह ऐ जे जो दिली दुख तुसैंगी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दा आदेश त्रोटियै 'उहद' नांउ दी झाड़ी थमां हटी जाने दा हा, उसदी स'जा तौले गै हार दे रूपै च देई दित्ती तां जे ना-फरमानी दा दुख हल्का सेही होऐ जे अल्लाह नै उससै बेले स'जा देइयै माफ करी दित्ता।
3. यानी अपने प्राणें दी चिंता पेदी ही ते इस्लाम दी मान-मर्यादा दी चिंता नथी।

अपने दिलें च ओह किश छपालदे न जिसी ओह तेरे सामने जाहर नेई करदे। ओह गलांदे न जे जेकर साढ़ा (बी) कहुमत च दखल होंदा तां अस इत्थें नेई मारे जंदे। तूं गलाई दे (जे) जेकर तुस अपने घरें च (बी) रौंहदे, तां बी जिनें लोकें पर युद्ध करना जरूरी ठरहाया गेआ ऐ ओह अपने लेटने दी ज'में पासै (शहीद होइयै) जरूर निकली जंदे (तां जे अल्लाह अपने हुकम गी पूरा करै) ते तां जे जो थुआड़े सीनें च ऐ अल्लाह उस दी परीक्षा करै ते जे किश थुआड़े दिलें च ऐ उसी (पाक-पवित्र ते) साफ करै ते अल्लाह ढंड़ें दियें गल्लें गी (बी) खूब जानदा ऐ ॥ 155 ॥

जिस रोज दमैं लशकर इक-दूए दे सामने होए हे उस रोज तुंदे चा जिनें पिट्ट फेरी लैती ही उनेंगी शतान नै उंदे किश कर्म कारण गराना चाह्या हा ते यकीनन अल्लाह हून उनेंगी माफ करी चुके दा ऐ ते यकीनन अल्लाह बौहत बखाने आहला (ते) सैहनशील ऐ ॥ 156 ॥ (रुकू 16/7)

हे मोमिनो! तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जो मुन्कर होई गेदे न ते अपने भ्राएं दे बारे च जिसलै ओह देश च (जिहाद आसतै) निकलन जां युद्ध आसतै रवाना होन तां आखदे न जे जेकर ओह साढ़े कच्छ रौंहदे तां नां मरदे ते नां मारे जंदे। (एह इस आसतै होआ) जे अल्लाह उंदे इस कथन गी उंदे दिलें च संताप¹ (बसोस/पच्छोताऽ) दा मूजब

أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبَدُونَ لَكَ يُقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا لَهُمْ نَا
قُلْ لَوْ كُنتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ
كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتْلَ إِلَىٰ مَصَاجِعِهِمْ
وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَيْنِ ۚ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ
عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا صَرَبُوا
فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرَرَىٰ لَوْ كَانُوا
عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قَاتَلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ
ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحَى

1. मुन्करें दे कथन दा मकसद एह ऐ जे इस गल्ला गी सुनियै मुसलमान कायर बनी जांगन, पर जिसलै मुसलमान उंदी गल्लें शा प्रभावत नेई होगन तां ओह आपूं नराश होई जांगन ते उंदी अपनी गै गल्ल उंदे दिलें च संताप दा कारण बनी जाग।

बनाई देए ते अल्लाह (गै) जींदा करदा ऐ ते मारदा ऐ ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी दिक्खा करदा ऐ ॥ 157 ॥

ते जेकर तुस अल्लाह दे रस्ते पर मरोई जाओ जां मरी जाओ तां यकीनन अल्लाह दी (बक्खी दा थुआड़ी बक्खी औने आहली) बख्शीश ते रैहमत उस शा जो ओह ज'मा करदे न, बौहत बेहतर होग ॥ 158 ॥

ते जेकर तुस मरी जाओ जां मारे जाओ तां तुसेंगी यकीनन अल्लाह (दे गै) कश किट्टा करियै लेता जाग ॥ 159 ॥

ते तू उस महान रैहमत दी ब'जा कनै (गै) जो अल्लाह द्वारा (तुगी दिती गेदी) ऐ, उंदे आसतै तू नर्मदिल आहला ऐं ते जेकर तू बुरे सभाऽ आहला ते सख्तदिल होंदा तां एह लोक तेरे लागेआ तित्तर-बित्तर होई जंदे। इस लेई तू उनेंगी माफ करी दे ते उंदे आसतै (खुदा शा) बख्शीश मंग ते व्हूमन (दे मामलें) च उंदे कनै सलाह (करा) कर। पही जिसलै तू (कुसै गल्लै दा) पुख्या इरादा करी लै तां अल्लाह पर भरोसा कर। अल्लाह भरोसा करने आहलें कनै यकीनन प्रेम करदा ऐ ॥ 160 ॥

जेकर अल्लाह थुआड़ी मदद करै तां तुंदे पर कोई गालिब नेई (आई सकदा) ते जेकर ओह थुआड़ी मदद करना छोड़ी देऐ तां उसी छोड़ियै होर कु'न ऐ जो थुआड़ी मदद करग ते मोमिनें गी अल्लाह पर (गै) भरोसा करना चाही दा ॥ 161 ॥

ते कुसै नबी आसतै एह मनासब नेई जे ओह ख्यानत करै ते जो शख्स ख्यानत करग ओह

وَيُمِيتُ ۙ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٧﴾

وَلَيْنِ قَتَلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمَ لَمَغْفِرَةً مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً حَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٨﴾

وَلَيْنِ مَاتُمْ أَوْ قَتَلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُحْمَرُونَ ﴿١٥٩﴾

فَبِأَرْحَمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ ۗ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنْقَضُوا مِنْ حَوْلِكَ ۗ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۗ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۗ وَإِنْ يَحْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلُ ۗ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ

अपनी ख्यानात राहें हासल कीते गेदे (धन) गी क्यामत आहलै रोज आपू जाहर करी देग। पही हर इक जान गी जो कुछ उसनै कमाए दा होग पूरा-पूरा देई दिता जाग ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 162 ॥

क्या ओह शख्स जो अल्लाह दी मरजी मताबक चलदा ऐ उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जो अल्लाह पासेआ (नाजल होने आहले) गुस्से गी लेइयै परतोऐ? ते उस दा ठकाना जहनम होऐ ते ओह ज'गा (रौहने दी द्रिस्टी कनै) बौहत बुरी ऐ ॥ 163 ॥

अल्लाह दे घर उंदे आसतै बक्ख-बक्ख दरजे न ते जे किश ओह करदे न अल्लाह उनेंगी दिक्खा करदा ऐ ॥ 164 ॥

अल्लाह नै मोमिनं चा इक ऐसा रसूल भेजियै, जो उनेंगी उसदे नशान (आयतां) पढ़ियै सुनांदा ऐ ते उनेंगी पवित्र करदा ऐ ते उनेंगी कताब ते हिक्मत सखांदा ऐ, यकीनन उंदे पर स्थान (उपकार) कीता ऐ ते ओह (इस शा पैहलें) यकीनन जाहरी (बाहरी) गुमराही च (पेदे) हे ॥ 165 ॥

ते क्या (एह सच्च नेई जे) जिसलै (बी) तुसेंगी कोई ऐसी तकलीफ पुज्जी जिस शा दूनी तकलीफ तुस (आपू) पुजाई चुके दे हे तां तुसें गलाई दिता जे एह कुत्थुआं (आई गेई) ऐ तू (उनेंगी) गलाई दे जे ओह (आपू) थुआड़ी अपनी बक्खी दा गै आई दी ऐ। अल्लाह यकीनन हर गल्ला पर पूरा पूरा समर्थ ऐ ॥ 166 ॥

ते जिस दिन दमें दल इक-दूए दे सामनै होए हे (उस रोज) जो (दुख) तुसेंगी पुजेआ हा

بِمَا عَلَّ يَوْمَ الْفِيَةِ ۚ ثُمَّ تُوْفِي كُلَّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَمِنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ
بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا وَبَهُ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمُ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بِبَصِيرٍ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ
فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ ۗ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٥﴾

أَوْ لَمَّا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ
مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَلَيْ هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٦﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

(ओह) अल्लाह दे हुकम कनै (गै) पुजेआ हा ते इस आसै (पुजेआ हा) तां जे ओह मोमिनें ते मुनाफिकें (दोगले लोकें) गी जाहर करी देऐ ॥ 167 ॥

ते उनें (मुनाफिकें/दोगले लोकें) गी बी जाहर करी देऐ जिनैगी गलाया गेआ हा जे आओ अल्लाह दे रस्ते पर जंग करी ते (दुश्मन दे हमले गी) रोको (जिस पर) उनें गलाया जे जेकर अस जंग करना जानदे तां जरूर थुआड़े कनै चलदे। ओह (लोक) उस रोज ईमान दी निसबत कुफर दे ज्यादा लागै हे। ओह अपनी जवानी ओह किश आखदे हे जो उंदे दिलें च नेई हा ते जे किश ओह छपालदे न अल्लाह उसी सारें शा ज्यादा जानदा ऐ ॥ 168 ॥

(एह ओह लोक न) जिनें अपने भ्राएं दे बारै ऐसी हालत च जे ओह आपू (पिच्छें) बेही रेह हे, गलाया हा जे जेकर ओह साढ़ी गल्ल मनदे तां मारे नेई जंदे (मरोंदे) तू (उनेंगी) गलाई दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां (हून) अपने आपै शा (गै) मौती गी हटाइयै दस्सी देओ ॥ 169 ॥

जो लोक अल्लाह दे रस्ते पर मरोई गे न तुस उनेंगी मोए दे कदें बी नेई समझो। ओह ते अपने रब्ब दे हजूर च जींदे न (ते) उनेंगी रिश्क दिता जंदा ऐ ॥ 170 ॥

ओह उस पर जो अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै प्रदान कीते दा ऐ, खुश न ते उनें लोकें बारै (बी) जो हूनै उंदे पिच्छुआं (आइयै) उंदे कनै नेई मिले खुश न (की जे) उनेंगी (ते उंदे म'जब आहलें गी) कोई डर नेई होग ते नां गै ओह दुखी होंगन ॥ 171 ॥

فِيَاذِنِ اللّٰهَ وَيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٧﴾

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمِيذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ ۚ يَقُولُونَ يَا فَوَاهِيَهُمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٨﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطَاعُونَا مَا قَاتَلُوا قُلْ فَاذْرُوْا عَنْ اَنْفُسِكُمْ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٦٩﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قَاتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ۗ بَلْ اَحْيٰٓءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ﴿١٧٠﴾

فَرِحِيْنَ بِمَا اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَيَسْتَبْسِرُوْنَ بِاَيْدِيْهِمْ لَمْ يَلْحَقُوْا بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ ۗ اَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿١٧١﴾

(हां) ओह उस बड़्डी नैमत पर जो अल्लाह पासेआ (उनेंगी प्रदान) होई दी ऐ ते (ओहदी) किरपा पर ते इस गल्ला पर जे अल्लाह मोमिनें दा अजर / सिला जाया नेई करदा, खुश होआ करदे न ॥ 172 ॥ (रुकू 17/8)

जिनें लोकें अल्लाह ते रसूल दा हुकम अपने जखमी होने दे बा'द (बी) कबूल कीता उंदे चा उंदे आस्तै, जिनें चंगी चाल्ली अपना फर्ज नभाया (अदा कीता) ऐ ते संयम अखत्यार कीता ऐ, बड़ा अजर ऐ ॥ 173 ॥

(एह) ओह (लोक न) जिनेंगी दुश्मनें गलाया हा जे लोकें¹ थुआड़े खलाफ (लश्कर) किट्टा कीते दा ऐ। इस आस्तै तुस उंदे शा डरो तां इस (गल्ला) नै उंदे ईमान गी होर बी बधाई दिता ते उनें गलाया जे साढ़े आस्तै अल्लाह (दी जात) काफी ऐ ते ओह किन्ना गै कारसाज ऐ ॥ 174 ॥

इस आस्तै ओह अल्लाह पासेआ बगैर कुसै नुकसान दे बड़ी नैमत ते बड़ी किरपा लेइये परतोए ते ओह अल्लाह दी मरजी दे मताबक चली पे ते अल्लाह बौहत किरपा करने आहला ऐ ॥ 175 ॥

एह (डराने आहला)सिर्फ (इक) शतान ऐ। ओह अपने दोस्तें गी डरांदा ऐ जेकर तुस मोमिन ओ तां इंदे (शतानें) शा नेई डरो ते मेरे शा डरो ॥ 176 ॥

ते जेहके लोक कुफर च तौले-तौले अगें बधा करदे न ओह तुगी दुखी नेई करन!

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفُضِّلَ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ۝

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ
إِيمَانًا ۝ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۝

فَاتَّقِبُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفُضِّلَ لَمْ
يَمَسَّهُمْ سُوءٌ ۝ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ۝

إِنَّمَا ذِكْمُ الشَّيْطَانِ يَحْوِفُ آوِيَاءَهُ
فَلَاتَحَافَوْهُمْ وَاخْفَوْنَ إِنَّ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ ۝ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا

1. मूल शब्द 'अनास' दा अर्थ सधारण लोक ऐ, पर इत्थें इस दा अर्थ ऐ ओह लोक जो मुसलमानें दे बैरी हे।

ओह अल्लाह गी कर्दे बी जोह् (नुकसान) नेई पुजाई सकदे। अल्लाह चांहदा ऐ जे आखरत च उंदे आस्तै कोई हिस्सा नेई रक्खै ते उंदे आस्तै बड्डा अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 177 ॥

जिनें लोकें ईमान गी छोड़ियै कुफर अखत्यार करी लैता ऐ ओह् अल्लाह गी कर्दे बी कोई जोह् (नुकसान) नेई पुजाई सकदे ते उनेंगी दर्दनाक अजाब मिलग ॥ 178 ॥

ते जेहके लोक मुन्कर न ओह कर्दे बी एह नेई समझी लैन जे सादा उनेंगी ढिल्ल देना उंदी जात आस्तै बेहतर ऐ। अस उनेंगी जेहकी ढिल्ल दिन्ने आं (तां) उसदा नतीजा सिर्फ (उंदा) गुनाहें च होर ज्यादा बधी जाना होग ते उंदे आस्तै अपमान जनक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 179 ॥

(एह) ममकन (गै) नथा जे जिस हालत च तुस (लोक) ओ अल्लाह उस पर जिन्ना चिर जे ओह् (अल्लाह) मलीन गी पवित्र शा बकष नेई करी दिंदा (तुंदे जनेह) मोमिनें गी छोड़ी दिंदा ते अल्लाह तुसेंगी गैब (परोक्ष) दियें गल्लें शा कर्दे बी सूचत नथा करी सकदा। हां! अल्लाह अपने रसूलें बिच्चा जिसी चांहदा ऐ चुनी लैदा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह (पर) ते उसदे रसूलें पर ईमान ल्याओ, ते जेकर तुस ईमान ल्यौगे ते संयम अखत्यार करी लैगे तां तुसेंगी बौहत बड्डा बदला / अजर मिलग ॥ 180 ॥

ते जेहके लोक उस (धन गी देने) च जो अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै दिते दा ऐ, कंजूसी करदे न ओह् अपने आस्तै (उसी)

يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي
الْآخِرَةِ ۗ وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ
يُضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

وَلَا يَخْسِبُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ إِنْ تَمَلَّوْا
لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۗ إِنْ تَمَلَّوْا لَهُمْ
لِيُزَادُوا الْإِثْمَ ۗ وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٩﴾

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا
أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ
الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّكُمْ عَلَى
الْغَيْبِ ۖ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رِّسَالِهِ مَن
يَشَاءُ ۗ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَإِن
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٨٠﴾

وَلَا يَخْسِبُنَّ الَّذِينَ بَيَّحَلُونَ بِمَا أَنَّهُمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ ۗ بَلْ هُمْ شُرَّ

कदें बी चंगा नेई समझन। (चंगा नेई) बल्के ओह उंदे आस्तै बुरा ऐ। जिस धन च ओह कंजूसी बरतदे न क्यामत आहलै रोज यकीनन उसदा लड्डन (तौक) बनाया जाग (ते उंदे गलें च पाया जाग) ते गासैं ते धरती दी मीरास (स्वामित्व) अल्लाह आस्तै गै ऐ ते जे (किश) तुस करदे ओ अल्लाह उसी जानदा ऐ। ॥ 181 ॥ (रुकू 18/9)

जिनें लोकें गलाए दा ऐ जे अल्लाह¹ ते गरीब ऐ ते अस अमीर आं। अल्लाह नै उंदी (इस) गल्ला गी यकीनन सुनी लैता ऐ, अस उंदी एह गल्ल ते उंदा बिला-ब'जा गै नबियें गी मारने दी ताक च ठले दे रौहना यकीनन लिखियै रखगे ते अस (उनेंगी) गलागे जे जलन आहला अजाब चक्खो ॥ 182 ॥

एह (अजाब) जे (किश) थुआड़े हत्थें (कर्मै कारण) अगें भेजे दा ऐ उसदे कारण होग ते सचाई एह ऐ जे अल्लाह अपने बंदें पर जुलम नेई करदा ॥ 183 ॥

जिनें लोकें गलाए दा ऐ जे अल्लाह नै असेंगी यकीनन तकौदी हुकम दिते दा ऐ जे अस (उस बेले तक) कुसै रसूल दी गल्ल नेई मनचै जिन्ना चिर ओह ऐसी कुरबानी (दा हुकम) नेई आहनै जिसी अगग खाई² जंदी होऐ। तूं (उनें गी) आखी दे जे केई रसूल थुआड़े कश मेरे शा पैहलें जाहरा-बाहरा नशान

لَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَّا بِخُلُوبِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ 181

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُمِبُ مَا قَالُوا ۗ وَقَتَلْنَاهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ وَتَقَوَّلَ دُوقُوا عَدَابَ الْحَرِيقِ ۝ 182

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ آيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۝ 183

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ اِئْتِنَا اِلَّا نُوْمِنُ لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يٰٓاْتِنَا بِقُرْبٰنٍ تَاْكُلُهٗ النَّارُ ۗ قُلْ فَذٰءِ كُمْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِاٰتِيَّتِ وَ بِالَّذِيْ قُلْتُمْ فَلَمَّ

1. मुसलमानों गी दान देने आस्तै प्रेरणा देने आहली गल्लें गी सुनियै यहूदी गलांदे हे जे पता लग्गा ऐ जे अस अमीर आं ते अल्लाह गरीब। इसदा जवाब दिते दा ऐ जे ओह दिन दूर नेई जिसलै जे थुआड़े धन बगैरा तुदे शा खूसी लैते जांगन। पही इतिहास शा सिद्ध ऐ जे यहूदी मदीना ते उसदे आसे-पासे दी सारी धन-दौलत छोड़ियै नस्सी गे हे।
2. इस दा एह अर्थ नेई जे अगग कुतुआं आइयै उसी भसम करी दिंदी हो, बल्के बलि देने दा अर्थ एह होंदा हा जे ओह अगगी च जाली जंदी हो ते उसी 'दाह्य बलिदान' गलाया जंदा हा। ऐसे बलिदानें दी प्रथा हिंदुएं, ईरानियें ते यहूदियें च प्रचलत ही।

आहनी चुके दे न ते ओह (चीज) बी जो तुसें ब्यान कीती ऐ। फी जेकर तुस सच्चे ओ तां उनेंगी मारने पर की तुले दे हे? ॥ 184 ॥

फी जेकर ओह तुगी झुठलान तां (केह होआ) तेरे शा पैहलें दे केई रसूलें गी (बी), जो खु'ल्ले नशान ते चमत्कार ते रोशन शरीअत ल्याए हे, झुठलाया जाई चुके दा ऐ ॥ 185 ॥

हर इक जान मौती दा मजा चक्खने आहली ऐ। ते तुसेंगी सिर्फ क्यामत आहलै ध्याडै (गै) थुआडे (कर्म दे) पूरे बदले¹ दिते जांगन। इस आसतै जिसी अग्गी शा दूर रक्खेआ जा ते जन्नत च दाखल कीता जा ओह कामयाब होई गेआ ते संसारक जिंदगी (दा समान) सिर्फ धोखा देने आह्ला आरजी समान ऐ ॥ 186 ॥

तुसेंगी थुआड़ी धन-दौलत ते थुआड़ी जानें दे बारे च जरूर अजमाया जाग ते तुस जरूर उनें लोकें शा जिनेंगी तुंदे शा पैहलें कताब दित्ती गेई ही ते उंदे शा (बी) जेहके मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न अत्त दुख (देने आह्ला कलाम) सुनगे ओ, ते जेकर तुस सबर करगे ओ ते संयम अखत्यार करगे ओ तां एह यकीनन हिम्मत आहले कमें चा ऐ ॥ 187 ॥

ते (उस बेले गी याद करो) जिसलै अल्लाह नै उनें लोकें शा बचन लैता हा जिनेंगी कताब दित्ती गेई ही जे तुस जरूर लोकें दे सामनै इस (कताब) गी जाहर करगे ओ ते इसी नेई छपालगे ओ पर इस दे बावजूद उनें इसी अपनी पिट्टीं पिच्छें सुट्टी दित्ता ते इसी छोडियै थोढ़ी² (हारी) कीमत लेई लैती। जे किश

فَاتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

فَإِنَّ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ
مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالرُّبْرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ
أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ فَمَن زُحِرَ
عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُورِ ﴿١٨٦﴾

لَتُبْلَوْنَ فِيْ أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ۗ
وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا ۗ
وَلَنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ
عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٧﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ ۗ
فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٨﴾

1. जेकर संसार च बी बदला मिलदा ऐ, पर ओह पूरा-पूरा बदला नेई होंदा। मोमिनें दी शान दे मताबक बदला जो अल्लाह दी किरपा दा खु'ल्लम-खु'ल्ला प्रमाण होंदा ऐ, ओह क्यामत आहलै ध्याडै गै मिली सकदा ऐ।
2. इस आयत दी ब्याख्या आसतै दिक्खो सूर: बकर: आयत नं.175 ।

ओह लैंदे न, ओह किन्ना गै बुरा ऐ ॥ 188 ॥

तू उनें लोकें गी जो अपने कीते पर इतरांदे न ते जेहका कम्म उनें नेई कीता ओहदे बारै बी चांहदे न जे उंदी सराहना कीती जा। तू ऐसा कदें बी नेई समझ जे ओह अजाब शा सुरक्षत न। (ओह पकड़ी लैते जांगन) ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 189 ॥

ते गासैं ते धरती दी व्हूमत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह हर गल्ल करने च समर्थ ऐ ॥ 190 ॥ (रुकू 19/10)

गासैं ते धरती दी पदायश (सिरजना) च ते राती-दिनें दे अगैं-पिच्छें औने च अकलमदें आस्तै यकीनन केई नशान (मजूद) न ॥ 191 ॥

(ओह अकलमद) जेहके खड़ोते दे ते बैठे दे ते अपने पासैं दे भार लेते दे अल्लाह गी याद करदे (राँहदे) न ते गासैं ते धरती दी पदायश (सिरजना) बारै सोच-बचार शा कम्म लैंदे न (ते गलांदे न जे) हे साढ़े रब्ब! तोह एह (संसार) ऐहमें (ब्यर्थ गै) पैदा नेई कीता। तू (ऐसे बे-मकसद कम्म करने शा) पवित्तर ऐं। इस आस्तै तू असेंगी अग्गी दे अजाब शा बचाऽ ते साढ़ी जिंदगी गी बे-मकसद बनने शा बचाई लै ॥ 192 ॥

हे साढ़े रब्ब! जिसी तू अग्गी च दाखल करगा उसी ते तोह यकीनन अपमानत करी दिता ते जालमें दा कोई बी मददगार नेई होग ॥ 193 ॥

हे साढ़े रब्ब! असें यकीनन इक ऐसे पुकारने आहले दी अवाज सुनी ऐ जो ईमान (देने)

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا
وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِإِيمَانِهِمْ
فَلَا تَحْسَبَنَّ لَهُمْ بِمَقَارَةٍ مِنَ الْعَذَابِ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٩﴾

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩٠﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْأَبْصَارِ ﴿١٩١﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقَعُودًا ۗ وَعَلَىٰ
جُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ
أَخْرَيْتَهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا إِنَّا أَسْمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ

आस्तै बुलांदा ऐ (ते गलांदा ऐ) जे अपने रब्ब पर ईमान ल्याओ। इस आस्तै अस ईमान लेई आए। इस आस्तै हे साढ़े रब्ब! तूं साढ़े कसूर माफ कर ते साढ़ियां बुराइयां मटाई दे ते असेंगी सदाचारी लोके कनै (मलाइयै) मौत दे ॥ 194 ॥

ते हे साढ़े रब्ब! असेंगी ओह (किश) दे जिस दा तोह अपने रसूलें (दी जबान) राहें साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते क्यामत आहलै ध्याइ असेंगी अपमानत नेई करेआं। तूं अपने बा'यदे दे खलाफ कदें बी नेई करदा ॥ 195 ॥

इस आस्तै उंदे रब्ब नै (एह आखदे होई) उंदी (दुआऽ) सुनी लैती जे अ'ऊं तुंदे चा कुसै कर्म करने आहले दे कर्म गी, चाहे ओह मडद होऐ जां जनानी, जाया नेई करड। तुस इक-दूए कनै (सरबंध रक्खने आहले) ओ। इस लेई जिनें हिजरत कीती ते उनें गी उंदे घरें चा कडूहेआ गेआ ते मेरे रस्ते च तकलीफ दिती गेई ते उनें जंग कीती ते मरोई गे, अ'ऊं उंदी बुराइयें (दे असरें) गी उंदे शरीरें चा यकीनन मटाई देगा ते अ'ऊं उनेंगी यकीनन ऐसे बागें च दाखल करड जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होडन। (एह इनाम) अल्लाह पासेआ बदले दे रूपै च मिलग ते अल्लाह ते ओह ऐ जेहदे कश सारें शा उत्तम सिला ऐ ॥ 196 ॥

जेहके लोक इन्कारी न उंदा देशै च अजादी कनै फिरना-टुरना तुगी कदें बी धोखे च नेई पाई देऐ ॥ 197 ॥

أَنْ أَمْوَابِرِّبِّكُمْ فَمَنْ رَّبِّمَا فَاغْفِرْنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ
الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

رَبَّنَا وَأَتَيْنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا
تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ ﴿١٩٥﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ
عَمَلَ غَامِلٍ مِّنْكُمْ مَّنْ ذَكَرِ أَوْ أُتِيَ
بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي
سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تَوَابًا مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾

لَا يَعْزَلُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي
الْبِلَادِ ﴿١٩٧﴾

एह आरजी लाह ऐ जिसदे बा'द उंदा ठकाना ज्हन्म (च) होग ते ओह अत्त गै बुरा ठकाना ऐ ॥ 198 ॥

مَتَاعٍ قَلِيلٍ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝۱۹۸

पर जिनें लोकें अपने रब्ब दा संयम अखत्यार कीते दा ऐ उंदे लेई ऐसे बाग न जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह उंदे च गै रौहडन। एह अल्लाह पासेआ प्रौहनचारी दे रूपै च होग ते जे (किश) अल्लाह कश ऐ ओह नेक (भलेमानस) लोकें आस्तै होर बी बेहतर ऐ ॥ 199 ॥

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
خَيْرٌ لِّلَآبِرِينَ ۝۱۹۹

ते अहले किताब चा किश लोक यकीनन ऐसे (बी) हैन जो अल्लाह (पर) ते जो (किश) तेरे पर उतारेआ गोदा ऐ (उस पर) ते जो (किश) उंदे पर उतारेआ गोआ (ओहदे पर) ईमान रखदे न ते कन्नै गै (ओह) अल्लाह दे सामनै ल्हीमगी दस्सने आहले न ते अल्लाह दी आयतें दे बदले च थोड़ा¹ मुल्ल नेई लेंदे। एह ऐसे लोक न जे जिंदे कर्म दा बदला उंदे रब्ब कश उंदे आस्तै सुरक्षत ऐ। अल्लाह यकीनन तौले स्हाब करने आहला ऐ ॥ 200 ॥

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ
خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۲۰۰

हे ईमान आहलेओ! सबर शा कम्म लैओ ते (बैरी शा बधिथै / बदध) सबर दा प्रदर्शन करो ते बन्नै (सरहददें) दी नगरानी रक्खो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 201 ॥ (रुकू 20/11)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَ رَاطِبُوا ۖ وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ۝۲۰۱

०००

1. ओ धर्म दे बदले च संसारक तुच्छ धन कबूल नैई करदे।

सूर : अल्-निसा

एह सूऱ: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ सहत्तर आयतां ते चौहबी रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे लोको! अपने रब्ब दा तकवा (संयम)
अखत्यार करो जिसनै तुसेंगी इक (गै) जान
चा पैदा कीता ते उसदी जिन्स (जाति) चा गै
उसदा जोड़ा पैदा कीता ते उनें दौनीं चा मते-
हारे मड़द-जनानियां (पैदा करियै दुनियां च)
फलाए ते अल्लाह दा संयम (इस आस्तै बी)
अखत्यार करो जे ओहदे राहें¹ तुस आपस च
सुआल करदे ओ ते खास कर रिश्तेदारियें (दे
मामले) च (संयम शा कम्म लैओ) अल्लाह
यकीनन तुंदे पर नगरान ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
مِّنْ نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۗ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ①

ते जतीमें गो उंदे माल (धन) देई देओ ते
पवित्तर (धन) दे बदले च अपवित्तर (धन)
नेई लैओ ते उंदा माल (धन) अपने धन च
(मलाइयै) नेई खाओ, एह यकीनन बड्डा
गुनाह ऐ ॥ 3 ॥

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا
الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ ۗ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۗ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ①

1. यानी तुस अल्लाह दे नांउ दा बास्ता देइयै अपनी जरूरतें गो पूरा करने दी इच्छा जाहर करदे ओ।

ते जेकर तुसेंगी एह डर होऐ जे तुस जतीमें दे बारे च न्यांस नेई करी सकगे ओ तां जो तरीका तुसेंगी पसंद होऐ (अपनाई लैओ यानी जतीमें गी छोड़ियै) दूई जनानियें चा द'ऊं-द'ऊं कनै ते त्र'ऊं-त्र'ऊं कनै ते च'ऊं-च'ऊं कनै नकाह करी लैओ, पर जेकर तुसेंगी एह डर होऐ जे तुस न्यांस¹ नेई करी सकगे ओ तां इक गै जनानी कनै जां उनें? (दासियें) कनै जो थुआड़े हत्थै च न, नकाह करो। (एह ढंग इस गल्ला दे) ज्यादा नेडै ऐ जे तुस जालम³ नेई होई जाओ ॥ 4 ॥

ते जनानियें गी उंदे मैहर दिली खुशी कनै देई देओ, पही जेकर ओह अपने दिलै दी खुशी कनै ओहदे चा तुसेंगी किश देई देन तां एह जानदे होई जे ओह थुआड़े आस्तै मजे ते नतीजे दे लिहाज कनै अच्छा ऐ, तुस उसी बे-शक्क खाओ ॥ 5 ॥

ते समझ नेई रक्खने आहलें गी अपना ओह धन नेई देओ जिसी अल्लाह नै थुआड़े आस्तै सहारा बनाए दा ऐ ते उसै चा उनेंगी खलाओ ते उनेंगी लुआओ ते उनेंगी मनासब ते चंगियां गल्लां आखो ॥ 6 ॥

ते जतीमें दी अजमैश उस बेले तगर करदे र'वो जे ओह ब्याह दी आयु तक पुज्जी जान, उसदे बा'द जेकर तुस उंदे च सूझ-बूझ दिक्खो तां उंदे धन उनेंगी बापस परताई देओ ते उंदे

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِمَّنِّي
وَوَلَّتْ وَرَبِّعٌ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا
فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۗ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعْوُلُوا ۗ

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۗ فَإِنْ
طَبِنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُنَّ فَكُلُوهُ
هَيْنًا مَّرِيًّا ۗ

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ
اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا
وَأَكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۗ

وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۗ
فَإِنْ أَنْتُمْ مِنْهُمْ رُشَدًا فَأَدْفَعُوا
إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۗ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا

1. अनाथ जनानियें चा इक शा ज्यादा कनै नकाह करना चंगा नेई, की जे ना-इन्साफी दा डर ऐ। हां! उंदे अलावा दूई जनानियें चा द'ऊं-द'ऊं, त्र'ऊं-त्र'ऊं, च'ऊं-च'ऊं कनै नकाह करी सकदे ओ, की जे उंदे बारस उंदे हक दी रक्खेआ करी सकदे न।
2. नेहियां जनानियां जेहकियां युद्ध च शामल होन ते युद्ध भूमि च सेना गी युद्ध करने दी प्रेरणा देन ते पही बंदी बनाई लैतियां जान, उनेंगी दासियां गलाया जंदा ऐ।
3. इस चाल्ली दा ब्यहार करिये तुस जुलम ते पापें दे खतरे शा मती हद्दा तगर बची सकदे ओ।

जुआन होई जाने दे डरा कनै उंदे धन नजायज तौरा पर ते तौले-तौले नेई खाई जाओ ते जो कोई धनवान होऐ ओहदे आस्तै मनासब ऐ जे ओह (इस धन दे प्रयोग शा) पूरी चाल्ली बचे दा र'वै, पर जो गरीब होऐ ओह मनासब तौरा पर (इस धन चा) खाई सकदा ऐ, फही जिसलै तुस उनेंगी उंदे धन परताओ तां उंदे (अनाथें दे) सामनै गुआह बनाई लैओ ते सहाब लैने आस्तै अल्लाह (इक्कला गै) काफी ऐ ॥ 7 ॥

ते मडदें दा बी ते जनानियें दा बी उस धन च इक हिस्सा ऐ जो उंदे मां-प्योऽ ते उंदे करीबी रिश्तेदार छोड़िये मरी जान, भामें इस (पिता-पुरखी) जैदाद चा थोढ़ा बचे दा होऐ जां ज्यादा। एह इक निश्चत हिस्सा ऐ जो (अल्लाह आहले पासेआ) नियुक्त कीता गेदा ऐ ॥ 8 ॥

ते जिसलै (पुश्तैनी जैदाद दे) बंडारे मौकै दूप रिश्तेदार ते जतीम ते गरीब लोक बी आई जान तां एहदे चा उनेंगी बी देई देओ ते उनेंगी मनासब ते चंगियां गल्लां आखो ॥ 9 ॥

ते जेहके लोक इस गल्ला शा डरदे होन जे जेकर ओह अपने पिच्छें कमजोर उलाद छोड़ी गे तां उसदा केह बनग ? तां उनेंगी (दूप जतीमें दे बाँरे बी) अल्लाह दे डर शा कम्म लैना चाही दा ते चाही दा ऐ जे ओह साफ ते सिद्धी गल्ल गलान ॥ 10 ॥

जेहके लोक जुलम कनै जतीमें दा माल खंदे न ओह यकीनन अपने दिड्डें च सिर्फ अगग भरदे न ते ओह यकीनन भड़कै करदी अग्गी च दाखल होंगन ॥ 11 ॥ (रुकू1/12)

وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا^ط وَمَنْ كَانَ عَنِيًّا^٥
فَلْيَسْتَعْفِفْ^ع وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ^ط
بِالْمَعْرُوفِ^ط فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ^ط
أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ^ط وَكَفَى بِاللَّهِ^ط
حَسِيبًا^٥

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ^ط
وَالْأَقْرَبُونَ^ط وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا^ط
تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ^ط
أَوْ كَثُرَ^ط نَصِيبًا مَّفْرُوضًا^٥

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ^ط
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرزُقُوهُمْ مِنْهُ^ط
وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا^٥

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ^ط
ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا^ط
اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا^٥

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ^ط
ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا^ط
وَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا^٥

अल्लाह थुआड़ी उलाद दे बारै तुसेंगी हुकम दिंदा ऐ (जे इक) मड़दै दा (हिस्सा) द'ऊं जनानिये दे हिस्से दे बरोबर ऐ ते जेकर (उलाद) जनानियां (गै जनानियां) होन जेहकियां द'ऊं शा उप्पर होन तां उंदे आस्तै (बी) जे किश उस (मरने आहले) नै छोड़े दा होऐ (उसदा) 2/3 हिस्सा निश्चत ऐ ते जेकर इक (गै जनानी) होऐ तां ओहदे आस्तै (छोड़ी दी जैदाद दा) अद्धा हिस्सा ऐ ते जेकर उस (मरने आहले) दै उलाद होऐ तां उसदे मां-प्योऽ आस्तै (यानी) उंदे चा हर इक आस्तै उसदी छोड़ी दी जैदाद चा छेमां हिस्सा (निश्चत) ऐ जेकर उसदै उलाद नेई होऐ ते उसदे मां-प्योऽ (गै) बारस होन तां उसदी मां दा त्रीया हिस्सा (निश्चत) ऐ पर जेकर उसदे भ्राऽ (भैन मजूद) होन तां उसदी मां दा छेमां हिस्सा (निश्चत) ऐ (एह सब हिस्से) उसदी बसीहत ते (उसदे कजे दे) भुगतान दे बा'द दिते जांगन। तुस नेई जानदे जे थुआड़े पुरखें ते थुआड़े पुत्तरे चा कु'न थुआड़े आस्तै ज्यादा लाह देऊ ऐ। एह अल्लाह पासेआ जरूरी करार दिता गेदा ऐ। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 12 ॥

ते थुआड़ी जनानियां मरने परैत जे किश छोड़ी जान, जेकर उंदी उलाद नेई होऐ तां उंदे छोड़े दे धन दा अद्धा हिस्सा थुआड़ा ऐ ते जेकर उंदी संतान होऐ तां जे किश उनें छोड़े दा ऐ ओहदे चा चौथा हिस्सा थुआड़ा ऐ। (एह हिस्से उंदी) बसीहत ते कजां चकाने दे बा'द (बचे दे धन चा) हांगन। जेकर थुआड़ी उलाद नेई होऐ तां जे किश तुस छोड़ी जाओ

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ ۚ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَهَبْنَنَّهُنَّ مِمَّا تَرَكَ ۖ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۖ وَلَا بَوَیْهَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ فَإِن لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ ۖ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ لِأَبَائِكُمْ وَأَبْنَاؤِكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُم أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۖ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُنْ لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلِكُمُ الرِّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَلَهُنَّ الرِّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِن لَّمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَ

لَكُمْ وَلَكِ فَاهِنَّ الثَّمَنُ مَا تَرَكْتُمْ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِ تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۖ وَإِنْ
كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً وَوَلَةً
أَخًا أَوْ أُخْتًا فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا
السُّدُسُ ۖ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ
فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ
يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ غَيْرَ مَصْرَارٍ ۚ
وَصِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝

ओहदे चा चौथा हिस्सा उंदा (उनें जनानियें दा) ऐ ते जेकर तुंदी संतान होऐ तां जे किश तुस छोड़ी जाओ ओहदे चा अठमां हिस्सा उंदा (जनानियें दा) ऐ। (एह हिस्से) थुआड़ी बसीहत ते कर्जा चुकाने दे बा'द होंगन ते जिस मड़द जां जनानी दे छोड़े दे माल दी बंड कीती जंदी ऐ, जेकर उस दा प्योऽ ते कोई संतान नेई होऐ ते उसदा इक भ्राऽ जां इक भैन¹ होऐ तां उंदे चा हर इक दा छेमां हिस्सा होग ते जेकर ओह इस शा ज्यादा होन तां ओह सारे त्रीये हिस्से च शामिल होंगन। एह हिस्से मरने आहले दी बसीहत ते कर्जा चुकाने दे बा'द बचे दे माल चा होंगन। इस बंडारे च कुसे गी नुकसान पजाने दा मकसद नेई होना चाही दा ते अल्लाह पासेआ तुसेंगी हुकम दिता जंदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते सैहनशील ऐ ॥ 13 ॥

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۖ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ
الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ۝

एह अल्लाह दियां (निश्चत कीती दियां) हद्दां न ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दे आज्ञाकारी होन उनेंगी ओह ऐसे बागें च दाखल करग जिंदे च नैहरां बगदियां होंगन ते ओह उंदे च गै बास करडन ते इय्यै बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 14 ॥

وَمَنْ يُعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ
حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا ۚ وَلَهُ
عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

ते जो शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल दी ना-फरमानी करै ते उसदी (निश्चत) हद्दें शा अगमें लंघी जा ओह उसी (नरक दी) अगगी च दाखल करग, जेहदे च ओह चिरे तगर² बास करग ते ओहदे आस्तै अपमान

1. मूल शब्द 'कलाला' दे जिनें भ्राएं-भैनें दे बारस होने दा इत्थें बर्णन कीता गेदा ऐ ओह ऐसे भैन-भ्राऽ न जेहके ओहदी मां चा होन।
2. सुर्ग आस्तै बी 'खुलूद' (सदा) शब्द प्रयुक्त होऐ दा ऐ यानी एह जे सुर्ग च रौहने आहले लोक लम्मे समे तक ओहदे च बास करडन ते नर्क आस्तै बी इय्यै 'खुलूद' शब्द बरते दा ऐ, पर पविचर कुरआन च दूए थाहरें पर इस दा स्पष्टीकरण होऐ दा ऐ जे सुर्ग-बासी ओहदे च लगातार बास करडन, पर नर्क दे अजाब दी अबधि किश चिरे बा'द खतम होई जाग।

जनक अजाब निश्चत ऐ ॥ 15 ॥
(रुकू 2/13)

ते थुआड़ी जनानियें चा जो बी कुसै ना-पसंद (अश्लील¹) कम्मै दे लागै जान, उंदे बारै च उंदे पर अपनै (रिश्तेदारें ते गुआडियें) चा चार गुआह ल्याओ, इस आस्तै जेकर ओह (चार गुआह) गुआही देई देन तां तुस उनेंगी अपने घरें च उस बेलै तगर रोकी रक्खो जे उनेंगी मौत आई जा जां अल्लाह उंदे आस्तै कोई दूआ रस्ता कइडी देऐ ॥ 16 ॥

ते तुंदे चा जेहके दरुं मइद अश्लील² कम्मै (झगड़े-फसाद) दे लागै जान तां तुस उनेंगी दुख पजाओ, फही जेकर ओह दमै प्राहचित करी लैन ते (अपना) सुधार करी लैन तां उंदा पीछा छोड़ी देओ। अल्लाह यकीनन बौहत गै तोबा कबूल करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

तोबा (दा कबूल करना) अल्लाह पर सिर्फ उनें लोके आस्तै गै जरूरी ऐ जेहके ना-समझी कन्नै बुरा कम्म करी बैठे दे हौन, फही ओह तोले गै तोबा करी लैन ते एह लोक ऐसे न जे अल्लाह उंदे पर किरपा करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

وَالَّتِي يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسَكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّهِنَّ بِالْمَوْتِ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَهُمَا مِنْكُمْ فَأَذَوْهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

1. इस आयत नं० 16 ते अगली आयत नं० 17 च मारूफ (ना-पसंद) कम्मै दी स'जा निश्चत कीती गेदी ऐ। जनानी आस्तै एह जे खानदान दे चार गुआहें दी गुआही पर उसी घरें चा मनमरजी कन्नै निकलने शा रोकेआ जा ते मइदें आस्तै एह जे सभ्यता सरबंधी रोकां ओहदे पर लाइयां जान। इस च कदें बी कुसै काम-बासना सरबंधी गुनाह दा जिकर नेई ऐ, की जे सूर: नूर च ऐसे गुनाहें दा बर्णन बी कीता गेदा ऐ, पर सूर:नूर च ब्यान कीती गेदी स'जा ते इस आयत च दरसी गेदी स'जा आपस च बक्ख-बक्ख न। इस आस्तै सेही होंदा ऐ जे इस आयत च जिनें गल्लें दी स'जा ब्यान कीती गेदी ऐ, ओह दुराचार ते बुरे कम्मै सरबंधी गल्लां न।
2. इस आयत दा अर्थ एह ऐ जे जेकर दो मइद ना-पसंद गल्ल करन तां प्रसंग शा साफ ऐ जे इस थाहरा पर अर्थ झगड़ा ते फसाद ऐ नां के व्यभिचार।

ते तोबा दा कबूल कीता जाना उनें लोकें आसतै नेई ऐ जेहके पाप करदे गै जंदे न इत्थें तक जे जिसलै उंदे चा कुसै दे सामनै मौती दी घड़ी आई जंदी ऐ तां आखदा ऐ जे यकीनन हून मैं तोबा करी लैती ऐ ते नां उनें लोकें आसतै ऐ जेहके इन्कार करने दी हालत च गै मरी जंदे न। एह लोक ऐसे न जे असें उंदे आसतै दर्दनाक अजाब त्यार करी रखे दा ऐ ॥ 19 ॥

हे ईमानदारो! थुआड़े आसतै एह जायज नेई जे तुस बदो-बदी जनानियें दे बारस बनी जाओ ते तुस उनेंगी इस मन्शा कनै बी नेई सताओ जे जे किश तुसें उनेंगी दिते दा ऐ, ओहदे चा किश खोही लैओ¹। हां! जेकर ओह जाहरा तौर पर बुरा कम्म करने आहलियां होन (तां उसदे बाँरे च हुकम पैहलें आई चुके दा ऐ) ते उंदे कनै अच्छा ब्यहार करो ते जेकर ओह तुसेंगी पसंद नेई होन तां (याद रखो जे एह) ममकन ऐ जे इक चीज तुसेंगी पसंद नेई होऐ ते अल्लाह ओहदे च मता-हारा बेहतरी दा समान पैदा करी देऐ ॥ 20 ॥

ते जेकर तुस इक लाड़ी दे बदलै दूई लाड़ी बदलना चाहो ते तुस उंदे चा कुसै इक गी माल दा इक ढेर देई चुके दे ओ तां बी उस माल चा किश बी बापस नेई लैओ। क्या तुस ओहदे पर झुठा दोश लाइयै ते जाहरी-बाहरी पाप राहें ओह माल लैगे ओ? ॥ 21 ॥

ते तुस कियां उस माल गी बापस लेई सकदे ओ जिसलै जे तुस आपस च मिली चुके दे

وَكَيْسَتِ الثَّوْبَةَ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِنِّ وَلَا الَّذِينَ
يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۗ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا
النِّسَاءَ كَرْهًا ۗ وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا
بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ ۗ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا
شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ۝

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ
زَوْجٍ لَّوَأْتَيْتُمُ إِحْدَهُنَّ قِطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا
مِنْهُ مِثْمًا ۗ تَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِنَّمَا مُبِينًا ۝

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ

1. यानी पैहली आयत दे मताबक उनेंगी बाहर निकलने शा रोकनी सकदे ओ। उंदा माल खुसने आसतै ऐसा नेई करो ते एह अर्थ नेई जे जेकर व्यभिचार च प्रसी दियां होन तां उंदा माल खुसी लैओ।

ओ ते ओह जनानियां तुंदे शा इक पक्का बा'यदा लेई चुकी दियां न ॥ 22 ॥

ते तुस उनें जनानिये चा कुसे कनै नकाह नेई करो, जिंदे कनै थुआड़े बब्ब-दादा नकाह करी चुके दे होन, पर जो पैहलें होई गोआ से होई गोआ। एह (कम्म) यकीनन रोह चढ़ाने आहला हा ते (एह) बौहत बुरी रसम ही ॥ 23 ॥ (रुकू 3/14)

तुंदे आस्तै र्हाम कीतियां गेदियां न थुआड़ियां मामां, थुआड़ियां धीयां, थुआड़ियां भैनां, थुआड़ियां बूआं (फुफ्फेआं), थुआड़ियां मासियां, थुआड़ियां भतीजियां, थुआड़ियां भनेइयां, तुसेंगी दुदध पलैने आहलियां थुआड़ियां मामां, थुआड़ियां दुदध च शरीक भैनां, थुआड़ियां सस्सां, ते थुआड़ियां मतरेई धीयां जो थुआड़ी उनें लाड़िये चा होन, जिंदे कनै तुस संभोग करी चुके दे ओ ते उंदा थुआड़े घरे च लालन-पालन होंदा रेहा होऐ, पर जेकर तुसे उंदा मामे कनै संभोग नेई कीते दा होऐ तां तुसेंगी (उंदी कुड़िये/धीरी कनै नकाह करने च) कोई पाप नेई ते (इस्से चाल्ली) थुआड़े उनें पुत्रे दियां लाड़ियां जो थुआड़े बीरज चा होन (थुआड़े आस्तै र्हाम न) ते एह बी जे तुस द'ऊं भैने गी (लाड़ी दे रूपै च) इक्कै बेलै किट्टे करो। हां! जो बीती गोआ (सो बीती गोआ)। यकीनन अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 24 ॥

إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً
وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ۝

حَرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ
وَآخَوَاتِكُمْ وَعَمَّاتِكُمْ وَخَالَاتِكُمْ وَبَنَاتِ
الْأَخِ وَبَنَاتِ الْأَخِ وَأُمَّهَاتِ النِّسَاءِ
الَّتِي لَا يَرْضَعْنَ بُرْسًا وَأَخَوَاتِكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ
وَأُمَّهَاتِ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبِكُمُ الَّتِي فِي
حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ ۖ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ۖ وَحَلَائِلُ أَبَائِكُمُ
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ ۗ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ
الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُورًا رَحِيمًا ۝

ते (पैहलें गै) ब्होई दियां जनानियां बी (थुआड़े आस्तै रूहाम न) सवाए उनें जनानियें दे जेहकियां (दासियें दे रूपे च कैद होइयें) थुआड़े कब्जे च¹ आई जान। अल्लाह दा एह हुकम थुआड़े आस्तै जरूरी (फर्ज) ऐ ते जेहकियां इंदे (उप्पर दस्सी गेदी जनानियें दे) अलावा होन, ओह थुआड़े आस्तै (नकाह दे बा'द) ल्हाल (जायज) न। (इस चाल्ती) जे तुस अपने धन (मैहर) कनै उनेंगी हासल करो, शर्त एह ऐ जे तुस ब्याह करने आहले होओ, जनाह² करने आहले नेई होओ। फही (एह शर्त बी ऐ जे) जेकर तुसें उंदे शा लाह लेदा होऐ तां तुस उनेंगी उंदे निरधारत मैहर देई देओ ते मैहर निरधारत होई जाने दे बा'द जिस (कमी-बेशी) पर तुस आपस च समझोता करी लैओ तां उसदे बाँरे च तुसें गी कोई पाप नेई लगग। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 25 ॥

ते तुंदे चा जो शख्स अजाद मोमिन जनानी कनै ब्याह करने दी समर्थ बिल्कुल नेई रखदा होऐ तां ओह थुआड़े कब्जे च आई दी दासियें यानी थुआड़ी मोमिन दासियें चा कुसै कनै नकाह करी लै ते अल्लाह थुआड़े ईमान गी सारें शा बद्ध जानदा ऐ। तुस इक-दूए कनै (सरबंध रखदे) ओ। इस लेई उंदे कनै उंदे मालके दी आज्ञा कनै ब्याह करो ते उनेंगी उंदे मैहर नियम (दस्तूर) मताबक देई देओ, जिसलै जे ओह पवित्तर आचरण³ आहलियां

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ۚ وَأَجَلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذِكْرِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ۚ فَمَا اسْتَعْتَمْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ مِنْ قَتْلِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ ۚ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ فَاتَّكُفُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

1. मतलब एह ऐ जे जिनें जनानियें कनै नकाह जायज ऐ ओह ते नकाह दे बा'द ल्हाल (जायज) गै होउन, पर पैहली सूची आहली जनानियां नकाह दे कनै बी ल्हाल (जायज) नेई होई सकदियां। हां! युद्ध च बंदी बनाइयां गेदियां जनानियां नकाह कनै ल्हाल (जायज) होई सकदियां न, जिसलै जे उनेंगी कोई अजाद नेई कराउ तां फही उंदे शा अजाजत लैने दी लोड़ नेई। कौमी इखलाक (शिरय्याचार) गी ठीक रखने आस्तै सरकार ऐसी बंदी जनानियें दा संरक्षक नियुक्त करियें उंदा नकाह करी सकदी ऐ।
2. इसदा एह अर्थ नेई जे मोमिन जनाह करा, बल्के मतलब एह ऐ जे अस मोमिन शा इयें मेद करने आं जे ओह ब्याह करदे बेलें पूरी चाल्ती समय गी ध्यान च रक्खग ते जनाह दे लागै बी नेई जाग।
3. इस दा एह अर्थ नेई जे जेकर ओह नेक चाल-चलन आहलियां होन तां उंदे मैहर देओ, बरना नेई देओ, बल्के अर्थ एह ऐ जे ऐसी गे दासियें कनै ब्याह करो जिंदा पवित्तर होना तुंदी नजरें च सिद्ध होई चुके दा होऐ ते फही उंदे मैहर अजाद जनानियें आंगर देई देओ।

होन नां के जनाह करने आहलियां जां चोरी-छपै यार बनाने आहलियां होन, पही जिसलै ओह ब्याह दे ब'न्नन च बज्जी जान ते पही बी ओह कोई बुरा कम्म करी बौहन, तां उंदी स'जा अजाद जनानियें शा अद्धी होग। एह (अजाजत) ओहदे आस्तै¹ ऐ जो तुंदे चा पाप शा डरदा होऐ ते थुआड़ा सबर करना थुआड़े आस्तै बेहतर ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 4/1)

अल्लाह चांहदा ऐ जे जेहके लोक तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न उंदे रीती-रवाज (तरीके) थुआड़े आस्तै ब्यान करै ते (उंदे बारै) थुआड़ी अगुआई करै ते तुंदे पर देआ करै ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 27 ॥

ते अल्लाह ते एह चांहदा ऐ जे तुंदे पर किरपा करै, पर जो लोक बिशे-बासनें दा अनुसरण करदे न ओह चांहदे न जे तुस (बदी/दुराचार पासै) बिल्कुल झुकी जाओ ॥ 28 ॥

अल्लाह चांहदा ऐ जे थुआड़ा बोझ तुंदे पर घट्ट करै ते मनुक्ख ते कमजोर पैदा कीता गेदा ऐ ॥ 29 ॥

हे ईमानदारो! तुस अपने माल नजैज तरीके कनै आपस च नेई खाओ। हां! एह जायज गल्ल होग जे (माल दा लैना) आपसी रजामंदी कनै बपार राहें होऐ ते तुस अपने आपै गी कतल नेई करो! अल्लाह यकीनन तुंदे पर बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 30 ॥

مَحْصَنَاتٍ غَيْرٍ مُّسَفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتٍ
أَخْدَانٍ ۚ فَإِذَا أَحْصَيْتَ فَإِنَّ أَتَيْنَ
بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى
الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ حَثِي
الْعَمَتِ مِنْكُمْ ۗ وَأَنْ تَصِيرُوا خَيْرَ
لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وَاللَّهُ يَرِيدُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهْوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا
مِيلًا عَظِيمًا ۝

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وِخْلِقَ
الْإِنْسَانِ صَعِيقًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمُ
بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ۗ وَلَا تَقْتُلُوا
أَنْفُسَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

1. दासियें कनै ब्याह करना सिर्फ मजबूरी दी हालत च जायज ऐ की जे ओह दूई कौम ते दूर धर्म कनै सरबंध रखदियां न। बेहतर ते इय्ये ऐ जे अपनी कौम ते अपने धर्म कनै गै सरबंध रखने आहली अजाद जनानियें कनै ब्याह कीता जा।

ते जो (शख्स) बी एह (यानी दूए दा माल खाना) ज्यादती ते जुलम दी आदत दी ब'जा कन्नै करग उसी अस जरूर अग्गी च सुटगे ते एह् गल्ल अल्लाह आस्तै बौहत असान ऐ ॥ 31 ॥

जिनें गल्लें शा तुसेंगी रोकेआ जंदा ऐ जेकर तुस उंदे चा बड़्डी-बड़्डी गल्लें शा दूर र'वो तां अस तुंदे चा तुंदियां कमियां (यानी ऐब) दूर करी देगे ते तुसेंगी सम्मान आहले थाहें च दाखल करगे ॥ 32 ॥

अल्लाह नै तुंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें पर (जिस गल्ला कारण) प्रधानता देई रक्खी दी ऐ उसदी कामना नेई करो। जे किश मड़दें कमाए दा ऐ ओहदे चा उंदा हिस्सा ऐ ते जे किश जनानियें कमाए दा ऐ उस चा उंदा हिस्सा ऐ ते अल्लाह शा गै उसदी किरपा दा हिस्सा मंगो। अल्लाह हर इक चीजा गी यकीनन बौहत जानने आहला ऐ ॥ 33 ॥

ते असें हर इक (मरने आहले शख्स) द्वारा छोड़े दे माल बारै बारस निरधारत करी दिते दे न, ओह् (बारस) मां-प्योऽ ते नजदीकी रिश्तेदार न, ते ओह् (खसम जां वीमतां) बी जिंदे कन्नै तुस पक्के करार¹ करी चुके दे ओ। इस आस्तै उनेंगी बी उंदे निश्चत हिस्से देई देओ। ते अल्लाह हर इक गल्ला पर यकीनन नगरान ऐ ॥ 34 ॥ (रुकू 5/2)

मड़द उस प्रधानता कारण जनानियें दे नगरान न जो अल्लाह नै उंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें पर दित्ती दी ऐ ते इस करी बी

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيْهِ نَارًا ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيْرًا ﴿٣١﴾

اِنَّ تَجْتَنِبُوْا كِبٰٓرَ مَا سَأَلْنَا عَنْهُ
تُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّاَتِكُمْ وَتُدْخِلَكُمْ
مَدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣٢﴾

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلَى
بَعْضٍ ۗ لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا كَسَبُوْا
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا كَسَبْنَ ۗ وَسَأَلُوْا
اللَّهَ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عٰلِيْمًا ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيْ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِيْنَ
وَالْاَقْرَبُوْنَ ۗ وَالَّذِيْنَ عَقَدْتُمْ اٰيْمٰنَكُمْ
فَاَتَوْهُمْ نَصِيْبُهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ شٰهِيْدًا ﴿٣٤﴾

الرِّجَالِ قَوْمُوْنَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ ۗ وَمِمَّا اَنْفَقُوْا

1. इस दा अर्थ खसम जां वीमतां न ते ओह् पवित्तर कुरआन दे हुकम मताबक बारस न ते हूनै तक बारस गै मन्ने जा करदे न।

जे ओह अपने मालें (धन-दौलत) चा (जनानियें पर) खर्च करी चुके दे न। इस आस्तै नेक जनानियां ओह न जो आज्ञा पालन करने आहलियां होन ते अल्लाह दी मदद कन्नै गुप्त गल्लें दी पड़दादारी बनाई रखने आहलियां होन, पर जिंदे शा तुसेंगी ना-फरमानी¹ दा भै होऐ तां उनेंगी समझाओ। नसीहत करो ते उनेंगी उंदे बिस्तरें च इक्कले छोड़ी देओ, फही (बी नेई समझन तां) उनेंगी मारो। फही जेकर ओह थुआड़ी आज्ञा दा पालन करन लगी पौन तां उंदे खलाफ कोई बहान्ना नेई ढूंडो। अल्लाह यकीनन बौहत बुलंद (ते) सारें शा बड्डा ऐ ॥ 35 ॥

ते जेकर तुसेंगी उनें दौनीं (यानी लाड़ी-मरहाजै) दी आपसी (तल्लकाती) बगाड़ होई जाने दा डर होऐ तां इक पैँच्च उस (यानी मरहाजै) दे रिश्तेदारें चा ते इक पैँच्च उस (यानी लाड़ी) दे रिश्तेदारें चा नियुक्त करो, फही जेकर ओह दमै (पैँच्च) सु'ला कराना चाहन तां अल्लाह उनें दौनीं (यानी लाड़ी-मरहाजै) च अनुकूलता पैदा करी देग। अल्लाह यकीनन बौहत जानने आहला (ते) खबरदार ऐ ॥ 36 ॥

ते तुस अल्लाह दी अबादत करो ते कुसै चीजै गी उसदा शरीक नेई बनाओ ते मां-प्योऽ ते नजदीकी रिश्तेदारें, जतीमें, गरीबें, गुआंठी रिश्तेदारें, (बे-तल्लक) (छड़े बाकफ) गुआंठियें, लागै रौहने आहले लोकें, मसाफरें ते जिंदे तुस मालक बनी चुके दे ओ, उंदे सारें पर बी

والمصنّتہ النساء

مِنْ أَمْوَالِهِمْ^ط فَاصْلَحْتُمْ فَنَشْتُمْ
حَفِظْتُمْ لِّلْعَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ^ط
وَالَّذِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ^ط
وَأَمْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ^ط
فَإِنْ أَطَعَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا^ط
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا^ط
إِنْ يَرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا^ط
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ

1. इत्थें ना-फरमानी दा अर्थ जनाह नेई, बल्के सधारण बुराइयां न जिंदे कारण मनुक्ख अपने गुआंठियें च अपमानत/बेजत होई जंदा ऐ। इस आस्तै ऐसी स'जा निश्चत कीती जेहदे करी जनानी म्हल्ले च खु'ल्ली-डु'ल्ली नेई फिरी सकै। हां! जेकर मड़द अत्याचार शा कम्म लै तां जनानी गो काची/जज्ज कस शकैत करने दी अजाजत ऐ।

स्थान (परोपकार) करो ते जो घमंडी ते इतराने आहले हौन, उनेंगी अल्लाह कदें बी पसंद नेई करदा ॥ 37 ॥

जो आपूं (बी) कंजूसी करदे न ते दूर लोकें गी बी कंजूसी दी प्रेरणा दिंदे न ते जे किश अल्लाह नै अपनी किरपा कनै उनेंगी प्रदान कीते दा ऐ उसी छपालदे न ते असें मुन्करें आसतै अपमान-जनक अजाब त्यार करी रक्खे दा ऐ ॥ 38 ॥

ते जेहके लोक अपना माल लोकें गी दस्सने आसतै खर्च करदे न ते ओह नां ते अल्लाह पर ईमान रक्खे न ते नां गै पिच्छें औने (आखरत) आहले दिनै पर। (उंदा अन्जाम बुरा होग) ते जिस शख्स दा साथी शतान होऐ (ओह चेता रक्खै जे) ओह बौहत बुरा साथी ऐ ॥ 39 ॥

ते उंदे पर केह (कैहर टुट्टी पौंदा) हा जेकर ओह अल्लाह पर ते पिच्छें औने (आखरत) आहले दिनै पर ईमान लेई औंदे ते जे (किश) अल्लाह नै उनेंगी दिन्ते दा ऐ ओहदे चा (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करदे, ते अल्लाह उंदे बारै खूब जानकारी रक्खदा ऐ ॥ 40 ॥

अल्लाह कदें कुसै पर तिल-परमान बी जुलम नेई करग ते जेकर (कुसै दी) कोई नेकी होग तां उसी बधाग ते अपने पासेआ (बी) बौहत बड्डा अजर/ बदला देग ॥ 41 ॥

उस बेलै उंदी केह हालत होग जिसलै अस हर-इक जमात चा इक गुआह लेई औंगे ते तुगी इनं लोकें बारै गुआह दे रूपै च लेई औंगे ॥ 42 ॥

وَالَّذِينَ سَبُّوا النَّبِيَّ وَالَّذِينَ سَبُّوا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ سَبُّوا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ سَبُّوا رَسُولَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ۝

الَّذِينَ يَبْخَاؤُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۝

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ۝

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يُظِلُّهُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۖ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يُّضَعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

उस रोज जिनें इन्कार कीते दा ऐ ते इस रसूल दी ना-फरमानी कीती दी ऐ, ओह चाह्दन जे काश! उनेंगी धरती च दब्बी दिता जंदा। उस रोज ओह अल्लाह शा कोई गल्ल छपाली नेई सकडन ॥ 43 ॥ (रुकू 6/3)

हे ईमानदारो! जिन्ना चिर तुस होशै च नेई होओ उन्ना चिर नमाज दे लागै नेई जाओ यानी उस बेले तगर जे जो कुश तुस गलाऽ करदे ओ उसी समझन नेई लगो ते नां गै अपवित्तर होने दी हालत च (नमाज पढ़ो) जिन्ना चिर जे शानान नेई करी लैओ, सिवाए इसदे जे तुस रस्तै चला करदे होओ ते जेकर तुस बमार ओ जां सफर च ओ (ते तुस अपवित्तर अवस्था च ओ तां तयम्मूम करी लै करो) जां तुंदे चा कोई सचेता फिरिये आया होऐ (ते पानी नेई मिलै) जां तुस जनानिये कनै हम-बिस्तरी करी चुके दे होओ (यानी तुस भिट्टे ओ) ते तुसेंगी पानी नेई मिली सकै, तां पवित्तर मिट्टी कनै तयम्मूम¹ करो, पही (तुस ओह मिट्टी आहले हत्थ) अपने मूहें ते हत्थें पर मलो। अल्लाह यकीनन बौहत बखशने आहला (ते) माफ करने आहला ऐ ॥ 44 ॥

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई पता जिनेंगी (अल्लाह दी) कताब चा किश हिस्सा दिता गेआ हा। ओह गुमराही गी अपनाऽ करदे न ते चांहदे न जे तुस बी असल रस्ते थमां भटकी जाओ ॥ 45 ॥

ते अल्लाह थुआड़े बैरियें गी (थुआड़े शा) बद्ध जानदा ऐ ते अल्लाह दी दोस्ती गै

يَوْمَئِذٍ يَبُوذُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا
الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ
وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
وَلَا جُنْبًا إِلَّا غَائِبِينَ حَتَّىٰ
تَغْتَسِلُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِبِ أَوْ
لَمْ تَسْمِعُوا النَّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا ۝

الْمُتَرَاتِي الَّذِينَ أُوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ
الْكِتَابِ يَشْرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ
أَنْ تَضَلُّوا السَّبِيلَ ۝

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَابِكُمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

1. नमाज बगैरा उपासना आस्तै पानी कनै बुजु कीता जंदा ऐ। तयम्मूम बुजु दे बदले च ऐ। सुच्ची मिट्टी पर दमें हत्थ दो बार मारिये पही उनेंगी मूहें ते हत्थें पर मलने दी क्रिया दा नां तयम्मूम ऐ।

काफी ऐ ते अल्लाह मददगार होने दे स्हाबें बी काफी ऐ ॥ 46 ॥

जेहके लोक यहूदी न उंदे चा किश (अल्लाह दी) गल्लें गी उंदी ज'में थमां अदली-बदली दिंदे न ते गलांदे न जे असें सुनेआ, पर इसदे बावजूद बी असें ना-फरमानी कीती ते (गलांदे न जे) तूं साढ़ियां गल्लां सुन! (खुदा दा कलाम) तुगी कदें बी नेई सुनाया जा¹ ते तूं साढ़ा लिहाज कर। एह गल्ल अपनी जबानी झूठ² बोलदे होई ते धर्म पर व्यंग करदे होई गलांदे न ते जेकर ओह इय्यां गलांदे जे असें सुनेआ ते असें मन्नी लैता ते (गलांदे जे) सुन! ते साढ़े पर (रैहमत दी) नजर कर! तां एह उंदे आस्तै बेहतर ते ज्यादा दरुस्ती (सुधार) दा मूजब होंदा, पर ओह एहदे शा नां सिर्फ बंचत रेह बल्के अल्लाह नै उंदे इन्कार कारण उंदे पर लानत कीती। इस आस्तै ओह ईमान नेई³ आहन्दे ॥ 47 ॥

हे लोको! जिनेंगी (अल्लाह दी) कताब दिती गेई ही, इस कताबा पर बी जिसी असें हून नाज़ल कीता ऐ ते जो इस वाणी दी पुश्टी करने आहली ऐ जेहकी थुआड़े कश पैहलें शा मजूद ऐ उस (बेले) शा पैहलें ईमान ल्याओ जिसलै जे अस तुंदे चा बड़डे-बड़डे लोकें गी हलाक करी देचै ते उनेंगी उंदी

وَلِيًّا تَا وَكَفَى بِاللّٰهِ نَصِيرًا ۝

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيًّا بِأَسْتَيْهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ طَوًّا أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمُ وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ امْنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلُ أَنْ نَطْمَسَ وُجُوهًا فَتَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ السَّبْتِ ۝

1. मूल शब्द 'गैरा मुस्मइन' दे दो अर्थ न-(क) तूं बुरी गल्ल नेई सुनै। (ख) तूं कोई शुभ समाचार नेई सुनै, तूं ऐसी गल्ल सुनै जो बरदास्त नेई होई सके ते एह जे तूं बोला होई जाएं।
2. यानी मूहा ते 'ययना'- 'साढ़ा लिहाज कर' गलांदे न, पर उंदे दिल इस गल्ला कन्ने सैहमत नेई होंदे। ओह अपने मनें च हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम गी हीन शख्स समझदे न ते सोचदे न जे असेंगी एहदे शा कोई लाह जां सुबधा नेई चाही दी।
3. अरबी दे मूल शब्द 'कलील' दा अर्थ ऐ - बौहत थोड़ा, पर मुहावरे च इस दा अर्थ ऐ नांs-मातर, रंच-मातर बी नेई, बिल्कुल नेई, आखो ओह बिल्कुल ईमान नेई आहन्दे।

पिट्टीं दे भार फेरी देचै¹ जां जिस चाल्ती असें सब्ब आहलें पर लानत² कीती ही इस्से चाल्ती उंदे पर बी लानत बरहाचै ते अल्लाह दी गल्ल (जरूर पूरी) होइयै रौहग ॥ 48 ॥

अल्लाह (इस गल्ला गी) कदें बी माफ नेई करग जे कुसै गी ओहदा शरीक बनाया जा, पर जेहका पाप एहदे शा निक्का होग ओह उसी जेहदे आस्तै चाहग माफ करी देग ते जिसनै अल्लाह दे कनै कुसै गी शरीक बनाया होऐ तां (समझो जे) उसनै (बौहत) बड्डी बुराई (दी गल्ल) बनाई ॥ 49 ॥

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई सेही जेहके अपने आपै गी पवित्तर गलांदे हे (हालांके एह उंदा हक़ नेई) बल्के अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसी पवित्तर उरहांदा ऐ ते उंदे पर खजूरें दी गुली दी रेखा दे बराबर बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 50 ॥

दिक्ख! ओह किस चाल्ती अल्लाह पर झूठ घड़ा करदे न ते एह (झूठ घड़ना) बौहत बड्डा ते खु'ल्ला-डु'ल्ला गुनाह ऐ ॥ 51 ॥ (रुकू 7/4)

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई सेही जिनें गी (अल्लाह दी) कताब चा किश हिस्सा दिता मेआ हा जे ओह ब्यर्थ³ गल्लें ते हद्द शा बधने आहलें पर ईमान आहनदे न ते इन्कार करने आहलें दे बारै गलांदे न जे एह लोक मोमिनें शा ज्यादा हदायतयाफता न ॥ 52 ॥

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ۝

الْمَرْتَرِ إِلَى الَّذِينَ يُرْكَبُونَ أَنفُسَهُمْ بِلِ اللَّهِ يُرْكَبُونَ مِنْ يَسَاءٍ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ يُفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۖ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ۝

الْمَرْتَرِ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحِجَابِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

1. यानी उनेंगी र्हाई देचै जेहदे नतीजे च उंदा सारा जोश ठंढा पेई जा।

2. इस लानत दे ब्यारे आस्तै दिक्खो सूर: आराफ, आयत 164-167 तक।

3. मूल शब्द 'जिब्बा' दा अर्थ ऐसी चीज ऐ जिसदा कोई लाह नेई होऐ। (अक़ब)

एह ओह लोक न जिंदे पर अल्लाह नै फटकार बर्हाई दी ऐ ते अल्लाह जेहदे पर फटकार बर्हादा ऐ तूं कदें बी कुसै गी उस दा मदादी नेई पागा (दिखदा) ॥ 53 ॥

क्या इंदा कहुमत च कोई हिस्सा है? तां ते ओह लोकें गी खजूरे दी गुली दे सुराखें (उप्परली लकीरें) बराबर बी हिस्सा नेई देडन ॥ 54 ॥

जां (केह) जे किश अल्लाह नै लोकें गी अपनी किरपा कनै प्रदान कीते दा ऐ ओह ओहदे अधार पर उंदे कनै ईरखा-द्वेश करदे न? (जेकर ऐसा ऐ) तां असें इब्राहीम दी संतान गी बी कताब ते हिक्मत प्रदान कीती ही ते असें उनेंगी इक बड्डा राज प्रदान कीता हा ॥ 55 ॥

फही उंदे चा किश लोक ते उस (नमीं कताबा) पर ईमान लेई आए ते किश उंदे चा उस शा रुकी गे ते नरक ताप दी द्रिस्टी कनै बौहत ज्यादा ऐ ॥ 56 ॥

जिनें लोकें साही आयतें दा इन्कार कीता ऐ अस तौले (गै) उनेंगी अग्गी च सुटगे जदूं कदें फही उंदियां खल्लां गली जाडन, अस उनेंगी उंदे अलावा होर खल्लां बदलियै देई देगे (ते अस एह) इस आस्तै (करगे) तां जे ओह अजाब (दा मजा) चकखन, अल्लाह यकीनन गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 57 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें शुभ कर्म कीते दे न, अस उनेंगी ऐसे बागें च दाखल करगे, जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न! ओह म्हेशां उंदे च गै रौहडन। उंदे आस्तै उंदे

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ۝

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ۝

فَمَنْهُمْ مَنٌ آمَنَ بِهِ وَمَنْهُمْ مَنٌ صَدَّ عَنْهُ ۗ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَيْتِ سُوفَ نُنْصِبُهُمْ نَارًا ۗ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۗ لَهُمْ فِيهَا

च पवित्र जोड़े होइन ते अस उनेंगी घनी छामां रौहने आसै दाखल करगे ॥ 58 ॥

अल्लाह तुसेंगी यकीनन (इस गल्ला दा) हुकम दिंदा ऐ जे तुस अमानता¹ उंदे हकदारें दे सपुर्द करो ते (एह जे) तुस लोकें बशकार फैसला करो तां न्यांऽ कनै फैसला करो। अल्लाह जिस गल्ला दी तुसेंगी नसीहत दिंदा ऐ ओह यकीनन बौहत (गै) अच्छी ऐ। अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आह्ला (ते) दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 59 ॥

हे ईमानदारो! अल्लाह दी आज्ञा दा पालन करो ते रसूल दे ते अपने शासकें दी बी आज्ञा दा पालन करो। पही जेकर थुआड़ा उंदे कनै कदें कोई मत-भेद होई जा तां जेकर तुस अल्लाह ते पिच्छें औने आहले दिनै (आखरत) पर ईमान रखदे ओ तां उसी अल्लाह ते रसूल पासै परताई देओ²। एह गल्ल बौहत बेहतर ते अन्जाम दे लिहाजें बौहत अच्छी ऐ ॥ 60 ॥ (रुकू 8/5)

क्या तोह उनें लोकें दा हाल नेई दिक्खेआ जेहके दा'वा करदे हे जे जो (किश) तेरे पासै नाज़ल कीता गेदा ऐ ते (इस दे अलावा) जो तेरे शा पैहलें नाज़ल कीता गेआ हा, ओह ओहदे पर ईमान लेई आए न ते उसदे बावजूद जे उनें गी हुकम दिता गेआ हा जे सिरफिरे³

أَزْوَاجٍ مُّطَهَّرَةٍ ۖ وَنُدْخَلُهُمْ ظِلًّا
ظَلِيلًا ۝

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ
أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ
تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۗ إِنَّ اللَّهَ نِعًا يَعِظُكُمْ
بِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَإِن
تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ
وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ۗ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا
بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ

1. इस थाहरा पर राज-प्रबंध दा बर्णन होआ करदा ऐ। इस लेई आयत दा अर्थ एह ऐ जे जिसलै तुस राज-कर्मचारियें दा चुनाऽ करदे होई ओ तां काबलीयत गी सामनै रक्खा करो ते पक्खपात शा कम्म नेई लैओ। आयत दे दूए हिस्से च चुनोए दे कर्मचारियें गी दस्सेआ गेदा ऐ जे हे राज कर्मचारियो जिसलै तुस चुनोई जाओ तां तुस म्हेशां न्यांऽ गी सामनै रक्खा करो ते पक्खपात शा म्हेशां बचा करा करो, भाए थुआड़े कश औने आहलें चा कोई थुआड़े अपने पक्ख दा होऐ, जां दूए पक्ख दा गै की नेई होऐ।
2. यानी उंदे हुकमें मताबक पसले गी सुलझाओ।
3. एह आयत ऐसे मुनाफिके दे सरबंधे च ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम शा फैसला कराने दी बजाऽ दूए लोकें शा फैसला कराना बेहतर समझदे हे।

शा फैसला नेई करान ते उंदे आखे पर नेई चलन। ओह् चांहदे न जे उंदे शा गै फैसला करान, की जे शतान चांहदा ऐ जे उनेंगी घोर (खतरनाक) गुमराही च पाई देऐ ॥ 61 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे जे-किश अल्लाह नै उतारे दा ऐ ओहदे आहलै पासे ते रसूल आहलै पासे आओ तां तू मुनाफिके गी दिक्खना ऐं जे ओह तेरे शा भलेआं पिच्छें हटी जंदे न ॥ 62 ॥

फी (एह) की (होंदा ऐ जे) जिसलै उंदे पर उंदे कर्म दे नतीजे च कोई मसीबत आई पौंदी ऐ तां ओह (घबराई जंदे न ते) तेरे कश अल्लाह दियां कसमां खंदे होई औंदे न जे असें ते सिर्फ नेक सलूक ते सु'ला कराने दा इरादा कीता हा ॥ 63 ॥

एह ओह लोक न जे जे (किश) उंदे दिलें च ऐ अल्लाह उसी (खूब) जानदा ऐ, इस आस्तै तू उंदे कनै उलझने शा बचदा रौह ते उनेंगी नसीहत कर ते उंदे बारे च प्रभाव पाने आहली गल्ल कर ॥ 64 ॥

ते असें कोई रसूल बी इस मकसद दे बगैर नेई भेजेआ जे अल्लाह दे हुकम कनै उसदी आज्ञा दा पालन कीता जा ते जिसलै उनें अपनी जानें पर जुलम कीता हा तां जेकर (उसलै) ओह तेरे कश आई जंदे ते अल्लाह शा माफी मंगदे ते रसूल बी उंदे लेई माफ करी देने दी प्रार्थना करदा तां ओह जरूर अल्लाह गी बौहत माफ करने आहला (ते) बार-बार रैह्म करने आहला पांदे ॥ 65 ॥

इस आस्तै तेरे रब्ब दी सघंद ऐ जे ओह कदें बी ईमानदार नेई होई सकदे जिन्ना चिर जे

وَقَدْ أَمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ۝

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَحْسَنًا وَتَوْفِيقًا ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ

ओह हर उस गल्ला च जेहदे बारै उंदे च झगड़ा होई जा, तुगी फैसला करने आहला नेई बनान, ते पही जो फैसला तू करै ओहदे शा अपने मनै च कुसै चाल्ली दी तंगी (दुख) नेई समझन ते पूरी चाल्ली फरमांबरदार नेई बनी जान ॥ 66 ॥

ते जेकर अस उनेंगी एह हुकम दिंदे जे तुस अपने आपै गी कतल¹ करी देओ जां अपने घरें दा निकली² जाओ तां उंदे चा किश गै लोके गी छोड़ियै दूए ऐसा नेई करदे ते जेकर ओह उस कम्मै गी करी लेंदे जेहदा उनेंगी हुकम दिता जंदा ऐ तां उंदे आस्ते बेहतर ते ज्यादा द्रिदता दा साधन होंदा ॥ 67 ॥

ते इस सूत च अस उनेंगी यकीनन अपने पासेआ बौहत बड्डा बदला दिंदे ॥ 68 ॥

ते (इसदे अलावा) अस उनेंगी जरूर सिद्धा रस्ता दसदे ॥ 69 ॥

ते जेहके (लोक बी) अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करडन ओह उनें लोके च शामिल होडन³ जिनेंगी अल्लाह नै इनाम दिता ऐ यानी नबी, सिद्दीक⁴, शहीद ते सालेह (लोके च शामिल होडन) ते एह लोक (बौहत गै) अच्छे साथी न ॥ 70 ॥

एह किरपा अल्लाह आहले पासेआ ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ऐ ॥ 71 ॥
(रुकू 9/6)

فِيمَا سَجَرَ بَيْنَهُمْ لَمَّا لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ
حَرَجًا وَمَا قَضَيْتَ وَيَسْأَلُوا تَسْلِيمًا ۝

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ
أَنْفُسِكُمْ أَوْ أُخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا
فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْ أَنَّهُمْ
فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ
وَإِنَّهُمْ لَشَاكِرُونَ ۝

وَإِذَا لَا تَأْتِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝
وَلَهَدَيْهِمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ
الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسَنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

ذَٰلِكَ الْفُضْلُ مِنَ اللَّهِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
عَلِيمًا ۝

1. यानी कठोर तपस्सेआ करो।

2. इसदा अर्थ जिहाद आस्ते निकलना ऐ नां के फजूल गै घरें दा निकलना।

3. मूल शब्द 'मआ' दा अर्थ ऐ-कनै बिच्चा / चा। इस जगह 'बिच्चा' अर्थ अभीष्ट ऐ यानी उनें लोके बिच्चा ते उंदे आंगर होडन।

4. 'सिद्दीक' दा अर्थ ऐ-सच्चावादी, सचाई च कामिल, अपने कथन गी अपने कर्म कनै सच्च सिद्ध करने आहला, प्रमाणक, जेहदा अंदर-बाहर पवित्र होऐ। आध्यात्मक प्रिस्टीकोण कनै सिद्दीकियत दी उपाधी कनै विभूशत।

हे ईमानदारो! अपने बचाउ (दे समान हर बेलें) त्यार रक्खो ते (भामें) निकके दलें च (घरें दा) निकलो जां बड्डे दलें दे रूपै च निकलो (मेशां अपनी पहाजत दा समान अपने कनै रक्खा करो) ॥ 72 ॥

ते तुंदे चा किश (आदमी) यकीनन ऐसे (बी होंदे) न जेहके (हर कम्मै दे मौके पर) जरूर गै पिच्छें रौहदे न ते जेकर तुसंगी कोई मसीबत सेही होऐ तां गलांदे न जे अल्लाह नै मेरे पर स्हान कीता ऐ अऊं उंदे कनै हाजर नथा ॥ 73 ॥

ते जेकर अल्लाह पासेआ तुसंगी कोई फ़ज़ल (किरपा दी गल्ल) पुजै तां जरूर आखी बौहदे न जे काश! अस बी उंदे कनै होंदे तां जे (बौहत) बड्डी कामयाबी हासल करदे। आखो जे इस शा पैहलें उंदै ते थुआडै बरकार कोई दोस्ती दा सरबंभ था गै नैई ॥ 74 ॥

इस आस्तै जो लोक संसारक जीवन गी छोड़ियै आखरत गी अखत्यार करदे न, उनें अल्लाह दे रस्ते पर जंग करनी चाही दी, ते जेहका अल्लाह दे रस्ते पर जंग करै ते फही मारेआ जा जां जिती जा तां उसी अस तौले (गै बौहत) बड्डा अजर/सिला देगे ॥ 75 ॥

ते तुसंगी केह (होई गेदा) ऐ जे तुस अल्लाह (दे रस्ते) ते उनें कमजोर मड्डें, जनानियें ते बच्चें आस्तै युद्ध¹ नैई करदे? जेहके गलांदे न जे हे साढे रब्ब! असंगी इस बस्ती चा कड्ह जेहदे नवासी जालम न ते अपने पासेआ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُدًى وَاجْزُرْكُمْ
فَأَنْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوَانْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧٢﴾

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ
أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَاهِدًا ﴿٧٣﴾

وَلَوْ أَنَّ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ
كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ
يُلَيِّتُنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۗ وَمَنْ يِقَاتِلْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ
نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوُلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا ۗ

1. यानी उनेंगी अजाद करने आस्तै युद्ध की नैई करदे जेहके मुन्करें दे अत्याचारें शा पीड़त न।

साढ़ा कोई दोस्त बनाइयै भेज ते अपने हजूर चा (कुसै गी) साढ़ा मदादी बनाइयै (खड़ा कर) ॥ 76 ॥

जेहके लोक मोमिन न अल्लाह दे रस्ते पर जंग करदे न, ते जेहके काफर न ओह शतान दे रस्ते पर जंग करदे न। इस आस्तै तुस शतान दे दोस्तें कनै जंग करो। यकीनन शतान दा उपाऽ कमजोर होंदा ऐ ॥ 77 ॥ (रुकू 10/7)

क्या तुगी उनें लोकें दा हाल नेई पता जिनेंगी गलाया गेआ हा जे तुस अपने हत्थें गी रोकौ रक्खो ते नमाज़ कायम करो ते जकात/दान देआ करो (पर ओह जंग आहले पासै झुके दे हे) पर जिसलै उंदे लेई युद्ध करना जरूरी ठरहाया गेआ तां उंदे चा अचानक किश लोक दूए लोकें शा उससै चाल्ली डरन लगे जिस चाल्ली खुदा शा डरना चाही दा बल्के उस शा बी ज्यादा ते गलान लगे जे हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़े आस्तै जंग करना की जरूरी करार दिता ऐ, की जे नां ते तोह किश चिरे लेई असेंगी (होर) ढिल्ल दिती। तूं गलाई दे (जे) संसारक फायदा तुच्छ चीज ऐ ते जेहका संयम अखत्यार करै ओहदे आस्तै पिच्छें औने आहली जिंदगी बेहतर ऐ ते तुंदे पर खजूरे दी गुली दे अंदरै दी लकीरि जिन्ना बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 78 ॥

तुस जित्थें कुतै बी ओ तुमेंगी मौत आई घेरग, भामें तुस मजबूत किलें च (गै की नेई) र'वो ते जेकर उनेंगी (यानी उप्पर दस्से दे लोकें गी) कोई भलाई पुजदी ऐ तां गलांदे न जे एह अल्लाह पासेआ ऐ ते जेकर

وَأَجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۖ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٦﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
الطَّاغُوتِ ۖ فَقاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّ
كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ
وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ فَلَمَّا كَتَبَ
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ
وَقَالُوا إِنَّا لَمَكْتَبَتٌ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا
أَخْرَجْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ لَقُلْنَا مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۖ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَىٰ
وَلَا تُظَلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٨﴾

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ رَبُّكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ
كُنْتُمْ فِي بَرْجٍ مُمْسِكَتِ ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ
حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ وَإِنْ

कोई बुराई पुजदी ऐ तां गलादे न जे एह तेरे¹ पासेआ ऐ। तूं गलाई दे (जे) सब (किश) अल्लाह दी (गै) तरफा ऐ इस आस्तै उनें लोकें गी केह् होई गेदा ऐ जे कुसै गल्लै गी समझने दे लागै (तगर) नेई जंदे ॥ 79 ॥

जो भलाई तुगी पुजै ओह ते अल्लाह दी तरफा ऐ ते जो बुराई तुगी पुजै ओह तेरी अपनी तरफा ऐ ते असें तुगी लोकें आस्तै रसूल बनाइयै भेजेआ ऐ ते अल्लाह बौहत अच्छा गुआह ऐ ॥ 80 ॥

जो शख्स रसूल दी आज्ञा दा पालन करै (तां समझो जे) उस नै अल्लाह दी आज्ञा दा पालन कीता ते जेहके लोक मूंह फेरी गे तां (याद र'वै जे) असें तुगी उंदा नगरान बनाइयै नेई भेजेआ ॥ 81 ॥

ते ओह आखदे न (जे साद्दा कम्म ते) फरमांबरदारी (ऐ) पही जिसलै तैरे कशा उठी जंदे न तां उंदे चा इक दल जे किश तूं आखना ऐं उसदे उलट उपाऽ करदा ऐ ते जेहके उपाऽ ओह करदे न अल्लाह उनेंगी सुरक्खत² रखदा जंदा ऐ। इस लेई तूं उंदे शा

تُصِبُّهُمْ سَيِّئَةً يَبُغُونَ هٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ۗ
قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ فَمَالِ هٰؤُلَاءِ اَلْقَوْمِ
لَا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ حَدِيثًا ۝۷۹

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۗ وَمَا
اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ۗ
وَاَرْسَلْنَا لِلنّٰسِ رَسُوْلًا ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ
شٰهِيْدًا ۝۸۰

مَنْ يَطِيعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ۗ وَمَنْ
تَوَلٰى فَمَا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ۝۸۱

وَيَقُوْلُوْنَ طَاعَةٌ ۗ فَاِذَا بَرَرُوْا مِنْ
عِنْدِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ عَيْرَ
الَّذِيْ تَقُوْلُ ۗ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يَشِئُوْنَ ۗ

1. मुनाफ़िक़ लोकें दा चलन नेहा गै होंदा ऐ जे ओह सफलता गी अल्लाह कनै संबंधत करदे होई आखदे न जे एह ईश्वर दे प्यारे लोकें दा संप्रदाय ऐ, इसनै ते वक्की करनी गै ही, पर कश्ट ते नुकसान आहली गल्ला पर आखदे न जे रसूल शा जां उसदे खलीफ़े शा भुल्ल होई। एह दुख उससै भुल्लै दा फल ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे सुख-दुख दमें गै अल्लाह पासेआ न, पर सुखै दा सरबंध अल्लाह कनै जोड़ना ते दुखै दा रसूल कनै, कुदै इसदा मकसद एह ते नेई जे लोकें दे दिलें चा रसूल दी शधा, उसदा आदर ते सम्मान जंदा र'वै? पर याद र'वै अल्लाह नै सारी शक्तियें गी नेकी ते भलाई आस्तै पैदा कीते दा ऐ। इस लेई मनुक्ख जिसलै उनें शक्तियें दा दुरुपयोग करदा ऐ तां ओह दुखै च फसी जंदा ऐ। इस लेई मानव जाति गी चाही दा ऐ जे नेकी गी अल्लाह कनै ते बुरी गल्ला गी अपने आपै कनै सरबंधत करै, की जे दुख जां नुकसान उंदे अपने कुकर्मो दे कारण ऐ। उसी इमाम जां धार्मिक नेता कनै जोड़ना मनासब नेई।
एह इक सधारण सिद्धांत दस्सेआ गेदा ऐ ते संबोधत हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम न, पर हर इक शख्स गी चाही दा ऐ जे जो कश्ट उसी पुजै उसी दूएँ कनै जोड़ने दी बजाऽ अपने आपै कनै जोड़ा करै।
2. यानी अल्लाह उंदा स्हाब रखदा जंदा ऐ ते वक्त औने पर उनेंगी ओहदी स'जा देग।

मूंह फेरी लै ते अल्लाह पर भरोसा रख्ख ते अल्लाह गी छोड़ियै (दे अलावा) कुसै दूए कार्य-साधक/कारसाज दी जरूरत नेई ॥ 82 ॥

इस आस्तै क्या ओह (लोक) कुरआन पर सोच-बचार नेई करदे ते (नेई समझदे) जे जेकर ओह अल्लाह दे सिवा कुसै (दूए) दी बक्खी दा होंदा तां ओह यकीनन एहदे च मता-हारा इखलाफ पांदे ॥ 83 ॥

ते जिसलै (बी) उंदे कश शांति जां खौफ दी कोई गल्ल पुजदी ऐ तां ओह उसी फलाई दिंदे न ते जेकर ओह उसी अपने रसूल कश जां अपने हाकमें कश लेई जंदे न तां उंदे चा जेहके (लोक) उस (यानी उस गल्लै दी असलीयत) गी सेही करी लैंदे न उस (दी सचाई) गी पाई लैंदे ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी किरपा ते उसदी रैहमत नेई होंदी तां सिवाए किश-इक दे (बाकी लोक) शतान दे पिच्छें चली पाँदे ॥ 84 ॥

इस आस्तै तू अल्लाह दे स्ते पर युद्ध कर। तुगी अपनी जान दे सिवा कुसै दूए दा जिम्मेदार नेई ठरहाया जंदा, ते तेरा कम्म सिर्फ एह ऐ जे तू मोमिनं गी प्रेरणा दे, बिल्कुल ममकन ऐ जे अल्लाह मुन्करें दे युद्ध गी रोकी देऐ ते अल्लाह दा युद्ध सारें शा ज्यादा सख्त होंदा ऐ ते ओहदा अजाब बी सारें शा उप्पर होंदा ऐ ॥ 85 ॥

जेहका शख्स अच्छी सफारश करै ओहदे आस्तै ओहदे चा इक हिस्सा होग ते जेहका बुरी सफारश करै ओहदे आस्तै बी ओहदे चा बैसा गै हिस्सा होग ते अल्लाह हर गल्ला पर पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 86 ॥

والْمُحْصَنَاتُ

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ ۖ وَلَوْ كَانَ
مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ
اِخْتِلَافًا كَثِيرًا ۝

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ
الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى
الرَّسُولِ وَالْيَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۖ
وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَاتَّبَعَتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا
نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ عَسَى
اللَّهُ أَنْ يَكْفِكَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ
وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ۝

مَنْ يُشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ
مِنْهَا ۗ وَمَنْ يُشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ
كِفْلٌ مِنْهَا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
مُقْتَدِرًا ۝

ते जिसलै तुगी कोई दुआऽ दित्ती जा तां तूं ओहदे शा अच्छी दुआऽ देआ कर जां फही (घट्ट शा घट्ट) उसी गै परताई दे। अल्लाह यकीनन हर इक गल्ला दा सहाब लैने आहला ऐ ॥ 87 ॥

अल्लाह ओह सत्ता ऐ जे ओहदे सिवा कोई उपास्य नैई। ओह तुसेंगी बिना कुसै शक्क-शुबह दे क्यामत आहले ध्याडै तगर किट्टा करदा जाग, जिसदे औने च कोई शक्क नैई ते अल्लाह शा बद्ध कोहदी गल्ल सच्च होई सकदी ऐ ॥ 88 ॥ (रुकू 11/8)

ते तुसेंगी केह (होई गेदा) जे तुस मुनाफिके दे बारै दऊं दल बनाऽ करदे ओ? असल च उनें जे किश कमाए दा ऐ ओहदे कारण अल्लाह नै उनें गी उलटा (बुद्धिहीन) करी दिता ऐ। क्या अल्लाह नै जिसदा बिनाश करी दिते दा होऐ उसी तुस सिद्धे रस्ते पर ल्यौगे ओ। ते अल्लाह जेहदा बिनाश करी देऐ तूं ओहदे आस्तै कोई बी रस्ता नैई पागा ॥ 89 ॥

ओह चांहदे न जे जिस चाल्ली ओह आपूं इन्कार करने आहले बनी चुके दे न, काश! तुस बी उसै चाल्ली इन्कार करने आहले बनी जाओ ते दमें बराबर होई जाओ। इस आस्तै जिन्ना चिर ओह अल्लाह दे रस्तै च हिजरत नैई करन तुस उंदे चा कुसै गी दोस्त नैई बनाओ। फही जेकर ओह फिरी¹ जान तां तुस उनेंगी पकड़ो ते जित्थें उनेंगी दिक्खो, उनेंगी कतल करी देओ ते नां उंदे चा (कुसैगी) दोस्त बनाओ ते नां मददगार ॥ 90 ॥

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٥٠﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٥١﴾

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَركَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۗ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٥٢﴾

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۗ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۗ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَهَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ فَإِن تَوَلَّوْا فَحُذُّوهُمْ وَأَقْبَلُوهُمْ ۗ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۗ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وُليَاءَ وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٣﴾

1. "फिरी जान" दा अर्थ ऐ जे रसूल दी आज्ञा दा पालन करने बारै सादे आदेशें दा इन्कार करन।

उनें लोकें गी छेड़ियै जो (जां ते) कुसै ऐसी कौम कनै सरबंथ रखदे होन जिंदे ते थुआड़े बशकार (कोई) समझोता होऐ (ते) ओह थुआड़े कश इस हालत च ओन जे तुंदे कनै जंग करने बारै जां अपनी कौम कनै जंग करने बारै उंदे दिलें च तंगी! होऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां यकीनन उनेंगी तुंदे उप्पर गल्बा (प्रभुत्व) देई दिंदा, तां ओह जरूर तुंदे कनै लड़दे इस आस्तै जेकर ओह तुंदे शा अलगग होई जान ते तुंदे कनै जंग नेई करन ते तुंदे कश समझोते दा सनेहा भेजन, तां अल्लाह नै तुंदे आस्तै उंदे खलाफ जुलम करने दा कोई रस्ता खुल्ला नेई रखेआ ॥ 91 ॥

तुस जरूर (किश) होर लोकें गी (ऐसा) पागे ओ² जे ओह चांहदे न जे तुंदे कनै बी ते अपनी कौम कनै बी अमन कनै रोहन, जिसलै बी उनें गी फितने (यानी फसाद) पासै परताया गेआ (ऐ) तां ओह ओहदे च मूंधे मूंह डगाए जंदे रेह न इस आस्तै जेकर ओह तुंदे शा अलगग नेई होई जान ते तुंदे कश सुला दा संदेशा नेई भेजन ते अपने हत्थें गी रोकी नेई लैन तां तुस उनेंगी पकड़ो ते जित्थें कुदै उनेंगी दिक्खो, उनें गी कतल करी देओ ते एह लोक ऐसे न जे असें उंदे खलाफ तुसेंगी रोशन प्रमाण दित्ते दे न ॥ 92 ॥ (रुकू 12/9)

ते एह गल्ल कुसै बी मोमिन गी शोभा नेई

والمحصنته النساء ۴

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءَ وَكُمْ حَصْرَتٌ صُدُّوهُمْ أَنَّ يُقَاتِلَوْكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلَوْكُمْ ۚ فَإِنِ اعْتَرَفْتُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَا إِلَيْكُمْ السَّلْمَ ۖ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ ۖ كُلَّمَا رُزِّقُوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا ۚ فَإِن لَّمْ يَعتَرِفُوا لَكُمْ وَيَلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلْمَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ فَخَذُّوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ ۚ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ ۖ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ۝

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يُقْتَلَ مُؤْمِنًا إِلَّا

1. ओह लोक थुआड़े कनै समझोता करने आहली कौम चा होन ते ओह इस समझोते करी नां ते तुंदे कनै युद्ध करी सकन ते नां गै अपनी कौम कनै।
2. इस आयत च मुनाफिके दा बर्णन ऐ। इस शा पैहलें इन्कार करने आहलें दी समझोता करने आहली कौम दा जिकर हा। दोनें दी बक्ख-बक्ख परिस्थितियें कारण उंदे कनै कीता जाने आहला ब्यहार बी अलग-अलग ऐ।

दिंदी जे ओह कुसै मोमिन दी हत्या करै, सिवाए (इस दे जे) गलती कनै (ऐसा होई जा) ते जेहका (मोमिन) कुसै मोमिन दी भुल्ल-भलेखै हत्या करी देए तां (ओहदे पर) इक मोमिन (गलाम गी) अजाद करना ते खून बगाना (वाजब) होग, जेहका उसदे बारसैं गी दित्ता जाग सिवाए इस (सूरत) दे जे ओह उसी बतौर सदका/दान (छोड़ी) देन ते जेकर ओह (मरने आहला) कुसै थुआड़ी दुश्मन कौम चा होए ते ओह (आपू) मोमिन होए, तां (इस सूरत च सिर्फ) इक मोमिन (गलाम) गी अजाद करना (काफी) होग, ते जेकर ओह (मरने आहला) कुसै ऐसी कौम चा होए, जेहदे बश्कार ते थुआड़े बश्कार मुआहिदा (समझौता) होए दा होए तां (खूनी आस्तै) खून बगाना (वाजब) होग, जेहका उस (मरने आहले) दे बारसैं गी दित्ता जाग। इसै चाल्ली इक मोमिन (गलाम) दा अजाद करना बी जरूरी होग ते जेहका (एह) समर्थ नेई रखदा होए तां (ओहदे आस्तै) दो म्हीन्ने लगातार रोजे रक्खना (वाजब) होग। एह (नरमी) अल्लाह पासेआ किरपा दे तौर पर ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 93 ॥

ते जेहका (शख्स) कुसै मोमिन गी जानी-बुझी मारी देए तां उसदी स'जा ज्हनम होग। ओह उस च चिरै तक पेदा रौहग ते अल्लाह दी ओहदे पर करोपी होग ते उसी (अपने कशा) दूर करी देग ते ओहदे आस्तै बौहत बड़डा अजाब त्यार करग ॥ 94 ॥

हे ईमानदारो! जिसलै तुस अल्लाह दी राह च सफर करो तां छान-बीन करी लै करा करो

والمحصنته النساء 4

حَطًّا وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطًّا فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا
إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ
عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مِنْ قَوْمٍ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فِدْيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ
وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ
اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ
جَهَنَّمُ خُلِدًا فِيهَا وَعَذَابُ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا صَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ

ते जेहका तुसेंगी सलाम करै, उसी (एह) नेई आखा करो जे तू मोमिन नेई। तुस संसारक¹ जीवन दा समान चांहदे ओ, इस आस्तै अल्लाह कश नेकां गनीमतां (उपहार) न। इस शा पैहलें तुस (बी) ऐसे गै हे। पही अल्लाह नै तुदे पर स्हान कीता। इस आस्तै तुदे आस्तै जरूरी ऐ (जे) तुस छान-बीन करी लै करा करो। जे किश तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन उसी जानदा ऐ ॥ 95 ॥

मोमिनें चा ऐसे बेही रौहने आहले जिनें गी कोई कश्ट नेई पुज्जा ते (ओह मोमिन जेहके) अपने जान-माल कनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करने आहले न, ओह बराबर नेई होई सकदे। अल्लाह नै अपने जान-माल कनै जिहाद करने आहलें गी (पिच्छें) बेही रौहने आहलें पर प्रधानता दिती दी ऐ ते अल्लाह नै सारें गी गै भलाई दा बचन देई रखे दा ऐ ते अल्लाह नै जिहाद करने आहलें गी बौहत बड्डे बदले दा बचन देइयै पिच्छें बेही रौहने आहलें पर (जरूर गै) प्रधानता दिती दी ऐ ॥ 96 ॥

(इस प्रधानता दा अर्थ) उस (अल्लाह) पासेआ बौहत बड्डे सत्कार खिमा/माफी ते देआ दा मिलना ऐ इससै चाल्ती ओह बौहत रैहमत करने आहला ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 97 ॥ (रुकू 13/10)

जिनें लोकें गी फरिशतें इस हालत च मौत दिती जे ओह अपनी जानें पर जुलम² करा

اللَّهُ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ
إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ۚ تَبَتُّعُونَ
عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَانِمُ
كثِيرَةٌ ۚ كَذَلِكَ كُنتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٥﴾

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۗ فَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۗ وَكَأَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ
الْحَسَنَىٰ ۗ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى
الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٦﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۗ وَكَانَ اللَّهُ
عَظُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ ظَالِمًا

1. यानी जेकर सलाम करने पर शक्क करो ते उसी धोखेबाज समझो तां उस दा एह अर्थ होग जे तुस संसारक लोभ गी आखरत शा उत्तम मनदे ओ ते चांहदे ओ जे उसी लड़ाई करने आहला इन्कारी उर्हाइयै ओहदी धन-दौलत पर कब्जा करी लैओ।
2. यानी मुन्करें दे देशें च रेहियै तकलीफां बरदाश्त करा करदे हे पर हिजरत नथे करदे।

करदे हे, ओह (इनें गी) आखडन जे तुस केहड़े (ख्याल) च हे? ओह (यानी हिजरत करने शा परहेज करने आहले) परते च गलाडन जे अस देश च कमजोर समझे जंदे हे (इस आस्तै हिजरत नेई कीती) ओह (फरिश्ते) जवाब देडन जे क्या अल्लाह दी धरती बसीह/ विशाल नथी? जे तुस एहदे च हिजरत करी जंदे, इस आस्तै इनें लोकें दा ठकाना जहनम होग ते ओह रौहने आस्तै बौहत (गै) बुरी ज'गा ऐ ॥ 98 ॥

हां ओह लोक जेहके मरदें, जनानियें ते बच्चें चा सच्चें गै कमजोर हे ते ओह कुसै उपाऽ दी समर्थ नथे रखदे ते नां गै उनेंगी कोई रस्ता सुझदा हा ॥ 99 ॥

इनें लोकें दे बरौ खुदा दी बख्शाश लागै ऐ, की जे अल्लाह है गै बौहत माफ करने आहला ते बख्शने आहला ॥ 100 ॥

ते जेहका बी (शख्स) अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करग ओह देशे च पहाजत दे मते-हारे थाहर ते समुदिध (दे समान) हासल करग, ते जो (शख्स) अल्लाह ते इसदे रसूल पासै अपने घरा हिजरत करियै निकलै, फही ओहदी मौत होई जा तां (समझो जे) ओहदा अजर/सिला अल्लाह दे जिम्मै होई गोआ ते अल्लाह बौहत (गै) बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 101 ॥ (रुकू 14/11)

ते जेकर तुस डरदे ओ जे काफर तुसेंगी तकलीफें नै घेरी लैडन, तां जिसलै तुस देशे च

والمحصنته النساء 4

أَنفُسِهِمْ قَالُوا فَمَيِّمَ كُنْتُمْ ۗ قَالُوا كُنَّا مُتَضَعِّفِينَ ۚ فِي الْأَرْضِ قَالُوا لَمْ نَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۗ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضَعِّفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ۝

وَمَنْ يُّهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَٰغِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۗ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَإِذَا صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ ۗ

सफर करो तां तुसें गी कोई पाप नेई लगग जे तुस नमाज गी घटाई¹ लै करा करो। काफर यकीनन थुआड़े जाहरे-बाहरे दुश्मन न ॥ 102 ॥

إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يُفْتِنَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنَّ الْكُفْرِينَ كَانُوا أَلَكُمُ عَدُوًّا مُّبِينًا ۝

ते जिसलै तू (आपू) उंदे च होऐं ते तू उनेंगी नमाज पढ़ाएं तां उंदे चा जमात दे इक हिस्से (आहलें) गी चाही दा ऐ जे तेरे कनै खड़ोन ते अपने हथ्यार लेई लैन, फी जिसलै ओह सजदा करी लैन तां ओह तेरे पिच्छें (पहाजत आस्तै) खड़ोई जान, फी जमात दा इक होर हिस्सा जिसनै नमाज नेई पढ़ी (अगमें) आई जा ते तेरे कनै नमाज पढ़ै ते ओह बी अपने बचाऽ दा समान ते अपने हथ्यार लेई रक्खन। जेहके लोक काफर न ओह चांहदे न जे काश तुस अपने हथ्यारें ते अपने समानें शा बे-खबर होई जाओ ते ओह यकदम गै तुंदे पर आई पौन ते जेकर बरखा कारण तुसेंगी कश्ट होऐ जां तुस बमार होओ तां अपने हथ्यार तुआरी देने पर तुसेंगी कोई पाप नेई लगग, पर पही बी तुस पूरी चाल्ली चौकस-चकने र'वो। अल्लाह नै काफरें आस्तै अपमान जनक अजाब यकीनन त्यार करी रक्खे दा ऐ ॥ 103 ॥

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ ۗ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَفَرُوا لَوَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِينُونَ عَلَيْكُمْ مِثْلَةَ وَاحِدَةٍ ۗ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۗ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّبِينًا ۝

ते जिसलै तुस नमाज पढ़ी लैओ तां अल्लाह गी खड़ोते दे, बैठे दे ते पासैं भार लेते दे चेता करदे र'वो, पही जिसलै तुस साहरे होई जाओ तां नमाज गी सुआरियै² पढ़ो। निश्चत समे पर

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا
وَقُعُودًا ۖ وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۗ فَإِذَا
اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ إِنَّ الصَّلَاةَ

1. हजरत आइशा सिद्दीका दी हदीस ऐ जे पैहलें नमाज दो रकअत फर्ज ही, पही सफर च ऊऐ दो रकअत रेही, पर घर रौहने दी अवस्था च चार रकअत करी दिती गई। (बुखारी शरीफ) इस आस्तै नमाज गी छोटा करने दा अर्थ ऐ जे ओह तौले-तौले पढ़ी लैती जा तां जे समा थोड़ा लगै। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर बैरी दे हमले दा डर होऐ तां तुस तौले-तौले नमाज पढ़ी लै करो तां बी थुआड़ी नमाज ब्यथ नेई जाग। जेकर कोई मुसलमान सफर च होऐ तां भामें बैरी दा डर होऐ जां नेई होऐ ओहदे आस्तै दो रकअत नमाज पढ़ना गे मनासब ऐ।
2. यानी युद्ध ते थै आहली स्थिति आंगर तौले-तौले नमाज नेई पढ़ो।

नमाज़ पढ़ना यकीनन मोमिमें आस्टै जरूरी फर्ज़ करार दित्ते दा ऐ ॥ 104 ॥

ते तुस उस कौम (यानी दुश्मनें) दी तलाश च ढिल्ल-मट्ट नेई करो जेकर तुसेगी तकलीफ होंदी ऐ तां जिस चाल्ली तुसेगी तकलीफ होंदी ऐ उनेंगी बी तकलीफ होंदी ऐ ते तुस ते अल्लाह शा उस (असीम किरपा) दी मेद रखदे ओ जिसदी ओह मेद नेई रखदे, ते अल्लाह बौहत (गै) जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 105 ॥ (रुकू 15/12)

असें तेरे पासै सचाई पर अधारत एह कताब यकीनन इस आस्टै उतारी ऐ जे तू लोकें च इस (सचाई) राहें, जेहकी अल्लाह नै तुगी दस्सी ऐ, फैसला करें ते तू खयानत करने आहलें पासैआ झगड़ने आहला नेई बन ॥ 106 ॥

ते अल्लाह शा (इस दी) बख़ीश तलब कर (यानी माफी मंग)। अल्लाह यकीनन बौहत बख़ाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 107 ॥

ते तू उनें लोकें पासैआ जो अपने-आप कनै खयानत करदे न, झगड़ा नेई कर। जेहके (लोक) खयानत करने च अगें बधे दे ते बड्डे पापी होन अल्लाह उनेंगी पसंद नेई करदा ॥ 108 ॥

ओह लोकें शा पड़दा रखदे न, पर अल्लाह शा पड़दा नेई रखदे, की जे जिसलै राती ओह ऐसी गल्लें बारै सलाहीं करा करदे होंदे न जिनें गी अल्लाह पसंद नेई करदा तां ओह उंदै कश होंदा ऐ ते जे किश ओह करा करदे होंदे न, अल्लाह उसी मटने आहला ऐ ॥ 109 ॥

كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْضُوتًا ۝

وَلَا تَهْوُوا فِي ابْتِعَاءِ الْقَوْمِ ۚ إِنَّ تَكُونُوا تَأْمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْمُونَ كَمَا تَأْمُونَ ۚ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَبَكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُنْ لِلْخَافِيْنَ حَصِيْبًا ۝

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ حَوَّانًا أَثِيمًا ۝

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ۝

सुनो! तुस ओह लोक ओ जो उंदे पासेआ दुन्याबी जिंदगी च झगड़दे रेह ओ, मगर क्यामत आहलै रोज उंदे पासेआ अल्लाह कनै कु'न झगड़ग जां कु'न उनें गी बचाने आहला होग ॥ 110 ॥

ते जो शख्स (बी) कोई पाप करग जां अपने-आपै पर जुलम करग ते उसदे बा'द अल्लाह शा (अपने पापें दी) माफी चाहग (तां) ओह अल्लाह गी बौहत बखाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला पाग ॥ 111 ॥

ते जेहका शख्स कोई पाप करै, ओहदा कर्म उसै पर (उलटा होइयै) पौग। ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 112 ॥

ते जेहका शख्स कोई पाप जां गुनाह करै फही कुसै बे-कसूर पर उसदा दोश लाई देऐ तां (समझो जे) उसने इक झूठ ते खु'ल्ले-डु'ल्ले गुनाह दा बोझ अपने सिर लेई लैता ॥ 113 ॥ (रुकू 16/13)

ते जेकर तेरे पर अल्लाह दी किरपा जां उसदी रैहमत नेई होई तां (ओह यानी दुश्मन अपने बुरे अरादें च कामयाब होई जंदे इस आस्तै) उंदे चा इक गरोह (इस गल्ला दा) पक्का अरादा करी चुके दा हा जे तुगी हलाक करी देऐ ते ओह अपने सिवा कुसै गी हलाक नेई करदे ते तुगी किश बी नुकसान नेई पुजाई सकदे ते अल्लाह नै तेरे पर कताब ते हिक्मत उतारी दी ऐ ते जे किश तूं नथा जानदा तुगी सखाया ऐ ते तेरे पर अल्लाह दी (बौहत) बड़्डी किरपा ऐ ॥ 114 ॥

उनें लोकें (दे मशबरें) गी छोड़ियै जो सदका

مَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُ عَلَيْهِ نَفْسِهِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضَلُّوكَ ۖ وَمَا يُضَلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَصُرُونَكَ مِنْ شَيْءٍ ۖ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۖ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ

जां नेक गल्लें जां लोकें च सुधार करने दा हुकम दिंदे न उंदे मते-हारे मशबरे च कोई बी भलाई नेई (होदी) ते जेहका शख्स अल्लाह दी खुशी हासल करने तै ऐसा करै (यानी नेक मशबरे करै) अस उसी (तौले गै बौहत) बड्डा सिला देगे ॥ 115 ॥

ते जेहका बी शख्स हदायत दे पूरी चाल्ली खुल्ली जाने दे बा'द (इस) रसूल कनै मत-भेद गै करदा रौहग ते मोमिनें दे रस्ते दे अलावा (कुसै होर रस्ते पर) चलग अस उसी उससै चीजै दे पिच्छें लाई देगे जेहदे पिच्छें ओह¹ पेदा होग ते उसी ज्हन्म च सुटगे ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 116 ॥ (रुकू 17/14)

अल्लाह इस (गुनाह) गी कदें बी नेई बख्शाग जे उसदा (कुसै गी) शरीक बनाया जा ते जेहका (गुनाह) इस शा निक्का होग (उसी) जेहदे आसतै चाहग माफ करी देग ते जेहका शख्स (कुसै गी) अल्लाह दा शरीक बनाऽ तां (समझो जे) ओह (सिद्धे रस्तै शा) बौहत दूर भटकी गोआ ॥ 117 ॥

ओह अल्लाह गी छोड़िगै बे-जान² चीजें दे सिवा (कुसै गी) नेई पुकारदे बल्के ओह सिरफिरे शतान दे सिवा (होर कुसै गी) नेई पुकारदे ॥ 118 ॥

(उस शतान गी) जिसी अल्लाह नै (अपने लागेआ) दूर करी दित्ते दा ऐ ते (जिसनै एह) गलाया हा जे अ'ऊं तेरे बंदें शा जरूर गै इक निश्चत हिस्सा लैड ॥ 119 ॥

والمحصنات

أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

وَمَنْ يُسَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ
الهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ ۗ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ صَلِيلًا بَعِيدًا ۝

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ الْإِلَهِ إِنثَاءً وَإِنْ
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ۝

لَعَنَهُ اللَّهُ ۗ وَقَالَ لَا يُخَدَّنْ مِنْ عِبَادِكَ
نُصِيْبًا مَفْرُوضًا ۝

1. यानी ओह रसूल ते थुआड़े साधियें गी नश्ट करना चाहदा ऐ। अस ऊऐ बिनाश उसदे भागें च लिखी देगे।
2. असैं अरबी मुहावरे दे मताबक मूल शब्द 'इनासा' दा अर्थ बे-जान चीजां कीता ऐ। दिक्खो मुफ्रदाते रागिब, लिसानुल अरब, तफ़सीर फ़तहल्लख्यान भाग 2 सफा 316)

ते उनेंगी जरूर गै गुमराह करड ते यकीनन उनेंगी (बडिडयां-बडिडयां) मेदां बी दुआंग/बन्हांग ते उंदे कनै एह खुआहश बी करड जे ओह चौखरें दे कन्न कट्टन। इसै चाल्ली खुआहश करड जे ओह अल्लाह दी मख्जूक च तब्दीली करन ते जेहका अल्लाह गी छोड़िये शतान गी दोस्त बनाऽ, तां (समझो जे) ओह जाहरा-बाहरा घाटे च पेई गेआ ॥ 120 ॥

ओह (शतान) उंदे कनै बा'यदे करदा ऐ ते उनेंगी मेदां बन्हांदा ऐ ते शतान उंदे कनै छल-कपट दियेँ गल्लें दे सिवा कुसै दूई गल्लै दा बा'यदा नेई करदा ॥ 121 ॥

इनेँ लोकेँ दा ठकाना ते नरक ऐ ते ओह ओहदे शा नस्सने दी ज'गा कुतै नेई पाडन ॥ 122 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनेँ नेक कर्म बी कीते न अस उनेंगी जरूर ऐसे बागें च दाखल करगे जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होंडन (ते ओह) उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन (एह) अल्लाह दा सच्चा बा'यदा (ऐ) ते अल्लाह शा बद्ध होर कुस दी गल्ल सच्ची होई सकदी ऐ? ॥ 123 ॥

नां थुआड़ी मनोकामनें दे मताबक (होने आह्ला) ऐ ते नां कताब आहलें दी मनोकामनें दे मताबक (बल्के) जेहका शख्स कोई पाप करग उसी ओहदे मताबक गै बदला दित्ता जाग, ते ओह अल्लाह दे सिवा नां कुसै गी अपना दोस्त पाग ते नां मददगार ॥ 124 ॥

والمصنّته والنساء

وَلَا ضَلَّئْتُهُمْ وَلَا مَرَّيْتُهُمْ وَلَا مَرَّئْتُهُمْ فَلَيْبَسَكِنَّ أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرَّئْتُهُمْ فَلَيْصِرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا مُّبِينًا ﴿١٢٠﴾

يَعِدُّهُمْ وَيَمَيِّتُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

أُولَئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَجِيصًا ﴿١٢٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

لَيْسَ بِأَمَانِيَّتِكُمْ وَلَا أَمَانِيَّ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِبْهُ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٤﴾

ते जेहके लोक भामें मड़द होन जां जनानियां मोमिन होने दी हालत च नेक कर्म करडन तां ओह जन्नत/सुर्ग च दाखल होडन ते उंदे पर खजूरे दी गुली दे सुराखै बरोबर (बी) जुलम नेई कीता जाग ॥ 125 ॥

ते उस शख्स दे धर्म शा बद्ध कोहदा धर्म अच्छा (होई सकदा) ऐ जिसनै (खूब) चंगी चाल्ली कर्म करदे होई अपने-आपै गी अल्लाह दे सपुर्द करी दिते दा होऐ ते इब्राहीम दे धर्म दी, जो सिद्धे रस्ते पर चलने आहले हे पैरवी (अखत्यार) करी लैती दी होऐ ते अल्लाह नै इब्राहीम गी (अपना) खास दोस्त बनाए दा हा ॥ 126 ॥

ते जे किश गासें ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा ऐ ते अल्लाह हर (इक) चीजा दा पूरा इलम रखदा ऐ ॥ 127 ॥ (रुकू 18/15)

ते लोक तेरे शा (इस शा बद्ध) जनानियें (कनै नकाह) दे बारै (हुकम) पुछदे न। तूं (उनेंगी) आख जे अल्लाह तुसें गी उंदे बारै अजाजत देई चुके दा ऐ ते जेहका (हुकम इस) कताबा च (दुई¹ ज'गा) तुसें गी पढ़ियै सुनाया गेआ ऐ ओह उनें जतीम जनानियें बारै ऐ जिनेंगी तुस उंदे निश्चत कीते गेदे हक्क (मैहर) अदा नेई करदे पर उंदे कनै नकाह करना चांहदे ओ ते (इस दे अलावा) कमजोर² बच्चियें³ दे बारै ऐ ते (तुसें गी एह हुकम दिता गेआ हा) जे जतीमें कनै इन्साफ आहला

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ
أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٥﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٦﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٧﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۗ قُلِ اللَّهُ
يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۗ وَمَا يُثَلِّي عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتِمِّي النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُوْتُوهُنَّ
مَا كَتَبَ لَهُنَّ وَرَغِبُونَ أَنْ تَكْفُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِّفِينَ مِنَ الْوُلْدَانِ ۗ وَأَنْ
تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ ۗ وَمَا تَفَعَّلُوا

1. दिक्खो सूर: निसा आयत 4

2. यानी अनाथ कुड़ियां, की जे ओह आपू अपने अधिकार नेई लेई सकदियां।

3. मूल शब्द 'विल्दान' संतान यानी थीऽ-पुतर दीनें आसतै बोल्लेआ जंदा ऐ, पर इस थाहरा पर एह कुड़ियें कनै सरबंधत ऐ की जे उंदे कनै गै नकाह दी संभावना होंदी ऐ।

ब्यहार करदे र'वो ते जेहका बी तुस नेक कम्म करो (याद रक्खो जे) अल्लाह यकीनन उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 128 ॥

ते जेकर कुसै जनानी गी अपने पति पासेआ बुरा ब्यहार करने जां अपने पासेआ मूंह फेरी लैने दा डर होऐ तां उनें दौनें गी कोई पाप नेई लगग जे ओह कुसै चाल्ली आपस च समझोता¹ करी लैन ते समझोता (सारिं शा) बेहतर ऐ ते लोके दे दिलें च कंजूसी² (दा बिचार) पैदा करी दिता गोदा ऐ ते जेकर तुस नेक कम्म करो ते संयम अखत्यार करो तां (चेता रक्खो जे) जे किश तुस करदे ओ उसी यकीनन अल्लाह जानदा ऐ ॥ 129 ॥

ते भामें तुस (न्यांऽ करने दी किन्नी बी) खुआहश करो (तां बी) तुस जनानियें बशकार न्यांऽ नेई करी सकदे इस आस्तै तुस (इक दे गै पासै) भलेआं नेई झुकी³ जाओ (जिसदा नतीजा एह होऐ) जे उस (दूई) गी (बशकार गै) लटकदी (चीजै आंगर) छोड़ी देओ ते जेकर तुस (आपस च) मेल-मलाप पैदा करी लैओ ते संयम अखत्यार करो तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 130 ॥

ते जेकर ओह (दमैं) अलग-अलग होई

مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٨﴾

وَإِنْ امْرَأَةٌ خَاقتُ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا
أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٩﴾

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ
وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ
فَتَذَرُوهُنَّ كَالْمَعْلُوقَةِ وَإِنْ تَصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كِلَا مِنْ سَعْتِهِ ۗ

1. जेकर जनानी एह समझै जे गल्ल बिगड़ी जाग ते एह जे दुख बधदा गै रौहग इस आस्ते मनासब इय्ये ऐ जे अ'के अपने अधिकारें चा किश छोड़ी देआं। जेकर न्यायाधीश/जज समझै जे ऐसा करने च कोई इतराज नेई तां ओह ऐसा करने दी अजाजत देई सकदा ऐ।
2. लोक कंजूसी आहले पासै झुके दे रौहदे न ते खर्च करने शा कतरादे न, भामें खर्च करना लाह देऊ गै की नेई होऐ।
3. सधारण रूपै च बराबरी दा ब्यहार नेई करने दी दशा च इक शा बद्ध जनानियां रक्खने शा रोकेआ गोदा ऐ बरना सारियें कन्ने दिली ब्यहार इक जैसा नेई होई सकदा ते नां गै दिले पर कोई रोक लग्गी सकदी ऐ।

जान तां अल्लाह (उंदे चा) हर इक गी अपने पासेआ बृद्धि प्रदान करियै धनवान बनाई देग ते अल्लाह बाद्धा देने आहला (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 131 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते जिनें लोकें गी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गेई ही असें उनेंगी (बी) ते तुसें गी (बी) तकीदी हुकम देई रखे (दिते) दा ऐ जे तुस अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते जेकर तुस इन्कार करगे ओ तां (चेता रखो जे) जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह बे-न्याज (ते) अन-गिनत तरीफें दा हक्कदार ऐ ॥ 132 ॥

ते जे किश गासैं च ऐ ते जे किश धरती च ऐ (सब) अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह हर चाल्ली कनै जरूरी पहाजत करने आहला ऐ ॥ 133 ॥

हे लोको! जेकर ओह चाह तां तुसेंगी मारी देऐ ते दूए होर लोकें गी लेई आवै ते अल्लाह इस गल्ला पर पूरी चाल्ली समर्थवान ऐ ॥ 134 ॥

जेहका शख्स संसारक बदला चांहदा होऐ (ओह सुनी लै जे) अल्लाह कश संसारक ते आखरत (दौनें किसमें दे) इनाम न ते अल्लाह बौहत सुनने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 135 ॥ (रुकू 19/16)

हे ईमानदारो! तुस पूरी चाल्ली इन्साफ पर कायम रौहने आहले (ते) अल्लाह¹ आस्तै

وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَإِنْ
تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿٣٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣٣﴾

إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ
بِآخَرِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿٣٤﴾

مَنْ كَانَ يَرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ
ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ
سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوِّمِينَ بِالنِّسْبِ
شَهَادَةِ اللَّهِ وَلَوْ عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ أَوْ

1. यानी अल्लाह आस्तै सच्ची गुआही देआ करो।

गुआही देने आहले बनी जाओ। जेकर (थुआड़ी गुआही) थुआड़े अपने (खलाफ) जां मापें जां करीबी रिश्तेदारें दे खलाफ (पौंदी) होऐ, जेकर ओह (जेहदे बारे गुआही दिती गेदी ऐ) अमीर ऐ जां गरीब ऐ (दौनीं सूरतें च) अल्लाह उनें दौनीं दी (तुंदे शा) ज्यादा भलाई करने आहला ऐ। इस आस्तै तुस (कुसै जलील/तुच्छ/घटिया) खुआहश दी पैरवी (अनुसरण नेई करा करो तां जे तुस न्यांऽ करी सको ते जेकर तुस (कुसै शहादत गी) छपालगे ओ जां (सचाई जाहर करने शा) कतरागे ओ तां (चेता रक्खो जे) जे किश तुस करदे ओ अल्लाह यकीनन उसी जानदा ऐ ॥ 136 ॥

हे ईमानदारो! अल्लाह ते उसदे रसूल (पर) ते इस कताब पर जो उसनै अपने रसूल पर तुआरी दी ऐ ते उस कताबा पर जो उसनै (इस शा) पैहलें उतारी दी ऐ ईमान ल्याओ ते जेहका शख्स अल्लाह ते उसदे फरिश्तें ते उसदी कताबें ते उसदे रसूलें ते बा'द च औने आहले दिनै दा इन्कार करै तां (समझी लैओ जे) ओह परले दरजे दी गुमराही च पेई गेदा ऐ ॥ 137 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते फही उनें इन्कार करी दिता, फही ईमान ल्याए फही इन्कार करी दिता फही कुफर च (होर बी) बधी गे, अल्लाह उनेंगी कदें बी माफ नेई करी सकदा ते नां गै उनेंगी (मुक्ति दा) कोई रस्ता दस्सी सकदा ऐ ॥ 138 ॥

तूं मुनाफिकें गी (एह) खबर सुनाई दे जे उंदे आस्तै दर्दनाक अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 139 ॥

जेहके मोमिनं गी छोड़ियै काफरें गी (अपना)

الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ عَنِيًّا أَوْ
فَقِيرًا فَإِنَّهُ أَوْلَىٰ بِهَمَّا ۗ فَلَا تَتَّبِعُوا
الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۗ وَإِنْ تَلَوْا أَوْ تَعْرَضُوا
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ
كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ثُمَّ يُكَفِّرُونَ
لِيُعْزِلَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٨﴾

بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٩﴾
الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكُفْرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ

दोस्त बनांदे न। क्या ओह उंदे शा अपनी इज्जत (सम्मान) चांहेदे न (जेकर ऐसा ऐ) तां (ओह चेता रक्खन जे) इज्जत सारी (दी सारी) अल्लाह दे गै हल्थ ऐ ॥ 140 ॥

ते उसनै इस कताबा च तुंदे आस्तै एह (हुकम) उतारी छुड़े दा ऐ जे जिसलै तुस अल्लाह दी आयतें बारै इन्कार सरबंधी गल्लां सुनो जां उंदे बारै मजाक होंदा सुनो तां (उनें मजाक दुआने आहलें कनै उने चिरै तक) नेई ब'वो जिन्ना चिर जे ओह उस दे सिवा कुसै होरस गल्लै च नेई लागी पौन। तुस इस (हासा करने आहलें दे लागै बौहने दी) सूरत च यकीनन उंदे आंगर समझे जागे ओ। अल्लाह मुनाफिकें ते काफरें गी यकीनन जहन्नम च किट्टे करियै रौहग ॥ 141 ॥

(उनें मुनाफिकें गी) जेहके थुआड़े बारै तबाही दे इन्तजार च रौहदे न ते जेकर तुसंगी अल्लाह पासेआ कोई जीत हासल होऐ तां (तुसंगी) आखदे न जे क्या अस थुआड़े कनै नथे ते जेकर काफरें गी (जीत दा) कोई हिस्सा मिलै तां (उनें गी) आखदे न जे क्या अस तुंदे पर गालिब नथे आई गेदे ते (असें) तुसंगी मोमिनें शा (नथा) बचाया। इस बारै अल्लाह थुआड़े बरकार क्यामत आहलै रोज फैसला करग ते अल्लाह काफरें गी मोमिनें पर कदें बी गल्बा नेई देग ॥ 142 ॥ (रुकू 20/17)

मुनाफिक यकीनन अल्लाह गी धोखा देना चांहेदे न ते ओह उनेंगी उंदे धोखे दी स'जा देग ते जिसलै ओह नमाज (पासै जाने) आस्तै खड़ोंदे न तां सुस्ती कनै खड़ोंदे न। ओह

دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ أَيَّبَعُونَ عِنْدَهُمْ
الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا
سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا
فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي
حَدِيثِ غَيْرِهِ ۗ إِنَّكُمْ إِذَا وَمِلْتُمْ ۗ إِنَّ
اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ
فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۖ

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ۖ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ
فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۗ
وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
نَسْتَحِذْكُمْ عَلَيْهِمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنْ
الْمُؤْمِنِينَ ۗ قَالَهُ يُحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ۗ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۖ

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُدْعُونَ اللَّهَ وَهُوَ
خَادِعُهُمْ ۗ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ
قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا

लोकें गी दखावा दसदे न ते अल्लाह गी घट्ट
गै चेता करदे न ॥ 143 ॥

उंदी हालत (अल्लाह दे ध्यान ते सुस्ती दे)
बिच्च-बिच्च होंदी ऐ। नां ओह इंदे (इनें
मोमिनें) कनै न ते नां ओह उंदे (काफरें)
कनै न ते जिसी अल्लाह हलाक करी देऐ तूं
ओहदे आस्तै कदें बी (मुक्ति दा) कोई रस्ता
नेई पागा ॥ 144 ॥

हे ईमानदारो! मोमिनें गी छोड़ियै काफरें गी
(अपना) दोस्त नेई बनाओ। क्या तुस चांहदे
ओ जे खुदा गी अपने खलाफ खुल्ले
(खुल्ले) दोश लाने दा मौका देओ ॥ 145 ॥

मुनाफिक्र यकीनन जहन्नम दी डुगहार्ई दे सारें
शा खलके हिस्से च होडन ते तूं कदें बी
(कुसैगी) उंदा मददगार नेई पागा ॥ 146 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जिनें तोबा (पच्छोताऽ)
करी लैती ते अपना सुधार करी लैता ते अल्लाह
दे राहें (अपनी) पहाजत चाही ते अपनी
अबादत गी अल्लाह आस्तै गै खास करी
दिता। इस आस्तै एह लोक मोमिनें च शामिल
न ते अल्लाह मोमिनें गी तौले गै बौहत बड्डा
अजर / सिला देग ॥ 147 ॥

जेकर तुस शुकर करो ते ईमान लेई आओ तां
अल्लाह तुसें गी अज्जाब देइयै केह करग? ते
अल्लाह (ते) कदरदान ते बौहत जानने आह्ला
ऐ ॥ 148 ॥

يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

مَذْبُذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ ۗ لَا إِلَى
هُوَ إِلَّا إِلَى هُوَ ۗ وَمَنْ يُضِلِ
اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الْكُفْرَيْنَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ
عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١٤٥﴾

إِنَّ الْمُنٰفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ
النَّارِ ۗ وَلَنْ تَجِدَهُمْ نٰصِرِينَ ﴿١٤٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا
بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ
مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ
الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنَّ
شُكْرَكُمْ وَأَمْتُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ
شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

अल्लाह बुरी गल्ला दे प्रकट करने गी पसंद नई करदा, पर जेहदे पर जुलम कीता गेदा होए (ओह उस जुलम गी जाहर करी सकदा ऐ) ते अल्लाह बौहत सुनने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 149 ॥

जेकर तुस कुसै नेकी गी जाहर करो जां उसी छपालो जां (कुसै दी) बदी/बुराई गी माफ करो तां (समझी लैओ जे) अल्लाह यकीनन बौहत माफ करने आहला (ते) बौहत शक्तिशाली ऐ ॥ 150 ॥

जेहके लोक अल्लाह दा ते उसदे रसूलें दा इन्कार करदे न ते अल्लाह ते उसदे रसूलें दे बशकार फर्क (विभेद) करना चांहदे न ते गलांदि न जे अस केइयें (रसूलें) गी मनगे ते केइयें दा इन्कार करगे ते चांहदे न जे इस दे बिच्चा दा कोई रस्ता अखत्यार करन ॥ 151 ॥

ओह लोक यकीनन पक्के काफर न ते काफरें आस्ते असें अपमानजनक अजाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 152 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे (सारे) रसूलें पर ईमान लेई आए ते उनें इदे (रसूलें) चा कुसै इक च (बी) फर्क नई कीता। ओह लोक ऐसे न जे ओह उनेंगी तौले गै उदे सिले प्रदान करग ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 153 ॥ (स्कू 21/1)

अहले कताब¹ तेरे शा पुछदे न जे तूं उंदे पर गासै थमां इक कताब नाजल करै (एहदे पर तज्जब नई कर की जे) उनें मूसा गी इस शा बी बड्डा सुआल कीता हा। उनें उसी गलाया

لَا يَحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيمًا عَلِيمًا ۝

إِنْ تَبَدُّوا حَيْرًا أَوْ لُكْمًا أَوْ تَعْمُوعًا نَّ سَوْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ مِنْ بَعْضٍ وَنَكْفُرُ مِنْ بَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ ط وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِثْلَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ

1. अहले कताब दा मतलब ईसाई ते यहूदी न, पर इस थाहरा पर सिर्फ यहूदी अभीष्ट न, की जे अर्गें इस गल्ला दा बर्णन ऐ जे ओह हजरत मर्यम पर झूठा आरोप लांदे हे ते इनें हजरत मसीह दी सलीब राहें हत्या दी कोशश कीती ते एह यहूदियें दा गै कुकर्म हा, ईसाइयें दा नई।

हा जे तू असें गी अल्लाह दे सामधाम दर्शन कराऽ। उसलै उंदे जुलम दी ब'जा करी उनेंगी घातक अजाब नै पकड़ी लैता ते उनें बच्छे गी जिसलै जे उंदे कश खु'ल्ले-डु'ल्ले नशान आई चुके दे हे (अपना) उपास्य बनाई लैता। पही असें एह (कसूर) बी दरगुजर करी दित्ता ते असें मूसा गी खु'ल्ला (खु'ल्ला) गल्बा (प्रभुत्व) प्रदान कीता ॥ 154 ॥

ते असें उंदे शा द्रिढ़ प्रतिज्ञा / सघंद लैंदे होई उंदे पर तूर¹ गी उच्चा कीता ते असें उनेंगी गलाया जे इस दरोगाजे च पूरी फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ ते असें उनें गी (एह बी) गलाया जे सब्त / शनिवार (दे बारे) च कोई ज्यादाती नेई करो ते असें उंदे शा इक पक्की सघंद लैती ॥ 155 ॥

पही उंदे अपने बा'यदे गी तोड़ी देने (दी ब'जा करी) ते उंदे अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करने ते उंदे नबियें गी कतल² करने दी बिला-ब'जा कोशश (दी ब'जा करी) ते एह (गल्ल) आखने दी ब'जा करी जे साढ़े दिल परदे च न (परदे च) नेई बल्के अल्लाह नै उंदे कुफर दी ब'जा करी उंदे (दिलें) पर मोहर लाई दिती दी ऐ इस आसतै ओह ईमान बिल्कुल नेई आहने ॥ 156 ॥

इसदे अलावा उंदे कुफर (दी ब'जा करी) ते उंदे मर्यम पर (इक बौहत) बड्डा झूठा इलजाम³ लाने दी ब'जा करी ॥ 157 ॥

الصَّحِيفَةَ يَطْلُمِهِمْ ۖ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ
مِنْ بَدْمًا جَاءَتْهُمْ الْبَيْتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ ۖ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُّبِينًا ۝

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا
لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ
لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

فَجَاءَتْهُمْ مِيثَاقُهُمْ وَكَفَرُوا بآيَاتِ
اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَعِيرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ
قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۗ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا
بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ
بُهَاتًا عَظِيمًا ۝

1. यानी उनें गी तूर पर्वत कश लेई गे ते उनेंगी अपने सामने उच्चा पर्वत लम्बन लगा। हजरत अबूबकर आखदे न जे असें गी सामने इक उच्ची चटान लम्बी जिसदा साया हा (बुखारी शरीफ, जाब हिज्रत)।
2. इस थाहरा पर सारे नबियें दी हत्या करने दा जिकर ऐ ते सारे इतिहास इस गल्ला पर सेहमत न जे सारे नबियें दी हत्या यहदियें नेई कीती। इस आसतै इस थाहरे पर हत्या करने दी कोशशें दा जिकर ऐ। इस ज'गा पर हत्या दा अर्थ हत्या करने दा इरादा ऐ, जे ऐसे कसट ते दुख-तकलीफां न जिंदा नतीजा अक्सर हत्या करना निकलदा ऐ।
3. दिक्खो सूर: 'निसा' टिप्पणी आयत नं० 154

ते उंदे (एह गल्ल) आखने दी ब'जा करी जे अल्लाह दे रसूल मसीह-ईसा पुत्तर-मर्यम गी असैं यकीनन कतल करी दित्ता ऐ (एह स'जा उनेंगी मिली ऐ) हालांकि नां उनें उसी कतल कीता ते नां उनें उसी सलीब पर टंगिये मारेआ, पर उंदे पर ओह मामला शक्की करार दित्ता गेआ ते जि'नें लोकें इस बारे मत-भेद कीता ऐ ओह यकीनन उस दे बारे आपूं शक्क¹/दुबधा च न ते कोई यकीनी इलम नेई रखदे पर सिर्फ ख्याली गल्लें दे पिच्छें लगगे दे न ते उनें कदें बी उसी कतल नेई कीता ॥ 158 ॥

बल्के अल्लाह नै उसी अपने हजूर च सम्मान जोग ज'गा बख्शी की जे अल्लाह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 159 ॥

अहले कताब चा इक बी नेई जो इस (घटना) पर अपनी मौती² शा पैहलें ईमान नेई आह्नदार वै ते ओह क्यामत आहले दिन उंदे पर गुआह होग ॥ 160 ॥

इस आस्तै (उस) जुलम दी ब'जा करी जेहका यहूदियें आहले पासेआ होआ असैं ओह पवित्र पदार्थ जेहके (पैहलें) उंदे आस्तै लहाल करार दित्ते गेदे हे, उंदे आस्तै र्हाम³ करी दित्ते ते (इस दे अलावा) फही अल्लाह दे रस्ते शा मते-हारें गी रोकने कारण (उनें गी एह स'जा मिली) ॥ 161 ॥

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلْبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّمَّةٌ مَّا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ۖ

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ الْإِلْيُومَنْ بِهِ قَبْلِ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ۖ

فَظَلَمِ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيْبَاتٍ أَجَلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ۖ

1. यानी सब हालात हजरत मसीह दे सलीब पर मरने दे बरूध हे, पर यहूदी चांहदे हे जे मसीह सलीब कर दम जोड़न इस आस्तै ओह अपने गै भ्रमै दे शकार होई गे ते ओह मसीह दी सलीब पर मौत होई जाने दा विश्वास करदे रेह।
2. यानी अहले कताब चा यहूदी ते ईसाई अपनी मौती शा पैहलें एह मनदे रौहगन जे मसीह सलीबा पर मरी गे। यहूदी इस कारण जे ओह मसीह गी लानती सिद्ध करना चांहदे हे ते ईसाई इस आस्तै जे ओह कफ़ररा दी नीह एहदे पर रखदे न। अल्लाह आखदा ऐ जे जिसलें उंदे चा कोई शख्स मरग ता ओहदे पर एह भेद खुल्ली जाग जे हजरत मसीह दी मौत सलीब पर नेई होई बल्के ओह सलीब पर जोंदे गै तुआरी लैते गे हे।
3. यानी हजरत मसीह दी शिक्षा दे इन्कार कारण उंदे आस्तै धर्म दा दरोआजा बंद करी दित्ता गेआ हा।

ते उंदे सूदी कारोबार करने दी ब'जा करी बी, हालांके उनें गी इस थमां रोकेआ¹ गेदा हा। (इसदे अलावा) लोकें दे माल गी उंदे द्वारा न्हक्क खाने दी ब'जा करी (उनेंगी एह स'जा थोई) ते असें उंदे चा मुन्करें आस्ते दर्दनाक अजाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 162 ॥

पर इंदे (यहूदियें) चा जेहके लोक ज्ञान च पक्के न ओह ते (उंदे अलावा) मोमिन (मुसलमान) उस (ईशवाणी) पर ईमान आहनदे न जो तेरे पर उतारी गेदी ऐ ते जे (किश) तेरे शा पैहलें उतारेआ गेआ हा ते (खास तौरा पर) नमाज गी बिधिवत पढ़ने आहले ते जकात/दान देने आहले ते अल्लाह पर ते बा'द च औने आहले दिनै पर ईमान आहनने आहले लोकें गी अस जरूर (बौहत) बड्डा अजर देगे ॥ 163 ॥ (रुकू 22/2)

जिस चाल्ली असें नूह ते उसदे बा'द (दूए) सारे नबियें पर वह्दी (नाजल) कीती ही, यकीनन तेरे पर (बी) असें वह्दी (नाजल) कीती ऐ ते असें इब्राहीम ते इस्माइल ते इस्हाक ते याकूब ते (उसदी) उलाद ते ईसा ते अय्यूब ते यूनस ते हारून ते सुलेमान पर (बी) वह्दी (नाजल) कीती ही ते असें दाऊद गी (बी) इक कताब दिती ही ॥ 164 ॥

ते केई ऐसे रसूल न जिंदी खबर अस (इस

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ هُمُوا عَنَّهُ وَأَكْلِهِمْ
أَمْوَالِ النَّاسِ بِأَبْطِلٍ^٥ وَأَعْتَدْنَا
لِلكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا^٦

لَكِنِ الرُّسُلُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ
وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ
وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ
وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ^٥ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ
أَجْرًا عَظِيمًا^٦

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ^٥ وَأَوْحَيْنَا إِلَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَأْتَيْنَا دَاوُدَ رِبُورًا^٦

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

1. निर्गमन 22:25 ते लैव्यवस्था 25:36:37 च यहूदियें शा ब्याज लैना नजायज करार दिता गेदा ऐ, पर व्यवस्था विवरण नॉ5 दी कताब 23:20 च यहूदियें गी छोड़ियें दूए लोकें शा इस्राइलियें गी ब्याज लैने दी अजाजत दिती गेदी ऐ। असल च एह शब्दें दा हेर-फेर ऐ जेहका कुरआन करीम दे कथन मूजब यहूदियें अपने कारोबार आस्ते बाइबिल च कीते दा ऐ नेई ते अल्लाह नै उनें गी हर चाल्ली दे ब्याजी कारोबार शा रोके दा हा। इस आस्ते जे किश बाइबिल च लिखेआ गेदा ऐ ओह यहूदियें पासेआ शब्दें च हेर-फेर ते तबदीली कारण ऐ।

शा पैहलें) तुगी देई चुके दे आं ते केई ऐसे रसूल न जिंदा जिकर असं तेरे कनै नेई कीता ते अल्लाह नै मूसा कनै चंगी-चाल्ली बड़े शैल तरीके नै गल्ल-बात कीती ही ॥ 165 ॥

وَرَسُولًا لَّمْ يَخُصُّهُمْ عَلَيْكَ ۖ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْوِيمًا ﴿١٦٥﴾

असं उनें गी (यानी मूसा कनै जिकरे गेदे रसूलें गी) शुभ-समाचार देने आहले ते डराने आहले रसूल बनाइयै भेजेआ हा तां जे लोकें दा इनें रसूलें दे (अवतार दे) बा'द अल्लाह पर कोई आरोप नेई र'वै ते अल्लाह गालिब (ते) हिक्मत आहला ऐ ॥ 166 ॥

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾

पर अल्लाह उस (कलाम/गल्ल-बात) राहें जो उसनै तेरे पर उतारे दा ऐ गुआही दिंदा ऐ जे उसनै उसी अपने ज्ञान दे अधार पर उतारे दा ऐ ते फरिश्ते (बी) गुआही दिंदे न ते अल्लाह दी गुआही सारें शा उप्पर ऐ ॥ 167 ॥

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۗ وَالْمَلِكَةُ يَشْهَدُونَ ۗ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٧﴾

जिनें लोकें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते (लोकें गी) अल्लाह दे रस्ते शा रोकेआ ऐ ओह यकीनन परले दरजे दे गुमराह होई गेदे न ॥ 168 ॥

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلًّا بَعِيدًا ﴿١٦٨﴾

जिनें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते जुलम कीता ऐ अल्लाह उनें गी कदें बी माफ नेई करी सकदा ते नां ओह उनेंगी ज्हन्म दे सिवा कोई रस्ता दस्सी सकदा ऐ ॥ 169 ॥

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٩﴾

ओह उस (ज्हन्म) च इक (लम्मे) अरसे तक पेदे रौहगन ते एह (गल्ल) अल्लाह आसतै असान ऐ ॥ 170 ॥

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٧٠﴾

हे लोको! एह रसूल थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ सच्च लेइयै आई चुके दा ऐ इस आसतै तुस ईमान लेई आओ। (एह) थुआड़े आसतै

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۗ وَإِنْ

अच्छा होगा ते जेकर तुस इन्कार करगे ओ तां (चेता रक्खो जे) जे किश गासैं ते धरती च ऐ यकीनन अल्लाह दा गै ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 171 ॥

हे अहले कताब¹! तुस अपने धर्म (दे बारे) च हद्द शा नेई बधो ते अल्लाह दे बारे च सच्ची गल्ला दे सिवा (किश) नेई गलाऽ करो। मर्यम दा पुत्तर ईसा मसीह अल्लाह दा सिर्फ (इक) रसूल हा ते उसदी (इक) बशारत² ही जो उसनै मर्यम पर नाज़ल कीती ही ते ओहदे पासेआ इक रैहमत ही। इस आस्तै तुस अल्लाह (पर) ते उसदे सारे रसूलें पर ईमान ल्याओ ते (इय्यां) नेई आखो जे (खुदा) त्रै न (इस गल्ला शा) बाज़ आई जाओ (एह) थुआड़े आस्तै बेहतर होग। अल्लाह गै इक इक्कला उपास्य ऐ ओह (इस गल्ला शा) पवित्र ऐ जे ओहदी कोई उलाद होऐ। जे किश गासैं ते धरती च ऐ (सब) उससै दा ऐ ते अल्लाह दी हफाजत दे बा'द होर कुसै हफाजत दी लोड़ नेई ॥ 172 ॥ (रुकू 23/3)

मसीह कर्दे बी इस (गल्ला) दा बुरा नेई मनाग जे ओह अल्लाह दा इक बंदा (भगत) समझेआ जा ते नां (गै) करीबी फरिश्ते (इस गल्ला दा बुरा मनाडन) ते जेहके (लोक) उस दी अबादत दा बुरा मनाग ते घमंड करन ओह (यानी खुदा) जरूर उनें सारें गी अपने हजूर च किट्ठा करग ॥ 173 ॥

تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧١﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۗ إِنَّمَا الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ
الْقُدْسُ الَّتِي مَرِيَمُ وَرُوْحٌ مِنْهُ ۗ قَامُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً ۗ انْتَهُوا
خَيْرًا لَكُمْ ۗ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۗ سُبْحٰنَهُ
أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ ۗ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧٢﴾

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ
وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۗ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ
عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ
جَمِيعًا ﴿١٧٣﴾

1. इस ज'गा पर अहले कताब दा अर्थ ईसाई न, यहूदी नेई, की जे एह मन्तव्य जिंदा खंडन कीता गेदा ऐ, ईसाइयें दा ऐ।

2. मूल शब्द 'कलिमा' दा अर्थ बशारत यानी शुभ समाचार बी होंदा ऐ। (दिकखो फ़तहुल्बयान)

फ़ी जेहके लोक मोमिन हे ते उनें नेक (ते ईमान दे मताबक) कर्म कीते हे उनेंगी ओह उंदे पूरे दे पूरे बदले देग ते अपनी किरपा कनै उनें गी (होर बी) ज्यादा देग ते जिनें लोके बुरा मनाया हा ते घमंड कीता हा उनें गी ओह दर्दनाक अज़ाब देग ते ओह अल्लाह दे सिवा नां (कुसै गी) अपना दोस्त पाडन ते नां मददगार ॥ 174 ॥

हे लोको! थुआड़े कश थुआड़े रबब पासेआ इक खुल्ली दलील आई चुकी दी ऐ ते असें तेरे पासे (इक अत्त) उज्जल नूर तुआरे दा ऐ ॥ 175 ॥

इस आस्तै जेहके लोक अल्लाह पर ईमान ल्याए दे न ते उनें ओहदे राहें (अपना) बचाऽ कीता ऐ उनें गी ओह जरूर अपनी इक बड़्डी रैहमत ते बड़्डी किरपा च दाखल करग ते उनें गी अपनी बकबी औने आहली इक सिद्धी राह दस्सग ॥ 176 ॥

ओह तेरे शा (इक चाल्ली दे कलाला¹ बारै) फतवा पुछदे न, तूं आखी दे जे अल्लाह तुसेंगी (ऐसे) कलाला दे बारै हुकम सुनांदा ऐ। जेकर कोई ऐसा शख्स मरी जा जे ओहदी उलाद नेई होऐ ते ओहदी इक भैन होऐ तां जे किश उसनै छोड़े दा होऐ ओहदा अद्ध उस (भैनू) दा होग ते जेकर (ओह भैन मरी जा ते) ओहदी उलाद नेई होऐ तां ओह (यानी उसदा भ्राऽ) उस (दे सारे माल) दा

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۗ وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدَجَاءٍ كُمْ بُرْهَانَ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ۝

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ ۗ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا ۝

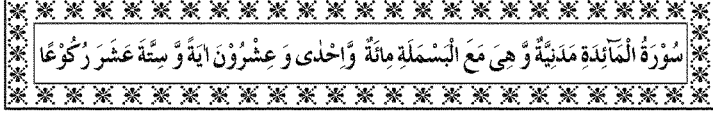
يَسْتَفْتُونَكَ ۗ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلِمَةِ ۗ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَالدُّوْلَةُ أَحْتٌ فَلَهَا نِصْفٌ مَّا تَرَكَ ۗ وَهُوَ يَرِثُهَا إِن لَّمْ يَكُنْ لَهَا وَالدُّ ۗ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثُ مِمَّا تَرَكَ ۗ

1. मेरे इक उस्ताद गलां दे होंदे हे जे इक आयत च 'कलाला' दा अर्थ हजरत मसीह न, की जे पैहलें उंदा गे जिकर ऐ। कलाला दे छोड़े दे माल दे बटवारे दे बारे च इक आदेश सूर: निसा आयत 13 च आए दा ऐ जिसदा भाव एह हा जे जेकर कलाला दी मौत होई जा ते जेकर उसदी माक चा भैनां-भ्राऽ होन तां उनें गी उस माल दा छेमां जां त्रिय्या हिस्सा थ्योग पर इस आयत च ऐसे कलाला दा जिकर ऐ जेहदे भैनां-भ्राऽ माता ते पिता दौनें चा होन जां सिर्फ पिता चा।

बारस होग ते जेकर दो भैनां होन ते जे किश
 उस (भ्राऽ) नै छोड़े दा होऐ उसदा दो बटा
 त्रै (2/3) हिस्सा उनें भैनें दा होग ते जेकर
 ओह (बारस) भ्राऽ-भैनां होन, मड़द (बी)
 ते जनानियां (बी) तां (उंदे चा) मड़दै दा
 (हिस्सा) द'ऊं जनानियें दे हिस्से दे बराबर
 होग। अल्लाह थुआड़े आस्तै (एह गल्लां)
 थुआड़े गुमराह होई जाने (दे खदशे) दी
 बिना पर ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह हर इक
 गल्ला गी खूब जानदा ऐ ॥ 177 ॥ (रुकू
 24/4)

وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ
 مِثْلَ حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
 أَنْ تَضَلُّوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

ooo

सूर: अल् माइद:

एह सूर: मदनी¹ ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ इक्की आयतां ते सोलां रकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे ईमानदारो! अपने बा'यदे गी पूरा करो।
धुआड़े आस्तै चरिदें (चरने आहलें) दी किसमा
दे चौखर सिवाए उंदे जेहके तुसेंगी (कुरआन
च) पढ़ियै सुनाए जाडन, लहाल करार दिते
गेदे न, पर शर्त एह ऐ जे तुस (इस आज्ञा
कारण) एहराम (हाजी दा लाबा) दी हालत
च शकार करना जायज नैई समझी लैओ।
अल्लाह यकीनन जो चांहदा ऐ फैसला करदा
ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۗ
أَجَلْتُمْ لَكُمْ بَهِيمَةَ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُبَيِّنُ
عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ
إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ①

हे ईमानदारो! अल्लाह दे (निश्चत कीते दे)
नशानें दा अपमान नैई करो ते नां आदर आहले
म्हीन्ने दा ते नां (हरम पासै लेई जाने आहली)
कुरबानी दा ते नां (ऐसी कुरबानियें दा) जिंदे
गलें च हरम आस्तै कुरबान होने दे नशान दे
तौर पर हार पुआए गेदे होन ते नां बैतुलहराम
आहले पासै जाने आहले लोकें दा जेहके अपने
रब्ब दी किरपा ते उसदी खुशी दी तलाश च
न ते जिसलै तुस एहराम खोहल्ली देओ तां

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْلَوْا شَعَائِرَ اللَّهِ
وَلَا الشُّهُرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ
وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۗ وَإِذَا حَلَلْتُمْ
فَأَصْطَادُوا ۗ وَلَا يُجْرَمَنَّكُمْ شَتَائِ
قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ

1. एह सूर: मदनी ऐ। हदैबिय: दे समझीते परेंत परतोदे मौके नाजल होई ही। इस दा किश हिस्सा मक्का विजय दे साल च ते किश हिस्सा हज्जतुलविदा च नाजल होआ हा।

(बे-शक्क) शकार करो ते कुसे कौम दी (थुआड़े कनै एह) दुश्मनी जे उनें तुसेंगी आदरनीय मस्जिद हराम (काबा) शा रोकेआ हा, तुसेंगी इस गल्ला पर मजबूर नेई करी देऐ जे तुस ज्यादती करो ते तुस नेकी ते संयम (दे कम्मै) च आपस च (इक-दूए दी) मदद करो ते गुनाह ते ज्यादती (दिये गल्ले) च (इक-दूए दी) मदद नेई करा करो, ते अल्लाह दा संयम अखत्तार करो, अल्लाह दी स'जा यकीनन सख्त (होंदी) ऐ ॥ 3 ॥

थुआड़े आस्तै मरदाड़, खून, सुरे दा मास ते ओह (जानवर) जेहदे पर (जिबह करदे बेलै) अल्लाह दे सिवा (कुसे होरस दा) नांउ पुकारेआ गेदा होऐ जां गला घटोने कनै मेरे दा होऐ जां कुसे खुंढे हथ्यारे दे बार कनै मेरे दा होऐ जां उच्ची ज'गा परा रुलकियै मेरे दा होऐ, जां सिड लगने कनै मेरे दा होऐ जां जिसी (कुसै) हिंसक पशु नै खादे दा होऐ, सिवाए इसदे जे जिसी मरने शा पुज्ज तुसें जिबह करी लेदा होऐ ते जिस (जानवर) गी कुसै मूरती दे सामने जिबह कीते दा होऐ, र्हाम आखेआ गेदा ऐ ते तीरें राहें हिस्सा सेही करना (बी) ऐसा कम्म करना ना-फरमान्नी (च दाखल) ऐ। जेहेक लोक मुन्कर न ओह अज्ज थुआड़े धर्म (गी नुकसान पुजाने) शा नामेद होई गेदे न। इस आस्तै तुस उंदे शा नेई डरो ते मेरे शा डरो। अज्ज मैं थुआड़े (फायदे) आस्तै थुआड़ा धर्म मकम्मल करी दिता ऐ ते थुआड़े उप्पर अपने उपकार (स्हान) गी पूरा करी दिता ऐ ते थुआड़े लेई धर्म दे तौरै पर इस्लाम गी पसंद कीता ऐ, पर जेहका शख्स भुक्खै (कारण) मजबूर होई जा ते ओह गुनाह आहले पासै झुकने आहला नेई होऐ (ते र्हाम कीती गेदी

تَعْتَدُواْ وَتَكَوْنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالْتَمَوُيْ
وَلَا تَكَوْنُواْ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَأْتَقُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

حَرَمْتُمْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَالْحَمَّ
الْحَزِيرَ وَمَا أَهْلٌ لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْمُنْحِقَةَ وَالْمُوقُوذَةَ وَالْمُتَرَيِّبَةَ
وَالنَّطِيحَةَ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ الْإِمَادَ كَيْتُمُ
وَمَا ذَبَحَ عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُواْ
بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسْقٌ الْيَوْمَ يَيسُ
الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ
وَاحْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَأَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ
لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَحْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

चीजें चा किश खाई लै) तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह यकीनन (मजबूरी दी हालत च कीती गोदी गलतियें गी) बौहत बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 4 ॥

(मुसलमान) तेरे शा पुछदे न जे उंदे आस्तै केह (किश) ल्हाल उरहाया गोदा ऐ तां गलाई दे जे थुआड़े आस्तै (सब) पवित्तर चीजां¹ ल्हाल उरहाइयां गेदियां न ते (इसदे अलावा) शकारी जानवरें चा जिनेंगी तुस शकार करने दी शिक्षा देइयै सधारी लैओ। की जे तुस उनेंगी उस (इलम) राहें सखांदे ओ जो अल्लाह नै तुसेंगी सखाए दा² ऐ। इस आस्तै ओह जिस (शकार) गी थुआड़े आस्तै रोकी रक्खे ओहदे चा खाओ ते उस पर अल्लाह दा चांड लेई लै करा करो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, अल्लाह यकीनन बौहत तौले सहाब लैने आहला ऐ ॥ 5 ॥

अज्ज थुआड़े आस्तै सब पवित्तर चीजां ल्हाल करी दित्तियां गेदियां न ते थुआड़े आस्तै उनें लोकें दा (पकाए दा) खाना³ जिनेंगी कताब दित्ती गेदी ही, ल्हाल ऐ ते थुआड़ा (पकाए दा) खाना उंदे आस्तै ल्हाल ऐ ते

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ
مَكْلِبِينَ تَعْلَمُونَهُنَّ مِثْلَ مَا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ
فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑥

أَيُّوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ
الذِّيْنِ أَوْتُوا الْكُتُبَ حَلَّ لَكُمْ
وَطَعَامُكُمْ حَلَّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الذِّيْنِ أَوْتُوا

1. इस्लाम धर्म दा मूल सिद्धान्त एह ऐ जे खाने आहली चीजां ल्हाल न पर शर्त एह ऐ जे ओह पवित्तर ते साफ होन यानी ओह सेहत ते चाल-चलन पर बुरा असर नैई पादियां होन ते समाज च उंदा खादा जाना अशाति दा कारण बी नैई बने।
2. यानी सधारेआ गोदा शकारी जानवर, जेहका कम्म करदा ऐ ओह उस सखाने आहले दे चांड कने मनसुब होग ते ओह इन्सान ऐ। इस आस्तै सधारे गेदे शकारी जानवर दा मारे दा शकार जिबह कीते गेदे दे बराबर होंदा ऐ। हदीस शरीफ च लिखे दा ऐ जे शकारी जानवर गी छोड़ने शा पहिले बिस्मिल्लाह पढ़ी लै करा करो तां जे ओहदा मारे दा शकार ल्हाल करार दिते गेदे दे बराबर होई जा।
3. यानी उंदा जिबह कीता गेदा थुआड़े लेई ल्हाल ऐ, शर्त एह ऐ जे उंदे पर तक्बीर पढ़ी लैती जा। (बुखारी किताबुसैद) एह आदेश इस आस्तै दित्ता जे तौरत दे मताबक हजरत मूसा दे अनुयायियें दे सारे भोजन बी ऊरे न जिनेंगी इस्लाम नै जायज गलाए दा ऐ ते जेकर ईसाई हजरत ईसा दी शिक्षा मताबक तौरत दे आदेशें गी अपनान तां ओह बी इसै श्रेणी च आई जंदे न ते जेकर पता लग्गी जा जे ओह नजैस पदार्थ दा प्रयोग करदे न तां पही उस परिस्थिति मताबक फ़तवा (धर्म दा आदेश) लागू होग, सिर्फ यहूदी जां ईसाई होना काफी नैई होग, की जे केई पुराने ते नमें ईसाई फिरके तौरत दी शिक्षा गी अपनांदे न।

पवित्तर/सती मोमिन जनानियां ते जिनें लोकें
गी तुंदे शा पैहलें कताब दिती गेई ही उंदे
चा पवित्तर/सती जनानियां जिसलै जे तुस
उनेंगी नकाह् करियै आहनदे ओ नां के
बदकारी आस्तै उकसाइयै ते नां (गै) गुप्त
दोस्त (रखेलां) बनाइयै, उनेंगी उंदे मैहर
देई देओ (थुआड़े आस्तै जायज्ज न) ते
जेह्का शख्स ईमान रखदे होई कुफर
(अखत्यार) करदा ऐ तां (समझो जे) उस
दे कर्म नश्ट होई गे ते ओह् आखरत च
घाटा खाने आहलें चा होई गेआ ॥ 6 ॥
(रुकू 1/5)

हे ईमानदारो! जिसलै तुस नमाज्ज पढ़ने लेई
उट्टो तां अपने मूह् (बी) ते आरकें तक
अपने हत्थ (बी) धोई लै करा करो ते
अपने सिरें दा मसा करा करो ते गिट्टें तक
अपने पैर (बी धोई लै करा करो) ते जेकर
तुस जुनबी (भिट्टे) ओ तां न्हाई लै करो,
ते जेकर तुस कसरी (ओ) जां सफरै (दी
हालत) च ओ (ते तुस जुनबी ओ) जां तुंदे
चा कोई (शख्स) सचेता करिये आवै जां
तुसं जनानियें कनै संभोग बी कीते दा होऐ
ते तुसंगी पानी नेई मिलै, तां सुच्ची मिट्टी
कनै तयम्मूम करो ते ओह्दे चा (सुच्ची
मिट्टी चा किश मिट्टी लेइयै) अपने मूहें
ते अपने हत्थें गी मलो। अल्लाह तुसंगी
किसै चाल्ली दा कश्ट नेई देना चांहदा, हां!
ओह् तुसंगी पवित्तर करना ते तुंदे पर अपने
स्हान गी पूरा करना चांहदा ऐ, तां जे तुस
शुकर करो ॥ 7 ॥

الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ مِنْ مَّحْصِنِينَ غَيْرِ مُسْفِحِينَ
وَلَا مُتَّخِذِيْ أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ
فَاغْسِلُوْا وُجُوْهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى
الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوْا بِرُءُوْسِكُمْ
وَارْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ ۚ وَاِنْ كُنْتُمْ
جُنُبًا فَاطَهَّرُوْا ۚ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰى اَوْ
عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَايِبِ
اَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً
فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَاَمْسَحُوْا
بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ مِنْهُ ۖ مَا يَرِيْدُ
اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَّلٰكِنْ
يُّرِيْدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَليُتِمَّ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝

ते जेहका स्हान अल्लाह दा तुंदे उप्पर ऐ (उसी बी) ते उस पक्के बा'यदे गी (बी) जेहड़ा उसनै तुंदे शा (उस बेलै) लैता हा जिसलै तुसं गलाया हा जे असें सुनी लैता ऐ ते अस फरमांबरदार होई गेदे आं, चेता रक्खो ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, अल्लाह दिलै दिये गल्लें गी (बी) चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 8 ॥

हे ईमानदारो! तुस इन्साफ कनै गुआही दिंदे होई अल्लाह (दी खुशी हासल करने) आस्तै खड़े होई जाओ, ते कुसै कौम दी दुश्मनी तुसंगी कदें बी इस गल्ला पर त्यार नेई करी देऐ जे तुस इन्साफ नेई करो। तुस न्यांऽ करो, ओह संयम दे ज्यादा करीब ऐ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। जो किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी यकीनन जानदा ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उनें नेक कर्म कीते न उंदे कनै अल्लाह नै बा'यदा कीते दा ऐ जे उंदे आस्तै बख्शिश ते (बौहत) बड्डा अजर (निश्चत) ऐ ॥ 10 ॥

ते जिनें लोके कुफर अखत्यार कीता ऐ ते साढ़ी आयतें गी झुठलाए दा ऐ ओह लोक नरक च जाने आहले न ॥ 11 ॥

हे ईमानदारो! तुस अल्लाह दी अपने उप्पर नैमत (उपकार) गी याद करो जेहकी उसनै तुंदे पर (उस बेलै) कीती ही जिसलै जे इक कौम दे लोके ध्याया हा जे ओह तुंदे पर हत्य बधाऽ (यानी अत्याचार करै)। उसलै उसनै

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ
الَّذِي وَأْتَقَكُم بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوِّمِينَ لِلَّهِ
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ
قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۗ اِعْدِلُوا ۗ هُوَ
أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑥

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑦

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ⑧

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ لَّا يَبْصُرُونَ إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۖ وَاتَّقُوا

उंदे हलथें गी थुआड़े शा रोक़ी लैता। इस आस्तै अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते मोमिनें गी अल्लाह पर गै भरोसा रक्खना चाही दा ॥ 12 ॥ (रुकू 2/6)

ते अल्लाह नै यकीनन बनी इस्राईल शा पक्का बा'यदा लैते दा ऐ ते असें उंदे चा बारां सरदार खड़े कीते हे ते उनेंगी (अल्लाह नै) गलाया हा (जे) जेकर तुस नमाज गी सुआरियै पढ़गे ओ ते जकात देगे ओ ते मेरे रसूलें पर ईमान आहन्गे ओ ते उंदी हर चाल्ती दी मदाद करगे ओ ते तुस अल्लाह गी (अपने माल दा) किश हिस्सा कट्टियै करजे दे तौरै पर देगेओ तां अ'ऊं यकीनन तुंदे कनै आं ते अ'ऊं जरूर तुंदे चा तुंदी बदियां (कसूर) मटाई देंगे ते अ'ऊं तुसेंगी सच्चें गै ऐसे बागें च दाखल करड जिंदे अंदर नैहरां बगदियां होंगन, पर जेहका (शख़स) तुंदे चा इसदे बा'द बी इन्कार शा कम्म लै तां (ओह समझी लै जे) ओह सिद्धे रस्ते शा भटकी गोदा ऐ ॥ 13 ॥

ते उंदे अपने पक्के बा'यदे गी तोड़ी देने कारण असें उंदे पर लानत कीती ही ते उंदे दिलें गी सख्त करी दिता हा। इस आस्तै ओह (कताबा दे) शब्दें गी उंदी ज'भें परा अदली-बदली दिंदे न ते जिस गल्ला दी उनेंगी नसीहत कीती गेई ही ओहदा इक हिस्सा भुलाई बैठे दे न ते तू उंदे किश (इक लोके) दे सिवा म्हेशां कुसै नां कुसै विश्वासघात दी इतलाह (खबर) पांदा रौहगा। इस आस्तै तू उनेंगी माफ कर ते उनेंगी दरगुजर कर। अल्लाह स्थान करने आहलें कनै सच्चें गै प्यार करदा ऐ ॥ 14 ॥

اللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ
اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ
وَاتَيْمُمْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي
وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ
ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٣﴾

فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعْنُهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ
وَلَا تَرَأَى تَطَّلِعُ عَلَى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا
قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

ते जेहके लोक गलांदे न जे अस ईसाई आं, असें उंदे शा बी पक्का बा'यदा लैता हा। फही उनें (बी) जिस गल्ला दी उनेंगी नसीहत कीती ही ओहदा इक हिस्सा भुलाई दिता। उसलै असें उंदे बश्कार क्यामत आहले ध्याड़े तगर बैरं ते सख्त दुश्मनी पाई दिती ते जे किश ओह करदे हे, अल्लह तौले गै उनेंगी इस बारै सूचत करग ॥ 15 ॥

हे अहले कताब! सादा रसूल थुआड़े कश आई चुके दा ऐ (ते) जे किश तुस कताबा चा छपालदे हे ओहदे चा ओह मता-हारा हिस्सा तुसेंगी दसदा ऐ ते मते-हारे कसूरें (गलातियें) गी बी माफ करदा ऐ। (हां) थुआड़े आसतै अल्लाह पासेआ इक नूर ते इक रोशन कताब आई चुकी दी ऐ ॥ 16 ॥

अल्लाह इस (कुरआन) राहें उनें लोकें गी जेहके उसदी खुशी दे रस्ते पर चलदे न, सलामती दे रस्ते पर चलांदा ऐ ते अपने हुकम कनै उनेंगी न्हेंरें चा कडिढयै लोई (रोशनी) आहले पासै लेई जंदा ऐ ते सिद्धे रस्ते आहले पासै उंदी अगुआनी करदा ऐ ॥ 17 ॥

जेहके लोक आखदे न जे यकीनन मर्यम दा पुत्तर ईसा² गै अल्लाह ऐ, ओह पक्के काफर होई गेदे न। तूं (उनेंगी) आखी दे, जेकर अल्लाह³ मर्यम दे पुत्तर मसीह (गी) ते ओहदी माऊ (गी) ते उनें सारे लोकें गी जो धरती च (पाए जंदे) न, हलाक करना चाह

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدُنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۗ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۗ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٥﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ۖ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۗ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَأُمُّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ وَلِلَّهِ

1. एह कैसी जबरदस्त भविष्यवाणी ऐ जेहदे च ईसाई जातियें दे आपसी बैर-बरोध दी सूचना दिती गेदी ऐ तां जे मुसलमान अपनी कमजोरी बेल्लें नरख न्हें होन ते इस भविष्यवाणी करी उंदा भरोसा बने दा रवै।
2. यानी दमै इक्कै जगेह न।
3. एह आयत हजरत ईसा दी मौती दा प्रबल प्रमाण ऐ जे अल्लाह नै हजरत मसीह ते उंदी माता गी मौत देई दिती ऐ।

तां ओहदे मकाबले च कु'न कुसै गल्लै दी ताकत/शक्ति रखदा ऐ? ते गासैं ते धरती ते जे किश उनें दौनीं दे मझाटे (पाया जंदा) ऐ, उंदे (सारें) पर अल्लाह दी गै व्हूमत ऐ। ओह जे (किश) चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते अल्लाह हर गल्ला गी करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 18 ॥

ते यहूदी ते ईसाई आखदे न जे अस अल्लाह दे पुतर (आं) ते उसदे प्यारे आं। तूं आखी दे जे पही ओह थुआड़े गुनाहें कारण तुसेंगी अजाब की दिंदा ऐ? (इय्यां नेई ऐ जो तुस आखदे ओ) बल्के जेहके (दूए आदमी) उसनै पैदा कीते दे न तुस (बी) उंदी (गै) चाल्ली दे आदमी ओ। ओह जिसी चांहदा ऐ, बख्शदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ गासैं ते धरती ते जे किश इंदे (इनें दौनीं दे) बशकार ऐ उंदे (सारें) पर अल्लाह दी गै व्हूमत ऐ ते उससै कश सारें (फिरियै) जाना ऐ ॥ 19 ॥

हे अहले कताब! थुआड़े कश साढ़ा रसूल आई चुके दा ऐ, ओह इक समे तक रसूलें दे औने दा सिलसला बंद रौहने दे बा'द तुंदे कनै (साढ़ी गल्लां) ब्यान करदा ऐ तां जे तुस (एह) नेई आखो जे साढ़े कश नां कोई बशारत (शुभ समाचार) देने आहला ते नां गै कोई डराने आहला आया ऐ। इस लेई थुआड़े कश इक शुभ-समाचार देने आहला ते डराने आहला आई गोआ ऐ ते अल्लाह हर इक गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 20 ॥ (स्कू 3/7)

ते (तुस उस बेले गी याद करो) जिसलै मूसा

مَلِكِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۗ
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ
وَأَحِبَّآؤُهُ ۗ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ
بِذُنُوبِكُمْ ۗ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ۗ
يَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ
لَكُمْ عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ الرَّسُلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا
جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ۗ فَقَدْ
جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ ادْكُرُوا

नै अपनी कौम गी गलाया हा जे हे मेरी कौम! तुस अल्लाह दे (उस) उपकार गी चेता करो जेहका उसनै (उस बेलै) तुंदे पर कीता हा जिसलै उसनै तुंदे चा नबी नियुक्त कीते हे ते तुसेंगी बादशाह¹ बनाया हा ते तुसेंगी ओह किश दित्ता हा जो दुनिया दी जातिये² चा कुसैगी नथा दित्ता ॥ 21 ॥

हे मेरी कौम! (यानी मूसा दी कौम) तुस इस पवित्र कीती गेदी धरती च दाखल होई जाओ जो अल्लाह नै थुआड़े आस्तै लिखी रक्खी दी ऐ ते तुस अपनियां पिट्ठां नेई दस्सेओ बरना तुस घाटा खाइयै परतोगे ओ ॥ 22 ॥

उनें (परते च) गलाया जे हे मूसा! इस (मुलखे) च यकीनन इक सिरफिरी³ कौम (रौहदी) ऐ ते जिन्ना चिर ओह (लोक) इस देशे चा उठी नेई जान अस ओहदे च कदें बी दाखल नेई होंगे। हां! जेकर ओह ओहदे चा निकली जान तां अस यकीनन ओहदे च दाखल होई जागे ॥ 23 ॥

(उसलै) जेहके लोक (अल्लाह शा) डरदे हे उंदे चा द'ऊ बंदे⁴ जिंदे पर अल्लाह नै उपकार कीता हा (उनेंगी) गलाया जे तुस (उंदे पर हमला-आवर होइयै) उंदे खलाफ (चढ़ाई करदे होई) इस दरुआजे च दाखल होई जाओ। जिसलै तुस ओहदे च दाखल

نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ
وَجَعَلَ لَكُم مَّلُوكًا ۗ وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ
أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

يُقِيمُوا فِيهَا دِينًا مَّقَدَّسًا الَّذِي
كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ
فَتَقْبَلُوا الْحَسِرِينَ ﴿٦﴾

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ
وَإِنَّا لَنَنذِرُكَ لَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا
فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٧﴾

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أُنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمَا إِذْ خَلُّوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۗ فَإِذَا
دَخَلْتُمُوهُ فَآتِكُمْ عَلَيْهِمْ ۗ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَتَوَكَّلُوا ۗ إِنَّ كُنْتُمْ مَوْمِنِينَ ﴿٨﴾

1. इतिहास शा सिद्ध होंदा ऐ जे पराने समे च जिसलै इस्राईली लोक अपना देश त्यागियै मिस्र देश पुजे तां उनें उत्थें बल्लें-बल्लें इन्ना कब्जा जमाई लैता जे मिस्र दे राजा बनी गे। बाइबिल च बी लिखे दा ऐ, इस्राईल दी संतान फली-फुल्ली ते अनगिनत ते शक्तिशाली होई गेई ते ओह देश उंदे कनै भरोई गेआ। (निर्गमन 1:14)
2. यानी जिंदा इतिहास इस्राइलियें कश सुरक्खत हा।
3. उस बेलै उत्थें अमालिका ते अरब दियां दूइयां कौमां बसदियां हियां। यहूदी उंदे शा डरी गे।
4. पवित्र कुरआन मताबक ममकन ऐ हजरत मूसा ते हजरत हारून अभीष्ट न, पर बाइबिल दे मताबक कालब ते यूशा अभीष्ट न जेहके देशे दे हालतें दा पता लैने आस्तै भेजे गे हे। (गिनती भाग 14 आयत 5-6)

होई जागे ओ तां तुस यकीनन विजयी होई जागे ओ ते जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह पर (भरोसा करो) फही (अस आखने आं जे उस्से पर) भरोसा करो ॥ 24 ॥

उनें गलाया जे हे मूसा! जिच्चर ओह लोक उत्थे न अस कदे बी उस धरती पर पैर नेई रखगे। इस आस्ते तूं ते तेरा रब्ब दमें जाओ ते उंदे कनै युद्ध करो। अस ते इस्से ज'गा बैठे दे रौहगे ॥ 25 ॥

मूसा नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! अ'ऊं अपनी जान ते अपने भ्राऽ दे सिवा कुसै दूए पर किश बी अधिकार नेई रखदा। इस आस्ते तूं सादे ते बिद्रोहिये बशकार फर्क करी दे ॥ 26 ॥

(अल्लाह नै) फरमाया, (जेकर तेरी इय्ये इच्छा ऐ तां) यकीनी तौरा पर उनेंगी इस देशे थमां चाली ब'रि आस्ते महरूम (बंचत) कीता जंदा ऐ। ओह धरती पर दुखी होइयै भटकदे रौहगन। इस आस्ते तूं बागी लोके दा अफसोस नेई कर ॥ 27 ॥ (रुकू 4/8)

ते तूं (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम) उनेंगी आदम दे द'ऊं पुत्रे दा हाल¹ ठीक-ठीक सुनाऽ (यानी उस बेले दा हाल) जिसले जे उनें दौर्नी इक कुरबानी (बलि) पेश कीती, तां उंदे चा इक दी कुरबानी ते स्वीकार करी लैती गई, पर दूए दी स्वीकार नेई कीती गई। (जिस पर) उसनै अपने भ्राऊ गी गलाया जे अ'ऊं जरूर गै तेरी हत्या करड। (उसनै) परते च गलाया जे अल्लाह ते सिर्फ संयमिये दी कुरबानी गी गै कबूल करदा होंदा ऐ ॥ 28 ॥

قَالُوا يَمُوسَىٰ إِنَّكَ لَنُدَخِلُهَا أَبَدًا مَادَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلْ إِنَّا هَاهُنَا مُعِدُّونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٧﴾

وَأْتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٨﴾

1. इस उपमा च इस्त्राइलिये ते इस्माइलिये दी तुलना कीती गेदी ऐ। बनी इस्त्राइल मुहम्मदी नबुव्वत कारण क़ाबील आंगर मुसलमाने कनै इरखा करदे हे। असल गल्ल एह ऐ जे कुरबानी कबूल करना खुदा दा कम्म ऐ, कुरबानी देने आहले दा नेई।

जेकर तोह मिंगी कतल करने आस्तै मेरे पासै हत्थ बधाया तां बी अ'ऊं तुगी कतल करने लेई अपना हत्थ¹ तेरे पासै कर्दे बी नेई बधाड। अ'ऊं उस अल्लाह थमां सच्चें गै डरना आं जो सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 29 ॥

सच्चें गै अ'ऊं एह चाहन्ना² आं जे तू सदा आस्तै मेरा पाप बी ते अपना पाप बी चुक्की लें जिसदा नतीजा एह होऐ जे तू दोजखियें चा होई जाएं ते इय्यै जालमें दा सिला ऐ ॥ 30 ॥

फी उस भ्राऽ दा दिल (जिसदी कुरबानी कबूल नथी होई) अपने भ्राऊ दा कतल करने आस्तै राजी होई गेआ ते उसनै उसी कतल करी दिता जेहदे पर ओह नुकसान उठाने आहलें च शामिल होई गेआ ॥ 31 ॥

उसलै अल्लाह नै इक कां³ गी जेहका धरती गी खोतरदा होदा हा, इस आस्तै भेजेआ तां जे ओह उसी दस्से जे ओह अपने भ्राऊ दी लाशै गी कियां छपालै। उसनै गलाया जे हाय अफसोस! मेरे शा इन्ना बी नेई होई सकेआ जे अ'ऊं इस कां आंगर होई जां ते अपने भ्राऽ दी लाशै गी खट्टी देआं। उसलै ओह पछताने आहलें चा होई गेआ ॥ 32 ॥

لَيْسَ بِسَطِّكَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِسَاطِ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

إِنِّي أَرِيدُ أَنْ تَبُوَّ أَبَائِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ ﴿٦﴾

فَطَوَّعْتُ لَهُ نَفْسَهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٧﴾

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سُوءَ أَخِيهِ ۗ قَالَ يُؤَيِّلَتِي أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِي سُوءَ أَخِي ۗ فَأَصْبَحَ مِنَ التَّاسِفِينَ ﴿٨﴾

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अ'ऊं अपना बचाऽ बी नेई करड बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे अ'ऊं अपना बचाऽ इन्ने सखा ढंगे कन्नै नेई करड जिसदा नतीजा बेरी दी हत्था दे गै रूपे च निकलदा होऐ।
2. इस दा एह अर्थ नेई जे मेरी एह दिली इच्छा ऐ बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे अ'ऊं अखलाकी (नैतक) मजबूरियें कारण बचाऽ आस्तै बी कडोरेता शा कम्म नेई लैड जेहदे करी तू मेरे पाप बी चुक्की लैगा। इय्यै हालत यहूदियें दी होई। मुसलमानें सु'ला दा हत्थ बधाया, पर ओह लड़ाई आस्तै निकली आए ते मुक्करें गी बी उकसाया (चुआका दिता), आखर च ओह महापापी होई गे ते उनें स'जा भोगी।
3. इतफाकन उत्थें इक उड्डरदा कां आया ते उसनै दूफ कां दी लाश दिक्खी ते अपने पंजें ते चुंझा कन्नै मिट्टी खरोतिये ओहदे पर सुट्टी दिती। एह दिक्खियै हत्यारे भ्राऊ दे दिलें च भ्रापा जागी पेआ ते उसनै बरलापी शब्द उचरे। अल्लाह दे उत्थें कां भेजने दा अर्थ सिर्फ इन्ना ऐ जे इक कां अल्लाह दे सधारण नियम मताबक उड्डरदा उत्थें पुज्जी गेआ हा।

इस आस्तै असें बनी इस्राईल लेई जरूरी¹ करी दित्ता हा जे (ओह हुशयार रौहन) जेहका शख्स कुसै दूए शख्स गी सिवाए इसदे जे जिसनै कुसै दूए शख्स दी हत्या कीती दी होए जां देशै च फसाद फलाए दा होए, मारी देए तां मनो जे उसनै सारे लोकें दी हत्या करी दित्ती ते जेहका उसी जींदा करै तां मनो जे उसनै सारे मानव-समाज गी जींदा करी दित्ता ते सच्चें-गै साढ़े रसूल उंदे कश जाहरे-बाहरे नशान लेइयै आए हे, पही बी उंदे चा मते-हारे लोक देशै च अत्याचार (ज्यादतियां) करदे जा करदे न ॥ 33 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल कनै युद्ध करदे न ते फसाद फलाने आस्तै (युद्ध दी अग भटकाने आस्तै) दौड़दे फिरदे न, उंदी मनासब स'जा इच्चै ऐ जे उंदे चा हर-इक गी मौती दे घाट तुआरी दित्ता जा जां सलीब पर लटकाइयै मौती दी स'जा दित्ती जा जां उंदे हत्थ ते उंदे पैर बरोध करने कारण कट्टी दित्ते जान जां उनें गी देशै चा कड्ढी दित्ता जा²। (जेकर) एह (स'जा मिलदी तां) उंदे आस्तै संसार च बी अपमान दा कारण होंदा ते परलोक च बी उंदे आस्तै बौहत बड्डा अजाब निश्चत ऐ ॥ 34 ॥

पर ओह लोक इस शा पैहलें जे तुस उनेंगी अपने काबू³ च करी लैओ, तोबा करी लैन

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِقُونَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ جُزَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا

1. एहदे राहें तौरात दी शिक्षा पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे जिसलें कोई शख्स कुसै ऐसे महापुरुश दी हत्या करी देए जेहका संसार आस्तै म्हतव रखदा होए तां उसी नेहा गै समझेआ जाग आखों जे उसनै प्राणी मात्र दी हत्या करी दित्ती।
2. एह सारियां गल्लां दस्सा करदियां न जे एह कम्म सरकार कनै संबंधत ऐ नां के जनता चा जिसदा जी चाह दूए पर फ्रतवा कस्सियै ऐसी स'जा देना लगी पवै।
3. इस आदेश थमां साफ ऐ जे एह आदेश क्हुमत आस्तै ऐ, प्रजा आस्तै नेई, की जे पुलस ते सैना सरकार दे गै अधीन होंदी ऐ। प्रजा दे मतेहत नेई होंदी।

तां समझी लैओ जे अल्लाह सच्चें गै बौहत् बख्शाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला¹ ऐ (इस्सै ब'जा करी उसनै तोबा करने आहलें गी स'जा थमां सुरक्षत करी दिता ऐ) ॥ 35 ॥ (रुकू 5/9)

हे ईमानदारो! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते उसदे हजूर च कुर्ब (नजदीकी) (हासल करने यानी ओहदे तक पुज्जने दे रस्तें गी) तलाश करो ते उसदे रस्ते च कोशश करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 36 ॥

जेहके लोक मुन्कर न जेकर धरती च जे किश पाया जंदा ऐ ओह सब ते उन्ना गै उसदे कन्नै (होर माल बी) उंदे कश होंदा जे ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै अजाब दे बदलै उसी देई दिंदे तां बी उंदे शा कबूल नेई कीता जंदा ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब निश्चत ऐ ॥ 37 ॥

ओह नरकै दी अग्गी चा निकलना चांहडन, पर ओहदे चा कदें बी निकली² नेई सकडन ते उंदे आस्तै नेई टलने आहला अजाब निश्चत ऐ ॥ 38 ॥

ते जेहका शख्स चोर होऐ ते जेहकी जनानी चोर होऐ उनें दौनीं दे हत्थ उस दोश कारण कट्टी देओ जेहका उनें कीते दा ऐ। एह अल्लाह पासेआ स'जा दे रूप च ऐ ते अल्लाह गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 39 ॥

عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ
الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مِثْلَ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ
بِخُرُجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٨﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا
جَزَاءً بِمَا كَسَبَانِ كَلَّا مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٩﴾

1. इस आदेश थमां स्पष्ट ऐ जे इस्लाम धर्म दी नीह रैहम पर ऐ ते जेकर कोई शख्स स'जा भोगने शा पुज्ज प्राह्वित करी लै तां ओहदा पछतावा कबूल करी लैता जंदा ऐ ते ओहदे कन्नै बे-गुनाहें आंगर बरताऽ कीता जंदा ऐ। मगर चूके दिलें दा हाल खुदा जानदा ऐ ते एह फैसला करना सिर्फ खुदा दा गै कम्म ऐ।
2. मतलब एह ऐ जे अपनी शक्ति कन्नै कोई शख्स नरकै चा बची नेई सकग, पर दूई ज'गा लिखे दा जे अल्लाह रैहम करियै लोकें गी नरकै चा कड्डी देग। (दिक्खो सूरः अल्-कारिअः रुकू 1/26) यानी मुन्कर आस्तै नरक माऊ दी कुक्खें आंगर होग जेहदे चा आखर बच्चा निकली आँदा ऐ।

ते जेहका शख्स जुलम करने दे बा'द तोबा (प्राहचित) करी लै ते सुधार बी करी लै तां यकीनन अल्लाह ओहदे पर किरपा करग। अल्लाह यकीनन बौहत बखाने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 40 ॥

क्या तुगी पता नेई जे अल्लाह ओह सत्ता ऐ जे गासँ ते धरती दी व्हूमत उसै दी ऐ। ओह जिसी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ ते जिसी (माफ करना) चांहदा ऐ माफ करी दिंदा ऐ ते अल्लाह हर गल्ला दी जिसी ओह करना चाह उसी करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 41 ॥

हे रसूल! जेहके लोक अपने मूँहा गलांदे न जे अस ईमान ल्याए आं ते उंदे दिल ईमान नेई ल्याए। उंदे चा जेहके लोक इन्कार (दियां गल्लां मन्नने) च तौल करदे न ओह तुगी दुखी नेई करन ते यहूदियें चा बी किश (लोक ऐसे न जेहके) झूठियां गल्लां खूब सुनदे न (ओह) एह गल्लां इक होर गरोह (गी सुनाने) आस्तै सुनदे न, जेहका तेरे कश नेई आया। ओह (अल्लाह दियें) गल्लें गी उंदे (अपने) ठकाने पर रक्खे जाने दे बा'द (उंदे अपने थाहरें परा) अदली-बदली दिंदे न। ओह आखदे न जे जेकर तुसेंगी इस चाल्ली दा हुकम दिता जा तां मन्नी लैओ ते जेकर तुसेंगी इस चाल्ली दा हुकम नेई दिता जा तां ओहदे शा बचो ते उसी नेई मन्नो ते अल्लाह जेहदी परीक्षा लैने दा निश्चा करी लै तां तूं ओहदे आस्तै अल्लाह दे मकाबले च किश बी नेई करी सकगा।

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنُ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ بِبَيِّنَاتٍ فَكُفِرُوا بِاللَّغْوِ مِنْ بَعْدِ مَا أُضِيعَ يَقُولُونَ إِنَّ أَوْيَيْنَاهُ فَأَحْذَرُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتُوهُ فَأَحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥﴾

1. यानी पवित्र कुरआन सुनने दे बा'द उसदा गलत अर्थ लोकें च फलांदे न तां जे लोक मुसलमानें पर आरोप लांदे रोहन।

एह लोक ऐसे न जे अल्लाह नै उंदे दिल पवित्तर करने दा बिचार गै नेई कीता, की जे उंदे आस्तै (उंदे कर्म कारण) इस लोक च बी अपमान (निश्चत) ऐ ते आखरत च बी उंदे आस्तै बौहत बड्डा अजाब निश्चत ऐ ॥ 42 ॥

ओह लोक झूठी गल्लें गी खूब सुनदे न ते र्हाम चीजें गी ज्यादा शा ज्यादा मातरा च खंदे न। तां जेकर ओह तेरे कश (कोई झगड़ा लेइयै) औन तां भाएं तूं उंदे झगड़े दा नपटारा कर, भाएं उंदे शा दूर रौह (दौनों हालतें च) ओह तुगी नुकसान नेई पजाई सकडन ते जेकर तूं फैसला करें तां (साढ़ी नसीहत चेता रक्ख जे) उंदे बश्कार हर हाल च न्यांऽ पूर्ण फैसला कर। अल्लाह यकीनन न्यांऽ करने आहल्लें कनै प्यार करदा ऐ ॥ 43 ॥

ते ओह तुगी कैसा फैसला करने आहला बनाई सकदे न जिसलै जे उंदे कश उंदे आखे मूजब खुदाई हुकमें पर अधारत¹ तौरात मजूद ऐ। फही इसदे बावजूद बी ओह पिट्ट फेरी लैंदे न। ओह बिल्कुल मोमिन नेई न ॥ 44 ॥ (रुकू 6/10)

असैं ते तौरात गी यकीनन हदायत ते नूर कनै भरपूर उतारे दा हा। ओहदे राहें नबी जो साढ़े आज्ञाकारी हे ते (जेहके लोक) ज्ञानी ते विद्वान हे ओह यहूदियें आस्तै इस अधार पर फैसला करदे होंदे हे जे उंदे राहें अल्लाह दी कताब दी रक्खेआ चाही गेई ही ते ओह ओहदे संरक्षक हे। इस आस्तै तुस लोकें शा नेई डरो ते मेरे शा डरो ते तुस मेरी आयतें

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْلُونَ لَسْتُمْ
فَأَنْ جَاءُوكَ فَأَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَوْ
أَعْرَضَ عَنْهُمْ ۖ وَإِنْ تُعْرَضَ عَنْهُمْ
فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا ۗ وَإِنْ حَكَمْتُمْ
فَأَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ
فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
وَمَا أَوْلِيكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يُحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ
هَادُوا وَالرَّسُولُونَ وَالْأَخْبَارُ بِمَا
اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ
شُهَدَاءَ ۗ فَلَا تَحْشَوْا النَّاسَ وَاحْشَوْا
نَا ۗ

1. यानी के मुसलमानें दे अकीदे मताबक तौरात दे किश आदेश हून बी स्हेई न मगर यहूदियें दी नजरें च ते सारी तौरात गै अजतक्क सुरक्खत ऐ।

दे बदले च थोड़ा धन नेई लैओ ते जेहके लोक इस (कलाम) दे मताबक निरना नेई करन जो अल्लाह नै उतारे दा ऐ तां असल च ऊऐ काफर न ॥ 45 ॥

ते असें उस (तौरात) च उंदा करतब्ब ठरहाए दा हा जे जान दै बदलै¹ जान, ते अक्खी दे बदलै अक्ख, नक्कै दे बदलै नक्क, कन्नै दे बदलै कन्न, दंदै दे बट्टै दंद ते इस दे अलावा (जखमें दे बदलै) जखम बराबर दा बदला न। पर जेहका शखस (अपने) इस (अधिकार) गी छोड़ी देऐ तां (उसदा एह त्याग) ओहदे आसतै ओहदे पापें गी माफ करने दा साधन बनी जाग ते जेहके लोक इस (कलाम) दे मताबक फैसला नेई करन जेहका जे अल्लाह नै उतारे दा ऐ तां ऊऐ (असली) जालम न ॥ 46 ॥

ते असें मर्यम दे पुत्तर ईसा गी जिसलै जे ओह इस (कलाम) गी यानी तौरात गी पूरा करने आह्ला हा, उंदे (पैहले बर्णत नबियें दे) नक्शे कदम पर भेजेआ ते असें उसी इञ्जिल दिती ही जेहदे च हदायत ते नूर हे ते ओह उस तौरात दी तसदीक² करदी ही जेहकी ओहदे सामनै ही यानी ओहदे शा पैहलें आई चुकी दी ही ते ओह संयमियें आसतै हदायत ते नसीहत ही ॥ 47 ॥

ते इञ्जिल आहलें गी चाही दा ऐ जे अल्लाह नै जे (किश) ओहदे च तुआरे दा ऐ ओहदे

وَلَا تَسْتُرُوا بِالَّذِينَ تَمَسَّ قَلْبُكُمُ اللَّهُ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٥﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ ۖ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ ۖ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ ۖ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ ۖ وَاللِّسْنَ بِاللِّسَنِ ۖ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۖ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُ ۖ وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥﴾

وَقَفَّمْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ بَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ۖ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ۖ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٥﴾

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

1. तौरात च लिखे दा ऐ - " ते जेहका कोई कुसै आदमी गी मारी देऐ ओह जरूर गै मारी दिता जा ते जेकर कोई गुआंठी गी ऐबदार बनाई देऐ तां जैसा उसने कीता बैसा गै ओहदे कन्ने कीता जा यानी अंग-भंग करने दे बदले च अंग-भंग ते अक्खों दे बदले च अक्ख दे दंदै दे बदले च दंद।" (दिकखो-लव्यव्यवस्था भाग 24 आयत 19-20)
2. यानी तौरात दियें भविक्खवाणियें गी पूरा करदी ही।

मताबक फैसला करन ते जेहके (लोक) इस (कलाम) दे मताबक फैसला नेई करन जेहका अल्लाह ने उतारे दा ऐ तां ऊरे (पक्के) बागी न ॥ 48 ॥

ते असें तेरे पर एह कताब (कुरआन) सचाई पर अधारत उतारी ऐ। ओह अपने शा पैहली कताब (दियें गल्लें) गी पूरा करने आहली ऐ ते उसदी रक्खेआ करने आहली ऐ। इस आस्तै तू इस (कताबा) दे मताबक उंदे बश्कार फैसला कर जो अल्लाह नै (तेरे पर) उतारी ऐ ते जेहका सच्च तेरे पासै आया ऐ उसी छोड़ियै उंदी खुआहशें दी पैरवी नेई कर। असें तुंदे चा हर-इक आस्तै (अपनी-अपनी काबलीयत दे मताबक इल्हामी) पानी तक पुज्जने दा इक निक्का जां बड्डा¹ रस्ता बनाया ऐ ते जेकर अल्लाह चांहदा तां तुसें (सारें) गी इक गै जमात बनाई दिंदा, पर (इस कलाम दे बारे च) जेहका उसनै तुंदे पर उतारे दा ऐ थुआड़ी परीक्षा लैने आस्तै (ऐसा नेई कीता)। इस लेई तुस इक-दूए शा नेकियें च बधने आस्तै मकाबला करो, की जे तुसें सारें गी अल्लाह कश गै परतोइयै जाना ऐ। इस आस्तै ओह तुसेंगी उनें सारी गल्लें शा वाकफ कराग, जिंदे बारै तुस मत-भेद करदे होंदे हे ॥ 49 ॥

ते हे रसूल! तू उंदे बश्कार इस कलाम राहें फैसला कर जेहका अल्लाह नै (तेरे पर) उतारे दा ऐ ते तू उंदी खुआहशें दी पैरवी नेई कर ते उंदे शा हुश्यार/चकन्ना रौह जे ओह तुगी फिल्ले च पाइयै अल्लाह दे उतारे दे कलाम शा दूर नेई लेई जान। इस दे बा'द

فِيهِ ۖ وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرَعًا وَمِنْهَا جَا ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتٰكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۗ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥﴾

وَأَنْ أَحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْتَدِرْهُمْ وَأَنْ يَفْتَتِنوك عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۗ فَإِنْ تَوَلَّوْا فاعَلِمَ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ

1. इस आयत च दसोआ गोदा ऐ जे खुदाई कलाम दे नूर गी हासल करने आस्तै कुरआन करीम च हर शख्स दी काबलीयत दे मताबक तलीम मजूद ऐ ते ओह इक कामिल कताब ऐ।

जेकर ओह फिरी जान तां समझी लै जे अल्लाह चांहदा ऐ जे उनेंगी उंदे किश पापें दी ब'जा करी स'जा देऐ ते लोकें चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले न ॥ 50 ॥

أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ ذُنُوبِهِمْ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾

क्या ओह अल्लाह दे कलाम दे उतरने शा पैहलें दे फैसले गी पसंद करदे न, पर मोमिनें दे बिचार च ते अल्लाह शा बद्ध उत्तम फैसला करने आह्ला कोई नेई ॥ 51 ॥
(रुकू 7/11)

أَفْحَكَمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْعُونَ ۗ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

हे ईमानदारो! यहूदियें ते ईसाइयें गी (अपना) मददगार नेई बनाओ (की जे) उंदे चा किश लोक दूए लोकें दे मददगार न ते तुंदे चा जेहका बी उनेंगी अपना मददगार बनाग, ओह यकीनन उंदे चा गै होग। अल्लाह जालम लोकें गी कदें बी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 52 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۚ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

ते तू उनें लोकें गी दिखगा जिंदे दिलें च रोग ऐ जे ओह (एह आखदे होई) उंदे (मुन्करें) पासै दौड़ी-दौड़ियै जंदे न जे अस (इस गल्ला शा) डरने आं जे साढ़े पर कोई मसीबत (नेई) आई जा। इस आस्तै करीब (ममकन) ऐ जे अल्लाह (थुआड़ी) विजय (दे समान/साधन) जां अपने कशा कोई होर गल्ल (प्रकट) करै जेहदे करी ओह उस गल्ला कारण शर्मिदा होई जान जिसी उनें अपने दिलें च छपाली रक्खे दा ऐ ॥ 53 ॥

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۗ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فِئْصَبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنفُسِهِمْ لَدِيمِينَ ﴿٥٣﴾

ते जेहके लोक मोमिन न, गलाइन जे क्या इय्ये ओह लोक न जिनें अल्लाह दियां पक्कियां कसमां खाइयै गलाया हा जे अस पूरी चाल्ली थुआड़े कनै आं, उंदे कर्म नशट होई गे। इस आस्तै ओह घाटा खाने आहले होई गे ॥ 54 ॥

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبْطُ أَعْمَالِهِمْ فَأَصْبَحُوا خَسِرِينَ ﴿٥٤﴾

हे ईमानदारो! तुंदे चा जेहका शख्स अपने धर्म शा मूह फेरी लै तां (ओह चेतै रक्खै जे) अल्लाह (उसदे बदले च) तौले गै इक ऐसी कौम (दे लोकें) गी लेई औग जिंदे कनै ओह प्रेम करदा होग ते ओह ओहदे कनै प्रेम करदे होंडन। ओह मोमिनें पर देआ करने आहले होंडन ते मुक्करें दे मकाबले च सख्त होंडन। ओह अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करने आहले होंडन ते कुसै निंदा आहले दी निंदाआ शा नेई उरडन। एह अल्लाह दी अपार किरपा ऐ। ओह जिसी पसंद करदा ऐ उसी (एह किरपा) देई दिंदा ऐ ते अल्लाह समृद्धि बख्खाने आहला (ते) बौहत जानने आहला ऐ ॥ 55 ॥

थुआड़ा मददगार सिर्फ अल्लाह ते उसदा रसूल ते ओह मोमिन न जेहके नमाज गी कायम रखदे न ते जकात दिंदे न ते (कनै गै) ओह पक्के एकेश्वरवादी न ॥ 56 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल गी ते मोमिनें गी अपना मददगार बनांदे न (ओह समझी लैन जे) यकीनन अल्लाह दी जमात गालिब (होइयै रौहने आहली) ऐ ॥ 57 ॥
(रुकू 8/12)

हे ईमानदारो! जिनें लोकें गी तुंदे शा पैहलें कताब दिन्ती गेई ही, उनें गी ते दूर मुक्करें गी अपना मदादी नेई बनाओ, जिनें थुआड़े धर्म गी हासे ते खेद दी चीज बनाई रक्खे दा ऐ। जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह आस्तै संयम अखत्थार करो ॥ 58 ॥

ते जिसलै तुस लोकें गी नमाज आस्तै सददे ओ तां ओह उसी हासा ते खेद बनाई लैंदे न।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ
عَلَى الْكُفْرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلَا يَحَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۗ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ رَاكِعُونَ ۝

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
فَإِنَّ حَرْبَ اللَّهِ هُمْ الْعُتْبُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ
اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُرُورًا وَعِيبًا مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ
أَوْلِيَاءَ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هَاهُنَا

एह (गल्ल उंदे च) इस आस्तै (पाई जंदी) ऐ जे ओह् ऐसे लोक न जेहके अकली शा कम्म नेई लैदे ॥ 59 ॥

तू उनेंगी आख जे हे कताब आहलेओ! तुस साढ़े पर इसदे सिवा कोई दोश नेई लाई सकदे जे अस अल्लाह पर ते जेहका कलाम साढ़े पर उतारेआ गोदा ऐ ते जेहका कलाम इस शा पैहलें उतारेआ गोआ हा, ओहदे पर बी ईमान लेई आए आं ते (इसदे अलावा) इस आस्तै (दोश लांदे ओ) जे तुंदे चा मते-हारे (अल्लाह दे) बिद्रोही न ॥ 60 ॥

तू (उनेंगी) आख जे क्या अ'ऊं तुसेंगी उनें लोकें दी हालत दस्सां जिंदा बदला अल्लाह कश उस शख्स शा बी बुरा ऐ। जिसी तुस पसंद नेई करदे। ओह् ऐसे लोक' न जिंदे पर अल्लाह नै फटकार बरहाई दी ऐ ते जिंदे पर उसनै अजाब उतारे दा ऐ ते जिंदे चा केई लोकें गी बांदर ते सूर बनाई दिते दा ऐ ते जिनें शतान दी पूजा कीती ऐ, उनें लोकें दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ते ओह् सिद्धे रस्ते थमां परले दरजे दे भटके दे न ॥ 61 ॥

ते जिसलै ओह् शुआड़े कश औंदे न तां आखदे न जे अस ईमान लेई आए आं, हालांके ओह् इन्कार गी अपनांदे होई गै इस्लाम च दाखल होए हे ते पही ओह् उस (अकीदे) कनै निकली गे हे ते जे किश ओह् छपालदे न उसी अल्लाह (सारें शा) बद्ध जानदा ऐ ॥ 62 ॥

ते तू उंदे चा मते-हारें गी दिक्खना ऐं जे ओह्

وَلِعَبَاٌ ذُكِرَ بِآلِهِمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقْمُونَ مِنَّا إِلَّا
أَنْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ
مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَكْثَرُكُمْ فَسِقُونَ ﴿٦٠﴾

قُلْ هَلْ أَسْتَكْمُ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً
عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضَبَ عَلَيْهِ
وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦١﴾

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا
بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦٢﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ

1. यानी तुस दूएंगी गी तुच्छ समझदे ओ, पर असल च तुस आपूँ गै तुच्छ ओ, जिंदे पर ओह् अजाब उतरे न उंदा जिंकर इससै आयत च कीता गोदा ऐ।

पाप, अत्याचार ते अपने र्हाम खाने आहले पासै दौड़ियै जंदे न। जे किश ओह करदे न, यकीनन ओह बौहत बुरा ऐ ॥ 63 ॥

ज्ञानी ते विद्वान लोक उनेंगी झूठ बोलने ते र्हाम खाने शा की नेई रोकदे? जे किश ओह करदे न ओह यकीनन बौहत बुरा ऐ ॥ 64 ॥

ते यहूदी आखदे न जे अल्लाह दे हत्थ बज्जे दे न। जे किश उनें गलाया ऐ ओहदे कारण उंदे गै हत्थें च बेड़ियां पाइयां जांगन ते उंदे पर फटकार बरहाई जाग। (ओह झूठ आखदे न) असलीयत एह ऐ जे ओहदे (अल्लाह दे) हत्थ खुल्ले दे न। ओह जिस चाल्ली चांहदा ऐ खर्च करदा ऐ ते जे किश तेरे रब्ब आहले पासेआ तेरे पर उतारेआ गेदा ऐ ओह मते-हारें गी सच्चें गै सरकशी (सिरफिरेपन) ते इन्कार करने च होर बी बधाई देग ते असें क्यामत तक उंदे बरकार द्वेष ते ईरशा पैदा करी दिती दी ऐ। जदू कदें बी उनें युद्ध आस्तै कुसै चाल्ली दी अग भटकाई ऐ तां अल्लाह नै उसी स्हाली दिता ऐ ते ओह देशें च फसाद फलाने आस्तै नसदे फिरदे न ते अल्लाह फसाद फलाने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 65 ॥

ते जेकर कताब आहले ईमान लेई औंदे ते संयम अखत्यार करदे तां अस जरूर उंदियां बुराइयां उंदे शा दूर करी दिंदे ते जरूर उनेंगी (केई किसमें दी) नैमतें आहले बागें च दाखल करदे ॥ 66 ॥

ते जेकर ओह तौरात ते इन्जील गी ते जे किश उंदे रब्ब पासेआ हून उंदे पर उतारेआ गेआ ऐ उसी जाहर करदे रौहदे ते ओह जरूर अपने

وَالْعُدْوَانَ وَآكَلِهِمُ الشَّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبُّبِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَآكَلِهِمُ الشَّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٤﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلِعُنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدُهُ مَبْسُوطَةٌ لَّا يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۗ وَلَكِنْ بَدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۗ وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دَخَلْنَا فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٦٦﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ

उपपरा बी खंदे ते अपने पैरे दे हेठा बी खंदे। हां ! उंदे चा इक जमात मध्यवर्गी बी ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेह न जे जेहका कम्म ओह करदे न ओह बौहत बुरा ऐ ॥ 67 ॥ (रुकू 9/13)

हे रसूल! तेरे रब्ब पासेआ जेहका कलाम तेरे पर उतारेआ गेदा ऐ उसी लोकें तक पुजाई दे ते जेकर तोह ऐसा नेई कीता तां (आखो जे) तोह ओहदा संदेश बिल्कुल पुजाया गै नेई ते अल्लाह तुगी लोकें (दे हमलें) शा सुरक्खत रक्खग। यकीनन अल्लाह इन्कार करने आहलें गी कदें बी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दस्सा ॥ 68 ॥

तू आखी दे जे हे कताब आहलेओ! जिच्चर तुस तोरात जां इञ्जील गी ते जे किश थुआड़े रब्ब पासेआ तुंदे पर उतारेआ गेदा ऐ, उसी जाह्र नेई करगे ओ उच्चर तुस कुसै अच्छी गल्ला पर कायम नेई ते जे किश तेरे पर तेरे रब्ब पासेआ उतारेआ गेदा ऐ ओह उंदे चा मते-हारे गी उदुदंडता ते कुफर च जरूर गै बधाई देग। इस आस्तै तू इस काफर कौम दा अफसोस नेई कर ॥ 69 ॥

जेहके लोक ईमानदार न ते जेहके यहूदी न ते साबी! ते ईसाई न (इंदे चा जेहके बी)

فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِغِينَ

1. अरबें दी प्राचीन कथें शा जो हदीसें च बी दर्ज न, थमां पता लगदा ऐ जे अरब लोक हर उस शख्स गी जेहका यहूदी जां ईसाई ते नथा होंदा, पर अपने आपै गी कताब आहला आखदा हा, उसी साबी गलांदे हे। फही जेहका शख्स मुसलमान होई जंदा हा तां मक्का आहले उसी आखदे जे एह साबी होई गेआ ऐ। खोज करने पर इय्यां सेही होंदा ऐ जे साबी लोक हरीन कन्ने सरबंध रखदे हे जेहका हजरत इब्राहीम दे स्थान 'उर' थमां फलस्तौन जाने आहले रस्ते च ऐ। उनें लोकेंदे रीत-रवाज अरबें आंगर हे। इस आस्तै पक्का विस्वास ऐ जे ओह लोक आद जाति चा हे ते इब्राहीम दी नसल दी कौमें शा प्रभावत हे ते इस्सै ब'जा करी कताब ते नबियें दा पूरी-चाल्ली आदर करदे हे। इस आस्तै नवाकफ कौमां उनेंगी अहले कताब समझन लगी पेइयां हियां।

अल्लाह पर ते बा'द च औने आहले ध्याड़े (क्यामत) पर पूरी चाल्ली ईमान ल्याए ते फही उनें नेक कर्म कीते तां नां उनेंगी (भविष्य दा) कोई भै! होग ते नां उनेंगी (बीते दे समे बारै) दुख होग ॥ 70 ॥

सच्चें गै असें इस्लाईल दी संतान शा पक्का वचन लैता हा ते उंदे पासै केई रसूल भेजे हे। जिसलै कदें कोई रसूल उंदे कश उस शिक्षा गी लेइयै आया जिसी उंदे दिल पसंद नथे करदे तां किश रसूलें गी उनें झुठलाई दिता ते किश रसूलें दी ओह हत्या करना चांहदे हे ॥ 71 ॥

ते उनें एह समझेआ जे एहदे नै कोई फसाद नैई होग। इस आस्तै ओह अ'ने ते बैहरे होई गे। अल्लाह नै दबारा देआ-भाव क'नै उंदी बकबी ध्यान दिता, पर फही बी उंदे चा मते-हारे लोक अ'ने ते बोले होई गे। ते जे किश ओह करदे न, अल्लाह उसी दिखदा ऐ ॥ 72 ॥

जिनें लोकें एह गलाया ऐ जे सच्चें गै मर्यम दा पुत्तर मसीह गै अल्लाह ऐ, ओह जरूर काफर होई गे न ते मसीह नै ते गलाया हा जे हे इस्लाईल दी संतान! तुस अल्लाह दी उपासना करो जेहका मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। सच्ची गल्ल इय्यै ऐ जे जो (शख्स कुसै गी) अल्लाह दा शरीक ठरहाऽ

وَالصَّامِيْنَ مِنَ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُوْنَ ۝

لَقَدْ اٰخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي اِسْرٰءِيْلَ وَاَرْسَلْنَا
اِلَيْهِمْ رَسُلًا ۙ كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُوْلٌ بِمَا
لَا تَهْوٰى اَنْفُسُهُمْ فَرِيْقًا كَذَّبُوْا
وَفَرِيْقًا يَّقْتُلُوْنَ ۙ

وَحَسِبُوْا اَلَّا تَكُوْنُ فِتْنَةً فَعَمُوْا
وَصَمَوْا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوْا
وَصَمَوْا كَثِيْرًا مِنْهُمْ ۙ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌ بِمَا
يَعْمَلُوْنَ ۝

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ
ابْنُ مَرْيَمَ ۙ وَقَالَ الْمَسِيْحُ يَبْنٰى
اِسْرٰءِيْلَ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ ۙ اِنَّهٗ
مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
وَمَا وُجِدَ النَّارُ ۙ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ

1. इस थाहरा पर चिंता ते भै शा सुरक्षत रौहना ईमान दा चि'न दस्सेआ गेदा ऐ। इस आस्तै आयत दा अर्थ एह नैई जे यहूदी, ईसाई ते साबी मोमिन न, बल्के अर्थ एह ऐ जे सिर्फ मूहजवानी ईमान बारै मनना गै काफरी नैई। एह सब कौमां मूहजवानी ईमान आहनने दा ढंडोरा पिटदियां न, पर ओहदा कोई सबूत पेश नैई करदियां जे अल्लाह नै बी उंदे ईमान गी मन्नी लैता ऐ। अल्लाह दे मन्नी लैने दा चि'न एह ऐ जे सच्चे मोमिनं गी नां ते भविष्य सरबंभी चिंता होंदी ऐ ते नां होई दी पिछली त्रुटियें / धुल्लें दा कोई भै। इस आस्तै जिसी एह चि'न यानी संतुष्टी प्राप्त होई जा ओह ईमान आहला होग ते जिसी एह संतुष्टी हासल नैई होग ओह सिर्फ मूहजवानी ईमान आहनने आहला खुआग, पर अल्लाह दे सामने मोमिन नैई होग।

तां (समझो जे) अल्लाह नै ओहदे आस्तै सुगै
गी र्हाम करी दिता ऐ ते ओहदा ठकाना
ज्हन्म ऐ ते जालमें दा कोई बी मददगार नेई
होग ॥ 73 ॥

जिनें लोकें एह गलाया ऐ जे सच्चें गै अल्लाह
त्र'ऊं चा इक ऐ, ओह सच्चें गै काफर होई
गे ते सिवाए इक उपास्य दे दूआ कोई उपास्य
नेई ते जे किश ओह आखदे न जेकर ओह
ओहदे शा बाज नेई आए तां उंदे चा जिनें
कुफर अखत्यार कीता ऐ उनेंगी जरूर गै
कश्टकारी अजाब मिलग ॥ 74 ॥

फी क्या ओह लोक अल्लाह दे अगमें नेई
झुकदे ते ओहदे शा (अपने पापें दी) माफी
नेई मंगदे? असल च अल्लाह बौहूत बख्शाने
आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ ॥ 75 ॥

मर्यम दा पुत्र मसीह सिर्फ इक रसूल हा।
उस शा पैहले रसूल बी मौत प्राप्त करी गेदे।
न ते ओहदी माता बड़ी सत्यवती जनानी ही।
ओह दमें खाना² खंदे होंदे हे। दिक्ख! अस
किस चाल्ली उंदे (फायदे आस्तै) दलीलां
ब्यान करने आं, फी दिक्ख!! जे उंदा बिचार
किस चाल्ली बदली दिता जंदा³ ऐ ॥ 76 ॥

तूं आखी दे जे क्या तुस अल्लाह गी छोड़ियै
उंदी पूजा करदे ओ जिंदे च नां ते तुसेंगी
नुकसान पजाने दी ताकत ऐ ते नां फायदा

أَنْصَارٍ ﴿٧٣﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ ﴿٧٤﴾
وَإِنْ لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٦﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ
خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ
كَانَا يَأْكُلِنَ الطَّعَامَ ﴿٧٦﴾ أَنْظُرْ كَيْفَ
نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٧﴾

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ
لَكُمْ صَرَائِرًا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

1. मूल शब्द 'खला' दा अर्थ सुगवास, मौत जां मृतु ऐ। (लिसानुल अरब) इस लेई एह आयत हजरत मसीह दी मृतु दा सबूत ऐ, की जे पवित्र कुरआन च लिखे दा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम थमां पैहलें दे सारे रसूलें दा सुगवास होई चुके दा ऐ जिंदे च मसीह शामल न। (सूर: आले-इम्रान रकू नं० 15)
2. हजरत मसीह दा भोजन करना इस गल्ला दा सबूत ऐ जे ओह अल्लाह नथे। इञ्जील इस दा गुआह ऐ। (मरकस भाग 14 आयत 17-18)
3. यानी सबूतें दे होंदे होई बी धर्म दे ठेकेदार, लोकें गी करस्तै लेई जंदे न।

पजाने दी ते अल्लाह गै ऐ जो बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 77 ॥

तू आखी दे जे हे अहले कताब! अपने धर्म दे बारे च नजायज (तौरै पर) अतिशयोक्ति (हद शा ज्यादा गल्लां करने) शा कम्म नेई लैओ¹ ते उनें लोकें दी खुआहशें दी पैरवी नेई करो जेहके इस शा पैहलें आपूं बी गुमराह होई चुके दे न ते उनें होर बी केइयें गी गुमराह कीते दा ऐ ते ओह सिद्धे रस्ते शा भटकी गेदे न ॥ 78 ॥ (रुकू 10/14)

इस्त्राईल दी संतान चा जिनें कुफर अखत्यार कीता ऐ उंदे पर दाऊद ते मर्यम दे पुत्र ईसा दी जबानी फटकार कीती गेई ही ते एह इस गल्ला होआ हा जे उनें नाफरमानी कीती ही ते हद शा बधने आहले बनी गेदे हे ॥ 79 ॥

ओह इक-दूए गी कुसै बुरी गल्ला थमां नधे रोकदे जिसी ओह आपूं करी चुके दे होन। ओह जे किश करदे हे ओह सच्चें गै बौहत बुरा हा ॥ 80 ॥

तू उंदे चा मते-हारे गी दिखगा जे जेहके लोक मुन्कर न ओह उनेंगी अपना मदादी बनांदे न। उनें अपने आस्ते अपनी मरजी² कनै जे किश अगमें भेजे दा ऐ ओह बौहत गै बुरा ऐ, ओह एह ऐ जे अल्लाह उंदे पर रोहें होई गेदा ऐ ते ओह अजाब च पेदे रौहडन ॥ 81 ॥

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ
غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ
صَلُّوا مِنْ قَبْلِ وَأَصَلُّوا كَثِيرًا وَصَلُّوا
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۖ

لَعَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى
لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۗ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۖ

كَانُوا لَا يَتَنَبَّهُونَ عَنْ مُّكْرٍ فَعَلُوهُ ۗ
لَيْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۖ

تَرَى كَيْفًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَيْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ
أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ
هُمْ خَالِدُونَ ۖ

1. दिक्खने च ते अतिशयोक्ति मनासब नेई समझी जंदी, पर जेकर कुसै चीजै च नेकां गुण होन तां ओहदे च जेकर कोई शख अत्युक्ति शा बी कम्म लै तां बी एह गल्ल ना-मनासब नेई होंदी बल्के ठीक गै मनी जंदी ऐ। इस आयत च इस पासै शारा कीता गेदा ऐ जे धर्म अपने अंदर नेकां ईश्वरी गुण रखदा ऐ ते जेकर कोई शख उसदी स्तुति च सधारण तौरा पर अत्युक्ति शा बी कम्म लै तां ओह अतिशयोक्ति मनासब गै होग।
2. यानी अगमें भेजी दी अल्लाह दी नराजगी ऐ जो ऐसी चीज नेई जे इन्सान उसी अपने हितें आस्ते जोड़ी रखवै।

ते जेकर ओह अल्लाह पर ते इस रसूल पर ते उस पर जो इस (नबी) पर उतारेआ गेदा ऐ, ईमान आहनदे तां ओह उनेंगी अपना मदादी नेई बनादे, पर उंदे चा मते-हारे लोक ना-फरमान न ॥ 82 ॥

तू यकीनन यहूदिये ते अनेकेश्वरवादिये गी मोमिनें कनै बैर रक्खने /साधने च सारें शा बद्ध कठोर दिखगा/पागा ते तू मोमिनें कनै प्रेम करने दी द्रिष्टी कनै यकीनन उनें लोके गी सारें शा ज्यादा लागै पागा, जेहके एह गलांदे न जे अस नसारा आं। इसदा कारण एह ऐ जे उंदे चा किश (लोक) विद्वान ते तपस्वी न ते इसदे अलावा इस ब'जा करी जे ओह घमंड नेई करदे ॥ 83 ॥

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُواهُمْ أَوْلِيَاءَ
وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٥٣﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۗ وَلَتَجِدَنَّ
أَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّا نَصْرِي ۗ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَسِيصِينَ
وَرَهْبَانًا ۗ وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٣﴾

ते जिसलै ओह उस (अल्लाह दे कलाम) गी सुनदे न जेहका इस रसूल पर उतारेआ गेदा ऐ तां (हे मुखातब!) तू दिखना ऐं जे जो सच्च उनें पनछानी लैते दा ऐ ओहदे कारण उंदियां अक्खीं अत्थरूं बगांदियां न। ओह आखदे न जे हे साढ़े रब्ब! अस ईमान लेई आए आं। इस आस्ते तू साढ़ा नांS बी गुआहियें च लिखी लै ॥ 84 ॥

ते (ओह गलांदे न जे) असें गी केह होई गेदा ऐ जे अस अल्लाह पर ते उस सच्च पर जो साढ़े कश आया ऐ, ईमान नेई आहनचै ते असल च साढ़ी एह इच्छा ऐ जे साढ़ा रब्ब असेंगी नेक लोकें च शामल करै ॥ 85 ॥

इस आस्ते अल्लाह उंदी इस गल्ला दे बदले च उनेंगी नेहा सुर्ग प्रदान करग जेहदे च नैहरां बगदियां होडन। ओह ओहदे च बास करदे रौहडन ते इय्यै नेक लोकें दा बदला ऐ ॥ 86 ॥

ते जिनें लोकें कुफर अखत्यार कीता ऐ ते साढ़ी आयतें गी झुठलाया ऐ ओह लोक दोजखी न ॥ 87 ॥ (रुकू 11/1)

हे ईमान आहनने आहलेओ! जे किश अल्लाह नै थुआड़े आस्ते ल्हाल गलाए दा ऐ तुस ओहदे चा पवित्तर पदार्थ र्हाम नेई ठरहाओ ते निश्चत हदें शा अगमें नेई बधो ते अल्लाह निश्चत सीमा शा अगमें बधने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 88 ॥

ते जे किश अल्लाह नै तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा ल्हाल ते पवित्तर चीजां खाओ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, जेहदे पर तुस ईमान रखदे ओ ॥ 89 ॥

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٤﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٥٥﴾

فَأَنَّا بِنِعْمَةِ اللَّهِ بِمَا قَالُوا وَاجْتَبَيْتَ تَجَرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحَرَّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

وَكُلُوا وَمِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

अल्लाह थुआड़ी सघदें चा व्यर्थी सघदें पर तुसेंगी स'जा नेई देग, बल्के थुआड़ी पक्की सघद लैने (ते उसी तोड़ी देने) पर तुसेंगी स'जा देग। इस आस्तै उस (उसी तोड़ने) दा कफ़ारा (बदला) दस्स गरीबें गी दरम्याने दरजे दा खाना खलाना ऐ जेहका तुस अपने टब्बै गी खलादेओ जां उनें दस्सें दियां पशाकां देना जां दस्सें गलामें दा अजाद करना ऐ। फी जिसी (एह बी असान्नी कनै) नेई मिलै तां ओहदे आस्तै त्रै दिन रोजे रक्खना जरूरी ऐ। जिसलै तुस सघदां खाओ (ते फी उनेंगी तोड़ी) तां एह थुआड़ी कसमें दा कफ़ारा (बदला) ऐ ते तुस अपनी कसमें दी पहाजत करा करो। अल्लाह अपनी आयतें गी थुआड़े आस्तै इस्से चाल्ली ब्यान करदा ऐ तां जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 90 ॥

हे ईमान आहनने आहलेओ! शराब, जूआ ते मूर्तियां ते कुरा'अंदाजी (तीर चलाइयै किसमत अजमाने संबंधी सट्टा) दे तीर सिर्फ नापाक ते शतानी कम्म न। इस आस्तै तुस इंदे शा बचो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 91 ॥

शतान सिर्फ एह चांहदा ऐ जे ओह थुआड़े बिच्च शराब ते जूए राहें दुश्मनी ते बैर पाई देऐ ते अल्लाह दी याद / अबादत ते नमाज थमां रोकी देऐ। हून क्या तुस (इनें गल्लें शा) रुकी सकदे ओ? ॥ 92 ॥

“ते तुस अल्लाह दी आज्ञा दा बी पालन करो ते इस रसूल दे फरमांवरदार र'वो ते चतन र'वो ते जेकर तुसें (इस चतावनी दे बा'द बी) मूंह फेरी लैते तां समझी लैओ जे साढ़े रसूल दे जिम्मे ते तफसील कन्नै हालत दी जानकारी पजाई देना गै ऐ ॥ 93 ॥

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ
وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ
الْأَيْمَانَ ۖ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ
مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ
أَهْلِيكُمْ أَوْ كَسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ ۗ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ
أَيَّامٍ ۗ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا
حَلَفْتُمْ ۗ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۗ كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٩٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ
وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ
عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩٢﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ
وَاحْذَرُوا ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٣﴾

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें शुभ कर्म कीते न जिसलै ओह संयम अखल्यार करन ते ईमान ल्यौन ते शुभ कर्म करन, फी संयम (च होर अगें) बधन ते ईमान ल्यौन, फी संयम च (पैहलें शा ज्यादा) त्रक्की करन ते परोपकार करन ते जे किश बी ओह खान ओहदे पर उनेंगी कोई पाप नेई लगग ते अल्लाह उपकार करे आहले कनै प्यार करदा ऐ ॥ 94 ॥ (स्कू 12/2)

हे ईमान आहने आहलेओ! अल्लाह इक सधारण जेही गल्ला राहें यानी शकार राहें थुआड़ी अजमैश करग जेहदे तगर थुआड़े हत्थ ते भाले पुज्जी सकडन तां जे अल्लाह उनें लोकें गी जाहर करी देऐ जेहके एकांत च ओहदे शा खौफ खंदे न, फी जेहका शख्स एह हुकम सुनने दे बा'द बी ज्यादती शा कम्म लैग तां उसी दर्दनाक अजाब दिता जाग ॥ 95 ॥

हे ईमान आहने आहलेओ! तुस एहराम (हाजी दा लाबा) दी हालत च शकार गी नेई मारो ते तुंदे चा जो कोई जानी-बुज्जी उसी मारग तां जेहका चौखर उसनै मारे दा होग उससै नेहा चपाया / चौखर उसनै बदले च देना होग। जेहदा फैसला तुंदे चा दऊं न्यांऽपसंद शख्स करडन ते जिसी काबा तक कुरबानी (बलि) आस्तै पुजाना जरूरी होग ते (जेकर एह करने दी समर्थ नेई होऐ तां) कफ़ारा (बदला) देना होग यानी किश गरीबें गी भोजन कराना जां उस दे बरोबर रोजे रखना होग तां जे ओह (अपराधी) अपने कुकर्म दे अन्जाम गी भोगै। हां! जेहका (पैहलें) होई चुके दा ऐ, ओह अल्लाह नै माफ करी दिते दा ऐ ते जेहका शख्स फी ऐसा करग अल्लाह उसी (उसदे पापें दी) स'जा देग ते अल्लाह गालिब ते (कुकर्म दी) स'जा देने आहला ऐ ॥ 96 ॥

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٤﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَلْبُؤْكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَأْلَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ أَعَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٥﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ط كَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفٌ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ ط وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٦﴾

समुंदरी शकार करना ते उसी खाना थुआड़े आस्तै ते मसाफरें दे भले आस्तै जायज करार दिता गेदा ऐ, पर जिच्चर तुस एहराम दी हालत च ओ (उच्चर) खुश्की दा शकार थुआड़े आस्तै रूहाम करार दिता गेदा ऐ ते तुस अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो, जेहदे हजूर च तुसेंगी किट्टे करियै लेता जाग ॥ 97 ॥

अल्लाह नै काबा यानी सुरक्खत घरै गी लोकें दी स्थाई त्रक्की दा साधन बनाया ऐ ते सम्मान आहले म्हीने ते बलि/कुरबानी गी ते जिनें चौखरें दे गलैं च पट्टे पाए गेदे न उनें गी बी। एह इस आस्तै (कीता गेआ) ऐ जे तुस समझी लैओ जे जे किश गासें ते धरती च ऐ अल्लाह उसी जानदा ऐ ॥ 98 ॥

चेता रक्खो जे अल्लाह अजाब देने च बी बड़ा कठोर ऐ ते यकीनन ओह बौहत माफ करने आहला ते मेहरबान बी ऐ ॥ 99 ॥

रसूल आस्तै सिर्फ गल्ल पुजाना (जरूरी) ऐ ते जेहकी (गल्ल अमली तौर पर) तुंदे शा जाहर होई जंदी ऐ ते ओह बी जेहकी अजे तुंदे शा (अमली तौर पर) जाहर नेई होई, अल्लाह खूब जानदा ऐ ॥ 100 ॥

तूं गलाई दे जे बेकार ते नकम्मी चीज फायदेमंद चीजै बरोबर नेई होई सकदी, भामें तुसेंगी नकम्मी ते बेकार चीजै दी भरमाली किन्नी गै पसंद होऐ। इस आस्तै हे अकलमंदो! अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो, तां जे तुस बा- मुराद होई जाओ। ॥ 101 ॥ (रुकू 13/3)

हे मोमिनो! उनें गल्लें बारे सुआल नेई करा करो जेहकियां जेकर तुंदे सामने जाहर करी दितियां जान ते ओह थुआड़े आस्तै कष्ट दा

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا
لَّكُمْ وَالسِّيَّارَةُ وَحَرِيمٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ
الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكُفَّةَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ
وَالْقَلَائِدَ ۗ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ
أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ ۗ فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَأُولِي الْأَبْيَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ
إِنْ تُبَدِّلَكُمْ سَأُلَّكُمْ ۗ وَإِنْ سَأَلُوا عَنْهَا

कारण बनी जान ते जेकर तुस उंदे बाँरे इसलै सुआल करगेओ जिसलै जे कुरआन उतारेआ जा करदा ऐ तां तुंदे सामनै ओह जाहर करी दित्तियां जाडन। अल्लाह आपू जानी-बुझी उनेंगी ब्यान करने शा रुके दा रेहा ऐ ते अल्लाह बाँहत बखाने आहला ते सूझ-बूझ शा कम्म लैने आहला ऐ ॥ 102 ॥

तुंदे शा पुज्ज इक कौम (दे लोक) ऐसी गल्लै बाँरे सुआल करी चुके दे न, पर (जिसलै जवाब मिलेआ तां) उनें उस (दे मनने) शा इन्कार करी दित्ता ॥ 103 ॥

नां ते अल्लाह नै बहीर:¹ (दे बनाने) दा आदेश दित्ते दा ऐ नां साइब:² दा, नां वसील:³ दा, नां हाम⁴ दा पर जेहके लोक मुन्कर न ओह अल्लाह पर झूठ गंढियै दोश लांदे न ते उंदे चा मते-हारे लोक ना-समझ न ॥ 104 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे अल्लाह दे उतारे दे कलाम ते उसदे रसूल पासै आओ तां ओह गलांदे न जे असें जिस घासी पर अपने पुरखें गी दिक्खेआ हा ओह साढ़े आस्तै काफी ऐ। क्या जेकर (एह हालत होऐ जे) उंदे पुरखे किश बी नेई जानदे होन ते नां गै सहेई रस्ते पर चलदे रेह होन। (उसलै बी) ओह अपने हठ पर कायम (डटे दे) रौहडन? ॥ 105 ॥

حِينَ يَنْزِلُ الْقُرْآنُ تَبَدَّلَكُمُ عَنَّا اللَّهُ عَنَّا وَاللَّهُ عَفْوٌ حَلِيمٌ ٥

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ٥

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ ۗ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۗ وَكَثَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ٥

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ٥

1. 'बहीरः' ओह ऊंटनी जेहदे कन्न सी दित्ते गोदे होन। इस्लाम धर्म शा पैहलें एह प्रथा अरबें च प्रचलत ही जे जिसलै इक ऊंटनी दस्स बच्चे देई दिंदी तां ओह ओहदे कन्न सी दिंदे हे, फी उसी खुल्ला छोड़ी दिंदे हे, ओहदे पर नां ते कोई सुआरी करदा हा नां ओहदे पर भार लददेआ जंदा हा। (मुफ़दात)
2. 'साइबः' ओह ऊंटनी जेहकी चरंदी च खुल्ला छोड़ी दित्ती जा ते उसी पनेआसे परा ते चरंदी चा नेई हटया / रोकेआ जा। इस्लाम धर्म शा पैहलें अरब लोक ऐसा उस बेलें करदे हे जिसलै कोई ऊंटनी पंज बच्चें गी जनम देई लैंदी ही।
3. 'वसीलः' एह बी इस्लाम शा पैहलें दी इक प्रथा ही जे जिसलै इक बक्करी इक्के समे च नर-मादा दऊ बच्चे जुटड़े देऐ तां उंदे जा कुसै गी ज'बा नथे करदे तां जे इक गी जि'बा करने करी दुए गी कस्ट नेई पुज्जै।
4. 'हाम' ओह ऊंट (साहन) जेहदी नसल चा दस्स बच्चे होई जान, उसी अरब लोक छोड़ी दिंदे हे, ओहदे पर नां ते सुआरी करदे हे ते नां गै ओहदे शा कोई दूआ कम्म लैंदे हे ते नां उसी चरंदी चरने ते पनेआसे परा पानी पीने शा रोकदे हे।

हे मोमिनो! तुस अपनी जानें (दी पहाजत) दी चिंता करो। जिसलै तुस हदायत पाई जाओ तां फी कुसै दी गुमराही तुसैंगी कोई नुकसान नेई पुजाई सकग। तुसैं सारें गी परितयै अल्लाह कश गै जाना ऐ। इस आस्तै जे किश तुस करदे ओ ओह ओहदे शा तुसैंगी सूचत करग ॥ 106 ॥

हे मोमिनो! जिसलै तुंदे चा कुसै दा अंत (बेला लागै) आई जा तां बसीहत करदे मौकै थुआड़ी आपस दी गुआही (दा ढंग) इय्यां होना चाही दा जे तुंदे चा दऊं न्यांऽ करने आहले गुआह लैते जान ते दऊं गुआह (जेहके तुसैं मुसलमानें चा नेई होन बल्के) दूए लोकें बिच्चा होन। (एह निजम उस हालत च लागू होग) जिसलै जे तुस देशै च सफर करा करदे होओ ते तुसैंगी मौती दी मसीबत आई जा (ते तुसैंगी अपने लोकें चा गुआह नेई मिली सकन) ऐसी हालत च तुस उनें दौनीं गुआहियें गी नमाच दे बा'द रोकी लैओ ते ओह दमें (इस हालत च जे) तुसैंगी (उंदी गुआही दे बारे च) शक्क होऐ, अल्लाह दी सघंद चुक्कियै गलान जे असें इस (गुआही) राहें अपना कोई फायदा हासल नेई करना ऐ भामें ओह (जिसदे बारे अस गुआही देआ करने आं) सादा करीबी सरबंधी गै की नेई होऐ ते अस अल्लाह दी (निश्चत कीती दी) गुआही (यानी सच बोलने) दे फर्ज गी नेई छपालगे। जेकर अस ऐसा करचै तां (इस हालत च) अस गुनाहगार होगे ॥ 107 ॥

फी जेकर एह (गल्ल) खु'ल्ली (साफ होई) जा जे उनें दौनीं (अपने उप्पर) पाप लेई लैता ऐ तां दूए दऊं शख्स (यानी) मरने आहले दे (बारसें चा) जिंदे खलाफ पैहले द'ऊं शख्सैं हक कायम कीता हा (गुआही आस्तै) उटठन ते ओह अल्लाह दी सघंद खाइयै आखन जे

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ
لَا يَصْرِكُمْ مَنْ صَلَّى إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۗ
إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا
حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ
اثْنِ ذَوَاعِدَلٍ مِّنْكُمْ أَوْ آخَرَ
مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ صَرَبْتُمْ فِي
الْأَرْضِ فَاصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ
تَحِسُّوهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمْنَ
بِاللَّهِ إِنْ أَرَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ
كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا
إِذًا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿٧﴾

فَإِنْ عَثَرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا
فَآخَرُونَ يَقُولُونَ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ
اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَادِ فَيُقْسِمْنَ بِاللَّهِ
لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا

साढ़ी गुआही पैहली द'ऊ गुआहियें दी गुआही शा ज्यादा सच्ची ऐ ते असें (अपनी गुआही च) कोई ज्यादती नेई कीती, जेकर असें ऐसा कीता होऐ तां असेंगी जालमें च शमार करना चाही दा ॥ 108 ॥

एह तरीका उनेगी (यानी पैहली गुआहियें गी) इस गल्ला दे ज्यादा लागै करी देग जे ओह (घटना दे मताबक) ठीक-ठीक गुआही देन, जां (इस गल्ला शा) डरन जे उंदे द्वारा सघंदां खाने दे बा'द कोई दूहयां सघंदां (उंदी सघंदें दे खंडन आस्तै) पेश कीतियां जाडन ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते (उसदे हुकमें दा) चंगी चाल्ली पालन करो ते (चेता रक्खो जे) अल्लाह सिरफिरे लोकें गी हदायत नेई दिंदा ॥ 109 ॥ (रुकू 14/4)

ते (उस ध्याड़े गी चेता करो) जिस रोज अल्लाह रसूलें गी किट्ठा करग ते गलाग जे तुसेंगी केह जवाब दिता गोआ हा? ओह गलाडन जे असेंगी हकीकी (स्हेई) जानकारी नेई ऐ। ग़ैब दियें गल्लें दी (असल) जानकारी सिर्फ तुगी गै ऐ ॥ 110 ॥

उस बेलै अल्लाह (मर्यम दे पुत्र ईसा गी बी) गलाग जे हे मर्यम दे पुत्र ईसा! मैं जेहकी नैमत तेरे पर ते तेरी माऊ पर उतारी ही उसी याद कर यानी जिसलै मैं पवित्र वाणी (वह्नी) कन्ने तेरी मदद कीती ही। तूं लोकें कन्ने बचपन च बी ते अधेड़ आयु च बी (अध्यात्मक) गल्लां करदा हा ते (उस बेले गी चेता कर) जिसलै मैं तुगी कताब ते हिक्मत (दियां गल्लां) सखाइयां हियां ते तौरात ते इज्जील सखाई ते जिसलै तूं मेरे हुकम कन्ने मिट्टी¹ (नरम, लहीम भाव रक्खने

عَتَدَيْنَا ۖ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَحَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا بِأَنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٥﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيُحْسِي ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ ۖ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۖ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۖ وَإِذْ تَخَلَّقْنَا مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأَذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِأَذْنِي وَتُبْرِي ۖ

1. यानी जिस चाल्ली पक्खरू अपने हेठ अंडे रक्खिये उनेंगी धौं देइयै बच्चे कबदा ऐ उससे चाल्ली तूं बी मानव समाज बिच्चा अध्यात्मक बिरती आहले लोकें गी अपने संपर्क च लेइयै इक दिन इस काबल बनाई दिन्ना ऐं जे ओह अल्लाह आहली बक्खी अध्यात्मक डुआरी मारन लगी पौंदे न।

आहलें) चा पैंछी¹ दे पैदा करने आंगर मखलूक पैदा करता हा, फी तूं उंदे च फूक मारदा हा तां ओह मेरे हुकम कन्नै उड्डरने दे काबल बनी जंदे हे ते तूं अ² नें ते कोढ़ी-कुरटी लोकें गी मेरे हुकम कन्नै पवित्र² करार दिंदा हा ते जिसलै तूं मेरे हुकम कन्नै मुड़दें³ गी कढदा हा ते जिसलै इस्राईल (दी संतान) गी (जेहकी तेरा कतल⁴ करने दी ध्याई बैठी दी ही) में तेरे तगर पुज्जने शा रोकी रक्खेआ (उस बेले) जिसलै जे तूं उंदे कश युक्तियां / दलीलां लेइयै आया ते उंदे चा मुन्करें गलाया जे एह ते खु⁵ल्ले तौरा पर धोखे आहलियां गल्लां न ॥ 111 ॥

ते (उस बेले गी याद कर) जिसलै में तेरे हवारियें (शागिदें) गी वह्मी कीती जे मेरे पर ते मेरे रसूल पर ईमान ल्याओ तां उनें (उस वह्मी दे जवाब च) गलाया, अस ईमान आहनने आं ते तूं, गुआह् रौह् जे अस आज्ञाकारियें च (शामल होई गे) आं ॥ 112 ॥

الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِأَذْنِيَّ ۖ وَإِذْ تَخْرَجُ
الْمَوْثِقَ بِأَذْنِيَّ ۖ وَإِذْ كَفَّمْتُ بَنِيَّ
إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١١﴾

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي
وَبِرَسُولِي ۖ قَالُوا الْمَنَاوِشَ وَأَشْهَدُوا بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ﴿١١٢﴾

1. किश विद्वान गलांदे न जे इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मसीह अल्लाह आंगर पक्खरू बनांदे होंदे हे, पर आयत दे शब्दें शा एह भाव नई निकलदा, की जे कोई बी पक्खरू मिटटी चा पक्खरू बनाइयै फी उंदे च फूक मारिये उनेंगी जींदा नई करी सकदा, बल्के अंडे देइयै उंदे पर बौहदा ते उनेंगी गर्म करियै (धौं देइयै) बच्चे कढदा ऐ। इसै चाल्ली हजरत ईसा करदे होंदे हे जे भीतक सभाऽ आहले लोकें गी अपने संपर्क च आहनियै उनेंगी अध्यात्मक शिक्षा दिंदे हे ते अपनी पवित्र वाणी राहें उनेंगी गर्मी पुजांदे हे। इत्थें तक जे धर्म दे नांऽ पर कोरे लोक उंदे संपर्क च आइयै अध्यात्मक इन्सान बनी जंदे हे ते सारे नबी इत्थ्यां गी करदे होंदे हे। एहदे च हजरत मसीह दी कोई बशेसता नई ऐ।
2. ब्यारे आस्तै दिक्खो सूर: आले इम्राण टिप्पणी आयत नं. 50
3. किश विद्वान आखदे न जे इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मसीह मुड़दें गी जींदा करदे होंदे हे, पर पवित्र कुरआन च साफ-साफ लिखे दा ऐ जे मुड़दें गी अल्लाह दे सिवा कोई बी जींदा नई करी सकदा। (सूर: दुखान आयत: 9) हां। मुड़दे जींदा करने दा शब्द हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम आस्तै बी प्रयुक्त होए दा ऐ जियां जे "हे मोमिनो! जिसलै अल्लाह ते उसदा रसूल जींदा करने आस्तै तुसेंगी बुलान तां उंदी गल्ल मन्नी लै करा करो।" (सूर: अन्फाल आयत: 25) इस आयत च अध्यात्मक जीवन अभीष्ट ऐ नां के शरीरक जीवन। इस आस्तै हजरत मसीह आस्तै बी इस आयत च अध्यात्मक मुड़दे जींदे करने दा बर्णन ऐ नां के शरीरक मुड़दे।
4. इस शा सिद्ध होंदा ऐ जे यहूदी हजरत मसीह गी सलीब पर मारने च कामयाब नथे होए। विद्वानें दे मत मुताबक इसदा एह अर्थ लैना जे कुसै दूप शख्स दी काया पलट करियै उसी हजरत मसीह दे बदले च सलीब पर लटकाया गेआ हा, मजाक आहली गल्ल ऐ। जेकर कुसै दूप शख्स दी काया पलट करियै उसी सलीब पर लटकाई दिता गेआ हा तां फी यहूदी सच्चे होए, की जे ओह ते इत्थे समझदे हे जे अस मसीह गी सलीब पर लटकाई दिता ऐ ते ओह सलीब पर गै मरी गेआ हा। फी इस आयत दी ओह ते तसदीक नई करी सकदे। किश लोकें गी इत्थें भलेखा लगदा ऐ जे ऐसे सारे शब्द हजरत मसीह आस्तै की बरते जंदे न। इस दा जवाब एह ऐ जे हजरत मसीह दे बारे च भविक्खवाणी ही जे ओह उपमा दे रूपै च गल्लां करा करडन। (मती भाग 13, आयत 1-18) इस आस्तै उंदे बारे च जेहकियां गल्लां पवित्र कुरआन च आई दियां न ओह इज्जील दे हवाले कत्रे गै आई दियां न।

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै हवारियें (शगिदैँ) गलाया जे हे मर्यम दे पुत्तर ईसा! क्या तेरे रब्ब च एह् समर्थ है जे ओह् साढ़े आस्तै गासै थमां परोसे दा (यानी लगगे-लगाए दा) थाल उतारै? इस पर मसीह नै गलाया जे जेकर तुस (सच्चे) मोमिन ओ तां अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो ॥ 113 ॥

उनें हवारियें (शगिदैँ) गलाया जे साढ़ी इच्छा ऐ जे अस ओहदे चा खाचै ते साढ़े चित्त प्रसन्न होई जान (जे साढ़ा अल्लाह ऐसा करी सकने दी समर्थ रखदा ऐ) ते असें गी जकीन होई जा जे तोह् साढ़े कनै सच्ची गल्ल कीती ऐ ते अस इस बारै गुआही देने दे काबल होई जाचै ॥ 114 ॥

इस पर मर्यम दे पुत्तर ईसा नै गलाया जे हे अल्लाह! हे साढ़े रब्ब! साढ़े आस्तै गासा थमां परोसे दा थाल उतार, जो साढ़े (असें ईसाइयें) शा पैहलें! आहलें आस्तै बी ईद होऐ ते पिछलें (बा'द आहलें) आस्तै बी ईद होऐ ते तेरे पासेआ इक चमत्कार होऐ ते तू अपने कशा असेंगी रिशक प्रदान कर। तू रिशक (जीविका) प्रदान करने आहलें चा सारे शा उत्तम ते बधिया रिशक प्रदान करने आहला ऐं ॥ 115 ॥

अल्लाह नै गलाया जे सच्चे गै आऊं तुंदे आस्तै ऐसा (परोसे दा/लगागा लगाए दा) थाल उतारडा। इस आस्तै जेकर उसदे उतरने दे बा'द तुंदे चा जेहका कोई बी ना-शुकरी

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِّنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ
قُلُوبَنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونَ
عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا
أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا
عِيدًا لِّأَوْلِيَانَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِّنكَ ۚ
وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿١١٥﴾

قَالَ اللَّهُ إِنَّ مَثَرَهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَنْ
يُكْفِرْ بَعْدَ مَنكُمُ فَإِنِّي أَعَذِّبُهُ عَذَابًا
لَّا أَعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٦﴾

1. इस प्रार्थना दे फलसरूप ईसाइयें दे पैहले समूह गी इस संसार च राज प्राप्त होआ हा ते खीरले समूह गी बी मिलेआ ऐ, इंदे मझाटले समे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सेवकें उंदी शक्ति गी चूर-चूर करी दिता हा। हून जिसलै जे पवित्र कुरआन दी भविष्यवाणी पूरी होई चुकी दी ऐ तां मुसलमान इक पासे ते ऐसियां गल्लां बधाई-चढ़ाइयें आखदे न जे गासै पर हजरत जिब्रिल सुआदले पदार्थ त्यार कराइयें ते फरिश्तें दे सिरें पर रक्खियें संजो-भ्यागा ईसाइयें दे खाने आस्तै आहनदे न ते फी दूए पासै ईसाई अनुशासकें दे अत्याचारें दे बरुद्ध चीख-पुकार बी करदे न।

(किरतघनता) करग तां अ'ऊं उसी ऐसा अजाब देंग जे संसार च कुसै दूई कौम गी ऐसा अजाब' नेई देंग ॥ 116 ॥ (रुकू 15/5)

ते जिसलै अल्लाह नै गलाया? जे हे मर्यम दे पुत्तर ईसा! क्या तोह लोकें कन्नै गलाया हा जे मिगी ते मेरी माऊ गी अल्लाह दे सिवा दऊं उपास्य (खुदा) बनाई लैओ? तां उसनै जवाब दिता हा जे अस तुगी (कुल्ल जुटियें शा) पवित्तर ठरहाने आं। मिगी एह शोभा नथा दिंदा जे अ'ऊं ए गल्ल आखदा जेहदा मिगी हक्क नथा ते जेकर में ऐसा गलाया हा तां तुगी उसदा जरूर ज्ञान होग। जेहका किश मेरे मनै च ऐ तू उसी बी जानना ऐं ते जे किश तेरे मनै च ऐ अऊं उसी नेई जानदा। यकीनन तू गैब दियें सबनीं गल्लें गी चंगी चाल्ली जानना ऐं ॥ 117 ॥

में उंदे कन्नै सिर्फ ऊए गल्ल कीती ही जेहदा तोह मिगी हुकम दिता हा। यानी एह जे अल्लाह दी उपासना करो जेहका मेरा रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। फी जिन्ना चिर अ'ऊं उंदे च रेहा, अ'ऊं उंदा नगरान रेहा, पर जिसलै तोह मिगी मौत देई दिती तां तू गै उंदी देख-भाल करने आहला हा (अ'ऊं नथा) ते तू हर-इक चीजै दी देख-भाल करने आहला ऐं ॥ 118 ॥

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يُعَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَّ الْهَيْئِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ ۗ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۗ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي ۗ وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۗ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝

مَا قُلْتَ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ عِبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۗ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ ۗ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ۗ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे ईसाइयें दे अनेकेश्वरवाद कारण उनेंगी असाधारण/गैर-मामूली अजाब मिलग। (सूर: आले इम्रान आयत: 75) एह गल्ल ईसाई कौम कन्नै सरबंधत ही, हवारियें (शांगिदें) कन्नै नेई। ईसाइयें गी पहिले चरण च रुमी साम्राज्य/कहूमत बेलें बड्डियां-बड्डियां कामयाबियां मिलियां ते खोरले चरण च यानी ठाहराणी ते उन्नीमीं सदी च बी उनेंगी बड्डियां-बड्डियां कामयाबियां मिलियां।

इस आयत च भविक्खवाणी राहें एह दस्सेआ गेदा ऐ जे अल्लाह अपने बा'यदे मताबक उनेंगी बड्डी मती मातरा च खाने जोग पदार्थ प्रदान करग, जेहके उनेंगी संजां-भ्यागा थोदि रौहडन, पर जेहके लोक इस गल्ला दे होदि होई बी ना-फरमानी करदे रौहडन अल्लाह उ'भैंगी सख्त अजाब देग जेहका कुसै होरस गी नेई मिले दा होग। इस आस्तें इस आयत दा बिशे ईसाइयें दे द'ऊं युगें कन्नै सरबंध रखने आहलीं भविक्खवाणी कन्नै ऐ। हवारियें (शांगिदें) कन्नै इसदा कोई सरबंध नेई। अगली आयत च बी स्पष्ट ऐ जे ए बिशे अनेकेश्वरवादी ईसाइयें कन्नै सरबंध रखदा ऐ, की जे हवारी अनेकेश्वरवादी नथे।

2. यानी अल्लाह क्यामत आहले थ्याड़े ऐसा गलाग। इसदा सबूत ए ऐ जे ईसाइयें मसीह ते उसदी माऊ गी मसीह दी मीती दे बड़े चिरे बा द अल्लाह ठरहाया/मन्नेआ हा।

जेकर तू उनेंगी अज़ाब देना चांह तां ओह तेरे गै बंदे न ते जेकर तू उनेंगी माफ करना चाहें तां तू गालिब ते हिक्मतें आह्ला ऐं ॥ 119 ॥

अल्लाह नै गलाया जे एह दिन ऐसा ऐ जेहदे च सच्च बोलने आहलें गी उंदी सचाई फायदा देग, उनेंगी ऐसे बाग मिलडन जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होंडन ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। अल्लाह उंदे पर खुश होआ ते ओह ओहदे पर खुश होए ते एह इक बौहत बड्डी सफलता ऐ ॥ 120 ॥

गासैं ते धरती ते जे किश इनें दौनीं बश्कार ऐ उस सारे दी क्हुमत बी अल्लाह आस्तै गै ऐ ओह हर गल्ल करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 121 ॥ (रुकू 16/6)

إِنْ تُعِدُّهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ
وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٩﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ
صِدْقُهُمْ ۗ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۗ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۗ ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٢٠﴾

لِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
فِيهِنَّ ۗ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢١﴾

सूर: अल्-अन्आम

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत

इस दियां इक सौ छिआहट आयतां ते बीह रुकू न।

अऊँ अल्लाह दा नांऽ लेइये (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर चाल्ली दी स्तुति दा मालक अल्लाह गै ऐ जिसनै गासँ ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ ते न्हेरें ते रोशनी गी बी बनाए दा ऐ, पर इस गल्ला दे होंदे होई बी मुन्कर लोक अपने रब्ब दा शरीक बनांदे न ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ۗ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ②

ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै गिल्ली मिट्टी कनै तुसँगी पैदा कीता फी (जीवन जीने आसतै) इक अबधी नरधारत कीती ते इक निश्चत अबधी! होर बी ऐ जिसदा ज्ञान सिर्फ उसी (अल्लाह गी) गै ऐ, फी बी तुस शक्क करदे ओ ॥ 3 ॥

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا ۗ وَأَجَلٌ مُّسَيِّئٌ عِنْدَهُ ۗ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ③

ते गासँ ते धरती च ऊऐ अल्लाह ऐ जो थुआड़ी गुम गल्लें गी बी जानदा ऐ ते थुआड़ी जाहरी-बाहरी गल्लें गी बी जानदा ऐ ते जे किश तुस कमांदे ओ उसी बी जानदा ऐ ॥ 4 ॥

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۗ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

1. यानी सामूहिक रूपै च संसार दे जीवन दा समां।

ते उनें लोके कश उंदे रब्व दे नशाने चा कदे
बी कोई नशान नेई आया, पर उंदी रीत इय्ये
रेही ऐ जे ओह ओहदे शा मूह गै फेरदे रेह
न ॥ 5 ॥

इस आस्तै जिसलै उंदे कश कामिल हक
(कुरआन) आया तां उनें इस दा बी इन्कार
करी दिता। हून इस दा नतीजा एह निकलग
जे जिनें गल्ले दा ओह मजाक¹ डुआंदे होंदे
हे, तौले गै उंदे पूरा होने दे समाचार उनेंगी
मिलन लगी षोडन ॥ 6 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अस उंदे शा पैहलें
किन्ने गै युगे दे लोके गी नशत करी चुके दे
आं जिनेंगी असें धरती च इन्नी समर्थ प्रदान
कीती दी ही जिन्नी समर्थ तुसें गी (इस समे
दे लोके गी) प्रदान नेई कीती ते असें उंदे पर
बदलें गी मोहलेधार बरखा बरहांदे होई
भेजेआ हा ते उंदे कनै नेहियां नैहरां चलाइयां
हियां जेहकियां उंदे अधीन हियां, फी असें
उनेंगी उंदे पापे कारण नशत करी दिता ते उंदे
बा'द इक होर कौम गी पैदा कीता ॥ 7 ॥

ते जेकर अस तेरे पर कागजें पर लिखी दी
कताब नाजल करदे जिसी ओह अपने हथें
कनै छूही लेंदे, तां फी बी मुन्कर आखदे जे
एह ते इक जाहरा-बाहरा फरेब ऐ ॥ 8 ॥

ते (बरोधी) गलांदे न जे एहदे पर कोई
फरिश्ता² की नेई उतारेआ गेआ ते जेकर अस
कोई फरिश्ता उतारदे तां फैसला गै होई जंदा,
फी उनेंगी कोई ढेल नेई दिती जंदा ॥ 9 ॥

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ
يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

الْمُيْرُوا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَ
قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَمَكِّنْ
لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا
وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
فَآهْلَكْنَاهُمْ بِدُنُوْبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ۝

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قُرْطَابٍ
فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ
وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ الْأَمْرُ
ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ۝

1. यानी उंदे मजाक कारण तौले गै उंदे पर अजाब आई जाग।

2. यानी जिसलै मुन्कर आस्तै कोई फरिश्ता उतारेआ जंदा ऐ तां ओह भ्यानक समाचर लेइयै गै उतरदा ऐ।

ते (एह बी चेता रक्खना चाही दा ऐ जे) जेकर अस इस (नबी) गी फरिश्तें च नियुक्त करदे तां बी अस इसी मनुक्खै दा गै रूप प्रदान करदे ते उंदे आस्तै फी बी एह गल्ल संदेहजनक करी दिंदे जिसी ओह हून संदेहजनक (मुश्तबह) समझा करदे न ॥ 10 ॥

ते तेरे शा पैहलें जेहके रसूल होई चुके दे न उंदा बी मजाक डुआया गेआ हा। नतीजा एह निकलेआ हा जे उंदे चा जि नें मजाक डुआया हा उनेंगी उसै अजाब¹ नै घेरी लैता जेहदे कनै ओह मौजू लै करदे हे ॥ 11 ॥ (रुकू 1/7)

तू उनेंगी गलाई दे, जरा धरती पर घूमी-फिरी दिक्खो जे झुठलाने आहलें दा केह अनजाम होंदा ऐ। ॥ 12 ॥

तू उंदे शा पुच्छ जे गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह कोहदा ऐ? (एहदा जवाब ओह केह देडन! इस आस्तै तू गै उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह दा। उसनै अपने आस्तै परोपकार करना जरूरी करी रक्खे दा ऐ। ओह तुसैं गी क्यामत आहले ध्याडै तगर किट्टे करदा जाग। इस गल्ला च कोई शक्क नई जे ओह लोक जिनें अपने-आपै गी घाटे च पाई दित्ते दा ऐ, ओह (उस कुकर्म कारण) ईमान नई ल्यौंडन² ॥ 13 ॥

ते जे किश रातीं (दे न्हरे) ते दिनै (दी लोई) च मजूद ऐ ओह सारा उस

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا
وَأَلَكِبْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ⑩

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ
فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

قُل سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ⑫

قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُل
لِّلَّهِ كُتِبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ ⑬
لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ⑭
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ⑮

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ⑯ وَهُوَ

1. यानी जिनें औने आहले अजाबें बारै ओह हासा-मजाक करा करदे हे ओह अजाब आई गे ते मुक्करें दा नाश होई गेआ।
2. यानी ईमान ल्यौने शा बंचत रौहना अल्लाह पासेआ नई बल्के मनुक्खै दे अपने कुकर्म गै उसी बंचत करी देने दा कारण बनी जंदे न।

(अल्लाह) दा ऐ ते ओह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 14 ॥

السَّمِيعِ الْعَلِيمِ ①

तू गलाई दे जे क्या अ'ऊं अल्लाह गी छोड़ियै कुसै होरस गी दोस्त बनांs! जो (अल्लाह) गासैं ते धरती गी पैदा करने आह्ला ऐ, हालांके ऊऐ (प्राणी मातर गी) खलांदा ऐ, पर (कुसै आहले पासेआ) उसी रिशक प्रदान नेई कीता जंदा। तू गलाई दे जे मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं सारैं शा बद्ध फरमांबरदार बनी जां ते एह जे (हे रसूल!) तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई बन ॥ 15 ॥

قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاَطِرِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا
يُطْعَمُهُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْرِكِينَ ②

तू गलाई दे जे जेकर अ'ऊं अपने रब्ब दी ना-फरमानी करां तां अ'ऊं इक बड्डे दिनै दे अजाब शा डरना आं ॥ 16 ॥

قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ③

जिस शख्स परा ओह अजाब टलाई/टाली दिता गेआ तां (समझी लैओ जे) उस रोज अल्लाह नै ओहदे पर रैहम करी दिता ते एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 17 ॥

مَنْ يُضَرْفُ عَلَيْهِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ
وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ④

ते जेकर अल्लाह तुगी कोई दुख पुजाs तां उसी उस (अल्लाह) दे सिवा कोई दूर करने आह्ला नेई ते जेकर ओह तुगी कोई भलाई पुजाs तां बी ओह जिस गल्ला गी करने दी ध्याई लैंदा ऐ, उसी करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 18 ॥

وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ ۗ وَإِنْ يَمَسُّكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

ओह अपने बंदे पर गालिब¹ ऐ ते ओह

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيمُ

1. इत्थें एह सुआल पैदा होंदा ऐ जे जिसलै अल्लाह हर गल्ल करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ तां फी उससै-लै स'जा की नेई देई दिंदा? इस दा जवाब एह दिता गेदा ऐ जे अल्लाह दूर-दर्शी बी ऐ, महाज्ञानी बी ते सुखमदर्शी बी ऐ। इस आसतै ओह ब्यहार बी इस चाल्ती करदा ऐ जे नतीजा ठीक निकलै तां जे किस लोक हदायत पाई सकन। ओह महाज्ञानी ऐ, उसी पता ऐ जे भविक्ख च नेकां लोक ईमान ल्यौने आहले न। जेकर हून इनैं लोकें गी नश्ट करी दिता गेआ तां ओह बी तबाह होई जाडन जेहके बाद च ईमान ल्यौने आहले न। इस आसतै अल्लाह समर्थ रखने पर बी झट्ट स'जा नेई दिंदा।

बड़ी हिकमतें आह्ला ते कुल्ल हालात दी खबर रक्खने आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

الْحَيِّرُ ۝

तू आख जे सारें शा बद्ध सच्ची गुआही देने आह्ला कु'न ऐ? फी (आपू गै जवाब च) गलाई दे जे अल्लाह। ओह मेरे ते थुआड़े बश्कार गुआह ऐ ते मेरे पर एह कुरआन वह्नी कीता गेदा ऐ तां जे अ'ऊं एहदे राहें तुसेंगी ते उनें सारे लोकेंगी जिंदे तगर एह पुज्जै (औने आहले अजाब शा) खबरदार/ सचेत करां। क्या तुस एह गुआही दिंदे ओ जे अल्लाह दे सिवा कोई दूए उपास्य बी हैन? (ते फी अपने पासेआ) आखी दे जे (तुस भामें ऐसी झूठी गुआही दिंदे फिरो) अ'ऊं ते एह गुआही नेई दिंदा। (फी उनेंगी) आखी दे जे ओह अल्लाह ते इक्कला ऐ ते अ'ऊं ते उनें चीजें शा बे-ज़ार¹ आं जिनेंगी तुस अल्लाह दा शरीक मनदे ओ ॥ 20 ॥

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۗ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِدَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ۗ أَيْكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَىٰ ۗ قُلْ لَا أَشْهَدُ ۗ قُلْ إِنَّمَا مَوَالِيَ ۖ وَأُوحِيَ إِلَيَّ بِرَبِّي ۖ وَمِمَّا تَشْكُرُونَ ۝

ओह लोक जिनेंगी असें एह कताब दित्ती ऐ ओह इस (सचाई) गी इस चाल्ली पनछानदे न जिस चाल्ली ओह अपने पुत्रें गी पनछानदे न, पर जेहके लोक घाटे च पेई गे ते अपने-आपै गी बी घाटे च पाई दित्ता ओह ईमान नेई आहनदे ॥ 21 ॥ (रुकू 2/8)

الَّذِينَ اتَّيَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ ۗ وَالَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

(ते उस शख्स शा बद्ध अत्याचारी दूआ कु'न होई सकदा ऐ) जो अल्लाह पर झूठ गढदा ऐ ते उस दी आयतें गी झूठलांदा ऐ। सच्ची गल्ल ते एह ऐ जे जालम लोक कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 22 ॥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝

1. बे-ज़ार-जेहका कुसै गल्लें शा तंग आई गेदा होऐ।

ते जिस रोज अस उनें सारें गी किट्टे करगे, फी जि'नैं साढ़े शरीक बनाए दे न उनेंगी आखगे जे थुआड़े बनाए दे ओह शरीक कुत्थें न? जिदै बारे तुस जोर देइयें आखदे होंदे हे (जे ओह अल्लाह दे शरीक न) ॥ 23 ॥

फी इसदे जवाब च ओह सिर्फ इन्ना गै गलाडन जे अल्लाह दी सोह! जेहका साढ़ा सच्चा रब्ब ऐ, अस ते मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) थे गै नेई ॥ 24 ॥

दिक्ख! (इस मौके पर) ओह अपनी जानें दे बारे च किस चाल्ही झूठ बोलडन ते इस शा पैहलें ओह जे किश घड़दे होंदे हे उनेंगी सब भुल्ली जाग ॥ 25 ॥

ते उंदे चा किश लोक नेह बी हैन जेहके तेरी गल्लें पासै कन्न लाई रखदे न, हालांके असें उंदे दिलें पर पड़दे सुट्टी दिते दे न तां जे ओह इसी नेई समझन ते उंदे कन्न च बोलापन (पैदा करी दिते दा) ऐ ते जेकर ओह हर-इक (चाल्ली दा) चमत्कार दिक्खी बी लैन तां बी ओह ओहदे पर ईमान नेई ल्यौडन। (उंदी हालत) इत्थें तक (पुज्जी दी ऐ) जे ओह जिसलै तेरे कश आँदे न तां तेरे कन्न झगड़दे न। मुन्कर लोक गलांदे न जे एह (कुरआन) सिर्फ पैहले¹ लोकें दियां कहानियां न ॥ 26 ॥

ते ओह एहदे कन्नै (दूएँ गी बी) रोकदे न ते (आपूँ बी) एहदे शा दूर रौहदे न, पर ओह सिवाए अपने आपै दे कुसै दा बिनाश नेई करदे, पर ओह समझदे नेई ॥ 27 ॥

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا اَيْنَ شُرَكَائِكُمْ وَالَّذِينَ كُنْتُمْ تُزْعَمُونَ ﴿٢٣﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَيَّ أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٥﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمًا إِلَيْهِمْ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ بُعْدُ لَوْلَاكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْتَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٧﴾

1. मुन्करें दा एह गलाना ऐ बरना पबित्तर कुरआन च सब पुरानियां घटनां भविष्यवाणी दे रूपै च ब्यान होई दियां न ते इत्थै नेहियां घटनां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम ते थुआड़े अनुयायिकें कन्नै बी घटी दियां न।

ते जेकर तू उ नेंगी (उस बैलै) दिक्खें जिसलै ओह नरक दे सामनै खड़े किते जांडन ते जिसलै ओह गलाडन, काश! असेंगी ईमान दी हालत च बापस परताई दिता जा ते अस भविक्ख च कर्दे बी अपने रब्ब दे हुकमें गी नेई झुटेरगे। (तां तुगी उंदे झुटेरने दी हकीकत दा पता लगगी जाग) ॥ 28 ॥

सचाई एह ऐ जे जे किश ओह इस शा पैहलें छपैलादे होंदे हे ओह उंदे पर चंगी चाल्ली जाहर होई गेआ ऐ ते जेकर उनेंगी बापस परताया जंदा तां ओह जरूर (इस गल्ला पासै) आई जंदे जेहदे शा उनेंगी रोकेआ जंदा हा ते सच्चें गै ओह (अपने इस कथन च) झुटे न ॥ 29 ॥

ते ओह गलांदे न जे साढ़े संसारक जीवन दे सिवा कोई होर जीवन नेई ते नां असेंगी (दुबारा जींदे करियै) दुआलेआ जाग ॥ 30 ॥

ते जेकर तू उनेंगी (उस बैलै) दिक्खें जिसलै उनेंगी उंदे रब्ब सामनै खड़ेआ जाग तां ओह उनेंगी गलाग जे क्या एह (दूआ जीवन) सच्च नेई ऐ? ओह परते च गलाडन जे असेंगी अपने रब्ब दी सोह! की नेई (जरूर सच्च ऐ) ओह गलाग जे, तां तुस अपने इन्कार पर हठ करने (बजिद्द होने) कारण अजाब दा सुआद चक्खो ॥ 31 ॥ (रकू 3/9)

जिनें लोकेँ अल्लाह कन्नै मिलने (दी गल्ला) गी झुठलाया ओह लोक घाटा खाने आहले होई गे, इत्थें तक जे जिसलै चानक ओह घड़ी उंदे पर आई जाग तां ओह गलाडन, अफ़सोस! उस कुताही पर जेहकी इस घड़ी दे बारे च साढ़े शा होई। उस बैलै अपने बोझ उनें अपनी पिट्टी पर चुक्के दे होडन! सुनो! जेहका बोझ ओह चुकडन ओह बौहत गै बुरा होग ॥ 32 ॥

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا
يَلَيْتَنَا كُرْدٌ وَلَا نَكُذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا
وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٨﴾

بَلْ بَدَّ لَهُمْ مَا كَانُوا يُحْفَوْنَ مِنْ قَبْلُ
وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا كَانُوا عَٰنَةً وَإِنَّهُمْ
لَكٰذِبُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا
نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ
أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا
قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

فَدَخَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ۖ هٰذَا
إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ ۖ بَعْتَهُ قَالُوا
يُحَسِّرَتْنَا عَلَىٰ مَا فَرَضْنَا فِيهَا ۖ وَهُمْ
يُخْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ
إِلَّا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٣٢﴾

ते संसारक जीवन खेड-तमाशे दे सिवा (होर किश) नेई ऐ ते जेहके लोक संयम अखत्यार करदे न उंदे आस्तै पिच्छें औने अहला घर सच्चें गै बेहतर ऐ, फी क्या तुस अकली शा कम्म नेई लैंदे? ॥ 33 ॥

अस सच्चें गै जानने आं ते इयै गल्ल सच्च ऐ जे जे किश ओह आखदे न ओह जरूर तुगी दुखी करदा ऐ, की जे ओह, तुगी नेई झुठेरेदे बल्के जालम लोक जानी-बुझियै अल्लाह दियें आयतें दा इन्कार¹ करदे न ॥ 34 ॥

ते यकीनन तेरे शा पैहले रसूलें गी बी झुठेरेआ जाई चुके दा ऐ, फी इस दे बावजूद जे उनेंगी झुठेरेआ गेआ ते उनेंगी तकलीफ दिती गई तां बी ओह दड़ बटदे (सबर करदे) रेह इत्थें तक जे उंदे कश साढ़ी मदाद पुज्जी गई ते अल्लाह दियें गल्लें गी कोई बदलने आहला नेई ते सच्चें गै तेरे कश रसूलें दे किश समाचार आई चुके दे न ॥ 35 ॥

ते जेकर तुगी इनें मुन्करें दा मूंह फेरना मुश्कल सेही होंदा ऐ तां जेकर तेरे च शक्ति ऐ जे धरती च कुसै सुंगै दी जां गासै बक्खी पौड़ी/सीढ़ी दी तलाश करी सकें ते फी उंदे आस्तै कोई नशान आहनी सकें (तां यकीनन ऐसा करी लै) ते जेकर अल्लाह चांहदा तां उनेंगी जरूर हदायत पर किरटे करी दिंदा। इस आस्तै तू अनजान² लोकें चा कदें बी नेई बन ॥ 36 ॥

जेहके लोक सुनदे न ऊऐ (गल्लै गी) मनदे न ते जेहके मुड़दे³ न अल्लाह उनेंगी चुक्की

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ ط
وَلِلْآخِرَةِ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ط
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ①

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ
فَأِنَّهُمْ لَا يَكْتُمُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ
بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ②

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا
عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَنَّهُمْ
نَصَرْنَا ۗ وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۗ وَلَقَدْ
جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأُمْسَلِينَ ③

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ
اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ
أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ ۖ وَلَوْ
شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ④

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۗ

1. यानी अल्लाह गी झुठेरने कारण तुगी दुख होंदा ऐ। तुगी अपनी चैता नेई ऐ।
2. यानी अल्लाह दी इच्छेआ पर संदोख करो।
3. इस आयत शा साबत होंदा ऐ जे पवित्र कुरआन च मुड़दा शब्द दा प्रयोग सचाई शा बंचत रौहने आहले लोकें आस्तै बी होए दा ऐ। इस अर्थ गी विद्वानें हजरत मसीह आस्तै प्रयोग नेई कीता ते पवित्र कुरआन च अनेकेश्वरवाद दे बिचारें गी दाखल करी दिता ऐ।

लैग, फी उनेंगी उसै आहली बकबी परताया जाग ॥ 37 ॥

ते ओह गलादे न जे इस दे रब्ब पासेआ एहदे पर कोई नशान (चमत्कार) की नेई नाजल कीता गोआ? तू आखी दे जे यकीनन इस गल्ला दी समर्थ अल्लाह रखदा ऐ जे कोई नशान नाजल करै, पर उंदे चा मते-हारे (इस गल्ला गो) नेई जानदे ॥ 38 ॥

ते धरती पर चलने आहले सारे दे सारे जानवर ते अपने दमै/दोऐ पर मारियै उड्डरने आहले पैंछी तेरी जमात आंगर गै जमातां¹ न। असें इस कताबा च किश बी कमी² नेई कीती, फी उंदे चा (मानव जाति गो) उंदे रब्ब पासे किट्टे करियै लेता जाग ॥ 39 ॥

ते जिनें लोकें साढ़ी आयतें गो झुठेरेआ ऐ ते गूगे ते बोले न ते न्हेंरे च पेदे न। जिसी अल्लाह चाह गुमराह करी देऐ ते जिसी चाह सिद्धे रास्ते पर कायम करी देऐ ॥ 40 ॥

तू आख जे तुस दस्सो ते सेही जे जेकर तुंदे पर अल्लाह दा अजाब आई जा ते थुआड़े उप्पर ओह निश्चत घड़ी आई जा तां जेकर तुस सच्चे ओ तां क्या तुस उस बेलै अल्लाह दे सिवा कुसै होर गो पुकारगे ओ? ॥ 41 ॥

नेई! बल्के तुस उसी गै पुकारगेओ, फी जेकर ओह चाहग तां जेहकी तकलीफ दूर करने आस्तै तुस उसी पुकारगे ओ, ओह उसी जरूर गै दूर करी देग ते तुस जिसी (अल्लाह दा) शरीक मनदे ओ, भुल्ली जागे ओ ॥ 42 ॥
(रुकू 4/10)

1. यानी अल्लाह दे नियमें मताबक आज्ञाकारी न।

2. यानी हर चाल्ली दी शिक्षा कुरआन च मजूद ऐ।

وَأَمْوَالٌ يُبْعَثُهَا اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٧﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُورُوا فِي الظُّلُمَاتِ مِنْ يَسَاءِ اللَّهِ يُضِلُّهُ طَوْمَنٌ يَسَاءٍ يَجْعَلُهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابُ اللَّهِ أَوْ أَنْتُمْ السَّاعَةُ أَعْبَرِ اللَّهُ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾

ते अस तेरे शा पैहली कौमें पासै रसूल भेजी चुके दे आं ते (उनें रसूलें दे औने दे बा'द) असें उनें (मुन्करें) गी इस कारण आर्थक ते शरीरक कष्ट पुजाए¹ हे जे ओह ल्हीमगी अखत्यार करन ॥ 43 ॥

फी ऐसा की नेई होआ जे जिसलै उंदे पर साढ़ा अजाब आया हा तां ओह ल्हीमगी अखत्यार करदे, पर उंदे दिल होर बी कठोर होई गे ते ओह जे किश करदे होंदे हे शतान नै उनेंगी ओह् खूबसूरत करिये दस्सेआ ॥ 44 ॥

ते फी जिसलै ओह उस गल्ला गी भुल्ली गे जेहदा उनेंगी चेता कराया जंदा हा तां असें उंदे आस्तै हर इक चीजै दे द्वार खोहली दित्ते, इत्थें तक जे जिसलै ओह ओहदे पर खुश होई गे जो उनेंगी दित्ता गेदा हा तां असें उनेंगी चान-चक्क अजाब कन्नै जकड़ी दित्ता जेहदे पर ओह् इकदम ना-मेद होई गे ॥ 45 ॥

इस आस्तै जिनें जुलम कीते दा हा उंदी जड़ कट्टी दित्ती गेई ते (साबत होआ जे) सारी तरीफें दा मालक सिर्फ अल्लाह गै ऐ, जो सारे ज्हाणें (लोकें) दा रब्ब ऐ ॥ 46 ॥

तूं गलाई दे जे दस्सो ते सेही जेकर अल्लाह थुआड़ी सुनने ते दिक्खने दी शक्ति गी मटाय देऐ ते थुआड़े दिलें पर मोहर लाई देऐ, तां अल्लाह दे सिवा दूआ कु'न उपास्य ऐ जेहका (नश्ट कीती दी चीज) तुसें गी बापस आहनी देग? दिक्ख! अस किस चाल्ली आयतें गी

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ
فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ
يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٣﴾

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِن
سَوَّتْ قُلُوبَهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا
أَوْتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ
وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مَنْ
إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ ۗ أَنْظُرْ كَيْفَ
نُصِرَفُ الْأَلْيَتِ لِمَهُمْ يُصِدِّقُونَ ﴿٤٧﴾

1. इस शा साबत होंदा ऐ जे अजाब, शिक्षा/नसीहत देने आस्तै औंदा ऐ।

बार-बार (बक्ख-बक्ख रूपें च) ब्यान करने आं, पर फी बी ओह् मूह् फेरिये उठी जंदे न ॥ 47 ॥

तू गलाई दे जे दस्सो ते सेही जे जेकर अल्लाह दा अजाब तुंदे पर अचानक (बिना सूचत कीते) जां जाह्रा तौर आई जा तां क्या जालम लोके दे सिवा (कोई होर शख्स) हलाक कीता जाग? ॥ 48 ॥

ते अस रसूलें गी सिर्फ खुशखबरी देने ते डराने आस्ते भेजने आं, फी जेहके (लोक) ईमान लेई औन ते सुधार करी लैन तां उनेंगी नां ते (भविक्ख दा) भैऽ होग ते नां ओह् (पिच्छें होई दी कुताहियें पर) दुखी होडन ॥ 49 ॥

ते जिनें साही आयतें दा इन्कार कीता ऐ उनेंगी उंदी ना-फरमानियें कारण अजाब मिलग ॥ 50 ॥

तू आखी दे जे अ'ऊं तुसेंगी एह नेई आखदा जे मेरे कश अल्लाह दे खजाने न ते नां (एह जे) अ'ऊं ग़ैब बाँरे जानने आहला आं ते नां अ'ऊं तुसेंगी एह आखना आं जे अ'ऊं फरिश्ता आं। अ'ऊं ते सिर्फ ओहदी पैरवी करना आं जो मेरे पास वही (अकाशवाणी) नाजल कीती जंदी ऐ। तू आखी दे जे क्या अ'ना ते सज्जर-सल्था इक बराबर होई सकदे न? फी क्या तुस सोच-विचार नेई करदे? ॥ 51 ॥ (रुकू 5/11)

ते तू इस कलाम राहें उनें लोके गी जेहके इस गल्ला शा डरदे न जे उनेंगी उंदे रब्ब सामनै किट्टे करिये लेता जाग, जिसलै जे उसदे सिवा उंदा नां ते कोई मददगार होग ते नां

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ
بَعْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ ۚ فَمَنْ أَمِنَ وَأَصْلَحَ فَلَا
خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبُ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنْ أَنبِئُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۗ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَحْفَظُونَ أَنْ يُحَشِرُوا
إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ

कोई सफारश करने आह्ला। इस आस्तै तू उनेगी सचेत कर (डराऽ) तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 52 ॥

ते तू उनें लोकें गी नेई दुतकार जेहके अपने रब्ब दा ध्यान अपने पासै खिचदे होई संजां-भ्यागा उसी पुकारदे न। उंदे सहाब/लेखे दा कोई हिस्सा बी तैरे जिम्मै नेई ते तेरे सहाब/लेखे दा कोई हिस्सा उंदे जिम्मै नेई। इस आस्तै जेकर तू उनेंगी दुतकारगा तां तू अत्याचारी होई जागा ॥ 53 ॥

ते असें उनेंगी इक-दूए दे राहें इस चाल्ली अजमाया ऐ तां जे ओह (अजमैश च फसे दे लोक) गलान जे क्या साढ़े चा इनें (तुच्छ) लोकें पर अल्लाह नै उपकार कीता ऐ? क्या अल्लाह उनें लोकें गी सारें शा बद्ध नेई जानदा जेहके शुकरगजार न? ॥ 54 ॥

ते जिसलै ओह लोक तेरे कश औन जेहके साढ़ी आयतें पर ईमान ल्योदे न तां तू उनेंगी गलाऽ जे तुंदे पर म्हेशां शांति (सलामती) बनी दी र'वै। थुआड़े रब्ब नै थुआड़े उप्पर रैहम करना अपने आस्तै जरूरी करी लैते दा ऐ। (इस चाल्ली) जे तुंदे चा जेहका शख्स भुल्ल-भुलेखै कोई बुराई करी बौहग ते फी इसदे बा'द ओह तोबा (प्राहचित) करी लैग ते सुधार करी लैग तां उस (अल्लाह) दा गुण एह ऐ जे ओह बौहत बखशने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 55 ॥

ते इससै चाल्ली अस नशानें गी खोहली-खोहली ब्यान करने आं (तां जे सच्च स्पष्ट होई जा) ते मुजरमें दा तरीका जाहर होई जा ॥ 56 ॥ (रुकू 6/12)

وَلَا شَفِيعَ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَا تَنْظُرُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعُدْوَةِ
وَالْعِشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۗ مَا عَلَيْكَ مِنْ
حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ
مِنْ شَيْءٍ ۖ فَتَنْظُرُهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا
أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا ۗ
أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا قُلْ
سَلِّمْ عَلَيَّ كَمَا سَلَّمَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ
الرَّحْمَةَ ۗ إِنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ
سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٦﴾

तू उनेंगी गलाई दे जे मिगी बिल्कुल म'ना कीता गेआ ऐ जे अ'ऊं उंदी (उनें झूठे उपास्यें दी) उपासना करां जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे ओ। तू उनेंगी गलाई दे जे अ'ऊं थुआड़ी तुच्छ कामनाएं दा अनुसरण नेई करदा। (जेकर अ'ऊं ऐसा करां तां) इस सूरत च (समझो जे) अ'ऊं गुमराह होई चुके दां ते अ'ऊं हदायत पाने आहले लोकें चा नेई आं ॥ 57 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे अ'ऊं अपने रब्ब पासेआ ठोस दलील (युक्ति) पर कायम आं ते तुसें इस दलील (युक्ति) दा इन्कार कीता ऐ। (जिस गल्ला दे बारे च तुस तौल करदे ओ ओह मेरे कश नेई ऐ।) फैसला करना ते अल्लाह दे गै अखत्यार च ऐ। ओह सचाई ब्यान करदा ऐ ते ओह फैसला करने च सारें शा अच्छा ऐ ॥ 58 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे जिस चीजै दे बारे च तुस जल्दी चाहदे ओ जेकर ओह मेरे कश होंदी तां मेरे ते थुआड़े बशकार इस गल्ला दा नपटारा कदू दा होई चुके दा होंदा ते अल्लाह जालमें गी सारें शा ज्यादा जानदा ऐ (जिसलै चाहग फैसला करी देग) ॥ 59 ॥

ओहदे कश ग़ैब दियां कुंजियां न। उसदे सिवा उनेंगी कोई नेई जानदा ते जे किश जल ते थल च ऐ ओह उसी जानदा ऐ ते कोई पत्ता नेई झड़दा पर उसी ओहदा ज्ञान होंदा ऐ ते धरती दे न्हेंरें च कोई दाना नेई ते नां कोई तर चीज ऐ ते नां खुश्क चीज जेहकी जे पूरी चाल्ली ओहदी पहाजत च नेई होऐ ॥ 60 ॥

ते ऊऐ ऐ जेहका रातीं बेलै थुआड़े प्राण बश च करी लैंदा ऐ ते जे किश दिनें बेलै करदे

قُلْ إِنِّي نُهِيتٌ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا آتِيحُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ۗ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۗ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يُقْضَىٰ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَصِلِينَ ۝

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا رِزْقٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا

ओ, उसी बी जानदा ऐ, फी तुसेंगी दिनै बेलै दुआलदा ऐ तां जे इक अबधी जेहकी निश्चत होई चुकी दी ऐ, पूरी कीती जा जेहदे बा'द ओहदे पासै तुसैं परतियै जाना होग ते जे किश तुस करदे रेह ओ ओहदी तुसेंगी खबर देग ॥ 61 ॥ (रुकू 7/13)

ते ओह अपने बंदें पर ग़ालिब ऐ ते तुंदे पर नगरान नियुक्त करियै भेजदा! रौहदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै तुंदे चा कुसैगी मौत आहनी पकड़दी ऐ तां साढ़े भेजे दे (फरिश्ते) उसदी रूह कब्जे च करी लैंदे न ते ओह आज्ञा पालन करने च कोई कमी नेई करदे ॥ 62 ॥

फी उनेंगी अल्लाह कश परताया जाग जेहका उंदा सच्चा मालक ऐ। सुनो! फैसला करना उससै दे अधिकार च ऐ, ते ओह स्हाब लैने आहलें चा सारें शा तौले स्हाब लैने आहला ऐ ॥ 63 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे तुसेंगी जल ते थल दी मसीबतें शा कु'न बचांदा ऐ? जिसलै जे तुस उसी अत्त लहीमगी कन्नै एकांत च पुकारदे ओ जे जेकर ओह इस बिपता शा साढ़ा बचाऽ करग तां अस जरूर शुकुरगजार होई जागे ॥ 64 ॥

तूं उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह गै तुसेंगी इस शा बी ते हर इक (दूई) घबराट शा बी बचांदा ऐ, फी बी तुस शिर्क (अनेकेश्वरवाद) गी अपनांदे ओ ॥ 65 ॥

तूं उनेंगी गलाई दे जे ओह इस गल्ला दी बी समर्थ रखदा ऐ जे थुआड़े उप्परा जां थुआड़े

جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثْكُمْ فِيهِ
لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ
مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ
عَلَيْكُمْ حَفَظَةً ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ
المَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ ﴿٦٢﴾

ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَهُمُ الْحَقُّ ۖ أَلَا لَهُ
الْحُكْمُ ۖ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ مَنْ يُجْحِيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۗ
لَيْسَ أَنْجِنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنُكْوِنَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

قُلِ اللَّهُ يَبْغِيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ
تُمْ أَنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ

1. यानी रसूल! दिक्खो सूर: निसा आयत: 42 "उस दिन केह होग जिस दिन अस हर-इक जाति चा इक-इक नगरान (रसूल) आहनियै गुआही देने आस्तें खड़ा करी देगे।"

पैरें हेठा अजाब उतारै जां तुसेंगी (इक-दूए दे खलाफ) बक्ख-बक्ख दलें दे रूपै च आपस च लड़ाई देऐ ते तुंदे चा किश लोकें गी किश लोकें राहें कश्ट पुजाऽ। दिक्ख! अस किस चाल्ली आयतें गी बार-बार ब्यान करने आं तां जे ओह समझन ॥ 66 ॥

ते तेरी कौम दे लोकें इस (मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे संदेश) गी झूठा करार दिता ऐ। हालांके ओह सच्चा ऐ। तू उनेंगी गलाई दे जे अऊं थुआड़ा जिम्मेदार नेई आं ॥ 67 ॥

हर-इक भविकखवाणी दी इक हद्द निश्चत होंदी ऐ ते तुस तौले गै सचाई गी जानी लौगे ओ ॥ 68 ॥

ते जिसलै तू उनें लोकें गी दिक्खें जेहके साढ़ी आयतें दे बारे च बे-लगाम (खुल्ले मूंह) होइयै गल्लां करदे न तां तू उस बेलै तगर उंदे शा दूर रौह जिना चिर जे ओह इस (अशलील गल्ला) गी छोड़ियै कुसै दूई गल्ला च रुच्छी नेई जान ते जेकर शतान तुगी भुलाई बी देऐ तां चेता औने पर तू अत्याचारी जाति कश नेई बौह ॥ 69 ॥

ते जेहके लोक संयम अखत्यार करदे न उंदे उप्पर उनें (मिथ्यावादी लोकें दे) लेखें दा कोई जिम्मा नेई, बल्के उपदेश देना (उंदे जिम्मे) ऐ तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 70 ॥

ते तू उनें लोकें गी छोड़ी दे जिनें अपने धर्म गी मजाक बनाई लेदा ऐ ते संसारक जीवन नै उनेंगी धोखे च पाई रक्खे दा ऐ ते उनेंगी इस (कुरआन) दे राहें उपदेश दे तां जे (ऐसा निं होऐ जे) कुसै जानै गी ओहदी कमाई

عَدَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتَ آرْجُلِكُمْ
أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيعًا وَيُذِيقُ بَعْضَكُم
بَأْسَ بَعْضٍ ۗ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۗ قُلْ
نَسْتُ عَلَيْكُمْ يَوْمًا كَيْلٌ ﴿٦٧﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ ۗ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا
فَاعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ وَإِمَّا يَنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ
فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ
شَيْءٍ ۚ وَلَكِنْ ذِكْرًا لِّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٧٠﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِيَارَهُمْ لَعِبًا وَلَهُمْ
وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكَّرَ بِهِ أَنْ
تُنَبِّلَ نَفْسًا بِمَا كَسَبَتْ ۗ لَيْسَ لَهَا مِنْ

(कुकर्म) कारण इस चाल्ली तबाही च पाया जा जे अल्लाह दे सिवा उस दा नां कोई मददगार होऐ, ते नां कोई सफारश करने आह्ला ते जेकर ओह् हर चाल्ली दा बदला बी देन तां बी उंदे शा कबूल नेई कीता जाग। एह् ऐसे लोक न जिनेंगी उंदी कमाई कारण नश्ट करी दित्ता जाग ते उनेंगी उंदे इन्कार कारण पीने आस्ते खौलदा पानी (मिलग) ते दर्दनाक अजाब होग ॥ 71 ॥ (रुकू 8/14)

तू उनेंगी गलाई दे जे क्या अस अल्लाह गी छोड़ियै उसी पुकारचै जेहका नां असेंगी कोई लाह पुजाई सकदा ऐ ते नां हानी ते क्या अल्लाह दी हदायत दे बा'द अस उस शख्स आंगर उनें पैरें परताई दिते जाचै जिसी सिरफिरे लोक बक्हाइयै धरती च लेई गे होन ते ओह् रहान-परेशान होआ करदा होऐ। उस दे किश साथी ते नेह् न जेहके उसी (एह् आखदे होई) पुकारदे न जे साढ़े कश आ तां जे तू हदायत पाएं। तू उनें इन्कारी लोकें गी गलाई दे जे यकीनन अल्लाह दी हदायत गै असल हदायत ऐ ते असेंगी हुकम दित्ता गेदा ऐ जे अस सारे ज्हाँनें (सारे लोकें) दे रब्ब दी आज्ञा दा पालन करचै ॥ 72 ॥

ते एह् (बी आदेश दित्ता गेदा ऐ) जे नमाजें गी बिधी मताबक पूरा करा करो ते उस (अल्लाह) गी अपनी ढाल बनाओ ते ऊऐ ऐ जेहदे कश तुस किट्ठे करियै लेते जागे ओ ॥ 73 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै गासें ते धरती गी हक़ ते हिकमत कन्नै पैदा कीता ऐ ते जिस दिन ओह् गलाग जे (मेरी इच्छेआ मताबक ऐसा) होई जा (तां उसै चाल्ली) होई जाग। ओहदी

دُونَ اللَّهِ وَإِنَّمَا تَعْبُدُونَ
كُلَّ عَدَلٍ لَّا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أَبْسَلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ
حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَسْأَلُكُمْ إِنِّي لَمَّا لَمْ يَنْفَعْنَا
وَلَا يَضُرُّنَا وَتُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَيْنَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ
فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَّهٗ أَصْحَابٌ
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ إِنِّي لَأَمْلَأُ قُلُوبَ
اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرًا لِّسَلِّمْ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

وَأَن أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ ۗ وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ ۗ قَوْلُهُ

गल्ल पूरी होइयै रौहने आहली ऐ ते जिस दिन बिगल बजाया जाग तां क्हुमत सिर्फ उसै दी होग। ओह गुप्त ते जाहर गल्लें गी जानने आहला ऐ ते ओह हिक्मत अहला ते खबरदार ऐ ॥ 74 ॥

ते (याद करो) जिसलै इब्राहीम नै अपने पिता आजर गी एह गलाया जे तूं किश मूरतियें गी उपास्य बनात्रा ऐं? अ'ऊं तुगी ते तेरी कौम गी जाहरी-बाहरी गुमराही¹ च पात्रा आं ॥ 75 ॥

ते इस चाल्ली अस इब्राहीम गी गासैं ते धरती च अपनी क्हुमत दसदे हे (तां जे ओहदा ज्ञान कामिल होऐ) ते तां जे ओह जकीन करने आहलें चा होई जा ॥ 76 ॥

(इक दिन इयां होआ जे) जिसलै ओहदे पर रात छाई गई तां उसनै इक नखतर (तारा) दिक्खेआ, (उसी दिक्खियै) उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई सकदा) ऐ? फी जिसलै ओह (नखतर/तारा) डुब्बी गेआ तां उसनै गलाया जे अ'ऊं डुब्बने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 77 ॥

(इस दे बा'द) जिसलै उसनै चंद्रमां गी चमकदे दिक्खेआ तां उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई सकदा) ऐ? फी जिसलै ओह बी छप्पी गेआ तां उसनै गलाया जे जेकर मेरा रब्ब मिगी हदायत नेई दिंदा तां अ'ऊं यकीनन गुमराह² लोकें चा होंदा ॥ 78 ॥

फी जिसलै उसनै सूरज गी चमकदे दिक्खेआ तां उसनै गलाया जे क्या एह मेरा रब्ब (होई

الْحَقُّ ۖ وَلَهُ الْمَلِكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۚ
عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْحَكِيمُ ۝

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرَأْتَتَّخِذُ
أَصْنَامًا إِيهَةً ۚ إِنَّكَ أَرْبُكُ وَقَوْمُكَ
فِي صَلِيلٍ مِّبِينٍ ۝

وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكَوَتِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ
الْمُوقِنِينَ ۝

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا ۖ قَالَ
هَذَا رَبِّي ۚ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ
الْأَفْلِينَ ۝

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَذَا رَبِّي ۚ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَيْسَ لِي بِهِدْيٌ رَبِّي
لَا كُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ۝

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي

1. गुमराही- बुरी राह, पथ-भ्रष्टता।

2. गुमराह-बुरे रस्ते पर जाने आहला, कमागी, पथ-भ्रष्ट।

सकदा) ऐ? यकीनन एह ते सारें शा बड्डा ऐ, फी जिसलै ओह बी डुब्बी गेआ तां उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! अ'ऊं सच्चें गै उसी पसंद नेई करदा जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ ॥ 79 ॥

यकीनन में अपना ध्यान सारे त्रेढे रस्तें शा बचदे होई उस अल्लाह पासै फेरी लैता ऐ, जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीता ऐ ते अ'ऊं मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई आं ॥ 80 ॥

ते उसदी कौम दे लोकें ओहदे कन्नै वाद-विवाद करियै जीतना चाहया तां उसनै गलाया जे तुस मेरे कन्नै अल्लाह बारै वाद-विवाद करदे ओ। हालांके उसनै आपूं मी हदायत दिती दी ऐ ते जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ अ'ऊं ओहदे शा नेई डरदा। हां! जेकर मेरा रब्ब कोई गल्ल करने दा निश्चा करी लै (तां ओहदे शा डरना आं) मेरे रब्ब नै हर-इक चीजै गी अपने ज्ञान दे घेरे च लैते दा ऐ, फी बी क्या तुस नेई समझदे? ॥ 81 ॥

ते अ'ऊं ओहदे शा जिसी तुस अल्लाह दा शरीक बनांदे ओ किस चाल्ली डरी सकनां जिसलै जे तुस उस (चीजै) गी अल्लाह दा शरीक बनाने शा नेई डरदे जेहदे बारै च उसनै तुंदे सामनै कोई सबूत नेई उतारेआ (पेश कीता)। इस आस्तै जेकर तुसैंगी किश इलम ऐ तां (दस्सो जे) साढ़े दौनीं पक्खें/धड़ें चा केहड़ा पक्ख/धड़ा सारें शा बद्ध सुख-शांती दा हक्कदार ऐ ॥ 82 ॥

जेहके लोक ईमान लेई आए ते उनें अपने ईमान गी अत्याचार कन्नै नेई मलाया, उनें लोकें आस्तै सुख-शांती ऐ ते ऊऐ हदायत पाने आहले न ॥ 83 ॥ (रुकू 9/15)

هَذَا كَبُرٌ لَّكُمْ أَفَلَا تَقُولُ مَا يَصِحُّ لِنَبِيِّكُمْ أَخَذَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ مِنْكُمْ مِمَّا تَشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِينَ فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٠﴾
وَكَانَ جَهَنَّمَ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَسْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يُنْشَأَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨١﴾

وَكَيفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٢﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٣﴾

ते एह सादे पासेआ (दिल्ली दी इक) युक्ति ही जेहकी असें इब्राहीम गी ओहदी कौम¹ दे खलाफ सखाई ही। अस जिसे चाहने आं ओहदे दरजे² उच्चे करने आं। यकीनन तेरा रब्ब हिक्मत आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 84 ॥

ते असें उस (इब्राहीम) गी इस्हाक ते याकूब प्रदान कीते हे। असें इनें सारे गी हदायत दिली ही ते इस शा पैहलें असें नूह गी हदायत दिली ही ते ओहदी (इब्राहीम दी) संतान चा दाऊद ते सुलेमान ते अय्यूब ते यूसुफ ते मूसा ते हारून गी बी ते इससे चाल्ली अस चंगी-चाल्ली कम्म करने आहलें गी बदला / सिला दिने होने आं ॥ 85 ॥

ते जकरिय्या³ ते यहा ते ईसा ते इल्यास गी बी (हदायत दिली ही)। एह सारे दे सारे नेक लोके चा हे ॥ 86 ॥

ते इस्माईल ते अल्यसुअ ते युनुस ते लूत गी बी हदायत दिली ही ते इनें सारे गी असें सारे ज्हांनें/लोके पर प्रधानता दिली ही ॥ 87 ॥

وَتِلْكَ حَجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٤﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۗ كُلًّا هَدَيْنَا ۗ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ ۚ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ ۗ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَرَكِبْنَا فِي الْخَيْلِ وَغِصَىٰ وَالْإِبِلِ كُلِّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَسْمِعِلْ وَالْيَسَعَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا ۗ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

1. सेही होआ जे इजरत इब्राहीम नै दुबधा शा कम्म नेई लैता, बल्के जो उपर लिखेआ गेदा ऐ ओह सब अल्लाह दा सखाए दा हा ते अल्लाह शिक दी तलीम नेई दिंदा।
2. दरजा:- उच्चा-नीमा दे क्रम दे बिचार कने निश्चत थाहर, श्रेणी, मरतबा।
3. हजरत जकरिय्या दा जिकर हजरत यहा कने इस आस्ते कीता गेदा ऐ जे ओह उंदे पिता हे ते हजरत ईसा दा इस आस्ते जे हजरत यहा हजरत मसीह आस्ते इर्हास (अग्रदूत) हे ते इल्यास दा इस आस्ते जे हजरत ईसा दे अवतार शा पैहलें इल्यास दे गासै थमां औने दा समाचार दिता गेदा हा ते हजरत इस्माईल दा इस करी जे ओह बी हजरत ईसा आंगर जमाली (विनम्र/ल्हीम) नबी हे ते अल्यसुअ ते यसायह दा इस लेई कीता गेदा ऐ, जे उनेंगी/उंदी बी इल्यास कन्ने उपमा दिली जंदी ऐ ते हजरत युनुस दा इस आस्ते जे उंदी ते हजरत मसीह दी घटना गी इक्के जनेहा समझेआ जंदा ऐ। हजरत लूत दा बर्णन इस आस्ते कीता गेदा ऐ जे उंदा हजरत इस्माईल कने गूढा सरबंध हा। इस आस्ते इत्थें ए आक्षेप नेई होंदा जे एह नबी इक-दूए दे अग्गे-पिच्छें आए हे ते कुरआन नै इंदा सारे दा बर्णन इक्के थाहरा पर करी दिते दा ऐ, की जे पवित्र कुरआन नै हिक्मत मताबक इंदा ब्यौरा किट्टा कीते दा ऐ नां कि इतिहासक डिस्टीकोप कने।

ते असें उंदे बड़कें, उंदी संतान ते उंदे भ्राएं
गी बी (हदायत दिती ही) ते असें उनेंगी चुनी
लैता हा ते उनेंगी सिद्धे रस्तै पासै चलाया हा
॥ 88 ॥

अल्लाह दे हदायत देने दा इय्यै ढंग ऐ जेहदे
राहें ओह् अपने भगतें चा जिसी चाहदा ऐ
हदायत दिंदा ऐ ते जेकर ओह् शिक
(अनेकेश्वरवाद) गी अपनांदे तां जे किश
ओह् कर्म करदे हे उंदे ओह् कर्म नश्ट होई
जंदे ॥ 89 ॥

एह् ऊऐ लोक न जिनेंगी असें कताब ते
फैसला करने दा ज्ञान ते नुबुव्वत प्रदान
कीती ही। इस आस्तै जेकर ओह् लोक इस
(नुबुव्वत) शा इन्कार करन तां असें उसी
इक होर कौम (यानी मुसलमानें) दे सपुर्द
करी दिता ऐ, जेहकी एह्दे शा नाबर नेई ऐ
॥ 90 ॥

इनें (उप्पर बर्णत लोकें) गी गै अल्लाह नै
हदायत दिती। इस आस्तै तूं उंदी हदायत दा
अनुसरण कर। तूं उनेंगी गलाई दे अऊँ एह्दे
पर / आस्तै तुंदे शा कोई मजदूरी नेई मंगदा।
एह् ते सिर्फ सारे लोकें आस्तै उपदेश/नसीहत
ऐ ॥ 91 ॥ (रुकू 10/16)

ते जिसलै उनें एह् गल्ल आखी ही जे
अल्लाह नै कुसै बंदे पर किश नाजल नेई
कीता तां उनें अल्लाह (दे गुणें) दा अंदाजा
इस चाल्ली नेई लाया जिस चाल्ली अंदाजा
लाना चाहीदा हा। तूं उनेंगी आखी दे जे ओह्
कताब जेहकी मूसा ल्याए हे ओह् लोकें
आस्तै नूर ते हदायत ही। उसी कुसनै उतारेआ

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ
وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٨﴾

ذَلِكَ هَدَى اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ ۗ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٩﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَالنَّبُوَّةَ ۗ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ
وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩٠﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمْ
اِقْتَدِهِ ۗ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۗ
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ سَيِّدِنَا سُبْحَانَ اللَّهِ عَنِ
أَنْزَلِ الْكِتَابِ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا
وَهَدَىٰ النَّاسَ لِنَجْعَلُوهُ قِرْطَاسًا
تُبَدُّونَهَا وَنَحْفُوتُهُ كَثِيرًا ۗ وَعَلَّمْتُمْ مَا

हा? तुस उसी ब'रका-ब'रका¹ करा करदे ओ। उसी प्रकट बी करदे ओ ते (ओहदे चा) केई हिस्से छपालदे बी ओ। असल गल्ल ते एह् ऐ जे तुसेंगी ओह् किश सखाया गेदा ऐ जिस्सी नां तुस जानदे हे ते नां थुआड़े पुरखे गै। तू उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह नै (गै) उसी उतारेआ हा फी तू उनेंगी उंदे झूठ च खेढदे होई छोड़ी दे ॥ 92 ॥

ते एह् (कुरआन) इक बड़्डी शान आहली कताब (धर्मग्रंथ) ऐ, जिस्सी असें उतारे दा ऐ। ओह् बरकतें दा भंडार ऐ ते जेहका कलाम इस शा पैहलें उतरेआ हा उसी पूरा करने आहला ऐ ते असें इसी इस आसतै उतारे दा ऐ जे तू एहदे राहें लोकेंगी हदायत देएं ते तां जे तू उम्मुल्कुरा (मक्का) आहलें गी ते जेहके इसदे आसै-पासै रौहदे न उनेंगी डराएं ते जेहके लोक बा'द च औने आहली (प्रतिज्ञात) गल्लें² पर ईमान आहने न, ओह् इस कुरआन पर बी ईमान रखदे न ते ओह् अपनी नमाजें दा सदा ध्यान रखदे न ॥ 93 ॥

ते उस शख्स शा बद्ध दूआ कु'न अत्याचारी होई सकदा ऐ जेहका जानी-बुञ्जी अल्लाह पर झूठ घड़ै ते एह् आखै जे मेरे पर वह्नी उतारी गेदी ऐ, हालांके ओहदे पर वह्नी नेई उतारी गेदी होऐ ते उस शख्स शा बद्ध होर कु'न अत्याचारी होई सकदा ऐ जेहका आखदा ऐ जे जे किश अल्लाह नै उतारे दा ऐ सच्चें गै ऊऐ नेही वाणी अंऊ बी उतारी देगा ते जेकर तू (उस समे गी) दिक्खें जिस्सलै जे अत्याचारी लोक मौती दा कश्ट

لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ
لَمْ يَزَلْ يَكْفُرْ فِي خَوَاصِهِمْ يَلْعَبُونَ ۝

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبْرَكًا مُّصَدِّقًا
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَكِتَابٌ مُّبَارَكٌ أُمُّ الْقُرْآنِ
وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ
وَمَنْ قَالَ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمْرَاتِ
الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ

1. यानी उसदा नरादर करा करदे न।

2. प्रतिज्ञात गल्लां यानी ओह् गल्लां जिंदा बा'यदा कीता गेदा होऐ।

झल्ला करदे होडन ते फेरिशते (एह आखदे होई) अपने हत्थ फलाऽ करदे होडन जे अपनियां जानां कडहो। जे किश तुस अल्लाह दे बारे च फजूल गल्लां करदे होंदे हे ते उसदी आयतें दे बारे च घमंड शा कम्म लेंदे होंदे हे, अज्ज तुसेंगी ओहदे करी अपमान-जनक अजाब दिता जाग (तां तुगी इक इबरतनाक नजारा लब्भग) ॥ 94 ॥

ते (उस बेले अस गलागे जे) जिस चाल्ली असें पैहली बार तुसेंगी पैदा कीता हा (उससै चाल्ली हून तुस) कल्ले-कल्ले साढ़े कश पुज्जे ओ ते जे किश असें तुसेंगी उपकार दे रूपै च प्रदान कीता हा उसी तुसें अपनी पिट्टीं पिच्छें सुट्टीं दिता ऐ ते (एह केह गल्ल ऐ जे) अज्ज अस थुआड़े कन्नै उनें सफारशियें गी नेई दिखदे, जिंदे बारे च तुस दा'वे कन्नै आखदे होंदे हे जे ओह तुंदे (पर कहमत करने) च (अल्लाह दे) शरीक न। (हून) थुआड़े आपस दे सारे सरबंध भलेआं टुट्टीं चुके दे न ते जे किश तुस गलांदे होंदे हे ओह सब किश थुआड़े शा खूसी लैता गेदा ऐ ॥ 95 ॥ (रुकू 11/17)

यकीनन अल्लाह बीऽ ते गुलियें गी फाड़ने आहला ऐ। ओह सजीव गी निरजीव चा कढदा ऐ, ते निरजीव गी सजीव चा कड्डने आहला ऐ। थुआड़ा अल्लाह ते नेहा ऐ। इस आस्तै दस्सो तुस कुत्थुंआं बापस परताए जंदे ओ? ॥ 96 ॥

ओह बडले गी जाहर करने आहला ऐ ते उसनै रातीं गी रमान दा साधन ते सूरज ते चंद्रमां गी गणित दा अधार बनाया ऐ। एह अनुमान ओहदा ऐ जेहका गालिब ते बौहत् जानने आहला ऐ ॥ 97 ॥

أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ ۖ الْيَوْمَ تُجْرُونَ
عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ عِزِّ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ
تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ
ظُهُورِكُمْ ۗ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ كُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ
شُرَكَاءُ ۗ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٥﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى ۖ يُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ
الْحَيِّ ۗ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَالِقُ نُوْفُقُونَ ﴿٩٦﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ۖ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا
وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حَسْبَانَا ۗ ذَٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾

ते ऊरे ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै नखत्तरे दी रचना कीती ऐ तां जे तुस उंदे राहें बिपता दे मौकै जल ते थल च राह पाई सको। असें ज्ञान रक्खने आहली कौम आस्तै अपने नशान तफसील कन्नै दस्सी दिते न ॥ 98 ॥

ते ऊरे ऐ जिसनै तुसंगी इक जान चा पैदा कीता ऐ फी उसनै थुआड़े आस्तै इक अस्थाई¹ नवास-स्थान ते इक लम्मे समे आस्तै नवास-स्थान नियुक्त कीता ऐ। असें सूझ-बूझ आहलें आस्तै सबूत तफसील कन्नै दस्सी दिते न ॥ 99 ॥

ते ऊरे ऐ जिसनै गासै थमां पानी उतारेआ ऐ। फी (दिक्खो किस चाल्ली) ओहदे राहें असें हर भांति दी बनस्पति उगाई ऐ ते ओहदे राहें खेती पैदा कीती, जेहदे चा अस तैह दर तैह दाने कड्ढने आं ते खजूरे दे गब्भे चा लटकदे गुच्छे कड्ढने आं ते अंगूर ते जैतून ते अनारें दे ऐसे बाग कड्ढने आं जिंदे चा किश आपस च इक-दूए कन्नै मिलदे-जुलदे न ते किश इक-दूए शा बक्खरे न। जिसलै (उंदे चा हर चाल्ली दे बूहटें गी) फल पौदा/लगदा ऐ तां ओहदे फलै गी ते ओहदे पक्कने (दी हालत) गी दिक्खो। यकीनन ओहदे च ईमान आहनने आहले लोकें आस्तै नेकां नशान मजूद न ॥ 100 ॥

ते उनें अल्लाह दे कन्नै जिन्न शरीक ठरहाए दे न। असल गल्ल ते एह ऐ जे उस (अल्लाह) नै उनेंगी पैदा कीते दा ऐ ते उनें

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْمَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٩﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا ۖ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُسْتَبِيحًا وَغَيْرَ مَثَابٍ ۗ نُنَظِّرُ وَالْإِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ

1. (क) अस्थाई नवास-स्थान दा अर्थ कबर ऐ ते लम्मे समे दे नवास-स्थान दा अर्थ मौती दे बाद आहला जीवन ऐ (ख) अस्थाई नवास-स्थान दा अर्थ संसारक जीवन ऐ ते स्थाई जीवन कन्नै पारलौकिक जीवन अभीष्ट ऐ।

ओहदे आस्तै बिना इलम दे झूठ-मूठ गै धीयां-पुत्तर बनाए दे न। ओह पवित्रर ऐ ते जे किश ओह ब्यान करदे न ओहदे शा ओह बौहत उच्चा ऐ ॥ 101 ॥ (रुकू 12/18)

ओह गासैं ते धरती गी बिना कुसै नमूने दे पैदा करने आह्ला ऐ। ओहदा पुत्तर कियां होई सकदा ऐ, जिसलै जे ओहदी कोई लाड़ी नेई ही ते उसनै ते हर चीजै गी पैदा कीता ऐ ते ओह हर इक गल्ला गी जानदा ऐ ॥ 102 ॥

एह ऐ थुआड़ा अल्लाह जेहका थुआड़ा रब्ब बी ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई ते ओह हर इक चीजा दा पैदा करने आह्ला ऐ। इस आस्तै ओहदी अबादत करो ते ओह हर इक गल्लै दा नगरान ऐ ॥ 103 ॥

ओहदे तक नजर नेई पुज्जी सकदी, पर ओह नजर तक पुजदा¹ ऐ ते ओह देआ करने आह्ला ते सचाई गी जानने आह्ला ऐ ॥ 104 ॥

थुआड़े रब्ब पासेआ युक्तियां आई चुकी दियां न। इस आस्तै जिसनै सूझ-बूझ शा कम्म लैता (उस दा एह कम्म) ओहदे अपने हित आस्तै गै होग, पर जेहका डींगे रस्तै चलग (ओहदा एह कर्म) ओहदे पर गै पौग ते अऊं ते थुआड़ा संरक्षक² नेई आं ॥ 105 ॥

ते इससै चाल्ली अस आयतें गी केई चाल्लीं नै फेरी-घेरियै आहनने आं (तां जे उंदे पर हुज्जत

سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٠١﴾

بَدِيعَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ اَلٰى يَكُوْنُ
لَهُ وَلَدٌ وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ صَاحِبَةً ۗ وَخَلَقَ
كُلَّ شَيْءٍ ۗ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۗ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۗ فَاَعْبُدُوْهُ ۗ وَهُوَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿١٠٣﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ ۗ وَهُوَ يُدْرِكُ
الْاَبْصَارَ ۗ وَهُوَ اللّٰطِيْفُ الْخَبِيْرُ ﴿١٠٤﴾

فَدَجَّاءُكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ فَمَنْ
اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهٖ ۗ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا
وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ ﴿١٠٥﴾

وَكَذٰلِكَ نُنصِّرُ الْاٰلِيَّتِ وَيَقُوْلُوْا

1. यानी मनुक्ख अपनी बिद्या दे बल पर उसी नेई दिक्खी सकदा। हां! अल्लाह अपनी अपार किरपा कन्नै ओहदे लागै आइयै अपना जलवा दसदा ऐ ते इस चाल्ली मनुक्खें गी ओहदे दर्शन होई जंदे न।
2. यानी तुसंगी थुआड़ी ना-फरमाजी कारण जेहके अजाब पुज्जे, रसूल तुसंगी उंदे शा बचाई नेई सकदा ते न। तुसंगी पाप करने शा जबरदस्ती हटाई/रोकी सकदा ऐ।

(तर्क) कायम होई जा) ते तां जे ओह आखी देन जे तोह पढ़ियै सुनाई दिता ऐ (ते तर्क कायम करी दिता ऐ) ते तां जे अस उसी ज्ञान रक्खने आहली कौम दे फायदे आस्तै ब्यान करी देचै ॥ 106 ॥

जे किश तेरे रब्ब पासेआ तेरे पर उतारेआ जंदा ऐ ओहदा अनुसरण कर। ओहदे सिवा होर कोई उपास्य नेई ते तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) शा मूंह फेरी लै ॥ 107 ॥

ते जेकर अल्लाह चांहदा तां ओह शिर्क नेई करदे ते असें तुगी उंदे आस्तै रक्षक नयुक्त नेई कीता ते नां तू उंदा नगरान गै ऐं ॥ 108 ॥

ते तुस उनेंगी, जिनेंगी ओह अल्लाह दे सिवा (प्रार्थना च) पुकारदे न, गालीं नेई दे नेई ते ओह बैरी बनियै भुल्ल-भुलेखै अल्लाह गी गालां देडन। इस चाल्ली असें हर-इक कौम दे लोके गी उंदे कर्म खबसूरत (सुंदर)¹ करियै दस्से न, फी उनेंगी परतोइयै अपने रब्ब कश गै जाना ऐ, जेहदे पर ओह उनेंगी ओहदी खबर देग जे किश ओह करदे होंदे हे ॥ 109 ॥

ते उनें अल्लाह दियां पक्कियां सघंदां खादियां जे उंदे कश जेकर कोई नशान आवै तां ओह जरूर गै मशी लैडन। तू मोमिनें गी आख जे चमत्कार बी ते ओह चीज² बी अल्लाह कश

دَرَسْتَ وَلَيَّبَيْنَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٦﴾

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا ۗ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۗ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٩﴾

وَاقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا

1. जेहकी कौम कुसै कम्मै गी सक्रिय रूपै च अपनाई लैदी ऐ तां ओह कम्म बल्लें-बल्लें उसी अच्छा ते सुंदर लगन लगदा ऐ। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हून इस कौम दे सभाऽ च शिर्क रची गेदा ऐ। हून एह कौम शिर्क दे खलाफ गल्ल सुनदे गै उतेजत होई जाग ते अल्लाह गी बी गालीं देन लगी पौग।
2. यानी उंदे पैहले कुकर्म जेहके उनेंगी ईमान ल्यौने शा बंचत करी देडन ओह अल्लाह कश सुरक्खत न, जिसलै ओह उनेंगी प्रकट करी देग तां उनेंगी पता लगी जाग जे जिच्चर ओह दिलें दा सुधार नेई करी लैन ते शिर्क दी पुरानी आदतें गी नेई छोड़ी देन तां तक कदें बी ईमान नई ल्यौडन।

मै ऐ जेहकी तुसें गी दस्सी देग जे जिसलै
नशान आई जान तां ओह (लोक फी बी)
ईमान नेई ल्यौडन। ॥ 110 ॥

ते अस लोक उंदे दिलें गी ते उंदी अक्खीं गी
इस करी फेरी देगे जे ओह इस (वह्नी) पर
पैहली बार ईमान नेई ल्याए ते उनेंगी उंदी
उदंडता च भलखोए दे छोड़ी देगे ॥ 111 ॥
(रुकू 13/19)

الآيَاتِ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا
جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١٠﴾

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ
يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١١﴾

ع
١١٠
١١١

ते जेकर अस उंदे पर फरिश्ते उतारदे ते मुड़दे उंदे कनै गल्ल-बात करदे ते हर-इक चीजे गी अस उंदे आमनै-सामनै खड़ा करी दिंदे तां बी ओह् अल्लाह दी इच्छा दे बिना ईमान नेई आहनदे बल्के उंदे चा मते-हारे मूरख न ॥ 112 ॥

ते इसै चाल्ली असें मनुखें ते जिनें चा सिरफिरें गी हर-इक नबी दा बैरी बनाई दिता हा उंदे चा किश लोक दूएं गी धोखा देने आस्तै (उंदे दिलें च) बुरे बिचार पांदे न जो सिर्फ चिकनी-चुप्पड़ी दियां गल्लां होंदियां न। जेकर तेरा रब्ब चांहदा तां ओह् ऐसा नेई करदे। इस आस्तै तू उंदे कशा ते उंदे झूठै शा मुंह फेरी लै ॥ 113 ॥

ते (अल्लाह नै एह् इस आस्तै चाह्या ऐ) तां जे क्यामत औने पर ईमान नेई रक्खने आहलें दे दिल (अपने कर्म कारण) इय्ये नेही गल्लें पासै झुकन ते तां जे ओह् उस झूठ गी चंगा समझन ते तां जे ओह् अपने कर्म दा फल दिक्खी लैन ॥ 114 ॥

(तू गलाई दे जे) क्या अऊं अल्लाह दे सिवा कुसै दूए फैसला करने आहले दी तपाश/खोज करा? हालांके उसनै तेरे पर जाहरा-बाहरा कताब उतारी दी ऐ ते जिनेंगी असें कताब दिती दी ऐ ओह् जानदे न जे ओह् तेरे रब्ब पासेआ सचाई कनै उतारी गेदी ऐ। इस आस्तै तू शक्क करने आहलें चा नेई बन ॥ 115 ॥

ते तेरे रब्ब दी गल्ल ते सच्च ते न्यांऽ कनै पूरी होइयै रौहग की जे ओहदी गल्लें गी कोई बदलने आहला नेई ते ओह् बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 116 ॥

وَلَوَأْتَيْنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ
وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ
فَبَلَّغْنَا مَا كَانُوا بِالْيَوْمِئْتُو الْأَىٰ أَن يَشَاءَ اللَّهُ
وَلَكِن أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَاطِئِينَ
الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ
زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۗ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
مَا فَعَلُوهُ ۗ فَذُرَّهُمْ وَمَا يَقْتَضُونَ ﴿١١٣﴾

وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفِيدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ ۗ وَلِيَرْضَوْهُ وَيُقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَعَبَرَ اللَّهُ أَبْتغَىٰ حَكْمًا ۗ وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۗ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ
الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ
بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٥﴾

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۗ
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَتِهِ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

ते जेकर तू धरती पर बास करने आहले लोकें चा मते-हारें दी गल्ला दा अनुसरण करें तां ओह तुगी अल्लाह दे रस्ते थमां गुमराह करी देहन। ओह सिर्फ भरम-भलेखे दा अनुसरण करदे न ते अटकलें कन्नै गल्लां करदे न ॥ 117 ॥

तेरा रब्ब सच्चें गै उस शख्स गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ, जेहका उस दे रस्ते शा भटकी जंदा ऐ ते ऊरे हदायत पाने आहलें गी बी बेहतर जानदा ऐ ॥ 118 ॥

इस आस्तै जेकर तुस उस दिवें आयतें पर ईमान रखदे ओ तां जेहदे पर अल्लाह दा नांS लैता गेदा ऐ, ओहदे चा खाओ ॥ 119 ॥

ते तुसंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस ओहदे चा नेई खंदे ओ जेहदे पर अल्लाह दा नांS लैता गेदा ऐ हालांके उस (अल्लाह) नै थुआड़े सामनै ओह सारा किश तफसील कन्नै ब्यान करी दिते दा ऐ, जो उसनै थुआड़े आस्तै र्हाम कीते दा ऐ, सिवाए इसदे जे तुस बे-बस होई जाओ ते सच्चें गै मते -हारे लोक कुसै सच्चे ज्ञान दे बगैर अपनी खुआहशें दे मताबक दूए लोकें गी गुमराह करदे न। सच्चें गै तेरा रब्ब हदद शा अगें निकली जाने आहलें गी बेहतर जानदा ऐ ॥ 120 ॥

ते गुनाह दी जाहरी शकल ते उसदी सचाई (दौनी) शा बचो। जेहके लोक पाप करदे न, सच्चें गै जे किश ओह करदे न उनेंगी उसदा बदला दिता जाग ॥ 121 ॥

ते तुस ओहदे चा नेई खाओ जेहदे पर अल्लाह दा नांS नेई लैता गेआ ते ऐसा करना सच्चें गै ना-फरमात्री ऐ ते शतान अपने दोस्तें दे दिलें च

وَإِنْ تُطِغْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۗ إِنَّ يَتَّبِعُونَ
إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ
سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ
كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ
عَلَيْهِ وَقَدْ فُضِّلَ لَكُمْ مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ
إِلَّا مَا اضْطُرَّرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنْ كَثِيرًا
يُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ
رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۗ إِنَّ
الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيَجْرُونَ بِمَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٢١﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيُؤْحُونَ

सच्चें गै (ऐसे बिचार) पांदे रौहदे न तां जे ओह तुंदे कनै झगड़ा करन ते जेकर तुस उंदी आज्ञा दा पालन करगे ओ तां सच्चें गै तुस अनेकेश्वरवादी बनी जागे ओ ॥ 122 ॥ (स्कू 14/1)

ते क्या जेहका शख्स मुड़दा होऐ फी असें उसी जींदा कीते दा होऐ ते ओहदे आसतै ऐसा प्रकाश करी दिते दा होऐ जे जेहदे राहें ओह लोकें च चलदा-फिरदा होऐ। ओह उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जेहदी एह दशा ऐ जे ओह न्हें च (पेदा) ऐ ते उंदे चा कुसै बेलै बी नेई निकलदा। इससै चाल्ली इन्कारी लोकें आसतै उंदे कर्म खूबसूरत करियै दस्से गेदे न ॥ 123 ॥

ते असें हर इक बस्ती च उसदे बड़डे-बड़डे मुलजमें गी ऐसा गै बनाई दिते दा ऐ (यानी ओह अपने बुरे कर्म गी चंगा समझदे न) जिसदा नतीजा¹ एह होंदा ऐ जे ओह इस बस्ती च नबियें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न, पर असल च ओह अपनी गै जानें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न ते ओह समझदे नेई ॥ 124 ॥

ते जिसलै उंदे कश कोई नशान आँदा ऐ तां गलांदे न जे जिच्चर असें गी ऊऐ नेहा कलाम नेई दिता जा जनेहा अल्लाह दे रसूलें गी दिता गेदा ऐ (उच्चर) अस कदें बी ईमान नेई आहनगे, पर अल्लाह बेहतर जानदा ऐ जे ओह अपनी रसालत²/पैगंबरी कुत्थें रक्खै। जिनें लोकें पाप कीते दा ऐ उनेंगी इस करी जे ओह नबियें दे बरुद्ध खड़जैतर करदे/रचदे न, अल्लाह आहले पासेआ जरूर गै अपमान ते सख्त अजाब पुज्जग ॥ 125 ॥

إِلَىٰ أَوْلِيَّيْهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ۗ وَإِن
أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

أَوْ مَن كَانَ مِيتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ۗ كَذَلِكَ
رُزِّقَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا
مُّجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا ۗ وَمَا يَمْكُرُونَ
إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا أَنُورٌ
مِّن نُّورٍ ۗ وَمِثْلَ مَا أَنُورٍ رَّسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ
أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ
بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٥﴾

1. एह कोई जुलम/अत्याचार नेई की जे अपराध दा नतीजा जरूर गै एह होंदा ऐ जे बुरी गल्ल बल्लें-बल्लें चंगी सेही होन लागदी ऐ। इस आसतै एह कुदरती नतीजा ऐ, बरना अल्लाह कुसै पर जबर/अत्याचार नेई करदा।
2. यानी रसूल बनने जोग कु'न ऐ ते कु'न नेई।

ते जिसी अल्लाह हदायत देने दा इरादा करी लैदा ऐ, ओहदा सीना इस्लाम आसतै खोहली दिंदा ऐ ते जिसी गुमराह करने दा निश्चा करी लैदा ऐ, ओहदा सीना तंग करी दिंदा ऐ आखो जे ओह उचाई पर चढ़ा करदा ऐ ते इस चाल्ली अल्लाह उनें लोके पर अजाब नाजल करदा ऐ जेहके ईमान नेई आहनदे ॥ 126 ॥

ते एह तैरे रब्ब दा सिद्धा सता ऐ। अस शिक्षा/नसीहत हसल करने आह्लें आसतै अपनी आयतें (नशानें) गी तफसील कन्ने ब्यान करी चुके दे आं ॥ 127 ॥

उंदे आसतै उंदे रब्ब कश सलामती (शांति) दा घर त्यार ऐ ते जे किश ओह करदे न ओहदे करी ओह उंदा सहायक/मदादी ऐ ॥ 128 ॥

ते उस रोज (गी चेता करो) जिसलै ओह उनें सारे लोके गी किट्ठा करग (फी गलाग) हे जिनें¹ दे गरोह! तुसें मानव जाति चा मते-हारे लोके गी अपने कनै मलाई लैता ते उंदी मदद करने आहले मनुक्ख² गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े चा किश लोके इक-दूए शा फायदा लैता ऐ ते अस अपने उस समे तक पुज्जी चुके दे आं जेहका तोह साढ़े आसतै निश्चत कीता हा। ओह गलाग (नरकै दी) अगग थुआड़ा ठकाना ऐ। एहदे च तुस चिरे तगर रौहगे ओ सिवाए इसदे जे अल्लाह किश होर चाह। तेरा रब्ब सच्चे गै हिक्मत आहला ते बीहत जानने आहला ऐ ॥ 129 ॥

ते इस चाल्ली अस किश जालमें गी किश दूए लोके दा, उंदे कम्में दे अधार पर दोस्त बनाई दिन्ने आं जेहका जे ओह करदे होदे न ॥ 130 ॥ (रुकू 15/2)

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ ۖ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ
صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي
السَّمَاءِ ۗ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٦﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٧﴾

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُمْ وَلِيُّهَا
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٨﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ۗ يَمْعَشِرَ الْجِنِّ
قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ ۗ وَقَالَ
أَوْلِيُّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ
بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَوَلَعْنَا أَعْنَاقَنَا لِلَّذِي أَجَلَّتْ
لَنَا ۗ قَالَ النَّارُ مُؤَنِّمُكُمْ خُلْدِيْنَ فِيهَا ۗ أَلَا
مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٩﴾

وَكَذَلِكَ نُؤَيِّنُ لِقَوْمٍ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣٠﴾

1. जिनें दा अर्थ बड्डे-बड्डे लोक न।

2. यानी उंदे धड़े दी सधारण जनता।

हे जिनमें ते इन्सानों की जमात! क्या तुंदे चा गै थुआड़े कश रसूल नेई आए जेहके तुसेंगी मेरी आयतां पढ़ियै सुनादे होंदे हे ते तुसेंगी अज्जै दे दिने दी मलायी शा डरंदे होंदे हे? ओह गलाडन जे अस अपने खलाफ आपू गुआही दिने आं ते संसारक जिंदगी नै उनेंगी धोखे च पाई दिता ते उनें अपने खलाफ आपू एह गुआही दिती जे ओह इन्कारी लोक हे ॥ 131 ॥

एह रसूलें दा भोजना इस करी हा जे तेरा रब्ब शौहरें गी उंदे बशिनंदे दे असावधान (बे-खबर) होने दी हालत च जुलम¹ कन्नै तबाह नथा करी सकदा² ॥ 132 ॥

ते हर शख्स (जां कौम) आसतै उसदे कर्म मताबक दरजे निश्चत न ते तेरा रब्ब ओहदे शा बे-खबर नेई जो ओह करदे न ॥ 133 ॥

ते तेरा रब्ब कुसै दा मुन्हाज नेई ते रैहमत करने आहला ऐ। जेकर ओह चाह तां तुसेंगी तबाह करी देऐ ते जिस चाल्ली उसनें तुसेंगी इक दूई कौम दी नसल चा खड़ा कीते दा ऐ (इस्सै चाल्ली) जिसी चाह थुआड़ी तबाही दे बा'द थुआड़ी ज'गा लैने आहला बनाई देऐ ॥ 134 ॥

जिस गल्लै दा तुंदे कनै बा'यदा कीता जा करदा ऐ ओह जरूर होइयै रौहग ते तुस असेंगी कुसै चाल्ली बी असमर्थ नेई बनाई सकदे ॥ 135 ॥

तू गलाई दे जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अपने तरीके कनै कम्म करो, अ'ऊं बी अपने तरीके कनै कम्म करगा, फी तुसेंगी तौले गै पता लगगी जाग जे इस घरे (संसार) दा

يَمْعُشَرِ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ الْبَيِّنَاتِ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَفْلُونَ ﴿١٣٢﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۗ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ ۗ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةٍ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٤﴾

إِنَّ مَا تُوَعَدُونَ لَأْتٍ ۗ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٥﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۗ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ مَنْ تَكُونُ لَهُ

1. यानी बगैर नबी भेजे ते युक्तियां स्पष्ट करने दे अजाब उतारना जुलम ते बे-न्याई ऐ।

2. यानी दैवी प्रकोप सचाई दे बारे च सबूत पेश करने ते मानव समाज गी सचेत करने बगैर नेई औंदा। इस्सै सिद्धांत दे मताबक अल्लाह अपने पासेआ नबी ते सुधारक भेजदा होंदा ऐ।

नतीजा कोहदे आस्तै बेहतर निकलदा ऐ। सच्ची गल्ल एह् ऐ जे जालम कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 136 ॥

ते जेहकी खेती ते जानवर अल्लाह नै पैदा कीते दे न उनें ओहदे चा इक हिस्सा अल्लाह आस्तै निश्चत करी दिते दा ऐ, फी अपने गै भरमै मताबक गलांदे न जे इन्ना ते अल्लाह आस्तै ऐ ते इन्ना साढ़े शरीकें आस्तै ऐ, फी ओह एह् गल्ल बी करदे न जे जेहका उंदे (बिचार कनै) शरीकें दा हिस्सा होंदा ऐ ओह ते अल्लाह गी नेई पुजदा, पर जेहका अल्लाह दा हिस्सा ऐ ओह उंदे शरीकें गी पुज्जी जंदा ऐ। ओह कनेहा बुरा फैसला करदे न ॥ 137 ॥

ते इसै चाल्ली मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा मते-हारे लोकें गी उंदे शरीकें उंदा सर्वनाश करने आस्तै ते उंदे धर्म गी उंदे पर मुश्तबह¹ करिये उनेंगी अपनी संतान दी हत्या करी देना खूबसूरत करिये दस्सेआ हा ते जेकर अल्लाह चांहदा तां ओह (मुश्रिक) ऐसा नेई करदे। इस आस्तै तूं उंदे शा ते उंदे झूठै थमां मूंह फेरी लै ॥ 138 ॥

ते ओह अपनी सूझ-बूझ दी बिना पर आखदे न जे फलाना-फलाना जानवर ते खेती ऐसे न जे जिनेंगी खाना बरजत ऐ, उनेंगी सिर्फ ऊऐ खाई सकदा ऐ जिसी अस खाने दी अजाजत देचै ते (गलांदे न जे) किश जानवर नेह न जे जिंदियां पिट्टीं (सुआरी आस्तै) र्हाम करी दित्तियां गेदियां न ते किश जानवर ऐसे न जे उंदे पर अल्लाह दा नांउ नेई लेंदे (उंदा एह गलाना ते करना) ओहदे (अल्लाह) पर झूठ

عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٦﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مَا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ
نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا
لِشُرَكَائِنَا ؕ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا
يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ؕ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ
إِلَى شُرَكَائِهِمْ ؕ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرُدُّوهُمْ
وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ؕ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
مَا فَعَلُوهُ قَدْ زَهُمُ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا
يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ
وَأَنْعَامٌ حَرَمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا
يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ
سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٩﴾

1. मुश्तबह-संदिग्ध, जेहदे च शक होऐ, भरम।

घड़ने दे रूपै च होंदा ऐ। ओह उनेंगी उंदे इस झूठ घड़ने कारण जरूर स'जा देग ॥ 139 ॥

ते ओह गलांदे न जे जे किश इनें जानवरें दे ढिड्डें (गर्भ) च ऐ ओह सिर्फ साढ़े मड़दें आस्तै ऐ ते साढ़ी जनानियें आस्तै र्हाम कीता गेदा ऐ। हां! जेकर ओह मरे दा होऐ तां ओह सब ओहदे च शामिल न। ओह जरूर उनेंगी उंदी गल्ला दी स'जा देग। चेता रक्खो जे ओह हिक्मत आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ। ॥ 140 ॥

ओह लोक जिनें मूर्खतावश बिना ज्ञान दे अपनी संतान दी हत्या करी दिती ऐ ते जे किश अल्लाह नै उनेंगी प्रदान कीता हा उसी अल्लाह पर झूठ घड़दे होई (अपने आस्तै) र्हाम करी लैता ऐ, घाटा खाने आह्ले होई गे ते गुमराह होई गे न ते ओह हदायत पाने आह्लें चा नेई बने ॥ 141 ॥ (रुकू 16/3)

ते ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै लकड़ियें दे स्हारै खड़े होने आह्ले ते स्हारे दे बगैर खड़े होने आह्ले बाग ते खजूरां ते खेतियां पैदा कीती दियां न, जिंदे सुआद बक्ख-बक्ख न ते जैतून ते अनार गी इस रूपै च पैदा कीते दा ऐ जे ओह आपस च मिलदे-जुलदे बी न ते किश गल्लें च नेई बी मिलदे न। इस आस्तै जिसलै इनें बूटें गी फल लगन तां तुस उंदे फल खाओ ते उस फलै दे कट्टने आह्लै रोज उस (अल्लाह) दा हक्क देई देओ¹ ते फजूलखर्ची शा कम्म नेई लैओ की जे ओह फजूलखर्ची करने आह्लें गी पसंद नेई करदा ॥ 142 ॥

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِلَّذِينَ كَفَرْنَا وَمُحَرَّمَ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرِ مَّعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزُّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مِثْلَابَهَا وَقَيْرٌ مُتَشَابِهٍ ۗ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۗ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

1. यानी गरीब लोके दी मदद करो।

ते चौखरें चा लादू जानवर बी न ते निकके बी न। अल्लाह नै जे किश तुसंगी दिते दा ऐ ओहदे चा खाओ ते शतान दे पैंरे दा अनुसरण नेई करो। यकीनन ओह थुआड़ा जाहरा-बाहरा बैरी ऐ ॥ 143 ॥

उसनै अटठ जोड़ें गी पैदा कीते दा ऐ। दुंबे चा द'ऊं गी ते बक्करे चा द'ऊं गी। तू उनेंगी गलाई दे जे क्या उसनै द'ऊं नरें गी र्हाम करार दिते दा ऐ जां द'ऊं मदीनैं गी जां द'ऊं मदीनैं दे डिड्डैं (गर्भैं) जिस चीजै गी बी अपने अंदर लपेटी रखे दा ऐ? (उसी र्हाम करार दिते दा ऐ) जेकर तुस सच्चे ओ तां मिगी कुसै ज्ञान दे अधार पर (एह गल्ल) दस्सो ॥ 144 ॥

ते उसनै ऊटै चा द'ऊं गी ते गवै चा द'ऊं गी पैदा कीते दा ऐ। तू उनेंगी आख जे क्या उसनै दौनी नरें गी र्हाम ठरहाए दा ऐ जां दौनी मदीनैं गी जां मदीनैं दे डिड्डैं (गर्भैं) जिस चीजै गी बी अपने अंदर लपेटी रखे दा ऐ? आखो, क्या तुस उस बेलै मजूद हे जिसलै तुसंगी अल्लाह नै इस गल्ला दा आदेश दिता हा? (जेकर नेई) तां फी उस शख्स शा बद्ध कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका जानी-बुज्झी अल्लाह पर इस आस्तै झूठ घड़ै जे ओह लोके गी बिना ज्ञान दे गुमराह करी देऐ। यकीनन अल्लाह जालम लोके गी रस्तै नेई पांदा ॥ 145 ॥ (रुकू 17/4)

तू उनेंगी आख जे जे किश मेरे पासै नाजल कीता गेदा ऐ अ'ऊं ते ओहदे च उस शख्स आस्तै जेहका कुसै चीजै गी खाने दा चाहवान होऐ, कोई चीज र्हाम नेई पांदा सिवाए मरदाड़ै जां बगदे खूनै जां सूरे दे मासै दे (सूरे दा मास) इस आस्तै जे ओह अपवित्तर ऐ जां 'फिस्क' गी (र्हाम पात्रा) यानी उस चीजै

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَسًا كُتُوبًا
مَّمَّارًا زَقَمَهُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٣﴾

ثُمَّ نَبِيَّةٌ أَرْوَاهُ مِنَ الصَّانِ اثْنَيْنِ وَمِنَ
الْمَعْرَاثَيْنِ قُلْ أَلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ
الْأُنثَيَيْنِ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامٌ
الْأُنثَيَيْنِ تَبَيَّنَ لِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ
أَلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامٌ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ
كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ بِهَذَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
يُضِلُّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

قُلْ لَا آجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى
طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِمَّنَّةً
أَوْ دَمًا مُسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خنزيرٍ فَإِنَّهُ
رِجْسٌ أَوْ فُسْقًا أَهْلٌ بِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ

गी जेहदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै दूप दा नांS लैता गेदा होऐ, पर जेहका शख्स (उसी खाने आस्तै) बे-बस¹ होई जा, पर ओह शरीअत दा बरोधी नेई होऐ, ते सीमा दा उलंघन करने आहला बी नेई होऐ तां (ओह चेता रक्खै जे) यकीनन तेरा रब्ब बौहत बखाने² आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 146 ॥

ते जेहके लोक यहूदी न असें उंदे आस्तै नैह³ आहले सब जानवर र्हाम करार दिते हे ते गवै ते भिड्डै-बकरी चा दौर्नी दी चरबी बी र्हाम⁴ करार देई दित्ती ही सिवाए उस चरबी दे जेहकी उंदी पिट्ठीं जां आंदरें पर होऐ जां जेहकी हड्डी कनै लग्गी दी होऐ। असें एह उनेंगी उंदी ना-फरमात्री दी स'जा दित्ती ही ते अस यकीनन सच्चे आं ॥ 147 ॥

जेकर फी बी ओह तुगी झुटेरन तां तूं उनेंगी गलाई दे जे थुआड़ा रब्ब बौहत बड्डी रैहमत आहला ऐ ते ओहदा अजाब अपराधी लोकें परा हटाय़ा नेई जाई सकदा ॥ 148 ॥

जिनें शिकं कीते दा ऐ ओह लोक जरूर गलाडन जे जेकर अल्लाह चांहदा तां अस ते साढ़े पुरखे शिकं गी कदें बी नेई अपनादे ते नां गै कुसै चीजै गी र्हाम करार दिंदे। जेहके लोक उंदे शा पैहलें होई चुके दे न उनें बी इस्सै चाल्ली (साढ़ी वह्नी गी) उस बेले तगर झुटेरेआ हा जिचर जे उनें साढ़े अजाब दा सुआद नथा चक्खी लैता। तूं उनेंगी गलाई दे

أَصْطَرَّ عَيْرٍ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑥

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ
وَمِنَ الْبَقَرِ وَالنَّمْرِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ
شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا
أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ
جَزَاءُهمُ بِبَغْيِهِمْ ⑦ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ⑧

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ
وَاسْكِينٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ⑨

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ
شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
حَتَّى ذُاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ
عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا

1. यानी जे किश इस्लाम नै जायज करार दिते दा ऐ जेकर ओह देशे च उपलब्ध नेई होऐ तां ओह शख्स अपनी जान बचाने आस्तै उन्ना गै खाऽ जेहदे नै जे मौत टली जा।
2. यानी उस शख्स आस्तै कोई स'जा नेई होग।
3. शकारी जानवर।
4. दिक्खो-लैव्यवस्था, ध्याऽ 3: आयत 14-17.

जे क्या थुआड़े कश कोई ऐसा इलम है जिसी तुस असेंगी चुप्प कराने आसतै पेश करी सको? तुस ते भरम-भलेखे दे सिवा कुसै गल्लै दा अनुसरण नेई करदे ओ ते तुस सिर्फ अटकलें/अंदाजें कन्नै गल्लां करदे ओ ॥ 149 ॥

तू गलाई दे (थुआड़ियां मूर्खता आहलियां गल्लां सिद्ध करदियां न) जे असरदार दलील सिर्फ अल्लाह दे अधिकार च गै ऐ, ते जेकर ओह चांहदा तां तुसें सारें गी हदायत देई दिंदा ॥ 150 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे अपनी उनें गुआहियें गी सद्दो जेहकियां एह गुआही देन जे अल्लाह नै इस (यानी फलानी-फलानी) चीजा गी र्हाम करार दिते दा ऐ, फी जेकर ओह गुआही देन तां तू उंदे कन्नै शामिल होइयै गुआही नेई दे ते उनें लोकें दियें मनोकामनें दी पैरवी नेई कर जेहके साढ़ी आयतें गी झुठलाई चुके दे न ते जेहके लोक बा'द च होने आहली गल्लें पर ईमान नेई आहनदे ते ओह अपने रब्ब दे शरीक बी बनांदे न ॥ 151 ॥ (रुकू 18/5)

तू उनेंगी आखी दे जे आओ! जेहका थुआड़े रब्ब नै थुआड़े आसतै र्हाम करार दिते दा ऐ ओह अ'ऊं तुसेंगी पढ़ियै सनां। (ओहदा हुकम ऐ) जे तुस ओहदा कोई शरीक नेई बनाओ ते माता-पिता कन्नै नेक व्यवहार करो ते गरीब होई जाने दे डरें अपनी संतान दी हत्या नेई करो। अस तुसेंगी बी रोजी दिन्ने आं ते उनेंगी बी ते बुराइयें दे लागै बिल्कुल नेई जाओ नां इंदे चा जाहर (बुराइयें दे) नां छप्पी दी (बुराइयें) दे ते एह जे उस जान गी जिस दी हत्या शा अल्लाह नै रोके दा ऐ (शरीअत जां

الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

قُلْ هَلْ مَسَّ شُهَدَاءَ كُفَّ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ
اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ
مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَهُمْ يَرْبِّهِمْ يَعْبُدُونَ ﴿١٥١﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُفَّ عَلَى كُفِّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِهِ سَيَأْتُوا بِالَّذِينَ أَحْسَنَاءُ
وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ ۗ
نَحْنُ نُرْزِقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ۖ وَلَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ
ذِكْرُكُمْ وَكُنتُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

विधान दी) आज्ञा दे बिना हत्या नेई करो। इस गल्ला दा अल्लाह तुसेंगी तकीदी हुकम दिंदा ऐ तां जे तुस पापें शा रुको (बचो) ॥ 152 ॥

ते (एह हुकम दिंदा ऐ जे) तुस यतीम दे माल कश ओहदे जुआन होने तक बुरे ढंगे (बुरी नीते) कनै नेई जाओ ते नाप-तोल न्यांऽ कन्नै (पूरे-पूरे) देओ। अस कुसै शख्स गी ओहदी समर्थ शा बद्ध (बाफर) हुकम नेई दिंदे ते जिसलै तुस कोई गल्ल करो तां इन्साफ शा कम्म लैओ, भामें ओह गल्ल अपने नजदीकी शख्स बारै गै होऐ ते अल्लाह कनै कीते दे बा'यदे गी बी पूरा करो। ओह इस गल्ला दी तुसेंगी इस आस्तै तकीद करदा ऐ जे तुसेंगी नसीहत हासल होऐ ॥ 153 ॥

ते सच्चें गै एह मेरा सिद्धा रस्ता ऐ। इस आस्तै इस दा अनुसरण करो ते बक्ख-बक्ख रस्तें दे पिच्छें नेई पवो नेई ते ओह तुसेंगी ओहदे (अल्लाह दे) रस्ते शा तांहीं-तुआंहीं लेई जाडन। ओह इस गल्ला दी तुसेंगी इस आस्तै तकीद करदा ऐ जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 154 ॥

ते जिस शख्स नै नेकी गी अखत्यार कीता ऐ ओहदे पर नैमत गी पूरा करने, हर इक गल्ला दी बजाहत करने, हदायत देने ते रैहम करने दे मकसद कनै असें मूसा गी कताब दिती ही तां जे ओह अपने रब्ब दी मलाटी पर ईमान ल्यौन ॥ 155 ॥ (रुकू 19/6)

ते एह (कुरआन) ऐसी कताब ऐ जिसी असें उतारे दा ऐ ते एह बरकत आहली ऐ। इस आस्तै एहदा अनुसरण करो ते संयम अखत्यार करो तां जे तुदे पर रैहम कीता जा ॥ 156 ॥

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا تَكْلَفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا ۗ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ ۗ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۗ ذِكْرَكُمْ وَصَّيْكُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ ۗ وَلَا
تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ فَتَقَرَّبَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۗ
ذِكْرَكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ أَنْتَيَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي
أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِّعَلَّاهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٥﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ
وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٦﴾

(तां जे ऐसा निं होऐ जे) तुस (कदें) एह गलाओ जे साढ़े शा पैहलें सिर्फ द'ऊं कौमें¹ पर कताब नाजल कीती गई ही ते अस उनेंगी पढ़ने शा भलेआं गाफ़ल (बे-खबर) हे ॥ 157 ॥

जां (इयां नेई) गलाओ जे जेकर साढ़े पर कताब नाजल कीती जंदी तां सच्चें गै अस उंदे शा बद्ध हदायत पांदे। इस आस्तै थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ जाहरा-बाहरा दलील ते हदायत ते रैहमत आई गई ऐ। इस आस्तै (याद रक्खो जे) जिसनै अल्लाह दियें आयतें गी झूठलाया ते उंदे (पर ईमान आहनने) शा रुके दा रेहा, ओहदे शा बद्ध जालम कु'न होग। जेहके लोक साढ़ी आयतें (पर ईमान आहनने) शा रुके दे रौहदे न उंदे रुके दे रौहने दी ब'जा करी अस उनेंगी जरूर गै तकलीफदेह अजाब दा दंड देगे ॥ 158 ॥

ओह सिर्फ इस गल्ला गी बलगा करदे न जे उंदे कश फरिश्ते औन जां तेरा रब्ब आवै जां तेरे रब्ब दे किश चमत्कार औन। जिस रोज तेरे रब्ब दे किश चमत्कार प्रकट होइन उस रोज कुसै जान गी जेहकी उस शा पैहलें ईमान नेई ल्याई चुकी दी होग जां अपने ईमान कारण खैर (भलाई) नेई हासल करी चुकी दी होग, ओहदा ईमान आहनना उसी कोई लाह नेई देग/पजाग। तू आख जे तुस इंतजार करो, अस बी यकीनन इंतजार करा करने आं ॥ 159 ॥

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَيَّ طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغٰفِلِينَ ﴿١٥٧﴾

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْلَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سَوْءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُصَدِّقُونَ ﴿١٥٨﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِي رَبُّكَ أَوْ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انظُرُوا أَنَا مُنظَرُونَ ﴿١٥٩﴾

1. यानी यहूदियें ते ईसाइयें पर एह अनजान मुश्रिकें दा बिचार हा नेई ते हज़रत मसीह आपूँ गलांदे न जे ओह तौरात दी गै गल्लें गी पूरा करने आस्तै आए हे ते कोई नमीं शरीअत नेई ल्याए हे। (मती भाग 5 आयत 17) यानी इज्जाल कोई शरीअत दी कताब नेई।

जिनें लोकें अपने धर्म की टुकड़े-टुकड़े करी
दिता ते गरोहें च बंडोई गेदे न तेरा उंदे कन्नै
कोई तल्लक नेई ऐ। उंदा लेखा ते सिर्फ
अल्लाह दे हलथै च ऐ फी जे किश ओह करदे
हे ओह ओहदी उनेंगी खबर देग ॥ 160 ॥

जिनें नेकी कीती दी ऐ उस नेकी शा दस्स
गुणा (ज्यादा) उंदा हक्क होग ते जिनें पाप
कमाए दा ऐ, उनेंगी सिर्फ उनी गै स'जा दिती
जाग ते उंदे पर किश बी जुलम नेई कीता
जाग ॥ 161 ॥

तूं उनेंगी गलाई दे जे सच्चें गै मेरे रब्ब नै सिद्धे
रस्तै पासे अगुआई कीती ऐ, ऐसे धर्म पासै
जेहदे च कोई त्रेढापन (डींग-त्रेढ़) नेई यानी
इब्राहीम दा धर्म जेहका सचाई पर कायम हा ते
ओह मुश्रिकें बिच्चा नथा ॥ 162 ॥

तूं उनेंगी गलाई दे जे मेरी नमाज ते मेरी कुरबानी
ते मेरी जिंदगी ते मेरी मौत अल्लाह आस्तै गै न
जेहका सारे ज्हान्नै दा रब्ब ऐ ॥ 163 ॥

ते उसदा कोई शरीक नेई ते मिगी इस गल्ला
दा हुकम दिता गेदा ऐ ते अ'ऊं सारें शा पैहला
फरमांबरदार आं ॥ 164 ॥

तूं आख जे क्या अ'ऊं अल्लाह दे सिवा
(कुसै होरस दी) रब्ब दे रूपै च मांग करां?
असल च ओह हर चीजे दा पालन-पोशन
करने आहला ऐ ते हर इक जान जे किश
ओह कमांदी ऐ ओहदा (बोझ) उरसै पर ऐ
ते कोई बोझ चुक्कने आहला कुसै दूए दा
बोझ नेई चुक्की सकदा। फी अपने रब्ब पासै

إِنَّ الدِّينَ فَرَقَاوُا دِيْنَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا
كُنْتُمْ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۗ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى
اللَّهِ ثُمَّ يُبَيِّنُ لَهُمْ إِيْمًا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٠﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا
وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا
مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّيَ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۗ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦٢﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٣﴾

لَا شَرِيكَ لَهُ ۗ وَبِذَلِكَ أَمَرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٤﴾

قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْعَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ
شَيْءٍ ۗ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ۗ ثُمَّ إِلَىٰ
رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُبَيِّنُ لَكُمْ بِمَا كُنتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٥﴾

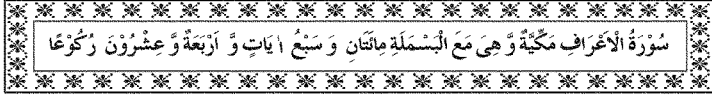
1. इसाई इस आयत राहें एह प्रमाण दिंदे न जे कोई पापी कःफ़ारा (कुसै दा दोश/पाप अपने सिर लैने दा भाव) नेई होई सकदा ते एह जे इस्लामी शिक्षा दे मताबक सिर्फ हज़रत मसीह गै निरदोश हे, पर इत्थें बोझ चुक्कने आहले दा अर्थ पापी नेई बल्के एह ऐ जे जेहका अल्लाह दे सामने जवाबदेह ऐ ते एह बी जे ओह निरदोश नेई। (लूका 18:19; मती 19:17 ते मत्कुस 10:18) इस आस्तै ओह कःफ़ारा नेई होई सकदे।

मैं थुआड़ा परतोना होग। फी ओह तुसेंगी उस गल्ला दी खबर देग जेहदे बारै तुम मत-भेद करदे होंदे हे ॥ 165 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी संसार च (पैहले लोकें दा) खलीफ़ा (स्थान लैने आह्ला) बनाया ते तुंदे चा किश लोकें गी दूऐ पर दरजें च इस आस्तै प्रधानता दिती जे उसनै तुसेंगी जे किश प्रदान कीता ऐ ओहदे च ओह थुआड़ी अजमैश करै। तेरे रब्ब दी स'जा सच्चें गै तौले आई जंदी ऐ ते ओह सच्चें गै बौहत बख्ताने आह्ला ते बार-बार रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 166 ॥ (रुकू 20/7)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ خَلِيفَ الْأَرْضِ
وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِّيَبْلُوكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

ooo

सूर: अल्-आराफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सौ सत्त आयतां ते चौहबी रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम करने
आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ़, लाम, मीम, साद¹। अ'ऊं अल्लाह सारें
शा ज्यादा जानने आहला ते सच्चा आं ॥ 2 ॥

الْمَعَصِ ②

एह (कुरआन) इक (बड्डी शान आहली)
कताब ऐ जेहकी तेरे पासै नाज़ल कीती गेदी ऐ
(तोह आपूं नेई बनाई)। इस आसतै तेरे सीत्रे च
एहदी ब'जा करी कोई तंगी पैदा नेई होऐ। (इस
दे नाज़ल करने दा मकसद एह ऐ जे) तूं एहदे
राहें (सुनने आहलें गी औने आहली बिपता
शा) सोहगा करै ते एह (कताब) मोमिनें आसतै
इक अनुदेश ऐ ॥ 3 ॥

كِتَابٍ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ
حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى
لِلْمُؤْمِنِينَ ③

(अस इनें लोकें गी आखने आं जे) जेहका
कलाम थुआड़े रब्ब पासेआ थुआड़े पासै नाज़ल
कीता गेदा ऐ, ओहदा अनुसरण करो ते उस
(अल्लाह) दे सिवा उंदा अनुसरण नेई करो
जेहके थुआड़े (बिचार च) दूए कारसाज न,
पर तुस लोक बिल्कुल² नसीहत हासल नेई
करदे ॥ 4 ॥

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا
تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ④

1. ब्यौरे आसतै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं. 2; मूल शब्द साद दा अर्थ ऐ 'अ'ऊं सच्चा आं' भाव एह ऐ जे मेरे पासेआ जेहकी तलीम आवै ओह सच्च पर अधारत होंदी ऐ।
2. मूल शब्द क़लील दा शाब्दक अर्थ ऐ बड़ा थोड़ा। मुहावरे च इस दा भाव बिल्कुल नेई, यानी तिल-परमान बी नेई होंदा ऐ।

ते मतियां-हारियां बस्तियां नेहियां न जिंदा असें सर्वनाश करी दिता। (जेहदी तफसील एह एे जे) उंदे कश साद्दा अज़ाब रातीं सुत्ते दे जां दपैहरीं बेलै आराम करदे मौकै आया ॥ 5 ॥

इस आस्तै उसलै जिसलै जे साद्दा अज़ाब उंदे कश आया उंदी जीहबा पर सिर्फ एह शब्द हे जे अस सच्चें गै जालम हे ॥ 6 ॥

इस लेई अस (उनें लोकें शा बी) जरूर पुछगे जिंदे पासै रसूल भेजे गे हे ते रसूलें शा बी जरूर पुछगे ॥ 7 ॥

फ़ी अस जरूर गै उनेंगी अपनी जानकारी दे मताबक सचाई दसगे, की जे अस कदें बी उनें लोकें शा ओहलै¹ नेई रेह। (उंदे हालात सदा दिखदे हे) ॥ 8 ॥

ते उस (क्यामत आहलै) ध्याडै सारे कर्म दे तोल्लेआ जाना इक सच्ची गल्ल ऐ। इस आस्तै जिनें लोकें दे कर्म दे बोझ भारा होग ओह लोक कामयाबी हासल करने आहले होडन ॥ 9 ॥

ते जिनें लोकें दे बोझ हौले (हल्के) होए तां समझी लैओ, ऐसे लोक अपनी जात्रें गी घाटे च पाने आहले न। एह इस आस्तै होआ जे ओह साद्दा आयतें दे बारे च जुलम शा कम्म लैदे होंदे हे ॥ 10 ॥

ते असें तुसेंगी जरूर धरती च शक्ति प्रदान कीती ही ते ओहदे च थुआड़े आस्तै (भांत-सभांते) जिंदगी गुजराने दे साधन बनाए हे पर तुस बिल्कुल धननवाद नेई करदे ॥ 11 ॥
(रुकू 1/8)

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَ هَا بَاسُنَا
بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿٥﴾

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَاسُنَا إِلَّا
أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦﴾

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ
وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

فَلَنَقْصُصَ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا
عَمَّيِّنِينَ ﴿٨﴾

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ
مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا
يُظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ
فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١١﴾

1. यानी सदा उंदा निरीक्षण करदे हे।

ते असें तुसेंगी पैहलें (अस्पष्ट रूपै च) पैदा कीता हा, फी तुसेंगी (थुआड़ी परिस्थिति दे मताबक) रूप प्रदान कीते हे, फी फ़रिशतें गी गलाया हा जे आदम दे आज्ञाकारी बनो। इस पर फ़रिशतें ते आज्ञा दा पालन कीता, पर इब्लीस¹ आज्ञाकारी नेई बनेआ ॥ 12 ॥

(इस पर अल्लाह नै उसी) गलाया जे मेरे हुकम² दे होंदे होई तुगी कुसनै सजद: करने शा रोकेआ हा? उसनै उत्तर दिता जे अ'ऊं ते उस (आदम) शा उत्तम आं। तोह मेरे सभाऽ च अग्न रक्खी दी ऐ ते ओहदे सभाऽ च गिल्ली³ मिट्टी दा गुण रक्खे दा ऐ। ॥ 13 ॥

(अल्लाह नै) गलाया जे (जेकर एह गल्ल ऐ तां) तूं इस (सुर्गे) चा निकली जा, की जे तेंरे आस्तै मनासब नेई जे तूं एहदे च घमंड शा कम्म लैं। इस आस्तै तूं इत्थूं दा निकली जा। तूं तुच्छ ते नीच लोकें चा ऐं ॥ 14 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी उस दिनै तक ढेल दे जिसलै जे ओह चुक्के जाडन⁴ ॥ 15 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
إِبْلِسَ ۖ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ مَا مَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ
قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّمَّنْ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ
وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ۝

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ
تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ
الصُّغَرِيِّنَ ۝

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

1. इब्लीस ते सजद: आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं. 35.
2. हालांकि हुकम ते सिद्धे रूपै च फ़रिशतें गी हा, पर जिसलै कुसै बड्डे अधिकारी गी हुकम दिता जा तां उसदे मतैहत्त कर्मचारी ओहदे च शामल होंदे न। पवित्र कुरआन च केई बार गल्लें दा सरबंध ते हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कन्नै होंदा ऐ, पर ओहदा अर्थ थुआड़े सारे अनुयायी होंदे न। जियां जे गलाया गेदा ऐ जे जिसलै मापे बुढेर होई जान तां तूं उनेंगी उफ़ तक नेई आख। (सूर: बनी इस्राईल आयत नं 24) ते असल गल्ल एह ऐ जे तुस अनाथ हे। इस आस्तै एहदा अर्थ थुआड़े अनुयायी न तुस आपूं नेई।
3. यानी गिल्ली मिट्टी आंगर मनुक्खें गी केई चाल्ली दे गुणें च ढालेआ जाई सकदा ऐ। जेकर इक मनुक्ख चाह तां सर्वोत्तम सत्ता दे अधीन बी होई सकदा ऐ, पर मेरे (शतान दे) सभाऽ च तोह अगगी दे गुण रक्खे दे न। इस आस्तै अ'ऊं कुसै दे मतैहत्त नेई रेही सकदा। इस आस्तै इस आयत दा एह अर्थ नेई जे मानव-समाज दी स्रिस्टी मिट्टी कन्नै कीती गेदी ऐ ते शतान दी अगगी कन्नै। बल्के अर्थ एह ऐ जे मानव-प्रकृति च एह गुण रक्खेआ गेदा ऐ जे ओह परिस्थिति दे मताबक ढली जंदा ऐ, पर शतान दे सभाऽ च प्रचंड अगगी आहली उतेजना पाई जंदी ऐ ते ओह ना-फरमान्नी शा कम्म लैंदा ऐ।
4. एहदा एह अर्थ नेई जे क्यामत तक ढेल देरे, बल्के एह अर्थ ऐ जे अध्यात्मक सूझ-बूझ होने तक मिगी ढेल देरे।

(अल्लाह नै) जवाब दिता तुगी (तेरी मांग/आखे मूजब) ढेल दिती गई ऐ ॥ 16 ॥

उसनै गलाया गल्ल इयां ऐ जे तोह मेरा बिनाश¹ कीता ऐ। इस आस्तै अ'ऊं उंदे (मानव-समाज) आस्तै तेरे सिद्धे रस्ते च बेही जाड ॥ 17 ॥

फी अ'ऊं उंदे सामनेआ, पिच्छुआं, सज्जे जां खब्बे पासेआ (बकहाने/भड़काने आस्तै) उंदे कश ओडते तू उंदे चा मते-हारें गी शुकरगुजार नेई पागा ॥ 18 ॥

(अल्लाह नै) गलाया जे इत्थुआं निकली जा। तेरी सदा निंदेआ कीती जाग ते तू अल्लाह दे कुर्ब (नेड़मेपनै) शा बी दूर रौहगा ते जेहके बी इनें लोकें चा तेरा अनुसरण करडन (अ'ऊं उनेंगी आखना आं जे) तुंदे सारें कनै नरकै गी भरी देड ॥ 19 ॥

ते हे आदम! (अ'ऊं तुगी आखना आं जे) तू ते तेरा साथी सुगै च रौह। इस आस्तै तुस जिल्थुआं चाहो खाओ-पिय्यो² ते इस (म'ना कीते गेदे) बूहटे³ दे लागै बी नेई जायो। बरना तुस जालम होई जागे ओ ॥ 20 ॥

इस पर शतान नै उनें दौनीं (आदम ते ओहदे साथी) दे दिलै च खतोला पैदा करी दिता तां जे जे किश उंदे नंग चा उंदे आस्तै छपालेआ

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٦﴾

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ لَا يَأْتِيهِمْ مِنَ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ أَخْرُجْ مِنْهَا مَذْمُورًا ۖ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٩﴾

وَلْيَا أَدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٠﴾

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِهِمَا وَقَالَ مَا

1. इस दा एह अर्थ नेई जे अल्लाह नै शतान दा बिनाश कीता हा, बल्के शतान नै ते अपने कुकर्म कारण आपू अपना सर्वनाश कीता हा।
2. इस फिकरे शा सेही होंदा ऐ जे शरीअत दी नीह पवित्रता पर रक्खी गेदी ऐ। सिर्फ ऊरे पदार्थ इहाम करार दिते गेदे न जेहके आध्यात्मक ते शरीरक ट्रिस्टीकोण कनै हानीकारक न।
3. बरजत (म'ना कीते गेदे) बूहटे दा अर्थ ओह आदेश न जिंदे च किश गल्लें शा आदम गी रोकेआ गेआ हा खासकर इब्नीस दी संतान कनै संपर्क रक्खने शा। कुरआन करीम च लिखे दा ऐ जे पवित्र बूहटे दा अर्थ अच्छे आदेश होंदे न। (दिक्खो सूर: इब्राहीम आयत: 27) इत्थें बी बरजत बूहटे दा अर्थ ओह आदेश न जिंदे शा बचने आस्तै हजरत आदम गी गलाया गेआ हा ते जिंदे चा इक बड्डा आदेश इब्नीस ते ओहदी संतान शा बचने दा हा।

गेदा हा उसी जाहर¹ करी देए ते गलाया जे इस बूहटे शा थुआड़े रब्ब नै तुसेंगी सिर्फ इस आसतै रोके दा ऐ जे ऐसा निं होऐ जे कुदै तुस दमें फ़रिश्ते बनी जाओ ते तुस दमें अमर² नेई होई जाओ ॥ 21 ॥

ते शतान नै सघंद खाइयै उनेंगी गलाया जे अ'ऊं थुआड़ी दौर्नीं दी भलाई चाहने आहला आं ॥ 22 ॥

फी उनें दौर्नीं गी धोखा देइयै उंदे थाहरै (थमां) हटाई दिता। फी जिसलै उनें दौर्नीं उस (बरजत) बूहटे परा किश खाई लैता तां उंदा नंग उंदे पर खु'ल्ली गेआ ते ओह सुर्गे दी शोभा³ दे समानें गी अपनै उप्पर चमकान लगी पे ते उनें दौर्नीं गी उंदे रब्ब नै बुलाया⁴ ते गलाया जे क्या में तुसें दौर्नीं गी इस बूहटे शा रोकेआ नथा ते एह नथा गलाया जे शतान थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 23 ॥

उनें दौर्नीं गलाया जे हे साढ़े रब्ब! असें अपने-आपै पर अत्याचार कीता। जेकर तू असेंगी नेई बख्शगा ते साढ़े पर रैहम नेई करगा तां अस

نَهَكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ اَلَا اَنْ
تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِيْنَ ۝

وَقَاَسَمَهَا اِنِّي لَكُمْ اَلِمِنَ الصّٰحِيْنِ ۝

فَدَلُّهُمَا بِعُرُوْرٍ ؕ فَلَمَّا ذَاَقَا الشَّجَرَةَ
بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا
اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ
لَكُمْ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمْ اَعَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝

فَاَلَا رَبِّيَّا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَّمْ
تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنْ

1. बुरे बिचार जित्थें मनुक्खें दा सर्वनाश करी दिदे न उल्थें उंदे गहें मनुक्खें पर ओहदियां कमियां बी जाहर होई जंदिनां न।
2. बुरे बिचार मनुक्खें गी एह दसदे न जे जिनें गल्लें शा अल्लाह नै उसी रोके दा ऐ उऐ करने कनै ओहदी त्रक्की ते प्रगति ऐ। इक चोर जां इक गुञ्जखोर इय्यें समझदा ऐ जे लोकें दा माल हड़प्यने कनै गै संसार च उसी सुखी जीवन प्राप्त होई सकदा ऐ।
3. यानी जिसलै मनुक्खें शा पाप होई जंदे न तां ओहदी अंतगत्मा उसी सचेत करदी ऐ जे दिक्ख। तू किन्ना कमजोर हा। इस कुकर्म नै तुगी कोई लाह नेई पुजाया ते जेकर तू एह कुकर्म नेई बी करदा तां बी तुगी कोई घाटा/तंगी नथी उसले उस मनुक्खें गी समझ ओदी ऐ ते ओह सुर्गे दी शोभा दे समानें यानी उनें कर्म गहें अपने पापें गी खट्टने दी कोशश करदा ऐ जिंदे फलसरूप इक मनुक्ख सुर्ग जाई सकदा ऐ। पक्वितर कुर'आन च मूल शब्द 'वरकिलजन्त' ऐ जेहदा अर्थ शोभा बी होँदा ऐ। आयत दा भाव एह ऐ जे जिनें कर्म कनै सुर्गे दी शोभा हासल होँदी ऐ ओह कम्म हजरत आदम ते हजरत हव्वा ने करना शुरू करी दिते तां जे उंदिनां कमियां खदिय्यां जान।
4. एहदा एह अर्थ नेई जे पापी लोकें गी असल च कोई इल्हाम होँदा ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे जिसलै तगर मनुक्खें दे दिलें च शर्म नै नदामत पैदा होँदी ऐ तां उंदी शुद्ध आत्मा उनेंगी दसदी ऐ जे जे किश अल्लाह नै गलाया हा ओह भेलआं सच हा ते जेहके उसनै कर्म कीते हे ओह गलत हे। उसलै ओह नम्मरता पूर्वक प्रार्थनां करना ते माफियां मंगन लगी पाँदा ऐ ते खुदा दी अपार किरपा हासल करी लैदा ऐ।

जरूर घाटा खाने आहलें चा होई जागे ॥ 24 ॥

الْخَيْرِينَ ﴿٢٤﴾

उसलै उस (अल्लाह) नै गलाया जे तुस सारे दे सारे इत्थुआं उठी^१ जाओ। तुंदे चा किश लोक दूए किश लोकें दे बैरी होडन ते तुंदे आस्तै इससै धरती च ठकाना^२ ते किश चिरै तक (भागें च) लाह दुआना होग ॥ 25 ॥

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى
حِينٍ ﴿٢٥﴾

फी गलाया जे इससै धरती च तुस जींदे रौहगे ओ ते इससै च मरगे ओ ते इससै चा कड्डे^३ जागे ओ ॥ 26 ॥ (रुकू 2/9)

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ﴿٢٦﴾

हे आदम दी संतान! असें थुआड़े आस्तै इक ऐसा लबास^४ पैदा^५ कीता ऐ जेहका थुआड़े छपालने आहले अंगें गी खटदा ऐ ते शोभा दा साधन बी ऐ ते संयम दा लबास ते सारें शा उत्तम लबास ऐ। एह (लबास दा आदेश)

يَبْنَىٰ أَدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا
يُؤَارِي سَؤَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ
التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ

1. इस आयत शा सेही होंदा ऐ जे पैहलें जिनें शतानें दा जिकर होई चुके दा ऐ ओह मनुक्ख गै हे, की जे इस आयत शा सिद्ध होंदा ऐ जे मानव ते दानव दौनीं गी किट्टे गै निकलने दा आदेश हा ते सूचत कीता गेदा हा जे ओह आपस च बैर भावना शा कम्म लै करडन। हून इस संसार च मनुक्ख गै लभदे न, पर शतान कोई बी नजरी नेई आँदा ते फी मनुक्ख गै बैरी न। शतानें दा अपना कोई ऐसा समूह नेई लभदा जेहका मानव-समाज कनै बैर ते ईरखा-ट्रेश रखदा होऐ।
2. एहदे शा बी पता लगदा ऐ जे इत्थें मानव-प्राणी दा गै जिकर ऐ ते इब्लीस जां ओहदे अनुयायियें कनै सरबंधत इक चाल्ती नै मनुक्ख गै ऐ, की जे अल्लाह आखदा ऐ जे मानव-जाति इब्लीस, शतान ते ओहदा अनुसरण करने आहले इससै संसार च कम्म करडन ते इससै धरती च नबास करने ते कम्म करने आहले सारे दे सारे मनुक्ख गै न।
3. इस आयत शा स्पष्ट ऐ जे कोई मनुक्ख प्रिथ्वी शा बाहर नेई जाई सकदा नां गै गासै पर जाई सकदा ऐ जियां जे किश लोकें दा भरम ऐ जे हजरत ईसा-मसीह ते हजरत इद्रीस गासै पर उठी गेदे न। जेकर ओह दमं गासै पर बैठे दे न तां फी जां ते एह आयत झूठ ऐ जे तुस इससै प्रिथ्वी च जींदे रौहगे ओ जां फी हजरत ईसा ते हजरत इद्रीस मनुक्ख नेई हे। इस आयत शा एह बी सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत ईसा ते हजरत इद्रीस ते सारे ऐसै मनुक्ख जिंदे बारै आखेआ जंदा ऐ जे ओह गासै पर मजूद न असल च इससै धरती पर अपना जीवन बतीत करडन, इससै च दब्बे जाडन ते इससै चा दबारा जींदे होइयै उठडन।
4. लिबास - लाने आहले कपड़े-पशाक।
5. मूल शब्द 'अन्जलना दा इक अर्थ पैदा करना बी होंदा ऐ जियां जे पवित्र कुरआन च ऐ, असें लोहा पैदा कीते दा ऐ। (दिकखो सूर: हदीद आयत नं० 26) ते अल्लाह नै तुंदे पर रसूल उतारे दा ऐ यानी तुंदे कश रसूल भेजे दा ऐ। (सूर: तलाक आयत: 11-12)।

अल्लाह दे आदेशें चा इक आदेश ऐ तां जे तुस नसीहत हासल करो ॥ 27 ॥

हे आदम दी संतान! शतान तुसेंगी (अल्लाह दे रस्ते थमां) भटकाई नेई देऐ। जिस चाल्ली जे उसनै थुआड़े मापें गी सुगें चा कड्ढी दिता हा। उसनै उंदे दौनीं शा उंदे लबास खूसी लैते हे तां जे उंदे छपालने आहली चीज जाहूर करी देऐ। ओह ते उसदा दल¹ तुसेंगी उत्थुआं दिखदे न जित्थुआं तुस उनेंगी नेई दिखदे। असें शतानें गी इन्कार करने आहलें दा दोस्त² बनाए दा ऐ ॥ 28 ॥

ते जिसलै ओह (मुन्कर) लोक कोई बुरा कम्म करदे न तां गलां दे न जे असें अपने पुरखें गी इसै रीति (ढरें) पर पाया हा ते अल्लाह नै असेंगी इसै दा हुकम दिते दा ऐ। तूं गलाई दे जे अल्लाह बुरी गल्लें दे करने दा हुकम कदें बी नेई दिंदा। क्या तुस अल्लाह दे बारे च ओह गल्लां झूठ-मूठ गै आखदे ओ जिंदा तुसेंगी आपूं इलम नेई? ॥ 29 ॥

तूं गलाई दे जे मिगी मेरे रब्ब नै न्यांस करने दा हुकम दिते दा ऐ ते एह जे हर इक मस्जिद दे लागै (उपासना बेलै) अपना ध्यान ठीक करी लै करा करो ते अल्लाह दी उपासना गी ठीक उसै दा हक्क समझदे होई उसै गी पुकारो। जिस चाल्ली उसनै थुआड़ी शुरुआत कीती ही। तुस फी इक दिन उसै पैहली हालत पासै परतोगे ओ ॥ 30 ॥

उसनै इक गरोह गी हदायत दिती दी ऐ, पर इक दूए गरोह पर गुमराही सिद्ध होई चुकी दी ऐ,

لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

يَبْنَىٰ أَدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا
أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا ۖ إِنَّهُ
يُرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِمَّنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ
لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا
أَبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ إِنَّا لَنُؤْمِنُ
بِالْفَحْشَاءِ ۗ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۗ وَأَقِيمُوا
وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعْوَدُونَ ﴿٣٠﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ﴿٣١﴾

1. यानी शतान दी संतान इस संसार च बड़ी धूर्तता शा कम्म लैदी ऐ ते मोमिनो गी ताड़दी (जाचदी) रँहदी ऐ तां जे उंदे कर्म गी बगाड़ियै लोकें गी सुनान ते तां जे उनेंगी उंदा बैरी बनाई देन।
2. यानी मुन्कर लोक एह प्रेरणा दिंदे न जे प्यो-दादे दियें गल्लें पर डटे दे र'वो, सूझ-बूझ शा कम्म नेई लैओ।

की जे उनें अल्लाह गी छोड़िये शतानें गी अपना दोस्त बनाई लैते दा ऐ ते ओह इस भलेखे च न जे ओह हदायत पाई चुके दे न ॥ 31 ॥

हे आदम दी संतान! हर-इक मस्जिद दे लागै (उपासना बेलै) जीनत¹ (दे समान) अखत्यार करी लै करा करो ते खाओ-पिय्यो ते फजूल खर्ची नेई करो, की जे ओह (अल्लाह) फजूल² खर्च करने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 32 ॥ (रुकू 3/10)

तू आखी दे जे अल्लाह दी उस सुंदरता गी जिसी उसनै अपने बंदें आस्तै कड्डे दा ऐ, कुसनै रूहाम³ ठरहाए दा ऐ। इससै चाल्ली रिशक चा पवित्तर पदार्थे गी बी कुस नै रूहाम⁴ करार दिते दा ऐ? तू गलाई दे जे एह ते असल च इस संसार च बी मोमिनें आस्तै ऐ ते क्यामत आहलै रोज ते सिर्फ उदें आस्तै गै होडन। इससै चाल्ली अस अपनी आयतां ज्ञान रक्खने आहले लोकें आस्तै तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 33 ॥

तू गलाई दे जे मेरे रब्ब नै सिर्फ बुरे कर्मों गी रूहाम करार दिते दा ऐ भामें ओह छप्पे दे होन ते भामें जाहरी-बाहरी ते पाप ते बिना हक्क दे उदंडता गी बी रूहाम करार दिते दा ऐ ते इस

إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ①

يُبْنِي آدَمَ حُدُودًا وَيَنْتَكُمُ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ②

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ③ كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَعَلَّمُونَ ④

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رِبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ۖ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا

1. यानी मस्जिद च ओने शा पैहलें गै अपने मन ते बिचारे गी शुद्ध करी लै करा करो ते शरीर ते अपने लाबें गी बी साफ ते पवित्तर करी लै करा करो।
2. मस्जिद कनै खाने-पीने ते फजूल खर्ची दा कोई सरबंभ नेई सेही होदा, पर इसी इत्थें ब्यान करने च हिक्मत एह ऐ जे भोजन दा शरीर पर गैहरा असर पौदा ऐ। उपासना अच्छे ते उपयोगी कर्म दी शक्ति प्रदान करदी ऐ। इस चाल्ली शरीर, आत्मा ते उपासना दा आपस च गैहरा संबंभ ऐ। इस आस्तै दस्से दा ऐ जे विधिवत नमाज पढ़ो तां जे शुभ कर्म करने दी समर्थ प्राप्त होऐ। जेहदे च इक बड्डी शिक्षा एह-ऐ जे खाने-पीने च फजूल खर्ची नेई करो।
3. मतलब एह ऐ जे खाने-पीने ते लाबे-लबास आदि च दूशत चीजें दा प्रयोग इस्लाम धर्म दे हुकम दे बरुद्ध ऐ। एह मुश्किलें ते ईसाइयें दी शिक्षा ही, पर पवित्तर कुरआन दसदा ऐ जे अल्लाह भ्रिष्ट ते गंदा रोहने दी अजाजत नेई दिंदा। इसदा हुकम ते म्हेशां पवित्तर ते साफ रोहने आस्तै ऐ।
4. ईसाइयें ते हिंदुएं दा बिचार ऐ जे ईश्वर भगत श्रिष्ट ते सुआदला भोजन कदें बी नेई करदे, पर इस्लाम आखदा ऐ जे कुल्ल पवित्तर भोजन सारे मोमिनें आस्तै जायज न, की जे अल्लाह नै इनें पदार्थे गी प्रयोग च आहाने आस्तै गै पैदा कीते दा ऐ।

गल्ला गी बी जे तुस कुसै ऐसी सता गी अल्लाह दा शरीक करार देओ जेहदी सचाई आस्तै उस नै (अल्लाह नै) कोई दलील नैई उतारी ते इस गल्ला गी बी (नजैज गलाए दा ऐ) जे तुस अल्लाह पर नेह झुठे अलजाम लाओ जिनेंगी तुस नैई जानदे ॥ 34 ॥

हर कौम दे खातमे दा समां¹ निश्चत ऐ। इस आस्तै जिसलै उंदे खातमे दा समां आई जा तां ओहदे शा ओह नां ते इक घड़ी पिच्छें रेही सकदे न ते नां गै इक घड़ी अगमें बधी सकदे न ॥ 35 ॥

हे आदम दी संतान! जेकर तुंदे कश तुंदे चा गै रसूल बनाइयै भेजे जान इस चाल्ली जे ओह थुआड़े सामनै मेरियां आयतां पढ़ियै सुनांदे होन, तां जेहके लोक संयम अखत्यार करन ते सुधार करन उनेंगी (औने आहले समें दा) कोई डर नैई होग ते नां ओह होई-बीती दी गल्लें बारै चैता बुझडन ॥ 36 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़ी आयतें गी झुठलांदे न ते घमंड करदे होई उंदे शा मूह फेरी लेंदे न ओह नरकै च पौने आहले न। ओह ओहदे च चिरे तगर पेदे रौहडन ॥ 37 ॥

इस आस्तै (दस्सो जो) उस शख्स शा बद्ध दूआ कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह पर झुठ² गंढदा होऐ ते अल्लाह दिवें

وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

يُنَبِّئُ أدمَ إِنَّمَا بَيَّنَّكُمُ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقِصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ وَأَصْلَحَ فَلَاحْوَفْ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَتْلَوْنَ مَا كُتِبَ عَلَيْهِمْ عَلَىٰ سُرُورٍ أُولَئِكَ يَبْغِضُهُمْ رَبُّنَا وَنَحْنُ نَبْغِضُهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّاغِبُونَ ﴿٣٨﴾

1. एह मतलब नैई ते तकदीर कन्नै मुद्दत निश्चत करी दिती दी ऐ बल्के तकदीर नै कर्म निश्चत करी दिते दे न जिंदे कन्नै कौम दी उमर घटदी जां बधदी ऐ। जिसलै नेक कर्म शा कौम हटग तां ओह तवाह होई जाग। इस आस्तै मुद्दत दा मतलब ओह कन्नू ऐ जेहदे तैहत मुद्दत लम्मी जां निक्की होंदी ऐ।
2. पवित्र कुरआन च इफ़तरा शब्द ऐ। इफ़तरा सच्चा बी होंदा ऐ ते झूठा बी। सच्चा इस हालत च जे जेहकी गल्ल इक शख्स कुसै पासे मन्सूब करदा ऐ, ओह गल्ल होऐ ते सच्ची पर अगले नै ओह गल्ल गलाई दी नैई होऐ। ते झूठा इस सूत च जे जेहकी गल्ल अगले कन्नै मन्सूब कीती जा, होऐ बी झूठी ते अगले नै आखी दी बी नैई होऐ।

आयतों गी झुठलांदा होऐ। ऐसे लोकें गी निश्चत स'जा चा उंदा हिस्सा उनेंगी मिलदा रौहग इत्थें तक जे जिसलै उंदे कश साढ़े फरिश्ते उंदे प्राण लैने आस्तै जाडन तां ओह पुछडन जे ओह (शरीक) कुत्थें न जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे हे? उस बेलै एह लोक जवाब देडन जे ओह ते साढ़े शा गायब होई गे ते ओह अपने बारै आपूं गुआही देडन जे ओह मुन्करें च शामिल हे ॥ 38 ॥

(उसलै अल्लाह उनें गी) गलाग जे जाओ ते जाइयै अग्गी च उनें जिनें ते मनुक्खें दे दलें च शामिल होई जाओ जेहके तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न। जिसलै कोई कौम अग्गी च दाखल होग तां (अपने शा पैहलकी) भैनू (यानी कौम) पर लानत बर्हाग, इत्थें तक जे जिसलै सारे ओहदे च दाखल होई जाडन तां उंदे चा खीरली (दाखल होने आहली) कौम अपने शा पैहलें आहली कौम बारै गलाग जे हे साढ़े रब्ब! इनें लोकें असेंगी गुमराह कीता। इस आस्तै तूं उनेंगी केई गुणा ज्यादा बधाइयै अजाब दे। इस पर ओह (अल्लाह) गलाग जे सारें गी गै ज्यादा¹ अजाब मिला करदा ऐ, पर तुस नेई समझदे ॥ 39 ॥

ते (एहदे पर) उंदे चा पैहली कौम दे लोक अपने शा बा'द च औने आहली कौम दे लोकें गी गलाडन जे तुसेंगी साढ़े पर कोई प्रधानता नथी (जे तुसेंगी घट्ट अजाब दिता जा)। इस आस्तै तुस अपने कुकर्म कारण अजाब दा सुआद चक्खो ॥ 40 ॥ (रुकू 4/11)

مِنَ الْكِتَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ ثَمُومٌ رُسُلَنَا
يَتَوْفَوْنَهُمْ ۖ قَالُوا يَا بَنِي آدَمَ مَا كُنْتُمْ نَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا خَلَتْ
أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا آذَرُكُوا
فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أَخْرِبُهُمْ لِأَوْلِيهِمْ
رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا
ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ
وَلَكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأَخْرَابِهِمْ فَمَا كَانَ
لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

1. अजाब म्हेशां ज्यादा ऐ सैही होँदा ऐ इत्थें तक जे हर बमार समझदा ऐ जे शायद मेरी बमारी ज्यादा ऐ ते दूए दी घट्ट।

ओह लोक जिनें सादी आयतें गी झुठलाए दा ऐ ते घमंड करदे होई उंदे शा मूह फेरी लैता ऐ, उंदे आस्तै गासै दे दरोआजे नेई खोहले जाडन ते ओह सुर्गे च प्रवेश नेई करी सकडन इत्थें तक जे ऊंट सूई दे नक्के च प्रवेश करै ते अस अपराधियें गी इस्सै चाल्ली बदला दिन्ने आं ॥ 41 ॥

ते उंदे आस्तै हेठ-उप्पर (रजाई-बिस्तरा) नरक गै होग ते अस इस्सै चाल्ली जालमें गी बदला दिन्ने आं ॥ 42 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें शुभ कर्म कीते दे न (उनेंगी चेता र'वै जे) अस कुसै जात्रे पर ओहदी समर्थ शा बद्ध जिम्मेदारी नेई पांदे। ओह लोक जन्नत च दाखल होने आहले न ते ओह ओहदे च म्हेशां आस्तै बास करडन ॥ 43 ॥

ते अस उनें सुर्ग बासियें दे सीने चा (इक-दूए दे प्रति) मलीनता कड्डी देगे ते उंदे दाखल ते कब्जे² च नैहरां बगदियां होडन ते ओह गलाडन जे हर चाल्ली दी स्तुति दा हक्कदार सिर्फ अल्लाह गै ऐ जिसनै असेंगी (इस सुर्गे दा) रस्ता दस्सेआ ते जेकर अल्लाह असें गी एहदा रस्ता नेई दसदा तां अस कदें बी एहदा रस्ता नथे पाई (ढूंडी) सकदे। यकीनन साढ़े रब्ब दे रसूल सच्चें गै सच्च लेइयै साढ़े कश आए हे ते उनेंगी उच्ची अवाजै

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يُلَاحِظَ الْجَمَلَ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۗ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ۝

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۗ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولَ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۗ وَتُؤَدُّونَ أَنْ تَلَکُمُ الْجَنَّةُ ۗ أَوْرَثُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

1. यानी जिस चाल्ली ऊंटै दा सूई दे नक्के च दाखल होना ना-ममकन ऐ उससै चाल्ली ऐसे पापियें दा सिर्फ अपने कर्म दे अधार पर सुर्गे च दाखल होना बी ना-ममकन होग। हां! जेकर अल्लाह कुसै पर रहम करै तां गल्ल होर ऐ।
2. संसार दियां नैहरां ते बड्ढे-बड्ढे जिमिंदारें जां सरकार दियां होंदियां न, पर परलोक च सुर्गबासियें गी पानी देने आहलियें नैहरें पर उंदा गै अधिकार होग।

च गलाई दित्ता जाग जे एह ओह सुर्ग ऐ जेहदा तुसैंगी उनें कमें कारण बारस बनाया गेआ ऐ जेहके तुस करदे होंदे हे ॥ 44 ॥

ते सुर्गा आहले लोक नरकै आहलें गी गलाडन जे साढ़े रब्ब नै जेहका बा 'यदा कीता हा, उसगी असें ते सच्चा पाया ऐ। क्या तुसें बी उस बा 'यदे गी सच्चा पाया ऐ जेहका थुआड़े रब्ब नै तुंदे कत्रै कीता हा? इस पर नरकै आहले गलाडन, हां, हां! इस आसतै इक पुकारने आहला उंदे बश्कार जोरें गलाग जे इनें जालमें पर खुदा दी लानत होऐ ॥ 45 ॥

जेहके अल्लाह दे रस्ते शा (लोकें गी) रोकदे हे ते इस रस्ते च त्रेढ़ापन ढूंडदे होंदे हे ते कनै गै परलोक (दे जीवन) दा इन्कार करने आहले हे ॥ 46 ॥

ते उनें दौत्रों (यानी सुर्गबासियें ते दोजखियें) बश्कार इक रोक होग ते आराफ़¹ पर किश लोक ऐसे होडन जेहके सारें गी उंदे चेहरें शा पछानदे होडन। ओह सुर्ग बासियें गी दिक्खियै गलाडन जे तुंदे पर सलामती होऐ, ओह अजे सुर्गें च दाखल नेई होऐ दे होडन पर ओहदे (सुर्गें) च जाने दी मेद रखदे होडन ॥ 47 ॥

जिसलै उंदी (सुर्गबासियें दी) द्रिष्टी नरक बासियें आहली बक्खी फराई जाग तां ओह गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! असें गी जालम लोकें चा नेई बनायो ॥ 48 ॥ (रकू 5/12)

ते आराफ़ आहले किश लोकें गी जिनेंगी ओह उंदे चेहरें थमां पछानदे हे गलाडन जे नां ते थुआड़ी तदाद नै तुसें गी कोई लाह पुजाया ते नां

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ
قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ
وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ
فَأَذِنَ مَوْلَانُ بَيْنَهُمْ أَنْ تَعْنَى اللَّهُ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا
عُوجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُورُونَ ﴿٤٥﴾

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ
رِجَالٌ يَّعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمِهِمْ وَنَادُوا
أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ
لَمَّا دَخَلُوا وَهُمْ يَظْمَعُونَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ
أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا
يَّعْرِفُونَهُمْ بِسِيمِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ

1. मूल शब्द आराफ़ शा अभीष्ट कामिल न।

गै थुआड़े उनें बड़डे-बड़डे दा'वें जिंदे आधार पर तुस घमंड करदे होंदे हे ॥ 49 ॥

(फही ओह सुर्ग बासियें आहले पासै अशारा करदे होई नरक-बासियों गी गलाडन) क्या एह ऊऐ लोक न जिंदे बारै च तुस सघंद खाइयै आखदे होंदे हे जे अल्लाह उंदे कन्नै कदें बी रैहमत दा ब्यहार नेई करग। (फही उनें सुर्गबासियें गी जेहके सुर्गे च दाखल होने दी बलगाई च होडन, अल्लाह गलाग जे) जाओ तुस सुर्गे च दाखल होई जाओ, तुसेंगी नां ते औने आहले कल्लै दा कोई भै! होग ते नां पिछले कल्लै दी कोई घटना दुखी करग ॥ 50 ॥

ते नरक बासी सुर्ग बासियें बक्खी मखातब होइयै गलाडन जे थोदा हारा पानी साढ़ी बक्खी बी सुट्टो जां जे किश अल्लाह नै तुसेंगी प्रदान कीते दा ऐ ओहदे चा किश असेंगी बी देओ। (एहदे पर सुर्ग बासी) गलाडन जे अल्लाह नै एह दमै पदार्थ मुन्कारें आस्तै रूहाम करार दिते दे न ॥ 51 ॥

(ऐसे मुन्कर लोक) जिनें अपने धर्म गी हासा-मजाक बनाई रक्खे दा हा ते संसारक जीवन नै उनेंगी धोखे च पाई रक्खे दा हा। इस आस्तै अज्ज अस बी उनेंगी छोड़ी देगे जिस चाल्ली उनें अपने इस दिनै दे मिलने (दे बिचार) गी छोड़ी रक्खे दा हा ते इस ब'जा करी बी जे ओह साढ़ी आयतें दा हटपूरण इन्कार करदे हे ॥ 52 ॥

عَنكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ ۝

أَهْوَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ
بِرَحْمَةٍ ۖ أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ
عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ۝

وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ
اقْبِصُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مَارِزْ قَوْمَ اللَّهِ ۖ
قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَ لَعِبًا
وَعَرَّثَهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا قَالُوا يَوْمَ نُنْسَهُمْ
كَمَا نَسُوا الْقَاءَ يَوْمَ هَذَا وَمَا كَانُوا
بِآيَاتِنَا يَحْتَدُونَ ۝

1. मूल शब्द 'खौफ़' दा अर्थ ऐ भविष्य च होने आहले कुसै संकट दा भै ते "हुजन" दा अर्थ ऐ दिलै पर होई-बीती दी घटना दे दुख दा असर।

ते असें उनेंगी इक बड्डी शान आहली कताब प्रदान कीती दी ऐ जिसी असें उंदे ज्ञान दे आधार पर तफसील कनै ब्यान करी दित्ते दा ऐ ते ओह मोमिनें आस्तै हदायत ते रैहमत ऐ ॥ 53 ॥

क्या अज्ज एह लोक इस कताबा चा लिखी गेदी गल्लें दी असलीयत खुल्लने दा इंतजार करा करदे न? जिस रोज इस दी सचाई बंदोई जाग तां ओह लोक जिनें इस शा पैहलें इसी छोड़ी दित्ता हा, गलाडन साढ़े रब्ब दे रसूल बिल्कुल सच्च गलांदे हे। इस आस्तै क्या साढ़े लेई कोई सफारश करने आहले हैन जेहके साढ़ी सफारश करन ते क्या एह ममकन ऐ जे असेंगी दबारा संसार च भेजेआ जा तां अस जेहके बी कुकर्म करदे होंदे हे उंदी ज'गा दूप नेक कर्म करन लगी पीचै। सच्चें गै ओह लोक (जिंदा जिकर उप्पर होई चुके दा ऐ) घाटे च पेई गेदे न (ते अपनी जानें गी बी उनें घाटे च पाई दित्ता) ते जेहकियां गल्लां ओह अपने कशा बनाइयै करदे होंदे हे अज्ज उंदे शा खुसी लैतियां गेइयां ॥ 54 ॥ (रुकू 6/13)

थुआड़ा रब्ब सच्चें गै अल्लाह गै ऐ जिसनै गासें ते धरती गी छें दौरें च पैदा कीता ऐ, फही ओह राज सिंहासन पर मजबूती कनै कायम होई गेआ। ओह रातीं गी दिनै पर पांदा ऐ जेहका उसी तौले गै पकड़ना चांहदी ऐ ते सूज गी ते चनै गी ते तारें गी इस चाल्ली पैदा कीता ऐ जे ओह सब उसदे हुकम दे अधीन (बगैर तनखाही) मानव-सेवा दा कम्म करा करदे न¹। सुनो? पैदा करना बी उससें दा कम्म ऐ ते कनून बनाना बी (उससें दा कम्म

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ
هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي
تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ قَهْلُ لَنَا مِنْ
شَفَعَاءَ فَيَشْفَعُونَ لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَل
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَل قَدْ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ يُعْشَىٰ الْيَلَّ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا ۗ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ
مُسْحَرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ
وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

1. मूल शब्द 'मुसाख्खर' दा अर्थ ऐ बिना तनखाही दे कम्म करना।

ऐ) अल्लाह बौहत बरकत आहला ऐ जेहका सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 55 ॥

तुस अपने रब्ब गी गिड़गड़ाइयै¹ बी ते चुप्प-चपीते बी पुकारो। यकीनन ओह हद्द शा गुजरने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 56 ॥

ते धरती च उसदे सुधार दे बा'द फसाद नेई फलाओ ते उस (अल्लाह) गी भै ते आशा कनै पुकारो। अल्लाह दी रैहमत सच्चें गै भले कम्म करने आहलें (परोपकारियें)² दे लागै ऐ ॥ 57 ॥

ते ऊरे ऐ जेहका हवाएं गी अपनी रैहमत शा पैहलें खुशखबरी देने आस्तै भेजदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै ओह बोझल (भारी) बदलें गी चुक्की लेंदियां न अस उमेंगी इक मुड़दा³ देश आहले पासै चलाई दिने आं, पही अस उंदे चा पानी उतारने आं पही अस उस पानी राहें हर भांति दे फल पैदा करने आं। इसै चाल्ली अस मुड़दें गी कड़ढने⁴ होन्ने आं तां जे तुस नसीहत हासल करो ॥ 58 ॥

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ
قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا لِّبَيْنِ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ طَحْمًا إِذَا أَقْلَتِ سَحَابًا تَفْعَالًا
سُقْنُهُ لِيَلْدِي مَمِيَّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ
فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ط كَذَلِكَ
نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

1. सधारण रूपै च विनय पूर्वक प्रार्थना करने आस्तै गिड़गड़ाना शब्द प्रयुक्त कीता गेआ ऐ, की जे सधारण रूपै दी प्रार्थना च गै मनुक्ख बनावट शा कम्म लेई सकदा ऐ, पर गुप्त रूपै च कीती जाने आहली प्रार्थना कनै गिड़गड़ाने दी शर्त नेई लाई, की जे जेहका शख्स एकांत च प्रार्थना जां उपासना करग ओह विनयभाव कनै गै करग। उसी कुसै बनावट दी जरूरत नेई होदी।
2. मूल शब्द मुहसिन दा अर्थ ऐ जेहका सारी शर्तें कनै कम्मै गी पूरा करै। इस आस्तै इस शब्द दे प्रयोग कनै इस पासै शारा कीता गेदा ऐ जे ऐसा शख्स जो अल्लाह गी अपने पापें दी स'जा शा डरियै ते उस दी अपार किरपा दी आशा पर सारी शर्तें कनै उसी पुकारदा ऐ ओहदे पर अल्लाह दी किरपा जरूर गै इन्नी तौले उतरदी ऐ जे दिक्खने आहला रहान होई जंदा ऐ।
3. यानी ऐसा देश जेहका बरखां नेई होने करी बंजर (मुड़दा) हा ते खुश्की ते कैहत दा शकार होई चुके दा हा।
4. इस दा एह अर्थ ऐ जे अस मुड़दा कौमें गी त्रक्की प्रदान करने आं इत्थें परलोक दा बर्णन नेई ऐ। जेकर इत्थें परलोक दा बर्णन होंदा तां 'तां जे तुस नसीहत हासल करो' जैसे शब्द नेई होदे, की जे परलोक ते अक्खीं शा ओहलै ऐ। उत्थें जेहका जीवन मिलग ओहदे कनै मनुक्ख इस संसार च नसीहत हासल नेई करी सकदा।

ते अच्छा देश (जेहदी मिट्टी अच्छी होऐ) अपने रब्ब दे हुकम¹ कनै अपनी बनस्पति कढदा ऐ ते जिस देश दी मिट्टी अच्छी नेई होऐ ओहदी पैदावार रद्दी (नकम्मी) निकलदी ऐ। इस चाल्ली अस शुकर करने आहली कौम दे लोकेँ आस्तै अपनी आयतां तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 59 ॥ (रुकू 7/14)

असेँ सच्चेँ गै नूह गी ओहदी कौम दे लोकेँ कश रसूल बनाइयै भेजेआ तां उसनै उनेँगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी उपासना करो। उसदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नेई। अ'ऊं थुआड़े उप्पर एक बड्डे भारी दिनै दे अजाब दे औने शा डरना आं ॥ 60 ॥

उस दी कौम दे बड्डे लोकेँ गलाया जे हे नूह! अस तुगी खु'ल्ली गुमराही च पेदा दिक्खा करने आं ॥ 61 ॥

उसलै उस (नूह) नै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! मेरे च ते कोई गुमराही आहली गल्ल नेई लभदी, बल्के अ'ऊं सारे ज्हाँनेँ दे रब्ब पासेआ रसूल होइयै (बनियै) आए दा आं ॥ 62 ॥

ते तुसेँगी अपने रब्ब दे सनेह पजान्ना आं ते थुआड़ा भला चाह्ना आं ते अल्लाह दे दिते दे इलम कनै ओह किश जाननां जो तुस नेई जानदे ॥ 63 ॥

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब बुझदे ओ जे थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ तुदे चा गै इक आदमी पर इक नसीहत भरोचा कलाम नाज़ल होए दा ऐ तां जे ओह तुसेँगी सचेत करै ते तां जे तुस संयमी बनी जाओ ते ओहदे फल सरूप तुदे पर रैहम कीता जा? ॥ 64 ॥

وَأَبَلَدُ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۗ وَالَّذِي خَبَثَ لَآ يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَوْمٍ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْعِزَّةِ ۗ أَنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي صَلِّئٍ مِّمَّيْنٍ ﴿٦١﴾

قَالَ يَوْمٍ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَا كِبَىٰ رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

أَبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٤﴾

1. 'अपने रब्ब दे हुकम कनै' दा एह अर्थ नेई जे ओहदे आस्तै खास हुकम नाज़ल होँदा ऐ, बल्के अर्थ एह ऐ जे जिस चाल्ली दी शक्ति धरती च रक्खी दी होँदी ऐ ओहदे मूजब गै ओह पैदावार दिदी ऐ।

पर पही बी उनें उसी झूठलाया। इस आस्तै असें उसी ते ओहदे साथियें गी इक किशती रहें बचाई लैता ते असें उनें लोकें गी डोबी दित्ता जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता हा, ओह इक अ'न्नी कौम दे लोक हे ॥ 65 ॥ (रुकू 8/15)

ते यकीनन असें आद कौम दे लोकें पासे उंदे भ्राऽ हूद गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसलै उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी उपासना करो। ओहदे अलावा थुआड़ा दूआ कोई उपास्य नेई। तां केह तुस संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 66 ॥

उसलै उस दी कौम दे इन्कारी सरदारें गलाया जे हे हूद! अस तुगी सच्चें गै बेवकूफी दी हालत च दिक्खा करने आं ते यकीनन अस तुगी झूठे लोकें चा समझने आं ॥ 67 ॥

उस (हूद) नै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! मेरे च ते बे-वकूफी आहली कोई गल्ल नेई, पर (एह जकर ए जे) अ'ऊं सारे लोकें दे रब्ब पासेआ रसूल आं ॥ 68 ॥

अ'ऊं अपने रब्ब दे संदेशे तुसेंगी पुजाना आं ते अ'ऊं तुंदा भला चाहने आह्ला ते अमानतदार आं ॥ 69 ॥

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब बुझदे ओ ते तुंदे चा गै इक शख्स पर थुआड़े रब्ब पासेआ नसीहत आहली गल्ल नाज़ल कीती ऐ तां जे ओह तुसें गी औने आहले अज़ाब शा सोहगा करै? ते चेता रक्खो जे जिसलै उस (अल्लाह) नै तुसेंगी नूह दी कौम दे बा'द ओहदा बारस बनाई दित्ता ते थुआड़े जुस्से गी बौहत मजबूत¹ बनाया हा। इस आस्तै अल्लाह दियें नैमतें गी याद करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ। ॥ 70 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِّ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٥﴾

وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْوَعْيِرِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا نَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٧﴾

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

أَبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَإِنَّا لَكُم نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۖ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ ۖ وَرَادَ كُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةٌ ۚ فَادْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

1. इस आयत दा दूआ अर्थ एह बी ऐ जे थुआड़ी संतान गी बधाय।

उनें गलाया जे हे हूद ! क्या तू साढ़े कश इस आस्तै आया ऐं जे अस अल्लाह (गी इक समझियै उस) दी उपासना करचै ते जिंदा उपासना साढ़े पूर्वज करदे होंदे हे उनेंगी छोड़ी देचै। इस आस्तै जिस गल्ला शा तू असें गी डरान्ना ऐं, जे कर तू सच्चा ऐं तां उसी लेई आ ॥ 71 ॥

उसनै गलाया जे थुआड़े रब्ब पासेआ तुंदे पर अज़ाब ते प्रकोप उतरी चुके दा ऐ। क्या तुस उनें नाएं बाँरे मेरे कन्नै बैहस करदे ओ जेहके तुसें ते थुआड़े पूर्वजें अपने पासेआ रक्खी लैते हे? अल्लाह नै ते उंदे आस्तै कोई सबूत नेई उतारेआ। इस आस्तै तुस बी (मेरे आस्तै) अज़ाब औने दा इंतजार करो, अ'ऊं बी थुआड़े कन्नै (तुंदे पर अज़ाब औने दा) इंतजार करदा रौहड। (फही दिखगे जे कोहदियां मेदां पूरियां होंदियां न) ॥ 72 ॥

आखर असें उसी ते ओहदे साथियें गी अपनी रैहमत राहें नजात बख्शी ते जिनें लोके साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता हा ते मोमिनें च शामिल नथे होए उंदी जद तक कट्टी दित्ती ॥ 73 ॥ (रुकू 9/16)

ते असें समूद कौम पासै उंदे भ्राऽ सालेह गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै उनें गी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी अबादत करो, ओहदे सिबा थुआड़ा कोई उपास्य नेई, थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक खु'ल्ली दलील (युक्ति) आई चुकी दी ऐ। (ओह एह ऐ जे) एह अल्लाह दी ऊंटनी ऐ जेहकी थुआड़े आस्तै इक नशान दे रूपै च ऐ। इस आस्तै इसी छोड़ी देओ जे अल्लाह दी धरती च चरदी फिरै ते इसी कोई तकलीफ नेई पुजाओ बरना तुसें गी दर्दनाक अज़ाब पुज्जग ॥ 74 ॥

قَالُوا أَجِئْنَا لِنُعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَمَا
كَانَ يُعْبَدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَاعِدْنَا إِن
كُنْتِ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧١﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ
وَغَضَبٌ أَتَّجِدُونَخِي فِيْ أَسْمَاءِ
سَمِيْتُمْوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ
بِهَآ مِنْ سُلْطٰنٍ فَاتَّظَرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ
مِنَ الْمُتَّظِرِيْنَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا
وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٧٣﴾

وَالِىْ شَمُوْدَآخَاهُمْ صٰلِحًا قَالَ يَقَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ إِلٰهٍ غَيْرِهِ قَدْ
جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةٌ
اللَّهُ لَكُمْ آيَةٌ فَدَرُّوْهَا تَأْكُلُ فِيْ أَرْضِ اللَّهِ
وَلَا تَمْسُوْهَا يَسُوْعٌ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ
أَلِيْمٌ ﴿٧٤﴾

ते याद करो जिसलै उस (अल्लाह) नै तुसेंगी आद कौम दे बा'द उंदा बारस बनाया हा ते धरती पर थुआड़ा इस चाल्ली ठकाना बनाया हा जे तुस ओहदे दब्बड़ें च किले बनांदे हे ते फ्हाड़ें गी खोतरियै घर बनांदे हे। इस आस्तै अल्लाह दियें नैमतें गी चेता करो ते धरती पर जानी-बुज्जी फसाद नेई फलाओ ॥ 75 ॥

इस पर सालेह दी कौम चा उनें बड्डे-बड्डे लोकें जेहके घमंडी हे सालेह दी कौम चा ईमान आहनने आहले कमजोर लोकें गी गलाया जे क्या तुस सच्चें गै समझदे ओ जे सालेह अपने रब्ब पासेआ रसूल ऐ? उनें गलाया जे अस ते उस शिक्षा पर ईमान रक्खने आं जेहदे कनै ओह भेजेआ गेदा ऐ ॥ 76 ॥

इस पर ओह लोक जिनें घमंड शा कम्म लैता हा बोल्ले जे जिस शिक्षा पर तुस ईमान ल्याए दे ओ अस उसी नेई मनदे ॥ 77 ॥

पही उनें (जोश/गुस्से च आइयै) ऊंटनी¹ दियां खुच्चां (सद्दां) कट्टी दितियां ते अपने रब्ब दे आदेश दी ना-फरमानी कीती ते गलाया जे हे सालेह! जिस अजाब दे औने दी तूं असेंगी धमकी देआ करना जेकर तूं सच्चा रसूल ऐं तां उसी लेई आ ॥ 78 ॥

इस पर उनेंगी भुंचाल नै आई घेरेआ ते ओह अपने घरें च गोड्डें दे भार पेदे रेही गे² ॥ 79 ॥

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلْنَا خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ
وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ
سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ
مِرْوَاتًا فَادْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْمُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوهُمُ لِمَنْ أَمِنَ مِنْهُمْ
أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صِلِحًا مُرْسَلًا مِنْ رَبِّهِ
قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنَّا بِهِ
كُفْرُونَ ﴿٧٧﴾

فَعَقَرُوا الشَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
وَقَالُوا لَوْ لَاصِلُ اثْتَبَاتٍ تَعِدْنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي
دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

1. असल च उनें लोकें गी ऊंटनी कनै ते बैर नथा ते नां गै ऊंटनी दा बध करना इन्ना बड्डा पाप हा, पर हजरत सालेह उस ऊंटनी पर सुआर होइयै देशे च प्रचार करदे होदे हे। उनें लोकें ऊंटनी गी इस आस्तै मारी दिता जे हजरत सालेह दे प्रचार दा कम्म खत्म होई जा ते ओह लोकें च बदनाम होई जा। इस करी उंदे पर अजाब आया।
2. अजाब दे बेलें ओह अपने गोड्डें दे भार प्रार्थना आस्तै झुकी गे, पर ऐसे मौकें कीती दी प्रार्थना कम्म नेई औंदी। इस आस्तै उससै हालती च ओह मरी गे ते भुंचाल होने करी उंदे उप्पर मकान डिगगी पे।

उसलै सालेह अपनी कौम दे लोकेँ गी छोड़िये दूए पासे गेआ उठी ते गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! में तुसेँगी अपने रब्ब दा सनेहा सनाई दिता हा ते थुआड़े भले दियां गल्लां तुसेँगी दस्सी दितियां हियां, पर तुस लोक भलाई चाहने आहले गी पसंद नेई करदे ॥ 80 ॥

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لِمَ تَبغْتُمْ
رِسَالَةَ رَبِّكُمْ وَتَصْحَفْتُمْ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا
تُحِبُّونَ التَّصْحِيحِينَ ﴿٨٠﴾

ते असेँ लूत गी बी (उस दी कौम कश रसूल बनाइयै भेजेआ हा)। जिसलै उसनै अपनी कौम दे लोकेँ गी गलाया जे क्या तुस ऐसी बे-हयाई करदे ओ जे तुं दे शा पैहलकी सारी कौमें चा कुसै नै बी ऐसा नेई कीता ॥ 81 ॥

وَلَوْ طَآءُفًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ
مَا سَبَقَتْكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

क्या तुस जनानियेँ गी छोड़िये मड़देँ कश काम-बासना दे बिचार कनै औं दे ओ? बल्के (असल गल्ल एह ऐ जे) तुस हद्द शा अगें बधने आहली कौम ओ ॥ 82 ॥

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ ۗ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

इस पर उसदी कौम दे लोकेँ सिर्फ एह गलाया जे (हे लोको!) लूत ते ओहदे साथियेँ गी शैहरेँ चा कड़ही देओ। ओह ऐसे लोक न जेहके अपनी पवित्तरता पर इतरां दे न ॥ 83 ॥

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرَجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ عَلَى
نَافِثَةٍ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٨٣﴾

इस आस्तै असेँ उसी ते ओहदे परिवार गी बचाई लैता सिवाए ओहदी घरेँआहली दे, की जे ओह पिच्छेँ रौहने आहलेँ चा होई गेई¹ ॥ 84 ॥

فَأَنْجَبْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۗ كَانَتْ مِنَ
الْغَابِرِينَ ﴿٨٤﴾

ते असेँ उं दे पर (भंचाल कारण पत्थरेँ दी) इक बरखा कीती। इस लेई दिक्ख जालमें दा नतीजा केह निकलेआ² ॥ 85 ॥ (रूकू 10/17)

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٥﴾

1. अज्ञाब औनेँ शा पैहलेँ हजरत लूत गी दस्सेआ गेआ हा जे उत्थुआं निकली जान, पर उंदियां दकेँ धीयें उससेँ शैहरेँ च ब्होई दियां हियां। उं दी घरेँ-आहली नै खुदा दे हुकम गी नेई मन्नेआ ते धीयें दी ममता कारण पिच्छेँ रेही गेई ते अज्ञाब च फसी गेई।
2. हजरत लूत दी कौम दे देशेँ च इक भ्यंकर भंचाल आया हा। जेहदे कारण थरती दा तखता उलटी गेआ हा। भ्यंकर भंचालेँ च अक्सर ऐसा गै होंदा ऐ जे मिट्टी सैकड़े फुट्ट उप्पर जाइयै पही ख'ल्ले डिगदी ऐ। आखो जे मिट्टी ते पत्थरेँ दी बरखा होआ दी होऐ। पुम्पयाई (Pompyai) च बी ऐसा गै होआ ते सन् 1905 ई० च कांगड़े च बी ऐसा गै होआ हा। थोड़ा समा बोतेआ जे काबुल दे उत्तर च इक बड़्हा भंचाल आया ते ओहदे च बी ऐसा गै होआ।

ते असें मद्यन¹ पासै उंदे भ्राड शुऐब गी बी (रसूल बनाइयै) भेजेआ। उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! अल्लाह दी अबादत करो! ओहदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नेई। थुआड़े रब्ब पासेआ इक खु'ल्ला चमत्कार आई चुके दा ऐ (यानी आपूं हजरत शुऐब)। इस आस्तै चाही दा ऐ जे नाप ते तोल दमैं पूरे-पूरे देआ करो ते लोकें गी उंदियां चीजां उंदे हक्क शा घट्ट नेई देआ करो ते देशै च ओहदे सुधार दे बा'द फसाद नेई फलाओ। जेकर तुस मोमिन ओ तां एह गल्ल थुआड़े आस्तै बौहत बेहतर ऐ ॥ 86 ॥

ते हर रस्ते पर इस नीता कनै नेई ब'वा करो जे जेहका अल्लाह पर ईमान ल्यावै उसी अल्लाह दे रस्ते शा डराओ ते रोको जां ओहदे च गलतियां पैदा करने दी कोशश करदे रोह ते याद करो जे जिसलै तुस थोड़े हे तां खुदा नै तुसेंगी बधाई दिता ते एह गल्ल सदा नजर च रक्खो जे फसाद फलाने आहलें दा केह अन्जाम होंदा रेहा ऐ? ॥ 87 ॥

ते जेकर तुंदे चा कोई गरोह ओहदे पर ईमान ल्याया ऐ जेहदे कनै अ'ऊ भेजेआ गेदा आं ते कोई गरोह नेहा है जेहका ईमान नेई ल्याया तां सबरै शा कम्म लैओ। इत्थें तक जे अल्लाह साढ़े (मोमिनं ते मुन्करें) च फैसला करी देऐ ते ऊऐ सारें शा बेहतर फैसला करने आहला ऐ ॥ 88 ॥

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَوْمَ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْوَعْيِرِ ۗ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَفْسُدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۗ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تَتَّعَدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنُ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ وَأذْكُرُوا ۗ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرْتُمْ ۗ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾

وَإِن كَانَ ظَافِنَةً مِّنكُمْ أَمْنُوا بِاللَّهِ ۗ أَرْسَلْنَا بِهِ وَظَافِنَةً لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٨﴾

1. तौरात शा पता लगदा ऐ ते हजरत इब्राहीम दी हजरत सार: ते हजरत हाजर: दे अलावा इक होर त्री धर्म पत्नी बी ही। हजरत इब्राहीम दा इक पुतर ओहदे गर्भ चा बी पैदा होए दा हा जेहदा नांS तुसें मद्यन रक्खेआ हा। ओहदी संतान फैलियै हिजाज दे उत्तर ते फ़लस्तीन दे दक्खनी हिस्से च बस्सी गई। हजरत शुऐब दा अवतार उसै कौम च होआ हा ते उसै कौम दा शहर मद्यन हा जेहदे च ओह रेह हे। मद्यन शहरै दी अबादी ज्यादातर इस्राईली कौम दे लोकें दी ही। (इन्साइक्लुपीडिया आफ़ वर्टीनीक शब्द मद्यन)।

ओहदी कौम चा जेहके लोक घमंडी हे उंदे चा बड़डे लोके गलाया जे हे शुऐब! अस तुगी ते उनें लोकों गी अपने देशें चा कड्ढी¹ देगे जेहके तेरे पर ईमान ल्याए दे न जां तुसें दबारा साढ़े धर्म च परतोई औना होग। इस पर उसनै गलाया जे भामें असेंगी एह गल्ल भैड़ी गै लग्गै (तां क्या फही बी कड्ढी देगे ओ) ॥ 89 ॥

(असल गल्ल एह ऐ जे) जेकर अस परतियै शुआड़े धर्म च आई बी जाचे जिसलै जे अल्लाह नै असेंगी इस शा छुटकारा देई दिचे दा ऐ फही बी एहदा एह मतलब नैई होग जे तुस सच्चे ओ बल्के अस अल्लाह पर झूठ घडने आहले होगे, पर हून ईमान आहने दे बा'द अल्लाह दी इच्छा दे बगैर उस पैहले धर्म पासै परतियै औना साढ़े बस च नैई ऐ। साढ़ा रब्ब हर चीजे दा पूरा इलम रखदा ऐ। अस अल्लाह पर गै भरोसा रखने आं ते आखने आं जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े ते साढ़ी कौम दे लोके बश्कार सच्चा फैसला करी दे ते तू फैसला करने आहलें चा सारें शा बेहतर ऐ ॥ 90 ॥

ते जेहके लोक उस (शुऐब) दी कौम चा इन्कारी हे उंदे सरदारें गलाया जे जेकर तुस शुऐब दे रस्ते पर चलगे ओ तां तुस नुकसान पाने आहलें चा होई जागे ओ ॥ 91 ॥

इस आस्तै उनेंगी इक भंचाल नै पकड़ी लैता ते ओह अपने घरे च गोड्डें भार डिगने दी हालत च पेदे रेह ॥ 92 ॥

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَمُخْرِجَتِكَ يُسْعِبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا أَوْ لَنَعُودَنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوْلَوْكَ كَرِهِينَ ۝

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّبَنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبِّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۝

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيَنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخُسْرُونٌ ۝

فَأَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَمِينَ ۝

1. कुसें देशें दी जुलम करने आहली बड़डी कौम दे लोक घमंड च आइयै निक्की कौमें गी सदा नेहियां गै धमकियां दिंदे रौहदे न, हालांकि उनेंगी इस गल्ला दा बी पता होदा ऐ, जे जेकर असें उनें गी देशें चा कड्ढी दिता तां उनेंगी कुतै बी रौहने तै थाहर नैई थ्योग। बदेशी सरकारां उनेंगी अपने देशें च नैई औन देडन।

ओह लोक जिन्हें शुऐब गी झुठलाया हा ऐसे तबाह होए आखो जे ओह अपने देशे च बस्से¹ गै नथे। ओह लोक जिन्हें शुऐब गी झुठलाया हा घाटा खाने आहलें चा होई गे ॥ 93 ॥

इस पर ओह (शुऐब) उंदै शा पिट्ट फेरिये उठी गे ते एह आखदे गे जे हे मेरी कौम दे लोको! में अपने रब्ब दे सनेह तुंदे तक पजाई दिते हे ते तुमैगी नसीहत करी दिती ही। इस आस्तै हून अ'ऊं मुन्कर कौम पर किस चाल्ली अफसोस जाहर करां ॥ 94 ॥ (रुकू 11/1)

ते असें कुसै शैहरे च कोई रसूल नेई भेजेआ (पर ऐसा होआ जे) असें ओहदे च बस्सने आहलें गी सख्ती ते मसीबत कनै पकड़ी लैता तां जे ओह नरम-नीमते होन ते गिड़गड़न ॥ 95 ॥

पही असें उंदे कश्ट-कलेशें गी सुखै च बदली दिता इत्थें तक जे जिसलै ओह त्रक्की करी गे ते गलान लगे जे ऐसे कश्ट-कलेश ते सुख साढ़े पुरखें पर बी औंदे होंदे हे (जेकर साढ़े पर आए तां कोई नमी गल्ल नेई)। इस आस्तै असें उनेंगी अचानक अजाब कनै पकड़ी लैता ते ओह नथे समझदे जे ऐसा की होआ ॥ 96 ॥

ते जेकर उनें बस्तियें दे नवासी ईमान ल्यौंदे ते संयमी बनदे तां अस गासै ते धरती थमां उंदे आस्तै बरकतें दे दरोआजे खोहली दिंदे, पर उनें (नबियें गी) झुठलाया। इस आस्तै असें उनेंगी उंदे कर्म कारण अजाब च पकड़ी लैता ॥ 97 ॥

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ يَعْنُوا
فِيهَا ۗ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا
هُمْ الْخٰسِرِينَ ﴿٩٣﴾

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ
اٰبَلَيْتُمْكُمْ رِسٰلِٔ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ
فَكَيْفَ اٰسٰٓى عَلٰٓى قَوْمٍ كٰفِرِيْنَ ﴿٩٤﴾

وَمَا اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّا
اَخَذْنَا اَهْلَهَا بِاَبْسَآءٍ وَالضَّرَآءِ
لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعَوْنَ ﴿٩٥﴾

ثُمَّ بَدَلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ
عَفَوْا وَقَالُوْا قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَآءُ
وَالسَّرَآءُ فَاَخَذْنَاهُمْ بِعُنَّةٍ وَّ هُمْ لَا
يَشْعُرُوْنَ ﴿٩٦﴾

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْاَنْرٰى اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا
لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَآءِ
وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا فَاَخَذْنَاهُمْ بِمَا
كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٧﴾

1 यानी बड़्डी कौम दे लोक अपने घमंड च निक्की कौमें दे लोकें गी अपने देशे चा कड़्डी देना चाहदे न, हालांके बदेशें च उनें लोकें दा कोई ठकाना नेई होदा तां अल्लाह बी उस बड़्डी कौम दे लोकें गी अपने पैदा कीते दे देशे चा कड़्डी दिंदा ऐ यानी उस कौम गी तबाह करी दिंदा ऐ।

क्या इनें शैहरें¹ च रौहने आहले (यानी मक्का ते ओहदे आसे-पासे दे लोक) इस गल्ला शा अन-डर होई गे न जे साढ़ा अज़ाब उंदे पर रातीं बेलै आई जा जिसलै जे ओह सौआ करदे होडन? ॥ 98 ॥

जां इनें शैहरें दे बासी इस गल्ला शा अन-डर होई गे न जे साढ़ा अज़ाब उंदे पर दपैहरा² बेलै आई जा जिसलै जे ओह खेढा² दे होडन ॥ 99 ॥

क्या ओह अल्लाह दे उपाऽ शा सुरक्खत होई गे न? जेकर ऐसा ऐ तां चेता रक्खन जे घाटा खाने आहली कौम दे सिवा कोई बी कौम अल्लाह दे उपाऽ शा अनजान नेई होंदी ॥ 100 ॥ (रुकू 12/2)

क्या उनें लोकें गी जेहके धरती दे मूल बासियें दे बा'द ओहदे बारस बने, इस गल्ला शा समझ नेई आई जे जेकर अस-चाहचै तां उंदे पापें कारण उंदे पर बी अज़ाब नाजल करी सकने आं ते उंदे दिलें पर मोहर बी लाई सकने आं जेहदे कारण ओह हदायत सरबंधी गल्लें गी सुनी नेई सकडन ॥ 101 ॥

एह नेहियां बस्तियां न जिंदे समाचार अस तुगी सुनाऽ करने आं ते उंदे कश उंदे चा गै रसूल नशान लेइयै आए हे, पर ओह (एहदे पर बी) ईमान नेई ल्याए, की जे ओह पैहलें गै इन्कार करी चुके दे हे। अल्लाह इसै चाल्ली मुन्करें दे दिलें पर मोहर लांदा ऐ ॥ 102 ॥

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيِّنَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٨﴾

أَوْ أَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
صُحًىٰ وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ
إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ
بَعْدِ أَهْلِهَا أَن لَّو نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا
وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ۗ
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

1. हजरत शुऐब दे शैहरें दा नतीजा दिखियै फही बी क्या मक्का ते उसदे आसे-पासे दे लोक नसीहत हासल नेई करदे?
2. भारत च दपैहरा² बेलै लोक बजारें ते पसारें रहियै चौसर बगैरा खेढे दे न। इयां सेही होंदा ऐ जे ओह कौम बी बपार करदी ही। उंदे च बी नेहा गै कोई रवाज हा।

ते असें उंदे च मते-हरें गी अपनी प्रतिज्ञा (ऐहद) दा पालन करने आह्ला नेई दिक्खेआ बल्के उंदे चा मते-हरें गी प्रतिज्ञा भंग करने आह्ला गै पाया ॥ 103 ॥

फही असें उनें नबियें दे बा'द मूसा गी अपने नशान देइयै फ़िरऔन ते उसदे सरदारें कश भेजेआ तां उनें, उंदे (नशानें) कनै जुलम आह्ला बरताऽ कीता इस आस्तै तूं दिक्ख जे फसाद फलाने आहल्लें दा अन्जाम केह होआ? ॥ 104 ॥

ते मूसा नै फ़िरऔन गी गलाया जे अ'ऊं सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ रसूल आं ॥ 105 ॥

ते इस गल्ला दा हक्कदार आं जे अल्लाह दे बारे च सच्ची गल्ला दे सिवा होर किश नेई आखां। अ'ऊं थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक खु'ल्ला नशान लेइयै आया आं। इस आस्तै बनी इस्राईल गी मेरे कनै भेजी दे ॥ 106 ॥

उस (फ़िरऔन) नै गलाया जे जेकर तूं कोई चमत्कार लेइयै आया ऐं तां तूं रहेई मेहनें च सच्चा ऐं, ते तूं उसी जाहर कर ॥ 107 ॥

इस पर उस (मूसा) नै अपना सोटा (धरती पर) सुट्टी दिता ते अचानक ओह जाहरा-बाहरा इक सप्प लब्भन लगी पेआ ॥ 108 ॥

फही उसनै अपना हत्थ बाहर कड्डेआ तां ओह दिक्खने आहल्लें गी भलेआं सफेद (चिट्टा) लब्भन लगा ॥ 109 ॥ (रुकू 13/3)

इस पर फ़िरऔन दी कौम दे सरदारें गलाया जे एह कोई बौहत बड्डा घोरी (नामी) जादूगिर ऐं ॥ 110 ॥

وَمَا وَجَدْنَا إِلَّا كَثْرَهُمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ
وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ لِفِرْعَوْنَ إِنَّي رَسُولٌ مِنَ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا
الْحَقُّ ۖ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٦﴾

قَالَ إِنَّ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٧﴾

فَأُلْفِيَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٨﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَاءُ لِلنّٰظِرِينَ ﴿١٠٩﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا
لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴿١١٠﴾

जो तुसेंगी थुआड़े देश थमां बाहर कड्ढना चांहदा ऐ (इस आस्तै एह्दे बारे च) तुस केह् सलाह् दिंदे ओ।
॥ 111 ॥

इस पर सरदारें गलाया जे मूसा ते उस दे भ्रा5 गी किश ढेल देन ते सारे शैहरें च ढंडोरची भेजी देन ॥ 112 ॥

तां जे ओह थुआड़े कश सारे जानकार जादूगरे गी लेई औन ॥ 113 ॥

ते (इस कोशश दे नतीजे च) सारे जादूगर फिरऔन कश किट्ठे होई गे ते उनें गलाया जे जेकर अस गालिब रेह तां केह् असेंगी किश इनाम बी थ्होग? ॥ 114 ॥

इस पर उस (फिरऔन) नै गलाया की नेई ते उस दे अलावा तुस मेरे पसंदीदा ते करीबी बी होई जागे ओ ॥ 115 ॥

उनें गलाया हे मूसा! क्या तू पैहलें सुटगा जां अस (पैहलें) सुट्टने दी जु'रत करचै?
॥ 116 ॥

मूसा नै गलाया जे तुस पैहलें सुट्टो। फही जिसलै उनें अपने सोटे ते रस्सियां सुट्टी दित्ते तां लोकें दी अक्खीं पर जादू करी दित्ता (यानी लोकें दी नजर ब'न्नी दित्ती) ते उनेंगी डराई दित्ता ते उनें लोकें दे सामनै इक बौहत बड्ढा जादू पेश कीता
॥ 117 ॥

ते असें मूसा पर वही नाजल कीती जे तू अपना सोटा सुट्टी दे (जिसलै उसनै ऐसा

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ^ع
فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١١﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي
الْمَدَائِنِ حُشْرِينَ ﴿١١٢﴾

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سِحْرِ عَلَيْهِمِ ﴿١١٣﴾

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا
لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُتَقَرَّبِينَ ﴿١١٥﴾

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا أَنْ
تَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٦﴾

قَالَ الْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ
النَّاسِ وَاسْتَزْهَبُوا لَهُمْ وَجَاءَهُمْ بِسِحْرِ
عَظِيمٍ ﴿١١٧﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ^ع

कीता) तां अचानक इयां सेही होआ जे ओह जादूगरें दे फरेब गी नीगलदा¹ जा करदा ऐ ॥ 118 ॥

فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

इस आस्तै सचाई जाहर होई गई ते जादूगरें जे किश कीता हा ओह बरबाद होई गेआ ॥ 119 ॥

فَوْقَ الْحُقُوفِ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

उसलै ओह (जादूगर) हारी गे ते अपमानत होई गे ॥ 120 ॥

فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صُغُرِينَ ﴿١٢٠﴾

ते ओह (जादूगर) फरमांबरदारी करदे होई सजदे च डिग्गी गे ॥ 121 ॥

وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ﴿١٢١﴾

ते गलान लगे जे अस सारे लोकें (जहान्नें) दे रब्ब पर ईमान ल्यौने आं ॥ 122 ॥

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

जेहका मूसा ते हारून दा रब्ब ऐ ॥ 123 ॥

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٣﴾

फिरऔन नै गलाया जे क्या तुस इस पर ईमान लेई आए, इस शा पैहलें जे अ'ऊं तुसेंगी अजाजत दिंदा? (इयां सेही होंदा ऐ जे) एह इक तदबीर (योजना) ऐ, जेहकी तुसें सारें मिलियै शैहरे च बनाई ऐ, तां जे ओहदे चा ओहदे बशिदें गी कइदी लाओ। इस आस्तै इस दा नतीजा तौले गै तुसेंगी लब्धी जाग ॥ 124 ॥

قَالَ فِرْعَوْنُ أَمْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدْنَى لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَّكْرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ يُتَخَرَّجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٤﴾

अ'ऊं थुआड़े हलथें ते पैरे गी अपनी नाफरमानी² कारण कट्टी देख पही तुसें सारें गी फांसी (सलीब) पर लटकाई देगा ॥ 125 ॥

لَا قَطْعَ بِأَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِنْ خِلَافٍ لَكُمْ لِأَصْلَابِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

उनें गलाया (पही केह होग) अस ते अपने रब्ब आहले पासै गै परतियै जाने आहले आं ॥ 126 ॥

قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

1. भाव एह ऐ जे उंदा प्रभाव तबाह करदी जंदा ही। असल गल्ल एह ऐ जे उनें अपनी रिससियें दे अंदर लोहे दे पेच छगली रक्खे दे हे ते सोटें च पारा भरे दा हा। जेहदे करी ओह हलदे-बुलदे हे जियां अजब-कल्ल यूरोप दे खडौने होंदे न। मूसा नै जिसलै उंदे पर अपना सोटा सुट्टेआ तां पेच उदितयै खिल्लरी गे ते पारा निकली गेआ जेहदे कन्ने सारा फरेब खु'ल्लो गेआ। इसी मुहावरे च नीगलना गलाया गेदा ऐ।
2. किश बिद्वानें मूल शब्द 'खिलाफ' दा अर्थ 'खब्बा ते सज्जा' हलथ जां उलट दिशाएं दे हलथ-पैर दस्से दा ऐ, पर इस दा अर्थ नाफरमानी दी ब'जा बी होंदा ऐ ते इय्यै अर्थ असें लैते दा ऐ।

ते तू साढ़े कनै सिर्फ़ इस गल्ला पर रोहें ऐं
जे अस अपने रब्ब दे नशानें पर ईमान लेई
आए आं, जिसलै जे ओह साढ़े कश आई
चुके दे न। (ते अस प्रार्थना करने आं जे) हे
साढ़े रब्ब! साढ़े पर सबर नाज़ल कर ते
असैंगी मुसलमान होने दी हालत च मौत दे
॥ 127 ॥ (रुकू 14/4)

ते फिरऔन दी कौम चा किश सरदारें गलाया
जे क्या तोह मूसा ते उसदी कौम दे लोकें गी
खुल्ला छोड़ी दिता ऐ जे साढ़े देशें च फसाद
फलान ते तुगी ते तेरे उपास्यें गी छोड़ी देन।
उस (फिरऔन) नै गलाया जे अस जरूर उंदे
पुत्तरें दी हत्या करगे ते उंदी जनानियें गी जींदे
रखगे ते अस उंदे पर मालिब आं ॥ 128 ॥

इस पर मूसा नै अपनी कौम दे लोकें गी
गलाया जे अल्लाह शा मदद मंगदे र'बो ते
सबर शा कम्म लैओ। देश ते अल्लाह दा ऐ।
ओह अपने बंदें चा जिसी चांहदा ऐ, ओहदा
बारस बनाई दिंदा ऐ ते चंगा अन्जाम संयमियें
दा गै होंदा ऐ ॥ 129 ॥

ओह (मूसा दी कौम दे लोक) बोल्ले जे
तेरे औने शा पैहलें बी असैंगी कश्ट दिता
जंदा हा ते तू जदू दा साढ़े श आए दा ऐं
उसलै शा बी असैंगी कश्ट दिता जंदा ऐ।
उस (मूसा) नै परते च गलाया जे ममकन
ऐ जे थुआड़ा रब्ब थुआड़े दुश्मन गी तबाह
करी देऐ ते देशी च तुसैंगी अपना बारस
बनाई देऐ ते फही दिक्खै जे तुस कनेह कर्म
करदे ओ ॥ 130 ॥ (रुकू 15/5)

ते असें फिरऔन दी कौम दे लोकें गी (मसीबत

وَمَا تَقْتُمُ مَنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا
جَاءَنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا
مُسْلِمِينَ ﴿١٢٧﴾

وَقَالَ الْمَلَأَمِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ
مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَيَذَرَكْ وَالْهَتَاكَ ۗ قَالَ سَنُقْتِلُ
أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ ۗ وَإِنَّا
فَوْقَهُمْ فَاهِرُونَ ﴿١٢٨﴾

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
وَاصْبِرُوا ۗ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَالْعَاقِبَةُ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٩﴾

قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ
مَا جِئْتَنَا ۗ قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ
عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ
فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٣٠﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ

आहले) साल्लें ते फलें दी पैदावार च कमी (ते संतान दे मरी जाने) कनै पकड़ी लैता तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 131 ॥

इस आसतै जिसलै उंदे पर खुशहाली दा समां औंदा तां ओह गलांदे जे एह ते साढ़ा हक्क ऐ ते जेकर उंदे पर मसीबत दा समां औंदा तां उसी मूसा ते ओहदे साथियें दी न्हूसत दा फल समझदे हे। खबरदार! उंदी न्हूसत (दा समान) अल्लाह कश सुरक्खत ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 132 ॥

ते उनें लोके गलाया जे तूं जिसलै बी कोई चमत्कार (नशान) साढ़े कश ल्यौगा तां जे तूं ओहदे राहें असेंगी धोखा देई सके तां अस तेरे पर कदें बी ईमान नेई ल्यौगे ॥ 133 ॥

उसलै असें उंदे पर तफान, त्रिड्डियां, जूआं, मीनक ते लहु² भेजेआ। एह बक्ख-बक्ख नशान हे। पही बी उनें घमंड कीता ते ओह मुलजम कौम बनी गे ॥ 134 ॥

ते जिसलै (कदें बी) उंदे पर अजाब नाजल होआ तां ओह करलाई उठदे जे हे मूसा! अपने रब्ब गी ओह सारे बा'यदे चेता कराइयै पुकार, जेहके उसनै तेरे कनै कीते दे न जेकर तोह साढ़े परा अजाब दूर करी दिता तां अस तेरे पर ईमान ल्यौगे ते इस्माइल दी संतान गी तेरे कनै भेजी देगे ॥ 135 ॥

وَنَقُصِّ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَكَّرُونَ ﴿١٣١﴾

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَتَّظِرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ ۗ إِلَّا إِنَّمَا طَرِفْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِيَنَاهُ مِنْ آيَةٍ نَّتَسَحَّرُ بِهَا ۚ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٣﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ ۖ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مَّجْرِمِينَ ﴿١٣٤﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يُمُوسَىٰ اذْعُ لَنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدْتَ عِنْدَكَ ۗ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ بِكَ ۖ لَكَ وَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٥﴾

1. फिरऔन दी कौम दे लोके पासै संकेत ऐ।

2. इनें खुदाई कैहरे दा जिकर बाइबिल च बी औंदा ऐ। दिक्खो 'दरेआ लहु बनी गेआ' (निर्गमन भाग 7 आयत 20-21) मीनक ते जूआं (निर्गमन, भाग-8) तफान यानी ऐहन बगैरा (ऊरे भाग 9) त्रिड्डियां (ऊरे भाग 10)

पर जिसलै असें उंदे शा उस बेलै तगरै तै अजाब गी टाली दिता जेहका उंदे आस्तै निश्चत हा तां ओह तौले गै बा'यदा खलाफी करन लगी पे ॥ 136 ॥

इस आस्तै असें उंदे शा (उंदी शरारतें गी) बदली लैता ते उनेंगी समुंदरै च गरक¹ करी दिता, की जे ओह साढ़ी आयतें गी झुठलांदे होंदे हे ते उंदे शा बे-परबाही करदे हे ॥ 137 ॥

ते असें उस कौम² गी जिसी कमजोर समझेआ जंदा हा उस देशै³ दे पूरबी ते पच्छमी हिस्सें दा बी बारस बनाई दिता जिसी असें बरकत दिती दी ही ते रब्ब दा बनी इम्राईल कनै कीता गेदा अच्छे शा अच्छा कलाम (बा'यदा) पूरा होई गेआ इस कारण जे उनें (अत्याचार कीते जाने पर) सबर शा कम्म लैता ते फिरऔन ते उस दी कौम दे लोक जे किश बनाऽ करदे हे ते जेहकियां ओह उच्ची-उच्ची अमारतां खडेरा करदे हे उनें सारियें गी असें ढाई (तबाह करी) दिता ॥ 138 ॥

ते असें बनी इम्राईल गी समुंदरै दे पार करी दिता इत्थें तक जे ओह (चलदे-चलदे) इक ऐसी कौम⁴ दे लोकें कश पुज्जे जेहके अपनी मूरतियें दी उपासना च मस्त हे उसलै उनें गलाया जे हे मूसा! साढ़े आस्तै बी किश नेह गै उपास्य बनाई दे जनेह जे इनें लोकें दे उपास्य न। मूसा नै गलाया जे तुस ते इक मूरख कौम ओ ॥ 139 ॥

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجَرَ إِلَىٰ آجَلٍ هُمْ
بِلِغْوِهِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٦﴾

فَأَنتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ
بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٧﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يُستَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ
وَمَعَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكَمَّمْتُ
كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي
إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ
يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿١٣٨﴾

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا
عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ
لَّهُمْ قَالُوا يَا مُوسَىٰ اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا
لَهُم آلِهَةٌ قَالِ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٩﴾

1. यानी जिसलै ओह हजरत मूसा गी पकड़ने आस्तै समुंदरै पासै गे हे।

2. यानी हजरत मूसा दी कौम।

3. यानी फ़लस्तीन।

4. ओह फ़लस्तीन दे लोक हे जेहके उसलै मूरती पूजक हे ते ममकन ऐे बनू इस्माईल दी शाखा चा आद जाति दे लोक हे।

जिस कम्मा च ओह लगे दे न ओह ते यकीनन तबाह् होने आह्ला ऐ ते जे किश ओह करा करदे न सब बेकार चली जाग ॥ 140 ॥

फही गलाया जे क्या अ'ऊं थुआड़े आस्ते अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य ढूंडां! हालांके उसनै तुसेंगी सारे ज्हांन पर प्रधानता दिती दी ऐ ॥ 141 ॥

ते (याद करो) जिसलै असें तुसेंगी फिरऔन दे लोकें शा छुटकारा दुआया हा जेहके तुसेंगी बेहद दुखदाई अजाब दिंदे हे। थुआड़े पुत्तरें गी कतल करदे हे ते थुआड़ी जनानियें गी जींदा रखदे हे ते एहदे च थुआड़े रब्ब पासेआ बौहूत बड्डा इम्तिहान¹ हा ॥ 142 ॥ (रुकू 16/6)

ते असें² मूसा कनै त्रीह रातीं दा बा'यदा कीता, फही उनें (त्रीह रातीं) गी दस्स होर मलाइयै पूरा चालीं करी दित्त। इस चाल्ली उसदे रब्ब दा निश्चत बा'यदा चाली रातीं दे रूपै च पूरा होआ ते मूसा नै अपने भ्राऽ हारून गी गलाया जे (मेरे बा'द) मेरी कौम च मेरी नमाईदगी कर ते उंदे सुधार गी सामने रक्ख ते फसाद फलाने आहलें दे रस्तै पर नई चल ॥ 143 ॥

ते जिसलै मूसा साढ़े निश्चत समे मताबक निश्चत थाहुरै पर आई गेआ ते ओहदे रब्ब नै ओहदे कनै कलाम कीता ते उस (मूसा)

إِنَّ هُوَ لَأَبْغَىٰ مِمَّا هُمْ فِيهِ وَابْطَلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

قَالَ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْغَيْكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

وَإِذْ أَنْجَبْنَاكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذِكْرِكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَّمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْنَةٍ مِّمَّا تَرَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ﴿١٤٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٤﴾

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ ﴿١٤٥﴾ قَالَ رَبِّ آرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ ﴿١٤٦﴾ قَالَ لَنْ

1. मूल शब्द 'बलाउन' दा अर्थ इम्तिहान ते इनाम जां उपकार दौनीं चाल्लीं दा ऐ। इत्यें अर्थ एह ऐ जे इस इम्तिहान दे बा'द इक बौहूत बड्डा इनाम उनेंगी हासल होने आह्ला हा।
2. इस थाहरा पर जेहकियां घटनां ब्यान कीतियां गेदियां न ओह जुगराफिये दी तरतीब दे स्हाबें नई होई दियां बल्के इन्नत ते नसीहत गी सामने रक्खियै कीतियां गेदियां न ते इय्यै पवित्र कुरआन दा असल मकसद ऐ धामें ओह समें ते जुगराफिये दी तरतीब दे स्हाबें अगड़-पिच्छड़ होई गेदियां न।

नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (अपना आप) मिगी दस्स तां जे अ'ऊं तेरे दर्शन करां। उसनै परते च गलाया जे तू कदें बी मिगी नेई दिक्खी सकगा, पर फ्हाड़ै आहली बक्खी दिक्ख। जेकर ओह् अपने थाहरा पर कायम रेहा तां तू मेरे दर्शन करी लैगा। पही जिसले उस (मूसा) दे रब्ब नै फ्हाड़ै पर अपना जलबा दस्सेआ (यानी चमत्कार दस्सेआ) तां उसी टुकड़े-टुकड़े करी दिता ते मूसा बे-होश (बसमोह) होइयै डिग्गी पेआ। ओहदे बा'द जिसलै उसी होश आई तां उसनै गलाया जे (हे रब्ब!) तू हर ऐब शा पवित्तर ऐं। अ'ऊं तेरे अगें गै झुकनां ते अ'ऊं (इस युग च) ईमान आहनने आहलें चा सारें शा पैहला मोमिन आं ॥ 144 ॥

अल्लाह नै गलाया जे हे मूसा! में तुगी इस युग दे मानव समाज पर पैगंबरी ते अपने कलाम राहें प्रधानता दिती ऐ। इस आस्तै जे किश में तुगी प्रदान कीता ऐ उसी घुट्टियै पकड़ी लै ते शुकर करने आहले बंदें च शामिल होई जा ॥ 145 ॥

ते असें ओहदे आस्तै तखतियें पर अपने ऐसे हुकम लिखे जिंदे च हर चाल्ली दी नसीहत ही ते उंदे च (उस समें आस्तै) हर जरूरी चीजा दा ब्यौरा बी हा (ते पही असें उसी गलाया जे) इनें हुकमें गी कस्सियै पकड़ी लै ते अपनी कौम गी बी गलाई दे जे ओहदे उत्तम हिस्सें गी घुट्टियै पकड़ी लैन। अ'ऊं तुगी तौले गै बदकारें दा घर दसगा¹ ॥ 146 ॥

अ'ऊं तौले गै ऐसे लोकें गी अपने नशानें शा बंचत करियै दूर करी देगा जिनें ब्यर्थ गै इस

تَرَبُّيْ وَلَكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَبُّيْ ۚ فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبَّتْ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٤﴾

قَالَ يُمُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلَامِي ۖ فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَنْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ ۖ فَخَذَهَا بِقُوَّةٍ وَأَمَرَ قَوْمَكِ يَا خُذْهَا بِأَحْسَنِهَا ۖ سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٦﴾

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي

1. यानी बदकारियें गी स'जा देइयै उंदे अन्जाम गी प्रकट करी देगा।

संसार च घमंड कीता ऐ ते जेकर ओह हर (ममकन) नशान बी दिक्खी लैन तां बी ओह उनें आयतें पर ईमान नेई ल्यौडन ते जेकर ओह सिद्धा रस्ता दिक्खी बी लैन तां बी उसी कदें बी नेई अपनाडन ते जेकर ओह गुमराही दा रस्ता दिक्खन तां उसी अपनाई लैडन। एहदी ब'जा एह ऐ जे उनें साढ़े हुकमें गी झुठलाया ऐ ते उंदे कनै बे-परबाही करा करदे न ॥ 147 ॥

ते ओह लोक जिनें साढ़ी आयतें गी ते मरने दे बा'द मुलाकात गी झुठलाया ऐ उंदे सारे कर्म जाया होई गे न। ओह सिर्फ अपने कर्में दा बदला पाडन ॥ 148 ॥ (रकू 17/7)

ते मूसा दी कौम नै ओहदे (सफर¹ पर जाने दे) बा'द अपने गैहनें कनै इक बच्चा बनाई लैता। ओह सिर्फ इक बगैर रूहै दा जिसम हा जेहदे चा सिर्फ इक निरर्थक² अवाज निकलदी³ ही। क्या उनें इन्ना बी बिचार नेई कीता जे ओह उंदे कनै नां ते बुद्धि-संगत गल्ल करदा ऐ ते नां गै उनेंगी कोई हदायत दा रस्ता दसदा ऐ। उनें उसी बिला ब'जा गै अपना उपास्य बनाई लैता ते ओह मुश्रिक (अनेकेरवरवादी) बनी गे ॥ 149 ॥

ते जिसलै ओह शर्मिदा होई गे ते उनें समझी लैता जे ओह गुमराह होई गेदे हे ते उनें गलाया जे जेकर साढ़ा रब्ब साढ़े पर रैहम नेई करग ते असेंगी माफ नेई करग तां अस घाटा खाने आहलें चा होई जागे ॥ 150 ॥

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةَ
تِلْكَ يُؤْمِنُ بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ
لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ
الْعِيبِ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٧﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
حَصِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْرُونَ إِلَّا
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ
عِجَالًا حَسَدًا لَّهُ خُورًا الْمَيْرِ وَآتَتْهُ
لَا يَكْفُرُ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا
إِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ
صَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرِحْخَمًا رَبَّنَا
وَيَعْمُرْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

1. एह ओह सफर ऐ जेहदा जिकर आयत 143 च होई चुके दा ऐ। यानी जिसलै हजरत मूसा अल्लाह दे सादे पर चाली रातीं आसतै फाड़ै पर गे हे।

2. मूल शब्द 'खुवार' दा अर्थ ऐ गौ, बैल, भिड्ड, बक्करी दी अवाज जेहको निरर्थक होंदी ऐ। (अकरब)

3. यानी ओह बच्चा ऐसा हा जे ओहदे च इक पासेआ हवा जंदी ही ते ओहदे चा सीहटी आंगर अवाज निकलदी हौ जिस चाल्ली खडौने च होदी ऐ।

ते जिसलै मूसा गुस्सै च ते अत दुखी होइयै अपनी कौम कश परतियै आया तां उसनै गलाया जे तुसैं मेरे बा'द जेहकी मेरी नमाइंदगी कीती ओह अत बुरी ही। क्या तुसैं अपने रब्ब दे हुकम बाँर तौल कीती? (ते घबराई गे जे मूसा हूनै तक की नेई आए) उस बेलै मूसा नै वह्नी आहलियां तख्तियां धरती पर रक्खी दित्तियां ते अपने भ्राऊ दे सिरै दे बाल पकड़ियै उसी अपने पासै घसीटना लगे तां उसनै गलाया जे हे मेरे अम्मां जाए! कौम दे लोकें मिगी कमजोर समझेआ ते ममकन हा जे ओह मिगी मारी दिंदे। इस आसतै तू दुश्मनैं गी मेरे खलाफ हस्सनै¹ दा मौका नेई दे ते मिगी जालम लोकें च शामिल नेई कर ॥ 151 ॥

(एह सुनियै मूसा नै) गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे भ्राऊ गी माफ कर ते असें दौनीं गी अपनी रैहमत च दाखल करी दे ते तू रैहम करने आहलें च सारैं शा बड्डा ऐं ॥ 152 ॥ (रुकू 18/8)

(इस पर अल्लाह नै गलाया) ओह लोक जिनें बच्छे गी (अबादत आसतै) चुनी लैता, उंदे पर उंदे रब्ब पासेआ गजब (कैहर) नाजल होग ते उससै चाल्ली संसारक अपमान बी ते अस झूठ गंधने आहलें गी इससै चाल्ली दी स'जा दिन्ने होत्रे आं ॥ 153 ॥

ते ओह लोक जिनें कुकर्म कीते फही (उनें कुकर्म गी छोड़ियै) अल्लाह पासै परतोई आए ते ओहदे पर ईमान लेई आए, तेरा रब्ब सच्चें गै इस तोबा (प्राहचिंत) दे बा'द बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला साबत होग ॥ 154 ॥

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ
أَسِيفًا قَالَ بِسْمَا حَلَفْتُمْ إِنِّي مِنَ بَعْدِيِّ
أَعْمَلِكُمْ أَمَرَ رَبِّي كُمْ^٤ وَاللّٰقَى الْاَلْوَا ح
وَآخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ اِلَيْهِ^٥ قَالَ ابْن
أُمَّر اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُوْنِي وَكَادُوْا
يَقْتُلُوْنِي^٦ فَلَا تُشْمِتْ بِي الْاَعْدَاءَ وَلَا
تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلَا خِيْ وَأَدْخِلْنَا فِي
رَحْمَتِكَ^٧ وَأَنْتَ اَرْحَمُ الرَّحِيْمِيْنَ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا الْعِجْلَ سَيِّا لَهُمْ
غَضَبٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرِيْنَ ۝

وَالَّذِيْنَ عَمِلُوا السَّيِّا تَسْرًا تَابُوْا مِن
بَعْدِهَا وَاٰمَنُوْا اِنَّ رَبَّكَ مِنۡ بَعْدِهَا
لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

1. हजरत मूसा अपनी कौम दे शिर्क च फसी जाने करी अत गुस्से च हे ते उंदा रोह अपने भ्राऊ पर ज्यादा हा जे जिसलै उनें कौम च शिर्क दे लखन भांपी लैते हे तां उंदे कनै की नथे लड़े-भिड़े? इस आसतै उंदे पर ज्यादा रोह जाहर कीता तां जे कौम दे बाकी सब्बै लोक डरियै अपना सुधार करी लैन।

ते जिसलै मूसा दा रोह थोढ़ा ठंढा होआ तां उसनै बी ओह तख्तियां (जिंदे पर अल्लाह दे हुकम लिखे गेदे हे) चुक्की लैतियां ते उंदे लेखें च उनें लोकें आस्तै रैहमत ते हदायत ही, जेहके अपने रब्ब शा डरदे न ॥ 155 ॥

ते मूसा नै अपनी कौम दे लोकें चा सहतर आदमियें गी साढ़े निश्चत कीते दे, थाहरे पर आहनने आस्तै चुनी लैता, फही जिसलै उंदे पर भंचाल¹ आया तां उस (मूसा) नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! जेकर तू चांहदा तां तू उनें गी बी ते मिगी बी पैहलें गै तबाह करी दिंदा। क्या तू असेंगी मूरखें दी मूरखता दे कर्म दी स'जा च तबाह करना चाहन्ना ऐं? एह (जे किश बी होआ) सिर्फ तेरी इक अजमैश ही तू इनें अजमैशें राहें जिनेंगी चाहन्ना ऐं गुमराह करार दिन्ना ऐं ते जिनें गी चाहन्ना ऐं हदायत दिन्ना ऐं। तू साढ़ा कफ़ील (कम्म बनाने आहला) ते दोस्त ऐं। इस आस्तै तू असेंगी बख्शी दे ते साढ़े पर रैहम कर ते तू बख्शाने आहलें च सारें शा बेहतर ऐं ॥ 156 ॥

ते तू साढ़े आस्तै इस दुनियां च बी नेकी लिख के आखरी जिंदगी च बी (नेकी लिख) अस ते तेरे पासै आई गेदे आं (इस पर अल्लाह ने) फरमाया जे अ'ऊ अपना अजाब जिसी चाहन्ना उसी पजान्ना आं (यानी) जेहका अजाब दा हक्कदार होंदा ऐ, ते मेरी रैहमत हर इक चीजा पर छाई दी ऐ। इस आस्तै अ'ऊ जरूर उसी उनें लोकें आस्तै लिखड² जेहके संयम अखत्यार करदे न ते ज़कात/ दान दिंदे न ते जेहके लोक साढ़ी आयतें पर ईमान ल्यौंदे न ॥ 157 ॥

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابَ ۗ وَفِي سَخَطِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٥﴾

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّاي ۖ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السَّفَهَاءُ مِنَّا ۚ إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ ۖ أَنْتَ وَلِيُّنَا ۖ فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

وَكَتُبْنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا أَلَيْنِكَ ۖ قَالَ عَدَايَ أَصِيبُ بِهِ مَن أَشَاءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۖ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يَوْمُونَ ﴿١٥٧﴾

1. भंचाल ते कुदरती निजमें मताबक आया हा, पर जाति दे शिकं कारण हचरत मूसा नै ए समझेआ जे शायद असेंगी स'जा देने आस्तै ऐसा होआ।
2. यानी रैहम शा इन्कार करने आहले लोक बी लाह हासल करडन, पर मोमिनें आस्तै ते उसी जरूरी करी दिता गेदा ऐ।

ओह लोक जेहके साढ़े इस रसूल (हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम) दा अनुसरण करदे न जेहका नबी ऐ ते उम्मी (अनपढ़) ऐ। जेहदा जिकर तौरात ते इज्जील च उंदे (यहूदिये ते ईसाइये) कश लिखे दा मजूद ऐ। ओह उनेगी नेक गल्लें दा हुकम दिंदा ऐ ते बुरी गल्लें शा रोकदा ऐ ते सब पवित्तर चीजां उंदे आस्तै ल्हाल करदा ऐ ते सब बुरी चीजां उंदे आस्तै र्हाम करार दिंदा ऐ ते उंदे (रिती-रवाजे दे) बोझ ते उंदे गलें च पाए दे तौक (लड्डन) उंदे शा दूर करदा ऐ। इस आस्तै जेहके लोक ओहदे पर ईमान ल्याए ते उस गी ताकत पजाई, पही उस गी मदद दिती ते ओह उस नूर दे पिच्छें चली पे, जेहका ओहदे पर नाजल कीता गेआ हा ऊए लोक कामयाब होडन ॥ 158 ॥ (रुकू 19/9)

आख जे हे लोको! अ'ऊं तुंदे कश अल्लाह दा रसूल (बनियै आए दा) आं! गासैं ते धरती पर उसी गै बादशाहत हासल ऐ। ओहदे सिवा कोई उपास्य नेई। ओह जींदे बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ। इस आस्तै अल्लाह ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याओ जो नबी बी ऐ ते उम्मी बी। जेहका अल्लाह ते ओहदी गल्लें पर ईमान रखदा ऐ। ओहदा अनुसरण करो तां जे तुस हदायत पाई सको ॥ 159 ॥

ते मूसा दी कौम दे लोके चा एक गरोह ऐसा बी ऐ, जेहका सचाई राहें हदायत पा करदा ऐ, ते ओह इसै दे अधार पर (संसार च) न्यांS करा करदे न ॥ 160 ॥

ते असैं उनेगी बाहरें कबीलें च बंडी दिता (जेहके हून त्रक्की करियै/बधियै कौमां बनी गेदे न) ते उस (मूसा) दी कौम दे लोके जिसलै ओहदे शा पानी मंगेआ तां असैं मूसा

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ
فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَرْهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُجِلُّ لَهُمُ الظُّلُمَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْحَبَائِكِ وَيَصْغُرُ عَنْهُمْ إِصْرُهُمْ
وَالأَعْلَى الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَأَلْزَمْنَا
الْمُنَافِقِينَ وَعَزَّرْنَاهُ وَنَصَرْنَاهُ وَاتَّبَعُوا
التَّوْرَةَ الَّتِي أَنْزَلْنَا مَعَهُ ۗ أَوَلَيْكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٨﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٥٩﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ
وَبِهِ يَعْتَدِلُونَ ﴿١٦٠﴾

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا
وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ
قَوْمُهُ أَنْ اصْرِبْ بِصَوَابِكَ الْحَجَرَ ۗ

पर वह्नी कीती जे जा ते अपना सोटा (फलाने) पत्थर पर मार (जिसलै उसनै ऐसा कीता) तां ओहदे चा बारां सीरां फुट्टी पेइयां ते हर कबीले नै अपना-अपना घाट मन्नी लैता ते असें उंदे पर बदलें दी छौं कीती ते असें उंदे आस्तै खुंबा¹ ते बटेर पैदा कीते ते गलाया जे जे किश असें तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा पवित्तर चीजां खाओ ते उनें साढ़े पर जुलम नेई कीता, बल्के ओह अपने आपै पर गै जुलम करा करदे हे ॥ 161 ॥

ते याद करो जिसलै उनेंगी गलाया गेआ जे इस अलाके च र'वो ते एहदे चा जित्थुआं चाहो खाओ ते आखदे जाओ अस बोझ² हल्का कीते जाने आस्तै नवेदन करने आं ते (इस सामने आहले शैहरै दे) दरोआजे च फरमांबरदारी करदे होई दाखल होई जाओ। उसलै अस थुआड़ियां भुल्लां माफ करी देगे ते पूरी चाल्ली फरमांबरदारी करने आहलें गी होर बी इनाम देगे ॥ 162 ॥

इस पर बनी इस्राईल चा जालम लोकें उस गल्ला गी बदलियै जेहकी उनेंगी आखी गेई ही, इक होर³ गल्ल गलानी शुरू करी दित्ती। उसलै असें उंदे पर उंदे जुलमें कारण गासा थमां अजाब उतारेआ ॥ 163 ॥ (रुकू 20/10)

ते (हे रसूल!) इंदे (बनी इस्राईल) शा उस बस्ती दे बारे च पुच्छ जेहकी समुंदरै दे कंठे ही जिसलै जे ओह सब्⁴ (शनिवारै दे दिनै)

فَأَنْبَجَسَتْ مِنْهُ أَثْنَا عَشَرَ عَيْنًا ۖ قَدْ
عَلِمَ كُلُّ أَنَاثٍ مَّرَبَّهُمْ ۗ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ
الْعَمَامَ ۖ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلَٰوَىٰ ۗ
كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۗ وَمَا
ظَلَمُوْنَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا
مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا
الْبَابَ سَجْدًا تَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ ۗ
سَنُرِيكَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٢﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ ۖ مَا كَانُوا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٣﴾

وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةً
الْبَحْرِ ۗ إِذْ يُعَدُّونَ فِي السَّبْتِ إِذْ نَأْتِيهِمُ

1. मूल शब्द 'मन्न-व-सलवा' आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 58.

2. दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 59.

3. बनी इस्राईल गी शैहरै च फरमांबरदारी कनै दाखल होने ते प्रार्थना करने दा हुकम हा, पर उनें हासे-मखौल शा कम्म लैता ते बे-हूदा गल्लां करना शुरू करी दितियां जेहदे करी अजाब आई गेआ।

4. 'सब्' -शनिवार दे दिनै बारे यहूदियें गी आदेश हा जे उस रोज किसै चाल्ली दा संसारक कम्म नेई करन बल्के अल्लाह गी याद करन।

दे हुकमै बारै ज्यादाती शा कम्म लैदे हे। जिसलै उदियां मच्छियां सब्ब आहलै ध्याड़े उंदे कश झुडें दे झुड' बनाइयै औदियां हियां ते जिस रोज ओह सब्ब नथे मनदे तां ओह नथियां औदियां। इस चाल्ली अस उंदी ना-फरमात्री कारण उंदा इम्तिहान लैदे हे ॥ 164 ॥

ते जिसलै उंदे (बनी-इस्राईल) चा इक गरोह ने (दूए गरोह कन्नै) गलाया जे तुस इस कौम दे लोकें गी हुकम की दिंदे ओ जिनेंगी अल्लाह तबाह् करने आहला ऐ ते बौहत बड्डा अजाब देने आहला ऐ? तां उनें परता दिता जे थुआड़े रब्ब दे सामने बरी होने आस्तै (असें उनें लोकें गी नसीहत करी दिती ही) ते तां जे ओह संयम अखत्यार करन ॥ 165 ॥

इस आस्तै जिसलै उनें लोकें उस नसीहत गी भुलाई दिता जेहकी उनेंगी दिती गेदी ही तां असें उनें लोकें गी जेहके बुरी गल्लें शा रोकदे हे मुक्ति प्रदान करी दिती, पर जेहके लोक जालम हे उनेंगी इक दर्दनाक अजाब च सुट्टी दिता की जे ओह आज्ञा पालन करने शा बाहर निकला करदे हे ॥ 166 ॥

पही जिसलै उनें उनें गल्लें शा बाज औने दी बजाऽ, जिंदे शा उनेंगी रोकेआ गेआ हा, होर बी अग्गें बधना शुरू करी दिता तां असें उनेंगी गलाया जे तुच्छ (जलील) बांदर² बनी जाओ ॥ 167 ॥

ते याद कर जिसलै तेरे रब्ब नै अलान करी दिता जे ओह उंदे (यहूदियें) पर क्यामत तक

حِسَابُهُمْ يَوْمَ سَبِّهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا
يَسْتَمُونَ لِآثَاتِهِمْ كَذَلِكَ نَبِّؤُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ
قَوْمًا لَا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَدِّبُهُمْ
عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا سَأَلُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَبْنَا الَّذِينَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ بَيِّنٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَنَاهِئِ أَعْنَاهُ قُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ

1. जानवर बी दिनें गी पन्छानी जंदे न। हिंदुएं दे घाटें पर जिस दिन लोक आटा बगैरा पांदे न, उस रोज उत्थें बड़ी संख्या च मच्छियां आई जंदियां न।
2. दिक्खो सूर : बकर : टिप्पणी आयत नं. 77.

ऐसे लोक नयुक्त करदा रौहग जेहके उनेंगी तकलीफ़देह अजाब दिंदे रौहडन (फही केह ऐसा गै होआ जां नेई?) सच्चें गै तेरा रब्ब स'जा देने च तौल¹ करदा ऐ ते ओह यकीनन बौहत बख़ाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला बी ऐ ॥ 168 ॥

ते असें उनेंगी धरती पर गरोह दर गरोह फलाई दिते दा ऐ (पर हून बी) उंदे च किश लोक नेक न ते किश बुरे² ते अस उनें गी चंगे ते माड़े हालातें राहें परखदे रौहन्ने आं तां जे ओह (अपनी गल्लियें शा) बाज आई जान ॥ 169 ॥

पर पैहले बनी-इस्माईल दे बा'द किश होर (बनी-इस्माईल) खड़े होई गे न जेहके दिक्खने च ते मूसा दी कताबा दे बारस न, पर ओह असल च इस संसार दी माया समेटदे रौहदे न ते लोके कनै गलांदे न जे अल्लाह असेंगी जरूर माफ करी देग ते जेकर उंदे कश उस्से चाल्ली दा किश होर धन आई जा तां ओह उसी बी लैने दी कोशश करदे न। क्या उंदे शा मूसा दी कताबा च एह बचन तथा लैता गेआ जे अल्लाह दे बारे च सिर्फ सच्च गलाऽ करन? ते जे किश उस कताबा च ऐ ओह उनें पढ़ी लैता ऐ, ते (एह जानदे न) जे आखरत दा घर संयमियें आस्तै बेहतर ऐ। क्या ओह (इन्नी गल्ल बी) नेई समझदे? ॥ 170 ॥

الْقِيَامَةَ مَنْ يَسْؤِمُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَعْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْحَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقَ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَاللَّذَّارِ الْأَخْرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

1. पवित्र कुरआन शा सिद्ध होदा ऐ जे अल्लाह स'जा देने च बड़ा हिल्ला ऐ। इस आस्तै इस आयत दा सिर्फ एह अर्थ ऐ जे जिसलै अल्लाह इन्सान गी स'जा दिंदा ऐ तां ओह तौले गै उसी पकड़ी लैदी ऐ ते कोई चीज ओहदे रस्ते च रोक नेई बनदी। इस आयत दा एह अर्थ नेई जे इद्धर कुसै नै पाप कीता ते उद्धर अजाब च शिरी गेआ।
2. एहदे शा साबत होआ जे एह बांदर मनुक्ख गै हे सिर्फ उंदे गुण बांदरें आंगर होई गेदे हे। बरना बांदरें दे नेक होने दा केह अर्थ? क्या बांदर बी नमाजां पढ़दे होंदे हे जां सजदा करदे होंदे हे ते जकात दिंदे होंदे हे?

ते जिनें लोकें मूसा दी कताबा गी मजबूती कनै पकड़े दा ऐ ते उनें नमाज़ गी कायम रक्खे दा ऐ अस ऐसे नेक लोकें दे अजर / सिले जाया नेई करगे ॥ 171 ॥

ते जिसलै असें फ़ाड़े गी उंदे उप्पर¹ चुक्केआ (तनेआ), आखो जे ओह एक सायबान हा ते उनें समझेआ जे ओह उंदे उप्पर पौने गै आहला ऐ ते असें गलाया जे जे किश असें तुसेंगी दिसे दा ऐ, उसी छोटियै पकड़ी लैओ ते जे किश ओहदे च ऐ उसी याद रक्खो तां जे तुस संयमी बनी जाओ ॥ 172 ॥ (रुकू 21/11)

ते जिसलै तेरे रब्ब नै बनी आदम दियें पिट्टी चा उंदी संतान गी कइहेआ ते उनेंगी उंदी जानें पर गुआह ठरहाया (ते पुच्छेआ) क्या अ'ऊं थुआइ़ा रब्ब नेई? उनें गलाया जे हां-हां! अस (इस गल्ला दी) गुआही दिने आं (असें एह इस आरतै कीता) तां जे तुस क्यामत आहलै रोज कुतै एह नेई गलान लगे जे अस ते इस (तलीम) शा भलेआं अनजान हे ॥ 173 ॥

जां एह गलाई देओ जे (साढ़े जमाने शा पैहलें) सिर्फ साढ़े बब्ब-दादें शिक कीता हा ते अस ते उंदे बा'द इक कमजोर नसल हे। क्या तू असेंगी उनें लोकें दे कर्म दे बदले च हलाक करगा जेहके झूठे हे? ॥ 174 ॥

ते इसै चाल्ली अस आयतें गी तफसील कनै ब्यान करने आं ते (मेद रक्खने आं) जे ओह (इन्कारी) अपनी गलतियें शा स्की जाडन ॥ 175 ॥

وَالَّذِينَ يَمَسُّونَ بِالْأَيْدِي وَالْأَقَامُوا
الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٧١﴾

وَإِذْ تَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ
وَوَضُّوْا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ؕ خُذُوا مَا
أَتَيْنَكُم بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿٧٢﴾

وَإِذْ أَخَذَرَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ
ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ ؕ أَلَسَتْ بِرَبِّكُمْ ؕ قَالُوا بَلَى
شَهِدْنَا ؕ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا
عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿٧٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ ؕ أَفَتُهْلِكُنَا
بِمَا فَعَلَ الْمُبِطُونَ ﴿٧٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٧٥﴾

1. यानी उंदे प्रमुख लोकें गी तूर पर्वत दे ख'ल्ल (पैरें च) खडेरी दिता हा तां जे ओह बी उसदा नजारा दिक्की लैन। (खरूज 19:17) जिसलै पर्वत दे ख'ल्ल मनुक्ख खड़ोंदा ऐ तां इयां सेही होंदा ऐ आखो जे पर्वत सायबान आंगर ओहदे उप्पर ऐ।

ते तू उनेंगी उस शख्स दा हाल पढ़ियै सुनाऽ जिसी असें अपने नशान दिते हे पही ओह उंदे शा तलैहटियै बक्खरा¹ होई गोआ हा। इस आस्तै शतान ओहदे पिच्छे पेई गोआ हा ते ओह गुमराह लोके च शामिल होई गोआ ॥ 176 ॥

ते जेकर अस चाहदे तां उनें नशानें राहें उसी श्रेश्ठता प्रदान करी दिंदे, पर ओह आपूं धरती पासै झुकी गोआ ते अपनी खाहशें दे मगर चली पेआ। इस आस्तै ओहदी हालत उस कुत्ते आंगर ऐ जिसी मारने आस्तै तू कोई चीज चुक्के तां बी ओह हौंकदा ऐ ते जेकर तू उसी छोड़ी देरें तां बी हौंकदा रौंहदा ऐ। इथ्यै हालत उस कौम दे लोके दी ऐ जेहके साढ़े नशानें गी झुठलांदे न। इस आस्तै तू एह हालत उनेंगी सुनाऽ तां जे ओह किश सोचन-समझन ॥ 177 ॥

उस कौम दे लोके दी हालत बौहत बुरी ऐ जिनें साढ़ी आयतें गी झुठलाया ऐ ते ओह इस कम्मै राहें सिर्फ अपनी जानें पर जुलम करदे हे ॥ 178 ॥

जिनें गी अल्लाह हदायत देऐ ओह गै हदायत पाने आहले होंदे न ते जिनेंगी गुमराह करी देऐ, ऊऐ लोक चाटा खाने आहले होंदे न ॥ 179 ॥

ते असें जिनें ते इन्सानें गी रैहमत आस्तै पैदा कीता ऐ, पर नतीजा एह निकलदा ऐ जे उंदे चा ज्यादातर लोक जहन्म दे पात्तर बनी

وَآتِلْ عَلَيْهِمُ بَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخْ
مِنْهَا فَاَتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ
الْعٰوِيْنَ ﴿٧٦﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ
إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ ۚ فَمَسَّلَهُ كَمِثْلِ
الْكَلْبِ ۚ إِنَّ تَحْمِلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ
تَتَرَمَّهٖ يَلْهَثُ ۗ ذٰلِكَ مِثْلَ النُّوْمِ الَّذِيْنَ
كَذَّبُوْا بِآيَاتِنَا ۚ فَاقْصِصْ الْقِصَصَ
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا لِّلنُّوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيَاتِنَا
وَأَنفُسُهُمْ كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى ۚ وَمَنْ
يُضِلّْهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِيْنِ
وَ الْإِنْسِ ۗ لَهُمْ قُلُوْبٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا

1. तौरात ते भाष्यकार 'बलअम् बाऊर' नां दे इक शख्स दा हाल ब्यान करदे न जेहिदयां घटनां इस परिस्थिति कन्नें मिलदियां-बुलदियां न, पर असल च एह इक द्रिश्टांत ऐ (मसाल ऐ)। जेहका बी कोई शख्स अपने-आपै गी ऐसा बनाई लै एह उपमा उससे पर पूरी उतरग ते ऊऐ 'बलअम् बाऊर' बनी जाग।

जंदे न, की जे उंदे दिल ते हैन, पर ओह उंदे कन्नै समझदे नेई, उंदियां अकहीं ते हैन, पर ओह उंदे कन्नै दिखदे नेई, उंदे कन्न ते हैन, पर ओह उंदे कन्नै सुनदे नेई। ओह लोक उंगरें आंगर न बल्के उंदे शा बी बुरे न। (असल गल्ल एह ऐ जे) ओह बिल्कुल मूर्ख न ॥ 180 ॥

ते अल्लाह दे नेकां अच्छे गुण न। इस आस्तै तुस उनें गुणें राहें ओहदे अगें प्रार्थनां करा करो ते उनें लोकें गी छोड़ी देओ जेहके ओहदे गुणें दे बारे च गलत (ते मनघड़त) गल्लां करदे न। उनेंगी उंदे कर्म दा बदला दिता जाग ॥ 181 ॥

ते जो मख्नूक असें पैदा कीती दी ऐ, ओहदे चा इक गरोह ऐसा ऐ जेहका सच्च राहें लोकें गी हदायत दिंदा ऐ ते सचाई दे अधार पर गै फैसला करदा ऐ ॥ 182 ॥ (रूकू 22/12)

ते ओह लोक जो साढ़ी आयतें गी झुठलांदे न अस उनेंगी बल्लें-बल्लें ऐसे रस्तें चैं हलाकत पासे खिचदे होई आहनगे, जिनें गी ओह नेई जानदे ॥ 183 ॥

ते अ'ऊं (किश चिर) उनें गी ढिल्ल देआ करना। मेरा उपाऽ बड़ा मजबूत ऐ ॥ 184 ॥

क्या ओह एह नेई सोचदे जे उंदे साथी (हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम) गी किसै चाल्ली दा जनून नेई ऐ। ओह ते जाहरा-बाहरा सचेत करने आहला ऐ ॥ 185 ॥

क्या ओह गासैं ते धरती दी बादशाहत पर गौर नेई करदे ते हर उस चीजा पर जिसी अल्लाह नै पैदा कीते दा ऐ (ते इस गल्ला

وَأَلْهَمُوا عَيْنِينَ لَا يَبْصُرُونَ بِهَا ۗ وَوَلَّهُمْ
أَذَانًا لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۗ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ
بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْعٰفِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا
وَذُرُوا الَّذِينَ يُبْجِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ ۗ
سَيُجْرَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعْدِلُونَ ﴿١٨٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٣﴾

وَأْمَلُوا لَهُمْ ۗ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٤﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا ۗ مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ
جِنَّةٍ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٥﴾

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۗ وَأَنْ

पर बी जे) शायद उंदी तबाही दा समां लागै आई गोदा ऐ। फही ओह इस खुल्ली गल्ला दे बा'द किस गल्ला दे अधार पर ईमान ल्यौडन ? ॥ 186 ॥

जिसी अल्लाह गुमराह करार देऐ उसी कोई बी हदायत देने आह्ला नेई ते ओह उनेंगी अपनी उदंडता¹ च भटकदे होई छोड़ी दिंदा ऐ ॥ 187 ॥

(हे रसूल!) तेरे बरोधी तेरे शा क्यामत दे बारे सुआल करदे न जे ओह कदू औग, तू गलाई दे जे इसदा इलम सिर्फ मेरे रब्ब गी ऐ। उसी ओहदे अपने समें पर सिर्फ ऊऐ जाहर करग (हां) ओह गासैं च बी ते धरती च बी भारी होग ते थुआड़े कश चानक गै आई जाग। ओह तेरे शा क्यामत दे बारे च बी इस चाल्ली सुआल करदे न जे आखो तेरे पर बी ओहदा समां जानने दी धुन सुआर ऐ। तू गलाई दे (मेरे आस्तै ते इन्ना काफ़ी ऐ) जे उस दा पता सिर्फ अल्लाह गी ऐ, पर मते-हारे लोक इसी नेई जानदे ॥ 188 ॥

फही तू गलाई दे जे अ'ऊं अपनी जान आस्तै नां ते कुसै लाह दा मालक आं ते नां कुसै नुकसान दा। हां! मिगी ऊऐ थ्होग जो अल्लाह गी पसंद होग ते जेकर मिगी ग़ैब दा पता होंदा तां अपने आस्तै भलाइयें चा मतियें-हारियें गी समेटे लैंदा ते मिगी कदें कोई तकलीफ नेई पुजदी, पर अ'ऊं ते सिर्फ मोमिनें गी सचेत करने आह्ला ते खुशखबरी देने आह्ला आं ॥ 189 ॥ (रुकू 23/13)

ऊऐ ऐ जिसने तुसेंगी इक जान चा पैदा कीते दा ऐ ते उससै दी किसमै चा ओहदा जोड़ा

عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۚ
فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٦﴾

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۗ وَيَذَرُهُمْ
فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۗ قُلْ
إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي ۚ لَا يُجَلِّئُهَا
لِيُوقْتِهَا إِلَّا هُوَ ۗ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ
يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۗ قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِن لَّا أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

قُلْ لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ وَلَوْ كُنْتَ أَعْلَمُ
الْغَيْبِ لَاسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۗ وَمَا
مَسَّنِيَ السُّوءُ ۗ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٩﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

1. यानी जो सरकशी करदा ऐ उसी हदायत नेई दिंदा, पर जेहका तोबा करदा ऐ उसी हदायत दिंदा ऐ।

बनाया ऐ तां जे ओह ओहदे कन्नै लगाऽ रक्खियै सकून (शांति) हासल करै। इस आस्तै जिसलै ओह उसी खट्टी लैदा ऐ तां ओह थोड़ा हारा बोझ चुक्की लैदी ऐ ते उसी लेइयै फिरदी ऐ। फही जिसलै ओह किश बोझल होंदी जंदी ऐ तां दमै (मड़द-जनानी) अपने अल्लाह अगमें, जो उंदा रब्ब ऐ, प्रार्थनां करदे न जे जेकर तूं असंगी इक नरोआ बच्चा देगा तां अस तेरे शुकरगजार बंदे बनी जागे। ॥ 190 ॥

पर जिसलै ओह उनेंगी नरोआ बच्चा प्रदान करदा ऐ तां ओह दमै उस संतान चा जेहकी उनेंगी अल्लाह नै प्रदान कीती दी होंदी ऐ ओहदे शरीक बनाना लगी पौंदे न, पर अल्लाह उंदे शिक थमां बौहत् उप्पर ऐ ॥ 191 ॥

क्या ओह उनेंगी अल्लाह दा शरीक बनांदे न जेहके किश बी पैदा नेई करी सकदे, बल्के ओह आपूं पैदा कीते जंदे न ॥ 192 ॥

ते ओह उंदी (मुश्रिकें दी) किश मदाद करने दी जरा बी ताकत नेई रखदे ते नां अपनी जानें दी मदद करी सकदे न ॥ 193 ॥

ते जेकर तूं उनें झूठे उपास्यें गी हदायत पासै बुलाएं तां ओह थुआड़ा अनुसरण नेई करी सकडन। थुआड़ा उनेंगी बुलाना जां चुप्प रौहना उंदे आस्तै इक-बराबर ऐ ॥ 194 ॥

जिनें लोकें गी तुस अल्लाह दे सिवा बुलांदे ओ ओह थुआड़े आंगर गै बंदे न। इस आस्तै तुस उनेंगी पुकारदे जाओ ते जेकर तुस सच्चे ओ तां ओह थुआड़े बुलारे दा जवाब ते देइयै दस्सन? ॥ 195 ॥

وَجَعَلْ مِنْهَا زُجُجًا لِيَسْكُنَ فِيهَا فُلَمَّا
تَغَشَّهَا حَمَلٌ خَفِيْفًا فَمَرَّتْ بِهِ
فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَاللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ
أَتَيْتَنَا صَالِحًا لَتُكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ ۝

فَلَمَّا أَتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا
أَتَاهُمَا فَتَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝

أَيُّشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ سِيَّئًا وَهُمْ
يُخْلِقُوْنَ ۝

وَلَا يَسْتَطِيعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَ لَا
أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ۝

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى
لَا يَتَّبِعُوْكُمْ سِوَاءَ عَلَيْكُمْ
أَدْعَاؤُهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ عِبَادٌ
أَمْثَلَكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ۝

क्या उंदे पैर हैन जिंदे कन्ने ओह चलदे न जां उंदे हल्थ हैन जिंदे कन्ने ओह पकड़दे न ते उंदियां अक्खीं हैन जिंदे कन्ने ओह दिखदे न जां उंदे कन्ने हैन जिंदे कन्ने ओह सुनदे न ? तूं उनेंगी गलाई दे जे अपने सारे शरीकें गी बुलाई लैओ ते फही सारे मिलियै मेरे खलाफ खड़जैतर रचो ते मिगी कोई ढिल्ल बी नेई देओ ॥ 196 ॥

मेरा दोस्त यकीनन ओह खुदा ऐ जिसनै एह कामिल कताब उतारी दी ऐ ते ओह नेक लोकें दा साथ दिंदा ऐ ॥ 197 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी तुस उस दे सिवा पुकारदे ओ ओह नां ते थुआड़ी मदद करने दी तफोक रखदे न ते नां अपनी जानें दी मदद करी सकदे न ॥ 198 ॥

ते जेकर तुस उनेंगी हदायत आहले पासै बुलाओ तां ओह सुनी नेई सकदे, ते तूं उनेंगी इय्यां दिक्खना ऐं जे आखो ओह तुगी दिक्खा करदे न। असल च ओह तुगी नेई दिक्खा करदे ॥ 199 ॥

(हे नबी! सदा) सैहनशीलता शा कम्म लै। मनुक्खी फितरत दे मताबक गल्लें दा हुकम दिंदा रोह ते मूर्ख लोकें शा मूह फेरी लै ॥ 200 ॥

ते जेकर शतान पासेआ तुगी कोई दुख पुजै तां तूं अल्लाह शा शरण मंग, जो बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 201 ॥

यकीनन ओह लोक जिनें उस बेलै संयम अखत्यार कीता जिसलै उनेंगी शतान आहले

أَلْهَمَّ أَرْجُلٌ يَّمْسُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آيْدٍ
يَبْطِشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُّبْصِرُونَ
بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يُّسْمِعُونَ بِهَا ۖ قُلِ
ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا ۖ فَلَا
تَنْظُرُونَ ﴿١٩٦﴾

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۗ وَهُوَ
يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ
نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَبْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا ۗ
وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا
يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

خَذُوا الْعَمْوَاً وَأَمْرًا بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

وَأَمَّا يَتْرَعْنَكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ
فَاسْتَجِدْ بِاللَّهِ ۗ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِّنْ

पासेआ औने आहला कोई ख्याल मसूस होआ ते ओह सचेत होई गे ते उंदियां अक्खीं खु'ल्ली गेइयां (ओह हदायत पाई लैंदे न) ॥ 202 ॥

ते इनें मुन्करें दे भाई-भाऽ ते उनेंगी गुमराही पासे खिचदे न ते फही कुसै चाल्नी दी कोई कसर बाकी नेई रखदे ॥ 203 ॥

ते जिसलै तू उंदे कश कोई खु'ल्ली नशान्नी नेई ल्यामें तां गलांदे न जे तू उस नशान्नी गी की नेई खिचियै लेई आया? तू गलाई दे जे अ'ऊं ते सिर्फ अपने रब्ब पासेआ अपने उप्पर उतरने आहली वह्नी दा अनुसरण करना। एह वह्नी थुआड़े रब्ब पासेआ दलीलें कनै पूर्ण ऐ ते मोमिनें आसतै हदायत बी ऐ ते रैहमत बी ऐ ॥ 204 ॥

ते (हे लोको!) जिसलै कुरआन पढ़ेआ जा, तां उसी सुना करो ते चुप्प र'वा करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा ॥ 205 ॥

ते (हे नबी!) तू अपने मनै च अपने रब्ब गी लहीमगी कनै ते भैऽ कनै याद करदा र'वा कर ते हौली अवाजा च संजा-भ्यागा (ऐसा करा कर) ते कदें बी अचेत (असावधान) लोकें च शामिल नेई हो ॥ 206 ॥

जेहके लोक तेरे रब्ब दे लागै¹ न, यकीनन ओह अपने रब्ब दी अबादत शा अपने-आपे गी बड्डा नेई समझदे ते उसदी स्तुति करदे रौहदे न ते ओहदे सामनै सजदे करदे रौहदे न ॥ 207 ॥ (रुकू 24/14)

الشَّيْطٰنِ تَدْكُرُوْاۙ وَاِذَا هُمْ مُبْصِرُوْنَ ۝۲

وَ اِحْوٰنَهُمْ يَمُدُّوْنَہُمْ فِی الْعٰی نُوْمٍ ۝۳

وَ اِذَا لَمْ تَأْتِہُمْ بِاٰیٰتٍ قَالُوْا لَوْلَا جِئْتِنٰی بِہَاۙ قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا یُوحٰی اِلَیَّ مِنْ رَبِّیْ ۙ هٰذَا بَصٰیْرٌ مِّنْ رَبِّکُمْ وَ هُدٰی وَ رَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ۝۴

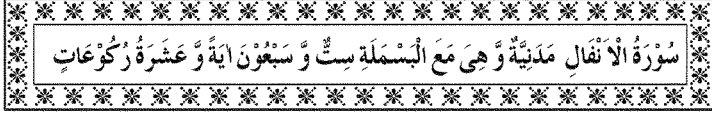
وَ اِذَا قُرِیَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوْا لَہٗ وَ اَنْصِتُوْا لَعَلَّکُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝۵

وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِیْ نَفْسِکَ تَضَرُّعًا وَ خِیْفَةً وَ دُوْنَ الْجَہْرِ مِنْ الْقَوْلِ بِالْعُدُوِّ وَ الْاَصْحٰلِ وَ لَا تَكُنْ مِنْ الْغٰفِلِیْنَ ۝۶

اِنَّ الدِّیْنَ عِنْدَ رَبِّکَ لَا یَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِہٖ وَ یَسْبِحُوْنَہٗ وَ لَہٗ یَسْجُدُوْنَ ۝۷

ooo

1. यानी जिनेंगी सम्मान मिले दा ऐ।

सूर: अल्-अन्फाल

एह सूर : मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छिहत्तर आयतां ते दस्स रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रह्म
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(हे रसूल!) लोक तेरे शा गनीमत दे धन
बारे सुआल पुछदे न तूं (उनेंगी) गलाई दे
जे गनीमत दा धन अल्लाह ते ओह्दे रसूल
आस्तै ऐ। इस आस्तै अल्लाह दा संयम
अखत्यार करो ते आपस च सुधार दी
कोशश करो ते जेकर तुस मोमिन ओ तां
अल्लाह ते ओह्दे रसूल दी आज्ञा दा पालन
करो ॥ 2 ॥

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ
وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ
بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

मोमिन ते सिर्फ ऊऐ न जे जिसलै (उंदे सामनै)
अल्लाह दा जिकर कीता जा तां उंदे दिल डरी
जान ते जिसलै उंदे सामनै उस दियां आयतां
पढ़ियां जान तां ओह् अपने ईमान गी होर बी
बधाई देन। इस दे अलावा (मोमिन ओह् न)
जेह्के अपने रब्ब पर भरोसा रखदे न ॥ 3 ॥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ
وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَمَّتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ
زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ①

(इस्से चाह्नी असली मोमिन ऊरे न) जेहके (शर्ते मताबक) नमाजां पढ़दे न ते जे किश असें उनेगी दिते दा ऐ, ओहदे चा खर्च करदे न ॥ 4 ॥

एह लोक गै सच्चे मोमिन न। उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश बड्डे उच्चे दरजे ते मुक्ति दा समान ते इज्जत आहली रोजी ऐ ॥ 5 ॥

एह (इनाम उनेगी) इस कारण (मिलग) जे तेरे रब्ब नै तुगी इक खास मकसद कनै तेरे घरे थमां कड्डे दा ऐ ते मोमिनें चा इक गरोह गी एह बौहत बुरा¹ लग्गा करदा हा ॥ 6 ॥

ओह² तेरे कनै सच्च बंदोई औने दे बा'द इस चाह्नी बैहस करदे न आखो जे (इस्लाम दा सादा) उनेगी मोती पासै धक्की जा करदा ऐ ते (इय्यां सेही होंदा ऐ जे) ओह (उस मौती गी सामनै अपनी अक्खीं) दिक्खा करदे न ॥ 7 ॥

ते (उस समे गी याद करो) जिसलै अल्लाह द'ऊं दलें चा इक दा बा'यदा करदा हा जे ओह तुगी मिलग (यानी उंदे कनै टाकरा होग) ते तेरी इच्छा एह ही जे जिस दल कश हथ्यार नेई न ओह तेरे कनै मिलै ते अल्लाह एह चांहदा हा जे ओह अपने हुकमें राहें

الَّذِينَ يُتِمُّونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٤﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

كَمَا أخرجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكُرِهُونَ ﴿٦﴾

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٧﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الظَّالِمَاتِ أَنَّهُا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٨﴾

1. इस आयत कनै ईसाइयें दे ओह इतराज मुक्की जंदे न जे मुसलमान गनीमत दे लालच पिच्छें हमले करदे हे, की जे पवितर कुरआन दा कथन ऐ जे मोमिन जिहाद करने शा नेई डरदे, पर खून-खराबे दी ब'जा करी एहदे कनै नफरत करदे हे।
2. यानी इन्कार करने आहले लोक। मोमिन लोक ते युद्ध गी पसंद नेई करदे, पर ओह अल्लाह दा हुकम मनने आस्तै त्यार हे जियां जे पैहलें आहली ते दूइयें केई आयतें शा साबत होंदा ऐ। किश विद्वानें एहदा अर्थ एह कीते दा ऐ जे सहाबा जिहाद दे हुकम पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै बैहस करदे हे जे एह हुकम की मिलेआ ऐ, पर एह गल्ल पवितर कुरआन ते इतिहास थमां निराधार सिद्ध होंदी ऐ।

الْأَقْدَامِ ۝

देए ते तां जे थुआड़े दिलें गी मजबूत करी देए, ते इस (बरखा) राहें थुआड़े पैरें गी मजबूत करी देए ॥ 12 ॥

(एह ओह समां हा)जिसलै तेरा रब्ब फरिशें गी बी वह्नी करा करदा हा जे अ'ऊं थुआड़े कनै आं। इस आस्तै तुस मोमिनें दे पैरे जमाई रक्खो। अ'ऊं इन्कारी लोकें दे दिलें च धाक बट्हाई देड। इस लेई (हे मोमिनो!)तुस उंदी मुंडियें पर बार करदे जाओ ते उंदे पोर-पोर पर चोटां लांदे जाओ ॥ 13 ॥

ऐसा इस करी होग जे उनें अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध कीता ते जेहका कोई अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध करदा ऐ (उसी समझी लैना चाही दा जे)अल्लाह बौहत सख्त स'जा¹ देने आहला ऐ ॥ 14 ॥

(हे लोको सुनो! अल्लाह दी स'जा) ऐसी गै होंदी ऐ। इस लेई उसी चक्खो ते (चेता रक्खो जे)मुन्कर लोकें गी सच्चें गै अगगी दा अजाब पुज्जे आहला ऐ ॥ 15 ॥

हे मोमिनो! जिसलै थुआड़ी सैना दे रूपै च मुन्कर लोकें कनै टाकरा होऐ तां उनें गी कदें बी पिट्ट नेई दस्सा करो ॥ 16 ॥

ते जेहका कोई ऐसे मौके पर पिट्ट दस्सग, सिवाए इसदे जे ओह युद्ध आस्तै ज'गा बदला करदा होऐ जां कुसै (मुसलमान)दल पासै ओहदी सहायता आस्तै जा करदा होऐ ते

إذ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أُنِّي مَعَكُمْ فَتَبَتُّو الَّذِينَ آمَنُوا لَسَأَلَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَصْرَبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا رَحَقًا فَلَاتُوا تُؤْتُوهُمْ الْأَدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤْتِهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبْرَهُ إِلَّا مَتَحَرِّفًا يُقْتَالِ أَوْ مَتَحَرِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ

1. इस दा एह अर्थ नेई जे अल्लाह दे जेहके कलेश (स'जा)न उंदे चा कठोर शा कठोर स'जा दिंदा ऐ, बल्के अर्थ एह ऐ जे अल्लाहा दियां सब्भै सजाहीं सख्त होंदियां न।

ओह् अल्लाह दा प्रकोप लेइयै परतोग ते ओहदा ठकाना नरक होग ते ओह् बस्सोआं दी द्रिश्टी कन्नै बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 17 ॥

इस लेई (चेता रक्खो जे) इनें (इन्कारी लोकें) गी तुसें नथा मारेआ बल्के अल्लाह नै मारेआ हा ते जिसलै तोह् कैकरियां छंडियां हियां तां तोह् नथियां छंडियां बल्के अल्लाह नै छंडियां हियां जेहदा नतीजा एह् होआ जे उस (अल्लाह) नै ओहदे राहें मोमिनें पर इक बौहत बड्डा उपकार कीता ते यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

एह् गल्ल उससै चाली होग (जिस चाली असें गलाया हा) ते अल्लाह यकीनन मुन्करें दियें चालें गी कमजोर करने आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

हे मक्का दे मुन्कर लोको! जेकर तुस विजय दा नशान मंगदे हे, तां लैओ विजय (जित) थुआड़े कश आई गई ऐ, ते जेकर तुस हून बी रुकी जाओ तां यकीनन एह् थुआड़े लेई बेहतर होग। जेकर तुस (शरारत पासै) परतोगे ओ तां अस बी (स'जा आहले पासै) परतोगे ते थुआड़ा जत्था किन्ना बी शक्तिशाली होग ओह तुसेंगी किश बी लाह् नेई पजाग। अल्लाह मोमिनें दे कन्नै ऐ ॥ 20 ॥ (रुकू 2/16)

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दे फरमांबरदार बने दे र'वो ते उंदे चा कुसै शा बी मुंह् नेई फेरो, इस हालत च जे तुस (ओहदा हुकम) सुना करदे ओ ॥ 21 ॥

بِعَصَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمَ ط وَيسَ الْمَصِيرُ ۝

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ص
وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ
رَمَىٰ ؕ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً
حَسَنًا ط إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

ذِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَيْدِ الْكٰفِرِينَ ۝

إِنْ تَسْقِطْهُوَ فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ ؕ وَإِنْ
تَنْتَهَوْا فَهُوَ حَيْرٌ لَّكُمْ ؕ وَإِنْ تَعُودُوا
نَعُدْ ؕ وَكُنْ تُعْنَفُ عَنْكُمْ فَمَنْكُمْ سَيِّئًا
وَلَوْ كَثُرَتْ ؕ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

يٰۤأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تَوَلَّوْا عُنُوْا وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ۝

1. बद्र दी लड़ाई मौकै मुट्ट-हारे मुसलमानें पर जिसलै दुस्मन दी बौहत बड्डी फौज दा हमला होआ तां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम नै निक्के-निक्के कैकरें दी इक मुट्ट भरिये दुस्मन दी फौजै पासै छंडी ही। इससे बेल्लै अल्लाह दे हुकम मताबक थुआड़े पिच्छुआं मुन्कर लोकें पासै आंधी जनेही चली ते सारे कैकर उड्डरियै मुन्कर लोकें पर पे ते ओह् अक्खीं च रेत भरोई जाने करी किश बी नथे दिक्खी सकदे। इत्थें इससै घटना पासै संकेत कीता गोदा ऐ।

ते उनें लोके, आंगर नेई होई जाओ जिनें एह गलाया हा जे अस सुनने आं, पर ओह नेई सुनदे ॥ 22 ॥

अल्लाह दे लागै ओह लोक जानवरें शा बी नफिट्ट न जेहके गूगे ते बोले न, जेहके किश बी समझ नेई रखदे ॥ 23 ॥

ते जेकर अल्लाह उंदे च (मुन्करें च) किश बी भलाई दिखदा तां उनेंगी कुरआन सनाई दिंदा ते जेकर उनेंगी इसै हालती च कुरआन सुनाई दिंदा तां बी ओह पिट्ट फेरी लैंदे ते (कुरआन शा) मूह मोड़ी लैंदे ॥ 24 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दी गल्ल सुनो जिसलै जे ओह तुसेंगी जीवन¹ प्रदान करने आस्तै सददै ते एह समझी लैओ जे अल्लाह मनुक्खै ते ओहदे दिलै बश्कार आई जंदा ऐ ते एह जे तुसेंगी जीदे करिये उसै आहली बक्खी परताया जाग ॥ 25 ॥

ते उस फित्ने (फसाद) थमां डरदे र'वो जेहका तुंदे चा खास करिये जालमें गी गै नेई (बल्के सारें गी) लपेटग ते चेता रक्खो जे अल्लाह दा अजाब यकीनन बौहत सख्त होंदा ऐ ॥ 26 ॥

ते (याद करो) जिसलै तुस थोढ़े हे ते धरती पर कमजोर समझे जंदे हे ते डरदे हे जे लोक तुसेंगी उड़कियै नेई लेई जान। पही इस गल्ला दे होंदे होई बी उसनै तुसेंगी (मदीन्ना च) थाहर दिता ते अपने पासेआ मदद करिये थुआड़ा समर्थन कीता ते पवित्तर चीजें कन्ने तुसेंगी रोजी प्रदान कीती तां जे शुकर करने आहले बनी जाओ ॥ 27 ॥

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضَّمُّ
الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يُعْقِلُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ
وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ
وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ
وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

وَآتَمُوا فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

وَإِذْ كُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ
فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ
النَّاسُ فَأَوَّكِكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِبَصَرِهِ
وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

1. सेही होंदा ऐ जे इक मनुक्ख दूए अध्यात्मक मुड़दा मनुक्खै गी हदायत देइयै गै जीदा करी सकदा ऐ नां के कबरें च दब्बे दे मुड़दें गी जीदा करियै।

हे मोमिनो! अल्लाह ते ओहदे रसूल दी ख्यानत नेई करा करो ते नां अपनी अमानतें च ख्यानत करो इस हालत च जे तुस जानदे-बुझदे ओ¹ ॥ 28 ॥

ते चेता रक्खो जे थुआड़े माल ते थुआड़ियां उलादां सिर्फ इक फ़ित्ना न ते अल्लाह ओह सत्ता ऐ जेहदे कश बौहत बड्डा अजर/सिला ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 3/17)

हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह आस्तै संयम अख्तयार करगे ओ तां ओह थुआड़े आस्तै इक बौहत बड्डी कसौटी (दा समान) पैदा करी देग ते थुआड़ी कमजोरियें गी दूर करी देग ते तुसेंगी बख्शी देग ते अल्लाह बौहत बड्डी किरपा करने आह्ला ऐ ॥ 30 ॥

ते (हे रसूल! उस बेझे गी याद कर) जिसलै जे मुन्कर लोक तेरे बारै योजनां बनाऽ करदे हे तां जे तुगी बंदी² बनाई लैन, जां तेरा खून करी देन जां तुगी (मक्का थमां) कड्डी लान। ओह बी योजनां बनाऽ करदे हे ते अल्लाह बी योजना बनाऽ करदा हा ते अल्लाह योजनां बनाने आहलें चा सारें शा बेहतर योजनां बनाने आह्ला ऐ ॥ 31 ॥

ते जिसलै उनेंगी सादियां आयतां पदियै सुनाइयां जदियां न तां ओह गलांदे न (बस्स रौहन

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ
وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ
لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَيَعْفَ عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِيَثْبُتُوكَ أَوْ يَتَّخِذُوكَ
وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ
خَبِيرُ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذْ أَتَى عَلَىهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا

1. इसदा एह अर्थ नेई जे बगैर समझे-बुझे ख्यानत करना जायज ऐ बल्कि अर्थ एह ऐ जे तुं दे सामनै सचाई जाहर होई चुकी दी ऐ। जेकर इसदे बा'द बी ख्यानत करगे ओ तां इस ब'जा करी सख्त स'जा पागे ओ।
2. यानी घरे च बंदी बनाई देन, पर ओह एहदे च नकाम रेह। दूई योजना हत्या करने दी ही ओह ओहदे च बी नकाम रेह। त्री योजना देशें थमां कड्डी देने दी ही, ओहदे च कामयाब होई गे, पर अल्लाह नै मदीन्ना दे शैहरियें दे दिल हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम आस्तै खोहली दित्ते। तुसेंगी मक्का आहलें दा घरा कड्डी देना गै उंदी तबाही दा कारण बनी गेआ।

देओ) असें थुआड़ी गल्ल सुनी लैती, जेकर अस चाहचै तां इस चाखी दा कलाम अस बी बनाई सकने आं। एह् (कुरआन) ते सिर्फ पैहले लोकें दियां गल्लां न ॥ 32 ॥

ते (याद कर)जिसलै उनें गलाया जे हे अल्लाह! जेकर तेरे पासेआ इय्यै धर्म सच्चा ऐ तां सादे पर गासै थमां पत्थर बर्हाऽ जां असेंगी कोई दूआ होर दुखें भरोचा अजाब¹ दे ॥ 33 ॥

पर अल्लाह उनेंगी इस हालत च अजाब नथा देई सकदा जिसलै जे तू उंदे च बराजमान हा ते नां अल्लाह उनेंगी इस हालत च अजाब देई सकदा हा जिसलै जे ओह इस्तिगफार² (प्राहचित)करा करदे होन ॥ 34 ॥

ते क्या उनेंगी कोई हक्क है जे जेहदे अधार पर ओह इज्जत आहली मस्जिद (काबा)थमां लोकें गी रोकदे न, तां फही बी अल्लाह उनेंगी अजाब नेई देग ? ते असल च ओह ओहदे मुत्वल्ली (प्रबंधक)नेई। ओहदे (असली) मुत्वल्ली ते सिर्फ संयमी लोक गै न, पर मुन्कर लोकें चा मते-हारे लोक इस गल्ला गी नेई समझदे। ॥ 35 ॥

ते काबा दे लागै उंदी नमाज सिर्फ सीटियां ते ताडियां बजाने दे सिवा किश नेई। इस लेई हे पापियो! अपने इन्कार कारण अजाब दा सुआद चकखो ॥ 36 ॥

जिनें इन्कार कीता ऐ ओह सच्चे गै अपने धन

لَوْ نَشَاءُ لَنُفَعِّنَا مِثْلَ هَذَا إِن هَذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ
السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ
وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ
يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ
يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ ۗ إِن أَوْلِيَاءُوهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ
وَلَكِن أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً
وَ تَصْدِيَةً ۗ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْتِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

1. इस थाहरा पर बद्र दी लड़ाई दा जिकर ऐ। उस मौके अबूजहल नै इय्यै नेह शब्दें च प्रार्थना कीती ही। फलसरूप ओह स'जा पाइयै मारेआ गेआ।
2. आयत दा भाव एह ऐ जे प्राहचित ते ओह पैहलें गै नथे करदे। जेकर तू बी उत्थुआं उठी गेआ तां उंदे बचने दे दमें साधन खतम होई जाडन ते ओह बे-सहारा रेहियै तबाह होई जाडन।

लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकने आस्तै खर्च करदे न। ओह इस्सै चाल्नी अपने धन खर्च करदे जाडन। पही आखर च इय्यै (खर्च) उंदे आस्तै पछतावे दा कारण बनी जाग ते ओह र्हाई दिते जाडन ते जिनें लोकें इन्कार कीता ऐ उनेंगी किट्ठे करियै नरकै आहले पासै लेता जाग ॥ 37 ॥

तां जे अल्लाह सुच्चे (पवित्र) ते भिट्ठे (अपवित्र) च फर्क करी देऐ ते भिट्ठे (अपवित्र) चीजें दे किश हिस्सें गी इक दू दे उप्पर रखदा जाऽ, पही सारें गी इक ठाले दे रूपै च बनाई देऐ ते पही उस सारे ठाले गी नरकै दी अग्गी च पाई देऐ। (सुनो!) इय्यै लोक घाटा खाने आहले न ॥ 38 ॥ (रुकू 4/18)

तूं मुन्कर लोकें गी गलाई दे जे जेकर ओह बाज आई जान तां जेहका (कसूर) उंदे शा पैहलें होई चुके दा ऐ ओह उनेंगी माफ करी दित्ता जाग ते जेकर ओह (उनें करतूतें गी) बार-बार करडन तां जेहका बरताऽ पैहले लोकें कनै होई चुके दा ऐ ऊऐ उंदे कनै बी कीता जाग ॥ 39 ॥

ते उंदे (इन्कारी लोकें) कनै लड़दे जाओ, इत्थें तक जे जबर दा नांऽ-नशान बाकी नेई र'वै ते धर्म सारे दा सारा सिर्फ अल्लाह आस्तै गै होई जा ते जेकर ओह रुकी जान तां सच्चे गै अल्लाह उंदे कर्म गी दिखदा ऐ ॥ 40 ॥

ते जेकर ओह पिट्ठ दस्सी जान तां समझी लैओ जे अल्लाह सच्चे गै थुआड़ा हामी ऐ, ओह सर्वश्रेष्ठ हामी ते सर्वश्रेष्ठ मददगार ऐ ॥ 41 ॥

لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَسَيُنْفِقُونَهَا
تَمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ۖ تَمَّ يَعْلَبُونَ ۗ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ۗ

لِيَمَيِّزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ
الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ ۗ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخٰسِرُونَ ۗ

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا
يُعْفِرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ۗ وَإِنْ يَعُودُوا
فَتَقَدَّمْضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ۗ

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ
وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۗ فَإِنِ انْتَهَوْا
فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۗ

وَإِن تَوَلَّوْا فاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلٰكُمْ
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصيرُ ۗ

तां समझी लैओ जे जे किश बी तुसंगी गनीमत दे रूपै च मिलै ओहदे चा अल्लाह जां ओहदे रसूल आस्तै, ते (रसूल दे) करीबो' लोके, अनाथें, गरीबें ते मसाफरें आस्तै पंजमां हिस्सा ऐ। जेकर तुस अल्लाह पर ईमान रखदे ओ ते ओहदे पर बी जेहका असें अपने बंदे पर सच्च ते झूठ च फैसला करी देने आहले ध्याड़े नाजल कीता हा, जिस रोज जे दमें फौजां लड़ने आस्तै आमनै-सामनै होइयां हियां (तां एहदे पर चलो/अमल करो) ते अल्लाह हर इक चीजा पर क़ादिर (समर्थ रखने आहला) ऐ ॥ 42 ॥

(उस रोज) जिसलै जे तुस (रण-भूमि दे) उरले कंठे पर हे ते ओह (बैरी) परले कंठे पर हे ते काफ़ला (यात्री दल) तुंदे शा खलकी बकबी हा ते जेकर तुस उंदे कनै बा'यदा बी करदे तां बी थुआड़ा (लड़ाई करने दे) समे दे बारे च उंदे कनै मत-भेद होई जंदा (पर अल्लाह नै तुसंगी किट्टे करी दिता) तां जे ओह उस गल्ला गी पूरा करी देऐ जिसी पूरा करने दा उसनै निश्चा करी लैता हा। (एह चमत्कार इस आस्तै बी दस्सेआ गेआ हा) जे ओह शख्स जेहका दलील कनै हलाक होई चुके दा ऐ हलाक होई जा ते जेहका दलील राहें जींदा होई चुके दा ऐ, जींदा होई जा ते अल्लाह यकीनन बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 43 ॥

(एह उस समे दी घटना ऐ) जिसलै जे अल्लाह नै तेरे सुखने' च उंदी (बैरियें दी) संख्या घट्ट करियै दस्सी ही ते जेकर ओह

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ رَبَّ لَ
لِلْهُمُصَّةِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ إِن
كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
يَوْمَ الْقُرْقَانَ يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعِ ۗ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ
الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ اسْفَلَ مِنْكُمْ ۗ وَلَوْ
تَوَاعَدْتُمْ لِاحْتِاقْتُمْ فِي الْمِيعَادِ ۗ وَلَكِنْ
بَيَّضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ
عَنْ بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَمَامِكَ قَلِيلًا ۗ
وَلَوْ أَرَبَكُمْ كَثِيرًا تَفَشِلْتُمْ

1. इसदा दूआ अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे सरबंधियों ते रिश्तेदारें आस्तै।
2. सुखने च बैरी दी तदाद घट्ट करियै दस्से जाने दा संकेत एह होंदा ऐ जे बैरी पर जित हासल होग ते जेकर बैरी दी गिनती ज्यादा दस्सी जा तां संकेत एह होदा ऐ जे जित बैरी दी होग।

मुगती संख्या च दस्से जंदे तां तुस जरूर कमजोरी दसदे ते इस समस्सेआ (यानी युद्ध) दे बारे च आपस-च झगडदे (जे युद्ध कीता जा जां नेई) पर अल्लाह नै तुसेगी सुरक्खत रक्खेआ (की जे) ओह दिलें दे भेतें गी चंगी-चाह्नी जानदा ऐ ॥ 44 ॥

ते (याद करो) जिसलै ओह (अल्लाह) लड़ाई बेलै उनें (बैरियें) गी थुआड़ी नजरें च कमजोर¹ दस्सा करदा हा ते तुसेगी उंदी नजरें च कमजोर² दस्सा करदा हा तां जे ओह उस गल्ल गी पूरा करी देऐ जेहदा ओह फैसला करी चुके दा ऐ ते सब गल्लं अल्लाह कश गै परताइयां जाडन ॥ 45 ॥ (रुकू 5/1)

हे मोमिनो! जिसलै तुस बैरी दी कुसै सैना दे सामनै आओ तां अपने पैरे जमाई रक्खो ते अल्लाह गी बौहत्³ याद करा करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 46 ॥

ते अल्लाह ते ओहदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे र'वा करो ते आपस च मत-भेद नेई रक्खा करो जेकर तुस ऐसा करगे ओ तां दिल छोड़ी बौहगे ओ ते थुआड़ी ताकत जंदी रौहग, ते सबर करदे रौह अल्लाह यकीनन सबर करने आहल्लें दे कनै ऐ ॥ 47 ॥

ते उनें लोकें आंगर नेई बनो जेहके अपने घरें थमां इतरांदे होई ते लोकें गी (अपनी वीरता

وَلَتَسَارِعْتُمْ فِي الْأُمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ اتَّفَقْتُمْ فِيهَا
أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِيهَا
أَعْيُنُهُمْ يَفْقِضِي اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۝
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَقَيَّمْتُمْ فِتْنَةً
فَاتَّبِعُوا وَأُذَكِّرُوا وَاللَّهُ كَثِيرًا عَلَّامٌ
تُفَاهُونَ ۝

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا
فَتَفَشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ
وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا

1. इस ज' गा जाग्रत अवस्था दा बर्णन ऐ सुखने दा नेई। अरबी भाशा च 'क़लील'शब्द दा अर्थ कमजोर बी होंदा ऐ ते मतलब एह ऐ जे थुआड़े दिल इन्ने निडर बनाई दित्ते गे हे जे मुन्कर लोकें दी संख्या ज्यादा होने पर बी तुस उनेंगी तुच्छ समझदे हे ते शौरें आंगर तुसें उंदे पर हमला करदे होई उनेंगी तबाह करी दिता।
2. यानी मोमिन अपने ईमान कारण बैरियें गी डरपोक ते कमजोर समझदे हे ते बैरी ईरखा-द्वेष ते घमंड कारण मोमिनें दी ईमानी ताकत गी नजर अंदाज करा करदे हे।
3. अल्लाह गी याद करने कनै दिलै पर अल्लाह दे गुणें दा प्रकाश पौंदा ऐ ते ईमान ते हिम्मत-हौसला बधदा ऐ।

ते धार्मक शान) दस्सेने आस्तै निकलन ते जेहके लोकेँ गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकदे न, अल्लाह नेह लोकेँ दे कर्मेँ गी तबाह करने दा फैसला करी चुके दा ऐ ॥ 48 ॥

مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُجِيبٌ ﴿٤٨﴾

ते (याद करो) जिसलै इन्कारी लोकेँ गी शतान नै उंदे कर्म शैल बनाइयै दस्से ते गलाया जे अज्ज लोकेँ चा कोई बी तुंदे पर गालिब नेई आई सकदा ते अ'ऊं थुआड़ा संरक्षक (थुआड़े पिच्छेँ/कनै) आं, फही जिसलै दमै लश्कर इक-दूए दे आमनै-सामनै होए तां ओह (शतान) अपनी अडिडयें पर फिरी गेआ ते गलान लगा जे अ'ऊं तुंदे शा बे-जार (विरक्त) आं, मिगी ओह किश लब्धा करदा ऐ, जो तुसेंगी नेई लभदा। अ'ऊं अल्लाह शा डरना आं ते अल्लाह दा अजाब सख्त होंदा ऐ ॥ 49 ॥ (रुकू 6/2)

وَأَذْرَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا
غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي
جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَآتِ الْفَلَاتِنَ نَكَصَ
عَلَى عَقْبَيْهِ وَ قَالَ إِنِّي بِرِئِي مِّنْكُمْ
إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ۗ
وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٩﴾

ते (याद करो) जिसलै मुनाफिक्र ते जिंदे दिलें च रोग हा गलांदे हे जे इनं मुसलमानें गी इंदे धर्म नै घमंडी¹ बनाई दिता ऐ। हालांके जेहका शख्स अल्लाह पर भरोसा करदा ऐ ओह दिक्खी लेंदा ऐ जे अल्लाह बड़ा गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 50 ॥

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هُوَ لَاءٌ دِيْنُهُمْ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

काश! तूं उस बेले दा बिचार करै जिसलै फरिश्ते मुन्करें दी जान कददे न ते उंदे मूहें ते पिट्टी पर (एह आखदे होई) सट्टां मारदे न जे जलने आहले अजाब दा मजा चक्खी ॥ 51 ॥

وَلَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا
الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَذْبَابُهُمْ وَذُفُوفًا عَدَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

एह अजाब थुआड़े हत्थें दी पैहली करतूतें दा नतीजा ऐ (एह समझी लैओ जे) अल्लाह

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ

1. मुन्कर लोकेँ दी सैना नै घमंडी बनियै लड़ाई आस्तै प्रस्थान कीता हा की जे ओह मुसलमानें गी अपने आंगर गै घमंडी समझदे हे, पर उनेंगी मुसलमानें दे ईमान दा असर/ प्रभाव नथा लभदा।

अपने बंदों पर लेश-मातर भी जुलम नेई करदा।
॥ 52 ॥

بِظُلْمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝

थुआड़ी दुरगत फिरऔन दी कौम दे लोकें ते उंदे शा पैहले लोकें जैसी होग, उनें अल्लाह दियें आयतें दा इन्कार कीता हा। इस आस्तै अल्लाह नै उनेंगी उंदे पापें कारण पकड़ी लैता हा। अल्लाह यकीनन बड़ी ताकत आहला ते सख्त स'जा देने आहला ऐ ॥ 53 ॥

كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ
إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

एह (इस आस्तै होग) जे अल्लाह जिसलै कदें कुसै कौम गी इनाम दिंदा ऐ तां उस इनाम गी (उसलै तोड़ी) नेई बदलदा जिच्चर जे ओह कौम आपूं अपने दिलै दी हालत नेई बदली¹ लै। यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 54 ॥

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُخَيَّرًا لِّعَمَلِهِ
أَنعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا
بِأَنفُسِهِمْ ۗ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

(हे मुन्कर लोको! थुआड़ी दुरगत भी) फिरऔन दी कौम दे लोकें ते उंदे शा पैहले लोकें आंगर होग। उनें अपने रब्ब दियें आयतें गी झुठलाया हा, उसलै असं उंदे पापें कारण उंदा सर्वनाश करी दिता ते असं फिरऔन दी कौम गी डोबी दिता, की जे ओह सारे गै जालम हे ॥ 55 ॥

كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
فَأَهْلَكْنَاهُمْ ۖ بَدُّوا نُهُمْ وَأَعْرَفْنَا
آلَ فِرْعَوْنَ ۖ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

अल्लाह दे लागै (नजरें च) ओह लोक जानवरें शा बी गे-गुजरे दे न जिनें (खुदा दियें आयतें दा) इन्कार कीता ते ओह ईमान नेई आहनदे ॥ 56 ॥

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

1. मुसलमानें गी इस आयत थमां एह भलेखा लगे दा ऐ जे जिच्चर कोई कौम संसारक साधन नेई जुटाई लै, उसी त्रक्की नेई मिलदी, पर इस आयत च एह दस्सेआ गोदा ऐ जे अल्लाह जिसलै कुसै कौम गी कोई इनाम प्रदान करदा ऐ तां उस इनाम गी उस बेलै तगर नेई खूसदा जिच्चर जे उस कौम दे दिलें च बगाड़ नेई पैदा होई जा ते जेहका अर्थ इस थमां मुसलमान समझा करदे न ओह ते सारे नबियें दे बेलै झूठ साबत होई चुके दा ऐ, यानी संसारक साधनें दे नेई होने पर बी ते अपने घरें दा सारा धन अल्लाह दे रस्ते च खर्च करी देने पर बी रसूलें दे अनुयायी म्हेशां त्रक्की करदे रेह ते बैरियें पर विजय हासल करदे रेह। हां! दूई आयतें च बी इस बिशे दा जिकर आए दा ऐ जे मोमिनें कुदरती निजमें गी नजर अंदाज नेई करना चाही दा, पर ओह ते कुदरती सिद्धांतें चा इक निजम ऐ, ओह कोई रुहानी निजम नेई ऐ।

ओह लोक जिंदे कन्नै तोह बा'यदा कीता, पर ओह हर बार अपना बा'यदा तोड़ी दिंदे न ते (खुदा दा) संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 57 ॥

इस आस्तै जेकर तू लड़ाई च उंदे पर काबू पाई लैं तां उंदे राहें उनेंगी बी नसाई¹ दे जेहके लश्कर उंदे पिच्छें न तां जे ओह-नसीहत हासल करन ॥ 58 ॥

ते जेकर तुगी कुसै कौम पासेआ समझोता त्रोड़ी देने दा डर होऐ तां तू इस चाली उस समझोते गी खतम करी दे जेहदे नै ओह समझी लैन जे हून तुस दमैं (पक्ख अपनी-अपनी पाबंदियें शा) अजाद ओ। अल्लाह ख्यानत करने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 59 ॥ (रुकू 7/3)

ते इन्कारी कदें बी एह ख्याल नेई करन जे ओह (अपने छल-कपट कन्नै) अगें बधी गेदे न। ओह मोमिनें गी कदें बी बे-बस नेई बनाई सकदे ॥ 60 ॥

ते (हे मुसलमानो! चाही दा ऐ जे) तुस उंदे (लड़ने आहलें) आस्तै जित्थें तक होई सके अपनी ताकतां किट्ठियां करो। अनुशासन राहें बी ते सरहद्दें पर छौनियां बनाइयै बी। इनें छौनियें राहें तुस अल्लाह दे बैरियें गी ते अपने बैरियें गी डरांदे ओ ते इंदे अलावा दूए बैरियें गी बी, जेहके उंदे (सरहद्दी दुश्मनें) शा परें न, जिनेंगी तुस नेई जानदे² पर अल्लाह उनें गी

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ
عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾
فَأَمَّا تَتَّقُهُمْ فِي الْحَرْبِ فَمُردِّبِهِمْ
مَنْ خَلَفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدَّكُرُونَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا خَافٍ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانذِرْ
إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْخَائِبِينَ ﴿٥٩﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۗ
إِنَّهُمْ لَا يُعْجِرُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ
وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ وَعَدُوا اللَّهَ
وَعَدُواكُمْ وَأَخْرَبُوا مِنْ دُونِهِمْ ۗ لَا
تَعْلَمُوهُمْ ۗ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ

1. यानी ऐसी हुरशारी ते ईमानदारी कन्नै युद्ध करो जे दूरा-दूरा तगर बैरी कंबी / डरी जान ते कोई अगें आइयै हमला करने दी जु'रत नेई करी सकै।
2. इस च रोम दे सम्राट कैसर ते ईरान दे सम्राट किसा दे लश्करें पासै संकेत ऐ ते दस्सेआ गोदा ऐ जे थुआइजा फर्ज सिर्फ अरब दे बैस्सं गी गे उपदेश देना नेई, बल्के तुसं कैसर ते किसा दी सैनक शक्ति कन्नै बी लोहा लैन होग। इस आस्तै उंदे दिलें च बी आतंक जमाना चाही दा।

जानदा ऐ ते जे किश तुस अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करगे ओ ओह तुसेंगी ओहदा पूरा-पूरा बदला देग ते थुआड़े कनै ना-इंसाफी दा ब्यहार नेई कीता जाग ॥ 61 ॥

ते (जेकर थुआड़ी युद्ध सरबंधी त्यारियें गी दिक्खियै) दुश्मन सु'ला करने पासै झुकन तां (हे रसूल!) तू बी सु'ला पासै आई जा ते अल्लाह पर भरोसा रक्ख'। अल्लाह सच्चें गै बौहत प्रार्थनां सुनने आह्ला ते बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 62 ॥

ते जेकर ओह मनै च एह इरादा रखदे हौन जे बा'द च तुगी धोखा देन तां (चेता रक्ख जे) अल्लाह तेरे आस्तै सच्चें गै काफी ऐ। ऊऐ ऐ जिसनै तुगी मोमिनें दी मदद ते अपनी मदद राहें मजबूत कीता ॥ 63 ॥

ते उंदे दिलें गी आपस च ब'नी दिता²। जेकर तू उंदे आस्तै जे किश धरती च ऐ खर्च करी दिंदा तां बी उंदे दिलें गी इस चाली नथा ब'नी सकदा, पर अल्लाह नै उंदे च आपसी प्रेम (ते तेरे कनै बी प्रेम)पैदा करी दिता। ओह सच्चें गै गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 64 ॥

हे नबी! अल्लाह ते ओह मोमिन जेहके तेरे अनुयायी बनी चुके दे न तेरे आस्तै काफी न ॥ 65 ॥ (रुकू 8/4)

हे नबी! मोमिनें गी मुन्करें कनै युद्ध करने दी बार-बार प्रबल प्रेरना (हल्लाशेरी) दिंदा

وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ ﴿٦١﴾

وَإِنْ جَحَّوْا لِلْسَّلَامِ فَأَجْجْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٢﴾

وَإِنْ يَرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۗ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِبَصَرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَأَنْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۗ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۗ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ ۗ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى

1. इस बिचार कनै तुस नेई डरो जे ओह लोक उसदे बा'द छल-कपट दा व्यहार करड न।
2. इत्थें तक जे सहाबा हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे पसीने दी ज'गा पर अपने प्राण तक देने शा परहेज नथे करदे।

रौह। जेकर तुंदे चा वीह¹ धीरजवान मोमिन होंडन तां ओह दो सौ (मुन्कर लोकें)पर जित हासल करडन ते जेकर इक सौ धीरजवान मोमिन होडन तां इक ज्हार मुन्कर लोकें पर जित हासल करडन, की जे ओह नेह लोक न जेहके समझदे नेई (जिसलै जे मोमिन समझी-बुझियै अपने ईमान पर कायम न) ॥ 66 ॥

अल्लाह नै अजें थुआड़ा बोझ हल्का करी दिता ऐ ते समझी लैता ऐ जे तुंदे च अजें किश कमजोरी ऐ (यानी सब मोमिन भलेआं मोमिन नेई होए)। इस आस्तै जेकर तुंदे चा सौ धीरजवान मोमिन होन तां दो सौ मुन्कर लोकें पर विजय² हासल करडन ते जेकर तुंदे चा इक ज्हार धीरजवान मोमिन होडन तां ओह अल्लाह दी आज्ञा मताबक दो ज्हार बैरियें पर विजय हासल करडन ते अल्लाह धीरजवान लोकें दे कनै ऐ ॥ 67 ॥

कुसै नबी दी एह शान नेई जे ओह बंदी बनाऽ जिच्चर जे ओह देखै च खून नेई बगाई लै³। (जेकर तुस बाकायदा जंग कीते बगैर

الْقِتَالِ ۗ اِنْ يَّكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ
صَبْرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۗ وَاِنْ يَّكُنْ
مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا اَلْفًا مِّنَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُوْنَ ۝۶۶

اَلَنْ حَقَّقَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيْكُمْ
صَعْفًا ۗ فَاِنْ يَّكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ
يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۗ وَاِنْ يَّكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ
يَّغْلِبُوْا اَلْفِيْنَ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ
الصّٰبِرِيْنَ ۝۶۷

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهُ اَسْرٰى حَتّٰى
يُشْرَخَ فِي الْاَرْضِ ۗ تَرِيْدُوْنَ عَرَضَ

1. इत्थें अल्लाह नै दस्से दा ऐ जे मोमिन अपने शा दस्स गुना ज्यादा मुन्कर लोकें पर विजय हासल करडन, की जे उस बेले तगर उंदा ईमान होर बी बधी चुके दा होग ते अल्लाह दे बा'यदे बी पूरे होई चुके दे होडन। एह गल्ल बर्तमान परिस्थिति दे बा'द होग। बर्तमान दशा च उंदे ईमान ते अल्लाह दे बा'यदें दे मताबक उनेंगी अपने शा दूने बैरियें पर विजय हासल होग।
2. अल्लाह दा एह हुकम ईमान पर अधारत ऐ। क्रैसर ते किस्सा दे कनै लड़ाइयें च अपने शा दस्स गुना छोड़ियै अस्सी गुना ते सौ-सौ गुना ज्यादा बैरिये कनै मुसलमानें लोहा लैता ते उनेंगी रूहाया। इसदा कारण एह ऐ जे उनें सहाबा दा समां बी दिक्खे दा हा ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे बा'द नमें-नमें नशान ते चमत्कार बी दिक्खे हे।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे रसूल खून बगाऽ करन, की जे इसदे खलाफ कुरआन च तलीम मूजद ऐ। इस आयत दा सिर्फ एह अर्थ ऐ जे जेकर ओह (नबी) बैरियें दे हमलें कारण अपनी फहाजत आस्तै खून बगाने पर मजबूर कीता जा तां ऐसी स्थिति च ओह बंदी बी बनाई सकदा ऐ। सारांश एह जे चेचा ध्यान इस गल्ल पर दिता गोदा ऐ जे निजमें मताबक युद्ध दे बगैर बंदी बनाना नजैज ऐ। जेकर द'ऊं कौमें दे लोकें बरकार घोर युद्ध होई जा तां ओहदे बा'द बंदी बनाना मनासब होई सकदा ऐ।

कैदी बनागे ओ) तां तुस संसारक धन दे लोभी करार दिते जागे ओ। हालांके अल्लाह थुआड़े आस्तै परलोक दियां नैमतां चांहदा ऐ। अल्लाह बड़ा गालिब ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 68 ॥

ते जेकर अल्लाह आहले पासेआ इस शा पैहलें इक जाहग-बाहग हुकम¹ नेई आई चुके दा होंदा तां जे किश तुसें (कैदियें दा) फ़िदय: लैता हा ओहदे कारण तुसेंगी बड़ा अज्ञाब पुजदा ॥ 69 ॥

इस आस्तै (फ़िदय: लैने दे सरबंथै च हुकम पैहलें आई चुके दा ऐ)जे किश तुसेंगी गनीमत दे रूपै च मिलै ते ओह अल्लाह दे हुकमै मताबक लहाल ते पवित्तर होऐ तां उसी खाओ ते अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो। अल्लाह बौहत बख़शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 70 ॥ (रुकू 9/5)

हे नबी! जेहके लोक थुआड़े हत्थें च कैदियें दे रूपै च न उनेंगी गलाई देओ जे जेकर अल्लाह थुआड़े दिलें च भलाई दिक्खग तां जे किश तुं दे शा (युद्ध दी स'जा दे रूपै च) लैता गेदा ऐ ओहदे शा बेहतर तुसेंगी प्रदान करग ते (इसदे अलावा) थुआड़े पाप बी माफ करी देग ते अल्लाह बौहत बख़शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 71 ॥

ते जेकर ओह (अजाद होने दे बा'द) तेरे कनै विश्वासघात करने दा बिचार रखदे होन तां समझी लैओ जे ओह इस शा पैहलें अल्लाह कनै बी विश्वासघात करी चुके दे न, पही बी उनेंगी उसने थुआड़े कब्जे च देई दिता ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 72 ॥

الذُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا
أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٩﴾

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۗ
وَأَتَّقُوا اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾

يَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَ
الْأَسْرَىٰ ۗ إِن يَعلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ
خَيْرًا لِّيُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ
وَيَغْفِرَ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧١﴾

وَإِن يُرِيدُوا خِيَابَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ
مِن قَبْلُ فَأَمَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٧٢﴾

1. फ़िदय: लैना पैहलें थमां गै जायज करार दिता जाई चुके दा ऐ। इस आस्तै जेहके विद्वान एह लिखदे न जे अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम पर फ़िदय: लैने कारण रोहें होआ, ओह बड्डे भलेखे च न। हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. नै ऊऐ कम्म कीते दा ऐ जिसी करने दा अल्लाह नै उनेंगी हुकम दिता हा।

ओह लोक जेहके ईमान ल्याए न ते जिनें हिजरत कीती ते अल्लाह दे रस्ते पर अपने तन-मन-धन थमां जिहाद कीता ते जिनें (हिजरत करने आहलें गी अपने घरें च) शरण दिती जां उंदी मदद कीती ऐ, उंदे च किश लोक दूएं दे दिली दोस्त न ते ओह लोक जेहके ईमान आहनी चुके दे न ते उनें हिजरत नेई कीती उंदे कनै दिली दोस्ती करना थुआड़ा कम्म नेई जिच्चर जे ओह हिजरत नेई करन ते जेकर ओह तेरे शा धर्म दे बारे च मदाद मंगन तां उंदी मदद करना थुआड़ा फरज ऐ सिवाए ऐसी कौम दे जे जेहदे ते थुआड़े बश्कार कोई समझोता होई चुके दा होऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 73 ॥

ते जिनें लोके इन्कार कीता ऐ ओह आपस च इक-दूए दे दोस्त न। जेकर तुस ऊऐ किश जेहदी असें आझा दिती दी ऐ, नेई करो तां धरती पर बड्डा फसाद ते फिल्ला (अशांति) फैली जाग ॥ 74 ॥

ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए दे न ते जिनें हिजरत कीती दी ऐ ते जिनें अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद कीते दा ऐ, जां जिनें (हिजरत करने आहलें गी) अपने घरें च शरण दिती दी ऐ ते उंदी मदद कीती दी ऐ, ऊऐ सच्चे मोमिन न। उंदे गुनाह बी माफ कीते जाडन ते उनें गी उत्तम रिशक बी मिलग ॥ 75 ॥

ते जेहके लोक (इस बेले दे बा'द) ईमान ल्योडन ते हिजरत बी करडन ते थुआड़े कनै मिलियै जिहाद करडन ओह बी थुआड़ी जमात चा समझे जाडन ते किश करीबी सरबंधी दूए लोके दी निस्वत अल्लाह दी कताब दे मताबक ज्यादा करीबी होंदे न। अल्लाह हर गल्ले गी खूब जानदा ऐ ॥ 76 ॥ (रुकू 10/6)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَمَهِجُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجَرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَتَعَلَّقُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٥﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولَئِكَ الْأَرْحَامُ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدِينَةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَسِتَّةٌ وَعَشْرٌ رُكُوعًا

सूर: अल्-तौब:

एह सूर: मदनी ऐ ते इस दियां इक सौ नत्तरी
आयतां ते सोलां रुकू न।

अल्लाह ते ओहदे रसूल पासेआ (इनें आयतें
च) उनें मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) दे
अलजाम शा मुक्त होने! दा इलान कीता जंदा
ऐ जिंदे कनै तुसें शर्त लाई दी ही (जे थुआड़ी
जित्त होग ते उंदी हार) ॥ 1 ॥

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ
عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

1. मूल शब्द 'बराअतुन' दे दो अर्थ न--(क) विरक्त होना यानी बे-जार होना ते (ख) अलजाम गी दूर करना। इस जगह अलजाम गी दूर करना बेहतर अर्थ ऐ।

इस आयत च मक्का-बासियें गी दस्सेआ गोदा ऐ जे तुस हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम पर एह अलजाम लांदे होंदे हे जे थुआड़ा एह आखना हा जे अऊँ मक्का दा रसूल आं, जेहदी भविक्खवाणी हजरत इब्राहीम नै कीती ही एह किय्यां सच्च होई सकदा ऐ, जिसलै जे तुस मदीना उठी गेदे हे ? गल्ल एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम पवित्त कुरआन राहें ते आपूँ बी एह गलांदे होंदे हे जे मक्का शैहर दबारा मुसलमानें गी दिता जाग। एह भविक्खवाणी पूरी चाल्ली पूरी होई जाग जे अऊँ मक्का दा नबी आं। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे हून अल्लाह नै अरब देश दी विजय दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम गी इस अलजाम थमां मुक्त करी दिता ऐ ते तुस ते तुंदे साथी इस अलजाम शा मुक्त होई चुके दे ओ।

इस सूर: दी आयत नं० 3, 5, 13. जिंदे च मुश्रिकें कनै युद्ध करने दा हुकम दिता गोदा ऐ उंदे च उंदे पर किसें चाल्ली दा कोई जुलम नेई कीता गोआ, की जे इस सूर: दे शुरू च गै दस्सेआ गोदा ऐ जे जिनें लोकें कनै तुसें समझोता कीते दा ऐ तुस उंदे समझोते गी भंग नेई करगे ओ, पर उस समझोते गी ओहदी मनेआद तगर पूरा करना होग, पर समझोता करने आहले उनें मुश्रिकें दे सिवा जेहके दूए लोक थुआड़े कनै युद्ध करा करदे न ते उनें अजे तक युद्ध बंद नेई कीता, उंदे कनै उच्चर युद्ध करदे रीहना जरूरी ऐ जिच्चर जे ओह युद्ध बंद नेई करी देन। एह सिद्धांत सारे संसार नै मनी लैते दा ऐ। इस आस्तै जेकर इस सूर: च एह गल्ल गलाई गेदी ऐ जे युद्ध करने आहलें कनै तुस उच्चर युद्ध करदे र'बो जिच्चर जे ओह आपूँ युद्ध बंद नेई करी देन जां थुआड़े कनै सु'ला जां ऐमनी दा समझोता नेई करी लैन, तां एह गल्ल भलेआं न्यांs-संगत ऐ। एहदे च जुलम दी लेस-मातर बी तलीम नेई।

इस आसतै अरब देशै च च'ऊं म्हीनै¹ तगर घूमि-फिरियै दिक्खी लैओ ते समझी लैओ जे तुस अल्लाह गी हराई नैई सकदे ते एह बी समझी लैओ जे अल्लाह इन्कार करने आह्लें गी अपमानत करिये छोड़ग। ॥ 2 ॥

فَسَيُجَازِي فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ عَيْرٌ مُّعْجِزِي اللَّهِ
وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ①

1. इस आयत च जिनें लोकें गी च'ऊं म्हीनै¹ दी छूट दिती गेदी ऐ उंदे कन्नै सरबंधत ओह मुश्रिक (अनेकेश्वरवादी) न जिनें मुसलमानें कन्नै कोई समझोता नथा कीता ते उनें मुसलमानें दे खलाफ क्रियात्मक रूपै च जंग जारी रखी दी ही। इस आसतै जेहके लोक ऐसे होन उंदा कोई हक्क नथा जे ओह अरब देशै च रोहदे, की जे उनें सरकार दे खलाफ जंग जारी रखी दी ही ते ऐसे लोकें गी कोई सरकार अपने देशै च नैई रोहन दिंदी। इत्थें कुसै शाख्स गी एह शैका होई सकदी ऐ, जे च'ऊं म्हीनै¹ बा'द मक्का बासिये गी कइदी दिते जाने दा हुकम की दिता गेआ हा? शैका दे समाधान आसतै एह चेता रखना चाही दा ऐ जे ऐसा हुकम पवित्र कुरआन च कुतै नैई ऐ, बल्के च'ऊं म्हीनै¹ दी आज़ा दा बर्णन ऐ जे च'ऊं म्हीनै¹ तक सारे अरब च घूमि-फिरिये दिक्खी लैओ जे सारा अरब देश इस्लामी छतर-छाया च जाई चुके दा ऐ ते थुआड़े सब इलजाम झूठे साबत होई चुके दे न। बाकी रेही एह गल्ल जे चार म्हीने बीतने परैत केह होग? इसदा कुरआन मजीद च कुतै बी बर्णन नैई, पर जेकर एह मन्नी बी लैता जा जे च'ऊं म्हीनै¹ दे बा'द उंदे निकलने दा गै हुकम हा तां बी एह कोई अत्याचार नैई, की जे एह ऐसे लोक हे जिनें हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम ते तुंदे साथिये गी मक्का थमां कइदी दिता हा जिसलै जे ओह बी मक्का दे शैहरी हे? इस आसतै उनें जे किस कीता हा ऊऐ नेहा बरताऽ उंदे कन्नै बी कीता गेआ। फी इस गल्ला पर बी बिचार करना चाही दा जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम नै उनें मुश्रिकें दी उलाद गी मक्का च रोहने दी अजाजत देई दिती ही। जियां अबुजहल जेहका जे मुश्रिक ते इस्लाम दा सारे शा बइडा बैरी हा। मक्का विजय होई जाने दे मौके ओहदे पुत्र इक्रमा नै मक्का थमां नरिसयै एहसीनिया जाने दा इरादा करी लैता ते ओहदी धैरैआहली हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कशा आई ते उसनै प्रार्थना कीती जे हे अल्लाह दे रसूल ! थुआड़ा जाति भ्राऽ जेकर थुआड़े देशै च र'वै तां बेहतर ऐ दे देशै च उठी जा तां बेहतर ऐ? तुसें गलाया जे में उसी नैई कइडेआ। तां उस गलाया हे अल्लाह दे रसूल ! ओह डरियै नरसी गेआ ऐ क्या अ'ऊं उसी बापस परताई आहनां? तुसें गलाया हां! लेई आ। ओह फी गलान लागी जे हे अल्लाह दे रसूल ! ओह बड़ा गैरतमंद इन्सान ऐ ओह एह गल्ल कदें बी नैई मन्नग जे जिच्चर इस्लाम दी सचाई उसी समझा नैई आवै ओह उसी मन्नी लै। क्या ओह मुश्रिक होंदे होई थुआड़े राज च रेही सकदा ऐ? तुसें गलाया हां! रेही सकदा ऐ। उसले ओह उठी गेई ते अपने पति इक्रमा गी समझाइयै बापस लेई आई। गैहलें ते इक्रमा नै जकीन नैई कीता, पर घरेआहली दे भरोसा दुआने पर ते जिद्द करने पर बापस आई गेआ। ओहदी लाड़ी उसी हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दी सिवा च लेई आई। इक्रमा नै गलाया जे हे अल्लाह दे रसूल ! मेरी लाड़ी दा आखना ऐ जे तुसें मिगी मक्का च रोहने दी इजाजत देई दिती ऐ? तुसें गलाया जे हां! सच्च ऐ। फी उस पुच्छेआ, हे अल्लाह दे रसूल ! जिच्चर इस्लाम दी सचाई मेरी समझा च नैई आवै अ'ऊं उसी मन्नी (कबूली) नैई सकदा, क्या मिगी गैर-मुसलम ते मुश्रिक होने दी हालत च मक्का च रोहने दी अजाजत होग? तुसें गलाया जे हां ! इस पर ओह झट्ट गलाई उट्टेआ, "ला इलाहा इल्लाह इल्लाह मुहम्मदरसूलुल्लाह" (यानि अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नैई ते मुहम्मद अल्लाह दे रसूल न) तुसें गलाया एह केह! हूनै ते तू एह गलाऽ करदा हा जे इस्लाम मेरी समझा च नैई आया? उसने गलाया जे हे अल्लाह दे रसूल! तुसें अपने सारे शा बइडे ते इस्लाम दे पुराने बैरी दे पुत्र कन्नै एह बरताऽ कीता ऐ जे ओह मुश्रिक होंदे होई बी मक्का च रेही सकदा ऐ, ऐसा ब्यहार सच्चे रसूल दे सिवा होर कोई नैई करी सकदा। इस आसतै थुआड़े इस फैसले करी मेरा मन पवित्र होई गेआ ऐ ते मिगी पता लगगी गेआ ऐ जे तुस सच्चे रसूल ओ। इस घटना शा साबत होंदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम बी इत्थै समझदे हे जे इस सूर: दा एह अर्थ नैई जे मुश्रिकें गी अरब थमां कइदी दिता जा बल्के सिर्फ फसाद फलाने आहले लोकें गी कइहने दी आज़ा ऐ। जेहके मुन्कर इस गल्ला आसतै त्यार होन जे ओह मुसलमानें कन्नै प्रेम-भाईचारे कन्नै रोहउन उनेगी कइहने दा कुतै बी आदेश नैई ऐ। पवित्र कुरआन दे शब्द ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा ब्यहार साबत करदे न जे इस सूर: च मुन्कर लोकें गी जबर ते अत्याचार कन्नै कइहने दा कोई हुकम नैई बल्के ऐसे लोकें गी कइहने दा हुकम ऐ जेहके झूठे ते उदद'दी (सिरफिरे) होन ते मुसलमानें दे खलाफ खड़बैतर रचदे रोहदे होन। ऐसे लोकें गी संसार दियां सब सरकारां अपने देशै थमां कइदी लादियां न ते एहदे च कुसै चाल्नी दी कोई बुराई नैई समझी जंदी। एह उनें लोकें दी अपनी करतूत होंदी ऐ ते अपने जुकर्म दा फल उनेगी आपूं गै भोगना पौदा ऐ।

अल्लाह ते उसदे रसूल पासेआ सारे लोकें च हज्जे अकबर¹ (बड़डे हज्ज) दे ध्याड़ै एह अलान कीता जंदा ऐ जे अल्लाह ते उसदा रसूल मुश्रिकें (दे सारे अलजामें) शा बरी होई चुके दे न (ते एह जे मक्का फ'ता होई चुके दा ऐ)। इस आस्तै जेकर तुस (इस चमत्कार गी दिक्खियै) तोबा करो तां एह थुआड़े आस्तै सारें शा बेहतर होग ते जेकर तुस पिट्ट फेरी लैओ तां समझी लैओ जे तुस कदें बी अल्लाह गी र्हाई नेई सकदे ते तू मुन्कर लोकें गी खबर देई दे जे उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब निश्चत ऐ ॥ 3 ॥

हां! मुश्रिकें चा जिंदे कनै थुआड़ा समझोता ऐ, फी उनें थुआड़े कनै होए दे कुसै बी समझोते गी नेई त्रोड़ेआ ते नां थुआड़े खलाफ कुसै दी मदद गै कीती, तां तुस उंदे कनै कीते गेदे समझोते गी ओहदी निश्चत मनेआद तगर नभाओ (ते उनेंगी देशै थमां नेई कइहो)। अल्लाह यकीनन संयमियें गी पसंद करदा ऐ ॥ 4 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह चार महीने² बतीत होई जान जिंदे च (अरब दे मुन्कर लोकें कनै उप्परली आयतें च) लड़ाई करने शा रोकेआ गोआ हा (पर ओह तां बी समझोता करने आस्तै नेई आए बल्के उनें लड़ाई जारी रक्खी ही) तां मुश्रिकें दे इस खास दल गी जिथें बी दिक्खो कतल करो जां उनेंगी बंदी बनाई लैओ ते उनेंगी (उंदे किलें च) बंद करी देओ ते हर घात आहली ज'गा उंदी तक्का च बेही जाओ। इस आस्तै जेकर ओह तोबा करन ते नमाज कायम करन ते जकात

وَأَذَانَ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ①

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُواكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يَظَاهَرُوا عَلَيْكُمْ أَوْ أَحَدًا فَآمَنُوا إِلَيْهِمْ وَعَاهَدُوا إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ ① إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ①

فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوا وَخُذُوا وَاحْضَرُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ ① فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ① إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

1. हज्जे अकबर आम तीरा पर उस हज्ज गी गलाया जंदा ऐ जेहका शुक्करवारें आवै, पर इस थाहरा पर उस हज्ज गी बी हज्जे अकबर गलाया गेदा ऐ जेहका मक्का फ'ता होने दे दूऐ साल होआ हा, को जे इंदे शा पैहले हज्ज मुन्कर लोकें दे अनुशासन च होंदे हे, पर एह पैहला हज्ज हा जेहका इस्लामी राज च होआ।

2. यानी निश्चत चार महीने जिंदे च उनेंगी देश भरें च घूमने-फिरने दी अजाजत दिती गई ऐ।

देन तां उंदा रस्ता छोड़ी देओ¹। अल्लाह सच्चें गै बौहत बख्खाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ। ॥ 5 ॥

ते जेकर मुश्रिकें चा कोई शख्स तरे शा शरण मंगे तां तू उसी शरण दे, इत्थें तक जे ओह अल्लाह दियां गल्लां सुनी लै। ओहदे बा'द उसी ओहदे सुरक्खत थाहरै तगर पुजाई दे, की जे ओह ऐसी कौम दे लोक न जिनेंगी (असलीयत दा) इलम नेई ॥ 6 ॥ (रुकू 1/7)

अल्लाह ते ओहदे रसूल दा मुश्रिकें कनै किस चाल्ली समझोता होई सकदा² ऐ सिवाए उनें मुश्रिकें³ दे जिंदे कनै थुआड़ा समझोता मस्जिदे हराम कश होआ हा। इस आस्तै जिच्चर ओह (थुआड़े कनै) अपने समझोते पर कायम रौहन तुस बी उंदे कनै कीते गेदे समझोते पर कायम र'वो। यकीनन अल्लाह (समझोता तोड़ने शा) बचने आहल्लें गी गै पसंद करदा ऐ। ॥ 7 ॥

(हां ! इस चाल्ली दे मुश्रिकें गी) कोई छूट किस चाल्ली दिती जाई सकदी ऐ, की जे ओह जेकर तुंदे पर गालिब आई जान तां थुआड़ा कुसै रिश्तेदारी जां थुआड़े कुसै समझोते दी परवाह नेई करडन। ओह तुसेंगी अपनी

وَأَنْ أَحَدًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجَرَهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلغَهُ مَأْمَنَهُ ۗ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً ۗ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ ۗ

1. एहदे शा एह नतीजा नेई निकलदा जे मुन्कर लोकें कनै उसलै तगर जंग करदे रौहना चाही दा जिच्चर ओह मुसलमान नेई होई जान, पर इस थाहरा पर सधारण मुन्कर लोकें दा जिकर नेई बल्के उनें खास मुन्कर लोकें दा जिकर ऐ जेहके अट्ट साल तगर हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लल्ले अलैहि वसल्लेम कनै जंग करदे रेह ते मक्का फ'ता होई जाने दे बा'द बी उनें मुसलमानें कनै समझोता करने आहली बक्खी कोई ध्यान नेई दिता।
2. मक्का बासी एह गल्ल फलांदे हे जे सारे मुन्करें गी माफी मिली चुकी दी ऐ ते उंदे कनै समझोता होई चुके दा ऐ। पवित्र कुरआन दा गलाना ऐ जे एह गल्ल झूठी ऐ, को जे जिच्चर ओह आपू अधीन होइयै समझोता करने दी प्रार्थना नेई करन उंदे कनै कोई समझोता कियां कीता जाई सकदा ऐ।
3. यानी उनें मुश्रिकें कनै समझोता कायम ऐ जिनें सिर्फ मक्का दी विजय गी गै समझोते दा आधार नथा करार दिता बल्के अपने आस्तै प्रार्थना करियै शरण दिते जाने दी घोशना करोआई लैती ही।

जबानी गल्लें कन्नै खुश करदे न। असल च उंदे दिल इनें गल्लें गी नेई मनदे ते उंदे चा ज्यादातर लोक समझोते भंग¹ करने आहले होंदे न ॥ 8 ॥

उनें अल्लाह दिवें आयतें दे बदले च तुच्छ कीमत बसूल कीती ऐ ते ओहदे रस्ते शा लोकें गी रोकेआ ऐ। सच्चें गै उंदे कर्म बौहत बुरे न ॥ 9 ॥

ओह कुसै मोमिन दे बारे च कुसै रिश्ते-नाते दा लिहाज नेई करदे ते नां गै कुसै बा'यदे दा ते ओह हद्द शा बधी चुके दे न ॥ 10 ॥

इस आसतै जेकर ओह तोबा करी लैन ते नमाजें गी कायम करी लैन ते जकात देन तां ओह थुआड़े धर्म-भ्राऽ न ते अस अपनियां आयतां जानकारी रक्खने आहले लोकें आसतै तफसील कन्नै ब्यान करने आं ॥ 11 ॥

ते जेकर ओह लोक अपने बचन ते प्रतिज्ञा दे बा'द अपनी कसमें गी तोड़ी देन ते थुआड़े धर्म दा मजाक डुआन तां ऐसे मुक्करें दे सरदारें कन्नै जंग करो तां जे ओह शरारतें शा बाज आई जान की जे उंदी कसमें दा कोई भरोसा नेई ॥ 12 ॥

हे मोमिनो ! क्या तुस उस कौम कन्नै जंग नेई करगे ओ जिनें अपनी कसमें गी तोड़ी दिता ते रसूल गी (ओहदे धरै थमां) कड्डी देने दा फेसला करी लैता ते थुआड़े कन्नै जंग छेड़ने च उनें गै पैहल कीती ही। क्या तुस उंदे शा डरदे ओ ? जेकर तुस मोमिन ओ तां समझी लैओ जे अल्लाह इस गल्ला दा ज्यादा हक्कदार ऐ ते तुस उससै शा डरो ॥ 13 ॥

وَ أَكْثَرَهُمْ فُسِقُونَ ﴿٩﴾

اَسْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ كَمَثَلِ قَلِيلٍ لَّا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۗ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

لَا يَرْفُقُونَ فِي مَوْمِنٍ إِلَّا وَ لَازِمَةً ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١١﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَتَقْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُعْلَمُونَ ﴿١٢﴾

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَلِيَّةَ الْكُفْرِ ۗ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٣﴾

أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهُمْ مُبَارِحُونَ ۗ وَالرَّسُولُ وَهُمْ بَدَاءُ وَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۗ أَتَخْشَوْنَهُمْ ۗ قَالَ أَلَمْ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

1. एह कोरी कल्पना नेई। इस्लामी इतिहास दा इक-इक सफा इस दा गुआह ऐ।

उंदे कन्नै जंग करो। अल्लाह उनेंगी थुआड़े हत्थें राहें अजाब दुआग ते उनेंगी अपमानत करग ते तुसेंगी उंदे पर गलबा प्रदान करग ते इस चाल्ली मोमिनें दे दिलें गी (सदमें ते खौफ शा) नजात देग ॥ 14 ॥

ते उंदे (बरोधियें दे) दिलें चा गुस्से गी दूर करी देग ते अल्लाह जेहदे पर चांहदा ऐ किरपा करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

क्या तुस समझदे ओ जे तुसेंगी इय्यां गे छोड़ी दिता जाग, हालांके अल्लाह नै हूनै तगर उनें लोकें गी जिनें तुंदे कन्नै जिहाद कीता ऐ (उनें लोकें दे मकाबले च जिनें जिहाद नेई कीता) जाहर नेई कीता, जेहके अल्लाह ते ओहदे रसूल ते मोमिनें दे बरुद्ध मुक्करें कन्नै गुप्त रूपे च सांठ-गांठ नेई करदे ते अल्लाह थुआड़े कर्म शा चंगी-चाल्ली वाकफ ऐ ॥ 16 ॥ (रुकू 2/8)

ऐसे मुश्रिकें गी कोई हक्क हासल नेई जे ओह अल्लाह दियें मस्जिदें गी अबाद करन जिसलें जे ओह अपने खलाफ आपूं गे इन्कार दी गुआही देआ करदे न। इय्ये लोक न जिंदे कर्म अकारथ चली गे ते ओह (नरके दी) अग्गी च इक लम्मे समे तगर बास करडन ॥ 17 ॥

अल्लाह दियें मस्जिदें गी ते ऊऐ अबाद करदा ऐ जेहका अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े पर ईमान रखदा ऐ ते नमाज गी कायम करदा ऐ ते जकात दिंदा ऐ जां अल्लाह दे सिवा कुसै शा नेई डरदा। इस आसतै ममकन ऐ जे एह नेह लोक कामयाबी आहले पासै लेते जान ॥ 18 ॥

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ
وَيُخْزِيهِمْ وَيَصِّرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيُشْفِ
صُدُورَكُمْ وَمُؤْمِنِينَ ۝۱۴

وَيَذْهَبُ غِيظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ
عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝۱۵

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ
الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ
لِجَنَّةٍ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۱۶

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ
اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ ۗ
أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۖ وَفِي النَّارِ
هُمُ خَالِدُونَ ۝۱۷

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۗ فَعَسَىٰ
أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝۱۸

क्या तुम्हें हाजियें गी पानी पलैने ते काबा गी अबाद रक्खने दे कम्मै गी उस शख्त¹ दे कम्मै आंगर समझी लैता ऐ जेहका अल्लाह ते आखरत दे ध्याडै पर पूरा-पूरा ईमान रखदा ऐ ते उसनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद कीता। अल्लाह दे कोल एह् दमै गरोह् इक-बरोबर नेई ते अल्लाह जालम कौम गी कदें बी कामयाबी पासै नेई लेंदा ॥ 19 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें हिजरत कीती फी अल्लाह दे रस्ते पर अपने धन ते अपनी जानें राहें जिहाद कीता ओह् अल्लाह दे कोल बौहत बड्डा दरजा रखदे न ते ऊऐ लोक कामयाब होने आहले न ॥ 20 ॥

उंदा रब्ब उनेंगी अपनी बौहत बड्डी रैहमत दी खबर दिंदा ऐ ते अपनी खुशी जां ऐसी जनतें दी बी जिंदे च उंदे आस्तै रौहने आहली नैमत होग ॥ 21 ॥

ओह् उंदे च म्हेशां आस्तै बास करदे रौहडन। (याद रक्खो जे) अल्लाह कश सच्चें गै बौहत बड्डा अजर/सिला ऐ ॥ 22 ॥

हे मोमिनो ! अपने बब्बें, दादें ते भ्राएं गी अपना हकीकी (सच्चा) दोस्त नेई बनाओ जेकर ओह् ईमान दी निस्बत कुफर कनै ज्यादा प्रेम करदे होन ते तुंदे चा जेहके लोक उंदे कनै ऐसी दोस्ती करडन तां ओह् सच्चें गै जालम होडन ॥ 23 ॥

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرًا
دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ
وَوَجَّهَتْ لَهُمْ فِيهَا أَعْيُنٌ مُّقِيمَةٌ ﴿٢١﴾

خُلْدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ
وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ
عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

1. किश कमजोर लोक जेहके हिजरत शा डरदे हे, पर मक्का च हाजियें दी सेवा करदे होंदे हे, मक्का फ'ता होई जाने पर हिजरत करने आहले किश लोकें पर अपनी प्रधानता ते शान जतान लगे। इस आयत च अल्लाह नै उंदे इस बिचार दा खंडन कीते दा ऐ जे हिजरत करने आहले ते मुजाहिद बौहत बड्डी शान आहले न ते दूए लोक उंदे सम्मान गी हासल नेई करी सकदे।

तू (मोमिनें गी) गलाई दे जे जेकर थुआड़े पूर्वज ते थुआड़े पुनर ते थुआड़े भ्राऽ जां थुआड़ियां लाड़ियां (जनानियां) ते थुआड़े दूए रिश्तेदार ते ओह धन जेहका तुसें कमाए दा ऐ ते ओह कारोबार (बपार) जिंदे च तुसेंगी नुकसान होने दा डर लगे दा ऐ जां ओह भवन जिनेंगी तुस पसंद करदे ओ, जेकर तुसेंगी अल्लाह ते उसदे रसूल जां ओहदे रस्ते पर जिहाद करने दी निस्बत ज्यादा प्यारे होन, तां तुस इंतजार करो (बलगो) इत्थें तक जे अल्लाह अपना फैसला जाहर करी देऐ ते अल्लाह आज्ञा भंग करने आहली कौम गी कर्दे बी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 24 ॥
(रुकू 3/9)

अल्लाह नेकां मौके पर थुआड़ी मदद करी चुके दा ऐ खास तौर पर हुनैन (दी लड़ाई) आहले ध्याड़े जिसलै जे थुआड़ी बड्डी जमात नै तुसेंगी घमंडी बनाई दिता हा। फी ओह (बड्डी जमात) थुआड़े कुसै कम्म नेई आई ते धरती लम्मी चैड़ी होने पर बी थुआड़े आस्ते तंग होई (घटी) गई ते तुसें पिट्ठ दसदे होई मूह फेरी लैता ॥ 25 ॥

ते अल्लाह नै अपने रसूल ते मोमिनें पर अपने पासेआ शांति उतारी ते नेह लश्कर बी उतारे जिनें गी तुस दिक्खा नथे करदे ते इन्कारी लोकें गी अजाब पुजाया ते इन्कारी लोकें दा इत्थे बदला होंदा ऐ ॥ 26 ॥

ते अल्लाह ऐसी स'जा दे बा'द जेहदे पर चांहदा ऐ रैहम करी दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 27 ॥

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي
سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَاقَتْ عَلَيْكُمْ
الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَيْتُمْ
مُذَبِّرِينَ ﴿٩﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُودًا لَمْ
تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَذَلِكَ
جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٩﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ
يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾

हे मोमिनो! असल च मुश्रिक गंदे¹ (ते अपवित्र) न। इस आस्तै ओह इस बरि दे बा'द मस्जिदे-हराम (काबा) कश नेई जान ते जेकर तुसेंगी गुरबत² दा खतरा होऐ ते ओह (अल्लाह) चाह तां तुसेंगी अपनी किरपा कनै जरूर मालामाल करी देग। यकीनन अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 28 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़े पर ईमान नेई आहनदे ते उस चीजै गी र्हाम करार नेई दिंदे जिस्सी अल्लाह ते ओहदे रसूल नै र्हाम करार दित्ते दा ऐ ते नां गै सच्चे धर्म गी अपनांदे न यानी ओह लोक जिनेंगी कताब दिती गोदी ऐ उंदे कनै युद्ध³ करो जिच्चर जे ओह अपनी मरजी कनै जजिया (सुरक्षा कर) नेई देन ते जिन्ना चिर ओह थुआड़े अधीन नेई आई जान ॥ 29 ॥ (रुकू 4/10)

ते यहूदी गलांदे न जे उजैर अल्लाह दा पुत्तर ऐ ते ईसाई गलांदे न जे मसीह अल्लाह दा पुत्तर ऐ। एह सिर्फ उंदे मूंहां निकली दी गप्प ऐ। ओह अपने शा पैहलके इन्कारी लोके आहलियां गल्लां करा करदे न। अल्लाह उनेंगी हलाक करै, ओह (सचाई शा) कियां दूर होंदे जा करदे न ॥ 30 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا ۖ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَرَبٌ بَيْنَهُمْ وَقَالَتِ
النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۗ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ ۖ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ۗ قَتَلَهُمُ اللَّهُ ۗ أَلَىٰ
يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

1. यानी उंदे बिचारें च शिक दी गंदगी भरी दी ऐ।
2. यानी मुन्करें दे उठी जाने दे कारण बपार घटी जाने दा बिचार होऐ ते एह जे ओहदे कनै आमदन बी घट्ट होई जाग।
3. इस दा एह अर्थ नेई जे यहूदियें कनै बिला-ब'जा लड़ाई छेड़ी जा। युद्ध सरबंधी शरतां दूई ज'गा पर ब्यान कीतियां गेदियां न। उंदे चा इक बड्डी शर्त एह ऐ जे जिसलै दुशमन जालमाना हमला करी देऐ तां मुसलमान सिर्फ बचास करी सकदा ऐ। इस आस्तै जेकर बैरी हमला करै तां ओहदे कनै जिहाद करना जायच ऐ, पर जेकर ओह हारी जा ते अधीनता स्वीकार करिये सुरक्षा कर (जिजिया) देने आस्तै राजी होई जा तां युद्ध लमकाया नेई जा बल्के ओहदी पैहली धुल्लें गी बी माफ करी देना चाही दा।

उनें अपने विद्वानें ते राहबें (सन्यासियों) गी अल्लाह दे सिवा अपना रब्ब बनाई लैता ऐ। इससै चाल्ली मर्याम दे पुत्तर मसीह गी बी। हालांके उनेंगी सिर्फ एह हुकम दिता गोआ हा जे ओह इक अल्लाह दी अबादत करन जेहदे अलावा होर कोई उपास्य नेई। ओह उंदे शिर्क शा पवित्तर ऐ ॥ 31 ॥

ओह चांहदे न जे अल्लाह दे नूर गी अपने मूंहां फूकां मारी बुझाई देन ते अल्लाह अपने नूर गी पूरा करने दे सिवा दूई हर गल्ला शा इन्कार करदा ऐ। भामें इन्कारी लोकें गी किन्ना गै बुरा लगगै ॥ 32 ॥

ऊरे ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत ते सच्चा धर्म देइयै भेजेआ तां जे उसी दूए सारे धर्म पर गालिब करी देऐ भामें एह गल्ल मुश्रिकें गी बुरी लगगै ॥ 33 ॥

हे मोमिनो ! मते-हारे अहबार (विद्वान) ते राहब¹ (सन्यासी) दूए लोकें दा धन नवाजब ढंगे कनै हड़प्प करदे न ते लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकदे न ते ओह लोक बी जेहके सुन्ना-चांदी जोड़दे न पर अल्लाह दे रस्ते पर खर्च नेई करदे उनेंगी दर्दनाक अजाब दी खबर दे ॥ 34 ॥

(एह अजाब) उस रोज होग जिसलै जे उस (किट्टे कीते गोदे सुन्ने ते चांदी) पर ज्हनम दी अगग भड़काई जाग फी उस (सुन्ने ते चांदी) कनै उंदे मर्त्थें, ते पासें ते पिट्टीं पर

اتَّخَذُوا آخْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا
مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا
أَمْرُهُ إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

يُرِيدُونَ أَن يُضْفَعُوا نُورَ اللَّهِ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَخْبَارِ
وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ
بِالْبَاطِلِ وَيُصَدِّقُونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ يَكْبُرُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

يَوْمَ يَحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا
جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَأَطْرُقُهُمْ هَذَا

1. राहब-साधु, सन्यासी ते यहूदी मंदरें दे पुजारी।

दा'ग' लाए जाइन (ते गलाया जाग जे) एह ओह चीज ऐ जिसगी तुस अपनी जानें आस्तै ज'मा करदे हे। इस आस्तै जिनें चीजे गी तुस कठेरदे हे उंदा मजा (सुआद) चकखो ॥ 35 ॥

सच्चें गै म्हीनें दी गिनती अल्लाह कश बारां म्हीने¹ गै होंदी ऐ। एह अल्लाह दा कनून उस दिनें शा ऐ जिसलै जे उसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ। इंदे चा चार म्हीने सम्मान आहले न। इय्यै पक्का धर्म ऐ। इस आस्तै (चाही दा ऐ जे) इनें म्हीनें च अपनी जानें पर जुलम² नेई करा करो ते सारे मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) कनै युद्ध करो। जिस चाल्ली जे ओह सारे दे सारे थुआड़े कनै युद्ध करदे न ते याद रक्खो जे अल्लाह संयमियें कनै ऐ ॥ 36 ॥

नसी³-एह सिर्फ (इस्लाम शा पैहलें) इन्कार दे समे दी ज्यादाती ऐ। जिसदे राहें मुन्कर लोक गुमराह होंदे रौहदे न। ओह उसी इक ब'रा जायज (ल्हाल) करार देई लैंदे न ते दूए साल नजायज (रहाम) तां जे ओह म्हीनें गी ब'रै दी निश्चत गिनती दे बराबर करी देन ते उनें म्हीनें दे मताबक करी देन जिंदे च जंग करना म'ना ऐ (ते अपने बनाए दे अदल-बदल कारण जेहका फर्क पैदा होई गेआ ऐ उसी पूरा करी देन) इनें कर्म

مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٩﴾
مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ لَأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ۗ ذَلِكَ الْدِّينُ الْقَدِيمُ ۗ فَلَا تَطْلُمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً ۗ كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَوَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُؤَاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُرِّيْنَ لَهُمْ سُوءٌ أَعْمَالِهِمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

1. इस्लाम नै चंद्रमा दे स्हाबें म्हीनें दी गिनती कीती दी ऐ। इस चाल्ली इक ब'रै दे सिर्फ बारां म्हीने बन्दे न। सूरज दे स्हाबें म्हीनें दी गिनती करे आहलें बी ब'रै दे बारां म्हीने गै बनाए दे न, पर बहाइयें ब'रै दे उनी म्हीने बनाए दे न। असल च चंद्रमा दी गिनती दे मताबक उनी म्हीने होई गै नेई सकदे। उद्धर सूरज गी म्हीनें दा जनमदाता मनने आहलें बी बारां म्हीनें शा ज्यादा दी कल्पना नेई कीती।

2. यानी असल मकसद म्हीने नेई बल्के पवित्रर जीवन बतीत करना ऐ।

3. मूल शब्द 'नसी' यानी म्हीनें दा अदल-बदल एह हा जे इस्लाम दे प्रादुर्भाव शा पैहलें मक्का आहले कुसै ब'रै मुहर्रम (दे म्हीनें) गी जायज करार देई लैंदे तां जे ओहदे च लुट्ट-धूड़ ते खून-खराबा करे च उनेंगी खु'ल्ली छुट्टी होए ते फी (सफर दे) म्हीनें गी मुहर्रम बनाई लैंदे। इस चाल्ली सारे म्हीनें च तबदीली करियें ब'रै दे तेरां म्हीने बनाई दिंदे। फी दबारा तबदीली करियें ब'रै गी ओहदी पैहली हालती च लेई औंदे।

दी खराबी (शतान पासेआ) इनेंगी खूबसूरत करियै दस्सी गेदी ऐ ते अल्लाह मुन्कर कौम गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 37 ॥
(रुकू 5/11)

हे मोमिनो! तुसें गी केह होई गेदा ऐ जे जिसलै तुसेंगी गलाया जंदा ऐ जे अल्लाह दे रस्ते पर लडने आसतै (सारे मिलियै) निकलो तां तुस लोक अपने मुलख (दे प्रेम/मोह) आहले पासै झुकी जंदे ओ क्या तुस आखरत दे मकाबले च संसारक जीवन पसंद करदे ओ ? (जेकर ऐसा ऐ) तां चेता रक्खो जे संसारक जीवन दा समान आखरत दे मकाबले च सिर्फ इक तुच्छ चीज ऐ ॥ 38 ॥

जेकर तुस (सारे मिलियै अल्लाह दे रस्ते पर) लडने आसतै नेई निकलगे ओ तां ओह तुसेंगी दर्दनाक अजाब देग ते थुआड़े सिवा इक दूई (होर) कौम गी बदलियै लेई औग ते तुस उसी (यानी अल्लाह गी) कोई नुकसान नेई पजाई सकगे ओ ते अल्लाह हर चीजा पर (जिसी करने दा ओह इरादा/निश्चा करै) पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 39 ॥

जेकर तुस इस रसूल दी मदद नेई करो तां (चेता रक्खो जे) अल्लाह उस बेलै बी ओहदी मदद करी चुके दा ऐ जिसलै उसी इन्कार करने आहले लोकें द'ऊं चा इक स्हाबें देशै चा कड्डी दिते दा हा जिसलै जे ओह दमै गुफा च हे ते जिसलै ओह अपने साथी (अबूबकर) कनै गलाऽ करदा हा जे पिछली भुल्लै-चुक्कै पर दुखी नेई हो। यकीनन अल्लाह साढ़े कनै ऐ। इस आसतै अल्लाह नै ओहदे पर अपने पासेआ शांति उतारी ते नेह लश्करें कनै ओहदी मदद कीती जिनेंगी तुस नथे दिखदे ते उनें

ع
۱۱

الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿۱۱﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ
انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلْتُمْ إِلَى
الْأَرْضِ ۚ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ
الْآخِرَةِ ۗ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي
الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿۱۱﴾

إِلَّا تَتَفَرُّوا يَعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ
وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱۱﴾

إِلَّا تَضُرُّوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَتَىٰ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْعَارِ
إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ
مَعَنَا ۚ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ
بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ

लोकें दी गल्लै गी नीचा दस्सी दिता जिनें इन्कार गी अपनाया हा ते अल्लाह दी गै गल्ल उच्चि होइयै रौहदी ऐ ते अल्लाह बड़ा गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 40 ॥

हे मोमिनो ! जिहाद आस्तै निकली जाओ, भामें थुआड़े श अस्तर-शस्तर होन जां नेई ते अपने तन-मन-धन कनै अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करो। जेकर तुस जानदे ओ तां एह थुआड़े आस्तै बौहत बेहतर होग ॥ 41 ॥

जेकर तौले गै प्राप्त होने आहला लाह जां सफर निक्का होंदा तां एह लोक जरूर गै तेरे पिच्छें चली पौंदे, पर उनेंगी सफर लम्मा सेही होआ, पर (हून ओह तेरी बापसी दे बा'द) अल्लाह दियां सघंदां खाइयै गलाउन जे जेकर साढ़े बस च होंदा तां अस जरूर थुआड़े कनै निकली जंदे (एह लोक) अपनी जानें गी हलाक करदे न ते अल्लाह जानदा ऐ जे एह झूठे न ॥ 42 ॥ (रुकू 6/12)

अल्लाह नै तेरी गलती दे बुरे असर गी मटाई दिता ते तुगी इज्जत दिती। पर आखर तुसें उनेंगी पिच्छें रौहने दी अजाजत की दिती ही ? (तुस उंदे कनै जाने पर जोर दिंदे) इत्थें तक जे सच्चे लोक तेरे आस्तै बांदे होई जंदे ते तू झूठे लोकें गी बी पन्थानी लैंदा ॥ 43 ॥

जेहके लोक अल्लाह ते आखरत दे ध्याड़ै पर ईमान रखदे न ओह अपने जान-माल कनै जिहाद करने शा बचने दी अजाजत नेई मंगदे। अल्लाह चंगी-चाल्ली संयमियें गी जानदा ऐ ॥ 44 ॥

पिच्छें रौहने दी अजाजत सिर्फ ओह मंगदे न जेहके जे अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े

كَفَرُوا السُّفُلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ
الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ
ذِكْرُكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا
لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ
الشُّقَّةُ ۗ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا
لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ۗ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ ۗ لِمَ إِذْنْتَ لَهُمْ حَتَّى
يَتَّبِعِينَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ
الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

पर ईमान नेई आहानदे ते उंदे दिलें च शक्क पैदा होई गेदे न। इस आस्तै ओह अपने शक्क-शु'बें दी ब'जा करी कर्दे तांह होंदे न ते कर्दे तुआंह ॥ 45 ॥

ते जेकर ओह लड़ाई आस्तै निकलने दा पक्का इरादा करदे तां ओहदे आस्तै किश त्यारी बी करदे, पर अल्लाह नै लड़ाई आस्तै उंदा निकलना पसंद नेई कीता। इस आस्तै उनेंगी उंदे थाहरे पर गै बट्हाई दिता ते उनेंगी एह गलाई दिता गोआ (यानी उंदे मुन्कर दोस्ते गलाया) जे जेहके लोक बेही रेहदे न उंदे कनै गै तुस बी बेही र'वो ॥ 46 ॥

जेकर ओह थुआड़े कनै मिलियै निकलदे तां गडबड ते फसाद फलाने दे सिवा थुआड़ी किश बी मदद नेई करदे ते ओह थुआड़े बशकार (फसाद फलाने आस्तै) खूब घोड़े दुड़ांदे जां थुआड़े अंदर फिल्ला पैदा करने दी खाहश/चाह करदे ते तुंदे च बी किश ऐसे लोक मजूद न जेहके उंदे तगर पुज्जने आस्तै गल्लां सुनदे न ते अल्लाह जालमें गी खूब (भलेआं) जानदा ऐ ॥ 47 ॥

उनें इस शा पैहलें बी फिल्ला पैदा करना चाह्या हा ते तेरे आस्तै हालात गी केई चाल्लीं नै बदलेआ हा इत्थें तक जे सच्च आई गोआ ते अल्लाह दा फेसला जाहर होई गोआ ते ओह उस फेसले गी पसंद नथे करदे ॥ 48 ॥

ते उंदे चा किश मुनाफिक्र ऐसे बी हैन जेहके गलांदे न जे असंगी (पिच्छें रोहने दी) अजाजत दिती जा ते असंगी (लड़ाई च जाने दी) परीक्षा च नेई पाओ। चेता रक्खो जे एह लोक पैहलें शा गै बिपता च घिरी चुके दे न ते नरक सच्चें गै मुन्कर लोके दा नाश करने आहला ऐ ॥ 49 ॥

وَأَيُّومَ الْآخِرِ وَآتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهَمُّ فِي رِيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْفَاعِلِينَ ﴿٤٦﴾

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْصَعُوا خَلْكَكُمْ يَبْغُونَكُمْ أَلْفِئَةً وَفِيكُمْ سَمْعُونَ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ ابْتَعُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِيهُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَلَدْنِي وَلَا تَقْبَلِي ۗ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَحِيظَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

जेकर तुगी कोई लाह पुजै तां उनेंगी बुरा लगदा ऐ ते जेकर तेरे पर कोई बिपता आई पवे तां गलांदे न जे असें ते पैहलें शा गै इनें औने आहले दिनें दा इंतजाम करी लैता हा ते ओह खुशी-खुशी पिट्ट फेरियै उठी जंदे न ॥ 50 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे असेंगी ते ऊऐ पुजदा/ थोंदा ऐ जेह्का अल्लाह नै साढ़े आस्तै निश्चत करी रक्खे दा ऐ। ऊऐ साढ़े कम्म करने आह्ला ऐ ते मोमिनें गी चाही दा ऐ जे ओह अल्लाह पर गै भरोसा रक्खन ॥ 51 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे तुस द'ऊं भलाइयें¹ चा इक दे सिवा साढ़े बारे च कुसै दूई गल्ला दा इंतजार नेई करदे ते अस थुआड़े आस्तै सिर्फ इस गल्ला दा इंतजार करने आं जे अल्लाह तुसेंगी अपने पासैआ जां साढ़े हल्थें अजाब पजाग। इस आस्तै तुस बी इंतजार करो अस बी थुआड़े कनै इंतजार करगे ॥ 52 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे भाएं खुश-रजाई खर्च करो ते भाएं मुटमरजी कनै, तुंदे शा कुसै रूपै च बी (थुआड़ा) दान कबूल नेई कीता जाग की जे तुस ते आज्ञा भंग करने आहली कौम ओ ॥ 53 ॥

ते अल्लाह जां ओहदे रसूल दे इन्कार दे सिवा ते इस गल्ला दे सिवा जे ओह नमाज बड़ी सुस्ती कनै पढ़दे हे ते अल्लाह दे रस्ते पर मुटमरजी कनै खर्च करदे हे उंदे दान कबूल करने गी कुस नै रोके दा ऐ ॥ 54 ॥

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَحَدْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ^١ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا^٢ فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ^٣ إِذْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كَسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرْهُونَ ﴿٥٤﴾

1. यानी ओह जां ते एह मेद लाई बैठे दे न जे अस युद्ध च वीरगति पाई जाचै जेहकी साढ़े आस्तै शहादत ते सम्मान ऐ जां युद्ध दा दूआ रूप जो विजय ऐ ओह बी साढ़े आस्तै शुभ ऐ।

इस आस्ते तू उंदे मालें (धन-दौलत) ते उंदी उलादें पर रूहान नेई हो। अल्लाह सिर्फ एह चांहदा ऐ जे इस धन ते संतान राहें उनेंगी इसै संसार च अजाब देऐ ते उंदे प्राण ऐसे मौकें निकलन जे ओह इन्कारी गै होन ॥ 55 ॥

ते ओह इस गल्ला पर अल्लाह दियां सघंदां चुकदे न जे ओह तुंदे चा गै न। असल च ओह तुंदे चा नेई न बल्के ओह इक ऐसा गरोह ऐ जेहका बौहत डरपोक ऐ ॥ 56 ॥

जेकर ओह कोई पनाह दी ज'गा जां छप्पी रौहने आस्ते गुफा जां बेही रौहने आस्ते कोई ठकाना पान/हासल करन तां ओह पिट्ट फेरियै दौड़दे होई तुआंह उठी जाडन ॥ 57 ॥

ते उंदे चा किश (मुनाफ़िक़) नेह न जेहके दान दे बारे च तेरे पर अलजाम लांदे न। जेकर उस माल चा उनेंगी किश देई दिता जा तां ओह खुश होई जंदे न ते जेकर ओहदे चा किश नेई दिता जा तां झट्ट नराज होई जंदे न ॥ 58 ॥

ते जेकर ओह अल्लाह जां ओहदे रसूल दे दिते दे पर खुश होई जंदे ते एह आखदे जे अल्लाह गै साढ़े आस्ते काफी ऐ (जेकर साढ़े पर कोई तंगी आई तां) अल्लाह अपनी किरपा कनै असेंगी देग ते (इसै चाल्ती) ओहदा रसूल बी। अस ते अपने अल्लाह पासै झुकने आहले आं (तां एह उंदे आस्ते बेहतर होंदा) ॥ 59 ॥ (रुकू 7/13)

सदके (दान) ते सिर्फ गरीबें ते मुल्हाजें आस्ते न ते उंदे आस्ते जेहके दान किट्टा करने लेई नियुक्त कीते गेदे न। इस दे अलावा उंदे

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۗ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ ۗ وَمَا هُمْ بِمَنَّامِكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْحَلًا لَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ۚ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْحَطُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ۗ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي

आस्तै जिंदे दिलें गी (अपने कन्ने¹) मलाना अभीष्ट होए ते इस्से चाल्ली कैदियें ते कर्जदारें आस्तै ते (उंदे आस्तै जेहके) अल्लाह दे रस्ते पर युद्ध करदे न ते मसाफरें आस्तै न। एह अल्लाह पासेआ कायम कीता गेदा फर्ज ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आह्ला ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 60 ॥

ते उंदे चा किश (मुनाफिक) नेह बी हैन जेहके नबी गी दुख दिंदे न ते गलांदे न जे ओह ते सिर्फ (कन्न गै) कन्न² ऐ। तू गलाई दे जे ओह कन्न ते सिर्फ थुआड़ी भलाई³ सुनने आस्तै न ते ओह अल्लाह पर ईमान रखदा ऐ ते तुंदे चा जेहके मोमिन न उंदे (बा'यदें) पर बी भरोसा रखदा ऐ ते मोमिनें आस्तै रैहमत दा कारण ऐ ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे रसूल गी दुख दिंदे न उंदे आस्तै दर्दनाक अज़ाब ऐ ॥ 61 ॥

ओह तुसंगी खुश करने आस्तै अल्लाह दियां कसमां खंदे न, हालांके अल्लाह ते ओहदा रसूल बी ज्यादा हक्कदार न जे उनेंगी खुश रक्खेआ जा, पर शर्त एह ऐ जे एह मुनाफिक सच्चे मोमिन होन ॥ 62 ॥

क्या उनेंगी एह पता नेई जे जेहका कोई अल्लाह ते ओहदे रसूल दा बरोध करदा ऐ ओहदे आस्तै जहन्नम दी अगम (निश्चत) ऐ। ओह ओहदे च बास म्हेशां तै करग ते एह बौहत बड़्हा अपमान ऐ ॥ 63 ॥

الرِّقَابِ وَالْغُرْمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

وَمَنْهُمْ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ النَّجَىٰ وَيَقُولُونَ
هُوَ آذَنٌ طَغَىٰ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يَوْمَئِذٍ
بِاللَّهِ وَيَوْمَئِذٍ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً
لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُؤَدُّونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

1. ऐसे गैर-मुस्लम जो इस्लाम दी सचाई दा अनुसंधान करना चाहन तां इस प्रसंग कन्ने उंदी किश मदद कीती जा। इसदा एह अर्थ नेई जे गैर-मुस्लम गी गुञ्ज देइये खरीदेआ जाई सकदा ऐ।
2. यानी लोकें दियां शकायतां गै सुनदा रौहदा ऐ।
3. यानी सुनदा ते जरूर ऐ, पर ओह थुआड़ी भलाई आस्तै सुनदा ऐ तां जे थुआड़ा कल्याण करे ते इस चाल्ली सुनाने आहले लोकें पर उपकार करदा ऐ।

मुनाफिक्र दखावे दे तौरा पर डर दा प्रदर्शन करदे न जे उंदे खलाफ कोई ऐसी सूर: नेई उतरै जेहकी उनेंगी (ते मुसलमानें गी) उस गल्लै शा बाकफ करी देऐ जेहकी उंदे दिलें च छप्पी दी ऐ। तू गलाई दे जे मजाक लेंदे जाओ। अल्लाह (सचाई दे तौरै पर) इस गल्ला गी जाहर करी देग, जेहदे (प्रकट होने) शा तुस (दखावे दे तौर) डरदे ओ ॥ 64 ॥

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छें (जे तुस नेहियां गल्लां की करदे ओ) तां ओह जरूर इय्यै जवाब देडन जे अस ते सिर्फ हासा-मजाक करदे हे। तां तू उनेंगी गलाई दे जे क्या तुस अल्लाह ते उस दियें आयतें ते उसदे रसूल कनै हासा-मजाक करदे हे ? ॥ 65 ॥

हून कोई बहाना नेई करो। तुसें ईमान आहानने दे बा'द इन्कार कीता ऐ। (इस आस्तै) एहदी स'जा भोगो। जेकर अस तुंदे चा इक गरोह गी माफ करी देचै ते दूए गरोह गी अजाब देचै इस आस्तै जे ओह मुलजम हे (तां एह सादा कम्म ऐ) ॥ 66 ॥ (रुकू 8/14)

मुनाफिक्र मड़द ते मुनाफिक्र जानियां आपस च सरबंध रखदे न। ओह भैड़ियां गल्लां करने दा हुकम दिंदे न ते चंगी गल्लें दे खलाफ तलीम दिंदे न ते अपने हत्यें गी (अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करने शा) रोकदे न। उनें अल्लाह गी छोड़ी दिता ऐ। इस लेई अल्लाह नै बी उनेंगी छोड़ी दिता ऐ। यकीनन मुनाफिक्र ना-फरमांबरदार न ॥ 67 ॥

अल्लाह नै मुनाफिक्र मड़दें, मुनाफिक्र जानियें ते मुन्करें कनै ज्हन्नम दी अग्गी दा बा'यदा करी रखे दा ऐ। ओह ओहदे च बास करडन।

يَحْذَرُ الْمُنْفِقُونَ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ ۗ قُلْ
اسْتَهِزْءُوا إِنَّا لِلَّهِ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
نَخْوَصُ وَنَلْعَبُ ۗ قُلْ يَا اللَّهُ وَآيَاتِهِ
وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ ۗ إِنْ نَعَفَ عَنْ طَآئِفَةٍ
مِّنْكُمْ لَعَذِيبُ طَآئِفَةٍ بآئِهِمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ
بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
أَلَمْ يَعْرِوْفُوا وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۗ نَسُوا
اللَّهَ فَسَيَسِيهُمُ ۗ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ
الْفٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكٰفِرَ

ऊरे उंदे आस्तै काफ़ी ऐ ते (इस दे सिवा) अल्लाह नै उनेगी अपने पासेआ दुतकारी बी दिते दा ऐ ते उंदे आस्तै इक कायम रौहने आहला अज़ाब निश्चत ऐ ॥ 68 ॥

(हे मुनाफ़िक़ो ! एह अज़ाब) उनें लोकें (दी स'जा) आंगर होग जेहके तुंदे शा पैहलें होई चुके दे न। ओह तुंदे शा ज्यादा बलवान हे ते ज्यादा धनवान हे ते ज्यादा टब्बरदार हे। इस आस्तै उनें अपने हिस्से मताबक लाह लैता ते तुसें अपने हिस्से मताबक लाह लैता, जिस चाल्ली जे तुंदे शा पैहले लोकें अपने हिस्से मताबक लाह लैता हा ते तुसें उससै चाल्ली हासा-मजाक कीता जिस चाल्ली उनें लोकें हासा-मजाक कीता हा। उंदे लोक ते परलोक सरबन्धी सारे कर्म नश्ट होई गे ते ओह लोक घाटा खाने आहले लोकें च शामिल होई गे ॥ 69 ॥

क्या इनें लोकें कश उंदियां (उनें लोकें दियां) खबरां नेई आइयां जेहके इंदे शा पैहलें होई चुके दे न यानी नूह, आद, समूद ते इब्राहीम दी कौम दे ते मद्यन दे लोकें दे ते उलटाई गेदी बस्तियें दे लोकें (यानी लूत दी कौम) दियां खबरां। उंदे कश उंदे रसूल जाहरा-बाहरा चमत्कार लेइयै आए हे, (पर उनें इन्कार करी दिता ते स'जा भोगी)। अल्लाह नै उंदे पर जुलम नेई कीता बल्के ओह आपूं गै अपनी जानें पर जुलम करा करदे हे ॥ 70 ॥

ते मोमिन मड़द ते मोमिन जनानियां आपस च इक-दूए दे दोस्त न। ओह भलाई दा हुकम दिंदे न ते भैड़ियें गल्लें शा रोकदे न ते नमाज़ कायम करदे न ते जकात दिंदे न ते अल्लाह

نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ
وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً
وَأكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا
اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
وَخُصِّمْتُمْ كَالَّذِي خَاصُّوا بِأَوْلِيَّكَ
حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

الْمَ يَا تَهُمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يُظْلِمُونَ ۝

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ يُأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ

ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे न। प्ह् ऐसी लोक न जे अल्लाह जरूर उंदे पर रैहम करग। अल्लाह गालिब ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 71 ॥

अल्लाह नै मोमिन मड़दें ते मोमिन जनानियें कनै ऐसी जन्नतें दे बा'यदे कीते दे न, जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह् उंदे च म्हेशां बास करडन ते सदा कायम रौहने आहली जन्नतें च पवित्रर नवास-स्थानें दा बी बा'यदा कीते दा ऐ ते उंदे अलावा अल्लाह दी खुशी सारें शा बड़्डा इनाम ऐ (जेह्का उनेंगी थ्हेग) ते ओह्दा मिलना इक बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 72 ॥ (रुकू 9/15)

हे नबी ! मुन्कर लोकें ते मुनाफिकें कनै जिहाद करो ते (पक्का प्रबंध करियै) उंदे पर सखी (कनै हमला) करो। उंदा ठकाना नरक ऐ ते ओह् (रौहने आस्तै) बौहत बुरी ज'गा ऐ ॥ 73 ॥

ओह् अल्लाह दियां कसमां खंदे न जे उनें कोई बुरी गल्ल नेई आखी। हालांके उनें कुफर दी गल्ल आखी ऐ ते इस्लाम गी मन्नी लैने दे बा'द इन्कार कीता ऐ ते इस्लाम धर्म दे खलाफ ऐसी बुरी गल्लें दा इरादा कीता ऐ जिनेंगी ओह् हासल नेई करी सकदे ते उनें मुसलमानें कनै सिर्फ इस आस्तै दुश्मनी कीती जे अल्लाह ते ओह्दे रसूल नै उनेंगी अपनी किरपा कनै मालदार बनाई दिता हा। इस आस्तै जेकर ओह् तोबा करन तां उंदे आस्तै बेहतर होग ते जेकर ओह् पिट्ठ फेरियै उठी जान तां अल्लाह उनेंगी संसार च बी ते आखरत च बी दर्दनाक अजाब देग ते इस ज्हाँन च नां कोई उंदा दोस्त होग ते नां गै मददगार ॥ 74 ॥

الرَّكُوعَ وَيَطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ
أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسْكِنٍ ظَبِيَّةٍ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۗ
وَرِضْوَانٍ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرَ ۗ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَاعْلُظْ عَلَيْهِمْ ۗ وَمَا بِهِمْ جَهَنَّمَ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا
كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ
وَهُمْ وَبِأَلْمِ يَتَلَوُّنَ ۗ وَمَا نَقْمُوا إِلَّا
أَن أَعْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
فَإِن يَتُوبُوا لَيْكَ خَيْرَ لَّهُمْ ۗ وَإِن يَتَوَلَّوْا
يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۗ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ ۗ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

ते इंदे च (किश लोक) ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह कनै एह बा 'यदा करदे न जे जेकर ओह (अल्लाह) असेंगी अपनी किरपा कनै किश देग तां अस जरूर उसदे रस्ते पर दान करगे ते अस जरूर भले-मानस बनी जागे ॥ 75 ॥

ते जिसले अल्लाह नै उनेंगी अपनी किरपा कनै धन प्रदान कीता तां उनें (ओहदे रस्ते पर खर्च करने च) कंजूसी कीती ते अपनी पुरानी घासी पासै परतोई गे ते (अल्लाह ते रसूल दियें गल्लें शा) बे-परवाही करदे होई पिट्ट फेरी लैती ॥ 76 ॥

इस आस्तै (नतीजा एह होआ जे) उसनै उंदे दिलें च उस दिनै तगर फुट्ट पाई दिती जिस रोज जे ओह ओहदे नै मलाटी करडन, की जे उनें जेहका बा 'यदा अल्लाह कनै कीता हा ओहदी खलाफबरजी कीती ते इस करी जे ओह झूठ बोलदे होंदे हे ॥ 77 ॥

क्या उनेंगी पता नथा जे अल्लाह उंदे गुप्त ते जाहरा मशबरें गी बी जानदा ऐ ते एह जे अल्लाह पूरी चाल्ती गैब दियें गल्लें शा वाकफ ऐ ॥ 78 ॥

एह (मुनाफिक्र गै) न जेहके मोमिनें चा खुशी कनै बधी-चढी दान करने आहले लोकें पर तन्ज करदे न ते उंदा बी मौजू कसदे न जेहके अपनी (मैहनत कनै) कमाई दी धन-दौलत दे अलावा कोई समर्थ नेई रखदे। अल्लाह उनें (उंदे चा कट्टर बैरियें) गी मजाक दी स'जा देग ते उनेंगी दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 79 ॥

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنۡ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَنصَّدَقَنَّ وَلَكِنۡ كُنُوۡا مِنَ الصّٰلِحِيۡنَ ﴿٩﴾

فَلَمَّآ اٰتٰهُمۡ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوۡا بِهٖ وَتَوَلَّوۡا وَهُمۡ مُّعْرِضُوۡنَ ﴿١٠﴾

فَاَعْقَبَهُمۡ نِفَاقًا فِىۡ قُلُوۡبِهِمۡ اِلٰى يَوْمٍ يَلۡقَوۡنَهٗ بِمَا اَخْلَفُوۡا اللّٰهَ مَا وَعَدُوۡهُ وَبِمَا كَانُوۡا يَكۡدِبُوۡنَ ﴿١١﴾

اَلَمْ يَعۡلَمُوۡا اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ سِرَّهُمۡ وَنَجْوَاهُمۡ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوۡبِ ﴿١٢﴾

الَّذِيۡنَ يَلۡمِزُوۡنَ الْمُطَّوۡعِيۡنَ مِنَ الْمُؤۡمِنِيۡنَ فِى الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيۡنَ لَا يَجِدُوۡنَ اِلَّا جُهۡدَهُمۡ فَيَسۡخَرُوۡنَ مِنْهُمۡ سَخَرَ اللّٰهُ مِنْهُمۡ وَاَلَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿١٣﴾

तू उंदे आस्तै माफी मंग जां नेई मंग (उंदे आस्तै इक बरोबर ऐ)। जेकर तू उंदे आस्तै स्हत्तर¹ बार बी माफ करी देने दी प्रार्थना करगा तां बी अल्लाह उनेंगी कदें माफ नेई करग। एह इस लेई होग जे उनें अल्लाह ते रसूल दा इन्कार कीता ते अल्लाह आज्ञा भंग करने आहली कौम गी कदें बी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 80 ॥ (रुकू 10/16)

अल्लाह दे रसूल दे हुकम दे खलाफ (जिहाद शा) पिच्छें छोड़े गेदे मुनाफिकक लोक अपनी ज'गा बेही रौहने पर अत खुश न ते उनें अपने प्राणें ते अपने धन कनै जिहाद करना बुरा समझेआ हा ते इक-दूए कनै गलाया हा जे ऐसी गर्मी च युद्ध आस्तै किट्टे होइयै नेई निकलो। तू उनेंगी गलाई दे जे नरकै दी अग (इस गर्मी शा बी) मती तेज ऐ। काश ! ओह इस गल्ला गी समझन ॥ 81 ॥

इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह अपने छल-कपट पर थोड़ा खुश ते होन पर (अपने कर्में दे सिले पर) मता रोन ॥ 82 ॥

फी जेकर अल्लाह तुगी उंदे चा कुसै इक गरौह पासै परताई लेई आवै ते ओह लोक (कुसै होने आहली) जंग आस्तै जाने दी अजाजत मंगन तां तू उनेंगी गलाई दे जे भविक्ख च तुसेंगी मेरे कनै युद्ध आस्तै जाने दी कदें बी अजाजत नेई होग ते तुस कदें बी मेरे कनै मिलियै बैरी कनै युद्ध नेई करी सकगे ओ (की जे) तुस पैहली बार (पिच्छें) बेही रौहने पर खुश होई गे हे। इस आस्तै (आयंदा) पिच्छें रेही जाने आहलें कनै म्हेशां बेही र'वा करो ॥ 83 ॥

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٩﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿١٠﴾

فَلْيُصْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١١﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿١٢﴾

1. एह अरबी दा मुहावरा ऐ जियां जे सङ्घे देशें च 'सौ बार' दा मुहावरा प्रचलत ऐ। भाव एह ऐ जे भाएँ किन्नी बारी बी उंदे आस्तै प्रार्थना करो अल्लाह उंदे बारे च कदें बी प्रार्थना कबूल नेई करग।

ते जेकर उंदे चा कोई मरी जा तां ओहदी नमाज़ (जनाजा) नेई पढ़ा कर ते नां ओहदी कब्रें पर (प्रार्थना आस्तै) खड़ीआ कर, की जे उनें अल्लाह ते ओहदे रसूल दा इन्कार कीता ते ऐसी हालत च मरे न जिसलै जे ओह ना-फरमांबरदार होआ करदे हे ॥ 84 ॥

ते उंदे धन-दौलत ते उंदी संतान तुगी रहानगी च नेई पान। अल्लाह उनेंगी इंदे राहें इस लोक च दुख पुजाना चांहदा ऐ ते उंदे प्राण इस हालत च निकलन जे ओह मुन्कर गै होन ॥ 85 ॥

ते जिसलै कोई सूर: (इस हुकम कनै) नाज़ल होंदी ऐ जे अल्लाह पर ईमान ल्याओ ते ओहदे रसूल कनै मिलियै जिहाद करो तां उंदे चा मालदार लोक तेरे शा अजाजत मंगन लगी पौंदे न ते गलांदे न जे-असेंगी पिच्छें छोड़ी जाओ तां जे अस इनें लोकें कनै रौहचै जेहके जे पिच्छें बौहने आहले होडन ॥ 86 ॥

ओह इस गल्ला पर खुश न जे पिच्छें बेही रौहने आहले कबीलें च शामिल होई जान ते उंदे दिलें पर मोहर करी (यानी लाई) दिती गई ऐ। इस आस्तै ओह (अपने कुकर्में दी ब'जा करी) नेई समझदे ॥ 87 ॥

पर एह रसूल (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम) ते ओह जेहके एहदे कनै (अल्लाह पर) ईमान ल्याए न ते जिनें अपनी धन-दौलत ते अपनी जानें राहें जिहाद कीता ऐ उंदे आस्तै हर चाल्ती दियां भलाइयां न ते ऊरे आखर कामयाब होने आहले न ॥ 88 ॥

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّا تَأْتِيكَ بِهِ سُلَيْمٌ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّمَا تُصَلِّي عَلَىٰ قَبْرِهِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَرَسُولُهُ وَمَأْتُوا وَهُمْ فَسِقُونَ ﴿٩﴾

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۗ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الدُّنْيَا ۗ وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ أَمُّوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْمُفْعِدِينَ ﴿١٠﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَأَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١١﴾

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولِيئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٢﴾

अल्लाह नै उंदे आस्तै ऐसे सुर्ग त्यार कीते दे न जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह् उनें बागों च म्हेशां बास करडन। एह् बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 89 ॥ (रुकू 11/17)

ते मदीना शैहरै दे आसे-पासे दे जंगलें (ते निक्के ग्राएं-पिंडें) दे बासियें चा ब्हान्ना बनाने आहले किश लोक आइयै आखदे न जे उनेंगी बी पिच्छें रौहने दी अजाजत दिती जा ते ओह् लोक जेहके अल्लाह ते ओहदे रसूल कन्ने झूठ बोलदे न (बगैर अजाजत लैते गै) पिच्छें बेही रेह् न। उंदे चा मुन्कर लोकें गी सच्चें गै दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 90 ॥

(पर हे रसूल !) जेहके स्हेई मेहनें च कमजोर न ते बमार न ते जिंदे कोल रस्ते दा खर्च नई ऐ, उंदे पर (पिच्छें रेही जाने करी) कोई दोश नई जिसलै जे ओह् अल्लाह ते ओहदे रसूल दे सच्चे शरधालू न। (एह् परोपकारी लोक न) ते परोपकारी लोकें पर कोई इलजाम नई ते अल्लाह बौहत बख्शाने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 91 ॥

ते नां उनें लोकें पर (कोई इलजाम ऐ) जेहके तैरै कश उसलै आए जिसलै जे जंग दा अलान कीता गेदा हा तां जे तू उनेंगी कोई सुआरी¹ देऐं, तां तोह् जवाब दिता जे मेरे कश कोई चीज नई ऐ जेहदे पर अ'ऊं तुसेंगी सुआर करां ते (एह् जवाब सुनियै) ओह् उठी गे ते

التَّوْبَةِ ٩

واعلموا ١٠

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلْتَ لْتَخْلِفَهُمْ قُلْتَ لَا أُجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۚ تَوَلَّوْا وَأَعْيَيْهُمْ تَفْيِضُ مِنَ الدَّمِ حَرَانًا إِلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ۝

1. हदीसें च इनें लोकें दा जिकर इय्यां औंदा ऐ जे उनें गलाया जे अल्लाह दी सोह् ! अस सुआरी दी प्रार्थना लेइयै नथे गे बल्के सुआरी कन्ने साद्दा मतलब नुक्कां बगैर हा तां जे उनेंगी लाइयै अस तपदी बड्गाटी आहली धरती पर चली सकचै। पवित्र कुर'आन दे शब्द बी इसी बरदाशत करदे न, की जे उंदा शब्दी अर्थ इय्यै ऐ जे असेंगी कोई ऐसी चीज देओ जिसी आधार बनाइयै अस लड़ाई आहली ज'गा तगर पुज्जी सकचै ते एहदे शा नुक्कां बगैर बी समझियां जाई सकदियां न। ओह् ऐसी युरबत दा समां हा जे हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मुजाहिदें गी जोड़े जां चप्पल तक बी नथे देई सकदे। (फ़तुह्लबयान)

दुखै कारण उंदी अक्खीं चा अत्थरूं बगा करदे हे जे अफसोस! उंदे कश किश नेई जिस्सी ओह् (अल्लाह दे रस्ते पर) खर्च करन ॥ 92 ॥

अलजाम सिर्फ उनें लोकें पर ऐ जेहके इस हालत च अजाजत मंगदे न जे ओह् मालदार होंदे न, ओह् पिच्छे बेही रौहने आहले कबीलें कनै (बेही रहने पर) राजी होई गे ते अल्लाह नै उंदे दिलें पर मोहर करी दिती, पर ओह् (ऐसे न जे) समझदे गै नेई ॥ 93 ॥

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ
وَهُمْ أَغْنِيَاءٌ رِضْوَابَانِ يَكُونُوا مَعَ
الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

जिसलै तुस लड़ाई थमां परतोइयै बापस इंदै कश औंदे ओ तां ओह थुआड़े कश आइयै केई चाल्ली दे ब्हान्ने बनांदे न। तू उनेंगी गलाई दे जे ब्हान्ने नेई बनाओ। अस (थुआड़े ब्हान्नें गी) कर्दे नेई मनगे। अल्लाह नै असेंगी थुआड़े हालतें दी खबर देई दित्ती ऐ ते अल्लाह ते उसदा रसूल थुआड़े कर्म गी भांपदे (जाचदे) रौहडन, फी तुसेंगी जाहरी-बाहरी जां गुप्त गल्लें गी जानने आहले अल्लाह दे सामनै लेता जाग, इस आस्तै ओह तुसेंगी थुआड़े कर्म दी असलीयत शा वाकफ कराग ॥ 94 ॥

जिसलै तुस उंदे पासे परतोगे ओ तां ओह थुआड़े सामनै अल्लाह दियां कसमां खाडन तां जे तुस उनेंगी माफ करी देओ। इस आस्तै (अस बी तुसेंगी आखने आं जे) तुस उनेंगी माफ करी देओ, की जे ओह गंदे न ते उंदे कर्म कारण उंदा नवास-स्थान पैहलें थमां गै ज्हन्नम निश्चत होई चुके दा ऐ ॥ 95 ॥

ओह थुआड़े सामनै कसमां खाडन तां जे तुस उंदे पर खुश होई जाओ। इस आस्तै जेकर तुस उंदे पर खुश बी होई जाओ तां बी अल्लाह ना-फरमान लोके पर खुश नेई होग ॥ 96 ॥

ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले अरब लोक इन्कार करने च ते मुनाफ़ि़क़त च (सारे अरबें शा) बधी चुके दे न ते (मूर्खता दे कारण) इस गल्ला दे हक्कदार न जे जे किश अल्लाह नै अपने रसूल पर उतारे दा ऐ ओहदी हद्दें गी नेई पन्धानी सकन ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 97 ॥

يَعْتَذِرُونَ وَإِنِّي لَأَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ أَجَابِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ تُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

أَلَا عَرَابٌ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

ते ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा किश लोक ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह दे रस्ते पर खर्च कीते दे धन गी चट्टी समझदे न ते थुआड़े आस्तै (समानी) गरदर्शें दे इंतजार च रौहदे न। (सुनो!) बुरी गरदश उंदे पर गै औग ते अल्लाह खूब सुनने आह्ला ते जानने आह्ला ऐ ॥ 98 ॥

ते ग्राएं (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा किश लोक ऐसे बी हैन जेहके अल्लाह पर ते आखरत दे ध्याड़े पर ईमान रखदे न ते जे किश (खुदा दे रस्ते पर) खर्च करदे न ओह उसी अल्लाह दी नजदीकी ते रसूल दिवें प्रार्थनें दी प्राप्ति दा साधन समझदे न। सुनो! एह कर्म उंदे लेई जरूर अल्लाह दी नजदीकी दा अधार बनग। अल्लाह जरूर उनेंगी अपनी रैहमत च दाखल करग। की जे अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 99 ॥ (रुकू 12/1)

ते मुहाजरीन ते अन्सार चा जेहके लोक अग्गें निकलने आहले न ते ओह लोक बी जिनें पूरी चाल्ली आज्ञा पालन करदे होई उंदा अनुसरण कीता अल्लाह उंदे पर खुश होई गेआ ते ओह अल्लाह पर खुश होई गे। उस (अल्लाह) नै उंदे आस्तै ऐसा सुर्ग त्यार कीते दा ऐ जेहदे हेठ नैहरां बगदियां न। ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 100 ॥

ते ग्राएँ (ते जंगलें) च रौहने आहले (अरब) लोकें चा जेहके थुआड़े आसै-पासै रौहदे न मुनाफिक बी न ते मदीना दे बासियें चा बी

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
مَعْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمْ الدُّوَابِرَ
عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا لِلَّهِ
وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ إِلَّا أَنَّهُا قُرْبَةٌ
لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِن
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

وَالسَّبِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ
مُتَّفِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا

(किश लोक ऐसे न) जेहके मुनाफिकत पर हठ करदे न। तू उनेंगी नेई जानदा, पर अस उनेंगी जानने आं। अस उनेंगी दो बार¹ अजाब देगे। फी ओह इक बौहत बड्डे अजाब आहले पासै परताए जाडन। ॥ 101 ॥

ते किश दूए लोक नेह न जिनें अपने गुनाहें गी कबूल करी लैता। उनें भले कमें गी किश दूए बुरे कमें कनै मलाई दिते दा हा। लागै (ममकन) ऐ जे अल्लाह उंदे पर अपनी किरपा करी देऐ। अल्लाह बौहत बखाने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 102 ॥

(हे रसूल!) इनें मोमिनें दे धन चा सदका लै तां जे तू उनेंगी पवित्तर करै ते उंदी त्रक्की दे साधन उपलब्ध करै ते उंदे आस्तै प्रार्थना बी करदा रौह, की जे तेरी प्रार्थना उंदे संदोख दा कारण ऐ ते अल्लाह तेरी प्रार्थनें गी बौहत सुनने आहला (ते हालत गी) जानने आहला ऐ ॥ 103 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह गै ऐ जेहका अपने भगतें दी तोबा (प्राहचिंत) गी कबूल करदा ऐ ते उंदे शा सदके (दान) बी लैदा² ऐ (रसूल नेई लैदा) ते अल्लाह गै ऐ जेहका तोबा कबूल करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 104 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे अपनी ज'गा कम्म करदे जाओ। अल्लाह ते ओहदा रसूल ते मोमिन लोक जरूर थुआड़े कमें दी सचाई गी दिखदे

عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ
نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ
يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ۝

وَآخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا
عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ
يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۝ إِنَّ
صَلَوَاتِكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۝ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ۝

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ
عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
التَّوَابُ الرَّحِيمُ ۝

وَقُلْ اْعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۝ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ

1. पैहली बार जिसलै जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम दी बफात (सुर्गबास) दे बा'द मुनाफिके ते उंदे साथिये दी तबाही होई, दूई बार ते इनें मुनाफिके दी मेदें दा भंडार गै तबाह होई गेआ यानी ईसाई धर्म अपनाने आहले अरबें दा सर्वनाश होआ।
2. सदका जां दान गरीब ते परबस्स लोकें आस्तै खर्च कीता जंदा ऐ। ओह नां ते अल्लाह आस्तै खर्च होंदा ऐ ते नां ओहदे रसूल आस्तै।

रौहडन ते तुस जरूर गै हाजर ते गैब (जाहर ते गुप्त) दे जानने आहले अल्लाह पासै परताए जागे ओ ते ओह थुआड़े कर्मै दी सचाई तुसेंगी दस्सग ॥ 105 ॥

ते किश ऐसे लोक बी हैन जेहके खुदा दे हुकम दे इंतजार च छोड़े¹ गेदे न। (उसी पूरा अखत्यार ऐ जे) भामें उनेंगी अजाब देऐ जां उंदी तोबा कबूल करै ते अल्लाह जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 106 ॥

ते ओह लोक जिनें² इक मस्जिद नुकसान पुजाने, कुफर दा प्रचार करने ते मोमिनें बशकार फुट्ट पाने आस्तै बनाई ऐ ते जेहका शख्स अल्लाह ते ओहदे रसूल कनै लड़ी चुके दा ऐ ओहदे आस्तै घात लाइयै बौहने दा थाहर बनाने आस्तै ओह जरूर सघद चुकडन जे इस मस्जिद दे बनाने च साढ़ा मकसद सिर्फ भलाई करना हा ते अल्लाह गुआही दिंदा ऐ जे ओह जरूर गै झूठ बोल्ला करदे न ॥ 107 ॥

(हे नबी!) तू इस (मस्जिद) च कदें बी नेई खड़ोऽ। ओह मस्जिद जेहदी नीह पैहले दिनै शा गै संयम पर रक्खी गेदी ऐ एह ज्यादा हक्क रखदी ऐ जे तू ओहदे च (नमाज पढ़ने आस्तै) खड़ा होऐं। ओहदे च (औने आहले) ऐसे लोक न जिंदी खाहश एह ऐ जे ओह

عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَأَخْرُوفٍ مُّرجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِزْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ۗ وَكَيْلُفٌ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْأَحْسَنَى ۗ وَاللَّهُ يَسْهَدُ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿١٠﴾

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۗ لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۗ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَّهُرُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠﴾

1. यानी उदै खलाफ कोई कारवाई नेई कीती जाग जिच्चर जे अल्लाह दा हुकम नेई आई जा।
2. जिसलै इस्लाम धर्म त्रक्की करी गेआ ते मुनाफिक नराश होई गे। तां उनेंगी अबू-आमिर राहिब नै सनेहा भेजेआ जे मेरे आस्तै मुसलमानें शा अलग इक भवन दा निर्मान करो, उस थाहरा पर आइयै सलाह करियै रोम दे बादशाह कैसर कस जाड ते ओहदे लरकर राहें मदीना पर हमला कराई देड। उस बेलें मस्जिदे-नबवी दे सिवा इक होर मस्जिद मदीना दे कंठे पर मुसलमानें दी ही (खालस मोमिनें दी ही)। मुनाफिकें अबू-आमिर गी छपालने आस्तै इक बक्ख मस्जिद बनाई ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्ललम गी ओहदे च नमाज पढ़ाने दी प्रार्थना कीती, पर अल्लाह नै उनेंगी म'ना करी दिता। अबू-आमिर नै मूर्खतावश एह समझेआ जे कुसै शख्स नै जसूसी करी दिती ऐ ते ओह मदीना छोड़ियै नस्सी गेआ। ओहदा नस्सी जाना मुसलमानों ते रूमियें बशकार जंग दा मूजब बनेआ ते मुसलमानें दी विजय होई।

बिल्कुल पवित्र होई जान ते अल्लाह पूरी चाल्ली नै पवित्र-पाक रौहने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 108 ॥

क्या ओह शख्स ज्यादा अच्छा ऐ जो अपने मकानै दी नीह अल्लाह दे संयम ते रजामंदी पर रखदा ऐ जां ओह शख्स जो अपने मकानै दी नीह इक तलैहटमें कंठे पर (यानी ल्हेसमें दंदे पर) जेहका डिग्गा (फट्टा) करदा होंदा ऐ? फी ओह कंठा (दंदा) उस मकानै समेत नरकै दी अग्गी च डिग्गी जंदा ऐ ते अल्लाह जालम कौम गी (कामयाबी दा) रस्ता नेई दसदा ॥ 109 ॥

ओह नीह जेहकी उनें रक्खी ही ओह उंदे दिलें च म्हेशां दुबधा दा कारण बनी रौहग, सिवाए इस दे जे उंदे दिल टुकड़े-टुकड़े होई जान (ओह मरी जान) ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते बड़ी हिकमत आहला ऐ ॥ 110 ॥ (रुकू 13/2)

अल्लाह नै मोमिनें शा उंदी जानें ते उंदे माल-सबाबें गी (इस बा'यदे कनै) खरीदी लैते दा ऐ जे उनेंगी जन्नत थ्हाग, की जे ओह अल्लाह दे रस्ते पर लड़दे न। (इस आस्तै जां ते ओह) अपने बैरियें गी मारी दिंदे न जां आपूं मरोई जंदे न। एह इक ऐसा बा'यदा ऐ जिसी पूरा करना उस (अल्लाह) आस्तै जरूरी ऐ ते तौरात जां इज्जील (च बी ब्यान कीता गेदा ऐ) ते कुर'आन च बी ते अल्लाह शा बद्ध अपने बा'यदे गी पूरा करने आहला दूआ कु'न होई सकदा ऐ? इस आस्तै (हे मोमिनो!) अपने इस सौदे पर खुश होई जाओ, जेहका तुसैं कीता ऐ ते इय्यै ओह बड़्डी कामयाबी ऐ (जेहदा मोमिनें कनै बा'यदा कीता गेदा ऐ) ॥ 111 ॥

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُيُوتَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُيُوتَهُ عَلَىٰ
شِقَاجِرٍ هَاوٍ فَاثْمَارِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۖ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً
فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِآنَ لَهُمُ الْجَنَّةُ ۗ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ ۗ وَعَدَّا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ
وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۗ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ
مِنَ اللَّهِ فَاسْتَشِرُّوهُ بِيَعِّكُمْ الَّذِي
بَايَعْتُمْ بِهِ ۗ وَذَلِكَ هُوَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

(जेहके लोक) तोबा करने आहले न, अबादत करने आहले न, अल्लाह दी तरीफ करने आहले न, (अल्लाह दे रस्ते पर) जातरा करने आहले न, रुकू करने आहले न, सजदा करने आहले न, चंगियें गल्लें दा हुकम देने आहले न ते भैडियें (बुरियें) गल्लें शा रोकने आहले न ते अल्लाह दियें हद्दें दी रक्खेआ करने आहले न, तू ऐसे मोमिनें गी बशारत (शुभ-समाचार) देई दे ॥ 112 ॥

नबी ते मोमिनें दी शान दे खलाफ हा जे ओह मुश्रिकें आस्तै माफी दी प्रार्थना करदे, भामें ओह करीबी रिश्तेदार की नेई होन, इस गल्ला दे जाहर होई जाने दे बा'द जे ओह (मुश्रिक) दोजखी न ॥ 113 ॥

ते इब्राहीम दा अपने पिता आस्तै माफी दी प्रार्थना करना सिर्फ इस आस्तै हा जे उसनै ओहदे कनै इक बा'यदा कीते दा हा, मगर जिसलै ओहदे सामनै जाहर होई गेआ जे ओह अल्लाह दा दुश्मन ऐ तां ओह उस बा'यदे शा पूरी चाल्ली अलगग होई गेआ। इब्राहीम बौहत गै नर्मदिल ते समझदार हा ॥ 114 ॥

ते एह अल्लाह दी शान दे खलाफ ऐ जे ओह कुसै कौम गी हदायत देने दे बा'द गुमराह करार देऐ, जिच्चर जे ओह उंदे सामनै ओह गल्लां निं दस्सी देऐ जिंदे शा उनेंगी बचना चाही दा। अल्लाह हर-इक चीजै गी जानदा ऐ ॥ 115 ॥

गासैं ते धरती दी बादशाहत सच्चें गै अल्लाह दी गै ऐ। ओह जींदा बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ते अल्लाह दे सिवा नां थुआड़ा कोई दोस्त ऐ ते नां मददगार ॥ 116 ॥

اَلَّذِيْنَ اَلْعَبْدُوْنَ اَلْحَمِيْدُوْنَ السَّاجِدُوْنَ
الرُّكْعُوْنَ السُّجُوْدِ وَالْاَمْرُوْنَ
بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٩﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنْ
يَسْتَعْمِرُوْا اِلْمَسٰجِدِ كَيْنَ وَاَلَوْ كَانُوْا اَوْلِيَ
قُرْبٰى مِنْ نَّبٍۭٓ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ
اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ﴿١٠﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفٰرُ اِبْرٰهِيْمَ لِاٰبِيْهِ اِلَّا
عَنْ مَّوْعِدَةٍ وَعَدٰهَا اِيَّاهُ ۗ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّآ مِنْهُ ۗ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ
لَاَوَّاهٌ حَلِيْمٌ ﴿١١﴾

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰهُمْ
حَتّٰى يَسِيْرُوْا لَهُمْ مَّا يَشْتَقُوْنَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٢﴾

اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ
يُحْيِيْ وَيُمِيْتُ ۗ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نٰصِيْرٍ ﴿١٣﴾

अल्लाह नै नबी, मुहाजरीन ते अन्सार पर बड़ी किरपा कीती दी ऐ (यानी उनें लोके पर) जिनें उस मसीबत दी घड़ी च उस (नबी) दा अनुसरण कीता जिसलै जे उंदे चा किश लोके दे दिल भरमै च पेई गेदे हे। उसनै दबारा उंदे (कमजोर लोके) पर बी किरपा कीती। सच्चे गै ओह उंदे (मोमिनें) कनै प्यार करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 117 ॥

इससै चाल्ली उसनै उनें त्रैनें पर बी (किरपा कीती) जेहके जे पिच्छे छोड़े गे हे इत्थें तक जे धरत विशाल होंदे होई बी उंदे आस्तै तंग होई गेई ते उंदियां जान्नां उंदे पर बोझ बनी गेइयां ते उनें एह समझी लैता जे हून अल्लाह दे अजाब (कैहर-करोपी) शा बचने आस्तै सिवाए उसदे होर कोई पनाह नेई। ते उंदी हालत दिक्खिये अल्लाह नें उंदे पर किरपा कीती तां जे ओह बी तोबा करन। खुदा सच्चे गै बार-बार तोबा कबूल करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 118 ॥ (रुकू 14/3)

हे मोमिनो! अल्लाह आस्तै संयम अखत्यार करो ते सादके (सच्चे लोके) च शामिल होई जाओ ॥ 119 ॥

मदीना दे नवासी ते जेहके लोक उंदे आसै-पासै (ग्राई ते जंगली) रौहदे न उंदे आस्तै एह मनासब नथा जे अल्लाह दे रसूल गी इक्कले छोड़िये आपू पिच्छे रेही जंदे ते नां एह जे ओहदी जान शा बे-परबाह होइयै अपनी जानें दी चिंता च पेई जंदे। एह (फैसला) इस आस्तै कीता जंदा ऐ जे अल्लाह दे रस्ते च उंदे आस्तै

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ
ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا
صَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحَّبَتْ
وَصَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَا
مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ
الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ
الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ
وَلَا يَرْعَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا

1. एह उनें त्रैके सहाबा (साथिये) पासै संकेत ऐ जेहके मुनाफिक ते नथे, पर गलती दी ब'जा कनै तबूक नाँस दी लड़ाई च हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्ललअम कनै जाने शा पिच्छे रेही गे हे। असल च ओह पक्के मोमिन हे। इस आस्तै उनेंगी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्ललअम नै अल्लाह दे हुकम मताबक स'जा दिती ते जेहके मुनाफिक हे उनेंगी स'जा दिते बगैर छोड़ी दिता हा।

त्रेह, हुट्टन जां भुख (लगने) दी कोई घड़ी
नेई आँदी ते नां गै ओह कुसै जमीनै पर चलदे
न जेहदे करी इन्कारी लोकें गी रोह चढ़दा होऐ
ते नां ओह बैरी पर कोई विजय हासल करदे
न जे उंदे आस्तै इसदे बदले च कोई नां कोई
नेकी नेई लिखी जंदा होऐ। अल्लाह उपकारी
लोकें दा अजर (बदला) कदें बी जाया नेई
करदा ॥ 120 ॥

ते ओह अल्लाह दे स्ते च किश बी थोड़ा
हारा जां मता ज्यादा खचं नेई करदे ते नां ओह
कुसै वादी गी पार करदे न, पर (तौले गै उंदी
कर्म-सूची च) ओह नेकी लिखी लैती जंदा
ऐ तां जे अल्लाह उंदे कर्में दा उत्तम शा उत्तम
सिला प्रदान करै ॥ 121 ॥

ते मोमिनें आस्तै एह ममकन नथा जे ओह सारे
दे सारे (किट्ठे होइयै धार्मिक तलीम आस्तै)
निकली पौंदे। इस आस्तै ऐसा की नेई होआ जे
उंदे चा इक गरोह निकली पौंदा तां जे ओह पूरी
चाल्ली धार्मिक तलीम ग्रैहण करदे (सिखदे) ते
बापस परतोइयै अपनी कौम दे लोकें गी (अधर्म
शा) सोहगा करदे तां जे ओह (गुमराही शा)
डरना लगन ॥ 122 ॥ (रुकू 15/4)

हे मोमिनो! उनें मुन्कर लोकें कनै जंग करो
जेहके थुआड़े आसै-पासै रौहदे न ते चाही दा
ऐ जे ओह थुआड़ै अंदर मजबूती मसूस करन
ते समझी लैओ जे अल्लाह संयमिये दे कनै
ऐ ॥ 123 ॥

ते जिसलै कोई सूर: उतरदी ऐ तां उंदे चा
किश (मुनाफ़िक़) गलांदे न जे इस सूर: नै
तुंदे चा कोहदा ईमान बधायी ऐ? इस आस्तै
(याद रक्खो जे) जेहके लोक मोमिन न (उंदे
पैहले ईमान दे नतीजे च) इस सूर: नै उंदे
ईमान गी होर बी बधायी ऐ ते ओह खुशी
हासल करा करदे न ॥ 124 ॥

مَحْصَصَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَّوئُونَ مَوْطِئًا
يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَسْأَلُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا
إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
بِجَرِّهِمْ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۗ
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا
رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ
مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۗ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ
أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هُدَاهُ إِيْمَانًا ۗ فَآمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيْمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ۝

ते जिनमें लोकें दे दिलैं च रोग ऐ इस सूर: नै उंदी (पैहली) गंदगी पर होर बी गंदगी चढ़ाई दिती ऐ इत्थं तक जे ओह ऐसी हालत च मरडन जे ओह काफर होडन ॥ 125 ॥

क्या ओह दिखदे नेई जे उंदी हर साल इक जां दो बार अजमैश कीती जंदी ऐ, फी बी ओह तोबा नेई करदे ते नां नसीहत हासल करदे न ॥ 126 ॥

ते जिसलै कोई सूर: नाजल होंदी ऐ तां उंदे चा किश लोक इक-दूए गी दिक्खन लगी पौंदे न तां जे ओह सेही करन जे क्या कोई शख्स तुसेंगी दिक्खा ते नेई करदा। फी (तसल्ली करियै) एह (लोक सभा चा) उठी जंदे न। अल्लाह नै उंदे दिलें गी फेरी दिता ऐ की जे ओह ऐसे लोक न जेहके नेई समझदे ॥ 127 ॥

(हे मोमिनो!) थुआड़े कश थुआड़ी गै कौम चा इक शख्स रसूल बनियै आया ऐ। थुआड़ा तकलीफ च पौना ओहदे आस्तै बरदाशत शा बाहर ऐ ते ओह थुआड़े आस्तै भलाई दा बे-हद भुक्खा ऐ ते मोमिनें कनै प्यार करने आहला ते बौहत कर्म करने आहला ऐ ॥ 128 ॥

इस आस्तै जेकर ओह फिरी जान तां तूं गलाई दे जे मेरे आस्तै अल्लाह काफी ऐ। ओहदे सिवा होर कोई उपास्य नेई। मेरा उससै पर भरोसा ऐ ते ओह बड़डे अर्श (सिंहासन) दा रब्ब ऐ ॥ 129 ॥ (स्कू 16/5)

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٩﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ
مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ
يَذْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً نُّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ
بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ
انصُرْفُوا ۗ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١١﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۚ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۗ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٣﴾

सूर: यूनस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ दस्स आयतां ते जारां रुकु न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ, लाम, रा। अ'ऊं अल्लाह दिक्खने
आहला आं। एह (यानी इस सूर: दियां आयतां)
कामिल (ते) पूरी हिक्मत आहली कताब
दियां आयतां न ॥ 2 ॥

الرَّحْمٰنُ الَّذِي كَتَبَ الْحَكِيمَ ①

क्या लोकें आस्तै सादा उंदे चा गै इक शख्स
पर एह वह्दी करना जे लोकें गी सोहगा कर
ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न उनेंगी शुभ-
समाचार सुनाऽ जे उंदे आस्तै उंदे रब्ब कश
जाहरा ते गुप्त तौरा पर कामिल ते उच्चा दरजा
ऐ (ऐसी) अजीब गल्ल ही जे इनें मुन्करें
गलाई दिता जे एह शख्स जरूर गै जाहरा-
बाहरा धोखेबाज ऐ ? ॥ 3 ॥

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ
مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صٰدِقٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ
الْكٰفِرُوْنَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ②

सच्चें गै थुआड़ा रब्ब अल्लाह ऐ जिसनै गासैं
ते धरती दी रचना छें दौरें च कीती, ओहदे
बा'द ओह अर्श (सिंहासन) पर कायम होआ।
ओह हर गल्ला दा प्रबंध करदा ऐ। ओहदे
हजर च कोई बी कुसै दी सफारश करने
आहला नेई होई सकदा सिवाए ओहदी अजाजत
दे (सुनो!) एह अल्लाह अनंत सिफतें आहला
ऐ ते ऊऐ थुआड़ा रब्ब ऐ। इस आस्तै तुस

اِنَّ رَبَّكُمْ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَ الْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ ۗ يَدَّبَّرَ الْاَمْرَ ۗ مَا مِنْ شَيْعٍ
اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اٰذْنِهٖ ۗ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوْهُ ۗ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ③

उस्सै दी अबादत करो। क्या तुस (इनें गल्लें दे बावजूद) फी बी नसीहत हासल नेई करगे ओ? ॥ 4 ॥

तुसें सारेणें गै उस्सै कश परतियै जाना ऐ। एह अल्लाह दा बा'यदा ऐ जेहका पूरा होइयै रोहने आहला ऐ। ओह सच्चें गै म्मिस्टी दी रचना करदा ऐ, फी उसी दरहांदा (परतांदा) ऐ तां जे जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते स्थिति दे मताबक) कर्म कीते उनेंगी पूरा-पूरा अजर प्रदान करै ते जिनें लोकें इन्कार कीता उंदे आसतै उब्बलदा पानी पीने आसतै होग ते इक दर्दनाक अजाब होग की जे ओह इन्कार (कुफर) करदे जंदे होंदे हे ॥ 5 ॥

ऊए ऐ जिसने सूरज गी निजी रोशनी आहला ते चंदरमां गी नूर आहला बनाया ऐ ते इक अंदाजे दे मताबक ओहदियां राशियां बनाई दियां न तां जे तुसेंगी साल्लें दी गिनती ते स्हाब दा पता लगै। इस सिलसले गी अल्लाह नै हक्क ते हिक्मत कनै पैदा कीते दा ऐ। ओह आयतें गी इलम आहले लोकें आसतै तफसील कनै ब्यान करदा ऐ ॥ 6 ॥

रातीं ते दिनै दे अग्गें-पिच्छें औने ते जे किश अल्लाह नै गासें ते धरती च पैदा कीते दा ऐ, ओहदे च संयमी लोकें आसतै यकीनी तौरा पर मते-हारे नशान मजूद न ॥ 7 ॥

जेहके लोक साढ़े कनै मिलने दी मेद नेई रखदे ते इस संसारक जीवन पर मोहत होई गेदे न जां इस्सै पर संदोखी होई गेदे न ते फी जेहके लोक साढ़े नशानें शा ग़ाफिल होई गेदे न ॥ 8 ॥

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
إِنَّهُ بِيَدِهِ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ
وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ
نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لَعَلَّ الْمُؤْمِنِينَ
وَالْحِسَابُ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
يُقَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْتَقُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَضْمَأْتُوا بِهَا وَالَّذِينَ
هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَفْلُونَ ۝

इनें सारें दा ठकाना इंदी अपनी कमाई दी ब'जा कन्नै यकीनन दोजख दी अगग ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते स्थिति दे मताबक) कर्म कीते, उनेंगी उंदा रब्ब उंदे ईमान दी ब'जा करी (कामयाबी दे रस्तै पासै) हदायत देग ते सुख देने आहली जनतें च (दाखल करग जिंदे च) उंदे गै अधिकार च नैहरां बगदियां होडन ॥ 10 ॥

उंदे (उनें जनतें) च (अल्लाह दे सामनै) उंदी पुकार एह होग जे हे अल्लाह! तूं पवित्तर ऐं। उंदी (इक-दूए आस्तै) एह दुआऽ होग¹ जे तुंदे पर म्हेशां आस्तै सलामती होऐ ते अखीर च ओह उच्चि अवाजै च एह गलाडन जे सारी तरीफें दा हक्कदार सिर्फ अल्लाह गै ऐ जेहका सारे ज्हानें दा रब्ब ऐ ॥ 11 ॥ (रकू 1/6)

ते जेकर अल्लाह लोकें गी उंदे बुरे कर्में दा फल उस्सै चाल्ली तौले देई दिंदा जिस चाल्ली जे ओह धन तौले हासल करने च तौल (काहल) करदे न तां उंदे जीवन दा आखरी समां उंदे पर कदू दा आहनेआ जाई चुके दा होंदा (पर असेंगी ऐसा पसंद नैई)। इस आस्तै असें उनें लोकें गी जेहके साढ़ी मलाटी दी मेद नैई रखदे न इस हालत च छोड़ी दिता ऐ जे ओह अपनी उद्दंडता च भटकदे फिरा करदे न ॥ 12 ॥

ते जिसलै मनुक्खै गी कोई दुख पुजदा ऐ तां

أُولَئِكَ مَاؤُهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمُ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٠﴾

دَعْوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ اِنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١﴾

وَلَوْ يُعِزُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتَعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَافْتَضَىٰ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ ۗ فَتَدْرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذْ أَمْسَسَ الْإِنْسَانَ الضُّرَّ دَعَانَا لِجَنبَيْهِ

1. सुगें च बास करने पर उंदे मूहा इनें शब्दें दे सिवा जे 'सारी तरीफें दा मालक सिर्फ अल्लाह गै ऐ' होर किश नैई निकलग, की जे ओह अपने उजर पर पूरी चाल्ली संदोखी होडन। एहदा इक होर अर्थ एह ऐ जे मोमिनें दा अन्जाम इय्यै नेहा उत्तम होंदा ऐ जे आखरी नतीजे बेलै ओह अल्लाह दी स्तुति ते ओहदी पवित्तरता दे गुणें दा गान करदे न आखो जे ओह म्हेशां कामयाबी हासल करदे रौहदे न।

ओह अपने पास दे भार लेटे दे जां बैठे दे जां खड़ोते दे असेंगी पुकारदा ऐ, ओहदे बा'द जिसलै अस ओहदी तकलीफ ओहदे शा दूर करी दिन्ने आं तां ओह् (इस चाल्ली कन्नी कट्टी/कतराइयै) उठी जंदा ऐ जे आखो उसनै अपने कुसै कश्ट-कलेश गी जेहका उसी पुज्जेआ हा, दूर करने आस्तै असेंगी पुकारेआ गै नथा। इसै चाल्ली सारी हद्दें शा बधी जाने आहलें गी जे किश ओह करदे होंदे न खूबसूरत करियै दस्सेआ गेदा ऐ ॥ 13 ॥

ते अस यकीनी तौरा पर तुंदे शा पैहलें केई कौमें गी हलाक करी चुके दे आं जिसलै जे उंदे कश रसूल जाहरे-बाहरे नशान लेइयै आए हे, पर फी बी ओह् ईमान नेई ल्याए, बल्के उनें जुलम गै कीता हा। अस मुलजम लोकें गी इसै चाल्ली बदला दिन्ने होने आं ॥ 14 ॥

फी असें तुसेंगी उंदे बा'द धरती च उंदा थाहर लैने आहला बनाया तां जे अस दिखचै जे तुस कनेह् कर्म करदे ओ? ॥ 15 ॥

ते जिसलै उनेंगी सादियां रोशन आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न तां जेहके लोक साढ़ी मलाटी दी मेद नेई रखदे ओह् गलाई दिंदे न जे (हे मुहम्मद!) तूं एहदे अलावा कोई होर कुरआन लेई आ जां एहदे च गै किश तबदीली करी दे। तूं उनेंगी गलाई दे जे एह मेरा कम्म नेई जे अ'ऊ अपने पासआ एहदे च कुसै चाल्ली दी कोई तबदीली करी देआं। अ'ऊ ते उस वह्यी दा अनुसरण करना आं जेहकी मेरे पर उतारी जंदी ऐ ते जेकर अ'ऊ अपने रब्ब दी ना-फरमानी करं तां अ'ऊ इक बड्डे भारे दिने दे अजाब शा डरना आं (जे ओह् मिगी पकड़ी नेई लै) ॥ 16 ॥

أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ
صُرَّةَ مَرْكَانٍ لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ صُرْمَتِهِ
كَذَلِكَ زُرِينٌ لِّلْمُسرِّفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿۱۳﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا
ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿۱۴﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَم خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِن
بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿۱۵﴾

وَإِذْ اتَّكَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا بُرْهَانٌ غَيْرِ هَذَا
أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِّلَهُ مِنْ
تَلْقَائِي أَنفُسِي إِنَّ تَتَّبِعُونَ إِلَّا مَا يُوحَىٰ
إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتَ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ وَعَظِيمٍ ﴿۱۶﴾

ते तू उनेंगी गलाई दे जे जेकर अल्लाह दी इय्ये मरजी होंदी (जे इसदी ज'गा कोई होर तलीम दिती जा) तां अ'ऊं इस (कुरआन) गी थुआड़े सामने पढ़ियै नेई सुनांदा ते नां ओह तुसेंगी इस तलीम शा आगाह करदा। सच्च तां एह ऐ जे अ'ऊं इस शा पैहले अपनी आयु दा इक लम्मा अरसा¹ तुंदे च बतीत करी चुके दा आं। क्या फी बी तुस सूझ-बूझ शा कम्म नेई लैंदे? ॥ 17 ॥

फी (तुसै दस्सो जे) जेहका शख्स अल्लाह पर झूठ गंठे जां ओहदे नशानें गी झूठलाऽ तां ओहदे शा बद्ध दूआ कु'न जालम होई सकदा ऐ? (सारांश) एह यकीनी गल्ल ऐ जे मुलजम लोक कामयाब नेई होंदे ॥ 18 ॥

ते एह लोक अल्लाह गी छोड़ियै ऐसी चीजे दी पूजा करदे न जेहकी नां ते इनेंगी नुकसान पजांदी ऐ ते नां फायदा दिंदी ऐ ते गलांदे न जे एह (साढ़े उपास्य) अल्लाह दे हजूर च साढ़े सफारशी न। तू उनेंगी गलाई दे जे क्या तुस अल्लाह गी ओह गल्ल दसदे ओ जेहदे² गासैं ते धरती च होने दा उसी कोई पता नेई। ओह पवित्तर ऐ जे उंदे शरीक ठरहाने शा बौहत उच्चा ऐ ॥ 19 ॥

ते सारे लोक इक गै गरोह³ हे, फी उनें आपस च मत-भेद पैदा करी लैता ते जेहकी गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें (बा'यदे दे रूपै च) आई चुकी⁴ दी ऐ जेकर ओह

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا لَكُلُّوا عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِكُمْ بِهِ ۗ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمْرًا مِّنْ قَبْلِهِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۗ أَوَكَذَّبَ آيَاتِي ۗ إِنَّهُ لَا يَفْجَحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٨﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۗ قُلْ أَتَسْتَبِئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۗ سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ فَاخْتَلَفُوا ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن

1. यानी क्या तुस लोक मेरे पिछले जीवन पर विचार नेई करदे जे अल्लाह ते बौहत बड़्डी गल्ल ऐ में ते कुसै मनुक्खे कन्ने बी कर्दे कोई झूठी गल्ल नेई काती।
2. यानी जेहदा खुदा गी इलम नेई ओह गल्ल होई गै कियां सकदी ऐ।
3. यानी सारे लोक कुफर ते जलालत च इक मत हे। ब्योरे आस्ते दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत नं० 214.
4. एह इस ईशवाणी पासै संकेत ऐ जे मेरी रैहमत सारें पर छाई दी ऐ। (आराफ आयत नं० 157)

रकावट नेई बनदी तां जिस गल्ला च ओह मत-भेद करा करदे न उसदे बारे च उंदे बशकार मता पैहलें थमां गै फैसला करी दिता गेदा होंदा ॥ 20 ॥

ते ओह गलांदे न जे इस रसूल पर ओहदे रबब पासेआ कोई नशान नाजल की नेई कित्ता गेआ? तूं उनेंगी गलाई दे जे गैब दी हर गल्ला दा इलम अल्लाह गी गै ऐ। इस आस्तै तुस उसदा इन्तजार करो। अ'ऊं बी तुंदे कनै इन्तजार करने आहलें चा आं ॥ 21 ॥ (रुकू 2/7)

ते जिसलै अस लोकें गी कुसै तकलीफ दे बा'द जेहकी उनेंगी पुज्जी चुकी दी होऐ, अपनी रैहमत दा मजा चखाने आं तां तौले गै उंदे पासेआ साढ़ी आयतें दे खलाफ कोई नां कोई उपाऽ होन लगदा ऐ। तूं उनेंगी गलाई दे जे अल्लाह दा उपाऽ तौले गै (कारगर) सिद्ध होई जंदा ऐ ते तुस जेहके उपाऽ करदे ओ साढ़े भेजे दे फरिश्ते उनेंगी लिखदे रौहदे न ॥ 22 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जेहका तुमेंगी (समर्थ प्रदान करियै) जल ते थल च चलांदा ऐ इत्थें तक जे जिसलै तुस किश्तियें च (सुआर) होंदे ओ ते ओह माफक हवा राहें उनेंगी लेइयै जा करदियां होंदियां न ते ओह उंदे चलने पर इतराऽ करदे होंदे न, तां अचानक उंदे पर इक तेज हवा आई जंदी ऐ ते हर पासेआ उंदे पर लैहरां चढ़न लगदियां न ते ओह समझन लगदे न जे हून ओह मौती दे मूहें च आई गे न, तां (नेह मौकें पर) ओह अपने आज्ञापालन गी अल्लाह आस्तै चेचे तौरा पर खास (टकोधा) करदे होई उसी

رَّبِّكَ لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٠﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْعَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا ۗ إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنظِرِينَ ﴿١١﴾

وَإِذَا أَدُقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ صَرَاءٍ مَسْتَهُمْ إِذْ أَلَّهُمْ مَكْرًا فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿١٢﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۗ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ لَئِنْ أَجَبْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٣﴾

पुकारदे न जे हे अल्लाह! जेकर तोह् असें
गी इस मसीबत शा बचाई लैता तां अस जरूर
गै तेरे शुकर गजार लोके च शामिल होई जागे
॥ 23 ॥

फी जिसलै ओह् उनेंगी इस (अजाब थमां)
कडिह्यै धरती पर पुजाई दिंदा ऐ तां ओह्
न्हक्क गै धरती पर उपदर करन लगदे न। (हे
लोको!) थुआड़ा सिर्फ इसै संसारक जीवन
गी पसंद करना थुआड़ी जानें पर (मसीबत
बनियै) पौग, फी साढ़े कश परतियै तुसें औना
होग उसलै जे किश तुस करदे रेह हगे ओ
ओहदे बारे अस तुसेंगी सूचत करगे ॥ 24 ॥

इस संसारक जीवन दी हालत ते उस पानी
आंगर ऐ जिसी असें बदलें थमां बरहाए दा
होऐ, फी ओहदे कनै धरती दी बनस्पति मिली
गेदी होऐ जिसी मनुक्ख ते पशु-पँछी खंदे न,
इत्थें तक जे जिसलै धरती नै अपनी कमाल
दरजे दी जीनत (खूबसूरती) गी पाई लैता ते
खूबसूरत होई गई ते ओहदे मालकें एह समझी
लैता जे हून ओह् ओहदे पर कब्जा जमाई चुके
दे न तां ओहदे पर रातीं जां दिनें साढ़ा (अजाब
दे बारे च) हुकम आई गेआ ते असें उसी
बाड्डी कीते दे खेतरे (नाड़के) आंगर बनाई
दिता, आखो जे उत्थें कल्ल किश बी नथा।
इस आस्तै जेहके लोक सूझ-बूझ शा कम्म
लैंदे न उंदे आस्तै अस अपनियां आयतां
तफसील कनै ब्यान करने आं ॥ 25 ॥

ते अल्लाह सलामती (शांति) दे घरै बक्खी
बुलांदा ऐ ते ओह् जिसी पसंद करदा ऐ उसी
सिद्धे रस्तै चलाइयै सच्ची मंजल तक पुजाई
दिंदा ऐ ॥ 26 ॥

فَلَمَّا أَجْتَهُمْ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِعَبْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُمْ
عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ
إِنِّيَأَمْرٍ جَعَلْتُكُمْ مِّنَ الْكٰفِرِينَ ۝٢٣
تَعْمَلُونَ ۝٢٤

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِن
السَّمَاءِ فَخَتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا كَلَّ
النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ
الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ
أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا
أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا
كَأَن لَّمْ تَعْنِ بِالْأَمْسِ كَذٰلِكَ نَقِصِّلُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝٢٥

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝٢٦

उनें लोकेँ दा अन्जाम बेहतर होग जिनें अच्छे (नेक) कम्म कीते ते (इसदे अलावा) उंदे आस्तै दूप इनाम बी होडन। उंदे चेहरें पर नां ते कालख छाई दी होग ते नां अपमान दे नशान गै होडन। एह लोक सुर्गे दे बासी न ते ओहदे च म्हेशां आस्तै बास करडन ॥ 27 ॥

ते जिनें पाप कीते दे होडन उंदे आस्तै पाप दा बदला उसै पाप दे बराबर होग ते उनेंगी जिल्लत पुज्जग ते उनेंगी अल्लाह दे अजाब शा बचाने आहला बी कोई नेई होग (ते उंदी हालत ऐसी होग) आखो जे उंदे चेहरें पर रातीं दे काले टुकड़े¹ सुट्टी दिते गेदे न। एह लोक अग्गी च रोहने आहले न। ओहदे च चिरे तगर बास करडन ॥ 28 ॥

ते हे लोको! उस दिनै गी याद करो जिस दिन अस उनें सारे (मुन्कर) लोकेँ गी कठेरगे, फी जिनें शिकं कीते दा होग अस उनेंगी गलागे जे तुस ते थुआड़े (बनाए दे अल्लाह दे) शरीक (हिस्सेदार) दूर खड़ोई र'गे, फी अस उंदे च बी आपसी दूरी पाई देगे ते उंदे (बनाए दे अल्लाह दे) शरीक उनेंगी गलाडन जे तुस साढ़ी अबादत (ते बिल्कुल) नथे करदे होंदे ॥ 29 ॥

इस आस्तै साढ़े ते थुआड़े बश्कार अल्लाह गै काफी गुआह ऐ अस थुआड़ी पूजा थमां भलेआं बे-खबर हे ॥ 30 ॥

उसलै उर्थें हर इक शख्स अपने राहे दे दा मजा चक्खग ते उनेंगी उंदे सच्चे सुआमी अल्लाह कश परताइयै आहनेआ जाग ते जे किश ओह अपने पासेआ षड़दे हे ओह सब उनेंगी भुल्ली जाग ॥ 31 ॥ (स्कू 3/8)

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۲۷﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۖ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۗ مَا لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۗ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۲۸﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ۖ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿۲۹﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْإِنشَاءُ ۖ كَمَا عَنْ عِبَادِكُمْ لَغْفَلِينَ ﴿۳۰﴾

هُنَالِكَ تَبْلُغُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ ۗ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۳۱﴾

1. यानी उंदे चेहरे बाँहत काले होडन।

तू उनेंगी आख (जे दस्सो) गास ते धरती थमां तुसेंगी रोजी कु'न प्रदान करदा ऐ ते कनें ते अक्खीं पर कोहदा कब्जा ऐ ते कु'न इक निरजीव चीजे चा सजीव चीजे गी कढदा ऐ ते सजीव चीजे चा निरजीव चीजे गी कढदा ऐ ते कु'न ऐ जेहका एह सारा प्रबंध (इंतजाम) करदा ऐ? इस पर ओह जरूर गलाइन जे अल्लाह (करदा ऐ) उसलै उनेंगी आख जे फी ब'जा केह ऐ जे तुस संयम अखत्यार नेई करदे ॥ 32 ॥

इस आस्तै ओह अल्लाह गै ऐ जो ऐसा करदा ऐ। असल च ऊऐ थुआडा रब्ब ऐ ते सचाई गी छोड़ियै गुमराही दे सिवा केह मिली सकदा ऐ। इस लेई (दस्सो ते सेही जे) तुस किस चाल्ली (तांह-तुआंह) फेरे जा करदे ओ? ॥ 33 ॥

इस्सै चाल्ली जिनें लोकें इन्कार अखत्यार कीता ऐ उंदे पर तेरे रब्ब दा कथन पूरा होई गेआ ऐ जे ओह ईमान नेई आहनदे ॥ 34 ॥

तू उनेंगी आख जे क्या थुआड़े (बनाए दे) शरीकें चा कोई इक बी नेहा है जो पैहली बार पैदा करदा होऐ, ते फी उस पैदायश गी दुर्हांदा होऐ? तू उनेंगी आख जे अल्लाह गै ऐ जो पैहली बार पैदा करदा ऐ ते फी उस (पैदायश) गी दुर्हांदा¹ बी रौहदा ऐ। इस आस्तै दस्सो जे फी बी तुसेंगी केहड़े पासै फेरेआ जा करदा ऐ? ॥ 35 ॥

तू (उनेंगी एह बी) आख (जे) क्या थुआड़े (बनाए दे) शरीकें चा कोई (बी नेहा) है जेहका लोकें गी सचाई दी बत्त दसदा होऐ?

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
أَمْ مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ
يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدْبِرُ الْأُمْرَ ۗ فَسَيَقُولُونَ
اللَّهُ ۗ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ ۗ فَمَاذَا بَعَدَ
الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالَةُ ۗ فَأَلَيْ تَصْرَفُونَ ۝

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ
ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ فَأَلَيْ تَوْفَكُونَ ۝

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ ۗ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ ۗ أَفَمَنْ

1. यानी खिस्टी (रचना) करदा रौहदा ऐ।

(ओह ते इस दा केह जवाब देउन) तू (आपूँ गै उनेंगी) आखी दे जे अल्लाह (गै ऐ जो) लोकेँ गी सचाई दी बत दसदा ऐ। क्या ओह (अल्लाह) जो सचाई दी बत दसदा ऐ इस गल्ला दा ज्यादा हक्कदार ऐ जे ओहदे हुकमें दा अनुसरण कीता जा जाँ ओह (बनाए दे उपास्य) जेहके आपूँ बी सिद्धा रस्ता नेई पाई सकदे जिच्चर जे उनेंगी सचाई दी बत दस्सी नेई जा। दस्सो, तुसेंगी होई केह गेदा ऐ, तुस कनेह फैसले करदे होंदे ओ? ॥ 36 ॥

ते उंदे चा मते-हारे लोक अपने भरम दे सिवा कुसै दा अनुसरण नेई करदे। हालाँके भरम सचाई दे मकाबले च लेश-मातर बी कम्म नेई दिंदा। जे किश एह करदे न अल्लाह उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 37 ॥

ते इस कुरआन दा अल्लाह दे सिवा कुसै दूए दुआरा झूठे तौरा पर बनाई लैता जाना ना-ममकन ऐ बल्के एह ते उस (वाणी) दा समर्थक ऐ जो इस शा पैहलें आई चुकी दी ऐ ते (अल्लाह दी) कताबा च जे किश होना लोड़चदा ऐ उसदा ब्यौरा दिंदा ऐ ते एहदे च बी कोई शक्क नेई जे एह सारे ज्हाँनें दे रब्ब पासेआ आए दा ऐ ॥ 38 ॥

क्या ओह गलांदे न जे इस नै इसी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ? तू उनेंगी गलाई दे जे जेकर तुस सच्चे ओ ताँ एहदे आंगर कोई इक्क गै सूर: लेई आओ ते अल्लाह गी छोड़ियै तुस जिसी बुलाने दी समर्थ रखदे ओ (अपनी मदद आसतै) बुलाई लैओ ॥ 39 ॥

असल च उनें इक ऐसी गल्ला गी झूठलाया ऐ जेहदा पूरा इलम उनें हासल गै नथा कीता ते नां

يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَىٰ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا آتٍ أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يَغْنَىٰ مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ لَأَرَىٰ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَحِطُّوا بِعِلْمِنَا وَلَمَّا

अजें तगर उंदे पर उसदी असलीयत गै जाहर होई दी ही। जेहके लोक उंदे शा पैहलें हे उनें बी इस्से चाल्ती झुठलाया हा। फी दिक्ख! उनें जालमें दा अन्जाम केह होआ हा ॥ 40 ॥

ते उंदे (इसाइयें) चा किश लोक नेह न जेहके एहदे पर ईमान¹ ल्यौडन ते किश नेह न जेहके एहदे पर ईमान नेई ल्यौडन ते तेरा रब्ब फसाद करने आहलें गी चंगी-चाल्ती जानदा ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/9)

जेकर ओह तुगी झुठलान तां तू उनेंगी आख जे मेरा कर्म मेरे आस्तै (लाह जां नुकसान आहला) होग ते थुआड़ा कर्म थुआड़े लेई। जे किश अ'ऊं करना आं ओहदी जिम्मेवारी तुंदे पर नेई ते जे किश तुस करदे ओ ओहदी जिम्मेवारी मेरे पर नेई ॥ 42 ॥

उंदे चा किश लोक ऐसे न जेहके तेरी गल्लें पासै हर बेल्लै कन्न लाई रखदे न। तां क्या तू ऐसे बोलें गी जेहके अकली शा कम्म नेई लेंदे (अपनी गल्ल) सुनाई सकगा ? ॥ 43 ॥

ते उंदे चा किश लोक ऐसे न जेहके तेरे पासै (अक्खीं लाइयै) दिखदे रौहदे न। तां क्या तू इनें अ'नें गी जिनेंगी किश बी नेई लभदा रस्ता दस्सी सकगा ? ॥ 44 ॥

यकीनन अल्लाह लोकें पर किश बी जुलम नेई करदा बल्के लोक आपूं गै अपने आपै पर जुलम करदे न ॥ 45 ॥

ते जिस रोज ओह उनेंगी ऐसी हालत च किट्ठा करग आखो जे ओह मसूस करदे होंडन जे ओह दिनै दी इक घड़ी दे सिवा (संसार च) नथे रेह। उस रोज उनेंगी इक-

يَاٰتِهِمْ تَاوِيْلُهُ ۗ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِيْنَ ۝۴۰

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّؤْمِنُ بِهِۦ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَا يُّؤْمِنُ بِهِۦ ۗ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِيْنَ ۝۴۱

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ إِنِّيٰ عَمِلْتُ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۗ أَنْتُمْ بَرِئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِئٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ۝۴۲

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۗ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصَّمۡ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ۝۴۳

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّنظِرُ إِلَيْكَ ۗ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُۢمَىٰ وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ۝۴۴

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝۴۵

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوْا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۗ

1. ए इक भविक्खवाणी ऐ जे कुसै ना कुसै बेल्लै ईसाइयें चा मते-सारे कुर'आन पर ईमान ल्यौडन।

दूए (दी हालत) दा इलम होई जाग (याद रक्खो) जिनें लोकें अल्लाह दे सामनै हाजर होने (दी गल्ला) गी झुठलाया ते उनें हदायत गी कबूल नेई कीता, उनें घाटा गै खादा ॥ 46 ॥

ते अस उंदे कनै जिस अजाब गी भेजेने दा बा'यदा करने आं जेकर अस तुगी ओहदा किश अंश दस्सी देचै (तां तू बी दिक्खी लैग्गा) ते जेकर अस (उस शा पैहलें) तुगी मौत देई देचै तां (बी तुगी मौती दे बा'द बी इसदी असलीयत दा इलम होई जाग ते हालांके) उनें साढ़े कश गै परतियै औना ऐ (तां उनेंगी बी इस गल्ला दी सचाई दा इलम होई जाग) ते (याद रक्खो जे) जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 47 ॥

ते हर इक कौम आस्तै इक नां इक रसूल (दा औना जरूरी होंदा) ऐ। इस आस्तै जिसलै उंदे रसूल दा अवतार होंदा ऐ तां उंदे बशकार इन्साफ कनै फैसला करी दिता जंदा ऐ ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जंदा ॥ 48 ॥

ते ओह गलांदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां एह बा'यदा कदू पूर होग? ॥ 49 ॥

तू उनेंगी आख जे अ'ऊ ते आपू अल्लाह दी मरजी दे बगैर अपने आस्तै बी नां ते कुसै नुकसान दा ते नां कुसै लाह दा हक्क रक्खना आं (हां! एह सच्च ऐ जे) हर कौम दे लोकें (दे स'जा भोगने) आस्तै इक समां निश्चत ऐ। जिसलै ओह घड़ी आई जंदी ऐ तां फी नां कोई ओहदे शा पल-भर पिच्छें रेहियै बची सकदा ऐ ते नां गै अगमें बधीयै बची सकदा ऐ ॥ 50 ॥

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٦﴾

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ
نُوفِّيَنَّكَ فَإِنَّمَا رُجِعُهُمْ لِمَ اللَّهُ شَهِيدٌ
عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ
رَسُولُهُمُ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ ۖ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۚ إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ إِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۚ وَلَا
يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٠﴾

तू उनेंगी गलाई दे जे दस्सो ते सेही जे जेकर ओहदा अजाब रातीं जां दिनें (थुआड़े दिखदे-दिखदे) तुंदे पर आई जा तां पापी लोक ओहदे शा किय्यां नस्सी (बची) सकडन? ॥ 51 ॥

फी क्या जिसलै ओह (अजाब) आई जाग तां (उस बेल्लै) तुस ओहदे पर ईमान ल्यौगे ओ? (इसदा कोई लाह नेई होग। उस बेल्लै ते तुसेंगी गलाया जाग जे) क्या हून ईमान आहनदे ओ जिसलै जे तुस (इस शा पैहलें) उस दे तीला औने दी मांग करदे रेह ओ? ॥ 52 ॥

फी जिनें लोकें जुलम कीते दा होग उनेंगी गलाया जाग जे तुस स्थाई अजाब दा मजा चक्खो। तुसेंगी थुआड़े कर्मे दे सिवा कुसे होर चीजा दा बदला नेई दिता जा करदा ॥ 53 ॥

ते ओह तेरे शा पुछदे न जे क्या ओह (अजाब) औग बी? तू उनेंगी गलाई दे जे हां! मिगी अपने रब्ब दी सघंद ऐ जे ओह जरूर गै औने आहला ऐ ते तुस (अल्लाह गी) ऐसा करने शा असमर्थ नेई बनाई सकदे ॥ 54 ॥ (रुकू 5/10)

ते जेकर हर-इक जालम गी सब किश मिली जंदा जेहका जे धरती च ऐ तां ओह उसी देइयै अपने आपै गी मुक्त कराने दी हर ममकन कोशश करदा (यानी जेकर ऐसा होई सकदा पर ऐसा नेई होई सकग) ते ओह जिसलै अजाब गी दिखडन तां ओह अपनी शर्मिंदगी गी छपालडन ते उंदे दरम्यान इन्साफ कनै फैसला करी दिता जाग ते उंदे पर किश बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 55 ॥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيِّنَاتًا أَوْ هَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

أَتُمَّرُّ إِذَا مَا وَقَعَ أَمْتُمْ بِهِ ۗ أَلَّا تَنْ وَقَدَ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

تَمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ۗ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَسْتَسْتَبُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي ۗ إِنَّهُ أَحَقُّ ۗ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلْكَافِرِينَ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ كَمَارًا أَوْ الْعَذَابَ ۗ وَفُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ ۗ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

सुनो! जे किश गार्सें ते धरती च ऐ यकीनन ओह सब अल्लाह दा बा'यदा यकीनन गै पूरा होने आह्ला ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 56 ॥

ओह जी'दा करदा ऐ ते मारदा ऐ ते उस्सै कश तुसेंगी परताया जाग ॥ 57 ॥

हे लोको! यकीनन थुआड़े रब्ब पासेआ थुआड़े कश इक ऐसी कताब आई चुकी दी ऐ जेहकी (सरसर) नसीहत ऐ ते ओह सीनें च मजूद होने आहली बमारियें गी दूर करने आहली ते ईमान आहनने आहलें आस्तै हदायत ते रैहमत ऐ ॥ 58 ॥

तू उनेंगी गलाई दे जे एह सब अल्लाह दी गै किरपा ऐ ते ओहदी रैहमत कनै संबंधत ऐ। इस आस्तै उनेंगी इसै पर खुश होना चाहीदा। जेहका धन ओह किट्टा करा करदे न ओहदे शा एह नैमत कुतै ज्यादा बेहतर ऐ ॥ 59 ॥

तू उनेंगी आख जे क्या तुसैं कर्दे एह गल्ल सोची ऐ जे अल्लाह नै थुआड़े आस्तै गासा थमां रिशक (जीविका) उतारे दा ऐ, फी तुसैं ओहदे चा किश चीजां र्हाम ते किश ल्हाल करार दिती दियां न। तू उनें गी गलाऽ जे क्या अल्लाह नै तुसेंगी (इस गल्ला दी) अजाजत दिती दी ऐ जां तुस अल्लाह पर झूठ घड़ा करदे ओ? ॥ 60 ॥

जेहके लोक अल्लाह पर झूठ गंढदे न उंदा क्यामत आहले ध्याड़े बारै केह बिचार ऐ? अल्लाह सच्चे गै लोके गी बड्डे-बड्डे इनाम देने आहला ऐ, पर उंदे चा मते-हारे लोक शुकर नेई करदे ॥ 61 ॥ (स्कू 6/11)

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْوِينُ قَوْلِ عِظَّةٍ مِّنْ
رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ
فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِّن رِّزْقٍ
فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا ۗ قُلْ اللَّهُ
أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكُذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ते तू नां ते कुसै कम्मै गी लग्गे दा होन्ना ऐं, नां इस कताबा चा कुर्रआन दा कोई हिस्सा पढ़ना होन्ना ऐं ते नां गै तुस लोक कोई होर कम्म करा करदे होंदे ओ, पर इनें सब हालातें च जिसलै तुस अपने कम्में च पूरे ध्यान कन्नै लग्गे दे होंदे ओ तां अस तुसैंगी दिक्खा करने होन्ने आं ते धरती जां गासै च लेश-मातर चीज बी तेरे रब्ब शा ओहलै नेई होंदी ते नां (गै कण शा) कोई निक्की जां कोई बड्डी चीज ऐसी ऐ जो (हर इक सचाई गी) तफसील कन्नै दस्सने आहली इस कताबा च (मजुद) नेई होऐ ॥ 62 ॥

सुनो! जेहके लोक अल्लाह कन्नै सच्चा प्रेम करने आहले न उनेंगी नां ते कोई भै होंदा ऐ, ते नां ओह फिकरमंद होंदे न ॥ 63 ॥

(यानी ओह लोक) जेहके ईमान ल्याए ते सदा हर हाल च संयम अपनाई रखदे न ॥ 64 ॥

(अल्लाह पासेआ) उंदे आस्तै इस लोक च बी शुभ समाचार ऐ ते परलोक च बी। अल्लाह दियें गल्लें च कोई बी तबदीली नेई होई सकदी। इय्यै ओह कामयाबी ऐ जेहकी बड्डी शान आहली ऐ ॥ 65 ॥

ते चाही दा ऐ जे तुसैंगी उंदी कोई गल्ल दुख नेई पजाऽ, की जे प्रभुता ते सिर्फ अल्लाह गी गै हासल ऐ ते ओह बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 66 ॥

सुनो! जो बी गासैं ते धरती च मजुद ऐ ओह सब अल्लाह दा गै ऐ जेहके लोक अल्लाह दे सिवा (दूई चीजें गी) पुकारदे न ओह असल च अल्लाह दे शरीकें दी पैवी नेई करदे बल्के

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۗ وَمَا يَعْرَبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿۶۲﴾

إِلَّا أَنْ أُولِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۶۳﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿۶۴﴾

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۗ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۗ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿۶۵﴾

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ ۗ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۗ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶۶﴾

إِلَّا رِبَّ إِلَهِمْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ

सच्च एह ऐ जे ओह सिर्फ अपने भरम दी गै पैरवी करदे न ते ओह सिर्फ अटकलें (ते ढकोसलें) शा कम्म लेंदे न ॥ 67 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै रातीं गी इस आस्तै न्हेरखी बनाए दा ऐ जे ओहदे च तुस रमान करो ते एहदे मकाबले च दिनै गी (कम्म-काज आस्तै) रोशन बनाए दा ऐ। जेहके लोक (सच्ची गल्ला गी) सुनदे (ते ओहदे शा लाह टुआंदे) न उंदे आस्तै इस नजाम च सच्चें गै नेकां नशान न ॥ 68 ॥

ते उनें (ते इत्थें तक) गलाई दिता जे अल्लाह नै बी अपने आस्तै संतान बनाई लैती दी ऐ। (हालांके अस मुसलमान ते उस्सी) इस गल्ला शा पवित्तर मनने आं। ओह बड़ा बे-न्याज ऐ (यानी कुसे दा मुत्ताज नेई)। जे किश गासें ते धरती च ऐ सब उस्सै दा ऐ। (जेहदा दा'वा तुस करदे ओ) इस दा थुआड़े कश कोई बी सबूत नेई ऐ, तां क्या तुस अल्लाह दे बारे च ऐसी गल्ल आखदे ओ जिसदे बारे च तुस किश बी नेई जानदे? ॥ 69 ॥

तू उनेंगी आख जे जेहके लोक अल्लाह पर झूठ घड़दे न ओह कदें बी सफल नेई होंदे ॥ 70 ॥

संसार च (उंदा हिस्सा किश दिनें आस्तै) लाह हासल करना ऐ फी उनेंगी साढ़े कश गै परतिवै औना होग, फी इस कारण जे ओह इन्कार करदे (रौहदे) न अस उनेंगी सख्त अजाब दा मजा चखागे ॥ 71 ॥ (रुकू 7/12)

ते तू उनेंगी नूह दा हाल बी सुनाऽ, की जे उसनै अपनी कौम कन्ने गलाया हा जे हे

دُونَ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۖ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْآيَاتِ لِيَتَسَكَّنُوا فِيهِ
وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۗ هُوَ
الْعَزِيزُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ إِنَّ عِنْدَ كُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا
أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكٰذِبَ
لَا يَمْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٍ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ أَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ۗ
نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

وَإِنَّا عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ۖ

मेरी कौम दे लोको! जेकर तुसेंगी मेरा (अल्लाह पासेआ दिता गोदा) पद जां अल्लाह दे चमत्कारें राहें मेरा तुसेंगी (थुआड़ा फर्ज) चेता कराना बुरा लगदा ऐ तां याद रक्खो जे अ'ऊं सिर्फ अल्लाह पर भरोसा रक्खना आं ते तुस अपने बनाए दे (अल्लाह दे) शरीकें समेत अपनी गल्ल (पक्की करने दे सारे साधन) कठेरी लैओ ते थुआड़ी गल्ल (कुसै द्रिश्टीकोण कन्नै बी) तुंदे पर मुश्तबह (संदिग्ध) नेई रौहनी चाही दी। फी उसी मेरे पर लागू करी देओ ते मिगी कोई मोह्लत नेई देओ ॥ 72 ॥

जेकर फी बी तुस मूंह फेरी लैओ तां इस च मेरा कोई नुकसान नेई (बल्के थुआड़ा गै ऐ) की जे में (इसदे बदले च) तुंदे शा कोई अजर नेई मंगेआ। मेरा अजर अल्लाह दे सिवा होर कुसै पर नेई ऐ ते मिगी हुकम दिता गोदा ऐ जे अ'ऊं पूरी चाल्ली ओहदी आज्ञा दा सच्चा पालन करने आह्ले लोके चा बनी जां ॥ 73 ॥

इस पर बी उनें उसी झुठलाई दिता। उसलै असें उसी ते ओहदे कन्नै किशती च बौहने आहलें गी बचाई लैता ते उनेंगी पैहले लोके दा थाहर लैने आहला बनाई दिता, पर जिनें लोके साढ़ी आयतें गी झुठलाया हा उनेंगी असें डोबी दिता। इस आस्तै दिक्खो! जिनें लोके गी (इस अज्ञाब दे बारे च) जानकारी देई दिती गेई ही उंदा अन्जाम कैसा होआ? ॥ 74 ॥

फी उसदे बा'द असें होर बी केई रसूल अपनी-अपनी कौम कश भेजे ते ओह उंदे कश जाहरा-बाहरा नशान लेइयै आए तां

يَقُومِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي
وَتَذَكِّيرِي بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَعَلِيَ اللّٰهُ تَوَكَّلْتُ
فَاَجْمَعُوْا اٰمْرَكُمْ وَاَسْرَاۗءَكُمْ ثُمَّ لَا
يَكُنْ اٰمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غَمَةً ثُمَّ اقْضُوْا
اِلٰيَّ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ۝

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِّنْ اٰجْرٍ ۗ اِنْ
اٰجِرِيْ اِلَّا عَلٰى اللّٰهِ وَاَمْرُتْ اَنْ اَكُوْنَ
مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝

فَكَذَّبُوْهُ فَجَبِيْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِى الْقُلُوْبِ
وَجَعَلْنٰهُمْ حَلِيْفًا وَاَعْرَفْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِالْبَيِّنٰتِ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُنْذِرِيْنَ ۝

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِ رُسُلًا اِلَىٰ قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا

ओह लोक उंदे पर इस करी ईमान नेई ल्याए जे ओह (इस शा पैहलें) उस सचाई गी झुठलाई चुके दे हे। अस हद्द शा बधने आहलें दे दिलें पर इसै चाल्सी मोहर लाने होने आं ॥ 75 ॥

फनी उंदे बा'द असें मूसा ते हारून गी अपने चमत्कार देइयै फिरऔन ते ओहदी कौम दे बड्डे लोकें कश भेजेआ तां उनें घमंड अखत्यार करी लैता ते ओह लोक पैहलें थमां गै इक मुलजम कौम दे लोक हे ॥ 76 ॥

फनी जिसलै साढ़े पासेआ उंदे कश हक्क (सच्च) आया तां उनें गलाई दिता जे एह जरूर गै (भाईचारे गी) कट्टी देने आह्ला फरेब ऐ ॥ 77 ॥

इस पर मूसा नै उनेंगी गलाया जे क्या तुस हक्क दे बारे च ऐसा आखदे ओ ते ओह बी उस बेलै जिसलै जे ओह थुआड़ै कश आई चुके दा ऐ। क्या एह फरेब होई सकदा ऐ? हालांके फरेब करने आह्ले कदें सफल नेई होंदे ॥ 78 ॥

उनें गलाया जे क्या तू साढ़े कश इस लेई आया ऐं जे जिस गल्ला (घासी) पर असें अपने बड़कें गी पाया ऐ ओहदे शा असें गी हटाई देरें ते तुसें दौनें गी देश च बड़ाई हासल होई जा? ते अस ते तेरे पर कदें बी ईमान नेई आहनगे ॥ 79 ॥

ते फिरऔन नै (अपने लोकें गी) गलाया जे तुस मेरे कश (देश-भरे दे) सारे कसबी जादूगरें गी लेई आओ ॥ 80 ॥

इस आस्ते जिसलै सारे जादूगर लोक आए तां मूसा नै उनेंगी गलाया जे किस तुसें सुट्टना ऐ सुट्टो ॥ 81 ॥

بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ كَذَلِكَ نَنْظُرُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ﴿٧٥﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لِسِحْرٌ مُمِينٌ ﴿٧٧﴾

قَالَ مُوسَى اتَّقُوا رَبَّ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّحْرُونَ ﴿٧٨﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَنْفِتَنَّا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونُ لَكُمْ أَلِكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٩﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتُونِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةَ قَالَ لَهُمْ مُوسَى اتَّقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْتَمُونَ ﴿٨١﴾

इस पर जिसलै उनें जे किश सुदटना हा सुदटी दिता तां मूसा नै गलाया जे जे किश तुसैं लोके पेश कीता ऐ पूरे दा पूरा फरेब ऐ ते अल्लाह उसी जरूर मटाई देग। अल्लाह बगाड़ पैदा करने आहलें दियें कारबाइयें गी कदें बी कामयाब नेई होन दिंदा ॥ 82 ॥

ते अल्लाह अपने बचन राहें सचाई गी कायम करदा ऐ, भामें मुलजम लोक इस गल्ला गी ना-पसंद गै करन ॥ 83 ॥ (रकू 8/13)

फो बी इसदी कौम दे किश गै नौ-जुआन ओहदे पर ईमान ल्याए बाकी दूए लोके फ़िरऔन ते अपनी कौम दे बड्डे लोके दे डरें मूसा दी फरमांबरदारी अखत्यार नेई कीती जे ओह उनेंगी कुसै मसीबती च नेई पाई देन ते फ़िरऔन यकीनी तौरा पर जालम हा ते हद्द शा बधी जाने आहलें चा हा ॥ 84 ॥

ते मूसा नै अपनी कौम दे लोके गी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! जेकर एह गल्ल सच्च ऐ जे तुस अल्लाह पर ईमान ल्याए दे ओ ते जेकर तुस (एहदे कनै) अल्लाह दे सच्चे फरमांबरदार बी ओ तां उससै पर भरोसा रक्खो ॥ 85 ॥

इस पर उनें गलाया जे अस अल्लाह पर गै भरोसा रक्खने आं। हे साढ़े रब्ब! असेंगी इनें जालम लोके आसतै फ़िल्ता (दा साधन) नेई बनाऽ ॥ 86 ॥

ते अपनी रैहमत कनै असेंगी काफ़र लोके शा बचाई लै ॥ 87 ॥

ते असें मूसा ते ओहदे भ्राऽ पासै वह्मी भेजी जे तुस मिस्र च अपनी कौम दे लोके आसतै किश मकानें दी ज ग्गा चुनी लैओ ते तुस सारे

فَلَمَّا أَتَقَوْا قَالِ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ
السَّخِرُ إِنَّ اللَّهَ سَبَّطُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ۝

فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ
عَلَىٰ خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ
يَفْتَسِهِمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ۝

وَقَالَ مُوسَىٰ يُقَوْمُ إِنْ كُنْتُمْ آمِنْتُمْ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ۝

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَإِنَّا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأَا
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بَيْوتًا وَاجْعَلُوا

लोक अपने घर आमनै-सामनै बनाओ ते उंदे च शैल करियै नमाज पढ़ा करो ते (एह बी वही कीती जे हे मूसा!) तू मोमिनं गी (कामयाबी दा) शुभ-समाचार सुनाई दे ॥ 88 ॥

ते मूसा नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! तोह फिरऔन ते ओहदी कौम दे बड्डे लोकें गी संसारक जीवन च शोभा (दा समान) ते धन-दौलत देई रखी दी ऐ, पर हे मेरे रब्ब! नतीजा एह निकला करदा ऐ जे ओह तेरे रस्ते शा लोकें गी भटकाऽ करदे न। इस आस्तै हे साढ़े रब्ब! उंदी धन-दौलत गी बरबाद करी दे ते उंदे दिलें पर बी स'जा नाजल कर जिसदा एह नतीजा निकलै जे जिच्चर ओह दर्दनाक अजाब नेई दिखी लैन, ईमान नेई ल्योन¹ ॥ 89 ॥

(इस पर अल्लाह नै) गलाया जे थुआड़ी प्रार्थना कबूल करी लैती गई ऐ। इस आस्तै तुस दमैं धीरज शा कम्म लैओ ते जेहके लोक इलम नेई रखदे उंदे रस्ते दा अनुसरण कदें बी नेई करो ॥ 90 ॥

ते असें बनी-इस्राईल गी समुंदरै चा पार कीता ते फिरऔन ते ओहदी सैना नै घमंड ते जुलम राहें उंदा पीछा कीता, इत्थें तक जे जिसलै उसी (ते ओहदी सैना गी) डुब्बने दी बिपता नै आई पकड़ेआ तां उसनै गलाया जे जेहदे पर बनी-इस्राईल ईमान ल्याए न, अ'ऊं बी ओहदे पर ईमान ल्यौन्ना आं। ओहदे सिवा कोई बी उपास्य

مِيُونَكُمُ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿۸۸﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ
وَمَلَآئِهِ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
رَبَّنَا لِضَلُوتِهِمْ سَبِيلٌ رَبَّنَا ظَمَسْ
عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَأَشَدُّ عَلَيْهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿۸۹﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا
وَلَا تَتَّبِعِنَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۹۰﴾

وَجُورَنَا بِنِيِّ إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ
فِرْعَوْنُ وَجُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّىٰ إِذَا
أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا

1. इस दा एह अर्थ नै जे अल्लाह जबरदस्ती लोकें पर अजाब उतारदा ऐ, बल्के भाव एह ऐ जे ओह लोक गुमराही च इन्ने बधी चुके दे न जे ईमान आहने दे सरबंधें च उनेंगी अल्लाह पासेआ ढेल नै मिलनी चाही दी। हां! अजाबें गी दिखियै ओह आपू गे तोबा करी लैन तां एह उंदे आस्तै बेहतर ऐ।

नेई ते अ 'ऊं सच्ची फरमांबरदारी अखत्यार करने आहलें चा (होना) आं ॥ 91 ॥

مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

(असें गलाया जे) क्या तूं हून ईमान आहना ऐं, हालांके पैहलें तोह ना-फरमान्नी कीती ते तूं दंगा-फसाद करने आहलें चा हा ॥ 92 ॥

أَلَّنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۝

इस आस्तै हून अस तेरे शरीर गी सुरक्खत करिये तुगी¹ (इक चाल्ली दी) मुक्ति देगे, तां जे जेहके लोक तेरे बा'द औने आहले न उंदे आस्तै तूं इक नशान² होऐं ते लोके चा मते-हारे लोक साढ़े नशानें शा बे-खबर न ॥ 93 ॥ (रुकू 9/14)

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَك آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنِ الْيَتَا لَغَفْلُونَ ۝

ते बे-शक्क असें बनी-इम्राईल गी जाहरा-बाहरा ते गुत्त हर चाल्ली दे गुणें आहला श्रेष्ठ स्थान प्रदान कीता हा ते उनें गी हर भांती दे उत्तम (बधिया) पदार्थ बी दित्ते हे, फी उस बेल्ले³ तक जे उंदे कश स्हेई इलम आई गेआ उनें कुसै गल्ला च इखत्लाफ (मत-भेद) नेई कीता। तेरा रब्ब उंदै बरकार इस गल्ला दे बारे च क्यामत आहलै रोज जरूर गै फैसला करी देग जिस गल्ला बारै ओह हून मत-भेद⁴ शा कम्म लै करदे न ॥ 94 ॥

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبُوعًا صَدَقٍ وَرَزَقْنَهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ يَفْضِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

फी जेकर तूं (हे कुर'आन पढ़ने⁵ आहलेआ!) इस वाणी कारण शक्क च ऐं, जे असें तेरे पर

فَإِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ

1. इस आयत रहें हनै तक कुर'आन दी सचाई सिद्ध होआ करदी ऐ, की जे मिस्र दे सम्राट फिरऔन दे समुंदरै च डुब्बने दे बा'द ओहदी लाश तुपियै कड्डी गई ते अज्ज-तक्क सुरक्खत रक्खी गेदी ऐ ते अज्ज-कल्ल मिस्र दे अजैबघरे च मजूद ऐ।
2. यानी शिक्षा देने दा साधन।
3. यानी जिसलै बी ओहदे कश रसूल आए तां उनें इखत्लाफ शा कम्म लैता। रसूलें दी शिक्षा औने शा पैहलें ओह परानी यासी पर चलदे रेह।
4. यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कनै सारें शा बड्डा मत-भेद हा। क्यामत आहलै ध्याडै एहदा फैसला जरूर होग।
5. एह संकेत कुर'आन करीम पढ़ने आहलें पासै ऐ नां के हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम आस्तै, की जे ओह पवित्र कुर'आन दे ब्यान मताबक हर शक्क शा परै न। उंदे बारै कुर'आन करीम च लिखे दा ऐ जे "अ'ऊं सारें शा पैहला फरमांबरदार आं।" (सूर: अलअन्आम आयत: 128)

उतारे दा ऐ तां तू उनें लोकें गी पुच्छ जेहके तेरे शा पैहलें इस कताबा गी पढ़ा करदे न। (ते तुगी पता लग्गी जाग जे) यकीनन तेरे रब्ब पासेआ तुगी इक सचाई दिती गेई ऐ। इस लेई तू शक्क करने आहलें चा नेई बन ॥ 95 ॥

ते तू उनें लोकें चा कदें बी नेई बन जिनें अल्लाह दियें आयतें गी झुठलाई दिता ऐ बरना तू घाटा खाने आहलें चा होई जागा ॥ 96 ॥

जिनें लोकें दे बारे च तेरे रब्ब पासेआ (हलाकत दी) खबर आई चुकी दी ऐ ओह कदें बी ईमान नेई ल्यौंडन ॥ 97 ॥

ते जेकर उंदे कश हर किसमै दे नशान आई बी जान तां बी ओह उस बेल्ले तक ईमान नेई ल्यौंडन जिच्चर दर्दनाक अजाब दिक्खी नेई लैन ॥ 98 ॥

ते यूनुस दी कौम दे सिवा की कोई होर ऐसी बस्ती नेई होई जेहकी सारी दी सारी ईमान लेई आँदी ते ओहदा ईमान लेई औना ओहदे आस्तै फायदेमंद होंदा। जिसलै ओह (यूनुस दी कौम दे लोक) ईमान लेई आए तां असें उंदे परा इस लोक दे जीवन दे अपमान-जनक अजाब गी दूर करी दिता ते उनेंगी इक समे तगर हर चाल्ली दे सुख प्रदान कीते ॥ 99 ॥

ते जेकर अल्लाह हदायत दे बारे च अपनी गै इच्छा गी लागू करदा तां धरती दे सब लोक ईमान लेई आँदे। (इस आस्तै जिसलै अल्लाह बी मजबूर नेई करदा) तां क्या तू लोकें गी इन्ना मजबूर करगा जे ओह मोमिन बनी जान। ॥ 100 ॥

فَسَأَلِ الَّذِينَ يَفْرَهُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ فَتَدْبَأْكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٥﴾

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا آيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةً أَمْنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

ते अल्लाह दी आज्ञा दे बगैर कुसै दे बस्स च नेई जे ओह ईमान ल्यावै ते ओह अपना गज़ब उनें लोकें पर नाज़ल करदा ऐ जेहके अकल रखदे होई बी ओहदे शा कम्म नेई लेंदे ॥ 101 ॥

तू उनेंगी आख जे दिक्खो! गासैं ते धरती च केह होआ करदा ऐ ते सारे नशान भामें शांति आहले होन जां डराने आहले, ऐसे लोकें गी लाह नेई पुजांदे जेहके ईमान नेई आहनने पर अड़े दे होन ॥ 102 ॥

फी केह एह लोक अपने शा पैहलें होने आहले लोकें दे बुरे ध्याड़ें जनेह दिनें दे सिवा कुसै दूई चीजा दा इंतजार करा करदे न? तू उनेंगी आख जे अच्छा! (जेकर ओह गै नमूना दिक्खना ऐ तां) फी तुस लोक किश इंतजार करो। सच्चें गै अ'ऊं बी तुंदे कनै इंतजार करने आहलें बिच्चा आं ॥ 103 ॥

ते (जिसलै ओह अजाब आई जाग तां उस बेल्लै) अस अपने रसूलें ते उंदे पर ईमान ल्यावैने आहलें गी बचाई लैंगे। इस्सै चाल्ली साढ़े आस्तै जरूरी ऐ जे अस मोमिनें दी फहाजत करने होन्ने आं ॥ 104 ॥ (रुकू 10/15)

तू आख जे हे लोको! जेकर तुस मेरे धर्म दे बारे च कुसै चाल्ली दी शंका च ओ तां (सुनो!) तुस अल्लाह गी छोड़ियै जिंदी (जिनें उपास्यें दी) उपासना करदे ओ अ'ऊं उंदी उपासना नेई करदा, बल्के अ'ऊं अल्लाह दी उपासना करना आं जेहका तुसेंगी मौत देग ते मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं ईमान आहनने आहलें चा बनां ॥ 105 ॥

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُوْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۱۰﴾

قُلْ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْجِبُ الْآيَاتِ وَالنُّذُرِ
عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۱۱﴾

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانظُرُوا إِلَىٰ
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿۱۲﴾

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۳﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي
يَتَوَكَّلُكُمْ وَأَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۴﴾

ते (इस फरमान दे पजाने दा बी हुकम दिता गोदा ऐ जे हे संबोधत!) तू हर चाल्ली दे बगाड़े शा बचियै सदा आस्तै अपना ध्यान धर्म आस्तै अर्पत करी दे ते तू मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) चा नेई बन ॥ 106 ॥

ते तू अल्लाह दे सिवा कुसै गी बी नेई पुकार जेहका नां ते तुगी कोई लाह पुजाई सकदा ऐ ते नां कोई नुकसान गै। जेकर तोह ऐसा कीता तां फी तू यकीनन जालमें च शमार होगगा ॥ 107 ॥

ते जेकर अल्लाह तुगी कोई तकलीफ पुजाऽ तां ओहदे (अल्लाह दे) सिवा कोई बी उसी दूर करने आहला नेई ते जेकर ओह तेरे आस्तै कोई भलाई चाह तां ओहदी किरपा गी रोकने आहला बी कोई नेई। ओह अपने भगतें चा जिंसी चांहदा ऐ उसी अपनी किरपा प्रदान करदा ऐ ते ओह बौहत गै बखाने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 108 ॥

तू उनेंगी आख जे हे लोको! थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ सचाई आई गई ऐ। इस आस्तै जो शख्स (ओहदी दस्सी दी) हदायत दा अनुसरण करदा ऐ तां ओह अपने गै भले आस्तै उसी अपनांदा ऐ ते जो कोई इस रस्ते शा भटकी जा तां ओहदा भटकना ओहदे आस्तै गै (नुकसानदेह) होग ते अ'ऊं थुआड़ा कोई जिम्मेवार नेई आं। ॥ 109 ॥

ते जे किश तेरे पासै वही नाजल कीती जंदी ऐ तू ओहदा अनुसरण कर ते सबर शा कम्म लै इत्थें तक जे अल्लाह फैसला करी देऐ ते ओह सब फैसला करने आहलें शा बेहतर फैसला करने आहला ऐ ॥ 110 ॥ (रुकू 11/16)

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۗ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ
وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ
إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

وَأَنْ يَمَسَّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ ۗ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ
لِفَضْلِهِ ۗ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ
وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكُمْ ۚ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۝

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ
يَحْكُمَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ مِائَةٌ وَأَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَعَشْرَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: हूद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ चौहबी आयतां ते दस रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलिफ़, लाम, रा¹। अ'ऊं अल्लाह दिक्खने
आहला आं। एह ऐसी कताब ऐ जेहदियें
आयतें गी मुहकम (सुद्रिढ़) बनाया गेआ ऐ
ते इस दे अलावा उनेंगी स्पष्ट रूपै च ब्यान
कीता गेआ ऐ ते एह हिकमत आहले ते बौह्त
जानने आहले (अल्लाह) पासेआ न ॥ 2 ॥

الرَّاءِ كِتَابٌ أَحْكَمْتُ آيَةً ثُمَّ فُصِّلَتْ
مِنْ لَدُنِّكَ حَكِيمٌ خَيْرٍ ①

(ते एहदे च एह तलीम दिती गेदी ऐ जे) तुस
अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो।
सच्चें गै अ'ऊं अल्लाह पासेआ तुसें गी सचेत
करने आहला ते म्हतवपूर्ण समाचार देने आहला
बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 3 ॥

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ
نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ①

ते (एह बी तलीम दिती गेदी ऐ जे) तुस
अपने रब्ब शा बखि़श मंगो ते ओहदे पासै
(सच्चे दिलै कनै) झुको उसलै ओह तुसेंगी
इक निश्चत समे तक सुख-शांति दे अच्छे
साधन प्रदान करग ते हर-इक प्रधानता आहले
शख्स गी अपनी किरपा प्रदान करग ते जेकर
तुस मूंह फेरी लैगे ओ तां यकीनन अ'ऊं

وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
وَيُؤْتِكُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا
فَأِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ①

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर : बकर - टिप्पनी आयत नं. 2

थुआड़ै उप्पर इक भयंकर अजाब दे औने दे
दिनै शा डरनां आं ॥ 4 ॥

तुसें सारें गी अल्लाह कश गै परतियै जाना ऐ
ते ओह् हर इक गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ
रखदा ऐ ॥ 5 ॥

सुनो! यकीनन ओह् अपने सीनें गी इस आस्तै
मोड़दे रौह्दे न जे उस (अल्लाह) शा छप्पे दे
रौहन। सुनो! जिसलै ओह् अपने कप्पड़े लांदि
न उस बेल्लै बी ओह् जे किश छपालदे न ते
जे किश जाहर करदे न ओह् उसी जानदा ऐ।
ओह् यकीनन दिलें दे सारे भेतें गी बी चंगी
चाल्ली जानदा ऐ ॥ 6 ॥

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ يَنْتُونُ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا
مِنْهُ ۚ الْأَحِينُ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ ۚ
يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ
إِنَّهُ عَلَيْهِمْ بَدَاتِ الصُّدُورِ ۝

ते धरती च कोई बी ऐसा जीवधारी नेई ऐ जेहदा रिश्क (जीविका) अल्लाह दे जिम्मे नेई होऐ। ओह उसदे आरजी¹ नवास-स्थान ते उसदे पक्के (स्थाई) नवास-स्थान गी जानदा ऐ। एह सब किश जाह्र करी देने आहली कताब च (मजूद) ऐ ॥ 7 ॥

وَمَا مِنْ دَائِبَةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ يَنْزِلُ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ①

ते ऊऐ ऐ जिसने गासँ ते धरती गी छँ दौरँ च पैदा कीता ऐ तां जे ओह थुआड़ा इम्तेहान लै जे तुंदे चा कोहदे कर्म ज्यादा अच्छे न ते ओहदा अर्श² पानी पर ऐ ते एह यकीनी गल्ल ऐ जे जेकर तू उनेंगी गलाएं जे तुस मरने दे बा'द जरूर तुआले जागे ओ तां जिनँ लोकँ इन्कार कीता ऐ ओह सघंदां खाई-खाइयै गलाडन जे ए बा'यदा सिर्फ इक धोखा ऐ ॥ 8 ॥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مُعْتَدُونَ مِنَ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيُقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ②

ते एह बी अटल गल्ल ऐ जे जेकर अस इस अजाब गी इक निश्चत समे तगर पिच्छँ हटाई रखचै तां ओह जरूर गलाडन जे केहड़ी गल्ल इसी रोका करदी ऐ? सुनो! जिसलै ओह अजाब उंदे पर आई जाग तां फी ओह उंदे शा दूर नेई कीता जाग ते जिस अजाब पर ओह हसदे होंदे हे ओह उनेंगी घेरी लैग ॥ 9 ॥ (रुकू 1/1)

وَلَئِنْ أَخْرَبْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولَنَّ مَا يَجْحِسُ ۗ إِلَّا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ نَيْسٌ مَّصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِسِتْهَاءٍ ۗ ③

ते जेकर अस इन्सान गी अपने पासेआ (कुसै चाल्ली दी) रैहमत (दा मजा) चखाचै (ते) फी अस ओहदे शा हटाई लैचै तां ओह बड़ा गै ना-मेद ते किरतघन होई जंदा ऐ ॥ 10 ॥

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ۗ ④

1. अर्थाई ते स्थाई शब्दँ दे अर्थ आस्तै दिक्खो सूर: अनुआम टिप्पणी आयत नं.99
2. अर्श दा मतलब कहुमत जां ओहदा असूल होंदा ऐ ते पानी शब्द पवित्र कुरआन च वही आस्तै बोल्लेआ जंदा ऐ। इस आस्तै आयत दा मतलब एह होआ जे अल्लाह दी कहुमत दा असूल वही राहँ अपने हुकमँ गी लागू करना ऐ, एह अर्थ नेई जे भौतक पानी पर ओहदा कोई संघासन रखे दा ऐ। अल्लाह दे बारे च ते एह आँदा ऐ जे ओहदे आंगर कोई बी चीज नेई। इस आस्तै भौतकता पर ओहदा अंदाजा लाना ठीक नेई।

ते जेकर अस कुसै मसीबत दे बा'द जेहकी उसी पुज्जी दी होऐ उसी कुसै (बड्डी) नैमत दा मजा चखाचै तां ओह गलान लगदा ऐ जे हून मेरियां सब तकलीफां मेरे शा दूर होई गेइयां न। सच्चें गै ओह बौहत इतराने आह्ला ते बौहत गै फखर (घमंड) करने आह्ला ऐ ॥ 11 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जेहके सबर अखत्यार करन ते शुभ कर्म करन। इय्यै ऐसे लोक न जिंदे आस्तै मुक्ति दा बौहत बड्डा अजर (सिला) (निश्चत) ऐ ॥ 12 ॥

इस आस्तै ममकन ऐ (इन्कारी लोक तैरे शा एह मेद रखदे न) जे तूं उस वह्नी दा जेहकी तैरे पर उतारी जंदी ऐ, किश हिस्सा (लोकें तक पजाने दी बजाऽ उसी) छोड़ी देने पर त्यार होई जा (पर ऐसा कदें नेई होई सकदा) ते (ओह एह बी मेद रखदे न जे) उंदे इस अतराज दा ब'जा करी जे ओहदे पर कोई खजाना की नेई उतरेआ जां ओहदे कश कोई फरिश्ता की नेई आया? तेरा दिल तंग होई जा। तूं सिर्फ सोहया करने आह्ला ऐ ते अल्लाह हर गल्ला दा कारसाज ऐ ॥ 13 ॥

क्या ओह गलांदे न जे उसनै इस कताबा गी अपने पासेआ बनाई लैता ऐ? तूं उनेंगी आख जेकर तुस (इस ब्यान च) सच्चे ओ तां तुस बी एहदे आंगर दस्स सूरातां अपने पासेआ बनाई ल्याओ ते अल्लाह दे सिवा जिसी (बी अपनी मदद आस्तै) आहनने दी ताकत होऐ उसी बुलाई लैओ ॥ 14 ॥

इस आस्तै जेकर ओह थुआड़ी एह गल्ल कबूल नेई करन तां समझी लैओ जे जेहका

وَلَيْبِ أَدْفُنُهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ صَرَآءِ مَسْنَهُ
لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيَّآتُ عَنِّي ۗ إِنَّهُ
لَفَرِحَ فَخُورٌ ۝

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ
وَصَآئِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا
أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ
إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
وَكَئِيلٌ ۝

أَمْ يَقُولُونَ اقْتَرَبَهُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ
سُورٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَةٍ وَادْعُوا مَن
اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

فَأَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا

कलाम तुदे पर उतारेआ गेआ ऐ अल्लाह दे खास इलम पर अधारत ऐ ते एह् जे उस दे सिवा कोई हस्ती बी उपासना दे लायक नेई। इस आस्तै क्या तुस पूरी चाल्ती फरमांबरदार बनगे ओ (जां नेई?) ॥ 15 ॥

जेहके लोक संसारक जीवन (दे साधन) गी ते ओहदी शोभा गी अपना मकसद बनाडन उनेंगी अस उंदे कर्म दा फल इससै जीवन च पूरा-पूरा देगे ते उनेंगी एह्दे शा घट्ट नेई दिता जाग ॥ 16 ॥

इय्ये ओह लोक न जिंदे आस्तै आखरत च नरक दी अग्गी दे सिवा होर किश नेई होग ते जे किश उनें इस संसारक जीवन आस्तै कीते दा होग ओह उस (आखरत) च ब्यर्थ उठी जाग ते जे किश ओह करदे रेह होडन ओह सारा तबाह होई जाग ॥ 17 ॥

इस आस्तै क्या ओह शख्स¹ जेहका अपने रब्ब पासेआ इक रोशन दलील पर (कायम) ऐ ते जेह्दे पिच्छें बी उस (अल्लाह) पासेआ इक गुआह² और (जेहका उसदा फरमांबरदार होग) ते ओह्दे शा पैहलें बी मूसा दी कताब आई चुकी दी ऐ (जेहकी ओहदा समर्थन करा करदी ही ते) जेहकी (इस ईश वाणी शा पैहलें) लोकें आस्तै इमाम ते रैहमत ही (क्या ओह इक झूठे आंगर होई सकदा ऐ?) ओह (यानी मूसा दे सच्चे अनुयायी) उस पर (जरूर गै इक रोज) ईमान लेई औडन ते इनें बरोधी

أَنْزَلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

مَنْ كَانَ يَرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّهَا
نُوفَّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا
لَا يُبْخَسُونَ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ ۖ وَحِطَّ مَا صَعَوْا فِيهَا وَأَبْطَلُوا
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَسْلُوهُ
شَاهِدًا مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا
وَرَحْمَةً ۖ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ
فَلَا تَأْتِكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व.।

2. यानी एह्दे अनुयायियें चा बी इक सुधारक पैदा होग जेहका अपनी ईश वाणी रहें ओहदा समर्थन करग। आखो हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी मदद आस्तै त्रै गुआह न-(1) एह् आपू अपने कश युक्तियां ते स्पष्ट दलीलां रखदा ऐ। (2) ओह्दे अनुयायियें चा औलिया ते ईश भात पैदा होदे रैहडन जेहके ओहदी सचाई पर गुआही होडन। 3. एह्दे शा पैहलें हजरत मूसा दी कताब ओहदी सचाई पर गुआही देआ करदी ऐ।

दलें चा जो कोई इन्कार करदा रौहग तां नरक ओहदा बा'यदा कीता गेदा ठकाना ऐ। इस आस्तै (हे मुखातब!) तूं इसदे बारे च कुसै शक्क च नेई पौ। यकीनन ओह सच्च ऐ ते तेरे रब्ब पासेआ ऐ, पर मते-हारे लोक ईमान नेई आहन्दे ॥ 18 ॥

ते उस शख्स शा बद्ध होर कु'न जालम होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह पर झूठ घडै। ऐसे लोक अपने रब्ब दे सामनै पेश कीते जाडन ते सारे गुआह गलाडन जे एह ओह लोक न जिनें अपने रब्ब पर झूठ घड़ेआ हा। सुनो! इनें जालमें पर अल्लाह दी फटकार ऐ ॥ 19 ॥

एह ओह लोक न जेहके दूएंगी अल्लाह पासै (जाने आहले) रस्ते थमां रोकदे न ते ओहदे च बगाड़ा पैदा करना चांहदे न ते इय्ये लोक बा'द च औने आहली घड़ी दे (सरें शा) बड्डे मुन्कर न ॥ 20 ॥

एह लोक देशै च (अल्लाह दी) जमात गी कमजोर नेई करी सकदे ते नां गै अल्लाह गी छोड़ियै उंदा कोई दोस्त होंदा ऐ। इनें गी दूना अजाब दिता जंदा ऐ (संसार च बी ते आखरत/ परलोक च बी) नां ते ओह किश सुनी सुकदे न ते नां किश दिखी सकदे न ॥ 21 ॥

इय्ये ओह लोक न जिनें अपने-आपै गी घाटे च पाया ते जिस मकसद आस्तै ओह अल्लाह पर झूठ घड़दे होंदे हे ओह उंदे शा जंदा रेहा ॥ 22 ॥

एह पक्की गल्ल ऐ जे आखरत च सरें शा ज्यादा घाटा खाने आहले ऊऐ होडन ॥ 23 ॥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ
رَبِّهِمْ ۗ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ۝

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عَوَجًا ۖ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُونَ ۝

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي
الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أَوْلِيَاءَ ۗ يُضَعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ ۗ مَا
كَانُوا يَسْتَعْجِلُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا
يُبْصِرُونَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْأَخْسَرُونَ ۝

जेहके लोक ईमान ल्याए ते उनें नेक (ते परिस्थिति दे मताबक) कर्म कीते ते ओह अपने रब्ब दे सामने झुकी गे ओह जरूर गै सुर्ग च राँहने आहले न। ओह ओहदे च म्हेशां आसै बास करडन ॥ 24 ॥

इनें दौनी दलेँ दी हालत अ'नें, सज्जार-सत्येँ ,बोलें ते खूब सुनने आहलें आंगर ऐ। क्या इनें दौनी दी हालत इक-बराबर होई सकदी ऐ? क्या तुस फी बी नेई सोचदे ? ॥ 25 ॥ (रुकू 2/2)

ते असें गै नूह गी ओहदी कौम कश (रसूल बनाइयै) भेजेआ हा। (उसनें उनेंगी गलाया हा) सुनी लैओ! अ'ऊं थुआड़े कश जाहरी रूपै च सचेत करने आहला बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 26 ॥

(इस सनेह कनै) जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो। यकीनन अ'ऊं थुआड़े उप्पर इक बड़डे तकलीफ देने आहले दिनै दे अजाब (दे औने)शा डरना आं ॥ 27 ॥

इस पर उंदे चा सरदारें ,जिनें ओहदी कौम चा ओहदा इन्कार कीता हा। उसी गलाया जे अस तुगी अपने जनेह इक शख्स शा बद्ध किश नेई समझदे ते नां अस एह दिक्खने आं जे साढ़े चा तुच्छ लब्भने आहले लोके दे सिवा कुसै प्रतिशत (नामी) शख्स नै तेरा अनुसरण कीता होऐ ते अस अपने उप्पर कुसै किसमा दी बशेशता तेरे च नेई पान्ने आं, बल्के साढ़ा विश्वास ऐ जे तुस झूठे ओ ॥ 28 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَحْبَبُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ءَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۗ هَلْ يَسْتَوِينَ
مَثَلًا ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ ءَأِنِّي لَكُمْ
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ إِنَّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْيَوْمِ ﴿٢٧﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا
نُرِيدُ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نُرِيدُ
أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادْنَا بِآدَى
الرَّأْيِ ۗ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ
بَلْ نَنظَرُكُمْ كَذِبِينَ ﴿٢٨﴾

उसने गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! जरा दस्सो ते सेही जे (जेकर एह साबत होई जा जे) मेरा दा'वा अपने रब्ब पासेआ दिते दे कुसै स्पष्ट चमत्कार पर अधारत ऐ ते उसने मिगी अपने पासेआ इक बौहत बड्डी रैहमत प्रदान कीती दी ऐ ते ओह तुंदे पर शक आहली रेही ऐ (तां थुआड़ा केह हाल होग?) क्या अस उस (स्पष्ट चमत्कार) गी तुंदे शा जबरन मनाई लैगे, भामें तुस उसी पसंद¹ नेई करगे ओ? ॥ 29 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! अ'ऊं एहदे आसतै तुंदे शा कोई माल नेई मंगदा। मेरा बदला अल्लाह दे सिवा कुसै दूए पर (किश) नेई ऐ ते अ'ऊं उनें लोकें गी जेहके मेरे पर ईमान ल्याई चुके दे न कदें बी नेई दुतकारड। ओह ते अपने रब्ब कनै मिलने आहले न, पर थुहाड़ा उनेंगी तुच्छ समझना मेरे पर एह सिद्ध करदा ऐ जे तुस मूरख लोक ओ ॥ 30 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! जेकर अ'ऊं इनेंगी रद्द करी देआं (तां इस कम्मै पर) अल्लाह पासेआ (औने आहली स'जा शा मिगी बचाने आसतै) कु'न मेरी मदद करा। क्या तुस (फी बी) नेई समझदे ? ॥ 31 ॥

ते अ'ऊं तुसेंगी एह नेई आखदा जे अल्लाह दे खजाने मेरे कश न ते नां एह जे अ'ऊं गैब दा इलम रक्खना आं ते नां अ'ऊं एह आखना आं जे अ'ऊं फरिस्ता आं ते नां अ'ऊं उनें लोकें दे बारे च जिनेंगी थुआड़ियां नजरं ग्रिणा कनै दिखदियां न, एह आखना आं जे अल्लाह उनेंगी कदें कोई भलाई नसीब नेई करा। जे किश उंदे मनै च ऐ उसी अल्लाह सारें शा बद्ध जानदा ऐ। जेकर अ'ऊं थुआड़ी गल्ला कनै सैहमत होई जां तां अ'ऊं यकीनन जालमें च शामल होई जाड ॥ 32 ॥

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَاتَّبَعْتُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِي
فَعَمِيَّتْ عَلَيْكُمْ أَنْزَلْنَاكُمْ مَّوَاهَا
وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِيمُونَ ۝

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَأِ إِنْ
أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ
الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُّلقُوا رَبَّهُمْ
وَلَكِنِّي أَرِيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا
أَقُولُ لِلَّذِينَ تَرَدُّونَ أَغِيْتُكُمْ لَنْ
يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي
أَنْفُسِهِمْ ۚ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝

1. धर्म गी जबरन मनोआना नबियें दी रीत नेई ऐ।

उनें गलाया जे हे नूह! तूं साढ़े कन्ने बैहस करी चुके दा ऐं, बल्के खूब बैहसी चुके दा ऐं हून इय्यै रेही गोआ ऐ जे जेकर तूं सचें चा ऐं तां तूं जिस अजाब शा असेंगी डरान्ना ऐं उसी साढ़े पर लेई आ ॥ 33 ॥

उसनै गलाया जे जेकर अल्लाह चाहग तां उसी लेई औग ते तुस उसी ओहदे आहनने शा कदें बी आजज (असमर्थ) नेई करी सकदे ॥ 34 ॥

ते जेकर अ'ऊं थुहाड़ा भला बी चांह तां मेरा भला चाहना तुसेंगी अल्लाह दे अजाब शा बचाने च लाह नेई देग । जेकर अल्लाह एह चांहदा होऐ जे ओह थुहाड़ा सर्वनाश करै तां फी बी ओह थुहाड़ा रब्ब ऐ ते उसै कश तुसेंगी परताया जाग ॥ 35 ॥

क्या ओह गलांदे न जे उसनै इस (अजाब दे बा'यदे)गी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ? तूं उनेंगी आख जे जेकर में उसी अपने पासेआ घड़ी लैता ऐ तां मेरे इस खतरनाक जुलमै दा दंड जरूर मिगी गै मिलग (पर थुआड़े पापें दी स'जा मिगी नेई मिलग) की जे जेहका घोर पाप तुस करदे ओ उंदे शा अ'ऊं बेजार आं ॥ 36 ॥ (रुकू 3/3)

ते नूह पासे एह बी वही कीती गई ही जे जेहके लोक ईमान आहनी चुके दे न उंदे सिवा तेरी कौम चा हून कोई हौर शख्स तेरे पर कदें बी ईमान नेई ल्यौग। इस आसतै जे किश ओह करा करदे न ओहदी ब'जा करी तूं बसोस नेई कर ॥ 37 ॥

ते तूं साढ़ी अक्खीं दे सामनै ते साढ़ी वही दे मताबक किशती बनाउ ते जिनें लोकें जुलम

قَالُوا يَأْتِيُوْحُ قَدْ جَدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا
فَأَيُّ بَمَا تَعْدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللهُ إِنْ شَاءَ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ۝

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ
أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللهُ يُرِيدُ
أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَبَهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
فَعَلَىٰ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا
تُجْرَمُونَ ۝

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ
قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

وَاصْبِرْ لِقَوْلِكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا

दा रस्ता अखत्यार कीते दा ऐ उंदे बारे च मेरे कन्नै कोई गल्ल नेई कर। ओह जरूर गै गरक कीते जाडन ॥ 38 ॥

ते ओह (नूह) साढ़े हुकमै मताबक किरती बनांदा जंदा हा ते जिसलै बी ओहदी कौम चा बड्डे लोकें दा कोई गरोह ओहदे कशा लंघदा हा तां ओह ओहदे पर हसदा हा। इस पर उसनै उनेंगी गलाया जे जेकर अज्ज तुस लोक साढ़े पर हसदे ओ तां कल्ल अस बी थुहाड़ा मौजू दुआगे आं जियां जे अज्ज तुस साढ़ा मौजू दुआऽ करदे ओ ॥ 39 ॥

फी तुसेंगी तौले गै पता लगगी जाग जे ओह केहड़ा (गरोह) ऐ जेहदे पर ऐसा अजाब आवा करदा ऐ जेहका उसी अपमानत करी देग ते जेहदे पर स्थायि अजाब नाजल होआ करदा ऐ ॥ 40 ॥

इत्थें तक जे जिसलै साढ़ा (अजाब दा) हुकम¹ आई जा ते चश्मे फुट्टियै बगी पौन तां अस गलागे जे हर भांती दे जानवरें चा नर-मादा इक-इक जोड़ा इस किरती च सुआर करी दे ते अपना टब्बर-टोर बी, सिवाए उसदे जिसदी तबाही दे सरबंथै च (इस भयंकर अजाब दे औने शा) पैहलें गै साढ़ा अटल हुकम आई चुके दा ऐ ते जेहके तरे पर ईमान ल्याई चुके दे न उनेंगी बी सुआर करी लै ते ओहदे पर थोड़े-हारे लोकें दे सिवा कोई बी ईमान नथा ल्याए दा ॥ 41 ॥

फी जिसलै तफान आई गेआ तां उसनै (अपने साथियें गी) गलाया जे इस किरती च सुआर

وَلَا تَخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا^۱
إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿۳۸﴾

وَيَضَعُ الْمَلَكُ^۲ وَكَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ
مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ^۳ قَالَ إِنْ
تَسَخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا
تَسَخَرُونَ ﴿۳۹﴾

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ^۴ لَمَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
يُخْزِيهِ وَيَجِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۴۰﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ^۵ قُلْنَا
أَحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مِثْلَ بَيْنِ
وَأَهْلِكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ
أَمِنَ^۶ وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿۴۱﴾

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا

1 . इस थाहरा पर भूत कालक क्रिया दा शब्द बरतोए दा ऐ, पर पवित्र कुरआन अक्सर भविक्खवाणियें च भूतकाल शब्द दा प्रयोग करदा ऐ सिर्फ एह दस्सने आस्तै जे एह ऐसी यकीनी गल्ल ऐ जियां जे बीते दे समे च घटी दी कोई गल्ल यकीनी होंदी ऐ।

होई जाओ। इस दा चलना ते इसदा उर्हाया जाना अल्लाह दे शुभ नांऽ दी बरकत कनै गै होंग। मेरा रब्ब यकीनन बौहत बख्शाने आह्ला ते बार-बार रेहम करने आह्ला ऐ ॥ 42 ॥

ते ओह (किशती) फाड़ें आंगर उच्ची लैहरें पर उनेगी लेई जा करदी ही ते उस बेल्लै नूह नै अपनै पुत्तरे गी पुकारेआ जिसलै जे ओह (ओहदे शा अलगग) दूई बक्खी उठी गोआ हा जे हे मेरे पुत्तर ! साढ़े कनै सुआर होई जा ते मुन्कर लोके कनै नेई हो (जा) ॥ 43 ॥

उसनै गलाया जे अऊं हूनै कुसै फाड़ै पर जाइयै ठैहरड (ते पनाह लैड) जेहका मिगी इस पानी शा बचाई लैग। उस (नूह) नै गलाया जे अल्लाह दे (इस अज़ाब दे) हुकम शा अज्ज कोई बी कुसै गी बचाने आह्ला नेई सवाए उसदे जेहदे पर ओह (आपू) रेहम करी देऐ। उसै बेल्ले इक लैहर उंदे मझाटे आई गेई ते ओह गरक कीते जाने आहल्ले च शामिल होई गोआ ॥ 44 ॥

इसदे बा'द (धरती गी बी) गलाई दिता गोआ जे हे धरती ! हून तू अपने पानी गी नींगली (पी) जा ते (गासै गी बी जे) हे आकाश। तू (हून बरने शा) थमहोई जा ते पानी सकाई दिता गोआ ते एह मामला खतम करी दिता गोआ ते ओह किशती जूदी' नांऽ दे फाड़ै पर रुकी गेई ते गलाई दिता गोआ जे हे अज़ाब दे फरिश्ते! जालम लोके आसतै बिनाश निश्चत करी देओ ॥ 45 ॥

ते नूह नै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते गलाया जे हे मेरे रब्ब! यकीनन मेरा पुत्तर मेरे परिवार चा

وَمُرْسَاهَا ۖ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ۗ
وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبَيِّنُ
أَرْكَبَ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

قَالَ سَاوِيَ إِلَىٰ جِبَلٍ يَّعَصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ ۗ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ
إِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۗ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ
فَكَانَ مِنَ الْمَغْرِقِينَ ﴿٤٤﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَاءِ
أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَاسْتَوَتْ عَلَىٰ الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا
لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٥﴾

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي

1. गलां दे न जे जूदी इक फाड़ै दा नांऽ हा/ एह ज 'गा मजूदा खोज दे मताबक आरमीनिया च ऐ।

ऐ ते तेरा बा'यदा बी अत्त गै सच्चा ऐ ते तूं फैसला करने आहले सारें शा उप्पर (बेहतर ते दरुस्त) फैसला करने आहला ऐं ॥ 46 ॥

अल्लाह नै गलाया जे हे नूह ! ओह तेंरे परिवार चा बिल्कुल नेई, की जे ओह यकीनन बुरे कर्म करने आहला ऐ। इस आस्तै तूं मेरे अगें ऐसी प्रार्थना नेई कर जेहदे बारे च तुगी मेरे पासेआ जानकारी नेई दिती गई होऐ ते अ'ऊं तुगी नसीहत करना आं जे मूरखें आंगर कदें बी कम्म नेई कर ॥ 47 ॥

नूह नै गलाया जे हे मेरे रब्ब ! अ'ऊं इस बारै तेरी पनाह चाहन्नां जे तुगी कोई ऐसा सुआल करां जेहदे बारे च मिगी असली इलम हासल नेई होऐ ते जेकर तूं पैहलें होई चुकी दी मेरी भुल्ल माफ नेई करें ते रैहम नेई करें तां अ'ऊं घाटा खाने आहलें चा होई जाड ॥ 48 ॥

(इस पर उसी) गलाया गोआ जे हे नूह ! तूं साढ़े पासेआ (प्रदान कीती गेदी) सलामती ते भांत-सभांती बरकतें कन्नै जो तेरे पर ते तेरे कन्नै आहले सम्प्रदायें¹ (वर्गें) पर (उतारियां गेदियां) न सफर² कर ते किश सम्प्रदाय (वर्ग) नेह बी हैन जिनेंगी अस जरूर गै (दुनियां दा आरजी) समान प्रदान करगे (मगर) फी उंदे पर साढ़े पासेआ दर्दनाक अजाब औग ॥ 49 ॥

एह³ (डराने आहला कथन) गैब दी म्हत्तवपूर्ण खबरें चा ऐ जिनेंगी अस तेरे पर वही राहें

مِنْ أَهْلِ وَاِنَّ وَعَدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ
أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ۝

قَالَ يُوْحٰ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ
عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْئَلْنِ مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنِّيْ اَعْطُكَ اَنْ تَكُوْنَ
مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ۝

قَالَ رَبِّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْئَلَكَ مَا
لَيْسَ لِيْ بِهِ عِلْمٌ وَاِلَّا تَغْفِرْ لِيْ
وَتَرْحَمْنِيْ اَكُنْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝

قِيْلَ يُوْحٰ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ
عَلَيْكَ وَعَلَى اٰمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَاٰمَمٌ
سَمِيْعُهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ مِّنَّا عَذٰبٌ
اَلِيْمٌ ۝

تِلْكَ مِنْ اَنْبَاِ الْعٰلَمِيْنَ نُوْحًا اِلَيْكَ مَا

1. पता चलेआ ऐ जे हजरत नूह दी नुबुव्वत दा समां इक लम्मे अरसे तगर रेहा ते ओहदे समे च केई धार्मिक सम्प्रदाय बने ते बिगड़े।
2. इस थाहरा पर सफर दा मतलब किशती दा सफर नेई बल्के नुबुव्वत दे समे दा सफर ऐ।
3. एह हजरत नूह दी बहानी दा ब्यौरा नेई बल्के हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम दी कौम पर औने आहले अजाब दी खबर दिती जा करदी ऐ।

उतारने आं। तू इस शा पैहलें इनेंगी नथा जानदा ते नां तेरी कौम दे लोक गै जानदे हे। इस आस्तै तू सबर शा कम्म लै। अच्छ अन्जाम सच्चें गै संयम अखत्यार करने आहलें दा गै होंदा ऐ ॥ 50 ॥ (रुकू 4/4)

ते असें आद कौम कश उंदे भ्राऽ हूद गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो। उसदे सिवा थुआड़ा कोई उपास्य नेई ऐ (ओहदे शरीक बनाने च) तुस सिर्फ झूठ घड़ने आहले ओ ॥ 51 ॥

हे मेरी कौम! अ'ऊं इस कम्मा दा तुंदे शा कोई बदला नेई मंगदा। मेरा बदला उस हस्ती दे जिम्मै ऐ जिसनै मिगी पैदा कीते दा ऐ। क्या फी बी तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे ॥ 52 ॥

ते हे मेरी कौम! तुस अपने रब्ब शा माफी दी प्रार्थना करो फी ओहदे अगें झुकी जाओ जेहदे नतीजे च ओह थुआड़े आस्तै खूब ब'रने आहला बदल भेजग ते तुसेंगी ताकत दे बा'द ताकत (समृद्धि ते खुशहाली) प्रदान करग। इस आस्तै तुस मुलजम बनियै अल्लाह शा मूह नेई फेरो ॥ 53 ॥

उनें गलाया जे हे हूद! तू साढ़े सामनै (अपने दा'वे दा) कोई जाहरा-बाहरा सबूत नेई लयाया ते अस सिर्फ तेरे आखने पर अपने उपास्य देवतें गी छोड़ी नेई सकदे ते नां गै अस तेरे पर ईमान ल्यौगे ॥ 54 ॥

(तेरे बारे च) अस इसदे सिवा होर किश नेई आखदे जे साढ़े उपास्यें चा कोई उपास्य बुरे

كُنْتَ تَعْلَمَهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَفَاصْبِرُ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يُقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥١﴾

يُقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

وَيُقَوْمِ اسْتَغْفِرُورًا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا

बिचार कन्नै तेरे पिच्छें पेई गोआ ऐ। उसनै गलाया जे अ'ऊं अल्लाह दी इस गल्ला दा गुआह करार दिन्ना ते तुस बी गुआह र'वो जे जिस कुसै गी तुस अल्लाह दा शरीक करार दिंदे ओ अ'ऊं ओहदे शा बेजार (बिरक्त) आं ॥ 55 ॥

(इस आसतै जेकर एह मेरे भुल्ल ऐ) तां उस (अल्लाह) दे सिवा तुस सब मिलियै मेरे खलाफ खड़जैतर रचो ते मिगी कोई दिल्ल नेई देओ ॥ 56 ॥

अ'ऊं अल्लाह पर भरोसा करना जो मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआइ बी रब्ब ऐ ते आखना जे धरती पर चलने-फिरने आह्ला कोई बी जीव-जैतु ऐसा नेई जेहदी चोटी (दे बाल) उस (अल्लाह) नै पकड़ी' दी नेई होऐ। मेरा रब्ब यकीनन मोमिनें दी मदद आसतै सिद्धे रस्ते पर खड़ोते दा ऐ (ते अपने पासै औने आहलें दी फहाजत करग करदा ऐ) ॥ 57 ॥

इस आसतै जेकर तुस मेरे शा मूह फेरी लैगे ओ तां एहदे च मेरा कोई नुकसान नेई, की जे जेहकी तलीम देइयै मिगी तुंदे कश भजेआ गेदा ऐ ओह अ'ऊं तुंदे तक पजाई चुके दा आं ते (जेकर तुस मूह फेरी लैगे ओ तां) मेरा रब्ब कुसै दूई कौम गी थुआड़ी ज'गा लैने आह्ला बनाई देग ते तुस उसी किश बी नुकसान नेई पजाई सकगे ओ। यकीनन मेरा रब्ब हर चीजै दा म्हाफज (रक्षक) ऐ ॥ 58 ॥

ते जिसलै सादा (अजाब दा) हुकम आई गोआ तां उस बेल्लै असें हूद गी बी ते जेहके लोक ओहदे पर ईमान ल्याई चुके दे हे उनेंगी बी (उस अजाब शा) अपनी रैहमत कन्नै बचाई लैता ते असें उनेंगी इक भ्यंकर अजाब शा बचाई लैता ॥ 59 ॥

بِسْوَةٍ ۱ قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ وَآ
أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ۱۱

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ
لَا تُنظِرُونِ ۱۲

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۱۳
مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا أَمْوًا أَخَذَ بِنَاصِيئِهَا
إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۱۴

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ بِهِ
إِلَيْكُمْ ۱۵ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا ۱۶ إِنَّ رَبِّي عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ۱۷

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ۱۸ وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ۱۹

1. यानी ओहदे बस जां काबू च नेई होऐ।

ते एह (घमंडी) आद गै हे जिनें (जानी-बुद्धी) अपने रब्ब दे नशानें दा इन्कार कीता हा ते ओहदे रसूलें दी ना-फरमानी कीती ही ते हर-इक उद्दंडी ते सच्च दे बैरी दी आज्ञा दा अनुसरण (पैरवी) करन लगी पे हे ॥ 60 ॥

उंदे पिच्छें इस दुनियां च बी लानत लाई दिती ऐ ते क्यामत आहलै रोज बी (लाई दिती जाग) सुनो! आद नै यकीनन अपने रब्ब (दे स्थानें) दी ना-शुकरी कीती ही। सुनो! (अस अजाब दे फरिश्तें गी गलाने आं जे) आद यानी हूद दी कौम आस्तै लानत निश्चत करी देओ ॥ 61 ॥ (रुकू 5/5)

ते समूद कश असें उंदे भ्राऽ सालेह गी भेजेआ हा। उसनै उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो, ओहदे अलावा शुआड़ा कोई बी उपास्य नैई। उससै नै तुसेंगी धरती चा तुआलेआ (ते श्रेष्ठता प्रदान कीती) ते ओहदे च तुसेंगी बसाया। इस आस्तै तुस ओहदे शा माफी मंगो ते पूरी चाल्ली ओहदे अमगें झुकी जाओ। यकीनन मेरा रब्ब बौह्त करीब ऐ ते प्रार्थनां कबूल करने आह्ला ऐ ॥ 62 ॥

उनें गलाया हे सालेह! इस शा पैहलें ते तूं साढ़े बरकार आशा दा केंदर (समझेआ जंदा) हा। हून क्या तूं (इस अकलमंदी दे बावजूद बी) असेंगी इस गल्ला शा रोकना ऐं जे अस ऐसी चीजा दी अबादत करचै जेहदी अबादत साढ़े बब्ब-दादा करदे आए न? ते (सच्च ते एह ऐ जे) जिस गल्ला पासै तूं असेंगी बुलाना ऐं ओहदे बारै च अस इक बे-चैन करी देने आहले शक्क च पेई गेदे आं ॥ 63 ॥

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿۱۰﴾

وَ اتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْآلَاتِ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ
الَّا بَعْدَ الْاَعَادِ قَوْمِ هُودٍ ﴿۱۱﴾

وَ اِلَى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا قَالَ يَقَوْمِ ۙ اَعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۗ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تُوْبُوْا اِلَيْهِ ۗ
اِنَّ رَبِّيْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ﴿۱۲﴾

قَالُوا الصّٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا اَتَنْهٰنَا اَنْ نَّعْبُدَ مَا يَعْْبُدُ اٰبَاؤُنَا وَ اِنَّا لَنَافِلُۙ سَلِّ مِمَّا تَدْعُوْنَ اِلَيْهِ
مُرِيْبٍ ﴿۱۳﴾

उसने गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! (दस्सो ते सेही) जेकर अ'ऊं अपने रब्ब पासेआ थ्दोए दे कुसै साफ-शफाफ सबूत पर आं तां उसने मिगी अपनी तरफा इक खास रैहमत प्रदान कीती दी ऐ तां (ओहदे होंदे होई) जेकर अ'ऊं ओहदी ना-फरमान्नी करं तां अल्लाह दे मकाबले च कु'न मेरी मदद करग। तां ते तुस मिगी घाटे दे सिवा कुसै दूई गल्ला च नेई बधागे ओ ॥ 64 ॥

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَأَنْبِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَضُرُّنِي
مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي
غَيْرَ تَخْيِيرٍ ①

ते हे मेरी कौम दे लोको! एह ऊंटनी' ओह ऐ जिसी अल्लाह नै थुआड़े आस्तै इक नशान बनाया ऐ। इस आस्तै तुस उसी अजाद फिरना देओ तां जे एह अल्लाह दी धरती च (चली-फिरियै) खा-पिय्यै ते इसी कोई तकलीफ नेई पजाओ बरना तुसंगी तौले औने आह्ला इक अजाब पकड़ी लैग ॥ 65 ॥

وَيَقَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا
تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ
فِي آخِذِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ②

इस पर उनें तलोआरी कनै ओहदियां सदां (लत्तां) बड़्ढी दितियां, जेहदे पर उसने उनेंगी गलाया जे तुस त्रै दिन (तक) अपने घरें च (अपने हासल कीते दे समाने दा) लाह लेई लैओ। एह बा'यदा ऐसा बा'यदा ऐ जेहका झूठा नेई होग ॥ 66 ॥

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدَّ غَيْرَ مَكْدُوبٍ ③

फी जिसलै साढ़ा (अजाब दे बारे च) हुकम आई गेआ तां असें सालेह गी ते ओहदे पर ईमान आहनेने आहलें गी अपनी खास रैहमत रहें हर मसीबत शा खास कर उस ध्याड़े दी रुसवाई (अपमानता) शा बचाई लैता। यकीनन तेरा रब्ब बौहत शक्तिशाली ते समर्थवान ऐ ॥ 67 ॥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ
يَوْمِئذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ④

1. हजरत सालेह उस ऊंटनी पर सुआर होइयै सफर ते प्रचार करदे होंदे हे। अल्लाह नै उस ऊंटनी गी उंदी कौम दे लोके आस्तै नशान बनाई दिता ते गलाया जे एहदा कतल करी देने दा एह अर्थ होग जे तुस लोक हजरत सालेह दे धर्म-प्रचार गी रोकदे ओ। एह ऐसा कम्म ऐ जेहदे पर अजाब दा औना निर्भर ऐ।

ते जिनें जुलम कीता हा उनेंगी उस अजाब नै पकड़ी लैता ते ओह अपने-अपने घरें च (अजाब कारण) धरती कनै चिमटे¹ दे होई गे (यानी धरती कनै गै लगगे दे रेही गे) ॥ 68 ॥

आखो जे ओह उस देश च कदें बस्से गै नथे। सुनो! समूद ने अपने रब्व दे स्थानें दी ना-शुकरी कीती ही। सुनो! (अजाब दे फरिश्तें गी हुकम दित्ता गेआ जे) समूद आस्तै लानत निश्चत करी देओ ॥ 69 ॥ (रुकू 6/6)

ते यकीनन साढे दूत इब्राहीम कश शुभ-सूचना ल्याए हे ते गलाया हा जे साढे पासेआ तुसेंगी सलाम होऐ। उसनै गलाया जे थुआड़े आस्तै बी म्हेशां दी सलामती होऐ। फी ओह तौले गै भुन्नेआ गेदा इक बच्छा लेई आया ॥ 70 ॥

इस आस्तै उसनै जिसलै उंदे हत्थें गी दिक्खेआ जे ओहदे (खाने) तगर नेई पुजदे तां उसने उंदे इस ब्यहार गी गैर-ममूली² समझेआ ते एहदे शा खतरा मसूस कीता³। इस पर उनें गलाया जे तूं खौफ नेई कर। असेंगी ते लूत दी कौम कश भेजेआ गेदा ऐ ॥ 71 ॥

ते ओहदी घरेआहली बी लागै गै खड़ोती दी ही, इस पर ओह बी घबराई⁴ तां असें उसी ओहदी तसल्ली आस्तै इस्हाक ते इस्हाक दे बा'द याकूब दे पैदा होने दा शुभ-समाचार सुनाया ॥ 72 ॥

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿۱۱﴾

كَانَ لَمْ يَعْزُوا فِيهَا ۖ أَلَا إِنَّ تَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بَعْدَ تَمُودٍ ﴿۱۲﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَى قَالُوا سَلَامًا ۗ قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿۱۳﴾

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۗ قَالُوا لَا تَحْزَنْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿۱۴﴾

وَأَمْرًا تُهَ قَائِمَةً فَصَحَّكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ۗ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿۱۵﴾

1. मूल शब्द जासेमीन आस्तै दिक्खो सूर: आराफ टिप्पणी आयत नं. 79
2. इस दा इक अर्थ एह बी ऐ जे उनेंगी बचित्तर प्रकृति दे मनुक्ख समझेआ।
3. यानी होई सकदा ऐ जे ओह कोई अशुभ समाचार लेइयै आए दे न।
4. मूल शब्द जहिकत दा अर्थ बे-चैन होई जाना बी होदा ऐ।

उसने गलाया जे हाय! मेरी बद्-किसमती! क्या अ'कं (बच्चे गो) जन्म देख हालांके अ'कं बुड्ढी होई चुकी दी आं ते मेरा घरेआहला बी बुढापे दी हालत च ऐ? एह गल्ल सच्चें गै अजीब ऐ ॥ 73 ॥

उनें गलाया जे क्या तू अल्लाह दी गल्ला पर तज्जब (रहानगी) बुज्जनी ऐं? हे उस घरे आहलेओ! तुंदे पर ते अल्लाह दी रैहमत ते ओहदियां हर चाल्ली दियां बरकतां नाजल होआ करदियां न (इस आसतै थुआडे लेई ते एह गल्ल अजीब नेई होनी चाही दी)। ओह यकीनन बौहत गै तरीफें आहला ते बड़े गौरव आहला ऐ ॥ 74 ॥

फी जिसलै इब्राहीम दी घबराट दूर होई गई ते उसी शुभ समाचार बी मिली गेआ तां ओह फी लूत दी कौम दे बारे च साढ़े कनै लड़न लगा ॥ 75 ॥

इब्राहीम अति-ऐत सैहनशील, दर्दमंद (दिल रक्खने आहला) ते साढ़े सामनै बार-बार झुकने आहला हा ॥ 76 ॥

(इस पर असें उसी गलाया जे) हे इब्राहीम! तू इस (सफारश) शा रुकी जा, की जे तेरे रब्ब दा आखरी हुकम आई चुके दा ऐ, ते इनें मुन्करें दी ऐसी हालत ऐ जे इंदे पर नेई टलने आहला अजाब आइयै रौहग ॥ 77 ॥

ते जिसलै साढ़े भेजे दे दूत लूत कश आए तां उसी उंदे कारण गम' (दुख) होआ ते उसनै

قَالَتْ يُؤَيِّلُنِي ۖ إِلٰدًا وَاَنَا عَجُوزٌ وَهٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ۗ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ﴿٧٣﴾

قَالُوۡا اَتَعْجِبِيۡنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحِمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَتُهُ عَلٰیكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ۗ اِنَّهٗ حَمِيۡدٌ مَّجِيۡدٌ ﴿٧٤﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيۡمَ الرُّوۡعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِى قَوْمٍ لُّوۡطٌ ﴿٧٥﴾

اِنَّ اِبْرٰهِيۡمَ لَحَلِيۡمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيۡبٌ ﴿٧٦﴾

لِيَاۡبْرٰهِيۡمَ اَعْرِضْ عَنۡ هٰذَا ۗ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرٌ رَّبِّيۡكَ ۗ وَاِنَّهٗمۡ اٰتِيۡهُمۡ عَذَابٌ غَيْرُ مَرۡدُوۡدٍ ﴿٧٧﴾

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوۡطًا سِىَۡٔآءٌ بِهٖمۡ

1. हजरत लूत हजरत इब्राहीम दे भतीजे हे। ओह पैहलें इराक़ देश च बास करदे हे फी फ़लस्तीन च रौहन लगे। इस देश च ओह ओपरे हे। उंदी कौम नै उनेगी ओपरे लोकें गी अपने कश ठरहाने शा रोके दा हा। दिक्खो सूर: हिज़ आयत 7, पर ओह प्रौहनचारी नभाने दी आदत शा मजबूर हे जिसलै उनें महान दिक्खे ते बिचार कीता जे ओह उनेगी अपने घर लेई गे तां कौम दे लोक नराज होई जाडन। इस आसतै उनेगी इस बिचार कनै दुख होआ।

अपने दिलै च तंगी मसूस कीती ते गलाया जे अज्जै दा ध्याड़ा बौहत सख्त सेही होंदा ऐ ॥ 78 ॥

ते ओहदी कौम दे लोक (रोहै च) दौड़दे ओहदे कश आए ते (एह पैहला मौका नथा) पैहलें बी ओह लोक अतिऐत घोर पाप करदे हे। उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दी लोको! एह मेरियां धिय्यां (जो थुआड़े गै घरें च ब्याही दिती दियां) न। ओह थुआड़े आस्तै (ते थुआड़ी इज्जत बचाने आस्तै) अत्त पवित्तर दिलें ते पवित्तर ख्यालें आहलियां न। इस आस्तै तुस अल्लाह दा संयम अखत्वार करो ते मेरे मम्हानें (प्रौहनें) दी मजूदगी च मिगी अपमानत नेई करो। क्या तुंदे चा कोई बी समझदार आदमी नेई ऐ? ॥ 79 ॥

ओह बोल्ले जे यकीनन तुगी पता लग्गी चुके दा ऐ जे तेरी धीरिं^८ दे बारे च असेंगी कोई हक्क हासल नेई ऐ ते जे किश अस चाहन्ने आं तूं उसी जानना ऐ ॥ 80 ॥

उसनै गलाया जे काश! मिगी थुआड़े मकाबले च किसै किसम दी कोई ताकत हासल होंदी तां अ'ऊं थुआड़ा मकाबला करदा, पर जेकर एह नेई तां फी इय्ये इक रस्ता बाकी ऐ जे अ'ऊं इक शक्तिशाली सत्ता दा स्हार^९ लैं ॥ 81 ॥

وَصَاقَ بِهِمْ دُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿۷۸﴾

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ ۖ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ ۖ قَالَ يَاقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتٌ هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْا فِي صَيْفِي ۖ أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ﴿۷۹﴾

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَمَا كُنَّا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقِّي ۖ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ ﴿۸۰﴾

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿۸۱﴾

- हज्जरत लूत दियां दऊं धीयां उस्यै शौहर ब्याही दियां हियां (अहदनामा क़दीम पैदाइश भाग 19 आयत 15) किश मुसलमान टिप्पणीकार भलेखे च एह अर्थ लैंदे न जे मेरी कुड़ियें कन्ने भोग-बलास करी लैंओ, पर मेरे प्रौहनें गी किश नेई गलाओ। एह इक बे-हद खतरनाक बचार ऐ ते इस नबी दी ज़ात पर हमला ऐ। आयत दा सार साफ ऐ ते जियां पवित्तर कुर'आन ते बाइबिल शा जाहर ऐ जे उनें लोके गी रोह इस गल्ला दा हा जे ओह ओपरे लोके गी अपनै घर की लेई आए। एह मन्शा नथी जे उनें मम्हानें कन्ने भोग-बलास करन। तौरत मूजब हज्जरत लूत दियां दऊं कुड़ियां पैहलें थमां गै उनें लोके च ब्याही दियां हियां, उंदे पासै संकेत करना हज्जरत लूत गी मूरख बनाना ऐ। हज्जरत लूत सिर्फ एह आखदे न जे इनें कुड़ियें दी मजूदगी शा तुस समझी सकदे ओ जे अ'ऊं जां मेरे प्रौहनें तुंदे कन्ने कोई गद्दारी नेई करगे। इस आस्तै खाह-मखाह घबराने की ओ।
- यानी ओह ते पैहलें गै साहियां धीयां-नुंहां न। असें ते ओपरे-अनजान प्रौहनें पर इतराज कीता ऐ।
- यानी थुआड़े बुरे कर्म शा सुरक्षत रोहने आस्तै अल्लाह अगमें प्रार्थना करां।

इस पर उन्हें (महानों) गलाया जे हे लूत! यकीनन अस तेरे रब्ब दे भेजे दे' दूत आं ते अस जानने आं जे ओह तेरे तक कदें बी नेई पुज्जी सकदे। (उंदी तबाही दा समां आई चुके दा ऐ) इस आस्तै तू रातीं दे कुसै पैहर अपना टब्बर लेइयै इत्थुआं तौले उठी जा ते तुंदे चा कोई जना बी तांह-तुआंह नेई दिक्खै। इस चाल्ली तुस सुरक्षत रौहगे ओ! हां! तेरी लाड़ी ऐसी ऐ जे जेहका अजाब उंदे पर आए दा ऐ, ओह ओहदे पर बी औने आह्ला ऐ ते उंदी तबाही दा निश्चत समां औने आहली भ्याग ऐ ते क्या भ्याग लागै नेई ऐ? ॥ 82 ॥

फी जिसलै साद्दा (अजाब सरबंधी) हुकम आई गेआ तां असें उस बस्ती गी उलट-पलट करी दिता ते ओहदे पर सुक्की मिट्टी दे बने दे पत्थरें दी लगातार बरखा ब्रहाई ॥ 83 ॥

जो तेरे रब्ब दे इलम च (उंदे आस्तै गै) निश्चत कीते गेदे हे ते एह अजाब इनें जालमें शा बी दूर नेई ॥ 84 ॥ (रुकू 7/7)

ते मद्यन कौम कश असें उंदे भ्राऽ शुऐब गी (नबी बनाइयै) भेजेआ। उसने उनेंगी गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! तुस अल्लाह दी अबादत करो। ओहदे अलावा थुआड़ा कोई बी उपास्य नेई ते नाप ते तोल च कमी नेई करा करो। अ'ऊं (इसलै) यकीनन तुसेंगी अच्छी हालत च दिक्खा करना ते (कनै गै) अ'ऊं थुआड़े बारे च तबाही करने आह्ले दिनै दे अजाब थमां डरा करना ॥ 85 ॥

قَالُوا لَوْلَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّكَ لَنْ نَّبْصِلُوكَا
إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُ
إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ۗ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۗ أَلَيْسَ الصُّبْحُ
بِقَرِيبٍ ۝۱۱

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّنْ سَجَاجٍ ۗ
مِّنْضُورٍ ۝۱۲
مُّسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ۗ وَمَاهِي مِنَ
الظَّالِمِينَ يَبْعِدُونَ ۝۱۳

وَالْمَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَاقَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۗ وَلَا
تَتَّبِعُوا الْمُكْفِرِينَ ۗ وَالْمِيزَانَ إِنِّي
أُرِيتُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ۝۱۴

1. ओह शख्स देश-भगत हे जिनेंगी अल्लाह नै इस आस्तै भेजे दा हा जे की जे ओह बदेसी न इस आस्तै इनें लोकें दी अगुआई च कोई ठकाना पाई सकन ते परेशान नेई होन।
2. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम दे समे दे जालमें शा एह अजाब टली नेई सकदा।

ते हे मेरी कौम दे लोको! तुस माप ते तोल गी इन्साफ कनै पूरा करा करो। ते लोकेँ गी उँदियां चीजाँ घट्ट नेई देआ करो। ते फसादी बनियै धरती च खराबी नेई फलाओ ॥ 86 ॥

जेकर तुस सच्चे मोमिन ओ तां (यकीन रक्खो जे) अल्लाह दा (थुआड़े कश) बाकी छोड़े दा धन गै थुआड़े आस्तै ज्यादा बेहतर (ते मुबारक) ऐ ते अ'ऊं थुआड़े पर कोई नगरान (बनाइयै) नेई (भेजेआ गेदा। अ'ऊं ते सिर्फ इक उपदेशक आं) ॥ 87 ॥

उनेँ गलाया जे हे शुऐब! क्या तुगी तेरी नमाज हुकम दिंदी ऐ जे जिस चीजै दी साहे पुरखे अबादत करदे आए न उसी अस छोड़ी देचै? जां इस (गल्ला) गी (छोड़ी देचै) जे अपनी धन-दौलत दे बारे च जो कुछ चाहचै करचै। जेकर एह सच्च ऐ तां ते तूं सच्चै गै बड़ा अकलमंद (ते समझदार) आदमी ऐं ॥ 88 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! भला दस्सो ते सेही जेकर एह (साबत होई जा) जे अ'ऊं (अपने दा'बे दी नीह) अपने रब्ब दी दिती दी कुसै रोशन दलील पर रक्खनां ते उसनै मिगी अपने कशा बेहतर (ते पसंदीदा) रिश्क दिते दा ऐ (तां तुस कल्लै गी अल्लाह दे सामनै केह जवाब देगे ओ?) ते अ'ऊं एह नेई चांहदा जे जिस गल्ला शा अ'ऊं तुसेंगी रोकां (ओहदे शा तुस रुकी जाओ ते आपूं अ'ऊं) थुआड़े खलाफ' उससै गल्ला गी करने दी कोशश करां? अ'ऊं ते सिर्फ सुधार करने दे सिवा, जेहदी जिन्नी मेरे च शक्ति ऐ, होर किश नेई चांहदा ते मेरा तफोक पाना अल्लाह

وَيُقَوْمٍ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ وَلَا يَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾
بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۗ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٧﴾

قَالُوا لَيْسَ غَيْبُ أَصْلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ
تُتْرَكَ مَا يَعْجَبُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي
أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۗ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ
الرَّشِيدُ ﴿٨٨﴾

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۗ وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَحَالَفَ كُمْ إِلَىٰ مَا أَنْتُمْ كُمْ
عَنْهُ ۗ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ ۗ مَا
اسْتَطَعْتُ ۗ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٩﴾

1. मुन्कर लोकेँ एह समझेआ जे शुऐब असेंगी धोखा देइयै अपना बपार बंधाना चांहदा ऐ। हजरत शुऐब नै इस बिचार दा खंडन करदे होई जेहका जवाब दिता ओह इस आयत च ब्यान कीता गेदा ऐ।

(दी गै किरपा ते रैहम) कन्नै संबंधत ऐ।
उस्सै पर मेरा भरोसा ऐ ते अ'ऊं उस्सै दे
अगें बार-बार झुकना आं ॥ 89 ॥

ते हे मेरी कौम दे लोको! (दिक्खेओ कुते
थुआड़ी) मेरे कन्नै दुश्मनी तुसंगी इस गल्ला
आस्तै नेई पलैरे (उकसाऽ) जे तुस ऊऐ नेही
बिपता नेई स्हेडी लैओ जनेही जे नूह दी
कौम, जां हूद दी कौम जां, सालेह दी कौम
दे लोके पर बिपता आई ही ते लूत दी कौम
ते तुंदे शा किश ऐसी दूर बी नेई ऐ ॥ 90 ॥

ते तुस अपने रब्ब अगें माफी आस्तै प्रार्थना
करो ते फी ओहदे अगें पूरी चाल्ली झुकी
जाओ। यकीनन मेरा रब्ब बार-बार रैहम करने
आहला ते बौहत गै प्रेम करने आहला ऐ ॥ 91 ॥

उनें गलाया जे हे शूऐब! जे किश तू आखना
ऐं ओहदे चा मता-हारा हिस्सा सादी समझा
च नेई औंदा ते अस तुगी अपने बशकार इक
कमजोर शख्स समझने आं। ते जेकर तेरा
गरोह नेई होंदा तां अस तेरे पर पथरैद
करी दिंदे ते तू आपू बी सादी नजरे च
कोई इज्जत दे काबल वजूद (शख्स) नेई ऐं
॥ 92 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको ! क्या
मेरा गरोह^१ थुआड़ी नजरे च अल्लाह दी निसबत
ज्यादा इज्जत दे काबल ऐ ? हालांके तुसें
ओहदे शा मूंह फेरी रक्खे दा ऐ ते जे किश
तुस करदे ओ मेरा रब्ब उसी चंगी चाल्ली
जानदा ऐ ॥ 93 ॥

وَيَقَوْمٍ لَا يُجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقَ آبٍ
يُصِيبُكُمْ مِثْلَ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ
قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمَ لُوطٍ
مِّنْكُمْ بَعْجِيذٍ ①

وَاسْتَغْفِرُ وَإِرْبَكُمْ ثُمَّ تَوَبَّوْا إِلَيْهِ ①
رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ①

قَالُوا لَيْسَ بِنَبِيِّ مَا نَنقُصُكَ كَثِيرًا مِّمَّا
تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرُّكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْ لَا
رَهْمُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا
بِعَزِيزٍ ①

قَالَ يَقَوْمِ أَرَهْمِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ
اللَّهِ وَاللَّهُ تَمُوهٌ وَرَأَى كُمْ ظَهْرِيًّا ①
إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ①

1. मुलजम गी धरती च अद्धा दब्बियै लोके द्वारा पत्थर मारी -मारी उसी मारी देने दी इक स'जा जेहकी अरब देशें च प्रचलत ही।
2. मूल शब्द 'रहत' ऐसे गरोह गी आखदे न जेहदे च त्रै शा नौ तगर पुरश गै पुरश (मड़द) होन जनानी कोई नेई होऐ यानी सिर्फ मड़दें दा जत्था।

हे मेरी कौम दे लोको ! तुस अपनी ज'गा अपना कम्म करदे जाओ अ'ऊं बी अपनी ज'गा पर अपना कम्म करा करना। तुसैंगी तौले गै पता लगगी जाग जे ओह कु'न ऐ जेहदे पर अपमान जनक अजाब औंदा ऐ ते कु'न झूठा ऐ (ते कु'न सच्चा) ते तुस (बी अपने ते मेरे अन्जाम दा) इन्तजार करो। अ'ऊं बी यकीनन थुआड़े कनै (नतीजे दा) इन्तजार करड ॥ 94 ॥

ते जिसलै साढ़ा (अजाब सरबंधी) हुकम आई पुज्जा तां असें शुऐब गी ते उनें लोकें गी जेहके ओहदे पर ईमान ल्याए दे हे अपनी खास रहमत कनै (उस अजाब शा) बचाई लैता ते जिनें जुलम (दा रस्ता) अखत्यार कीते दा हा उनेंगी उस अजाब नै पकड़ी लैता ते ओह अपने-अपने घरें धरती कनै चिमटे दे गै तबाह होई गे ॥ 95 ॥

आखो जे ओह उनें घरें च कदें बस्से गै नथे। सुनो! मद्दन आसतै बी अल्लाह नै लानत निश्चत कीती ही जियां जे उसनै समूद आसतै लानत निश्चत कीती ही ॥ 96 ॥ (रुकू 8/8)

ते यकीनन असें मूसा गी हर चाल्ली दे चमत्कार ते रोशन दलील देइयै भेजेआ हा ॥ 97 ॥

फिरऔन ते उसदी कौम दे बड़डे लोकें कश(भेजेआ हा) पर उनें (मूसा गी छोड़ियै) फिरऔन दे हुकम दी पैरवी कीती ते फिरऔन दा हुकम कदें बी स्हेई नथा ॥ 98 ॥

क्यामत आहलै ध्याड़े ओह (फिरऔन) अपनी कौम दे अगें-अगें चलग ते ओह उनेंगी नरकै दी अग्गी च जाई उतारग (यानी नरकै दी अग्गी च लेई जाग), फी ओह घाट बी ते ओहदे च

وَيَقَوْمٍ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۗ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُغْزِيهِ وَهُوَ مُوَكَازٍ ۖ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ۖ ﴿١١﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جُثَمِينَ ﴿١١﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِّلْمَدِينِ ۗ كَمَا بَعْدَتْ ثَمُودُ ۗ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَوَلَآئِهِ فَاْتَبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۗ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿١٤﴾

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۗ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿١٥﴾

(ओहदे पर) उतरने आहले बी बुरे होडन
॥ 99 ॥

ते इस संसार च बी उंदे पिच्छे लानत लाई
दिती गेई ऐ ते क्यामत आहलै रोज बी लाई
दिती जाग। एह इनाम' जेहका उनेंगी दित्त
जाने आहला ऐ बौहत गै बुरा ऐ ॥ 100 ॥

एह (तबाह कीती गेदी) बस्तिये दे समाचारे
दा इक हिस्सा ऐ। अस उसी तेरे सामने ब्यान
करने आं। उंदे चा किश (बस्तियां अजे तक)
खडोती दियां न(यानी उंदे नशान मजूद न)
ते किश तबाही दी हालत च न (यानी उंदे
नशान तक मिटी गेदे न) ॥ 101 ॥

ते असें उंदे पर कोई जुलम नथा कीता बल्के
उनें आपू गै अपनी जानें पर जुलम कीता हा।
फी जिसलै तेरे रब्ब (दे अजाब) दा हुकम
आई गेआ तां उनें उंदे उपास्ये जिनेंगी ओह
अल्लाह दे सिवा पुकारे होंदे हे, लेश मात्र बी
फायदा नेई पुजाया ते तबाही च पाने दे सिवा
उनें (कुसै गल्ला च) उनेंगी नेई बधाया ॥ 102 ॥

ते तेरे रब्ब दी पकड़ (जिसलै ओह बस्तिये
गी इस हालत च जे ओह जुलम पर जुलम
करा दियां होन, पकड़दा ऐ) इसै चाल्ली
होंदी ऐ ते यकीनन ओहदी पकड़ बड़ी गै
दर्दनाक ते सख्त होंदी ऐ ॥ 103 ॥

जेहका शख्स आखरत (महा प्रलेआ) दे अजाब
शा डरदा होऐ, यकीनन ओहदे आस्तै खुदा दी
पकड़ च इक (इबरत नाक/नसीहत कराने
आहला) नशान पाया जंदा ऐ। एह इक ऐसा
दिन (औने आहला) ऐ जेहदे आस्तै लोके

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
بِئْسَ الرَّفْدُ الْمَرْفُودُ ۝

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا
قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۝

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ
رَبِّكَ ۝ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَابِعٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى
وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۝ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ
الْآخِرَةِ ۝ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَّهُ
النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ۝

1. तनज दे तौर पर स'जा दा नांइ इनाम रखे दा ऐ, की जे मुन्कर लोक संसार च इव्यै आखदे होंदे न जे अल्लाह कश
बी असेंगी चींगियां चीजों मिलडन।

गी ज'मा कीता जाग ते एह ऐसा दिन होग
जिसी सारे लोक दिखडन। ॥ 104 ॥

ते अस उसी सिर्फ इक निश्चत समे तगर पिच्छे
सुट्टा करने आं ॥ 105 ॥

जिस बेल्लै ओह आई जाग कोई बी उस
(अल्लाह) दी आज़ा दे बिना गल्ल नेई करी
सकग। फी उंदे चा किश ते बद-नसीब साबत
होडन ते किश खुश-नसीब होडन ॥ 106 ॥

इस आस्तै जेहके बद-नसीब साबत होडन
ओह अगगी च (दाखल) होडन। ओहदे च
कदें ते उंदे पीड़ा कनै लम्मे साह निकला
करदे होडन ते कदें हिचकी दी हालत आंगर
साह (निकला करदे होडन) ॥ 107 ॥

ओह ओहदे च उस बेल्ले तगर बास करदे
रौहडन जिच्चर जे धरती ते गास कायम' न
सिवाए उस अरसे दे जेहका तेरा रब्ब चाह।
तेरा रब्ब जो चांहदा ऐ उसी पूरा करियै रौहदा
ऐ ॥ 108 ॥

ते जेहके खुश-नसीब होडन ओह सुर्गे च
उच्चर बास करडन जिच्चर गास ते धरती कायम
न, सिवाए उस बेल्ले दे जो तेरा रब्ब चाह।
एह ऐसी देन ऐ जो कदें खतम' नेई कीती
जाग ॥ 109 ॥

इस आस्तै (हे मुखातब)! जेहकी अबादत
एह लोक करदे न तू ओहदे झूठ होने च कुसै
चाल्ली दा शक्क नेई कर। एह उससै चाल्ली
दी अबादत करदे न जिस चाल्ली दी अबादत

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدُّودٍ ۝

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلُمُنَّ نَفْسٌ إِلَّا بِذِيهِ ۚ
فَمِنْهُمْ سُوءٌ مُّسْتَهْتَبٌ ۝

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا
زَفِيرٌ وَسَهيقٌ ۝

خُلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۗ إِنَّ رَبَّكَ
فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ ۗ عَطَاءٌ غَيْرٍ مَّجْدُودٍ ۝

فَلَا تَكُنَّ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ
مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ
مِّن قَبْلُ ۗ وَإِنَّا لَمَوْفُقُهُمْ نَصِيبُهُمْ

1. एह सिर्फ इक मुहावर ऐ बरना कुरआन करीम शा इय्यै साबत ऐ जे इक दिन नरके चा सारे नरक बासी निकली जाडन।
2. पवित्र कुरआन शा सिद्ध होंदा ऐ जे सुर्ग बासियें दे गास ते धरती सदा कायम रौहडन ते उंदा इनाम कदें खतम नेई होग। इस आस्तै एह वाक्य सिर्फ खुदाई अदब आस्तै ऐ।

ते (हे मुखातब!) तू दिनों दे दौर्नी कदें (संजां-भयागा) ते रातीं दे बकख-बकख हिस्सें (निश्चत समें) च शैल ढंगा कनै नमाज पढ़ा कर। यकीनन नेकियां बुराइयें गी दूर करी दिंदियां न। एह् (तलीम अल्लाह गी) याद रक्खने आह्ले आस्तै इक नसीहत ऐ ॥ 115 ॥

ते सबर शा कम्म लै, की जे अल्लाह सदाचारियें दे बदले गी कदें बी जाया नेई करदा होंदा ॥ 116 ॥

फी इनें कौमें चा जेहकियां तुंदे शा पैहले युगें च हियां, की ऐसे अकलमंद लोक नेई निकले जेहके लोके गी देशै च बगाड़ पैदा करने शा रोकदे सिवाए थोड़े हारे लोके दे जिनेंगी असें (उंदे पापें शा रुकने ते दूए गी रोकने कारण) बचाई लैता ते जिनें जुलम गी अपनाई लैता हा ओह उस (धन-दौलत दे मजे) च ब्यस्त होई गे जेहदे च उनेंगी संतुष्टी प्रदान कीती गई ही। इस आस्तै ओह मुलजम होई गे ॥ 117 ॥

ते तेरा रब्ब कदें बी ऐसा नेई ऐ जे (देशै वी) अबादियें गी इस हालत च तबाह करी देऐ जे उंदे च रौहने आहले सुधार दे कम्म करा करदे होन ॥ 118 ॥

ते जेकर तेरा रब्ब अपनी मरजी लागू करदा तां सारे लोके गी इक्क गै जमात बनाई दिंदा (पर उसनै ऐसा नेई कीता ते उनेंगी उंदी अकली दे सहारे छोड़ी दिता ऐ) ओह म्हेशां मत-भेद करदे रौहडन ॥ 119 ॥

सिवाए उनें लोके दे जिंदे पर तेरे रब्ब नै रैहम कीता ऐ । ते इससै (रैहम) आस्तै उसनै

وَاقْرَأِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُفَاءًا مِّنَ
الَّيْلِ ۗ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهَبْنَ السَّيِّئَاتِ ۗ
ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكْرَيْنِ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُوا
بِقِيَّةٍ بُيُوتَهُنَّ مِنَ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا
قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۗ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مَا أَتَرَفُوا فِيهِ وَكَانُوا
مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ
وَأَهْلِهَا مُضْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً
وَاحِدَةً ۗ وَلَا يَرِ الْأُنثَىٰ مِن مُّخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَن رَّجِمَ رَبُّكَ ۗ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ

उनेंगी पैदा कीते दा ऐ। (मत-भेद करने आहलें दे सरबंधे च) तेरे रब्ब दा एह् गलाना जरूर पूरा होग जे यकीनन अऊँ जिनें ते मनुक्खें कनै नरकै गी भरी देड॥ 120 ॥

ते तेरे दिलै गी मजबूत बनाने आस्तै अस तेरे सामने नबियें दे सारे म्हत्तबपूर्ण समाचार ब्यान करने आं ते इस (सूर:) च ओह् सब्भे गल्लां तेरे पर नाजल होई गेइयां न जेहकियां सच्च ते हिक्मत कनै भरी दियां न ते नसीहत करने आहली ते मोमिनें गी उंदे फर्ज चेता कराने आहलियां न ॥ 121 ॥

ते तू उनें लोकें गी जेहके ईमान नेई आहनदे गलाई दे जे तुस अपने हालातें मताबक कर्म करो ते अस बी अपने हालातें मताबक कर्म करगे ॥ 122 ॥

ते तुस इंतजार करो, अस बी इंतजार करा करने आं ॥ 123 ॥

ते गासैं ते धरती दा ग़ैब सिर्फ अल्लाह गी हासल ऐ ते सब गल्लां (अन्जाम दे लिहाज कनै) आखर उस्सै कश परतियै जंदियां न। इस आस्तै तू उस्सै दी अबादत कर ते उस्सै पर भरोसा रक्ख ते तेरा रब्ब उनें कर्मै शा कदें बी अनजान नेई जेहके तुस करदे ओ ॥ 124 ॥ (रुक् 10/10)

وَتَمَّتْ كَلِمَةَ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿۱۲﴾

وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا
نُثِّقَتْ بِهِ قُودًا لَكَ ۖ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۳﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ
مَكَانَتِكُمْ ۗ إِنَّا عَمِلُونَ ﴿۱۴﴾

وَانظُرُوا ۗ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿۱۵﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا فَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ
عَلَيْهِ ۗ وَمَا رَبُّكَ بِعَافٍ لِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۱۶﴾

سُورَةُ يُوسُفَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ مِائَةٌ وَاثْنَتَا عَشْرَةَ آيَةً وَاثْنَا عَشَرَ رُكُوعًا

सूर: यूसुफ

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ बारां आयतां ते बारां रुकू न ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह दिक्खने आह्ला आं। एह
(सचाई गी) रोशन करने आहली कताबा दियां
आयतां न ॥ 2 ॥

الرَّ ۙ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ②

अपने अर्थे गी चंगी चाल्ली स्पष्ट करने आहले
कुरआन गी असें उतारेआ ऐ तां जे तुस सूझ-
बूझ शा कम्म लैओ ॥ 3 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ③

अस तेरे कश हर-इक गल्ला गी बेहतर ढंगै
कनै ब्यान करने आं, की जे असें इस कुरआन
गी तेरे पासै (सचाइयें पर अधारत) वही राहें
उतारेआ ऐ ते इस शा पैहलें तू (इनें सचाइयें
शा) बे-खबर (यानी अनजान) लोकें च
शामल हा ॥ 4 ॥

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۗ وَإِنْ كُنْتَ
مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ④

(तू उस बेल्ले गी याद कर) जिसलै यूसुफ
नै अपने पिता गी गलाया हा जे हे मेरे पिता!
(यकीन मनो)मैं (सुखने च) जारां नखतरें
ते सूरज ते चंद्रमां गी दिक्खेआ ऐ (ते होर
रहानगी आहली गल्ल एह ऐ जे) मैं उनें

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ⑤

1. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: यूनुस आयत -2

गी अपने सामने सजदा करदे होई दिक्खेआ ऐ ॥ 5 ॥

उसने गलाया हे मेरे प्यारे पुतर ! अपना एह सुखना अपने भ्राएं दे सामने ब्यान नेई करेआं बरना ओह तेरे बारे जरूर कोई मुखालफाना उपाऽ करडन की जे शतान यकीनन मनुक्खै दा जाहरी-बाहरी दुश्मन ऐ ॥ 6 ॥

ते (जियां जे तोह दिक्खेआ ऐ) उससै चाल्ली तेरा रब्ब तुगी चुनी लैग ते अपनी गल्लें दा इलम तुगी प्रदान करग ते तेरे पर ते याक़ूब दी सारी संतान पर इससै चाल्ली अपने इनाम गी पूरा करग जियां जे उसने इस शा पैहलें ते द'ऊं पुरखें इब्राहीम ते इस्हाक़ पर पूरा कीता हा। यकीनन तेरा रब्ब बौहत जानने आह्ला ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 7 ॥

(रुकू 1/11)

यूसुफ़ ते ओहदे भ्राएं दियें घटनाएं च (सचाई दे) जिज्ञासुएं आस्तै यकीनन केई नशान मजूद न ॥ 8 ॥

(यानी उस बेल्ले दियें घटनाएं च) जिसलै उनें (यानी यूसुफ़ दे भ्राएं इक-दूए गी) गलाया जे यकीनन यूसुफ़ ते ओहदा भ्राऽ साढ़ी निसबत साढ़े पिता गी ज्यादा प्यारे न, हालांके अस इक शक्तिशाली जमात आं। (इस मामले च) साढ़े पिता जाहरी-बाहरी भुल्लै च फसे दे न ॥ 9 ॥

(इस आस्तै जां ते) यूसुफ़ गी कतल करी देओ जां उसी कुसै दूए देश च दूर सुट्टी देओ। (ऐसा करगे ओ) तां थुआड़े पिता दा ध्यान खास तौरा पर थुआड़ी बक्खी होई

قَالَ يَبْنَى لَا تَفْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَى
أَخَوْتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ
الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ①

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ
تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيَتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَاعْلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ
مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ
لِّلسَّابِقِينَ ①

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفَ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا
أَبْنَاءَنَا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۚ إِنَّ آبَاءَنَا
فِي صُلَىٰ مُّبِينٍ ①

أَفْتَلَوْا يُوسُفَ وَأَظْرَحُوهُ أَرْصًا يَجُنُّ
لَكُمْ وَجْهٌ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ

1. हजरत यूसुफ़ ते बिनयामीन माता-पिता चा सक्के भ्राऽ हे ते दूए जारां भ्राऽ उंदे मतेऽ भ्राऽ हे।

قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿۱۰﴾

जाग ते (इस कम्पै शा डरने दी कोई ब'जा नेई की जे) एह्दे बा'द (तोबा/प्राहचिंत करियै फी) तुस इक नेक गरौह बनी सकगे ओ ॥ 10 ॥

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ
وَأَقْرَبَهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ
بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فُجُولِينَ ﴿۱۱﴾

इस पर उंदे चा इक गलाने आहले नै गलाया जे तुस यूसुफ़ दी हत्या नेई करो ते जेकर तुसें किश करना गै ऐ तां उसी कुसै बौल्ली (बाई) दी तैह च (थल्लै) सुट्टी देओ। कुसै जातरी दल दा कोई शाख्स उसी दिक्खियै कड्ढी लैग (इस चाल्ली बगैर हत्या दे थुआड़ा मकसद पूरा होई जाग) ॥ 11 ॥

قَالُوا يَا بَنَا مَالِكِ لَا تَأْمَمْنَا عَلَى يُوسُفَ
وَإِنَّا لَهُ لَنَصْحُونَ ﴿۱۲﴾

फी उनें (अपने पिता गी) गलाया जे हे साढ़े पिता ! तुसेंगी साढ़े बारे च केह शक्क ऐ जे तुस यूसुफ़ दे बारे च साढ़े उप्पर यकीन नेई करदे? हालांके अस ओहदे नै दिली प्रेम करने आं ॥ 12 ॥

أَرْسَلَهُ مَعَنَا عَدًّا يَرْتَعُ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا
لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿۱۳﴾

कल्ल बडलै उसी साढ़े कनै सैर करने आसतै बाहर भेजेओ, ओह उल्लै खु'ल्ला खाग-पीग ते खेढग ते अस ओहदी फहाजत करगे ॥ 13 ॥

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ
وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ
غُفْلُونَ ﴿۱۴﴾

उस (यानी याकूब) नै गलाया जे यकीनन उसी थुआड़ा (अपने कनै) लेई जाना मिगी फिकरै च पांदा ऐ ते अ'ऊँ इस गल्ला शा बी डरना जे कुतै ऐसी हालत च जे तुस ओहदी बे-ध्यानी करो ते उसी कोई भेड़िया (जनैर) गै आइयै नेई खाई जा ॥ 14 ॥

قَالُوا لَيْسَ أَكْلُهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا الْخُسْرُونَ ﴿۱۵﴾

ओह गलान लगे जे जेकर इस गल्ला दे होंदे होई बी जे अस इक शक्तिशाली जल्था आं, उसी भेड़िया खाई जा । तां अल्लाह दी सोह! ऐसी हालत च ते अस यकीनन घाटे च पौने आहले होगे ॥ 15 ॥

फी जिसलै ओह उसी लेई गे ते उसी कुसै बौल्ली दी तैही च (थल्लै) सुट्टी देने पर इक-राउ होइयै फैसला करी लैता तां इद्धर उनें अपना इरादा पूरा कीता ते उद्धर असें ओहदे पर वह्नी (राहें एह शुभ-समाचार) नाजल कीती जे तूं (यानी यूसुफ़) सुरक्षत रोहग्गा ते उनेंगी उंदे इस बुरे कम्मै दी जानकारी देग्गा ते ओह इस गल्ला गी नथे समझदे ॥ 16 ॥

ते ओह संजा (न्हारा पेदे) बेल्लै अपने पिता कश रोंदे होई आए ॥ 17 ॥

ते गलाया जे हे साढ़े पिता! यकीन जानेओ अस जाइयै खेढने ते इक-दूए शा बधी-चढ़ियै दौड़न लगे ते यूसुफ़ गी अपने समानै कश छोड़ी गे तां (खुदा दी करनी ऐसी होई जे) उसी इक भेड़िया खाई गोआ। (ते एह ते अस जानने आं जे) तुसें साढ़ी गल्ला गी सच्च नेई मनना भामें अस उस गल्ला च सच्चे (गै की नेई) होगे ॥ 18 ॥

ते (उसी भरोसा दुआने आस्तै) ओह ओहदे (यूसुफ़ दे) करते पर झूठें-मूठें लह लाइयै लेई आए (जिसी दिक्खियै) उसने गलाया जे (एह गल्ल सच्च नेई ऐ) बल्के थुआड़े मनें थुआड़े आस्तै इक ऐसी (बुरी) गल्ला गी खूबसूरत करियै दस्सेआ ऐ जिसी तुस करी चुके दे ओ। हून (मेरे आस्तै) पूरी चाल्ली सबर करना गै मनासब ऐ ते जेहकी गल्ल तुस ब्यान करदे ओ (उसी दूर करने आस्तै) ओहदे आस्तै अल्लाह थमां गै मदद मंगी जाई सकदी ऐ। (इस आस्तै ओहदे शा गै मंगी जाग) ॥ 19 ॥

ते इन्ने च इक काफला आया ते उनें अपने पानी आहनने आहले आदमी गी भेजेआ ते

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهَا وَاجْتَمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهُمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ①

وَجَاءَ وَآبَاهُمُ عِشَاءً يَبْكُونَ ②

قَالُوا يَا بَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّبُّ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ③

وَجَاءَ وَعَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ④ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْ جَمِيلًا ⑤ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ⑥

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبْشَرِي هَذَا غُلَامٌ ⑦

उसनै उस बौल्ली पर जाइयै अपना डोल सुट्टेआ (ते जिसलै उसी बौल्ली च इक जागत लब्भा) तां उसनै (काफले आहलें गी) गलाया, (हे काफले आहलेंओ ! लैओ) खुश-खबरी (सुनो! ते दिक्खो मिगी) एह इक जागत (थ्होआ) ऐ ते उनें (यानी काफले आहलें) उसी इक तजारती /बपारी माल समझदे होई छपाली लैता ते जे किश ओह करदे हे उसी अल्लाह खूब जानदा हा ॥ 20 ॥

ते (इसदे बा'द जिसलै यूसुफ़ दे भ्राएं गी यूसुफ़ दे पकड़ोई जाने दा पता लगा तां) उनें उसी (अपना गुलाम दस्सियै) किश थोढ़ी -हारी कीमत यानी किश गिनती दे दिरहमें दे बदलै (उससै काफले आहलें कश उसी) बेची दिता ते ओह उस (थोढ़ी कीमत') आस्तै बी कोई लालची नथे ॥ 21 ॥ (सूकू 2/12)

ते मिस्र (दे बासियें) चा जिस शख्स नै उसी खरीदेआ उसनै अपनी जनानी गी गलाया जे एहदे रौहने दे स्थान गी बा-इज्जत बनाऽ। मेद ऐ, जे एह जागत साढ़े आस्तै फायदेमंद सिद्ध होग जां अस इसी अपना पुत्तर गै बनाई लैगे ते इस चाल्ली असें यूसुफ़ गी उस देश च आदर ते सम्मान दिता ते(असें उसी एह आदर दा स्थान) इस आस्तै बी दिता तां जे अस उसी सुखने दे फलादेश दा इलम देचै ते अल्लाह (अपनी गल्ल पूरी करने दी) पूरी समर्थ रखदा ऐ, पर मते-हारे लोक इस (सचाई) गी नेई जानदे ॥ 22 ॥

ते जिसलै ओह अपनी शक्ति ते मजबूती दी आयु गी पुज्जा (यानी जुआन होआ) तां असें

وَأَسْرُوهُ بِضَاعَةً ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝

وَأَسْرُوهُ بِضَاعَةً ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مَرَاتَةَ أَكْرَمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۖ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۖ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۖ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ ۖ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۖ

1. यानी यूसुफ़ गी अपने देशे चा कड़ुहने आस्तै बेचेआ बरना उनें गी पैसें दा कोई लालच नथा।

उसी फैसला (करने दी समझ) ते खास इलम बख़्शोआ ते(स्हेई) सदाचारियें गी अस इस्सै चाल्ली बदला दिन्ने होन्ने आं ॥ 23 ॥

ते जिस जनानी दे घरे च ओह रौहदा हा उसनै ओहदे शा ओहदी मरजी दे खलाफ इक कम्म कराना चाहया ते (उस घरे दे) सारे दरोआजे बंद करी दित्ते ते गलाया जे(मेरे कश) आई जा! उसनै गलाया जे अ'ऊं (ऐसा करने कनै) अल्लाह दी पनाह चाहन्ना यकीनन ओह मेरा रब्ब ऐ। उसनै गै मेरे रौहने दा थाहर (रिहाश) अच्छा बनाया ऐ। सच्ची गल्ल इय्यै ऐ जे जालम लोक कामयाब नेई होंदे ॥ 24 ॥

ते उस जनानी नै ओहदे आस्तै अपना पक्का इरादा करी लैता ते उस (यूसुफ़) नै बी उस जनानी दे बारे च (यानी ओहदे शा सुरक्षत रौहने दा) पक्का इरादा करी लैता ते जेकर उसनै अपने रब्ब दा रोशन नशान नेई दिक्खे दा होंदा (तां ओह ऐसा पक्का इरादा नथा करी सकदा) फी ऐसा गै होआ तां जे अस ओहदे शा (चा) हर -इक बदी ते बे -हयाई दी गल्ला गी दूर करी देवै। यकीनन ओह साढ़े भगतें ते (पवित्र कीते गोदे) बंदें चा हा ॥ 25 ॥

ते ओह दमै दरोआजे पासै नस्से ते इस (कशमकश/ खिच्चो-खिच्ची च उस जनानी) नै उस दे कुरते गी पिच्छुआं पाड़ी दित्ता (जिसलै ओह दरोआजे तक पुजे तां) उनें दरोआजे च उस जनानी दे घरेआले गी दिक्खेआ जिस पर उस जनानी नै अपने घरेआले गी गलाया जे जेहका शख्स थुआड़ी जनानी कनै बुरा कम्म करना चाह ओहदी स'जा सिवाए इसदे होर किश नेई (होनी चाही दी) जे उसी

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهِمَا عَنْ نَفْسِهِ
وَعَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ ۖ
قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۗ
إِنَّهُ لَا يَفْضَحُ الظُّلْمُونَ ﴿٢٤﴾

وَلَقَدْ هَمَمْتُ بِهِ ۗ وَهُمْ بِهَاوَلَا أَنْزَا
بُرْهَانَ رَبِّي ۗ كَذَلِكَ لِنُصْرَفَ عَنْهُ
السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۗ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ﴿٢٥﴾

وَأَسْبَقَ الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
وَأَلْفَيْتَا سَيْدَهَا لَدَا الْبَابِ ۗ قَالَتْ مَا
جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ
يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

कैद करी दिता जा जां उसी कोई होर दर्दनाक अजाब दिता जा ॥ 26 ॥

उस (यूसुफ) नै गलाया जे (गल्ल एह नेई) बल्के इसने मेरी मरजी दे खलाफ इक कम्म कराना चाह्या हा ते उस (जनानी) दे गै कटुबे चा इक गुआह नै गुआही दिती जे (इस जनानी दे कप्पड़े ठीक न, पर इस शख्स दा कुरता फट्टे दा ऐ) जेकर एहदा कुरता अगुआं पाड़ेआ गेदा ऐ तां इस जनानी नै सच्च गलाया ऐ ते यकीनन ओह शख्स झूठा ऐ ॥ 27 ॥

ते जेकर इस (मड़द) दा कुरता पिच्छुआं पाड़ेआ गेदा ऐ तां इस (जनानी) नै झूठ बोल्लेआ ऐ ते ओह (मड़द) यकीनन सच्चा ऐ ॥ 28 ॥

इस आसतै जिसलै ओहदे घरैआले नै ओहदे (यानी यूसुफ दे) कुरते गी दिक्खेआ जे ओह पिच्छुआं पाड़ेआ गेदा ऐ तां उसनै अपनी जनानी गी गलाया जे यकीनन एह (झगड़ा) तेरी चलाकी कनै पैदा होआ ऐ। यकीनन तुसैं जनानिये दी चलाकी बौहत बड़डी होंदी ऐ ॥ 29 ॥

हे यूसुफ! तू इस (जनानी दी शरारत) शा अक्खी बंद करी लै ते तू (हे औरत!) अपने कसूर दी माफी मंग। यकीनन तू जालमें (ते गुनाहगारें) चा ऐं ॥ 30 ॥ (स्कू 3/13)

ते उस शैहरै दी किश जनानिये (इक-दूई कनै) गलाया (जे) अजीज¹ दी जनानी अपने गलाम शा ओहदी मरजी दे खलाफ बुरा कम्म कराना चांही ऐ ते ओहदे प्रेम नै ओहदे दिलै

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكٰذِبِينَ ﴿٢٧﴾

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٢٨﴾

فَلَمَّا رَاقَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكِنَّ ۗ إِنَّ كَيْدَكِنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هٰذَا ۖ وَاسْتَعْفَرَنِي لِذُنُوبِكِ ۗ إِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِئِينَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا

1. मिस्र देश दे राज च इक ओहदे दा नाँस अजीज हा जेहका मंत्री (Minister) दे बगबर हा।

दी गरहाइयें च घर करी लैता ऐ। अस (इस मामले च) उसी जाहरी-बाहरी गलती पर दिक्खनियां आं ॥ 31 ॥

ते जिसलै उसनै उंदी घसूसें (कानाफूसियें) दी खबर सुनी तां उनेंगी (धाम खाने दा) सादा भेजेआ ते उंदे (बौहने) आस्तै इक खास गद्दी (बैसक) त्यार कीती ते (जिसलै ओह-आइयां तां) उंदे चा हर इक गी (खाने गी कट्टने आस्तै इक-इक) छुरी दिती ते (यूसुफ गी) गलाया (जे) इंदे सामनै आ। इस पर जिसलै उनें उसी दिक्खेआ तां उसी बौहत बड्डी शान दा इन्सान पाया ते उसी दिक्खियै (रहानगी कनै) अपने हत्थ कट्टे¹ ते गलाया (जे एह शख्स सिर्फ) अल्लाह आस्तै (बुराई च पौने शा) बचेआ ऐ। एह ते इन्सान (है गै) नेई। एह ते सिर्फ इक आदर जोग फरिश्ता ऐ ॥ 32 ॥

(इस पर) उस (जनानी) नै उनेंगी गलाया जे एह ऊऐ (शख्स) ऐ जेहदे बारे च तुस मेरी निंदेआ करदियां ओ ते मैं एहदे शा एहदी मरजी दे खलाफ (इक बुरा) कम्म कराने दी कोशश जरूर कीती ही (पर) इस पर (बी) एह बचे दा रेहा ते जेकर इसनै ओह गल्ल, जेहदे आस्तै अ'ऊ इसी हुकम दिन्नी आं, नेई कीती तां यकीनन इसी कैद करी दिता जाग ते यकीनन ओह जलील होग ॥ 33 ॥

(एह सुनियै) उस (यूसुफ) नै (दुआउ करदे होई) गलाया जे हे, मेरे रब्ब! जिस गल्ला पासै ओह मिगी बुलांदियां न ओहदी निसबत कैद खान्नै च जाना मिगी ज्यादा पसंद ऐ ते जेकर

حَبَابًا إِنَّا لَنَرِيهَا فِي صُلْبِ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ
إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكًا وَأَتَتْ كُلَّ
وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ
عَلَيْهِنَّ فَلَمَّارَأَيْتَهُ أَكْبَرْتَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا
إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ
رَأَوُذُنَّهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِن
لَّمْ يَفْعَلْ مَا أَمَرَهُ لَيَسْجَنَنَّ وَيَلْكَؤُنَّا
مِّنَ الصُّعْرِينِ ﴿٣٣﴾

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَمَا
يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَالْأَنْصُرُفَ عَنِّي

1. यानी उनें अपनियां आँगलीं अपने ददें नै दबाई लैतियां।

तू उंदी तदबीरं दे बुरे नतीजे गी मेरे परा दूर नेई करगा तां अ'ऊं उंदे पासै झुकी जाड ते मूरखें चा होई जाड॥ 34 ॥

इस पर ओहदे रब्ब नै ओहदी दुआऽ सुनी लेती ते उंदी तदबीर दे बुरे नतीजे गी ओहदे परा हटाई दिता। यकीनन ऊरे ऐ जो बौहत गै दुआई (प्रार्थनां) सुनने आहला ते लोकें दे हालात गी खूब जानने आहला ऐ ॥ 35 ॥

फो उंदी (लोकें दी यानी कौम दे सरदारें दी) इनें गल्लें गी दिक्खने दे बा'द एह राऽ होई गेई जे (बदनामी गी दूर करने आस्तै) ओह उसी (कम स कम) किश चिरै आस्तै जरूर कैद करी देन ॥ 36 ॥ (रुकू 4/14)

ते कैदखाने च दऊं जुआन होर बी ओहदे कनै दाखल होए जिंदे चा इक नै उसी एह गलाया जे अ'ऊं (सुखने च) अपने आपै गी(इस दशा च) दिक्खना जे अ'ऊं अंगूर नचोड़ा करना ते दूर नै गलाया जे अ'ऊं (सुखने च) अपने आपै गी(इस दशा च) दिक्खना जे में अपने सिरै पर रुट्टियां चुक्की दियां न जिंदे चा पैछी खा करदे न। फो उनें दौर्नीं उसी गलाया जे तुस असेंगी एहदी असलीयत दस्सो। यकीनन अस तुसें गी नेक लोकें चा समझने आं ॥ 37 ॥

उसनै गलाया जे इस बेल्ले दा खाना अजे नेई औग ते अ'ऊं ओहदे औने शा पैहलें तुसेंगी इस (सुखने) दी असलीयत दस्सी देड। एह (सुखने दा फलादेश दस्सने दी काबलीयत मेरे च) इस आस्तै ऐ जे मेरे रब्ब नै मिगी एहदा इलम दित्ते दा ऐ। में उनें लोकें दा धर्म

كَيْدَهُمْ أَصْبَأُ إِلَيْهِمْ وَأَكُنْ مِنْ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُمْ ۗ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

ثُمَّ بَدَأَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنُوهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ ۗ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا ۗ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي حُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ۗ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۗ إِنَّا نُرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

قَالَ لَا يَا بُنَيَّ كَمَا طَعَّمَا تَرْزُقْنِي ۖ إِلَّا نَبَأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ ۗ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذُلِكُمَا ۖ وَمَا عَلَّمَنِي رَبِّي ۗ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ

1. यानी तेरी गै मदद कनै अ'ऊं बची सकना बरना तेरी मदद दे बगैरा एह ममकन नेई ऐ जे अ'ऊं मूरखें आहले कम करन लगां।

छोड़ी दित्ते दा ऐ जेहके अल्लाह पर ईमान नेई रखदे ते ओह क्यामत शा बी इन्कारी न ॥ 38 ॥

ते मैं अपने बड़के यानी इब्राहीम, इस्हाक़ ते याक़ूब दे सन्मार्ग दी पैरवी अखत्यार कीती ऐ। असंगी कुसै चीजा गी बी अल्लाह दा शरीक ठहाने (बनाने) दा हक्क नेई ऐ। एह (एकेश्वरवाद दी तलीम दा मिलना) साढ़े आसै ते दूए लोकें आसै अल्लाह दिवें खास किरपें चा इक किरपा ऐ, पर मते-हारे लोक ओहदे स्थानें दा शुक़र नेई करदे ॥ 39 ॥

हे मेरे कैदखाने दे दोऐ साथियो! क्या इक-दूए कनै मतभेद रक्खने आहले रब्ब बेहतर न जां अल्लाह जेहका कल्ला ते पूरा-पूरा प्रभुत्व रक्खने आह्ला ऐ? ॥ 40 ॥

तुस उसी छोड़ियै कुसै दी अबादत नेई करदे ओ सिवाए किश थोढ़े-हारे नाएँ दे, जिनेंगी तुसँ ते थुआड़े पुरखें बनाई रक्खे दा ऐ, ते जिंदे बारे च अल्लाह नै कोई सबूत नेई नाज़ल कीता। (याद रक्खो) फैसला करना अल्लाह दे सिवा कुसै दे अखत्यार च नेई ऐ ते उसने एह हुकम दित्ते दा ऐ जे तुस ओहदे सिवा कुसै दी अबादत नेई करो। इय्ये स्हेई धर्म ऐ, पर मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 41 ॥

हे कैदखाने दे मेरे दोऐ साथियो! (हून अपने सुखने दा फल सुनो)! तुंदे चा इक ते अपने मालक गी शराब पलैऽ करा करग ते दूए गी फांसी चादियै मारेआ जाग, फी पैंछी ओहदे सिरै थमां (मास बगैरा) खाडन। (लैओ) जिस गल्ला दे बारे च तुस पुच्छा करदे हे ओहदा फैसला करी दिता गोआ ऐ ॥ 42 ॥

قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
هُمْ كَفِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ بِاللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا
وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

يُصَاحِبِي السِّجْنِ أَرَبَابٌ مُمَفَّرٍ قَوْمٌ
خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدَ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ
سَمِيْتُمْوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ بِهِمَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا
لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ
الَّذِينَ الْقِيَمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

يُصَاحِبِي السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَسَيَقِي
رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ
تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

ते उसनै उंदे चा उस शख्स जी जेहदे बारे च ओहदा बिचार हा जे ओह छुटकारा पाने आह्ला ऐ, गलाया जे अपने मालक अगमें मेरा जिकर बी करेआं, पर शतान नै उस (छुटकारा पाने आह्ले कैदी) गी ओहदे मालक अगमें एह जिकर करना भुलाई दिता ते ओह (यूसुफ़) केई साल कैदखाने च पेदा रेहा ॥ 43 ॥ (रुकू 5/15)

ते (किश अरसे दे बा'द) बादशाह नै (अपने दरबारियें गी) गलाया (जे) अ'ऊं (सुखने च) सत्त तगड़ियां (मुट्टियां-ताजियां) गमां दिक्खना। जिनें गी सत्त पतलियां (गमां) खा करदियां न ते सत्त (तरोताजा ते) हरे सिट्टे (दिक्खना) ते किश होर (सिट्टे बी जेहके) सुक्के दे (न दिक्खनां) हे सरदारो! जेकर तुस सुखने दा फल दस्सना जानदे ओ तां मिगी मेरे इस सुखने दा ठीक मतलब दस्सो? ॥ 44 ॥

उनें गलाया जे एह ते पुट्टे-सिद्धे फजूल सुखने न ते अस लोक नेह पुट्टे-सिद्धे सुखने दी असलीयत नेई जानदे ॥ 45 ॥

ते उनें (द'ऊं कैदियें) चा उसनै जिसी छुटकारा मिले दा हा ते जिसनै इक अरसे दे बा'द (यूसुफ़ दे कनै अपनी बीती दी घटना गी) याद कीता तां गलाया जे इसदी असलीयत अ'ऊं तुसेंगी सनाड। इस आस्तै तुस (एहदी असलीयत जानने आस्तै) मिगी भेजो ॥ 46 ॥

(ते उसनै जाइयै यूसुफ़ गी गलाया जे) हे यूसुफ़! हे सत्तवादी ! असेंगी उनें सत्तें मुट्टियें गमैं गी (सुखने च) दिक्खने दे बारे च जिनें गी सत्त पतलियां (गमां) खाई जान ते सत्त

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي
عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ
فَكَذَّبَ فِي السَّجْنِ بَضْعَ سِنِينَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ
سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ
خُمْرٍ وَأَحْرَ لَيْسَتْ يَأْيَاهَا الْمَلَأُ
أَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا
تَعْبُرُونَ ۝

فَأَتُوا الْأَصْعَاطِ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ
بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعُلَمَاءٍ ۝

وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُ مِنْهُمَا وَإِذْ كَرِهَ لَأُمِّي
أَنَا أَنْبَتُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسَلُونِي ۝

يُوسُفُ أَيُّهَا الضَّيِّقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ
بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ

सैल्ले सिट्टे ते उंदे मकाबले च किश होर सुक्के सिट्टें दे बारे च बस्तार कन्नै दस्स तां जे अ'कं उनें लोकें कश जां जे उनेंगी सुखने दे फलादेश दा इलम होई जा ॥ 47 ॥

उसनै गलाया जे तुस लगातार सत्त साल सख्त मैहनत कन्नै खेती करगे ओ। इस आस्तै इस अरसे च जे किश तुस कट्टो ओहदे चा थोढ़े-हारे हिस्से गी जेहका तुस खाई लैओ। बाकी दे सारे गी ओहदे सिट्टें च रौहन देओ ॥ 48 ॥

फी एहदे बा'द सत्त सख्त (तंगी दे) साल औडन ते उस थोढ़ी मातरा गी छोड़िये जिसी तुस ज'मा करी लैगे ओ ओह उस सारे गल्ले (अनाज) गी खाई जाडन जेहका तुसें पैहलें थमां उस अरसे आस्तै किट्टा करियै रक्खे दा होग ॥ 49 ॥

फी इसदे बा'द इक ऐसा साल औग जेहदे च लोकें दी फरेआद' सुनी जाग ते ओह खुशहाल होई जाडन ते उस हालत च ओह इक-दूए गी तोहफे^२ देडन ॥ 50 ॥ (रुकू 6/16)

ते बादशाह नै (एह गल्ल सुनियै उनेंगी) गलाया जे तुस उसी मेरे कश लेई आओ। इस आस्तै जिसलै (बादशाह दा) दूत ओहदे कश आया तां उस (यूसुफ़) नै उस दूत गी गलाया जे तू अपने मालक कश परतियै जा ते ओहदे शा पुच्छ जे जिनें जनानिये अपने हत्थ कट्टे हे उंदी इसलै केह हालत ऐ। मेरा रब्ब उंदे मनसूबें गी यकीनन खूब जानने आहला ऐ ॥ 51 ॥

سُبُلِّتْ خُضْرًا وَآخَرَ لَيْسَتْ لَعَلِّيَّ
أَرْجِعُ إِلَى التَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا فَمَا
حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنْبُلَةٍ إِلَّا قَلِيلًا
مِّمَّا تَأْكُمُونَ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا يَأْكُلْنَ
مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا
تُخْصِنُونَ ﴿٤٩﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يَغَاتُ
التَّاسَ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥٠﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أُنْزِلُ بِهِ فَكَمَّ جَاءَهُ
الرَّسُولُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا
بِالْتَّسْوَةِ أُنْتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ
رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

1. मूल शब्द यूगास दा इक अर्थ पुकार सुनना बी होंदा ऐ।

2. मूल शब्द यासेरून दा सधारण अर्थ नचोड़ना होंदा ऐ, पर शब्द कोश च एहदा अर्थ तोहफा भेंट करना बी लिखे दा ऐ जेहका खुशी दे मौकै भेंट कीता जंदा ऐ। काल (कैहत् साल्ली) दे बा'द सारे देश च खुशी दा जशन मनाना गै हा ते इक-दूए गी तोहफे बी देने गै हे। इस आस्तै असें मूल शब्द दा अर्थ एह कीता ऐ जे ओह इक-दूए गी तोहफे भेंट करडन।

(एह सनेहा सुनियै) उसनै (यानी बादशाह नै) उनें (जनानियें) गी गलाया जे थुआड़ी (उस गल्ला दी) असलीयत केह ही जिसलै जे तुसें यूसुफ शा ओहदी मरजी दे खलाफ इक बुरा कम्म कराने दी कोशश कीती ही? उनें जनानियें गलाया जे ओह अल्लाह दी खातर (कुकर्म करने शा) डरेआ हा ते ओहदे च बुराई आहली कोई गल्ल असेंगी नथी लम्बी। उसलै अजीज दी जनानी नै गलाया जे हून सचाई भलेआं खुल्ली गेई ऐ में गै ओहदी मरजी दे खलाफ बुरा कम्म कराने दी कोशश कीती ही। यकीनन ओह सतवादियें चा ऐ ॥ 52 ॥

ते यूसुफ नै उसी एह बी गलाया जे में एह गल्ल इस आस्तै आखी ऐ जे उस (अजीज) गी पता लगगी जा जे में ओहदी गैर-हाजरी च ओहदे कन्ने कोई धोखा (विश्वासघात) नेई कीता ते एह जे मेरा ईमान ऐ जे अल्लाह धोखा करने आहलें दी योजना गी कामयाबी प्रदान नेई करदा ॥ 53 ॥

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِنَّ أَوْدَدْتَ بِكَ يَوْسُفَ
عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا
عَلَيْهِ مِنْ سُوِّءٍ قَالَتْ امْرَأَتُ الْعَرَبِيِّ
الَّذِي حَصَّصَ الْحَقُّ أَنَا رَأَوْدُدُهُ عَنْ
نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٢﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿٥٣﴾

1. उनें जनानियें कोई बुरा कम्म नथा करोआना चाहया बल्के यूसुफ दे मालक दी लाड़ी दी कामना ही, पर ओह जनानियां मालक दी लाड़ी दियां स्हेलियां हियां ते उनें सच्ची गुआही गी छपाली रक्खेआ। इस आस्तै उनेंगी बी दोशी करार दित्ता गेदा ऐ।

ते अ'ऊं अपने आपै गी (हर चाल्ली दी गलती शा) बरी करार नेई दिंदा, की जे मन बुरी गल्लें दा हुकम देने च बड़ा दलेर ऐ सिवाए उसदे जेहदे पर मेरा रब्ब रैहम करै। मेरा रब्ब (कमजोरियें-जुटियें पर) बौहल पड़दा पाने आहला ऐ ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ॥ 54 ॥

ते बादशाह नै हुकम दिता जे उस (यूसुफ़) गी मेरे कश ल्याओ तां जे अ'ऊं उसी अपने खास कम्में आसतै चुनी लैं। (जिसलै हजरत यूसुफ़ आए) तां उसनै (यानी बादशाह नै) उस कनै गल्ल-बात कीती तां (उनेंगी हर चाल्ली काबल दिक्खयै इय्यां) गलाया जे तूं अज्जै शा साढ़े इल्लें इज्जत आहले औहदे आहला ते यकीन दे काबल लोकें च शमार होग्या॥ 55 ॥

(इस पर यूसुफ़ नै) गलाया जे मिगी देशे दे खजानें दा अफसर नयुक्त करी देओ, की जे अ'ऊं सच्चें गै (खजानें दी) चंगी-चाल्ली पहाजत करने आहला ते (उनेंगी खर्च करने दे कारणें गी बी) चंगी चाल्ली जानने आहला आं॥ 56 ॥

ते इस चाल्ली असें (मनासब हालात पैदा करियै) यूसुफ़ गी उस देश च इक अखत्यार आहला औहदा प्रदान कीता। ओह (अपनी मरजी मताबक) जिल्लें कुतै चांहदा, रौहदा। अस जिसी चाहने आं (इस्से संसार च गै) अपनी रैहमत प्रदान करने आं ते अस सदाचारियें दा अजर जाया नेई करने होने आं॥ 57 ॥

ते (इस संसारक अजर दे अलावा) बा'द च औने आहले जीवन दा सिला ईमान आहने आहलें ते अल्लाह आसतै संयम अखत्यार करने आहलें आसतै कुतै (ज्यादा) बधी-चढ़ियै होग॥ 58 ॥ (रुकू 7/1)

وَمَا أُبْرِئِي نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ
لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ۗ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۗ
إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ اتُّوْنِي بِهِ اسْتَخْلِصْهُ
نَفْسِي ۚ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ
لَدَيْنا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۗ
إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ۝

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۗ
يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ شَاءَ ۗ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا
مَنْ نَشَاءُ ۗ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وَلَا جُرِّ الْأَخْرَةَ حَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

ते (इस कैहत साल्ली दे अरसे च) यूसुफ दे भ्राऽ बी (इस देशै च) आए ते ओहदे सामनै हाजर होए ते उसनै उनेंगी दिखदे गै पनछानी लैता पर ओह उसी नेई पनछानी सके ॥ 59 ॥

ते जिसलै उसनै उनेंगी उंदा समान देइयै बापसी आस्तै त्यार कीता तां उनें गी गलाया जे थुआड़े पिता पासेआ जेहका थुआड़ा इक होर भ्राऽ ऐ हून उसी बी अपने कनै लेइयै मेरे कश आयो। क्या तुस दिखदे नेई जे अ'ऊं पूरा माप दिन्नां ते अ'ऊं परौहनें दी सेवा करने आहलें चा सारें शा बेहतर आं ॥ 60 ॥

ते जेकर तुस उसी मेरे कश नेई लेई आए तां (समझी लैओ जे) मेरे कश तुसंगी तोल्लियै देने आस्तै किश नेई होग ते (इस सूरत च) तुस मेरे कश नेई आयो ॥ 61 ॥

उनें गलाया जे अस ओहदे पिता गी ओहदे बारे च पसेरने दी जरूर कोशश करगे ते अस यकीनन एह कम्म करियै रौहगे ॥ 62 ॥

ते उसने (यूसुफ नै) अपने गुलामें गी गलाई दिता जे इनें लोकें दा सरमाया उंदे बोरें च रक्खी/पाई देओ, ममकन ऐ जे जिसलै ओह बापस परतोइयै अपने घरे आहलें कश जान तां इस उपकार गी मन्नन ते होई सकदा ऐ ओह (इस्सै कारण) दबारा बापस औन ॥ 63 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह बापस परतोइयै अपने पिता कश गे तां उनें गलाया जे हे साढ़े पिता! असेंगी अगें आस्तै गल्ला (अनाज)देने शा रोकी दिता गेआ ऐ। इस आस्तै हून साढ़े भ्राऽ (बिनयामीन) गी बी साढ़े कनै भेजी देओ तां जे अस दबारा गल्ला लेई सकचै ते अस यकीनन ओहदी पहाजत करगे ॥ 64 ॥

وَجَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ
فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ⑤

وَلَمَّا جَهَرَهُمْ بِجَهَارِهِمْ قَالَ أُنْتُنِي
بِأَخٍ لَّكُمْ مِنْ آبَائِكُمْ أَلا تَرَوْنَ أَنِّي
أَوْفَى الْكَيْلِ وَأَن خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ⑥

فَإِنْ لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي
وَلَا تَقْرَبُونِ ⑦

قَالُوا سَوْرًا وُدُّعُهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ⑧

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِصَاعَتِهِمْ فِي
رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا
إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ⑨

فَلَمَّا رَجِعُوا إِلَى آبَائِهِمْ قَالُوا إِنَّا بِنَا مَنِعٍ
مِّنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَّكَتُلُ
وَأِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ⑩

उस (याक़ूब) नै गलाया जे (तुस्सै दस्सो) क्या अ'ऊं इसी थुआड़े सपुर्द करी सकनां सिवाए इसदे जे इसदा ऊए नतीजा निकलै जेहका इस शा पैहलें एहदे भ्रास गी थुआड़े सपुर्द करने दा निकलेआ हा। इस आस्तै (अ'ऊं इसी थुआड़े सपुर्द ते करनां,पर इस विश्वास कनै जे तुस नैई बल्के) अल्लाह गै बेहतर फहाजत करने आह्ला ऐ ते ऊए सारें शा बद्ध रहम करने आह्ला ऐ ॥ 65 ॥

फ़ी जिसलै उनें अपना समान खोहल्लेआ तां दिक्खेआ जे उंदी दौलत उनेंगी बापस करी दित्ती गई ऐ तां उनें गलाया जे हे साढ़े पिता! (इस शा बद्ध) साढ़ी होर केह इच्छा होई सकदी ऐ? (दिक्खो) एह साढ़ी दौलत ऐ। एह बी असेंगी बापस करी दित्ती गई ऐ। (जेकर साढ़े कनै साढ़ा भ्रास बी जाग तां) अस अपने परिवार आस्तै गल्ला (अनाज) ल्यौगे ते अपने भ्रास दी (हर चाल्ली नै) फहाजत बी करगे ते इक ऊंटे दा भार बद्ध बी ल्यौगे। एह भार (जेहका असेंगी मुफ्त/सींदी मिलग) इक बड्डी नैमत ऐ ॥ 66 ॥

उसनै गलाया जे अ'ऊं इसी थुआड़े कनै कदें बी नैई भेजड जिच्चर तुस अल्लाह पासेआ निश्चत (कसम खाइयै मेरे कनै एह) पक्क़ बा'यदा नैई करे जे तुस उसी जरूर गै मेरे कश बापस ल्यौगे ओ, सिवाए इसदे जे तुस सोरे गै कुसै बिपता च फ़सी जाओ, फ़ी जिसलै उनें उसी अपना पक्क़ बा'यदा देई दिता तां उसनै गलाया जे जे-किश अस इस बेल्लै कश करते आं अल्लाह इसदा नगमन ऐ ॥ 67 ॥

ते उस (याक़ूब नै उनेंगी गलाया जे हे मेरे बच्चेओ! तुस शैहै दे इक गै दरोआजे चा किट्टे

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا آمَنُتُكُمْ
عَلَىٰ آخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالَ اللَّهُ خَيْرٌ خِفْظًا
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِصَاعَتِهِمْ
رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا بَانَا مَا تَبِعِيَ ۖ
هُدَاهُمْ بِصَاعَتِنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا
وَخِفْظًا آخَانًا وَتَرَدَّادًا كَيْلَ بَعِيرٍ ۖ ذَلِكَ
كَيْلُ يَسِيرٍ ۝

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ
مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ
بِكُمْ ۖ فَلَمَّا أُنْوَاهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ
عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكَيْلٌ ۝

وَقَالَ يَبْنَئِي لَا تَدْخُلُوا مِنِّي بَابٍ وَاحِدٍ

अंदर नेई जायो बल्के बक्ख-बक्ख' दरोआजें चा अंदर जायो ते अ'ऊं अल्लाह दी पकड़ शा (बचाने आस्तै) किश बी थुआड़ी मदद नेई करी सकदा। फ़ैसला करना (असल च) अल्लाह दा गै कम्म ऐ। मैं उससै पर भरोसा कीता ऐ ते सब भरोसा करने आहलें गी उससै पर भरोसा करना चाही दा ॥ 68 ॥

ते जिसलै ओह उस योजना दे मताबक जेहदा हुकम उंदे पिता नै उनेंगी दिता हा, शैहरै च दाखल होए तां (ओह मकसद पूरा होई गोआ जेहदे आस्तै उनेंगी हुकम दिता गोआ हा पर) याक़ूब अपने उपाऽ कन्नै उनेंगी (पुत्तरे गी) अल्लाह दी तरकीब शा बचाई नथा सकदा। हां! पर याक़ूब दे दिलै च इक तलब ही जिसी उसनै (इस रूपे च) पूरा करी लैता ते की जे असें उसी (याक़ूब गी) इलम प्रदान कीता हा। ओह बड़ा ज्ञानी हा पर अक्सर (मते-हारे) लोक (इस सचाई गी) नेई जानदे ॥ 69 ॥ (रुकू 8/2)

ते जिसलै ओह यूसुफ़ दे सामनै पेश होए तां उसनै अपने भ्राऊ गी अपने कश ज'गा दिती (बद्हाया) ते गलाया जे यकीनन अ'ऊं गै तेरा (गुआचे दा) भ्राऽ आं। इस आस्तै जे किश ओह करदे रेह न ओहदे कारण हून तूं दुखी नेई हो ॥ 70 ॥

وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا
أَغْنَىٰ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۗ إِنَّ
الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ ۗ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ ۗ
مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۗ وَإِنَّهُ
لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ
أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

1. इय्यां सेही होंदा ऐ जे सारी घटनाएँ गी सुनियै हजरत याक़ूब गी यकीन होई गोआ हा जे गल्ला बंडने आहला यूसुफ़ गै ऐ नेई ते फिरऔन दे कुसै बजीर (मंत्री) गी केह पेदी ही जे ओह यूसुफ़ दे भ्राऽ बिनयामीन गी आहने पर जोर दिंदा। इस आस्तै हजरत याक़ूब नै एह चाहया जे सारे भ्राऽ शैहरै च बक्ख-बक्ख दरोआजें चें जान तां जे फौजी सपाही बिनयामीन गी दूए भ्राएँ शा पैहलें यूसुफ़ कन्नै मलाई सकन ते दमें भ्राऽ आपस च पन्छान कदिहयै इक-दूए दा हाल पुच्छी सकन।
2. ते इस चाल्ली दूए पुत्तरे शा पैहलें बिनयामीन गी हजरत यूसुफ़ कन्नै मलाने च कामयाब होई गोआ।

फ़ी जिसलै उसनै उनेगी उंदा समान देइयै (बापसी आस्तै) त्यार कीता, तां उसनै (पानी पीने दा इक) कटोरा (बी) अपने भ्राउ दे बोरे¹ च रक्खी दिता फ़ी (इय्यां होआ जे) कुसै सरकारी ढंडोरची नै इलान कीता जे हे काफले आहलेओ! तुस सच्चें गै चोर ओ ॥ 71 ॥

उनें (यानी यूसुफ़ दे भ्राएं) ओहके (शाही करिदें) पासै रुख करियै गलाया जे तुस कोहकी चीज गुआची दी मिथदे ओ? ॥ 72 ॥

उनें गलाया जे साढ़ा गल्ला मापने² दा शाही भांडा गुआची गेआ ऐ ते जेहका शख्स उसी (तुपियै) लेई आवै तां इक ऊंटे दे भारै जिन्ना गल्ला ओहदा इनाम होग ते (ढंडोरची नै एह बी गलाया जे) अ'ऊं इस इनाम दा जिम्मेदार आं ॥ 73 ॥

उनें गलाया जे अल्लाह दी सोंह! तुस जानदे ओ जे अस इत्थें इस आस्तै नेई आए जे देशै च फसाद करचे ते नां गै अस चोर आं ॥ 74 ॥

उनें गलाया जे जेकर तुस झूठे साबत होए तां इस (चोरी) दी केह स'जा होग? ॥ 75 ॥

उनें गलाया जे एहदी स'जा एह ऐ जे जिस शख्स दे समान चा ओह (भांडा) मिलै (ओह आपू गै) उस कर्म दा बदला होए । अस

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ
السِّيَّاتِيَةَ فِي رَحْلِ أَحِيهِ ثَمَّ أَدَانَ مُؤَدَّنٌ
أَيْتُهَا الْحَيْدِرُ إِنَّكُمْ لَسُرِقُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿٧٢﴾

قَالُوا تَفْقَدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ
حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٣﴾

قَالُوا تَأْتِيكَ اللَّهُ تَقْدَرُ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَرِقِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاءُؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ ﴿٧٥﴾

قَالُوا جَزَاءُؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ
جَزَاءُؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

1. एहदा एह मतलब नेई जे बिनयामीन गी फसाने आस्तै ऐसा कीता गेआ, बल्के अर्थ एह ऐ जे हजरत यूसुफ़ नै पीने आस्तै पानी मंगेआ हा, फी भलेखे नै ओह भांडा उस बोरे च रक्खी दिता जेहका ओहदे भ्राऊ दा हा। इय्यां सेही होंदा ऐ जे यूसुफ़ नै थविकयै पीने आस्तै पानी मंगेआ, नौकर पानी लेई आए, पानी पीने दे बा'द उसने भलेखे नै ओह भांडा जेहका पानी पीने दे कम्म बी ओंदा हा ते मापने दे कम्म बी, अपने भ्राऊ दे बोरे च रक्खी दिता । साढ़े इस युगै च बी आम तौरा पर गल्ला ते दुद्ध भांडें कन्नै मापे जंदे न ते ओह भांडे पानी पीने दे कम्म बी ओंदि न ।
2. किश लोकें दा गलाना ऐ जे, गुआचेआ ते उंदा पानी पीने दा भांडा हा, पर ढंडोरा फेरेआ गेआ गल्ला मापने आहले भांडें बारै । सेही होंदा ऐ जे हजरत यूसुफ़ नै पानी पीने दा भांडा रक्खना चाहया हा, पर भलेखे कन्नै गल्ला मापने दा भांडा रक्खी दिता, पर एह खुलासा ठीक नेई ऐ । असल च मूल शब्द 'सुवाअ' दा अर्थ मापने दा भांडा बी होंदा ऐ ते पानी पीने दा भांडा बी । इस आस्तै इक्कै शब्दे दा अनुवाद मापने दा भांडा बी ऐ ते पानी पीने दा भांडा बी ।

लोक ते इससै चाल्ली जालमें गी स'जा दिन्ने होन्ने आं ॥ 76 ॥

इस आस्तै उसनै (यानी ढंडोरची नै) ओहदे (यानी यूसुफ़ दे) भ्राऊ दे बोरे शा पैहलें उंदे (दूएँ) भ्राएँ दे बोरे गी दिक्खना शुरू कीता। फी ओहदे भ्राऊ दे बोरे (गी दिक्खेआ ते ओहदे च उस भांडे गी दिक्खियै उस) चा उसी कइदेआ। इस चाल्ली असें यूसुफ़ आस्तै (इक) उपाऽ कीता (बरना) ओह बादशाह दे कनून दे अंदर (रौहदे होई) अपने भ्राऊ गी अल्लाह दे उपाऽ दे बगैर रोकी नथा सकदा। अस जेहदे चाहन्ने आं दरजे उच्चे करने आं ते (सच्च एह ऐ जे) हर इलम आहले दे उप्पर (ओहदे शा) ज्यादा इलम आहली हस्ती (मजूद) ऐ ॥ 77 ॥

उनें (यूसुफ़ दे भ्राएँ) गलाया जे जेकर इसने चोरी कीती होऐ तां (किश तज्जब नेई की जे) इसदा इक भ्राऽ पैहलें (बी) चोरी करी चुके दा ऐ। इस पर यूसुफ़ नै (अपने दिलै दी गल्लै गी) अपने दिलै च छपैली रखेआ ते उंदे पर उसी जाहर नेई कीता। (हां! दिलै च इन्ना) गलाया (जे) तुस (लोक) बड़े बदबख्त ओ ते जेहकी गल्ल तुस आखदे ओ उसी अल्लाह (गै) बेहतर जानदा ऐ ॥ 78 ॥

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ آخِيهِ ثُمَّ
اسْتَرْجَحَهَا مِنْ وَعَاءِ آخِيهِ كَذَلِكَ
كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي
دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ
دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

قَالُوا إِنَّ يَسْرِقَ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ
قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ
يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٨﴾

1. नीकर एह समझी चुके दे हे जे बिनयामीन हजरत यूसुफ़ दी नजरें च सम्मान आहले ते सर्वप्रिय न। इस आस्तै उनें ओहदे बोरे दी जाच सारें शा बा'द च कीती, पर अल्लाह नै यूसुफ़ शा धुल्ल कराइयै मापने दे भांडे गी जेहका पानी पीने दे कम्म बी औंदा हा, ओहदे भ्राऊ दे बोरे च रखोआई दिता हा। एह अल्लाह दी इक योजना ही नां के हजरत यूसुफ़ दी। इससै आस्तै अल्लाह आखदा ऐ जे एह उपाऽ असें यूसुफ़ आस्तै कीता हा तां जे ओह अपने भ्राऊ गी रोकियै अपने कश रखी सकै, बरना सरकारी विधान दे मताबक कुसै दोश दे बगैर ओह उसी रोकी नथा सकदा। इस आयत शा साबत होंदा ऐ जे हजरत यूसुफ़ नै कुसै फरेब शा कम्म नेई लैता बल्के अल्लाह नै ओहदे शा धुल्ल करोआई दिती तां जे ओह अपने भ्राऊ गी रोकी सकै। भ्राऊ गी बी नुकसान नेई पुज्जेआ, की जे उसी मंत्रियें दा सम्पर्क ते सम्मान हासल होआ।

उनें गलाया जे हे सरदार! इसदा इक बौहत बुढ़दा (बुढ़दा झूड़) प्यो ऐ (उसी एहदे सदमे शा बचाने आस्तै) तुस एहदी ज'गा साढ़े चा कुसै इक गी पकड़ी लैओ। अस तुसें गी यकीनन परोपकारियें चा समझने आं ॥ 79 ॥

उसनै गलाया जे अस उस शख्स गी छोड़ियै जेहदे कश असेंगी अपनी चीज लब्बी ऐ, कुसै दूए गी पकड़ने शा खुदा दी शरण चाहने आं। जेकर अस ऐसा करचै तां अस यकीनन जालमें चा होंगे ॥ 80 ॥ (रुकू 9/3)

इस आस्तै जिसलै ओह ओहदे (यानी यूसुफ़) शा ना-मेद होई गे तां आपस च गल्लां करदे होई लोकें शा अलग्ग होई गे। उसलै उंदे चा बड़डे नै गलाया जे क्या तुसेंगी पता नेई जे थुआड़े पिता नै तुंदे शा पक्का बचन लेदा ऐ जेहदी पुश्टी/तसदीक अल्लाह दी सघंद कनै (खाइयै) कीती गेदी ऐ ते एह जे तुस इस शा पैहलें यूसुफ़ दे बारे च बी भुल्ल करी चुके दे ओ। इस आस्तै जिच्चर मेरा पिता मिगी (खास तौरा पर) अजाजत नेई देऐ जां आपूं अल्लाह मेरे आस्तै कोई रस्ता नेई कड़्ढी देऐ, अ'ऊं इस देशै गी नेई छोड़ड ते ओह (अल्लाह) फैसला करने आहलें चा सारें शा बेहतर फैसला करने आहला ऐ ॥ 81 ॥

तुस अपने पिता कश परतोई जाओ ते जाइयै उसी आखो जे हे साढ़े पिता! थुआड़े निक्के जागतै जरूर चोरी कीती दी ऐ ते असें थुआड़े कनै ऊऐ सनाया ऐ जेहदा असेंगी इलम ऐ ते अस अपनी नजरें/अकखें शा ओहलै आहली गल्ला दी पहाजत नथे करी सकदे ॥ 82 ॥

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا سَيِّئًا
كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَاتٍ إِنَّا نُرِيدُكَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٩﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا
مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا نَظْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ
كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ
عَلَيْكُمْ مَوْتَقَاتٍ مِنَ اللَّهِ وَمَنْ قَبْلُ مَا
فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ
الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ
لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨١﴾

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ
ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا لِلْعَيْبِ حَفِظِينَ ﴿٨٢﴾

उसने गलाया जे में अपनी परेशानी ते दुख-दरद दी फरेआद अल्लाह अगें गै करनां ते अल्लाह नै गै मी ए सूझ-बूझ दिती दी ऐ जो तुंदे कश नेई ऐ। ॥ 87 ॥

हे मेरे बच्चेओ! जाओ ते जाइयै यूसुफ़ ते ओदे भ्राऽ गी तुप्पो। अल्लाह दी किरपा कनै तुस नराश नेई होंगे। असल गल्ल एह ऐ जे अल्लाह दी मेहर शा नाबर लोकें दे अलावा होर कोई बी नराश नेई होंदा। ॥ 88 ॥

तां जदू ओ (परतियै फी) उस (यूसुफ़) कश आए तां उसने आखेआ जे हे सरदार! असेंगी ते साढ़े परिवार गी बड़ी तंगी पुज्जी ऐ ते असें बिल्कुल थोड़ा हारा सरमाया गै आंहदे दा ऐ। इस आस्ते तुस (परोपकार दे रूप च) असेंगी (साढ़ी मांग मताबक) गल्ला देई देओ ते किश दान दे रूपै च (बी किश ज्यादा) देओ। यकीनन अल्लाह दान देने आहले गी बदले च मता किश दिंदा ऐ। ॥ 89 ॥

उसनै आखेआ जे क्या तुसेंगी अपना ओह बरताऽ चेता ऐ जो तुसें यूसुफ़ ते ओहदे भ्राऽ, कनै कीता हा जद के तुस (अपने बुरे कर्म दे बुरे परिणाम थमां) अनजान हे। ॥ 90 ॥

ओह बोल्ले जे क्या सचें गै तुस गै यूसुफ़ ओ? उसनै आखेआ जे हां! में गै यूसुफ़ आं ते एह मेरा भ्राऽ ऐ। अल्लाह नै साढ़े पर अपार किरपा कीती दी ऐ। सच्ची गल्ल एह ऐ जे जेहका (आदमी) धीरजै शा कम्म लै ते सबर करी लै तां अल्लाह ऐसे परोपकारियें दा हक्क कदें बी नेई रखदा। ॥ 91 ॥

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بِنِيٍّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

بِنِيٍّ أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ
وَآخِيهِ وَلَا تَأْتِيَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ
إِنَّهُ لَا يَأْتِيَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا
الْقَوْمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسَّنَا وَأَهْلَنَّا الضُّرَّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ
مُرْجَبَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا ۗ إِنَّ اللَّهَ بِجُرَيِّ الْمَتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَّا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ
وَآخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا إِيَّاكَ لَأَنْتَ يُوسُفَ ۗ قَالَ أَنَا
يُوسُفَ وَهَذَا أَخِي ۗ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا
إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩١﴾

उनें आखेआ, जे असेंगी अल्लाह दी सघंद ऐ, अल्लाह नै तुसेंगी साढ़े शा उप्पर दरजा दिते दा ऐ अस पक्के गुनाहगार हे। ॥ 92 ॥

उसनै आखेआ जे हून तेरे पर कुसै किसमा दी लानत-मलामत¹ नैई होग ते अल्लाह बी तुसेंगी बख्शी देग ओह सारे रैहम-दिला आहलें शा बी उप्पर रैहम-दिल ऐ। ॥ 93 ॥

तुस मेरा एह कुर्ता लेई जाओ ते इसी मेरे पिता हुंदे सामने रखेओ। इसी दिक्खियै ओह मेरे बाँरे सब किश² जान्नी जांडन ते तुस अपना सारा टब्बर बी मेरे कश लेई आवेओ ॥ 94 ॥
(रुकू 10/4)

ते जिसलै (उंदा) काफला (मिसर थमां) चलेआ तां उंदे पिता नै लोकें गी गलाया जे ऐसा निं होऐ जे तुस मिगी झुठेरन लगो, तां (में एह जरूर आखड जे) मिगी यूसुफ दी खुशबू आवा दी ऐ ॥ 95 ॥

उनें (लोकें) आक्खेआ जे यकीनन तुगी अपनी पिछली भुल्लै दा पछतावा सताऽ करदा ऐ ॥ 96 ॥

इस आसतै जि'यां (यूसुफ दे मिली जाने दा) शुभ समाचार देने आह्ला (हजरत याकूब कश) आया तां उसने उस (कुर्ते) गी उसदे

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اَنرَك اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخٰطِئِيْنَ ﴿٩٢﴾

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيكُمُ الْيَوْمَ ط يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ ۗ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّحِيْمِيْنَ ﴿٩٣﴾

اِذْ هَبُوْا بَقِيْعِيْصٰى هٰذَا فَاَلْقُوْهُ عَلٰى وِجْهِ اَبِيْ يٰٓاَتٍ بَصِيْرًا ۗ وَاَتُوْنِيْ بِاَهْلِكُمْ اٰجْمَعِيْنَ ﴿٩٤﴾

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيْرُ قَالَ اَبُوْهُمُ اِنِّيْ لَاجِدٌ رِّيْحَ يُوْسُفَ لَوْلَا اَنْ تُفَنِّدُوْنِ ﴿٩٥﴾

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِيْ ضَلٰلِكَ الْقَدِيْمِ ﴿٩٦﴾

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيْرُ اَلْقٰهُ عَلٰى وِجْهِهِ فَارْتَدَّدَ بَصِيْرًا ۗ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّيْ

1. इस जगह इतिहास दी उस घटना दा अध्ययन बी करी लैना चाहिदा जो मक्का दी विजय दे बाद इक्रमा ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कनै बीती। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दा खिमादान जकीनन हजरत यूसुफ दे खिमादान शा मता ज्यादा हा की जे हजरत यूसुफ ने अपने पिता दे पुत्रे गी माफ कीता हा, पर हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. ने अपने कट्टर दुश्मन दे पुत्रे गी माफ कीता।
2. हजरत यूसुफ गी जकीन हा जे मेरे पिता गी अजे तक एह कुर्ता याद होना जेहका में गिरफतार होने मौके लाए दा हा! जिसलै कुर्ता उंदे सामने रखेआ जाहग तां ओह समयी जांडन जे यूसुफ जीदा ऐ ते एह ओहदा गै पुराना कुर्ता ऐ।

सामने रक्खी दिता, जेहदे नै ओह सारी गल्ल समझी गेआ ते आक्खेआ जे-केह में तुदे नै नथा आक्खेआ जे में अल्लाह दी किरपा कनै ओह सब जानना जो तुस नेई जानदे ॥ 97 ॥

उसलै उनें (अर्थात् यूसुफ दे भ्राएं) आक्खेआ जे-हे पिता हजूर! तुस साढ़े आस्तै (अल्लाह अगें) साढ़े गुनाहें दी माफी बाँरे प्रार्थना करो। अस सच्चें गै अपराधी आं। ॥ 98 ॥

उसनै आक्खेआ जे में थुआड़े आस्तै जरूर रब्ब अगें माफ करी देने दी प्रार्थना करड। यकीनन ओ बड़ा बख्खानहार ऐ ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 99 ॥

फी जदू ओ यूसुफ कश पुज्जे तां उसने अपने माता-पिता गी अपने कश थाहर दिता ते गलाया जे अल्लाह दी इच्छा मताबक तुस सारे दे सारे मिसर च अमन-अमान कनै दाखल होई जाओ ॥ 100 ॥

ते उसनै अपने माता-पिता गी अपने सिंहासन पर बठाया ते ओ सारे इसदे कारण (अल्लाह दा शुकर करदे होई) सजदा च डिग्गी पे ते उस (यूसुफ) नै आक्खेआ जे हे मेरे पिता-एह मेरे पैहलें दिक्खे दे सुखने दा फलादेश¹ ऐ। अल्लाह नै उसी पूरा करी दिता ऐ ते उसनै मेरे पर एह बड़ा स्थान कीता ऐ, की जे उसनै पैहलें मिगी क़ैदखाने चा कड्ढेआ, फी तुसेंगी जंगलै चा कड्ढेयै (मेरे कश) आहदा इसदे बावजूद जे शतान नै मेरे ते मेरे

أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٨﴾

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٩﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبِيهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلْنَا رُبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ

1. हज़रत यूसुफ नै सुखने च दिक्खेआ हा जे सारे नखतर ते चन्न-सूरज मेरे कारण सजदा करा दे न। एह गल्ल पूरी होई गई। ते अज्ज तुस लोक मेरे मिली जाने दी खुशी च अल्लाह गी सजदा करा करदे ओ।

भ्राएं बशकार फुट्ट पाई दिती दी ही। मेरा रब्ब जेहदे नै चांहदा ऐ किरपा दा ब्यहार करदा ऐ। यकीनन ओह बड़ा जानी-जान ऐ ते हिकमत आह्ला ऐ ॥ 101 ॥

ऐ मेरे रब्ब! तोह मिगी क्हुमत दा इक हिस्सा बी दिते दा ऐ ते स्वप्न- फल दा बी किश इलम तूं मिगी बख्खे दा ऐ। हे धरती ते गासैं दे सिरजनहार! तूं गै इस लोक ते परलोक च मेरा मददगार ऐं। (जिसलै बी मेरा खीरी बेला आवै) तूं मिगी पूर्ण आज्ञाकारी होने दी दशा च मौत दे ते नेक (लोकें) कनै मलाई दे ॥ 102 ॥

(हे साढ़े रसूल) ए गौबी समाचारें! (पेशगोई) बिच्चा ऐ जिसी अस वह्नी (दे द्वारा तेरे पर जाहर) करने आं ते जिसलै ओ (यानी तेरे बैरी तेरे बरुद्ध) योजनां बनांदे (खड़जैतर रचदे) आखर सब इक-रास होए हे तां तूं (उस बेलै) उंदे कच्छ नैई हा ॥ 103 ॥

ते चाहे तेरी (किन्नी बी) इच्छा होऐ (जे सारे लोक सचाई दी राह पर चलने आहले बनी जान) फी बी मते सारे लोक कदें बी इस (धर्म-ईमान दे) रस्तै नैई चलडन ॥ 104 ॥

ते तूं इस (शिक्षा ते प्रचार) दे बारे च उंदे शा किश बदला निं मंगदा। एह ते सारे ज्हानें (ते सारे लोकें) आस्तै इक नसीहत (प्रतिशठा) दा कारण ऐ ॥ 105 ॥ (रुकू 11/5)

الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقِّنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَجْرٍ إِنَّهُمُ الْآلَاءُ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

1. अर्थात् एह इक कहानी नैई बल्के इक भविकखवाणी ऐ जे तेरे कनै बी ऐसा गै होने आह्ला ऐ। फी समा औने पर ऐसा गै होआ।

ते आसमानें ते जमीन च किन्ने गै नशान न जिंदे कन्नुआं ए लोक मूंह फेरियै लंघी जंदे न ॥ 106 ॥

ते उंदे चा मते सारे लोक अल्लाह पर ईमान नेई रखदे पर इस हालत च ओ कन्नै-कन्नै शिर्क बी करदे जंदे न ॥ 107 ॥

तां के एह लोक इस गल्ला शा निडर (ते सुरक्खत) होई गोदे न जे उंदे पर अल्लाह दे अजाबें चा कोई इक अजाब आई जा ते अचानक उंदे पर ओह घड़ी आई जा (जेहदी सूचना पैहलें गै दिती जाई चुकी ऐ) ते उनेंगी पता बी नेई लग्गै ॥ 108 ॥

तू आख जे एह मेरा रस्ता¹ ऐ। में ते अल्लाह आहले पासै बुलान्ना ते जि'नें सच्चे मनें मेरा अनुसरण कीता ऐ, में ते ओ सारे दे सारे अटल विश्वास² पर कायम आं। अल्लाह पाक ऐ ते में मुश्रिकें बिच्चा नेई आं ॥ 109 ॥

ते तेरे शा पैहलें बी अस (लोकें दी हदायत आस्तै सदा) इ'नें (संसार दी) बस्तियें च रौहने आहले पुरशें गी गै, जिंदे पर अस अपनी वह्नी उतारदे हे, रसूल बनाइयै भेजदे रेह आं। तां केह इ'नें लोकें धरती पर फिरी-दुरियें नेई दिक्खेआ जे जेहके लोक इंदे शा पैहलें (नबियें दे बरोधी) हे, उंदा परिणाम कैसा निकलेआ हा? यकीनन आखरत दा घर उनें लोकें आस्तै अति उत्तम ऐ जिनें

وَكَايُنُ مِنْ أَيْتٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠٧﴾

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ
اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ
بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجَالًا نُوحِيَ
إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَلَكِنَّ الْأَخْرَجَ حَيْرٌ
لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

1. अर्थात् मेरा ब्यहार अल्लाह दे सच्चे रस्तै पासै लोकें गी प्रेम-पूर्वक बुलाना ऐ नां के उंदे पर अत्याचार करना।
2. अर्थात् अस हर गल्ला गी युक्ति ते प्रमाण कन्नै मन्ना करने आं। कपोल-कल्पत गल्लें जां ढकौंसलें दे अधार पर ईमान नेई आनदे।

संयम शा कम्म लैता । फी केह तुस समझदारी
शा कम्म नेई लैंदे ॥ 110 ॥

ते जिसलै (इक पासै ते) रसूल उंदे शा
नराश¹ होई गे ते (दूई बक्खी) उंदा (इन्कार
करने आहले लोकें दा) एह बचार पक्का
होई गेआ जे उंदे कन्नै (वह्नी दे नांऽ पर)
झूठी गल्लां आखियां जा करदियां न तां
(उसलै) उंदे (रसूलें) कश साढ़ी मदद पुज्जी
गेई ते जिनें गी अस बचाना चांहदे हे, उनेंगी
बचाई लैता ते साढ़ा अजाब अपराधी लोकें
परा कदें बी हटया नेई जाई सकदा ॥ 111 ॥

यकीनन इनें लोकें दी चर्चा च अक्लमंदें आस्तै
शिक्षा ऐ। एह ऐसी गल्ल नेई ऐ जो मनघड़त
होऐ, बल्के एह अपने शा पैहलें आहली
(अल्लाह दी कताब दी भविक्खवाणियें) गी
पूर्ण रूप च पूरा करने आहली ऐ ते हर इक
गल्ला गी बिस्तारपूर्ण बर्णन करने आहली ऐ
ते जेहके लोक ईमान आहनदे न उंदे आस्तै
हदायत ते पैहमत ऐ ॥ 112 ॥ (रुकू 12/6)

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ
قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ
نَشَاءُ ۗ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي
الْأَلْبَابِ ۗ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِن
تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ
شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

1. किश भाष्यकार लिखदे न जे जिसलै रसूल खुदाई अजाबें दे औने पर नराश होई गे पर असें ए अर्थ लैते
दा ऐ जे जिसलै रसूल लोकें दे ईमान आहनने शा नराश होई गे ते इन्कार करने आहलें बी विश्वास करी
लैता जे उनेंगी जे किश सुनाया जा करदा ऐ ओ वह्नी नेई ऐ बल्के ओ रसूल दी मनघड़त ते झूठी गल्लां
न।

सूर: अल्-रअद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत

एहदियां चरताली आयतां ते छे रूकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै, जेहका अनंत किरपा करने आहला ऐ, बार-बार देआ करने आहला ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

अलिफ़, लाम, मीम, रा।¹ में अल्लाह बड़ा जानने आहला, बड़ा दिक्खने आहला आं। एह कामल कताब दियां आयतां न ते जेहका कलाम तेरे रब्ब पासेआ तेरे पर उतारेआ गेआ ऐ, ओह बिल्कुल सच्च ऐ, पर मते सारे लोक एहदे थमां नाबर न ॥ 2 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसनै बगैर थ'म्मै-थम्होड़ें आसमानें गी उच्चा रक्खे दा ऐ, जो तुस दिक्खा बी करदे ओ ते फी ओह अर्श (सर्वोच्च सिंहासन) पर बराजमान होआ ते उसने सूर्य ते चंद्रमा गी थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ। फी हर इक नखतर इक निश्चत अबाधि तगर (अपने क्रम मताबक) चला करदा ऐ। ओह अल्लाह हर इक गल्ला दा प्रबंध करदा ऐ ते अपनी आयतां खोहली-खोहली ब्यान करदा ऐ तां जे तुस लोक अपने रब्ब कन्नै मिलने दा पूरा-पूरा यकीन रक्खो ॥ 3 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَرَّاتِ تِلْكَ آيَاتِ الْكِتَابِ وَالَّذِي
أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ②

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِعَمْرِ
تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُّسَيِّئٌ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يَفْصِلُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ③

1. तफसील आस्तै दिक्खो सूर:-बकरा: आयत 2

ते ओह तेरे शा भलाई दी निसबत बुराई दे तौले औने दी मंग करा करदे न। हालांके इंदे शा पैहलें (ऐसे लोकें पर) हर चाल्ली दे नसीहतू आहले अजाब आई चुके दे न, ते तेरा रब्ब सच्चें गै लोकें गी उंदे अत्याचारें दे बावजूद बी (बिना कुसै शक्क शुबह दे) माफ करने आहला ऐ ते इससे चाल्ली तेरा रब्ब सख्त स'जा देने आहला ऐ ॥ 7 ॥

ते जेहके लोकें इन्कार कीता ऐ, आखदे न एहदे पर उसदे रब्ब पासेआ कोई नशान की नेई तुआरेआ गेआ? हालांके तू सिर्फ सचेत करने आहला ते डराने आहला ऐ? ते हर इक जाति आस्तै (अल्लाह पासेआ) इक मार्ग दर्शक भेजेआ जाई चुके दा ऐ ॥ 8 ॥
(रुकू 1/7)

अल्लाह उसी (चंगी चाल्ली) जानदा ऐ जिसी हर मादा (बतौर हमल) चुक्की रखदी ऐ ते (उसी बी) जिसी गर्भाशय खराब करी (गराई) दिंदे न ते (उसी बी) जिसी ओह बधांदे न, उस कश जरूरता मताबक हर चीज मजूद ऐ ॥ 9 ॥

ओह छप्पे दे ते बंदोए दे, दौनें गी जानने आहला ऐ। ओह बड़े सम्मान आहला ते बड़ी शान आहला ऐ ॥ 10 ॥

तुंदे चा जेहड़ा गल्ला गी छपांदा ऐ ते ओह बी जेहका उसी जाहर करदा ऐ (उसदे ज्ञान दे मताबक ओह दमै) बराबर न ते ओह बी जेहका रातीं छप्पी रौंहदा ऐ ते जेहका दिनें चलदा ऐ (बराबर न) ॥ 11 ॥

ओहदे आहले पासेआ इस रसूल दे अगें बी ते उसदे पिच्छें बी (इक-दूए दे कनै-कनै)

وَيَسْعَجُونَكَ بِالسَّبِيحَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُثَلَّثُ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَذُو مَعْفِرٍ وَلِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ①

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ
عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ②

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَى وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدَادُ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ
بِمِقْدَارٍ ③

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ ④

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَأُ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ⑤

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ

औने आह्ला (फ़रिश्ते दा) इक दल (रक्षा आस्तै) नयुकत ऐ, जेहका अल्लाह दे आदेश मताबक इस दी रक्षा करा करदा ऐ। अल्लाह कदें बी कुसै जाति दी हालत गी नेई बदलदा, जद तक के ओह आपू अपनी हालत गी नेई बदलै¹ ते जिसलै अल्लाह कुसै जाति आस्तै अज़ाब भेजने दा फैसला करी लैदा ऐ तां उस अज़ाब गी हटाने आह्ला कोई नेई होंदा ते नां गै उसदे सिवा उंदा कोई दूआ मददगार होई सकदा ऐ ॥ 12 ॥

ऊऐ ऐ जेहका तुसेंगी बिजली (दी चमक) दसदा ऐ। डर आस्तै बी ते लालच आस्तै बी ते इक बोझल बदल गी (उच्चा) चुक्की दिंदा ऐ ॥ 13 ॥

ते (बिजली दी) कड़क उसदी स्तुति दे कनै-कनै उसदी पवित्तरता दा गुणगण बी करदी ऐ ते फ़रिश्ते बी उसदे भै कारण ऐसा गै करदे न ते ओह कड़कदी बिजलियां बी भेजदा ऐ, फी जिंदे पर ओह चांहदा ऐ, उनेंगी सुटदा ऐ ते ओह अल्लाह दे बारे च झगड़ा करदे होंदे न, हालांके ओह सख्त अज़ाब देने आह्ला ऐ ॥ 14 ॥

नेई टलने आह्ला बुलावा उससै दा ऐ ते जिनेंगी ओह लोक उसदे सिवा पुकारदे न ओह पुकार दा कोई उत्तर नेई दिंदे पर उंदा कम्म उस व्यक्ति आंगर ऐ जेहका अपने दमै हत्थ पानी आहले पासै बधाऽ करदा होऐ तां जे ओह (पानी) ओहदे मूहें तक पुज्जी जा पर ओह पानी ओहदे मूहें तक कदें बी नेई पुज्जग ते इन्कार करने आहले लोकें दी चीख-पुकार ब्यर्थ चली जाग ॥ 15 ॥

يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۗ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ ۗ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ۝۱۲

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝۱۳

وَيَسِيخُ الرِّعْدَ بِجَهَدِهِ وَالْمَلَائِكَةَ مِنْ خِيفَتِهِ ۗ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ ۗ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ۝۱۴

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۗ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ يَبِيلُغُ قَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۗ وَمَا دَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝۱۵

1. बिबरण आस्तै दिक्खो सूर: अन्फाल टिप्पणी आयत 54

ते जेहके (वजूद) आसमानें च न जां जमीन च न, उंदे साये बी खुशी कन्नै जां दुखी होइयै, हर संज-सवैरे अल्लाह गी गै सजदा¹ करदे न ॥ 16 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे (दस्सो) आसमानें ते जमीन दा रब्ब कु'न ऐ? (इसदा जवाब ओह ते केह देंडन) तू (आपू गै) आखी दे जे-अल्लाह! (फी तू उनेंगी) आखी दे जे क्या फी बी उस (अल्लाह) दे सिवा तुसें अपने आस्तै ऐसे मददगार बनाई रखे दे न जेहके आपू अपने आप गी बी नफा पुजाने दी शक्ति नेई रखदे ते नां गै कुसै नुक्सान गी रोकने दी? ते उनेंगी आखी दे जे क्या अ'न्ना ते सज्ज्जर (दिक्खने आह्ला) बराबर होई सकदा ऐ? जां क्या न्हेरा ते लो बराबर होई सकदी ऐ? क्या उनें अल्लाह दे ऐसे शरीक (साझी) बनाई रखे दे न जिनें उसदे आंगर कोई ऐसी मखलूक पैदा (सिरजना) कीती ऐ जेहदे करिये (उसदी ते दूए शरीके (साझिये) दी) पैदा कीती दी मखलूक उंदे आस्तै मुशतबह (संदिग्ध) होई गेई होऐ? तू उनेंगी आखी दे जे अल्लाह गै हर चीजा दा सिरजनहार ऐ ते ओह पूरी चाल्ली इक्कला (ते हर-इक चीजा पर) कामिल (संपूर्ण) अधिकार रखने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

उसनै गासै थमां किश पानी तुआरेआ, फी ओदे ने केई वादियां रुदन लगियां ते उस हाडै दे उप्पर औने आहली झग्ग चुक्की लैती ते जिस धातु गी ओह कोई बंधा जां घरेलू प्रयोग दा समान बनाने आस्तै अग्गी च तपांदे न उस धातु

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طُوْعًا وَّ كَرْهًا وَّ ظِلْمًا يَبْاْعُدُوْا وَاْلَاَصْلٰلِ ۝

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاَتَّخَذْتُمْ مِنْ دُوْنِهٖ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّ لَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَّ الْبَصِيْرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَّ النُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخٰلِقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَّ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةً يَقْدَرُهَا فَلَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَّ هٰذَا يُوقَدُوْنَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ اِتِّعَاءً حَلِيَةً اَوْ

1. इस दा एह मतलब नेई जे ओह मनुखै आंगर सजदा करदे न। सजदा दा अर्थ आज्ञा-पालन करना होंदा ऐ ते आयत दा ए मतलब ऐ जे सारी कायनात रात-दिन कुदरती कानूने दी आज्ञा दा पालन करने च लगगी दी ऐ।

च बी उस हाड़ै जनेही झग होंदी ऐ। अल्लाह इसै चाल्ली सच्च ते झूठ दे फर्क गी स्पष्ट करदा ऐ। फी सुट्टी गेदी झग नश्ट होई जंदी ऐ, पर जेह्डी चीज मानव-समाज आसै फायदेमंद होंदी ऐ ओह प्रिथ्वी¹ च स्थित रौहदी ऐ। अल्लाह सारी गल्लें गी इसै चाल्ली (खोहलियै) ब्यान करदा ऐ ॥ 18 ॥

जिनें लोकें अपने रब्ब दी आज्ञा दा पालन कीता उंदे आसै कामयाबी ऐ ते जिनें उसदी आज्ञा दा पालन नेई कीता (उंदी हालत ऐसी होगे) जे किश बी प्रिथ्वी च है जेकर ओह सारे दा सारा उंदा होंदा ते उसदे बराबर होर बी, तां ओह ओह सारा धन देइयै (अजाब थमां) बचने दी कोशश करदे। उंदे आसै बुरे परिणाम आह्ला स्हाब निश्चत ऐ ते उंदा ठकाना नरक ऐ ते ओह बास करने दी ट्रिस्टी कनै अत्त गै बुरा स्थान ऐ ॥ 19 ॥ (रुकू 2/8)

जेहड़ा आदमी जानदा ऐ जे जेहका कलाम तेरे रब्ब पासेआ तेरे पासे तुआरेआ गेआ ऐ ओह बिल्कुल सच्च ऐ, तां क्या ओह उस आदमी जैसा (होई सकदा) ऐ जेहका अ'न्ना ऐ? (नेई, की जे) बुद्धिमान गै उपदेश प्राप्त करदे न ॥ 20 ॥

ऐसे लोक जेहके अल्लाह कनै कीते दे बा'यदे गी पूरा करदे न ते उस पक्के बा'यदे गी नेई तोडदे ॥ 21 ॥

ते जेहके लोक उनें सरबंधें गी सदा कायम रखदे न जिनेंगी कायम रखने दा अल्लाह ने आदेश दिते दा ऐ ओह अपने रब्ब शा डरदे न ते बुरे परिणाम आहले स्हाब थमां भै खंदे न ॥ 22 ॥

مَتَاعِ رَبِّدِّ مِثْلَهُ ۖ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ۝

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْخَيْرُ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ لَا يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۗ وَأُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ ۗ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَتَّقُونَ
الْمِيثَاقَ ۝

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ
سُوءَ الْحِسَابِ ۝

1. अर्थात् अल्लाह पासेआ बिपता औने दे फलसरूप जेहके लोक फायदामंद होंडन ओह सुरखत रखे जांडन, पर जेहके लोक नकारा ते पतित होंडन उंदा सर्वनाश करी दित्ता जाग।

ते ओह लोक जिनें अपने रब्ब दी खुशी पाने आसतै धीरज थमां कम्म लैता ऐ ते नमाज गी चंगी चाल्ली पूरा कीता ऐ ते जे किश असें उनेंगी दिता ऐ ओहदे चा छप्पियै (बी) ते जाहरा बी (साढ़ी राह पर) खर्च कीता ऐ ते (जेहके) बदी गी नेकी राहें दूर करदे (रौहदे) न उंदे आसतै उस घरे दा उत्तम परिणाम निश्चत ऐ ॥ 23 ॥

अर्थात् मुस्तकिल रिहायश दे बाग जिदे च ओह (आपू बी) दाखल होंडन ते उंदे कनै उंदे पुरखें ते उंदी त्रीमते ते उंदी नसलें चा बी (ओह लोक) जिनें नेकी गी अपनाए दा होग (उस च दाखल होडन) ते हर दरवाजे थमां फरिश्ते उंदे कश औडन ॥ 24 ॥

(ते आखडन) थुआड़े आसतै सलामती ऐ, की जे तुस धीरजवान रेह। इस आसतै (हून दिक्खो, थुआड़े आसतै) इस घर दा किन्ना अच्छा परिणाम ऐ ॥ 25 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह दे (कनै कीते गेदे) पुख्ता ऐहद गी पक्के इकरार दे बा'द त्रोड़ी दिंदे न ते अल्लाह ने जिस रिश्ते गी कायम रक्खने दा आदेश दिता हा उसी तोड़ी दिंदे न ते धरती पर फ़साद करदे न, उंदे आसतै (अल्लाह पासेआ) दुतकार निश्चत ऐ ते उंदे आसतै इक बुरा घर बी निश्चत ऐ ॥ 26 ॥

अल्लाह जेहदे आसतै चांहदा ऐ (ओहदे आसतै) रिजक बधाई दिंदा ऐ ते जिंदे आसतै चांहदा ऐ (उं'दे आसतै) तंगी करी दिंदा ऐ ते एह लोक संसारक जीवन पर गै खुश होई गेदे न, हालांके एह संसारक जीवन आखरत दे मकाबले च ममूली हारा ते अस्थाई समान ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/9)

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ
مِّنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

سَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ
عُقْبَى الدَّارِ ۝

وَالَّذِينَ يَبْقُصُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ
بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ
بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۝

ते जिनें लोकेँ (तेरा) इन्कार कीता ऐ ओह आखदे न जे एहदे रब्ब पासेआ कोई नशान की नेई तुआरेआ गेआ? तू आखी दे जे अल्लाह जिसी चांहदा ऐ उसदा बिनाश करी दिंदा ऐ ते जो (ओहदे पासै) झुकदा ऐ उसी अपने पासै औने दा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 28 ॥

अर्थात जेहड़े लोक ईमान ल्याए होन ते उंदे दिल अल्लाह दी याद शा खुशी मसूसदे होन (उनेंगी हदायत दिंदा ऐ)। इस आस्तै समझी लैओ जे अल्लाह दी याद शा गै दिल संतुश्टी पांदे न ॥ 29 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें शुभ (ते परिस्थिति दे मताबक) कर्म कीते दे न उंदे आस्तै परमानंद ऐ ते लौटने (बापसी) दा उत्तम स्थान निश्चत ऐ ॥ 30 ॥

इससै (किसम दा अन्जाम पाने) लेई असें तुगी इक ऐसी कौम च भेजेआ ऐ जेहदे शा पैहलें केई जातियां (औने आहले दी राह दिखदी) होई चुकी दियां न तां जे जो (कलाम) असें तेरे पासै वह्दी कीता ऐ तू ओह उनेंगी पढ़िये सुनाऽ की जे ओह रहमान (खुदा) दी मेहर दा इन्कार करा करदे न। तू आख एह मेरा रब्ब ऐ, इसदे सिवा कोई पूजने जोग नेई। में ओहदे पर गै भरोसा कीता ऐ ते हर पल उस दे गै अगें झुकना ॥ 31 ॥

ते जेकर कोई ऐसा कुरआन होऐ जेहदे द्वारा (निशान दे रूपै च) पबतें गी (उंदे मूल स्थानें थमां हटाइयै) चलाया गेआ होऐ जां उसदे द्वारा धरती दे टुकड़े-टुकड़े कीते गे होन जां उसदे द्वारा मुड़दें कनै गल्ल -बात कीती गेई होऐ तां के एह लोक उस पर ईमान ल्यौंउन? (कदें

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُصَلِّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ۗ

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۗ

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسَنُ مَا أَجَبَ ۗ

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِّتَتْلُوا عَلَيْهِمُ الذِّكْرَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ ۗ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ۗ

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهِ الْمَوْتُ ۗ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ أَفَلَمْ يَأْتَسِرْ

बी नेई) बल्के (ईमान ल्यौने दा) फैसला पूरे तौरा पर अल्लाह दे हत्थें च ऐ।¹ क्या जो (लोक) ईमान ल्याए न उ'नेंगी (अजें तक) पता नेई चलेआ जेकर अल्लाह चांहदा तां सारे लोकें गी हदायत देई दिंदा। ते (हे रसूल!) जिनें लोकें तेरा इन्कार कीता ऐ तां उंदे पर इस लेई सदा गै कोई ना कोई मसीबत औंदी रौहग जां उंदे घरें दे लागै उतरदी रौहग, इत्थें तक जे अल्लाह दा आखरी बांयदा (यानि मक्का दी बिजे) आई जाग अल्लाह इस बा'यदे दे बरुद्ध कदें बी नेई करोग ॥ 32 ॥ (रुकू 4/10)

ते तेरे शा पैहले (औने आहले) रसूलें कनै (बी) मखौल कीता गेआ हा जिस पर में उनें लोकें गी जिनें इन्कार कीता हा(किश समे आसतै) ढिल्ल दिती, फी में उंदा बिनाश करी दिता । हून दिक्खो मेरी स'जा कैसी (सख्त) ही ॥ 33 ॥

तां केह ओह (अल्लाह) जो हर- इक आदमी दे कर्म दा नगरान ऐ (उंदे शा निं पुच्छग) ते उ'नें ते अल्लाह दे नेकां शरीक (बी) बनाए दे न उनेंगी आखो -तुस इंदे (बनावटी खुदाएं दे) नांउ (ते) दस्सो। जां क्या तुस (लोक) इस (खुदा) गी कोई ऐसी गल्ल दसगे जेहकी प्रिथ्वी पर मजूद ते है, पर ओह (उसी) जानदा नेई जां तुस सिर्फ एह गल्लां मूहा करदे ओ? बल्के जिनें लोकें इन्कार कीते दा ऐ, उनेंगी उंदी अपनी गै फरेबकारी खूबसूरत (शक्ल च) दस्सी गेई ऐ ते उनेंगी स्हेई रस्ते थमां हटाई दिता गेआ ऐ ते जिसी अल्लाह नश्ट करै उसी रस्ता दस्सने आहला कोई नेई (मिली सकदा) ॥ 34 ॥

الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تُوْشَّاءَ اللَّهُ لَهُدًى
النَّاسِ جَمِيعًا ۖ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا
تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ
قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ ۗ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿۳۲﴾

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلِنا مِنْ قَبْلِكَ
فَأْمَلَيْتُمْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿۳۳﴾

أَفَمَنْ هُوَ قَابِئًا عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ۗ قُلْ
سَمُّوهُمْ ۗ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
الْأَرْضِ أَمْ بَيَّاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ۗ بَلْ رُئِيتَ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ هَادٍ ﴿۳۴﴾

1. अर्थात् इन्कार करने आहलें पर अजाब पर अजाब और ते इक लश्कर दे बा'द दूआ लश्कर चढ़ाई करग।
ते आखरी लश्कर उंदे घरें दे लागै जाई उतरग। यानी मक्का पर हमला होग।

उंदे आस्तै इक अजाब(ते) इससै जीवन च निश्चत ऐ ते आखरत दा अजाब ते यकीनन होर (बी) सख्त होना ऐ। ते उनेंगी अल्लाह (दे अजाब) थमां बचाने आह्ला कोई बी नेई होग ॥ 35 ॥

संयमी लोकें गी मसाल दे तौरा पर जिस जन्नत दा बा'यदा दित्ता गेदा ऐ ओ (एह ऐ जे) उसदे (बूहटें दे साए) थल्लै नैहरां बगा दियां होड न। उसदा फल बी म्हेशां रौहने आह्ला होग ते उसदा साया (बी)। एह उनें लोकें दा परिणाम होग जिनें संयम अखत्यार कीता ते इन्कार करने आहल्लें दा अंजाम (दोज़ख दी) अगग होग ॥ 36 ॥

ते जिनें लोकें गी असें एह कताब दिती ऐ ओह इस (कलामे इलाही) थमां जो तेरे पर नाज़ल कीता गेआ ऐ, खुश होंदे न, इनें (मुखतलिफ) गरोहें चा (किश) ऐसे (बी) न जेहड़े इसदे किश हिस्से दा इन्कार करदे न। तूं आख-मिगी (ते) इय्यै हुकम दित्ता गेदा ऐ जे अ'ऊं अल्लाह दी अबादत करां ते कुसैगी इसदा शरीक नेई बनां। अ'ऊं इससै पासै (तुसेंगी) बुलान्ना ते अ'ऊं बी इससै पासै झुकना ॥ 37 ॥

ते इससै चाल्ली असें इसी (कुरआन गी) बिस्तार कनै आदेश दे रूपै च उतारेआ ऐ ते (हे मुखातब) जे तूं इस इलम दे बा'द, जेहका तुगी हासल होई चुकेआ ऐ, इनें इन्कार करने आहल्लें दी इच्छेआएँ दी पैरवी कीती, तां अल्लाह दे मकाबले च तेरा नां (ते) कोई दोस्त होग ते नां (गै) कोई बचाने आह्ला (होग) ॥ 38 ॥ (रुकू 5/11)

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابٌ
الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ وَّاقٍ ۝

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ ۗ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۗ أُكُلُهَا دَائِمٌ
وَوَظْلُهَا ۗ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ
وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ۝

وَالَّذِينَ اتَّيَهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا
أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ
بَعْضَهُ ۗ قُلْ إِنَّمَا أَمِرتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ
وَلَا أُشْرِكَ بِهِ ۗ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مآبٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۗ وَلَئِنْ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ ۗ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَّالِيٍّ
وَلَا وَّاقٍ ۝

ते असें तेरे शा पैहलें (बी) केई रसूल भेजे हे ते उनेंगी बीबियां ते बच्चे बी दिते हे ते कुसै रसूल आस्तै ममकन नेई हा जे ओह अल्लाह दी आज्ञा दे बिना (अपनी कौम दे लागै) कोई नशान ल्यौंदा। हर इक कार्यक्रम आस्तै इक समां निश्चत ऐ ॥ 39 ॥

जिस चीजा गी अल्लाह चांहदा ऐ, मटांदा ऐ ते (जिसी चांहदा ऐ) कायम रखदा ऐ ते उससै कश सब आदेशें दा मूल (जद्द) ऐ ॥ 40 ॥

ते जिस (अजाब दे भेजने) दा अस उंदे कनै बा'यदा करने आं, जे अस उसदा कोई हिस्सा तेरे सामनै भेजियै तुगी दस्सी देचै (तां तूं बी उंदा अंजाम दिक्खी लैगा) ते (जे) अस (इस घड़ी शा पैहलें) तुगी मौत देई देचै (तां मरने दे बा'द तुगी उस दी असलीयत दा इलम होई जाग की जे) तेरे जिम्मै सिर्फ (साढ़े हुकम ते पैगाम) पुजाना ऐ ते उंदे शा स्हाब लैना साढ़ा कम्म ऐ ॥ 41 ॥

ते केह उनें नेई दिक्खेआ जे अस मुलख गी (चपासेआ) सबनें पासेआ घटांदे आवा करने आं। ते फैसला ते अल्लाह करदा ऐ। कोई इस दे फैसले गी बदलने आह्ला नेई। ते ओह तौले स्हाब लैने आह्ला ऐ ॥ 42 ॥

ते जेहके लोक इंदे शा पैहलें हे, उनें (बी नबियें दे खलाफ) उपाऽ कीते हे (पर उंदी कोई पेश निं चली)। इस आस्तै उपाऽ करना बी पूरी चाल्ली अल्लाह दे गै अधिकार च ऐ। हर शख्स जे किश (बी) करदा ऐ ओह

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمُ آزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرُسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٩﴾

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۗ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٤٠﴾

وَإِنْ مَا نَرِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفَّيْتِكَ فَأْتِمَّا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۗ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۗ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسِعَعِلْمُ الْكُفْرِ لِمَنْ

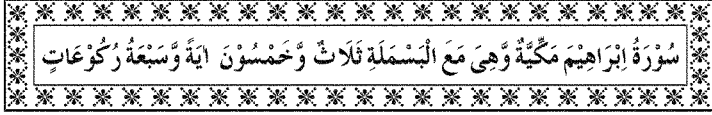
1. अर्थात् इक पासै ते मुलख दे कनारे मुसलमानों दे हत्थ आवा करदे न। दूर पासै प्रभावशाली ते प्रमुख घरानें दे नौ जुआन इस्लाम धर्म ग्रँहन करा करदे न। जियां अमर बिन आस, खालिद बिन वलीद, हज़रत उमर ते हज़रत अली बगैरा।

(अल्लाह) उसी जानदा ऐ ते इन्हें काफरें गी
तौले गै पता लगगी जाग जे उस औने आहले
घरै दा (अच्छा) अंजाम कोहदे आस्तै ऐ
॥ 43 ॥

ते जिनें लोकें तेरा इन्कार कीता ऐ ओह
आखदे न जे तूं खुदा दा भेजे दा नेई ऐं, तूं
उनेगी आख (जे) अल्लाह मेरे ते तुंदे बश्कार
काफी गुआह ऐ ते (इस्सै चाल्ली) ओह
(शख्स बी गुआह) ऐ जिस कश इस
(मकददस) कताब दा इलम (आई चुके
दा) ऐ ॥ 44 ॥ (रुकू 6/12)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا
قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

०००

सूर: इब्राहीम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तरुजा आयतां ते सत्त रुकू न।

(में) अल्लाह दा नां5 लेइयै, जो बे-हद कर्म
करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

अ'ऊ' अल्लाह दिक्खने आह्ला आं। (एह)
इक कताब ऐ जिसी असें तेरे पर इस लेई
तुआरेआ ऐ जे तू सारे लोकें गी इंदे रब्ब दे
हुकम कनै न्हेर-गफार चा कडिड्यै लेई
आहली बक्खी लेई आवैं। यानी प्रभुत्वशाली
ते स्तुतियें आहले अल्लाह दे रस्ते पासै (लेई
आवैं) ॥ 2 ॥

الرَّكِیْبَ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَیْكَ لِتُخْرِجَ
النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّوْرِ ۗ بِإِذْنِ
رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِیْزِ الْحَمِیْدِ ①

(ओह सर्व शक्तिमान ते तरीकें आह्ला खुदा)
अल्लाह गै ऐ। (ते) जेहका किश आसमानें
च ऐ ते जेहका जमीन च ऐ, सब उस दा ऐ।
ते (इसदा) इन्कार करने आहलें आस्तै इक
सख्ज अजाब निश्चत ऐ ॥ 3 ॥

اللّٰهُ الَّذِیْ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا
فِی الْاَرْضِ ۗ وَوِیْلٌ لِّلْکٰفِرِیْنَ مِنْ
عَذَابٍ شَدِیْدٍ ①

जो (इन्कार करने आहले) आखरत दे मकाबले
च इस संसारक जीवन गी तरजीह दिंदे न ते
(दूए लोकें गी बी) अल्लाह दे रस्ते थमां
रोकदे न ते इसी (अर्थात् संसारक जीवन गी
अपने मनै दे) टेढ़ेपन राहें हासल करना चांहदे
न। एह लोक दूर दी गुमराही च (पेदे) न
॥ 4 ॥

الَّذِیْنَ یَسْتَجِبُوْنَ الْحِیٰوةَ الدُّنْیَا عَلٰی
الْاٰخِرَةِ وَیَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ
وَيَبْغُوْنَهَا عَوْجًا ۗ اُولٰٓئِكَ فِی
صَلٰٓئِ بَعِیْدٍ ①

1. विवरण आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत 2

ते हर इक रसूल गी असें उस दी कौम दी जवान च गै (वह्नी देख्यै) भेजेआ ऐ तां जे ओह इनै गी (साहिबां गल्लां) खोहलिये दस्सै। फी (इस उपाऽ दे बाद) अल्लाह जिस्सी (हलाक करना) चांहदा ऐ हलाक करदा ऐ ते जिस्सी (कामयाब करना) चांहदा ऐ, उसी मंजिले मकसूद पर पुजाई दिंदा ऐ। ते ओह पूरे तौरा पर गालब (ते) हिक्मत आहला (अर्थात् प्रभुत्वशाली ते तत्त्वदर्शी) ऐ ॥ 5 ॥

ते (तेरे शा पैहलें) असें मूसा गी बी अपने नशानें कनै (एह हुकम देख्यै) भेजेआ हा जे अपनी कौम गी न्हेर-गफार चा कडिह्यै रोशनी च लेई आ ते उनेंगी अल्लाह दे इनाम ते उसदे अजाबें दा चेता कराऽ। (की जे) बिला शुबह इस च हर इक पूरे साबर (ते) पूरे शुकरगुजार आसतै केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 6 ॥

ते (हे श्रोता तूं उस वक्त गी बी याद कर) जिसलै मूसा ने अपनी कौम गी आखेआ हा (जे-ऐ मेरी कौम!) तुस अपने आप उप्पर अल्लाह दा (उस वक्त दा) इनाम याद करो जदूं उसने तुसेंगी फिरऔन दे साथियें शा इस हालत च बचाया हा जे ओह तुसेंगी सख्त अजाब दिंदे हे। थुआड़े पुत्तें गी मारी दिंदे हे। ते थुआड़ी त्रीमतें गी जिंदा रखदे हे ते इस च थुआड़े रब्ब पासेआ (थुआड़े आसतै) बड्हा भारी इम्तेहान हा ॥ 7 ॥ (रुकू 1/13)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै थुआड़े रब्ब नै (नबियें द्वारा) ऐलान कीता हा जे (ऐ लोको) अगर तुस शुकरगुजार बने तां में तुसेंगी होर बी ज्यादा देंग ते जे तुसें नाशुकरी कीती तां (याद रक्खो) मेरा अजाब यकीनन बड़ा सख्त (होंदा) ऐ ॥ 8 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ
قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ
يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ
وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدَّبِحُونَ
أَبْئَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۗ وَفِي
ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ۝

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ
لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ
إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ۝

ते मूसा ने (अपनी कौम गी एह बी) आखेआ हा (जे) जेकर तुस ते जेहके (दूए लोक) धरती पर बसदे न सब (सारे दे सारे) इन्कार करी देओ तां (उस च खुदा दा कोई नुक्सान नेई होई सकदा, की जे) अल्लाह यकीनन बे-न्याज़ (ते) अत्त गै तरीफे आहला ऐ ॥ 9 ॥

जेहके लोक तुंदे शा पैहलें हे यानी नूह दी कौम ते आद ते समूद जां जेहके लोक उंदे बा'द होए, क्या उंदे बारै दिल कंबाई देने आहली खबर, तुंदे तक नेई पुज्जी (ओह ऐसे मटाए गे जे) अल्लाह दे सिवा (हून) उनेंगी कोई (बी) नेई जानदा। (जिसलै) उंदे कश उंदे रसूल (साढ़े) रोशन नशान लेइयै आए-तां उनें उंदी गल्ल नीं मन्नी ते आखेआ (जे) जिस (तालीम) कनै तुगी भजेआ गेआ ऐ उस दा (ते) अस इन्कार करी चुके दे आं ते जिस गल्ला बख्खी तूं असंगी बुलाऽ करना ऐ उसदे मतल्लक अस इक-बे-चैन करी देने आहले शक्क च (पेदे) आं ॥ 10 ॥

उंदे पैगंबरें (उनेंगी) आखेआ (जे) क्या तुसेंगी अल्लाह दे बारै कोई शक्क ऐ जिसनै ए धरती ते गास पैदा कीते दे न। ओह तुसेंगी इस आस्तै बुला करदा ऐ तां जे ओह थुआड़े गुनाहें चा किश¹ गुनाह बख्खी देऐ ते इक निश्चत समे तक तुसेंगी ढिल्ल देऐ। उनें गलाया (जे) तूं (ते) साढ़े आहला लेखा गै इन्सान

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ①

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۗ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۗ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۗ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ②

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِ اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ يَدْعُوكُمْ لِيُقَفِّرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ قَالُوا إِنْ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ

1. किश दा एह मतलब नेई जे अल्लाह सिर्फ किश गुनाहें गी बख्खदा ऐ। बाकियें गी नेई बख्खदा। बल्के मतलब एह ऐ जे किश गुनाह जो इन्साने कनै तल्लक रक्खने आहले होदें न, जिना चिर लोक उनें गुनाहें दी माफी दूए लोकें शा नेई मंगी लैदें, उन्ना चिर ओह माफ नेई होदें। हां जिसलै कसूर करने आहले माफी मंगी लैन ते शर्मिदा होई जान, तां अल्लाह आपू अपने बंदें दे दिलें च प्रेरणा दिंदा ऐ जे ओह अपने उप्पर जुलम करने आहले लोकें गी बख्खीयै अल्लाह दे हार इनामें दे हक्कदार बनाऽ, ते ए इन्ना सस्ता सौदा ऐ जे ओह उसी जरूर कबूल करी लैदें न।

एँ। तुस चांहदे ओ जे जिस चीजा दी पूजा साढ़े पुरखे करदे आए न, असेंगी उस शा हटाई देगा। इस लेई (जेकर इस मामले च तू सच्चा ऐं तां) साढ़े कश कोई रोशन नशान लेई आ ॥ 11 ॥

उंदे पैगंबरें उनेंगी आखेआ (जे एह सच्च ऐ जे) अस थुआड़ै जनेह (गै) मनुक्ख आं पर (कनै गै एह बी सच्च ऐ जे) अल्लाह अपने बंदें चा जिस पर चांहदा ऐ, (खास) स्थान करदा ऐ-ते एह गल्ल साढ़े अखत्यार च नेई ऐ जे अल्लाह दे हुकम दे बिना थुआड़ै कश कोई नशान ल्यौचै ते मोमिनें गी अल्लाह पर गै भरोसा रक्खना चाहिदा ॥ 12 ॥

ते असेंगी (होए दा) केह ऐ जे अस अल्लाह पर भरोसा नीं करचै, हालांके उसने साढ़े (साढ़ी परिस्थियें मताबक मनासब) रस्ते असेंगी दस्से न ते जेहका धूं तुसें असेंगी दिते दा ऐ उस पर अस यकीनन सबर करदे रौहगे। ते भरोसा करने आहल्लें गी ते अल्लाह पर गै भरोसा करना चाहिदा ॥ 13 ॥ (रुकू 2/14)

ते जिनें लोकें इन्कार कीता! उनें अपने (अपने जमाने दे) पैगंबरें गी आखेआ जे अस तुसेंगी जरूर अपने देश चा कड्ढी देगे जां तुस (मजबूर होइयै) साढ़े म'जब च बापस आई जागे (तां इनें तकलीफें शा बची सकगे) जिस पर उंदे रब्ब नै उंदे पर वही नाज़ल कीती (जे) अस इनें जालमें गी यकीनन हलाक करी देगे ॥ 14 ॥

ते उंदी (हलाकत/सर्वनाश) दे बा'द उस देश च जरूर तुसेंगी बसाई देगे। एह (बा'यदा) उसदे हक्क च ऐ जो मेरे मकाम (पदवी) शा

مَسَلْنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَاتُّونَا بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ۝

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ
مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَا
سَبِيلًا ۗ وَلَنَصِيرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا ۗ
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ
لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي
مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَتُهْلِكُنَّ
الظَّالِمِينَ ۝

وَلَنُسَيِّبَنَّكُمْ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۗ ذَٰلِكَ
لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ۝

डरै ते एहदे अलावा मेरी डराने आहली
भविक्खवाणियें शा डरै ॥ 15 ॥

ते उनें (अपनी) फतह आस्तै दुआऽ कीती ते
(नतीजा ए होआ जे) हर इक उददंडी, घमंडी
ते सचाई दा दुश्मन ना-काम रेहा ॥ 16 ॥

उस (दुनियावी अजाब) दे बा'द (उस आस्तै)
ज्हनम (दा अजाब बी निश्चत) ऐ ते (उत्थें)
उसी खरपदा पानी पलेआया जाग ॥ 17 ॥

ओह उसी थोढ़ा-थोढ़ा करियै पीग ते उसी
असान्नी कनै नीगली निं सकग ते हर जगह
(ते हर पासेआ) उस पर मौत और ओह
मरग नेई ते उस दे अलावा बी(उस आस्तै)
इक सख्त अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 18 ॥

उनें लोकें दी मसाल जिनें अपने रब्ब (दे
हुकमें) दा इन्कार कीता ऐ (एह ऐ जे) उंदे
कर्म उस राख आंगर न जिसी इक न्हरी-
झक्खड़ आहलै दिन हवा तेजी कनै (डुआई)
लेई गेई होऐ जे किश उनें (अपने भविक्ख
आस्तै) कमाया ऐ। ओहदे चा कोई हिस्सा
(बी) उंदे हत्थ नेई और। इयै परले दरजे दी
तबाही ऐ ॥ 19 ॥

(हे श्रोता!) क्या, तोह दिक्खेआ नेई, जे
अल्लाह नै गासं ते धरती गी हक्क ते हिक्मत
कनै पैदा कीते दा ऐ। जेकर ओह चाह तां
तुसंगी हलाक करी देऐ ते (थुआड़ी जगह
पर) कोई होर नर्मी मखूलक लेई आवै ॥ 20 ॥

ते एह गल्ल अल्लाह आस्तै कोई मुश्कल नेई
ऐ ॥ 21 ॥

ते ओह सब अल्लाह दे सामने आई खड़ोडन।
उसलै (उंदे चा) कमजोर (समझे जाने आहले)

وَأَسْتَفْهَمُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝

مِّنْ وَّرَائِهِمْ وَيَسْتَفْهِمُونَ
مَاءً صَدِيدًا ۝

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسَبِّغُهُ وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۝
وَمِنْ وَّرَائِهِمْ عَذَابٌ غَلِيظٌ ۝

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ
كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ ۝ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا
عَلَىٰ شَيْءٍ ۝ ذَٰلِكَ هُوَ الصَّلَاةُ الْبَعِيدَةُ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ ۝ إِنَّ يَسْأَلُ يَدُوبَكُمْ وَيَأْتِي
بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ

तकब्बर (घमंड) करने आहलें गी आखडन (जे) अस ते तुंदे मगर (पिच्छे) चलने आहले हे। इस लेई क्या तुस अल्लाह दे अजाब चा (इस बेलै) किश साढ़े शा दूर करी सकदे ओ। ओह (परते च) आखडन अगर अल्लाह असें गी हदायत दिंदा तां अस (बी) तुसेंगी हदायत दिंदे (पर हून केह होई सकदा ऐ) साढ़ा बे-सबरी दस्सना जां साढ़ा सबर करना(इस बेलै) साढ़े आस्तै बरोबर ऐ (ते) साढ़े आस्तै बचाऽ दी कोई सूरत नेई ऐ ॥ 22 ॥ (रुकू 3/15)

ते जिसलै सारी गल्लें दा फैसला करी दिता जाग तां शतान (लोकेंगी) आखग (जे) अल्लाह नै यकीनन तुंदे कनै अटल बा'यदा कीते दा हा ते में (बी) तुंदे कनै (इक) बा'यदा कीता हा, मगर में ओह (बा'यदा) थुआड़े कनै पूरा नेई कीता ते मेरा तुंदे पर कोई अधिकार नेई हा, हां में तुसेंगी अपने पासै बुलाया ते तुसें मेरा आखा मनी लैता इस लेई(हून) मेरी निंदा निं करो बल्के अपने आप दी निंदा करो। (इस बेलै) नां अऊं थुआड़ी फरेआद सुनी सकनां ते नां तुस मेरी फरेआद सुनी सकदे ओ। तुसें जेहका मिगी अल्लाह दा शरीक बनाई रखे दा हा। अऊं थुआड़ी गल्ला गी पैहलें गै नकारी चुके दा आं (उस पर खुदा फरमांदा ऐ जे इस किसमा दा शिकं करने आहलें) जालमें आस्तै यकीनन दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 23 ॥

ते जेहके लोक ईमान लेई आप दे होडन ते उनें (नेक ते) मनासब कम्म कीते दे होडन उनेंगी उंदे रखे दे हुक्म कनै, ऐसे बागें च, जिंदे (छौरें) हेठ नैहसं बगदियां होडन, दाखल

لَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا
فَهَلْ أَنْتُمْ مُعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَتَنَا اللَّهُ
لَهَدَيْنَاكُمْ سِوَا عَيْنِنَا أَجْزَعْنَا أَمْ
صَبْرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِصٍ ۝

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتِكُمْ
فَأَخَفْتِكُمْ ط وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ
سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ
لِي ۚ فَلَا تَلُمُونِي وَلَا تُلْمُوا أَنْفُسَكُمْ ط
مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُصْرِخِي ط إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا
أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ ط إِنَّ الظَّالِمِينَ
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

कीता जाग ते ओह उंदे च (जन्तें च) बसदे जाडन ते उत्थें (इक-दूए आस्तै एह) दुआऽ होग (जे तुंदे पर) सलामती (होए) ॥ 24 ॥

(हे श्रोता!) क्या तोह नेई दिक्खेआ, (जे) अल्लाह ने किस चाल्ली इक पवित्तर कलाम दे बारे च हकीकत गी ब्यान कीते दा ऐ ओह इक पवित्तर बूहटे आंहगर होंदा ऐ जिस दी जड़ (मजबूती कनै) कायम होंदी ऐ ते उसदी (हर इक) शाख गासै दी बुलंदी तक (पुज्जी दी होंदी) ऐ ॥ 25 ॥

ओह (बूटा) हर बेलै अपने रब्ब दे हुकम कनै अपना (ताजा)¹ फल दिंदा ऐ ते अल्लाह लोकें आस्तै (उंदी जरूरता दी) सारी गल्लां ब्यान करदा ऐ तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 26 ॥

ते बुरी गल्ला दा हाल बुरे बूहटे आंगर ऐ जिसगी धरती थमां पुट्टियै² सुट्टी दिता गेदा होए (ते) जिसी (कुतै बी) चैन (हासल) नेई होए ॥ 27 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए दे न उनेंगी अल्लाह उस कायम रौहने आहली (ते पाक) गल्ला राहें (उस) संसारक जीवन च (बी) मजबूती प्रदान करदा ऐ ते आखरत (दी जिंदगी) च बी (प्रदान करग) ते जालमें गी अल्लाह हलाक करदा ऐ ते अल्लाह जो चांहदा ऐ करदा ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 4/16)

خَلِدِينَ فِيهَا بِأَذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّهُمْ فِيهَا
سَلَامٌ ۝۱۴

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً
طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَوُفْرُوعُهَا فِي السَّمَاءِ ۝۱۵

تَوْتَىٰ أَكْطَمًا كُلِّ جَنِّينَ بِأَذْنِ رَبِّهَا
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ۝۱۶

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ
اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا
مِنْ قَرَارٍ ۝۱۷

يَسَّبِتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ ۝ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۝۱۸

1. इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लाम धर्म दे पवित्तर बूहटे दा मतलब ऐ जे इस च सदा खुदा दे मन्ने आहले लोक पैदा होंदे रौहडन। मगर दूए धर्म च नेई। एह इस गल्ला दा सबूत होग, जे उनें धर्म दा ईश्वर कनै संपर्क समाप्त होई चुके दा ऐ।
2. यानी उसी पौष्टक गजा मिलना बंद होई गई होए ते ओह सुक्का करदा होए।

(हे श्रोता!) क्या तोह उनें लोकें (दी हालत) गी (धरोइयै) नेई दिक्खेआ जिनें नाशुकी कनै अल्लाह दी नैमत गी बदली दिता (ते आपूं बी हलाक होए) ते अपनी कौम गी (बी) हलाकत दे घरे च (लेई) आंदा ॥ 29 ॥

यानी ज्हन्म च, ओह् उस च दाखल होडन ते ओह् जगह (रौहने दे लिहाज कनै) बड़ी बुरी ऐ ॥ 30 ॥

ते उनें अल्लाह दे बराबर शरीक बनाई लेदे न तां जे (लोकेंगी) उस दे रस्ते शा भटकाई देन, तू (उनेंगी) आख (जे अच्छा, किश दिन) आरजी फायदा लेई लैओ। फी तुसेंगी यकीनन (दोज़ख दी) अग्गी पासै जाना पौग ॥ 31 ॥

(हे रसूल!) मेरे उनें बंदे कनै, जेहके ईमान आहनी चुके दे न, आख-जे ओह् उस दिनै दे औने शा पैहलें, जिस च नां कोई बपार होग ते नां गै कोई गैहरी दोस्ती कम्म औग! नमाज गी शैल चाल्ली पढ़ा करन ते जो कुछ असें उनें गी दिते दा ऐ ओहदे च चोरी छप्पे (बी) ते जाहरा-बाहरा (बी साढ़े रस्ते च) खर्च करा करन ॥ 32 ॥

अल्लाह ओह् (हस्ती) ऐ जिसनै धरती ते गास पैदा कीते दे न ते बदलें राहें बरखा बरहाइयै ओहदे जरीयै थुआड़े आस्तै फलें (दी किसमें) राहें रिशक पैदा कीते दा ऐ। ते उसनै किशितयें गी (चलाने आहली हवा गी) बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाए दा ऐ तां जे ओह् उसदे हुकम कनै समुंदरै च चलन। ते (इस्सै चाल्ली) दरेआएं गी (बी) उसनै बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाई रक्खे दा ऐ ॥ 33 ॥

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا
وَ اَحٰوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبُوَارِ ۝۱۱

جَهَنَّمَ يَصَلُوْنَهَا ۗ وَ يَسُّ الْقَرَارَ ۝۱۲

وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيَبْضُلُوْا عَنْ سَبِيْلِهِ ۗ
قُلْ تَمَتَّعُوْا فَاِنَّ مَصِيْرَكُمْ اِلَى النَّارِ ۝۱۳

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
وَ يُنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَ اَعْلَانِيَةً مِّنْ
قَبْلِ اَنْ يَّآتِيَ يَوْمٌ لَاْ يَبِيْعُ فِيْهِ وَ لَا خَلٌّ ۝۱۴

اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنْ
الشَّمْرِ تِرْيَاقًا لَّكُمْ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمْ
الْقَلْبَ لِيَتَجَرَّوْا فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ
وَ سَخَّرَ لَكُمْ الْاَنْهَارَ ۝۱۵

ते सूरज ते चंद्रमा गी (बी), ओह (दमें) लगातार (अपना फर्ज नभांदे होई) कम्म करा करदे न ते उसने रात ते दिन गी (बी) बिना उजरत थुआड़ी खिदमत च लाई रक्खे दा ऐ ॥ 34 ॥

ते जे किश (बी) तुसें उस शा मंगेआ उस ने तुसेंगी दिता ऐ ते जेकर तुस अल्लाह दे स्हान गिनन लागो तां उंदी गिनती नेई करी सकगे। इन्सान यकीनन बड़ा गै जालम (ते) बड़ा गै ना-शुकरगजार ऐ ॥ 35 ॥ (स्कू 5/17)

ते (हे श्रोता! उस वक्त गी याद कर) जिसलै इब्राहीम ने (दुआऽ करदे होई) आखेआ हा (जे) ऐ मेरे रब्ब! इस शौहर (यानी मक्का) गी अमन आहली जगह बनाऽ ते मिगी ते मेरे पुत्तरें गी इस गल्ला शा दूर रक्ख जे अस झूठे उपास्ये दी उपासना करचै ॥ 36 ॥

ऐ मेरे रब्ब! उनें यकीनन मते-सारे लोकें गी गुमराह करी रक्खे दा ऐ। इस लेई जिसने मेरी पैरवी कीती ओह (ते) मेरे नै (तल्लक रक्खदा) ऐ ते जिसने मेरी नाफरमानी कीती (उसदे बारै बी मेरी इयै अरज ऐ जे उसी बखशी देना की जे) तूं यकीनन बड़ा गै बखाने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐं ॥ 37 ॥

ऐ साढ़े रब्ब! में अपनी उलाद चा किश गी तेरे आदरजोग (मोजज) धरै दे लागै इक ऐसी बादी च, जिलथें कोई खेती नेई होंदी, आनिथै बसाया ऐ। ऐ मेरे रब्ब! (में ऐसा इस आस्तै कीता ऐ) तां जे ओह शैल चाल्ली नै नमाज पढी सकन। इस लेई तूं लोकें दे दिल उंदे पासै झुकाई दे ते उनेंगी बक्ख-बक्ख फलें दा रिशक दिंदा रौह तां जे ओह (म्हेशां तेरा) शुकर करदे रौहन ॥ 38 ॥

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
دَائِبِينَ ۗ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝

وَأَتَّكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ
وَأَن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا ۗ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَفَّارٌ ۝

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
أَمِنًا ۖ وَاجْعَلْ لِّي بَيْتًا ۖ أَن تَعْبُدَ
الْأَصْنَامَ ۝

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۗ
فَمَنْ يَتَّبِعُنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۗ وَمَنْ عَصَانِي
فَإِنَّكَ عَفْوٌ رَّحِيمٌ ۝

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادِعَ
ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا
لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ
النَّاسِ تَهْوِي إِلَىٰ إِلِهِمُ ۖ وَارْزُقْهُمْ
مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ۝

ऐ साढ़े रब्ब! जो कुछ अस छपालने आं ते जो कुछ अस जाहूर करने आं तू यकीनन सब किश गै जानना ऐं ते अल्लाह शा कोई चीज नां जमीन च छप्पी दी रेही सकदी ऐ ते नां आसमान च ॥ 39 ॥

हर (चाल्ली दी) तारीफ दा अल्लाह गै हक्कदार ऐ। जिसने (मेरे) बढ़ापे दे बावजूद मिगी (दो पुत्तर) इस्माईल ते इस्हाक़ अता कीते न। मेरा रब्ब (बड़ा गै) दुआई सुनने आहला ऐ ॥ 40 ॥

ऐ मेरे रब्ब! मिगी ते मेरी उलाद (चा हर इक) गी शैल चाल्ली नै नमाज अदा करने आहला बनाऽ। (ऐ) साढ़े रब्ब! (साढ़े पर किरपा कर ते) मेरी दुआऽ कबूल कर ॥ 41 ॥

(ऐ) साढ़े रब्ब! जिस दिन स्हाब होन लगै उस दिन मिगी ते मेरे मापें (माता-पिता) गी ते सारे मोमिनें गी माफ करी देना ॥ 42 ॥ (रुकू 6/18)

ते (ऐ श्रोता) एह जालम (मक्का आहले) जो कुछ करा करदे न उस शा तू अल्लाह गी कदं बी बे-खबर नेई समझ। ओह उनेंगी सिर्फ उस दिन तक हिल्ल देआ करदा ऐ। जिस दिन (उंदे) आने (रहानगी कनै) टडोए दे रेही जाडन ॥ 43 ॥

(ओ) अपने सिरें गी उप्पर चुक्कयै घबराए दे दौड़ा करदे होडन (ते) उंदी नजरां (परतोइयै) बापस नेई औडन ते उंदे दिल (आसें-मेदें शा) खाल्ली होडन ॥ 44 ॥

ते तू उनें लोकें गी उस दिन शा डराऽ जदू उंदे पर ओह अजाब और (जिस दा बा'यदा

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعَلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۝

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ۗ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ۝

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۗ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ۝

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ۗ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ۝

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۗ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ۝

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رِعًا وَسِهِمًا لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۗ وَأَفِئْتُهُمْ هَوَاءًا ۝

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَا بئِئهِمُ الْعَذَابُ

कीता गोदा ऐ) जिनें लोकें जुलम (दा तरीका अखत्यार) कीते दा होग (उस बेलै) आखडन जे ऐ साढ़े रब्ब! साढ़े मामले गी कुसै (होर) करीबी मनेआद तक पिच्छे पाई दे जे अस तेरे पासेआ आए दे सादे गी कबूल करगे ते (तेरे) रसूलें दी पैरवी करगे (जेहदे पर उनेंगी जवाब थहोग जे क्या अजे हुज्जत¹ दे पूरा होने च कोई कसर बाकी ऐ?) ते क्या तुसें पैहलें कसम (पर कसम) नथी खादी जे तुंदा कदे पतन नेई होग ॥ 45 ॥

हालांके तुसें उनें लोके दे घरे गी अपना घर बनाए दा ऐ जिनें (तुंदे शा पैहलें) अपनी जानें पर जुलम कीता हा ते तुंदे पर एह गल्ल चंगी चाल्ली रोशन होई चुकी दी ही जे उंदे कनै असें कैसा ब्यहार कीता हा ते अस सारी गल्लां तुंदे आसतै खोहलियै ब्यान करी चुके दे आं ॥ 46 ॥

ते एह(लोक) अपना (हर इक) उपाऽ करी चुके दे न ते उंदा(हर) उपाऽ अल्लाह कश (महफूज²)ऐ ते चाहे उंदी योजना ऐसी होऐ जे उसदे नतीजे च प्हाड़ (बी अपनी जगह थमां) टली जान (एह तेरा कोई नुक्सान नेई करी सकदे) ॥ 47 ॥

इस लेई (हे श्रोता!) तू अल्लाह गी अपने रसूलें कनै अपने बा 'यदे दे खलाफ (मामला) करने आहला कदे बी नेई समझ। अल्लाह यकीनन गालिब (ते बुरे कर्मे दी) स 'जा देने आहला ऐ ॥ 48 ॥

فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا اجْرِنَا إِلَىٰ
اجَلٍ قَرِيبٍ لَّنُجِبَ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ
الرَّسُولَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ
قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ رَّوَالٍ ۖ ﴿۱۳﴾

وَ سَكَنْتُمْ فِي مَسْكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ
وَ صَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿۱۴﴾

وَقَدْ مَكَرُوا وَمَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ
مَكْرُهُمْ ۗ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ
مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿۱۵﴾

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِيفًا وَعْدِهِ ۗ رُسُلُهُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿۱۶﴾

- हुज्जत दा अर्थ ऐ प्रमाण, युक्ति, तर्क, दलील। भाव एह ऐ जे क्या प्रमाण दे पूरा होने च किश कमी रेही गोदी ऐ?
- अर्थात् ओह भुलाई नेई गई बल्के अल्लाह गी खूब याद ऐ।

(ते ओह दिन जरूर औने आह्ला ऐ) जिस दिन धरती ते गास गी बदलियै दूए धरती ते गास कायम कीते जाडन। ते एह(लोक) अल्लाह दे सामनै पेश होडन जो कल्ला (ते हर इक चीजा पर) कामल गलबा रक्खने आह्ला ऐ ॥ 49 ॥

ते उस दिन तू उनें मुजरमें गी जंजीरें च जकड़े दे दिखगा ॥ 50 ॥

उंदे कुर्ते (जियां) तारकोल/लुकके दे बने दे (काले स्याह) होडन ते (दोज़ख दी) अग उंदे मूहें गी खट्टा करदी होग ॥ 51 ॥

(एह इस आस्तै होग) जे अल्लाह हर शख्स गी जो कुछ उसनै (अपने आस्तै) कीता होग, उसदा बदला देऐ। अल्लाह यकीनन तौले स्हाब लैने आह्ला ऐ ॥ 52 ॥

एह (जिकर) लोकें (गी नसीहत हासल करने) लेई काफी ऐ ते इस गल्ला लेई (बी) जे उनें गी (औने आहले अजाब थमां पूरी चाल्ली) चौकस-चकन्ने कीता जा ते इस आस्तै (बी) जे उनेंगी पता लग्गी जा जे अल्लाह गै सिर्फ इक सहेई उपास्य ऐ ते इस आस्तै (बी) जे अकली आहले (लोक) नसीहत हासल करन ॥ 53 ॥ (रुकू 7/19)

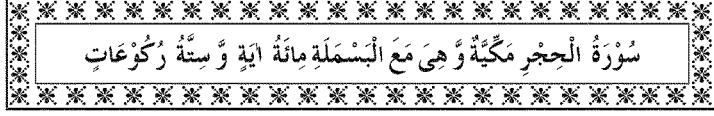
يَوْمَ نُبَدِّلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتِ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ
الْقَهَّارِ ۝

وَتَرَى الْمَجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَّنِينَ
فِي الْأَصْفَادِ ۝

سَرَابِيهُمُ مِنْ قِطْرَانٍ وَتَعْشَى
وُجُوهُهُمْ النَّارُ ۝

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مِمَّا كَسَبَتْ ۖ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ
وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ
وَلِيَذْكَرُوا وَلَوْ الْأَنْبَاءُ ۝

सूर: अल्-हिज्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इसदी इक सौ आयतां ते छे रुकू न।

(में) अल्लाह दा नांउ लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

में अल्लाह दिक्खने आहला¹ आं। एह
(इक) कामल कताब ते (अपने अर्थे गी)
खोहलियै दस्सने आहले कुरआन दियां
आयतां न ॥ 2 ॥

الَّذِينَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ
مُّبِينٍ ①

जिनें लोकें (इस कुरआन दा) इन्कार कीता ऐ
ओह कदें-कदें एह इच्छा करदे न जे काश ओह
(बी इस दी) फरमांबरदारी अखत्यार करने
आहले होंदे ॥ 3 ॥

رَبِّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَانُوا
مُسْلِمِينَ ①

तू उनेंगी खाने-पीने ते वक्ती साधनें शा नफा
लैने च ब्यस्त रौहन दे ते (उनेंगी छोड़ी दे ते
उंदी झूठी) आसां-मेदां उनेंगी बे-परवाह
करदियां रौहन की जे ओह तौले (गै कहीकत)
जानी जाडन ॥ 4 ॥

ذُرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُهُمُ
الْأَمْلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ①

ते असें कदें कुसै बस्ती गी बगैर इसदे जे
इस दे मतल्लक (पैहलें थमां) इक निश्चत
फैसला होई चुके दा होऐ, तबाह नेई कीता
॥ 5 ॥

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيَةٍ إِلَّا وَلَهَا
كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ①

1. विवरण आसतै दिक्खो सूर: बकर: नोट आयत -2

कोई कौम बी अपनी (हलाकत दी) मनेआद थमां नस्सी (करी बची) नेई सकदी ते नां गै पिच्छें रेही (करी उस शा बची) सकदी ऐ ॥ 6 ॥

ते उनें (बड़े जोंरें) आखेआ (जे) ओह शख्स जेहदे पर एह जिकर तुआरेआ गेआ ऐ, तूं यकीनन दीवाना ऐं ॥ 7 ॥

जेकर तूं सच्चा ऐं तां फरिशतें गी साढ़े कश की नेई आहनदा? ॥ 8 ॥

(क्या उनेंगी पता नेई जे) अस (जदूं बी) फरिशतें गी (उतारने आं तां) सचाई दे मताबक उतारने आं ते (जिसलै उनेंगी काफरें आस्तै उतारने आं तां) उस बैले उनेंगी (यानी काफरें गी जरा बी) मोह्लत नेई दिती जंदी ॥ 9 ॥

इस जिकर(यानी कुरआन) गी असें गै उतारे दा ऐ अस यकीनन इस दी पहाजत करगे ॥ 10 ॥

ते असें अगले (जमाने दे) लोकें दी जमातें च (बी) तेरे शा पैहलें रसूल भेजे हे ॥ 11 ॥

ते जेहका बी रसूल उंदे कश औंदा हा, ओह उसदा मजाक डुआंदे हे ॥ 12 ॥

इस्सै चाल्ली अस इस (मजाक दी आदत) गी मुजरमें दे दिलें च मजबूती कनै गड्डी दिने आं ॥ 13 ॥

एह (लोक) इस (कुरआन) पर ईमान नेई आहनदे हालांके पैहले आहलें (दे मतल्लक अल्लाह) दी रीति बीती चुकी दी ऐ ॥ 14 ॥

ते जेकर (मसाल आस्तै) अस उंदे पर (शनाखत दी) कोई आसमानी राह खोहली (बी) दिंदे ते उस थमां (फायदा लेइयै) हकीकत गी समझन बी लगदे ॥ 15 ॥

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ①

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ②

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ③
مَا نُنزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِلَّا مُنظَرِينَ ④

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ⑤

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِعْرِ الْأَوَّلِينَ ⑥

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑦

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑧

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ⑨

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرجُونَ ⑩

तां (बी) ओह (इयै) आखदे(जे) सिर्फ साढ़ी नजरें पर परदा सुट्टेआ गोदा ऐ (बरना हकीकत किश नेई) बल्के साढ़े (लोकें) पर (कोई) जादू करी दिता गोदा ऐ ॥ 16 ॥ रूकू (1/1)

ते यकीनन असें आसमान च (तारें दियां) केई मंजलां बनाई दियां न ते असें उसी दिक्खने आहलें आस्तै खूबसूरत बनाया ऐ ॥ 17 ॥

ते (इसदे अलावा) असें उसी हर इक उददंडी/धम्ली (ते) दुत्कारे गेदे (लोकें दी पौहच) थमां महफूज (सुरक्षत) करी दित्ते दा ऐ ॥ 18 ॥

मगर जो शख्स चोरी-छप्पे(अल्लाह दी वही चा) कोई गल्ल सुनी लै (ते उसी त्रोड़ी-मरोडियै (लोकें च फलाऽ) तां उसदे पिच्छें इक रोशन शोला' लाई दिता जंदा ऐ ॥ 19 ॥

ते असें जमीन गी फँलाए दा ऐ ते इस च असें मजबूती नै खडुत्त प्हाड़ कायम कीते दे न ते (इसदे अलावा) असें इस च हर किसमै दी मनासब चीजें गी (पैदा कीता ते) बधाय़ा ऐ ॥ 20 ॥

ते इस च असें थुआड़े आस्तै ते (हर) उस (प्राणी) आस्तै जिसी तुस रिजक नेई दिंदे जिंदगी दी जरूरत दे समान पैदा कीते दे न ॥ 21 ॥

ते कोई चीज ऐसी नेई जिस दे (असीम) खजान्ने साढ़े कश नेई होन। पर अस इसी इक निश्चत अंदाजे मताबक गै उतारने आं ॥ 22 ॥

قَالُوا إِنَّمَا سَكَّرْنَا أَبْصَارَنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَازِبَاتٍ لِّلظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَا بِهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا مِنْ أَسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مَّبِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقِينَ ﴿٢١﴾

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِّلُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

1. यानी जो पबितर कुरआन नाजल होई चुके दा ऐ तां बरोधी लोक एहदे चा किश हिस्सा लेइयै दूए लोकें च इस चाल्ली फलांदे न जे उस कन्ने बरोध दी अग भइकी उट्टे, पर अल्लाह उंदी शरारत गी दिखदा ऐ। जिसलै कोई आदमी ऐसा करदा ऐ तां अल्लाह उसदी शरारत गी जाहर करने आस्तै अलौकिक रूप च ऐसा प्रकाश करी दिंदा ऐ जेहदे कन्ने छल-कपट दा सारा भेत खुल्ली जंदा ऐ ते शरारती काफर दा पतन होई जंदा ऐ।

ते असें (भाप गी) उप्पर चुक्कने आहली हवामां (बी) छोड़ी दियां न ते (इंदे राहें) असें बदलें चा पानी उतारेआ ऐ। फी ओह तुसेंगी पलाया ऐ ते तुस आपूं उसी महफूज नेई^१ रक्खी सकदे हे(पर इस चाल्ली असें उसी महफूज करी दिता ऐ) ॥ 23 ॥

ते यकीनन अस गै जींदा करने ते मारने आं ते अस गै (सारें दे)बारस आं ॥ 24 ॥

ते अस तुंदे चा अगें निकली जाने आहलें गी(बी) जानने आं ते (इस्सै चाल्ली) अस(तुंदे शा) पिच्छें रेही जाने आहलें गी (बी) जानने आं ॥ 25 ॥

ते यकीनन तेरा रब्ब गै इनेंगी(कटेरग) ज 'मा करग ओह हिक्मत आहला ते (बड़ा) जानने आहला ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 2/2)

ते असें इन्सान गी अवाज देने आहली मिट्टी कनै, यानी स्याह गारे कनै, जिस दा रूप-सरूप तबदील होई गेदा हा, पैदा कीते दा ऐ ॥ 27 ॥

ते (इस शा) पैहलें जिनें गी असें सख्त^२ गर्म हवा (लूह) दी अग्गी कनै पैदा कीता हा ॥ 28 ॥

ते (हे श्रोता उस बेले गी याद कर) जदूं तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी आखेआ हा (जे) अ'ऊं अवाज देने आहली मिट्टी यानी स्याह गारे कनै जिस दा रूप-सरूप तबदील होई चुके दा होऐ, इक बशर (मनुक्ख) पैदा करने आहला आं ॥ 29 ॥

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ فَا تَزَلَّتْ أَمْثَالُ الْمُنْجَرِ وَأَنْتُمْ كَالْعِصْفَانِ ۚ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾
وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٥﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٧﴾

وَالجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٨﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٩﴾

1. यानी बदलें राहें मिट्टा पानी महफूज होंदा ऐ। जेकर एह साधन (तरीका)नेई होंदा तां नां दरेआ ते नैहरां होंदियां नां खुहें च पानी महफूज होंदा ते लोक तरेहाए दे मरी जंदे ते खेतर सुक्की जंदे।
2. जिनें अर्थात् मते लोकें च गुस्सा पैदा कीता गेआ ऐ। दिक्खने च आया ऐ जे मते-हारे लोकें च आदतन रोह उंबली पौंदा ऐ ते ओह अपने खलाफ गल्ल नेई सुनी सकदे।

इस आसतै जिसलै में उसी पूरा करीं देआं ते उस (दे दिलै) च अपना कलाम पाई देआं तां तुस सारे उसदे कनै¹ सजदा करदे होई (अल्लाह दे हजूर च) डिग्गी जायो ॥ 30 ॥

जेहदे पर सारे दे सारे फरिश्तें(उसदे कनै खुदा गो) सजदा कीता ॥ 31 ॥

सिवाए इब्लीस दे(जे) उसने(खुदा गो सच्चा) सजदा करने आहलें कनै (होइयै) सजदा करने थमां इन्कार कीता ॥ 32 ॥

(इस पर खुदा ने) फरमाया (जे) ऐ इब्लीस! तुगी केह होआ जे तू (अल्लाह गो) सजदा करने आहलें कनै नेई होंदा ॥ 33 ॥

उसने आखेआ, अऊं ऐसा नेई, जे इक ऐसे बशर दे तौर तरीके पर चलियै फरमांबरदारी अखत्यार करां, जिसी तोह अवाज देने आहली मिट्टी कनै, यानी ऐसे स्याह गारे कनै, जिसदा रूप-सरूप तबदील होई चुके दा हा, पैदा कीते दा ऐ ॥ 34 ॥

फरमाया (जेकर तेरा एह ख्याल ऐ) तां तूं इस (थाहरै) थमां निकली जा, की जे तूं यकीनन दुतकारे दा ऐं ॥ 35 ॥

ते (याद रक्ख जे) जजा ते स'जा (यानी क्यामत) दे दिनै तक तेरे पर (मेरी) लानत रोहग ॥ 36 ॥

उसने आखेआ(जे) हे मेरे रब्ब (जेकर तूं तौले मिगी स'जा नेई दिंदा तां) तूं मिगी उंदे (दबारा) तुआले जाने दे दिनै तक मोहलत² दे ॥ 37 ॥

فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتَ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٣٠﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣١﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٤﴾

قَالَ فَخُذْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٦﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

1. यानी जिस चाल्ली हजरत आदम सिर्फ खुदा दी अबादत करग, तुस बी सिर्फ खुदा दी अबादत करेओ।
2. ब्योरे आसतै दिक्खो सूर: आराफ़ टिप्पणी आयत -15

फरमाया : तूं मोहलत पाने आहलें बिच्चा
होग्गा ॥ 38 ॥

उससै निश्चत समे तक(जिस दा जिकर उप्पर
होई चुके दा ऐ) ॥ 39 ॥

उसने आखेआ (जे) हे मेरे रब्ब, इस आस्तै
जे तोह् मिगी गुमराह् करार दिता ऐ, अऊं
जरूर उंदे आस्तै दुनियां च (गुमराही गी)
खूबसूरत करियै दसगा ते उनें सारें गी गुमराह्
करी देगा ॥ 40 ॥

मगर जो तेरे शरधालू भगत न (ते जेहके मेरे फरेख
च नेई आई सकदे ओह् बची जाडन) ॥ 41 ॥

(फनी) फरमाया (जे) मेरे पासै औने दा इय्यै
सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 42 ॥

जेहके मेरे बंदे न उंदे पर तेरा कदें बी प्रभाव
नेई होग। हां ऐसे लोक जेहकेतेरे पिच्छें चलन
यानी आपूं गुमराह् होन, (उंदी गल्ल बक्ख
ऐ) ॥ 43 ॥

ते यकीनन जहनम उनें सारें दे(आस्तै) बा'येदे
दी जगह ऐ ॥ 44 ॥

उसदे सत्त दरोआजे न(ते उसदे) हर दरोआजे
आस्तै उंदे(इन्कार करने आहलें) चा इक
निश्चत हिस्सा होग ॥ 45 ॥ (रुकू 3/3)

संयमी (लोक) यकीनन बागें ते चशमें (आहले
थाहें) च दाखल होडन ॥ 46 ॥

(उनेंगी आखेआ जाग जे) तुस सलामती कनै
बे-खौफ होइयै (ते बिना खतरें दे) इंदे च
दाखल होई जाओ ॥ 47 ॥

ते उंदे सीनै च जेहका कौना (बगैरा) बी
होग, उसी अस कड्डी देगे। ओह् भाई-भ्राऽ

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ
فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَنٌ
إِلَّا مَنْ أَتَىكَ مِنَ الْغُوثِينَ ﴿٤٣﴾

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ
جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَرَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ

बनिये (जन्त च रौहडन ते) सिंहासनं पर
इक-दूए दे सामनै (बैठे दे) होडन ॥ 48 ॥

नां उनेंगी उंदे च कोई हुट्टन होग ते नां उनेंगी
उंदे चा कदें कड्हेआ जाग ॥ 49 ॥

(हे पैगंबर!) मेरे बंदें गी आगाह करी दे जे
अऊं बड़ा गै बख्शानहार (ते) बार-बार रैहम
करने आहला आं ॥ 50 ॥

ते एह जे मेरा अजाब गै (स्हेई मैहनें च)
दर्दनाक अजाब (होंदा) ऐ ॥ 51 ॥

ते उनेंगी इब्राहीम दे मम्हानें बारै (बी) आगाह
कर ॥ 52 ॥

जिसलै ओह उस दे लागै आए ते आखेआ
(जे अस तुसेंगी) सलाम (आखने आं) तां
उसनै गलाया (जे) अस ते तेरे औने दी बजह
करी डरा करने आं ॥ 53 ॥

उनें आखेआ (जे) तू डर नेई, अस तुगी इक
बड़े बड्डे ज्ञान (पाने) आहले जागतै दा शुभ
समाचार दिन्ने आं ॥ 54 ॥

उसनै आखेआ (जे) क्या तुसें मेरे बुड्ढा होई
जाने दे बावजूद मिगी एह शुभ समाचार दिता
ऐ? इस लेई (दस्सो जे) किस बिना पर तुस
मिगी (एह) शुभ-समाचार दिंदे ओ ॥ 55 ॥

उनें आखेआ (जे) असें तुगी सचाई दी बिना
पर शुभ समाचार दिता ऐ। इस आसतै तू ना-
मेद नेई हो ॥ 56 ॥

उसने आखेआ (जे अऊं किस गल्ला ना-मेद
होई सकना) फी गुमराहें दे सिवा अपने रब्ब
दी रैहमत शा कु'न ना-मेद होंदा ऐ ॥ 57 ॥

أَحْوَانًا عَلَى سُرِّ مَقْبَلَيْنِ ۝

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا
بِمُخْرَجِينَ ۝

نَحْنُ عِبَادٌ لِّإِلَهِ أَنَا الْعَفْوَورُ الرَّحِيمُ ۝

وَأَنَّ عَذَابًا هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ إِنَّا
مِنْكُمْ وَجِلُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ
عَلِيمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ
فِيمَا تُبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ
الْقَاطِفِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ رَبِّهِ
إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

(फी) आखेआ (जे अच्छा) तां हे (खुदा दे) फरिश्तो! (ओह) थुआड़ा टकोहदा महत्त्वपूर्ण कम्म केह् ऐ? (जेह्दे आसतै तुसैगी भेजेआ गेआ ऐ) ॥ 58 ॥

قَالَ فَمَا حَبَّخْتُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٨﴾

उनें आखेआ (जे) असैगी इक मुजरम कौम पासै (उंदी हलाकत आसतै भेजेआ गेदा ऐ) ॥ 59 ॥

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٩﴾

सवाए लूत दे अनुयायिये दे (जे) उनें सारें गी अस बचाई लैगे ॥ 60 ॥

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمَنْجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٦٠﴾

हां उसदी बीबी दे बारै साढ़ा अंदाजा ऐ जे ओह् पिच्छे रौहने (ते हलाक होने) आहलें बिच्चा होग ॥ 61 ॥ (रुकू 4/4)

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا لِإِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦١﴾

फी जिसलै साढ़े भेजे दे लोक लूत ते ओदे अनुयाइयें कश आए ॥ 62 ॥

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٢﴾

तां उसने (उनेंगी) आखेआ (जे) तुस (इस अलाके च) अजनबी (सेही होंदे) ओ ॥ 63 ॥

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّكَرُونَ ﴿٦٣﴾

उनें आखेआ (असल) गल्ल एह् ऐ जे अस थुआड़े कश उस (अजाब) दी खबर लेइयै आए आं जिसदे बारै एह् (लोक) शक्क करदे रेह् न ॥ 64 ॥

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

ते अस थुआड़े कश पक्की खबर ल्याए ऐ आं ते अस सच्चे आं ॥ 65 ॥

وَآتَيْنَكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٥﴾

इस लेई तुस रातीं दे खीरले पैहरै च (कुसै बेलै) अपने घरै आहलें गी लेइयै (इत्थुआं) चली जाओ। ते (आपुं) उंदे पिच्छे-पिच्छे र'वो ते तुंदे चा कोई पिच्छे मुडियै' नेई दिक्खे ते जित्थें जाने दा हुकम तुसैगी दिता जंदा ऐ (सब उत्थें) उठी जाओ ॥ 66 ॥

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُوْمَرُونَ ﴿٦٦﴾

1. इस आदेश कर्नै हजरत लूत दे परिवारै पर उपकार कीता ऐ जे जेकर पिच्छे मुडियै दिखडन तां ममकन ऐ जे पिच्छे रेही जाने आहली ब्याहता धीयें ते जमातरें कारण कुसै दा मन पिरघली जा।

ते एह गल्ल असें उसी पक्के तौर पर दस्सी दित्ती ते इनें लोकें दी जढ़ (सवेर होंदे गै) कट्टी दित्ती जाग ॥ 67 ॥

ते उस शैहरा दे लोक खुशियां! मनादे होई उस (यानी लूत) कश आए (इस मन्शा कनै जे हून उसी पकड़ने दा मौका मिली गेआ ऐ) ॥ 68 ॥

(जेहदे पर) उसने (उंदे कनै) आखेआ (जे) एह लोक मेरे मम्हान न। तुस (इनेंगी डराइयै) मेरा अनादर नेई करो ॥ 69 ॥

ते अल्लाह दा खौफ अखत्यार करो, ते मिगी जलील निं करो ॥ 70 ॥

उनें आखेआ-क्या असें तुगी हर ऐरे-गैरे गी अपनै कश ठरहाने थमां रोकेआ नथा ॥ 71 ॥

उसने आखेआ (जे) जेकर तुसें (मेरे खलाफ) किश करना (गै) होऐ तां एह मेरी धीयां (तुंदे च मजूद गै) न (जेहकियां जमानत² आसतै काफी न) ॥ 72 ॥

(हे साढ़े नबी!) तेरी जिंदगी दी कसम (जे) एह (तेरे बरोधी बी) यकीनन (इंदे आह्ला लेखा) अपनी बदमस्ती च बैहका करदे न ॥ 73 ॥

इस पर उस (बा'यदे मताबक) अज़ाब ने उनेंगी (यानी लूत दी कौम गी) दिन चढ़दे (गै) पकड़ी लैता ॥ 74 ॥

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَوْلَاءِ
مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ۝

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ صِيفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ۝

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْرُونَ ۝

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُجُلِينَ ۝

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ
يَعْمَهُونَ ۝

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝

1. तौरात ते कुरआन मजीद मताबक पैहलें लिखेआ जाई चुके दा ऐ जे ओह लोक हजरत लूत गी रोकदे हे जे ओह अनजान मम्हानें गी घर नेई आहना करन, पर हजरत लूत परोहनचारी दे धर्म दा पालन करने आसतै कुदरती तौरा पर मजबूर हे। इस आसतै जिसलै ओह रोकने पर बी परोहनें गी अपने घर ल्याए तां उंदी जाति दे लोक नच-त्रप करदे उंदे कश आए जे हून लूत साढ़े काबू च आई गेआ ऐ ते हून इसी स'जा देने दा मौका असेंगी मिली जाग।

2. ब्यारे आसतै दिक्खो सूर: हद टिप्पणी आयत 79

जिस पर असें उस बस्ती दी उप्परली सतह
गी उसदी खलकी सतह करी दित्ता ते उंदे पर
गीहटें कन्नै बने दे पत्थरें दी बरखा
बरहाई ॥ 75 ॥

इस (जिकर) च समझदारी कशा कम्म लैने
आहलें आस्तै यकीनन केई नशान न ॥ 76 ॥

ते ओह (कोई गुमनाम जगह नेई बल्के) इक
बड्डे स्थाई रस्ते पर (बाकेआ) १ ऐ ॥ 77 ॥

इस (घटना) च मोमिनें (दे फयदे) आस्तै यकीनन
इक नशान (मजूद) ऐ ॥ 78 ॥

ते ऐका २ आहले (बी) यकीनन जालम हे
॥ 79 ॥

इस आस्तै असें उनेगी बी (इस्सै चाल्ली सखा)
सजा दित्ती ही ते एह् दमै (जगहां) इक (साफ
ते) बांदे रस्ते पर (बाकेआ) न ॥ 80 ॥ (रुकू
5/5)

हिज्र ३ आहलें (बी) यकीनन (साढ़े) पैगबरें
गी झुठेरेआ हा ॥ 81 ॥

ते उनेगी (बी) असें अपने (हर चाल्ली दे)
नशान दित्ते हे जेहदा नतीजा (उलटा) एह्
होआ जे ओह् उंदे शा (विमुख) ओहलै होई
गे ॥ 82 ॥

ते ओह् फाड़ें दे किश हिस्सें गी कट्टिये
अमन कन्नै (जिंदगी बसर करदे होई) मकान
बनांदे हे ॥ 83 ॥

فَجَمَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
حِجَابًا مِّن سَجِيلٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّمَن تَوَسَّعَ ۝

وَإِنَّهَا لِبَسِيلٍ مَّقِيمٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّمُؤْمِنِينَ ۝

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ نَظَّامِينَ ۝

فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ
مُّبِينٍ ۝

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ۝

وَآتَيْنَهُم آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

وَكَانُوا يُجَادِلُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا
أُمِينِينَ ۝

1. हिजाज़ थमां शाम देश गी जाने आहले रस्ते पर स्थित ऐ।
2. हजरत शूऐब दी जाति दा दूआ नांड ऐका आहले बी ऐ। ऐका घने जंगलै गी बी आखदे न ते ऐसे जंगलै गी बी जेहदे च बैरी ते पीतू दे घने बूहटे होन। ऐसा लगदा ऐ जे मद्यन दे लागै कोई घना जंगल हा जेहदे च दौनें किसमें दे एह् बूहटे बड्डी मती गिनतरी च हे। इस लेई मद्यन बासिये गी 'ऐका आहले' आखेआ जंदा हा।
3. हिज्र दा मतलब ओह् घेग, किला जां नगर होंदा ऐ जिस दे चौनें पासै पत्थरें दा परकोट होऐ। 'हिज्र आहले' दा मतलब समूद अर्थात् हजरत सालेह दी जाति दा नगर ऐ इसी 'हिज्र' इस लेई आखदे न जे उस नगरै दा परकोट बड़ा मजबूत हा।

ते (बा'यदे दे मताबक) सवेर होंदे (गै) उस (निश्चत) अज़ाब नै उनेंगी पकड़ी लैता ॥ 84 ॥

ते जेहका (माल) ओह ज'मा करदे रौहदे हे उसने उनेंगी (उस बेलै) किश बी फायदा नेई दिता ॥ 85 ॥

ते असें गासैं ते धरती गी ते जे किश इनें दौनें दे बशकार ऐ हक (ते हिकमत) कन्ने पैदा कीता ऐ ते ओह (बा'यदे आहली) घड़ी यकीनन औने आहली ऐ इस आस्तै तू (उंदी ज्यादतियें गी) दरगुजर कर ॥ 86 ॥

यकीनन तेरा रब्ब मता किश पैदा करने आहला (ते) खूब जानने आहला ऐ ॥ 87 ॥

ते असें यकीनन तुगी दुरहाई' जाने आहली सत्त (आयतां) ते बड़ी बड़्डी प्रतिष्ठा आहला कुरआन दिता ऐ ॥ 88 ॥

ते जेहका असें उंदे चा केई गरोहें गी (आरजी न'फा दा) समान दिता ऐ उस पासै अक्खीं फाड़ी-फाड़ी नेई दिक्ख। ते (उंदी तबाही पर) दुखी नेई हो ते मोमिनें पर अपना (दयालू) शफ़कत दा (हल्थ) बाजू झुकाई रक्ख ॥ 89 ॥

तू आखी दे जे अ'ऊं खु'ल्लम खु'ल्ला हुशयार करने आहला आं ॥ 90 ॥

इस आस्तै जे (खुदा आखदा ऐ जे) असें इंदे (लोकें) आस्तै (बी) अज़ाब मुकरर करी रक्खे दा ऐ जिनें (हज़रत मुहम्मद स.अ.व. दे खलाफ

فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ مُصْبِحِينَ ﴿٨٤﴾

فَمَا أَعْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٥﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْأَمْثَالِ ۖ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٨﴾

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ ۖ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٩٠﴾

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩١﴾

1. सूर: 'फ़ातिह:' जिसदी सत्त आयतां नमाज़ें च बार-बार पढ़ियां जंदिंयां न। मूल शब्द 'मसानी' गी ध्यान रक्खदे होई इस आयत दे केई दूए अर्थ बी होई सकदे न। (क) असें तुगी ऐसी सत्त आयतां प्रदान कीती दिंयां न जिंदे च पूरे तौर पर अल्लाह दी स्तुति दा गुणगान होए दा ऐ। (ख) तुगी ऐसी सत्त आयतां दिती दिंयां न जिंदे च अल्लाह ते बंदे दे आपसी सरबंधे पर लो पाई गेदी ऐ।
2. हे नबी! इन्कार करने आहलें दे धन गी र्हानगी कन्ने नेई दिक्ख, की जे उंदा सर्वनाश निश्चत होई चुके दा ऐ। इस लेई नां ते उनेंगी एह धन कोई फायदा देग ते नां तेग उंदे आस्तै दुखी होना उनेंगी फायदा देग। इस आस्तै एह बचार अपने दिलै चा कइदी दे।

मनसूबें च अपनी) ड्यूटियां तकसीम करी
लेदियां हियां ॥ 91 ॥

(यानी) ओह (लोक) जिनें कुरआन गी झूठी
गल्लें दा मजमूआ (संकलन) करार दिता हा ॥ 92 ॥

सो तेरे रब्ब दी कसम! अस इनें सारें शा
जवाब तलबी करगे ॥ 93 ॥

उनें कम्मं दे बारै जेहके ओह करदे रौहदे हे
॥ 94 ॥

इस लेई जिस गल्ला (दे पुजाने) दा तुगी
हुकम दिता जंदा ऐ ओह खोहलियै (लोकें
गी) सनाई दे ते इनें मुश्रिकें (दी गल्ला) शा
मूंह फेरी लै ॥ 95 ॥

अस यकीनन तुगी इनें मशकरियां करने आहलें
(दी शरारत) शा महफूज रखगे ॥ 96 ॥

जेहके अल्लाह दे कनै दूए होर केई उपास्य
बनाऽ करदे न, ओह तौले गै (इस दा नतीजा)
समझी जाडन ॥ 97 ॥

ते अस यकीनन जानने आं जे जो कुछ ओह
आखदे न, ओहदे कनै तेरा दिल तंग पाँदा ऐ
॥ 98 ॥

इस आस्तै तू अपने रब्ब दी स्तुति करदे होई
(उसदी) पवित्तरता दा गुणगान कर ते (उस
दे) कामिल फरमांबरदारें चा बन ॥ 99 ॥

ते अपने रब्ब दी अबादत करदा रौह, इत्थें
तक जे तेरे पर मौत (दी घड़ी) आई जा
॥ 100 ॥ (रुकू 6/6)

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ
عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝

إِنَّا كَفَيْتَكَ الْمُسْتَهِزِّينَ ۝

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۝
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ نَعَلِمُ أَنَّكَ يَصِيقُ صَدْرُكَ بِمَا
يَقُولُونَ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

सूर: अल्-नहल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत इस
दी इक सौ नत्ती आयतां ते सोलां रुकू न।

(में) अल्लाह दा नांऽ लेइयै जो बेहद कर्म
करने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(ऐ इन्कार करने आह्लेओ) अल्लाह दा हुकम
औने गै आह्ला ऐ इस आस्तै (हून) तुस
उसदे तौले औने दा मतालबा नेई करो। ओह
पाक (जात) ऐ ते जो (गल्लां) ओह (काफर)
शिक्र दे बारै आखदे न, ओह उंदे शा दूर
उप्पर ऐ ॥ 2 ॥

أَتَىٰ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۗ سُبْحٰنَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ②

ओह फरिशतें गी अपने बंदें पर, जिनेंगी ओह
पसंद करदा ऐ अपनी मरजी कनै कलाम
देइयै उतारदा ऐ (ते रसूलें गी आखदा ऐ) जे
(लोकें गी) आगाह करी देओ जे गल्ल इय्यै
स्हेई ऐ जे मेरे सिवा कोई बी (सच्चा) उपास्य
नेई। इस आस्तै तुस (मसीबतें शा) अपने
बचाऽ दा साधन मिगी गै बनाओ ॥ 3 ॥

يُنزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

उसने गासैं ते धरती गी हक्क (ते हिकमत)
कनै पैदा कीते दा ऐ (ते) उंदे शिक्र दे
बिचरें शा ओह दूर उप्पर ऐ ॥ 4 ॥

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بِالْحَقِّ ۗ
تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ④

उसने इन्सान गी इक (बूद) बीरज थमां पैदा
कीते दा ऐ फी ओह (अपने आपै गी इन्ना

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا

बड़्हा समझन लगदा ऐ जे साढ़े बारे च)
जाह्रा-बाह्रा झगड़ने आहला बनी जंदा
ऐ ॥ 5 ॥

एहदे अलावा चौखरें गी (अल्लाह नै पैदा
कीते दा ऐ ते उनेंगी) ऐसा बनाए दा ऐ जे
उंदे च थुआड़े आस्तै गर्मी दा समान ऐ ते
(होर बी) केई फायदे न ते तुस (उंदे गोश्त
दा) किश हिस्सा खंदे ओ ॥ 6 ॥

ते (इस दे अलावा) जिसलै तुस उनेंगी चारिये
संजा (उंदे घरें/स्थानें आहले पासै) बापस
आनदे ओ तां उस च इक किसम दी जीनत
(शोभा) दा समान होंदा ऐ इसै चाल्ली उस
बेलै जिसलै तुस उनेंगी (बडलै) चरने आस्तै
(अजाद) छोड़दे ओ (तां उस च बी थुआड़े
आस्तै जीनत/शोभा ते बड़ाई दा समान होंदा
ऐ) ॥ 7 ॥

ते ओह थुआड़े भार चुकियै उस (दरेखड़े)
शैहरै तक बी लेई जंदे न। जित्थें तक तुस
अपनी जानें गी कश्ट झल्ले बगैर नेई लेई
जाई सकदे थुआड़ा रब्ब यकीनन (तुंदे पर)
अती ऐत्त शफ़क़त (किरपा) करने आहला
(ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 8 ॥

ते उसनै घोड़ें, खच्चरें ते गधें गी (बी) थुआड़ी
सुआरी आस्तै ते (इस दे अलावा) जीनत (ते
शान) आस्तै (पैदा कीते दा ऐ) ते (आइंदा
बी) ओह (थुआड़े आस्तै सुआरी दा होर
समान¹) जिसी तुस (अजें) नेई जानदे, पैदा
करग ॥ 9 ॥

ते (तुसेंगी) दीन दी सिद्धी राह (दस्सना)
अल्लाह दे गै जिम्मै ऐ ते (इस दी जरूरत इस

هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ①

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ①

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تَرِيحُونَ
وَحِينَ تَسْرَحُونَ ①

وَتَحْمِلُ أُنْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا
بِلَيْعِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ ① إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ①

وَالْحَيْلَ وَالْبَعَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا
وَزِينَةً ① وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ①

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ①

1. इस आयत च खुल्ले तौरा पर बस्स, रेल, समुंदरी ते हवाई जहाज ते दूई विज्ञानक खोजें दी भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ।

आस्तै ऐ जे) उंदे (यानी दीन दे रस्तें) चा किश टेढे (होंदे) न पर जेकर ओ (अल्लाह) अपनी इच्छा लागू करदा तां तुसैं सारें गी हदायत (गै) दिंदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/7)

(अल्लाह) ओह गै ते है जिसनै बदलें चा पानी तुआरेआ ऐ। उससै चा थुआड़े पीने दा (पानी उपलब्ध होंदा) ऐ ते उससै कनै ओह रुक्ख-बूटे (बी त्यार) होंदे न जिंदा तुस (माल-डंगरें गी) चारा पांदे ओ ॥ 11 ॥

ओह इस दे राहें गै थुआड़े आस्तै खेती, जैतून ते खजर दे बूटे ते अंगूर ते (दूए) हर किसमा दे फल पैदा करदा ऐ उनें लोकें आस्तै जो सोच-विचार शा कम्म लेंदे न, उस च यकीनन इक (टकोहदा) नशान (पाया जंदा) ऐ ॥ 12 ॥

ते उसने रात ते दिन गी ते सूरज ते चन्न गी थुआड़े आस्तै खिदमत पर लाई रक्खे दा ऐ ते (दूए) सारे (ग्रैह ते) तारे (बी) उसदे हुकम कनै (थुआड़ी) खिदमत पर लगे दे न, जेहके सूझ-समझ शा कम्म लेंदे न उंदे आस्तै यकीनन के ई नशान (पाए जंदे) न ॥ 13 ॥

ते जेहकियां भांत-सभांती किसमें दियां चीजां उसनै थुआड़े आस्तै धरती पर पैदा कीती दियां न (ओह सब थुआड़े कम्म आवा करदियां न) उनें (चीजें दी पैदाइश) च (बी) उनें लोकें आस्तै जो नसीहत हासल करदे न, यकीनन इक नशान (पाया जंदा) ऐ ॥ 14 ॥

उस्सा नै समुंदर गी (बी थुआड़ी) खिदमत पर लाई रक्खे दा ऐ तां जे तुस ओहदे चा (मच्छी दा) ताजा गोशत खाओ ते ओहदे चा

وَلَوْ شَاءَ لَهَدَّيْنَاكُمْ آجْمَعِينَ ۝

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۝

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ
وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۝
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ ۝ وَالتَّجْوَمِ مَسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِهِ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ۝

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَذَكَّرُونَ ۝

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَكُمْ آيَاتٍ لِّحَمًا
طَرِيًّا وَاسْتَخْرَجُوا مِنْهُ جَلِيَّةً تَلْبَسُوهَا ۝

गैहनें (दा समान बी) कड़ढो जिनेंगी तुस (लोक) पाने दे कम्म लांदे ओ ते (हे श्रोता) तूं उस च किशितयें गी पानी चीरदे (ते तेजी कन्नै चलदे) होई दिक्खनां ऐं (जो इस आस्तै चलदियां न जे तुस समुंदरी सफर तै करो) ते तां जे तुस उसदे दूए होर फ़जल (उपकार) (बी) तलाश करो ते तां जे तुस उसदा शुकर अदा करो ॥ 15 ॥

ते उसने धरती पर (द्रिढ़) फ़ाड़ बनाए दे न, इस गल्ला करी जे ओह (घूमदे होई) तुसेंगी चक्करें^१ च नेई पा ते (उसनै थुआड़े आस्तै) केई दरेआ (बगाए दे न) ते केई (खुरकी दे) रस्ते (बी बनाए दे) न तां जे तुस (असानी कन्नै अपनी मंजल मक्सूद तक) रस्ता हासल करी सको ॥ 16 ॥

ते (इंदे अलावा उसनै) केई (होर) अलामतां बी (कायम कीती दियां न) ते सतारें राहें (बी) ओह (लोक) राह पांदे न ॥ 17 ॥

फी (दस्सो ते सेही जे) क्या जो पैदा करदा ऐ ओह उस जैसा होई सकदा ऐ जो (कुछ बी) पैदा नेई करदा, क्या तुस फी (बी) नेई समझदे ॥ 18 ॥

ते जेकर तुस अल्लाह दे स्थानें दी गिनती करन लगे तां (कदें बी) तुस उंदी गिनती नेई करी सकगे। अल्लाह यकीनन बड़ा (गै) बख़्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 19 ॥

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ مَوَاجِرٍ فِيهِ وَتَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ
تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

وَعَلَّمَتْهُ^ط وَبِالتَّجْوِيزِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ^ط
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا^ط
إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾

1. इसदा दूआ अर्थ एह ऐ जे अल्लाह ने धरती च मजबूत पर्वत कायम कीते दे न तां ते ओह तुसेंगी उंदे राहें खाने-पीने दा समान देरे, की जे समुंदर, पर्वत ते नदियें दा जीवका कन्नै गैहरा सरबंध ऐ।

ते जो कुछ तुस छपालदे ओ ते जो कुछ तुस जाहर करदे ओ, अल्लाह उस (सब) गी जानदा ऐ ॥ 20 ॥

ते अल्लाह दे सिवा जिनें (नकली उपास्यें) गी ओह पुकारदे न ओह किश (बी) पैदा नेई करी सकदे ते (इस शा बी बधिया एह ऐ जे) ओह आपूं पैदा कीते जंदे न ॥ 21 ॥

ओह (सब) मुर्दे न नां के जिंदा। ते ओह (एह बी) नेई जानदे जे कुसलै (दबारा) चुक्की लैते जाडन ॥ 22 ॥ (स्कू 2/8)

(इस आसतै चंगी चाल्ली याद रक्खो जे) थुआड़ा उपास्य इक गै उपास्य ऐ ते जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आनदे उंदे दिल (हक थमां ना आशना) सचाई थमां न-वाकफ न ते ओह घमंड शा कम्म लै करदे न ॥ 23 ॥

एह यकीनी गल्ल ऐ जे जो कुछ ओह पर्दे च (रक्खियै) करदे न (उसी बी) ते जो कुछ ओह जाहरा-बाहरा (तौर) करदे न (उसी बी) अल्लाह जानदा ऐ। ओह घमंड करने आहलें गी हरगिज पसंद नेई करदा ॥ 24 ॥

ते जदूं उनेंगी आखेआ जंदा ऐ (जे) ओह (कलाम) जो थुआड़े रब्ब नै तुआरे दा ऐ क्या (किन्ना गै) शानदार ऐ ते ओह आखदे न जे एह (खुदा दा कलाम नेई बल्के) पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 25 ॥

इस (धोखे दा) नतीजा एह निकलग जे ओह क्यामत आहलै रोज अपने बोझ (बी) सारे (दे सारे) चुकडन ते उनें मूर्खें दे बोझ बी, जिनेंगी ओह गुमराह करा करदे न। सुनो! जो बोझ ओह चुक्का करदे न ओह बड़ा गै बुरा ऐ ॥ 26 ॥ (स्कू 3/9)

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢١﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرٌ أَحْيَاءَ وَمَا يَشْعُرُونَ
أَيَّانَ يُجْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُّنْكَرَةٌ وَهُمْ
مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

لَا جَرَمَ أَنَّ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنزِلَ رَبُّكُمْ قَالَوٓا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

لِيَحْمِلُوٓا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَمِنَ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضَلُّونَهُمْ بِغَيْرِ
عِلْمٍ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٦﴾

जेहके लोक उंदे शा पैहलें हे उनें (बी अपने-अपने जमाने दे नबियें दे बरुद्ध) तदबीरां कीतियां हियां जिसदे नतीजे च अल्लाह उंदी (तदबीरें दी) अमारतें दी बुनियादें दे लागै (उनेंगी तबाह करने आस्तै) आया जिस दी बजह कनै छत्त उंदे उप्परा उंदे उप्पर आई पे ते (उसदा एह) अजाब उंदे पर इस रस्तै आया जिसगी ओह जानदे बी नेई हे ॥ 27 ॥

फी ओह क्यामत आहलै रोज उनेंगी अपमानत करग ते आखग (जे हून) कुल्यें न ओह मेरे शरीक जिंदी बजह कनै तुस (मेरे नबियें कनै) दुश्मनी (ते मखालफत) रखदे हे। (ते) जिनेंगी इलम दिते दा होग ओह (उस बेलै) आखडन जे अज्ज काफरें पर यकीनन रुसवाई ते मसीबत (औने आहली) ऐ ॥ 28 ॥

(उनें काफरें दी) रूहें गी फरिश्ते (ऐन) उस बेलै, जिस बेलै अपनी जानें पर जुलम करा करदे होंदे न, कढदे न। इस पर ओह (एह आखिये) सुलह करने दा रस्ता अपनांदे न (जे) अस (ते) कोई (बी) बुराई (दा कम्म) नथे करदे होंदे (उसलै उनेंगी आखेआ जाग जे गल्ल) इयां नेई, बल्के (इसदे उल्ट ऐ, याद रक्खो) जो कुछ तुस करदे हे, उसी अल्लाह खूब जानदा ऐ ॥ 29 ॥

इस आस्तै (हून) तुस ज्हनम दे दरोआजें बिच्चा उस च म्हेशां आस्तै ठकाना बनांदे होई, दाखल होई जाओ, की जे तकब्बर (घमंड) कसे आहलें दा ठकाना बड़ा गै बुरा (होंदा) ऐ ॥ 30 ॥

ते (जिसलै) उनें लोकें जिनें तकवा (संयम दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ, आखेआ

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ وَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ قَوْفِهِمْ وَأَتَتْهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْرِجُهُمْ وَيَقُولُ أَيُّكُمْ كَذَّبَ أَيُّ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ ط قَالَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْآخِرَىٰ أَيْسَرُ وَالسَّوَاءُ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ ط فَأَلْقُوا السَّلْمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ ط بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

فَأَذْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط فَلَيْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ۝

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ ط

गेआ (जे) थुआड़े रब्ब नै किन्ना (शानदार कलाम) उतारे दा ऐ (तां) उनें गलाया (हां-हां किन्ना गै) बेहतर (कलाम ऐ) जिनें नेकोकारी (सदाचार) (दी राह) अखत्यार कीती उंदे आस्तै इस दुनियां (दी जिंदगी) च (बी) भलाई (मकददर) ऐ ते आखरत दा घर (ते उंदे आस्तै) होर बी बेहतर होग ते तकवा (संयम) अखत्यार करने आहलें दा घर यकीनन बड़ा (गै) अच्छा (होंदा) ऐ ॥ 31 ॥

(ओह घर) मुस्तकिल रिहायश दे बाग (न) जिंदे च ओह दाखल होउन उंदे (बागें) हेठ नैहरां बगदियां होउन। उंदे (बागें) च जो कुछ ओह चाहउन, उनेंगी मिलग (याद रक्खो) तकवा (संयम) अखत्यार करने आहलें गी अल्लाह इससै चाल्ली फल दिंदा रौहदा ऐ ॥ 32 ॥

(ओह संयमी) जिंदे प्राण फरिश्ते इस हालत च, जे ओह पाक नफस होन, (एह) आखदे होई कवदे न जे (हून) थुआड़े आस्तै सलामती (गै सलामती) ऐ (लैओ हून अपने नेक) कर्म दे बदले च तुस जन्नत च दाखल होई जाओ ॥ 33 ॥

एह (काफर लोक) इस गल्ला दे सिवा कुस दा इंतजार करा करदे न जे फरिश्ते उंदे कश (समानी/गासी अजाब लेइयै) औन। जां तेरे रब्ब दा (फैसलाकुन) हुकम आई जा। इससै चाल्ली उनें लोकें कीता हा जो उंदे शा पैहले (जमानें दे) हे ते अल्लाह नै उंदे पर कोई जुलम नथा कीता बल्के ओह (आपू गै) अपनी जानें पर जुल्म करदे हे ॥ 34 ॥

قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ۝

جَلَّتْ عَدْنُ يَدْحُلُوهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْرِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ۝

الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ ۖ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

इस आसते उंदे कमें दी स'जा नै उनेंगी आई पकड़ेआ ते जिस (अजाब दी खबरा) पर ओह मजाक लँदे होंदे हे उसै नै उनेंगी घेरी लैता (ते तबाह् करी दिता) ॥ 35 ॥ (रुकू 4/10)

ते जिनें लोकें शिर्क (दा तरीका अखत्यार) कीता। उनें (एह बी) आखे दा ऐ जे जेकर अल्लाह (इय्यै) चांहदा (जे उसदे सिवा कुसै दी अबादत नेई कीती जा) तां नां अस उस दे सिवा कुसै चीजा दी अबादत करदे नां साहे बब्ब-दादा ऐसा करदे ते नां (गै) अस उसदे (फरमाने/आदेश दे) बगैर कुसै चीजा गी (खुद ब खुद) हराम उरहांदे जेहके (लोक) उंदे शा पैहलें (सचाई दे दुश्मन) हे उनें (बी) ऐसा गै कीता हा, भला (एह इन्ना बी नेई सोचदे जे) रसूलें पर (खुदा दा पैगाम) पुजाई देने दे सिवा होर के जिम्मेदारी ऐ ॥ 36 ॥

ते असें यकीनन हर कौम च (कोई नां कोई) रसूल (एह हुकम देइयै) भेजेआ ऐ जे (हे लोको!) तुस अल्लाह दी अबादत करो ते हर हद शा बधने' आहले कनै कनाराकश र'चो, इस पर उंदे चा किश (ते) ऐसे (अच्छे साबत) होए जे उनेंगी अल्लाह नै हदायत दिती ते किश ऐसे जे उंदे पर हलाकत बाजब होई गेई। इस आसते तुस (सारे) मुल्खै च फिरो ते दिक्खो जे (नबियें गी) झुटेरने आहलें दा अनजाम कनेहा होआ हा ॥ 37 ॥

(हे रसूल) अगर तू उंदी (लोकें दी) हदायत दी बड़ी खुआहश रक्खना ऐं तां (समझी लै

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَّا عَمِلُوا وَوَاحِقًا بِهِم مَّا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْرِءُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ لَّحُنٌّ وَلَا آبَاءُ وَلَا أَوْلَادًا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۗ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الصَّاغُوتَ ۗ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۗ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿٣٧﴾

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ

1. मूल शब्द 'तागुत' दा अर्थ ऐ - उद्दंड आदमी जां सीमा दा उलंघन करने आह्ला ते ऐसा आदमी जो लोकें गी नेकी शा रोके।

जे) जेहके लोक (दूएँ गी जानियै) गुमराह करा करदे होन उनेंगी अल्लाह कदें बी हदायत नेई दिंदा ते नां उंदा कोई मददगार होंदा ऐ ॥ 38 ॥

ते उनें अल्लाह दी बड़ी पक्की सघंदां खादियां न (जे) जेहका मरी जा अल्लाह उसी (फी कदें) जींदा नेई करग, (मगर हकीकत) एह नेई। एह (ते इक ऐसा) बा'यदा ऐ जिसी (पूरा करने दा) ओह (अल्लाह) जिम्मेदार ऐ, पर अक्सर लोक (इस हकीकत गी) नेई जानदे ॥ 39 ॥

(एह जिंदगी दुबारा इस लेई होग जे) ओह उंदे पर इस (हकीकत) गी जाहूर करै जिस च ओह (अज्ज) इखलाफ करा करदे न ते जिनें लोकें कुफर (दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ उनेंगी पता लगगी जा जे ओह झूठे हे ॥ 40 ॥

साढ़ा कम्म कुसै (ऐसी) चीजा दे बारै जिस (दे करने) दा अस अरादा करचै, सिर्फ एह होंदा ऐ जे अस उसदे बारै आखी दिन्ने आं जे 'होई जा' ते ओह होई जंदा ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 5/11)

ते जिनें लोकें इसदे बा'द जे उंदे पर जुलम कीता गोआ, अल्लाह आस्तै हिजरत' अखत्यार कीती (असेंगी अपनी जात दी सघंद ऐ जे) अस उनेंगी जरूर दुनियां च अच्छी जगह देगे ते आखरत दा सिला (फल) ते होर बी बड़्हा होग, काश एह (इन्कार करने आहले इस हकीकत गी) जानदे ॥ 42 ॥

لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ
مِنْ نَصِيرِينَ ۝

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ
اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَىٰ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

لِيَسِّرَنَّ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَيُعَلِّمَهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ۝

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ
كُنْ فَيَكُونُ ۝

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
ظَلَمُوا لِنَبْوَتِهِمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ۝

1. हिजरत-अपना देश छोड़ियै कुसै दूर जगह जाइयै बास करना।

जेहके (जुल्में दा नशाना बनियै बी) धीरजवान बने दे रोह्न ते (जो म्हेशां गै) अपने रब्ब पर भरोसा करदे न ॥ 43 ॥

ते अस तेरे शा पैहलें (बी म्हेशां) मर्दे गी गै रसूल बनाइयै भेजदे होंदे हे ते अस उंदे आहले पासै वह्नी करदे हे ते (ऐ इन्कार करने आहलेओ!) जेकर तुस (इस हकीकत गी) नेई जानदे तां उस (अल्लाह दे भेजे दे) जिकर (गी मन्नने) आहलें शा (गै) पुच्छी लैओ (तां जे तुस हकीकत गी जानी सको) ॥ 44 ॥

(असें उनेंगी) रोशन नशानात ते (इल्हामी) कताबां देइयै (भेजेआ हा) ते तेरे पर असें एह जिकर (कामल) नाज़ल कीता ऐ तां जे तूं सारे लोकें गी ओह (अल्लाह दा फरमान) जो (तेरे द्वारा) उंदे पासै नाज़ल कीता गेआ ऐ, तफसील कन्नें दस्सें ते तां जे ओह (ओहदे पर) बिचार करन ॥ 45 ॥

फ़ी केह जेहके लोक (तेरे खलाफ) बुरे मनसूबे (योजनां) बनांदे आए न ओह इस गल्ला शा अमन च न जे अल्लाह उनेंगी इस मुलखै च (गै) जलील (ते रुसवा) करी देऐ जां ओह अजाब (जिस दी खबर दिती जाई चुकी दी ऐ) उंदे पर (इस रस्तै) आई जा जिसगी ओह जानदे गै नेई होन ॥ 46 ॥

जां ओह उनेंगी उंदे सफरें च तबाह करै इस लेई (ओह याद रखन जे) ओह (कदें बी अल्लाह गी उनें गल्लें दे पूरा करने शा) आजज (असमर्थ) नेई पाडन ॥ 47 ॥

जां ओह उनेंगी आस्ता-आस्ता घटांदे होई हलाक करी देऐ की जे थुआड़ा रब्ब यकीनन

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ فَتَعَلَّوْا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

يَا بَنِي إِدْرِيْسَ وَالزُّبَيْرِ ۖ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلُبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ ۗ فَإِنَّ رَبَّكُمْ

(मोमिं पर) बड़ा (गै) मेहर करने आह्ला
(ते) बार-बार पैहम करने आह्ला ऐ ॥ 48 ॥

كَرَّءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٨﴾

ते केह् बावजूद इसदे जे ओह जलील होआ करदे न उनें (कदे) अल्लाह दे हजूर च (नर्मा कनै) झुकदे होई, जो कुछ बी अल्लाह नै (उंदे आस्तै) पैदा कीते दा ऐ, उसी गौर कनै नेई दिक्खेआ जे उसदे साये सज्जे पासेआ ते उत्तरी दिशें च इधर-उधर' होआ करदे न (बस्स इसै चाल्ली हजरत मुहम्मद स.अ.व. दा साया बधग ते ओह काफर (इन्कार करने आह्ले) जलील होइयै रौहडन ॥ 49 ॥

أَوْلَمْ يَرَوَالِي مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ
يَتَّقِمُوا ظِلَّهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّائِلِ سَجْدًا
لِلَّهِ وَهُمْ دُخْرُونَ ﴿٤٩﴾

ते जो (कुछ बी) गासें च ऐ, ते (इसदे अलावा) धरती पर जो बी जानदार (मजूद) न ते (तमाम) फरिश्ते बी अल्लाह दे हजूर च गै झुकदे रौहदे न ते ओह बड़ाई नेई करदे ॥ 50 ॥

وَاللَّهُ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٠﴾

ओह अपने रब्ब कनै जो उंदे पर गालब ऐ, डरदे रौहदे न ते जिस गल्ला दा उनेंगी हुकम दिता जंदा ऐ (ऊऐ) करदे न ॥ 51 ॥
(रुकू 6/12)

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥١﴾

ते अल्लाह नै (म्हेशां हर कौम गी इय्यै) फरमाया ऐ (जे) तुस दो उपास्य नेई बनाओ। ओह (यानी सच्चा उपास्य ते) इक गै ऐ बस्स तुस मेरे शा गै (डरो) फी (में) तुसेंगी आखना जे) मेरे शा गै डरो ॥ 52 ॥

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ إِثْنَيْنِ ۚ إِنَّمَا
هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ فَأَيُّ الْفَازِهِبُونَ ﴿٥٢﴾

ते जो कुछ (बी) गासें ते धरती च (पाया जंदा) ऐ सब उसै दी मलकीयत ऐ ते

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिस चाल्ली कुदरती निजमें मताबक छाया घटदी-बधदी ऐ ते आखरकार लोप होई जंदा ऐ, इसै चाल्ली मक्का दे इन्कार करने आह्लें दा हाल होग अथात् उंदा आतंक, प्रभाव, प्रतिष्ठा कीर्ती ते यश बगैर छाया आंगर घटदे-घटदे खतम होई जाडन ते उसदे उल्ट हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ स.अ.व. दी छाया क्रमशः बधदी रौहग ते उसदे कारण इन्कार करने आह्ले लोक अपमानत होई जाडन।

फरमांबरदारी सदा उससै दा हक्क ऐ तां केह
तुस अल्लाह दे सिवा होर दूए बजूदें गी अपने
बचाऽ दा साधन बनांदे ओ ॥ 53 ॥

ते जो बी नैमत तुसैं गी मिली दी ऐ ओह
अल्लाह दे पासेआ गै ऐ फी जिसलै तुसैंगी
(कोई तंगी ते) तकलीफ पुजदी ऐ तां (उस
बेलै बी) तुस उससै दे हजूर च फरेआद करदे
ओ ॥ 54 ॥

फी जिसलै ओह तुंदी उस तकलीफ गी दूर
करी दिंदा ऐ तां तुदे चा किश लोक झट्ट
(दूएँ गी) अपने रब्ब दा शरीक उरहान लगी
पाँदे न ॥ 55 ॥

नतीजा एह होंदा ऐ जे जो कुछ असें उनेंगी
दिते दा ऐ ओह उस दा इन्कार करी दिंदे न।
अच्छा! तुस आरजी (ते वक्ती चीजें शा)
फायदा लेई लैओ ते (उस दा अनजाम बी)
तुस तौले गै जानी जागे ॥ 56 ॥

ते जो कुछ असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा
इक हिस्सा ओह (अपने) इनें (झूठे उपास्यें)
आस्तै मखसूस करी दिंदे न जिंदी (हकीकत)
बाँरे ओह (किश) इलम नेई रखदे। अल्लाह
दी सघंद, जो कुछ तुस (झूठे शा कम्म लेइयै)
अपने पासेआ बनांदे रेह ओ (इक दिन)
उसदी पुच्छ-गिच्छ तुंदे शा यकीनन कीती
जाग ॥ 57 ॥

ते ओह अल्लाह आहले पासै कुड़ियां मनसूब
करदे न (याद रक्खो) ओह (ऐसी गल्लें
शा) पाक ऐ ते (मजे दी गल्ल एह ऐ जे)
उनेंगी ओह कुछ हासल ऐ जो ओह चांहदे
न (यानी जागत) ॥ 58 ॥

وَاصْبًا ۙ أَفَعَبَّرَ اللَّهُ تَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَمَا بِكُمْ مِّنْ نُّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ تُمْرًا إِذَا
مَسَّكُمُ الضَّرُّ فَأَيُّهَا تَجْرَوْنَ ﴿٥٤﴾

تُمْرًا إِذَا كَشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٥﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ ۖ فَتَمَتَّعُوا
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا
رَزَقْنَاهُمْ ۖ تَاللَّهِ لَتَسْأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهَا وَلَهُمْ مَا
يَسْتَهْوُونَ ﴿٥٨﴾

ते (उस दे मकाबले च उंदा एह हाल ऐ जे) जिसलै उंदे चा कुसै गी कुड़ी (पैदा होने) दी खबर मिली जा तां उसदा मूह काला स्याह होई जंदा ऐ ते ओह अतिऐतत दुखी होई जंदा ऐ ॥ 59 ॥

(ते) जिस गल्लै दी उसी खबर दित्ती गई ऐ उसदी बदनामी शा डरदे ओह लोकें शा छपदा (फिरदा) ऐ (ओह सोचदा ऐ जे) आया, ओह उसी (पेश औने आहली) जिल्लत दे बावजूद (जींदा) रौहन देऐ जां उसी (कुदै) मिट्टी च दब्बी देऐ। सुनो! जेहकी राऽ ओह कायम करदे न, बौहत बुरी ऐ ॥ 60 ॥

जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे, उंदी हालत बौहत बुरी ऐ। ते हर इक उत्तम सिफत (ते शान) अल्लाह दी गै ऐ ते ऊऐ गालिब (ते) हिकमत आह्ला ऐ ॥ 61 ॥ (रुकू 7/13)

ते जेकर अल्लाह (दा एह निजम होंदा जे ओह) लोकें गी उंदे (शुरुआती) जुलमें पर (फटक्क) पकड़ी लौंदा (ते तोबा करने आस्तै मोहलत नेई दिंदा) तां ओह इस (धरती) पर कुसै जानदार गी (जींदा) नेई छोड़दा मगर (उसदा निजम एह ऐ जे) ओह (सुधरने आस्तै) उनेंगी निश्चत समे तगर मोहलत दिंदा (रौहदा) ऐ फी जिसलै उंदी स'जा दा बेला आई जंदा ऐ तां ओह नां ते इक घड़ी पिच्छें रेही/बची सकदे न ते नां (उस शा) अगें निकली (बची) सकदे न ॥ 62 ॥

ते ओह अल्लाह आस्तै ओह चीज तजबीज करदे न जिसी ओह (आपू अपने आस्तै) ना-पसंद करदे न ते उंदी जबानां (बड़ी दलेरी

وَأَذْبِشْرَ أَحَدَهُمْ بِالْأُتَىٰ ظَلَّ وَجْهَهُ
مُسَوِّدًا وَهُوَ كَظَلِيمٍ ۝

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا يُبْشِرُ بِهِ ۗ
أَيْمُسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي
الْثَّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ
السُّوءِ ۗ وَ لِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۗ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَلَوْ يَوَّا أَخَذَ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا
تَرَكَ عَلَيْهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤْخِرُهُمْ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَيَّءٍ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا
يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۗ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ

शा कम्म लेइयै) झूठ बोलदियां न जे उनेंगी जरूर भलाई मिलग (मगर एह) अटल गल्ल ए जे उंदे आस्तै (दोज़ाख दी) अग (दा अज़ाब पक्का) ऐ ते एह जे उनेंगी (उस च) छोड़ी दिता जाग ॥ 63 ॥

अल्लाह दी कसम! असें तेरे शा पैहली तमान जातियें पासे रसूल भेजे हे। फी शतान नै उंदे (बुरे) कर्म खूबसूरत करियै दस्से, इस आस्तै अज्ज ऊए उंदा आका (बने दा) ऐ ते (ओह) उसदे पिच्छें जा करदे न) उंदे आस्तै इक दर्दनाक अज़ाब (पक्का) ऐ ॥ 64 ॥

ते असें इस कताब गी तेरे पर इस आस्तै उतारेआ ऐ जे जिस गल्ला दे मतल्लक उनें (आपस च) इख्तलाफ (पैदा) करी लैता ऐ उस (दी असल हकीकत) गी तू उंदे पर रोशन करें ते (इसदे अलावा) जो (उस पर) ईमान ल्यौन उंदे आस्तै एह (कताब) हदायत ते रैहमत (दा मूजब) बनै ॥ 65 ॥

ते अल्लाह नै (गी) गासै थमां पानी तुआरेआ ऐ ते उसदे राहें उसनै धरती गी उसदे मुर्दा (बंजर) होई जाने परेंत (नमें सिरेआ) जींदा कीता ऐ। जेहके लोक (सच्ची गल्ला गी) सुनदे (ते उसी कबूल करने आस्तै त्यार होई जंदे) न उंदे आस्तै एहदे च यकीनन इक (बौहत बड्डा) नशान पाया जंदा ऐ ॥ 66 ॥ (रुकू 8/14)

ते तुंदे आस्तै चौखरें च (बी) यकीनन नसीहत हासल करने दा समान (मजूद) ऐ। (केह) तुस दिखदे नेई जे) जे किश उंदे दिड्डें च (गंद बगैरा भरोचे दा) होंदा ऐ ओहदे चा यानी गोहे-गूतर ते खूनै दे बिच्चा दा अस

أَلَيْسَتْ لَهُمُ الْكُذِبُ أَنْ لَهُمُ الْحَسَىٰ ۗ لَا جَرَمَ أَنْ لَهُمُ النَّارُ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٣﴾

تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَيْلُهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۗ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۗ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

وَاللّٰهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَٰن لَّكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ ۗ لَتَأْتِيَ كُمْ مَّغَافٍ بُطُونُهُ مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَقُرْثٌ وَّ دِمٌّ ۗ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِبًا لِّلشَّرِّ بَيْنَ ۙ ﴿٦٧﴾

तुसेंगी पीने आस्तै (पाक ते) साफ दुद्ध (प्रदान करी) दिन्ने आं, जो पीने आहलें आस्तै सुआदला (ते) गले चा असान्नी कन्ने उतरने आहला (होदा) ऐ ॥ 67 ॥

ते खजूरें दे फलें ते अंगूरें दी तुस शराब (बी) बनादे ओ ते उत्तम जीवका बी। जेहके लोक अकली शा कम्म लेंदे न उंदे आस्तै यकीनन इक (बड्डा) नशान पाया जंदा ऐ ॥ 68 ॥

ते तेरे रब्ब नै गणै दी मक्खी (गणोली) पासै वह्नी कीती जे तूँ फ्हाडें च ते बूहटें पर ते जेहके (अंगूरें बगैरा आस्तै लोक) स्हारे बनाई लेंदे न, उंदे च (अपने) घर बनाऽ ॥ 69 ॥

फनी हर किसमै दे फुल्लें चा (थोढ़ा-थोढ़ा लेइयै) खा ते अपने रब्ब दे (दस्से दे) तरीकें पर जो (तेरे आस्तै) असान (कीते गेदे) न, चल। इंदे (मक्खियें दे) डिड्डें चा (थुआड़े) पीने दी इक चीज निकलदी ऐ जो केई रंगें दी होंदी ऐ (ते) उस च लोकें आस्तै शफा' (दी खासीयत रक्खी गेदी) ऐ। जेहके लोक सूझ-बूझ शा कम्म लेंदे न, उंदे आस्तै इस च यकीनन केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 70 ॥

ते अल्लाह नै तुसेंगी पैदा कीते दा ऐ, फनी ओह तुंदी रूहें गी कददा ऐ ते तुंदे चा किश (आदमी) ऐसे बी होंदे न जे ओह उमर दी भैड़ी हालत पासै परताई दिते जंदे न जिसदे नतीजे च ओह इलम (आहले होने) दे बा'द (फनी) ला-इलम होई जंदे न। अल्लाह यकीनन बड़ा जानने आहला (ते) हर गल्ला गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 71 ॥ (रुकू 9/15)

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ
تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ
الْجِبَالِ بَيْوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا
يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

ثُمَّ كَلِمًا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ
رَبِّكَ ذَٰلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَخْرُجُونَ مِنْهَا
شَرَابًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ۗ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَوَفِّقُكُمْ ثُمَّ وَإِنْ
مَنْ يُرِيدُ إِلَىٰ آرْزَالٍ الْغَمْرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ
بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

1. शैहद केई रोगें च दुआई दा कम्म करा ऐ।

ते अल्लाह नै तुंदे चा केइयें गी केइयें शा रिजक ज्यादा दिने दा ऐ ते जिनें लोकें गी आम लोकें शा उप्पर रखे दा ऐ ओह अपना (थ्होए दा) रिशक (कुसै बी सूरत च) उंदे पासै, जिंदे पर उंदे सज्जे हलथ काबज़ा¹ न, लौटाने आहले नेई, जिस दा नतीजा एह होआ जे ओह उस धन च बराबर (दे हिस्सेदार) होई जान। फी केह ओह (इस सचाई गी जानने दे बावजूद) अल्लाह दी नैमत दा इन्कार करदे न ॥ 72 ॥

ते अल्लाह ने थुआड़े आस्तै तुंदे चा (यानी थुआड़े आंगर गै जज़वात रखने आहली) बीबियां² बनाई दियां न ते (इस दे अलावा) उसनै थुआड़ी बीबियें चा थुआड़े आस्तै पुत्तर ते पोतरे पैदा कीते दे न ते उसनै तुसेंगी तमाम (किसम दी) पवित्र चीजें चा रिजक बखो दा ऐ। क्या फी (बी) इक नाश होने आहली चीजै पर ओह ईमान रखडन ते अल्लाह दी नैमतें दा ओह इन्कार करी देडन ॥ 73 ॥

ते ओह अल्लाह गी छोड़ियै ऐसी चीजें दी पूजा करदे न जेहकी उनेंगी गासें ते धरती चा किश बी देने दा कोई अधिकार नेई रखदियां ते नां रखी सकदियां न ॥ 74 ॥

इस लेई (हे मुश्रिको) तुस अल्लाह दे बाँरे मनघड़त गल्लां नेई करो। यकीनन अल्लाह सब किश जानदा ऐ, पर तुस किश बी नेई जानदे ॥ 75 ॥

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۗ فَمَا لِلدِّينِ فَضْلٌ وَلَا لِلْبِرِّ ۗ رَزَقَهُمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۗ أَفَبِعِزَّةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧٢﴾

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ۚ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنًا وَحَفْذَةً ۗ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۗ أَفَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِعِزَّةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا ۚ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٤﴾

فَلَا تَصْرِحُوا بِاللَّهِ الْأَمْثَالَ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

1. अर्थात् ऐसे सधारन आदमी जो बड़डे लोकें दे दास जां सत्ताधारी गुट जां प्रभावशाली लोकें दे अधीन होन।
2. थुआड़ी बीबियां ऐसे माता-पिता दियां धीयां न जो थुआड़े आंगर गै मनुक्ख न। इस लेई उनें बीबियें दे मनोभाव बी थुआड़े आंगर गै न।

अल्लाह (थुआड़े समझाने आस्तै) इक ऐसे बंदे दी हालत ब्यान करदा ऐ, जो दास होऐ (ते) जो किसै गल्लै दी (बी) ताकत नेई रखदा होऐ ते (उसदे मकाबले च उस बंदे दी हालत बी) जिसी असें अपने पासेआ अच्छा-खासा रिज़क दित्ते दा होऐ ते ओह ओहदे चा छप्पे-गुच्छे तौरा पर (बी) ते अलानियां तौरा पर (बी साढ़ी राह च) खर्च करदा होऐ। क्या ओह दौनें (चाल्लीं दे लोक) बराबर होई सकदे न? (कदें बी नेई) हर तारीफ दा अल्लाह गै हक्कदार ऐ पर उंदे चा (अक्सर लोक) नेई जानदे ॥ 76 ॥

ते अल्लाह दो होर बंदे दी दशा दा बर्णन करदा ऐ जिंदे चा इक ते गूंगा होऐ जेहका कुसै गल्लै दी समर्थ नेई रखदा होऐ ते ओह अपने मालकै पर ब्यर्थ दा बोझ होऐ, जतांह बी (उसदा आका) उसी भेजै (ओह) कोई भलाई कमाइयै नेई आहनै, (बस्स) क्या ओह (शख्स) ते ओह (दूआ) शख्स जो इन्साफ करने दा हुकम दिंदा होऐ ते ओह (आपू बी) सिद्धे रस्ते पर (कायम) होऐ, आपस च बराबर होई सकदे न ॥ 77 ॥ (रुकू 10/16)

ते गासैं ते धरती दे ग़ैब दा इलम अल्लाह गी गै (हासल) ऐ। ते उस (बा'यदे आहली) घड़ी (दी आमद) दा मामला ते इय्यां गै ऐ जिय्यां अक्खीं दा झमकना। बल्के ओह (उस शा बी) घट्ट शा घट्ट (समे च घट्ट होई जाने आहला ऐ) अल्लाह यकीनन हर गल्ला दे करने दी पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 78 ॥

ते अल्लाह नै तुसेंगी थुआड़ी मामें दे ढिड्डें च इस हालती च पैदा कीते दा ऐ जे तुस

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۗ هَلْ يَسْتَوُونَ ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا ذَرَجَلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمٌ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ ۖ لَا يُنْمَا يُوْجِهَهُ ۖ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۗ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ۗ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٨﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ

किश बी नथे जानदे ते उसने थुआड़े आस्तै कन्न ते अक्खीं ते दिल पैदा कीते दे न तां जे तुस शुकर अदा करो ॥ 79 ॥

क्या उनें परिदेँ गी जो गासे दी फिज़ा दे अंदर बिना उजरत कम्मा पर लाए दे न, (गौर कन्नै) नेई दिक्खेआ। उनेंगी (तुंदे पर आई पौने ते नोची खाने शा) अल्लाह दे सिवा (होर) कोई नेई रोका करदा। जेहके लोक ईमान रखदे न उंदे आस्तै इस च यकीनन केई नशान (पाए जंदे) न ॥ 80 ॥

ते अल्लाह नै थुआड़े आस्तै थुआड़े घरेँ गी नबास दा साधन बनाए दा ऐ ते उसने चौखरेँ दी खल्लेँ कन्नै (बी) थुआड़े आस्तै घर बनाए दे न। जिनेँगी तुस सफरै मौकै हल्का-फुलका पांदे (समझदे) ओ ते (इसदे अलावा) अपने क्याम दे बेलै (उंदे शा फायदा लेंदे ओ) ते उनें (जानवरें दी) बरीक ते मुट्टी उनेँ ते उंदे बालें गी बी मुस्तकिल समान ते इक वक्त तक आरजी समान बनाने दा साधन बनाए दा ऐ ॥ 81 ॥

ते अल्लाह नै जो कुछ पैदा कीते दा ऐ ओहदे च उसने थुआड़े आस्तै केई साया देने आहिलयां चीजां बनाई दियां न (जिंदे हेठ तुस अराम करदे ओ) ते प्हाड़ें च (बी) थुआड़े आस्तै पनाह दियां जगहां बनाई दियां न ते इसदे अलावा उसने थुआड़े आस्तै केई किसमें दियां कमीजां बनाई दियां न जो तुसेँगी गर्मी' शा बचांदियां न ते केई कमीजां (यानी कबच) ऐसियां न जो तुसेँगी थुआड़ी (आपसी) जंग

لَا تَعْلَمُونَ يَمِينًا ۗ وَجَعَلْ لَكُمْ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

الْمَيْرَ وَالْإِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ
السَّمَاءِ ۗ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ۗ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٠﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا
وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا
تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ ۗ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا
وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٨١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ
سَرَائِلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ وَالسَّرَابِيلَ
تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ ۗ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ لَكُمْ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ﴿٨٢﴾

1. इत्थेँ सिर्फ गर्मी दा बर्णन कीते दा ऐ, पर अरबी भासा दे मुहाबरे मताबक आयत दा एह अर्थ ऐ जे अल्लाह नै ऐसे कप्पड़े बी बनाए दे न जेहके गर्मी शा बचांदे न ते नेह कप्पड़े बी जेहके सर्दी शा बचांदे न।

(दी सख्ती) शा बचादियां न। इसै चाल्ली ओह तुं दे पर अपने (रुहानी) इनाम गी (बी) पूरा करदा ऐ तां जे तुस (उसदे) कामल फरमांबरदार बनो ॥ 82 ॥

बस्स अगर ओह (हून बी) फिरी जान तां (उस दी ब'जा कनै, हे नबी! तेरे पर इलजाम नेई और की जे) तैरे जिम्मै सिरफ गल्ला गी तफसील कनै पुजाई देना ऐ ॥ 83 ॥

ओह अल्लाह दे (इस) इनाम गी (बखूबी) पनछानदे न मगर फी (बी) उसदा इन्कार करा करदे न ते उंदे चा ते केई पक्के काफर न ॥ 84 ॥ (स्कू 11/17)

ते (उस दिनै गी बी याद करो) जिस दिन अस हर इक कौम च इक गुआह खड़ा करगे। फी (उस बेलै) उनें लोकें गी जिनें कुफर (दा रस्ता) अखत्यार कीते दा ऐ (ब्हाने बनाने जां हरजाने दी) अजाजत नेई दिती जाग ते नां (गै) उंदा कोई ब्हान्ना कबूल कीता जाग ॥ 85 ॥

ते जिनें लोकें जुल्म (दा तरीका अखत्यार) कीते दा ऐ ओह जिसलै उस अजाब गी (जिसदा बा'यदा कीता गेदा ऐ) दिखडन तां (उसलै) नां (ते) ओह (अजाब) उंदे पर घटाय जाग ते नां (गै) उनेंगी मोहलत दिती जाग ॥ 86 ॥

ते जिनें लोकें (अल्लाह दे) शरीक बनाए दे न। जिसलै ओह अपने (बनाए दे) शरीकें गी दिखडन तां आखडन (जे) हे सादे रब्ब! एह सादे (बनाए दे) शरीक न, जिनेंगी अस तुगी छोड़ियै पुकारा करदे हे, जेहदे पर ओह (बनाए गेदे शरीक तौले गै) उनेंगी आखडन (जे) तुस यकीनन झूटे ओ ॥ 87 ॥

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُكْفِرُونَ بِهَا
وَكَثُرَهُمُ الْكُفْرُونَ ﴿٨٣﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا
يُؤَدُّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ
عَنَّهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا
رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا
مِنْ دُونِكَ فَأَنْقُضُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ
لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾

ते उस दिन ओह (जालम तौले गै) अल्लाह दे हजूर च (अपने) आज्ञाकारी होने दा इजहार करडन ते ओह (सब किश) जिसी ओह अपने पल्लेआ घड़दे होंदे हे, उंदे (दमार्गे) चा गायब होई जाग ॥ 88 ॥

जिनें लोकें (आपूं बी) कुफर (दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ ते (दूएँ गी बी) अल्लाह दी राह थमां रोके दा ऐ, उनेंगी अस उस अजाब थमां बी उप्पर इक होर अजाब देगे की जे ओह (म्हेशां) फसाद (दे कम्म) करदे हे ॥ 89 ॥

ते (उस दिनै गी बी याद करो) जिस दिन अस हर कौम दे अंदर उंदे खलाफ आपूं उंदे चा गै इक गुआह खडेगे ते (हे रसूल) तुगी अस उंदे (सारें दे) खलाफ गुआह बनाइयै आहन्गे ते असें एह कताब तेरे पर हर इक गल्ला गी तफसील कन्ने ब्यान करने आस्तै ते (सारे लोकें दी) रैहनमाई आस्तै ते (उंदे उप्पर) रैहमत करने ते कामल फरमांबरदारी अखत्यार करने आहलें गी खुश-खबरी देने आस्तै उतारी दी ऐ ॥ 90 ॥ (रुकू 12/18)

अल्लाह यकीनन न्यांऽ दा ते सहान दा ते (गैर रिश्तेदारें गी बी)सक्के नातेदारें आंगर (समझने ते उससै चाल्ली मदद) देने दा हुकम दिंदा ऐ ते (हर इक किसमै दी) बे-हयाई ते गैर मनासब गल्लें ते बगावत शा रोकदा ऐ, ओह तुसेंगी नसीहत करदा ऐ तां जे तुस समझी जाओ ॥ 91 ॥

ते (चाहिदा ऐ जे) अल्लाह दे (कन्ने कीते दे अपने) बा'यदे गी जिसलै तुसें (ओहदे कन्ने कोई) बा'यदा कीते दा होए, पूरा करो

وَأَقْوَامًا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامِ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٨﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
رِذْلَهُمْ عَذَابٌ أَلْوَمٌ لِّمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ﴿٨٩﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ
أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ ۗ
وَنُرِئْنَا عَلَيْكَ الْكَتَبَ بَيِّنَاتٍ لِّكُلِّ شَيْءٍ
وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَهِي عَنِ الْمَحْشَاءِ
وَأَنْتُمْ كَرِيمٌ وَالْبَغْيُ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٩١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُصُوا
الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ

ते कसमें गी उंदे पुख्या करने दे बा'द, जिसलै के तुसें अल्लाह गी (उसदी कसम खाइयै) अपना जामिन बनाई लेदा होऐ, मत तोड़दे होवो। जो कुछ तुस करदे ओ अल्लाह उसी यकीनन जानदा ऐ ॥ 92 ॥

ते उस जनानी आंगर नेई बनो जिसनै अपने कत्ते दे सूतरै गी उसदे मजबूत होई जाने दे बा'द कट्टियै टुकड़े-टुकड़े करी दित्ता हा उससै चाल्ली जे तुस अपनी कसमें गी फरेब राहें आपस च रसूख बधाने दा जरीया बनाई लैओ। इस डरें जे कोई कौम कुसै दूई कौम दे मकाबले च ज्यादा ताकतवर नेई होई जा अल्लाह तां सिर्फ इस बेलै तुसेंगी इनें हुकमें राहें अजमाऽ करदा ऐ ते क्यामत आहलै रोज तुंदे पर इनें गल्लें दी सारी हकीकत जरूर खोहली देग जिंदे बारै तुस इखालाफ रखदे हे ॥ 93 ॥

जेकर अल्लाह अपनी (गै) मरजी लागू करदा तां ओह तुसें (सारें) गी इक गै जमात बनांदा। पर (ओह ऐसा नेई करदा बल्के) जो शख्स (गुमराही गी) चांहदा ऐ, उसी ओह गुमराह करदा ऐ ते जो (हदायत गी) चांहदा ऐ उसी ओह हदायत दिंदा ऐ ते जो कुछ तुस करा करदे ओ उसदे बारै (क्यामत आहलै दिन) तुंदे सा पुच्छेआ जाग ॥ 94 ॥

ते तुस अपनी कसमें गी आपस च फरेब करने दा जरीया नेई बनाओ बरना (थुआड़ा) कदम इसदै बा'द जे ओह (खूब मजबूती कनै) जम्मी चुके दा होऐ (फी) ति'लकी जाग ते तुस बुरा अंजाम दिखगे ओ। की जे तुसें (इस चाल्ली होर लोके गी बी) अल्लाह दी राह थमां रोकेआ ते तुंदे पर बड़ा अजाब (नाजल) होग ॥ 95 ॥

عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَقَصَّتْ عَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ ۗ إِنَّمَا يَبُوءُكُمْ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَبْضُلُ مِنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَلَسْتَ لِنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

ते तुस अल्लाह दे (कन्नै कीते दे) बा 'यदे दे बदले च तुच्छ (ते थोड़ी हारी) कीमत (आहली चीज) नेई लैओ। जे तुस सूझ-बूझ रखदे ओ तां समझी लैओ जे जो किश अल्लाह कश ऐ ओह थुआड़े आस्तै यकीनन (इस कशा केई गुणां) बेहतर ऐ ॥ 96 ॥

जो कुछ थुआड़े कश ऐ ओह खतम होई जाग ते जो कुछ अल्लाह कश ऐ ओह (म्हेशां) रौहने आहला ऐ ते (असंगी अपनी जात दी कसम ऐ जे) जेहके लोक धीरजवान रेह न अस उनेंगी यकीनन उंदे चंगे कमें मताबक (उंदे सारे अच्छे कमें दा) बदला देगे ॥ 97 ॥

जो कोई मोमिन होने दी हालत च नेक ते मनासब कर्म करग, मर्द होऐ जां औरत अस उसगी यकीनन इक पाक-पवित्तर जिंदगी प्रदान करगे ते अस उनें (सारे लोकें) गी उंदे चंगे कमें मताबक (उंदे सारे कमें दा) बदला देगे ॥ 98 ॥

(हे श्रोता!) जिसलै तू कुरआन पढ़न लगौं तां दुल्कारे दे शतान (दी बुराई) थमां (बची रौहने आस्तै) अल्लाह दी पनाह मंगी लै कर ॥ 99 ॥

(सच्ची) गल्ल यकीनन इय्ये ऐ जे जेहके लोक ईमान ल्याए न ओह अपने रब्ब (दी पनाह) पर भरोसा रखदे न, उंदे पर उसदा/शतान दा कोई अधिकार नेई ऐ ॥ 100 ॥

उस दा अधिकार सिर्फ उनें लोकें पर (होंदा) ऐ जो उस कन्नै दोस्ती रखदे न ते जो उस दी ब'जा कन्नै शिर्क करदे न ॥ 101 ॥ (रुकू 13/19)

ते जिसलै अस कुसै नशान दी ज'गा पर कोई होर नशान आहने आं ते (ओहदे च केह

وَلَا تَسْتُرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ تَمَمًا قَلِيلًا ۗ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۗ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَإِذَا بَدَأْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

शकक ऐ जे) अल्लाह जो कुछ उतारदा ऐ उस (दी जरूरत) गी ओह (सारे शा) बेहतर जानदा ऐ ते (उस मौकै पर बरोधी) आखदे न जे तू मनघड़त झूठी गल्लां करने आहला ऐ, (मगर सचाई एह नेई) बल्के उंदे चा मतें गी इलम नेई ऐ ॥ 102 ॥

तू (ऐसे लोके गी) आख (जे) रूहुलकुदुस ने उसी तेरे रब्ब पासेआ हक (ते हिकमत) कनै उतारेआ ऐ तां जे जो लोक ईमान ल्याए न उनेंगी ओह (ईमान पर) म्हेशां लेई कायम करी देऐ ते (उसदे अलावा उसनै) फरमांबरदारें दी (होर) रैहनमाई आस्तै ते उनेंगी शुभ समाचार देने आस्तै उसी उतारेआ ऐ ॥ 103 ॥

ते अस यकीनन जानने आं जे ओह आखदे न (जे एह वच्ची इलाही/अल्लाह दा कलाम नेई बल्के) इक आदमी उसी सखांदा ऐ (पर ओह नेई समझदे जे) जिस शखस पासै ओह (इशारा करदे न ते उंदे दमाग उस पासै) झुकदे न, उसदी जबान अजमी (गैर अरबी) ऐ ते एह (कुरआन्नी जबान ते खूब) रोशन (करियै दस्सने आहली) अरबी जबान ऐ ॥ 104 ॥

जेहके लोक अल्लाह दे नशानें पर ईमान नेई आहनदे, अल्लाह उनेंगी हदायत नेई दिंदा, ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (पक्का) ऐ ॥ 105 ॥

झूठ ऊऐ लोक घड़दे न जो अल्लाह दे नशानें पर ईमान नेई रखदे ते इयै लोक भलेआं झूठे होंदे न ॥ 106 ॥

जेहके लोक अपने ईमान आहनने दे बा'द अल्लाह दा इन्कार करन सवाए उंदे जिनेंगी (कुफर पर) मजबूर कीता गेआ होऐ पर उंदा

بِمَا يُنزَّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ۖ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ تَعَلَّمَهُ أَتَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبِي ۖ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يُفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٠٦﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

दिल ईमान पर संतुष्ट होऐ (ओह पकड़ च नेई औडन) हां! ओह जिंनं (अपना) सीना कुफर आस्तै खोहली दिता होऐ, उंदे पर अल्लाह दा (बौहत) बड़डा कैहर/करोप (नाजल) होग। ते उंदे लेई बड़ा भारी अजाब (पक्का) ऐ ॥ 107 ॥

ते एह इस कारण होग ते उंनें इस संसारक जीवन कनै प्रेम करियै उसी आखरत पर प्रधानता दिती ते (होर इस ब'जा कनै जे) अल्लाह कुफर अखल्यार करने आहले लोकें गी हदायत नेई दिंदा ॥ 108 ॥

एह ओह लोक न जिंदे (कुफर दी ब'जा कनै उंदे) दिलें, कनं ते अकहीं पर अल्लाह नै मोहर लाई दिती दी ऐ ते एह लोक गै न जेहके पूरे गाफल न ॥ 109 ॥

ते एहदे च कोई शकक नेई जे ओह आखरत च (सारें शा बाधू) घाटे-च रौहने आहले होडन ॥ 110 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन उंनें लोकें आस्तै जेहके दुखें च सुट्टे जाने दे बा'द हिजरत करी गे, फी उंनें जिहाद कीता ते (अपने बा'यदे पर) डटे दे रेह। (हां) तेरा रब्ब यकीनन उस (शर्त गी पूरा करने) दे बा'द (उंदे आस्तै) बड़ा बख्खानहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला (साबत) होग ॥ 111 ॥ (रुकू 14/20)

(एह बदला खास तौरा पर उस दिन जाहर होग) जिस दिन हर शख्स अपनी जान बारै झगड़दे होई औग ते हर शख्स ने जे किश कीते दा होग (उस दा बदला) उसी पूरा-पूरा दिता जाग। ते उंदे पर (कुसै रूप च बी) जुल्म नेई कीता जाग ॥ 112 ॥

أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٧﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَتْهُمُ أَبْصَارُهُمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٩﴾

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخٰسِرُونَ ﴿١١٠﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ مَا قُتِلُوا تَمَّ جَهْدُهَا وَصَبْرُهَا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١١﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١٢﴾

ते अल्लाह (तुसेंगी समझाने आसतै) इक बस्ती¹ दा हाल ब्यान करदा ऐ जिसी (हर चाल्ली दा) अमन हासल ऐ ते संतुश्टी बी नसीब ऐ, हर पासेआ उस दा रिज़क उसी बड़ी मातरा च पुज्जा करदा ऐ। फी (बी) उसनै अल्लाह दी नैमतें दी ना-शुकरी कीती ऐ, उस (दी इस ना-शुकरी) पर अल्लाह ने उस (दे बशिंदें) पर उंदे अपने (घनौने) कर्मों दी ब'जा करी भुक्ख ते खौफ दा लबास नाज़ल कीता ऐ ॥ 113 ॥

ते यकीनन उंदे कश उंदे चा गै (साढ़ा) इक रसूल आई चुके दा ऐ, मगर उनें उसी झुठेरेआ। जेहदे पर उस हालत च, जे ओह जुलम करा करदे हे, (साढ़े) अज़ाब नै उनेंगी आई घेरेआ ॥ 114 ॥

इस आसतै जो लहाल ते पवित्तर धन अल्लाह नै तुसेंगी दिते दा ऐ तुस ओहदे चा खाओ ते अल्लाह दी नैमत दा, जेकर तुस उससै दी अबादत करदे ओ, शुकर करो ॥ 115 ॥

उसने तुंदे पर सिर्फ मुरदाइ, खून, सूरै दा मास ते (हर) उस चीजै गी र्हाम कीते दा ऐ जेहदे पर अल्लाह दे सिवा कुसै होर दा नाऽ लैता गेआ होऐ ते जेहका शख्स (उंदे चा कुसै चीजा दे खाने पर) मजबूर कीता जा, ऐसी परिस्थिति च जे ओह (शरीअत दा) मकाबला करने आहला नैई होऐ ते नां हद्द शा बधने आहला होऐ तां (चेता र'वै जे) अल्लाह बड़ा गै बखानहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 116 ॥

ते अपनी जबानें दे झूठे ब्यानें कारण (एह) मत आखो जे एह लहाल ऐ ते एह र्हाम ऐ

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرِيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً
مُّطْمِئِنَةً يٰۤاَيُّهَا رِزْقَهَا رِزْقَهَا رَعْدًا مِّنْ كُلِّ
مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعَمَ اللّٰهُ فَاَذَقَهَا اللّٰهُ
لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوۤا
يَصْنَعُوۡنَ ﴿١١٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوۡهُ
فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوۡنَ ﴿١١٤﴾

فَكُلُوۡا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا
وَاشْكُرُوۡا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنۡ كُنْتُمْ اِيّاهُ
تَعْبُدُوۡنَ ﴿١١٥﴾

اِنَّمَّا حَرَّمَ عَلَيۡكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَّ وَرِجۡمَ
الۡحِزۡبِ وَمَا اَهْلَ لِبَعِيۡرِ اللّٰهِ بِهٖۤ ؕ فَمَنِ
اَضۡطَرَّ غَيْرَۤ اَبَاغٍ وَّلَا عَادِۡفَانَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ﴿١١٦﴾

وَلَا تَقُوۡلُوۡا لِمَا تَصِفُۡ اَلۡسِنَتۡكُمُ

1. इत्थें बस्ती दा सरबंध पवित्तर मक्का नगर ऐ।

(तां ऐसा नीं होऐ) तुस अल्लाह पर झूठ घड़ने आहले बनी जाओ। जेहके लोक अल्लाह पर झूठ घड़दे न ओह कर्दे बी कामयाब नेई होंदे ॥ 117 ॥

(एह दुनियां) थोढ़ा हारा आरजी समान ऐ ते (उस झूठ दे नतीजे च) उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (पक्का) ऐ। (इस आस्तै ओहदे कशा बचना चाहिदा) ॥ 118 ॥

ते जिनें लोकें यहूदी धर्म अखत्यार कीता हा उंदे पर (बी) असं इस शा पैहलें ओह (सारी) चीजां रहाम कीतियां हियां जिंदा जिकर असें तेरे कनै कीता ऐ ते असें उंदे पर (एह हुकम देइयै) जुल्म नथा कीता बल्के ओह (उनें हुकमें गी तोड़ियै) अपनी जात्रें पर जुल्म करदे रौहदे हे ॥ 119 ॥

फी (याद रक्खो जे) जिनें लोकें बे-खबरी दी हालत च (कोई) बुराई कीती होऐ (ते) फी उसदे बा'द (ओह उस शा) तोबा करी लैन ते (अपनी गलती दा) सुधार बी करी लैन, उंदे हक च तेरा रब्ब (इनें शर्तें गी पूरा करी लैने परैत्त) बड़ा गै बख्शनहार (ते) बार-बार रैहम करने आहला (साबत) होग ॥ 120 ॥ (रुकू 15/21)

इब्राहीम यकीनन हर इक भलाई गी कटेरेने आहला, अल्लाह आस्तै ल्हीमगी (नीमताई) अखत्यार करने आहला (ते) म्हेशां खुदा दी कामल फरमांबरदारी करने आहला हा, ते ओह मुश्रिकें बिच्चा नेई हा ॥ 121 ॥

(ओह) उस (अल्लाह) दी नैमतें दा शुकरगुजार हा, उस (दे रब्ब) ने उसी चुनी

الْكُذِبِ هَذَا حَلَلٌ وَ هَذَا حَرَامٌ
لَتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ إِنَّ الَّذِينَ
يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۖ
مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَ عَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا
عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا
وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ ۖ اجْتَبَاهُ وَ هَدَاهُ إِلَى

लैते दा हा ते इक सिद्धे रस्तै पासै उस दी अगुआई कीती ही ॥ 122 ॥

ते असें उसी इस दुनियां च (बी बड़ी) कामयाबी बख्शी ही, ते ओह आखरत च (बी) यकीनन सदाचारी लोकें बिच्चा होग ॥ 123 ॥

ते (हे रसूल) असें तुगी वह्यी राहें हुकम दिता हा जे (साढ़ी) कामल फरमांवरदारी पर म्हेशां कायम रौहने आहले इब्राहीम दे सिद्धातें दी पैरवी कर ते (ऐ मक्का आहलेओ, जानदे ओ जे) ओह मुश्रिकें बिच्चा नेई हा ॥ 124 ॥

सब (दी बिपता) उनें लोकें पर गै सुट्टी गई ही जिनें उस दा बरोध कीता हा ते तेरा रब्ब उस गल्ला बारै जिस दा ओह बरोध करदे हे, यकीनन क्यामत आहलै दिन फैसला करग ॥ 125 ॥

(ते हे रसूल) तू (लोकें गी) हिक्मत ते चंगी नसीहत राहें अपने रब्ब दी राह पासै सद्द। ते इस तरीके कनै जेहका सारें थमां बधिया ऐ, उंदे कनै (उंदे बरोध बारै) बैहस कर। तेरा रब्ब उनेंगी (बी) जो उस दे रस्तै थमां भटकी गेदे न। (सारें शा) बेहतर जानदा ऐ ते उनेंगी बी जो हदायत पांदे न ॥ 126 ॥

जेकर तुस (लोक ज्यादाती करने आहले लोकें गी) स'जा देओ तां जिन्नी तुंदे पर ज्यादाती कीती गेदी होऐ तुस उन्नी (गै) स'जा देओ ते (असेंगी अपनी जात दी सघंद ऐ जे) जेकर तुस सबर करगे ओ तां सबर करने आहलें दे हक्क च ओह (यानी सबर करना) बेहतर होग ॥ 127 ॥

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۗ وَإِنَّهُ فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعِ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۚ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّى عَنْ سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا
عُوقِبْتُمْ بِهِ ۗ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ
خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿٢١﴾

ते (हे रसूल) तू सबर शा कम्म लै ते तेरा
सबर करना अल्लाह (दी मदद) कन्नै गै
(होई सकदा) ऐ ते तू (उनें लोकें दी हालतीं
पर) दुखी नेई हो ते जेहके बुरे उपाऽ ओह
करदे न उंदी ब'जा करी तकलीफ मसूस नेई
कर ॥ 128 ॥

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا
تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي صَيْقٍ
وَمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٨﴾

ते याद रक्ख जे अल्लाह यकीनन उनें लोकें
कन्नै होंदा ऐ जिनें संयम (दा तरीका) अखत्यार
कीते दा होऐ ते जेहके सदाचारी होन ॥ 129 ॥
(रुकू 16/22)

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ
هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

सूर: बनी इस्राईल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दी इक सौ बारां आयतां ते बारां रुकून ।

(में) अल्लाह दा नांउ लेइये जो बे-हद कर्म
करने आहला (ते) बार-बार रहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(में) उस (खुदा) दी पवित्तरता (ब्यान
करन लगां) जेहका रातीं बेलै अपने बंदे गी
(उस) मस्जिदे हराम (यानी खाना काबा)
थमां मस्जिदे-अकसा (यानी बैतुल मुकददस)
दूर आहली मस्जिद तगर जिसदे आसे-पासे
गी (बी) असें बरकत दिती दी ऐ, (इस
आस्तै) लेई गेआ तां जे अस उसी अपने
किश चमत्कार दसचै । यकीनन (ऊऐ) खुदा
ऐ जो (अपने बंदें दी पुकार गी) खूब सुनने
आहला (ते उंदी हालतें गी) खूब दिक्खने
आहला ऐ ॥ 2 ॥

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝

ते असें मूसा गी कताब (यानी तौरात) प्रदान
कीती ही ते उसगी असें बनी इस्राईल आस्तै
हदायत (दा साधन) बनाया हा (ते ओहदे च
उनें हुकम दिता हा) जे तुस मेरे सिवा कुसै
गी (अपना) कारसाज (कार्य-साधक) नेई
बनाओ ॥ 3 ॥

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ آلَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي
وَكِيَلًا ۝

(ते एह बी आखेआ हा जे) हे उनें लोकें दी
नसल! जिनेंगी असें नूह दे कनै (किशती

دُرِّيَّةً مِّنْ حَمَلِنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ

पर) सुआर कीता हा। (याद रक्खो जे)ओह यकीनन(सादा) बड़ा शुकरगुजार बंदा हा (इस लेई) तुस बी शुकरगुजार बनो ॥ 4 ॥

عَبْدًا شَكُورًا ۝

ते असें कताब च बनी इस्राईल गी एह गल्ल (खोहलियै) दस्सी दिती ही जे तुस यकीनन उस देश च दो बार फसाद करगे ओ ते यकीनन तुस बड़ी बड़्डी उददंडता दा प्रदर्शन करगे ओ ॥ 5 ॥

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

ते जिसलै उनें दीं (बारी दे फसादें) चा पैहली बारी दा बा'यदा (पूरा करने दा मौका) आया तां असें किश अपने ऐसे बंदें गी (तुसंगी दबाने आसतै) तुंदे मकाबले च खडेरी दिता जेहके महा योधे' हे ते ओह थुआड़े घरै च जाई बड़े ते एह बा'यदा (सच्चें गै) पूरा होइयै रौहने आहला हा ॥ 6 ॥

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ ۗ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ۝

(उसदे बा'द) फी असें'तुसंगी (दुश्मन उप्पर)हमला करने दी ताकत प्रदान कीती ते असें थुआड़ी मदद धन-दौलत ते पुत्तरे राहें कीती ते थुआड़े जत्थे गी बी(पैहलें शा) बधाई दिता ॥ 7 ॥

لَّمْ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ۝

(सुनो!) जेकर तुस सदाचारी बनगे तां सदाचारी बनियै अपने-आपै गी गै फायदा पुजागेओ, ते जेकर तुस बुरे कर्म करगेओ तां(बी) अपने आसतै(बुरा करगे ओ)³ फी

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ۖ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ۗ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ

1. एह बाबिल दे राजा नबूकद-नजर दे हमले दा जिकर ऐ जिसनै फ़लस्तीन उप्पर हमला करिये सद्कियाह गी हरया हा ते उस दियां अक्खीं कइदी दितियां हियां (सलातीन भाग-2, आयत: 25)
2. इस च 'मेद' ते 'फ़ारिस' दे सम्राट दा जिकर ऐ जिसने बाबिल पर हमला करिये नबूकद-नजर दे कइब दा सर्वनाश करी दिता ते बनी इस्राईल कन्नै गुप्त समझोता करी लैता। फी उस समझोते दे मताबक नहमिया नबी दे राहें दुबारा बैतुलमुकद्दस गी बसाया। (नहमिया 1 ते 2)
3. इस तबाही दे दूए बा'यदे दा मतलब रोम दे राजकमार टाईटस दा हमला ऐ, जिसनै इस आसतै फ़लस्तीन पर हमला कीता हा जे उसी दस्सेआ गेआ हा जे यहदी, रोम दी हकूमत खलाफ बगाबत करने आहले न। एह घटना सलीब दी घटना थमां स्तर साल बा'द दी ऐ। (दिक्खो इन्साइक्लो-पीडिया ब्रिटेनिका, शब्द 'ज्यू' ते हिस्ट्री आफ दी वर्ल्ड) उस बेले टाईटस नै बैतुलमुकद्दस दी सख्त हतक कीती ही ते मस्जिद च सूरी दी कुरबानी दिती ही।

जिसलै दूई बारी आहले बा 'यदे दे पूरा होने दा वक्त आई गेआ तां जे ओह (थुआड़े बैरी) थुआड़े प्रतिशत लोकें कनै बुरा ब्यहार करन ते उसै चाल्ली मस्जिद च दाखल होन जिस चाल्ली ओह पैहली बारी ओहदे च दाखल होए हे ते जेहकी चीज हत्थ आवै उसी भलेआं नश्ट करी देन (तां एह गल्ल बी पूरी होई गई) ॥ 8 ॥

(हून बी) किश दूर नेई (बल्के ऐन ममकन ऐ) जे थुआड़ा रब्ब तुदे पर रैहम करी देऐ ते जेकर तुस (फौ अपने गल्ल रबेइये पासै) मुड़े तां अस बी (अपनी स'जा पासै) परतोई जागे ते (याद रक्खो जे) जहन्नम गी असें काफरें आस्तै कैदखाना बनाया ऐ ॥ 9 ॥

एह कुरआन यकीनन उस (राह) पासै अगुआई करदा ऐ जो सारें शा ज्यादा दरुस्त (चंगा) ऐ ते मोमिनैं गी जो परिस्थिति मताबक कर्म करदे न, शुभ समाचार दिंदा ऐ जे उंदे आस्तै (बड़ा) बड़ड़ा प्रतिफल (पक्का)ऐ ॥ 10 ॥

ते (कुरआन) एह (बी आखदा ऐ) जे जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे उंदे आस्तै असें दर्दनाक अजाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/1)

ते इन्सान बुगई गी(उसै जोश कनै) बुलांदा ऐ जिस जोश कनै अल्लाह उस(बंदे) गी भलाई पासै बुला करदा होंदा ऐ ते इन्सान बड़ा गै काहला(सिद्ध होए दा) ऐ ॥ 12 ॥

ते असें रात ते दिन दौं नशान बनाए दे न। इस चाल्ली नै जे राती आहले नशान दे असर गी ते असें मटाई दिता ते दिनै आहले नशान गी असें प्रकाश देने आहला बनाई दिता तां जे

الْآخِرَةَ لِيَسْؤُوا وَاَوْجُوْهُكُمْ وَّلِيَدْخُلُوْا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ
وَلِيَتَبَيَّرُوْا مَا عَلُوْا تَتَّبِيْرًا ۝

عَسَى رَبُّكُمْ اَنْ يَّرْحَمَكُمْ ۚ وَاِنْ عُدْتُمْ
عَدْنَا ۙ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِّلْكَافِرِيْنَ حَصِيْرًا ۝

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِيْ لِلتِّيْ هِيَ اَقْوَمُ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ
الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ۝

وَاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ اَعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝

وَيَدْعُ الْاِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَآءُهٗ بِالْخَيْرِ
وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ۝

وَجَعَلْنَا الْاَيْلَ وَالنَّهَارَ اَيْتِنًا فَمَحَوْنَا
اَيَّةَ الْاَيْلِ وَجَعَلْنَا اَيَّةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً

तुस खुदा दी मेहर गी तलाश करो ते (असानी कनै) साल्लै दी गिनती ते स्हाब लाई (जानी) सको ते असें हर इक चीजै गी तफसील कनै ब्यान करी दित्ते दा ऐ ॥ 13 ॥

ते असें हर इन्सान दी गरदनै च उस दे कर्म ब'न्नी दित्ते न ते अस क्यामत आहलै रोज उस (दे कर्म) दी इक कताब कडिह्यै उसदे सामनै रक्खी देगे जिसी ओह (भलेआं) खु'ल्ली दी दिक्खग ॥ 14 ॥

(ते उसी आखेआ जाग) अपनी कताब (आपू) पढ (ते दिक्खी लै) अज्ज अपना लेखा लैने आस्तै तूं आपूं गै काफी ऐं ॥ 15 ॥

(इस आस्तै याद रक्खो जे) जेहड़ा हदायत गी कबूल करग उस दा हदायत पाना उस्सै (दे अपने) आस्तै फायदामंद ऐ ते जो (उस हदायत गी नेई मन्निथै) गुमराह होग, उसदा गुमराह होना उस्सै (दी जात) आस्तै भारा पौग ते कोई भार चुक्कने आहली जान कुसै दूई(जानै)दा भार नेई चुक्कग ते अस (कुसै कौम पर)कदें बी अजाब नेई भेजदे जिन्ना चिर (उंदे पासै) कोई रसूल नेई भेजी लैचै ॥ 16 ॥

ते जिसलै अस कुसै बस्ती गी तबाह करने दा इरादा करचै तां (पैहलें) अस उस दे धनी लोकें गी (नेकी करने दा) हुकम दिन्ने आं जेहदे पर ओह (उल्टा) उस (बस्ती) च ना-फरमानी (दी राह) अखत्यार करी लेंदे न, उसलै उस बस्ती दे बारै सादा कलाम पूरा होई जंदा ऐ ते अस उसी पूरी चाल्ली तबाह करी दिन्ने आं ॥ 17 ॥

تَتَّبِعُوا قَضًا مِّن رَّبِّكُمْ وَتَعْلَمُوا
عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ ۗ وَكُلُّ شَيْءٍ
فَعَصَلُهُ تَفْصِيلًا ۝

وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَبِيرَهُ فِي عَقْبِهِ ۗ
وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ
مَنْشُورًا ۝

اقْرَأ كِتَابَكَ ۗ كَفَىٰ نَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ
حَسِيبًا ۝

مِن اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْدِي لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ
ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ
تَبْعَثَ رَسُولًا ۝

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمْرُنَا
مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ
فَدَمَّرْنَا تَدْمِيرًا ۝

1. मूल शब्द 'तायार' दा अर्थ पैंछी ते कर्म होंदा ऐ। (अक्ररब) गरदन च कर्म ब'न्ने दा मतलब एह ऐ जे कर्म करने आहले गी अपने कर्म दा सिला पक्क भोगना पौंदा ऐ।

ते (उससे निजम मताबक) असें नूह (दी कौम गी ते उस) दे बा'द (इक दे बा'द दूई) बड़ी सारी नसलें गी तबाह कीता ते तेरा रब्ब अपने बंदें दे गुनाहें पर (चंगी चाल्ली)नजर रक्खने आह्ला(ऐ ते उनेंगी) खूब दिखदा ऐ
॥ 18 ॥

जो शख्स (सिर्फ)दुनियां दा चाहवान होऐ, अस उस किसम दे लोकें चा जिसगी चाहने आं इस लोक च गै, उसी तौले थ्होने आह्ला(दुनियाबी) फायदा देई दिन्ने आं इसदे बा'द ओहदे आस्तै ज्हन्म (दा अजाब) निश्चत करी दिन्ने आं जिस च ओह (अपने उप्पर) अलजाम लुआइयै ते दुतकारे खाइयै दाखल होई जंदा ऐ ॥ 19 ॥

ते जिनें लोकें ईमान दी हालत च आखरत दी खुआह्श कीती ते ओहदे आस्तै ओहदे मताबक कोशश (बी) कीती ते (याद रक्खो) इयै नेह लोक न जिंदी कोशश दी क्रदर कीती जाग
॥ 20 ॥

अस सारें गी मदद दिन्ने आं, उनेंगी बी (यानी दीन आहलें गी बी) ते उनें गी बी (यानी दुनियादारें गी बी) (ते एह मदद) तेरे रब्ब दी मेहर करियै ऐ ते तेरे रब्ब दी मेहर (कुसै खास गरोह/वर्ग बशेश) शा रोकी नेई जाग
॥ 21 ॥

दिक्ख! असें किस चाल्ली (संसारक साधनें दी द्रिश्यी कनै बी) उंदे चा किश लोकें गी दूए किश लोकें दी निसबत प्रधानता देई रक्खी दी ऐ ते यकीनन परलोक दा जीवन ते होर बी बड़डे दरजे आह्ला ते सम्मान आह्ला होग ॥ 22 ॥

سَبْحَنَ الَّذِي ١٥ بَنَىٰ اسْرَائِيلَ ١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ
نُوحٍ ۖ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ
خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٥﴾

مَنْ كَانَ يَرْيِدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا
نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يَصْلُهَا مَذْمُومًا مَذْمُورًا ﴿١٥﴾

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ
مَشْكُورًا ﴿٢٠﴾

كَلَّا لَنُثَبِّتَنَّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ
رَبِّكَ ۖ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا ﴿٢١﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۖ
وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ دَرَجَاتٍ ۖ وَ الْكِبْرُ
تَفْضِيلًا ﴿٢٢﴾

इस आस्तै (हे श्रोता!) अल्लाह दे कनै कोई दूआ उपास्य नेई बनाऽ, जे ऐसा करगा तां तूं अपने उपर अलजाम लुआइयै (ते) खुदाऽ दी मदद थमां महरूम (बंचत) होइयै बेही रौहग्गा ॥ 23 ॥ (रुकू 2/2)

तेरे रब्ब नै (इस गल्ला दा) तकीदी हुकम दित्ते दा ऐ जे तुस उस दे सिवा कुसै दूए दी अबादत नेई करो ते (इस दे अलावा एह जे अपने) मापें (माता-पिता) कनै चंगा सलूक करो, जेकर उंदे चा कुसै इक पर जां उनें दौनें पर तेरी जिंदगी च बढ़ापा आई जा, तूं उनेंगी उंदी कुसै गल्ला पर (बुरा मनांदे होई) उफ्र¹ तक नेई आख ते नां उनेंगी किश आख (झिड़क) ते उंदे अग्गें (सदा) नर्म-नीमता होइयै गल्ल कर ॥ 24 ॥

ते दया भाव कनै उंदे सामने लहीमगी आहला आचरण कर ते (उंदे आस्तै प्रार्थता करदे मौकै) आखा कर जे हे मेरे रब्ब! इंदै पर किरपा कर, की जे इनें बचपन च मेरा पालन पोशन कीता हा ॥ 25 ॥

जे किश बी थुआड़े दिलें च ऐ उसी थुआड़ा रब्ब सारें शा बद्ध जानदा ऐ। जेकर तुस सदाचारी होगे (तां याद रक्खो) ओह बार-बार झुकने आहलें गी बड़ा गै बखाने आहला ऐ ॥ 26 ॥

ते नजदीकी रिश्तेदार गी ते बे-आसरे ते मसाफर गी उंदा हक्क देओ ते कुसै रूप च बी फजूल खर्च नेई करो ॥ 27 ॥

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعَدَ
مَذْمُومًا مَّخْذُومًا ۝

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عَنْكَ
الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَا تَقُلْ
لَهُمَا آفٌ وَلَا تَهْزُمَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ۝

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ
وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي
صَغِيرًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۖ إِنَّ
تَكُونُوا صٰلِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْآوَابِينَ
عَفْوَرًا ۝

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ
وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبْدِرْ تَبْدِيرًا ۝

1. इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे पवित्त कुरआन च केई थाहरें पर संबोधन ते हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह स.अ.व. गी कीता जंदा ऐ पर उसदा मन्शा थुआड़े अनुयायी होदें न, की जे एह हुकम माता-पिता कनै चंगा ब्यहार करने दा ऐ ते थुआड़े पिता हुंदा सुर्गबास थुआड़े जम्मेने शा पैहलें होई गेआ हा ते थुआड़े माता थुआड़े जुआन गभरू होने शा पैहलें गै सुर्ग सधारी गेइयां हियां।

फजूल खर्च करने आहले लोक यकीनन शतानें दे भ्राऽ होंदे न ते शतान अपने रब्ब दा सारें शा बद्ध ना-शुकरी करने आहला ऐ ॥ 28 ॥

ते जेकर तूं अपने रब्ब दी कुसै बड़ी बड्डी रहमत गी हासल करने आसतै, जिसदी तूं आस लाई दी होऐ, उनें (रिश्तेदारें-सरबंथिये) शा मूह¹ फेरी लैं (तां मूह फेरना ते ठीक ऐ पर) उसलै बी उदे कनै ल्हीमगी नै गल्ल कर ॥ 29 ॥

ते तूं नां ते अपना हत्थ (कंजूसी कनै) ब'नियै अपने गल पाई लै ते नां गै (फजूल खर्च करदे मौकै) उसी भलेआं खु'ल्ला छुड़ी दे, नेई ते तूं मलामत दा नशाना बनियै जां थक्की हुट्टियै बेही जाग्गा ॥ 30 ॥

तेरा रब्ब जेहदे आसतै चांहदा ऐ, रिजक बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे आसतै चांहदा ऐ तंगी करी दिंदा ऐ। ओह यकीनन अपने बंदे (दी हालतें) गी जानने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/3)

ते तुस गरीबी दे डरें अपनी संतान दी हत्या नेई करो उनेंगी (बी) अस गै रिशक दिन्ने आं ते तुसेंगी बी (अस गै दिन्ने आं) उनेंगी कल्ल करना यकीनन बड़ा बड्डा अपराध ऐ ॥ 32 ॥

ते ब्यभिचार दे लागै (बी) नेई जाओ, ओह यकीनन इक खु'ल्लम-खु'ल्ली बे-हयाई ते बड़ा बुरा रस्ता ऐ ॥ 33 ॥

ते जिस जान गी (मारना) अल्लाह नै रहाम गलाए दा ऐ उसी (शरीअत दे) हक दे सिवा

سَبْحَانَ الَّذِي ١٥ بَنِي إِسْرَائِيلَ ١٧

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا الْخَوَانَ الشَّيْطَانِ ط
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ٥

وَإِنَّمَا نَعْرِضُكَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ٥

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ
وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعَدَ مَلُومًا
مَّحْسُورًا ٥

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ ٥ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا
بَصِيرًا ٥

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ٥
نَحْنُ نَرِزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ٥ إِنَّ قَتْلَهُمْ
كَانَ خَطَاً كَبِيرًا ٥

وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْقَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ٥
وَسَاءَ سَبِيلًا ٥

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا

1. अर्थात् अपने सक्के, साक सरबंथिये शा मूह फेरी लैना कंजूसी करियै नेई होऐ बल्के इस आसतै होऐ जे में अल्लाह थमां रोजी च बढ़ोतरी आसतै प्रार्थना करा करना ते मिगी पूरी मेद ऐ जे ओह मिगी यकीनन मिली जाग! उस बेलै तक नेई चांहदे होई अऊं मजबूर होइयै मूह फेरा करना।

कल्ल नेई करो ते जो शख्त बिना कुसै कसूर दे मारेआ जा, उसदे बारस गी असैं किसास' (बदला लैने) दा अखत्यार दिते दा ऐ, इस आसतै (ओहदे लेई एह हदायत ऐ जे) ओह (खूनी गी) कल्ल करने च (साढ़ी निश्चत कीती गेदी) हद थमां अगों नेई बधै (जेकर ओह हद दे अंदर रौहग) तां यकीनन (साढ़ी) मदद उसी मिलदी रौहग ॥ 34 ॥

ते तुस उस ढंगे गी छोड़िये जेहका (अनाथ दे पक्ख च) उत्तम होऐ (कुसै होर चाल्ली) यतीम दे पैसे-धेले दे लागे नेई फड़को, इत्थें तक जे ओह आपूं जुआन होई जा ते अपना बा'यदा पूरा करो, (की जे) हर-इक बा'यदे दे बारै (इक नां इक दिन) पुच्छेआ जरूर जाग ॥ 35 ॥

ते जिसलै तुस (कुसै गी किश) मापिये देन लगे तां पूरा मापा करो ते (जिसलै तोल्लिये देओ तां बी) सिद्धे त्रककड़ी कनै तोल्लिये देआ करो, एह गल्ल सारें शा बेहतर ते अनजाम दे स्हाबें बी सारें शा अच्छी ऐ ॥ 36 ॥

ते (हे श्रोता!) जिस गल्ला दा तुगी पता नेई होऐ उसदा पीछा नेई करा कर (की जे) कन्न, अक्खीं ते दिल, इंदे सबनीं बारै (तुगी) पुच्छेआ जाग ॥ 37 ॥

ते धरती पर आकड़िये नेई चल, की जे इस चाल्ली नां ते तूं देश दी आखरी सीमा तक पुज्जी सकना ऐं ते नां तूं (इस चाल्ली कौम दे) सरदारें दे उच्चे दर्जे गी हासल करी सकना ऐं ॥ 38 ॥

بِالْحَقِّ ۖ وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطٰنًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ ۖ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا ۝

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۚ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ۝

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عِنْدَهُ مَسْئُولًا ۝

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ۝

1. 'किसास' आसतै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत 178

2. मूल शब्द 'जबल' दा अर्थ सरदार बी होदा ऐ। (अकरब) आयत दा अर्थ एह ऐ जे अहंकार कनै आकड़िये चलने कनै नां ते आदमी देश दे लोकें दी पकड़ थमां बची सकदा ऐ ते नां बड़ा बड़्हा विद्वान गै बनी सकदा ऐ ते नां जाति दा सरदार गै।

इंदे (हुकमें) चा हर इक (कर्म) दी बुरी सूरत तेरे रब्ब गो पसंद नेई ऐ ॥ 39 ॥

एह (शानदार तालीम)उस (इलम ते) हिकमत दा इक हिस्सा ऐ जो तेरे रब्ब नै वह्नी राहें तेरे पासै भेजी ऐ ते तू अल्लाह दे कन्नै कोई होर उपास्य नेई बनाऽ, बरना तू मलामत दा नशाना बनियै (ते) दुतकारे दा दोजख (नरक) च सुट्टी दिता जागा ॥ 40 ॥

क्या थुआड़े रब्ब नै तुसेंगी पुत्रें दी नैमत आसतै चुनी लैता ऐ, ते (आपू) उसने किश फ़रिशतें गी (अपनी) कुडियां बनाई लैता ऐ, यकीनन तुस (एह) बड़ी (खतरनाक) गल्ल आखा करदे ओ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/4)

ते असें इस क़ुरआन च (हर इक गल्ला गी) इस आसतै बार-बार ब्यान कीता ऐ जे ओह (एहदे शा) नसीहत हासल करन, पर (बावजूद इस दे) ओह (क़ुरआन) उनेंगी (घमंड ते) नफरत च गै बधाऽ करदा ऐ ॥ 42 ॥

तू आखी दे (जे) जेकर उंदे कौल मताबक उस (अल्लाह) कन्नै (कोई) होर उपास्य (बी) होंदे तां उस सूरत च ओह (मुश्रिक उनें अपास्यें दी मदद कन्नै) अशं आहले खुदा तक (पुज्जने दा) कोई रस्ता जरूर दूंडी लेंदे ॥ 43 ॥

ओह उंदी (मुश्रिकें दी) शिकं दी गल्लें थमां पवित्तर ते बड़ा गै उच्चा ऐ ॥ 44 ॥

सत्तें गासैं ते धरती ते जो उंदे च (बसने आहले) न उस दी स्तुति करदे न ते (दुनियां

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئَةً عِنْدَ رَبِّكَ
مَكْرُوهًا ۝

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ
الْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
فَتُلْفَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ۝

أَفَأَصْفُكُمْ رَبُّكُمُ بِالْبَاطِنِ وَاتَّخَذَ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۗ لَكُمْ تَقْوُونَ
قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ
لِيَذَكَّرُوا ۗ وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا
لَأَبْتَعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ ۗ عَلُوًّا كَبِيْرًا ۝

تَسْبِيْحٌ لِّهٖ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَالْاَرْضِ

1. अर्थात् उंदा एह आखना ऐ जे असें शिकं गी इस लेई अपनाया ऐ जे असेंगी अल्लाह दी नजदीकी हासल होई सके। (सूर: जुमर रुकू-1) जेकर एह गल्ल सच्च ऐ तां उनेंगी अल्लाह दी नजदीकी की हासल नेई होंदी।

दी) हर चीज उस दी तरीफ करदे होई (उसदी) स्तुति करदी ऐ, पर तुस उंदी (चीजें दी) स्तुति गी नेई समझदे, ओह यकीनन पापें गी खट्टने आहला ते बड़ा (गै) बखानहार ऐ ॥ 45 ॥

ते तू जिसलै कुरआन गी पढ़ना ऐं तां (उस बेलै) अस तैरे ते उनें लोकें दे मझाटै, जो आखरत पर ईमान नेई रखदे, इक बे-मलूम (ते आम नजरें बशकार छपे दा) पर्दा सुट्टी दिन्ने आं ॥ 46 ॥

ते अस उंदे दिलें पर केई पर्दे सुट्टी दिन्ने आं तां जे ओह! इस (सचाई) गी समझी निं सकन ते उंदे कनें च बैहरापन (पैदा करी दिता) ऐ ते जिसलै तू कुरआन च अपने रब्ब गी, जो इक गै ऐ, याद करना ऐं, तां ओह छिणा कनै अपनी पिट्टां फेरियै उठी जंदे न ॥ 47 ॥

(ते) जिस बेलै ओह (सधारण तौरा पर) तेरी गल्ला गी सुना करदे होंदे न ते जिस गरज कनै ओह तेरी गल्लां सुना करदे होंदे न, अस उसदी हकीकत गी चंगी चाल्ली जानने आं, ते (इस दे अलावा) जिसलै ओह आपसी काना-फूसी (फुस-फुस) करा करदे होंदे न (उसदा बी इलम असेंगी होंदा ऐ ते) जिसलै ओह जालाम (इक-दूए कनै) आखा करदे होंदे न (जे) तुस इक धोखा खादे दे शख्स पिच्छें फिरा करदे ओ (तां उस बेलै बी अस सुना करदे होन्ने आं) ॥ 48 ॥

दिक्ख! उनें तेरे बारे च किस चाल्ली दियां गल्लां घड़ी लैतियां न जिंदे नतीजे च ओह

سُبْحٰنَ الَّذِيۡ ۙ ۱۵
بنی اسرائیل ۱۷

وَمَنْ فِيهِنَّ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغُ
بِحَدِيثِهِ ۚ وَلَكِنَّ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۗ
إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا
مَّسْتُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ
يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِذَا
ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ
وَلَّوْا عَلَى آذَانِهِمْ نُفُورًا ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْمَعُونَ بِهَا
إِذْ يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَى
إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا
رَجُلًا مَّسْحُورًا ۝

أَنْتُمْ كَيْفَ صَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ

1. अर्थात् उंदे दिल गंदे न। इस लेई अस उनेंगी इस्लाम आहनने शा इस आस्तै रोका करने आं जे उंदे बुरे कर्म कारण इस्लाम धर्म दी बदनामी नेई होऐ।

गुमराह् होई गे न ते (हून) उनेंगी (हदायत हासल करने आस्तै) कोई रस्ता नेई सुझदा ॥ 49 ॥

ते उनें (एह् बी) आखेआ ऐ (जे) जिसलै अस (मरियै) हड्डियां होई जागे ते किश अरसे बा'द गलियै हड्डियें दा (बी) चूरा बनी जागे (तां असें गी नमें सिरेआ जींदा कीता जाग) ते क्या सच्चें गै असेंगी इक नमीं मखलूक दी सूरत च दुआलेआ जाग? ॥ 50 ॥

तूं (उनेंगी) आख (जे) तुस (भामें) पत्थर बनी जाओ जां लोहा ॥ 51 ॥

जां कोई होर नेही मखलूक जो थुआड़े दिलें च इनें पदार्थें शा बी ज्यादा कठोर (सख्त) लभदी होऐ, तां बी तुसेंगी दबारा जींदा कीता जाग, एह् सुनियै ओह जरूर आखडन (जे) कु'न असेंगी दबारा (जींदा करियै बजूद च) आहनग। तूं (उनेंगी) आख (जे) ऊऐ (अल्लाह) जिसनै तुसेंगी पैहली बार पैदा कीता हा। इस पर ओह जरूर तज्जब (रहानगी) कनै तेरे पासै (दिखदे होई) सिर लहाडन ते आखडन (जे) एह् (जींदा कीते जाने दी गल्ल) कुसलै पूरी होग? (जिसलै ओह एह् आखडन तां) तूं (उनेंगी) आख (जे) बिल्कुल ममकन ऐ जे ओह (बेला हून) लागै (आई गेदा) होऐ ॥ 52 ॥

(एह् बा'यदा? उस दिन पूरा होग) जिस दिन ओह तुसेंगी बुलाग तां तुस ओहदा गुणगान

فَضَلُوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْ نَأْتِنَا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

قُلْ تَوُتُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ ۝
فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي
فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ
إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ
قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۝

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَدِيثِهِمْ

1. इस थमां पता लगदा ऐ जे एह् आयत संसार दे बिनाश ते उसदे बा'द दे जीवन कनै सरबंध रखदी ऐ, की जे आखरत दे जीवन दे बारे च ते इन्कार करने आहले लोक समझी बी नेई सकदे हे जे उस दा समां लागै आई चुके दा ऐ, नां अजें हड्डियें दे चूर-भूरा होने दा बेला गै आया हा। इस लेई इस जगह पर इससे लोक दा राजनीतिक जां जाती पतन (मौत) ते फी दबारा उन्नति करना दस्से दा ऐ।
2. असल च इत्थें अरब देश आहलें दा इस्लाम धर्म धारण करिये नमां जीवन पाने ते उन्नति (तरक्की) करने दा बर्णन ऐ।

करदे होई उस दा हुकम मनगे ओ (ते फौरन हाजर होई जागे ओ) ते तुस समझा करदे होगे ओ जे तुस (संसार च) थोड़ा चिर गै ठैहरे हे ॥ 53 ॥ (रुकू 5/5)

ते तूं मेरे बंदें गी आख जे ऊरे गल्ल करा करन जो (सारें शा) ज्यादा अच्छी होऐ (की जे) शतान यकीनन उंदे बश्कार (फुट्ट पुआंदा रौंहदा ऐ। शतान इन्सान दा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 54 ॥

थुआड़ा रब्ब तुसेंगी (सारें शा) ज्यादा जानदा ऐ, जे ओह् चाहग तां तुंदे उप्पर रैहम करग ते जेकर ओह् चाहग तां तुसेंगी अजाब देग ते (हे रसूल!) असें तुगी उंदा जिम्मेदार बनाइयै नेई भेजेआ ॥ 55 ॥

ते जो (वजूद बी) गासैं जां धरती च (रौहने आह्ले) न, उनेंगी थुआड़ा रब्ब (सारें शा) ज्यादा जानदा ऐ ते असें यकीनन नबियें बिच्चा किश नबियें गी (दूप नबियें पर) प्रधानता दित्ती दी ऐ ते दाऊद गी (बी) असें जबूर' प्रदान कीती ही ॥ 56 ॥

तूं (उनेंगी) आख (जे) जिनें लोकें दे बारे च थुआड़ा दा 'वा ऐ जे ओह् उस (अल्लाह) दे सिवा उपास्य न, उनेंगी (अपनी मदद आसतै) पुकारो (तां तुसेंगी पता लगगी जाग जे) नां ओह् (थुआड़ी कोई) तकलीफ हरने दा अखत्यार रखदे न ते नां (थुआड़ी हालत च) कोई तब्दीली पैदा करने दी (ताकत रखदे न) ॥ 57 ॥

وَتَذُتُونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۝
إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ ۝ إِنَّ الشَّيْطَانَ
كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۝ إِنْ يَشَاءُ يَرْحَمْكُمْ أَوْ
إِنْ يَشَاءُ يُعَذِّبْكُمْ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
وَكَيْلًا ۝

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۝ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ
عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ رِجْوَارًا ۝

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعِمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا
يَمْلِكُونَ كَيْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا
نَحْوِيًّا ۝

1. किश लोक 'जबूर' गी शरीअत दी कताब समझदे न, पर 'जबूर' दा अर्थ टुकड़ा बी होंदा ऐ। इस लेई 'जबूर' दा मतलब ऐ छोटे-छोटे टुकड़ें च उपदेश देना। 'जबूर' दे पहने कन्ने स्पष्ट ऐ जे ओह ऐसी गै कताब ऐ।

ओह लोक जिनेंगी¹ ओह पुकारदे न, ओह बी अपने रब्ब दी नजदीकी हासल करने आस्तै कोई साधन ढूँढदे न (यानी एह दिखदे रौंहदे न) जे कु'न खुदा दा ज्यादा प्यारा ऐ (तां जे अस उसदी मदद लैचै) ते ओह सदा उसदी रैहमत दे मेदवार रौंहदे न ते उसदे अजाब थमां डरदे रौंहदे न। तेरे रब्ब दा अजाब यकीनन ऐसा ऐ जिस थमां खौफ खादा जंदा ऐ ॥ 58 ॥

ते (सारी धरती² पर) कोई ऐसी बस्ती नेई (होग) जिसी अस क्यामत आहले ध्याड़े शा पैहलें तबाह नेई करी देचै जां उसी बड़ा सख्त अजाब नेई देचै। एह गल्ल अल्लाह दी कताब च (पैहलें थमां) लिखी गेदी ऐ ॥ 59 ॥

(क्या) असेंगी नशान प्रकट करने च, इस गल्ला दे सिवा कोई होर गल्ल रोक बनी/रोकी सकदी ऐ जे पैहलके लोकें (इनें नशानें गी) झुठलाई दिता हा (ते उंदे थमां कोई फायदा नथा लैता, पर नशान प्रकट करने च एह गल्ल किश म्हतव नेई रखदी)। जिसलै असें समूद जाति दे लोकें गी इक ऊंटनी रोशन नशान दे रूपै च दिती तां उनें ओहदे पर अत्याचार कीता ते अस नशानें गी (बुरे परिणाम शा) डराने आस्तै गै प्रकट करने होन्ने आं ॥ 60 ॥

ते जिसलै असें तुगी आखेआ हा जे तेरा रब्ब जरूर गै इनें लोकें गी तबाह (करने दा फैसला)

سَبْحَانَ الَّذِي ۱۵ بَنَىٰ اسْرَائِيلَ ۱۷

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۗ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۝

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۗ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوْلُونَ ۗ وَاتَّبَعُوا لِمُؤَدِّ الثَّقَاتِ مُبْصِرَةً ۖ فَظَلَمُوا بِهَا ۗ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَحْوِيلًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۗ

1. सेही होंदा ऐ जे इस थाहरा पर मनषडुत उपास्यें कनें सरबंथत नबी जां फरिश्ते न जिनेंगी मुश्रिक अल्लाह दा साझी ठरहांदे हे नेई ते मूर्तियें उप्पर एह आयत लागू नेई होई सकदी।
2. इस जगह एह भविष्यवाणी ऐ जे आखरी जुग च सारी दुनियां च अल्लाह दा अजाब आँग ते हजरत मसीह दे मूजब इक जाति ढूँई जाति पर चढ़ाई करग। पवित्र कुरआन दे मूजब बिपतां औडन ते संसार इस चाल्ली लगातर मसीहतें च घिरे दा रौहग जे मनुक्ख समाज रूहान-परेशान रेही जाग। (सूर: नाजिआत आयत 7-8)

करी चुके दा ऐ (तां बी उनें कोई फायदा नई लैता) ते जेहका सुखना असें तुगी दस्सेआ हा, उसी बी ते उस बूहटे¹ गी बी जिसी कुरआन च लानत आहला दस्सेआ गेदा ऐ। असें लोकें आस्ते इम्तिहान दा साधन बनाया हा ते (इस पर बी) अस उनेंगी डरांदे रौहन्ने आं, फी बी ओह (सादा डराना) इनेंगी इक भ्यानक उद्दंडता पासै बधांदा रौहदा ऐ ॥ 61 ॥ (स्कू 6/6)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फ़रिशतें गी आखेआ हा (जे) तुस आदम कनै (मिलियै) सजदा करो तां उनें (इस हुकम मताबक आदम कनै मिलियै) सजदा कीता हा, पर इब्लीस ने (नथा कीता)। (उसनै) आखेआ हा (जे) क्या मैं उस आदमी कनै मिलियै सजदा करां जिसी तोह चिक्कडै चा पैदा कीते दा ऐ? ॥ 62 ॥

ते उसनै एह बी आखेआ (हे अल्लाह! तू गै) मिगी दस्स जे क्या एह (मेरा आदेशक/हाकम होई सकदा) ऐ? जिसी तोह मेरे उप्पर प्रधानता देई दिती ऐ। जेकर तोह मिगी क्यामत आहले दिने तक ढिल्ल दिती तां मिगी तेरी गै सोह! अऊं उस दी सारी संतान गी अपने बस च करी लैगा, सबाऽ थोढ़े-होरे लोकें दे (जिनेंगी तू बचाई लै) ॥ 63 ॥

سَبْحَنَ الَّذِي ۱۵ بَنَىٰ اسْرَائِيلَ ۱۷

وَمَا جَعَلْنَا الرَّعْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ الْإِفْتِنَةَ
لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۖ
وَنُحُوقَهُمْ ۖ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا
كَبِيرًا ۝

ع

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِ اجْعُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ قَالَ أَأَجْعَدُ لِمَنْ
خَلَقْتَ طِينًا ۝

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ
لَنْ آخُرْتَنِي إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَحْتَسِبَنَّ
دُرِّيئَةً إِلَّا قَلِيلًا ۝

1. शूल शब्द 'शजर:' दा मतलब बैस्स ते जाति बी होंदा ऐ, जियां बैस्स जां पुरखें दी बैस्साबली गी "शजर:- ए-नसब" आखदे न। (अक्रब) कुरआन च यहूदियें पर लानत कीती गेदी ऐ। इस आस्ते इत्थें इंदा गै जिकर ऐ।
2. इत्थें सुखने ते लानत आहले बूहटे दा किट्टा जिकर कीता गेदा ऐ। इस कनै बिशे भलेआं स्पष्ट होई जंदा ऐ, की जे सुखना इस्सै सूर: च 'इम्रा' दी घटना च बर्णन होए दा ऐ ते 'इम्रा' कस्फी जां तन्नाक्स्था दी ओह जातरा ही जेहकी फ़लस्तीन पासै होई जो यहूदियें दा स्थान हा ते फटकारे गेदे बूहटे दा मतलब बी यहूदी गै न। इस लेई दौनें दे किट्टा बर्णन करने कनै इक घटना नै दूई घटना दा मूल मकसद प्रकट करी दिता।

(अल्लाह नै) आखेआ, जा! (परें हो) की जे तेरी बी ते उनें लोकें चा जो तेरी पैरबी करडन, (उंदी बी) स'जा जहनम ऐ (ते एह) पूरा-पूरा बदला (ऐ) ॥ 64 ॥

ते (असें आखेआ जे जा!) इंदे चा जिस पर तेरा बस चलै, उसी अपनी अवाज कनै फरेब करियै (अपने पासै) बुला ते अपने सुआरें ते प्यादें गी उंदे पर चाढ़ी दे ते (उंदी) धन-दौलत ते संतान च उंदा हिस्सेदार बन ते उंदे कनै (बूठे) बा 'यदे कर (ते फी अपनी कोशशें दा नतीजा दिक्ख) ते शतान जेहके बी बा 'यदे करदा ऐ, फरेब दी नीत कनै गै करदा ऐ ॥ 65 ॥

पर जो मेरे बंदे न, उंदे पर तूं कदें बी काबू नेई पाई सकदा ते (हे मेरे बंदे!) तेरा रब्ब कम्म सुआरने च तेरे आस्तै काफ़ी ऐ ॥ 66 ॥

(ते हे मेरे बंदो!) थुआड़ा रब्ब (ते) ओह ऐ जो थुआड़े आस्तै समुंदरें च किशियां चलांदा ऐ तां जे तुस उस दी किरपा ते फजल गी दूंडो। ओह यकीनन तुंदे पर बार-बार देआ करने आह्ला ऐ ॥ 67 ॥

ते जिसलै समुंद्र च (तुफानै कारण) तुसें गी कशट पुञ्जे तां उसदे सिवा (दूए वजूद) जिनेंगी तुस पुकारदे ओ (थुआड़े दमागें चा) गायब होई जंदे न। फी जिसलै ओह तुसें गी बचाइयै खुशकी पर आहनदा ऐ तां तुस (ओहदे पासेआ) मूंह फेरी लैंदे ओ ते मनुक्ख बड़ा गै किरतघन ऐ ॥ 68 ॥

क्या फी तुस (एह समझदे ओ जे तुस) इस गल्ला शा पूरी चाल्ली निश्चित होई चुके दे ओ जे ओह (जां ते) तुसें गी खुशकी दे कंढै

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُ مَا جَزَاءُ مَوْفُورًا ۝

وَاسْتَفْزِرُ مِنْ اسْتَطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدْتَهُمْ ۗ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۗ وَكُفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۝

رَبُّكُمْ الَّذِي يُرْجِي لَكُمْ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَاهًا فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۗ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ۝

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْزِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا

(धरती च) धसाई देऐ जां तुंदे पर पत्थरें दी बरखा करै ते फी तुस अपना कोई मदादी (जां हमायती) नेई पाओ ॥ 69 ॥

لَكُمْ وَكَيْلًا ۝

जां तुस इस गल्ला शा बे-खौफ ओ जे ओह तुसेंगी (फी) दूई बार उस (समुंद्र) च लेई जा ते तुंदे पर इक तुफान छोड़ी देऐ ते थुआड़े इन्कार करने कारण तुसेंगी डोबी देऐ, फी उस (अजाब) पर तुस साढ़े बरुद्ध अपना कोई मदादी नेई पाओ ॥ 70 ॥

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ كُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى
فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ
فَيَغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ لَعَلَّكُمْ تَجِدُوا
لَكُمْ عَلَيْنَابِهِ تَبِيْعًا ۝

ते असें आदम दी संतान गी (बड़ी) इज्जत दिती दी ऐ ते उंदे आसतै जल ते थल च सुआरी दे साधन पैदा कीते दे न ते उनेंगी पवित्र पदार्थें दा रिशक प्रदान कीते दा ऐ ते जो मखलुक असें पैदा कीती दी ऐ ओहदे चा इक बड्डे हिस्से पर उनेंगी असें बड़ी प्रधानता प्रदान कीती दी ऐ ॥ 71 ॥ (रुकू 7/7)

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الصَّيْبِ وَفَضَّلْنَاهُمْ
عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝

ते (उस दिन गी बी याद करो) जिस दिन अस हर इक गरोह गी उसदे नेता समेत बुलागे, फी जिंदे सजे हथै च उंदे कर्म दी कताब दिती जाग, ओह (बड़े शौक कनै) अपनी कताब पढ़उन ते उंदे पर रती-भर (बी) जुल्म नेई कीता जाग ॥ 72 ॥

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ فَمَنْ
أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ
كُتُبَهُمْ وَلَا يُطْمَؤِنُونَ فَتَبِيلًا ۝

ते जेहका आदमी इस (संसार) च अ'न्ना' रौहग, ओह परलोक च बी अ'न्ना रौहग ते फी अपनी चाल-ढाल च बी सारें शा बद्ध भटके दा रौहग ॥ 73 ॥

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

ते करीब/ममकन हा जे उस (कलाम) दे कारण जो असें तेरे उप्पर वह्यी राहें उतारे दा ऐ ओह

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي

1. इस आयत च सधारण द्रिस्टी गोचर होने आहला अ'न्नापन स्हेई (अभीष्ट) नेई बल्के इस दा एह मतलब ऐ जे जिस आदमी ने संसार च ज्ञान ते अंतरद्रिस्टी कनै कम्म नेई लैता ओह परलोक च बी आध्यात्मक द्रिस्टी कनै महरूम (शा बाहजू) रौहग ते अल्लाह दा दर्शन नेई करी सकग। इस लेई इस दा अर्थ सिर्फ आध्यात्मक अ'न्नापन ऐ।

तुगी सख्त शा सख्त अजाब च पाई दिंदे तां जे तूं (उंदे शा डरियै) इस कलाम दे सिवा किश दूई गल्लां (अपने पासेआ) घड़ियै साढ़े पासै संबोधत करी देऐं ते (जेकर तूं ऐसा करदा तां) ओह ऐसी दशा च तुगी यकीनन गै अपना पक्का मित्तर बनाई लैंदे ॥ 74 ॥

ते जेकर अस तुगी (कुरआन देइयै) मजबूत नेई करी चुके दे होंदे तां बी तूं (ईश-वाणी दे बिना बी) उंदी गल्लें पर मता-घट्ट ध्यान दिंदा (पर हून ते तुगी ईश-वाणी ने स्हेई रस्ता सुझाई दिता ऐ) ॥ 75 ॥

ते जेकर तूं (उंदे बिचार मताबक) झूठ घड़ने आह्ला होंदा तां ऐसी दशा च अस तुगी जीवन दा घोर संकट ते मौती दा सख्त अजाब चखांदे ते तूं साढ़े मकाबले पर अपना कोई बी मदादी नीं पांदा (ढूंडी सकदा) ॥ 76 ॥

ते ओह यकीनन तुगी इस देसै चा कड्ढी लाने आस्ते केई चाल्लीं दे हीले करदे रँहदे न तां जे तुगी डराइयै देसै चा बाहर कड्ढी देन, पर (जेकर ऐसा होआ तां) ओह (आपू बी) तेरे बा'द किश चिर गै सुरक्खत रौहडन (ते तौले गै तबाह होई जाडन) ॥ 77 ॥

एह ब्यहार साढ़े उस ब्यहार दे मताबक होग जो असें तेरे शा पैहलके (होई गेदे) अपने रसुलें (दी जातियें) कनै कीता हा ते तूं साढ़े कम्म करने दे तरीकें च किसै चाल्ली दा बी कोई फर्क नेई दिखगा ॥ 78 ॥ (रुकू 8/8)

तूं सूरज घरोंदे (मौकै) शा लेइयै रातीं गुप्प-न्हेरा होई जाने तक (बक्ख-बक्ख घड़ियें च) चंगी-चाल्ली नमाज पढ़ा कर ते (सवेरे) बडलै कुरआन पढ़ने गी बी (जरूरी समझ)।

أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لَتُنْفِرِينَ عَلَيْنَا غَيْرُهُ
وَإِذَا لَا تَأْتِيكَ خَبْرًا ۝

وَلَوْلَا أَنْ تَبَتُّنَا لَقَدْ كِدْتُمْ تَرَكُنَّ
إِلَيْهِمْ شِيئًا قَلِيلًا ۝

إِذَا لَا ذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ
الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ۝

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِرُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ
لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ
خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

سُنَّةً مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ۝

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ
الْأَيْلِ وَقُرْآنِ الْفَجْرِ ۝ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ

बडलै (कुरआन) दा पढ़ना यकीनन (अल्लाह दे हजूर च इक) उत्तम (प्यारा) कर्म ऐ ॥ 79 ॥

ते रातीं बेलै किश सेई लैने बा'द इस (कुरआन) राहें जागा कर जेहका तेरे पर इक खास उपकार ऐ। (इस चाल्ली) पूरी मेद ऐ जे तेरा रब्ब तुगी प्रशंसा आहले (सनमान जोग) थाहरै पर खडेरी देऐ ॥ 80 ॥

ते आखी दे, हे मेरे रब्ब! मिगी ठीक चाल्ली (दबारा मक्का च) दाखल^१ कर ते पिच्छें रौहने आहली अच्छी याद दे रूप च गै मक्का थमां कइढ ते अपने पासेआ मेरा कोई मदादी (ते) गुआह नयुक्त्^२ कर ॥ 81 ॥

ते सारे लोकें गी आखी दे जे हून सच्च आई गेआ ऐ ते झूठ नस्सी गेआ ऐ ते झूठ ते है गै नस्सी जाने आहला ॥ 82 ॥

ते अस कुरआन बिच्चा बल्लें-बल्लें ओह शिक्षा उतारा करने आं जो मोमिनं आस्तै शफा ते रैहमत (दा मूजब) ऐ, पर जालमें गी सिर्फ घाटे च गै बधां दी ऐ ॥ 83 ॥

ते जिसलै अस मनुक्खै गी इनाम प्रदान करचै तां ओह विमुख होई जंदा ऐ ते अपने पैहलू गी उस शा दूर करी लैदा ऐ ते जिसलै उसी तकलीफ पुजै तां ओह अति-ऐत्त नराश होई जंदा ऐ ॥ 84 ॥

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدُ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ
أَنْ يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ
وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ
لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ۝

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ
الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۝

وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا
خَسَارًا ۝

وَإِذَا أُنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ
وَنَابِغَانِيهِ ۚ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ
يُؤْسًا ۝

1. हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का शैहरै थमां निकले ते पैहलें हे ते फा मदीना शैहरै च दाखल होए पर अल्लाह नै दाखल होने दा बर्णन पैहलें कीता ऐ ते निकलने दा उसदे बा'द। दाखल करने दा मतलब मदीना च दाखल होना नैई बल्के मक्का विजय करिये दबारा उस च प्रवेश करना अभीरत ऐ। इस चाल्ली अल्लाह नै तुसेंगी उस दुख-सुख थमां बचाई लैता जो मक्का छोड़ने करी तुसेंगी पुजी सकदा हा। यानी मक्का छोड़दे गै तुसेंगी दस्सी दिता जे तुस दबाय मक्का च औगे ओ ॥
2. इस च हजरत अबू-बकर पासै शारा ऐ ते प्रार्थना सखाई ऐ जे हे अल्लाह। मिगी अपने पासेआ सचाई दा गुआह ते मदादी प्रदान कर।

तू उनेंगी आखी दे जे साढ़े चा हर इक गरोह्
अपने-अपने ढंगें कम्म करा करदा ऐ। इस
लेई (अपने रब्ब उप्पर गै फैसला छोड़ी देओ)
की जे थुआड़ा रब्ब उस मनुक्खै गी चंगी-
चाल्ली जानदा ऐ जो ठीक रस्ते पर ऐ। (इस
लेई उसदा फैसला सच्चे दी सचाई गी जरूर
रोशन करी देग) ॥ 85 ॥ (रुकू 9/9)

ते ओह् तेरे शा रूह (आत्मा) बारै सुआल
करदे न। तू उनेंगी आख जे रूह मेरे रब्ब दे
हुकम कनै (पैदा होई दी) ऐ ते तुसेंगी (उस
दे बारै) बड़ा थोड़ा इलम दिता गेदा ऐ ॥ 86 ॥

ते जेकर अस चाहचै तां यकीनन जो (अल्लाह
दा कलाम) असें तेरे पर वह्दी (राहें नाजल)
कीते दा ऐ उसी (इस संसार चा) चुक्की
लैचै। फी तू इस गल्ला च साढ़े खलाफ अपने
आस्तै कोई कम्म बनाने आहला नेई पागा
॥ 87 ॥

सिवाए इस दे जे तेरे रब्ब दी (खास) रहमत
होए (जो इसी बापस लेई आवै, मगर एह्
कुरआन मिटी नेई सकदा की जे) तेरे पर तेरे
रब्ब दी अपार मेहर ऐ ॥ 88 ॥

तू उनें गी आख जे जेकर इन्सान (बी) ते
जिन्न' (बी) इस कुरआन जैसी कोई दूई
कताब आहनेने आस्तै किट्टे होई जान तां
(बी) ओह् इयै नेही कताब नेई आहनी सकडन,
चाहे ओह् इक-दूए दे मदादी (गै की नेई)
बनी जान ॥ 89 ॥

ते असें इस कुरआन च यकीनन हर इक
(जरूरी) गल्लै गी बक्ख-बक्ख रूपें च ब्यान

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ ۖ فَرَبُّكُمْ
أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ
مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

وَلَيْسَ شَيْئًا لَّنْذَهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ ۖ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ بِهِ عَلِيمًا وَكَيْلًا ﴿١٧﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۖ إِنَّ فَضْلَهُ
كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿١٨﴾

قُلْ لِّبِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ
أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ
بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيرًا ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ

1. मूल शब्द जिन्न आस्तै दिक्खो सूर; अन्आम टिप्पणी आयत 129

कीते दा ऐ, फी बी बड़े-हारे लोकें (इस दे बौर) कुफर दा रस्ता अपनाने दे सिवा सारी गल्लें दा इन्कार करी दिता ऐ ॥ 90 ॥

ते उनें (एह बी) आखे दा ऐ (जे) अस कदें बी तेरी (कोई) गल्ल नेईं मनगे, जदू तक (ऐसा नेईं होऐ जे) तूं साढ़े आस्तै धरती चा कोई सुंभ (चशमा) नेईं बगाईं देऐं ॥ 91 ॥

जां तेरा खजूरें ते अंगरें दा कोई बागु होऐ ते ओहदे च खूब (मलियां) नैहरां बगाईं देऐं ॥ 92 ॥

जां जियां तेरा आखना ऐ, तूं साढ़े उप्पर गासै दे टुकड़े¹ सुट्टी देऐं जां फी अल्लाह ते फरिशतें गी (साढ़े) सामनै आहनी खडेरी देऐं ॥ 93 ॥

जां तेरा सुन्ने दा कोई घर होऐ, जां तूं गासै² पर चढ़ी जाएं ते अस तेरे (गासै पर) चढ़ी जाने पर बी ईमान नेईं आहन्गे जां तक जे तूं (उप्पर जाइयै) साढ़े पर कोई कताब (नेईं) उतारें जिसी अस (आपुं) पढ़ी लैचै तूं (उनेंगी) आख (जे) मेरा रब्ब (ऐसी गल्लें शा) पाक ऐ अरुं (ते) सिर्फ मानव रसूल³ आं (गासै पर नेईं जाईं सकदा) ॥ 94 ॥ (रुकू 10/10)

ते उनें लोकें गी उस हदायत पर, जो उंदे कश आईं, ईमान आहन्ने च सिर्फ इस गल्ला नै

سُبْحَانَ الَّذِي ۱۵ بَنَىٰ اسْرَائِيلَ ۱۷

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ قَالِي أَكْثَرُ النَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا
مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ۝

أَوْ تَكُونُ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَعَنْبٍ
فَتَفْجُرَ الْأَنْهَارَ خَلَالَهَا تَفْجِيرًا ۝

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا
كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِلِلِّهِ وَالْمَلَكَةِ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونُ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرَفٍ أَوْ
تَرْفُ فِي السَّمَاءِ ۖ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقَيْبِكَ
حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نُّقْرُوهُ ۖ
قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا
بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ

1. इस दा मतलब अजाब ऐ।
2. इस आयत थमां साफ-स्पष्ट ऐ जे 'मेराज' दा चमत्कार बी इन्कार करने आहलें आस्तै काफी नेईं हा। ओह इस गल्ला पर अड्डे दे हे जे गासै पर जाने दी गल्ल अस उसले गै मनगे जिसले तुस इक कताब गी उप्परा उतारियै लेईं आओ जिसी अस छुहियै दिखचै ते पढ़ी सकचै, नेईं तां छडा एह आखी देना जे अरुं गासै पर गेआ हा, साढ़े आस्तै काफी नेईं होग।
3. अर्थात् इक मानव-रसूल गासै पर नेईं जाईं सकदा ऐ। रहानगी ऐ जे मुसलमान इस सचाई दे होंदे होईं बी हजरत मसीह गी इसै भौतक शरीर समेत गासै पर जींदा मनदे न, जिसलै के ओह कुरआन दे कथन मताबक सिर्फ इक मानव-रसूल हे।

रोके दा ऐ, जे उनें (अपने दिलें च) आखेआ (जे) क्या अल्लाह ने इक बंदे गी रसूल बनाइयै भेजी दित्ता ऐ ॥ 95 ॥

तू (उनेंगी) आख जे अगर धरती पर फरिश्ते (बसदे) होंदे जेहके धरती पर इल्मीनान (मजे) कनै चलदे-फिरदे तां (उस सूरत च) अस जरूर उंदे पर गासै थमां कुसै फरिश्ते गी (गै) रसूल बनाइयै उतारदे ॥ 96 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) मेरे ते थुआड़े बिच्च गुआह दे तौरा पर अल्लाह गै काफी ऐ। ओह अपने बंदें गी जानने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 97 ॥

ते जिसी अल्लाह हदायत देऐ ऊऐ हदायत पर होंदा ऐ ते जिसी ओह गुमराह करी देऐ तां तुगी उसदे (यानी अल्लाह दे) बराबर उस व्यक्ति दा कोई बी मदादी नेई मिलग ते क्यामत आहलै दिन अस उनेंगी उंदी इच्छाएं (ते नीतें) मताबक अन्ने, गूगे ते बैहरे होने दी हालत च किट्ठा करगे। उंदा ठकाना ज्हनम होग। जिसलै बी ओह (ज्हनम थोड़ा) ठंढा होग तां उंदे आस्तै अजाब गी होर तेज करी दित्ता जाग जो (अजाब दे) भड़कने आहली अगी दा होग ॥ 98 ॥

एह (अग) उंदे (गै) कर्म दा सिला होग, की जे उनें साढ़े नशानें दा इन्कार कीता ते आखेआ जे क्या जिसलै अस मरने परेंत हड्डियां ते चूरा-चूरा होई जागे (तां असेंगी दबारा नमां जीवन प्रदान कीता जाग ते) सच्चें गै असें गी इक नमीं माखलूक दे रूपै च तुआलेआ जाग ॥ 99 ॥

क्या ओह (अजें तक) समझी नेई सके जे ओह (हस्ती) जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीते दा ऐ, इस गल्ला दी समर्थ रखदा ऐ जे

سُبْحَانَ الَّذِي ۱۵ بَنَىٰ إِسْرَائِيلَ ۱۷

الَّذِي هَدَىٰ آلَ آدَمَ قَالُوا أَلْبَسْتَنَا اللَّهُ بَشَرًا رُّسُولًا ۝

قُلْ لَوْ كُنَّا فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةً يَّمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رُّسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ ۗ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِيَآءً ۖ وَكَمَا وَصَّأ مَا وَوَهُمْ جَهَنَّمَ كَلَّمَآ خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَٰلِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ بِآلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاتًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

ओह इंदै जनेह (होर लोक) पैदा करै ते एहदे च कोई शक्क नेई जे उसनै इंदे आस्तै इक समं निश्चत कीते दा ऐ फी बी उनें जालमें सिर्फ ना-शुकरी दा रस्ता अखत्यार करी लैते दा ऐ ॥ 100 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) अगर तुस मेरे रब्ब दी रहमत दे (अपार) भंडारे दे (बी) मालक होंदे तां (बी) तुस (उंदे) खर्च होई जाने दे डरें (उनेंगी) रोकी गै रखदे ते इन्सान बड़ा गै कंजूस ऐ ॥ 101 ॥ (रुकू 11/11)

ते असें मूसा गी नौ रोशन नशाना¹ प्रदान कीते हे। इस लेई तू बनी इस्राईल थमां (उनें हालातें बाँरे) पुच्छ जिसलै ओह (मूसा) उंदे (मिस्त्र बासियें) पासै आया हा तां फ़िरऔन नै उस कनै आखेआ हा (जे) हे मूसा! यकीनन अऊं तुगी धोखे च फसे दा समझा करना ॥ 102 ॥

उसनै जवाब दिता (जे) तुगी यकीनन इलम होई चुके दा ऐ जे इनें (नशानें) गी सिर्फ गासैं ते धरती दे रब्ब नै (आध्यात्मक) दिश्टी प्रदान करने आहला बनाइयै उतारेआ ऐ ते हे फ़िरऔन! तेरे बारे च मेरा विश्वास ऐ जे तू (अपने बुरे अरादें च) नकाम ते नामुराद रौहगा ॥ 103 ॥

इस पर उसनै उनेंगी (यानी मूसा ते उस दी कौम गी) मुल्खै थमां कड्ढी लाने दा इरादा करी लैता। इसदा नतीजा एह होआ जे असें उसी ते जेहके ओहदे कनै हे, सारें गी गरक करी दिता ॥ 104 ॥

ते उसदे (डुब्बी मरनै) बा'द बनी इस्राईल गी असें आखी दिता (जे) तुस उस (बा'यदे

سَبْحَانَ الَّذِي ١٥ بَنَى إِسْرَائِيلَ ١٧

وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيهِ ٭ قَابِ
الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ٭

قُلْ لَّوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ
رَبِّي إِذًا لَّامَسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ٭
وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَنُورًا ٭

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
فَسَأَلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ
لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُمُوسَى
مَسْحُورًا ٭

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَافِرٍ وَإِنِّي
لَأَظُنُّكَ يُفْرَعُونَ مُتَّبِعًا ٭

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِرَ بِهِمْ مِنَ الْأَرْضِ
فَأَعْرَضَهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ٭

وَقُلْنَا مَنْ بَعْدَهُ لَبِنَى إِسْرَائِيلَ اسْكُتُوا

1. इस आस्तै दिक्खो सूर: आराफ़ टिप्पणी आयत 134

आहले फ़लस्तीन) देश च जाइयै सुखै नै र'वो। फी जिसलै (मुसलमानें आस्तै) दूई^१ बार अज़ाब दा बा'यदा पूरा होने दा समां औग तां अस तुसें सारें गी किट्ठा करियै उर्थे^२ लेई औगे ॥ 105 ॥

ते असें इस कुरआन गी हक्र ते हिक्मत कनै उतारेआ ऐ ते एह सच्च ते हिक्मत कनै गै उतरेआ ऐ ते असें तुगी सिर्फ शुभ समाचार देने आहला ते अज़ाब थमां सोहगे करने आहला बनाइयै भेजेआ ऐ ॥ 106 ॥

ते असें इसी कुरआन बनाया ऐ ते इसदे टुकड़े-टुकड़े कीते न (यानी सूरतां बनाई दियां न) तां जे तू इसी असान्नी कनै ते आस्ता-आस्ता लोकें गी पढ़ियै सुनाई सकै ते असें इसी थोड़ा-थोड़ा करियै उतारेआ ऐ ॥ 107 ॥

तू उनेंगी आख जे तुस एहदे पर ईमान आहनों जां नेई आहनों। जिनें लोकें गी इस (दे उतरने) थमां पैहलें (इल्हामी कताबें जां शुद्ध सभाऽ द्वारा) ज्ञान दिता गेआ ऐ। जिसलै उंदे सामने इसी पढ़ेआ जंदा ऐ तां ओह इसी सुनियै पूरी चाल्ली आज्ञा-पालन करदे होई मर्थे दे भार डिंगी पौंदे न ॥ 108 ॥

ते ओह आखदे न साढ़ा रब्ब (जुटियें थमां) पवित्र ऐ ते साढ़े रब्ब दी प्रतिज्ञा यकीनन^३ पूरी होइयै रौहने आहली ऐ ॥ 109 ॥

الْأَرْضِ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ
جِنَابِكُمْ لِنَيْفًا ۞

وَالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَالْحَقِّ نَزَلٌ ۞
وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۞

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى
مَكْتَبٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۞

قُلْ أُمُّوَابَةَ أَوْلَاتُؤُمُومُوا ۞ إِنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ
يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ۞

وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنَا ۞ إِنَّ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا
لَمَفْعُولًا ۞

1. एहदे शा पैहलें बी मूल शब्द 'बादुल आखिरा' बरतोए दा ऐ जेहका यहूदियें दे सरबंधें च हा। इस दे बा'द दुबारा एह शब्द इस्तमाल होए दा ऐ। इस लेई एहदे थमां स्पष्ट ऐ जे एह दूई प्रतिज्ञा कोई होर ऐ जेहकी सिर्फ मुसलमानें दे सरबंध च गै होई सकदी ऐ। इस आस्तै असें मुसलमानें दा शब्द ब्रैकट च लिखी दिता ऐ। इस बिसे गी पैहले भाश्याकरें बी लिखे दा ऐ। दिक्खो 'फ़तहुलबयान' जेहकी असल च अल्लामा शूकानी दी रची दी ऐ।
2. यहूदियें गी त्री बार फ़लस्तीन च आहन्गे। इस भविक्खवाणी मूजब इस्त्राइलियें अजकल फ़लस्तीन उप्पर अपना कब्जा जमाई लैते दा ऐ।
3. इस ज'गा एह दस्सेआ रोदा ऐ जे जेहके यहूदी कुरआन मजीद पर ईमान आहनी चुके दे न ओह इस गल्ला पर बी ईमान आहने न जे ओह इक बार परतियै फ़लस्तीन च प्रवेश करडन।

ते जिसलै ओह मल्ये दे भार डिगगी पौंदे न तां रोंदे जंदे न ते एह कुरआन उंदी ल्हीमगी गी होर बी बधांदा जंदा ऐ ॥ 110 ॥

وَيَخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ حُشُوعًا ۝

तू उनेंगी! आखी दे जे चाहे तुस (खुदा गी) अल्लाह आखियै बुलाओ जां रहमान। जेहका बी नांS लेइयै उसी बुलाओ (बुलाई सकदे ओ) की जे सब उत्तम गुण उसै दे न ते अपनी प्रार्थना दे शब्द उच्ची अवाज च नेई आखियै ते नां गै हौली अवाजै कनै, बल्के इस दे बिच्च-बिच्च² (बिचला) कोई रस्ता अखल्यार करी लै कर ॥ 111 ॥

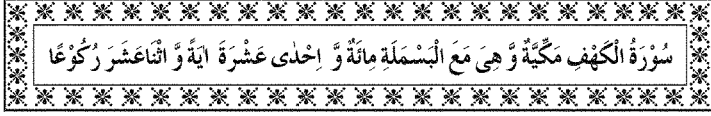
قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ ۗ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۗ وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

ते (सारे संसार गी सुनाई-सुनाइयै) आखी दे जे हर इक स्तुति दा अधिकारी अल्लाह गै जिसदी नां ते संतान ऐ ते नां गै शासन च उसदा कोई भ्याल ऐ ते नां उसी असमर्थ दिक्खियै (ते ओहदे पर देआ करदे होई) कोई उसदा मित्तर बनदा ऐ (बल्के जेहका बी ओहदा मित्तर बनदा ऐ ओहदे थमां मदद लैने आस्तै बनदा ऐ) ते तू चंगी चाल्ली ओहदी बड़ेआई ब्यान कर ॥ 112 ॥ (रुकू 12/12)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَكِيْلٌ مِّنَ الدَّلِيلِ وَكَبِيرُهُ تَكْبِيرًا ۝

०००

1. अर्थात् ईसाइयें गी जो यहूदियें दा इक हिस्सा न ते ओह अल्लाह दे रहमान-गुण गी नेई मनदे। ईसाइयें दी कताबें च बिस्मिल्लाह शब्द ते लिखे दा होदा ऐ, पर रहमान शब्द नेई लिखदे, की जे रहमान दा गुण उंदे बुनियादी अकीदे कःफ़ारा दा खंडन करदा ऐ।
2. बड़ी उच्ची अवाज च प्रार्थना करने थमां इस आस्तै रोकेआ जे एहदे च दखावा होई सकदा ऐ ते बिल्कुल हौली अवाज च इस आस्तै रोकेआ जे बड़ी आस्ता पढ़ने कनै गल्ल धुल्ली जंदी ऐ ते तवज्जा कायम नेई रौहदी।

सूर: अल् कहफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ आरां आयतां ते बारां रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो अनंत किरपा करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर इक स्तुति दा सिर्फ अल्लाह गै हकदार ऐ जिसनै एह कताब अपने बंदे पर तुआरी दी ऐ ते इस च कोई टेढ़ापन नेई रखेआ ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ②

(ते उसने इसी) सच्च कन्नै ओत-प्रोत ते ठीक-ठीक रस्ता दस्सने आहली बनाइयै उतारे दा ऐ तां जे ओह लोकें गी उस (अल्लाह) पासेआ औने आहले इक सख्त अजाब थमां सूचत करै ते ईमान आहनने आहलें गी, जेहके नेक कम्म करदे न, शुभ समाचार देऐ जे उंदे आस्तै अल्लाह पासेआ अच्छा बदला निश्चत ऐ ॥ 3 ॥

فَيَمَّا يَتَذَكَّرُ أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ③

ओह इस (बदले दी) ज'गा म्हेशां रौहडन ॥ 4 ॥

مَا كُفِّرْنَ فِيهِ أَبَدًا ④

ते (उसनै इसी इस आस्तै बी उतारे दा ऐ) तां जे ओह उनें लोकें गी (औने आहले अजाब थमां) सोहगा करै जेहके एह आखदे न जे अल्लाह नै (फलाने आदमी गी) पुत्र बनाई लैता ऐ ॥ 5 ॥

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ⑤

उनेंगी इस बारै किश बी पता नेई ते नां गै उंदे पुरखें गी कोई पता हा। एह बड़ी बड़डी

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ⑥

भ्यानक गल्ल ऐ जेहकी उंदे मूहां निकला करदी ऐ, पर ओह सिर्फ़ झूठ बोल्ला करदे न ॥ 6 ॥

जेकर ओह इस महत्वपूर्ण कलाम उप्पर ईमान नेई आहनन तां क्या तू उंदी चिंता च अपनी जान गुआई देगा? ॥ 7 ॥

जे किश इस धरती उप्पर है यकीनन उसी असें गै उसदी शोभा दा साधन बनाया ऐ तां जे अस उंदा (धरती दे बशिंदें दा) इम्तिहान लैचै जे उंदे चा कु'न सारें शा अच्छा कम्म करने आहला ऐ ॥ 8 ॥

ते जो कुछ इस धरती पर है यकीनन अस उसी इक दिन मटाइयै बीरान सतह बनाई देगे ॥ 9 ॥

क्या तूं समझना ऐं जे कहफ़ ते रकीम² आहले (लोक) साढ़े नशानें चा कोई अचंभा (नशान)

كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۗ^ط
إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ
إِنَّ لَمُ يَوْمُنَا مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ آسَفًا ۝

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا
لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

وَالَّذِي لَجَعَلُونَهَا عَلَيْهَا صِغِيرًا ۗ^ط

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ

1. मूल शब्द 'कहफ़' दा अर्थ ऐ-

(क) घरे आंगर, घराँदा। (ख) फ़ाड़ खोतरियै बनाया गेदा मकान।

(ग) लिखना। (घ) शरणागार।

2. मूल शब्द 'अरक़ीम' दा अर्थ ऐ-

(क) मुट्टा, सुंदर ते सुस्पष्ट (साफ-साफ) लिखे दा।

(ख) कुसै चीजै पर चित्तर बनाना।

(ग) लिखना। (घ) अंकत करना। इतिहास, उल्लेख ते बक्ख-बक्ख भाष्य 'कहफ़' आहलें दा सरबंभ शुरू दे ईसाइयें कन्ने जोड़दे न। साढ़ी खोज मताबक कहफ़ आहले लोक शुरू दे ईसाई हे। ओह केई सदियें तक अत्याचारें च (उत्पीड़ित) गलतान रेह। अत्याचारें दी शुरुआत इक हवारी द्वारा होई। राजा डिसीस दे राजकाल (249 थमां 251ई०) च एह अत्याचार अपनी चर्म सीमा तक पुजी चुके दे हे। ईसाइयें गी कनून बनाइयें दंड दिता जंदा हा। उनें गी कैदखाने च ठोकेआ जंदा हा, फी उंदा कत्ल करी दिता जंदा हा। (इन्साइकलोपीडिया आफ़ ब्रिटेनिका शब्द डिसीस ते कलीसिया दा इतिहास) राजा गलीस दे राज काल (311 ई०) च उनेंगी माफ़ करी दिता गेआ। उसनें अपने खोरी साहें मौके उस कनून गी रद्द करी दिता जो ईसाइयें दे बरूद्ध हा। फ़्लस्तान राजा दे समै उनें अत्याचारें गी कनून बनाइयै रोकी दिता गेआ ते फी थ्यूडीसीस दे राज-काल च ईसाइयें सधारण रूप च तरक्की कीती। एह लोक इक अल्लाह गी मनने आहले हे ते हजरत ईसा गी अल्लाह दा रसूल मनदे हे। ओह अत्याचारें थमां बचने आस्तै गुफ़ाएं च जाई छप्ये, जिनेंगी कैटा कोम्बज आखदे न, जो रोम देश च इस्कन्दिया दे आसै-पासै माल्टा, सिस्ली ते नेपल्स दे लागै, तुपियां जाई चुकी दियां न। उनें गुफ़ाएं च नेकां शिलालेख बी मिले न जिदे च उस बेले दी परिस्थितियां मूरती भाशा च अंकत न। ओह लोक उनें गुफ़ाएं दे मूहें पर कुत्ते बी रखदे हे तां जे कुत्ते दे भौंकने कन्ने अजनबी लोकें दे औने दा पता चली सकै। सुरक्षा आस्तै होर बी केई साधन जुटाए गेदे हे। (कैटा कोम्बज आफ़ रोम, लेखक मिस्टर वंजमैन स्काट)।

हे (जे जिंदी मसाल (अर्थात् उदाहरण) फी कदें बी नेई मिली सकदी होऐ) ॥ 10 ॥

जिसलै उनें किश जुआन-गभरुएं खु'ल्ली गुफा च शरण लैती ते (प्रार्थना करदे होई) उनें आखेआ जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी अपने पासेआ खास रैहमत प्रदान कर ते साढ़े आस्तै इस बेलै बारै हदायत ते भलाई दे साधन त्यार कर ॥ 11 ॥

जेहदे पर असें उनेंगी उस खु'ल्ली गुफा च गिनती दे किश साल्लें आस्तै बाहरी गल्लां सुनने थमां महरूम करी दिता ॥ 12 ॥

फ़ी असें उनेंगी उठाया (जगाया) तां जे अस जानी सकचै जे जिन्ना चिर ओह उतथें ठैहरे दे रेह हे उसी (मसीह गी) दौनें अनुयायी दलें चा कु'न केहड़ा दल ज्य़ादा याद रक्खने आहला ऐ ॥ 13 ॥ (रुकू 1/13)

हून अस उंदा म्हत्तवपूर्ण समाचार तेरे सामनै स्हेई-स्हेई ब्यान करने आं। ओह किश गै गभरू हे जेहके अपने रब्ब पर सच्चा ईमान लेई आए हे। असें उनेंगी हदायत च होर बी बधाय हा ॥ 14 ॥

ते जिसलै ओह (अपना देश छोड़ने आस्तै) उट्टे तां असें उंदे दिलें गी मजबूत बनाई दिता उसलै उनें इक-दूए गी आखेआ जे साढ़ा रब्ब ते गासैं ते धरती दा रब्ब ऐ। अस ओहदे अलावा कुसै दूए उपास्य गी कदें बी नेई पुकारगे नेई ते अस इक हक़ थमां दूर परें दी गल्ल करने आहले होगे ॥ 15 ॥

इनें (साढ़ी जाति दे) लोकें सच्चे उपास्य गी छोड़ियै (अपने आस्तै) दूए उपास्य बनाई

وَالرَّاقِمِ ۙ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝

إِذْ أَوْى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا
رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا
مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ
عَدَدًا ۝

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْجَرْبِينَ أَحْسَى
لِمَا لَبِسُوا أَمَدًا ۝

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ ۗ إِنَّهُمْ
فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

وَرَبَّظْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا
رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ
مِنْ دُونِهِ ۗ إِنَّا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا ۝

هُوَ لَآءِ قَوْمًا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ۗ

लैते न। ओह उंदी सचाई पर की कोई रोशन ते ठोस सबूत पेश नेई करदे? फी (ओह की नेई समझदे जे) जेहका मनुख अल्लाह उप्पर झूठ घड़े ओहदे थमां बद्ध अत्याचारी दूआ कु'न होई सकदा ऐ? ॥ 16 ॥

ते हून जिसलै के तुस ओहदे शा ते उस चीजै शा बी जिसदी ओह अल्लाह दे अलावा पूजा करदे न, कनारा करी लैता ऐ तां हून तुस इस खु'ल्ली फ्हाड़ी पनाहगाह च बैठे रोह। (ऐसा करगे ओ तां) थुआड़ा रब्ब अपनी रैहमत दी कोई राह थुआड़े आस्तै खोहली देग ते थुआड़े आस्तै थुआड़े इस मामले च कोई स्हूलत दा समान पैदा करी देग ॥ 17 ॥

ते (हे श्रोता!) तूं सूरज गी दिक्खना ऐं जे जिसलै ओह चढ़दा ऐ तां उंदी खु'ल्ली गुफा' आहली पनाहगाह दे सज्जे पासेआ थोढ़ा हटियै लंघदा ऐ ते जिसलै ओह अस्त होंदा ऐ तां उंदे खब्बे पासेआ थोढ़ा हटियै लंघदा ऐ ते ओह उस गुफा दे अंदर इक खु'ल्लै थाहर रौंहदे हे। एह गल्ल अल्लाह (दी मदद) दे नशानें चा इक नशान ऐ। जिसी अल्लाह हदायत दी राह दस्सै ऊऐ हदायत पर होंदा ऐ ते जिसी ओह गुमराह करै तां तूं उसदा कदे कोई दोस्त (ते) मार्ग दर्शक नेई पागा (दिखगा) ॥ 18 ॥ (रकू 2/14)

ते (हे श्रोता!) तूं उनेगी जागा करदे समझना ऐं, हालांके ओह सुते दे न। अस² उनेगी सज्जे

لَوْلَا يَا تَوَنِّ عَلَىٰ هِمِّ بِسُلْطَنِ بَيْنِ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ

وَإِذِ اعْتَرَّتْهُمُ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا
اللَّهُ فَأَوَّالِيَ الْكُفُوفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ
مِرْفَقًا ۝

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَرُورُ عَنْ
كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ
تَقَرَّبُ إِلَيْهِمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ
مِّنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ ۚ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ
فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ
وَلِيًّا مَّرْشِدًا ۝

وَنَحْسِبُهُمْ آيِقَاطًا وَ هُمْ رُقُودٌ

1. कहफ़ - गुफा आहला थाहर इस चाल्ली हा जे सूरज बडलै उंदे सज्जे पासेआ होइयै लंघी जंदा हा ते संजा बी खब्बे पासेआ लंघदा हा।
2. अर्थात् इक बेलै कहफ़ आहलें दा दुनियां भर च सारे प्रसार होई जाग ते एह फेली जाने आहली जाति यूरोप दे ईसाई न। इस लेई कहफ़ कन्ने संबंधत (अभीष्ट) इयै यूरोपियन न।

पासै बी फेरगे ते खब्बे पासै बी, उंदा कुत्ता¹ बी (उंदे लागै) बेहडै हत्थ फलाए दे मजूद रोहग। जेकर तू उंदे हालात दा बाकफ होई जाएं तां तू उंदे शा नस्सने² लेई अपनी पिट्ठ फेरी लै, ते उंदा दबदबा ते आतंक तेरे उप्पर छाई जा ॥ 19 ॥

وَنُقَلِّبُهمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۗ
وَكُلِّبُهمْ بِأَسْطِ ذِرَاعَيْهِ يَا نُوحُ صِدِّقٌ
لَوْ أَطْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا
وَلَمَلَّنتَ مِنْهُمْ رِعْبًا ۝

ते इससै चाल्ली असें उनेंगी (बे-बसी दी हालत थमां) चुक्केआ, एहदे पर ओह इक-दूए कनै रहानगी नै सुआल करन लगे। उंदे चा इक नै आखेआ जे तुस इत्थें किन्ना चिर ठैहरे दे रेह ओ? (जेहके उसदे श्रोता हे) ओह बोल्ले जे अस इक दिन जां किश चिरि आस्तै ठैहरे दे आं। (फी) उनें (यानी दूए) आखेआ (जे) जेहका (अरसा) तुस (इत्थें) ठैहरे दे रेह ओ उसी थुआड़ा रब्ब (गै) बेहतर जानदा ऐ। इस आस्तै (इस बैहस गी छोड़ो)³ एह अपने पुराने सिक्के देइयै अपने चा कुसै इक गी इस शैहरै बक्खी भेजो ओह (जाइयै) दिक्खै जे इस शैहर च कुस दा गल्ला सारें शा अच्छा ऐ। फी (जिसदा गल्ला सारें शा अच्छा होऐ) उस शा किश खाने दा समान लेई आवै ते ओह हुशयारी कनै (लोकें दी) भेद भरोची गल्लां जानने दी कोशश करै ते थुआड़े बारै कुसैगी (कुसै बी सूरत च) पता नेई लगन देऐ ॥ 20 ॥

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۗ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ ۗ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۗ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ ۗ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَسْأَلْكُمْ وَلَا يَسْجُرَنَّ بَكُمْ أَحَدًا ۝

की जे जेकर ओह तुंदे पर गल्बा पाई लैन तां यकीनन तुसेंगी पथरैद करी देडन जां (जबरन) तुसेंगी अपने म'जब च दाखल करी लैडन ते

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا

1. पालतू कुत्ते जिसलै घरे दी रखोआली आस्तै बाहर बाँहदे न तां धरती पर अपने हत्थ फलाइयै बाँहदे न। यूरोप दे मते-सारे लोक कुत्ते पालदे न। इत्थें इससै पासै संकेत कीता गेदा ऐ।
2. पच्छम जां उत्तर दे बासी पूर्व जां दक्खन दे लोकें थमां इस चाल्ली बचियै रोहडन जे उंदे घरें च बिना सूचना दिते जाना, पूर्व दे लोकें आस्तै नाममकन होग।
3. अर्थात् जिसलै कहफ आहलें पर संसार दा इतिहास भलेआं स्पष्ट होई गोआ ते उनेंगी पैहलें दी निसबत किश शांति लब्धी तां उनें अपने पुराने सिक्के देइयै अपने चा किश लोकें गी गल्ला खरीदने आस्तै भेजेआ।

इस सूत्र च तुस कर्दे (बी) कामयाब नेई होई सकगे ॥ 21 ॥

⊙ إِذَا أَبَدًا ⊙

ते इससे चाल्ली असें (लोकें गी) उंदे (हालात थमां) जानकारी कराई ऐ तां जे उनेंगी पता लगै जे अल्लाह दा बा'यदा पूरा होई रौहने आह्ला ऐ ते (एह बी) जे उस (निश्चत) घड़ी (दे औने) च किश बी शक्क नेई (ते उस बेले गी बी चेता करो) जिसलै ओह अपने कम्मै बारे आपू-चें गल्ल -बात करन लगे ते उनें (इक-दूए कनै) आखेआ (जे) तुस इंदे रौहने आहले थाहरै पर कोई अमारत बनाओ। उंदा रब्ब (उंदी हालत गी) सारें शा बेहतर जानदा हा। आखरकार जिनें अपनी गल्ल-बात पर बिजे पाई लैती उनें गलाया जे अस ते उंदे नवास स्थान पर मस्जिद¹ (गै) बनागे ॥ 22 ॥

ओह (लोक जो हकीकत थमां बे-खबर न जरूर) गैब बारे अटकल पच्चू गल्लां करदे होई (कर्दे) आखडन (जे ओह सिर्फ) त्रै (आदमी) हे। जिंदे कनै चौथा उंदा कुत्ता हा ते (कर्दे एह) आखडन (जे ओह) पंज हे जिंदे कनै छेमां उंदा कुत्ता हा ते (उंदे चा किश इयां बी) आखडन (जे ओह) सत्त हे ते उंदे कनै अठमां उंदा कुत्ता³ हा। तूं (उनेंगी) आख (जे) उंदी (स्टेई) गिनती गी अल्लाह (गै) बेहतर जानदा ऐ। (ते) थोड़े⁴ लोकें दे सिवा उनेंगी कोई नेई जानदा। इस आस्तै तूं

وَكٰذٰلِكَ اَعٰزٰنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوْۤا اَنَّ وَعَدَ اللّٰهُ حَقٌّ وَّ اَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيْهَا ؕ اِذْ يَتَنَزَّعُوْنَ بَيْنَهُمْ اَمْرٌ مِّمَّ فَقَالُوْۤا ابْنُوْا عَلَيْهِمْ بُنْيٰنًا ؕ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ عَلَبُوْۤا عَلٰى اَمْرِهُمْ لَنْ نَّتَّخِذَنّٰ عَلَيْهِمْ مَّسْجِدًا ؕ

سَيَقُوْلُوْنَ ثَلٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كٰلِمُهُمْ ؕ وَيَقُوْلُوْنَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كٰلِمُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ؕ وَيَقُوْلُوْنَ سَبْعَةٌ وَّ ثٰمِنُهُمْ كٰلِمُهُمْ ؕ قُلْ رَبِّيْۤ اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيْلٌ ؕ فَلَا تُحٰرِبُوْۤا فِيْهِمْ اِلَّا مِرَآءَ ظٰهِرٍ ؕ وَاِلَّا نَسَفْتُمْ فِيْهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا ؕ

1. इत्थें मस्जिद दा मतलब गिरजा ऐ, की जे ईसाई लोक मस्जिद दी जगह गिरजा बनांदे न ते हून बी केटा कोम्बज दे द्वार पर गिरजा घर बने दा ऐ जेहदे च कहफ़ आहले रौहदे न।
2. एह पुरानी गुफें दे बक्ख-बक्ख कमरें दा ब्यौरा ऐ। किश कमरें दे शिलालेख दसदे न जे उत्थें त्रै आदमियें पनाह लैती ही। इससे चाल्ली बक्ख-बक्ख कमरें बारे बक्ख-बक्ख गिनती दस्सी गेदी ऐ।
3. केटा कोम्बज च पनाह लैने आहले ईसाइयें कनै हर थाहर कुत्ता बी दस्सेआ गेदा ऐ।
4. झुरआन मजौद दसदा ऐ जे कहफ़ आहलें दी संख्या गी सिर्फ थोड़े हारे लोक जानदे न, पर रूहानगी एह ऐ जे भाष्य ते टीकां दिखचै तां इयां लगदा ऐ जे कहफ़ आहलें दी गिनती दी जानकारी बच्चे-बच्चे गी ऐ।

उंदे बारै तगड़ी बैहस दे अलावा कोई बैहस
नेई कर। ते उंदे बारै उंदे चा कुसै थमां सचाई
बारै नेई पुच्छ ॥ 23 ॥ (रुकू 3/15)

ते तूं कुसै गल्लै बारै (पक्के तौर पर) कदें
नेई आख (जे) अ'ऊं कल्ल एह (कम्म)
जरूर करगा ॥ 24 ॥

हां! (सिर्फ इस चाल्ली करगा) जिस चाल्ली
अल्लाह चाहग। ते जदूं कुसै बेलै तूं भुल्ली
जाएं (तां याद आई जाने पर) अपने रब्व (दे
बा'यदे) गी याद (करी लै) कर ते आखी
देआ कर (जे मिगी पूरी) मेद ऐ जे मेरा रब्व
(आखर मिगी कामयाब करी देग ते) मिगी
इस रस्तै उप्पर चलाग जेहका हदायत पाने दे
लिहाज कनै इस (रस्ते) थमां (जो मेरा सोचे
दा ऐ) ज्यादा करीब होग ॥ 25 ॥

ते (किश लोक एह बी आखदे न जे) ओह
अपनी खु'ल्ली पनाह-गाह च त्रै सौ साल'
तक रेह हे ते (इस अरसे पर) नौ (साल)
उनें होर बधाए हे ॥ 26 ॥

तूं (उनेंगी) आख (जे) जिन्ना (अरसा गुफा
च) ओह ठैहरे दे रेह उसी अल्लाह (गै)
बेहतर जानदा ऐ। गासैं ते धरती दे गैब दी
जानकारी उससै गी ऐ, ओह खूब दिक्खने
आह्ला ते खूब सुनने आह्ला ऐ। उनें लोके

وَلَا تَتْمَوْلنَ بِشَايِئِ اِنِّى فَاعِلٌ ذٰلِكَ
عَدًا ۝

اَلَا اَنْ يُّشَاءَ اللّٰهُ وَاذْكُرَّ رَبَّكَ اِذَا
نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ اَنْ يُّهْدِيَنِي رَبِّي
لَا قَرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ۝

وَلِكُنُوْا فِى كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِاٰلَةِ سِنِيْنَ
وَاِذْ دَاوُودُ اِسْعًا ۝

قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَشُوْا ۚ لَهٗ غَيْبُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَبْصُرْ بِهِ وَاَسْمِعْ
مَا لَهُمْ مِنْ دُوْنِهِ مِنْ وَاٰىٍ وَّلَا يَشْرِكُ

1. कहफ़ आहलें जां ईसाइयें दा मकाबला मुसलमान अपनी शक्ति कनै नेई करी सकडन बल्के अल्लाह दी मदद कनै गै करी सकडन। इस आस्ते जिसलें उंदे मकाबले दा समां आई जा तां बड्डे बोल नेई बोलो जे अस एह-एह करी देगे, बल्के एह आखा करो जे जेकर अल्लाह चाह तां अस उंदा मकाबला इस-इस चाल्ली करगे।
2. इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे ईसाइयें पर बक्ख-बक्ख देशें च केई मौके पर अत्याचार होए हे। इक बारी रोम च उंदे पर मते अत्याचार होए तां दूए समे च इस्कन्द्रिया च, की जे इस्कन्द्रिया बी रोम आहलें दे अधीन आई गेदा ह। इनें अत्याचारें दे करियें कदें ते ओह लम्मे समे तक गुफा च छपने पर मजबूर होए ते कदें थोड़े समे आरतैं। लोकें अज्ञानता करी कश्यें दे थोड़े-थोड़े समे गी लगातार ते स्थाई समझी लैता ते फी अनुमान लान लगे, उनें अनुमानें दा इस आयत च खंडन कीता गेदा ऐ जे एह अनुमान बक्ख-बक्ख समें गी सामनें रक्खियै लाया गेदा ऐ, नेई तां सारा समां जो इस जाति पर बीतेआ, उसदा इलम सिर्फ अल्लाह गी गै ऐ।

दा उस दे सिवा कोई बी मददगार नेई ऐ ते ओह अपने हुकम (ते अपने फैसलें) च कुसै गी (अपना) शरीक नेई बनांदा ॥ 27 ॥

ते तेरे रब्ब दी कताब बिच्चा जो (हिस्सा) तेरे पर बह्नी (राहें नाज़ल) होंदा ऐ उसी पढ़ (ते लोकें गी सुनाऽ) उसदी गल्लें गी कोई बी तब्दील करी सकने आह्ला नेई ऐ ते उसी छोड़ियै तुगी पनाह गितै थाहर कोई बी नेई मिलग ॥ 28 ॥

ते अपने आपै गी उनें लोकें कनै रक्ख जो अपने रब्ब दी खुशी चांहदे होई संजां-भ्यागा उसी पुकारदे न ते तेरी नजरां उनेगी' पिच्छें छोड़ियै अगें नेई निकली जान (ते जेकर तूं ऐसा करगा तां) तूं संसारक जीवन दी शोभा (लिशक-मिशक) दा चाहने आह्ला होग्गा ते जिसदे दिल गी असें अपनी याद कनै गाफल करी दिते दा होऐ ते उसने अपनी तुच्छ खाहिशें दी पैरबी अखत्यार कीती दी होऐ ते उस दा मामला हद्द थमां बधी चुके दा होऐ, उसदी फरमांबरदारी नेई कर ॥ 29 ॥

ते (लोकें गी) आखी दे (जे) एह सचाई थुआडे रब्ब पासेआ गै (नाज़ल होई दी) ऐ, इस लेई जो चाह (उस पर) ईमान लेई आवै ते जो चाह (उस दा) इन्कार करी देऐ (मगर एह याद रक्खै जे) असें जालमें आस्तै यकीनन इक अग त्यार कीती दी ऐ जिस दी चारदवारी नै (हून बी) उनेंगी घेरी रक्खे दा ऐ ते जेकर ओह फरेआद करडन तां ऐसे पानी कनै उंदी फरेआद सुनी जाग जेहका पिरघले दे तांबे आंगर होग (ते) चेहरें गी झुलसी देग। ओह बौहत् बुरी पीने दी चीज होग ते ओह (अग) बुरा ठकाना होग ॥ 30 ॥

فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۝

وَإِنَّ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۝
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۝ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحَدًا ۝

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ بِالْعُلُوِّ وَالْغَيْبِ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ
زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ
أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ
وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْطًا ۝

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ شَاءَ
فَلْيُؤْمِرْ ۖ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ ۗ إِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا ۗ أَحَاطَ بِهِمْ
سُرَادِقُهَا ۗ وَإِنْ يَسْتَيْخَبُوا بِنَارٍ
كَالْمُهْلِ يَتَوَدَّعُونَ ۗ وَسَاءَتْ مَرْتَفَعًا ۝

1. अर्थात् सहाबा दे बलिदानें गी नेई भुल्लेओ।

(हां) जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें नेक (ते मनासब) कर्म कीते दे न (ओह यकीनन बड़े ईनाम पाडन) जिनें चंगे कम्म कीते दे होन अस उंदा ईनाम (प्रतिफल) कदें बी जाया नेई करदे ॥ 31 ॥

(हां! हां!) इनें लोकें आस्तै स्थाई नबास दे बाग (निश्चत न)। (उंदे च) उंदे (अपने इंतजाम दे) ख'ल्ल नैहरां बगदियां होडन। उंदे आस्तै उंदे च सुने दे कंगनें दी किसमै दे बंधे-गैहने बनोआए जाडन ते ओह बरीक रेशम दे ते मुट्टे रेशम दे सब्ज कपड़े लाडन। ओह उस सुर्ग च सज्जे-सजाए दे पलंगें उप्पर तकिये रक्खियै बैठे दे होडन। एह किन्ना अच्छा बदला ऐ ते ओह बड़ा गै अच्छा ठकाना ऐ ॥ 32 ॥ (रुकू 4/16)

ते तू उंदे सामनै उनें दौं आदमियें दी हालत ब्यान कर जिंदे चा इक गी असें अंगूरें दे दो बाग^१ दित्ते हे ते असें उनें बागें गी चपासेआ खजूरें दे बूहटें कन्नै घेरी रक्खेआ हा ते असें उंदे (दौनें दी सम्पत्ति) बिच्च किश खेती बी पैदा कीती ही ॥ 33 ॥

उनें दौनें बागें अपना भरपूर फल दित्ता ते ओहदे चा किश बी घट्ट नेई कीता ते असें उंदे दौनें बशकार इक नैहर^२ बगाई ही ॥ 34 ॥

إِنَّ الدِّينَ أَمْرًا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۝

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّتٌ عَدْنٌ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّبِعِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ ۗ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ۝

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْهُمَا وَلَةٌ تَطْلُمُ مِنْهُنَّ شَيْئًا ۖ وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ۝

1. दौनें आदमियें दा मतलब मुसलमान ते ईसाई जातियां न।

2. बाग दा मतलब इम्राईली जाति गी मिलने आहली दौलत ते संतान (उलाद) ऐ। इत्थें इम्राईली जाति दे दौं दलें दा जिकर ऐ ते मतलब एह ऐ जे ईसाई जाति दी पैहली बार तरक्की दे बा'द उंदी कमजोरी दा समां ओग फी दबारा भौतिक उन्नति करन लगी पौडन।

3. 'नैहर' दा मतलब हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दा युग ऐ जिंदे द्वारा हजरत मूसा ते हजरत ईसा दी हकीकी तालीम दा किश हिस्सा जिंदा (बाकी) रेहा।

ते उस आदमी गी बड़ा फल मिलदा होंदा हा।
इस करी उसनै अपने साथी¹ गी ओहदे कनै
गल्लां करदे होई (फखर कनै) आखेआ जे
दिक्ख! तेरी निसबत मेरा धन ज्यादा ऐ ते मेरा
जल्था बी इज्जत आहला ऐ ॥ 35 ॥

ते इक बार ओह (ईसाई) अपनी जानै पर
अत्याचार करदे होई अपने बागै च गेआ ते
उसने (अपने साथी कनै) आखेआ जे अऊं
एह नेई समझदा जे मेरा एह बाग कदें तबाह
होग ॥ 36 ॥

ते अऊं नेई समझदा जे ओह (तबाही दे बा'यदे
आहली) घड़ी कदें औने आहली ऐ ते मिगी
जेकर मेरे रब्ब पासै परताई बी दिता जा तां
यकीनन अऊं (उत्थें बी) इस शा बेहतर ठकाना
पाई लैड ॥ 37 ॥

उस दे साथी नै ओहदे कनै सुआल-जवाब
करदे होई आखेआ (जे) क्या तोह उस (हस्ती)
दा इन्कार करी दिता ऐ जिसनै तुगी (सारें शा
पैहलें) मिट्टी थमां (ते) फी बीरज थमां पैदा
कीता ते फी उसनै तुगी पूरा आदमी बनाया
॥ 38 ॥

(तेरा ते एह हाल ऐ) पर (अऊं ते एह
आखना जे) हक़ ते एह ऐ जे अल्लाह मै
मेरा रब्ब ऐ ते अऊं कुसै गी (बी) अपने रब्ब
दा शरीक नेई बनांदा ॥ 39 ॥

ते जिसलै तू अपने बागै च आया हा तां की
निं तू आखेआ (जे ऊरे होग) जो अल्लाह
चाहग (की जे) अल्लाह (दी मै किरपा)
कनै हर इक शक्ति (हासल होंदी) ऐ जेकर
तू मिगी अपनी निसबत धन ते उलाद च घट्ट
समझना ऐ ॥ 40 ॥

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ
يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ
نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۚ قَالَ
مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً ۚ وَلَئِنْ
رُدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا
مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ
ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝

لِكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي
أَحَدًا ۝

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ
اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِنَّ تَرَنِينَ أَنَا أَقَلُّ
مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝

1. अंत च ईसाइयें उन्नति कीती, ते मुसलमानें गी ताहना मारेआ जे साढ़ी कौम ज्यादा ताकतवर ऐ।

तां बिल्कुल ममकन ऐ, जे मेरा' रब्ब मिगी तेरे बागै थमां कोई बेहतर (बाग) देई देऐ ते उस (तेरे बागै) पर उपपरा दा कोई अग्गी दी चंगारी सुट्टै। जेहदी ब'जा कनै ओह पद्धरा ते पथरीला मदान बनी जा ॥ 41 ॥

فَعَسَىٰ رَبِّي أَن يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْ
جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ
السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا ۝

जां उसदा पानी' खुशक होई जा ते फी तू (यानी इस्लाम दा दुश्मन) उसी तुष्पने दी बी सकत नेई पाई सकै (फी इय्यां गै होआ) ॥ 42 ॥

أَوْ يُصِيحَ مَا وَهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ
طَلَبًا ۝

ते उसदे सारे फलें गी तबाह करी दिता गेआ ते ओह (यानी बागै दा मालक) इस हाल च, जे ओह (बाग) अपने सहारें पर डिगगे दा पेदा हा उस (धन-दौलत) दी ब'जा कनै, जो उसनै उस (बागै दी तरक्की) आस्तै खर्च कीता हा, अपने दमैं हत्थ मलन लगा ते आखन लगा(जे) अफसोस। मैं कुसै गी अपने रब्ब दा शरीक नेई बनांदा जां नेई बनाए दा होंदा ॥ 43 ॥

وَاحْيِطْ بِشِمْرِهِ فَاَصْبَحَ يَقْلِبُ كَفَيْهِ
عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ
عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَايْتَنِي لِمَ أَشْرِكُ
بِرَبِّي أَحَدًا ۝

ते उस बेलै कोई जत्था बी ओहदे कनै नेई होआ जेहका अल्लाह दे सिवा ओहदी मदद करदा ते नां ओह बदला गै लेई सकेआ ॥ 44 ॥

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۝

ऐसे मौके पर मदद अल्लाह दी गै (फायदेमंद) होंदी ऐ जो स्हेई (हकीकी) उपास्य ऐ ते ओह बदला/सिला देने च बी सारें शा अच्छा ऐ ते (अच्छा) अनजाम (पैदा करने) दी द्रिश्टी कनै बी सारें शा अच्छा ऐ ॥ 45 ॥
(स्कू 5/17)

مِنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ ۖ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا
وَخَيْرٌ عُقْبًا ۝

1. एह इस्लाम दे बारै भविक्खवाणी ऐ जे ओह दिक्खने च कमजोर होंदे होई बी बड़ी प्रतिश्ठा ते शान हासल करग ते मसीह जां मूसा दी जाति दा बाग गासी अग्नी कनै तबाह होई जाग।
2. पानी सुक्की जाने दा मतलब ईश-वाणी दा सिलसला बंद होई जाना ऐ।

ते तू उंदे सामनै इस संसारक जीवन दी हालत(बी) तफसील कनै ब्यान कर, (जे ओह) उस पानी आंगर (ऐ) जिसी असें बदलें राहें बरहाया, फी ओदे च धरती दी वनस्पति (जड़ी-बूटी) मिली गई। फी (आखर) ओह (भोए दा) चूरा बनी गई जिसी हवामां डुआरदियां (फिरदियां) न ते अल्लाह हर गल्ल करने दी ताकत रक्खने आह्ला ऐ ॥ 46 ॥

धन-दौलत ते पुत्र इस दुनियाबी जिंदगी दी शोभा न ते बाकी रौहने आहले नेक (ते मनासब) कम्म (गै जेहके इनें चीजें थमां लैते जान) तेरे रब्ब दे लागै सिले दे लिहाज कनै (बी) बेहतर न ते आस दे लिहाजें (बी) बेहतर न ॥ 47 ॥

ते (उस दिन बी उंदे बेहतर नतीजे निकलडन) जिस दिन अस इनें फाड़ें गी(अपने अपने थाहरा थमां) चलाई देगे ते तू धरती दे सारे नवासियें गी(इक-दूए दे मकाबले च जंग आसतै) निकलदे होई दिखगा ते अस इनें (सारें) गी कट्ठा' करगे ते उंदे बिच्चा कुसे गी (बी बाकी) नेई रौहन देगे ॥ 48 ॥

ते ओह रीहग ब'न्ने दे तेरे रब्ब दे सामनै पेश कीते जाडन (ते उनेंगी आखेआ जाग जे) दिक्खी लैओ तुस (इस्सै चाल्ली कमजोरी दी हालत च) साढ़ै कश आई गे ओ (जिस हालत च) असें तुसें गी पैहली बार पैदा कीता हा (ते तुसें गी एह मेद नथी) बल्के तुसेंगी दा'वा हा जे अस थुआड़े आसतै कोई बा'यदे (दे पूरा होने) दी घड़ी निश्चत नेई करगे ॥ 49 ॥

وَأَصْرِبُ لَهُمْ مَثَلِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُؤُهُ الرِّيحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٦﴾

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٧﴾

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْأَجْبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً ۗ وَحَسْرَتُهُمْ فَلَمْ يُغَادِرُوا مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٨﴾

وَعَرِّضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۗ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٩﴾

1. यानी इक लड़ाई दे मदान च, जां दूए लफ्जें च एह जे उस बेलें सब कौमां आपस च समझोते करियै इक बड़ी बड़्डी आलमगीर(विश्व युद्ध) जंग आसतै त्यार होई जाडन।

ते (उंदे कर्म दी) कताब (उंदे सामनै) रक्खी दिती जाग। इस लेई (हे श्रोता!) तू इन्हें अपराधियें गी, दिखगा जे जो किश उस च लिखे दा होग, ओह ओहदी ब'जा करी डरडन ते (उस बेलै) ओह आखडन जे(हाय अफसोस) थुआड़ी तबाही (सामनै खडोती दी ऐ) इस कताबा गी केह (होए दा) ऐ (जे) एह नां कुसै निक्की गल्ला गी घेरे बगैर छोड़दी ऐ ते नां कुसै बड़डी गल्लै गी ते जो कुछ उनें कीता(दा) होग उसी अपने सामनै मजूद पाडन ते तेरा रब्ब कुसै उप्पर जुल्म नेई करदा ॥ 50 ॥ (रुकू 6/18)

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै असें फरिश्ते कनै आखेआ हा जे तुस आदम दे कनै (मिलियै) सजदा करो। इस पर उनें (ते उस हुकम मताबक उसदे कनै होइयै) सजदा कीता मगर इब्लीस नै (नेई कीता) ओह जिन्ने' बिच्चा हा इस लेई उसनै (अपनी फितरत मताबक) अपने रब्ब दे हुकम दी ना-फरमानी कीती। (हे मेरे बंदो!) क्या तुस मिगी छोड़ियै उस (शतान) गी ते उस दी नसल गी (अपने) दोस्त बनान लगेओ, हालांके ओह थुआड़े दुश्मन न। ओह (शतान) जालमें आस्तै अत्त बुरा सिला साबत होए दा ऐ ॥ 51 ॥

में नां उनेंगी गासैं ते धरती दी पैदाइश (दे मौके) पर हाजर कीता हा ते नां (आपू) उंदी (अपनी) जानें दी पैदाइश दे मौके उप्पर। ते नां गै अऊं गुमराह करने आहल्लें गी (अपना) मददगार बनाई सकदा हा ॥ 52 ॥

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُوَيْلِنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يَغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِ اجْعُدُوا لِلْأَدَمِ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۗ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۗ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ۗ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ ۗ وَمَا كُنْتُمْ مَتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ۝

1. अर्थात् अमीर ते उद्दंडी लोकें बिच्चा हा (ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: अनुआम टिप्पणी आयत 129)।

ते (उस ध्याडै गी बी याद करो) जिस रोज ओह (खुदा मुश्रिकें गी) आखग जे हून तुस मेरे (उनें) शरीकें गी बुलाओ जिंदे (शरीक होने) बारै तुस दा'वा ब'नदे हे जिस पर ओह उनेंगी बुलाउन मगर ओह उनेंगी (कोई) जवाब नेई देउन ते उंदे (ते उंदे बनाए दे शरीकें) मझाटे अस इक आड़ खड़ी करी देगे ॥ 53 ॥

ते मुजरम उस अग्नी गी दिखउन ते समझी जाउन जे ओह ओहदे च पौने आहले न ते ओह ओहदे शा पिच्छें हटने तै कोई जगह नेई पाई सकउन ॥ 54 ॥ (रुकू 7/19)

ते असें इस कुरआन च लोकें आस्तै यकीनन हर इक (जरूरी) गल्लै गी बकख-बकख रूपें च ब्यान कीते दा ऐ ते (ऐसा करदे बी की नेई, की जे) इन्सान सारें थमां बड्डा झगड़ालू ते बैहसी ऐ ॥ 55 ॥

ते इनें लोकें गी जिसलै इंदे कश हदायत आई तां (ओहदे पर) ईमान आहनने ते अपने रब्ब थमां खिमा मंगने कशा सिर्फ इस गल्ला नै रोकेआ जे पैहलके लोकें जनेह हालत उंदे उपपर (बी) औन जां फी उंदे सामनै अजाब आइयै खड़ोई जा ॥ 56 ॥

ते अस रसूलें गी सिर्फ शुभ समाचार देने आहला ते (अजाब दे औने बारै) सोहगा करने आहला बनाइयै भेजने आं। ते जिनें लोकें इन्कार कीते दा ऐ ओह झूठ गी साधन बनाइयै इस आस्तै झगड़दे न जे उस राहें सच्च गी मटाई देन ते उनें मेरे नशानें (ते) मेरी चतावनी गी हासे दा नशाना बनाई लैता ऐ ॥ 57 ॥

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ
رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ۝

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ
مُوَاقِعُهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ
جَدَلًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ
تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ
الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مَبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ ۗ وَيَجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا
الْبِئْسَ وَمَا أَنْذَرُوا هُزُوعًا ۝

ते उस शख्स थमां ज्यादा जालम होर कु'न (होई सकदा) ऐ जिसी उसदे रब्ब दे नशानें राहें समझाया गोआ (पर) फी (बी) ओह उस थमां विमुख होई गोआ ते जो कुछ उसदे हत्थें (कमाइयै) अगमें भेजे दा हा उसी उसनै भुलाई दिता। उनें लोकें दे दिलें पर असें यकीनन केई परदे सुट्टी दित्ते दे न तां जे ओह उसी नेई समझन' ते उंदे कन्नै च बैहरापन (बोलापन) (पैदा करी दिता ऐ) ते जेकर तूं उनेंगी हदायत पासै बुलाएं तां (ओह तेरे कन्नै इन्नी ईरखा रखदे न जे) उस सूरत च ओह हदायत गी (बी) कदें कबूल नेई करडन ॥ 58 ॥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَبَىٰ مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ ۗ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفِي أَذَانِهِمْ وَقْرًا ۗ وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى
الهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِلَّا أَلْبَابًا ۝

ते तेरा रब्ब बड़ा गै बख़्ताने आहला (ते बड़ा गै) बैहम करने आहला ऐ। जेकर ओह उंदे (बुरे) कमें कारण उनेंगी हलाक करना चांहदा तां ओह उंदे पर झट्ट अजाब नाजल करी दिंदा। (मगर ओह ऐसा नेई करदा) बल्के उंदे आस्तै इक मनेआद (समां) निश्चत ऐ इसदे अलावा (यानी इस थमां पैहलें जे ओह अजाब भुगती लैन) ओह कदें बी कोई पनाहगाह नेई पाई सकडन ॥ 59 ॥

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۗ لَوْ
يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ
الْعَذَابُ ۗ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا
مِنْ دُونِهِ مَوْبِلًا ۝

ते ओह बस्तियां जिनेंगी असें उंदे जुलमें दी ब'जा करी तबाह करी दिता हा (उंदे आस्तै इबरत/सबक दा मूजब होई सकदियां हियां) ते असें उंदी तबाही आस्तै पैहलें थमां गै इक समां निश्चत करी दित्ते दा हा (तां जे ओह जेकर चाहन तां तोबा करी लैन) ॥ 60 ॥ (रुकू 8/20)

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ۖ

ते (उस वक्त गी बी याद करी) जिसलै मूसा नै अपने नौजुआन² साथी गी आखेआ हा

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِنَفْسِهِ لَا أَبْرَحَ حَتَّىٰ

1. ब्यौरै आस्तै दिक्खो सूर: बनी इस्राईल टिप्पणी आयत 47

2. "नौजुआन साथी" हजरत मसीह न जो मूसवी दी जातरा च उंदे कन्नै हे।

(जे) अऊं (जिस रस्ते उप्पर जा करना, उस पर कायम रौहने थमां) नेई टलछ इत्थें तक ते उनें दौनें समुंदरें दे संगम' उप्पर पुञ्जी जां जां सदियें तक (अग्गें गै अग्गें) चलदार'मां ॥ 61 ॥

इस आस्तै जिसलै ओह (दमैं) उनें दौनें (समुंदरें)² दे संगम पर (अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललअम दे जुग तक) पुञ्जे तां ओह अपनी मच्छी³ (उत्थें) भुल्ली गे। जिस पर उस (मच्छी) नै तेजी कनै नसदे होई समुंदरै च अपनी राह लैती ॥ 62 ॥

फी जिसलै ओह (उस जगह थमां) अग्गें निकली गे' तां उस (यानी मूसा) नै अपने नौजुआन (साथी) गी गलाथा (जे) साढ़ा सवेरे दा खाना (साढ़ी न्हारी) असेंगी देओ। असें गी यकीनन अपने उस सफर दी ब'जा करी थकावट होई गेदी ऐ ॥ 63 ॥

उसनै आखेआ (जे) दस्सो (हून केह होग) जिसलै अस (रमान करने आस्तै) उस चट्टान' उप्पर रुके तां अऊं मच्छी (दा ख्याल) भुल्ली गेआ ते मिगी एह गल्ल शतान दे सिवा कुसै

أَبْلَغَ مَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَى حُقُبًا ۝

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نِسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَاءٌ إِنَّا لَمَقَدِّقَيْنِيَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ۝

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسِينِيهِ إِلَّا

1. इस आयत च उस जुग बक्खी संकेत ऐ जिसलै जे हजरत मूसा दा जुग समाप्त होआ ते हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा जुग शुरु होआ। बे-शक्क बिच्च गै हजरत मसीह आए, पर ओह हजरत मूसा दे अधीन नबी हे।
2. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललअम ते हजरत मूसा दा जुग आपस च इक-दूए कनै मिले। तां हजरत ईसा दी जाति नै अपनी अबादतगाहें दे असली मकसद गी भुलाई दिता ते जिसलै ईसाई जाति थमां उपासना दा उद्देश गुआची गेआ तां फरिस्तें समझी लैता जे हून उस आखरी सुधारक दा समां आई गेआ ऐ जिसदा बा'यदा दिता गेआ हा ते ओह अल्लाह दे आदेश कनै हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललअम उप्पर उतरना लगी ऐ।
3. मूल शब्द 'हूत' यानी मछली दा अर्थ उपासना घर ऐ। मछली गी सुखने च दिक्खेआ जा तां उसदा मतलब भले लोकें दी अबादतगाह होंदा ऐ।
4. एह हजरत मूसा दा मेगज ऐ यानी अति सूख तन्द्रावस्था दा दिरश (करफ) जेहदे च अपने अधीन होने आहले मसीह गी बी दिक्खेआ ते अपना स्थान लैने आहले रसूल हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे बी दर्शन कोते।
5. जिसलै तरक्की करने दे साधन हत्थ आई जाने पर जाति दे लोक भोग-बिलास च पेई गे तां ओह अबादतगाह दा असल उद्देश खोही बेटे।

नै नेई भुलाई जे अऊं उसदा ख्याल रखदा ते उसनै समुंदर च अजीब ढंगे नै अपनी राह लेई लैती ॥ 64 ॥

उसनै आखेआ (जे) इय्यै ओह ज'गा ऐ जिसदी असंगी तलाश ही। फी ओह अपने पैरें दे नशान (पैरा लांदे) दिखदे' होई बापस परतोए ॥ 65 ॥

तां उनें साढ़े (भगतें) बंदें चा इक ऐसा बंदा? (उत्थें)दिखेआ जिसी असें अपने हजूर थमां रैहमत (दी सीरत) बख्शी दी ही ते उसी असें अपने पासेआ (खास) इलम (बी) प्रदान कीते दा हा ॥ 66 ॥

मूसा ने उसी आखेआ (जे) क्या अऊं इस (मकसद) आस्तै थुआड़े कनै चली सकना जेहका इलम तुसंगी प्रदान होए दा ऐ ओहदे बिच्चा किश भलाई (दियां गल्लां) मिगी बी सखाओ ॥ 67 ॥

उसनै आखेआ (जे) तूं मेरे कनै रेहियै कदें बी सबर नेई करी सकगा ॥ 68 ॥

ते जिस गल्लै दे इलम दा तोह अबूर हासल नेई कीता उस उप्पर तूं सबर करी (बी) कियां सकना ऐं? ॥ 69 ॥

उसनै आखेआ (जे) जेकर अल्लाह नै चाहया तां तुस मिगी धीरजवान पागे ते अऊं थुआड़े कुसै बी हुकम दी ना-फरमानी नेई करगा ॥ 70 ॥

उस (रुहानी बजुर्ग) नै आखेआ (जे) अच्छा जिसलै तूं मेरे कनै चला दा होऐं तां तूं कुसै

الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكَرَهُ ۗ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَعْرِ عَجَبًا ۝

قَالَ ذَلِكُمْ مَا كُنْتُمْ نَبِيْعٌ فَاذْعَا عَلَيَّ اَثَارِهِمَا قَصَصًا ۝

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ۝

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَني مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُدًا ۝

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَبِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

وَكَيفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ۝

قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

قَالَ فَإِنَّ ائْتَبِعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ

1. अर्थात् ऐसी भविकखवाणियां अपने पिच्छें छोड़ियां जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे प्रकट होने दी सूचना दिंदियां हियां तां जे उंदी जाति उनें भविकखवाणियें कारण सोहगी होई जा।
2. एहदा सरबंभ हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम कनै ऐ। जिंदे शुभ दर्शन हजरत मूसा गी उंदे मेराज राहें होए हे।

चीजा बारै, जिन्ना चिर के अऊं उस बारै तेरे कन्नै जिकर करने दी पैहल नेई करां, मिगी सुआल नेई करेआं ॥ 71 ॥ (रुकू 9/21)

फी ओह (दमें उथुआं) चली पे। इत्थें तक जे जिसलै ओह किशती च सुआर होए तां उस (खुदा दे भगत) नै उस (किशती) च सुराख करी दिता। इस पर उस (मूसा) नै आखेआ (जे) क्या तुसें इस आस्तै सुराख कीता ऐ जे तुस उस दे अंदर बेहियै जाने आहले गी गरक करी देओ। तुसें यकीनन (एह) इक गैर-मनासब कम्म कीता ऐ ॥ 72 ॥

उस (खुदा दे भगत) नै आखेआ (जे) क्या में (तुगी) आखे दा तथा (जे) तूं मेरे कन्नै रेहियै कदें बी सबर नेई करी सकगा ॥ 73 ॥

इस पर उस (मूसा) नै आखेआ (जे इस बार) तुस मिगी नेई पकड़ो। की जे अऊं (थुआड़ी हदायत गी) भुल्ली गोदा हा ते तुस मेरी (इस) गल्ला दे कारण मेरे उप्पर सख्ती नेई करेओ ॥ 74 ॥

फी ओह (दमें उथुं) चली पे। इत्थें तक जे ओह जिसलै इक लड़के (जागतै) गी मिले तां उस (खुदा दे बंदे) नै उसी मारी दिता। (एहदे पर) उसनै (यानी मूसा नै) आखेआ (जे) क्या (एह सच्च नेई ऐ जे) तुसें (इस बेलै) इक पवित्तर (ते बे-गुनाह) शख्स गी बगैर कुसै (दा खून करने दे) बदले च (न्हक्क गै) मारी दिता ऐ तुसें यकीनन (एह) बौहत बुरा कम्म कीता ऐ ॥ 75 ॥

حَتَّىٰ أَحَدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۖ

فَانطَلَقًا ۖ حَتَّىٰ اِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ
حَرَقَهَا ۗ قَالَ اٰخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اٰهْلِهَا ۗ
لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا اِمْرًا ۗ

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ
صَبْرًا ۗ

قَالَ لَا تُوَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا
تُرْهِقْنِي مِنْ اَمْرِي عُسْرًا ۗ

فَانطَلَقًا ۖ حَتَّىٰ اِذَا لَقِيَا عُلَمًا فَتَنَّا ۗ
قَالَ اَقْتَلْتُمْ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ ۗ
لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثُوْكْرًا ۗ

1. सुखने दे फलादेश दे मताबक 'लड़के' दा अर्थ नंद ते शक्ति होंदा ऐ। इस लेई लड़के दी हत्या करने दा मतलब एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ा सल्लल्लामु नै ऐसे पदार्थ बरतने थमां रोके दा ऐ जेहके नंद ते शक्ति पैदा करदे न जियां शराब पीना, जुआ खेठना बगैरा होर ते होर अजकल दे मुसलमान बी अतराज करदे न जे इस्लाम नै लाट्टी ते वीमा थमां रोकियै नंद ते ऐशप्रस्ती उप्पर करारा बार कीते दा ऐ।

उस (खुदा दे प्यारे) नै आखेआ (जे) क्या में तुगी आखे दा तथा (जे) तू मेरे कनै रेहिये कदेँ बी सबर नेई करी सकगा ॥ 76 ॥

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ ۚ
مَعِيَ صَبْرًا ۝

उस (यानी मूसा) नै आखेआ (जे) जेकर इसदे बा'द में कुसै गल्ला बाँरे तुंदे थमां पुच्छेआ तां (बशक्क) तुस मिगी अपने कनै नेई रक्खेओ (ते इस सूत्र च) तुस यकीनन मेरी अपनी राए' दे मताबक मजबूर समझे जाने दी हद्द तगर पुज्जी चुके दे होंगेओ ॥ 77 ॥

قَالَ إِنَّ سَأَلْتَكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصِحِّبْنِي ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

फी ओह (उत्थुआं बी) चली पे, इत्थें तक जे जिसलै ओह इक बस्ती दे लोकेँ कश पुज्जे तां उस (बस्ती) दे बशिंदें थमां उनेँ खाना मंगेआ, पर उनेँ उनेंगी (अपने) मम्हान बनाने थमां इन्कार करी दिता। फी उनेँ उस (बस्ती) च इक ऐसी कंध दिक्खी जो ढौने गै आहली ही। उस (खुदा दे बंदे) नै उसी ठीक करी दिता (इस पर) उस (यानी मूसा नै आखेआ (जे) जेकर तुस चांहदे तां यकीनन इसदी किश (नां किश) मजदूरी लेई सकदे हे ॥ 78 ॥

فَأَنْطَلَقْنَا حَتَّىٰ إِذَا آتَيْنَا أَهْلَ قَرْيَةٍ
اسْتَطَعْنَا أَهْلَهَا فَبِأَوَّانٍ يُضَيِّفُوهُمَا
فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدَانِ أَنْ يُتَمَفَّصَ
فَأَقَامَهُ ۗ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ
أَجْرًا ۝

उस (खुदा दे बंदे) नै आखेआ (जे) एह मेरे दरम्यान ते तेरे दरम्यान जुदाई (दा वक्त) ऐ जिस गल्ला पर तू सबर नेई करी सकेआ अऊं हूँ नै तुगी उस दी हक्कीकत थमां अगाह करना ॥ 79 ॥

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ
سَأَتَّبِعُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ
صَبْرًا ۝

ओह किशती ते किश मिसकीन' लोकेँ दी ही जेहके दरेआ च कम्म करदे न ते उंदे सामनै

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ

1. एहदे च एह संकेत ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्ललअम यहूदियेँ ते ईसाइयेँ कनैँ सहयोग दान यानी मददी दान दी अपील करडन, पर ओह उसी लुकराई देडन। इस्लाम दा इतिहास इस गल्ला दा गुआह ऐ।
2. मिसकीन लोकेँ दा अभिप्राय मुसलमान न जेहके नर्म दिल हे। किशती च सुराख करी देने दा मकसद हा जे अपना धन जकात बगैरा नेक कर्मे च लाइयेँ गरीबेँ ते बे-सहारा लोकेँ दे भले आसैँ खर्च करडन।

(दरेआ पार) इक (अत्याचारी) राजा¹ हा जेहका हर इक किशती गी जबरदस्ती खूसी लेंदा हा, इस आस्तै मैं चाहया जे उसी ऐबदार करी देआं ॥ 80 ॥

ते (एह जेहकी) जागतै (आहली घटना ऐ तां उस) दी हकीकत एह ऐ जे उसदे मा-बब्ब² दमें मोमिन हे। उस पर (उस दी एह हालत दिक्खियै) अस डरे जे ऐसा निं होऐ (बड्डे होइयै) उंदे उप्पर उददंडता ते कुफर दा अलजाम लुआई देऐ ॥ 81 ॥

इस लेई असें चाहया जे उंदा रब्ब उनेंगी उस (जागतै) थमां पवित्तरता रैहम ते इन्साफ दे लिहाजें बेहतर (जागत बदलियै) देई देऐ ॥ 82 ॥

ते (ओह) कंध³ उस शौहरै दे द'ऊं यतीम जागतें दी ही ते ओहदे हेठ उंदा किश खजान्ना (दबोए दा) हा। ते उंदा पिता (इक) नेक (शख्ख) हा। इस आस्तै तेरे रब्ब नै चाहया

يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرْدَتْ أَنْ أَعْيِبَهَا
وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
غَصْبًا ۝

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا
أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا حَيْرًا وَمُنَةً
زُكُورًا وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ

1. राजा दा मतलब कैसर ते किस्सा हे जेहके अरब देश उप्पर सिर्फ इस आस्तै चढ़ाई नथे करदे जे ओह देश बंजर ते रेगस्थान हा। अल्लाह नै इसी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. आस्तै सुरक्षत रखे दा हा।
2. पैहलें दस्सेआ जाई चुके दा ऐ जे मूल शब्द गुलाम दा मतलब गति, शक्ति ते मूरखता बगैरा गुण न जेहके हर शख्स च पाए जंदे न। असल च आंतरक ज्ञान सरबंधी एह गल्लां न, भौतक सरबंधी नैई न। इस आस्तै इनें शक्तियें दे माता-पिता बी उससे चाल्ली दे होने चाही दे। एह शक्तियां मनुक्खे दे शरीर ते आत्मा थमां पैदा होंदियां न। इस लेई गति, शक्ति ते मूरखता दे माता-पिता मोमिन होने दा अर्थ एह ऐ जे मनुक्खे च तरक्की करने दा मादा मता पाया जंदा ऐ। बड्डे-बड्डे मुश्कल कम्म करने ते खतरें गी बरदाशत करने दी हिम्मत उंदे च पाई जंदी ऐ, पर एह शक्तियां मनुक्खे गी अल्लाह दी नजदीकी प्राप्त करने आस्तै प्रदान कीती गेदियां न। जेकर इनें शक्तियें गी बे-लगाव छोड़ी दिता जा तां फी एह शक्तियां मनुक्खे गी पापे आहली बक्बी लेई जांदियां न ते उसदा सर्वनाश करी दिंदियां न। इस आस्तै अल्लाह नै इस्लामी शरीअत द्वारा इनें त्रीन शक्तियें दी हल्या कराई दिती दी ऐ तां जे उसदे बा'द मनुक्खे दे अंदर दे जेहका (बी) जजबा कम्म करे, ओह सदाचार नेकी ते संयम दी हद्द अंदर र'थै। (तातिरल्लु अनुआम)।
3. कंध (दीवार) दा मतलब यहूदियें ते ईसाइयें दे महापुराण न अर्थात् हजरत मूसा ते हजरत ईसा ते उंदे पिता दा मतलब हजरत इब्राहीम ते थन दा मतलब ओह ज्ञान रूपी खजाना ऐ जियी हजरत ईसा ते हजरत मूसा दी जातियें सुरक्षत रखे दा हा, पर इनें लोकें दी लापरवाही ते ध्यान नैई देने दी ब'जा करी ओहदे नश्ट होने ते जाया जाने दा खतप पैदा होई गेआ हा। उसलै उसी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. नै सुरक्षत करी दिता अर्थात् तौरत ते इज्जील दी मूल शिक्षा गी सुरक्षत रखेआ तां जे हून बी यहूदी ते ईसाइयें दी चेतना शक्ति जागै, ओह उस थमां लाभ लेइयें हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. पर ईमान लेई औन।

जे ओह जुआन होई लैन, ते (बड्डे होइयै) अपने खजानै गी (आपूँ) कइढन। तेरे रब्व आहले पासेआ (उंदे उप्पर खास) रैहम (होआ) ऐ ते एह (कम्म) मैं अपने-आप नेई कीता। एह उस गल्ला दी सचाई ऐ जेहदे पर तू सबर नथा करी सकेआ ॥ 83 ॥ (रुकू 10/1)

ते ओह तेरे थमां जुल्करनैन' दे बारै बी सुआल पुछदे न, तू (उनेंगी) आख (जे) अरुं जरूर उस बारै किश जिकर थुआड़े सामनै करगा ॥ 84 ॥

असें यकीनन उसी धरती पर हकूमत बखशी ही ते असें उसी हर इक चीज (दी प्राप्ति) दा जरीया अता कीते दा हा ॥ 85 ॥

उसलै ओह इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 86 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह सूरज दे घरने आहली ज 'गा पुजा तां उसनै ऐसा दिक्खेआ (पाया) जे ओह इक गंदले' चरमे च डुब्बा करदा ऐ ते उस नै उस दे लागै किश लाके' (अबाद) दिक्खे (उस पर) असें (उसी) आखेआ (जे) हे जुल्करनैन! तुगी अजाजत ऐ ते उनेंगी अजाब दे जां उंदे बारै च अच्छे ब्यहार थमां कम्म लै ॥ 87 ॥

أَبُوهُمَا صَالِحًا ۖ فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً ۖ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ۗ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۗ ﴿٨٣﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ ۗ قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ۗ ﴿٨٤﴾

إِنَّمَا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۗ ﴿٨٥﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ۗ ﴿٨٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَعْرَبُ فِي عَيْنِ حِمَّةٍ ۖ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ ۗ إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ ۖ وَإِنَّمَا آتَتْخِذُ فِيهِمْ حِسَابًا ۗ ﴿٨٧﴾

1. यानी अल्लाह तआला दी बखी कनै कीता ऐ।
2. 'जुल्करनैन' खोरस सम्राट दा नाँस ऐ जो मेद ते फारस दा बादशाह हा। उसी जुल्करनैन इस लेई आखेआ जंदा हा जे दानियाल नबी नै उसदे बारे च सुखना दिक्खेआ हा जे द'ऊ संडीड़ियें आहला भिड़्डू रस्ते च खंडोते दा ऐ जिसदे बारै च फरिश्ते नै गलाया जे एह मेद ते फारस दा बादशाह ऐ। (दानियाल बाब 8 आयत 20)
3. इस थमां मुयाद काले सागर दा ओह अलाका ऐ जित्थें जुल्करनैन गोआ हा। ते जित्थें पानी स्याह होने दी ब'जा कनै गंदला सेही होंदा ऐ। इस लेई उसी काला सागर आखदे न।
4. उस थाहर जेहकी कौमां अबाद हियां। उनें मेद ते फारस दी कामयाबी दे बा 'द दूई कौमैं कनै मिलियै 'खोरस' यीनी जुल्करनैन उप्पर हमला करी दिता फलसरूप खोरस नै बी उंदे उप्पर चढ़ाई कीती ते उनेंगी अपने अधीन करी लैता।

उसनै आखेआ (हां अऊं इय्यां गै करगा ते) जेहका जुलम करग उसी ते अस जरूर स'जा देगे। फी ओह् अपने रब्ब आहले पासै परताया जाग ते ओह् उसी सख्त स'जा देग ॥ 88 ॥

ते जेहका ईमान लेई औंग ते नेक (ते मनासब) कम्म करग ओहदे आस्तै (खुदा दे घर उसदे सतकमें दे बदले च) अच्छा सिला (निश्चत) ऐ। ते अस (बी) जरूर ओहदे आस्तै अपने हुकम कन्नै असान्नी आहली गल्ल आखगे ॥ 89 ॥

फ़ी ओह् इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 90 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह् सूरज निकलने आहलै थाहर पुज्जा तां उसनै ऐसे लोकें' उप्पर चढ़दा दिक्खेआ, जिंदे आस्तै असें (उंदे ते) उस (सूरज) दे मझाटे कोई परदा' नेई बनाए दा हा ॥ 91 ॥

(एह घटना ठीक) इस्सै चाल्ली ऐ ते असें सारे हालातें दा पता खूब रक्खे दा ऐ ॥ 92 ॥

फ़ी ओह् इक रस्तै पर चली पेआ ॥ 93 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह् द'ऊं पहाड़ें दे मझाटै पुज्जा, तां उसनै उंदे इस्सै पासै किश लोक दिक्खे जेहके बड़ी मुश्कलें उसदी गल्ल समझदे हे ॥ 94 ॥

उनें आखेआ (जे) हे जुलकरनैन! याजूज ते माजूज यकीनन उस देशे च फ़साद भड़काऽ करदे न इस लेई क्या अस (लोक) तुंदे आस्तै

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا ۝

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ ۝ الْحُسْنَىٰ ۚ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ۝

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَظْلُعُ عَلَىٰ قُورٍ لَم نَجْعَلْ لَهَا مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ۝

كَذَلِكَ ۖ وَقَدْ أَحْطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۝

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۝

قَالُوا يَا بَنِي آدَمَ إِنَّا نَأْمُرُكَ أَنْ تَأْتِيَ بَنِيكَ فَتَأْتِيَهُمْ وَتَأْتِيَهُمْ مِنْ أَرْضٍ مَغْرِبَةٍ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ

1. इस कन्नै मुगद बलोचिस्तान ते अफ़गानिस्तान दा अलाका ऐ जो ख़ोरस नै फतह कीता हा ते ओह काले सागर थमां मशरक आहली भेठा ऐ।

2. अर्थात् ओह मदान्नी अलाके दे लोक हे।

किश कर (टैक्स) इस शरता उम्पर निरधारत करी देचै जे तुस साढ़े मझाटै ते उंदे मझाटै इक रोक बनाई देओ ॥ 95 ॥

उसनै आखेआ (जे) इस (किसम दे कम्म) दे बारे मेरे रब्व नै जो ताकत मिगी बख्शी दी ऐ ओह (दुश्मनं दे उपायें थमां) बड़ी बेहतर ऐ इस आसतै तुस मिगी हर ममकन मदाद देओ तां जे अऊं थुआड़े मझाटै ते उंदे मझाटै इक रोक बनाई देओ ॥ 96 ॥

तुस मिगी लोहे¹ दे टुकड़े देओ (फी ओह रोक त्यार होन लगी) इत्थें तक जे जिसलै उसने (फ्हाड़ी दी) उनें (द'ऊं) चोटियें² मझाटै बराबरी³ पैदा करी दित्ती। तां उसनै (उनेंगी) आखेआ (जे हून उस पर अगग) बालो। इत्थें तक जे जिसलै उसनै उसी (बिल्कुल) अगगी आंगर लाल करी दिता तां (उनेंगी) आखेआ (जे हून) मिगी (पिरघले दा) त्रामा (आनी) देओ, तां जे अऊं (उसी) ओहदे पर सुट्टी देओ ॥ 97 ॥

इस आसतै (जिसलै ओह कंध (दबार) त्यार होई गेई तां) ओह (यानी याजूज ते माजूज) ओहदे पर चढ़ी नेई सके, ते नां ओहदे च कोई सुराख करी सके ॥ 98 ॥

(इस पर) उसनै आखेआ (जे) एह (कम्म सिर्फ) मेरे रब्व दे खास स्थान करियै (होआ) ऐ फी जिसलै (विश्व व्यापी अज्जाब दे बारै)

نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝٩٥

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۝٩٦

اتُّوفِيَ زَبْرَ الحديدِ حَتَّىٰ إِذَا سَأَلُوهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ اتُّوفِيَ أُفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا ۝٩٧

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ۝٩٨

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّنْ رَبِّي ۚ فَإِذَا

1. यानी दीवार धातै दी बननी ऐ तुस अलाके दे लोक ओ धात आनी देओ। बाकी इन्जीनियरिंग दा कम्म मेरे आदमी करडन।
2. जित्थें जुल्करनैन नै दीवार बनाई इत्थें इक पासै हरा सागर ऐ ते दूए पासै कोह-काफ़। ते एह दमें चीजां दपासै रोक दा कम्म देआ करदियां हियां। सिर्फ मझाटला दरा सुरक्षत नेई हा।
3. इक पासै समुंदर हा ते इक पासै फ्हाड़। इनें दोनें च बराबरी दा केह मेहना? इस लेई याद रक्खना चाहिदा जे इत्थें बराबरी थमां मुराद ऐ जे मझाटले खुल्ले मदान गी दीवार कन्नै बंद करी दिता तां दुश्मन नां फ्हाड़ली बख्शी दा आई सकेआ ते नां समुंदरै पासेआ। इस चाल्ली रोक दे स्हाबे बराबरी होई गेई।

मेरे रब्ब दा बा'यदा (पूरा होने उप्पर) औग तां ओह् उस (रोक) गी (तोड़ियै) धरती कन्नै मिले दा इक टिब्बा नेहा बनाई देग। ते मेरे रब्ब दा बा'यदा (जरूर) पूरा होइयै रौहने आह्ला ऐ ॥ 99 ॥

ते (जिसलै उसदे पूरा होने दा बेला औग तां) उस बेलै अस उनेंगी इक-दूए दे खलाफ' कुद्दियै हमला करने आसतै छोड़ी देगे ते बिगल बजाया जाग उसलै अस उनें (सारें) गी किट्टा करी देगे ॥ 100 ॥

ते अस उस रोज जहन्म गी काफरें दे बिल्कुल सामनै लेई औगै ॥ 101 ॥

(ओह काफर) जिंदियां अकखीं मेरे जिकर (यानी कुर'आन करीम) दी तरफा (गफलत / लापरवाही दे) परदे च हियां। ते ओह् सुनने दी ताकत (बी) नथे रखदे ॥ 102 ॥ (रुकू 11/2)

(तां) केह् (एह सब किश दिखियै) फी (बी) ओह् लोक जिनें (कुफर दा तरीका) अखत्यार कीते दा ऐ एह समझदे न जे ओह् मिगी छोड़ियै मेरे बंदें गी मदादी बनाई सकडन। असैं काफरें दे इनाम (यानी सिले) आसतै जहन्म तयार करी रखे दा ऐ ॥ 103 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) केह् अस तुसेंगी इनें लोकें बारै सूचत करचै जो कर्म दे लिहाजें सारें शा बद्ध घाटा खाने आहले न ॥ 104 ॥

جَاءَ وَعَدَرِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ
وَعَدَرِّي حَقًّا ۝

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي
بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعَهُمُ
جَمْعًا ۝

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ
عَرْضًا ۝

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنِ
ذِكْرِي ۖ وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۝

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا
عِبَادِي مِنْ دُونِ آلِهَاتِهِمْ ۖ إِنَّا أَعْتَدْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ۝

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

1. यानी आखरी युग च याजूज ते माजूज आपस च लड़ी पौडन। जियां के अज-कल होआ करदा ऐ जे रूस जिसगी बाइबिल च याजूज करार दिता गेदा ऐ ते इंगलैण्ड जिसी बाइबिल च माजूज करार दिता गेदा ऐ (दिकखो हिजकील बाब 39) एह् दमें अज-कल कुर'आनी आयत दे मताबक आपसी जंग दियां तयारियां करा करदे न।

(एह ओह लोक न) जिंदी (पूरी) कोशश इस संसारक जीवन च गै गायब होई गई ऐ ते (ओहदे कनै) ओह (एह बी) समझदे न जे ओह चंगा कम्म करा करदे न ॥ 105 ॥

एह ओह लोक न जिनें अपने रब्ब दे नशानें दा ते उस कनै मिलने दा इन्कार करी दित्ते दा ऐ इस लेई उंदे (सारे) कर्म डिगियै (इस्सै दुनियां च) रेही गे न, इस आस्तै क्यामत आहलै रोज अस उनेंगी किश बी बुक़त/महत्तब नेई देगे ॥ 106 ॥

एह उंदा बदला (यानी) जहन्नम इस करी होग जे उनें कुफर (दा तरीका) अखत्त्यार कीता। ते मेरे नशानें ते मेरे रसूलें गी (अपने) हासे दा नशाना बनाई लैता ॥ 107 ॥

जेहके लोक ईमान ल्याए न ते उनें नेक (ते मनासब) कर्म कीते दे न उंदा ठकाना यकीनन फिरदौस नांउ दे सुर्ग होडन ॥ 108 ॥

ओह उंदे च नवास करदे रैहडन (ते) उंदे शा अलग होना नेई चाहडन ॥ 109 ॥

तू उनेंगी आख (जे) जेकर (हर इक) समुंदर मेरे रब्ब दियां गल्लां लिखने आस्तै स्याही बनी जंदा तां मेरे रब्ब दियां गल्लां खतम होने शा पुज्ज (हर) समुंदर (पूरे दा पूरा) खतम होई जंदा तां बी (उसी) बधाने आस्तै अस उन्ना (गै) होर (पानी समुंदर च) आनी सुटदे ॥ 110 ॥

तू (उनेंगी) आख (जे) अऊं सिर्फ तुंदे आंगरा गै इक आदमी आं, (फक्क सिर्फ एह ऐ जे) मेरे पासै (एह) वही (नाजल) कीती जंदी

الَّذِينَ صَلَّى سَعِيَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ
صُنْعًا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقِيمُ
لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرَنًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا
وَاتَّخَذُوا الْيَتِيمَ وَرَسُولَهُ حُرُورًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ
لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝

حُلِيِّينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي
وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ
إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا

ऐ ते थुआड़ा उपास्य इक्क गै (सच्चा) उपास्य
 ऐ इस आस्तै जो शख्स अपने रब्ब कन्नै
 मिलने दी मेद रखदा होऐ उसी चाहिदा ऐ जे
 नेक (ते मनासब) कम्म करै ते अपने रब्ब दी
 अबादत च कुसै गी बी शरीक नेई बनाऽ
 ॥ 111 ॥ (रुकू 12/3)

لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا
 يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

०००

सूर: मरयम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दी नढ़िनुएं आयतां ते छे रुकू न।

(मैं) अल्लाह दा नांउ लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

काफ़, हा, या, ऐन, साद¹ ॥ 2 ॥

كَيْعَصٌ ①

(इस सूर: च) तेरे रब्ब दी (उस) रैहमत दा
जिकर ऐ जो उसने अपने बंदे ज़करिय्या पर
(उस बेलैं) कीती ॥ 3 ॥

ذَكَرْ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ①

जिसलै उसनै अपने रब्ब गी बल्लें जनेही
पुकारेआ ॥ 4 ॥

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ①

(ते) आखेआ, हे मेरे रब्ब (मेरी हालत ते
यकीनन ऐसी ऐ जे) मेरी सारी हड्डियां
(तक) कमजोर होई गेदियां न ते (मेरा) सिर
बढ़ापे दी ब'जा कनै भटकी उट्ठे दा ऐ ते
हे मेरे रब्ब! अऊं कदें बी तेरे थमां दुआमां
मंगने दी ब'जा कनै नकाम (ते नामुराद) नेई
रेहा ॥ 5 ॥

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَمَنْ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ
الرَّأْسَ شَيْبًا وَلَمَّا كُنْ بِدَعَائِكَ رَبِّ
شَقِيًّا ①

ते अऊं यकीनन अपने रिश्तेदारें थमां
अपने(मरने दे) बा'द (दे सलूक थमां) डरनां

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي ①

1. एह पंजै खंडाशर न। काफ़=काफी, सर्वस्व, हा=हादी, पथ प्रदर्शक, या=संबोधन दा चि'न, ऐन=अलीम, सर्वज्ञ, साद=सादिक, सत्यवादी। अर्थात् हे सर्वज्ञ सत्यवादी अल्लाह! तूं सारें दा पथप्रदर्शक ते सर्वस्व ऐं। ब्यौरै आसतै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत-2

ते मेरी धरै-आहली बांझ ऐ, इस लेई तूं मिगी
अपने पासेआ इक दोस्त (यानी पुत्तर) अता
कर ॥ 6 ॥

जो मेरा बी बारस होऐ ते याक़ूब दी संतान(थमां
जो दीन ते संयम असेंगी-बिरसे च मिले दा
ऐ उस) दा बी बारस होऐ। ते हे मेरे रब्ब!
उसी(अपना) प्यारा (वजूद) बनायो ॥ 7 ॥

(उस पर अल्लाह नै फरमाया) हे ज़करिय्या!
अस तुगी इक जागते दी सूचना दिन्ने आं (जो
जुआन्नी दी उमरी तोड़ी पुज्जग ते) उस दा
नांऽ (खुदा दी तरफा) यह्या होग। असें इस
शा पैहलें कुसै गी इस नांऽ कनै याद नेई
कीता ॥ 8 ॥

(ज़करिय्या नै) आखेआ -हे मेरे रब्ब ! मेरे
धर जागत कियां होई सकदा ऐ, हालांके मेरी
धरै -आहली बांझ ऐ ते अऊं बुड्ढा झूड़ होई
चुके दा आं ॥ 9 ॥

(इल्हाम आहनेने आहले फरिश्ते नै) गलाया
(जे जिस चाल्ली तूं आखा करना ठीक उस्सै
चाल्ली ऐ मगर) तेरा रब्ब आखदा ऐ जे एह
(गल्ल) मेरे आस्तै असान ऐ ते (दिक्ख)
अऊं तुगी इस शा पैहलें पैदा करी चुके दा आं
हालांके तूं किश बी नेई हा ॥ 10 ॥

(ज़करिय्या नै) आखेआ, हे मेरे रब्ब! मिगी
कोई हुकम दे! फरमाया तेरे आस्तै एह हुकम
ऐ जे तूं लगातार त्रै रातां लोकें कनै गल्ल-
बात नेई कर ॥ 11 ॥

उसदे बा'द (ज़करिय्या) मेहराव थमां निकलियै
अपनी बरादरी दे लोकें कश गे ते उनेंगी

وَكَاثَتْ أُمَّرَاتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي
مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۝

يَّرْتُنِّي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۗ وَاجْعَلْهُ
رَبِّ رَضِيًّا ۝

يَزَكَّرِيًّا إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ
يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي عُلْمٌ وَكَاتَتْ
أُمَّرَاتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عَتِيًّا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَٰئِنٍ
وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۗ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا
تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ

बल्लें जनेही आखेआ जे संजा-भ्यागा' अल्लाह दी स्तुति करदे र'बा करो ॥ 12 ॥

(उसदे बा'द यहा पैदा होई गोआ ते असें उसी गलाया) हे यहा! तूं (अल्लाह दी) कताबे गी मजबूती कनै पकड़ी लै ते असें उसी हौली बरेसू च गै (अपने) हुकम कनै सम्मानत कीता हा ॥ 13 ॥

(ते एह गल्ल) साढ़े पासेआ बतौर मेहरवानी (ते दया दे ही) ते (उसी) पवित्तर करने आस्तै (ही) ते ओह बड़ा संयमी हा ॥ 14 ॥

ओह अपने मापें कनै नेक सलूक करने आहला हा ते जालम ते ना-फरमान (गल्ल नेई मन्नने आहला) नेई हा ॥ 15 ॥

ते जिसलै ओह पैदा होआ उसलै बी ओहदे पर सलामती ही, ते जिसलै ओह मरी जाग ते जिसलै ओह जीदा करियै दुआलेआ जाग (तां बी उस पर सलामती होग) ॥ 16 ॥ (रुकू 1/4)

ते तूं (इस) कताब च मर्यम दा (जो) जिकर (औंदा ऐ उसी) ब्यान कर (खास तौरा पर इस गल्ला गी जे) जिसलै ओह अपने रिश्तेदारें थमां पूर्वी (पासै इक) ज'गा उठी गई ॥ 17 ॥

ते (अपने ते) उंदे (यानी रिश्तेदारें दे) मझाटे इक परदा सुट्टी दिता। (यानी उंदे कनै सरबंध तोड़ियै अपने आपे गी छपेली दिता)

لَيْسَ لَهُمْ أَنْ سَيِّئُوا بَكُرَّةٍ وَوَعَشِيًّا ۝

لِيَجِيَّ خُذْ أَلِكِ كِتَابَ يَقْوَةٍ وَاتِّبِنَهُ
الْحُكْمَ صَبِيًّا ۝

وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ۝

وَ بَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا
عَصِيًّا ۝

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ
وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۝

وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ
مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرِيفًا ۝

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا ۝
فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا

1. संजां-भ्यागा कनै दिनै ते राती दा सारा समां अभीष्ट ऐ। मूल शब्द 'बुकरतन' ते 'अशिय्यन' दा इयै अर्थ ऐ।
2. इससै सूर: दी आयत 34 च हजरत मसीह बारै जिकर औंदा ऐ जे जिसलै मेरा जनम होआ तां बी मेरे पर सलामती ही ते जिसलै अऊं मरगा तां बी मेरे पर सलामती होग। ईसाई इस थमां मसीह दी प्रधानता सिद्ध करदे न ते एह नेई दिखदे जे हजरत यहा दे बारै इयै गल्ल अल्लाह नै हजरत जकरिय्या कनै कीती ही। इस आस्तै जैकर एह प्रधानता ऐ तां इस थमां हजरत यहा दी प्रधानता हजरत मसीह थमां बद्ध साबत होंदी ऐ।

उस बेलै असें उस पासै अपना कलाम आहनने आह्ला फरिश्ता (यानी जिब्राईल) भेजेआ ते ओह् उसदे सामनै इक तंदरुस्त मनुक्खै दे रूपे च प्रकट होआ ॥ 18 ॥

(मर्यम नै उसी) आखेआ, अऊं तेरे शा रहमान खुदा दी पनाह् मंगनी आं, जेकर तेरे अंदर किश बी संयम ऐ ॥ 19 ॥

(इस पर उस फरिश्ते नै) आखेआ, अऊं ते सिर्फ तेरे रब्ब दा भेजे दा पैगंबर आं तां जे अऊं तुगी (वह्नी दे मताबक) इक पवित्रर जागत देआं (जेहका जुआन होग) (जुआनी दी आयु तगर पुज्जग) ॥ 20 ॥

(मर्यम नै) आखेआ! मिगी जागत कियां होई सकदा ऐ। हालांके अजे तक मिगी कुसै मरदे नैई छूहता। ते अऊं कदं बदकारी दे कम्मै च नैई पेई ॥ 21 ॥

(फरिश्ते नै) आखेआ (गल्ल) इसै चाल्ली ऐ (जिस चाल्ली तूं दस्सी, मगर) तेरे रब्ब नै एह् आखे दा ऐ जे एह् (कम्म) मेरे आस्तै असान ऐ ते (अस' इस आस्तै एह् जागत पैदा करगे) तां जे उसी लोकें आस्तै इक नशान बनाचै ते अपने पासेआ रैहमत (दा मूजब बी बनाचै) ते एह् (फैसला) सादी तकदीर च होई चुके दा ऐ ॥ 22 ॥

इस पर मर्यम ने (अपने पेट च) उस (बच्चे) गी चुक्की लैता ते फी उसी लेइयै दूर मकानै पासै उठी गई ॥ 23 ॥

ते (जिसलै ओह् उर्थें पुज्जी तां) उसी पीड़ां लगियां (ते उसी) मजबूर करियै इक खजूर

بَشْرًا سَوِيًّا ①

قَالَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ
اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُولُ رَبِّكَ لِاَهْبٰلِكَ
عُلَمًا زَكِيًّا ③

قَالَتْ اِنِّي لَيَكُوْنُ لِيْ عُلْمٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ
بَشْرٌ وَّلَمْ اَكْ بَغِيًّا ④

قَالَ كَذٰلِكَ ؕ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلٰى هٰٓهٖنَ
وَلَيَجْعَلُهَا اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا
وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ⑤

فَحَمَلَتْهَا فَاتَّبَذَتْ بِهٖ مَكٰنًا قَصِيًّا ⑥

فَاَجَاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِدْعِ النَّخْلَةِ ؕ

1. यूरोप दे केई डाक्टरें इस गल्ला दी घोशना कीती दी ऐ जे कुआरी दे पेट चा जागत पौदा होना नाममकन नै नैई बल्के इस दियां केई मसालां यकीनी तौरा पर चकित्सा शास्तर दे स्हाबें साबत होई चुकी दियां न।

दे तने पासै लेईं गेईं (जिसलै मर्यम गी यकीन होईं गेआ जे उसगी बच्चा होने आहला ऐ तां उसनै दुनियां दी औंगल चकोने दा ख्याल करियै) आखेआ! काश! अऊं एहदे शा पैहलें मरी जंदी। ते मेरी याद मटाईं दित्ती जंदी ॥ 24 ॥

इस पर उस (फरिश्ते) नै उसी ख'लकी' भेटा बुलाया ते आखेआ जे (हे औरत) चिंता निं कर, अल्लाह नै तेरी ख'लकी बक्खी इक सूहटा बगाए दा ऐ (ओहदे कश जा ते अपनी ते बच्चे दी सफाईं कर) ॥ 25 ॥

ते (ओह) खजूर (जो तेरे लागै होग उस) दी टाहली (पट्टा) पकड़ियै अपने पासै लहाऽ ओह तेरे उप्पर ताजा फल (खजूर) केरग ॥ 26 ॥

इस लेईं (उनेंगी) खाओ ते (चश्मे दा पानी बी) पिय्यो ते (आपूँ न्हाइयै बच्चे गी बडेरियै) अपनी अक्खीं ठंडियां करो, फी जेकर (इस अरसे दरान) तूँ कुसै मरदै गी दिक्खें तां अक्खी दे, मैं रहमान (खुदा) आस्तै (इक) रोजे दी मन्नत मन्नी दी ऐ इस लेईं अज्ज मैं कुसै इन्सान कन्नै गल्ल नेईं करनी? ऐ ॥ 27 ॥

इस दे बा'द ओह उसी लेइयै अपनी कौम कश सवार^३ कराइयै लेईं आईं। जिनें गलाया, हे मर्यम! तोह बौहत बुरा कम्म कीता ऐ ॥ 28 ॥

قَالَتْ يَلَيْسَ لِي مِنَ مِثِّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ
نَسِيًّا مِّنْ سَيِّئَاتِي ۝۱۶

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِينَ قَدْ جَعَلَ
رَبُّكَ تَحْتِكَ سَرِيًّا ۝۱۷

وَهُزِّي إِلَىٰ آلِكَ بِجَدْعِ النَّمْلَةِ تَسْقِطْ
عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا ۝۱۸

فَكَلِي وَأَشْرِي وَفَرِي عَيْنًا فَمَا تَرِينَ
مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقَوِي إِلَىٰ نَذْرَتِ
لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ
إِنْسِيًّا ۝۱۹

قَالَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۚ قَالُوا لِمَ يَمْرِؤُ
مُكَ قَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ۝۲۰

- बाइबिल ते फ़्लस्तीन दे जुगराफिये थर्मा पता लगदा ऐ जे मर्यम नै जिसलै बच्चे गी जनम दित्ता तां उनेंगी उंदे होने आहले पति "बैते-लहम" लेईं गे हे जो उस बेलें इक फ़ाड़ी पर बाकेआ हा। जेहदी ख'लकी बक्खी इक चश्मा हा। उससै पासेआ मर्यम गी अवाज आईं जेहकी इक फरिश्ते नै दित्ती ही।
- यानी इस चाल्ली रोजा रक्खियै लोकें दे सुआलें शा अपनी जान छड़ाओ।
- इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै हजरत ईसा मसीह जुआन होए ते उनें अल्लाह पासेआ नबुक्कत दी पदवी प्राप्त करी लैती तां उंदी माता उनेंगी लेइयै अपनी जाति दे लोकें कश आईं।

हे हारून दी भैन! तेरा पिता ते बुरा आदमी नेई हा, ते तेरी मां बी बदकार नेई ही ॥ 29 ॥

इस पर उसनै उस (बच्चे) पासै शारा कीता, उस पर लोकें गलाया, अस एहदे कनै किस चाल्ली गल्लां करचै जेहका (कल्ल तक) पंगूडै बौहने आहला बच्चा हा ॥ 30 ॥

(एह सुनियै मर्यम दे पुत्तर नै) गलाया जे अऊं अल्लाह दा बंदा आं ते उसनै मिगी कताब बख्शी दी ऐ ते मिगी नबी बनाए दा ऐ ॥ 31 ॥

ते अऊं जिल्लें कुतै बी आं उसनै मिगी बरकत आहला (वजूद) बनाए दा ऐ ते जदू तक अऊं जींदा आं मिगी नमाज ते जकात दी तकदीद कीती दी ऐ ॥ 32 ॥

ते मिगी अपनी माता कनै नेक सलूक करने आहला बनाए दा ऐ ते मिगी जालम ते बद-किसमत नेई बनाए दा ऐ ॥ 33 ॥

ते जिस दिन अऊं पैदा होआ हा उस दिन बी मेरे उप्पर सलामती नाजल होई ही ते जिसलै अऊं मरगा ते जिसलै मिगी जींदा करिये दुआलेआ जाग (उस बेलै बी मेरे पर सलामती नाजल कीती जाग) ॥ 34 ॥

(दिकखो) एह (असल च) मर्यम दा पुत्तर ईसा ऐ ते एह (उसदी असल) सच्ची घटना ऐ जेहदे बारै ओह (लोक) इखलाफ करा करदे न ॥ 35 ॥

يَا حَتُّ هُرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا
وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعِيًّا ۝

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ
كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ۝

قَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ شَتَّى الْكِتَابِ
وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ۝

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا آيِنَ مَا كُنْتُ
وَأَوْصِنِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ
حَيًّا ۝

وَبَرًّا بِوَالِدَيْ ۝ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا
سَفِيًّا ۝

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝

ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ
الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

1. हजरत मर्यम गी हजरत हारून दी भैन आखेआ गेदा ऐ। ईसाई इतराज करदे न जे कुरआन नै मुख्खता बशा हजरत ईसा दी माता गी ओह मर्यम समझी लैता ऐ जो हजरत मूसा ते हजरत हारून दी भैन ही, पर उंदा इतराज ठीक नेई। सारी जातियें च एह प्रथा प्रचलत ऐ जे बच्चें दे नांउ पुरखें दे नाएं पर रक्खे जंदे न। जेकर हजरत मर्यम दे कुसै भ्राऊ दा नांउ हारून होऐ तां इस च केह रहानगी ऐ। उसी मूसा दा भ्राउ साबत करना ते आपू ईसाइयें दी मनघड़त गल्ल ऐ। पवित्र कुरआन नै ऐसा नेई गलाया। इयै सुआल हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. थमां पुच्छेआ गेदा हा ते उनें बी इयै जवाब दिता हा। (दिकखो फतहलुबयान प्रति 6 सफा 16)

खुदा दी शान दै एह खलाफ ऐ जे ओह कोई पुतर बनाऽ। ओह इस गल्ला थमां पाक ऐ ओह जिसलै कदें कुसे गल्लै दा फैसला करदा ऐ तां आखदा ऐ (इयां) होई जा तां उआं गै होन लगी पौंदा ऐ (फ़ी उसी मदद आसै पुतर बनाने दी केह लोड़ ऐ) ॥ 36 ॥

ते अल्लाह मेरा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। उसै दी अबादत करो इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 37 ॥

मगर बक्ख-बक्ख गरोहें (टोल्लियें) आपस च इखतलाफ कीता (ते सचाई गी छोड़ी दिता) इस लेई जिनें लोकें इक बड्डे ध्याड़ै हाजर होने थमां इन्कार कीता उंदे पर अज़ाब नाज़ल होग ॥ 38 ॥

जिस दिन ओह साढ़े हज़ूर च(सामनै) हाजर होडन उस दिन उंदी सुनने दी शक्ति बड़ी तेज होग ते नजरां बी बड्डियां तेज होडन पर ओह जालम अज्ज बड़ी भारी गुमराही च फसे दे न ॥ 39 ॥

ते उनें गी उस दिनै थमां डराऽ जिस दिन (अफसोस ते) मयूसी छाई दी होग (यानी क्यामत दे दिनै थमां) जिसलै सारी गल्लें दा फैसला होई जाग ते (हून ते) एह लोक ग़फ़लत च (पेदे) न ते ईमान नेई आहनदे ॥ 40 ॥

अस यकीनन (सारी) धरती दे बी बारस होगे ते उनें लोकें दे बी जेहके इस पर रौंहदे न ते (आखरकार) सारे लोक साढ़े पासै गै परताइयै ल्यांदे जाडन ॥ 41 ॥ (रुकू 2/5)

ते तू क़ुरआन करीम दे मताबक इब्राहीम दा जिकर कर। ओह यकीनन बड़ा सच्चा हा ते नबी हा ॥ 42 ॥

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ لَّامِرًا ۗ
إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ۝

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ
هُدًى صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ
الظَّالِمُونَ أَيَّامٍ فِي صَلِّ مُبِينٍ ۝

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
بِرَجْعَتِهَا رَبُّكُمْ ۝

وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ ۗ إِنَّهُ كَانَ
صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝

(ते तू उस बेले गी बी याद कर। ते लोकें दे सामने ब्यान कर) जिसलै इब्राहीम ने अपने पिता गी आखेआ हा जे हे मेरे पिता! तुस की उनें चीजें दी पूजा करदे ओ जो नां सुनदियां न ते नां दिखदियां न ते नां तुंदी कुसै तकलीफ गी दूर करने दी समर्थ रखदियां न ॥ 43 ॥

हे मेरे पिता! मिगी इक खास इलम अता कीता गेदा ऐ जो तुसेंगी नेई मिले दा। इस आस्ते (बावजूद इस दे जे अऊं तुंदा पुत्तर आं) तुस मेरा अनुसरण करो। अऊं तुसेंगी सिद्धा रस्ता दसगा ॥ 44 ॥

हे मेरे पिता! शतान दी अबादत नेई करो, शतान यकीनन खुदा-ए-रहमान दा ना-फरमान ऐ ॥ 45 ॥

हे मेरे पिता! अऊं डरना जे तुसेंगी खुदा-ए-रहमान पासेआ (ना फरमानी दी ब'जा करी) कोई अज़ाब नेई पुज्जै, जेहदे नतीजे च तुस शतान दे दोस्त बनी जाओ ॥ 46 ॥

इस पर (इब्राहीम दे पिता नै) गलाया, हे इब्राहीम! क्या तू मेरे उपास्ये कनै नफरत करा करना ऐं ते इब्राहीम! जेकर तू बाज नेई आया तां अऊं तेरे पर जरूर पथरुद करी देड ते (बेहतर ऐ जे) तू किश चिरे आस्ते मेरी नजरें थमां दूर (ओहलै) होई जा (तां जे गुस्से च अऊं किश करी निं ब'मां) ॥ 47 ॥

(इस पर इब्राहीम नै) आखेआ अच्छा मेरे पासेआ तुंदे पर म्हेशां सलामती दी दुआऽ पुजदी र'वै (यानी अऊं तुंदे थमां अलग्ग होई जन्नां) अऊं अपने रब्ब अगें तुंदे आस्ते जरूर माफी दी दुआऽ करड, ओह मेरे उप्पर बड़ा मेहरबान ऐ ॥ 48 ॥

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُعْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۗ ﴿٤٣﴾

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۗ ﴿٤٤﴾

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۗ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ۗ ﴿٤٥﴾

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۗ ﴿٤٦﴾

قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنِ الْهَتْفِ
يَا بُرْهِيمَ ۗ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهَ لِأَرْجَمَتِكَ
وَأَهْجُرْتَنِي مَلِيًّا ۗ ﴿٤٧﴾

قَالَ سَلِّمْ عَلَيَّ ۗ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي ۗ
إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ۗ ﴿٤٨﴾

ते (हे पिता!) अऊं तुसें गी ते जिनें (बजूदें) गी तुस अल्लाह दे सिवा पूजदे ओ सारें गी छोड़ी देगा ते सिर्फ अपने रब्ब दे हजूर च दुआऽ मंगगा (ते) यकीनन अऊं अपने रब्ब दे हजूर च दुआऽ करने दी ब'जा करी बद-नसीब नेई बनगा ॥ 49 ॥

फ़ी जिसले (इब्राहीम) उंदे (यानी अपने लोकें) थमां ते जिंदी ओह अल्लाह दे सिवा पूजा करदे हे (उंदे थमां बी) जुदा होई गोआ, तां असें उसी इस्हाक ते (उसदे बा'द) याकूब अता कीते ते उनें सारें गी असें गै नबी बनाया ॥ 50 ॥

ते असें उनें गी अपनी रैहमत बिच्चा इक (बड़डा) हिस्सा अता कीता ते असें उंदे आस्तै म्हेशां कायम रौहने आहली अब्बल दरजे दी याद कायम कीती ॥ 51 ॥ (रकू 3/6)

ते तू कुर'आन' दे मताबक मूसा दा बी जिकर कर, ओह सादा चुने दा बंदा हा ते रसूल (ते) नबी हा ॥ 52 ॥

ते असें मूसा गी तूर (पर्वत) दी सज्जी बकखी दा पुकारेआ ते उसी अपने भेद दसदे होई अपनै करीब करी लैता ॥ 53 ॥

ते असें उस (मूसा) गी अपनी रैहमत कनै ओहदा भ्राऽ हारून नबी बनाइयै (मदादी दे तौरै पर) दिता ॥ 54 ॥

ते तू कुर'आन दे मताबक इस्माईल दा बी जिकर कर, ओह बी यकीनन सच्चे बा'यदें आहला हा ते रसूल (ते) नबी हा ॥ 55 ॥

وَأَعْتَرْتُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ
رَبِّي شَقِيًّا ۝۱۹

فَلَمَّا اعْتَرَاهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝۲۰

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ
لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ۝۲۱

وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مَوْسَىٰ إِنَّهُ كَانَ
مُخْلِصًا وَقَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝۲۲

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ
وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ۝۲۳

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ
نَبِيًّا ۝۲۴

وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ
صَادِقَ الْوَعْدِ وَقَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝۲۵

1. कुर'आन च जिकर करने दा एह अर्थ ऐ जे कुर'आन मजीद उंदी घटनाएं दा स्हेई बर्णन करदा ऐ, पर बाइबिल उनें घटनाएं गी गलत ते बधाई-चढ़ाइयै ब्यान करदी ऐ। इस आस्तै कुर'आन मजीद ने सुधार करने दी जरूरत मसूस कीती। इस लेई स्हेई इतिहास सामनें औना लोड़चदा ऐ बरना बाइबिल दे ब्यान कनै दुनियां गुमाराह होंग।

ते अपने परिवार गी नमाज़ ते ज़कात दी खास तकीद करदा रौहदा हा ते अपने रब्ब गी बड़ा पसंद हा ॥ 56 ॥

ते तू कुरआन दे मताबक इद्रीस दा बी जिकर कर, ओह बी सच्चा नबी हा ॥ 57 ॥

ते असें उसी सर्वोच्च (सारें शा उच्ची) ज'गा तक पुजाया हा ॥ 58 ॥

एह सारे दे सारे ओह लोक हे, जिंदे पर खुदा नै नबियें बिच्चा इन्आम कीता हा। उंदे (नबियें) बिच्चा जेहके आदम दी उलाद हे ते जेहके उनें लोकें दी उलाद हे जिनेंगी असें नूह दे कनै किशती राहें बचाया ते इब्राहीम ते याकूब दी (उलाद हे) ते उनें (लोकें) बिच्चा हे जिनें गी असें हदायत दिती ते अपने आस्तै चुनी लैता हा। जिसलै उंदे उप्पर खुदा-ए-रहमान दा कलाम पढ़ेआ जंदा हा, तां ओह सजदा करदे होई ते रौंदे होई (धरती पर) डिग्गी पौंदे हे ॥ 59 ॥

फी उंदे बा'द इक ऐसी नसल आई जिनें नमाज़ गी जाया करी दिता ते अपनी इच्छाएं दे पिच्छें पेई गे। इस लेई ओह तौले गे गुमराही दे मकाम तक पुज्जी जाडन ॥ 60 ॥

सिवाए उस दे जेहका तोबा करी लैग ते ईमान लेई औग ते नेक कर्म करग। ऐसे (लोक) जन्नत च दाखल होडन ते उंदे उप्पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 61 ॥

यानी (उनें जन्नतें च) जो म्हेशां रौहने आहलियां न ते जिंदा (खुदा-ए) रहमान नै अपने बंदें कनै ऐसे मौके बा'यदा कीता ऐ

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ
وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ ۗ إِنَّهُ كَانَ
صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ
النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ ۚ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا
مَعَ نُوحٍ ۚ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْرَائِيلَ ۚ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمُ آيَاتِ الرَّحْمَنِ خَرُّوا
سُجَّدًا وَبُكِيًّا ۝

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا
الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ
يَلْقَوْنَ عَذَابًا ۝

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
شَيْئًا ۝

جَبَّتْ عَدْنُ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ

जिसलै के ओह उंदी नजरें शा बी ओहलै' न।
यकीनन खुदा दा बा 'यदा पूरा होइयै रौहदा ऐ
॥ 62 ॥

ओह उंदे (जन्तें) च कोई अनर्थ गल्ल नेई
सुनडन बल्के सिर्फ सलामती (ते अमन दियां
गल्लां सुनडन) ते उंदे (जन्तें) च उनेंगी
संजां-सवरै रिशक मिलग ॥ 63 ॥

एह ओह जन्त ऐ जिसदा बारस अस अपने
बंदें बिच्चा उनें गी बनागे जेहके संयमी होडन
॥ 64 ॥

ते (फरिश्ते उनेंगी आखडन जे) अस ते सिर्फ
थुआड़े रब्ब दे हुकम कनै उतरने आं ते जे
किश साढ़े अगें ऐ ते जे किश साढ़े पिच्छें ऐ
ते जे किश इनें दौत्रें (दिशें) बशकार ऐ सब
किश खुदा दा ऐ ते थुआड़ा रब्ब भुल्लने
आहला नेई ॥ 65 ॥

(ओह) गासें दा (बी) रब्ब ऐ ते धरती दा
बी (रब्ब) ते जे किश उनें दौनीं बशकार
(ऐ) इस लेई (हे मुसलमान) उसदी अबादत
कर ते उसदी अबादत उपपर म्हेशां कायम
रौह। क्या तू ओहदे जनेही सिफतें आहले
कुसै होर गी जानना ऐं ॥ 66 ॥ (रुकू 4/7)

ते इन्सान म्हेशां एह आखदा रौहग जे क्या
जिसलै अऊं मरी जाड तां फी जीवादान देइयै
दुआली लैता जाड' ॥ 67 ॥

क्या इन्सान गी एह (गल्ल) याद नेई जे असें
उसगी इस थमां पैहलें पैदा कीता हा ते (उस
बेलै) ओह कोई चीज नेई हा ॥ 68 ॥

بِالْغَيْبِ ۱ إِنَّهُ كَانَ وَعَدُهُ مَأْتِيًا ۱۱

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا ۱ وَ لَهُمْ
رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةٌ وَعِشْيًا ۱۱

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا
مَنْ كَانَ تَقِيًّا ۱۱

وَمَا تَنْتَظِرُونَ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ ۱ لَهُ مَا
بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ ۱
وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۱۱

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۱ هَلْ تَعْلَمُ
لَهُ سَمِيًّا ۱۱

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ ۱ إِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ
أُخْرَجُ حَيًّا ۱۱

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ۱۱

1. एह आयत बी दसदी ऐ जे एह मुसलमानें दी तरक्की दे बावत (बारे) ऐ बरना अगले ज्हाँ दी जन्तें दा मुसलमानें गी जिंदगी च कदें बी इलम नेई होई सकदा हा।

इस लोई तेरे रब्ब दी कसम अस (जो तेरे रब्ब आं) उनें लोकें गी (फी इक बार) दुआलगे ते शतानें गी बी (दुआलगे ते) फी उनें सारें गी ज्हन्म दे चपासे ऐसी सूरत च हाजर करगे जे ओह गोडें दे भार डिगो' दे होडन ॥ 69 ॥

फी अस हर इक गरोह बिच्चा ऐसे लोकें गी अलग करी लैगे जो (खुदा-ए) रहमान दे सखा दुश्मन हे ॥ 70 ॥

ते अस खूब जानने आं जे उंदे चा कु'न दोजख (नरक) च जाने दे ज्यादा काबल ऐ ॥ 71 ॥

ते तुंदे बिच्चा हर शख्स ओहदे (दोजख) च जाने आहला ऐ। एह खुदा दा ऐसा पक्का बा'यदा ऐ जेहका होइयै रौहग ॥ 72 ॥

ते अस संयमियें गी बचाई लैगे, ते जालमें गी उस च गोडें दे भार पेदे छोड़ी देगे ॥ 73 ॥

ते जिसलै उनेंगी साढ़ी खु'ल्ली-खु'ल्ली आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदिआं न, तां काफर मोमिनें गी आखदे न (दस्सो हां) साढ़े दौनें फिरके बिच्चा केहड़ा फिरका दरजे दे लिहाज कनै बेहतर ते किट्ठे बौहने आहले मित्तरें दी द्रिस्टी कनै अच्छा ऐ ॥ 74 ॥

ते असें उंदे थमां पैहलके बड़े सारे जमाने दे लोकें गी हलाक कीते दा ऐ जेहके समानें दे लिहाज कनै ते जाहरी शान-शौकत दे लिहाज कनै उनें लोकें थमां अच्छे हे ॥ 75 ॥

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ۝

ثُمَّ لَنَبْنِئَنَّ أَعْمَالَهُمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ۝

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ۝

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ۝

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا وَرِيًّا ۝

1. अर्थात् ओह नम्रता पूर्वक दुआस करा करदे होडन।

2. कुरआन मजीद थमां पता लगदा ऐ जे नरक दो न। इक इस लोक दा दूआ परलोक दा। मोमिन इस संसार च गै नरक भोगी लैंदा ऐ अर्थात् इन्कार करने आहले लोक उनेंगी केई चाल्लो दे कस्ट ते दुख दिंदे न। दैवी दुख बी मोमिनें आस्तै नरकें बरोबर ऐ जियां के हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै बुखार गी बी मोमिन आस्तै इक चाल्ली दी नरकें दी अग ठरहाए (गलाए) दा ऐ। (फ़तहुलबयान भाग6 सफा 36)

तू आखी दे जे जेहका शख्स गुमराही च (पेदा) होऐ (खुदा-ए) रहमान उसी इक अरसे तक ढिल्ल दिंदा रौहदा ऐ। इत्थें तक जे जिसलै ऐसे लोकें दे सामनै ओह अजाब आई जाग जिस दा उंदे कनै बा'यदा कीता गेदा हा (यानी) जां संसारक अजाब जां (कौमी) पूरे तौर तबाही उस बेलै ओह सेही करी जाडन जे केहड़ा शख्स सम्मान दे लिहाजें बुरा ऐ ते दोस्तें दे लिहाजें कमजोर ऐ ॥ 76 ॥

ते अल्लाह जिनें हदायत पाई दी होग उनें लोकें गी हदायत च बधांदा जाग ते बाकी रौहने आहले नेक कर्म खुदा दी नजर च सारे बेहतर न। सिले दे लिहाजें बी ते अन्जाम दे लिहाजें बी ॥ 77 ॥

क्या तोह कदें उस शख्स दी हालत उप्पर गौर निं कीती जिसनै साढ़े नशानें दा इन्कार कीता ते आखेआ जे मिगी यकीनन मता सारा' माल ते मते-हारे पुत्तर दिते जाडन ॥ 78 ॥

क्या उसने गैब (दा हाल) सेही करी लैता ऐ जां (खुदा-ए) रहमान थमां कोई बा'यदा लेई लैता ऐ ॥ 79 ॥

ऐसा कदें बी नेई' होग। अस उसदे इस वचन गी सुरक्षत रखगे ते उसदे अजाब गी लम्मा करी देगे ॥ 80 ॥

ते जिस चीजा उप्पर ओह घमंड' करा करदा ऐ उस दे बारस अस बनी जागे ते ओह साढ़े कश इक्कला गै औंग ॥ 81 ॥

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ
الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا
يُوعَدُونَ إِنَّمَا الْعَذَابُ وَمَا السَّاعَةُ
فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ
جُنْدًا ۝

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى
وَالْبَقِيَّةُ الصَّالِحَاتُ حَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ
ثَوَابًا وَحَيْرٌ مَّرَدًّا ۝

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ
لَأُوتِينَ مَالًا مَّالًا وَوَلَدًا ۝

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا ۝

كَلَّا ۝ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ
مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

وَوَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

1. इस आयत च ईसाइयें दा जिकर ऐ जिंदा एह अकीदा ऐ जे हजरत मसीह दे औने परैंत मौत दा सिलसला खत्म होई जाग ते इसै दुनियां च ईसाई लोक अमर जीवन पाडन। आखो जेहका तरक्की उनेंगी हून हासल ऐ ओह क्यामत तक रौहग।
2. अर्थात् ईसाइयें दा एह मनना गलत ऐ, की जे जेकर ओह मरडन तां बी स'जा पाडन ते जेकर संसार च जीदे रौहडन तां बी अल्लाह उनेंगी दंड देने दा कोई नां कोई ढंग कड्डी लैग।
3. यानी उसी जिनें चीजें पर घमंड ऐ खुदा उंदा बारस होई जाग। यानी उंदे थमां खुसियै अपने प्यारे बंदें गी देई देग। इस च इस्लाम दी तरक्की बारे भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ।

ते उनें लोकेँ अल्लाह दे अलावा बड़े हारे उपास्य बनाई लेदे न, इस मेद कनै जे ओह इनें लोकेँ आस्तै इज्जत दा मूजब बनडन ॥ 82 ॥

ऐसा कदें बी नेई होग, ओह उपास्य इक दिन उंदी अबादतें दा इन्कार करी देडन। ते उंदे खलाफ खड़ोई जाडन ॥ 83 ॥ (रुकू 5/8)

क्या तुगी पता नेई जे असें शतानें गी छोड़ी रक्खे दा ऐ जे ओह काफरें गी उकसांदे रौहन ॥ 84 ॥

इस लेई तू उंदै खलाफ जल्दी च कोई कदम नेई चुक्क, असें उंदी तबाही दे दिन गिनी रक्खे दे न ॥ 85 ॥

जिस दिन अस संयमियें गी जींदा करियै (खुदा-ए) रहमान दे हजूर च किट्ठे करियै लेई जागे ॥ 86 ॥

ते मुजरमें गी हिकदे होई ज्हनम पासै लेई जागे ॥ 87 ॥

उस दिन कुसै गी शफ़ाअत (सफारश) दा अखत्यार नेई होग, सवाए उस दे जिसनै (खुदा-ए) रहमान थमां प्रण लेई रक्खे दा ऐ ॥ 88 ॥

ते एह (लोक) आखदे न जे (खुदा-ए) रहमान नै पुत्तर बनाई लेदा ऐ ॥ 89 ॥

(तू आखी दे) तुस इक बड़ी सख्त गल्ल करार करदे ओ ॥ 90 ॥

ममकन ऐ जे (थुआड़ी गल्ला कनै) गास फट्टियै डिग्गी पौन ते धरती टुकड़े-टुकड़े होई जा ते प्हाड़ चूरो-चूर होइयै (धरती पर) जाई पौन ॥ 91 ॥

इस आस्तै जे उनें लोकेँ (खुदा ए) रहमान दा पुत्तर करार दित्ते दा ऐ ॥ 92 ॥

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيُكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۗ

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۗ

الْمُتَرَاتِنَا أَرْسَلْنَا الشَّيْطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزَهُمْ آرَائِهِمْ

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًّا ۗ

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا ۗ

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۗ

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۗ

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ۗ

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۗ

أَنْ دَعَوْا الرَّحْمَنَ وَلَدًا ۗ

ते (खुदा ए) रहमान दी शान दे एह बिल्कुल खलाफ ऐ जे ओह कोई पुत्र बनाऽ ॥ 93 ॥

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۗ ﴿۹۳﴾

की जे हर इक जो गासैं ते धरती च ऐ ओह (खुदा-ए) रहमान दे हजूर च गुलाम दी सूरत च हाजर होने आहला ऐ ॥ 94 ॥

إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۗ ﴿۹۴﴾

(खुदा नै) उनेंगी घेरी रक्खे दा ऐ ते गिने दा ऐ ॥ 95 ॥

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۗ ﴿۹۵﴾

ते क्यामत आहलै रोज ओह सारे दे सारे कल्ले' (कल्ले) उस दी खिदमत च हाजर होइन ॥ 96 ॥

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ۗ ﴿۹۶﴾

यकीनन ओह लोक जो ईमान ल्याए न ते जिनें नेक कर्म कीते दे न (खुदा ए) रहमान उंदे आस्तै अथाह प्रेम पैदा करग^२ ॥ 97 ॥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۗ ﴿۹۷﴾

1. इस आयत थमां साबत होंदा ऐ जे इस च संसारक अजाबें दे अलावा आखरत दे अजाब दा बी जिकर ऐ। जिसी हर शख्स अपने कर्म मताबक भुगतग। हां जेकर कल्ले-कल्ले दा मतलब हर इक कौम होऐ तां फी एह आयत उस दुनियां दे अजाबें पर बी लागू होई सकदी ऐ।
2. बुद्द उस म्हब्बत गी आखदे न जो किल्ले आंगर दिलैं च गडोई दी होऐ। इस आस्तै इस आयत दे मैहने अरबी जवान दे लिहाजें इयां बनदे न जे मोमिनें दे दिलें च अल्लाह तआला अपना प्रेम किल्ले आंगर गड्डी देग। जां एह जे अपने दिल च मोमिनें दा प्रेम किल्ले आंगर गड्डी देग। जां एह जे मोमिनें दे दिलें च बनी नूह इन्सान दा प्रेम किल्ले आंगर गड्डी देग। ते इस दे नतीजे च बनी नूह इन्सान दे दिलैं च मुसलमानें दा प्रेम किल्ले आंगर गडोई जाग। इस करी इस दी मसाल रोम दी बिजें च मिलदी ऐ इक बारी जदू ईसाई लश्कर बड़ी तदाद च अगें बधेआ ते मुसलमानें समझेआ जे हून अस इंदा मकाबला नेई करी सकदे तां जो रपेआ मुसलमानें देश दी पहाजत आस्तै टैक्स दे तौरा पर बसूल कीते दा हा ओह सब देश दे लोकें गी बापस करी दिता इस दा असर ईसाइयें ते यहूदियें उप्पर इन्ना पेआ जे ओह मुसलमानें दे लश्कर गी रोंदे होई बिदा करन गे ते पादरी बी ते दूप लोक बी दुआऽ करदे जंदे हे जे खुदा मुसलमानें गी परतियै बापस आहनै ते यहूदी इन्ने मतासर हे ते ओह आखदे हे जे खुदा दी कसम अस अपनी जानां देई देगे मगर ईसाई लश्कर गी सैहरें च दाखल नेई होन देगे। फ़तहुल बयान सफा-143 प्रेम दी एह अमली नसीहत मसीह दी तालीम थमां किन्नी शानदार ऐ। मसीह नै ते सिर्फ जवानी आखेआ हा जे खुदा प्रेम ऐ मगर मुसलमानें अमली तौर साबत करी दिता जे खुदा प्रेम ऐ ते मसीह नै प्रेम दा लफज इस्तेमाल कीता ते कुरआन मजीद नै 'बुद्द' दा लफज इस्तेमाल कीता जो उस थमां मता शदीद ऐ ते प्रेम दे लफज थमां केई गुणा ज्यादा प्रेम पर निरभर करदा ऐ। की जे प्रेम दा अर्थ ऐ जे दिलैं च इक दाना फ़ट्टी आया। मगर 'बुद्द' दा अर्थ ऐ जे प्रेम इन्ना शदीद होई गेआ जे ओह किल्ले आंगर खुब्बी गेआ। इस आस्तै कुजा इंजील दी प्रेम बारै शिक्षा ते कुजा कुरआन मजीद दी प्रेम बारै शिक्षा। दौनें च जमीन-असमान दा फर्क ऐ।

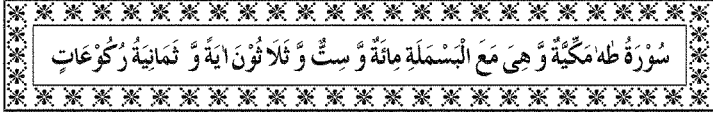
इस आस्तै असें ते इस (कुरआन) गी तेरी
जबान च असान करिये उतारेआ ऐ तां जे तूं
एहदे राहें संयमियें गी शुभ समाचार देऐं ते
एहदे राहें लड़ाकू कौम गी सोहगा करै ॥ 98 ॥

ते किन्नी गै उम्मतं (अर्थात् संप्रदाय) न जो
उंदे थमां पैहलें होई चुकी दियां न ते अस
उनेंगी हलाक करी चुके दे आं क्या तूं उंदे चा
कुसै गी बी कुसै इंदरी द्वारा मसूस करी सकना
ऐं जां उंदी भिनक सुनी सकना ऐं ॥ 99 ॥ ?
(रुकू 6/9)

فَأَمَّا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ
وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا ۝۹۸

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ ۖ
هَلْ نُحِيسُ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ
لَهُمْ رِكْزًا ۝۹۹

ooo

सूर : ताहा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ छिन्ती आयतां ते अट्ठ रकू न।

(मैं) अल्लाह दा नांs लेइयै जो बे-हद कर्म
करने आहला (ते) बार-बार रेहम करने आहला
ऐ (पढ़ना) ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे संपूर्ण शक्तियें आहले! महापुरश ॥ 2 ॥

طه ①

असें तेरे पर (एह) कुरआन इस आस्तै नाजल
नेई कीता जे तू दुखै च फसी जाएं ॥ 3 ॥

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ①

(एह ते) सिर्फ (खुदा थमां) डरने आहले
इन्सान आस्तै पथ-प्रदर्शन ते हदायत (आस्तै)
ऐ ॥ 4 ॥

إِلَّا تَذَكَّرَ لِمَنْ يَخْشَى ①

(कुरआन) ओहदे पासेआ तुआरेआ गेदा ऐ
जिसनै धरती ते उच्चे गासैं गी पैदा कीते दा
ऐ ॥ 5 ॥

تَنْزِيلًا مِّمَّنْ حَقَّقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ
الْعُلَى ①

(ओह) रहमान (ऐ जो) अर्श पर पक्के तौरा
पर कायम होई गेदा ऐ ॥ 6 ॥

الرَّحْمَنِ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ①

गासैं ते धरती च जो कुछ ऐ, ते ओह बी जो
इनें दौनें मझाटे ऐ उससै दा ऐ इसदे अलावा
(ओह बी) जो गिल्ली मिट्टी दे थल्लै ऐ ॥ 7 ॥

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ①

1. मूल शब्द 'ताहा' खंडाक्षरें चा नेई ऐ बल्के अरब देश दे बक्ख-बक्ख घरानें च इस शब्द दा अर्थ ऐ-संपूर्ण शक्तियें आहला पुरश। (फतहुल्बयान) संपूर्ण शक्तियें आहले व्यक्ति कनै इस पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे पुरशार्थ दे सारे गुण, बीरता, धीरता, दानशीलता ते पाप बिरती दा पूरा मकाबला करने आहला। इनें गुणें च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गै सारें शा बद्ध समर्थ न। अर्थात् इक सर्वश्रेष्ठ पुरश च जो-जो गुण होने लोइचदे न ओह सारे दे सारे तुं दे उतम रूप च मजूद हे।

ते जेकर तू उच्ची अवाज च बोल्लें (तां इस कनै कोई फर्क नेई पाँदा) की जे ओह गुप्त गल्लै गी बी जानदा ऐ ते जो भलेआं गुप्त होंदी ऐ (उसी बी जानदा ऐ) ॥ 8 ॥

وَأَنْتَ تَجْهَرُ بِأَنْتَقُولُ فَإِنَّهُ يُعَلِّمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ①

अल्लाह (ओह जात/हस्ती ऐ जे उस) दे सिवा कोई उपास्य नेई। ओहदे च नेकां सदगुण (सिफतां) न ॥ 9 ॥

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ①

ते (उस दे सबूत च अस आखने आं जे) क्या तेरे कश मूसा दी घटना पुज्जी ऐ (जां नेई) ॥ 10 ॥

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ①

(यानी) जिसलै उसनै इक अग्नि दिक्खी तां उसनै अपने घरै आहलें गी आखेआ (अपनी ज'गा) रुकी र'वो। मैं इक अग्नि' दिक्खी ऐ ममकन ऐ जे अऊं उर्थें जाइयै उस अग्नि चा कोई अंगारा² थुआड़े आस्तै बी लेई आमां जां अग्नि पर (अपने आस्तै कोई रुहानी) हदायत हासल करां ॥ 11 ॥

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدٍ عَلَى النَّارِ هُدًى ①

फी जिसलै ओह उस (अग्नि) कश पुज्जेआ तां उसी अवाज³ दिती गई जे हे मूसा! ॥ 12 ॥

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَمُوسَى ①

अऊं तेरा रब्ब आं, इस आस्तै तू अपनी दमैं जुत्तियां⁴ तुआरी दे, की जे तू उस पाक वादी 'तुवा' च ऐं ॥ 13 ॥

إِنِّي أَنَارُ بَيْتِكَ فَاحْذَرْ نَعْلَيْكَ ② بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ①

1. लपज 'इक अग्नि' थमां पता लगदा ऐ जे हजरत मूसा आपूं बी उसी कश्रफ समझदे हे। की जे जेकर ओह आम अग्नि होंदी तां ओह 'इक अग्नि' नेई आखदे बल्के अग्नि आखदे ते सचाई एह ऐ जे उनेंगी इक ज्योति लब्धी ही जो अग्नि दी शकली च ही। हजरत मूसा मसूस करदे हे जे जो कुछ नजरी आया ऐ ओह खुदा तआला दा इक करिश्मा ऐ। तां गै उनें रिश्तेदारें गी गलाया जे मैं इक अग्नि दिक्खी ऐ।
2. की जे ओह नजारा अग्नि दी शकली च हा इस आस्तै उसदे बारें च सारे शब्द रूपक ब'नियै बोल्ले गे हे यानी जेकर एह करिश्मा कुसै खास शब्द आस्तै ऐ तां अऊं अपने आस्तै हदायत हासल करड ते जेकर एह ज्योति कौम आस्तै ऐ तां अऊं थुआड़े आस्तै रोशनी ते हदायत ते तालीम (शिक्षा) दे साधन लेई औड जेहदे शा तुस फायदा लेई सकगे ओ।
3. इस दा एह मतलब नेई जे अग्नि च अल्लाह हा, बल्के मतलब एह ऐ जे अग्नि दा नजारा दस्सने आहला अल्लाह हा।
4. जुत्तियें दा मतलब संसारक ब्यहार ऐ। संसारक ब्यहार रिश्ते-नातें दे करिये बी होदे न ते जाति दे कारण होंदे न। इस आस्तै सर्वध द'ऊं चाल्लों दे होंदे न जिनेंगी दमैं जुत्तियां शब्द बरातिये दस्सेआ गेदा ऐ।

ते मैं तुगी (अपने आस्तै) चुनी लैता ऐ। इस आस्तै तेरे पासै जो वह्नी कीती जंदी ऐ उस गी तूं सुन (ते ओहदे पर अमल कर) ॥ 14 ॥

अऊं यकीनन अल्लाह आं, मेरे सिवा कोई उपास्य नेई। इस लेई तूं मेरी गै अबादत कर, ते मेरी याद आस्तै नमाज् कायम कर ॥ 15 ॥

क्यामत यकीनन औने आहली ऐ। ममकन ऐ जे अऊं उसी जाहर करी देआं, तां जे हर इक जीवै गी ओहदे अपने कर्म मताबक सिला दिता जा ॥ 16 ॥

इस आस्तै जो (शख्स) क्यामत पर ईमान नेई रखदा ओह अपनी इच्छाएं दे मगर चलदा ऐ तुगी क्यामत पर ईमान आहनने थमां रोकी नेई देऐ, जिसदे नतीजे च तूं हलाक होई जाएं ॥ 17 ॥

ते (असैं उस बेलै मूसा गी आखेआ जे) हे मूसा! एह तेरे सज्जे हत्थै च केह ऐ? ॥ 18 ॥

(उसनै) आखेआ एह मेरा सोटा ऐ, अऊं एहदा सहारा लैनां ते एहदे कनै अपनी बक्करियें आस्तै (बूहटें दे) पत्तर झाड़ना ते इसदे अलावा बी एहदे च मेरे लेई फायदे (छप्पे दे) न ॥ 19 ॥

उस पर उस (खुदा) नै फरमाया, हे मूसा! इस सोटे गी धरती पर सुट्टी दे ॥ 20 ॥

इस पर उसनै उसी धरती उप्पर सुट्टी दिता। जिस दे बा'द उसनै अचानक दिक्खेआ जे ओह सप्प ऐ ते दौड़ा करदा ऐ ॥ 21 ॥

इस पर (अल्लाह नै) फरमाया, इसी पकड़ी लै ते डर नेई। अस इसी फी इसदी पैहली हालती च लेई औने आं ॥ 22 ॥

وَإِنَّا أَخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ۝

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي ۝ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۝

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا سَعَىٰ ۝

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبِعْ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ۝

وَمَا تَلِكَ يَمِينُكَ يُمُوسَىٰ ۝

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ ۝

قَالَ أَلْقِهَا يُمُوسَىٰ ۝

فَالْقَمْهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ۝

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْفَظْهَا سَعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ۝

ते अपने हथै गी कच्छी हेठ दबाई लै। जिसलै उसी कदगा तां ओह सफेद होग मगर बगैर कुसै रोगै¹ दे, एह इक होर नशान होग ॥ 23 ॥

(ते अस एह इस आसतै करगे) तां जे उस दे नतीजे च अस तुगी अपने बड्डे-बड्डे नशान दसगे ॥ 24 ॥

तू फिरऔन पासै जा, की जे उसनै उददंडता दा ब्यहार अखत्यार कीते दा ऐ ॥ 25 ॥ (रुकू 1/10)

(इस पर मूसा नै) आखेआ, हे मेरे रब्व! मेरा सीना खोहली दे ॥ 26 ॥

ते जेहकी जिम्मेदारी मेरे उप्पर पाई गई ऐ उसी पूरा करना मेरे आसतै असान करी दे ॥ 27 ॥

ते जेकर मेरी जबान उप्पर कोई गंठ होऐ तां उसी बी खोहली दे ॥ 28 ॥

(इत्थे तक जे) लोक मेरी गल्ल असान्नी कन्नै समझन लगी पौन ॥ 29 ॥

ते मेरे परिवार बिच्चा मेरा इक नायब (मदादी) बनाऽ ॥ 30 ॥

(यानी) हारून गी जो मेरा भ्राऽ ऐ ॥ 31 ॥

ओहदे राहें मेरी ताकत गी मजबूत कर ॥ 32 ॥

ते उसी मेरे कम्मै च शरीक कर ॥ 33 ॥

तां जे अस दमै ज्यादा शा ज्यादा तेरी स्तुति करचै ॥ 34 ॥

وَأَضْمُمُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجُ بَيَّضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ آيَةً أُخْرَى ۝

لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ۝

إِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

ع ١٠

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۝

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ۝

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ۝

يَفْقَهُوا قَوْلِي ۝

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ۝

هُرُونَ أَخِي ۝

اشْدُدْ يَدِي وَأَزِدْ لِي

وَأَشْرِكْ فِي أَمْرِي ۝

كُنِّي سَبِّحَكَ كَثِيرًا ۝

1. हजरत मूसा दी कताब तौरात ने एह जुलम कीते दा ऐ जे हथ्य सफेद होने दा कारण कोढ़ दस्से दा ऐ (दिकखो बाइबिल बाब 4 आयत 6) पर कुरआन मजीद जो हजरत इस्माईल दी संतान दे इक महापुरश उप्पर उतारेआ गेदा ऐ, ओह हजरत मूसा पर लाए गेदे इस अलजाम गी दूर करदा ऐ ते दसदा ऐ जे हथ्य सफेद ते कड्डेआ हा, पर उसदा सफेद होना कुसै रोगै कारण नथा।

ते ज्यादा शा ज्यादा तुगी याद करचै ॥ 35 ॥

तू असेंगी खूब दिक्खा करना ऐं ॥ 36 ॥

(अल्लाह नै) फरमाया, हे मूसा! जे किश तोह मंगेआ, तुगी दिता गेआ ऐ ॥ 37 ॥

ते अस (इस शा पैहलें) इक बारीं होर बी तेरे उप्पर रहान करी चुके दे आं ॥ 38 ॥

जिसलै असें तेरी मां उप्पर वह्नी राहें सब किश उतारी' दिता जो (ऐसे मौकै) उतारना जरूरी हा ॥ 39 ॥

(जिसदी तफसील एह ऐ) जे इस (मूसा) गी ताबूत च रक्खी दे फी उस (ताबूत) गी दरेआ च रोहड़ी दे। फी (उस दे बा'द इयां होऐ जे) दरेआ साढ़े हुकम कनै उस (ताबूत) गी कंढे तक पुजाई देऐ (तां जे) उसगी ओह शख्स लेई जा जो मेरा बी ते उस (मूसा) दा बी दुश्मन ऐ ते तेरे पर मैं अपने पासेआ प्रेम नाजल कीता (यानी तेरे आस्तै लोकें दे दिलें च प्रेम पैदा कीता) ते उसदा नतीजा एह होआ जे तू साढ़ी अक्खीं सामने पलेआ? ऐं ॥ 40 ॥

(एह उस बेलै होआ) जिसलै तेरी भैन (कनै-कनै) चलदी जंदी ही ते आखदी जंदी ही जे हे लोको! क्या अ'ऊं तुसेंगी उस जनानी दा पता दस्सां जो इसी पाली लैग ते इस चाल्ली

وَنذُرَكَ كَثِيرًا ۝

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ۝
قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ۝

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ۝

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤَخِّي ۝

أَنِ اقْدِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ
فَلْيَلْقَاهُ أَلِيمًا ۝
يَا حَذُوهُ عَدُوِّي
وَعَدُوُّ لَهُ ۝
وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي
وَلتَضَعْ عَلَىٰ عَيْنِي ۝

إِذ تَمْشِي أَحْتَكِ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ ۝
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمَمِكَ

1. यूरोप दे किश विद्वान एह इतराज करदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै बाइबिल दियां गल्लां मदीनें जाने दे बा'द यहूदियें थमां सुनियें कुर'आन च लिखी दियां न। असल च हजरत ईसा दे हालात सूर: मर्यम च आए न ते हजरत मूसा दे सूर: ताहा च। एह दमै सूरतां इस्लाम दे शुरुआती काल दियां न। (बुखारी शरीफ) इस आस्तै एह इतराज ठीक नेई ऐ जे मदीने दे यहूदियें थमां सुनियें तसें एह हालात ब्यान कीते। बल्के यहूदियें कनै मिलने थमां बड़ी पैहलें अल्लाह नै तुसेंगी इनें सारे हालातें थमां बा-खबर करी दिता हा।
2. यानी साढ़ी नगरानी च! (दिक्खो अकरब)

असैं तुगी तेरी मां पासै लौटाई दिता, तां जे उस दियां अक्खीं ठंडियां होई जान ते ओह गम नेई करै। ते (हे मूसा!) तोह इक आदमी गी कतल करी दिता हा। फी असैं तुगी उस गम थमां नजात (मुक्ति) बख्शी ते असैं तुगी होर केई इम्तिहान्नें च पाइयै चंगी चाल्ली अजमाया जिसदे बा 'द तूं केई साल मद्यन दे लोकें च रेहा। फी हे मूसा! (बल्लें-बल्लें) तूं उस आयु तक पुज्जी गेआ जो साढ़ा कम्म करने दे काबल होंदी ऐ ॥ 41 ॥

ते मै तुगी अपने आस्तै (रुहानी तरक्की दिंदे-दिंदे) त्यार कीता ॥ 42 ॥

(इस लेई जिसलै तूं उस आयु तक पुज्जी गेआ तां मै तुगी आखेआ जे) तूं ते तेरा भ्राऽ मेरे नशान लेइयै जाओ ते मिगी याद करने च कोई कुताही नेई करयो ॥ 43 ॥

तुस दमैं फिरऔन कश जाओ, की जे उसनै उददंडता अखत्यार करी लैती दी ऐ ॥ 44 ॥

ते तुस दमैं उस कन्नै लहीमगी कन्नै गल्ल-बात करो, ममकन ऐ जे ओह समझी जा जां (साढ़े शा) डरन लगै ॥ 45 ॥

दौनैं अरज कीती, हे साढ़े रब्ब! अस डरने आं जे ओह साढ़े उप्पर ज्यादती नेई करै जां साढ़े उप्पर हद्दा बाहरी सखती नेई करै ॥ 46 ॥

(अल्लाह नै) फरमाया तुस दमैं बिल्कुल नेई डरो, अरुं थुआड़ै कन्नै आं (थुआड़ियां प्रार्थनां बी) सुनना ते (थुआड़ी हालत बी) दिक्खना ॥ 47 ॥

इस लेई दमैं उस कश चली जाओ ते उसी आखो अस दमैं तेरे रब्ब दे रसूल आं! इस

كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۗ وَقَتَلْتَ
نَفْسًا فَرَجَّيْنَاكَ مِنَ الْعَمْرِ وَقَتَلْتَ
فُتُونًا ۗ فَلَمِثْتَ سَيْنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۗ
ثُمَّ رَجَّيْتَهُ عَلَىٰ قَدَرٍ يُّمُوسَىٰ ۝

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ۝

إِذْ هَبَّ آنتَ وَأَخُوكَ بِالْبُقِيِّ وَلَا نَبِيًّا
فِي ذِكْرِي ۝

إِذْ هَبَّ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ
أَوْ يَخْشَىٰ ۝

قَالَ رَبِّ إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا
أَوْ أَنْ يَطَّغَىٰ ۝

قَالَ لَا تَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ
وَأَرَىٰ ۝

فَأْتِيَهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ

लेई साढ़े कनै बनी इस्राईल गी भेजी देऐ ते उनेंगी कश्ट नेई देऐ। अस तेरे कश तेरे रब्ब पासेआ इक बड्डा नशान लेइथै आए आं ते (तुगी दस्सने आं जे) जो (शख्स साढ़ी आंहदी दी) हदायत दे पिच्छे चलग (खुदा पासेआ) ओहदे उप्पर सलामती नाजल होग ॥ 48 ॥

साढ़े उप्पर एह वह्नी नाजल कीती गोदी ऐ जे जो कोई (खुदा दे नशान गी) झूठा आखग ते पिट्ट फेरी लैग, ओहदे उप्पर अजाब नाजल होग ॥ 49 ॥

इस पर (फिरऔन नै) आखेआ, हे मूसा! थुआड़ा दौनै दा रब्ब कु'न ऐ? ॥ 50 ॥

(मूसा नै) आखेआ, साढ़ा रब्ब ओह ऐ जिसनै हर चीजै गी (उसदी जरूरत दे मताबक) अंग प्रदान कीते दे न ते फी उनें अंगें थमां कम्म लैने दा तरीका सखाए दा ऐ ॥ 51 ॥

(फिरऔन नै) आखेआ! (अगर एह गल्ल ऐ) तां पैहले लोकें दी केह हालत ही (यानी ओह ते इनें गल्लें गी नथे मनदे) उंदे कनै केह सलूक होग? ॥ 52 ॥

(मूसा नै आखेआ) उनें लोकें दा इलम ते मेरे रब्ब गी ऐ (उनें सारे दियां परिस्थितियां ओहदी) कताब च सुरक्षत न। मेरा रब्ब नां ते भटकदा ऐ, नां गै भुलदा ऐ ॥ 53 ॥

(ऊऐ ऐ) जिसनै इस धरती गी थुआड़े आस्तै फर्श दे रूपै च बनाया ऐ ते थुआड़े आस्तै इस च रस्ते बी बनाए दे न ते गासै थमां पानी तुओरेआ ऐ, फी (तू उनेंगी एह बी आख जे) असें उस पानी राहें केई चाल्ली दियें वनस्पतियें दे जोड़े पैदा कीते दे न ॥ 54 ॥

مَعَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ وَلَا تُعَذِّبُهُمْ ۗ
فَدَجِّنْكَ بِأَيِّ مَن رَّبِّكَ ۗ وَالسَّلَامُ عَلٰى
مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ۝

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ
مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلٰى ۝

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمْ يَا مُوسٰى ۝

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ
تَمَّ هٰدِي ۝

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولٰى ۝

قَالَ عِلْمَهَا عِنْدَ رَبِّى فِى كِتٰبٍ
لَّا يَصِلُ رِبِّى وَلَا يَنْسِ ۝

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَأَسْلٰكًا
لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْ ثَبٰتٍ سَبْتِى ۝

इस आस्तै तुस बी खाओ ते अपने चौखरें गी बी चारो। एह्दे च समझदारी आहलें आस्तै केई नशान न ॥ 55 ॥ (रुकू 2/11)

असैं तुगी इस धरती चा पैदा कीते दा ऐ ते इस्सै च तुगी बापस परताई देगे ते इस्सै चा तुगी दूई बारी कढगे ॥ 56 ॥

ते असैं उस (फ़िरऔन) गी अपने हर चाल्ली दे नशान दस्से, पर ओह फी बी झुठेरने दा हठ करदा रेहा ते इन्कार गै करदा रेहा ॥ 57 ॥

ते आखन लगा (हे मूसा!) क्या तूं साढ़े कश इस आस्तै आया ऐं जे तूं अपनी जादुई चमत्कारी गल्लें राहें असेंगी साढ़ी धरती थमां कड्ढी देऐं ॥ 58 ॥

(जेकर एह गल्ल ऐ) तां अस बी तेरे मकाबले च ऊऐ नेहा करिश्मा/ जादू करो। इस लेई तूं साढ़े बशकार ते अपने बशकार इक (समां ते) थाहर नियुक्त कर, नां अस उस थमां पिच्छें हटचै, नां तूं हटैं ओह (इक ऐसा) मकान (होऐ जो) साढ़े ते तेरे बशकार इक-बराबर होऐ ॥ 59 ॥

(इस पर मूसा नै) आखेआ! जे शुआड़े (साढ़े) किट्ठे होने दा दिन (शुआड़ी) ईद दा दिन होऐ ते जरा हारा सूरज चढ़ने उप्पर लोकें गी ज'मा कीता जा ॥ 60 ॥

इस पर फ़िरऔन पिट्ठ मोड़ियै उठी गेआ ते जो उपाऽ उस थमां ममकन होई सकदे हे उसनै कीते ते फी (मूसा पासै) परतोआ ॥ 61 ॥

(उस लै) मूसा नै उनेंगी गलाया,हे लोको! शुआड़ा निश्ट पटोऐ, अल्लाह उप्पर झूठ नेई थोपो ऐसा नेई होऐ जे ओह तुसैं गी अज्ञाब

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

وَلَقَدْ آرَبْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

قَالَ أَجِئْتَنَا بِسِحْرٍ مِّنْ أَرْضِنَا
بِسِحْرِكَ يَمُوسَى ۝

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا ۙ لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا
أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

قَالَ مَوْعِدَكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ
النَّاسُ صُحًى ۝

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۝

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۝

राहें पीह सुट्टै, ते जो कोई (खुदा पर) झूठ
घड़दा ऐ ओह नकाम होई जंदा ऐ ॥ 62 ॥

एह सुनियै (फ़िरऔन ते उसदे साथी) आपस
च लड़न लगे ते गुप्त मनसूबे बनान लगे
॥ 63 ॥

(ते) उनें गलाया जे एह दमें (मूसा ते हारून)
ते किश बी नेई सिर्फ जादुगर न, (जो) एह
चांहदे न तुसेंगी थुआड़ी धरती परा अपने जादू
दे जोरें कड़ढी लान ते थुआड़े श्रेष्ठ धर्म गी
तबाह करी देन ॥ 64 ॥

इस आस्तै चाही दा ऐ जे तुस बी अपने उपाऽ
सोची लैओ। फ़ी सारे दे सारे इक जल्थे दे
रूपै च आओ ते जो (शख्स) अज्ज जीतग
ओह जरूर सफलता हासल करग ॥ 65 ॥

(इस पर उनें लोके जिनेंगी मूसा दे मकाबले
आस्तै फ़िरऔन नै सद्दे दा हा) गलाया जे
हे मूसा! जां तू (अपना उपाऽ) सुट्ट (यानी
जाह्र कर) जां अस तेरे थमां पैहलें सुट्टे
॥ 66 ॥

(उसलै मूसा नै) गलाया (बेहतर एह ऐ) जे
तुस (अपना उपाऽ) सुट्टो (यानी जाह्र करो)
इस आस्तै (उनें जेहके उपाऽ कीते) ओहदे
नतीजे च उंदी रस्सियां ते उंदे सोटे मूसा गी
(उंदे माया-जाल कारण) इयां लब्धन लगे
आखो जे ओह दौड़ा करदे होन ॥ 67 ॥

ते मूसा अंदरो-अंदर डरी जन गेआ ॥ 68 ॥

(उसलै) असें वही कीती (हे मूसा!) डर नेई,
की जे तू गै गालब औगा ॥ 69 ॥

ते जो कुछ तेरे सज्जे हल्थे च ऐ उसगी धरती
पर सुट्टी दे। जे किश उनें कीते दा ऐ उस

وَقَدْ حَابَّ مِنَ افْتَرَى ⑤

فَتَنَّا زَعْوًا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا
التَّجْوَى ⑥

قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ
يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا
وَيَذْهَبَا بِبَطْرِ يِقْتِكُمُ الْمُلَى ⑦

فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّوَصَفَّا ⑧
وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى ⑨

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا
أَنْ نُّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ⑩

قَالَ بَلْ أُنْفُوا ⑪ فَإِذَا جِبَاهُهُمْ
وَعَصِيئُهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ
أَنَّهُاتَّسَلَى ⑫

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى ⑬

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ⑭

وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا

सारे गी ओह नींगली जाग (यानी उसदा भांडा फोड़ी देग) उनें जे किश कीते दा ऐ ओह ते छल-कपट करने आहले लोकें दा छल ऐ ते कपटी जिस पासेआ बी औग (खुदा दे मकाबले च) कामयाब नेई होई सकदा ॥ 70 ॥

इस लेई (जिसलै मूसा दे सोटा सुट्टने दे बा'द फ़िरऔन द्वारा सद्दे गेदे) चालबाज (अपनी कमजोरी समझी गे तां ओह अपने जमीर दी अवाज थमां) सजदे च डिग्गी पे ते आखन लगे अस हारून ते मूसा दे रब्ब पर ईमान ल्यौने आं ॥ 71 ॥

(इस पर फ़िरऔन नै) आखेआ, क्या तुस मेरे हुकम थमां पैहलें गै उस पर ईमान आहनदे ओ (पता लगगी गेआ ऐ जे) ओह थुआड़ा सरदार ऐ जिसनै तुसेंगी एह चलाकियां सखाई दियां न। इस लेई (इस छल-कपट दे सिले च) अऊं थुआड़े हत्थ-पैर (अपनी) खलाफबरजी दी ब'जा करी कट्टी देड ते (अऊं तुसेंगी) खजूर दे तने कनै ब'निनयै सलीब पर लटकाई देग्गा ते तुसेंगी पता लगगी जाग जे साढ़े चा कु'न ज्यादा सख्त ते चिरे तक रौहने आहला अजाब देई सकदा ऐ ॥ 72 ॥

इस पर उनें (यानी जादूगिरें जां फ़िरऔन दे पैहले साथियें) गलाया, अस तुगी उनें नशानें पर प्रधानता नेई देई सकदे जो (खुदा पासेआ) साढ़े कश आए न ते नां उस (खुदा) पर जिसनै असेंगी पैदा कीता। इस लेई जो तेरा बस चली सकदा ऐ चलाई लै तूं सिर्फ इस दुनियां दी जिंदगी गी खत्म करी सकना ऐ ॥ 73 ॥

अस (हून) अपने रब्ब पर ईमान आहनी चुके दे आं तां जे ओह साढ़े गुनाहें गी माफ करी

صَعَوْا ۗ إِنَّمَا صَعَوْا كَيْدَ سِحْرِ ۗ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَجْدًا قَالُوا أَمَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ۝

قَالَ امْتِعْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ ۗ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۗ فَلَا قِطْعَانَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَتِكُمْ فِي جُدُوعِ النَّحْلِ ۗ وَتَعَلَّمْنَ آيِنًا أَشَدَّ عَذَابًا وَأَبْيَى ۝

قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ ۗ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

إِنَّا أَمَّا بِرَبِّنَا لَيَعْفِرُنَا خَطِيئَتَنَا وَمَا

देते ते उस धोखेबाजी (दे मकाबले) गी बी माफ करी देते जेहदे आस्तै तोह असेंगी मजबूर कीता हा ते अल्लाह सारे शा बेहतर ऐ ते सारे शा ज्यादा कायम रौहने आहला ऐ ॥ 74 ॥

सचाई एह ऐ जे जो कोई शख्स अपने रब्ब दे सामने मुजरम दी हैसियत च हाजर होंदा ऐ, उसी यकीनन ज्हन्नम मिलदा ऐ नां ओह ओहदे च मरदा ऐ नां जींदा रौहदा ऐ ॥ 75 ॥

ते जो शख्स मोमिन होने दी हालत च जिसलै जे ओह कनै-कनै नेक कर्म बी करदा होग उस (खुदा) कश औंग तां ऐसा हर शख्स उत्तम स्थान पाग ॥ 76 ॥

(ओह स्थान) म्हेशां रौहने आहले बाग (होडन) जिंदे ख'ल्ल नैहरां बगदियां होडन (ते) ओह उंदे च चिरे तगर रौहडन ते एह उस (शख्स) दा मनासब बदला ऐ जो पबित्तरता अखत्यार करदा ऐ ॥ 77 ॥ (रुकू 3/12)

ते असें मूसा गी वही कीती ही जे मेरे बंदे (यानी अपनी कौम) गी रातीं दे न्हरे च कडिडयै लेई जा, फी उनेंगी समुंदर च इक रस्ता दस्स जो खुशक होऐ नां तुगी एह डर होग जे कोई (शख्स) आइयै पिच्छुआं पकड़ी लै ते नां तुस (समुंदर दी तबाही थमां) डरगे ओ (इस पर मूसा अपनी कौम गी लेइयै समुंदरें पासै गे) ॥ 78 ॥

ते फिरऔन अपने लशकर लेइयै उंदे पिच्छे-पिच्छे चलेआ ते समुंदर ने उसगी ते उसदे साथिये गी बिल्कुल खट्टी लैता ॥ 79 ॥

ते फिरऔन नै अपनी कौम गी गुमराह कीता ते हदायत दा तरीका नेई दस्सेआ ॥ 80 ॥

أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

جَبَّتْ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ۝

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا تَحْشَى ۝

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ۝

وَأَصْلَ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَاهِدَى ۝

हे बनी इस्राईल! अस तुगी तेरे दुश्मनें शा छुटकारा दुआई चुके दे आं ते इस्पदे बा'द अस तेरे कन्नें तूर पर्वत दे सज्जे पासैं मकाबले पर इक बा'यदा' करी चुके दे आं ते असें तेरे उप्पर तुरंजबीन ते बटेर बी उतारे हे (तां जे तेरे आस्तै खुराक मुहैया करन) ॥ 81 ॥

(ते आखेआ हा जे) जो कुछ असें तुसेंगी दिते दा ऐ ओहदे चा पवित्र चीजां खाओ। ते उस (रिशक) दे बारे च अत्याचार थमां कम्म नेई लैना, तां जे ऐसा नेई होऐ जे तुंदे उप्पर मेरा प्रकोप उतरै ते जेहदे पर मेरा प्रकोप उतरदा ऐ। ओह (उच्चे दरजे थमां) गिरी जंदा ऐ ॥ 82 ॥

ते जेहका आदमी तोबा करै ते ईमान ल्यावै ते उसदे मताबक मनासब कर्म (बी) करै ते हदायत पाई जा तां अ'ऊं उसदे (बड्डे थमां बड्डे) गुनाह माफ करी दिन्ना होन्ना ॥ 83 ॥

ते (असें आखेआ) हे मूसा! तुस अपनी जाति दे लोकें गी छोड़ियै केहदे आस्तै तौले-तौले आई गे ओ? ॥ 84 ॥

(मूसा नै परते च) आखेआ जे ओह (लोक) पिच्छे-पिच्छे आवा दे न ते हे मेरे रब्ब! अ'ऊं तेरे कश इस आस्तै तौले आयां तां जे तूं (मेरे इस कम्मा पर) खुश होई जाएं ॥ 85 ॥

يَبْنِيٰٓ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اُنْجِيْكُمْ مِّنْ عَذُوْبِكُمْ وَاَوْعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلْوٰى ۝

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْعُوْا فِيْهِ فَيَجِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۗ وَمَنْ يَّجِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ هَوٰى ۝

وَاِنِّيْ لَعَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَاَمِنَ وَعَمِلَ صٰلِحًا نَّهْتٰى ۝

وَمَا اَعْبَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوْسٰى ۝

قَالَ هُمْ اَوْلَآءِ عَلٰى اَنْرٰى وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ۝

1. मुकाबले पर अल्लाह दा बा'यदा एह हा जे जेकर इस्राईल दी संतान अपनी कताब तौरात पर आचरण करदी रौहग तां अल्लाह उनेंगी बरकत देग पर इस्राईल दी संतान दे दूप भाग ईसाइयें उनें आदेशें चा 'सब्त' अर्थात् शनिवार गी छोड़ी दिता जियां के आपूं ईसाई विद्वान इसी मनदे न। ईसाइयें इक रूमी राजा दे आखने पर शनिवार गी जो 'सब्त' दा दिन हा बदलियै ऐतवार दे दिनें गी "सब्त" दा दिन घोशत कीता। दूप पासे यहूदियें इस चाल्ती प्रतिज्ञा भंग कीती जे अज़रा नबी गी खुदा बनाई लैता, फी सधारण जनता ते अलगग रेही बार-बार हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी हत्या करने दे प्रयत्न कीते गे, हालांकि थुआड़े औने दा बा'यदा तौरात च हा। तुंदे शा पैहलें हज़रत मसीह दी हत्या करने दे प्रयास बी कीते गे हे।

(इस पर खुदा नै) आखेआ, असें तेरी कौम गी तेरे बा'द इक अजमैश च पाई दिता ऐ ते सामिरी नै उनेंगी गुमराह करी दिता ऐ ॥ 86 ॥

इस पर मूसा अपनी कौम पासे गुस्से कनै भरे दे उदास-उदास परतोई आए (ते अपनी कौम गी) आखेआ, हे मेरी कौम! क्या थुआड़े रब्ब नै थुआड़े कनै इक अच्छा बा'यदा नथा कीता क्या उस बा'यदे दे पूरा होने च कोई देर होई गेई ही जां तुस चांहदे हे जे थुआड़े उप्पर थुआड़े रब्ब पासेआ कोई प्रकोप नाजल होऐ, सो तुसें मेरे बा'यदे गी रद्द करी दिता ॥ 87 ॥

उनें आखेआ असें तेरे बा'यदे गी अपनी मरजी कनै रद्द नेई कीता बल्के फिरऔन दी कौम दे गैहनें दा जेहका बोझ साढ़े उप्पर लददी दिता गोआ हा। उसगी असें सुट्टी दिता ते इस्से चाल्ली सामिरी नै बी उसगी सुट्टी दिता ॥ 88 ॥

फी उसनै उंदे आस्तै (यानी साढ़े आस्तै) इक बच्छे दा पुतला त्यार कीता हा, जेहदे चा इक निरर्थक अवाज' निकलदी ही फी (उसनै ते ओहदे साथियेँ) आखेआ जे एह थुआड़ा बी ते मूसा दा बी खुदा ऐ ते ओह इसी भुल्ली (पिच्छेँ छुड़ी) गोआ ऐ ॥ 89 ॥

(बे-शक्क सामिरी ते उसदे साथियेँ ऐसा कीता) मगर क्या ओह आपूँ नेई दिखदे हे जे ओह बच्छा उंदी कुसै गल्लै दा जवाब नथा दिंदा ते नां उनेंगी कोई नुक्सान पुजाई सकदा ऐ ते नां फायदा पुजाई सकदा ऐ ॥ 90 ॥ (सूकू 4/13)

طه ٢٠

قال الم ١٦

قَالَ فَإِنَّا قَدْ قَتَلْنَا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ
وَأَصْلَهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٦﴾

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ
أَسْفَاءً قَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَحْدِكُمْ رَبُّكُمْ
وَعَدَا حَسَنًا أَقْطَالَ عَلَيْكُمْ الْعَهْدُ أَمْ
أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٧﴾

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا
وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِّنْ زِينَةِ الْقَوْمِ
فَقَدَفْنَا فَكَذَلِكَ أَلْفَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٨﴾

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ
فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى
فَنَسِيَ ﴿٨٩﴾

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا
وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٩٠﴾

ते हारून नै (मूसा दे बापस औने शा बी) पैहलें उनेंगी आखी दिते दा हा जे मेरी कौम! तुसें गी इस (बच्छे) राहें अजमाइश च पाया गेआ ऐ ते थुआड़ा रब्ब ते रहमान (खुदा) ऐ। इस लेई मेरा अनुसरण करो ते मेरे हुकम गी मनो (ते शिर्क नेई करो) ॥ 91 ॥

(मगर उस जिद्दी कौम नै) आखेआ, जिच्चर मूसा साहै पासै बापस नेई आवै अस बराबर इस दी पूजा च लगे रौहगे आं ॥ 92 ॥

(जिसलै मूसा बापस आए तां उनें हारून गी) आखेआ हे हारून! जिसलै तोह अपनी कौम गी गुमराह होंदे दिक्खेआ हा तां तुगी कुस नै म'ना कीता हा? ॥ 93 ॥

जे तू मेरे पद-चि'नें पर नेई चलें? क्या तोह मेरे हुकम दी ना-फरमानी कीती? ॥ 94 ॥

(हारून नै) आखेआ, हे मेरी मां दे पुत्तर! नां मेरी दाढ़ी (दे बाल) पकड़ ते नां मेरे सिरे दे बाल/सराल (पकड़) अऊं ते इस गल्ला थमां डरी गेदा हा जे तू एह निं आखें जे तोह बनी इस्राईल कनै फुट्ट पाई दित्ती ऐ ते मेरी गल्ला दा ख्याल नेई रक्खेआ (जे कौम च संगठन र'वै) ॥ 95 ॥

(इस पर मूसा सामिरी कनै मुखातब होए ते) गलाया हे सामिरी! तेरा केह मामला ऐ? ॥ 96 ॥

उसने आखेआ, मैं ओह किश दिक्खेआ जो इनें लोकें नथा दिक्खे दा ते मैं उस रसूल (यानी मूसा) दियें गल्लें चा किश अपनाई लैतियां (ते किश नेई अपनाइयां) फी (जिसलै वक्त आया तां) मैं इनें (अपनाई दियें गल्लें) गी बी छोड़ी दिता ते मेरे अंतस नै इयै चीज मिगी अच्छी करियै दस्सी ही ॥ 97 ॥

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هُرُونُ مِنْ قَبْلِ يَقَوْمٍ
إِنَّمَا أَقْتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ
فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ①

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى
يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ②

قَالَ يَهُرُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا ③

أَلَا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ④

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا
بِرَأْسِي ⑤ إِنَّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ
بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ⑥

قَالَ فَمَا حَتْبَكَ يَسَامِرِي ⑦

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ
قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا
وَكَذَلِكَ سَوَّلْتُ لِي نَفْسِي ⑧

(मूसा नै) आखेआ, अच्छा तूं जा, तेरी इस दुनियां च इथै स'जा ऐ जे तूं इस (दुनियां) च हर इक गी ए आखदा र'मै जे (मिगी) छूहो नेई (यानी मिगी मूसा नै गंदा करार देई दित्ते दा ऐ) ते (मूसा नै सामिरी गी एह बी आखेआ जे) तेरे आस्तै इक समां निश्चत ऐ (यानी स'जा दा) जिसी तूं टलाई नेई सकगा ते तूं अपने उपास्य पासै दिक्ख जेहदे सामने बेहिये तूं उसदी पूजा करदा होंदा हा, अस उसी जलागे' ते फी उसगी समुंदरै च सुट्टी देगे ॥ 98 ॥

थुआड़ा उपास्य ते सिर्फ अल्लाह ऐ जिसदे सिवा होर कोई उपास्य नेई, ओह हर इक चीजै गी जानदा ऐ ॥ 99 ॥

इस चाल्ली अस तेरे सामनै पैहले लोकें दियां खबरां ब्यान करने आं ते असें तुगी अपने पासेआ जिक्क (यानी कुर'आन) अता कीता ऐ ॥ 100 ॥

जो एहदे शा मूंह फेरी लैग ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै इक बौहत बड़डा बोझ चुक्कग। ॥ 101 ॥

(ऐसे लोक) इस हालत च क्या चिरै तगर रौहडन ते क्यामत आहलै ध्याड़ै एह (बोझ) होर बी कश्टकारी होग। ॥ 102 ॥

जिस दिन बिगल बजाया जाग ते उस दिन मुजरमै गी अस इस हालत च उठागे जे उंदियां अक्खीं नीलियां' होडन ॥ 103 ॥

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانظُرْ إِلَى إِلْهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْبِفَنَّهٗ فِي الْيَوْمِ نَسْفًا ۝

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۗ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۝

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ۝

خُلِدِينَ فِيهِ ۗ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ۝

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۝

1. ईसाई लेखक एह इतराज करदे न जे बच्छा ते सुन्ने दा हा ते सुन्ना जलियै सुआह नेई होई सकदा। इसदा उत्तर एह ऐ जे सामिरी दा मकसद धोखा देना हा। इस लेई उस बच्चे दे पुतले दे मूँहें च ते पूछल च लक्कड़ी दे खोल लाने जरूरी हे तां जे हवा दे आँने-जाने पर अवाज निकलै। इस लेई जिसलै पुतला फूकेआ गोआ तां कन्ने गै लक्कड़ी दे खोल बी सुआह होई गे; जिसी हजरत मूसा नै सुन्ने दी रेतू कन्ने गै दरेआ च सुटाई दिता।
2. इत्थें एह गल्ल स्पष्ट करी दिती गेई ऐ जे इत्थें यूरोपी जातियें दा बर्णन ऐ जिदियां अक्खीं नीलियां होदियां न। अगली आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे ओह अपनी तरक्की दे बा'द त्रट्टी/बरबादी बेलै आखडन जे अस ते सिर्फ दस्स रेहदे आं यानी दस्स सदियां ते यूरोपी कौमें दी तरक्की दा समां बी इन्ना गै बनदा ऐ।

ओह आपस च बल्लें-बल्लें गल्लां करडन जे तुस ते सिर्फ दस्स (सदियां इस दुनियां च हाकम) रेह ओ ॥ 104 ॥

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٤﴾

अस उसगी खूब जानने आं जो ओह आखडन जिसलै उंदे चा सारें शा ज्यादा¹ उंदे धर्म पर चलने आहला आखग जे तुस ते सिर्फ थोड़ा हारा समां² गै ठैहरे रेह ओ ॥ 105 ॥ (रुकू 5/14)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذ يَقُولُ
أَمْثَلُهُمْ طَرِيفَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٥﴾

ते ओह तेरे शा फ्हाड़ें³ बारै पुछदे न तूं आखी दे जे उनेंगी मेरा रब्ब पुट्टियै सुट्टी देग ॥ 106 ॥

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا
رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٦﴾

ते उनेंगी इक पद्धरा मदान बनाइयै रक्खी देग ॥ 107 ॥

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٧﴾

ते नां ते तूं ओहदे च कोई मोड़ दिखगा ते नां कोई उचाई ॥ 108 ॥

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٨﴾

उस दिन लोक पुकारने आहले दे पिच्छें चली पौडन जिस दी तलीम च कोई त्रुटी⁴ नेई होग ते रहमान (खुदा दी अवाज) दे मकाबले च (इन्सानें दियां) अवाजां दबोई जाडन उसलै तूं सवाए खुसर-फुसर⁵ दै किश निं सुनी सकगा ॥ 109 ॥

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَعْوَجَ لَهُ
وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا
تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٩﴾

1. पोप जां ऐसा गै कोई बड़डा ईसाई।
2. जिसलै अज्ञाब आँदा ऐ तां आराम ते तरक्की दा समां बड़ा थोड़ा सेही होंदा ऐ। इससै पासै इस आयत च इशारा ऐ।
3. अर्थात् बड़डे ते शक्तिशाली लोक। (अक्रब)
4. यानी जिसलै दूरै जातियें दी तबाही होनी शुरू होई जाग ते फ्हाड़ें जनेही मजबूत कौमां तबाह होइयै मलिया-मेट होई जाडन। उसलै लोक नबी गी मन्नन लगी पौडन जेहदी तलीम च कोई त्रुटी नेई होग। यानी हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह स.अ.व., जियां के पवित्तर कुरआन च कुरआनी तालीम बारै बार-बार तरीफ आँदी ऐ।
5. यानी डरै दे मारे अवाजां दबोई जाडन।

उस दिन शफ़ाअत' (सफ़ारश) सिवाए उसदे जिसदे हक़ च शफ़ाअत करने दी अजाजत रहमान (खुदा) देग ते जिसदे हक़ च गल्ल करने गी ओह पसंद करग, कुसैगी बी फायदा नेई देग ॥ 110 ॥

ओह जो कुछ उंदे अगें औने आहला ऐ उसगी बी जानदा ऐ ते जे किश उंदे पिच्छें बीती चुके दा ऐ उसगी बी जानदा ऐ ते ओह अपने इलम राहें उस (खुदा) दा घराओ नेई करी सकदे ॥ 111 ॥

ते (उस दिन) जिंदा ते कायम रौहने ते कायम रक्खने आहले (खुदा) दे सामनै सारे बड्डे लोक (अदब कनै) झुकी जाडन ते जो जुलम करग ओह नकाम रौहग ॥ 112 ॥

ते जिसनै वक्त दी जरूरत मताबक कर्म कीते दे होडन ते ओह मोमिन बी होग, ओह नां ते कुसै किसम दे जुलम शा डरग ते नां कुसै किसम दी हक्क तलफ़ी (हक्क मरोने) थमां ॥ 113 ॥

ते इसै चाल्ली असें इस (कताब) गी अरबी जबान दे कुरआन दी सूत च उतारे दा ऐ ते इस च हर चाल्ली सचेत करने आहली गल्लें गी तफ़सील कनै ब्यान कीते दा ऐ तां जे एह संयम धारण करन जां एह (कुरआन) उंदे आस्तै (खुदा दी) याद दा समान (नमें सिरेआ) पैदा करै ॥ 114 ॥

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۝

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۝ وَقَدْ
خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا يَخَفُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ۝

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا
فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ
يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۝

1. इस आयत च ईसाइयें दे मंतव्य दा खंडन कीता गेदा ऐ जे ओह हजरत मसीह गी 'शफ़ी' (सफ़ारश करने आहला) आखदे न, बल्के इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे शफ़ी होने दी घोशना कीती गेदी ऐ, की जे सिर्फ़ ऊऐ न जेहके रहमान पर ईमान आहने दे संबंध च जोर दिंदे न ते जिंदी सफ़ारश गी कुरआन नै मनासब मन्ने दा ऐ, पर ईसाई धर्म इस दे बरुद्ध रहमानियत दे गुण दा इन्कार करदा ऐ। इस आस्तै इस आयत च सफ़ारश दी अजाजत सिर्फ़ हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गी गै दिती गेदी ऐ।

इस लेई अल्लाह जो बादशाह ऐ, बड़ी शान आह्ला ऐ ते म्हेशां कायम रौहने आह्ला ऐ ते तू कुर्आन (दी वह्नी) उतरने थमां पैहलें इसदे बारै जल्दी थमां कम्म निं लै ते (म्हेशां एह) आखदा रौह जे हे मेरे रब्ब! मेरे इलम गी बधाऽ ॥ 115 ॥

ते असें इस शा पैहलें आदमी गी (इक गल्ला दी) तकीद कीती ही मगर ओह् भुल्ली गेआ ते असें भलेआं जाची लैता जे उसदे दिलै च सादा हुकम तोड़ने बारै कोई पुखा इरादा नेई हा ॥ 116 ॥ (रुकू 6/15)

ते (एह बी याद करो जे) जिसलै असें फरिश्तें गी आखेआ जे आदम (दी पदायश दे शुक्रिये च खुदा) गी सजदा करो तां इब्लीस दे सिवा सारें सजदा कीता। उसने इन्कार कीता ॥ 117 ॥

उस पर असें (आदम गी) आखेआ, हे आदम! एह (इब्लीस) यकीनन तेरा ते तेरे साथियें दा दुश्मन ऐ। इस लेई तुसें दौनें (गरोहें) गी एह जन्नत थमां कइदी निं देऐ उसदे नतीजे च तू (ते तेर हर साथी) मसीबत च पेई जा ॥ 118 ॥

यकीनन इस (जन्नत) च तेरे आस्तै एह (पक्का) ऐ तू भुक्खा-नंगा नेई र'में (ते नां तेरे साथी) ॥ 119 ॥

ते नां तू प्यासा र'में ते नां धुप्पा च जलें ॥ 120 ॥

इस पर शतान नै उसदे दिलै च भरम² पाई दिता (ते) आखेआ, हे आदम! क्या अऊं

قال المرءة ٢٠ طه
فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ النَّحِيُّ وَلَا تَعْجَلْ
بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ
وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ٥١

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَتَسَى وَكَمْ
نَجَدُّهُ عَزْمًا ٥٢

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ٥٣

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوُّكَ
وَلِرِجْوَكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ
فَتَشْفَى ٥٤

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ٥٥

وَإِنَّكَ لَا تَتَّمُؤُا فِيهَا وَلَا تُضْحَى ٥٦

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ

1. इयां सेही होंदा ऐ जे एह सारें थमां पैहलकी शिक्षा ऐ जो हजरत आदम गी मिली ही। यानी तेरी क्हुमत दा कनून ऐसा होऐ जे उस दा इस-इस चाल्ली नतीजा निकलै।
2. दिक्खो सूर:आराफ़ टिप्पणी आयत 21 नोट 5

तुगी इक ऐसे बूहटे दा पता देआं जो सदा-
बहार ऐ ते ऐसी बादशाही (दा पता देआं) जो
कदें फनाह् नेई होग ॥ 121 ॥

उस पर उनें दौनें (यानी आदम ते उसदे
साथियें) उस बूहटे परा किश खादा (यानी
उसदा मजा/सुआद चकखेआ) जिस पर उंदी
दौनें दियां कमजोरियां उंदे पर खु 'ल्ली गेइयां
ते ओह् दमें अपने उप्पर जन्त दी शोभा दे
समान' (अर्थात् शुभ कर्म) लपेटन लगी पे ते
आदम ने अपने रब्ब दी ना-फरमान्नी कीती
इस आस्तै ओह् स्हेई रस्ते थमां भटकी गेआ
॥ 122 ॥

उस दे बा'द उसदे रब्ब नै उसी चुनी लैता ते
ओह्दे उप्पर रैहम दी नगाह् पाई ते स्हेई
तरीकाकार दस्सी दिता ॥ 123 ॥

(ते खुदा नै) आखेआ, तुस दमें (गरोह) इस
थमां सारे दे सारे निकली जाओ। तुंदे चा केई
केइयें दे दुश्मन होउन इस लेई अगर थुआड़े
कश मेरी तरफा हदायत आवै ते जेहका मेरी
हदायत पर चलग ओह् कदें बी गुमराह् नेई
होग ते नां कदें तबाही च पौग ॥ 124 ॥

ते जेहका शरब्ब मेरे चेता कराने दे बावजूद
मुंह फेरी लैग। उसी दुखें भरोचा जीवन मिलग
ते क्यामत आहलै ध्याइँ अस उसी अ'न्ने दे
रूपै च तुआलगे ॥ 125 ॥

(जिस पर) ओह् आखग, हे मेरे रब्ब! तोह
मिगी अ'न्ना बनाइयै की तुआलेआ, हालांके
अऊं ते चंगी चाल्ली दिक्खी सकदा हा ॥ 126 ॥

أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ
لَّا يَبُلَى ۝

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتَ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخِصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَمَى أَدْمُ رَبَّهُ فَغَوَى ۝

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ قَالِمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى
فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَصِلْ وَلَا يَشْقَى ۝

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً
ضَنْكًا وَنَحْسَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ۝

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ
بَصِيرًا ۝

1. दिक्खो सूर: आराफ़ टिप्पणी आयत 23 नोट।

(उस पर खुदा) फरमाग, तेरे कश बी ते मेरी आयतां आइयां हियां जिनेंगी तोह भुलाई दिता हा इस लेई अज्ज तुगी बी (खुदा दी रैहमत दे बटबारै मौकै) छोड़ी दिता जाग ॥ 127 ॥

ते जेहका खुदाई कनून थमां बाहर होई जंदा ऐ ते अपने रब्ब दी आयतें पर ईमान नेई आहनदा, ओहदे कनै इयां गै होदा ऐ ते (एह ते सिर्फ दुन्याबी सलूक ऐ) आखरत दा अजाब इस थमां बी ज्यादा सख्त ते चिरै तक चलने आहला ऐ ॥ 128 ॥

क्या इनें लोकें गी (इस गल्ला थमां) हदायत हासल नेई होई जे इंदे थमां पैहलें होई चुकी दी कौमें बिच्चा मती-सारियें गी असें हलाक करी दिता। एह (लोक) उंदे घरें च चलदे-फिरदे न एहदे च अकली आहले लोकें आस्तै बड़े नशान न ॥ 129 ॥ (रुकू 7/16)

ते जेकर इक गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें नेई होई चुकी दी होंदी ते समां बी निश्चत नेई होई चुके दा होंदा तां (इनें कौमें आस्तै) अजाब स्थाई बनी जंदा (ते इक लाम्मे अरसे तगर जारी रौहदा) ॥ 130 ॥

इस लेई जो कुछ एह (लोक) आखदे न तूं ओहदे पर सबर कर (की जे तेरे रब्ब दी इयै रीति ऐ जे रैहम थमां कम्म लैता जा) ते सूरज चढ़ने ते डुब्बने थमां पैहलें उसदी प्रशंसा दे कनै-कनै उसदी स्तुति बी करा कर ते रातीं दे बक्ख-बक्ख हिस्सें च बी ते (इस्सै चाल्ली) दिनै दे सारे हिस्सें च बी उस दी स्तुति करा कर, तां जे (उसदी किरपा गी हासल करियै) तूं खुश होई जाएं ॥ 131 ॥

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا ۖ
وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ﴿١٢٧﴾

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ
بِآيَاتِ رَبِّهِ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ
وَأَبْقَى ﴿١٢٨﴾

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ
الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ ۖ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي التَّلَٰهِىٰ ۙ ﴿١٢٩﴾

وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ
بِرْزَامًا وَآجَلٌ مُّسَيَّبٌ ﴿١٣٠﴾

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۖ
وَمِنْ أَنَايِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ
لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣١﴾

ते असें उनें लोकें चा किश लोकें गी संसारक जीवन दी चमक-दमक दे समान देई रक्खे दे न तूं उंदे पासै अपनियां दमें अक्खीं फाड़ी-फाड़ी नेई दिक्ख, (की जे एह समान उनेंगी इस आस्तै दिता गोदा ऐ) जे अस ओहदे राहें उंदी अजमाइश लैचै, ते तेरे रब्ब दा दिते दा रिशक सारें शा अच्छा ते सदा आस्तै रौहने आह्ला ऐ ॥ 132 ॥

ते तूं अपने परिवार गी नमाज दी तकीद करदा रौह ते तूं आपूं बी उस (नमाज) पर कायम रौह। अस तेरे शा रिशक नेई मंगदे, बल्के अस तुगी रिशक देआ करने आं ते संयम दा नतीजा गै बेहतर होदा ऐ ॥ 133 ॥

ते ओह आखदे न जे की ओह साढ़े कश अपने रब्ब पासेआ कोई नशान नेई आहनदा। क्या इंदे कश ऐसा नशान नेई आया, जैसा के पैहली कताबें च ब्यान होई चुके दा ऐ ॥ 134 ॥

ते जेकर अस उनेंगी उस (रसूल) थमां पैहलें कुसै अजाब राहें हलाक करी दिंदे तां ओह आखदे, हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़े पासै कोई रसूल की नेई भेजेआ। (जेकर तूं ऐसा करदा) तां अस तेरे नशानें पिच्छें चली पाँदे। इस शा पैहलें जे अस जलील ते रुसवा (पतित) होई जंदे ॥ 135 ॥

तूं आखी दे, हर इक शख्स अपने अंजाम दे इंतजार च ऐ इस लेई तुस बी (अपने अंजाम दा) इंतजार करदे रौह। ते तुस तौले गै सेही करी लौगे ओ जे केहड़ा शख्स सिद्धे रस्ते उप्पर चलने आहलें ते हदायत पाने आहलें बिच्चा ऐ (ते केहड़ा नेई) ॥ 136 ॥ (रुकू 8/ 17)

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ
أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
لِنُقْتِلَهُمْ فِيهِ ۗ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ ۝١٣٢

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا
لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۗ
وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۝١٣٣

وَقَالُوا لَوْلَا يَا تِينَا يَا يَهُدَىٰ مَنْ رَبُّهُ ۗ
أَوْلَم تَأْتِيهِمْ بَيِّنَةٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝١٣٤

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ
لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا
فَتَنبِيحَ إِلَيْنَاكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَنذَلَ
وَنُخْرِجَهُ ۝١٣٥

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۚ
فَسَتَعْلَمُونَ مَنِ أَصْحَبُ الصِّرَاطِ
السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ۝١٣٦

سُورَةُ الْاَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمِلَةِ مِائَةٌ وَثَلَاثٌ عَشْرَةٌ آيَةٌ وَسَبْعَةٌ رُكُوعَاتٌ

सूर: अल्-अम्बिया

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ तेरां आयतां ते सत्त रुकू न।

में अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

लोकें थमां स्थाब लैने दा मौका लागै आई
चुके दा ऐ मगर ओह (फी बी) गफलत च
(पेदे) न ते मूह फेरा करदे न ॥ 2 ॥

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ②

उंदे कश उंदे रब्ब पासेआ कर्दे बी कोई नमीं
याद दिहानी (अर्थात् अनुस्मरण) नेई औंदी पर
ओह उसी सुनदे बी जंदे न ते उसदा मौजू बी
डुआंदे जंदे न ॥ 3 ॥

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ
إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ③

उंदे दिल गफलत (ला परबाही) च पेदे न।
ओह लोक जिनें जुलम कीता, छप्पे-गुञ्जे
सलाह-सूतर करदे रौहदे न (ते आखदे न) जे
(दिखदे नेई) एह शख्स तुंदे आंगर गै इक मनुक्ख
ऐ फी की तुस इसदी फरेबी गल्लें च औंदे ओ,
हालांके तुस चंगी चाल्ली जानदे ओ ॥ 4 ॥

لَا هِيَ تَقُودُهُمْ ۖ وَأَسْرُوا النَّجْوَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ هَلْ هَذَا إِلَّا بَشْرٌ
مِّثْلُكُمْ ۗ أَفَتَأْتُونَ السَّحَرَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ④

(इनें गल्लें गी सुनियै हजरत मुहम्मद रसूलुल्लाह
स.अ.व. नै) आखेआ मेरा रब्ब जानदा ऐ उनें
सारी गल्लें गी जो गासै च (आखियां जंदियां
न) ते (उनें गी बी) जो धरती उप्पर (आखियां
जंदियां) न ते ओह बड़ा सुनने आह्ला (ते)
बड़ा जानने आह्ला ऐ ॥ 5 ॥

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑤

बल्के उनें (यानी बरोधियेँ) ते इत्थें तक आखी दिता ऐ जे एह् (कलाम) ते परेशान सुखने न। बल्के (परेशान सुखने बी नेई) इसने बदो-बदी एह् गल्लां अपने पासेआ बनाई लैतियां न बल्के ओह् इक कवि-सभाऽ रक्खने आह्ला आदमी ऐ (जेहदे दमाकै च केई चाल्ली दे ख्याल उठदे रौहदे न) इस लेई चाही दा ऐ जे सादैं कश कोई नशान लेई आवै जिस चाल्ली जे पैहले रसूल¹ चमत्कारें कनै भेजे गे हे ॥ 6 ॥

इंदे थमां पैहली बस्तरियें बिच्चा बी जिनेंगी असें हलाक करी दिता हा कोई ईमान नथा ल्याया तां फी के एह् ईमान लेई औडन ॥ 7 ॥

ते अस तेरे शा पैहलें (बी म्हेशां) मरदें गी गै रसूल बनाइयै भेजदे होंदे हे ते अस इंदे पासै वह्नी करदे हे ते (हे इन्कार करने आहलेओ!) अगर तुस (एह् गल्ल) नेई जानदे तां कताब आहलें थमां पुच्छियै दिक्खी लैओ ॥ 8 ॥

ते असें इनें रसूलें गी ऐसा जिसम नथा दित्ते दा जे ओह् खाना नेई खंदे होन ते नां ओह् सधारण आयु भोगने आहले लोक हे ॥ 9 ॥

ते असें जो बा 'यदा उंदे कनै कीते दा हा उसी पूरा करियै दस्सेआ ते उनेंगी ते उंदे सिवा जिनेंगी चाहया (दुश्मनें थमां) मुक्ति दित्ती ते जेहके हद थमां अगें बधने आहले हे उनेंगी हलाक करी दिता ॥ 10 ॥

असें थुआड़े पासै इक ऐसी कताब उतारी ऐ जेहदे च थुआड़ी महानता दे समान न क्या तुस बुद्धी थमां कम्म नेई लैंदे ॥ 11 ॥ (रुकू 1/1)

بَلْ قَالُوا أَصْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ
بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا
أُرْسِلَ الْأَوْلُونَ ①

مَا أَمَنْتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيْبَةٍ أَهْلَكْتُمُهَا
أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ①

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي
إِلَيْهِمْ فَمَنْ لَوْ أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ①

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا أَلْيَا كَلُونَ الطَّعَامِ
وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ①

ثُمَّ صَدَقْتَهُمْ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ
نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ①

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ①

1. मक्का नवासी काफर अल्लाह पासेआ भेजे जाने आहले रसूलें गी नथे मनदे। उंदा एह इतराज तन्जिया ऐ, उसदा मतलब एह ऐ जे तू आपू आखना जे पैहले रसूलें केई नशान आहदे हे, फी तू की नशान नेई आहनदा।

ते किन्नियां गै बस्तियां न जो जुलम करदियां
होंदियां हियां जे असें उनें गी कट्टियै रक्खी
दिता ते उंदे बा'द इक होर कौम पैदा करी
दिती ॥ 12 ॥

इस लेई जिसलै (हलाक होने आहले लोकें)
साढ़े अज़ाब गी मसूस कीता तां (ओहदे थमां
बचने आसतै) दौड़न लगे ॥ 13 ॥

(उसलै असें गलाया) दौड़ो नेई, ते उनें चीजे
पासै जिंदे राहें तुस सुखी जीवन गुजारी सकदे
हे ते अपने घरेँ पासै बापस जाओ तां जे
थुआड़े शा थुआड़े कर्मे बारै सुआल कीता जा
॥ 14 ॥

इस दा उनें एह जवाब दिता जे ऐ अफसोस!
अस ते (जिंदगी भर) जुलम गै करदे रेह
॥ 15 ॥

ते ओह इयै गल्ल आखदे रेह, इत्ये तक जे
असें उनेंगी इक बड्ढी गेदी फसलै आंगर
करी दिता। जेहदी सारी शोभा बरबाद होई
चुकी दी ही ॥ 16 ॥

ते असें गासै गी ते धरती गी ते जे किश इनें
दौनें दे बरकार ऐ। सिर्फ खेढ दे तौरा पर पैदा
नेई कीता (बल्के इंदी रचना बिच इक खास
मकसद हा) ॥ 17 ॥

जेकर असें कोई दिल खुश करने दा कोई
आयोजन करना होदा, तां उसी अस अपनै
कश गै रखदे ॥ 18 ॥

पर अस ते सच्च गी झूठे उप्पर देई मारने आं
तां ओह उसदा सिर तोड़ी दिंदा ऐ ते ओह
(झूठ) झट्ट गै नस्सी जंदा ऐ ते तेरे पर तेरी
गल्ला कारण अफसोस ऐ ॥ 19 ॥

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قُرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً
وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿۱۷﴾

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَرْكُضُونَ ﴿۱۸﴾

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ
فِيهِ وَمَسْكَنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَنَلَّوْنَ ﴿۱۹﴾

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿۲۰﴾

فَمَا زِلْتُ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْتَهُمْ
حَصِيدًا لِحَمِيدِينَ ﴿۲۱﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لِعَيْنٍ ﴿۲۲﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلًا تَخَذُهُ
مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ﴿۲۳﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ
فَإِذَا هُوَ رَاهِقٌ ۖ وَلَكُمُ الْوَيْلُ وَمَا
تَصِفُونَ ﴿۲۴﴾

ते जेहके बी वजूद गासै च न ते धरती च न सब उसै दे न ते जेहके उसदे लागे न ओह उस दी अबादत थमां मूह् नेई मोड़दे ते नां (उस थमां) थकदे न ॥ 20 ॥

ओह रातीं बी ते दिनें बी स्तुति करदे न ते ओह इस थमां नेई रुकदे ॥ 21 ॥

क्या इनें लोकें धरती थमां उपास्य बनाई लैते न ते ओह (मखलूकात यानी संसार ते इस च होने आहली सारी चीजे गी) पैदा करदे न ॥ 22 ॥

अगर इनें दौनें (यानी धरती ते गास) च अल्लाह दे सिवा होर बी उपास्य' होदे तां एह् दमै तबाह् होई जंदे। इस लेई अल्लाह जो (अश) गासै दा बी रब्ब ऐ सारी ज़ुटिये शा पाक ऐ ते इनें (गल्ले) शा बी जो ओह् आखदे न ॥ 23 ॥

जो कुछ ओह् करदा ऐ उसदे बारै ओह् कुसै गी जवाबदेह् नेई होंदा। हालांके ओह् (लोक) जवाबदेह् होंदे न ॥ 24 ॥

क्या उनें इस दे सिवा उपास्य बनाई लेदे न? तां आखी दे जे अपना प्रमाण ल्याओ। एह् (कुरआन) ते उंदे आस्तै बी, जो मैरे कनै न, सम्मान' दा साधन ऐ ते जेहके मेरे शा पैह्ले होई चुके दे न उंदे आस्तै बी प्रतिश्टा दा कारण ऐ मगर इंदे चा मते-हारे लोक सच्च गी नेई पनछानदे इस लेई इस थमां मूह् फेरदे न ॥ 25 ॥

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿۲۰﴾

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿۲۱﴾

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ﴿۲۲﴾

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۗ فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۲۳﴾

لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ ﴿۲۴﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۗ هَذَا ذِكْرٌ مِّن مَّعِيَ وَذِكْرٌ مِّن قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿۲۵﴾

1. अर्थात् इक शा बद्ध उपास्ये आस्तै जरूरी हा जे उंदे चा हर इक उपास्य इक नमां सूर्य मंडल बनांदा। बरना उंदे चा कोई बी उपास्य नेई उर्हाया जाई सकदा ते जेकर इक थमां बद्ध सूर्य मंडल होदे तां कुदरत दे कनून बी बक्ख-बक्ख होंदे। जिसदी ब'जा करी दुनियां चक्करें च पेई जंदी ते तबाह होई जंदी।
2. 'पैहले लोके आस्तै' इस चाल्ली जे पैहले रसूलें बारै उंदे अनुयाइयें जो जो झूठ घड़ी रक्खे दे हे कुरआन नै ओह सब दूर करी दिते न ते इस चाल्ली पैहलके ते खीरलें आस्तै शर्फ दा मूजब (यानी सम्मान दा साधन) बनी गेआ।

ते असें तेरे शा पैहलें जिने बी रसूल भजे दे न अस उंदे चा हर-इक पासै एह वही करदे हे जे हकीकत एह ऐ जे अऊं इक गै खुदा आं। इस लेई (सिर्फ) मेरी गै उपासना करो ॥ 26 ॥

ते (एह लोक) आखदे न जे रहमान (खुदा) नै पुत्तर बनाई लेदा ऐ (उंदी गल्ल सहेई नेई) ओह ते हर कमजोरी शा पाक ऐ। सच्च एह ऐ जे (जिनें गी एह पुत्तर आखदे न) ओह खुदा दे किश बंदे न जिनें गी खुदा पासेआ इज्जत मिली दी ऐ ॥ 27 ॥

ओह खुदा दे आखे थमां इक शब्द बी बद्ध नेई आखदे ते ओह ओहदे हुकमें दा पालन करदे न ॥ 28 ॥

ओह (खुदा) उस गी बी जानदा ऐ जो भविक्ख च उंदे अगें औने आहला ऐ ते उसी बी जो ओह पिच्छें छोड़ी आए न ते ओह सिवाए उसदे, जेहदे आसतै खुदा नै एह गल्ल पसंद कीती होऐ, कुसै आसतै शफाअत (सफारश) नेई करदे ते ओह उसदे खौफ कनै कंबदे रौहदे न ॥ 29 ॥

ते जो बी उंदे बिच्चा एह आखे जे अऊं खुदा दे सिवा उपास्य आं अस उसी जहन्नम च सुट्टी देगे ते अस जालमें गी इयै सिला दिंदे रौहने आं ॥ 30 ॥ (रुकू 2/2)

क्या काफरें एह नेई दिक्खेआ जे धरती ते गास दमैं बंद हे, इस लेई असें उसी खोहली' दिता

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۗ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ۝

لَا يَسْتَفْقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ۝

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنَ خَشِيَّتِهِ مُسْتَفْقُونَ ۝

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ ۗ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ إِنَّ السَّمٰوٰتِ

1. अर्थात् जिन्ना चिर अल्लाह नै वही नेई ही भेजी गास ते धरती दी हदायत पाने दा कोई साधन नेई हा, मगर जिसलें असें उसी खोहलेआ ते वही नाजल कीती उसलें हदायत दे साधन पैदा होई गे ते साबत होई गोआ जे अल्लाह दी वही दे बगैर कोई जीवन नेई। एहानगी दी गल्ल ऐ जे लोक फी बी इमान नेई आहनदे। मजूदा साईस नै बी एह साबत करी दिता ऐ जे जिसलें कोई नमां सूर्य जगत पैदा होंदा ऐ तां पैहलें ओह इक गेंद (खिन्नु) आंगर होंदा ऐ। फी अंदरूनी चक्कर कनै उसदे कंठे (कनारे) दूरे-दूरे तकर छंडे जंदे न ते नमैं मंडल बनी जंदे न जो अंदरूनी धुरी दे चक्करे चक्कर खान लगी पौंदे न ते इक नमां सूर्य-मंडल बनी जंदा ऐ।

ते असें पानी राहें हर सजीव चीजै गी जींदा कीता ऐ। इस लेई क्या ओह ईमान नेई आहनदे? ॥ 31 ॥

ते असें धरती च फ़ाड़ बनाए तां जे ऐसा निं होऐ जे ओह (यानी धरती) उंदै (यानी धरती आहलें) समेत सख्त भुंचाल कनै ग्रसित होई जा। ते असें धरती पर खुल्ले-डुल्ले रस्ते बी बनाए तां जे एह लोक उंदै राहें (बक्ख-बक्ख थाहरें तक) पुज्जी सकन ॥ 32 ॥

ते असें गासै गी इक मजबूत छत (यानी रक्षा दा साधन) बनाया ऐ ते फी बी ओह उसदे नशानें (यानी गासै थमां जाहर होने आहले नशानें) थमां (जेहके उंदै फायदे आस्ते न) मूह मोड़ी लेंदे न ॥ 33 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसने रात ते दिन गी ते सूरज ते चनै गी पैदा कीते दा ऐ। एह सब (अकाश दे सियारे यानी ग्रैह) अपने-अपने अक्स पर बिना कुसै रोक-रकावट चला करदे न ॥ 34 ॥

ते तेरे शा पैहलें असें कुसै बी शख्स गी मती लम्मी आयु नेई बख्शी। जेकर तू मरी जाएं तां क्या ओह गैर-ममूली आयु हासल करियै जींदि रेही सकदे न ॥ 35 ॥

हर जान मौत चक्खने आहली ऐ। ते अस तेरी परीक्षा चंगी ते बुरी परिस्थितियें च करगे ते आखर च तुगी साढ़े पासै गै परताइयै ल्यांदा जाग ॥ 36 ॥

ते जिसलै तुगी काफर दिखदे न तां तुगी सिर्फ इक तुच्छ चीज समझदे न (ते आखदे न) क्या इयै शख्स ऐ जो थुआड़े उपास्यें दियां जुटियां गनांदा ऐ। हालांके ओह आपू रहमान (खुदा) दे जिकर दा इन्कार करदे न ॥ 37 ॥

وَالْأَرْضُ كَانَتْ آرْتًا فَتَفْتَنُهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا
مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا
يُؤْمِنُونَ ﴿۳۱﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ
تَمِيدَ بِهِمْ ۖ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا
لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۳۲﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۗ وَهُمْ
عَنِ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿۳۳﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ النَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿۳۴﴾

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ
أَفَأَنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿۳۵﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ
وَنَبِّئُوكُمْ بِالَّذِي أَنْزَلْنَا
وَأَلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿۳۶﴾

وَإِذْ أَرَأَيْتَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَسْخَرُونَكَ
إِلَّا هُرُوطًا أَهْدَىٰ الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۗ
وَهُمْ يَذْكُرُونَ الرَّحْمَنَ هُمْ كَفَرُونَ ﴿۳۷﴾

इन्सान दे अंदर काहलपुने दा मादा रकखेआ
गेदा ऐ, इस लेई (याद रकखो) अऊं तुसेंगी
अपने नशान दसगा, इस आस्तै तुस काहलपुने
थमां कम्म नेई लैओ ॥ 38 ॥

ते (सुनियै) ओह आखदे न जे जेकर तुस
लोक (यानी मुसलमान) सच्चे ओ तां एह
बा'यदा कदू पूरा होग ॥ 39 ॥

जेकर काफर लोक इस घड़ी गी जानी लैदे
जिसलै के ओह अपने मूहें ते अपनी पिट्टीं
परा अगग हटाई नेई सकडन ते नां कुसै द्वारा
उंदी मदाद कीती जाग (तां ओह इन्नी शेखी
निं मारदे) ॥ 40 ॥

पर (ओह अजाब) अचानक गै उंदे कश आई
जाग ते उनेंगी रहान करी देग इस आस्तै ओह
उसी रद्द करने च समर्थ नेई होडन ते नां
उनेंगी (कोई) मोहलत दिती जाग ॥ 41 ॥

ते तेरे शा पैहलें जेहके रसूल होई चुके दे न
उंदा बी मजाक डुआया गोआ हा, पर नतीजा
एह होआ जे जिनें (लोकें) उनें रसूलें दा
मौजू डुआया हा उनेंगी उनें गल्लें गै आइयै
घेरी लैता जिंदे राहें ओह नबियें दा मौजू
डुआंदे होंदे हे ॥ 42 ॥ (रकू 3/3)

तू आखी दे जे तुसें गी रातीं जां दिनै बेलै
रहमान/खुदा दी पकड़ै थमां कु'न बचाई सकदा
ऐ? पर (सचाई एह ऐ जे) ओह अपने रब्व
दे जिकर थमां मूह मोड़ा करदे न ॥ 43 ॥

क्या उंदा समर्थन करने आहले कोई (सच्चे)
उपास्य हैन जेहके उनेंगी साढ़े अजाब थमां
बचाई लैडन? ओह (उपास्य) ते आपू अपनी
जानें दी बी रक्षा नेई करी सकदे ते नां साढ़े
मकाबले च कोई उंदा साथ देई सकदा ऐ ॥ 44 ॥

حَقَّ لِلْإِنْسَانِ مِنْ مَّجَلِّ سَأَوْرِكُمْ إِلَيَّ
فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ۝

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ
عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ
ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ۝

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلِنا مِنْ قَبْلِكَ
فَحَقَّ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

قُلْ مَنْ يَكْلُوْكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنْ
الرَّحْمَنِ بَلْ لَهُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ
مُعْرَضُونَ ۝

أَمْ لَهُمُ الْهَيْهَاتَ مَعَهُمْ مِنْ دُونِنَا
لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ
مَتَّاعُونَ ۝

सचाई एह् ऐ जे असें उनेंगी बी ते उंदे बब्ब-
दादें गी बी बड़ा माल-मत्ता दिते दा हा। इत्थें
तक जे उंदे पर इक लम्मा अरसा बीती गेआ।
इस लेई क्या ओह् एह् नेई दिखदे जे अस उंदे
देशै पासै बधा करने आं ते उसी कनारें। थमां
घटांदे जा करने आं। तां केह् (इस थमां इयै
नतीजा निकलदा ऐ जे) ओह् (साढ़े पर)
गालब आई जाडन? ॥ 45 ॥

तूं उनेंगी आखी दे जे अऊं ते तुसेंगी वह्नी राहें
सचेत करा करना ते (चंगी चाल्ली जानना
जे) जिसलै (रुहानी) बैहरें गी सोहगा कीता
जा तां ओह् अवाज नेई सुनी सकदे ॥ 46 ॥

ते जेकर उनेंगी तेरे रब्ब दे अजाब दी गर्मी दा
कोई थपेड़ा छहोई जा तां ओह् जरूर आखडन,
साढ़े पर अफसोस! अस ते जुलम गै करदे रेह्
॥ 47 ॥

ते अस क्यामत आहलै रोज ऐसे तोल दे
साधन (यानी पूरा तोलने आहले साधन) पैदा
करगे जे जिंदे कारण कुसै जान पर रत्ती हारा
जुलम बी नेई कीता जाग ते जेकर इक राई
दे दाने बरोबर (कोई कर्म) होग तां अस
(उसगी) पेश करी देगे ते अस लेखा लैने च
काफ़ी (समर्थ) आं ॥ 48 ॥

ते असें मूसा ते हारून गी सच्व ते झूठ च फर्क
करी देने आहला नशान बख्शे दा हा ते रोशनी
बख्शी दी ही। ते संयमिये आस्ते इक याद
दुआने (कराने) आहली शिक्षा बख्शी दी ही
॥ 49 ॥

ओह् (संयमी) जो अपने रब्ब थमां गैब च
(ओहलै बी) डरदे न ते जेह्के जज्जा ते स'जा
(यानी इनाम ते दंड) थ्थोने दी निश्चत घड़ी
थमां बी डरदे राँहदे न ॥ 50 ॥

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ
عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي
الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ
الْغَالِبُونَ ﴿۴۵﴾

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿۴۶﴾

وَلِكِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ
رَبِّكَ يُفْقَرُونَ لِؤَلِنَا أَتَانَا ظَلِمِينَ ﴿۴۷﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ
فَلَا تظَلْمُ نَفْسٌ سِنِيًّا وَإِنْ كَانَ مُتَقَالًا
حَبَّةً مِنْ حَرْدَلٍ آتَيْنَاهُمَا وَكُفَىٰ بِنَا
حُسْبِينَ ﴿۴۸﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ
وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿۴۹﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ
السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿۵۰﴾

1. यानी देश दिया हद्दां ते नर्मा नसलां मुसलमानें दे अधीन आँदियां जा करदियां न।

ते एह् (कुरआन) चेता कराने आहली इक ऐसी कताब ऐ, जिस च सारी गासी (शमानी) कताबें दियां खूबियां (गुण) बगियै आई गेदियां होन उसी असें उतारे दा ऐ इस लेई क्या तुस ऐसी कताब दा इन्कार करदे ओ? ॥ 51 ॥
(रुकू 4/4)

ते असें इस थमां पैहलें इब्राहीम गी अच्छी सूझ-बूझ ते योग्यता प्रदान कीती ही, ते अस उस दी अंदरूनी हालत थमां वाकफ हे ॥ 52 ॥

जिसलै उसनै अपने पिता ते अपनी कौम गी आखेआ, जे एह् कनेहियां मूरतां न जिंदे अगें तुस बैठे दे रौहदे ओ? ॥ 53 ॥

उनें गलाया असें अपने बब्ब-दादे गी दिक्खेआ हा जे ओह् इंदी अबादत करदे हे ॥ 54 ॥

उसनै आखेआ, तां तुस बी ते थुआड़े (बड़के) बब्ब-दादे बी इक खुल्ली गुमराही च जकड़ोए दे हे ॥ 55 ॥

उनें गलाया, क्या तू साढ़े कश इक हकीकत लेइयै आया ऐं जां तू साढ़े कनै मजाक करा करना ऐं ॥ 56 ॥

(इब्राहीम नै) गलाया सच्च एह् ऐ जे थुआड़ा रब्ब शमानें दा बी रब्ब ऐ ते धरती दा बी रब्ब ऐ (ऊऐ ऐ) जिसनै इनेगी पैदा कीते दा ऐ ते अऊं थुआड़े सामनै इस गल्ला दा गुआह् आं ॥ 57 ॥

ते उसनै गलाया, खुदा दी कसम! जिसलै तुस पिट्ट फेरियै उठी जागे ओ तां अऊं थुआड़ी मूरतियें बरुद्ध इक पक्की जोजना बनागा ॥ 58 ॥

फौ उसनै उंदे (मूरतियें दे) टुकड़े-टुकड़े करी दिते सवाए उंदे चा बड़डी (मूरतियें)

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبْرَكٌ أَنْزَلْنَاهُ وَأَنْتُمْ لَهُ مُّكْرِبُونَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥٢﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ الشَّمَائِلُ النَّبِيُّ أَنْتُمْ لَهَا كُفْرُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٤﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٥﴾

قَالُوا أَجْمَنَّا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّعِبِينَ ﴿٥٦﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذِكْمِهِ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٨﴾

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كَثِيرًا لَّهُمْ لَعَلَهُمْ

दे तां जे ओह (इक बारी फी) ओहदे कश
औन ॥ 59 ॥

إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿۵۹﴾

इस पर उनें गलाया जे साढ़े उपास्ये कनै एह
व्यहार कुसनै कीता ऐ ऐसा करने आहला
यकीनन जालमें बिच्चा ऐ ॥ 60 ॥

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتَانِ لِمَنْ
الظَّالِمِينَ ﴿۶۰﴾

(उसलै किश दूए लोके) गलाया, असें इक
जुआन गभरू गी जिसदा नांऽ इब्राहीम ऐ,
उंदी कमजोरियां दसदे सुनेआ ऐ ॥ 61 ॥

قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ
إِبْرَاهِيمُ ﴿۶۱﴾

(उसलै कौम दे सरदारें) गलाया, (जेकर
एह गल्ल ऐ तां) उस शख्स गी सारे लोके
दे सामनै आहनो तां जे ओह (उस दे बारै)
कोई फैसला करन ॥ 62 ॥

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَسْهَدُونَ ﴿۶۲﴾

फी उनें गलाया, हे इब्राहीम! क्या तोह साढ़े
उपास्ये दी एह हालत बनाई ऐ ? ॥ 63 ॥

قَالُوا يَا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَانِ
يَا إِبْرَاهِيمَ ﴿۶۳﴾

इब्राहीम नै गलाया जे (आखर) कुसै करने
आहले नै ते एह कम्म जरूर कीते दा ऐ। एह
सारें शा बड़डा बुत्त सामनै खड़ोते दा ऐ जेकर
ओह बोल्ली सकदे होन तां उंदे शा (यानी
इस बुत्त थमां बी ते दूए बुत्ते थमां बी) पुच्छी
दिक्खो ॥ 64 ॥

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا
فَسَلُّوهُمْ إِن كَانُوا يَنْظِقُونَ ﴿۶۴﴾

इस पर उनें अपने सरदारें पासै ध्यान दिता ते
गलाया-सच्ची गल्ल तां इय्यै ऐ जे जालम तुस
गै ओ ॥ 65 ॥

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿۶۵﴾

ते ओह लोक सिरें दे भार खड़ेरी दिते गे
(यानी ला-जवाब करी दिते गे) ते उनें गलाया
जे तूं जानना ऐं जे एह (बुत्त) बोलदे नेई न
॥ 66 ॥

ثُمَّ نَكَّسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ
مَا هَؤُلَاءِ يَتَّبِعُونَ ﴿۶۶﴾

(इब्राहीम नै) आखेआ तां केह तुस अल्लाह
दे सिवा ऐसी शै दी उपासना करदे ओ जेहकी

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا

नां ते तुसेंगी फायदा देई सकदी ऐ, नां नुकसान पुजाई सकदी ऐ ॥ 67 ॥

(अस) थुआड़े पर अफसोस (करने आं) ते उस पर बी जिसदी तुस अल्लाह दे सिवा अबादत करदे ओ, क्या तुस अकली शा कम्म नेई लेंदे ॥ 68 ॥

(इस पर ओह रोहें होइयै) बोल्ले-इस शख्स गी जाली देओ ते अपने उपास्यें दी मदद करो, जेकर तुसें किश करने दा इरादा कीते दा ऐ ॥ 69 ॥

उसलै असें गलाया, हे अग्नि! तूं इब्राहीम दी खातर ठंडी बी होई जा ते एहदे आसतै सलामती दा मूजब बी बनी जा ॥ 70 ॥

ते उनें एहदे कनै किश बुग ब्यहार करना चाहया मगर असें उनेंगी नकाम बनाई दिता ॥ 71 ॥

ते असें उसी बी ते लूत गी बी उस धरती पासै लेई जाइयै बचाई लैता जेहदे च असें सारे ज्हाँनें आसतै बरकतां रक्खी दियां हियां ॥ 72 ॥

ते असें उसी इस्हाक बी प्रदान कीता ते याक़ूब बी पोतरे दे रूपै च (प्रदान कीता) ते असें सारे गी नेक बनाया ॥ 73 ॥

ते असें उनेंगी (लोकें दा) इमाम/मुखिया बनाया। ओह साढ़े हुकमै कनै उनेंगी हदायत दिंदे हे ते असें उंदे पासै नेक कम्म करने ते नमाज़ कायम करने ते ज़कात (दान) देने आसतै वह्दी कीती ते ओह सारे साढ़े उपासक हे ॥ 74 ॥

ते (असें उसी) लूत (बी बख़ोआ) जिसी असें हुकम' बी अता कीता ते इलम बी। ते

لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ۗ

أَقْبَلْتُمْ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ ۝

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْآخِسرِينَ ۝

وَنَجَّيْنَاهُ وَنُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۗ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ۝

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا تَائِعِينَ ۝

وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ

1. मूल शब्द हुकम दा अर्थ ऐ जे उनेंगी ऐसा ज्ञान प्रदान कीता जेहदे राहें ओह लोकें दे फैसले करी सकदे हे।

उसी उस बस्ती थमां मुक्ति दित्ती जेहकी अत्त गै गंदे कम्म करदी ही ओह (यानी लूत दे शैहरे च रौहने आहले) इक बड़ी बुरी कौम यानी ना-फरमान है ॥ 75 ॥

ते असें उसी (यानी लूत गी) अपनी रैहमत च दाखल कीता ओह साढ़े नेक बंदें बिच्चा हा ॥ 76 ॥ (रुकू 5/5)

ते (याद कर) नूह गी जिसलै उसनै इस (यानी इब्राहीम दी घटना) शा पैहलें (असेंगी) पुकारेआ। ते ओहदी दुआऽ सुनी। इस लेई असें उसगी बी ते ओहदे परिवार गी बी इक बड्डी घबरात थमां मुक्ति दित्ती ॥ 77 ॥

ते असें उसदी उस कौम दे मकाबलै मदद कीती जिसनै साढ़ी नशानियें गी झुटेरेआ हा। ओह बौहत्त बुरी कौम ही इस लेई असें उनें सारें गी गरक करी दित्ता ॥ 78 ॥

ते (याद कर) दाऊद गी बी ते सुलेमान गी बी जिसलै जे ओह दमै इक खेती दे झगड़े बारै फैसला करा करदे हे। उस बेल्लै जिसलै जे इक कौम दे सधारण' लोक उसी रखाई गे हे (यानी तबाह करी गे हे) ते अस उंदे फैसले दे गुआह हे ॥ 79 ॥

असें असल मामला सुलेमान गी समझाई दित्ता। ते सारें गी गै असें हुकम ते इलाम प्रदान कीता (फैसला करने दी शक्ति ते ज्ञान प्रदान कीता हा) ते असें दाऊद दे कन्नै पर्वत बासियें (यानी चरिंदें ते परिंदें) गी बी कम्म लाई

مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْغَبِيثَ ۗ^ط
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا فُسِقِينَ ۝

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۗ إِنَّهُ مِنَ
الضَّالِّينَ ۝

وَتَوَحَّأَ إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا
لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ۝

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا فَآغَرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ۝

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا
لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۗ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا
وَاعْلَمْنَا ۗ وَسَحَرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالَ
يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۗ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ۝

1. मूल शब्द 'गनम' दा अर्थ भिड्ड-बक्करियां होंदा ऐ मुहावरे च अक्सर सधारण लोकें गी भिड्ड-बक्करियां गै आखेआ जंदा ऐ। आयत दा भाव एह ऐ जे हजरत दाऊद दे गुआंठी सधारण लोक डाकू बगैरा उंदे देश दे लोकें गी नुकसान पुजांदे हे। हजरत दाऊद नै अपने देश दी रक्षा आस्तै उंदे हमलें गी रोकेआ ते उनें अड़ोस-पड़ोस दे लोकें कन्नै समझोता करियें अपने देश गी उंदे हमलें थमां बचाई लेता।

दिता हा ओह सब अल्लाह दी स्तुति करदे हे ते अस एह सब किश करने दी समर्थ रखदे हे ॥ 80 ॥

ते असें उसी इक लबास' बनाने दा गुर सखाया हा तां जे ओह लड़ाई च थुआड़े प्राणें दी रक्षा करै। इस लेई क्या तुस शुकुरगजार बनगे ओ? ॥ 81 ॥

ते असें सुलेमान आस्तै तेज चलने आहली हवा गी बी उसदे अधीन करी रखे दा हा। जेहकी उसदे हुकमै मताबक उस धरती पासै चलदी' ही जेहदे च असें बरकत रक्खी दी ही ते अस सब किश जानने आं ॥ 82 ॥

ते किश उद्दंडी' (सिर फिरे) लोक ऐसे हे जेहके ओहदे आस्तै समुंदरें च गोते लांदे हे ते एहदे अलावा होर बी कम्म करदे हे ते अस उंदे आस्तै नगरानी दा कम्म करदे हे ॥ 83 ॥

ते (तू) अय्यूब (गी बी याद कर) जिसलै उसनै अपने रब्ब गी पुकारियै गलाया जे मेरी दशा एह ऐ जे मिगी तकलीफ नै आई घेरे दा ऐ ते हे खुदा! तू ते सारे रैहम करने आहलें थमां ज्यादा रैहम करने आहला ऐं ॥ 84 ॥

इस लेई असें उसदी दुआऽ सुनी ते जो तकलीफ उसी पुज्जी दी ही उसी दूर करी दिता ते उसी उसदा परिवार बी दिता ते उंदे अलावा अपने

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ
لِيُخْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ ۗ فَهَلْ أَنْتُمْ
شَاكِرُونَ ﴿۸۱﴾

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي
بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
وَكَانَتْ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿۸۲﴾

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يُعْوِضُونَ لَهُ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ ۗ وَكَانَ لَهُمْ
حَفِظِينَ ﴿۸۳﴾

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ
وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿۸۴﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ
وَأْتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

1. लड़ाई मौकै रक्षा आस्तै कबच बनाना सखाया हा।

2. हजरत सुलेमान दे समुंदरी ज्हाज शाम देश दे उत्तरी हिस्से थमां समान लेइयै दक्खन पासै ओंदे होंदे हे यानी फलस्तीन पासै। इस आयत च उससै पासै संकेत ऐ।

3. इस ज'गा मूल शब्द 'शतान' बिद्रोहियें ते उद्दंडियें आस्तै बरतोए दा ऐ। फ़ारस दी खाड़ी दे कंठै बास करने आहले घमंडी लोक सुलेमान दी सेवा करदे होदे हे ते ओहदे आस्तै फ़ारस दी खाड़ी थमां मोती कड़्ढी आहनदे हे जेहके बहरीन ते मस्कद दे अलाकें च मती मातरा च होंदे न ते बड़ी कसरत कनै कड़्ढे जंदे न।

पासेआ किरपा करदे होई होर बी प्रदान कीते ते असें इस घटना गो उपासना करने आहलें आस्तै इक नसीहत दा मूजब बनाया ऐ ॥ 85 ॥

ते इस्माईल' गी बी (याद कर) ते इद्रीस गी बी ते जुल्किफल गी बी। एह सारे दे सारे सबर करने आहले हे ॥ 86 ॥

ते असें इनें सारें गो अपनी रैहमत च दाखल कीता हा ते ओह सब सदाचारी हे ॥ 87 ॥

ते जन्नून (अर्थात् यूनुस गी बी याद कर) जिसलै ओह गुस्से दी हालत च उठी गेआ ते दिलै च पूरा यकीन हा जे अस उसी तंग नेई करगे। इस लेई उसने असें गी बिपता दे समै पुकारेआ (ते आखेआ) जे तेरे सिवा कोई उपास्य नेई तू पाक ऐं। अऊं यकीनन जुलम करने आहलें बिच्चा हा ॥ 88 ॥

इस लेई असें उसदी प्रार्थना गी सुनेआ ते गम थमां छुटकारा दिता ते अस इससै चाल्ली मोमिनें गी छुटकारा दिंदे रौहने आं ॥ 89 ॥

ते ज़करिया' गी बी (याद कर) जिसलै उसनै अपने रब्ब गी पुकारेआ हा ते आखेआ हा हे मेरे रब्ब! मिगी इक्कला नेई छोड़। ते तू बारस होने आहलें च सारें थमां बेहतर ऐं ॥ 90 ॥

ते असें उसदी दुआऽ सुनी ते उसी यह्या प्रदान कीता ते ओहदी घरे-आहली गी ओहदी खातर नरोआ करी दिता। ओह सारे लोक नेक कम्म

مِّنْ عُنْدِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعٰدِيْنَ ۝۲۱

وَاسْمِعِلْ وَاذْرِيسْ وَذَا الْكِفْلِ ۝۲۲
مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ۝۲۳

وَادْخُلْهُمْ فِي رَحْمٰتِنَا ۝۲۴
الصّٰلِحِيْنَ ۝۲۵

وَذَا النُّوْنِ اِذْ ذَهَبَ مُغٰضِبًا فَظَنَّ
اَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ
لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحٰنَكَ ۝۲۶ اِنِّيْ كُنْتُ
مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۲۷

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ ۝۲۸ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ ۝۲۹
وَكَذٰلِكَ نُنشِئُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۳۰

وَزَكَرِيَّا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ
فَرْدًا ۝۳۱ وَاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ۝۳۲

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ ۝۳۳ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى
وَاصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ۝۳۴ اِنَّهُمْ كَانُوْا

1. इस ज'गा इस्माईल, इद्रीस ते जुल्किफल दा बर्णन किट्टा कीता गेदा ऐ। हात्तके एह बक्ख-बक्ख समें दे नबी न। किट्टा जिकर करने दी ब'जा एह ऐ जे एह सब नबी गैर तशरीह हे (यानी इनेंगी शरीअत यानी धार्मिक विधान नेई हा मिले दा) ते मसीबतें दा शकार होए। पवित्र कुर'आन नै बी इंदे सारें च इक जैसा गुण करार दिते दा ऐ। इससै कारण अगें जन्नून दा बी बर्णन कीता गेदा ऐ।
2. हज़रत ज़करिया' दा जिकर इस थाहर इस आस्तै कीता ऐ जे एहदे बा'द हज़रत मर्यम ते उसदे पुत्रें दा बर्णन ऐ जो हज़रत ज़करिया' दे समे दे ते उंदे रिश्तेदार हे।

करने च तौल करदे हे ते असेंगी प्रेम ते भै कनै पुकारदे हे ते साढ़ी खातर नमरता- पूर्ण जिंदगी बसर करदे हे ॥ 91 ॥

ते उस जनानी' गी बी(याद कर) जिसनै अपने नामूस(सतीत्व) दी रक्षा कीती इस लेई असें ओहदे पर अपना किश कलाम नाज़ल कीता ते उसगी ते ओहदे पुतैरै गी दुनियां आस्तै इक नशान² बनाया ॥ 92 ॥

एह थुआड़ा संप्रदाय इक गै संप्रदाय ऐ। ते अऊं थुआड़ा रब्ब आं । इस लेई तुस मेरी गै अबादत करो ॥ 93 ॥

ते उनें (यानी नबियें दे बरोधियें) अपने दीन (धर्म) गी टुकड़े-टुकड़े (करियें अपनी इच्छा मताबक इक टुकड़े गी अखत्यार) करी लैता ऐ(हालांके) ओह सारे साढ़े पासे परताए जाने आहले न ॥ 94 ॥ (रुकू 6/6)

इस लेई जेहका आदमी परिस्थिति मताबक कर्म करग ते कनै गै ओह मोमिन बी होग, तां उसदी कोशश गी रद्द नेई कीता जाग ते अस ओहदे नेक कर्म गी लिखियै रखगे ॥ 95 ॥

ते हर इक बस्ती जिसी असें हलाक (तबाह) कीते दा ऐ ओहदे आस्तै एह फैसला करी दिता गेदा ऐ जे उसदे बसनीक परतियै इस दुनियां च नेई औडन ॥ 96 ॥

इत्थें तक जे जिसलै याजूज ते माजूज आस्तै दरोआजा खोहली दिता जाग ते ओह हर इक

يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا
وَرَهْبًا ۗ وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ ۝

وَالَّذِي أَحْصَنَتْ قَرْجَهَا فَفَخَّنَا فِيهَا
مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً
لِّلْعَالَمِينَ ۝

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ وَأَنَا
رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ۝

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۗ كُلٌّ لِّإِنْتِ
رُجِعُونَ ۝

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ ۗ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ۝

وَحَرَمٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ
لَا يَرْجِعُونَ ۝

حَتَّىٰ إِذَا فَتِحَتْ يَا جُوجُ وَمَا جُوجُ

1. स्त्री (जनानी) शब्द राहें हजरत मर्यम पासै संकेत कीता गेदा ऐ जिनें अपने आपैगी बुराई थमां दूर रक्खेआ।
2. बदकिस्मती कनै मुसलमानें एह समझी लैता ऐ जे हजरत मर्यम ते हजरत ईसा मसीह दे सिवा दूआ कोई आदमी नशान जां चमत्कार नेई हा। हालांके कुरआन मजीद दे हर खंड दा नाऽ आयत जां चमत्कार ऐ। इस लेई हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. जिंदे पर सारा कुरआन उतारे दा ऐ सारा चमत्कारें दा भंडार ऐ।
3. इस दा एह मतलब नेई जे याजूज ते माजूज थमां पैहलें दियां सारियां कौमां जीदियां होई जाडन बल्के इसदा एह मतलब ऐ जे याजूज ते माजूज जिसलै सारे संसार च छाई जाडन तां पिछड़ी दी जातियें च दबारा चुस्ती-फुरती ते आत्म सम्मान जागी जाडन ते ओह दबारा तरक्की करन लगी पौडन। जैसा के अज-कल होआ करदा ऐ। इसै दा नाऽ इस थाहर पुनरुत्थान रक्खेआ गेदा ऐ।

फाड़ी ते हर इक समुंदरै दी लैहरें परा दलांघां
भरदे संसार च फैली जाडन ॥ 97 ॥

ते (अल्लाह दा) सच्चा बा'यदा लागै आई
जाग तां उस बेलै काफरें दियां अक्खीं फट्टी'
दी फट्टी रेही जांडन ते ओह आखडन । साढ़े
पर अफसोस! अस ते इस ध्याड़े दे बारै बड़ी
भुल्ल च पेदे रेह बल्के अस लोक ते जालम
हे ॥ 98 ॥

(उस बेलै आखेआ जाग जे) तुस बी ते जिनें
चीजें दी अल्लाह दे सिवा उपासना करदे ओ
सारी दी सारी जहन्म² दा बालन बनडन तुस
सारे ओहदे च दाखल होगे ॥ 99 ॥

जेकर एह (झूठे उपास्य जिनेंगी तुस खुदा
मनदे ओ) सच्चें गै खुदा होंदे तां एह लोक
जहन्म च की जंदे ते एह सारे उस च युगें
तक पेदे रौहडन ॥ 100 ॥

ओह ओहदे च करलाडन ते ओह ओहदे च
(समझाने आहलें³ बिच्चा कुसै दी) गल्ल नेई
सुनडन ॥ 101 ॥

यकीनन ओह लोक जिंदे बारै साढ़े पासेआ
नेक बरताऽ करने दा बा'यदा होई चुके दा ऐ
ओह उस नरक थमां दूर रक्खे जाडन ॥ 102 ॥

ओह उसदी अवाज तक नेई सुनडन ते ओह
उस (हालत)च जिसी उंदे दिल चांहदे न,
म्हेशां रौहडन ॥ 103 ॥

وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَتَسَلُونَ ﴿۹۷﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَادَاهِيَ شَاحِصَةً
أَبْصَارَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ يُوِيلْنَا قَدْ كُنَّا فِي
عَقْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿۹۸﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
حَصَبُ جَهَنَّمَ ۗ أَنْتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿۹۹﴾

لَوْ كَانَ هُوَ آلَاءَ إِلَهَةٍ مَا وُرِدُواهَا ۗ وَكُلٌّ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۱۰۰﴾

لَهُمْ فِيهَا زُفُرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿۱۰१﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿۱۰२﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۗ وَهُمْ فِي مَا
اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿۱۰३﴾

1. अर्थात् इन्कार करने आहलें बिच्चा जेहके लोक एह समझदे न जे पददलित जातिथें गी असें सदा लेई खत्म करी दिता ऐ, उंदा पुनरुत्थान होंदे ते उनेंगी तरक्की करदे दिक्खियै रूहान रेही जाडन ।
2. परलोक दा नरक ते नेई लभदा, पर इस आयत च नरक दा मतलब ओह अपमान ऐ जो कुरआन मजीद उतरने दे बा'द इन्कार करने आहलें गी पुज्जे आहला हा ते लम्मे समे तगर उंदे कन्ने लागे दा रौहने आहला हा । जियां के विश्व दा इतिहास इस दा साखी ऐ ।
3. अर्थात् उस बेलै ईमान आहनना किश बी फायदा नेई देग ।

बड़्डी परेशानी दा समां बी उनेंगी दुखी नेई करग ते फ़रिश्ते उंदे कनै मिलडन ते आखडन एह थुआड़ा ओह दिन ऐ जिस दा थुआड़े कनै बा'यदा कीता गेआ हा ॥ 104 ॥

जिस दिन अस गासै गी इस चाल्ली लपेटी देगे जिस चाल्ली बेही-खाते लेख गी लपेटी लेंदे न। जिस चाल्ली असें थुआड़ी पैदायश गी पैहली बार शुरू कीता हा उससै चाल्ली फी उसी दुरहागे' एह असें अपने उप्पर जरूरी करी रखे दा ऐ। अस ऐसा गै करने दा इरादा रखने आं ॥ 105 ॥

ते असें जबूर च किश उपदेशें दे बा'द एह लिखी दिते दा ऐ जे पवित्र धरती (फ़लस्तीन) दे बारस मेरे नेक लोक होडन ॥ 106 ॥

इस (भविष्यवाणी) च उस जाति आसै इक संदेश' ऐ जो उपासना करने आहली ऐ ॥ 107 ॥

ते असें तुगी दुनियां आसै सिर्फ 'रैहमत' बनाइयै भेजे दा ऐ ॥ 108 ॥

तूं आखी दे जे मेरे पर ते सिर्फ एह वह्यी होदी ऐ जे थुआड़ा खुदा इक ऐ। क्या तुस एह गल्ल मनगे ओं(जां नेई) ॥ 109 ॥

इस पर जेकर ओह पिट्ठ फेरी लैन तां तूं उनेंगी आखी दे जे में तुसें (मोमिनें ते काफरें) गी बराबर खबर देई दिती ऐ ते अऊं नेई

لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَعُ الْأَكْبَرُ وَسَلَقَهُمُ الْمَلِكَةُ هَذَا يَوْمَ كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۱۰۴﴾

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السَّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَاءَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿۱۰۵﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿۱۰۶﴾

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ غَابِرِينَ ﴿۱۰۷﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿۱۰۸﴾

قُلْ إِنَّمَا يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿۱۰۹﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ أَدْرَىٰ أَقْرَبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَّا

1. अर्थात् इस युग दा बिनाश करी दिता जाग ते नमीं जातियां जनम लैडन ते तरक्की करडन । जैसा इस युग च होआ करदा ऐ जे अफ्रीका जिसें अज्ञात ते पिछड़े दा देश समझेआ जंदा हा हून ओहदे च नमें-जीवन दे कनै-कनै तरक्की दा संचार होआ करदा ऐ।
2. मुसलमानें गी इस थमां सब्क लैसा चाही दा। जेकर ओह फ़लस्तीन लैन चाहदे न तां सदाचारी बनन।
3. एह गल्ल ठीक ऐ जे भामें आखरी दिनें यहूदी इक बार फ़लस्तीन उप्पर कब्जा करी लैडन । मगर मुसलमानें गी नराश नेई होना चाही दा। की जे उंदा नबी रैहमत बनिवै आया ऐ। ओहदे कनै संबंध रखना मुसलमानें गी घाटे च नेई पाग।

जानदा जे ओह गल्ल जेहदा तुंदे कनै बा 'यदा
कीता गेआ हा लागै ऐ जां दूर ॥ 110 ॥

تَوَعَدُونَ ﴿۱۱۰﴾

अल्लाह खु 'ल्ली गल्लै गी बी जानदा ऐ ते
जो तुस छपालदे ओ उसी बी जानदा ऐ
॥ 111 ॥

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ
مَا تَكْتُمُونَ ﴿۱۱۱﴾

ते अऊं नेई जानदा जे ओह (गल्ल जो उप्पर
ब्यान कीती गेदी ऐ) शायद थुआड़े आस्तै इक
अजमैश ते (ओहदे कनै) इक अरसे तगर
तुसेंगी फायदा पुजाने दा इरादा ऐ (जां म्हेशां-
म्हेशां¹ आस्तै) ॥ 112 ॥

وَإِنْ أَدْرَىٰ لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ
إِلَىٰ حِينٍ ﴿۱۱۲﴾

(इस वह्नी दे औने पर हजरत मुहम्मद
रसूलुल्लाह स.अ.व. ने) फरमाया हे मेरे रब्ब!
तू सच्च दे मताबक फैसला² करी दे। ते सादा
रब्ब ते रहमान ऐ। ते (हे काफरो) जो गल्लां
तुस करदे ओ उंदे खलाफ उसै थमां मदद
मंगी जंदी ऐ ॥ 113 ॥ (रुकू 7/7)

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا
الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا
تَصِفُونَ ﴿۱۱۳﴾

०००

1. अर्थात् फी कदें यहूदी फ़्लस्तीन च दाखल नेई होउन।
2. इस आयत च अल्लाह नै हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. राहें मुसलमानें आस्तै पैहलें गै प्रार्थना करवाई दिती दी ऐ जे अल्लाह उनेंगी फ़्लस्तीन देई देऐ ते उंदी सचाई साबत करी देऐ। असेंगी पूरा यकीन ऐ हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी प्रार्थना कदें बी रद्द नेई होग ते लोक अपनी अक्खीं दिक्खी लैउन जे किस चाल्ली हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी प्रार्थना मंजूर होई। इस्राईल गी नां रूस फायदा देई सकग ते नां अमरीका।

सूर: अल्-हज्ज

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनासी आयतां ते दस रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे लोको! तुस अपने रब्ब आस्तै संयम धारण
करो। की जे फैसले आह्ला भंचाल' बड़ी
बड़्डी चीज ऐ ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ
السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ①

जिस दिन^२ तुस उसी दिखगे ओ हर दुद्ध
पलैने आहली औरत जिसगी दुद्ध पलाऽ करदी
होग उसी भुल्ली जाग ते हर पटाली जनानी
अपना गर्भ गराई देग ते तूं लोकें गी दिखगा
जे ओह मतबालें आंगर न, हालांके ओह
मतबाले नेई होडन पर अल्लाह दा अजाब
बड़ा सख्त ऐ ॥ 3 ॥

يَوْمَ تَرُوءُنَّهَا تَهْلِكُ كُلُّ مَرْصِعَةٍ عَمَّا
أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
وَ تَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَ مَا هُمْ
بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ①

ते लोकें च किश ऐसे बी होंदे न। जो अल्लाह
बाँरे इलम नेई होने पर बी बैहस करदे न ते
हर इक उददंडी (सिरफिरे) ते सचाई थमां दूर
मनुक्खै दे पिच्छें चली पौंदे न ॥ 4 ॥

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجَادِلُ فِي اللَّهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ①

(असल च) उंदे (उददंडियें/सिर-फिरे) ते
सचाई थमां दूर लोकें) बाँरे फैसला होई चुके

كَتَبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ

1. यानी आखरी मसीबत जेहदे कनै दुनियां दे झगड़े खतम होई जाडन।
2. यानी जिसलै ओह दिन होग तां दुनियां दा एह हाल होग।

दा ऐ जे जो (शख्स) बी ऐसे आदमियें बिच्चा कुसै कनै दोस्ती करग ओह (उद्दंडी/सिरफिरा ते सचाई थमां दूर शख्स) उसगी बी गुमराह् करी देग ते दोजख दे अजाब पासै लेई जाग ॥ 5 ॥

हे लोको! जेकर तुस दूई बार तुआले जाने बारै शक्क च ओ तां (याद रक्खो) असें तुसेंगी पैहलें मिट्टी थमां पैदा कीता हा फी बीरज थमां, फी तरक्की देइयै इक ऐसी अवस्था थमां जो चमकी जाने दा गुण रखदी ही। फी ऐसी अवस्था थमां जो मासै दी इक बोटी आंगर बी ही। किश चिरे तक ते ओह पूरी चाल्ली इक बोटी दी शकलै च रेही ते किश चिरे तक नाकस (अधूरी) बोटी दे रूपै च रेही तां जे अस तुंदे पर (सचाई) जाहर करी देचै ते अस जिस चीजा गी चाहने आं गर्भाशे च इक निश्चत समे तक कायम करी दिने आं। फी अस तुसें गी इक बच्चे दी शकली च कड्डने आं। (फी बधां दे जन्ने आं) जिस दा नतीजा एह निकलदा ऐ जे तुस अपनी मजबूती दी आयु (यानी जुआन्ती) तक पुज्जी जंदे ओ ते तुंदे बिच्चा किश लोक ऐसे होंदे न जो अपनी सधारण आयु तक पुज्जियै मरी जंदे न ते किश ऐसे बी होंदे न जो बुढ़ापे दी आखरी सीमा तक पुज्जी जंदे न। तां जे बड़ा सारा ज्ञान हासल करने परैत इलम थमां बिल्कुल कोरे होई जान। ते तू धरती गी दिक्खना ऐं जे ओह (कदें-कदें) अपनी सारी शक्ति खोही दिंदी ऐ। फी जिसलै अस ओहदे उप्पर पानी ब्रहाने आं तां ओह जोश च आई जंदी ऐ ते बधन लगदी ऐ ते हर चाल्ली दियां खेतियां उगान लगदी ऐ ॥ 6 ॥

وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ
الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ ثُمَّ
مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ
مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مَخْلُقَةٍ لِّيُبَيِّنَ لَكُمْ
وَتُقَرَّرُ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ
مُّسَيَّئٍ ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ
لِيَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ۖ وَمِنْكُمْ مَّن يَّتَوَقَّىٰ
وَمِنْكُمْ مَّن يُّرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمَرِ لِكَيْلَا
يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۗ وَتَرَىٰ الْأَرْضَ
هَامِدَةً فَاذًا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَرَّتْ
وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝

एह इस करियै होंदा ऐ जे (जाहर कीता जा) अल्लाह गै कायम रौहने आहली ते कायम रक्खने आहली हस्ती ऐ ते ओह मुरदें गी जींदा करदा ऐ ते ओह हर गल्ल करने च समर्थ ऐ ॥ 7 ॥

ते हर चीजै लेई जेहका समां निश्चत ऐ ओह जरूर आइयै रौहना ऐ एहदे च कोई शक्क नेई जे अल्लाह यकीनन उनेंगी जो कबरें च न दबारा ठुआलग ॥ 8 ॥

ते लोकें च किश ऐसे बी होंदे न, जो अल्लाह बारै बिना इलम, बिना हदायत ते बिना कुसै रोशन कताबा दे इस हालत च बैहस करदे न ॥ 9 ॥

ओह अपने पैहलू मोड़ी रक्खे दे (होंदे) न (यानी घमंड जाहर करदे न) तां जे अल्लाह दे रस्ते थमां लोकें गी गुमराह करन। ऐसे लोकें आस्तै इस संसार च बी जिल्लत होग ते क्यामत आहल्लै ध्याडै बी अस उनेंगी जलने आहला अजाब पुजागे ॥ 10 ॥

थुआडे हर्थें जो कुछ पैहलें कीता हा। उसदे नतीजे च एह गल्ल जाहर होग ते (इस थमां) पता लगग जे अल्लाह अपने बंदें उप्पर कदें बी कुसै किसमै दा जुलम नेई करदा ॥ 11 ॥ (रुकू 1/8)

ते लोकें बिच्चा (किश) नेह बी होंदे न जेहके अल्लाह दी अबादत सिर्फ बे-दिली कनै करदे न। इस लेई जेकर उनेंगी कोई फायदा पुज्जी जा तां ओह ओहदे (अबादत) पर खुश होई जंदे न ते जेकर उनेंगी कोई तकलीफ पुज्जै तां मूह मोड़ियै फिरी जंदे

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنََّّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ
وَأَنََّّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ۝

ثَانِي عَظْفِهِ يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ
بِظَلَامٍ لِّلْعَبِيدِ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ
فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ
أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ أُنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۝ ذَٰلِكَ هُوَ

न, ओह संसार च बी घाटे च रौंहदे न ते परलोक च बी, ते इयै खु'ल्लम-खु'ल्ला घाटा ऐ ॥ 12 ॥

ओह अल्लाह दे बगैर ऐसी चीजै गी पुकारदे न जेहकी उनेंगी नां ते नुकसान पुजांदी ऐ ते नां लाभ दिंदी ऐ ते इयै हद दरजे दी गुमराही ऐ ॥ 13 ॥

ओ उस (शख्स) गी पुकारदे न। जिसदी हानी उसदे लाभ थमां ज्यादा करीब ऐ ऐसा आक्रा (सुआमी) बी बड़ा बुरा ऐ ते ऐसे साथी बी बड़े बुरे न ॥ 14 ॥

अल्लाह यकीनन मोमिनें गी जेहके परिस्थिति मताबक नेक कर्म बी करदे न, ऐसे बागों च दाखल करग, जिंदे (साए) च नैहरां बगदियां न। अल्लाह जो चाह करदा ऐ ॥ 15 ॥

जेहका आदमी एह यकीन रखदा ऐ जे अल्लाह उस दी (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी) कदें बी मदद नेई करग। नां दुनियां च नां आखरत च तां उसी चाही दा ऐ जे ओह इक रस्सी गासै तगर लेई जा (ते ओहदे उप्पर चढ़ी जा) ते फी उसी कट्टी' देऐ। फी ओह दिक्खै जे क्या उसदा उपाऽ इस गल्लै गी दूर करी देग जेहकी उसी रोह चढ़ाऽ करदी ऐ (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी गासै च मिलने आहली मदद ते बिजय) ॥ 16 ॥

ते असें इस्से चाल्ली इस (कुरआन) गी खु'ल्ले-खु'ल्ले नशान बनाइयै नाजल कीते दा ऐ ते अल्लाह यकीनन जिसदे बारै इरादा करदा ऐ उसी स्हेई रस्ता दस्सी दिंदा ऐ ॥ 17 ॥

الْحُسْرَانُ الْمُمِينُ ﴿١٧﴾

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ۚ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

يَدْعُوا مَنْ صَرَّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٩﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٠﴾

مَنْ كَانَ يَطْنُ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِبَنَّ كَيْدَهُ مَا يَغِيظُ ﴿٢١﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿٢٢﴾

1. यानी धरती पर डिग्री पवै। की जे उसदी आशा कदें पूरी नेई होग। इस लेई उसदी मौत गै उसी मयूसी दिक्खने थमां बचाई सकदी ऐ।

यकीनन जेहके लोक (हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. पर) ईमान ल्याए ते ओह लोक जेहके यहूदी बनी गे ते साबी ते ईसाई ते मजूसी ते ओह लोक बी जिनें शिर्क गी अपनाया। अल्लाह यकीनन उंदे मझाटै क्यामत आहलै रोज फैसला करी देग। अल्लाह यकीनन हर इक चीजै दा नगरान ऐ ॥ 18 ॥

(हे इस्लाम दे बरोधी) क्या तू नेई दिखदा जे जेहका कोई बी गासै च ऐ ओह अल्लाह दी फरमांबरदारी करदा ऐ ते इससै चाल्ली जेहका कोई धरती च ऐ ते सूरज बी ते चन्न बी ते तारे बी ते फ़ाड़ु बी ते बूहे बी ते चौखर बी ते लोकेँ बिच्चा बी मते-सारे। पर लोकेँ बिच्चा इक बड़दा गरोह ऐसा ऐ जेहदे बाँरे अजाब दा फैसला होई चुके दा ऐ ते जिसी खुदा जलील करै उसी कोई इज्जत देने आहला नेई। अल्लाह जो कुछ चाँहदा ऐ करदा ऐ ॥ 19 ॥

एह दो आपस च बरोध करने आहले गरोह' ऐसे न जो अपने रब्ब बाँरे झगड़ा करदे न। इस लेई जो अल्लाह दे गुणेँ दा इन्कार करने आहले काफ़र न उंदे आस्ते अग्नि दे कपड़े (लबास) बनाए जाडन ते उंदे सिरें उप्पर खौलदा पानी सुट्टेआ जाग ॥ 20 ॥

(इत्थेँ तक जे) उस गर्म पानी कारण जो कुछ उंदे दिड्डै च ऐ ओह बी गली जाग ते उंदे चमड़े बी (गली जाडन) ॥ 21 ॥

ते उंदे आस्ते लोहे दे थोड़े (त्यार कीते जाडन) ॥ 22 ॥

जिसलै ओह दुख ते चिंता कारण उस अजाब बिच्चा निकलने दी कोशश करडन तां फी

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّيِّئِينَ
وَالنَّاصِرِي وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
إِنَّ اللَّهَ يَقْضِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

الْمُتَرَانَّ اللَّهُ يَسْجُدُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنَّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ
وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ ۝ وَكَثِيرٌ
حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۝ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ مُكْرِمٍ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۝

هُذُنِ حَصْمِنِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ شِيَابٌ مِنْ
نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمْ
الْحَمِيمُ ۝

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝

وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

كَلِمًا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ

1. अर्थात् ईमान आहने आहले ते इन्कार करने आहले।

उससै पासै परताई दिते जाडन (ते गलाया जाग) जालने आहला अजाब भोगदे जाओ ॥ 23 ॥ (रुकू 2/9)

अल्लाह यकीनन मोमिनं गी जेहके परिस्थिति मताबक नेक कर्म बी करदे न ऐसे बागें च रक्खग। जिंदे (साए) च नैहरां बगा करदियां होडन। उनेंगी उंदे च (बागें च) सुन्ने दे जड़ाऊ कंगन पुआए जाडन ते सुच्चे मोती बी। ते उंदा लबास उंदे च रेशमी होग ॥ 24 ॥

ते उनेंगी पबित्तर गल्लें पासै रस्ता दरसेआ जाग ते प्रशंसा दे जोग अच्छे कम्मैं दा ढंग सखाया जाग ॥ 25 ॥

(पर) ओह लोक जो काफर न ते अल्लाह दी राह पासै ते अल्लाह दे घरै (काबा) पासै जाने थमां रोकदे न (हालांके ओह अल्लाह दा घर ऐसा ऐ जिसी असें सारे लोकें दी भलाई आस्तै बनाए दा ऐ) उंदे आस्तै बी जो ओहदे च बेहियै अल्लाह दी अबादत करदे न ते उंदे आस्तै बी जो जंगलै च रौहदे न ते जेहका आदमी उस च अत्याचार राहें बगाड़ पैदा करना चाहग। अस उसी दर्दनाक अजाब देगे ॥ 26 ॥ (रुकू 3/10)

ते (याद कर) जिसलै असें इब्राहीम गी बैतुल्लाह (काबा)² दे स्थान पर नबास करने दा मौका दिता (ते गलाया) जे कुसै चीजै गी सादा शरीक नेई बनाऽ ते मेरे घरै गी तवाफ़

عَمَّ أَعِيدُوا فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ ۖ

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُحَلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ
ذَهَبٍ وَوَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۖ

وَهُدُوا إِلَى صِرَاطٍ الْحَمِيدِ ۖ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ
لِلنَّاسِ سَوَاءً ۗ الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۗ
وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ۖ

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا
تُشْرِكْ بِي شَيْئًا ۗ وَطَهَّرَ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ

1. मूल शब्द अल्-आकिफ़ ते बा'द दा एह अर्थ ऐ जे बैतुल्लाह (काबा) दा द्वार हर इक आदमी आस्तै खुल्ला ऐ, चाहे ओह मक्का नबासी होऐ जां मक्का थमां बाहरा, संसार दे कुसै बी हिस्से दा रौहने आहला होऐ। एहदे च धनवान, गरीब, पूर्बी-पच्छमी ते काले-गारे दा कोई भेद-भाव नेई। इक चाकर इक राजा ते मुंढे कन्ने मुंढा मेलियै नमाज पढ़ी सकदा ऐ।
2. इस आयत च इस्लामी नमाज दा चित्तर खिच्चेआ गेदा ऐ, जेहदे च क्रियाम, रुकू ते सजद: बगैरा कीता जंदा ऐ।

(प्रदक्खन) करने आहलें आसतै ते खड़ोइयै अबादत करने आहलें आसतै ते रूकू करने आहलें आसतै ते सजदा करने आहलें आसतै, पाक कर ॥ 27 ॥

ते सारे लोकें च अलान करी दे जे ओ हज्ज दी नीत कनै तेरे कश आवा करन, पैदल बी ते ऐसी सुआरी पर बी जेहकी जो लम्मी जातस कारण पतली होई गेदी होऐ (ऐसी सुआरियां) दूर-दूर थमां डूहगे रस्तें थमां होंदे होई औडन ॥ 28 ॥

तां जे ओह (यानी औने आहले) उनें नफें गी दिक्खन जेहके उंदे आसतै (निश्चत कीते गेदे) न ते किश निश्चत दिनें च उनें नैमतें कारण अल्लाह गी याद करन जेहकियां असें उनें गी दिती दियां न (यानी) बड्डे जानवरें दे रूपै च (जियां ऊंट, गौ बगौर) इस आसतै चाही दा ऐ जे ओह उंदा मास खान ते तकलीफ च पेदे ते गरीबें गी खलान ॥ 29 ॥

फो अपनी मैल-कुचैल दूर करन ते अपनी मनौतां पूरियां करन ते पुराने घर (यानी काबा) दा तवाफ (प्रदक्खन) करन ॥ 30 ॥

गल्ल एह ऐ, जे जो शख्स अल्लाह दे निश्चत कीते गेदे सम्मानत थाहरें दा आदर करदा ऐ तां एह गल्ल उसदे रब्ब दे लागै ओहदे आसतै चंगी होंदी ऐ ते हे मोमिनो! थुआड़े आसतै (सारे) चौखर लहाल मन्ने गे न सवाए उंदै जिंदा रहाम होना कुरआन च दस्सेआ जाई चुके दा ऐ इस लेई चाही दा ऐ जे तुस मूरती-पूजा दे शिर्क थमां बचो ॥ 31 ॥

ते (इस्सै चाल्ली) अपनी अबादत ते फरमांबरदारी सिर्फ अल्लाह आसतै मखसूस

وَالْقَائِمِينَ وَالرَّكَّعِ السُّجُودِ ۝

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَةٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۚ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْبَآئِسَ الْفَقِيرَ ۝

ثُمَّ لِيُقْضَىٰ أَتْقَانُهُمْ وَيُؤْفُوا نُذُورَهُمْ وَيُيَطَّوْفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

ذَٰلِكَ ۖ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ حَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُبَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۝

حَقَّاءَ لِلَّهِ عَيْرٍ مُّشْرِكِينَ بِهِ ۗ وَمَنْ

करदे होई झूठ बोलने थमां बचो। (ते) तुस खुदा दा शरीक कुसै गी नेई बनाओ ते जेहका अल्लाह दा शरीक कुसै गी बनांदा ऐ ओह गासै थमां डिग्गी जंदा ऐ ते परिदे उसी चुक्कियै लेई जंदे न। ते हवा उसी कुसै दूर-दरेडै थाहर सुट्टी दिंदी ऐ ॥ 32 ॥

सच्च एह ऐ जे जो शख्स अल्लाह दी निश्चत कीती दी नशानियें दी इज्जत करग उस दे (इस कर्म गी) दिलें दा तकवा मन्नेआ जाग ॥ 33 ॥

(याद रक्खो जे) इनें कुरबानियें (जानवरें) थमां इक अरसे तक लाभ हासल करना थुआड़े आस्तै जायज ऐ फी उनेंगी अल्लाह दे पुराने घर (काबा) तक पुजाना जरूरी ऐ ॥ 34 ॥ (रुकू 4/11)

ते असें हर जाति आस्तै बलि देने दा इक ढंग निश्चत कीते दा ऐ तां जे ओह लोक उनें चौखरें पर जो अल्लाह नै उनेंगी प्रदान कीते दे न अल्लाह दा नांS लैन। (इस लेई याद रक्खो जे) थुआड़ा उपास्य इक गै ऐ। इस आस्तै तुस उस्सै दी आज्ञा दा पालन करो ते जो अल्लाह आस्तै नम्मरता प्रकट करने आहले न उनेंगी शुभ-समाचार सुनाई दे ॥ 35 ॥

ऐसे लोके गी जे जिसलै उंदे सामनै अल्लाह दा नांS लैता जा तां उंदे दिल कंबी उठदे न ते उनें लोके गी बी (शुभ समाचार सुनाई दे) जेहके अपने उप्पर औने आहली बिपतें मौके बी धीरज धारण करदे न ते नमाज कायम करदे न ते असें जे किश उनेंगी दिते दा ऐ (सादी खुशी आस्तै) ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 36 ॥

يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ
فَتَخَطَفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ
فِي مَكَانٍ سَجِيقٍ ①

ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْكُمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا
مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ②

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَيَّ
ئُ ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ③

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ
الْأَنْعَامِ ④ فَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ
أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ⑤

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُتَّقِينَ
الصَّلَاةَ ⑥ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ⑦

ते असें कुरबानी दे उंटें गी थुआड़े आस्तै अल्लाह दा सम्मानत नशान बनाए दा ऐ उंदे च थुआड़े आस्तै बौहत भलाई ऐ। इस लेई उनेगी पंक्तिबद्ध करिये उंदे पर खुदा दा नांउ लैओ ते जिसलै उंदे पैहलू (धड़) धरती पर लगगी जान (छहोई जान)तां उंदे (मासै) बिच्चा आपूं बी खाओ ते उनेगी बी खलाओ जो अपनी गुरबत पर धीरज धारण करी चुके दे न ते उनेगी बी खलाओ जो अपनी गुरबत कारण परेशान न इस्सै चाल्ली असें थुआड़े फायदे आस्तै इनें जानवरें गी बनाए दा ऐ तां जे तुस शुकरगजार बनो ॥ 37 ॥

(याद रक्खो) इनें कुरबानियें दे मास ते रक्त अल्लाह तक नेई पुजदे, पर थुआड़े दिलै दा तक्रवा (संयम) अल्लाह तक पुजदा ऐ। (असल च) इस चाल्ली अल्लाह ने इनें कुरबानियें गी थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ तां जे तुस अल्लाह दी हदायत दे कारण उस दी बड़ाई दा बर्णन करो ते तूं इस्लाम दे आदेशें गी पूरी चाल्ली अदा करने आहलें गी शुभ समाचार दे ॥ 38 ॥

अल्लाह यकीनन उनें लोके पासेआ जो ईमान ल्याए न बचाऽ दा समान करदा रौहग। अल्लाह यकीनन हर खयानत करने आहले (ते) इन्कार करने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 39 ॥ (रुकू 5/12)

ओह लोक जिंदे कनै (बिला ब'जा) जंग कीती जा करदी ऐ उनें गी बी (जंग करने दी) अजाजत दिती जंदी ऐ की जे उंदे उप्पर जुलम कीता गेआ ऐ ते अल्लाह उंदी मदद करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 40 ॥

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ سَعَابِ اللَّهِ
لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَأَذْكُرُوا السَّمَاءَ اللَّهُ
عَلَيْهَا صَوَافٍ ۚ فَأَذَا وَجِبَتْ جُوبُهَا
فَكَلُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْقَانِعَ وَالْمَعْتَرَّ ۗ
كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لِحُومِهَا وَلَا دِمَائِهَا
وَلَكِنْ يَبَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ ۗ كَذَلِكَ
سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا
هَدَيْكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٩﴾

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا
وَإِنَّ اللَّهَ عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

(एह ओह लोक न) जिनेंजी उंदे घेँ थमां सिर्फ उंदा इन्ना आखने पर जे अल्लाह साद्दा रब्ब ऐ बगैर कुसै जायज ब'जा दे कइठेआ गोआ जेकर अल्लाह उंदे (इन्कार करने आहलें) बिच्चा किश लोकें गी दूएँ द्वारा (शरारत कनै) नेईं रोकदा तां गिरजे ते यहूदियें दी अबादतगारहीं, ते मस्जिदां जिंदे च अल्लाह दे नांS दी बड़ी स्तुति होंदी ऐ बरबाद करी दिते जंदे ते अल्लाह यकीनन उसदी मदद करग जो उस (दे दीन) दी मदद करग। अल्लाह यकीनन बड़ा ताकतवर (ते) समर्थवान ऐ ॥ 41 ॥

एह (यानी मुहाजर मुसलमान यानी अपना देश छोड़ियै आए दे) ओह लोक न जे जेकर अस उनेंजी दुनियां च ताकत प्रदान करचै तां ओह नमाजें गी कायम करडन ते जकातां देडन ते भली गल्लें दा हुकम देडन ते बुरी गल्लें थमां रोकडन। ते हर गल्लै दा अंजाम खुदा दे हल्लै च ऐ ॥ 42 ॥

ते जेकर (एह दुश्मन) तुगी झुठेरदे न, तां इंदे थमां पैहलें नूह दी कौम नै बी, ते आद ते समूद नै बी ॥ 43 ॥

ते इब्राहीम दी कौम नै बी ते लूत दी जाति नै बी ॥ 44 ॥

ते मद्यन आहलें बी (अपने-अपने समे दे नबियें गी) झुठेरेआ हा ते मूसा गी बी झुठेरेआ गोआ हा। इस लेईं मैं इन्कार करने आहलें गी किश ढिल्ल दिती, फी उनेंजी पकड़ी लैता। इस लेईं मेरा इन्कार करना कैसा भ्यानक सिद्ध होआ ॥ 45 ॥

ते किन्नी गै बस्तियां न जिनेंजी असें इस दशा च नश्ट कीता हा जे ओह अत्याचार करा

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِعَدْرِ حَقٍّ
إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ
النَّاسَ بَعْضَهُمُ بِبَعْضٍ لَّهُدَمَتِ
صَوَائِعُ وَبَيْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ
يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ
وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤٢﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ
قَوْمُ نُوحٍ وَقَادُوتُ وَمُؤَدُّوٓآ

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۗ وَكَذَّبَ مُوسَى
فَأَمَلَيْتَ لِلْكَافِرِينَ ۗ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾

فَكَأَيُّنَ مِنْ قُرْبَىٰ أَهْلَكُنَّاهِ وَهِيَ

दियां हियां ओह अज्ज अपनी छत्तें उप्पर डिग्गी दियां पेदियां न ते किन्ने गै खूह् न जेहके बेकार होई चुके दे न ते किन्ने गै उच्चे-उच्चे किले न जो नश्ट होई चुके दे न ॥ 46 ॥

क्या ओह् धरती उप्पर चली-फिरिये नेई दिखदे तां जे उनेंगी ऐसे दिल मिली जान जो (इनें गल्लें गी) समझने आहले होन जां कन्न थहोई जान जो (इनें गल्लें गी) सुनने आहले होन। की जे सच्ची गल्ल एह् ऐ जे दिक्खने आहली (जाहरी) अक्खीं अ'नियां नेई होंदियां बल्के दिल अ'ने होंदे न, जो सीनें च होंदे न ॥ 47 ॥

एह् लोक अजाब मंगने च काहल करदे न। ते अल्लाह कर्दे अपना बा'यदा झुटा नेई करदा ते (कोई) कोई दिन अल्लाह दा थुआड़ी गिनती दे ज्हार ब'रिं दे बरोबर होंदा ऐ ॥ 48 ॥

ते किन्नी गै बस्तियां न जिनेंगी (पैहलें ते) मैं ढिल्ल दित्ती हालांके ओह् अत्याचार करा दियां हियां। फी मैं उनेंगी पकड़ी लैता ते मेरी गै बक्खी सारें परतियै औना ऐ ॥ 49 ॥ (रुकू 6/13)

तू आखी दे, हे लोको! अऊं थुआड़े कश सिर्फ इक हुश्यार करने आहले दी हैसियत कनै आए दा आं ॥ 50 ॥

इस लेई जो ईमान ल्यौडन ते उसदे (ईमान दे) मताबक कर्म बी करडन, उनेंगी (अल्लाह पासेआ) खिमा ते इज्जत आहली रोजी मिलग ॥ 51 ॥

ते ओह् लोक जिनें साड़े नसानें बारै (इस मन्शा कनै) प्रयल कीता जे (ओह् असेंगी)

ظَالِمَةٌ فِيهَا خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبُرُّ
مُعْطَلَةٌ وَقَصْرِ مَشِيدٍ ⑤

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ
قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا ۚ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارَ وَلَكِنْ
تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ⑥

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ ۚ وَإِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ
سَنَةٍ وَمَا تَعُدُّونَ ⑦

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَمَلَيْتُ لَهَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا ۚ وَإِلَى الْمَصِيرِ ⑧

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ
نَذِيرٌ مُبِينٌ ⑨

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑩

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ

أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ⑤

असमर्थ बनाई देन, ओह लोक नरकै च पीने
आहले न ॥ 52 ॥

ते असें तेरे थमां पैहलें' नां कोई रसूल भेजेआ,
नां गै नबी, पर जिसलै बी उसने कोई इच्छा^१
कीती तां शतान नै उसदी इच्छा दे रस्ते च रोड़े
अटकाए। फी अल्लाह उसगी जो शतान पांदा
ऐ मटाई दिंदा ऐ ते जेहके उसदे अपने चमत्कार
होंदे न उनेंगी पक्का करी दिंदा ऐ ते अल्लाह
बड़ा जानने आहला ते हिकमत आहला ऐ
॥ 53 ॥

नतीजा एह होंदा ऐ जे जो मुश्कलां शतान
पांदा (खडेरदा) ऐ ओह उनें लोकें आस्तै
टोकर दा कारण बनी जंदिंयां न जिंदे दिलें च
बमारी होंदी ऐ ते जिंदे दिल सख्त होंदे न ते
अत्याचारी लोक (हर खुदाई गल्लै दा) सख्त
बरोध करने पर तुले दे रौहदे न ॥ 54 ॥

ते (एह सब किश इस आस्तै होंदा ऐ) तां जे
ओह लोक जेहके सूझ-बूझ आहले होंदे न
समझी लैन जे ओह (यानी कुरआन) तेरे रब्ब
पासेआ कामल सचाई ऐ ते ओह उस पर
ईमान लेई औन ते उंदे दिल उसदे अगमें झुकी
जान ते अल्लाह मोमिनं गी जरूर सिद्धे रस्ते
पासै हदायत देने आहला ऐ ॥ 55 ॥

ते काफर उस (कुरआन) बाँरै उस बेलै तगर
जे (तबाही दी) घड़ी अचानक आई जा जां
उंदे कश उस दिनें दा अजाब आई जा जो

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا
نَبِيِّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي
أَمْنِيَّتِهِ ۚ فَيَنسُخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ
ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ⑥

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً
لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
وَٱلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ
لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ⑥

وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا ٱلْعِلْمَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ۗ
وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهَادِ ٱلَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑥

وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيَّةٍ مِنْهُ
حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ

1. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे नबी योजनां बनांदे न ते शतान उनेंगी मटाना चांहदे न पर अल्लाह नबियें दी योजनें गी सफल बनांदा ऐ शतान असफल रेही जंदा ऐ। एह ब्यहार हर नबी कनै होआ ते सारे शा बड्दा साढ़े नबी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. कनै होआ, जो सारे नबियें दे शिरोमणि हे।
2. मूल शब्द 'उमनिय्यतुन' दा अर्थ इच्छा दे सिवा इरादा बी होंदा ऐ। (ताज) मतलब एह ऐ जे हर नबी संसार दे सुधार दा इरादा करदा ऐ, पर शतान हर इक नबी दे रस्ते च ते उसदी इच्छा दे पूरा होने दे रस्ते च बिधन पांदा ऐ।

अपने पिछें किश निं रौहन दिंदा, शक्क च पेदे रौहडन ॥ 56 ॥

उस दिन सारी बादशाहत (कहमत) अल्लाह दी गै होग, ओह उंदे बशकार फैसला करग। इस लेई मोमिन जो ईमान दे मताबक कर्म बी करदे होडन। ओह नैमत आहली जन्नतें च बास करडन ॥ 57 ॥

ते काफर ते साढ़ी आयतें गी झुटेरने आहले ते ओह लोक न जिंदे आस्तै जिल्लत दा अज़ाब (निश्चत) ऐ ॥ 58 ॥ (रुकू 7/14)

ते ओह लोक जो अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करदे न, फी मरोई जंदे न जा सधारण मौत मरी जंदे न। अल्लाह उनें गी अति उत्तम इनाम देग ते अल्लाह इनाम बख़ाने आहलें च सारें थमां अच्छा ऐ ॥ 59 ॥

ओह जरूर उनेंगी ऐसी ज'गा दाखल करग। जिसी ओह पसंद करडन ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) बौहत समझ रक्खने आहला ऐ ॥ 60 ॥

एह गल्ल इससै चाल्ती ऐ जे जेहका शख़्त उन्नी गै स'जा देऐ जिन्नी उसी तकलीफ दिती गेई ही मगर बावजूद इस दे (उसदा दुश्मन) उल्टा उस पर चढ़ी आवै तां अल्लाह जरूर उसदी मदद करग। अल्लाह यकीनन बौहत माफ करने आहला (ते) बौहत बख़ाने आहला ऐ ॥ 61 ॥

एह (स'जा ते जज़ा दा सिलसला) इस लेई (चलदा) ऐ जे साबत होई जा जे अल्लाह रातीं गी दिनै च दाखल करी दिंदा ऐ ते दिनै गी रातीं च दाखल करी दिंदा ऐ। ते अल्लाह

عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿۵۶﴾

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ط
فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِي
حَبْتِ التّٰعِيمِ ﴿۵۷﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيٰتِنَا فَاُولٰٓئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿۵۸﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ قَتِلُوا
أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا ط
وَإِنَّ اللّٰهَ لَهُ وَحْيٌ رّٰزِقِينَ ﴿۵۹﴾

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ط وَإِنَّ اللّٰهَ
لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿۶۰﴾

ذٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِّبَ بِهِ
تُؤْتِيْهِ عَلَيْهِ لِيُصْرَثَهُ اللّٰهُ ط إِنَّ اللّٰهَ
لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ﴿۶۱﴾

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُوَلِّجُ النّٰلِيَّ فِي النّٰهَارِ وَيُوَلِّجُ
النّٰهَارَ فِي النّٰلِيِّ وَانّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ بَصِيْرٌ ﴿۶۲﴾

यकीनन (दुआमां) सुनने आहला (ते हालात) दिक्खने आहला ऐ ॥ 62 ॥

एह (दुआमां) सुनना ते हालात दी जानकारी रक्खना) इस लेई ऐ जे अल्लाह अपनी सत्ता च कायम ऐ ते दूए पदार्थे गी बी कायम रखदा ऐ ते इस लेई जे जिस चीजा गी ओह अल्लाह दे सिवा पुकारदे न ओह तबाह होने आहली ऐ ते इस आस्तै जे अल्लाह गै सारें थमां उप्पर ऐ ते सारें शा बड्डा ऐ ॥ 63 ॥

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै गासै थमां पानी उतारेआ ऐ। जेहदे कनै धरती सैलम-सैली होई जंदी ऐ। अल्लाह यकीनन (अपने बंदे कनै) मेहर आहला सलूक करने आहला ऐ ते (उंदे हालातें थमां) बौहत बा-खबर ऐ ॥ 64 ॥

जो कुछ गासैं च ऐ ते जो कुछ धरती च ऐ ओह सब उसदा ऐ ते अल्लाह यकीनन अपने सिवा सारे वजुदें दी मदद थमां बे-न्याज ते तरीफें दा मालक ऐ ॥ 65 ॥ (रुकू 8/15)

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे जो कुछ बी धरती च ऐ अल्लाह नै उसी थुआड़ी सेवा च बिना उजरत लाई रक्खे दा ऐ ते किशितयां बी समुंदर च ओहदे हुकम कनै चलदियां न ते उसनै गासैं गी रोक्री रक्खे दा ऐ जे कुदै धरती पर उसदे हुकम बगैर डिगिगी नेई पवै अल्लाह यकीनन लोकें पर किरपा करने आहला ते बार-बार देआ करने आहला ऐ ॥ 66 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी जीदा कीता। फी तुसेंगी मारग फी तुसेंगी जीदा करग। इन्सान यकीनन बड़ा ना-शुकरा ऐ ॥ 67 ॥

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٦٢﴾

الْمَتْرٰنَ اللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءً فَخَسِبَ الْاَرْضُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦٤﴾

الْمَتْرٰنَ اللّٰهُ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ وَاَنْفَلَكَ تَجْرِىٰ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ وَاِيْمَسُكُ السَّمَاءُ اَنْ تَقْعَ عَلٰى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٥﴾

وَهُوَ الَّذِىْ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يَحْيِيْكُمْ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ ﴿٦٦﴾

1. यानी अज़ाब आस्तै बंदशां लाई दित्ती दियां न जे उसदे खास हुकमै बगैर दुनिया पर अज़ाब नेई आवै।

असैं हर संप्रदाय (मत) आसतै अबादत दा इक तरीका निश्चत कीते दा ऐ जिसदे मताबक ओह् चलदे न इस लोई इस तरीके (यानी इस्लाम) बारै ओह् तेरे कनै बैहस नेई करन (की जे एह् खुदा दा निश्चत कीते दा ऐ) ते तूं (उनेंगी) अपने रब्ब पासै बुला की जे तूं सिद्धे रस्ते पर ऐ ॥ 68 ॥

ते अगर ओह् तेरे कनै बैहस करन तां आखी दे जे अल्लाह थुआड़े कर्म थमां भलेआं बाकफ ऐ ॥ 69 ॥

अल्लाह (मेरे ते थुआड़ै बशकार) क्यामत आहलै रोज उनें गल्लें दा फैसला करग जिंदे बारै तुस इखल्लाफ (मत-भेद) रखदे ओ ॥ 70 ॥

(हे मुहम्मद रसूल अल्लाह!) क्या तुगी पता नेई जे अल्लाह हर चीजै गी जो गास ते धरती च ऐ जानदा ऐ। एह् सब किश इक कताबा च लिखे दा मजूद ऐ ते इस चाल्ली (कुसै कनून गी सुरक्षत) करी देना अल्लाह आसतै असान ऐ ॥ 71 ॥

ते ओह् लोक अल्लाह दे सिवा उनें चीजें दी अबादत करदे न जिंदे आसतै उसनै कोई दलील नेई उतारी ते जिंदे बारै उनेंगी किसे किसम दा कोई इलम हासल नेई ते जालमें दा कोई मददगार नेई होग ॥ 72 ॥

ते जिसलै उंदे सामनै साढ़ी खु'ल्ली-खु'ल्ली आयतां पढ़ियां जंदिंयां न तां तूं इन्कार करने आहले लोकें दे चेहरें पर (साफ-साफ) ना-पसंदी (दे चि'न्न) दिक्खना ऐं। इयां सेही होंदा ऐ जे ओह् उनें लोकें पर हमला करी देडन, जेह्के उनेंगी साढ़ी आयतां पढ़ियै सुनाऽ

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ
فَلَا يَتَّبِعُونَكَ فِي الْأُمْرِ وَاذْعُ إِلَى
رَبِّكَ ۗ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٨﴾

وَأَنْ جَدُّوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ ۗ إِنَّ ذَلِكَ
عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧١﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ ۗ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧٢﴾

وَإِذَا تَتَلَّىٰ عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا بِبَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۗ يَكَادُونَ
يَسْطُورُونَ بِالَّذِينَ يَسْتَلُونَ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا ۗ

करदे होंदे न। तूं आखी दे जे क्या अऊं तुसें
गी इस दशा थमां बी बद्ध इक बुरी दशा दी
सूचना देआं? ते ओह ऐ नरकै च पौना।
अल्लाह नै उसदी प्रतिज्ञा इन्कार करने आहले
लोकें कनै कीती दी ऐ ते ओह बुरा ठकाना
ऐ ॥ 73 ॥ (रुकू 9/16)

हे लोको! इक गल्ल तुसेंगी दस्सी जंदी ऐ
तुस उसी गौर कनै सुनो! तुस जिनेंगी अल्लाह
दे सिवा पुकारदे ओ। ओह इक मक्खी बी
पैदा नेई करी सकडन भामें सारे दे सारे
किट्ठे होई जान, ते जेकर इक मक्खी उंदे
सामने कोई चीज चुक्कियै लेई जा तां ओह
उसी उंदे थमां छड़काई नेई सकदे। एह
दुआमां मंगने आह्ला (बी) ते जेहदे थमां
दुआमां मंगियां जंदियां न (ओह बी) किन्ने
कमजोर न ॥ 74 ॥

उनें लोकें अल्लाह (दियें सिफते) दा ठीक
चाल्ली अंदाजा नेई लाया। अल्लाह ते यकीनन
बड़ी ताकत आह्ला ते बड़ा गालब
(प्रभुत्वशाली) ऐ ॥ 75 ॥

अल्लाह फरिश्तें बिच्चा अपने रसूल चुनदा ऐ
ते (इस्सै चाल्ली) इन्सानें बिच्चा (बी)
अल्लाह बौहत (दुआमां) सुनने आह्ला ते
(हालात गी) बौहत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 76 ॥

जो कुछ उंदे सामनै ऐ उसी बी ओह जानदा
ऐ ते जो कुछ ओह पिच्छें करी आए दे न
उसी बी जानदा ऐ ते सारे मामले (कम्म)
उस्सै आहले पासै परताए जंदे न ॥ 77 ॥

हे मोमिनो! रुकू करो, सजदा करो, ते अपने
रब्ब दी अबादत करो ते नेक कम्म करो तां
जे तुस अपने मकसद गी पाई (हासल करी)
सको ॥ 78 ॥

قُلْ أَقَاتِبْتُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذِكْمِكُمْ أَتَّارٌ ط
وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ط
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ ط
إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كُنْ
يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ط وَإِنْ
يَسْأَلُهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنْقِذُوهُ
مِنْهُ ط صَحَّفَ الظَّالِمِ وَالْمُظْلُومِ ﴿٧٤﴾

مَا قَدَرُوا وَاللَّهُ حَقُّ قَدْرِهِ ط إِنَّ اللَّهَ لَهَوِيُّ
عَزِيزٌ ﴿٧٥﴾

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمَنْ
التَّاسِ ط إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ط
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا
وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٧٨﴾

ते अल्लाह दे रस्ते च ऐसी कोशश करो जो मकम्मल होऐ, की जे उस्से नै तुसेंगी गौरव प्रदान कीते दा ऐ ते धर्म (दी तलीम) च थुआड़े पर कोई तंगी दा पैहलू अखत्यार नेई कीता। (हे मोमिनो!) अपने पिता इब्राहीम दे धर्म (दीन) गी (अखत्यार करो की जे) अल्लाह नै थुआड़ा नांऽ मुसलमान रक्खे दा ऐ। इस कताबा च बी ते इस शा पैहली कताबें च बी, तां जे रसूल तुंदे पर गुआह होऐ ते तुस बाकी दुनियां पर गुआह र'वो ते नमाज गी कायम करो, ते जकात देओ ते अल्लाह गी मजबूती कनै पकड़ी लैओ। ओह थुआड़ा आक्रा (सुआमी) ऐ। इस आस्तै ओह किन्ना गै चंगा सुआमी ऐ ते किन्ना गै चंगा मददगार ऐ ॥ 79 ॥ (रुकू 10/17)

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۗ هُوَ
اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ
مِنْ حَرَجٍ ۗ مَلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۗ هُوَ
سَمِعَكُمْ الْمُسْلِمِينَ ۗ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا
لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۗ فَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا
بِاللَّهِ ۗ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۗ فَبِعَمَلِ الْمَوْلَى
وَنِعْمَ التَّصْوِيرُ ۗ

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ مِائَةٌ وَتِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً وَسِتُّ وَرُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-मोमिनून

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ उन्नी आयतां ते छे रुकू न।

मैं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

कामिल मोमिनैं अपने उद्देश गी पाई लैता
॥ 2 ॥

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ①

ओह (मोमिन) जो अपनी नमाजें च नमरता
दा ढंग अखत्यार करदे न ॥ 3 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خِشْعُونَ ①

ते जेहके ब्यर्थ गल्लें थमां बचदे न ॥ 4 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ①

ते जेहके बा-कायदा जकात दिंदे न ॥ 5 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ①

ते जेहके अपने शर्मगाहें (गुप्त अंगें) दी रक्षा
करदे न ॥ 6 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِأفْئِدَتِهِمْ حَافِظُونَ ①

सिवाए अपनी बीबियें (लाड़ियें) दे जां जिंदे
मालक उंदे सज्जे हथ होए दे न। इस आसतै
ऐसे लोकें दी कुसै चाल्ली दी कोई निंदेआ
नेई कीती जाग ॥ 7 ॥

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُهُمْ فَاتَّهِمُوا عَلَيْهِم مَّلُومِينَ ①

ते जेहके लोक इसदे सिवा कुसै होर गल्लै दी
इच्छा करन तां ओह लोक ज्यादती करने
आहले होडन ॥ 8 ॥

فَمَنْ ابْتَدَعَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْعَادُونَ ①

1. अर्थात् तुसैं लड़ाई दे बा'द जिनें जनानियें पर अधिकार पाई लेदा होऐ। फी नां ते ओह आपू अजाद होइयां
होन ते नां दूए लोकें उनैगी अजाद कराया होऐ अर्थात् थुआड़े अधिकार च आई दियां जनानियां।

ते ओह लोक (अर्थात कामिल मोमिन) जो अपनी अमानतें ते अपनी प्रतिज्ञें दा ख्याल रखदे न ॥ 9 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ﴿۹﴾

ते जेहके लोक अपनी नमाजें दी पहाजत करदे रौहदे न ॥ 10 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿۱۰﴾

इयै लोक असल बारस न ॥ 11 ॥

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿۱۱﴾

जेहके फिरदौस (उप्परले सुर्ग) दे बारस होडन ओह ओहदे च म्हेशां आस्तै रौहडन ॥ 12 ॥

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۱۲﴾

ते असें मनुक्खें गी गिल्ली मिट्टी दे सत कनै बनाया ॥ 13 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿۱۳﴾

पही उसी इक ठैहरने आहली ज'गा च बीरज दे रूपै च रक्खेआ ॥ 14 ॥

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿۱۴﴾

फी बीरज गी तरक्की देइयै ऐसा रूप प्रदान कीता ते ओह चमकने आहला इक पदार्थ बनी गेआ, फी उस चिमटने आहले पदार्थ गी मासै दी इक बोटी बनाई दिता, फी असें इस दे बा'द उस बोटी गी हड्डिये दे रूपै च बदली दिता, फी असें उनें हड्डिये उप्पर मास चाड़ेआ। फी उसी इक होर रूपै¹ च बदली दिता। इस आस्तै बड़ी गै बरकत आहला ऐ ओह खुदा जो सारे शा अच्छा पैदा करने आहला ऐ ॥ 15 ॥

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۖ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿۱۵﴾

फी तुस लोक इसदे बा'द मरने आहले ओ ॥ 16 ॥

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿۱۶﴾

फी तुस क्यामत आहलै रोज ठुआले जाने आहले ओ ॥ 17 ॥

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴿۱۷﴾

ते असें शुआड़े उप्पर (दे दर्जे आस्तै) सत (रुहानी) रस्ते बनाए न। ते अस (अपनी) मख्लूक थमां गाफिल नेई रेह ॥ 18 ॥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۗ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَالِقِ غُفْلِينَ ﴿۱۸﴾

1. अर्थात् इन्सानी बजूद मकमल करी दिता।

ते असें गासै थमां इक अंदाजे मताबक पानी उतारेआ ऐ! फी उसी धरती च सेकी (ठ्हाई) दिता ऐ ते अस उसी चुक्की लैने दी शक्ति बी रक्खने आं ॥ 19 ॥

फी असें थुआड़े आस्तै ओहदे थमां खजूरे ते अंगूरे दे बाग बनाए। उंदे च थुआड़े आस्तै मते-सारे फल (पैदा कीते दे) न ते उंदे चा तुस खंदे ओ ॥ 20 ॥

ते (असें थुआड़े आस्तै) ओह पेड़ (बूहटा) बी (उगाए दा ऐ) जो तूरे-सीना (सीना नांड दा फाड़) थमां निकलदा ऐ जो अपने अंदर तेल लेइयै उगदा ऐ ते खाने आहलें आस्तै सालन (सलूना) लेइयै बी ॥ 21 ॥

ते थुआड़े आस्तै चपाएं च बड़ी शिक्षा (दा समान) ऐ। अस तुसें गी उस चीजा कनै जो उंदे दिइडें च होंदी ऐ पलाने आं ते उनें चौखरें च थुआड़े आस्तै होर बी नेकां फायदे न ते तुस उंदे बिच्चा केइयें गी खंदे बी ओ ॥ 22 ॥

ते तुस उंदे पर ते कश्तियें उप्पर सुआर करए जंदे ओ ॥ 23 ॥ (स्कू 1/1)

ते असें नूह गी उसदी कौम दे लोकें पासै भेजेआ। उसनै आखेआ जे हे मेरी कौम दे लोको ! अल्लाह दी अबादत करो। उस दे अलावा थुआड़ा होर कोई उपास्य नेई। क्या तुस ओहदे आस्तै संयम धारण नेई करदे ॥ 24 ॥

इस पर उसदी जाति बिच्चा इन्कार करने आहलें दे सरदारें आखेआ जे एह बंदा ते

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ
فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ
لَقَادِرُونَ ﴿١٩﴾

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ
وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاحٍ كَثِيرَةٌ
وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٠﴾

وَسَجْرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ
تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ وَصَبْغٍ لِلْأَكْلِينَ ﴿٢١﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نَسُواكُمْ
وَمَا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ
كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ
يُقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّي إِلَّا عِرْهُ
أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ

1. इत्थें जैतून दे बूहटे दा बर्णन ऐ जेहदे चा तेल निकलदा ऐ ते ओह तेल खाने च बी बरतेआ जंदा ऐ।

सिर्फ थुआड़े जनेहा इक बंदा ऐ जो चांहदा ऐ जे थुआड़े उप्पर प्रधानता अखत्यार करै। जेकर अल्लाह पैगंबर भेजना चांहदा तां फरिश्तें गी उतारदा। असें अपने पैहले बब्ब-दादें च ते इस चाल्ली दी कोई गल्ल होंदी नेई सुनी ॥ 25 ॥

एह ते सिर्फ इक आदमी ऐ जिसी जनून (उन्माद) होई गेदा ऐ। इस आस्तै किश समें तक इसदे नतीजे दा इंतजार करो ॥ 26 ॥

(उस पर नूह नै) आखेआ जे हे मेरे रब्ब! मेरी मदद कर, की जे एह लोक मिगी झुठेरा करदे न ॥ 27 ॥

इस आस्तै असें ओहदे पासै वह्नी कीती जे (असें तुगी जिस) किशती (दे बनाने दा हुकम दिने दा ऐ उस) गी साढ़ी अक्खीं सामनै ते साढ़ी वह्नी दे मताबक बनाऽ। इस आस्तै जिसलै साढ़ा (अजाब दा) हुकम आई जा ते धरती दा चश्मा फुट्टी पवै तां उस किशती च सारे जानवरें दा इक-इक जोड़ा (जिसदा अस हुकम देचै) रक्खी लै ते अपने परिवार दे लोकें गी बी सुआर करी दे सिवाए उंदै जिंदे बरुद्ध साढ़ा हुकम पैहलें थमां उतरी चुके दा ऐ ते जिनें जुलम कीते दा ऐ उंदे बारै मेरे कनै कोई गल्ल नेई कर, की जे ओह ते जरूर गरक कीते जाडन ॥ 28 ॥

इस आस्तै जिसलै तूं ते तेरे साथी किशती च चंगी चाल्ली बेही जाओ तां तुंदे चा हर इक एह आखै जे सारी स्तुतियें दा हकदार अल्लाह गै ऐ जिसनै असें गी जालम लोकें थमां छुटकारा दुआया ॥ 29 ॥

ते (किशती उप्परा उतरदे मौकै) आख जे हे मेरे रब्ब! तूं मिगी (इस किशती थमां) ऐसी हालत

مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لَا يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا مِنْ آبَائِنَا الْأُولَىٰ ۖ

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَمَا تَبْصُرُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ۝

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبْتَنِي ۝

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْقُلُوبَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاذْجَبْنَا أَمْرَنَا وَفَارَ التُّهُورُ ۗ فَاسْأَلْكَ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ الْأَمْنَ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۗ وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ۝

فَاذْأَسْتَوَيْتِ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْقُلُوبِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنْ أَلْقَمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَقُلِ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبْرَكًا وَأَنْتَ

حَايِرُ الْمُتَزَلِّينَ ۝

च तुआर जे मेरे उप्पर मती-सारी बरकतां उतरा करदियां होन ते (मिगी इस दुआऽ दी बी केह जरूरत ऐ जिसलै जे) सारे उतारने आहलें कशा तेरा वजूद बेहतर ऐ ॥ 30 ॥

एहदे च मते-सारे नशान न ते अस यकीनन बंदें दा इम्तिहान लैने आहले आं ॥ 31 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ۝

फी असें उंदे बा'द केई कौमां पैदा कीतियां ॥ 32 ॥

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ۝

ते असें उंदे च उंदे बिच्चा (एह संदेश दिंदे होई) रसूल भेजेआ जे अल्लाह दी अबादत करो। उस दे सिवा थुआड़ा कोई दूआ उपास्य नेई। क्या तुस उस दे राहें अपने आप गी हलाकत थमां बचांदे नेई ॥ 33 ॥
(रुकू 2/2)

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

ते उस (नमें रसूल) दी जाति बिच्चा जिनें इन्कार कीता हा ते मरने परेंत अल्लाह कनै मिलने दा बी इन्कार कीता हा ते जिनेंगी असें इस लोक च मालदार बनाया उंदे सरदारें आखेआ जे एह तां थुआड़े आंगर इक मनुक्ख ऐ। उंदे (पदार्थ) बिच्चा खंदा ऐ जो तुस खंदे ओ ते उंदे (पानियें) बिच्चा पींदा ऐ जो तुस पींदा ओ ॥ 34 ॥

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لَا يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ۝

ते जेकर तुस अपनै जनेह बंदे दी गल्ल मनगे ओ तां तुस खसारे च रौहने आहलें बिच्चा होई जागे ओ ॥ 35 ॥

وَلِّينَ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ۝

क्या ओह थुआड़े कनै एह बा'यदा करदा ऐ जे जिसलै तुस मरी जागे ओ ते मिट्टी होई जागे ओ ते हड्डियां बनी जागे ओ तां तुस (दबारा जींदे करियै) कड्ढे जागे ओ ॥ 36 ॥

أَيُّدُكُمْ أَنُّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنُّكُمْ مُّخْرَجُونَ ۝

जिस गल्ला दा तुंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ओह बुदिध (समझदारी) थमां मता गै दूर ऐ ते ओह मन्ननै काबल गल्ल नेई ऐ ॥ 37 ॥

साढ़ा जीवन ते सिर्फ इससै दुनियां दा जीवन ऐ। कदें ते अस मुर्दा हालत च होने आं ते कदें जींदी हालत च ते अस मरने दे बा'द दबारा कदें बी दुआले नेई जागे ॥ 38 ॥

एह ते सिर्फ इक इक्कला आदमी ऐ जो अल्लाह पर झूठ घड़दा ऐ ते अस इस (दियें गल्लें) गी कदें नेई मनगे ॥ 39 ॥

इस पर उसनै गलाया जे हे मेरे रबब! इनें लोकें मिगी झूठेरी दिता ऐ। इस लेई तू मेरी मदद कर ॥ 40 ॥

(उसलै खुदा नै) फरमाया-एह लोक थोढ़े गै चिरे च शरमिंदा होई जाडन ॥ 41 ॥

ते उनेंगी इक अज़ाब नै पकड़ी लैता जेहदे बारै पक्की खबर दिती गेदी ही ते असें उनेंगी कूड़ा-करकट बनाई दिता (ते फरिशतें गी हुकम दिता जे) जालमें आस्तै खुदा दी फटकार (तै करी देओ) ॥ 42 ॥

फ़ी उंदे बा'द असें केई जातियां होर पैदा कीतियां ॥ 43 ॥

कोई कौम अपने समे थमां अगें नेई बधदी ते नां उस समे थमां पिच्छें रेही (बची) सकदी ऐ ॥ 44 ॥

फ़ी असें लगातार अपने रसूल भेजे। जदूं कुसै कौम कश उसदा रसूल आँदा हा तां ओह उसी झूठेरेदे हे। इस आस्तै अस उंदे बिच्चा गै किश लोकें गी किश दूर लोकें दे पिच्छें भेजदे जंदे हे (यानी उंदा सर्वनाश करदे जंदे हे) ते असें उनें सारें गी बीते समे दियां

هَيَّاتَ هَيَّاتَ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٤٠﴾

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِّيُصْبِحَنَّ لِيَوْمِئِذٍ ﴿٤١﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَهُمْ
غُثَاءً ۖ فَبَعَدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا ۖ كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةً
رَّسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

वहानियां¹ बनाइयै रक्खी दिता (ते उंदे बाँरे फरिश्तें गी हुकम दिता जे) जेहके लोक ईमान नेई ल्याए अल्लाह दा शाप (तै करी देओ) ॥ 45 ॥

उसदे बा'द असें मूसा ते उसदे भ्राऽ हारून गी अपने नशान ते खु'ल्लम-खु'ल्ला प्रभुत्व देइयै भेजेआ ॥ 46 ॥

फिरऔन ते उसदे सरदारें पासै। इस आस्तै उनें घमंड कीता ते ओह उद्दंडी (सिरफिरे) लोकें आंगर होई गे ॥ 47 ॥

फी उनें गलाया जे क्या अस अपनै जनेह दौं बंदे पर ईमान ल्यौचै ? जिसलै जे इंदी दौनें दी कौम साढ़ी गुलामी करा करदी ऐ ॥ 48 ॥

इस आस्तै उनें लोकें उनें दौनीं (मूसा ते हारून) गी झुठलाई दिता। नतीजा एह होआ जे ओह बी हलाक होने आहले लोकें बिच्चा होई गे ॥ 49 ॥

ते असें मूसा गी (ओह) कताब दिती (जिसी सारे जानदे न) तां जे ओह (ते उसदी कौम) हदायत हासल करन ॥ 50 ॥

ते असें मर्यम दे पुत्र ते उसदी मां गी इक नशान बनाया ते असें उनें दौनें गी इक उच्चे² थाहरै पर शरण दिती जेहकी रौहने (बस्सोआं) दे काबल ते बगदे पानियै आहली ही ॥ 51 ॥
(रुकू 3/3)

(ते असें गलाया जे) हे रसूलो! पवित्तर पदार्थें बिच्चा खाओ ते परिस्थिति मताबक कर्म करो ते जो तुस करदे ओ अ'ऊं उसी जाननां ॥ 52 ॥

وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ۖ فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٤٦﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٧﴾

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا
وَقَوْمِهِمَا لَنَّا عِبْدُونَ ﴿٤٨﴾

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ
يَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً
وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ
وَمَعِينٍ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الرَّسُلُ كُفُوا مِنَ الظَّالِمَاتِ وَاعْمَلُوا
صَالِحًا ۗ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

1. अर्थात् उंदा नांस-नशान संसार च नेई रेहा।

2. इतिहास राहें साबत होई चुके दा ऐ जे एह उच्चा थाहर कश्मीर हा। बाइबिल, यहूदियें ते हिंदुएं दे ऐतिहासक ग्रंथें दे उल्लेखें थमां इस गल्लै दी पुष्टी होई चुकी दी ऐ।

ते थुआड़ा एह गरोह (अर्थात् नबियें दा) इक गै गरोह ऐ ते अ'ऊं थुआड़ा रब्ब आं। इस लेई तुस बिनाश थमां बचने आसतै मिगी अपनी ढाल बनाओ ॥ 53 ॥

जेहदे पर उनें (अर्थात् इन्कार करने आहले काफरें) शरीअत गी टुकड़े-टुकड़े करी दिता ते हर गरोह नै जेहका टुकड़ा अपने आसतै पसंद कीता ओहदे पर फखर करन लगी पेआ ॥ 54 ॥

इस लेई तू उनेंगी इक समे (अरसे) तक अपनी भुल्लै च पेदे रौहन दे ॥ 55 ॥

क्या ओह एह ख्याल करदे न जे साढ़ा उनेंगी धन ते पुत्तरे कन्नै मदाद देना ॥ 56 ॥

उनेंगी कम्मैं च तौले-तौले पाना ऐ? (ऐसा नेई) बल्के ओह (सचाई गी) नेई समझदे ॥ 57 ॥

ओह लोक जो अपने रब्ब दे डरें कंबदे न ॥ 58 ॥

ते ओह लोक जो अपने रब्ब दियें आयतें पर ईमान आहनदे न ॥ 59 ॥

ते जेहके अपने रब्ब दा कुसै गी शरीक नेई बनांदे ॥ 60 ॥

ते जो (अल्लाह द्वारा दिती गेदी) धन-दौलत (गरीबें आसतै) खर्च करदे न ते उंदे दिल इस गल्ला थमां डरदे रौहदे न जे उनें इक दिन बापस परतियै अपने रब्ब कश जाना ऐ ॥ 61 ॥

इयै लोक नेकियें च तौल करने आहले न ते ओह उंदे (नेकियें) पासै आपस च इक-दूए थमां अगमें बधदे जा करदे न ॥ 62 ॥

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٣﴾

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۗ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾

فَذَرَهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٥﴾

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينٍ ﴿٥٦﴾

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ ۗ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمَنُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ ۚ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦١﴾

أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۗ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦٢﴾

ते अस कुसै जात्रा दे जिम्मै उसदी थबीक थमां बद्ध कम्म नेई लांदे ते साढ़े कश कर्म दी इक सूची ऐ जेहकी सच्चो-सच्च गल्लै गी साफ करी दिंदी ऐ ते उंदे पर कोई जुलम नेई कीता जाग ॥ 63 ॥

पर उंदे दिल ते उस शिक्षा बारै माफलत च पेदे न ते उस दे सिवा होर बी उंदे पासै मते-हारे (बुरे) कर्म न जेहके ओह करा करदे न ॥ 64 ॥

इत्थें तक जे जिसलै अस उंदे बिच्चा धनी लोकें गी अजाब च जकड़ी लैन्ने आं तां अचानक ओह फरेआद करन लगी पौंदे न ॥ 65 ॥

(उस बेलै अस उनेंगी आखने आं) अज्ज फरेआद नेई करो। साढ़े पासेआ तुसें गी कोई मदाद नेई मिलग ॥ 66 ॥

तुसेंगी मेरी आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां हियां, पर तुस उंदे पासे ध्यान नेई देइयै बे-परवाही करदे होई ॥ 67 ॥

ते ब्यर्थ गल्लां करदे होई ते ओहदे थमां मूंह फेरदे होई अपनी अड्डियें दे भार फिरी जंदे होंदे हे ॥ 68 ॥

क्या इनें लोकें इस कलाम (कुरआन) पर बिचार नेई कीता ते उनेंगी ओह (बा'यदा) मिली गोआ ऐ जो इंदे पुरखें गी नथा मिलेआ ॥ 69 ॥

ते क्या उनें अपने रसूल गी नेई पछानेआ जेहदे कारण ओह उसदा इन्कार करा करदे न ॥ 70 ॥

क्या ओह आखदे न जे उसी जनून ऐ? (पर ऐसी गल्ल नेई) बल्के ओह उंदे कश हक्क

وَلَا تُكَلِّفْ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَكَذَٰلِكَ
كُتِبَ يُنطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي عَمْرٍةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ
أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿٦٤﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ
إِذْ هُمْ يُجْعَرُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِّنَّا لَا تَسْرُونَ ﴿٦٦﴾

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُنذِرُكُمْ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ
أَعْقَابِكُمْ سَنَكِرُونَ ﴿٦٧﴾

مُسْتَكْبِرِينَ ۖ بِهِ سِمِرًا تَهَجُرُونَ ﴿٦٨﴾

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا
لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ
مُنْكَرُونَ ﴿٧٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ

(सचाई) लेइयै आया ऐ ते उंदे बिच्चा मते-
सारे लोक उस हक़ गी पसंद नेई करदे
॥ 71 ॥

ते जेकर हक़ उंदी खुआहिशें दे पिच्छें चलदा
ते गास ते धरती ते जो उंदे अंदर बास करदा
ऐ सब तबाह होई जंदे सचाई एह ऐ जे अस
उंदे कश उंदे सम्मान दा समान लेइयै आए
आं, पर ओह अपने सम्मान दे समानें थमां
मूह फेरा करदे न ॥ 72 ॥

क्या तूं उंदे थमां कोई तावान (अर्थात् दंड)
मंगना ऐं ? (ऐसा नेई होई सकदा) की जे
तेरे रब्ब दा दिते दा धन बड़ा अच्छा ऐ ओह
(रब्ब) अच्छी थमां अच्छी रोजी देने आहला
ऐ ॥ 73 ॥

ते तूं उनें गी सिद्धे रस्ते पासै बुलाना ऐं
॥ 74 ॥

ते जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे
ओह (सच्चे) रस्ते थमां हटने आहले न
॥ 75 ॥

ते जेकर अस उंदे पर देआ करियै जेहका
कश्ट उनें गी पुज्जा करदा ऐ दूर करी देचै तां
ओह अपनी शरारतां होर बी बधाई देडन
॥ 76 ॥

ते असें उनेंगी सख्त अज़ाब कनै जकड़ी
रक्खे दा ऐ, फी बी ओह अपने रब्ब दे सामनै
नमरता कनै नेई झुके ते नां गै ओहदे सामनै
गिड़गड़ाए ॥ 77 ॥

इत्थें तक जे जिसलै अस उंदे उपर इक सख्त
अज़ाब दा द्वार खोहली देगे तां ओह

وَأَكْثَرَهُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿۷۱﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ
أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ
مُعْرِضُونَ ﴿۷۲﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرَاجَ رَبِّكَ خَيْرٌ
وَهُوَ خَيْرُ الرِّزْقَيْنِ ﴿۷۳﴾

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ﴿۷۴﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ
الصِّرَاطِ لَنُكِبُونَ ﴿۷۵﴾

وَلَوْ رَجُمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ
ضُرِّ اللَّجْوَةِ فِي طَعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿۷۶﴾

وَلَقَدْ أَحَدْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكْبَرُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَنْصُرِعُونَ ﴿۷۷﴾

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ
شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْسُوتُونَ ﴿۷۸﴾

नराश होइयै बेही जाडन ॥ 78 ॥ (रुकू 4/4)

ते ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै कन्न, अक्खीं ते दिल पैदा कीते दे न, पर तुस लेश मातर (बाल परमान) बी धन्नवाद नेई करदे ॥ 79 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै धरती उपपर तुसेंगी फलाई दिते दा ऐ ते फी तुस ओहदे पासै किट्टे कीते जागेओ ॥ 80 ॥

ते ऊऐ ऐ जेहका तुसेंगी जींदा करदा ऐ ते ऊऐ तुसेंगी मारग ते रातीं-दिनै दा अगें-पिच्छें औना उससै दे अधिकार च ऐ। क्या तुस अक्ली थमां कम्म नेई लेंदे? ॥ 81 ॥

सचाई एह ऐ जे ओह ऊऐ गल्ल आखदे न जेहकी उंदे पैहले लोकें आखी ही ॥ 82 ॥

उनें गलाया हा जे क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई जागे ते हड्डियां बनी जागे तां अस फी तुआली दिते जागे ? ॥ 83 ॥

इस थमां पैहलें इससै गल्लै दा बा'यदा सादे कन्नै ते सादे बब्ब-दादे कन्नै कीता गोआ हा (मगर ऐसा नेई होआ) एह ते सिर्फ पैहले लोकें दियां कहानियां न ॥ 84 ॥

तूं आखी दे जे जेकर तुस जानदे ओ तां (दस्मो ते सेही) एह सारी धरती ते जे किश एहदे बिच्च ऐ कुस दा ऐ ? ॥ 85 ॥

यकीनन ओह (इस दे जवाब च) आखडन अल्लाह दा। इस पर तूं (उनेंगी) आखी दे, क्या तुस समझ थमां कम्म नेई लेंदे ? ॥ 86 ॥

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٨٠﴾

وَهُوَ الَّذِي يُخَيِّ وَيُمَيِّتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ
الْيَلِ وَالنَّهَارِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨١﴾

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨٢﴾

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
ءَأِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٣﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ
إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٤﴾

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٥﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۗ قُلْ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾

(फी) तू (उनेंगी) आखी दे सत्तेँ गासैँ ते बड़डे अर्श (अर्थात सिंहासन) दा रब्ब कु'न ऐ ? ॥ 87 ॥

पर ओह आखडन जे (एह सब) अल्लाह दे न। तू आखी दे जे क्या फी बी तुस (उस अल्लाह दी मदाद लेइये तबाही थमां) बचने दी कोशश नेई करदे ? ॥ 88 ॥

तू आखी दे जे हर चीजे दी बादशाही कुस दे हत्थेँ च ऐ ते ओह सब गी शरण दिंदा ऐ। हां ! उसदे अजाब दे खलाफ कोई दूआ पनाह नेई देई सकदा। जेकर तुस जानदे ओ (तां इसी समझी सकदे ओ) ॥ 89 ॥

ओह (एह सुआल सुनियैँ) फटक्क आखडन, एह सब किश अल्लाह दे अखत्यार च ऐ। इस पर तू आखी दे जे फी तुसेँ गी भलकेरियैँ (धोखा देइये) कुत्थेँ लेता जा करदा ऐ ? ॥ 90 ॥

असल च अस उंदे कश हक्र (सचाई) ल्याए दे आं ते ओह यकीनन उस दा इन्कार करने आहले न ॥ 91 ॥

अल्लाह नै कुसैँ गी पुत्तर नेई बनाया ते नां ओहदे कन्ने कोई उपास्य गै ऐ (जेकर ऐसा होंदा तां) हर इक उपास्य अपने पैदा कीते गेदे पदार्थेँ गी अलग करियैँ लेई जंदा ते उंदे बिच्चा किश उपास्य दूएँ पर हल्ला बोल्ली दिंदे। जो गल्लां ओह करदे न अल्लाह उंदे थमां पाक ऐ ॥ 92 ॥

ओह ग़ैब दा बी इलम रखदा ऐ ते जाहर दा बी (इलम रखदा ऐ)। इस लेई जिनेंगी ओह ओहदा शरीक बनांदे न उंदे थमां ओह बौहत उच्चा ऐ ॥ 93 ॥ (रुकू 5/5)

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۝ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

قُلْ مَنْ مِنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۝ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذْ أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! जेकर तू मिगी मेरे जीवन च ओह किश दस्सी देएँ जिसदा उंदे कनै बा'यदा कीता जा करदा ऐ ॥ 94 ॥

तां हे मेरे रब्ब! तू मिगी जालम कौम दे लोके बिच्चा नेई बनायां ॥ 95 ॥

ते अस इस गल्ला दी समर्थ रखने आं जे उंदे कनै जेहका बा'यदा करने आं ओह तुगी दस्सी¹ देचै ॥ 96 ॥

तू उंदी बुरी गल्लें गी ऐसी (जवाबी) गल्लें कनै दूर कर जो बे-हद शैल होन। अस उंदी गल्लें गी चंगी चाल्ली जानने आं ॥ 97 ॥

ते तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! अ'ऊं शरारती लोके दी शरारत थमां तेरी शरण चाहन्नां ॥ 98 ॥

ते हे मेरे रब्ब! अ'ऊं तेरी शरण चाहन्नां ओहदे कनै बी जे ओह मेरे सामने आई जान ॥ 99 ॥

ते उस बेलै जिस बेलै उंदे बिच्चा कुसै दी मौत आई जाग, ओह आखग हे मेरे रब्ब! मिगी (संसार च) बापस परताई दे, मिगी बापस परताई दे, मिगी बापस परताई दे ॥ 100 ॥

तां जे अ'ऊं (उस थाहरै पर) जिसी अ'ऊं छोड़ी आए दा आं (अर्थात् संसार च) परिस्थिति दे मताबक कर्म करां (पर ऐसा कदें बी नेई होई सकदा)। एह सिर्फ इक जबान्नी गल्ल ऐ जिसी ओह आखा करदे न ते उंदे पिच्छे इक परदा² ऐ जेहका उस रोज तक पेदा

قُلْ رَبِّ اِمَّا تَرِيَّيْ مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٤﴾

رَبِّ فَلَا تَجْعَلُنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾
وَ اِنَّا عَلٰى اَنْ تُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ
لَقٰدِرُونَ ﴿٩٦﴾

اِدْفَعْ بِاْتِي هِيَ اَحْسَنُ السَّبِيَّةِ ۗ نَحْنُ
اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٧﴾

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ
الشَّيْطٰنِ ﴿٩٨﴾

وَ اَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّخْضُرُوْنَ ﴿٩٩﴾

حَتّٰى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
ارْجِعُوْنَ ﴿١٠٠﴾

لَعَلِّيْ اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا ۗ
اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَوْلُهَا ۗ وَمَنْ وَّرٰ اِبْرٰهِيْمَ
بَرَزَخَ اِلٰى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿١٠١﴾

1. अर्थात् तेरे जीवन च अज्ञाब दा बा'यदा पूरा करी देचै।

2. एहदा एह मतलब नेई जे दबारा तुआले जाने आहलै ध्याइँ इस्सै थाहर परताए (बापस भेजे) जाडन, बल्के मतलब एह ऐ जे उस ध्याइँ ते परलोक दी समस्या शुरू होई जाग, बापस परतोने दा सुआल गै पैदा नेई होग ते उस दिनै तक उंदी आत्माएं दे बापस परतोने दे रस्ते च अल्लाह नै रोक लाई रक्खी दी ऐ अर्थात् मुड़दे जींदे होइये इस संसार च बापस आई गै नेई सकदे। हून ओह लोक बिचार करन जेहके एह आखदे न 'बर्ली' ते 'नबी' मुड़दें गी जींदा करदे रौहदे न।

रौहग जिसलै जे ओह दबारा दुआले जाडन ।
(इस आस्तै ओह जौदे करिये दबारा इस संसार
च नेई परताए जाडन) ॥ 101 ॥

फी जिसलै बिगल बजाया जाग तां उस दिन
उंदे बिच्च नातेदारी दा कोई बी सरबंध नेई
रेहदा होग ते नां ओह इक-दूप दा हाल-चाल
पुछडन ॥ 102 ॥

जिंदे कमें दा बोझ भारा होई जाग ओह लोक
कामयाब होडन ॥ 103 ॥

ते जिंदे बोझ हौले होई जाडन ओह लोक
घाटे च रौहडन (ते अपनी जानें दी तबाही
करडन) ते सदा नरकै च रौहडन ॥ 104 ॥

उंदे मूहें गी अग्नि झुलसी देग ते ओहदे च उंदा
मूह काला होई जाग ॥ 105 ॥

(ते आखेआ जाग जे) क्या थुआड़े सामनै
मेरी आयतां नथियां पढ़ियां जंदियां ते तुस उंदा
इन्कार नथे करदे होंदे? ॥ 106 ॥

ओह आखडन जे हे साढ़े रब्ब! साढ़ी बद-
किसमती साढ़े उप्पर छाई गेदी ही ते अस इक
पथभ्रष्ट संप्रदाय हे ॥ 107 ॥

हे साढ़े रब्ब! असेंगी इस नरकै थमां कडह ।
ते जेकर अस (इनें पापें पासें) फी परतोचै तां
अस जालम होगे ॥ 108 ॥

(अल्लाह आखग जे दूर होई जाओ ते) नरकै
च चली जाओ ते मेरे कनै गल्ल निं करो
(यानी मेरै मूह नेई लगगो) ॥ 109 ॥

فَاذْنُفَحْ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ
يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ حُلِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا
كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

أَلَمْ تَكُنْ أَلَيْسَ لِي عَلَىٰكُمْ فَكْرٌم بِهَا
تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا عِندَنَا فَأِنَّا
ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

قَالَ احْسَبُوا فِيهَا وَلَا تُكْفِمُونَ ﴿١٠٨﴾

गल्ल एह् ऐ जे मेरे बंदे बिच्चा इक गरोह् (टोल्ला) ऐसा हा जो आखदा हा जे हे साढ़े रब्ब! अस ईमान ल्याए आं। इस आस्तै तूं असेंगी माफ कर ते साढ़े पर देआ कर ते तूं सारे रैह्मदिलें शा बी रैह्मदिल ऐं ॥ 110 ॥

पर तुसें उनेंगी हासे दा नशाना (थाहर) बनाई लैता इत्थें तक जे उनें (थुआड़े हासे-मजाक दा पात्र बनियै) तुसेंगी मेरी याद भुलाई दिती ते तुस उंदा सदा मौजू लैंदे रेह् ॥ 111 ॥

अऊं उनेंगी उंदे धीरज दा अज्ज मनासब सिला देड । यकीनन ओह कामयाब होडन ॥ 112 ॥

फी ओह (अल्लाह) आखग जे तुस किन्ना चिर धरती उप्पर रेह् ओ? ॥ 113 ॥

ओह आखडन जे अस इक दिन जां इक दिनै दा किश हिस्सा धरती उप्पर रेह् आं। तूं गिनने आहलें थमां पुच्छी लै ॥ 114 ॥

(इस पर अल्लाह) आखग जे जेकर तुस अक्ली थमां कम्म लैओ तां बड़ा थोड़ा¹ समां रेह् ओ ॥ 115 ॥

क्या तुस एह् समझदे होंदे हे जे असें तुसेंगी बिना कुसे मकसद दे पैदा कीते दा ऐ ते तुस साढ़े पासै परताए नेई जागे ओ? ॥ 116 ॥

इस आस्तै अल्लाह बड़ी समझ आहला बादशाह्, कायम रक्खने आहला ते कायम

إِنَّهٗ كَانَ فَرِيْقًا مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا أُمَّتًا قَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيْمِيْنَ ۝

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ۝

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْقَائِرُونَ ۝

فَلِ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِيْنَ ۝

قَالُوا لَيْسَآ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِ الْعَادِيْنَ ۝

فَلِ إِنْ لَّبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيْلًا لَّوْ أَنْكُم كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْكُمْ إِِنَّا لَا تُرْجَعُونَ ۝

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۝

1. पारलौकिक जीवन दी निसबत संसारक जीवन बड़ा गै थोड़ा ऐ ते दुखें कनें भरोचा दा होने करी सुखें दा समां होर बी थोड़ा सेही होंदा ऐ।

रौहने आहला ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य
नेई। ओह् अशें करीम¹ दा रब्ब ऐ ॥ 117 ॥

رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٧﴾

ते जो कोई अल्लाह दे सिवा कुसै दूए उपास्य
गी पुकारै जिसदी (सचाई पर) कोई युक्ति
नेई, तां उसदा लेखा उसदे रब्ब कश ऐ।
असलीयत एह् ऐ जे इन्कार करने आहले
लोक कदें सफल नेई होंदे ॥ 118 ॥

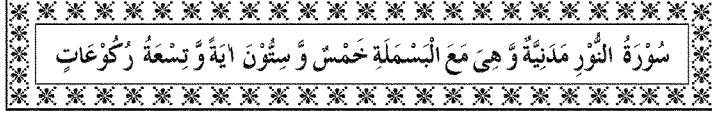
وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ
لَهُ بِهِ فَأَلْهَمَ آيَاتِهِ إِتَّعَىٰ
لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُونَ ﴿١١٨﴾

ते तू आखी दे जे हे मेरे रब्ब! माफ कर ते
देआ कर ते तू सारें थमां बद्ध देआ करने
आहला ऐ ॥ 119 ॥ (सकू 6/6)

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ
الرَّاحِمِينَ ﴿١١٩﴾

ooo

1. अशें करीम:-इज्जत आहला तख्त, महिमाशाली सिंहासन।

सूर: अल्-नूर

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पैहट आयतां ते नौ रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

एह इक ऐसी सूर: ऐ जो असें उतारी ऐ ते
(जेहदे पर अमल करना) असें फर्ज (अत
जरूरी) कीता (यानी सुझाया) ऐ ते एहदे च
असें रोशन आदेश ब्यान कीते दे न तां जे तुस
नसीहत हासल करो ॥ 2 ॥

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا
آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ②

व्यभिचार करने आहली जनानी ते व्यभिचार
करने आहला मनुक्ख (जेकर उंदे पर इलजाम
साबत होई जा तां) उंदे चा हर इक गी सौ
कोड़े लाओ ते जेकर तुस अल्लाह ते आखरत
आहले ध्याड़ै पर ईमान आहनदे ओ तां अल्लाह
दे आदेश गी पूरा करने च इनें दौनें चाल्ली
दे अपराधिये दे बारै तुसें गी तरस नेई आवै
ते चाही दा ऐ जे इनें दौनें दे दंड गी मोमिनें
दा इक गरोह (टोल्ला) दिक्खै ॥ 3 ॥

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ
مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا
رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللّٰهِ إِنَّكُمْ تَوْمِنُونَ بِاللّٰهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ③ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا
طَآئِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ④

ते इक व्यभिचारी (पुरश) व्यभिचारणी जां
शिकं करने आहली (जनानी) दे सिवा कुसै
कनै संभोग नेई करदा ते नां व्यभिचारणी

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ الْإِزَانِيَّةَ أَوْ مُشْرِكَةَ
وَالزَّانِيَّةَ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ

(जनानी) व्यभिचारी जां शिर्क करने आहले (पुरश) दे सिवा कुसै दूर कन्नै संभोग¹ करदी ऐ ते मोमिनं आस्तै एह गल्ल रहाम सिद्ध कीती गेदी ऐ ॥ 4 ॥

ते जेहके लोक नेक चलन आहली (पाक दामन) जनानियें पर इलजाम लांदे न। फी चार गुआह नेई भुगताई सकदे तां (उंदी स'जा एह ऐ जे) उनेंगी अस्सीं कोड़े लाओ ते उंदी गुआही कदें कबूल नेई करो। ते ओह लोक (अपने इस कुकर्म दे कारण इस्लामी शरीअत दी) पालमा थमां खारज न ॥ 5 ॥

सिवाए उनें लोकें दे जो बा'द च तोबा करी लैन ते सुधार करी लैन। इस आस्तै (ऐसा करने पर) अल्लाह यकीनन बौहत बख्शने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 6 ॥

ते जेहके लोक अपनी जनानियें पर इलजाम लांदे न ते उंदे कश सिवाए अपने वजूद दे होर कोई गुआह नेई होंदा तां ऐसे लोकें बिच्चा हर शख्स गी ऐसी गुआही देनी चाही दी जेहकी अल्लाह दी कसम खाइयै च'ऊं गुआहियें पर अधारत होऐ ते (हर-इक गुआही च) ओह एह आखै जे ओह सचाई आहलें बिच्चा ऐ ॥ 7 ॥

أَوْ مُشْرِكٍ^٤ وَحَرَّمَ^٥ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ^٦

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْتَدَوْهُمُ ثَمُنِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا^٧ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ^٨

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا^٩ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ^{١٠}

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَرْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ^{١١} إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ^{١٢}

1. मूल शब्द 'निकाह' दा मतलब ओह घोशना होंदी ऐ जो इस्लामी शरीअत दे मताबक इक पुरश ते इक जनानी गी जोड़ा बनाने दे बारे कीती जंदी ऐ, पर अरबी च निकाह दा अर्थ अक्सर जनानी-मडदे दा आपस च संभोग करना होंदा ऐ। इस अर्थ गी ध्यान च नेई रक्खियै लोकें इस आयत दा मजाकिया अर्थ लेई लैते दा ऐ। इस दा सिद्धा-सिद्धा अर्थ एह ऐ जे जिसलै कोई पुरश व्यभिचारणी कन्नै संभोग करग तां ओह व्यभिचारी गै होग। उस जनानी दा पति नेई होई सकदा। जेकर पति होऐ तां जनानी व्यभिचारणी नेई होग। इसै चाल्ती इसदे उल्ट गल्ल ऐ। ओह जनानी उससे दशा च व्यभिचारणी खुआई सकदी ऐ जिसलै जे ओह अपने पति गी छोड़ियै कुसै दूर आदमी कन्नै संभोग करै ते जिसलै इक पराई जनानी पराए मडदे कन्नै संभोग करग तां ओह मडद व्यभिचारी ते ओह जनानी व्यभिचारणी खुआडन। एह गल्ल सभावक घटनें दे बरूद्ध ऐ जे व्यभिचारणी कन्नै व्यभिचारी दे सिवा दूआ कोई मडद ब्याह नेई करग। संसार च प्हारां प्रमाण इसदे बरूद्ध मिलदे न जे केई लोक बेस्वाएं कन्नै इस लेई ब्याह करी लेंदे न जे उनें जनानियें दा सुधार होई जा ते बा'द च ओह ग्राहचित करियै सुधरी बी जंदियां न, पर ब्याह दे मौकै तोड़ी ओह व्यभिचारणी गै खुआदियां न।

ते पंजमीं (गुआही) च (आखै) जे जेकर ओह झूठें बिच्चा होऐ तां ओहदे पर अल्लाह दी फटकार होऐ ॥ 8 ॥

ते ओह पत्नी (जेहदे पर उस दा पति इलजाम ला) च ऊं गुआहियें द्वारा जेहकियां कसम खाइयै दितियां गेदियां होन अपने आपै थमां अजाब गी एह आखदे होई दूर करै जे ओह (पति) झूठा ऐ ॥ 9 ॥

ते पंजमीं (कसम) इस चाल्ली (खा) जे अल्लाह दा अजाब उस जनानी पर पवै, जेकर ओह (इलजाम लाने आहला पति) सच्चा ऐ ॥ 10 ॥

ते जेकर अल्लाह दी मेहर जां उसदी रैहमत तुंदे पर नेई होंदी ते ऐसा नेई होंदा जे अल्लाह बौहत मेहर करने आहला (ते) बड़ी हिक्मतें आहला ऐ (तां तुस लोक तबाह होई जंदे) ॥ 11 ॥ (रुकू 1/7)

ओह लोक जिनें इक बड़ा बड़ड़ा झूठा कलैक्क लाया हा, तुंदे बिच्चा गै इक गरौह (टोल्ला) ऐ तुस उसी अपने आस्तै बुरा नेई समझो बल्के ओह थोआड़े आस्तै बड़ा चंगा ऐ (की जे ओहदे करियै गै तुसें गी हिक्मत भरोची इक शिक्षा मिली ऐ)। उंदे बिच्चा हर इक शख्स गी जिस मातरा च उसने पाप कीते दा हा उस दी स'जा मिली जाग ते जेहका शख्स उस पाप दे बड़डे हिस्से दा जिम्मेदार हा उसी बौहत बड़ड़ा अजाब थहोग ॥ 12 ॥

जिसलै तुसें एह गल्ल सुनी ही तां मोमिन मड़दें ते मोमिन औरतें (जनानियें) की नेई अपनी जाति दे बारै अच्छा बचार कीता ते एह आखी दिता जे एह ते बौहत बड़ड़ा (नि'रा लंब) झूठ ऐ ॥ 13 ॥

وَالْحَامِسَةُ أَنَّ نَعَمَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكٰذِبِينَ ﴿٨﴾

وَيَذَرُهَا عَنِ الْعَذَابِ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكٰذِبِينَ ﴿٩﴾

وَالْحَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

إِنَّ الْاٰدِيْنَ جَاءُوْا بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوْهُ شَرًّا لَّكُمْ بَلْ هُوَ خَبِيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ اٰمْرِئٍ مِنْهُمْ مَّا اٰكْتَسَبَ مِنَ الْاِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٢﴾

لَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بِاَنْفُسِهِمْ خَبِيْرًا وَقَالُوْا هٰذَا اِفْكٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٣﴾

ते ओह (झूठ फलाने आहले) लोक की नेई इस पर चार गुआह ल्याए? इस आस्तै जिसलै के ओह चार गुआह नेई ल्याए तां ओह अल्लाह दे फैसले मताबक झूठे न ॥ 14 ॥

ते जेकर तुंदे पर अल्लाह दी मेहर ते रैहमत इस लोक ते परलोक च नेई होंदी तां तुसेंगी इस कम्मै (दी ब'जा) कनै जेहदे च तुस पेई गेदे हे तां तुसेंगी बौहत बड्डा अजाब पुजदा ॥ 15 ॥

(इस ब'जा करी जे) तुस उस (गल्ला) गी इक-दूए थमां लेइयै कनो-कन पजांदे गे ते अपने मोमिनैं कनै एह आखन लगी पे जे जिसदा तुसेंगी कोई इलम नेई हा (खुदा तुंदे पर नराज होआ) ते तुस उस गल्लै गी ममूली समझदे हे हालांके ओह अल्लाह दे कोल बौहत बड्डी ही ॥ 16 ॥

ते के नेई होआ जे जिसलै तुसें ओह गल्ल सुनी ही तां फौरन आखी दिता जे एह साढ़ा कम्म नेई जे अस इस गल्ला गी अगै दरहाचै, हे अल्लाह! तू बड़ा पवित्तर ऐं एह बौहत बड्डा झूठा आरोप ऐ ॥ 17 ॥

जेकर तुस मोमिन ओ तां अल्लाह तुसेंगी इस चाल्ली दी गल्ल करने थमां सदा-सदा आस्तै रोकदा ऐ ॥ 18 ॥

ते अल्लाह थुआड़े आस्तै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला (ते) हिकमत आहला ऐ ॥ 19 ॥

यकीनन जेहके लोक चांहदे न जे मोमिनैं च बुराई फैली जा उंदे आस्तै बड़ा दर्दनाक अजाब ऐ दुनियां च बी ते आखरत च बी ते अल्लाह

لَوْلَا جَاءُوكَ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَقَوَّلَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٤﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالِاسْتِخْفَارِ ۚ فَقَالُوا لَوْ لَمْ يَأْتُوا بِشَاهِدَةٍ بِكُمْ بِهِ عَلِيمٌ ۗ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا ۗ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا الْمِثْلَ ۚ أَبَدًا ۚ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجْمُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ فِي

1. बिना जाचे-परखे दे झूठा कलैक लाने ते उसी फलाने कनै लोकें च बुराइयें ते पापें कनै घिणा घट्ट होई जंदी ऐ ते लोक अशलीला गल्लां करने दी जु रत करन लगी पौंदे न।

जानदा ऐ ते तुस नेई जानदे ॥ 20 ॥

ते जेकर अल्लाह दी किरपा ते रैहम तुंदे पर नेई होंदा ते जेकर अल्लाह बौहत मेहरबान (ते) बार-बार रैहम करने आहला नेई होंदा (तां तुस मसीबती च पेई जंदे) ॥ 21 ॥ (रुकू 2/8)

हे मोमिनो! शतान दे पिच्छें नेई चलो। ते जेहका कोई शतान दे पिच्छें चलदा ऐ तां ओह समझी लै जे शतान बुराइयें ते ना-पसंद गल्लां करने दा हुकम दिंदा ऐ ते जेकर अल्लाह दी किरपा ते रैहम तुंदे उप्पर नेई होंदा तां कदें बी तुंदे बिच्चा कोई पवित्तर नेई होंदा। पर अल्लाह जिस गी चांहदा ऐ पवित्तर बनाई दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत दुआमां सुनने आहला बौहत जानने आहला ऐ ॥ 22 ॥

ते तुंदे बिच्चा (दीन ते दुनियां च) प्रधानता रक्खने आहले ते धनवान लोक सघंद नेई खान जे ओह अपने रिश्तेदारें ते गरीब-मसकीनें ते अल्लाह दे रस्ते च हिजरत करने आहले लोकें दी मदद नेई करडन ते चाही दा ऐ जे ओह सैहनशीलता थमां कम्म लैन ते दरगुजर करन क्या तुस नेई चांहदे जे अल्लाह थुआडे कसूर माफ करै। ते अल्लाह बौहत माफ करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 23 ॥

ओह लोक जेहके पवित्तर जनानियें पर इलजाम लांदे न। जेहके (शरारत करने आहले दी शरारत थमां) बे-खबर न ते ईमानदार न उंदे पर संसार च ते आखरत च लानत कीती जाग ते उंदे आस्तै बड़ा अजाब होग ॥ 24 ॥

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبِ الشَّيْطَانِ ۗ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوبِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْمَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا ۚ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُرِيدُ مِنْ يَشَاءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَيَعْفُوا وَيُلِصِقُوا الْإِلْحَابُونَ أَنْ يَخْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاحِشَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعْنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

जिस दिन उंदी जबान्नां, हत्थ ते पैर उंदे कर्म दे बारे उंदे बरुद्ध गुआही देडन जेहके ओह करदे होंदे हे ॥ 25 ॥

तां उस दिन अल्लाह उनेंगी उंदा ठीक-ठीक सिला देग ते ओह समझी जाडन जे अल्लाह गै पूर्ण सच्च ऐ ऐसा सच्च जो अपने-आपै गी आपूं जाहर करी दिंदा ऐ ॥ 26 ॥

बुरियां गल्लां¹ बुरे लोकें आस्तै न ते बुरे लोक बुरी गल्लें आस्तै न ते पवित्तर गल्लां पवित्तर लोकें आस्तै ते पवित्तर लोक पवित्तर गल्लें आस्तै न। एह सारे लोक उनें गल्लें थमां पवित्तर न जो बैरी आखदे न। इंदे आस्तै बख्शाश ते इज्जत आहली रोजी (पक्की) ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/9)

हे मोमिनो! अपने घरें दे अलावा दूए घरें च उन्ना चिर दाखल नेई होआ करो जिन्ना चिर अजाजत नेई लेई लैओ। ते (दाखल होने शा पैहलें) उनें घरें च बस्सने आहलें गी सलाम नेई करी लैओ। एह थुआड़े आस्तै चंगा होग ते इस (गल्लै) दा नतीजा एह होग जे तुस (नेक गल्लें गी म्देशां) याद रखगे ओ ॥ 28 ॥

ते जेकर तुस उनें घरें च कुसै गी नेई दिक्खो, तां बी उंदे च दाखल नेई होओ जिन्ना चिर जे तुसेंगी (घरें आहलें पासेआ) अजाजत नेई मिली गोदी होऐ। ते जेकर (कोई घरें च होऐ ते) तुसें गी आखेआ जा जे इस बेले चली

يَوْمَ تَهْتَدُ عَلَيْهِمُ السُّنَنُ وَأَيُّدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

يَوْمَ يَمْذِبُ يَوْمَ فِيهِمُ اللَّهُ دِيَهُمُ الْحَقُّ
وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٦﴾

الْحَيْثُكَ لِلْحَيْثِينَ وَالْحَيْثُونَ
لِلْحَيْثِثِ وَالطَّيِّبَاتِ لِلطَّيِّبِينَ
وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ
مُبَرَّءُونَ وَمَا يَقُولُونَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا
غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا
عَلَى أَهْلِهَا ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

فَإِنْ لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا
حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ ۚ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ

1. केई टीकाकार इस आयत दा एह अर्थ कढदे न जे पतित पुरसा पतित जनानियें आस्तै न ते पतित जनानियां पतित पुरशें आस्तै न, पर एह ठीक नेई ऐ। अरबी च 'गल्लां' ते 'कर्म' दमें स्त्रीलिंग दे तौरें पर बरतोंदे न नेई ते कोई व्यभिचारणी कुसै भले मानस मनुक्खें गी थोखा देइयै उस कनै ब्याह करी लै तां ओहदे च मइदें दा के दोश? इसै चाल्ली इस दे उलट बी समझी लैओ। पवित्तर कुरआन ते सिर्फ एह गल्ल आखदा ऐ जे जेहके नेकियें च मसहूर होन उंदे उपर व्यभिचार दा दोश नेई लाओ, को जे एह गल्ल बुदिध संगत ऐ जे नेक मइद ते नेक जनानियां शुध कर्म गै करडन।

जाओ तां तुस बापस आई जाओ, एह थुआड़े आस्तै अत्त गै बेहतर होग, ते अल्लाह थुआड़े कर्मै गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 29 ॥

थुआड़े आस्तै ऐसे घरै च दाखल होना पाप नेई जिंदे च कोई नेई रौहदा होऐ ते थुआड़ा समान उंदे च पेदा ऐ ते अल्लाह उसी बी जानदा ऐ जिसी तुस जाहर करदे ओ ते उसी बी जिसी तुस छपालदे ओ ॥ 30 ॥

तू मोमिनै कनै आखी दे जे ओह अपनी नजरां नीमियां रक्खा करन ते अपने गुप्त अंगें दी पहाजत करा करन, एह उंदे आस्तै बड़ी पवित्रता दा मूजब (साधन) होग। जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 31 ॥

ते मोमिन औरतै गी आखी दे जे ओह बी अपनी नजरां नीमियां रक्खा करन ते अपने गुप्त अंगें दी रक्षा करा करन ते अपनी खूबसूरती गी जाहर नेई करा करन सवाए उसदे जो मजबूरी ते बे-बसी कनै अपनै-आप जाहर¹ होई जा ते ओह अपने दपट्टें गी छत्तियें उप्परा फेरियै उनेगी खट्टियै लपेटा करन, (यानी दपट्टे कनै खट्टी लै करन), ते ओह सिर्फ अपने पतियै (खसमै), अपने बब्बें जां अपने घरै आहल्लें दे बब्बें (सौहरे) जां अपने पुत्तरे जां अपने घरै आहल्लें दे पुत्तरे (सकूतरे) जां अपने भ्राए जां अपने भ्राए दे पुत्तरे (भतरीयें) जां अपनी भैनें दे पुत्तरे (भनैऽ) जां अपने जैसी जनानियें जां जिंदे घरैआहले उंदे सज्जे हत्थ होए दे न जां ऐसे मतैहत्त मड्डे पर जो अजै जुआन नेई होए दे जां ऐसे बच्चें पर जिनें गी अजै जनानियें दे खास सरबबंधें दा

بِمَا تَعْمَلُونَ عَلَيْهِ ۝

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا
غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۝

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ
وَیَحْفَظُونَ فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَرَى لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْعَمُونَ ۝

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ
وَیَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا یُبْدِينَ
زینتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا یُضْرِبْنَ
بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا یُبْدِينَ
زینتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُوثِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ
أَوْ آبَاءَ بُعُوثِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ
بُنَاتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ
أَیْمَانُهُنَّ أَوِ الشَّعْبِ غَیْرِ أُولَى الْأَرْبَابَةِ

1. जियां कद्द ते मुटापा जां पतलापन।

इलम नेई हासल होए दा होए, अपनी खूबसूरती जाहर् करी सकदियां न (ते इंदे अलावा कुसै पर बी जाहर् नेई करन) ते अपने पैरें गी (जोरें धरती पर) इस आस्तै नेई पटका करन जे ओह चीज जाहर् होई जा जिसी ओह अपनी खूबसूरती बिच्चा छपाला करदियां होन, ते हे मोमिनो! सारे दे सारे अल्लाह पासे रूजूअ (झुका) करो तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 32 ॥

ते तुंदे बिच्चा जो बिधवां न ते जो थुआड़े अपने दासै जां दासियै बिच्चा नेक होन उंदे ब्याह कराई देआ करो। जेकर ओह गरीब न तां अल्लाह अपनी किरपा कनै उनेगी धनवान बनाई देग ते अल्लाह बौहत बधी-चढ़ियै देने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 33 ॥

ते चाही दा ऐ जे ओह लोक जो नकाह करने दी तफीक नेई रखदे ओह पवित्रता अखत्यार करन इत्थें तक जे अल्लाह उनेगी धनवान बनाई देऐ। थुआड़े दासै बिच्चा जेहके लोक मुकातबत (सुतंत्रता दे समझोते) दी मांग करन जेकर तुस उंदे च भलाई! दिखो तां उंदे कनै मुकातबत करी लैओ ते (जेकर ओहदे कश पूरा धन नेई होऐ तां) जेहका धन तुसेंगी अल्लाह नै दित्ते दा ऐ ओहदे बिच्चा किश धन देई (उंदी सुतंत्रता ममकन बनाई) देओ ते तुस अपनी दासियै गी व्यभिचार आस्तै मजबूर नेई करो, जेकर ओह पवित्र^२ रौहना

مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ النِّسَاءِ وَلَا يَصْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ ۗ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۳۲﴾

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَأَمَّا بِكُمْ ۖ إِنَّ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۳۳﴾

وَلَيْسَتَعَفِيفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۗ وَآتُوهُمْ مِّنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِعَاءِ

1. जिसलै जे ओह धन लुटाने आहले ते उसदा दुरुपयोग करने आहले नेई होन, जां अवारा ते कामी/बदचलन नेई होन, पर जेकर मालक इस गल्ला आस्तै नेई होऐ तां मुकातबत चाहने आह्ला दास क्राजी (न्यायधीश) द्वारा सुतंत्रता हासल करी सकदा ऐ, की जे सुतंत्रता उसदा हक ऐ।
2. जेकर दासियें दी इच्छा ब्याह करने दी होऐ तां उनेगी इस गल्ला थमां नेई रोको, की जे ब्याह थमां रोकने दा नतीजा पापाचार ते व्यभिचार निकलग।

चांहदियां होन तां जे तुस एहदे राहें संसारक¹ जीवन दा समान किट्ठा करो ते जेहका उनेगी मजबूर करे तां अल्लाह उनें जनानिये दी मजबूरी दे बा'द बोहत बख्शाने आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला² ऐ (ओह उनें जनानिये गी नेई पकड़ग) ॥ 34 ॥

ते असें थुआड़े पर खु'ल्लम-खु'ल्ले नशान उतारे दे न ते जेहके लोक तुंदे थमां पैहलें होई चुके दे न उंदे हालात बी ब्यान कीते दे न ते संयमिये आसतै नसीहतें आहली गल्लां बी ब्यान कीती दियां न ॥ 35 ॥ (रुकू 4/10)

अल्लाह गासैं दा बी नूर ऐ ते धरती दा बी। उसदे नूर दा विवरण³ एह ऐ जे जियां इक तौकड़ा होऐ जेहदे च इक दिया पेदा होऐ (ते ओह) दिया इक शीशे दे ग्लोब दे थल्लै (बिच्च) होऐ (ते) ओह ग्लोब ऐसा चमकीला होऐ आखो ओह इक चमकदा सतारा ऐ (ते) ओह (दिया) इक ऐसे बरकत आहले बूहटे (जैतून) दा तेल (पाइये बालेआ) गेदा होऐ जे ओह (बूहटा⁴) नां ते पूर्वी होऐ ते नां गै पच्छमी। ममकन ऐ जे उसदा तेल भामें उसी अग्नि नेई बी छहोई होऐ/भड़की उट्ठै (एह दिया) बड़े-सारे नूरें (ज्योतिये) दा पुंज (सेही होंदा) ऐ अल्लाह अपने नूर दी राह

إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصِنًا لَتَبْنَعُوا عَرْضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُمْ فَلَا اللَّهُ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِمْ غَمُورٌ رَّحِيمٌ ①

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ②

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ③ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ④ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ⑤ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ ⑥ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ ⑦ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ⑧ نُورٌ عَلَى نُورٍ ⑨ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ ⑩ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ⑪ وَاللَّهُ

1. यानी पराई जनानिये गी दासियां बनाइये अपने घरें च नौकरें दा कम्म नेई लैओ तां जे तुस इस चाल्ती उनें गी अपने नौकर बनाई रक्खो।
2. कुरआन मजीद दा आदेश ऐ जे दासिये दा ब्याह करो, पर जेकर मालक इस च अड़चन बनदा ऐ तां ओह गुनाहगार होग नां के औरत।
3. यानी जो शिक्षा अल्लाह आहले पासेआ औंदी ऐ ओहदा दूई शिक्षाएं कनै मकाबला करना इयां गै ऐ जियां इक मिट्टी दे दिव्ये दा इक रिफ्लैक्टर जां प्रतिबिंबक लैप्य कनै।
4. पूरब ते पच्छम कनै सरबंध नेई रक्खने आहले बूहटे दा मतलब ऐसी शिक्षा ऐ जेहदे च नां ते पूरब दे रोहने आहलें गी प्रधानता दिती गेदी होऐ ते नां पच्छम बासिये दा पक्ख लैता गेदा होऐ। एह शिक्षा सिर्फ कुरआन मजीद दी गै ऐ।

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلَيْهِ ۝

उनेंगी गै दसदा ऐ जिनेंगी ओह चांहदा ऐ ते अल्लाह लोके आस्तै (सारी जरूरी) गल्लां ब्यान करदा ऐ। ते अल्लाह हर इक चीजै गी भलेआं जानदा ऐ ॥ 36 ॥

एह दिव्ये¹ ऐसे घरेँ च न जे अल्लाह नै उनेंगी उच्चा कीते जाने दा आदेश देई दिसे दा ऐ ते उंदे च उस (अल्लाह) दा नांस लैता जंदा ऐ ते ओहदी स्तुति दा गुण-गान कीता जंदा ऐ, दिने बी ते राती बी ॥ 37 ॥

किश लोक जिनें गी, अल्लाह दे जिकर कनै ते नमाज दे कायम करने कनै ते जकात देने कनै, नां बपार ते नां सौदा बेचना गाफल करदा ऐ ओह उस ध्याड़े थमां डरदे न जेहदे च दिल उलटोई जाडन ते नजरॉ परतोई जाडन ॥ 38 ॥

नतीजा एह होग जे अल्लाह उनेंगी उंदे कर्म दा बेहतर थमां बेहतर सिला प्रदान करग ते उनेंगी अपनी किरपा कनै (धन ते जन यानी संतान) बाधा पाग ते अल्लाह जिसी चांहदा ऐ बिना सहाब कीते दे गै रिशक दिंदा ऐ ॥ 39 ॥

ते ओह लोक जिनें कुफर कीता उंदे कर्म इक बियाबान सराब² आह्ला लेखा न जिसी प्यासा पानी समझदा ऐ इत्थे तक जे जिसलै ओह ओहदे लागै आई पुजदा ऐ तां ओह उसी किश बी नेई पांदा ते अल्लाह गी उसदे लागै दिक्खी लैदा ऐ उसलै अल्लाह उसी उसदा पूरा-पूरा सहाब चकाई दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत जल्दी सहाब चकाने आहल्लेँ बिच्चा ऐ ॥ 40 ॥

فِي مِيۡوَاتِ اِذۡنِ اللّٰهِ اَنْ تَرْفَعَ وَيَذۡكُرَ فِيهَا
اِسْمُهٗ لِیَسۡخِجَ لَهٗ فِيهَا بِالۡعُدُوِّ وَالۡاَصۡالِ ۝

رِجَالٌ لَّا تُلۡهَمُهُمۡ تِجَارَةً وَّلَا بَیۡعًا عَنۡ
ذِكْرِ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِتۡبَاءِ الرَّكُوۡةِ
يَخَافُوۡنَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيۡهِ الْقُلُوۡبُ
وَالۡاَبۡصَارُ ۝

لِيَجۡزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحۡسَنَ مَا عَمِلُوۡا
وَيَزِيۡدَهُمۡ مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ يَزۡدُقُ
مَنۡ يَّشَآءُ بِعَدۡلٍ حِسَابٍ ۝

وَالَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا اَعۡمَالُهُمۡ كَسَرَابٍ
بِقِيعَةٍ يَّحۡسِبُهٗ الظَّمۡاُنُ مَآءً حَتّٰى اِذَا
جَآءَهُ لَمۡ يَجِدُهٗ سِیۡآً وَّوَجَدَ اللّٰهُ عِنۡدَهٗ
قُوۡفُهٗ حِسَابَهٗ ؕ وَاللّٰهُ سَرِیۡعُ الْحِسَابِ ۝

1. अल्लाह दे नूर दा प्रमाण एह होग जे जिनें घरेँ च ओह नूर अर्थात् कुरआन मजीद दी शिक्षा होग ओह संसार च सम्मान हासल करडन ते उंदे च हर बेलै अल्लाह दी उपासना कीती जंदा रौहग।
2. रेतै दा ओह मदान जित्थेँ पानी दा धोखा होंदा ऐ। मृग वृष्णा।

जां (उनें काफरे दे कर्मे दी हालत) उनें न्हेंरें आंगर ऐ जो इक गैहरे समुंदरे पर छाप दे होंदे न जेहदियां लैहरां उट्ठा करदियां होंदियां न ते लैहरें उप्पर होर लैहरां उट्ठा करदियां होंदियां न ते उंदे सारें उप्पर इक बदल होंदा ऐ एह ऐसे न्हेंरे होंदे न जो इक-दूए दे उप्पर छाप दे होंदे न। जिसलै इन्सान अपना हत्थ कढदा ऐ तां कोशश करने दे बावजूद बी उसी दिक्खी नेई सकदा ते अल्लाह जिसी नूर (ज्योति) प्रदान नेई करै उसगी कुतूँ दा बी नूर नेई मिलदा ॥ 41 ॥ (रकू 5/11)

क्या तूं दिखदा नेई जे अल्लाह ओह ऐ जे जेहके बी गासँ ते धरती च रौहदे न सारे उसै दी स्तुति (गुण गान) करदे न ते उसै दे सामने पैंछी पंक्ति-बद्ध होइये हाजर न। उंदे बिच्चा हर इक (अपनी-अपनी पैदाइश दे मताबक) अपनी नमाज़ ते अपनी उपासना गी जानदा ऐ ते जे किश ओह करदे न अल्लाह उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 42 ॥

ते गासँ ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दी गै ऐ ते अल्लाह कश गै सारें परतियै बापस जाना ऐ ॥ 43 ॥

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे अल्लाह बदलें गी आस्ता-आस्ता हिक्कियै (खिदियै) आहनदा ऐ। फी उनेंगी इक-दूए कनै मलाई दिंदा ऐ ते फी तैह दर तैह बनाई दिंदा ऐ फी तूं दिक्खना ऐ जे उंदे बिच्चा बरखा ब'रन लगदी ऐ ते ओह बदलें बिच्चा बड्डी-बड्डी चीजां सुटदा ऐ जिंदे बिच्चा किश ऐहनू दे गोलें आंगर होंदियां न ते उनेंगी जिस (कौम) तक चांहदा ऐ पुजाई दिंदा ऐ ते जेहदे थमां चांहदा ऐ रोकी लैदा ऐ करीब होंदा (ममकन) ऐ जे उसदी बिजली दी रोशनी किश अक्खीं गी अ'ना करी देऐ ॥ 44 ॥

أَوْ كَظَلَمْتُمْ فِي بَحْرٍ لَّيْجٍ يَّعْشُهُ مَوْجٌ
مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ
ظَلَمْتُمْ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۖ إِذَا
أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْدِرْهَا ۖ وَمَنْ لَّمْ
يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَفَّتٍ ۖ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ
صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
يَفْعَلُونَ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَإِلَى
اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ
بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۗ وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ
جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
وَیَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ ۖ يَكَادُ سُنَّابِرُ قِهِ
يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

अल्लाह राती ते दिनें गी चक्कर दिंदा (घुमांदा) रौंहदा ऐ। ओहदे च अक्ली आहले लोकें आसतै बड़ी इब्रत (शिक्षा/नसीहत) ऐ ॥ 45 ॥

ते अल्लाह नै हर चलने आहले जानवर गी पानी थमां पैदा कीते दा ऐ इस आसतै किश ते ऐसे न जेहके डिड्डै दे भार चलदे न ते किश नेह न जेहके (अपने) द'ऊं पैरें पर चलदे न ते किश ऐसे न जेहके च'ऊं पैरें पर चलदे न। अल्लाह जो चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते अल्लाह हर इक गल्ला गी करने च समर्थ ऐ ॥ 46 ॥

असें खु'ल्लम-खु'ल्ले नशान उतारे दे न ते अल्लाह जिस्सी चांहदा ऐ सिद्धे रस्तै पासै हदायत दिंदा ऐ ॥ 47 ॥

ते ओह आखदे न अस अल्लाह ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याए, ते असें आज्ञा पालन करने दी कसम खाई लैती। फी उंदे बिच्चा इक गरोह (टोल्ला) उसदे बा'द (अपनी प्रतिज्ञा थमां) फिरी जंदा ऐ। ते ऐसे लोक कदें बी मोमिन नेई ॥ 48 ॥

ते जिसलै उनेंगी अल्लाह ते उसदे रसूल पासै इस आसतै बुलाया जंदा ऐ तां जे ओह उंदे बशकार फैसले करै तां उंदे बिच्चा इक गरोह मूह फेरन लगदा ऐ ॥ 49 ॥

ते जेकर कोई गल्ल उंदे हक च होऐ तां ओह फौरन आज्ञा-पालन दा प्रदर्शन करदे होई आई जंदे न ॥ 50 ॥

क्या उंदे दिलें च कोई रोग ऐ जां ओह भरमै च पेदे न जां ओह डरदे न जे अल्लाह ते उसदा रसूल उंदे उपर अत्याचार करग ? ऐसा कदें बी नेई होई सकदा बल्के ओह आपू गै अत्याचारी न ॥ 51 ॥ (रुकू 6/12)

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ ۖ فَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى بَطْنِهِ ۖ وَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ ۖ وَمِنْهُمْ مَّن يَّمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ ۗ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٦﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ ۖ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ ۖ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذْ أَقْرَبُ مِنْهُمْ مَّعْرُضُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٥٠﴾

أَفِ قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ ۖ أَمْ ارْتَابُوا ۚ أَمْ يَخَافُونَ ۚ أَنْ يَحْيِفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۗ أَيْلَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

जिसलै मोमिन अल्लाह ते उसदे रसूल पासै बुलाए जान तां जे ओह उँदै बशकार फैसला करन तां उँदा जवाब एह होंदा ऐ जे असें सुनेआ ते असें मन्नी लैता ते ऊऐ लोक कामयाब होंदे आए न ॥ 52 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करन ते अल्लाह थमां डरन ते ओहदे आसतै संयम धारण करन, ओह कामयाब होई जंदे न ॥ 53 ॥

ते ओह लोक अल्लाह दियां पक्कियां कसमां खंदे न जे जेकर तू उनेंगी आदेश देऐं तां ओह पौरन घैँ थमां निकली जाडन। तुस आखी देओ जे कसमां नेई खाओ। सादा हुकम ते थुआड़े आसतै सिर्फ आज्ञा-पालन करने दा ऐ जिसी सधारण तौरा पर आज्ञापालन आखदे न। यकीनन अल्लाह उस दी जो तुस करदे ओ खबर रखदा ऐ ॥ 54 ॥

तू आख जे अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करो। इस लेई जेकर ओह मूह मोड़ी लैन तां उस (रसूल) पर सिर्फ उसदी जिम्मेदारी ऐ जो उसदे जिम्मे लाया गेदा ऐ ते थुआड़े उप्पर उसदी जिम्मेदारी ऐ जो थुआड़े जिम्मे लाया गेदा ऐ ते जेकर तुस उसदी आज्ञा दा पालन करो तां हदायत पाई लैगे ते रसूल दे जिम्मे ते गल्लै गी तफसील कनै पुजाना ऐ ॥ 55 ॥

अल्लाह नै थुआड़े बिच्चा ईमान आहनने आहलें ते परिस्थिति दे मताबक कर्म करने आहलें कनै प्रतिज्ञा कीती दी ऐ जे ओह उनेंगी धरती पर खलीफा¹ (अधिनायक) बनाई देग जिस

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ ۖ وَيَتَّقْهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٣﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجْنَ ۗ قُلْ لَا تَقْسِمُوا ۚ طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ ۗ وَإِنْ تُضِغُوا بُهْتَدُوا ۗ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا

1. शब्द ते सधारण ऐ, पर अर्थ एह ऐ जे तुंदे बिच्चा अधिनायक नयुक्त करग। एह अरबी भाशा दा निजम ऐ जे कदें शब्द ते सधारण होंदे न, पर उँदे कनै सरबंधत (अभीष्ट) इक बशेश व्यक्ति होंदा ऐ ते कदें इक व्यक्ति दा बर्णन होंदा ऐ, पर ओहदा अर्थ इक संप्रदाय होंदा ऐ।

चाल्ती इंदे थमां पैहलके लोकें गी खलीफा¹ बनाया हा, ते जो धर्म उसनै उंदे आस्तै पसंद कीते दा ऐ उसी ओह उंदे आस्तै ब्रिदता कन्नै कायम करी देग ते ओह उंदे खोफ दी हालत दे बा'द उंदे आस्तै शांती दी हालत बदली देग। ओह मेरी अबादत करडन ते कुसै गी बी मेरा शरीक नेई बनाडन ते जो लोक उसदे बा'द बी इन्कार करडन ओह ना-फरमानें बिच्चा करार दिसे जाडन ॥ 56 ॥

ते तुस सारे नमाजें गी कायम करो ते ज़कात देओ ते इस रसूल दा अनुसरण करो तां जे तुंदे उप्पर देआ कीती जा ॥ 57 ॥

(हे श्रोता!) एह ख्याल कर्दें निं कर जे इन्कार करने आहले लोक अपने उपाएं कन्नै असंगी धरती पर असमर्थ बनाई देडन। उंदा ठकाना ते नरक ऐ ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 58 ॥ (रुकू 7/13)

हे मोमिनो! चाही दा ऐ जे ओह लोक जिंदे मालक थुआड़े सज्जे हत्थ न (अर्थात् दास-दासियां) ते ओह लोक जो अजै जुआन-गभरू नेई होए, ओह त्रै बार आज्ञा लेइयै अंदर आवा करन। बडले दी नमाज़ थमां पैहलें ते जिसलै तुस दपैहरीं बेलै (अराम करने आस्तै) अपने कप्पड़े उतारी दिंदे ओ ते इशा (राती) दी नमाज़ दे बा'द। एह त्रै बेले थुआड़े परदा करने दे न। इनें त्र'ऊं बेलें दे बा'द (घरै दे अंदर औने च) तां तुंदे पर कोई

اسْتَحْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۗ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِعُوا الرِّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا لَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذُنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ مَرَّتٍ ۖ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ ۖ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ۗ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا

1. पैहले लोकें च इक व्यक्ति कन्नै सरबंध रक्खने आहली खिलाफत ही जियां हज़रत मसीह ते हज़रत मूसा दे बा'द। इस आस्तै इस उदाहरण कन्नै इस आयत दा बिशे स्पष्ट होई जंदा ऐ जे एह खिलाफत चुनाएं राहें होग ना के जन्म-जन्मांतर। ईसाइयें च ते खिलाफत जन्म-जन्मांतर होई गै नेई सकदी, की जे उंदे बड़दे पादरियें आस्तै ते ब्याह करना रूहाम ऐ ते यहूदियें च खिलाफत ज्यादातर ईशवाणी दे अधार पर कायम होई जियां यूशा, हज़रत इब्राहीम दे खलीफा होए। इस्सै चाल्ती दाऊद बी हज़रत मूसा दे खलीफा होए ते उनें गी ईशवाणी होंदी ही।

पाप ऐ ते नां उंदे उप्पर कोई पाप ऐ, की जे तुंदे बिच्चा किश लोक अपनी जरूरता मताबक कर्दे-कर्दे दूएँ कश आँदे-जंदे न। इसै चाल्ली अल्लाह अपने हुकम खोहली-खोहली बर्णन करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते बौहत हिक्मत आहला ऐ ॥ 59 ॥

ते जिसलै थुआड़े बच्चे जुआन होई जान तां ओह उसै चाल्ली आज्ञा लेई लै करन जिस चाल्ली उंदे शा पैहलें (बड्डे) लोक आज्ञा लेंदे होंदे हे। इसै चाल्ली अल्लाह थुआड़े आस्तै अपने हुकम ब्यान करदा ऐ ते अल्लाह बौहत जानने आहला ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 60 ॥

ते ओह जनानियां¹ जेहिकयां बुड्डियां होई गेदियां न ते ब्याह दे काबल नेई, उंदे पर कोई पाप नेई जे ओह अपने कपड़े उतारिये रक्खी देन, इस चाल्ली जे अपनी खूबसूरती गी प्रकट नेई करा करन ते उंदा बचेआ रौहना उंदे आस्तै चंगा ऐ ते अल्लाह बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 61 ॥

अ'ने,² लंगड़े, रोगिये ते तुंदे उप्पर कोई रोक नेई जे अपने घरे थमां, जां अपने बब्ब-दादें दे घरे थमां जां अपनी मौरीं दे घरे (ननेहाल) थमां जां अपने भ्राएँ दे घरे थमां जां अपनी भेनें दे घरे थमां जां अपने चाचें दे घरे थमां, जां अपनी बूएँ दे घरे थमां जां अपने मामें दे घरे थमां जां अपनी मासिये दे घरे थमां जां

عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُمْ طُغُفُونَ عَلَيْكُمْ
بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ ط وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑤٩

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ
فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ ط كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ط
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑥٠

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ
نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ
شِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ط وَأَنْ
يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ط وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ⑥١

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى
الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

1. बुड्ढी जनानिये आस्तै पड़दा करना जरूरी नेई, पर जेकर उनेंगी बाहर जाने दी कोई मजबूरी नेई होऐ ते ओह अपनी मरजी कनें घर गै बैठी दियां र'वा करन तां एह गल्ल उंदे आस्तै अल्लाह दे लागै चंगी ऐ।
2. यहूदिये दी धार्मिक शिक्षा मताबक अ'ने, लंगड़े ते दूएँ शरीरक रोगी पलीत (ना-पाक) समझे जंदे हे। कुर'आन नै उसदी गलती गी जाहर कीते दा ऐ।

जिंदे समान दा प्रबंध तुस करदे ओ जां अपने मितरें दे घरें थमां कोई चीज लेइयै खाई लैओ। (इस्सै चाल्ली) तुंदे उप्पर कोई पाप नेई जे तुस सारे मिलियै खाओ जां बक्ख-बक्ख खाओ। इस लेई जिसलै घरें च प्रवेश करन लगे तां अपने सरबंधियें ते मितरें गी सलाम करी लै करो। एह अल्लाह पासेआ बड़ा बरकत आहला ते पवित्तर अशीरबाद ऐ। इस्सै चाल्ली अल्लाह अपने हुकम खोह्ली-खोह्ली सुनांदा ऐ तां जे तुस समझदारी थमां कम्म लैओ ॥ 62 ॥ (रुकू 8/14)

सिर्फ ऊँऐ लोक मोमिन खुआने दे हकदार न जो अल्लाह ते उसदे रसूल उप्पर ईमान आहनदे न ते जिसलै कुसै कौमी कम्म आस्तै उस (रसूल) कश बैठे दे होन तां उट्टियै नेई जंदे जिन्ना चिर जे उस (रसूल) थमां आज्ञा नेई लेई लैन। ओह लोक जेहके आज्ञा लेइयै जंदे न ऊँऐ अल्लाह ते उसदे रसूल उप्पर (सच्चा) ईमान (शरधा) रखदे न। इस आस्तै जिसलै ओह अपने कुसै खास कम्म आस्तै तेरे थमां अजाजत लैन तां उंदे बिच्चा जिंदे बारै तूं चाहें उनेंगी अजाजत देई दे। ते अल्लाह थमां उंदे आस्तै माफी मंग। ते अल्लाह यकीनन बड़ा बखशने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 63 ॥

(हे मोमिनो!) एह नेई समझो जे रसूल दा तुंदे बिच्चा कुसै गी बुलाना इयां गै ऐ जियां के तुंदे बिच्चा कुसै इक दा कुसै दूए गी बुलाना। अल्लाह उनें लोकेँ गी जानदा ऐ जेहके तुंदे बिच्चा (सभा बिच्चा) बल्लें जनेही नस्सी जंदे न। इस आस्तै चाही दा ऐ जे जेहके लोक इस रसूल दी आज्ञा दा बरोध

أَخْوَاتِكُمْ وَأُيُوتِ أَغْمَامِكُمْ وَأُيُوتِ عَمَّتِكُمْ وَأُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ وَأُيُوتِ خَلِيكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۖ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۖ فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ ۖ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذِّنْ لِمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٣﴾

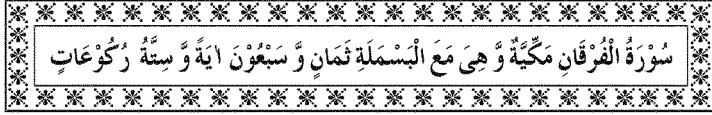
لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ۗ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونَ مِنْكُمْ لَوَآذًا ۗ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ

करदे न इस गल्ला थमां डरन जे उंदे पर
अल्लाह पासेआ कोई बिपता नेई आई जा जां
उनेंगी दर्दनाक अजाब नेई पुज्जे ॥ 64 ॥

सुनो! जो कुछ गासैं जां धरती च ऐ, सब
अल्लाह दा गै ऐ। तुस जिस (थाहरा) पर
(खड़ोते दे) ओ उस गी बी अल्लाह गै
जानदा ऐ ते जिस दिन ओह लोक अल्लाह
पासै परताए जाडन तां ओह उनेंगी उंदे कर्मे
दा हाल दस्सग ते अल्लाह हर इक चीजै गी
भलेआं जानदा ऐ ॥ 65 ॥ (रुकू 9/15)

أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ
يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

सूर: अल्-फ़ुर्कान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दहत्तर आयतां ते छे रूकू न।

मैं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम करने
आहला ऐ ॥ 1 ॥

ओह सत्ता बड़ी बरकत आहली ऐ जिसनै
अपने भगतै उप्पर फ़ुर्कान¹ उतारेआ ऐ तां जे
ओह सारे ज्हाँनै आस्तै सचेत करने आहला
बनै ॥ 2 ॥

ऊरे (सत्ता) ऐ जिसदे अधिकार च गासैं ते
धरती दी बादशाही ऐ ते जिसनै कोई पुत्तर नेई
बनाया ते उसदी बादशाही च कोई शरीक नेई
ते जिसनै हर इक चीज पैदा कीती दी ऐ, फी
ओहदे आस्तै इक अंदाजा निश्चत कीते दा ऐ
॥ 3 ॥

ते इनैं लोकें उस (अल्लाह) दे सिवा होर
उपास्य बी बनाई रखे दे न, जेहके किश बी
पैदा नेई करी सकदे हालांके ओह आपू पैदा
कीते गेदे न ते ओह नां अपने आस्तै कुसैगी
हानी ते नां लाभ पुजाने दी समर्थ रखे दे न, नां
मौत दे मालक न, नां जीवन दे ते नां मुड़ियै
जी उटठने दे ॥ 4 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ
لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ①

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ
يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي
الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ
تَقْدِيرًا ①

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ
لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ①

1. ऐसी शिक्षा जो सच्च ते झूठ च फर्क साफ करी दिदी ऐ।

ते काफ़र लोक आख़दे न जे एह ते नि'रा इक झूठ ऐ जो उसनै घड़ी लेदा ऐ ते उसी घड़ने च इक होर कौम¹ नै उसदी मदाद कीती दी ऐ। इस लेई इनें लोके (एह गल्ल आख़ियै) बौहत बड़डा जुलम कीता ऐ ते बौहत बड़डा झूठ बोल्लेआ ऐ ॥ 5 ॥

ते ओह आख़दे न जे एह (कुर'आन) ते पैहले लोके दियां कहानियां न, जो इसनै लखाई लेदियां न ते हून ओह संजा-भयागा ओहदे सामनै पढ़ियै सुनाइयां जदियां न (तां जे ओह कुर'आन चंगी चाल्ली लिखी लै) ॥ 6 ॥

तू आखी दे इस कुर'आन गी ते उस (अल्लाह) नै उतारे दा ऐ जो गासैं ते धरती दे भेतें गी जानदा ऐ। ओह बौहत माफ़ करने आहला ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 7 ॥

ते ओह आख़दे न जे इस रसूल गी केह होई गेदा ऐ जे ओह खाना बी खंदा ऐ ते बजारें च बी घूमदा-फिरदा ऐ। एहदे पर फ़रिश्ता की नेई उतारेआ गेआ जो एहदे कन्ने खड़ोइयै लोके गी सचेत करदा? ॥ 8 ॥

जां उस पर कोई खजाना उतारेआ जंदा जां ओहदे कश कोई बाग होंदा जेहदा फल ओह खंदा ते जालम आख़दे न जे तुस ते सिर्फ़ इक ऐसे आदमी दे पिच्छे चला करदे ओ जिसी खाना² खलाया जंदा ऐ ॥ 9 ॥

दिक्ख! एह तेरे बाँरे कनेहियां-कनेहियां गल्लां बनांदे न ते ओह गुमराह होई चुके दे न। इस

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْلَاطٌ
أَقْرَبُ وَاعْتَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ
فَقَدْ جَاءُوا وظُلْمًا وَزُورًا ۝

وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا
فَهِىَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَلْفُورًا رَّحِيمًا ۝

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ
وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ ۚ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ
مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ
إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ

1. इस इलजाम दा जवाब कुर'आन मजीद च दूई ज'गा आई चुके दा ऐ जे कुर'आन जां इसदी सूर: जां इक आयत दे बराबर कोई होर शिक्षा लेई आओ ते सारे जिन्नें ते मनुक्खें गी मददी आस्तै सद्दी लैओ, तुस फी बी नकाम रौंहगे ओ।
2. मूल शब्द 'मसहूरा' दा अर्थ ऐ ऐसा आदमी जिसी भोजन दिता जा यानी लोक उसी अपने फायदे आस्तै मदाद देन।

आस्तै उनेंगी (सच्ची गल्ल आखने दा) कोई रस्ता नेई सुझदा ॥ 10 ॥ (रुकू 1/16)

बौहत बरकत आहला ऐ ओह अल्लाह जो चाह तां तेरे आस्तै (उंदे आंके गेदे) उस बागै थमां बी उत्तम बाग¹ पैदा करी देऐ, जेहदे च नैहरां बगदियां होन ते तेरे आस्तै बड्डे-बड्डे भवन त्यार करी देऐ ॥ 11 ॥

सच्च एह ऐ जे एह लोक क्यामत दा इन्कार करा करदे न ते असें उस शख्स आस्तै भटकने आहले अजाब दा बंदोबस्त करी रखे दा ऐ जेहका क्यामत दा इन्कार करने आहला होऐ ॥ 12 ॥

जिसलै ओह (यानी जहन्नम) उनेंगी दूरा दिक्खग तां ओह उसदे जोश पासै (औने आहली) मसीबत दी अवाज सुनडन ॥ 13 ॥

ते जिसलै ओह उस (नरकै) दे इक तंग हिरसे च मुशकां ब'नियै सुट्टे जाडन तां ओह उस बेलै मौती दी कामना करडन ॥ 14 ॥

(उसलै अल्लाह दे फरिश्ते उनेंगी आखडन) अज्ज सिर्फ इक मौती दी कामना नेई बल्के बार-बार मरने दी खुआहश करो की जे तुंदे उप्पर बार-बार अजाब औने आहला ऐ ॥ 15 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे एह (भ्यानक अंत) अच्छा ऐ जां सदा-सदा कायम रौहने आहली जन्नत, जेहदा बा'यदा संयमियें कनै कीता गेदा ऐ। ओह उंदा (ठीक-ठीक) सिला ते आखरी ठकाना होग। ॥ 16 ॥

उनेंगी उस सुगै च जे किश ओह चाहडन मिलग। ओह ओहदे च सदा-सदा आस्तै

فَصَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿١٠﴾

تَبَرَّكَ الَّذِي إِِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ فُصُورًا ﴿١١﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّطًا وَرَفِيرًا ﴿١٣﴾

وَإِذَا أَلْتَقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مَقْرَبِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٤﴾

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٥﴾

قُلْ أذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعدَ الْمُشْكُونُ ۖ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَاصِيرًا ﴿١٦﴾

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خُلْدِينَ ۖ كَانَ عَلَىٰ

1. इतिहास थमां ऐसा होना सच्च सिद्ध होई चुके दा ऐ। कैसर ते किला दे बाग ते उंदे राज-भवन मुसलमानों गो मिले, जेहके हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे सधारण सेवक हे।

رَبِّكَ وَعَدًّا مَسْئُولًا ۝

बास करदे रौहडन। एह इक ऐसा बा'यदा ऐ जिसी पूरा करना तेरे रब्ब आस्तै जरूरी ऐ ॥ 17 ॥

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَصَلَلْتُمْ عِبَادِي هُوَ لَآءِ أَمْ هُمْ صَلُّوا السَّبِيلَ ۝

ते जिसलै ओह (अल्लाह) उनेंगी ते उंदे झूठे उपास्यें गी अपने सामनै खडेराग ते फी उनेंगी आखग जे क्या तुसैं मेरे बंदें गी गुमराह कीता हा जां ओह आपूं गै सिद्धे रस्ते थमां भटकी गे हे? ॥ 18 ॥

فَالْوَأَسِطُ مَا كَانَ يَدْبِغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۝

उसलै ओह परते च आखडन जे तूं पवित्तर ऐं। असेंगी कोई हक्क नैई हा जे अस तुगी छोड़ियै कुसै दूए गी अपना कार-साज (कार्य साधक) बनांदे, पर तोह उनें लोकें गी ते उंदे पुरखें गी संसारक फायदे (धन-दौलत बगेरा) बख्खे इत्थें तक जे उनें तेरा चेता भुलाई दिता ते तबाह होने आहली कौम बनी गे ॥ 19 ॥

فَمَدَّ كَذِبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نَذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ۝

इस आस्तै (काफरें गी गलाया जाग जे दिक्खी लैओ) इनें झूठे उपास्यें थुआड़ी गल्लें गी झूठा सिद्ध करी दिता ऐ। इस लेई तुस अज्ज नां ते अजाब गी हटाई सकदे ओ ते नां कोई मदद हासल करी सकदे ओ ते तुंदे बिच्चा जेहका कोई जालम ऐ अस उसी सख्त अजाब देगे आं ॥ 20 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لِيَاكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۝ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۝ أَنْتَصِرُونَ ۝ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ۝

ते तेरे शा पैहलें असैं जिन्ने बी रसूल भेजे हे, ओह सारे दे सारे खाना खंदे होंदे हे ते बजारें च चलदे हे। ते असैं थुआड़े बिच्चा केइयें गी केइयें आस्तै अजमैश दा साधन बनाया ऐ (एह दिक्खने आस्तै) जे क्या तुस (मुसलमान) सबर करदे ओ (जां नैई) ते (हे मुसलमान!) तेरा रब्ब (हालात गी) बौहत दिक्खने आहला ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/17)

ते उमें लोकें आखी दिता जे जेहके साढ़ी मलाटी दी मेद नेई रखदे जे साढ़े पर फ़रिश्ते की नेई उतारे गे जां अस अपने रब्ब गी अपनी अक्खी की नेई दिखदे? उमें अपने दिलें च अपने-आपै गी बौहत बड्डा समझे दा ऐ ते शरारत च बड़े अगमें बधी गेदे न ॥ 22 ॥

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةَ
أَوْ تَرَى رَبَّنَا
لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ
وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

(क्या एह लोक नेई जानदे जे) जिस दिन ओह फरिश्ते गी दिखडन, उस दिन मुलजमें गी कोई शुभ-समाचार नेई मिलग ते (ओह घबराइयै) आखडन जे (साढ़े थमां) परें गै रौह ॥ 23 ॥

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ
لَا بُشْرَىٰ
لَهُمْ فِيهَا
لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ
حِجْرًا مَّحْجُورًا ۝

ते असें उंदे हर चाल्ली दे कर्म पासै ध्यान दिता जो उमें कीते दा हा ते उसी हवा च खलारियै (धूड़े च) डुओर गेदे कर्णे आंगर करी दिता ॥ 24 ॥

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا
مِنْ عَمَلٍ
فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنثُورًا ۝

उस दिन सुगै च रौहने आहले लोक ठकाने दे लिहाजें बी अच्छे होडन ते खाबगाहें दे लिहाजें बी सर्वोच्च थाहरें पर होडन ॥ 25 ॥

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ
مُّسْتَقَرًّا
وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ۝

ते उस दिन (गी याद करो) जदू गास फटी जाग ते बदल सिरें पर मंडला (घनोऐ) करदे होडन ते फरिश्ते बार-बार उतारे जाडन ॥ 26 ॥

وَيَوْمَ تَشْقُقُ
السَّمَاءُ
بِالْعَمَامِ
وَتُنزَّلُ
الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ۝

उस दिन बादशाही सच्चें-मुच्चें रहमान (खुदा) दे कब्जे च होग। ते (एह) दिन काफरें आसै बड़ा सख्त होग ॥ 27 ॥

أَلْمَلِكُ
يَوْمَئِذٍ
الْحَقُّ
لِلرَّحْمَنِ
وَكَانَ
يَوْمًا
عَلَى
الْكُفْرَيْنِ
عَسِيرًا ۝

ते उस दिन काफर अपने हथ्यें गी कट्टग (ते) आखग, जे काश! अऊं रसूल कनै चली पौंदा ॥ 28 ॥

وَيَوْمَ
يَعْصُفُ
الظَّالِمُ
عَلَىٰ
يَدَيْهِ
يَقُولُ
يَلَيْتَنِي
اتَّخَذْتُ
مَعَ
الرَّسُولِ
سَبِيلًا ۝

बाह् बदकिसमती! काश! अऊं फलाने बंदे गी दोस्त नेई बनांदा ॥ 29 ॥

يٰوَيْلَتِي
لَيْتَنِي
لَمَّا
اتَّخَذْتُ
فُلَانًا
حَلِيلًا ۝

1. मूल शब्द 'हबाउन' दा अर्थ हल्का ते सूखम कण ऐ जो कदें-कदें हवा च उड्डरदा सेही होंदा ऐ। अर्थ एह ऐ जे अस उनेगी इना पीहगे जे ओह घट्टे आंगर बनी जाडन ते हवा च उड्डरन लगडन ते उंदे दोस्त बी उनेगी किट्टा नेई करी सकडन।

उसने मिगी अल्लाह दे जिकर (कुरआन) थमां ग्राफल करी दित्ता, जिसलै जे ओह (रसूल राहें) मेरे कश आया हा, ते शतान आखर इन्सान गी इक्कला छोड़ियै उठी जंदा ऐ ॥ 30 ॥

ते रसूल नै गलाया, हे मेरे रब्ब! मेरी कौम नै ते इस कुरआन गी पिट्ठी पिच्छें सुट्टी दित्ता ऐ ॥ 31 ॥

ते असें इससै चाल्ली मुलजमें बिच्चा सारे नबियें दे दुश्मन बनाए दे न, ते तेरा रब्ब हदायत देने ते मदद करने दे लिहाजें (बिल्कुल) समर्थ ऐ ॥ 32 ॥

ते काफरें गलाया, की नेई एह कुरआन उस (नबी) पर इक्कै बार नाजल करी दित्ता गेआ? इक चाल्ली इंदा आखना बी ठीक ऐ, पर असें (इसी बक्ख-बक्ख सूरतें ते मौकें पर) इस लेई उतारेआ जे अस कुरआन राहें तेरे दिलै गी मजबूत बनादे रोहचै ते असें इसी बौहत अच्छा बनाया ऐ ॥ 33 ॥

ते (तेरी गल्लें दे खंडन आस्तै) ओह कोई गल्ल नेई आखदे जे अस उसदे जवाब च इक्क पक्की गल्ल ब्यान नेई करी दिंदे। ते उसदी अच्छी थमां अच्छी व्याख्या नेई करी दिंदे ॥ 34 ॥

जेहके लोक अपने सरदारें समेत जहन्म पासै लेते जाडन उंदा ठकाना बौहत बुरा होग ते उंदा रस्ता बी गुमराही दा होग ॥ 35 ॥ (रुकू 3/1)

لَقَدْ أَصَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۖ^ط
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ حَدُودًا ۝

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا
هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ
الْمُجْرِمِينَ ۖ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًّا وَنَصِيرًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً ۖ كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ
بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ۝

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ
وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ۝

الَّذِينَ يُحْسِرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ
جَهَنَّمَ ۗ أُولَٰئِكَ سَرْمَكَنَا وَأَصْلُ
سَبِيلًا ۝

1. कुरआन गी थोड़ा-थोड़ा करियै उतारने दा कारण एह ऐ जे इस चाल्ली सारे मुसलमान असानी कनै कुरआन गी कंठस्थ करी सकदे हे। दूआ एह जे इक सूर: च बर्णत भविक्खवाणी जिसलै पूरी होई जंदा ऐ तां दूई सूर: च उंदा पासै संकेत कीता जाई सकदा हा जेहदे कनै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते उंदा सहाबा यानी साथियें दे दिल मजबूत होई जंदा। कुरआन गी इक्के बारी उतारने कनै एह दमै मकसद पूरे नेई होई सकदे हे।

ते असें मूसा गी इक कताब प्रदान कीती ही ते असें उसदे कनै उसदे भ्राउ हारून गी बी नायब बनाइयै भेजी दिता हा ॥ 36 ॥

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ
أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ۝

ते असें (उनेंगी) आखेआ हा तुस दमें उस कौम पासै जाओ जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ऐ। फी (जिसलै ओह प्रचार करी बैठे) असें उंदा (झुठेरने आहलें दा) सर्वनाश करी दिता ॥ 37 ॥

فَقُلْنَا أَذْهَبْنَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ۝

ते असें नूह दी कौम गी बी गरक करी दिता जिसलै जे उनें रसूलें दा इन्कार कीता ते असें उनेंगी लोकें आस्तै इक नशान बनाई दिता ते असें जालमें आस्तै दर्दनाक अजाब तयार करियै रक्खी दिते दा ऐ ॥ 38 ॥

وَقَوْمٌ نُّوحٌ لَّمَّا كَذَّبُوا الرَّسُلَ أَعْرَفْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ۝

ते असें आद गी बी ते समूद गी बी ते खूहै आहले लोकें¹ गी बी ते उंदे बरकार होर मती-हारी कौमें गी बी (असें तबाह करी दिता) ॥ 39 ॥

وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ
وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

ते असें उंदे बिच्चा हर इक कौम दे लोकें आस्तै सचाई खोहलियै दस्सी दिति ते (जिसलै ओह नेई समझे तां) सारें दा बिनाश करी दिता ॥ 40 ॥

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا
تَبَرْنَا تَبِيرًا ۝

ते एह (मक्का दे इन्कार करने आहले) उस बस्ती दे लागेआ गुजरी (लंघी) चुके दे न जेहदे² पर असें इक कश्ट देने आहली बरखा बरहाई ही। क्या एह लोक उस (बस्ती दे नशानें) गी नेई दिखदे ? असल गल्ल एह ऐ जे एह लोक दबारा तुआले जाने दी मेद गै नथे रखदे ॥ 41 ॥

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الثَّقِيَّةِ اثْنِيْ أَمْطَرْتُ
مَطَرَ السَّوَاءِ ۝ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنها
بَلْ كَانُوا لَا يَتَّخِذُونَ سُورًا ۝

ते जिसलै ओह तुगी दिखदे न तां तुगी सिर्फ हासे-मखौल दी इक चीज समझदे न (ते

وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ۝

1. खूहै आहले लोकें बारे टीकाकारों दी बक्ख-बक्ख राउ लभदी ऐ पर इस आयत थमां ए पता लगदा ऐ जे ए कौम समूद दे बा'द होदी ऐ ते "बहरि मुहोत" च बी इस दी पुरटी कौती गेदी ऐ की जे ओहदे च हजरत इब्ने अब्बास दा इक कथन दर्ज ऐ जे ए कौम "समूद" दा गै इक हिस्सा ही की जे "समूद" "आद" दा आखरी हिस्सा हे इस लेई ए पता लगदा ऐ जे ए लोक इस्माईल दे बंशजें दे अरब च फैलने थमां पैहलें होए हे। जिसलै इस्माईल दे बंशज अरब च फैली गे हे तां फी ए लोक उत्तर पासै "फलसतीन" पासै उठी गे हे। जियां जे पराने नशानें थमां पता लगदा ऐ (दिकखो अलअरब कब्जुल इस्लाम रचनाकार जुरजी जैदान)
2. अर्थात् लूत दी जाति।

आखदे न) क्या अल्लाह नै इस आदमी गी रसूल बनाइयै भेजेआ ऐ ? ॥ 42 ॥

जेकर अस अपने उपास्यें पर मजबूती कनै जम्मे दे नेई रौहदे तां एह (आदमी) ते असें गी इंदे थमां गुमराह गै करन लगा हा। ते जिसलै एह अजाब गी दिखडन तां इनैंगी जरूर हकीकत दा पता लगगी जाग जे कु न अपने आचरण च ज्यादा गुमराह हा ॥ 43 ॥

(हे रसूल!) क्या तुगी उस आदमी दी हालत दा पता लगगी चुके दा ऐ जिसनै अपनी मनोकामनाएं गी अपना उपास्य बनाई लेदा हा? क्या तूं उस आदमी दा नगरान ऐं (जे तूं उसगी जबरदस्ती गुमराही थमां रोकें) ॥ 44 ॥

क्या तूं समझना ऐं जे उंदे बिच्चा मते-हारे सुनदे जां समझदे न? ओह ते सिर्फ पशुएं आंगर न, बल्के ब्यहार दे स्हाबें उंदे थमां बी बदतर न ॥ 45 ॥ (रुकू 4/2)

(हे कुरआन दे संबोधत!) क्या तूं नेई जानदा जे तेरे रब्ब नै छाया गी किस चाल्ली लम्मा कीता ऐ? ते जेकर ओह चांहदा तां उसी इककै थाहरै पर रुके दा बनाई दिंदा, फी असें सूरज! गी ओहदे पर इक गुआह बनाई दिता ॥ 46 ॥

फी अस उसी बल्लें-बल्लें अपने पासै खिच्चना शुरू करी दिन्ने आं ॥ 47 ॥

ते ऊऐ (अल्लाह) ऐ जिसनै राती गी थुआड़े आसतै लबास बनाया ऐ ते नौदरै गी अराम दा मूजब, ते दिनें गी फैलने ते तरक्की करने दा जरीया ॥ 48 ॥

أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ الْهَيْتِ الْوَلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۖ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ۖ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِبَيِّنَاتٍ وَالنُّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُسُورًا ۝

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह पासेआ भेजे गेदे सच्चे रसूल न, की जे थुआड़ी छाया हर घड़ी बधा करदी ऐ। जेकर ओह अल्लाह पासेआ नेई होंदे तां उंदी तरक्की नेई होंदी। उंदी तरक्की इस गल्ला दा सबूत ऐ जे उनैंगी अल्लाह दी मदद हासल ऐ।

ते ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै हवाएं गी अपनी रैहमत कन्नै पैहलें शुभ समाचार देने आस्तै भेजेआ ते असें बददलें थमां पवित्तर (ते साफ) पानी उतारेआ ऐ ॥ 49 ॥

तां जे अस ओहदे राहें मुरदा देश (अर्थात् धरती) गी जींदा करचै ते इससै चाल्ली उस पानी कन्नै अपने पैदा कीते गेदे चौखरें ते मते सारे इन्सानें गी तृप्त (सराब) करचै ॥ 50 ॥

ते असें उस पानी गी उनें इन्सानें च खूब फलाई दिता तां जे ओह नसीहत हासल करन पर लोकें बिच्चा अक्सर लोक कुफर दे सिवा कुसै गल्लै पर खुश नेई होंदे ॥ 51 ॥

ते जेकर अस चांहदे तां हर बस्ती च इक सचेत करने आह्ला (नबी जां सुधारक) भेजी दिंदे ॥ 52 ॥

इस आस्तै तूं काफरें दी गल्ल नेई मन्न ते इस (कुरआन) राहें उंदे कन्नै बड्डा जिहाद¹ कर ॥ 53 ॥

ते ऊऐ ऐ जिसनै द'ऊं समुंदरें² गी चलाया ऐ, जिंदे बिच्चा इक ते अत्त मिट्टा ऐ ते दूआ नमकीन ते कौड़ा ऐ ते उस (अल्लाह) नै उनें दौनें दे बिच्च इक पड्डा बनाई दिता ऐ ते ऐसा प्रबंध करी दिता ऐ जे ओह इक-दूए गी दूर³ रखदे न ते आपस च मिलन नेई दिंदे ॥ 54 ॥

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا لِّمَن يَدَى رَحْمَتِهِ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

لِّنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيهِمُ لِيَذَكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُمْورًا ۝

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ تَذِيرًا ۝

فَلَا تَطْعَمُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ۝

1. जिहाद दा मतलब कुरआन राहें सचाई दा प्रचार करना ऐ।
2. मूल शब्द 'बहर' समुंदर ते नदी दौनें आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। असल च इस थाहर धर्म दा मुकाबला ऐ। कुसै धर्म दी शिक्षा सर्वश्रेष्ठ होंदी ऐ ते कुसै दी निकुश्ट। इत्थें उपमां द्वारा दस्सेआ गेदा ऐ जे समुंदरें दा पानी किन्ना कौड़ा ते खारा होंदा ऐ ते जो नदियां उस च आइयै पौंदियां न उंदा पानी मिट्टा होंदा ऐ। ठीक इससै चाल्ली जो शिक्षां अल्लाह आहले पासेआ औंदियां न ओह मिट्टियां ते सर्वश्रेष्ठ होंदियां न, पर जो शिक्षां चिरे थमां संसार च बराजमान न ते प्रतक्ख रूपे च इल्हाम जां इशवाणी थमां बंचत न ओह कौंडियां ते खारियां होंदियां न जियां समुंदरें दा पानी।
3. यानी नदियें ते समुंदरें गी सधारण रूपे च मलाई दिता ऐ, पर कन्नै गै ऐसा प्रबंध करी दिता गेदा ऐ जे जे ते नदियां खारियां जां कौंडियां होई सकदियां न ते नां गै समुंदर मिट्टा होई सकदा ऐ।

ते ओह (अल्लाह) गै ऐ जिसनै पानी¹ कनै इन्सान बनाया, इस लेई उसी कदें नसब बनाया ऐ, (यानी शाजरा आबा=पैत्रक बंशावली) ते कदें सिहर (यानी शजरा सुसराल) बनाया ऐ ते तेरा रब्ब हर गल्ल करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 55 ॥

ते ओह (काफर) अल्लाह दे सिवा उंदी अबादत करदे न जेहके नां उनेंगी फायदा पजाई सकदे न ते नां तकलीफ देई सकदे न ते काफर म्हेशां अपने रब्ब दे (जारी कीते दे) असूलें (सिलसलें) दे खलाफ होंदा ऐ ॥ 56 ॥

ते असें ते तुगी सिर्फ शुभ-समाचार देने आहला ते सचेत करने आहला बनाया ऐ ॥ 57 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं तुदे थमां उस (यानी खुदा दा संदेश पजाने) दा कोई सिला² नेई मंगदा हा! जेकर कोई शख्स अपनी मरजी कनै चाह तां अपने रब्ब आहले पासै जाने आहला रस्ता अखत्यार करी लै (ऊऐ मेरा सिला होग) ॥ 58 ॥

ते तू ओहदे पर भरोसा रख जेहका जींदा ऐ (ते सारें गी जींदा रखदा ऐ) ओह सदा आसै अमर ऐ ते उसदी तरीफ दे कनै-कनै उसदी स्तुति बी कर ते ओह अपने बंदे दे गुनाहें थमां भलेआं बाकफ ऐ ॥ 59 ॥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٧﴾

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ شَاءْتُمْ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٨﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۗ وَكَفَىٰ بِهِ إِذْنُ ثُنُوبِ عِبَادِهِ ۗ خَيْرٌ ﴿٥٩﴾

1. इसदा मतलब बीरज ऐ।

2. इस आयत थमां भलेआं स्पष्ट ऐ जे इस्लाम धर्म दा प्रचार जबरदस्ती करना मनासब नेई ते इस आयत च एह खोहलियै दस्सेआ गेदा ऐ जे अ'ऊं इस्लाम दे प्रचार दे बदले च कोई सिला नेई चांहदा। मेरा सिला इयै ऐ जे जेकर कुसै दा दिल इस्लाम दी सचाई मन्नी लै तां ओह अपनी इच्छा कनै इस्लाम दे हुकमें दा पालन करने आहला बनी जा। इस बारे अ'ऊं कुसै पर जबर नेई करी सकदा ते नां गै करड। इस तलीम दे होदे होई एह अलजाम लाना ते इस्लाम धर्म दा प्रचार ते प्रसार तलवार राहें जबरन कीता गेआ ऐ, इस्लाम पर किन्ना अत्याचार ऐ। क्या संसार च कोई दूआ धर्म बी ऐसा ऐ जिसनै अपने प्रचार दे बारे इस चाल्ली खु'ल्ले तौर पर सुवत्तरता दा समर्थन कीता होऐ?

ओह (खुदा) जिसनै गासैं ते धरती ते जो किश इदै दौनें बशकार ऐ (उनें साँरे) दी छें दौरेँ बिच्च रचना कीती ऐ। फी ओह अर्श पर मजबूती कनै कायम होई गेआ। ओह रहमान ऐ। इस लेई (हे मानव) जिसलै बी तू उसदे बारे कदें कोई सुआल पुच्छें तां कुसै ज्ञानी¹ (इन्सान) गी सुआल पुच्छ जो बौहत जानने आहला ऐ (ते ठीक-ठीक जवाब देई सकदा ऐ) ॥ 60 ॥

ते जिसलै इनेंगी आखेआ जंदा ऐ जे रहमान दे सामनै सजदे च डिग्गी जाओ, तां आखदे न रहमान केह चीज ऐ? क्या अस उसदे अगें सजदा करचै जिसदे (अगें सजदा करने) दा हुकम तू दिन्ना ऐ ते एह गल्ल उनेंगी नफरत च होर बी बधाई दिंदी ऐ ॥ 61 ॥
(रुकू 5/3)

ओह सत्ता बड़ी बरकत आहली ऐ जिसनै गासैं च नखतरें दे ठैहरने दे थाहर बनाए दे न ते उस च चमकदा दीया? ते रोशनी देने आहला चंदरमां बनाए दे न ॥ 62 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै राती ते दिनै गी इक-दूए दे पिच्छें औने आहला बनाए दा ऐ, उस शख्स दे फायदे आस्तै जेहका नसीहत हासल करना चाह जां शुकुर- गजार बंदा बनना चाह ॥ 63 ॥

ते रहमान दे (सच्चे) बंदे ओह होंदे न जेहके धरती पर रमान कनै चलदे² न ते जिसलै मूर्ख लोक उंदे कनै गल्ल⁴ करदे न तां ओह (लड़दे नेई बल्के) आखदे न जे अस ते थुआड़े आस्तै सलामती दी दुआऽ करने आं ॥ 64 ॥

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۗ أَلرَّحْمَنُ فُسِّلَ بِهِ خَيْرًا ۝۶۰

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَّا سَجْدٌ لِّمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝۶۱

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ۝۶۲

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝۶۳

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝۶۴

1. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. धमां पुच्छो।
2. अर्थात् निजी प्रकाश आहला सूरज।
3. अर्थात् घमंड दा प्रदर्शन नेई करदे।
4. अर्थात् जिसलै मूर्ख लोक उंदे कनै मूर्खता दियां गल्लां करदे न।

ते ओह लोक बी जेहके अपने रब्ब आस्तै रातीं सजदें च ते खड़ोते दे गजारी दिंदे न ॥ 65 ॥

ते ओह (रहमान दे बंदे) आखदे न, हे साढ़े रब्ब! साढ़े परा ज्हन्म दा अज़ाब टाली दे। उसदा अज़ाब इक बौह्त बड़्डी तबाही ऐ ॥ 66 ॥

ओह (दोज़ख) आरजी ठकाने दे तौरा पर बी बुरा ऐ ते मुस्तकल ठकाने दे तौरा पर बी (बुरा ऐ) ॥ 67 ॥

ते ओह (अल्लाह दे बंदे) ऐसे होंदे न जे जिसलै खर्च करदे न तां फजूल खर्ची थमां कम्म नेई लेंदे ते नां गै कंजूसी करदे न ते उंदा खर्च इनें दौनें हालतें दे दरम्यान-दरम्यान होंदा ऐ ॥ 68 ॥

ते ओह लोक ऐसे होंदे न जे अल्लाह दे सिवा कुसै होर उपास्य गी नेई पुकारदे ते नां कुसै जान दी हत्या करदे न, जिसी अल्लाह नै फहाजत बख्शी दी होऐ, सिवाए (शरीअत दे) हक़ दे। ते नां व्यभिचार करदे न ते जेहका कोई ऐसा कम्म करग ओह अपने गुनाह दा सिला दिक्खी लैग ॥ 69 ॥

क्यामत आहलै रोज ओहदे ते अज़ाब बधाई दिता जाग ते ओह ओहदे च (पतित होइयै) रौहदा रौहग ॥ 70 ॥

सवाए उसदे, जिसने तोबा करी लैती ते ईमान आंहदा, ते ईमान दे मताबक कर्म कीते। इस आस्तै एह लोक ऐसे होडन जे अल्लाह उंदी बदियें गी नेकियें च बदली देग ते अल्लाह बड़ा बख्शाने आह्ला मेहरबान ऐ ॥ 71 ॥

وَالَّذِينَ يَبَيِّنُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٥﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٦﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَسْتَلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٩﴾

يُضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخَذُّ فِيهِ مَهَاتًا ﴿٧٠﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧١﴾

ते जेहका तोबा करै ते ओहदे मताबक कर्म करै, तां ओह शख्स स्हेई मैहनें च अल्लाह आहले पासै झुकदा ऐ ॥ 72 ॥

ते ओह लोक बी (अल्लाह दे बंदे न) जेहके झुठियां गुआहियां नेई दिंदे ते जिसलै फजूल गल्लें दे लागेआ लंघदे न तां मान-मर्यादा कनै (बगैर उंदे च शामिल होने दे) लंघी जंदे न ॥ 73 ॥

ते ओह लोक बी जे उंदे रब्ब दियें आयतें दा उनेंगी जिसलै चेता नुआया जा तां ओह उंदे कनै अ-नें ते बैहरें (बोलें) आहला ब्यहार नेई करदे ॥ 74 ॥

ते ओह लोक बी (रहमान दे बंदे न) जेहके एह आखदे रौहदे न जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी साढ़ी लाडियें पासेआ ते उलादा पासेआ साढ़ी अक्खीं गी ठंढ पजाऽ। ते असें गी संयमी लोकें दा मुखिया/इमाम¹ बनाऽ ॥ 75 ॥

एह ओह लोक न जिनें गी उंदी नेकी पर कायम रौहने दी ब'जा करी (सुर्गे च) चबारे दित्ते जाडन ते उनेंगी उंदे च अशीबाद दित्ते जाडन ते सलामती दे संदेश पजाए जाडन ॥ 76 ॥

ओह उंदे च रौहदे रौहडन। ओह (जनत) आरजी नबास दे तौरा पर बी बड़ी उत्तम ऐ ते मुस्तकिल नबास दे तौरा पर बी (बड़ी उत्तम ऐ) ॥ 77 ॥

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللُّغُومِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٥﴾

أُولَئِكَ يُجْرُونَ الْعُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلْقُونَ فِيهَا حَيَّةً وَسَلْمًا ﴿٧٦﴾

خُلْدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقْرًا وَوَمَقَامًا ﴿٧٧﴾

1. अर्थात् साढ़ा परिवार ते कटुंब साढ़ा अनुसरण करे ते ओह संयमी होऐ। सिर्फ रिस्तेदारी करियै साढ़ा साथ नेई देऐ।

(हे रसूल!) तू उनेंगी आखी दे जे मेरे रब्ब गी
 थुआड़ी केह परबाह ऐ, जेकर थुआड़े पासेआ
 प्रार्थना (ते माफी दी याचना) नेई होऐ? इस
 लेई जिसलै जे तुसें (अल्लाह दे संदेश गी)
 झुटेरी दित्ता तां हून उसदा अजाब तुंदे कनै
 चमके दा गै रौहग ॥ 78 ॥ (रुकू 6/4)

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
 فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ۝

ooo

سُورَةُ الشُّعْرَاءِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السُّمَلَةِ مِائَتَانِ وَثَمَانٍ وَعِشْرُونَ آيَةً وَاحِدٌ عَشْرٌ رُكُوعًا

सूर: अल्-शुअरा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दो सौ ठाई आयतां ते जारां रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

ताहिर, समीअ (ते) मजीअ¹ (अल्लाह इस
सूर: गी उतारने आहला ऐ ॥ 2 ॥

طَسَمَ ②

एह आयतां उस कताबै दियां न जेहकी (अपनी
गल्लें गी) खोह्लियै ब्यान करदी ऐ ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

क्या तूं अपनी जान गै खोही देग्गा की जे ओह
लोक मोमिन² की नेई बनी जंदे? ॥ 4 ॥

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ④

जेकर अस चाहचै तां गासै थमां उंदे आस्तै
इक ऐसा नशान उतारी देचै जेहदे सामनै उंदी
गरदनां झुकी दी झुकी रेही जान ॥ 5 ॥

إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ
فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خُضُعِينَ ⑤

ते रहमान पासेआ कदें कोई नमां जिकर नेई
आँदा जे जेहदे थमां लोक विमुख नेई होंदे
होन³ ॥ 6 ॥

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُخَدَّثٍ
أَلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ⑥

1. मूल शब्द 'ता' 'सीन' (ते) 'मीम' दा मतलब ताहिर, समीअ ते मजीअ ऐ। एह अल्लाह दे गुणवाचक नांऽ न। जिस दा अर्थ ऐ दिलें गी पवित्र करने आहला, सुनने आहला ते महिमाशाली।
2. अर्थात तेरा पवित्र दिल काफरें दी सचाई दे इन्कार गी बरदाशत नेई करी सकदा ते चांहदा ऐ जे ओह बी हदायत पाई लैन।
3. परंपरा थमां एह गल्ल चलदी आई ऐ जे हर नबी दा इन्कार कीता जंदा ऐ इस लेई अल्लाह ऐसे चमत्कार नेई दसदा जेहदे कनै बे-बस होइयै लोक ईमान ल्यौन, की जे जेकर ओह ऐसा करै तां ओह किश नबियें दा पक्खपाती उर्हाया जाग, पर ओह ऐसा नेई करदा।

इस आस्तै उनें अल्लाह दी आयतें गी झुठेरे दा ऐ एहदे फलसरूप उंदे हासे दी सचाई उंदे पर जरूर खु'ल्ली जाग ॥ 7 ॥

क्या ओह धरती गी नेई दिखदे जे असें उस च भांत-सभांते बधिया जोड़े बनाए दे न ॥ 8 ॥

एहदे च इक बौहत बड्डा नशान¹ ऐ, मगर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक ईमान नेई आहनदे ॥ 9 ॥

ते तेरा रब्ब गै यकीनन गालिब (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 10 ॥ (रकू 1/5)

ते (याद कर) जिसलै तेरे रब्ब नै मूसा गी पुकारेआ हा (ते आखेआ हा) जे जालम कौम कश जा ॥ 11 ॥

यानी फिरऔन दी कौम कश जा (ते उनेंगी आख जे) क्या ओह संयम धारण नेई करदे? ॥ 12 ॥

उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! अऊं डरना जे ओह मिगी झुठेरी नेई देन ॥ 13 ॥

ते मेरे सीन्ने च घुटन जनेही ऐ ते मेरी जवान चंगी चाल्ली नेई चलदी। इस आस्तै (मेरे कनै) हारून गी बी भेज ॥ 14 ॥

ते (एह गल्ल बी ऐ जे) इंदा (लोकें दा) मेरे खलाफ² इक अलजाम बी ऐ ते मिगी डर³ ऐ जे ओह मेरी हत्या नेई करी देन ॥ 15 ॥

فَمَدَّكَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٨﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠﴾

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَنْتِ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

قَوْمٍ فِرْعَوْنَ ۖ أَلَا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَرُونَ ﴿١٤﴾

وَلَهُمْ عَلَىٰ ذُنُوبِهِمْ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾

1. संसार च हर चीजें दा जोड़ा ऐ। नेक दा जोड़ा नेक ते बुरे दा जोड़ा बुरा। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे जोड़े ते साथी बी सदाचारी ते पवित्र हे जियां सहाबा। जेकर इन्कार करने आहले (काफर) अपनी दुष्ट आत्मा दी मलीनता दे होंदे होई मुसलमान होई जंदे तां इसदा एह अर्थ होंदा जे इक सदाचारी ते पवित्र सत्ता गी गंदे जोड़े मिली गे।
2. इस आयत च उस अलजाम बक्बी संकेत ऐ जो हजरत मूसा दे हथें धुल्ल-भलेखें इक बंदे दी हत्या होई गई ही।
3. इस दा एह मतलब ऐ जे ममकन ऐ ओह गुस्से कारण तेरा संदेश सुनने शा पैहलें गै मेरी हत्या करी देन ते तेरा संदेश सुनने थमां रेही जान। उनेंगी अपने मरने दा डर नेई हा बल्के कौम दे लोकें दा सचाई थमां महरूम (बंचत) रेही जाने दा डर हा।

फरमाया, कदें बी नेई। इस आस्तै (सादा हुकम सुनियै) तुस दमै सादी आयतां लेइयै (चली) जाओ अस थुआड़े (ते थुआड़े साथियें दे) कनै होगे। ते(थुआड़ी दुआएँ गी) सुनदे रोहगे ॥ 16 ॥

इस आस्तै फिरऔन कश जाओ ते उसी आखो जे अस सारे ज्हाँनं दे रब्ब दे भेजे दे आं ॥ 17 ॥

(इस हुकमै कनै) जे साढ़े कनै बनी इस्राईल गी भेजी दे ॥ 18 ॥

एहदे पर (फिरऔन नै) गलाया जे (हे मूसा!) क्या असें तुगी उस बेलै नेई पालेआ जिसलै जे तू अजें बच्चा गै हा ते तोह साढ़े च अपनी उमरी दे बड़े-सारे साल गुजारे दे न ॥ 19 ॥

ते तोह कर्म बी कीता ऐ जेहका तू करी चुके दा ऐं ते तू (साढ़े स्थानें दा) ना-शुकरगजार ऐं ॥ 20 ॥

(मूसा नै) आखेआ ओह कर्म (जिसदा तोह इशारा कीता ऐ) मैं उस बेलै कीता हा जिसलै जे (सचाई दा) मिगी इलम नेई हा ॥ 21 ॥

इस आस्तै उसदे नतीजे च जिसलै मिगी तेरे थमां डर लगन लगा तां अ'ऊं तेरे थमां नस्सियै उठी गोआ। उस पर मेरे रब्ब नै मिगी अपना हुकम¹ (नुबुव्वत) प्रदान कीता ते मिगी रसूलें बिच्चा (इक रसूल) बनाई दिता ॥ 22 ॥

ते एह (बचपन च मेरा पालन-पोशन करने दी) किरपा जिसदा तुस स्थान जतलाऽ करदे ओ क्या एह इस गल्ला दे मकाबले च ऐ जे

قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبْ بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٦﴾

فَأْتِيَافِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عَمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٩﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢١﴾

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

1. नुबुव्वत दी पदवी दा प्राप्त होना, इस गल्ला दा प्रमाण ऐ जे मैं जानी-बुझियै कोई उत्पात नेई हा कीता बरना अल्लाह मिगी इस चाल्ली दा सम्मान नेई दिता।

तुसें बनी इस्माईल दी सारी कौम गी गुलाम बनाइयै रक्खी दित्ते दा ऐ ॥ 23 ॥

उस पर फिरऔन नै (शरमिंदा होइयै ते गल्ल फेरने आस्तै) गलाया, एह सारे ज्हांनें दा रब्ब कु'न ऐ? (जेह्दे पासेआ तू अपना औना दस्सा करना ऐ) ॥ 24 ॥

(मूसा नै) गलाया, गासैं ते धरती ते जो किश इनें दौनें दे मझाटे ऐ, उंदा रब्ब! जेकर तेरे च यकीन करने दी इच्छा ऐ ॥ 25 ॥

(ओह्दे पर) फिरऔन नै अपने आसै-पासै दे लोकें गी गलाया-क्या तुस सुनदे नेई (जे मूसा के आखा करदा ऐ)? ॥ 26 ॥

(मूसा नै अपने पैहले ब्यान दी ब्याख्या करदे होई) जवाब दित्ता। ऊऐ जो थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े बब्ब-दादें दा बी रब्ब हा ॥ 27 ॥

(एह्दे पर फिरऔन) बोल्तेआ (हे लोको!) थुआड़ा ओह रसूल जिसी थुआड़ी बक्खी भेजेआ गेआ ऐ। जरूर पागल¹ ऐ ॥ 28 ॥

(मूसा नै समझी लैता जे ओह गल्ल टालना चांहदा ऐ ते) गलाया (सारे ज्हांनें दा रब्ब) ऊऐ ऐ जेह्का मशरक दा बी रब्ब ऐ ते मगरब दा बी (रब्ब ऐ) ते जो कुछ इंदे मझाटे ऐ (उंदा बी रब्ब ऐ) शर्त एह् ऐ जे तुस अकली थमां कम्म लैओ ॥ 29 ॥

(इस पर) फिरऔन नै (गुस्से² च आइयै) गलाया जे जेकर तोह मेरे सिवा कोई दूआ

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ لَنْ نَحْدُثَ إِلَهًا غَيْرِي لَاجْعَلَنَّاكَ

1. एह भाव नेई ऐ जे अ'ऊं सुआल किश करना ते ओह जवाब किश होर दिंदा ऐ बल्के भाव एह ऐ जे मूसा ओह गल्ल आखने थमां नेई डरदा जेह्दे खलाफ अ'ऊं अपना बचार प्रकट करी चुके दा आं। इयै पागल होने दी नशानी ऐ।
2. जेकर फिरऔन इस मौके एह आखदा जे अ'ऊं बी बैसा गै रब्ब आं तां आपू उसदी कौम जो नखत्तर-पूजक हौं उसदे खलाफ होई जंदा।

مِنَ الْمَسْجُورِينَ ﴿۳۰﴾

उपास्य बनाया तां अ'ऊं तुगी कैद करी देड
॥ 30 ॥

قَالَ أَوْلَوْ جِنَّتَكَ بِنِيٍّ مِّمِّينِ ﴿۳۱﴾

उस (मूसा) नै गलाया, क्या इस सूरत च बी
अ'ऊं (कोई मजूदा सचाई) खोहली देने
आहली कोई चीज (अर्थात् चमत्कार) तैरे
कश लेई आमां? ॥ 31 ॥

قَالَ فَاتِ بِهٖ اِنْ كُنْتَمِنَ الصِّدِّيقِينَ ﴿۳۲﴾

(इस पर) फिरऔन नै गलाया जे जेकर तूं
सच्चा ऐं तां उसी लेई आ ॥ 32 ॥

فَأَلْفَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَعْبَانٌ مُّمِينٌ ﴿۳۳﴾

इस आस्तै उस (मूसा) नै अपनी लाठी (सोटा)
धरती पर रक्खी दिती ते अचानक (फिरऔन
ते ओहदे साथियें दिक्खेआ जे) ओह साफ-
साफ लब्भने आहला इक अजगर ऐ ॥ 33 ॥

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظْرَيْنِ ﴿۳۴﴾

ते उसनै अपना हत्थ (अपनी कच्छी हेठा)
कड्डेआ तां दिक्खने आहलें सैहबन दिक्खेआ
जे ओह भलेआं सफेद ऐ ॥ 34 ॥
(रुकू 2/6)

قَالَ لِلْمَلَاحِقَةِ إِنَّ هَذَا السَّحْرَ عَلِيمٌ ﴿۳۵﴾

इस पर फिरऔन नै अपने आलै-दुआलै दे
सरदारें गी गलाया जे एह ते कोई बड़ा पुज्जे
दा जादूगर ऐ ॥ 35 ॥

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ أَرْضِكُمْ
بِسِحْرِهِ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿۳۶﴾

एह चांहदा ऐ जे तुसैंगी थुआडे देशै थमां
अपने जादू दे जोरें कड्डी देऐ। इस लेई हून
थुआड़ी केह सलाह ऐ? ॥ 36 ॥

قَالُوا أَرْجَاهُ وَأَحَاةُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ
حُشْرِينَ ﴿۳۷﴾

ओह बोल्ले जे इसी ते इसदे भ्राऽ गी (किश
दिनै दी) ढिल्ल दे ते बक्ख-बक्ख शैहरें पासै
अपने लोक भेज जेहके (काबल आदमियें
गी) किट्टा करी सकन ॥ 37 ॥

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴿۳۸﴾

ते ओह हर बड्डे जादूगर ते बड्डे ज्ञानी गी
तेरे कश लेई औन ॥ 38 ॥

فَجَمِعَ السَّحْرَةَ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ
مَّعْلُومٍ ﴿۳۹﴾

इस पर सारे जादूगर इक निश्चत ध्याडै किट्टे
कीते गे ॥ 39 ॥

ते लोकें गी गलाया गेआ जे क्या तुस सारे
(इक मकसद पर) किट्ठे होने आस्तै त्यार
ओ? ॥ 40 ॥

तां जे जेकर जादूगर जित्ती जान तां अस उंदे
आखने पर चलचै ॥ 41 ॥

इस आस्तै जिसलै जादूगर आई गे तां उनें
फिरऔन गी गलाया जे जेकर अस जित्ती जागे
तां केह असेंगी कोई नाम बी श्होग ? ॥ 42 ॥

(फिरऔन नै) आखेआ जे हां! बल्के इस
सूरत च तुस राज सभा च खास लोकें दा
सम्मान पागे ओ ॥ 43 ॥

इस पर मूसा नै उनेंगी गलाया जे जो उपाऽ¹
तुसें करना ऐ करी लैओ ॥ 44 ॥

इस पर उनें अपनी रस्सियां ते अपने सोटे
(दब्बडै च) सुट्टी दित्ते ते आखन लगे जे
फिरऔन दे प्रताप दी सघंद! अस जरूर जित्ती
जागे ॥ 45 ॥

उसलै मूसा नै बी अपना सोटा देई मारेआ तां
अचानक ओह सोटा उंदे झूठें गी मलियामेट
करन लगा ॥ 46 ॥

उसलै जादूगर (अल्लाह दे सामनै) सजदे च
गराई दित्ते गे ॥ 47 ॥

ते उनें गलाया जे अस सारे ज्हांनें दे रब्ब पर
ईमान आहनने आं ॥ 48 ॥

जेहका मूसा ते हारून दा रब्ब ऐ ॥ 49 ॥

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٤٠﴾

لَعَلْنَا نَتَّبِعَ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمْ
الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا
لِنَأْتِيكِ إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُفْرَقِينَ ﴿٤٣﴾

قَالَ لَهُم مُّوسَى الْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٤﴾

فَالْقُوا جَابَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ
فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

فَألقى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ
مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

فَألقى السَّحَرَةَ سُجُودًا ﴿٤٧﴾

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٩﴾

1. मूल शब्द 'इल्का' दा अर्थ ऐ-कुसै चीजै गी इस चाल्ती सुट्टना जे दूर लोक उसी दिक्खन लगी पौन।
(मुफ्रदात) आयत दा भाव एह ऐ जे जो किश थुआड़े दिलें च ऐ उसी जाहर करी देओ तां जे सारे लोक
उसी दिक्खी सकन।

इस पर फिरऔन (खिंझियै) बोल्लेआ जे क्या तुस मेरी आज्ञा देने थमां पैहलें गै ईमान लेई आए ओ? एह (आदमी) यकीनन थुआड़ा कोई सरदार ऐ जिसनै तुसेंगी इस जादू दी शिक्षा दित्ती दी ऐ। इस आसतै तौले गै तुसेंगी (अपने परिणाम दा) पता लगगी जाग। अ'ऊं थुआड़े हत्थें ते पैरें गी (अपनी) खलाफबरजी दी ब'जा करी कट्टी देड ते तुसें सारें गी सलीब उप्पर टंगी देड ॥ 50 ॥

उनें गलाया (इस च) कोई हरज नेई आखरकार अस अपने रब्ब आहले पासै गै परतोइयै जाने आहले आं ॥ 51 ॥

अस मेद करने आं जे साढ़ा रब्ब साढ़े गुनाह इस ब'जा करी माफ करी देग जे अस सारें शा पैहलें ईमान आहनने आहलें बिच्चा बनी गेदे आं ॥ 52 ॥ (रुकू 3/7)

ते असें मूसा आहले पासै वह्वी कीती जे मेरे बंदे गी रातो-रात कन्ने लेइयै निकली जा। थुआड़ा पीछा कीता जाग ॥ 53 ॥

इस पर फिरऔन नै शैहरै आहलै पासै किट्ठे करने आहले आदमी भेजे ॥ 54 ॥

(एह आखदे होई) जे एह लोक (यानी बनी इस्राईल) ते इक निक्की हारी जमात न ॥ 55 ॥

ते एहदे पर बी एह लोक असेंगी रोह चढ़ाऽ करदे न ॥ 56 ॥

ते अस इक बड़ी (बड्डी) जमात आं ते अत्त गै सचेत आं (इस लेई असें उंदा मकाबला करना चाही दा) ॥ 57 ॥

उसलै असें उनेंगी (यानी फिरऔन ते उसदे साथियें गी) बागें ते झरनें बिच्चा कड्डी लाया ॥ 58 ॥

قَالَ امْتَسِمُوا قَبْلَ أَنْ أَدَّبَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَا قَطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا وَصَلَتْنَاكُمْ أَجْمَعِينَ ۝

قَالُوا لِالْأَصِيرِ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتَنَا كَذَّآءُ أَوَّلِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِلَيْكُمْ مُتَّبِعُونَ ۝

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ۝

وَأِنَّهُمْ لَنَا لِعَائِبُونَ ۝

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ۝

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝

ते (इससै चाल्ली) खजानें ते आदर जोग देशै
बिच्चा बी (कट्ठी दिता) ॥ 59 ॥

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿۵۹﴾

ऐसा गै होआ। ते असें उंदा (चीजें दा)
बारस¹ बनी इस्राईल गी बनाई दिता ॥ 60 ॥

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿۶۰﴾

फी बडलै ओह (यानी फिरऔन ते उसदी
कौम दे लोक बनी इस्राईल गी रोकने आस्तै)
उंदे पिच्छें चली पे ॥ 61 ॥

فَاتَّبَعُوهُمْ قُشْرًا قَلِيلًا ﴿۶۱﴾

फी जिसलै दमैं गरोह (टोल्लियार्या) आमनै-
सामनै होए तां मूसा दे साथियें गलाया, अस
ते पकड़ोई गे ॥ 62 ॥

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ أَنَّهُمْ آلُ أَسْفَافٍ
أَثَلًا مِّنْ دُونِ مَوْسَىٰ ﴿۶۲﴾

(मूसा नै) जवाब दिता, ऐसा कदें बी नेई
होग मेरा रब्ब मेरे कनै ऐ ते ओह मिगी
कामयाबी दा रस्ता दस्सग ॥ 63 ॥

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿۶۳﴾

उसलै असें मूसा आहले पासै वह्नी कीती जे
अपने सोटे गी समुंदर पर मार, जेहदे करी
(समुंदर) फटी गेआ ते उसदा हर टुकड़ा
इक बड्डे टीले (टिब्बे) आंगर लब्भन लगा
॥ 64 ॥

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْبَحْرَ فَأَنفَلَقَ فَمَا كَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ
الْعَظِيمِ ﴿۶۴﴾

ते उस बेलै अस दूए गरोह (यानी फिरऔन
दे गरोह) गी लागै लेई आए ॥ 65 ॥

وَأَزَلْنَا ثُمَّ الْآخَرِينَ ﴿۶۵﴾

ते मूसा ते उसदे साथियें गी मुक्ति दिती
॥ 66 ॥

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿۶۶﴾

ते असें दूए गरोह गी गरक करी दिता ॥ 67 ॥

ثُمَّ آغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿۶۷﴾

इस (घटना) च इक बड्डा नशान ऐ पर इंदे
(इन्कार करने आहल्लें) बिच्चा मते-सारे लोक
मनदे गै नेई न ॥ 68 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّمَنْ كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿۶۸﴾

1. मतलब एह जे बनी इस्राईल गी उस जगह लेई गे, जित्थें एह सब चीजां उपलब्ध हियां। बाग, चश्में, खजाने-
ते बधिया देश (यानी फ़लस्तीन) बनी इस्राईल फिरऔन दी घटना दे बा'द मिस्र देश दे हाकम नेई बने।

ते यकीनन तेरा रब्ब गालिब (यानी प्रभुत्वशाली) ते बार-बार रहम करने आह्ला ऐ ॥ 69 ॥ (रुकू 4/8)

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٩﴾

ते उनें गी इब्राहीम दी घटना पढ़ियै सुनाऽ ॥ 70 ॥

وَأْتَلَّ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾

जिसलै जे उसनै अपने पिता ते अपनी जाति दे लोके गी गलाया जे तुस किस चीजै दी अबादत करदे ओ? ॥ 71 ॥

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾

उनें गलाया अस बुतें दी पूजा करने आं ते उंदे अगें बैठे दे रौहने आं ॥ 72 ॥

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلُهَا عِزْفِينَ ﴿٧٢﴾

इस पर इब्राहीम नै गलाया। जे क्या जिसलै तुस उनें गी बुलांदे ओ ओह थुआड़ी (उस) पुकार गी सुनदे न? ॥ 73 ॥

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٣﴾

जां तुसें गी कोई फायदा पुजांदे जां नुकसान दिंदे न ॥ 74 ॥

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يُضُرُّونَ ﴿٧٤﴾

उनें गलाया, ऐसा ते नेई, पर अस अपने बड़के गी इयां गै करदे दिखदे आए आं ॥ 75 ॥

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

उसनै गलाया जे क्या तुसें गी सेही ऐ जे जिंदी अबादत तुस करदे आए ओ ॥ 76 ॥

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾

तुस बी ते थुआड़े पूबज बी ॥ 77 ॥

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٧﴾

ओह सारे दे सारे, सारे ज्हांनें दे रब्ब दे सिवा मेरी तबाही चांहदे न ॥ 78 ॥

فَالَهُمْ عَدُوٌّ لِّيَ الْإِلَهِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

जिस (रब्ब) नै मिगी पैदा कीते दा ऐ ते (उसदे नतीजे च) ओह मिगी हदायत बी देग ॥ 79 ॥

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٩﴾

ते जिसदी सिफत एह ऐ जे ऊरे मिगी खाना खलांदा ते ऊरे मिगी पानी पलैदा ऐ ॥ 80 ॥

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٨٠﴾

ते जिसलै अ'ऊं बमार पौन्ना तां ओह मिगी
नरोआ करदा ऐ ॥ 81 ॥

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿۸۱﴾

ते जेहका मिगी मारग ते फी जींदा करी देग
॥ 82 ॥

وَالَّذِي يُمَيِّنْتَنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿۸۲﴾

ते मिगी ओहदे थमां मेद ऐ जे ओह स'जा ते
सिला दिंदे मौकै मेरे पाप बखशी देग ॥ 83 ॥

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي
يَوْمَ الدِّينِ ﴿۸۳﴾

हे मेरे रब्ब! मिगी स्हेई तलीम दे ते नेक लोकें
च शामिल कर ॥ 84 ॥

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ لِي
بِالصَّالِحِينَ ﴿۸۴﴾

ते बा'द च औने आहले लोकें च मेरी सच्ची
ते अमर रौहने आहली तरीफ मिगी प्रदान कर
॥ 85 ॥

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿۸۵﴾

ते मिगी नैमतें आहले सुर्ग दे बारसें बिच्चा
बना ॥ 86 ॥

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿۸۶﴾

ते मेरे पिता गी माफ करी दे, ओह भटकी
जाने आहलें बिच्चा हा ॥ 87 ॥

وَاعْفِرْ لِي يَا رَبِّ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿۸۷﴾

ते जिस दिन लोक जींदे करियै ठुआले जान,
उस दिन मिगी शर्मसार नेई करेओ ॥ 88 ॥

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿۸۸﴾

जिस दिन नां ते धन कोई फायदा देग ते नां
पुत्तर गै (फायदा देडन) ॥ 89 ॥

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿۸۹﴾

हां! (ऊऐ फायदा लैग) जेहका अल्लाह कश
पवित्तर दिल लेइयै औग ॥ 90 ॥

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿۹۰﴾

ते जिस दिन सुर्ग संयमियें दे लागै करी दिता
जाग ॥ 91 ॥

وَأَرْزَقْتِ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿۹۱﴾

ते गुमराह लोकें आस्तै नरकै परा परदे चुक्की
दिते जाडन ॥ 92 ॥

وَبَرَّرْتَ الْجَحِيمَ لِلْغَوَّينِ ﴿۹۲﴾

ते गलाया जाग जे कुत्थें न ओह जिंदी तुस
अल्लाह दे सिवा अबादत करदे होंदे हे ॥ 93 ॥

وَقِيلَ لَهُمْ أَيُّمَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿۹۳﴾

क्या ओह थुआड़ी मदाद करी सकदे न? जां थुआड़ा बदला लेई सकदे न ? ॥ 94 ॥

इस लेई उस बेलै ओह (काफर ते झूठे उपास्य) ते गुमराह लोक (नरकै च) उंधै-मूह सुट्टी दिते जाडन ॥ 95 ॥

ते इब्लीस दे लश्कर सारे दे सारे (बी उस नरकै च उंधै-मूह सुट्टी दिते जाडन) ॥ 96 ॥

ओह जिसलै आपस च इक-दूए कनै उस (नरकै) च झगड़ा करा करदे होंगन ते आखडन ॥ 97 ॥

अल्लाह दी कसम! अस खु'ल्लम-खु'ल्ली गुमराही च पेदे हे ॥ 98 ॥

जिसलै जे अस तुसोंगी सारे ज्हांनें दे रब्ब आंगर सम्मान दिंदे हे ॥ 99 ॥

ते असेंगी ते मुजरमें गै रस्ते थमां भटकाया हा ॥ 100 ॥

इस आस्तै (अज्ज) सफारश करने आहलें बिच्चा कोई साढ़ी सफारश नेई करदा ॥ 101 ॥

ते नां कोई साढ़ा हमदर्द दोस्त ऐ ॥ 102 ॥

इस लेई जेकर साढ़े च बापस परतोने दी ताकत होंदी तां अस (परतोइयै) जरूर मोमिमें च (शामल) होई जंदे ॥ 103 ॥

इस (घटना) च इक बौहत बड्डा नशान ऐ ते उंदे (काफरें) बिच्चा मते-हारे ईमान नेई आहनदे ॥ 104 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 105 ॥ (रुकू 5/9)

नूह दी कौम नै (अपने) रसूलें दा इन्कार कीता ॥ 106 ॥

مَنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُكُمْ أَوْ يَنْصُرُونَ ۝

فَكُتِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ۝

وَجُودُ إِلَيْسَ أَجْمَعُونَ ۝

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۝

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

إِذْ نَسَوِيَكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۝

فَمَا نَأْمَنُ شَافِعِينَ ۝

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ۝

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ۝

जिसलै जे उंदे कन्नै उंदे भ्राऽ नूह¹ नै गलाया
जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 107 ॥

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾

अ'ऊं थुआड़े पासै इक अमानतदार पगंबर
बनियै आया आं ॥ 108 ॥

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٨﴾

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 109 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١٠٩﴾

ते अ'ऊं तुंदे कशा इस (सेवा) दा कोई बदला
नेई मंगदा। मेरा बदला ते सारे ज्हांनें दे रब्ब
(खुदा) दे जिम्मै ऐ ॥ 110 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾

इस आस्तै अल्लाह आस्तै संयम धारण करो।
ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 111 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١١١﴾

(उनें काफरें) गलाया जे क्या अस तेरे पर
ईमान लेई औचै जिसलै जे (सचाई एह ऐ
जे) नीच लोक गै तेरे अनुयायी होए न
॥ 112 ॥

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَالُونَ ﴿١١٢﴾

उसनै गलाया जे मिगी केह पता जे उंदे अंदरूनी
कर्म कनेह न ? ॥ 113 ॥

قَالَ وَمَا عَلِمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

उंदा स्हाब करना ते मेरे रब्ब दे जिम्मै ऐ।
काश, तुस समझो ॥ 114 ॥

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي لَو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

ते जो आदमी मोमिन होइयै मेरे लागै औंदा
ऐ तां मेरा कम्म एह नेई जे अ'ऊं उसी
दुतकारी देआं ॥ 115 ॥

وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

अ'ऊं ते सिर्फ खु'ल्ले-खु'ल्ले रूपै च सचेत
करने आह्ला (इक शख्स) आं ॥ 116 ॥

إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

1. पवित्र कुरआन च बार-बार इक रसूल दे इन्कार गी सारे रसूलें दा इन्कार गलाया गेआ ऐ। एहदे राहें एह संकेत कीता गेदा ऐ जे सारे रसूल नुबुव्वत दे इक्के रस्तै औंदे रेह न। फी जिसलै जे नुबुव्वत दे रस्ते दे होंदे होई इक रसूल दा इन्कार कीता जा तां इस दा एह नतीजा निकलदा ऐ जे जेकर कोई इन्कार करने आह्ला कुसै पैहले रसूल दे मौके होंदा तां ओह उस रसूल दा बी इन्कार करी दिंदा, की जे जो युक्तियां ते सबूत उस रसूल दी सचाई आस्तै हे ऊरे युक्तियां ते सबूत इस आधुनिक रसूल दी सचाई आस्तै बी न। इस आयत दा एह अर्थ बी होई सकदा ऐ जे हज़रत नूह दे अनुयायियें बिच्चा मते-सारे रसूल उस दी अधीनता च आए जिस दा इन्कार उसदी कौम दे लोकें कीता।

(उन्हें काफरों) गलाया, हे नूह! जेकर तू बाज नेई आया तां तू संगसार (पथरैह) कीते जाने आहलें बिच्च शामल होई जागा (यानी अस तुगी संगसार करी देगे) ॥ 117 ॥

इस पर (नूह नै) गलाया, हे मेरे रब्ब! मेरी कौम दे लोके मिगी झुठेरी दिता ऐ ॥ 118 ॥

इस लेई तू मेरे ते उंदै बिच्च इक अटल फेसला कर ते मिगी ते मेरे साथी मोमिनें गी (बैरी दी बुराई थमां) बचाई लै ॥ 119 ॥

इस लेई असें उसी ते जेहके लोक ओहदे कनै ईमान ल्याई चुके दे हे, इक भरी दी किशती राहें (बुराई थमां) बचाई लैता ॥ 120 ॥

उसदे बा'द जेहके लोक बची गे उनेगी तबाह करी दिता ॥ 121 ॥

एहदे च इक बौहत बड्डा नशान हा, पर काफरें बिच्चा मते-सारे ईमान आहने आसतै त्यार नेई हे ॥ 122 ॥

ते तेरा रब्ब गै गालिब (यानी प्रभुत्वशाली) ते बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 123 ॥ (रुकू 6/10)

(इससै चाल्ली) आद नै बी रसूलें दा इन्कार कीता हा ॥ 124 ॥

जिसलै जे उंदे कनै उंदे भ्राड हूद नै गलाया जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 125 ॥

अ'ऊं थुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनियै आया आं ॥ 126 ॥

इस आसतै अल्लाह आसतै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 127 ॥

قَالُوا لَئِن لَّمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ
مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٨﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتَحًا وَنَجِّنِي
وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ
الْمُسْحُونِ ﴿١٢٠﴾

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّوَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ هُوَذَا آتَانَهُمْ قَوْمٌ
﴿١٢٥﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٦﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٧﴾

ते अ'ऊं तुंदे थमां इस (सेवा) दा कोई बदला
नेई मंगदा। मेरा बदला सारे लोकें दे रब्ब दे
हत्थ ऐ (जिसनै मिगी भेजे दा ऐ) ॥ 128 ॥

क्या तुस हर टिब्बे उप्पर फजूल कम्म करदे
होई (यादगार) अमारत बनांदे ओ ? ॥ 129 ॥

ते तुस बड्डे-बड्डे भवन बनांदे ओ, तां जे
तुस म्हेशां कायम र'वो ॥ 130 ॥

ते जिसलै तुस (कुसै गी) पकड़दे ओ तां तुस
जालमें आंगर पकड़दे ओ ॥ 131 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो। ते मेरी
आज्ञा दा पालन करो ॥ 132 ॥

फी अ'ऊं आखना जे उस (जात) दा संयम
अखत्यार करो जिसनै थुआड़ी इनें चीजें कनै
मदद कीती ऐ जिनेंमी तुस जानदे ओ ॥ 133 ॥

उसनै थुआड़ी मदद, चपाएं ते पुत्तरे ॥ 134 ॥

ते बागें ते चशमें राहें कीती ऐ ॥ 135 ॥

अ'ऊं थुआड़े पर इक बड्डे दिन दा अजाब
नाजल होने थमां डरना ॥ 136 ॥

उनें गलाया जे तेरा उपदेश देना जां उपदेश नेई
देना साढ़े आस्तै बराबर ऐ ॥ 137 ॥

(की जे जेहिकयां गल्लां अस करने आं)
ओह ते पैहले¹ जमाने दे लोकें दे बेलै थमां
होंदियां आवा करदियां न ॥ 138 ॥

ते साढ़े उप्पर कदें बी अजाब नेई औग ॥ 139 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِي
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٩﴾

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ
تُخَلَّدُونَ ﴿١٣٠﴾

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣١﴾

فَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ﴿١٣٢﴾

وَآتَقُوا الَّذِينَ أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٣﴾

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٤﴾

وَجَنَّتِ وَعُيُونٍ ﴿١٣٥﴾

إِنَّ أَحَافَ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾

فَالْوَأَسَاءُ عَلَيْنَا أَوْ عَظَمْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ
مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٧﴾

إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٨﴾

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٩﴾

1. 'बहरे मुहीत' नै बी इस दा इयै अर्थ लेदा ऐ जे इस दा एह मतलब नेई जे तरे जनेह उपदेश पैहले लोक बी दिंदे होंदे हे, बल्के इसदा एह मतलब ऐ जे जिनें गल्लें थमां तूं असेंगी रोकना ऐ ऊऐ गल्लां पैहले समे दे लोक बी करदे होंदे हे। (बहरे मुहीत, लेखक अल्लामा अबू हय्यान जिल्द 7 सफा 34) इस लेई जेकर ओह सुरक्षत रेह हे तां अस की नेई सुरक्षत रौहगे।

इस लेई उनें (काफरें) उसी झुठेरी दिता ते असें उंदी तबाही करी दिती। इस घटना च इक बौहत बड़डा नशान ऐ, पर उंदे बिच्चा मते-सारे मोमिन नेई बने ॥ 140 ॥

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 141 ॥ (रुकू 7/11)

समूद (कौम) नै बी रसूलें गी झुठेरेआ हा ॥ 142 ॥

जिसलै जे उनेंगी उंदे भ्राऽ सालेह नै आखेआ हा जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे ? ॥ 143 ॥

अ'ऊं शुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 144 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 145 ॥

ते अ'ऊं इस (कम्मै) आस्तै तुंदे थमां कोई बदला नेई मंगदा। मेरा बदला ते सारे जहानें दे रब्ब दे हत्थै च ऐ ॥ 146 ॥

क्या (तुस समझदे ओ जे) जो कुछ इस संसार च ऐ तुसेंगी उससै च शांति कनै जीवन बतीत करदे छोड़ी दिता जाग? ॥ 147 ॥

अर्थात् बागें ते चशमें च ? ॥ 148 ॥

ते झुलदे खेतरें ते खजूरें च, जिंदे फल बोझ दी ब'जा करी टुटदे जा करदे होन? ॥ 149 ॥

ते तुस लोक फ्हाड़ खोतरी-खोतरी (अपनी बड़ाई पर) इतरांदे होई घर बनांदे ओ ॥ 150 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 151 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَأَمَّا كُنتُمْ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ
وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿۱۴۰﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۱۴۱﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۴۲﴾

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ صِلِحْ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿۱۴۳﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿۱۴۴﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿۱۴۵﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۴۶﴾

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هُمْنَا أُمِينٌ ﴿۱۴۷﴾

فِي جَنَّتٍ وَعَيْونٌ ﴿۱۴۸﴾

وَرُزُوعٍ وَخَلٍ طَلْعَهَا هَٰضِمٌ ﴿۱۴۹﴾

وَتَسْحِطُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا أَفْرِهَيْنَ ﴿۱۵۰﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿۱۵۱﴾

ते हद्द थमां बधी जाने आहले लोकें दी
गल्लें गी नेई मनो ॥ 152 ॥

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٥٧﴾

ओह लोक जो देश च फसाद फलांदे न ते
सुधार नेई करदे ॥ 153 ॥

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٥٨﴾

इस पर ओह (काफर) बोल्ले जे तुगी सिर्फ
भोजन¹ दिता जंदा ऐ ॥ 154 ॥

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿٥٩﴾

तूं साढ़े आंगर गै इक मनुक्ख ऐं। इस लेई
जेकर तूं सच्चा ऐं तां कोई चमत्कार जाहर
कर ॥ 155 ॥

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بآيَاتِنَا
كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦٠﴾

उसनै गलाया जे एह इक ऊंटनी ऐ। घाट
(यानी पनेआसै) पर पानी पीने लेई एहदे
आस्तै इक दिन निश्चत ऐ ते इक दिन थुआड़े
लेई पनेआसै परा पानी लैने आस्तै निश्चत ऐ
॥ 156 ॥

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ
يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٦١﴾

ते तुस इस ऊंटनी गी कोई नुकसान नेई पजायो,
नेई ते तुसैं गी इक बड्डे दिनै दा अजाब आई
पकड़ग ॥ 157 ॥

وَلَا تَمْسُوهَا بِسَوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦٢﴾

(एह सुनियै बी) उनें उस ऊंटनी दियां कूचां
(यानी सदां) कप्पी सुट्टियां ते फी शरमिंदा
होई गे ॥ 158 ॥

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَدِيمِينَ ﴿٦٣﴾

उसलै उनेंगी (निश्चत) अजाब नै आई पकड़ेआ।
यकीनन इस घटना च इक बौहत बड्डा नशान/
चमत्कार हा, पर उंदे बिच्चा मते-हारे मोमिनैं
बिच्च शामिल नेई होए ॥ 159 ॥

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً
وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

ते तेरा रब्ब यकीनन गालिब (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 160 ॥ (रुकू 8/12)

﴿٦٥﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٥﴾

लूत दी कौम दे लोकें बी रसूलें दा इन्कार
कीता ॥ 161 ॥

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

जिसलै जे उंदे भ्राऽ लूत नै गलाया जे क्या तुस संयम धारण नेई करदे? ॥ 162 ॥

अ'ऊं थुआड़ी बक्खी इक अमानतदार रसूल बनाइयै भेजेआ गेदा आं ॥ 163 ॥

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 164 ॥

ते अ'ऊं इस (कम्मै) आस्तै तुंदे शा कोई बदला नेई मंगदा, मेरा बदला ते सिर्फ लोके दे रब्ब दे हत्थै च ऐ ॥ 165 ॥

क्या तुसैं संसार दी सारी चीजें बिच्चा नरें गी अपने आस्तै चुनी लैता ऐ? ॥ 166 ॥

ते तुस उनेंगी छोड़दे ओ जिनैंगी थुआड़े रब्ब नै थुआड़ी पत्नियें (लाड़ियें) दे रूपै च पैदा कीते दा ऐ? (सिर्फ तुस नेहा कम्म गै नेई करदे) बल्के (सचाई एह ऐ जे) तुस (मनुक्खी सभाऽ दी) जरूरतें गी हर चाल्ली नै भंग करने आहली कौम ओ ॥ 167 ॥

उनें गलाया जे हे लूत। जेकर तूं एह गल्ल करने थमां बाज नेई आया तां तूं देशै थमां कड्डे जाने आहले लोके च शामिल होई जागा ॥ 168 ॥

उस (लूत) नै गलाया जे अ'ऊं थुआड़े कम्मै गी झिणा दी द्रिऽटी कनै दिक्खना ॥ 169 ॥

हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे परिवार गी इंदे बुरे कम्मैं थमां मुक्ति दुआऽ ॥ 170 ॥

इस लेई असें उसी ते उसदे परिवार गी बचाई लैता ॥ 171 ॥

सिवाए इक बुड्ढी दे जेहकी पिच्छें रौहने आहलें बिच्च शामिल होई गई ॥ 172 ॥

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ لَوْطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَنِّي ﴿١٦٤﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٦﴾

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَخْرُجِينَ ﴿١٦٨﴾

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٩﴾

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧٢﴾

ते असें (लूत गी बचाई लैने दे बा'द) दूए
सारे पिच्छें रौहने आहलें गी तबाह करी दिता
॥ 173 ॥

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ۝

ते असें उंदे पर (पत्थरें दी) बरखा कीती ते
जिनेंगी (अल्लाह पासेआ) सचेत करी दिता
जंदा ऐ (पर जिसलै ओह नई रुकदे) तां उंदे
पर बरहाई जाने आहली बरखा अत बुरी होंदी
ऐ ॥ 174 ॥

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۝ فَسَاءَ مَطَرُ
الْمُنذِرِينَ ۝

यकीनन इस घटना च इक बड्डा नशान हा,
पर इंदे बिच्चा फी बी मते-सारे लोक मोमिन
नेई बने ॥ 175 ॥

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً ۝ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝

यकीनन तेरा रब्ब ओह ऐ जो गालिब (ते)
बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 176 ॥ (रुकू
9/13)

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

जंगल¹ दे बासियें बी रसूलें दा इन्कार कीता
हा ॥ 177 ॥

كَذَّبَ أَصْحَابُ كَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ۝

जिसलै जे उंदे कन्नै शुऐब नै गलाया जे क्या
तुस संयम धारण नेई करदे ॥ 178 ॥

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ يَا آلَ تَمُّودَ ۝

अऊं थुआड़े पासै इक अमानतदार रसूल बनियै
आया आं ॥ 179 ॥

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

इस लेई अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते
मेरी आज्ञा² दा पालन करो ॥ 180 ॥

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

ते अ'ऊं इस (कम्मै) दी तुंदे थमां कोई
मजदूरी नेई मंगदा, मेरी मजदूरी ते सिर्फ सारे
जहानें दे रब्ब दे हत्थें च ऐ ॥ 181 ॥

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۝ إِنْ أَجْرِي
إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

1. दिक्खो सूर: 'हिज्र' टिप्पणी आयत 79।

2. इस थमां पैहली केई आयतें च अल्लाह आस्तै संयम धारण करने दा जिकर होई चुके दा ऐ। हून इस आयत च दस्सेआ गेआ ऐ जे अल्लाह आस्तै संयम धारण करने दा मकसद तां गै पूरा होई सकदा ऐ जिसलै जे समे दे रसूल दी आज्ञा दा पालन कीता जा, की जे उस्सै राहें अल्लाह दी इच्छा दा पता लगगी सकदा ऐ।

(हे लोको!) पूरा-पूरा नाप करी लै करा करो
ते (दूएँ गी) नुकसान पजाने आहले नेई बने
॥ 182 ॥

ते सिद्धी डंडी कनै तोल्ला करो ॥ 183 ॥

ते लोकें गी उंदी चीजां (उंदे हक़ थमां) घट्ट
नेई देआ करो ते देश च कदें बी उपद्रब नेई
फलाऽ करा करो ॥ 184 ॥

ते जिसनै तुसंगी ते तुंदे थमां पैहली मख्लूक
गी पैदा कीते दा ऐ ओहदे आस्ते संयम धारण
करो ॥ 185 ॥

(इस पर उसदी कौम दे लोकें) गलाया जे तू
ते ऐसा शख्स ऐं जिसी भोजन दिता जंदा ऐ
॥ 186 ॥

ते तू सिर्फ साढ़े जनेहा इक मनुक्ख ऐं ते
यकीनन अस तुगी झूठा समझने आं ॥ 187 ॥

इस लेई जेकर तू सच्चा ऐं तां साढ़ै उप्पर कोई
बदलै दा टुकड़ा (खंधोला) सुट्ट ॥ 188 ॥

(एहदे पर शुऐब नै) गलाया जे मेरा रब्व
थुआड़े कर्मै गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ
॥ 189 ॥

पर (उस दे समझानै पर बी) उनें उसी झुटेरेआ।
इस लेई उनेंगी छाया आहले दिन दे अजाब
नै आई पकड़ेआ (यानी घने ते चिरै तक
रौहने आहले बदलै दे अजाब नै)। यकीनन
ओह इक बड्डे दिनै दा भ्यंकर अजाब हा
॥ 190 ॥

इस घटना च इक बौहत बड्डा नशान हा ते
(उसी दिक्खियै बी) उंदे (काफरें) बिच्चा
मते-सारे लोक मोमिन नेई बने ॥ 191 ॥

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨٢﴾

وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَسْمُنَ وَالْعُسْتَجِيرِ ﴿١٨٣﴾

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْبُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٤﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِلَّةَ الْأُولَىٰ ﴿١٨٥﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحُورِينَ ﴿١٨٦﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَيْرٌ وَشُلْنَا وَإِنْ نُظُنُّكَ
لِمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٧﴾

فَأَسْقِظْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٨﴾

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٩﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ
الظَّلَّةِ ۗ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٩٠﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۗ وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩١﴾

ते यकीनन तेरा रब्ब गालिब (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 192 ॥ (रुकू 10/
14)

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

ते यकीनन एह (कुरआन) सारे ज्हाँनें दे रब्ब
पासेआ उतारेआ गेदा ऐ ॥ 193 ॥

وَأِنَّهُ لَنَزِيلٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

इसी लेइयै इक अमानतदार कलाम आहनने
आह्ला फ़रिश्ता (जिब्रील) तेरे दिलै च उतरेआ
ऐ ॥ 194 ॥

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ۝

तां जे तू सचेत करने आहले गरोह च शामल
होई जाए ॥ 195 ॥

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ۝

(इसी जिब्रील नै अल्लाह दे आदेश कनै)
खोहली-खोहिलयै दस्सने आहली अरबी भाशा
च उतारेआ ऐ ॥ 196 ॥

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ۝

ते यकीनन इस दा ब्यौरा पैहली कताबें च बी
मजूद हा ॥ 197 ॥

وَأِنَّهُ لَنبِيُّ رُؤُوسِ الْأَوَّلِينَ ۝

क्या उंदे आस्तै एह नशान किश घट्ट ऐ जे
इस (कुरआन) गी बनी इस्राईल दे विद्वान बी
पछानदे¹ न ॥ 198 ॥

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ
بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

ते जेकर अस इसी (अरबें गी छोड़ियै) कुसै
होरस पर उतारदे ॥ 199 ॥

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ۝

ते ओह इसी इंदे (काफरें दे) सामनै पढ़ियै
सनांदा तां ओह कदें बी इस पर ईमान² नेई
आहनदे ॥ 200 ॥

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝

इससै चाल्ली असैं अपराधियें दे दिलैं च एह
गल्ल पाई दित्ती ऐ ॥ 201 ॥

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝

1. यानी ओह समझदे न जे एह कुरआन बनी इस्राईल दे नबियें दी भविक्खवाणी दे मताबक ऐ।
2. अर्थात् ओह आखदे न जे अस अरबी लोक साहित्यक, सुबोध ते सुस्पष्ट भाशा बोलने आहले आं ते एह रसूल दूई भाशा बोलने आह्ला ऐ।

(इस लेई) ओह इस पर ईमान नेई ल्यौडन, इत्थें तक जे दर्दनाक अज़ाब दिक्खी लैन ॥ 202 ॥

इस आस्तै ओह अज़ाब उंदे पर अचानक गै उंदी बे-ध्यानी च आई जाग ॥ 203 ॥

उसलै ओह आखडन जे क्या असेंगी मोह्लत मिली सकग? ॥ 204 ॥

इस लेई (दस्सो जे) क्या इधै लोक साढ़े अज़ाब गी तौले मंगा करदे हे? ॥ 205 ॥

इस लेई क्या तुगी यकीन नेई ऐ जे जेकर अस उनेंगी साल्लें तक फायदा पजांदे जंदे ॥ 206 ॥

फ्री उंदै कश ओह (अज़ाब) आई जंदा जिसदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 207 ॥

तां, जे किश बी इनेंगी दिता गोदा ऐ ओह इस कनै उस (अज़ाब) गी टाली नेई सकदा हा ॥ 208 ॥

ते असें कुसै बस्ती गी, बिना उस पासै नबी भेजे, कदें बी तबाह नेई कीता ॥ 209 ॥

एह इस आस्तै कीता गेआ तां जे उनेंगी नसीहत होई जा ते अस जालम नेई ॥ 210 ॥

ते शतान इस (कुरआन) गी लेइयै नेई उतरे ॥ 211 ॥

ते नां गै एह कम्म उंदी परिस्थिति मताबक हा ते नां ओह ओहदी समर्थ रखदे हे ॥ 212 ॥

ओह यकीनन (अल्लाह दा कलाम) सुनने थमां दूर रक्खे गेदे न ॥ 213 ॥

इस लेई तूं अल्लाह दे कनै कुसै होर उपास्य गी नेई पुकार, नेई तां तूं अज़ाब ग्रसत लोके बिच्चा होई जागा ॥ 214 ॥

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَأْتِيَهُمْ بَعْتَةٌ وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٧﴾

مَا آغَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَنِعُونَ ﴿٢٠٨﴾

وَمَا أَهْلَكَكَامِنْ قَرِيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٩﴾

ذِكْرَىٰ ۖ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢١٠﴾

وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١١﴾

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١٢﴾

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعَرُؤُونَ ﴿٢١٣﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونُ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٤﴾

ते तू सारें शा पैहलें अपने सारें थमां नजदीकी सरबधिथें गी डराऽ ॥ 215 ॥

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۝

ते जेहके लोक तेरे कश मोमिन बनियै औन उंदे आस्तै प्यार दियां बाहमां झुकाई दे ॥ 216 ॥

وَإخْفِضْ جَا حَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ

फी जेकर कुसै बेलै ओह तेरी ना-फरमानी करी बौहन तां आखी दे जे अ'ऊं थुआड़े कर्म थमां बरी (मुक्त) आं ॥ 217 ॥

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝
فَأَنْ عَصَاكَ فَقُلْ إِنَّ بَرِيءٌ مِّمَّا
تَعْمَلُونَ ۝

ते गालिब (ते) बार-बार रैहम करने आहली सत्ता पर भरोसा रखब ॥ 218 ॥

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

जेहका (अल्लाह) तुगी उस बेलै बी दिखदा ऐ जिसलै तू (नमाज आस्तै इक्कला) खड़ोते दा होना ऐं ॥ 219 ॥

الَّذِي يَرَبُّكَ حِينَ تَقُومُ ۝

ते उस बेलै बी जिसलै तू (जमात कनै नमाज पढ़ने आस्तै) सजदा करने आहले लोकें च इद्धर-उद्धर फिरा करना होना ऐं ॥ 220 ॥

وَتَقَلَّبَكَ فِي السُّجُودِ ۝

यकीनन ओह (अल्लाह गै) बौहत सुनने आहला ते बौहत जानने आहला ऐ ॥ 221 ॥

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

क्या अ'ऊं तुगी दस्सां जे शतान किस पर उतरदे न ॥ 222 ॥

هَلْ أَنْبَيْتُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ ۝

(शतान) हर इक झूठे पापी पर उतरदे न ॥ 223 ॥

تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ أَثِيمٍ ۝

ओह अपने कन्न (गासै आहली बक्खी) लांदे न ते उंदे बिच्चा मते-हारे झूठे होंदे न ॥ 224 ॥

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَذِبُونَ ۝

ते कवियें दा गरोह नेहा होंदा ऐ जे उंदे पिच्छें चलने आहले लोक गुमराह¹ होंदे न ॥ 225 ॥

وَالشُّعْرَاءُ يَنْبِغُهُمُ الْعَاوَنُ ۝

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे अनुयायी नेक ते संयमी न। इस लेई सेही होआ जे एह कवि नेई न।

(हे श्रोता!) क्या तेरी समझ च (अजें तक) नेई आया जे ओह (कवि- गण) हर इक वादी (बस्ती) च बे-मतलब¹ घुमदे-फिरदे न ॥ 226 ॥

ओह ऐसियां गल्लां आखदे न जो आपूं नेई करदे ॥ 227 ॥

(कवियें बिच्चा) सिवाए मोमिनें ते नेक कर्म करने आहलें दे ते ऐसे लोकें दे जो (अपनी कविता च) अल्लाह दा बर्णन ज्यादा शा ज्यादा करदे न ते (निंदेआ करने च पैह्ल नेई करदे बल्के) मजलूम होने दे बा'द (जायज़)बदला लैंदे न ते ओह लोक जो जालम न जरूर जानी जाउन जे कुस थाहरै बक्खी उनें परतोइयै जाना होग ॥ 228 ॥ (रुकू 11/15)

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَّهيمُونَ ﴿٢٢٦﴾

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٧﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ
مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
أَيَّ مَقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٨﴾

०००

1. यानी कवि लोक जीवन थमां परें कल्पना दी दुनियां च डुआरी भरदे रहंदे न।

सूर: अल्-नम्ल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरानमें आयतां ते सत्त रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ताहिर, समीअ! (पवित्र ते प्रार्थना सुनने
आह्ला अल्लाह इस सूरा दा उतारने आह्ला
ऐ) इस दियां आयतां कुरआन ते प्रमाण युक्त
कताब दा हिस्सा न ॥ 2 ॥

طَسَّ ۖ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ
مُّبِينٍ ①

(जो) मोमिनें आस्तै हदायत ते शुभ-समाचार
(दा मूजब) न ॥ 3 ॥

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ①

(ऐसे मोमिन) जो विधिवत नमाज पढ़दे न
ते जकात दिंदे रौहदे न ते परलोक दे जीवन
पर (ते बा'द च औने आहली उनें गल्लें पर
जिंदा बा'यदा कीता गोआ हा) यकीन रखदे
न ॥ 4 ॥

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ①

ओह लोक जो परलोक दे जीवन पर ईमान नेई
आहनदे, असें उंदे कर्मों गी उंदे आस्तै खूबसूरत!
करियै दस्से दा ऐ। इस आस्तै ओह भतोए-
भतोए (बैहके-बैहके) दे फिरदे न ॥ 5 ॥

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ
أَعْمَارَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ①

1. इस दा एह मतलब नेई जे अल्लाह उंदे बुरे कर्म उनेंगी खूबसूरत करियै दसदा ऐ, बल्के मतलब एह ऐ जे कुदरती निजम गै ऐसा ऐ जे जिसलै कोई आदमी सच्चा रस्ता छोड़ियै करस्ते पर चली पौंदा ऐ तां ओह अपने मनें गी एह झूठ बोल्लियै संतुष्ट करी लेंदा ऐ जे इयै रस्ता अच्छा ऐ। असल च एह मनुक्खें दे कर्मों दा कुदरती नतीजा हौंदा ऐ। कुरआनी परिभाषा च इसी अल्लाह कन्ने संबंधत कीता गेदा ऐ, की जे कर्मों दा फल अल्लाह दिंदा ऐ। कुदरती सभाऽ अल्लाह नै गै पैदा कीते दा ऐ ते कर्म करने च मनुक्ख अजाद ऐ। जिसलै जे कुकर्म करदे-करदे मनुक्खें गी बुरे कर्म अच्छे लगदे न, फी बी मानवता ते अंतरात्मा उस मनुक्खें गी चतावनी दिंदे रौहदे न जे असल च ओह करस्तै जा करदा ऐ।

उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब होग ते ओह आखरत दे जीवन च सारें थमां बद्ध घाटा खाने आहले होडन ॥ 6 ॥

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخْسَرُونَ ﴿٦﴾

ते तुगी यकीनन कुरआन उस (हस्ती) दी तरफ़ा मिला करदा ऐ जो बौहत हिक्मत आहली (सूखम दर्शा) ते बौहत जानने आहली (महाज्ञानी) ऐ ॥ 7 ॥

وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٧﴾

(याद करो) जिसलै मूसा ने अपने परिवार गी गलाया हा जे मैं इक अगिन दिक्खी ऐ। यकीनन अ'ऊं थुआड़े कश उस (अगिन) थमां कोई (म्हत्तबपूर्ण) समाचार ल्यौंग जां थुआड़े कश इक चमकदा अंगारा ल्यौंग तां जे तुस अगग सेकी सको ॥ 8 ॥

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ۖ سَأَيْتُكُمْ مِنْهَا خَبِيرًا وَأَوْتَيْتُكُمْ بِشَهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٨﴾

फी जिसलै ओह उस (अगिन) कश आए तां उनेंगी अवाज² दिती गई जे जो कोई अगिन च ऐ ते जो इसदे आसै-पासै ऐ, उसी बरकत दिती गई ऐ ते पवितर अल्लाह सारे ज्हांनें दा रब्ब (पालनहार) ऐ ॥ 9 ॥

فَلَمَّا جَاءَهَا نُورٌ أَنْ يُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۗ وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

1. इस आयत दा भाव एह ऐ जे हज़रत मूसा नै नबुक्कत पाने दे बा'द पैहलो-पैहल इक ज्योति दे दर्शन कीते हे। इस थमां उनें एह समझेआ हा जे हून मेरे पर वह्दी उतरने आहली ऐ। ओह संसारक ज्योति नेई ही नेई ते ओहदे आस्तै 'इक आग' शब्द इस्तेमाल नेई कीता जंदा, सिर्फ 'आग' आखेआ जंदा। असल च ओह समझेदे हे जे एह इक कशफ ऐ तां गै उनें अपने परिवार गी आखेआ जे इथां सेही होंदा ऐ जे अल्लाह दी कोई ज्योति प्रकट होने आहली ऐ। इस लेई अ'ऊं उर्थे जन्ना। जेकर एह ज्योति सिर्फ मेरे आस्तै होई तां अ'ऊं एह म्हत्तबपूर्ण समाचार तुसेंगी यानी अपनी बीबी ते दूए रिश्तेदारें गी आइयै सनाड ते जेकर ओह मेरी कौम, देश ते जनता आस्तै आम होई तां फी कोई चमकदा अंगारा यानी कोई ऐसी शिक्षा ल्यौंग जो दिलें च अल्लाह दा प्रेम पैदा करे तां जे तुस ते जनता ओहदे थमां फायदा लेई सको। हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. ने जेहका नजारा 'हिरा' नां5 दी गुफा च दिक्खेआ हा उसदी खबर सारें शा पैहलें अपने परिवार हज़रत खदीजा ते दूए नजदीकी सरबंथियें गी सुनाई ही। इस चाल्ली थुआड़ा सादृश्य हज़रत मूसा कनै साबत होई जंदा ऐ।

2. इस आयत थमां सिद्ध होंदा ऐ जे एह गल्ल सच्च नेई जे उस अगिन च अल्लाह हा, की जे अल्लाह आपू बरकत प्रदान करदा ऐ उसी कोई बी बरकत नेई दिंदा।

उस नजारे कनै एह दस्सेआ गोदा ऐ जे हज़रत मूसा ते अगिन दे चमत्कार राहें ईश-सत्ता दा प्रदर्शन होआ करदा ऐ। 'अल्लाह पाक ऐ' इस वाक्य च बी इस गल्ला दा खंडन कीता गोदा ऐ जे अल्लाह अगिन च हा, की जे 'सारे लोकें (ज्हांनें) दा रब्ब' आखियै उसगी स्थानें दे बंधनं थमां मुक्त करी दिता गोदा ऐ। फी उसी 'पाक' आखियै कोई बी शरीर धारण करने दी त्रुटि थमां पवितर सिद्ध कीता गोदा ऐ।

हे मूसा! गल्ल एह ऐ जे अ'ऊं अल्लाह¹ आं जो गालिब ते हिक्मत आह्ला (यानी प्रभुत्वशाली ते तत्त्वदर्शी) आं ॥ 10 ॥

तू अपना सोटा सुट्ट ते जिसलै उसनै (सोटे गी) दिक्खेआ जे ओह हल्ला करदा ऐ, आखो ओह इक निक्का² सप्प ऐ तां ओह पिट्ट फेरिये नस्सेआ ते पिच्छे मुडियै नेई दिक्खेआ (उसलै असें गलाया) हे मूसा! डर नेई, अ'ऊं ओह आं जे रसूल मेरे हजूर च डरा नेई करदे ॥ 11 ॥

पर जिसनै अत्याचार कीता पही उस अत्याचार गी छोड़िये नेकी गी अपनाई लैता, अ'ऊं उस आस्ते बौहत् माफ करने आह्ला (ते) बार-बार रेहम करने आह्ला आं ॥ 12 ॥

ते तू अपना हल्थ अपने गरेबान च पा ओह नरोग/उजला निकलग। एह उनें न'भै नशाने³

يُمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَأَتَىٰ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ
كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدَبِّرًا لَّوَّمٍ يُعَقِّبُ ۖ
يُمُوسَىٰ لَا تَخَفْ ۗ إِنِّي لَا يَخَافُ
لَدَى الْمُرْسَلُونَ ۝

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسَابًا بَدْسُوءٍ
فَإِنِّي عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَأَدْخُلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ

1. इसदा एह अर्थ नेई जे अग्नि च अल्लाह हा बल्के हजरत मूसा गी वही रहें एह आखेआ गेआ हा जे दिक्ख! मेरी छवि हर-इक चीजें थमां व्यक्त होदी ऐ। अग्नि थमां बी ते उसदे लागे आहली चीजें थमां बी ते इस सोटी आहले कश्फा नजारे थमां बी जो सप्प हा। इस आस्ते एह गलाना कुरआन ते बुद्धि दे खलाफ ऐ जे उस अग्नि च अल्लाह हा बल्के जो नजारे उस अग्नि जां सोटे ते सप्पै रहें दस्से गे हे, ओह सब नजारे मनुक्खै गी अल्लाह दी नजदीकी प्रदान करदे हे नां के ओह असलीयत च आपू अल्लाह हे!
2. मूल शब्द 'जान' दा अर्थ इस थाहर निक्का सप्प ऐ। पवित्र कुरआन च दूर थाहरै पर शब्द 'सुबान' यानी अजगर ते त्रीये थाहर पर 'ह्यातून' यानी सधारण सप्प बरतोए दा ऐ। एह विभिन्नता नेई, बल्के इसदा अर्थ एह ऐ जे निक्का सप्प आखिये दस्सेआ गेदा ऐ जे उसदी गतिविधि निक्के सप्पै आंगर तेज हीं ते अजगर शब्द उसदे शरीर दे बड्डे होने दी ब'जा करी ते सधारण सप्प उसदी कौम दी द्रिष्टी कनै बोल्लेआ गेदा ऐ। आखो मौके दे मताबक हर इक शब्द दा प्रयोग कीता गेदा ऐ।
3. फिरऔन ते उसदी कौम आस्ते अल्लाह नै हजरत मूसा रहें नौ नशान दस्से हे। उंदे बिच्चा इक अपने हल्थे गी अपने गरेबान च पाइये कड्डने दा हा जे कड्डने पर ओह नरोग, उजला निकलदा हा। अरबी भाशा दे मुहावरे च 'हल्थ' भाई-भाऽ ते कौम गी बी आखदे न। इस लेई इसदा एह मकसद हा जे हे मूसा! अपनी कौम गी अपने कनै ते अपने संपर्क च रक्ख। इसदा नतीजा एह होग जे ओह तरे संपर्क ते तेरी शिक्षा-दीक्षा कनै सुधरिये सदाचारी ते नरदोश बनी जाग ते उस च कोई कमी ते बुराई नेई रोहग। इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे हजरत मूसा दी कौम च थुआडो आमद (यानी प्रादुर्भाव) थमां पहलें नेकां कमियां हियां। उसनै हजरत इब्राहीम दी शिक्षा-दीक्षा गी थुलाई दिता दा हा, पर हजरत मूसा दे संपर्क च आइये उस कौम ते अल्लाह दे परम भगत पैदा होन लगे, पर जिसलै बी ओह कौम हजरत मूसा थमां दूर होदी हीं तां ओहदे च दोश ते बगाड पैदा होन लागीं पौदा हा, जियां जे हजरत मूसा दे फाई पर जाने दे थोड़े दिनें बा'द उनें बच्चे गी उपास्य बनाई लैता ते उसदी पूजा करन लगे। ओह नौ नशान जिंदे पासे इशारा कीता गेदा ऐ इस दा जिकर कुरआन च बक्ख-बक्ख थाहरें पर आँदा ऐ। दो नशान यानी 'हल्थे दा गरेबान थमां निकलने पर उजला (सफेद) होने' ते 'सोटे दा सप्प बनने' सरबन्धी जिकर इत्थें गै कीता गेआ ऐ। त्रीया नशान 'काल पौना' ऐ। चौथा नशान 'सतान दा मरना' ऐ। पंचम नशान 'तुफान' (समुंदरें दा परे हटने) दा हा। छैमां नशान 'त्रिडिये' (यानी सु'लेआं) दे डारें दा हा। सतमां नशान 'जुए' दा हा। अठमां नशान 'मीनके' (यानी बरखा होने) दा हा ते नौमां नशान 'रक्त' (यानी नसीर फुटने) दा हा।

बिच्चा ऐ जो फिरऔन ते उस दी कौम पासै भेजे जाने आहले न ओह आज़ा भंग करने आहली कौम ऐ ॥ 13 ॥

इस लेई जिसलै साढे पासेआ अकखीं खोहली देने आहले चमत्कार आए तां उनें गलाया जे एह ते खु'ल्लम-खु'ल्ली जादू ऐ ॥ 14 ॥

ते उनें हठ करदे होई अत्याचार ते अहंकार कनै (उनें चमत्कारें दा) इन्कार करी दित्ता। हालांके उंदे दिल उंदे पर भरोसा करी चुकेदे हे। इस आस्तै दिक्ख! फ़साद करने आहलें दा हशर कनेहा होंदा आया ऐ ॥ 15 ॥
(रुकू 1/16)

ते असें दाऊद ते सुलेमान गी ज्ञान प्रदान कीता ते उनें दौनें गलाया जे सारी स्तुतियें दा अधिकारी अल्लाह गै ऐ, जिसनै असेंगी अपने नेकां मोमिन बंदे च प्रधानता दित्ती दी ऐ ॥ 16 ॥

ते सुलेमान दाऊद दा बारस होआ ते उसनै गलाया जे हे लोको! असेंगी पैछियें! दी भाशा सखाई गई ऐ ते हर जरूरी चीज (यानी शिक्षा) असेंगी दित्ती गई ऐ। एह खु'ल्लम-खु'ल्ली मेहर ऐ ॥ 17 ॥

ते (इक बार) सुलेमान दे सामनै जिनें ते इन्सानें ते परिदें बिच्चा उसदे लशकर तरतीबवार किट्टे कीते गे (फी उनेंगी कूच करने दा हुकम मिलेआ) ॥ 18 ॥

يَصْأَاءُ مِنْ غَيْرِ مَوْءِدٍ فَيُتَمَعِ الْبَيْتِ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ قَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا جَاءَ تَهُمُ الْيَتْنَا مَبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٤﴾

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦﴾

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأَوْتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُودُهُ مِنَ الْجِبِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٨﴾

1. इत्थें पैछियें दा मतलब गासै च उड्डने (भ्रमन करने) आहले आध्यात्मिक लोक ऐ।

इत्थें तक जे जिसलै ओह वादी नम्ला च पुज्जे तां नम्ल! कौम दे इक शख्त नै गलाया, हे नम्ला कौम दे लोको! अपने-अपने घरें गी उठी जाओ। ऐसा निं होए जे सुलेमान ते उसदे लश्कर (थुआड़े हालातें गी) नेई जानदे होई तुसेंगी परें हेठ मसली² देन ॥ 19 ॥

इस आसतै सुलेमान ओहिदयां गल्लां सुनियै हस्सी पेआ ते आखेआ जे हे मेरे रब्ब! मिगी समर्थ प्रदान कर जे अ'ऊं तेरे उनें उपकारें दा धन्नवाद³ करी सकां जेहके तोह मेरे पर ते मेरे पिता पर कीते न ते ऐसा मनासब कर्म करां जेहका तुगी पसंद होए ते (हे अल्लाह!) अपनी किरपा कनै मिगी बी अपने सदाचारी भगतें च शामिल कर ॥ 20 ॥

ते उसनै सारे पैंछियें दी हाजरी लैती, फी गलाया जे मिगी केह होए दा ऐ जे अ'ऊं हुदहुद⁴ गी नेई दिखदा जां ओह जानी-बुज्जी गैर-हाजर ऐ ॥ 21 ॥

यकीनन अ'ऊं उसी सख्त स'जा देह जां उसदा कतल करी देह जां ओह मेरे सामने

حَتَّىٰ إِذَا تَوَاعَىٰ وَاذِ النَّمْلِ قَالَتْ
نَمَلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ
لَا يَحِطُّ بِكُمْ سَلِيمٌ وَجُودُهُ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ
أَوْزِعْنِي أَن أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ
صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ۝

وَتَقَفَّذَ الظُّبَيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى
الْهُدَاهُذَ ۗ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ۝

لَا عَذِيبَتَهُ عَذَابًا شَدِيدًا ۗ أَوْ لَا أَدْبَحْتَهُ

1. नम्ल नां५ दी वादी समुंदरें दे कंठै युरोशलम दे सामनै जां उसदे लागै दमिशक्र थमां हिजाज आहली बक्खी ओंदै होई इक सौ मील दी दूरी पर इक मदान ऐ जिसी द्रिस्टांत दे रूपै च नम्ल वादी आखदे न। इस खतर च हजरत सुलेमान दे समे तक अरब ते मद्यन दे मते-हारे परिवार नवास करदे हे। (दिकखो प्राचीन ते अर्वाचीन (आधुनिक) चित्र लेखा (नक्शा) फ़लस्तौन ते शाम ते नेल्सन्ज इन्साइक्लोपीडिया) नम्ल इक कौम ही जो उत्थें बास करदी ही।
2. इस आयत थमां एह बी स्पष्ट होंदा ऐ जे हजरत सुलेमान दी कौम जानी-बुज्जी कुसै गी नुक्सान नेई पुजांदी ही, बल्के जेकर उसी पता लगगी जंदा जे कोई कौम निर्बल (कमजोर) ऐ तां ओह उसदी रक्षा दी कोशिश करदी ही।
3. यानी जंगली ते असस्थ लोक बी एह जानदे न जे अ'ऊं उनेंगी जानी-बुज्जी नुक्सान नेई पजाड (दिकखो सूर: नम्ल आयत 19)
4. बड़े सारे अदमी सम्राटें दा नां५ हुदद हा जिसी अरब लोक उच्चारण करदे मौकै हुदहुद आखदे हे। एह नां५ इस्माईली बंश च सभारण रूपै च प्रचलत हा। हजरत सुलेमान दी राज-सभा दे इक सरदार दा नां५ बी हुदहुद हा। जिसलै हजरत सुलेमान नै 'मुआब' नां५ दे इक बड्डे इन्जीनियर दी उसदे खड़जैतर कारण हत्या कराई दिती तां एह हुदहुद नां५ दा सरदार नस्सियै मिसर देश उठी गेआ। ओहदे बाद माफी मंगिये ते सफारशां सटाइयै बापस परतोई आया। (दिकखो ज्यूश इन्साइक्लोपीडिया)
असल च एह नां५ सभारण रूपै च प्रचलत हा। इस लेई ममकन ऐ जे किश दूए सरदारें दा बी एह नां५ होऐ। अरबी भाशा च हुदहुद इक पैंछी दा नां५ ऐ। इस लेई किश विद्वानें भलेखे च एह समझी लैता जे एह उससै पैंछी दा जिकर ऐ।

(अपनी गैर-हाजरी दी) कोई खु ल्ली दलील
(यानी कोई कारण) पेश करा ॥ 22 ॥

इस आस्तै किश खिन रुकेआ (इन्ने च हुदहुद
हाजर होआ) ते उसनै गलाया जे में उस चीजै
दी जानकारी हासल कीती ऐ जो तुगी हासल
नेई ते अ'ऊं सबा (जाति ते देश) थमां तेरे
कश (आया आं ते) इक यकीनी खबर लेई
आए दा आं ॥ 23 ॥

(जेहकी एह ऐ जे) में (उत्थें) इक जनानी
गी दिक्खेआ ऐ, जेहकी उंदे (उंदी सारी जाति)
पर राज करा करदी ऐ ते हर-इक नैमत उसी
हासल ऐ ते ओहदा इक बिशाल सिंहासन ऐ
॥ 24 ॥

ते में उसी ते उसदी कौम गी अल्लाह गी
छोड़ियै सूरज गी सजदा करदे दिक्खेआ ऐ ते
शतान नै उनेंगी उंदे कर्म खूबसूरत करिये
दस्से न ते उनेंगी सच्चे रस्तै थमां रोकी दित्ता
ऐ जेहदे कारण ओह हदायत¹ नेई पांदे ॥ 25 ॥

ते ओह एह हट करदे न जे अल्लाह गी
सजदा नेई करन जेहका गासैं ते धरती दी हर
इक छप्पी दी तकदीर (गल्लै) गी जाहर
करदा ऐ ते जे किश तुस छपैलदे जां जाहर
करदे ओ उनें उपायें गी बी जानदा ऐ ॥ 26 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसदे अलावा कोई उपास्य
नेई। ओह इक बिशाल सिंहासन दा रब्व ऐ
॥ 27 ॥

(इस पर सुलेमान नै) गलाया जे अस दिखगे
जे तोह सच्च गलाया ऐ जां तूं झूठें बिच्चा
ऐं ॥ 28 ॥

أُولَٰئِكَ يَسْأَلُنَ رَبَّهُمْ ۖ

فَمَكَتْ عَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطُّتْ
بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبِيلٍ
بِنَبَأٍ يَقِينٍ ۖ

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ۖ

وَجَدْنَاهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ
فَصَدَّمَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ۖ

أَلَا يَسْجُدُونَ لِلَّهِ الَّذِي يَخْرِجُ الْحَبَّ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ
وَمَا تُعْلِنُونَ ۖ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
العظيم ۖ

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ
مِنَ الْكَاذِبِينَ ۖ

1. इसदा एह मतलब नेई जे शतान लोकें गी सच्चे रस्ते थमां जबरदस्ती रोकदा ऐ, बल्के अरबी भाशा च शतान दा अर्थ सचाई थमां दूर रौहने आहला ते दूर करने आहला ऐ। इस थाहरा पर इयै अर्थ ऐ जे सचाई थमां दूर करने आहलें ते दूर रौहने आहले लोकें दी नजरें च शरीअत ते बुद्धि दे उल्ट ऐसी गल्लां जिदे कनें मानव-प्रकृति भ्रिणा करदी ऐ, बड़ियां खूबसूरत करिये दस्सी दियां न।

तू मेरी एह चिट्ठी लेई जा ते उनें (यानी सबा दी कौम दे) लोकें सामनै सुट्टी दे ओहदे बा'द (अदब कनै) पिच्छें हटियै खड़ोई जा ते दिक्ख जे ओह के जवाब दिंदे न? ॥ 29 ॥

(जिसलै उसनै ऐसा कीता) तां ओह (रानी) बोल्ली जे हे मेरे दरबारियो! मेरे सामनै इक मानवीय खत्त रक्खेआ गेआ ऐ ॥ 30 ॥

(जिसदा बिशे एह ऐ जे) एह खत्त सुलेमान दी तरफा ऐ ते इस च दस्से दा ऐ जे अस अल्लाह दे नांउ कनै शुरू करने आं जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 31 ॥

(ते आखदे न जे) साढ़े पर ज्यादती नेई करो ते साढ़े हज़ूर च फरमां-बरदार बनियै हाजर होई जाओ ॥ 32 ॥ (रुकू 2/17)

फी उस (रानी) नै गलाया जे हे दरबारियो! मेरे मामले च अपनी पुख्ता सलाह देओ, की जे अ'ऊं कदे कोई फैसला नेई करदी जिन्ना चिर जे तुस मेरे कश हाजर होओ (ते सलाह नेई देई लैओ) ॥ 33 ॥

(सारे दरबारिये) गलाया जे अस बड़े शक्तिशाली ते रण बांके आं ते (आखरी) फैसला तुंदे हत्थ ऐ। इस आस्तै सोची लैओ जे तुस केह हुकम देना चाँहिदयां ओ। (अस उसदा पालन करगे) ॥ 34 ॥

उस (रानी) नै गलाया जे जिसलै सम्राट कुसै देश च दाखल होंदे न तां उसदा बिनाश करी दिंदे न ते ओहदी जनता बिच्चा सभ्य लोकें गी अपमानत करी दिंदे न ते ओह ऐसा गै करदे आए न ॥ 35 ॥

إِذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿۳۰﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنَّ أُلْقَى إِلَيْكَ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿۳۱﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۳۲﴾

أَلَّا تَعْلَمُوا عَلَيَّ وَأُنَتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿۳۳﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿۳۴﴾

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوَّةً وَأَوْلُوْا بِأَسْسِيْدِيْدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿۳۵﴾

قَالَتْ إِنَّ الْمَلُوْكَ إِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً أَفْسَدُوْهَا وَجَعَلُوْا أَعْرَءَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۚ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُوْنَ ﴿۳۶﴾

ते (मैं फैसला लैता ऐ जे) अ'ऊं उनेगी इक (तोहफा)¹ उपहार भेजड, फी दिक्खड जे मेरे दूत केह जवाब लेइयै बापस आँदे न ॥ 36 ॥

फी जिसलै ओह तोहफा सुलेमान दे सामने आनियै रक्खेआ गेआ तां उसनै गलाया जे क्या तुस धन-दौलत राहें मेरी मदद करना चांहदे ओ? (जे एह गल्ल ऐ तां याद रक्खो) अल्लाह नै जो कुछ मिगी प्रदान कीते दा ऐ ओह ओहदे थमां उत्तम ऐ जेहका तुसेंगी दिते दा ऐ ते (सेही होंदा ऐ जे) तुस अपने तोहफे पर बड़ा गरूर करा करदे ओ ॥ 37 ॥

(हे हुदहुद) तू उंदै पासै परतोई जा ते (उनेगी आखी दे जे) अ'ऊं इक बड्डा लश्कर लेइयै उंदे कश औड ऐसा लश्कर जे ओहदे मकाबले च उंदी ताकत नेई होग ते अ'ऊं उनेगी उस देशै थमां (हराने दे बा'द) ऐसी हालत च कड्ढी लाड जे (ओह बादशाहत दी) इज्जत खोही चुके दे होडन ॥ 38 ॥

(उसदे बा'द) उसनै (अपने राज-दरबारियें गी संबोधत होइयै) गलाया जे हे दरबारियो! तुंदे बिच्चा केहड़ा उसदे सिंहासन गी मेरे कश लेई औग, इस शा पैहलें जे ओह लोक आज्ञाकारी बनियै मेरे सामनै औन? ॥ 39 ॥

(फ्हाड़ी कौमें बिच्चा) इक सिरफिरे सरदार नै गलाया जे थुआड़े इस थाहरा थमां जाने शा पुज्ज अ'ऊं ओह (सिंहासन) लेई औग ते अ'ऊं इस गल्ला पर पूरी-पूरी समर्थ रक्खने आह्ला इक अमानतदार आं ॥ 40 ॥

وَإِن مَّرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنظُرْهُ بِمَارِجٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالٍ فَمَا آتَيْنَا اللَّهُ خَيْرَ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٧﴾

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلْ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٨﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيْكُمْ يَا نَبِيَّ بَعْرِشَهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُوا نِي مَسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ عَفْرَيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

1. पुराने जमाने च राजें दी एह नीति ही जे ओह अपने थमां शक्तिशाली सम्राट गी रिश्त देइयै ओहदा मूंह बंद करी दिंदे होंदे हे। जिसलै रानी बिल्क्रीस दे तोहफे हजरत सुलेमान कश पुज्ज तां उनें समझेआ जे रानी ने मिगी ऐसा गै बंद-इखलाक करार दिता ऐ ते उसदे उस कम्मै पर नराजगी जाहर कीती।

(इस पर) उस शख्स नै जिसी (इलाही) कताब दा इलम¹ हासल हा गलाया जे तेरे कश उस (तख्त) गी तेरे अक्ख झमकने शा पैहलें लेई औड। इस लेई जिसलै (सुलेमान नै) उसगी लागै रक्खे दा दिक्खेआ तां उसनै गलाया-एह मेरे रब्ब दी मेहर कनै होआ ऐ तां जे ओह मेरी परीक्षा लै जे अ'ऊं शुकर करना जां ना-शुकरी करना ते जेहका आदमी शुकर करै ओह अपनी जान दे फायदे आस्तै ऐसा करदा ऐ ते जेहका ना-शुकरी करै तां यकीनन मेरा रब्ब बे-न्याज ते महादानी ऐ ॥ 41 ॥

(फी) उसनै गलाया उस (रानी) आस्तै उसदा सिंहासन तुच्छ² करियै दस्सो (अस दिखगे जे) क्या ओह हदायत पांदा ऐ जां उनें लोके बिच्चा बनदी ऐ जो हदायत नेई पांदा ॥ 42 ॥

ते जिसलै ओह आई पुज्जी तां आखेआ गेआ, क्या तेरा तख्त इयै नेहा ऐ? इस पर उसनै गलाया, जे इयां सेही होंदा ऐ एह ऊऐ ऐ ते असेंगी इस शा पैहलें गै इलम होई चुके दा हा ते अस (तेरे) फरमावरदार बनी चुके दे हे ॥ 43 ॥

ते सुलेमान नै रानी गी अल्लाह दे सिवा उपासना करने थमां रोकेआ। ओह यकीनन काफर कौम बिच्चा ही ॥ 44 ॥

ते उसी गलाया गेआ जे मैहल च दाखल होई जाओ। ते जिसलै उसनै उस (मैहल) गी

قَالَ الَّذِينَ عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۗ فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي ۗ لِيَبْلُوَنِي ۖ أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۗ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ۝

قَالَ نِكَرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِينَ ۚ أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ۝

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ ۗ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۗ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ۝

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۗ فَلَمَّا رَأَتْهُ

1. असल च ओह देश यहूदियें दा हा इस लेई उस इब्रानी विद्वान गी यकीन हा जे यहूदी मेरे आस्तै बौहत जल्दी कम्म करडन। इस आस्तै उसनै इफरीत नांउ दे दरबारी गी पैहलें उस रानी दा सिंहासन आहनने दा बा'यदा कौता ते गलाया जे अ'ऊं फौरन तख्त हाजर करड। बक्ख-बक्ख जबानें च अक्ख झमकने दा मुहावरा जल्दी आस्तै बरतेआ जंदा ऐ। इस आस्तै इसी इत्थें शाब्दिक अर्थे च नेई लैता जाई सकदा।
2. यानी इक दूआ ऐसा बधिया सिंहासन बनाओ जे उसी दिक्खिये रानी गी अपना सिंहासन तुच्छ लगै।

दिक्खेआ तां उसी गैहरा पानी समझेआ ते घबराईं गईं। उसलै सुलेमान नै गलाया एह ते मैहल ऐ जेहदे च शीशे दे टुकड़े लाए गेदे न। उसलै ओह (रानी) बोल्ली-हे मेरे रब्ब! मैं अपने आपै पर जुलम कीता ते अ'ऊं, सुलेमान कनै सारे लोकें दे रब्ब पर ईमान ल्यौनी आं।
॥ 45 ॥ (रुकू 3/18)

ते असें समूद (जाति) पासै उंदे भ्राऽ सालेह गी रसूल बनाइयै भेजे दा हा, (एह आखदे होई) जे अल्लाह दी अबादत करो। ते ओह (सुनदे गै) दाँ दलेँ च बंडोईं गे जो आपस च लड़ाईं करन लगे ॥ 46 ॥

उस (सालेह) नै गलाया, हे मेरी कौम! तुस खुशहाली दे औने शा पैहलें बद-हाली आस्तै की काहल करे करदे ओ क्या तुस अल्लाह थमां अपने पापें दी माफी नेई मंगदे तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा? ॥ 47 ॥

उनें गलाया (हे सालेह) असें (जिन्ना सोचेआ ऐ) तुगी ते तेरे साथियें गी मन्हूस गै पाया? ऐ। सालेह नै गलाया-थुआड़ी न्हूसत दा कारण ते अल्लाह कश ऐ, बल्के सचाई एह ऐ जे तुस इक ऐसी कौम ओ जिसगी अजमैश च सुट्टेआ गेदा ऐ ॥ 48 ॥

ते शैहरै च नौ आदमी हे जेहके देशे च फसाद पांदे हे ते सुधार नेई हे करदे ॥ 49 ॥

उनें गलाया जे तुस सारे इस गल्ला पर अल्लाह दी कसम खाओ जे अस इस पर ते इसदे

حَسْبَتْهُ لِحَاجَةٍ وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرَخَ مُمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرٍ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ آخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْعَجُلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٧﴾

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَتْ طَبِّرْكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٨﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٩﴾

قَالُوا اتَّقُوا اللَّهَ يَا لِلَّهِ تُبَيِّنُ لَهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ

1. हजरत सुलेमान दे इस उपाऽ कनै जे पानी पर शीशा लाईं दिता गेदा हा, ओह रानी अपनी भुल्ल समझी गईं जे जिस चाल्ली शीशे दे खल्ल पानी लभदा ऐ उससै चाल्ली सूरज दी रोशनी अल्लाह दी देन ऐ। इस लेईं सूरज दी पूजा करना भुल्ल ऐ ते अल्लाह इक गै ऐ।
2. यानी तुस लोक अपनी कौम आस्तै कुसै तरक्की दा नेईं बल्के तबाही दा मूजब होगे।

परिवार पर रातीं बेलै हमला करगे, फी जो शख्स उसदी हत्या दा बदला¹ लैने दी मांग करन औग तां अस उसी आखगे जे असें उसदे परिवार दे बिनाश दी घटना नेई दिक्खी ते अस सच्चे आं ॥ 50 ॥

ते उनें इक उपाऽ कीता ते असें बी इक उपाऽ कीता ते उनेंगी (साढ़े उपाऽ दी) जानकारी नेई ही ॥ 51 ॥

फी दिक्ख! जे उंदे उस उपाऽ दा नतीजा केह निकलेआ। असें उनेंगी ते उंदी सारी कौम गी तबाह करी दिता ॥ 52 ॥

इस लेई दिक्ख! एह उंदे घर न जेहके उंदे जुलमें कारण डिगगे दे न। इस च सूझ-बूझ रखने आहली कौम आसतै इक बौहत बड्डा नशान ऐ ॥ 53 ॥

ते असें उनें लोकें गी जेहके ईमान ल्याए दे हे ते जिनें संयम थमां कम लैते दा हा, बचाई लैता ॥ 54 ॥

ते (असें) लूत गी (बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा) जिसलै जे उसनै अपनी कौम गी गलाया जे क्या तुस बुरे कर्म करदे ओ ते तुस दिक्खा करदे होंदे ओ? ॥ 55 ॥

क्या तुस जनानिये गी छोड़ियै मड़दें कश काम-वासना दे इरादे कनै जंदे ओ? सचाई एह ऐ जे तुस इक मूर्ख कौम ओ ॥ 56 ॥

इस लेई उसदी कौम दा सिर्फ एह जवाब हा जे (हे लोको!) लूत दे परिवार गी अपने

تَنقُولَنَّ لَوْلِيَّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ
وَإِلَّا لَصَدِقُونَ ﴿٥٠﴾

وَمَكْرُؤًا مَّكْرًا وَمَكْرُؤًا مَّكْرًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥١﴾

فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِهِمْ ۗ إِنَّا
دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٢﴾

فَتِلْكَ بَيِّنَاتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا ۗ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَوْ طَآءَلْنَا لَقَوْمَهُ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ
وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

أَيُّكُمْ تَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ
النِّسَاءِ ۗ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ بَجَاهِلُونَ ﴿٥٦﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

1. मूल शब्द 'वलिय्युन' नेह शख्स गी आखदे न जेहका कुसै दे कम्मं दा जवाबदेह ते उसदा मदादी होंदा ऐ। इससै चाल्ली जो शख्स कुसै दी हत्या दे बा'द उसदी हत्या दा बदला मंगे उसी बी अरबी भाशा च वलिय्युन आखदे न, की जे नेहा शख्स उसदा मदादी होंदा ऐ।

शैहरै थमां बाहर कड़्डी लाओ। ओह ऐसे लोक न जेहके बड़्डे सदाचारी (नेक) बनना चांहदे न ॥ 57 ॥

أَخْرَجُوا آلَ لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۗ إِنَّهُمْ
أَنَاسٌ يَّبْتَطِرُونَ ﴿٥٧﴾

नतीजा एह होआ जे असें उस (लूत) गी ते उसदे खानदान दे लोके गी सिवाए उस दी बीवी दे नजात दिती (बचाई लैता) असें उस (बीवी) गी पिच्छें¹ रौहने आहलें च गिनी रक्खे दा हा ॥ 58 ॥

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا
مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٨﴾

ते असें उंदे पर इक बरखा बरहाई ते जिनेगी अजाब दी चतावनी पुज्जी चुकी दी होऐ, उंदे पर बरने आहली बरखा बौहत बुरी होंदी ऐ ॥ 59 ॥ (रुकू 4/19)

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ
الْمُنذِرِينَ ﴿٥٩﴾

तू आखी दे जे हर इक तरीफ दा हक्कदार अल्लाह गै ऐ ते उसदे ओह बंदे जिनेगी उसनै चुनी लैते दा होऐ उंदे पर म्हेशां सलामती नाजल होंदी ऐ। क्या अल्लाह बेहतर ऐ जां ओह चीजां जिनेगी ओह (उसदा) शरीक करार दिंदे (मनदे) न? ॥ 60 ॥

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَى ۗ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يَسْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

1. यानी लगदा हा जे ओह अपने कुकर्म दी ब'जा करी पिच्छें रेही जाग।

(दस्सो ते सेही) गासैं ते धरती गी कुस नै पैदा कीते दा ऐ ? ते (कुस नै) थुआड़े आसतै बदलैं चा पानी उतारे दा ऐ फी ओहदे (पानी) राहैं असें खूबसूरत बाग उगाए दे न। तुस उनें बागों दे बूहटे नेई उगाई सकदे हे। क्या अल्लाह दे कनै कोई होर बी उपास्य ऐ? (जेहका सारी खिरटी दा प्रबंध करा करदा ऐ) पर एह (काफर) ऐसी कौम दे लोक न जो उसदे शरीक बनाऽ करदे न ॥ 61 ॥

(दस्सो हां) कुस नै धरती गी ठैहरे दी ज'गा बनाए दा ऐ? ते एहदे च दरेआ बगाए न ते उसदे (फायदे) आसतै फाड़ बनाए दे न ते दौं समुंदरैं मझाटे (जिंदे च इक मिट्टा ते इक खारा होंदा ऐ) इक रोक बनाई दी ऐ। क्या अल्लाह दे सिवा होर कोई उपास्य है? पर सचाई एह ऐ जे उंदे चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 62 ॥

(एहदे इलावा दस्सो जे) कु'न कुसै बे-सहारे दी दुआऽ सुनदा ऐ, जिसलै ओह उस (अल्लाह) अगमें प्रार्थना करदा ऐ ते ओहदे दुख दूर करी दिंदा ऐ ते ओह तुसें (दुआऽ करने आहले इन्सानें) गी (इक रोज) सारी धरती दा बारस बनाई देग। क्या इस (सर्वशक्तिमान) अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य है? तुस किश बी नसीहत ग्रैहन नेई करदे ॥ 63 ॥

(दस्सो हां) थल ते जल (खुशकी ते समुंदरैं) दी मसीबतें च कु'न तुसेंगी मुक्ति दा रस्ता दसदा ऐ ते कु'न अपनी रैहमत (यानी बरखा) थमां पैहलें खुशाखबर दी तौरा पर ब्हाएं गी भेजदा ऐ। क्या अल्लाह दे सिवा कोई होर उपास्य है? अल्लाह थुआड़ी शिकं दी गल्लें थमां बौहत उप्पर ऐ ॥ 64 ॥

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ إِنْ تَنْبَتُوا شَجَرَهَا إِلَّا مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلْفَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ إِنْ إِلَهُ مَعَ اللَّهِ إِلَّا أَكْثَرُ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ خُلَفَاءَ ۗ إِنْ إِلَهُ مَعَ اللَّهِ فَلْيَلَا مَا تَدَّكُرُونَ ﴿٦٣﴾

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ إِنْ إِلَهُ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

(दस्सो हां जे) ओह जेहका पैहली बार पैदा करदा ऐ ते फी (पैदाइश दे) सिलसले गी जारी रखदा ऐ ते जो बदलें ते धरती थमां तुसेंगी रिशक प्रदान करदा ऐ। क्या (उस सर्वशक्तिमान) अल्लाह दे सिवा कोई होर बी उपास्य है ? तूं आखी दे जे जेकर तुस सच्चे ओ तां अपनी दलील पेश करो (जे उसदे नेह दूप उपास्य बी हैन) ॥ 65 ॥

(फी तूं) आखी दे जे गासैं ते धरती च जो बी मख्लूक है खुदा दे सिवा (उंदे बिच्चा कोई) गैब गी नेई जानदी ते उंदे बिच्चा कोई एह बी नेई समझदा जे उनेंगी कदूं जीदा करियै दुआलेआ जाग ॥ 66 ॥

बल्के सचाई एह ऐ जे आखरत दे जीवन बारि उंदा इलम बिल्कुल खतम होई गेदा ऐ बल्के ओह ओहदैं बारै शक च पेदे न। बल्के उसदे बारै भलेआं अन्ने न ॥ 67 ॥ (रुकू 5/1)

ते काफर आखदे न जे क्या जिसलै अस ते साढ़े बब्ब-दादा (यानी पुरखे) मिट्टी होई जागे तां क्या अस फी (धरती बिच्चा) जीदे करियै कड़्ढी दित्ते जागे ॥ 68 ॥

साढ़े ते साढ़े पुरखें कनै इस थमां पैहलें बी इयै नेहा बा'यदा कीता गेआ हा। पर एह सिर्फ पैहले लोकें दियां गल्लां न (जेहकियां कदें पूरियां नेई होंदियां) ॥ 69 ॥

तूं आखी दे जे धरती पर फिरो ते दिक्खो जे मुलजमें दा अन्जाम कनेहा होए दा ऐ ॥ 70 ॥

ते तूं उंदे पर दुखी नेई हो ते उंदी योजनाएं दी ब'जा कनै औख मसूस नेई कर ॥ 71 ॥

أَمَّنْ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
وَمَنْ يَرزُقْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
ءِ إِلَهَ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۲۰﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُبْعَثُونَ ﴿۲۱﴾

بَلِ ادْرَكَ عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ
فِي شَكٍّ مِّنْهَا بَلْ هُمْ عَنْهَا عَمُونَ ﴿۲۲﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا
وَأَبَاؤُنَا إِنَّا لَمَخْرُجُونَ ﴿۲۳﴾

لَقَدْ وُعِدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ
إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿۲۴﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿۲۵﴾

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ
مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿۲۶﴾

ते ओह आखदे न जेकर तुस सच्चे ओ तां एह (अजाब दा) बा'यदा कदू पूरा होग?
॥ 72 ॥

तू आखी दे जे ममकन ऐ जे ओह (अजाब जेहदे आस्तै तुस काहले पेदे ओ ओहदा किश हिस्सा थुआड़े पिच्छें-पिच्छें आवा करदा होऐ
॥ 73 ॥

ते तेरा रब्ब लोके पर मेहर करने आहला ऐ। पर उंदे चा मते-सारे लोक शुकर (धन्नवाद) नेई करदे ॥ 74 ॥

ते तेरा रब्ब उनें चीजे गी बी जानदा ऐ जिनेंगी उंदे सीने छपाऽ करदे न ते जिनेंगी ओह जाहर करा करदे न ॥ 75 ॥

ते गासैं ते धरती च जो बी कोई छप्पी दी चीज ऐ इक स्पष्ट करी देने आहली कताबा च (सुरक्षत) ऐ ॥ 76 ॥

एह कुरआन बनी इस्राईल दे सामने मती-सारी ओह गल्लां सुनांदा ऐ जिंदे बारै ओह मत-भेद (इखत्लाफ) जतलाऽ करदे न ॥ 77 ॥

ते ओह जरूर मोमिनें आस्तै हदायत ते रैहमत ऐ ॥ 78 ॥

तेरा रब्ब इंदे (बनी इस्राईल दे) बशकार अपने हुकम (यानी कुरआन दे) कानै (सच्चा) फैसला करदा ऐ। ते ओह गालिब (ते) बौहत्त बड्डे इलम दा मालक ऐ ॥ 79 ॥

इस आस्तै तू अल्लाह पर भरोसा रक्ख। यकीनन तू इक ठोस तत्थ पर कायम ऐं ॥ 80 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧٢﴾

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَتَقَصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٩﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٨٠﴾

तू कदें बी मुड़दें गी नेई सुनाई सकदा ते नां गै बोलें गी (अपनी) अवाज सुनाई सकना ऐं (खास तौरा पर) जिसलै ओह पिट्ट मोड़ियै उठी जंदे न ॥ 81 ॥

ते तू अ'नें गी बी उंदी गुमराही थमां बचाइयै हदायत नेई देई सकदा। तू ते सिर्फ उनेंगी गै सुनान्ना ऐं जो साढ़ी आयतें पर ईमान आहनदे न ते ओह (कर्म थमां बी) फरमांबरदार होंदे न ॥ 82 ॥

ते जिसलै उंदी तबाही दी भविक्खवाणी पूरी होई जाग तां अस उंदे आस्तै धरती बिच्चा इक कीड़ा¹ कढगे जेहका उनेंगी कट्टग। एहदी ब'जा एह ऐं जे लोक साढ़े नशानें पर यकीन नथे रखदे ॥ 83 ॥ (रुकू 6/2)

ते उस दिन (गी याद करो) जिसलै हर (उस) कौम बिच्चा जो साढ़े नशानें दा इन्कार करदी रेही होग अस इक बड़्हा गरोह खडेरो। फी उस (गरोह) गी (जवाबदेही आस्तै) बक्ख-बक्ख गरोहें च तकसीम करी दिता जाग ॥ 84 ॥

ते जिसलै ओह ओहदुई लागे पुजडन। ओह उनेंगी आखग। क्या तुसें मेरे नशानें दा इस दे बावजूद इन्कार कीता हा जे तुसें इलम दे राहें उंदी पूरी जानकारी हासल नेई ही कीती²? जां

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقَمِيمَ
الدَّعَاءَ إِذَا وَلُوا مَدْبِرِينَ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَتْ يَهْدَى الْعَبْيَ عَنْ صَلَاتِهِمْ
إِنَّ تَسْمِعَ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ
دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ
كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ
يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٥٤﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ وَقَالَ كَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ
تَحِطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

1. मूल शब्द 'दाब्बा' दा अर्थ प्लेग दे कटाणू ऐ, जिंदे प्रकट होने दा समां कलयुग दस्सेआ गेदा ऐ। एह कटाणू जिसलै कुसै दे शरीरें च दाखल होई जंदे न तां ओह हलाक होई जंदा ऐ। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै आखेआ हा जे आखरी युग च अल्लाह धरती थमां इक कटाणू कड्डग (दिक्खो 'इब्ने कसीर' टिप्पणी सूर: नम्ल, कताब फ़तहल्लबयान सफा 231)। इससै चाल्ली दूई हदीस च फरमाए दा ऐं जे कलयुग च 'नाफ' रोग पैदा होग (मुस्लिम शरीफ)। इनें दौनी हदीसें गी मलाने पर एह नतीजा निकलदा ऐं जे हदीसें च ओह समाचार दिता गेआ हा जे आखरी युग च प्लेग दा रोग संक्रांत रूपै च फैलंग जेहका जे इक कटाणू ते फोड़े कनै सरबंध रखदा ऐ।
2. यानी पूरी चाल्ली पड़ताल नथी कीती दी। सिर्फ अपनी जाति दे सरदारों दे भड़काने कनै गै भड़की उट्टे दे हे।

एह दस्सो जे तुस (इस्लाम दे खलाफ केह) केह साजशां करदे होंदे हे ॥ 85 ॥

ते उंदे जुलमं दी ब'जा कनै उंदे खलाफ कीती गेदी भविक्खवाणी पूरी होई जाग। ते ओह कोई गल्ल नेई करी सकडन¹ ॥ 86 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे असें राती गी इस आसतै बनाए दा ऐ जे ओह ओहदे च अराम हासल करन ते दिने गी दिक्खने दी ताकत देने आह्ला बनाया। एहदे च यकीनन मोमिन कौम आसतै बडे नशान न ॥ 87 ॥

ते (उस ध्याडै गी बी याद करो) जिस दिन बिगल बजाया जाग। जेहदे नतीजे च गासैं ते धरती च जो कोई बी है घबराई उट्ठग। सिवाए उसदे जिसदे बारे अल्लाह चाहग (जे ओह घबराट थमां बचेआ र'वै) ते सारे दे सारे उस (अल्लाह) दे सामनै फरमांबरदार होइयै औडन ॥ 88 ॥

ते तूं फ्हाडें गी इस हालत च दिक्खना ऐं जे ओह अपनी ज'गा ठैहरे दे (यानी खडुत्त) न हालांके ओह बदलें² आंगर चला करदे न। एह अल्लाह दी कारागिरी ऐ जिसनै हर चीजै

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿۸۵﴾

الْمَرِيرُوا أَنَّا جَمَلْنَا الْإِنِّ لَيْسَكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارُ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۸۶﴾

وَيَوْمَ يَنْفَعُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دُجْرِينَ ﴿۸۷﴾

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمْرٌ مِّنَ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿۸۸﴾

1. यानी कोई उपाय पेश नेई करी सकगे।

2. इस आयत च धरती दे चलने दा जिकर ऐ, पर पुराने समे दा जुगराफिया लिखने आहले लेखकें सूरज गी चलने आहला ते धरती गी खडुत्त रोहने आहली आखे दा ऐ।

फ्हाडें दे चलने दा एह मतलब ऐ जे ओह बी धरती दे कनै गै गतिमान न, धरती दी गति दे बगैर उंदी कोई गति नेई ते ओह परिपुष्ट ते स्थिर ते गतिहीन लब्धने पर बी ऐसे गै गतिशील न जिस चाल्ती काले बदल गासैं पर खडुत्त लभदे न, पर असल च ओह हर-पल चलदे-फिरदे रोंहदे न। बदलें दी उपमां सिर्फ गतिशीलता दे उपलक्ष च दिती गेदी ऐ। उंदी गति बिधी जां वेग बगैरा दे सरबंभे च नेई दिती गेदी।

इस आयत पर किस लोकें एह इतराज कीते दा ऐ जे फ्हाडें दा चलना कुरआन दे लेखक दे देशें च होंदा होग। असल च उनें फ्हाड शब्द दे अर्थ ते कुरआन दी प्रयोगात्मक शैली पर बिचार नेई कीता। पर्वत (यानी फ्हाड) शब्द दे अर्थ न : (1) फ्हाड (2) सरदार (3) महान आदमी (4) पर्वत बासी (5) सुदुर्द्ध चीज (6) राज्य-अनुशासन। (अकरब) पवित्र कुरआन नै इस शब्द दा प्रयोग कुदैं सधारण अर्थे च कीते दा ऐ। कुदैं सरदार ते महान आदमी कीते दा ऐ। मूल शब्द 'जिबाल' दे सधारण अर्थे गी सामनै रक्खने कनै इस शब्द दा प्रयोग करने च मती-सारी भविक्खवाणियां हियां जेहकियां अपने-अपने समे पर पुरियां होई गेइयां ते भविक्ख च बी होडन।

गी मजबूत बनाए दा ऐ ओह थुआड़े कर्में थमां भलेआं बाकफ ऐ ॥ 89 ॥

जेहका कोई नेकी करग उसगी ओहदे थमां बेहतर सिला मिलग ते ऐसे लोक उस दिन खौफ थमां (जेहदा जिकर उप्पर होई चुके दा ऐ) बचे दे रौहडन ॥ 90 ॥

ते जेहके लोक बुरे कर्म लेइयै खुदा दी खिदमत (सेवा) च हाजर होडन उंदे सरदारें गी पुट्टा करिये नरक च सुट्टी दिता जाग ते गलाया जाग जे क्या थुआड़ा एह सिला थुआड़े कर्में दे मताबक नेई? ॥ 91 ॥

मिगी ते सिर्फ एह हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं इस शौहर (मक्का) दे रब्ब दी उपासना करां जिसी अल्लाह नै सम्मानत कीते दा ऐ ते हर चीज उससै दे अधिकार च ऐ ते मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं फरमांबरदारें बिच्चा होई जां ॥ 92 ॥

ते एह बी जे अ'ऊं कुरआन पढ़ियै सुनां। इस आस्तै जेहका आदमी इसी सुनियै हदायत पाई जाग तां उस दा हदायत पाना सिर्फ उससै दी जान्ना दे कम्म औग ते जेहका इसी सुनियै गुमराह होई जाग तां तूं उसी आखी दे जे अ'ऊं सिर्फ इक सचेत करने आहला (वजूद) आं ॥ 93 ॥

ते एह बी आखी दे जे अल्लाह गै सारी तरीफें दा हक्कदार ऐ ओह तुसैगी अपने नशान दस्सग इत्थें तक जे तुस उनेंगी पछानी जागे ओ ते थुआड़ा रब्ब तुंदे कर्में थमां गाफल (अनजान) नेई ऐ ॥ 94 ॥ (रुकू 7/3)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ
مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ
فِي النَّارِ هَلْ تُجْرُونَ إِلَّا مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ آعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ
أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمَنْ أَهْتَدَى فَأَنَّمَا
يَهْتَدَى لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا
أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ
فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

सूर: अल्-क्रसस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनानुएँ आयतां ते नौ रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांs लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ताहिर (पाक), समीअ (प्रार्थना सुनने आह्ला)
मजीद (महान गौरव आह्ला) अल्लाह इस
सूर: दा उतारने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

طَسَمَ ①

एह (इस सूर: दियां आयतां) इक प्रमाण युक्त
कताबै दियां आयतां न ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

मोमिन जाति दे हित आस्तै अस मूसा ते
फ़िरऔन दी ठीक-ठीक परिस्थितियां तेरे सामने
पढ़ने आं ॥ 4 ॥

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ①

फ़िरऔन ने अपने देश च बड़े अभिमान कनै
कम्म लैता हा ते ओहदे च रौहने आहलें गी
केई टुकड़ें च बंडी दिते दा हा। ओह उंदे
बिच्चा इक गरोह गी कमजोर करना चांहदा
हा, (इस चाल्ली जे) उंदे पुत्तरे दी हत्या
करदा हा ते उंदी धीयें गी जींदा रखदा हा ते
यकीनन ओह फसादियें बिच्चा हा ॥ 5 ॥

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا
شِيْعًا يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ
يُدْبِحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ①

ते असें ध्याए दा हा जे जिनें लोकें गी उसनै
देश च कमजोर समझे दा हा उंदे पर स्हान
करचै ते उनें गी सरदार बनाई देचै ते उनें गी
(सारी नैमतें दा) बारस बनाई देचै ॥ 6 ॥

وَتَرِيدُ أَنْ يُنْمِنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي
الْأَرْضِ وَنَجَعْلَهُمْ آيْمَةً وَنَجَعْلَهُمُ
الْوَارِثِينَ ①

ते उनेंगी देश च मजबूती प्रदान करचै ते फ़िरऔन ते हामान ते उंदी फौजें गी ओह किश दसचै जिसदा उनेंगी भै सतांदा रँहदा हा ॥ 7 ॥

ते असें मूसा दी माता पासै वह्नी कीती ही जे उसगी (मूसा गी) दुद्ध पलैऽ। इस आसतै जिसलै तू उस (दी जान) बारै फिकरमंद होई जाएं तां तू उसी देआ च रोदी देआं ते डर नेई ते नां कुसै पिछली घटना कारण भै खा। अस उसी तैरे पासै परताई आहनगे ते उसी रसूलें बिच्चा इक रसूल बनागे। (इस लेई मूसा दी माता नै इस वह्नी मताबक कम्म करदे होई मूसा गी देआ च रुदाई दिता) ॥ 8 ॥

इस लेई इसदे बा'द उस (मूसा) गी फ़िरऔन दे बंश बिच्चा इक नै चुक्की लैता। जिसदा नतीजा एह होआ (जे भविक्ख च) इक दिन ओह उंदे आसतै दुश्मन साबत होआ ते कलेश दा कारण बनेआ। फ़िरऔन ते हामान¹ ते उंदी दौनें दी फौजां भलेखे च गलतान हियां ॥ 9 ॥

ते फ़िरऔन (दे कटुंब) दी (इक) जनानी² नै गलाया, एह तैरे आसतै ते मेरे आसतै अकखीं दी ठंढक दा मूजब होग। उसगी कल्ल नेई करो ममकन ऐ जे इक दिन ओह असेंगी फायदा पुजाऽ जां अस उसी पुतर बनाई लैचै ते उनेंगी असलीयत³ दा पता नेई हा ॥ 10 ॥

ते मूसा दी माता दा दिल (चिंता थमां) मुक्त होई गेआ। ममकन हा जे जेकर अस उसदे

وَأَمَّا كُنَّا فِي الْأَرْضِ وَنَرَى فِرْعَوْنَ
وَهُامَانَ وَجُودَهُمَا مِنْهُمَا مَا كَانُوا
يَحْذَرُونَ ۝

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۚ
فَإِذَا خِفتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا
تَخَافِ وَلَا تَحْزَنِي ۚ إِنَّا رَأَيْنَاهُ إِذْ
وَجَعَلْنَاهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

فَالْتَفِطَةُ أَلْ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا
وَّحَزَنًا ۚ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهُامَانَ وَجُودَهُمَا
كَانُوا خٰطِئِينَ ۝

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتْ عَيْنِي لِي
وَلَكَ ۚ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فُرِحًا ۚ إِنَّ

1. आखेआ जंदा ऐ जे हामान फ़िरऔन दे राज-दरबारियें बिच्चा हा। इस आसतै सेना गी उसदी पदवी कन्ने सरबंभत दस्सेआ गेदा ऐ जां ममकन ऐ जे ओह सैनापति (जनैल) होऐ।
2. इक जनानी दा मतलब फ़िरऔन दी थीऽ ऐ। उसदी मन्शा ही जे ओह इक सोहने जागते दा पालन-पोशन करै। (निर्गमन 2: 5)
3. यानी अल्लाह नै उस बच्चे (जागतै) गी फ़िरऔन ते उसदी कौम दे सर्वनाश आसतै उंदै गै घर रखाया हा।

दिलै गी मोमिन बनाने आस्तै मजबूत नेई करदे तां ओह उस घटना दी सारी सचाई जाहर करी दिंदी ॥ 11 ॥

ते उस (यानी मूसा दी माता) नै उस (मूसा) दी भैनु गी गलाया जे ओहदे पिच्छें-पिच्छें जा। इस आस्तै ओह उसी दूरा दा दिखदी रेही ते ओह (यानी फ़िरऔन दे लोक) बे-खबर हे ॥ 12 ॥

ते असें उस (मूसा) पर उस थमां पैहलें दुद्ध पलैने आहलियें गी रूहाम¹ करी दिता। इस पर उस (यानी मूसा दी भैनु) नै गलाया जे क्या अऊं तुगी इक ऐसे घैर दी खबर (पता) देआं जेहके तेरे आस्तै इस बच्चे दा पालन-पोशन करन ते ओह इस दे खैर-खाह (हतेशी) साबत हौडन ॥ 13 ॥

इस चाल्ली असें उस (मूसा) गी उस दी माऊ पासै परताई दिता तां जे उसदी अकखीं गी ठंढ पुज्जै ते ओह चिंता नेई करै ते समझी लै जे अल्लाह दा बा'यदा पूरा होइयै रौहदा ऐ, मगर (इन्कार करने आहलें बिच्चा) मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 14 ॥ (रुकू 1/4)

ते जिस बेलै ओह जुआन गभरू² होआ ते (अपने उच्च आचरण पर) मजबूती कनै कायम होई गोआ तां असें उसी हुकम ते इलम प्रदान कीता ते अस उपकार करने आहलें गी इयै नेहा गै सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 15 ॥

كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَّنَا
عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ①

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ قَبَصْرَتْ بِهِ عَنْ
جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ②

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ
لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ③

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ وَبَلَّغْنَا آيَاتِنَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ④

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا
وَإِلْمًا ⑤ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑥

1. इस थमां सेही हौंदा ऐ जे मूसा जिस टोकरे च हे ओह रुहदा-रुहदा देआ दे कंठे जाई लग्गोआ हा ते मूसा दी भैनु बड़ी हुश्यारी कनै बल्लें-बल्लें उसदे पिच्छें जा करदी ही। इस अरसे च फ़िरऔन दी धीऊ नै केई दुद्ध पलैने आहलियें गी बुलाया ते उनेंगी गलाया जे ओह मूसा गी दुद्ध पलैने, पर मूसा नै कुसे दा बी दुद्ध नेई पीता, इत्थें तक जे अल्लाह दे उपाऽ दे मताबक ओह अपनी माऊ कश बापस परताई दित्ते गै।
2. इस दा मतलब एह ऐ जे ओह ऐसी अवस्था गी पुज्जी गोआ जेहदे च वह्दी उतरन लगदी ऐ यानी नीहें साल्लें थमां चाली साल्लें तक जां उस थमां किश बद्ध।

ते (इक दिन) उसनै शैहरै च ऐसे मौकै प्रवेश कीता जिसलै जे लोक बे-ख़बर¹ हे। उसनै उस शैहरै च दौं आदमियें गी दिक्खेआ जेहके आपस च लड़ा करदे हे। उंदे च इक उसदे मित्तरे दे गरोह बिच्चा हा ते दूआ उसदे बैरियें बिच्चा हा। इस लेई उस आदमी ने जेहका उसदे गरोह बिच्चा हा, दूए आदमी दे बरुद्ध, जेहका उसदे बैरियें बिच्चा हा, उसदी मदाद मंगी, तां मूसा नै उस (बैरी) गी इक घसमुन्न मारेआ ते उस (घसमुन्ने) कन्नै उसदा कम्म तमाम करी दिता, फी मूसा नै गलाया जे एह सब घटना शतान दी करतूत² कन्नै होई ऐ। ओह (शतान मोमिन दा) बैरी ते उसी अम्म दे रस्ते थमां खु'ल्लम-खु'ल्ला (जाहरा तौर) भटकाने आहला हा ॥ 16 ॥

फी मूसा नै प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! मैं अपनी जिंदू गी कश्ट च पाई दिता ऐ। इस लेई तूं मेरे इस कर्म पर परदा पाई दे। ते उसनै उस कर्म पर परदा पाई दिता ओह बौहत बख़्शानहार ते बार-बार रेहम करने आहला ऐ ॥ 17 ॥

उस बेलै मूसा नै नवेदन कीता जे हे मेरे रब्ब ! की जे तोह मेरे पर उपकार (इनाम)³ कीता ऐ। इस लेई अऊं अगगड़ताई कदे बी कुसै मुजरम दा मददगार नेई बनगा ॥ 18 ॥

उसदे बा'द ओह सवैरे बैरियें शा डरदा (हुशियारी कन्नै) तांह-तुआंह दिखदा शैहरै

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَمْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاثَ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالِ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْمِرْ لِي فَغَمَّرْ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِبًا يَتَرَ قَبْ فَاذًا

1. अर्थात् जिसलै जे ओह लोक दपैहरौं जां अद्धी रातीं बेलें अपने-अपने घरें सुख-चैन कन्नै सुते दे हे।
2. अर्थात् शतान नै मेरी ते फिरऔन दी जाति दे लोकें गी रोह चढ़ाइयै आपस-च लड़ाई दिता ते मैं अपनी जाति दे आदमी दी मदद करनी पेई जो मजलूम (उत्पीड़ित) हा ते फिरऔन दी जाति दा आदमी मरी गोआ।
3. अर्थात् मिगी इक मजलूम दी मदद दा मौका प्रदान कीता ऐ। इस लेई अऊं धन्नवाद दे रूपै च सदा मजलूमें दी मदद करदा रोहड़ ते जालम आदमियें दी कदे मदद नेई करडा।

च गोआ तां केह दिखदा ऐ जे जिस आदमी नै उस थमां पिछलै कल्ल मदद मंगी ही, ऊरे उसी फी मदादू आस्तै सद्दा करदा ऐ। इस पर मूसा नै उसी गलाया जे तू यकीनन इक खु'ल्लम-खु'ल्ला गुमराह होए दा आदमी ऐं ॥ 19 ॥

ते जिसलै उसनै मन बनाया जे उस आदमी गी पकड़ी लै जेहका इनें दौनें दा बैरी हा तां उस आदमी¹ नै गलाया जे हे मूसा! क्या तू चाहन्ना ऐं जे मेरा खून बी उससै चाल्ली करी देऐं जिस चाल्ली तोह कल्ल इक होर आदमी दा खून कीता हा? तू सिर्फ एह चाहन्ना ऐं जे कमजोर लोकें गी देशै च दबाई देऐं ते सुधार करने आहलें च शामिल होना तेरा कोई बासता नई ॥ 20 ॥

ते उस बेलै इक आदमी शैहरै दे दूए सिरे थमां दौड़दा आया ते गलान लगा हे मूसा! (देशै दे) सरदार लोक सलाह करा करदे न जे तेरा खून² करी देन। इस आस्तै तू इस शैहरै चा निकली जा, अ'ऊं तेरे हतेशियें बिच्चा आं ॥ 21 ॥

उस बेलै ओह डरदा उस शैहरै थमां उठी गोआ ते ओह हुशयारी कनै तांह-तुआंह दिखदा जंदा हा। उस बेलै उसनै प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! मिगी अत्याचार करने आहली (जालम) जाति थमां छुटकारा दुआऽ ॥ 22 ॥ (स्कू 2/5)

हुन जिसलै ओह मद्यन³ शैहरै बकबी चलेआ तां उसनै गलाया जे मिगी मेद ऐ जे मेरा रब्ब मिगी सिद्धा रस्ता दस्सी देग ॥ 23 ॥

الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَنْصُرْهُ
قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَعَوِيٌّ مُّبِينٌ ①

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ
لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَمُوتَ كَمَا
مُتَّتْ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ② إِنَّ تَرِيدُ إِلَّا أَنْ
تَكُونَ جَبْرًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تَرِيدُ أَنْ
تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ③

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى
قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ
يُفْتِنُوكَ فَأَخْرُجْ إِنِّي لَمَكٍ مِنَ
الضَّالِّينَ ④

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ⑤ قَالَ رَبِّ
نَجِّنِي مِنَ الظَّالِمِينَ ⑥

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى
رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑦

1. जेहका आदमी इस्राइलियें बिच्चा हा, उसनै भलेखे च समझेआ जे मूसा मिगी मारन लगा ऐ ते ओह करलाया जे कल्लै आहला लेखा अज्ज बी तू खून करना चाहन्ना ऐं।
2. अर्थात् कल्लै आहली घटना दी भिनक उंदे कनै च पेई गेदी ऐ। सेही होंदा ऐ जे ओह शख्स हजरत मूसा दा हम ख्याल ते दोस्तें बिच्चा हा।
3. मिस्र थमां इब्रानी लाके पासै जंदे होई रस्ते च मद्यन नाऽ दा शैहर आँदा ऐ। उस बेलै मद्यन च आद जाति दे अरब लोक रौहंदे हे।

ते जिस बेलै मद्यन शैहरे दे पन्यासै (अर्थात् चश्मे दे) लागै आया तां उस नै उखें लोकें दा इक गरोह खड़ोते दा दिक्खेआ जेहके (अपने-अपने चौखरें गी) पानी पलैऽ करदे हे ते उंदे थमां पिच्छें हटियै खड़ोती दी द'ऊं कुड़ियें गी बी दिक्खेआ जेहकियां अपने चौखरें गी (उस चौने थमां परें) हटाऽ करदियां हियां। मूसा नै उनेंगी गलाया जे थुआड़ै दौनीं दे सामनै कोहका बड़डा कम्म ऐ? इस पर दौनीं जनानियें गलाया जे अस (उन्ना चिर) पानी नेई पलैई सकदियां जिन्ना चिर जे दूए गुआल उठी नेई जान ते साढ़ा पिता बड़ा बुड़्हा ऐ। (इस आस्तै ओह साढ़ै कनै नेई आई सकेआ) ॥ 24 ॥

ते उसनै उनें दौनीं दी खातर (चौखरें गी) पानी पलैई दिता, फी इक पासै छामां उठी गोआ, फी गलाया जे हे मेरे रब्ब! अपनी भलाई बिच्चा जो कुछ तूं मेरे पर नाजल करै (उतारै) अ'ऊं उस दा मुल्हाज आं ॥ 25 ॥

इसदे बा'द उनें दौनीं (कुड़ियें) बिच्चा इक चलियै आई ते ओह शरमाऽ करदी ही ते उसनै गलाया मेरा पिता तुगी बुलाऽ करदा ऐ तां जे तुगी साढ़ी ज'गा (चौखरें गी) पानी पलैने दा बदला प्रदान करै। ते जिसलै ओह उस (यानी कुड़ियें दे पिता) कश पुज्जा ते उसी अपनी सारी कहानी सुनाई तां उसनै गलाया जे डर नेई, हून तूं जालम कौम थमां छुटकारा पाई चुके दा ऐं ॥ 26 ॥

इस पर उंदे (दौनीं कुड़ियें) बिच्चा इक नै गलाया जे हे मेरे पिता ! इसी तूं नौकर रक्खी

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ أَمْرَاتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمْ أَهْلَ قَالَتْ لَا نَسْتَفِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرَّعَاءُ ۗ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۝

فَسَأَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ۝

فَجَاءَهُهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ ۗ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ ۗ قَالَ لَا تَحْزَنْ ۖ نَجَّوْتِ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ۝

लै, की जे जिनेंगी तूं नौकर रक्खें उंदे बिच्चा बेहतर शख्स ऊऐ होग जो शक्तिशाली¹ बी होऐ ते अमानतदार बी ॥ 27 ॥

उसलै ओह आदमी बोल्लेआ जे (हे मूसा!) मेरी इच्छा ऐ जे अ'ऊं इस शरता पर अपनी इनें दौनीं कुड़ियें बिच्चा इक दा नकाह तेरे कनै करी देआं जे तूं अदरें साल्लें तक मेरी सेवा करैं। ते जेकर तूं (अदर दी संख्या दे थाहर) दस दी संख्या कनै अपने बा'यदे गी पूरा करी देऐं तां एह तेरा स्थान होग ते अ'ऊं तेरे पर कोई बोझ नेई पाना चांहदा। जेकर अल्लाह नै चाहया तां तूं मिगी नेक ब्यहार करने आहलें बिच्चा पागा ॥ 28 ॥

(इस पर मूसा नै) गलाया जे एह गल्ल मेरे ते तेरे बशकार पक्की होई गई। इनें दौनीं अबधियें बिच्चा अ'ऊं जेहकी बी अबधी पूरी करां मेरे पर कोई अलजाम नेई होग। ते जो कुश अस आखने आं, अल्लाह उस दा गुआह ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 3/6)

जिसलै मूसा नै निश्चत अबधी पूरी करी लैती ते अपने परिवार गी लेइयै चलेआ तां उसनै तूर पर्वत पासै इक अगिन² दिक्खी ते अपने परिवार गी गलाया जे तुस इत्थें रुको, मैं इक अगिन दिक्खी ऐ। ममकन ऐ अ'ऊं उत्थुआं थुआड़े आसतै कोई (जरूरी) समाचार ल्यामां जां अगिन दा कोई अंगारा ल्यामां तां जे तुस सेको ॥ 30 ॥

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَبِيَكَ إِيَّائِي
فَأَنْتَ هُنَّ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي فَمَنْ جَجَجَ
فَأَنْ أَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَسْقَى عَلَيْكَ سَجِدِي إِنْ شَاءَ
اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ
قَضَيْتَ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا
نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٩﴾

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ
أَنَّسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ
لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي
آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣٠﴾

- हजरत मूसा नै मते-हारे गुआलें गी हटाइयें चौखरें गी पानी पलैई दिता जो शक्तिशाली आदमियें दा कम्म ऐ। पानी पलैनें परेंत छायां जाइयै इक पासै बेही जाना ते कुड़ियें थमां कुसै बदले जां धनवाद दी मेद नेई रक्खना इक अमानतदार सदाचारी आदमी दा कम्म ऐ। इनें दौनीं गल्लें गी सामनै रक्खियें उस लड़की नै ठीक-ठीक नतीजा कइहेआ हा जे एह आदमी शक्तिशाली ते अमानतदार ऐ।
- विवरण आसतै दिक्खो सूर: नमल टिप्पणी आयत 81.

फी जिसलै ओह उस अगिन दे लागै पुज्जेआ तां बरकत आह्ले थाहरै दे इक मुबारक¹ हिस्से आहली बक्खी दे इक बूहटे कशा उसी पुकारेआ गेआ जे हे मूसा! अ'ऊं अल्लाह आं, सारे लोकें (ज्हाँनै) दा रब्ब ॥ 31 ॥

ते एह जे तू सोटा छंडी दे। ते जिसलै उसनै उस (सोटे) गी हलदे-झुलदे दिक्खेआ, आखो ओह इक निक्का सप्प ऐ, तां ओह पिट्ट फेरिये नस्सा ते पिच्छें मुडियै नेई दिक्खेआ। (उस बेलै उसी आक्खेआ गेआ) हे मूसा! अगें बध ते डरेआं नेई। तू सलामती पाने आह्ले लोकें बिच्चा ऐं ॥ 32 ॥

ते अपना हत्थ अपने गिरेबान च पा। ओह बिना कुसै रोगै दे लिशकॉं मारदा बाहर औंग ते अपनी बांह गी डरै कारण (जोरें) खिच्चियै (अपने शरीरै कनै) मलाई लै। एह दौं प्रमाण (दूए प्रमाणें दे अलावा) न जेहके फ़िरऔन ते उसदे दरबारियें आस्तै तरे रब्ब पासेआ भेजे गेदे न, की जे ओह आज्ञा भंग करने आह्ले लोक न ॥ 33 ॥

(मूसा नै) गलाया जे हे मेरे रब्ब! मैं फ़िरऔन दी जाति दे इक आदमी दा खून कीता हा। इस आस्तै मिगी डर लगदा ऐ जे ओह मेरा खून नेई करी देन (ते तेरा संदेश² नेई पुज्जी सकै) ॥ 34 ॥

ते मेरा भ्राऽ हारून गल्ल-बात करने च मेरी निसबत ज़्यादा कुशल ऐ। इस आस्तै उसी मेरे

فَلَمَّا أَنهَا تُودِي مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يُمُوسَىٰ إِنَّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

وَأَنْ أَلْقَىٰ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُتَلَوًّا كَانَهَا جَعَانٌ وَأَلِيٌّ مَّدْبِرٌ وَلَمْ يُعَذِّبْ مُوسَىٰ أَقْبَلَ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِينَ ﴿٣٢﴾

أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَأَضْمَمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذُنُوبُكَ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٤﴾

وَإِخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا

1. मतलब एह ऐ जे ओह मदान बी मुबारक ते कल्याणकारी हा ते बूहटे दे लागै दी धरती बी, जित्थुआं अवाज आई ही, की जे उरथें हज़रत मूसा नै अल्लाह पासेआ पैदा कीती गेदी छवि दे दर्शन कीते हे।
2. हज़रत मूसा गी अपने प्राणें दा डर नेई हा बल्के अल्लाह दे संदेश गी लोकें तक पुजाई नेई सकने दा डर हा।

कनै मदादी दे तौर पर भेजी दे तां जे ओह मेरा समर्थन करै। मिगी डर ऐ जे ओह मिगी झुठलाई नेई देन ॥ 35 ॥

गलाया जे अस तेरे भ्राऽ राहें तेरी बांह गी मजबूत करी देगे ते थुआड़े दौनें आस्तै बिजय दा समान बी पैदा करगे। ते ओह थुआड़े तगर नेई पुज्जी सकडन। तुस दमै ते जेहके थुआड़े अनुयायी होडन साढ़ी आयतें राहें विजयी होडन ॥ 36 ॥

इस लेई जिसलै मूसा साढ़ी खु'ल्लम-खु'ल्ली आयतां लेइयै आया तां फ़िरऔन दे लोके गलाया जे एह तां इक फरेब ऐ जेहका बनाई लैता गेदा ऐ। असें ते अपने पुरखें थमां ऐसी गल्ल कदें बी नेई सुनी ॥ 37 ॥

ते मूसा नै गलाया जे मेरा रब्ब उसी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ जेहका उसदी तरफा हदायत लेइयै आए दा होऐ ते उसी बी जिसदा नतीजा चंगा होऐ। सच्च ते एह ऐ जे जालम कदें बी कामयाब नेई होंदा ॥ 38 ॥

ते फ़िरऔन नै गलाया जे हे दरबारियो! मिगी अपने सिवा थुआड़ा कोई होर उपास्य नेई सेही! इस लेई हे हामान! तू मेरे आस्तै गिल्ली मिट्टी पर अगग बाल (यानी इट्टां बनाऽ) फी मेरे आस्तै इक किला त्यार¹ कर। ममकन ऐ अ'ऊ ओहदे पर चढ़ियै मूसा दे अल्लाह दा पता लेई लें ते अ'ऊ ते उसी झूठें बिच्चा समझनां ॥ 39 ॥

ते उसनै बी ते उसदी फौजें बी बगैर कुसै हक दे गरूर थमां कम्म लैता ते समझी लैता जे ओह साढ़े पासै परताइयै नेई आंहदे जाडन ॥ 40 ॥

فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي ۗ أَلَيْسَ لِي بِأَخٍ مِنْ قَبْلٍ أُنَاصِرُ إِذَا ضَلَّتُّمْ يَوْمَ يَدْعُنِي إِلَىٰ فَيْءٍ مِّمَّا أَكْفَرْتُمْ بِيَوْمِ الْحَمِيمِ ۖ

فَأَلْفَلَاكٌ فَاتَّةٌ وَمِنْ أُخْتٍ إِفْكٍ ثَمِينٍ ۗ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ أُمَّةٍ لَكُنْ يَسْتَرْشِدُونَ ۗ وَإِلَىٰ عِلِّيِّينَ ۗ

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرٍ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آيَاتِ الْأَوَّلِينَ ۖ

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِآيَاتِهِ مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ يَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۖ

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ آلِهِ عَمْرِي ۗ فَأَوْقِدْ لِي يَا مَعْزُومُ عَلَى الطَّيْرِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۖ

وَاسْتَكَرُّهُمُ وَجُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِعَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُم آيَاتِنَا لَا يَرْجِعُونَ ۖ

1. मिस्र आहलें दा एह मनना हा जे गामी रूहां उच्चे थाहरें पर उतरदियां न। इस लेई ओह आध्यात्मक कला-कौशल दी प्राप्ति आस्तै अंबर छूहदे मैहलें दा नर्माण करदे हे। मिस्र देश दे स्तूप इससें सोच दे स्मारक न।

ते असें उसी बी ते ओहदी फौजें गी बी पकड़ी लैता ते उनेंगी समुंदर¹ च सुट्टी दिता। इस आस्ते दिक्ख! जालमें दा नतीजा कनेहा होआ ॥ 41 ॥

فَاخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَبَبَدْنَاهُمْ فِي آيَاتِنَا ۚ
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

ते असें उनें (फिरऔनियें) गी सरदार बनाया हा जो (अपनी सरदारी दे घमंड च) लोकें गी नरक आहली बक्खी सददे हे ते क्यामत आहलै रोज उंदी कोई मदाद नेई कीती जाग ॥ 42 ॥

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَمَةً يُدْعَوْنَ إِلَى النَّارِ ۗ وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

ते इस संसार च बी असें उंदे पर फटकार बरहाई ते क्यामत आहलै रोज बी ओह बुरे हाल आहले लोकें बिच्चा होइन ॥ 43 ॥ (रुकू 4/7)

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۗ وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٣﴾

ते असें पैहलकी कौमें गी हलाक करने दे बा'द मूसा गी कताब दिती ही, जेहदी शिक्षा लोकें गी आध्यात्मक ज्योति प्रदान करदी ही, ते ओह हदायत ते रैहमत दा मूजब ही ते इस मकसद कनै (दित्ती गई ही) जे ओह शिक्षा ग्रैहन करन ॥ 44 ॥

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِمَا
أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بِبَصَائِرٍ لِلنَّاسِ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

ते तूं (तूर पर्वत दे) पच्छम च नेई हा जिसले जे असें मूसा गी रिसालत² (यानी पैगंबरी) दा कम्म सौंपेआ हा ते नां तूं (उस बेलै) गुआहें बिच्चा इक गुआह गै हा ॥ 45 ॥

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ
مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٥﴾

पर असें नेकां जातियें गी पैदा कीता, ते उंदे पर आयु लम्मी³ होई गई (ते ओह अपनी

وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ

1. मूल शब्द 'यम' दा अर्थ नदी ते समुंदर दमें न। (अक्ररब) इतिहास थमां पता लगदा ऐ जे हजरत मूसा ते फिरऔन उस थाहरा लंघे हे जित्थुआं लाल सागर सीना नांउ दे मदान कनै मिलदा ऐ।
2. इस मोकें पर ओह मशहूर भविकखवाणो हजरत मूसा गी दस्सी गई ही जेहदे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा जिकर ऐ। इस आयत च उरसै पासै संकेत न जे तूं उस बेलै ते था नेई, फी तोह मूसा थमां अपने आस्ते भविकखवाणो कियों करीआई लैती।
3. हजरत मूसा दी भविकखवाणियें दे होंदे होई यहदियें दा इन्कार करना इस करी ऐ जे उंदी आयु लम्मी होई गई यानी हजरत मूसा दे बा'द इक लम्मा अरसा बोती चुके दा ऐ जेहदे करी यहदी लोक उनें भविकखवाणियें गी धुल्ली चुके दै हे।

भविष्यवाणियों गी भुल्ली गे) ते तू मद्यन¹ आहलें कनै बी नेई हा रौहदा जे उंदे सामने साढ़ी आयतां पढ़ियै सुनांदा, पर अस गै रसूलें² गी भेजने आहले आं ॥ 46 ॥

ते तू तूर पर्वत दे कंठै नेई हा जिसलै जे असें (मूसा गी) पुकारेआ, पर एह सब किश तेरे रब्ब आहले पासेआ रहमत ऐ तां जे तू उस कौम गी सचेत करै जिंदे कश तेरे थमां पैहलें कोई सचेत करने आहला नेई हा आया तां जे ओह नसीहत हासल³ करी सकन ॥ 47 ॥

ते जेकर एह ख्याल नेई होंदा जे ओह अपने कर्म दी ब'जा करी कुसै मसीबत दे आई जाने पर आखडन जे हे साढ़े रब्ब! तोह साढ़ी बक़्खी कुसै रसूल गी की नेई भेजेआ तां जे अस तेरी आयतें दे पिच्छें चलदे ते मोमिमें बिच्चा बनी जंदे (तां होई सकदा हा जे अस तुगी रसूल बनाइयै नेई भेजदे पर इन्कार करने आहलें पर हुज्जत कायम करना जरूरी हा) ॥ 48 ॥

इस लेई जिसलै उंदे कश साढ़े पासेआ सच्च आई गेआ तां ओह आखन लगे जे इस (हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व.) गी की ऊऐ नेही शिक्षा नेई मिली जनेही जे मूसा गी मिली ही।

الْعُمَرُ وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسِلِينَ ﴿٤٦﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ
رَحْمَةً مِنَّا لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ
نَذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٧﴾

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيَهُمْ فَيَقْتُلُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا
رَسُولًا فَتَتَّبِعِ آيَاتِكَ وَتَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
لَوْلَا أَوْتَيْنِي مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ

1. हज़रत मूसा नै मद्यन पासै दूई बारीं जंदे बेलै हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे बारै भविष्यवाणी कीती ही। इस्सै करी दूई बारी फी मद्यन दा जिकर बी कीता गेआ ऐ।
2. हज़रत मूसा दी कताब च तेरे (हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे) बारै भविष्यवाणियां न। तेरे प्रादुर्भाव/प्रगत होने थमां मली पैहलें हज़रत मूसा होई चुके दे हे। इस लेई एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे ओह भविष्यवाणियां अल्लाह आहले पासेआ न, की जे तेरे आखने पर हज़रत मूसा नै तेरे बारै ऐसी भविष्यवाणियां नेई कीतियां, फी जिसलै मूसा मद्यन पासै गे हे तां तू उस बेलै बी उंदे कश नेई हा की जे उस बेलै ते तेरा प्रादुर्भाव बी नेई होए दा हा। इस लेई हून जेहकी तुगी नुबुक्वत मिली ऐ एह कुसै समझोते कारण नेई, बल्के एह अल्लाह आहले पासेआ मिली ऐ ते अल्लाह गै अपने रसूलें गी भेजदा ऐ।
3. जद के मक्का दे नवासी हज़रत इब्राहीम दे बंशज हे, पर हज़रत इब्राहीम उंदे थमां सदियां पैहलें होई चुके दे हे। इस लेई जरूरी हा जे कोई नमां नबी आइयै अल्लाह बक़्खी उंदा ध्यान दुआंदा।

क्या उन्हें इस थमां पैहलें मूसा दी शिक्षा दा इन्कार नेई कीता हा ? उंनं ते आखी दिता हा जे एह दो बड्डे जादूगर न, जेहके इक-दूए दी मदद करदे न ते आखी दिता हा जे अस इंदे बिच्चा हर-इक दे दा 'बे दा इन्कार करने आं ॥ 49 ॥

तूं आखी दे जे (जेकर मूसा, हारून ते मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व., सारें दियां गल्लां झूठियां न तां) जेकर तुस सच्चे ओ तां अल्लाह थमां इक इयै नेही कताब आहनो जेहकी इनें दौनीं कताबें थमां बधिया हदायत दिंदी होऐ तां जे अऊं उस दा अनुसरण करां ॥ 50 ॥

फ़ी जेकर ओह कोई जवाब नेई देन तां समझी लै जे ओह सिर्फ अपनी खुआहिशें दे पिच्छें चला करदे न ते उस शख्स थमां बद्ध होर कु'न गुमराह ऐ जेहका अल्लाह दी हदायत गी नजर अंदाज करियै अपनी खुआहिश दे पिच्छें चलदा ऐ अल्लाह यकीनन जालम कौम गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 51 ॥ (रुकू 5/8)

ते अस लगातार वह्यी उतारदे रेह तां जे ओह नसीहत हासल करन ॥ 52 ॥

ओह लोक जिनेंगी असें इस कुरआन थमां पैहलें कताब दिती ही ओह इस कुरआन पर (दिलै च) ईमान रखदे¹ न ॥ 53 ॥

ते जिसलै ओह (कुरआन) उंदे सामनै पढ़ेआ जंदा ऐ तां ओह आखदे न जे अस एहदे पर ईमान ल्यौने आं। एह साढ़े रब्ब पासेआ सच्चा कलाम ऐ। अस ते इस दिनै थमां पैहलें गै मुसलमान हे ॥ 54 ॥

يَكْفُرُوا بِمَا آوَتْهُمُوسَى مِنْ قَبْلُ قَالُوا
سِحْرٌ تَطَهَّرَ اللَّهُ وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ
كَافِرُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى
مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا
يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ
اتَّبَعَ هَوَاهُ بَعْدَ هُدًى مِنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

الَّذِينَ اتَّبَعَتْهُمْ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ
بِهِ يَوْمئِذٍ ﴿٥٤﴾

وَإِذْ يُتْلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٥﴾

1. अर्थात् ओह लोक जेहके अपनी कताब दी भविष्यवाणियें दा ज्ञान रखदे न ते उनेंगी सच्चा समझदे न।

इनों लोकें गी इंदे धीरज¹ कारण दो बार बदला² मिलग ते ओह नेकी राहें बुराई गी दूर करदे न ते जो कुछ असें उनेगी प्रदान कीते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 55 ॥

ते (यहूदियें बिच्चा मुसलमान होने आहले लोक जिसलै) कोई निरर्थक गल्ल सुनदे न तां उस थमां मूह फेरी लेंदे न ते आखदे न जे हे काफरो! साढ़े कर्म साढ़े आस्तै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े आस्तै न। थुआड़े पर सलामती होऐ (यानी अल्लाह तुसें गी ईमान प्रदान करै) अस मूरखें कनै सरबंध रक्खना पसंद नेई करदे ॥ 56 ॥

तू जिसगी पसंद करै हदायत³ नेई देई सकदा पर अल्लाह जिसी चाह हदायत दिंदा ऐ ते ओह हदायत पाने आहलें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 57 ॥

ते ओह आखदे न जे जेकर अस उस हदायत दा अनुसरण करचै जो तेरे पर उतरदी ऐ तां अपने देशे थमां उचकी⁴ (चुक्की) लैते जागे। (तू आखी दे) क्या असें उनेगी सुरक्षत ते अमन आहली ज'गा नेई रक्खेआ। जेहदे पासे हर चाल्ली दे फल आहने जंदे न? एह साढ़ी देन ऐ, पर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 58 ॥

ते मती-सारी बस्तियां नेहियां न जिनेगी असें तबाह करी दिता, जेहकियें अपनी चीजें-बस्तें

أُولَٰئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَكْدُرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٥﴾

وَإِذْ أَسْمِعُوا لِلنَّوَارِضِ مَا وَعَدْنَاهُمْ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَانَا وَلَكُمْ أَعْمَانُ سَلَّمَ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا إِنَّا تَبِعْنَا هُدًى مَعَكَ فَتَخَفْنَا مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ نُمْكِن لَهُمْ حَرَمًا أَمَّا يُجِبِي إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيْبَةٍ بَطَرَتْ

1. अर्थात् ओह पैहली धार्मिक-शिक्षा (तौरात) पर बी कायम रेह ते पवित्र कुरआन पर बी ईमान लेई आए।
2. अर्थात् इस लोक च बी ते परलोक च बी।
3. हदायत कुसें पर जबरदस्ती थोपी नेई जाई सकदी। जेहका आदमी उसी पाने दी चाह रखदा होऐ, उसी गै हदायत मिलदी ऐ। इस आस्तै अल्लाह जो दिलें दियें गल्लें गी जानदा ऐ, हदायत देना अपनै हत्थ रखदा ऐ।
4. अर्थात् लोक साढ़ा नाश करी देहन।

दी भरमाली कारण घमंडी होई गेदियां हियां।
इस लेई (दिक्ख) एह उंदियां बस्तियां न,
जिंदे च उंदे बा'द कोई बी नेई बस्सेआ ते
अस गै उंदे बारस बने ॥ 59 ॥

ते तेरा रब्ब जिच्चर कुसे केंदरी बस्ती च ऐसा
रसूल नेई भेजी लै, जेहका उंदे सामने साढ़ी
आयतां पढ़ियै सुनाऽ उच्चर उनें बस्तियें दे
समूह¹ (देश) दा नाश नेई करी सकदा, (की
जे एह न्यांऽ दे खलाफ ऐ) ते अस बस्तियें
दा कर्दे नाश नेई करदे सिवाए इसदे जे उंदे
च बास करने आहले जालम होई जान ॥ 60 ॥

ते जे किश तुसें गी दित्ता जंदा ऐ ओह ते सिर्फ
संसारक जीवन (दे सुखै) दा समान ऐ ते इस
दी शोभा ऐ ते जे किश अल्लाह दे कश ऐ
ओह सर्वोत्तम ते बाकी रौहने आहला ऐ। क्या
तुस सूझ-बूझ थमां कम्म नेई लैंदे? ॥ 61 ॥
(रुकू 6/9)

क्या ओह आदमी जेहदे कनै असें अच्छा
(यानी आखरत दे जीवन दी सफलता दा)
बा'यदा कीते दा होऐ ते ओह (यकीनन)
उसी हासल करी लैने आहला होऐ उस शख्स
आंगर होई सकदा ऐ जिसी असें सिर्फ संसारक
जीवन दा किश समान दित्ते दा होऐ ते फी
ओह क्यामत आहलै ध्याड़ै अल्लाह दे सामने
(जवाब देने आस्तै) पेश कीता जाने आहला
होऐ? ॥ 62 ॥

ते (याद करो) जिस दिन ओह (अल्लाह)
उनेंगी बुलाग ते पुच्छग जे मेरे ओह झूठे
शरीक कुत्थें न जिनेंगी तुस मेरे मकाबले च
उपास्य मनदे होंदे हे ॥ 63 ॥

مَعِيَشَتَهَا قَتَلَتْ مَسِيكُهُمْ لَمْ تَسْكُنْ
مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ
الْوَارِثِينَ ﴿٥٩﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى
يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
الْبَيِّنَاتِ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا
وَأَهْلَهَا ظَالِمُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا أَوْفَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَى أَفْلا تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ
كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ مَوْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦٢﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيُّكُمْ شُرَكَاءِي
الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٣﴾

1. अरबी भाषा च प्राएं दे समूह दा मतलब देश होंदा ऐ।

उसलै ओह लोक जिंदे आसतै साढ़े अजाब दी गल्ल पुरी होई चुकी दी होग। आख़डन जे हे साढ़े रब्ब! एह ओह लोक न जिनैगी असें भटकाया हा। असें इनेंगी उसै चाल्ली भटकाया हा जिस चाल्ली अस आपूं भटकी गेदे हे। अज्ज अस तेरे सामनै अपनी गुमराही थमां बरी होने दी घोशना करने आं। ओह लोक साढ़ी उपासना नथे करदे होंदे (बल्के अपनी इच्छाएं दा अनुसरण करदे होंदे हे) ॥ 64 ॥

ते आखेआ जाग जे तुस अपने शरीकें गी बुलाओ। ते ओह उनेंगी बुलाडन, पर ओह उनेंगी कोई जवाब नेई देडन ते (अनेकेश्वरवादी) निश्चत अजाब दिक्खी लैडन। काश! ओह हदायत पाई जंदे ॥ 65 ॥

ते उस ध्याड़े गी बी याद करो। जिसलै अल्लाह उनेंगी सदद्ग ते आखग जे तुसें रसूलें दी गल्लें दा केह जवाब दिता हा? ॥ 66 ॥

इस आसतै उस रोज उनेंगी सारियां दलीलां भुल्ली जाडन ते ओह इक-दूए थमां किश बी पुच्छी नेई सकडन ॥ 67 ॥

इस आसतै जो कोई तोबा करग ते ईमान ल्यौग ते परिस्थिति दे मताबक कर्म करग, ममकन ऐ जे ओह कामयाबी पाने आहले लोकें च शामिल होई जा ॥ 68 ॥

ते तेरा रब्ब जो चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते जिसी चांहदा ऐ चुनी लैदा ऐ। उनेंगी इस बारे कोई हक्क हासल नेई। अल्लाह पवित्रर ऐ ते उंदी शिर्क आहली गल्लें थमां बौहत् उप्पर ऐ ॥ 69 ॥

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ
الَّذِينَ آغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا
تَبَّرْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِلَّا نَانِيَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمُ فَلَمْ
يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ
كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ
لَا يَنْسَأُونَ ﴿٦٧﴾

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَى
أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

وَرَبِّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ
لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۗ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

1. अर्थात् ओह जां ते मरने परेंत नरकें च जाई चुके दे होडन जां इसै संसार दे जीवन च उनेंगी अजाब मिली चुके दा होग।

ते तेरे रब्ब गी इसदा बी इलम ऐ जिसी ओह अपने सीनें च छपालदे न ते उसदा बी जिसी ओह जाहर करदे न ॥ 70 ॥

ते असल च अल्लाह गै ऐसी सत्ता ऐ जे उसदे सिवा होर कोई उपास्य नेई ख़िस्टी दे शुरू च बी ऊऐ स्तुति दे काबल हा ते अंत च बी ऊऐ स्तुति दा हक्कदार होग। सारी बादशाहत उसै दे अधिकार च ऐ, ते तुसें सारें गै उसै पासै परतोड़यै जाना होग ॥ 71 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही, जेकर अल्लाह थुआड़े आस्तै रातीं गी क्यामत दे दिनें तगर लम्मा करी देऐ तां अल्लाह दे सिवा होर केहड़ा उपास्य ऐ, जेहका थुआड़े कश रोशनी आहनग? क्या तुस सुनदे नेई? ॥ 72 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर अल्लाह दिनें गी क्यामत दे दिनें तगर थुआड़े आस्तै लम्मा करी देऐ तां अल्लाह दे सिवा केहड़ा उपास्य ऐ जेहका थुआड़े कश रातीं गी लेई आवै जेहदे च तुस सुख-चैन पाई सको? क्या तुस दिखदे नेई? ॥ 73 ॥

ते एह उसदी रैहमत ऐ जे उसनै थुआड़े आस्तै रात ते दिन बनाए दे न जे उस (रातीं) च तुस सुख-चैन पाओ ते उस (दिनें) च तुस उसदी किरपा गी हूंडो तां जे तुस शुकरगज़ार बनो ॥ 74 ॥

ते जिस दिन ओह उनेंगी बुलाग ते आखग जे कुत्थें न थुआड़े ओह शरीक जिनेंगी तुस उपास्य समझदे होंदे हे? ॥ 75 ॥

ते अस हर इक वर्ग (सम्प्रदाय) बिच्चा इक-इक गुआह कइडयै खडेरी देगे, फी आखगे

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ ۗ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ ۗ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِاللَّيْلِ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۗ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآئِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرْعَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ۖ فَقُلْنَا هَاتُوا

जे अपने-अपने सबूत पेश करो। उसलै ओह समझी जाडन जे पूरा हक्क अल्लाह कश गै ऐ ते उंदा घड़े दा सारा झूठ उंदे थमां खूसी लैता जाग ॥ 76 ॥ (रुकू 7/10)

بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ
عَمَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

क्रारून (असल च) मूसा दी कौम बिच्चा हा, पर ओह उंदे खलाफ गै जुलम¹ करन लागी पेआ ते असें उसी इन्ने खजाने² दित्ते दे हे जे उस दियां चाबियां³ इक शक्तिशाली समूह आसतै चुक्कना बी कठन हा। (याद कर) जिसलै उसदी कौम नै आखेआ जे इन्ना घमंड नैई कर, यकीनन अल्लाह घमंड करने आहल्लें गी पसंद नैई करदा ॥ 77 ॥

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى
عَلَيْهِمْ وَاتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ
مَفَاتِحَهُ لَتَنُوتُوا بِاللُّغْصَةِ أُولَى الْقُوَّةِ
إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٧﴾

1. जालम राजें दा एह निजम होंदा ऐ जे ओह निक्के औहदें पर अपनी प्रजा बिच्चा किश लोकेँ गी तैनात करी दिंदे न ते एह लोक अपनी कौम दे लोकेँ पर जुलम करने च उनें राजें थमां बी अगमें बधे दे होंदे न। फिरऔन नै बी इस सिद्धांत गी अपनाई रखे दा हा। इस नै मैहकमा माल च किश कर्मचारी बनी-इसाइलियें बिच्चा नयुक्त कीते दे हे। एह लोक अपनी कौम पर किबियें थमां बी बद्ध जुलम करदे होंदे हे, की जे उंदा बिचार हा जे राजा दूई जाति दा ऐ। साढ़े नेह कम्मं पर खुश होइयै उच्चे औहदे प्रदान करग।
2. ओह खजाने उसदे निजी नैई हे, पर ओह फिरऔन दे मैहकमा माल जां राज कोश दा खजाना मैतरी हा। मैहकमा माल च बनी-इसाइल बड़े नियुन सिद्ध होई चुके दे हे। हजरत यूसुफ दे बेलै बी इसाइलियें गी आर्थक समस्यां सुलझाने दा बड़ा अनुभव हा ते ओह दूई जातियें थमां अपने आप गी ज्यादा कुशल समझदे हे ते राज-कोश ते मैहकमा माल दे नगरान इंदे बिच्चा नयुक्त कीते जंदे हे।
3. एह राज-कोश हा जिस दा प्रधान क्रारून हा। उस बेलै जदू राजा देशे दा दौरा करदे हे तां सैकड़े-ज्हारें ऊटें पर खजाने दे दोहरे संदूख रक्खियै अपने कनै लेई जंदे हे, की जे उस बेलै मोटरां-गड्डियां बगैरा नथियां होंदियां ते नां गै थां-थां पर राज-कोश बने दे होंदे हे। राजा दे कनो-कनो सरकारी खजाना बी जंदा हा। सफर च गै मलाजमें गी तनखाह दिती जंदी ही ते उंदे खाने-पीने दा समान बी खरीदेआ जंदा हा, मनी लैओ जे राजा दे कर्मचारियें च दस-ज्हार आदमी हौन ते राजा छे-म्हीनें दे दौरे पर जा करदा होऐ तां त्रै-चार ज्हार ऊंट उंदे कनै जरूर होंदे होडन। जेकर इक ऊंट पर दो-दो संदूख हौन तां अट्ट ज्हार संदूख होग। उस बेलै लक्कड़ी दियां चाबियां होंदियां हियां। जेकर सुरक्षा दी ट्रिस्टी कनै हर संदूखे गी दो-दो जंदरे समझे जान तां सोलां ज्हार कुंजियां बनदियां न। जेकर इक कुंजी अद्धा किल्लो समझी जा तां अट्ट ज्हार किल्लो जां दो सौ मन जां अस्सी कविटल बनदे न ते इन्ना भार बोह-पं'जी मनुक्ख बी बड़ी मुश्कलें बी नैई चुक्की सकदे न ते जिसलै ओह लगातर जातरा च गै रौहदे हौन। इत्थें सिर्फ एह दस्सेआ गेदा ऐ जे कुंजियां जेकर मनुक्ख चुकदे तां ओह इक समूह आसतै बी भारियां होंदियां यानी दस-बारां मनुक्ख बी उनेंगी बड़ी मुश्कलें चुक्की सकदे। जेकर उंदे च लोहे दे जंदरें दी रीत प्रचलत ही तां बी उस बेलै लोहे दे जंदरे बी बड़े बड़डे वजनी बनाए जंदे हे। सोलां ज्हार लोहे दियें कुंजियें दा भार बी इन्ना मता होंदा जे दस-बारां आदमियें आसतै उसी चुक्की सकना मुश्कल होंदा हा।
एह जो लिखेआ गेदा ऐ जे क्रारून फिरऔन दे राज-कोश दा प्रधान हा तां इसदा प्रमाण एह ऐ जे आयत च लिखे दा ऐ जे ओह अपनी गै कौम पर जुलम करन लागी पेदा हा। धनवान होने दे नातै कोई आदमी कुसै पर जुलम नैई करदा, बल्के औहदेदार होने दे नातै गै जुलम करी सकदा ऐ। इस आसतै इत्थें औहदेदार क्रारून दा जिकर ऐ नां के सिर्फ धनवान क्रारून दा, जेहका औहदेदार होने दी ब'जा करी अपनी गै कौम पर अत्याचार करदा होंदा हा।

ते जो कुछ तुगी अल्लाह नै प्रदान कीते दा ऐ उससै कनै आखरत दे जीवन दे घरे दी तलाश कर ते जेहका हिस्सा तुगी संसारक जीवन थमां मिले दा ऐ उससी बी नेई भुल्ल। (अस तुगी इक हद्द तगर संसारक सुबधें दे प्रयोग थमां नेई रोकदे) ते जिस चाल्ली अल्लाह नै तेरे पर उपकार कीता ऐ तू बी लोकें पर उपकार कर ते देश च उपद्रव फलाने दी कोशश नेई कर। अल्लाह यकीनन उपद्रव फलाने आहलें गी पसंद नेई करदा ॥ 78 ॥

(क्रारून नै) आखेआ जे एह सारा सम्मान मिगी इक ऐसी विद्या कारण मिले दा ऐ जेहका सिर्फ मिगी गै हासल ऐ। केह उसी पता नेई हा जे उस थमां पैहलें अल्लाह नै नेकां नस्लें गी हलाक करी दिता हा जो ओहदे थमां ज्यादा ताकतवर ते ओहदे थमां ज्यादा धनवान हियां ते मुलजमैं थमां (जिसलै अजाब दिता जंदा ऐ) उंदे गुनाहें¹ बारे कोई पुच्छ-गिच्छ नेई कीती जंदी ॥ 79 ॥

(इक दिन ऐसा होआ जे) ओह अपनी कौम दे सामनै ठाठ-बाठ कनै निकलेआ, इस पर ओह लोक बोल्ली पे, जेहके संसारक जीवन दे साधन चांहदे हे, काश! असंगी बी ऊरे मिलदा जो क्रारून गी दिता गेदा ऐ। उसी ते (संसारक धन दा इक) बड्डा हिस्सा थोए दा ऐ ॥ 80 ॥

ते जिनें लोकें गी ज्ञान दिता गेदा हा ओह बोल्ले जे तेरा सत्यानास होऐ! अल्लाह पासेआ मिलने आह्ला सिला मोमिनैं ते ईमान दे

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۗ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ جَمْعًا ۗ وَلَا يُسْئَلُ عَنْ دُئُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَمَلَأْنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٨٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

1. अल्लाह द्वारा जेहकी स 'जा' दिती जंदी ऐ ओह कुदरती होंदी ऐ। ओह स 'जा' आपूं दस्सी दिंदी ऐ जे मुलजम इससै दे काबल हा।

मताबक कर्म करने आहलें आस्तै अति उत्तम होंदा ऐ ते एह फल सिर्फ धीरजवानें गी गै हासल होंदा ऐ ॥ 81 ॥

फ़ी असें उसी ते ओहदे बंश गी बुरी गल्लें च फसाईं दिता ते कोई गरोह बी नेहा नेई निकलेआ जेहका अल्लाह दे सिवा उसदी मदद करदा ते कुसै उपाऽ कनै बी ओह (अपने बैरी थमां) बची नेई सकेआ ॥ 82 ॥

ते ओह लोक जेहके कल्ला तगर उससै नेहा थाहर हासल करने दी कामना करदे हे आखन लगी पे जे तेरा सर्वनाश होऐ! यकीनन अल्लाह गै अपने प्यारे भगतें बिच्चा जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च बाधा करदा ऐ ते जेहदे आस्तै चांहदा ऐ तंगी पैदा करी दिंदा ऐ। जेकर अल्लाह नै साढ़े पर उपकार नेई कीते दा होंदा तां असेंगी बी मसीबतें दा शकार बनाई दिंदा। तेरा सर्वनाश होऐ! (सच्च ते इय्ये ऐ जे) काफ़र लोक कदें बी कामयाब नेई होंदे ॥ 83 ॥ (रुकू 8/11)

एह जेहका आखरत दा जीवन ऐ अस इसी उनें लोकेँ आस्तै गै मखसूस करी दिन्ने आं जेहके देश च नजायज़ प्रभुत्व हासल करने जां उपद्रव फलाने दे चाहवान नेई होंदे ते नतीजा ते मुतक्कियें (संयमियें) दा गै चंगा होंदा ऐ ॥ 84 ॥

जेहका आदमी नेक कर्म करै उसी ओहदे थमां चंगा सिला मिलग ते जेहका आदमी बुरे कर्म करग जां बुरे कर्म करने आहलें गी उंदे अपने कर्म बराबर सिला दिता जाग ॥ 85 ॥

ओह अल्लाह जिसनै तेरे पर एह क़ुरआन फ़र्ज़ कीते दा ऐ (यानी तुगी इसदा जवाबदेह

وَلَا يَأْتِيهَا إِلَّا الصِّرْوَنُ ﴿٨١﴾

فَحَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ ۗ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨٢﴾

وَأَصْحَابَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَسْأَلُ اللَّهُ رَبَّ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۗ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۗ وَيَسْأَلُ أَنْ لَا يُفْلِحَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْأَخْرَجُوهَ جَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٤﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۗ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾
إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ

बनाए दा ऐ) अपनी सत्ता दी सघंद खाइयै आखदा ऐ जे ओह तुगी उस थाह्रै¹ पासै परताइयै आहनग² जेहदे पासै लोक बार-बार परतोई औंदे न। तूं आखी दे जे मेरे रब्ब गी उसदा बी पूरा ज्ञान ऐ जेहका हदायत पर कायम होंदा ऐ ते उसदा बी जेहका खुल्लम-खुल्ली गुमराही च पेदा ऐ ॥ 86 ॥

ते तुगी कोई मेद नेई ही जे तेरे पर एह कामिल कताब उतारी जाग, पर तेरे रब्ब पासेआ रैहमत दे तौर पर ऐसा होआ। ते तूं काफरें दा मदादी कदें बी नेई बनेआं ॥ 87 ॥

ते तुगी कोई आदमी, इस दे बा'द जे अल्लाह दियां आयतां तेरे पर उतारियां गोइयां, उंदे थमां रोकने आहला नेई बनै ते तूं अपने रब्ब पासै लोकें गी बुलाऽ ते मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) बिच्च शामिल नेई हो ॥ 88 ॥

ते (हे श्रोता!) अल्लाह दे सिवा होर कुसै उपास्य गी नेई पुकार। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई ऐ। हर चीज नश्ट³ होने आहली ऐ सिवाए उसदे जेहदे पासै उस (अल्लाह) दा ध्यान होऐ। हुकम उससै दे अधिकार च ऐ ते तुस सारे उससै दी बक्खी परताइयै लेते जागे ओ ॥ 89 ॥ (रुकू 9/12)

إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّيَ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ
بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا
لِّلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ
إِلَيْكَ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ كَلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

०००

1. मूल शब्द 'अल-मआद' दा अर्थ ऐ ओह थाह्र जिस पासै लोक बार-बार परतोइयै औंदे न। इत्थें एहदा सरबंघ मक्का शहर कनै ऐ, जित्थें लोक हज्ज ते उमरा बगैरा आस्तै बार-बार औंदे न।
2. एहदे च मक्का दी बिजे पासै संकेत ऐ जेहदे पासै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी बापस आहनने दी भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ ते कुर'आन दे फ़र्ज करने कनै एह दस्सेआ गेदा ऐ जे जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का पासै परतोइयै नेई आए तां एह पवित्र कुर'आन दी सचाई पर इक कलैक होग, की जे अल्लाह नै एह बा'यदा कुर'आनी शरीअत दी सघंद खाइयै कीते दा ऐ जेहका ओहदी अपार किरपा कनै पूरा होइयै रौहग।
3. इस दा मतलब सारे भौतिक पदार्थ न, सुगं दे पदार्थ जां आध्यात्मिक ज्ञान अभीष्ट नेई, की जे ओह नश्ट होने आहले नेई न।

सूर: अल्-अन्कबूत

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां स्हत्तर आयतां ते सत्त रुकू न।

में अल्लाह दा नांS लेइये (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं (अल्लाह) सारें थमां बद्ध जानने
आह्ला आं ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ ①

क्या (इस जमाने दे) लोकें एह् समझी
लेदा ऐ जे उंदा एह् आखी देना जे अस
ईमान लेई आए आं (काफी होग) ते उनेंगी
छोड़ी दित्ता जाग ते उंदी अजमायश नेई
कीती जाग? ॥ 3 ॥

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ①

हालांके जेहके लोक इंदे थमां पैहलें होई चुके
दे न असें उनेंगी अजमाया हा (ते हून बी
ओह् इयां गै करग) ते अल्लाह उनेंगी बी
जाह्र करी देग जिनें सच्च गलाया ते उनेंगी
बी जिनें झूठ गलाया ॥ 4 ॥

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ
اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ①

क्या जेहके लोक बुराइयां करदे न ओह् समझदे
न जे ओह् सादी स'जा थमां बची जाडन ?
उंदा फैसला बौहत बुरा ऐ ॥ 5 ॥

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يُسْبِقُونَا ۗ أَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ①

जेहका कोई अल्लाह कनै मिलने दी मेद
रखदा ऐ (उसी याद रखना लोड़चदा ऐ जे)

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ

अल्लाह दा निश्चत कीते दा वक्त जरूर औने आह्ला ऐ ते ओह् बौह्त सुनने आह्ला (ते) बौह्त जानने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

ते जेहका शख्स खुदा आस्तै कोशश करदा ऐ असल च ओह् अपनी गै जान आस्तै करदा ऐ। अल्लाह सारे लोकें (जहानें) थमां बे-न्याज़ ऐ (ते उंदी अबादत दा मुत्हाज नेई) ॥ 7 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए ते उमें ईमान दे मताबक कर्म बी कीते, अस उंदे थमां उंदी बुराइयै गी दूर करी देगे ते जेहके कम्म ओह् करदे हे ते उंदे मताबक उनेंगी जेहका उत्तम सिला थ्दोई सकदा होग, ओह् उनेंगी प्रदान करगे ॥ 8 ॥

ते असें इन्सान गी अपने मापें कनै अच्छा सलूक करने दा हुकम दिते दा ऐ ते (आखे दा ऐ जे) जेकर ओह् दमें तेरे कनै इस गल्ला बेहस करन जे तूं कुसे गी मेरा शरीक बनाऽ हालांके तुगी इस दा कोई इलम नेई, तूं उंदी दौनीं दी फरमांबरदारी¹ नेई कर की जे तुसें सारें मेरे कश गै परतोइयै औना ऐ ते अ'ऊं शुआड़े कर्मे (दी नेकी-बदी) थमां तुसेंगी वाकफ करांग (सोहगा करऽ) ॥ 9 ॥

ते जेहके लोक ईमान ल्याए दे न ते उ'दे मताबक उनें कर्म बी कीते दे न, अस उनेंगी नेक लोकें च शामिल करी देगे ॥ 10 ॥

ते लोकें बिच्चा (किश ऐसे बी होंदे न) जेहके आखदे न जे अल्लाह पर ईमान लेई आए आं फी जिसलै अल्लाह दी ब'जा कनै

لَاتٍ ۙ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِن جَاهَدَكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ

1. माता-पिता दी आज्ञा दा पालन करना जरूरी ऐ, पर इत्थें दस्से दा ऐ जे इस बिशेश आदेश यानी शिकं अपनाणे च उंदा आखा नेई मनो।

उनेंगी तकलीफ दिति जंदी ऐ ओह लोके दे अजाब गी अल्लाह दे अजाब आंगर समझी लेंदे न ते जेकर तेरे रब्ब पासेआ मदद मिलदी ऐ तां ओह आखदे न (असल च) अस बी थुआड़े कनै हे क्या दुनियां ज्हाँ दे लोके दे दिलें च जो कुछ है उसगी अल्लाह चंगी-चाल्ली नेई जानदा? ॥ 11 ॥

ते अल्लाह जरूर जाहूर करी देग उनेंगी बी जेहके ईमान ल्याए ते उनेंगी बी जेहके मुनाफ़िक़ (दोगले लोक) न ॥ 12 ॥

ते काफ़र मोमिनं गी आखदे न, तुस साढ़े पिच्छें चलो! अस थुआड़े गुनाह चुक्की लेंगे। हालांके ओह उंदे गुनाह (बिल्कुल) नेई चुक्की सकदे। ओह यकीनन झूठे न ॥ 13 ॥

सचाई एह ऐ जे ओह अपने पापें दे बोझ बी चुकडन ते अपने पापें दे बोझें दे अलावा दूए लोके दे बोझ बी चुकडन (जिनेंगी ओह धोखा दिंदे न) ते क्यामत आहलै रोज उंदे जानी-बुझी झूठ घड़ने बारै उंदे थमां पुच्छेआ जाग ॥ 14 ॥ (रुकू 1/13)

ते असें नूह गी उसदी कौम पासै भेजेआ हा ते ओह उंदे च नौ सौ पंजाह साल्लें तक रेहा, ते उसदी कौम गी तूफ़ान ने आई दबाया ते ओह जालम हे ॥ 15 ॥

ते असें उस गी ते उसदी किरती च बौहने आहले साथियें गी बचाई लैता ते असें उस घटना गी तमाम दुनियां दे लोके आस्तै इक नशान बनाई दित्ता ॥ 16 ॥

اللَّهُ وَلِيْنٌ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لِيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝

وَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلْيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا السَّعَوُا سُبُلَنَا وَنَحْمِلْ حَطِيئَتَهُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ حَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

وَلْيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ ۖ وَلْيَسْئَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَبَ السَّفِينَةَ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۝

1. इस कनै हजरत नूह दी अपनी आयु अभीष्ट नेई, बल्के उंदी नबुव्वत दा जमाना अभीष्ट ऐ जां उंदी जाति दा ओह समां अभीष्ट ऐ जेहदे च ओह सदाचारी रेही। हजरत इब्राहीम बी हजरत नूह दे अनुयायियें बिच्चा हे। (सूर: साफ़ात रुकू 3) इस लेई हजरत नूह दी आयु पैहलें हजरत इब्राहीम तक बधी, फी हजरत यूसुफ तक बल्के हजरत मूसा तक लम्मी होई।

ते (असें) इब्राहीम गी (बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा) जिसलै उसनै अपनी कौम गी आखेआ हा जे अल्लाह दी अबादत करो ते उसदा संयम धारन करो। जेकर तुस जानदे ओ तां एह थुआड़े आस्तै बड़ा बेहतर ऐ ॥ 17 ॥

तुस अल्लाह दे सिवा दूई हस्तियें दी अबादत करदे ओ ते (मजब दे बारे) झूठियां गल्लां बनांदे ओ। ओह (हस्तियां) जिंदी तुस अल्लाह दे सिवा उपासना करदे ओ तुसेंगी रिशक नेई देई सकदियां। ते अल्लाह थमां अपना रिशक मंगो ते उसदी अबादत करो ते उसदा शुकर अदा करो। तुसें गी उससै कश परताइयै लेता जाग ॥ 18 ॥

ते जेकर तुस मेरी गल्ला दा झूठ मनो तां (एह कोई नर्मी गल्ल नेई) तुंदे थमां पैहली कौमें बी (अपने रसूलें गी) झुठेरेआ हा ते रसूल दा कम्म ते सिर्फ खोहली-खोहिलयै पुजाई देना होंदा ऐ (जबरदस्ती मनोआना नेई होंदा) ॥ 19 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह खिश्टी गी किस चाल्ली पैहली बार पैदा करदा ऐ, फी उसी बार-बार परताया जंदा ऐ। एह कम्म अल्लाह आस्तै बौहत असान ऐ ॥ 20 ॥

तूं आख जे देश च चपासै घूमि-फिरी दिक्खो जे अल्लाह नै मख्लूक गी किस चाल्ली पैदा करना शुरू कीता हा, फी मरने दे बा'द' उनेंगी दबारा जींदा करदा गोआ। अल्लाह हर गल्ल करने दी समर्थ रखदा ऐ ॥ 21 ॥

وَابْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۲۰﴾

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۱۸﴾

وَأَنْ تَكْفُرُوا فَقَدْ كَذَّبْتُمْ مَنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿۱۹﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿۲۰﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲۱﴾

1. इस आयत च पारलौकिक जीवन दा बर्णन नेई, बल्के इससै संसार दी जातियें दी तरक्की ते त्रट्टी दा बर्णन ऐ।

ओह जिसी चांहदा¹ ऐ अजाब दिंदा ऐ ते जेहदे पर चांहदा ऐ रैहम करदा ऐ ते तुसें सारें गी परताइयै उसै कश लेता जाग ॥ 22 ॥

يَعْدَبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ تَقْلُبُونَ ﴿٢٢﴾

ते तुस अल्लाह गी उसदी मरजी दे खलाफ धरती च जां गासै च मजबूर नेई करी सकगे ओ ते खुदा दे अलावा नां ते थुआड़ा कोई दोस्त ऐ ते नां गै मददगार ॥ 23 ॥ (रुकू 2/ 14)

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نِصِيرٍ ﴿٢٣﴾

ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे नशानें दा ते उस कनै मलाटी² होने दा इन्कार करदे न, ओह लोक नेह न जेहके मेरी रैहमत थमां नराश होई गेदे न ते ऊऐ लोक न जिनेंगी दर्दनाक अजाब मिलग ॥ 24 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ
أُولَئِكَ يَكْفُرُونَ مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

इस आस्तै उसदी (यानी इब्राहीम दी) कौम दा जवाब इसदे सिवा कोई नेई हा जे इसदा खून करी देओ जां इसी जाली देओ। (इस आस्तै उनें उसी अग्गी च सुट्टी दित्ता) पर अल्लाह ने उसी अग्गी बिच्चा बचाई लैता। यकीनन एहदे च मोमिनें आस्तै बड़े नशान न ॥ 25 ॥

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ
قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ
مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

(इब्राहीम नै) गलाया जे तुसें अल्लाह गी छोड़ियै मूरतियें कनै सरबंध जोड़ी रक्खे दा ऐ (ते थुआड़ा एह कर्म) सिर्फ संसारक

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ

1. पवित्र कुरआन दी आयतें दे अधार पर पैहलें आखेआ जाई चुके दा ऐ जे अल्लाह उससै शख्स गी अजाब दिंदा ऐ जेहका उस अजाब दा हक्कदार ऐ।
2. असल च अल्लाह दी मलाटी मोमिनें कनै होंदी ऐ, पर काफरें आस्तै ओह अजाब दे रूपे च प्रकट होंदा ऐ ते जिसलें कदें उंदे दिलें च नदामत (लज्जा) पैदा होंदी ऐ तां फी रैहम ते माफी दे रूपे च जाहर होंदा ऐ। इस आस्तै इस आयत दा एह अर्थ ऐ जे जेहके लोक अल्लाह दी मुलाकात थमां इन्कारी होंदे न, असल च ओह नराशावश एह समझदे न जे अल्लाह उनेंगी कदें बी माफ नेई करग ते अपनी रैहमत राहें अपना कोई चमत्कार नेई दरसग। इस आस्तै अल्लाह बी उंदे विश्वास दे मताबक सलूक करदा ऐ ते दर्दनाक अजाब दिंदा ऐ।

जीवन च दूए मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादियें) कन्नै प्रेम भाव¹ बधाने आस्तै ऐ। फी क्यामत आहलै रोज तुंदे बिच्चा किश लोक दूए किश लोकें दा इन्कार करडन ते तुंदे चा किश लोक दूए किश लोकें पर लानतां बर्हाडन ते थुआड़ा ठकाना नरक होग ते जिनेंगी तुस मदादी समझदे ओ उंदे बिच्चा कोई बी थुआड़ी मदद आस्तै नेई औग ॥ 26 ॥

इस उपदेश दे बा'द लूत ओहदे पर ईमान लेई आया ते (इब्राहीम नै) गलाया जे अ'ऊं ते अपने रब्ब पासै हिजरत करियै जाने आह्ला आं। यकीनन ओह गालिब ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 27 ॥

ते असें उसी इस्हाक ते याकूब प्रदान कीते ते उसदी संतान दे कन्नै नबुव्वत ते किताब दा बशेश सरबंध जोड़ी दिता ते असें उसी इस लोक च बी ओहदा सिला प्रदान कीता ते ओह परलोक² च बी सदाचारी लोकें च शामिल कीता जाग ॥ 28 ॥

ते लूत गी बी (असें रसूल बनाइयै भेजेआ) जिसलै जे उसनै अपनी कौम दे लोकें गी

الْقِيَمَةَ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمْ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴿٢٦﴾

قَامَنَّ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ
إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِ الشُّبُهَةَ وَالْكِتَابَ وَأَتَيْنَاهُ آجْرَهُ فِي
الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأْتُونَ

1. अर्थात् तुंदे धर्म दा आधार युक्ति पर नेई ऐ, बल्के उसदा मकसद लोकें गी खुश करियै अपने पासै प्रवृत्त करना ऐ, चाहै अल्लाह नराज गै कीं नेई होई जा, पर इस संसार च इक समां ऐसा बी औंदा ऐ जे लोकें गी खुश करने आस्तै काफर लोक सचाई गी नकारी दिंदे न ते ऊऐ लोक उंदे बरोधी बनी जंदे न। परलोक च बी ऐसा गै समां औंग ते एह संसारक दोस्त उस बेलै किश कम्म नेई देडन।
2. इस आयत दा एह अर्थ ऐ जे आखरी बेलै बी लोक हजरत इब्राहीम गी सदाचारी ते नेक शख्स समझडन। इस आस्तै अज्जै दे दौर च जेहके-जेहके संप्रदाय न ओह हजरत इब्राहीम दा सत्कार ते आदर करदे न जियां मुसलमान, यहूदी ते ईसाई बगैरा।

इस दा इक अर्थ एह बी होई सकदा ऐ जे आखरी बेलै (कलयुग च) जिसलै इब्राहीम दा सरूप प्रकट होग, ओह बी अपने कम्म च अल्लाह दी नजरी च सुयोग्य होग ते ओहदे पर इतराज करने आहलै गलती करडन।

गलाया जे तुस इक ऐसा बुरा कम्म करदे ओ जे संसार च थुआड़े थमां पुज्ज कुसै बी ऐसा बुरा कम्म नेई कीता ॥ 29 ॥

क्या तुस (जनानियें गी छोड़ियै) मड़दें कश आँदे ओ ते डाके मारदे ओ। ते अपनी सभा च ना-पसंदीदा¹ (घनौनियां) हरकतां करदे ओ एहदे पर उस दी कौम दे लोकें दा जवाब एहदे सिवा किश नेई हा जे उनें आखी दित्ता जे जेकर तू सच्चे लोकें बिच्चा ऐं तां अल्लाह दा अजाब सारें पर उतारी दे ॥ 30 ॥

इस पर लूत नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! उपद्रव फलाने आहली कौम दे मकाबले च मेरी मदाद कर ॥ 31 ॥ (रुकू 3/15)

ते जिसलै साढ़े रसूल इब्राहीम कश समाचार² लेइयै आए तां उनें गलाया जे अस इस बस्ती दा सर्वनाश करने आहले आं, की जे इसदे बसनीक अत्याचारी न ॥ 32 ॥

(इब्राहीम नै परते च) गलाया जे इस च ते लूत बी रौहदा ऐ उनें गलाया अस उस (बस्ती) दे बासियें गी खूब जानने आं अस उस (लूत) गी ते उस दे परिवार गी सिवाए उसदी घरै-आहली दे जेहकी पिच्छें रौहने आहलें च शामिल होई जाग, बचाई लैगे ॥ 33 ॥

فَأَجِشْهُ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۗ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ ۗ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٢﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى ۖ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۗ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۗ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٤﴾

1. अर्थात् यात्रियें कनै हासा-मखौल करदे ओ ते उंदे पर अत्याचार करदे ओ।

2. मूल शब्द 'बुशरा' दा अर्थ गंभीर ते महत्त्वपूर्ण समाचार होंदा ऐ चाहे ओह समाचार दुखदाई ऐ जां सुखदाई जिसदा प्रभाव चेहरे पर जाहर होई जा।

रसूल ते बड़ा नर्म दिल होंदा ऐ। हजरत इब्राहीम ते कुरआन दे मताबक बे-हद नर्म दिल हे। जिसलै उनें एह सुनेआ जे लूत दी बस्ती दे बसनीकें दा सर्वनाश होई जाग तां चिंता कनै उंदे चेहरे दा रंग उड्डी गेआ। इस आयत च रसूलें दा सरबंध उनें सदाचारी लोकें कनै ऐ जेहके ईशवाणी दे मताबक पैहलें हजरत इब्राहीम कश आए फी हजरत लूत कश गे। ओह फरिस्ते नेई हे। हजरत लूत दे अपना देश त्यागनै बैलें उंदे मददगार ते संरक्षक हे।

ते जिसलै साढ़े रसूल लूत कश आए तां उंदे करिये उसी दुख होआ ते उसदा दिल तंग! होई गोआ ते (उसदी एह हालत दिक्खिये सनेहा लेइयै औने आहलें) गलाया जे कुसै (होने आहली) गल्लै दी चिंता नेई कर ते नां कुसै बीती दी घटना पर बसोस कर। अस तुगी ते तेरे परिवार गी बचाई लैने आहले आं सिवाए तेरी घरै-आहली दे जेहकी पिच्छै रौहने आहलें च शामिल होई जाग ॥ 34 ॥

अस इस बस्ती आहलें पर उंदी ना-फरमानी दी ब'जा करी अजाब उतारने आहले आं ॥ 35 ॥

ते असें समझदारें आसतै इस बस्ती (दी घटना) राहें इक खुल्ली इबरात (शिक्षा) दा समान पिच्छै छोड़ेआ ऐ ॥ 36 ॥

ते असें मद्यन (कौम) पासै उंदे भ्राउ शुऐब गी रसूल बनाइयै भेजेआ हा। उसनै आइयै गलाया जे हे मेरी कौम दे लोको! अल्लाह दी अबादत करो ते आखरत दे जीवन गी ध्यानै च रक्खो ते नेह फसादी कम्म नेई करो जे शुआड़े कम्मै दी ब'जा करी देसै च फसाद फैली जा ॥ 37 ॥

इस पर उनें उसी झुटेरी दिता ते उनेंगी इक ल्हाई देने आहले अजाब नै पकड़ी लैता। जिस दे नतीजे च ओह अपने घरें च (धरती कनै) चमकियै रेही गे ॥ 38 ॥

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَاءِ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٤﴾

إِنَّا مُنَزِّلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٣٨﴾

1. इस दा अर्थ एह नेई जे हजरत लूत गी अतिथि धर्म दा पालन करने दा बचार बुरा लगगा, बल्के मतलब एह ऐ जे लूत दी कौम नै उनेंगी इस गल्ला थमां रोकेआ हा जे ओह च-बाकफ लोकें गी घर नेई आहना करन। (सूर: हिज्र आयत 70) इस आसतै हजरत लूत इनें रसूलें गी दिक्खियै दुखी होए ते उंदा दिल तंग होआ जे ऐसा नेई होऐ, मेरी कौम मिंगी इंदी परौहनचारी थमां रोके ते परौहनें गी दुख देऐ। उस बेलै नगर निक्के-निक्के ते दूर-दूर होंदे हे। लोक डाके पौने दे डरें ओपरे-अनजान लोकें गी अपनै घर आहने थमां डरदे हे। लूत दे शैहरै दे लोक बी डाकू हे ते दूएँ गी बी अपने आंगर समझदे हे।

ते आद ते समूद जातियें गी बी (साढ़े पासेआ इक ल्हाई देने आहले अजाब नै पकड़ी लैता) ते (हे मक्का बासियो!) तुंदे पर उंदी बस्तियें दी हालत जाहर ऐ ते शतान नै उनेंगी उंदे कर्म अच्छे (शोभाएमान) करिये दस्से! ते उस (शतान) नै उनेंगी (अल्लाह दे) रस्ते थमां रोकेआ। हालांके ओह चंगी-चाल्ली समझदे हे ॥ 39 ॥

ते क्राऊन ते फिरऔन ते हामान गी बी असें सख्त अजाब दिता हा ते मूसा उंदे कश खु'ल्ले-खु'ल्ले नशान लेइयै आए हे। फी बी (ओह नथे मन्ने बल्के) उनें घमंड थमां कम्म लैता ते (साढ़े अजाब थमां) नस्सियै बची नेई सके ॥ 40 ॥

इस आस्तै असें उंदे बिच्चा हर इक गी ओहदे पापें दी ब'जा करी पकड़ी लैता। ते उंदे बिच्चा कोई ते ऐसा हा जे असें ओहदे पर पत्थरें दा मीह (बदल) बरहाया ते कोई नेहा हा जे उसी कुसै होर सख्त अजाब नै पकड़ी लैता। ते कोई नेहा हा जे असें उसी देसै च अपमानत कीता। ते कोई नेहा हा जे असें उसी गरक करी दिता। ते अल्लाह उंदे पर जुलम करने आह्ला नेई हा, बल्के ओह आपूँ गै अपनी जानै पर जुलम करदे हे ॥ 41 ॥

उनें लोकें दी हालत जिनें अल्लाह गी छोड़ियै दूएँ कनै दोस्ती गंढी लैती, मक्कड़ी आह्ला लेखा ऐ, जिसनै (अपने आस्तै) इक घर ते बनाया, पर धरें च सारें थमां कमजोर घर मक्कड़ी दा गै होंदा ऐ। काश! एह लोक जानदे ॥ 42 ॥

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ
مَسْكَانِهِمْ^{٢٩} وَرَبِّينَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا
مُسْتَبْصِرِينَ^{٣٠}

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ^{٣١} وَقَدْ
جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا
فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا اسْمِعِينَ^{٣٢}

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ^{٣٣} فَمِنْهُمْ
مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا^{٣٤} وَمِنْهُمْ
مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ^{٣٥} وَمِنْهُمْ
مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ^{٣٦}
وَمِنْهُمْ مَنِ امْرُقْنَا^{٣٧} وَمَا
كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ^{٣٨}

مَثَلِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ^{٣٩} إِتَّخَذَتْ
يَتِيمًا^{٤٠} وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ^{٤١} لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ^{٤٢}

1. ओह लोक क्या चिर बुरे कम्म करदे रेह इत्थें तक जे उनेंगी आदत पेई गेई ते आखरकार बुरे कम्म गै उनेंगी चंगे ते शैल बझोन लगी पे।

अल्लाह ऐसी हर चीजें गी जानदा ऐ जिसी एह लोके उसदे सिवा पुकारदे न ते ओह गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 43 ॥

ते एह मसालां न जेहकियां अस लोके गी समझाने आस्तै ब्यान करने आं। पर आलमें (समझदारे) दे सिवा कोई बी उनेंगी अपनी गंढी नेई ब'नदा ॥ 44 ॥

अल्लाह नै गासैं ते धरती गी खास मकसद आस्तै पैदा कीते दा ऐ। एहदे च मोमिनें आस्तै इक बड़ा बड़डा नशान ऐ ॥ 45 ॥
(रुकू 4/16)

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
مِنْ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا
يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعُلَمَاءُ ﴿٤٤﴾

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

इस कताब (यानी कुर'आन) बिच्चा जो किश तेरे पासै वद्दी कीता जंदा ऐ उसी पढ़ (ते लोकें गी पढ़िये सुनाऽ) ते (उस दी सारी शरतें मताबक) नमाज़ पढ़। यकीनन, नमाज़ सारी बुरी ते अश्लील गल्लें थमां रोकदी ऐ ते अल्लाह दी याद यकीनन (दूए सारे कर्मैं थमां) बड़्डी ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्मैं गी जानदा ऐ ॥ 46 ॥

ते कताब आहलें कन्नै कदें बी बैहस नई करो, पर उत्तम ते ठोस दलीलें कन्नै, सिवाए उनें लोकें दे जेहके उंदे बिच्चा जालम होन (उनेंगी इलजामी जवाब देई सकदे ओ) ते उनेंगी आखो जे जेहका साढ़े पर नाज़ल होए दा ऐ अस ओहदे पर बी ईमान आहनने आं ते जेहका तेरे पर नाज़ल होए दा ऐ ओहदे पर बी ते साढ़ा खुदा ते तेरा खुदा इक ऐ ते अस ओहदे फरमांबरदार आं ॥ 47 ॥

ते इससै चाल्ली असें तेरे पर एह कामल कताब उतारी ऐ। इस आसतै ओह लोक जिनेंगी असें एह कताब दिती दी ऐ ओह एहदे पर ईमान ल्योदे न ते उनें लोकें बिच्चा (यानी कताब आहलें बिच्चा बी) किश लोक एहदे पर ईमान आहनदे न ते साढ़ी आयतें दा हठ पूर्वक इन्कार सिर्फ काफर लोक गै करदे न ॥ 48 ॥

ते इस (कुर'आन) दे उतरने शा पैहलें तूं कोई कताब नथा पढ़दा होंदा, नां लोकें गी सुनांदा हा ते नां उसी अपने सज्जे हत्थै कन्नै लिखदा होंदा हा। जेकर ऐसा होंदा तां झुटेरने आहले दुबधा च पेई जंदे ॥ 49 ॥

पर एह (कुर'आन) ते खु'ल्ले-खु'ल्ले नशान न, उनें लोकें दे दिलैं च जिनें गी इलम दिता

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقْرَأَ الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۗ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا أَمَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهُنَاءِ وَالْهَكْمِ وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۖ وَمَا يَجْحَدُ بِالَّذِي إِلَّا الْكُفْرُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذْ أُرْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٩﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۗ وَمَا يَجْحَدُ بِالَّذِي إِلَّا

1. यानी यहूदियें बिच्चा मुसलमान लोकें दे दिलैं च।

गेदा ऐ ते साढ़े नशानें दा इन्कार अत्याचारी लोकेँ दे सिवा कोई नेई करदा ॥ 50 ॥

الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

ते ओह आखदे न जे इस दे रब्ब पासेआ एहदे पर नशान की नेई उतरे ? आखो जे नशान ते अल्लाह कश न (ओह जिसलै उंदी जरूरत समझदा ऐ तां उतारदा ऐ) ते अ'ऊं ते इक खु'ल्ला-खु'ल्ला सचेत करने आह्ला आं ॥ 51 ॥

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

क्या उंदे आस्तै (एह नशान) काफी नेई हा जे असेँ तेरे पर इक कामल कताब (कुर'आन) उतारी ऐ जेहकी उनेगी पढ़ियै सुनाई जंदी ऐ। इस गल्ला च मोमिनेँ आस्तै ते बड़ी रैहमत ते नसीहत दे समान न ॥ 52 ॥ (रुकू 5/1)

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

तूं आखी दे जे मेरे ते थुआड़े बिच्च गुआही दे रूपै च फैसला करने आह्ला अल्लाह गै काफी ऐ ते जो कुछ गासै ते धरती च ऐ ओह उसी जानदा ऐ जो लोक झूठै गी अपनादे न ओह अल्लाह दे हुकमेँ दा इन्कार करदे न ओह गै घाटे च रौहने आहले न ॥ 53 ॥

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيِّنَاتٍ وَبَيِّنَاتِكُمْ شَهِيدًا ۗ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٥٣﴾

ते ओह तेरे थमां अजाब गी तौले आहनने दी मांग करदे न ते जेकर ओहदा समां निश्चत नेई होए दा होंदा तां अजाब उंदे कश आई जंदा ते हून बी ओह उंदे कश जरूर (औग ते अचानक) औग, ऐसी दशा च जे ओह जानदे बी नेई होडन ॥ 54 ॥

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَ هُمُ الْعَذَابُ وَلِيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

ते ओह तेरे थमां अजाब दे तौले आहनने दी मांग¹ करदे न ते यकीनन नरक इन्कार करने

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ

1. इक मांग दा लगातार अगें-पिच्छें बर्णन करने कन्ने एह स्पष्ट ऐ जे इक मांग संसारक अजाब कन्ने सरबंधत ऐ ते दूई मांग आखरत दे अजाब कन्ने सरबंध रखदी ऐ। इक मांग दा एह मतलब ऐ जे तेरी भविक्खवाणियें मताबक संसार च की अजाब नेई आई जंदा ते दूई मांग दा एह मतलब ऐ जे तेरा बरोध करने करी अस की नेई मरी जंदे ते जहन्म च की नेई उठी जंदे। इत्थें दूई मांग दे बा'द जहन्म दा बी बर्णन ऐ जेहका पैहली मांग च नेई।

आहलें दा सर्वनाश करने आहला ऐ ॥ 55 ॥

जिस दिन (इन्कार करने आहलें गी ज्हनम दा अज़ाब घेरिये तबाह करी देग) (एह ओह दिन होग जे खुदाई) अज़ाब उनेगी उप्परा दा बी खट्टी लैग ते उंदे पैरें हेठा निकलियै बी उनेगी घेरी लैग ते (खुदा) आखग जे अपने कर्म दा फल चक्खो ॥ 56 ॥

हे मेरे मोमिन बंदो! मेरी धरती बड़ी बसीह ऐ। इस आस्तै तुस मेरी गै अबादत करो ॥ 57 ॥

हर प्राणी मौत दा मजा चक्खने आहला ऐ फी तुसें सारें गी साढ़े पासै गै परताया जाग ॥ 58 ॥

ते ओह लोक जेहके ईमान आहनदे न ते ओहदे मताबक कर्म बी करदे न अस उनेगी सुगें दे चबारें च थाहर देगे (ऐसे सुगें च) जिसदे (साए) च नैहरां बागदियां होडन। ओह (मोमिन) उनें सुगें च म्हेशां आस्तै रौहडन ते अच्छे कर्म करने आहलें दा सिला बड़ा चंगा होंदा ऐ ॥ 59 ॥

उंदा (उनें मोमिनें दा) जो (अपने अक्रीदे ते कर्म पर) डटे दे रौहदे न ते अपने रब्ब उप्पर भरोसा करदे न ॥ 60 ॥

इस संसार च मते-सारे जीव-जैतू (जानवर) नेह बी हैन जो अपने कनै (मनुक्खें आहला लेखा) अपना रिशक चुक्कियै नेई फिरदे। अल्लाह गै उनेंगी रोजी प्रदान करदा ऐ ते तुसें गी बी ते ओह दुआएं गी बड़ा सुनने आहला ऐ ते हालात दा चंगी चाल्ली पन्छनू ऐ ॥ 61 ॥

مَحِيْطَةً بِالْكَافِرِيْنَ ۝
يَوْمَ يَعْلَمُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ وَيَقُوْلُ ذُوْقُوا مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ۝

يُعْبَادِي الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ اَرْضِيْ وَاِسْعَةَ
قٰيٰتِيْ فَاَعْبُدُوْنَ ۝

كُلُّ نَفْسٍ ذٰلِقَةٌ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا
تُرْجَعُوْنَ ۝

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
لَنُؤْتِيَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا
نِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ۝

الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝

وَكَآيِنٌ مِّنْ دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رَزْقَهَا
اللّٰهُ يَرزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيْعُ
الْعَلِيْمُ ۝

1. यानी सधारण तौर पर हर आदमी कमाई करिये रिशक हासल करदा ऐ, पर जानवर ते कीड़े-मकोड़े घास-पत्तर जां अपने थमां हौले-फौले कीड़े खाइयै गजारा करदे न। ते जानवरें आस्तै रिशक उपलब्ध करना दसदा ऐ जे मनुक्खें आस्तै रोजी दा प्रबंध अल्लाह गै करा करदा ऐ ते उस (मनुक्खें) दी कमाई इक परदा ऐ।

ते जेकर तू उनें लोकें गी पुच्छें जे गासैं ते धरती दी रचना कुसनै कीती दी ऐ ते सूरजें ते चन्नै गी (बिना कुसै तनखाही जां मजदूरी दे) कुसनै मानव-समाज दी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ? तां ओह आखडन अल्लाह नै। (फी जिसलै जे ओह एह गल्ल जानदे न) तां ओह केहड़े पासै बैहके दे जा करदे न ॥ 62 ॥

अल्लाह गै अपने बंदें बिच्चा जेहदे आसतैं चांहदा ऐ रोजी बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे आसतैं चांहदा ऐ तंगी करी दिंदा ऐ। अल्लाह यकीनन हर चीजै गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 63 ॥

ते जेकर तू उंदे थमां पुच्छें जे बदलें थमां पानी कुस नै तुआरे दा ऐ? ते फी उस दे राहें धरती गी उसदे मरने परेंत कुस नै जींदा कीता ऐ ? तां ओह आखडन-यकीनन अल्लाह नै। तू आखी दे सारी तरीफ अल्लाह आसतैं गै ऐ पर इंदे (मानव-समाज) बिच्चा मते-सारे नेई समझदे ॥ 64 ॥ (रुकू 6/2)

ते एह संसारक जीवन सिर्फ इक भ्रम ते खेढे दा समान ऐ ते परलोक दे जीवन दा घर गै स्हेई मैहनें च असली जीवन दा घर आखेआ जाई सकदा ऐ। काश! ओह लोक समझदे ॥ 65 ॥

ते जिसलै ओह लोक किशती च सुआर होंदे न तां अपनी शरधा गी सिर्फ अल्लाह आसतैं करियै उस थमां दुआड मंगदे न, पर जिसलै ओह उनैगी बचाइयै धरती पर पुजाई दिंदा, तां ओह अचानक फी शिकं करन लगी पोंदे न ॥ 66 ॥

तां जे असें जे किश उनें गी दिते दा ऐ उसदा इन्कार करी देन (ते इस तोहफे गी अल्लाह दे सिवा दूए शरीकें दे नांउ लाई देन) तां इस

وَلَيْبَسُنَّ سَائِلَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

وَلَيْبَسُنَّ سَائِلَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَاهُ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُمْ وَلِئِب ۗ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۗ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَاُ اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الدَّرِّ إِذَاهُمْ يُسْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

لَيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ ۗ وَلَيَسْتَمْتِعُوا ۗ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

(आरजी तोबा) दा नतीजा एह होंदा ऐ जे (अल्लाह उनेंगी छोड़ी दिंदा ऐ ते) ओह इक समे तक संसारक समानें दा फायदा लेंदे रौहदे न। ते (इक रोज एह तोहफा खतम करी दिता जाग ते) ओह (अपने असली सिले गी) दिक्खी लैडन ॥ 67 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे असें हरम (यानी मक्का) गी शांति दा स्थान बनाई दिते दा ऐ ते इनें लोकें दे आसै-पासै (यानी मक्का दे बाहर) थमां लोक चुक्की लैते जंदे न। तां केह ओह झूठै पर ते ईमान आहनदे न ते अल्लाह दी नैमत दा इन्कार करदे न ॥ 68 ॥

ते जेहका शख्स अल्लाह पर झूठ¹ घडै ओहदे शा बद्ध दूआ केहड़ा अत्याचारी होई सकदा ऐ जां (उस बंदे थमां बद्ध) जेहका सच्ची गल्लै गी ऐसै मौकै झुठेरदा ऐ जिसलै जे ओह ओहदे कश आई जंदी ऐ? क्या ऐसे काफरें दा स्थान जहन्नम च नेई होना लोड़चदा ? ॥ 69 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़े कनै मिलने दी कोशश करदे न। अस जरूर उनेंगी अपने रस्तें पासै औने दी तफीक बख्खागे ते अल्लाह यकीनन उपकार करने आहलें दे कनै ऐ ॥ 70 ॥ (रुकू 7/3)

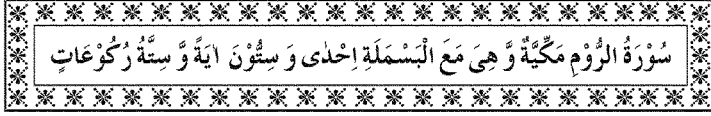
أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَّأْمُورًا
وَيُحْتَضِرُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ
أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ
مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

०००

1. मूल शब्द 'इफ़तरा' दा अर्थ ऐ- (क) जानी-बुझियै झूठ बोलना, भाएं गल्ल ते सच्ची होऐ पर उसी जेहदे कनै जोड़ेआ जा उसनै ओह गल्ल आखी दी नेई होऐ। (ख) गल्ल बी झूठी होऐ ते आखने आहले नै बी नेई आखी दी होऐ।

सूर: अल्-रूम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां काहट आयतां ते छे रुकू न।

(मैं) अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह सारें थमां बद्द जानने आह्ला
आं ॥ 2 ॥

الْحَمْدَ ②

रूमी लोक (अर्थात कैसर दे साथी) कन्ने
लगदे खेतर च परास्त होई! (यानी हारी) गे
॥ 3 ॥

عَلَبَتِ الرُّومُ ③

ते ओह हारने दे बा'द फी किश गै साल्लें च दबाग
विजय होई जाडन ॥ 4 ॥

فِي آذَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
سَيِّئَاتُونَ ④

इस घटना थमां पैहलें बी अल्लाह दी क्हूमत
होग ते बा'द च बी (उस्सै दी क्हूमत होग)

فِي بَيْضِ سِنِينَ ⑤ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ

1. इस आयत दा उच्चारण द'ऊं चाल्लोँ दा ऐ। इस आस्तै उच्चारण दे मताबक इसदे दो अर्थ न-
(क) जे रूमी लोक हिजाज दे लागै आहली धरती पर किश्रा (ईरान) थमां हारी गे न, पर हारने दे बा'द ओह तौले गै दबारा शक्ति हासल करी लैडन ते किश्रा गी हराई देडन। इस आस्तै ऐसा होआ जे एह भविक्खवाणी पूरी होई गई ते पैहलें ते रूमियें दी हार होई पर फी रूमियें ईरानियें गी र्हाई दिता ते एह सूचना बद्र नांउ दे युद्ध मौकै मुसलमानें गी थ्हाँई ते इस चाल्ली एह शब्द पूरे होए जे उस दिन मुसलमान अल्लाह दी मदद करियै खुश होआ करदे होडन।
(ख) आयत दे दूए उच्चारण मताबक इस दा एह अर्थ होग जे रूमी ईरानियें थमां कन्ने लगदे थाहरै च हारी गे, पर इस हार दे बा'द ओह इक बारीं फी जित हासल करडन ते इस जित दे बा'द ओह इक हार कौम (मुसलमानें) थमां बुरी चाल्ली हारडन जियां जे हजरत उमर दे मौकै होआ हा। पंजमीं बार एह भविक्खवाणी मशहूर विजेता सुल्तान मुहम्मद दे समे च पूरी होई यानी पैहलें ते जिन्ना चिर मुसलमान धरती परा हमला करदे रेह, कुस्तुनुनिया दा राजा जित हासल करदा रेहा पर जिसलै सुल्तान मुहम्मद नै समुंदरी बेड़े कन्ने कुस्तुनुनिया पर हमला कीता तां उस बेलै अल्लाह नै मुसलमानें गी विजय प्रदान कीती ते उनें कुस्तुनुनिया च प्रवेश कीता ते ओह उस पर तकरीबन इक ज्हार ब'रें थमां काब्ज न।

ते उस दिन मोमिन लोक अल्लाह दी मदद कन्नै बड़े खुश होडन ॥ 5 ॥

अल्लाह जिसी पसंद करदा ऐ उसदी मदद करदा ऐ ते ओह प्रभुत्वशाली ते बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 6 ॥

अल्लाह दे बा'यदे गी (चंगी-चाल्ली) याद रक्खो ते अल्लाह अपने बा'यदे गी कदें झूठा नेई करदा, पर मते-सारे लोक इस गल्ला गी नेई समझदे ॥ 7 ॥

ओह लोक संसारक जीवन दे जाहर (यानी उस दी शान-शौकत) गी ते भलेआं समझदे न, मगर आखरत दे जीवन थमां भलेआं अनजान न ॥ 8 ॥

क्या उनें कदें अपने दिलें च बिचार नेई कीता जे गासैं ते धरती ते जो कुछ उंदे बिच ऐ, अल्लाह नै उसी कुसै हिक्मत दे मताबक ते इक निश्चत समे आसतै पैदा कीता ऐ, पर मते-सारे लोक अपने रब्ब कन्नै मिलने थमां इन्कारी न ॥ 9 ॥

क्या ओह धरती पर नेई फिरे ते उनें एह नेई दिक्खेआ जे जेहके लोक उंदे थमां पैहलें हे, उंदा केह अन्जाम होआ? ओह ते उंदे थमां ज्यादा ताकतवर हे ते उनें धरती गी खूब पुट्टेआ हा (यानी हल्ल बाही) ते उसी इस शा ज्यादा अबाद कीता हा जे इनें कीते दा ऐ उंदे रसूल उंदे कश खु'ल्ले सबूत लेइयै आए हे, की जे एह अल्लाह दी शान दे खलाफ नेई हा जे ओह उंदे पर जुलम करदा, बल्के ओह लोक आपूं गै अपने-आपै पर जुलम करा करदे हे ॥ 10 ॥

بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

يَنْصُرِ اللَّهُ تِبْصُرًا مِّنْ يَّشَاءُ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

وَعَدَ اللَّهُ ۖ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ﴿٨﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿٩﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۗ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۗ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

फी उनें लोकें दा, जिनें बुरे कर्म कीते दे हे, अल्लाह दी आयतें दा इन्कार करने दी ब'जा करी, अन्जाम बी बुरा होआ, ते ओह् अल्लाह दी आयतें दा मजाक डुआंदे होंदे हे ॥ 11 ॥
(रुकू 1/4)

अल्लाह संसार दी पैदायश गी शुरू बी करदा ऐ ते फी इस क्रम गी दुरहांदा बी जंदा ऐ। फी तुस सारे उससे कश बापस परताइयै लेते जागे ओ ॥ 12 ॥

ते जिस रोज क्यामत औग तां अपराधी लोक नराश होई जाडन ॥ 13 ॥

ते जिनेंगी ओह् अल्लाह दा शरीक बनादे हे उंदे बिच्चा कोई बी उंदा सफारशी नेई बनग ते ओह् अपने (बनाए दे) शरीकें दा इन्कार करी देडन ॥ 14 ॥

ते जिस दिन क्यामत आई जाग उस दिन सारे (मुश्रिक) बकख-बकख होई जाडन ॥ 15 ॥

फी ओह् लोक जेह्के ईमान ल्याए ते जिनें अपने ईमान दे मताबक कर्म बी कीते उनेंगी आहलीशान बागें च खुशी पुजाई जाग ॥ 16 ॥

ते ओह् (लोक) जिनें कुफर कीता ते साढ़ी आयतें दा ते आखरत दी जिंदगी दे मलाप दा इन्कार कीता, ओह् अजाब दे सामनै हाजर कीते जाडन ॥ 17 ॥

ते तुस संजां-सवैरे अल्लाह दी स्तुति करा करो ॥ 18 ॥

ते गासैं ते धरती च उससे दी स्तुति कीती जंदी ऐ ते दपैहरीं बा'द (त्रीयै पैहर) बी उसदी स्तुति करो ते इससे चाल्ली (ठीक) दपैहरीं बेलै बी ॥ 19 ॥

تَمْ كَان عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّؤَىٰ أَنْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ
إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٤﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمِدُ يُتَقَرَّفُونَ ﴿١٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ
فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَائِ
الْآخِرَةِ قَالُوا لَكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ
تُصْبِحُونَ ﴿١٨﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا
وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٩﴾

ओह सजीव गी निर्जीव बिच्चा कढदा ऐ ते निर्जीव गी सजीव बिच्चा कढदा ऐ ते धरती गी उसदे मरने परँत जीदा करदा ऐ ते इसै चाल्ली तुस बी कइहे जागे ॥ 20 ॥ (रुकू 2/5)

ते उसदे नशानें बिच्चा इक नशान एह बी ऐ जे उसनै तुसँ गी मिट्टी थमां पैदा कीता, फी उस पैदायश दे नतीजे च तुस मनुक्ख बनी जंदे ओ ते (सारी धरती पर) फैली जंदे ओ ॥ 21 ॥

ते उस दे नशानें बिच्चा इक नशान एह बी ऐ जे उसनै थुआड़ी गै जाति बिच्चा थुआड़े आस्तै जोड़े बनाए दे न तां जे तुस उंदे पासै (प्रवृत्त होइयै) तस्कीन (तसल्ली) हासल करो ते थुआड़े बश्कार प्यार ते रैहम दा रिश्ता पैदा कीते दा ऐ। एहदे च सोच-बचार करने आहली कौम दे लोकें आस्तै बड़े नशान न ॥ 22 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा गासँ ते धरती गी पैदा करना ते थुआड़ी भाशें ते थुआड़े रँीं च अनेकता (बक्खरापन) बी शामिल ऐ। एहदे च सूझ-बूझ रक्खने आहले लोकें आस्तै बड़े नशान न ॥ 23 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा रातीं मौकै ते दिनै मौकै थुआड़ा सौना ते उसदी किरपा गी प्राप्त करने आस्तै मैहनत करना बी (शामल) ऐ। एहदे च सुनने आहली कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 24 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा एह बी ऐ जे ओह तुसँ गी डराने ते त'मा पैदा करने आस्तै बिजली दी चमक दसदा ऐ ते बदलें बिच्चा पानी

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

وَمِنُ الْآيَةِ أَنْ خَلَقْتُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْشُرُونَ ﴿٢١﴾

وَمِنُ الْآيَةِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

وَمِنُ الْآيَةِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

وَمِنُ الْآيَةِ مَنْأَمِكُمْ بِأَيْدِي وَتَهَارٍ وَابْتِعَاؤِكُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمَعُونَ ﴿٢٤﴾

وَمِنُ الْآيَةِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ

उतारदा ऐ, फी उस पानी राहें धरती गी उसदे मरने परैत्त जीदा करदा ऐ। एहदे च समझदारें आस्तै बड़े नशान न ॥ 25 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा गासैं ते धरती दा उसदे हुकम कनै खड़ोते रौहना बी ऐ। (फी उसदा एह नशान बी जाहर होग जे) जिसलै ओह तुसें गी धरती बिच्चा निकलने आस्तै अवाज देग तां तुस अचानक धरती बिच्चा निकलन लगगे ओ ॥ 26 ॥

ते गासैं ते धरती च बास करने आहले सारे उसदे फरमांबरदार न ॥ 27 ॥

ते ओह संसार दी पैदायश गी शुरू बी करदा ऐ ते फी उसी बार-बार दुरहांदा रौहदा ऐ ते एह गल्ल उसदे आस्तै बड़ी असान ऐ ते गासैं ते धरती च उससै दी शान सारें थमां बड़्डी ऐ ते ओह गालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 3/6)

उसने थुआड़े समझाने आस्तै थुआड़ी गै कौम दी इक हालत ब्यान कीती दी ऐ (जेहकी एह ऐ जे) जिनें लोकें दे थुआड़े सज्जे हत्य मालक होंदे न, क्या उंदे बिच्चा कोई उस (माल) च जेहका असें तुसें गी दिते दा ऐ, थुआड़ा बराबर दा हिस्सेदार बी होंदा ऐ? इस चाल्ली जे तुस सारे (सुआमी ते दास) उस (धन- सम्पत्ति) च इक्कै नेह बराबर दे हिस्सेदार होई जंदे ओ ते उनें दासें थमां इस चाल्ली डरदे ओ जिस चाल्ली तुस अपने' आपै थमां डरदे ओ। इस

بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾

وَمِنَ الْيَتِيمِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ۗ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ ۗ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ كُلٌّ لَهُ قَنُونَ ﴿٢٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۗ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ ۗ هَلْ لَكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۗ كَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾

1. अर्थात् जिस चाल्ली तुस उनेंगी धन सौंपने थमां पैहलें अपने धन दे सुआमी हे ते जिन्ना चांहदे हे अपने आस्तै खर्ची सकदे हे, क्या तुस अपने दासें गी बी इन्ना हक्क दिंदे होदे ओ जे जेहदे फलसरूप तुस उंदे थमां डरन लागे जे केह पता एह असेंगी खाने तै बी किश देडन जां नेई ते धन-सम्पत्ति पर थुआड़े अधिकार दी कोई नशानी बाकी नेई रौहदी होऐ।

चाल्ली अस समझदार कौम आस्तै नशान खोहली-खोहली ब्यान करने आं ॥ 29 ॥

बल्के (सचाई एह ऐ जे) जालम लोक बिना इलाम दे अपनी खुआहशें दे पिच्छें चली पौंदे न ते जिसगी अल्लाह गुमराह करै उसी कु 'न हदायत देई सकदा ऐ (ते) उंदा (उनें लोकें दा) कोई मददगार नैई होग ॥ 30 ॥

इस आस्तै तूं अपना सारा ध्यान धर्म च लाई दे इस चाल्ली जे तेरे च कोई कमी (टेढ़ापन) नैई होऐ। तूं अल्लाह दी पैदा कीती दी फितरत' गी अपनाऽ (ओह फितरत) जेहदे पर अल्लाह नै लोकें गी पैदा कीते दा ऐ। अल्लाह दी पैदायश च कोई तबदीली नैई होई सकदी। इयै कायम रौहने आह्ला धर्म ऐ पर मते-हारे लोक नैई जानदे ॥ 31 ॥

(ते) तुस सारे उस (खुदा) पासै झुकदे होई सभावक ते कुदरती धर्म गी ग्रैहन करो ते उसदा संयम अखत्यार करो ते नमाज गी इस दी शरतें मताबक अदा करो ते मुश्रिकें बिच्चा नैई बनो ॥ 32 ॥

यानी उंदे (मुश्रिकें) बिच्चा (नैई बनो) जिनें अपने धर्म गी तित्तर-बित्तर करी दिता ते (धर्म गी टुकड़े-टुकड़े करियें) बक्ख-बक्ख गरोहें च बंडोई गे ते हर गरोह् एह सोचियै खुश ऐ जे जेहका टुकड़ा उसनै सांभेआ ऐ ऊऐ सारें थमां श्रेष्ठ ऐ ॥ 33 ॥

ते जिसलै मनुक्खें गी कोई तकलीफ पुज्जै तां ओह अपने रब्ब पासै झुकदे होई उसी पुकारदे

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا اَهْوَاءَهُمْ
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ اَضَلَّ اللهُ
وَمَا لَهُمْ مِنْ ناصِرِينَ ۝

فَاَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۙ فِطْرَتَ
اللهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۗ لَا تَبْدِيلَ
لِخَلْقِ اللهِ ۗ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۗ وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ وَاَتَّقُوْهُ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

مِنَ الدِّينِ فَرَقُوْا دِيْنََهُمْ وَاكٰنُوْا شِيْعًا
كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدِيْهِمْ فَرِحُوْنَ ۝

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ

1. जेहका सैहज सभाऽ (फितरत) अल्लाह नै मनुक्खें च पैदा कीते दा ऐ ओह सदा कायम रौहग, उसी कोई बी बदली नैई सकदा।
2. मुश्रिक लोक की जे मूरतियें, फरिश्तें, आतमें ते मनुक्खें चा केई चाल्ली दे उपास्य बनांदे न, इस आस्तै ओ इक जगह (गल्ला) पर किट्टे नैई होई सकदे। हां। इक अल्लाह गी मनने आहले इक जगह (गल्ला) पर किट्टे होई सकदे न, जिस चाल्ली ओ लोक जो अपने आपै गी बक्ख-बक्ख देशें दे नागरक समझदे न, ओ किट्टे नैई होई सकदे। किट्टे होने आस्तै जरूरी ऐ जे ओ अपने आपै गी इक्के देशें दे बसनीक ठरहान।

न, फी जिसलै उनेंगी ओहदे पासेआ कोई रैहमत पुजदी ऐ तां उंदे बिच्चा इक गरोह अपने रब्ब दे मकाबले च शरीक बनान लगी पौंदा ऐ ॥ 34 ॥

जिसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे जो कुछ असें उनेंगी दिता ऐ ओह् अमली तौरा पर उसदा इन्कार करन लगी पौंदे न (उसलै उनेंगी आखेआ जंदा ऐ जे) तुस जेहका फायदा दुनियां थमां लैना चांहदे ओ, लेई लैओ, की जे तुस तौले गै अपना अन्जाम दिक्खी लैगे ओ ॥ 35 ॥

क्या असें उंदे आस्ते (शिक्र दी) कोई दलील तुआरी दी ऐ जेहकी उनेंगी एह गल्लां दसदी ऐ जो शिक्र दे बाँरे ओह् ब्यान करदे न ॥ 36 ॥

जिसलै अस लोकें कनै रैहम दा सलूक करने आं तां ओह् ओहदे कनै खुश होई जंदे न ते जेकर उनेंगी अपने पिछलें कर्म कारण कोई तकलीफ पुज्जै तां ओह् चान-चक्क मयूस (दुखी) होई जंदे न ॥ 37 ॥

क्या उनें नेई दिक्खेआ जे अल्लाह जेहदे आस्तै पसंद करदा ऐ, रिशक बधाई दिंदा ऐ ते जेहदे आस्तै पसंद करदा ऐ रिशक तंग करी (घटाई) दिंदा ऐ एहदे च ईमान आहनने आहले लोकें आस्तै मते-सारे नशान मजूद न ॥ 38 ॥

इस लेई तुसेंगी चाही दा ऐ (जे जिसलै खुदा रोजी बधाई देऐ तां हे कुरआन पढ़ने आहलेओ!) रिश्तेदारें, गरीबें-मस्कीनें ते मसाफरें गी उंदा हक्क देआ करो। एह गल्ल उनें लोकें आस्तै किन्नी (मती ज्यादा) बेहतर ऐ जेहके

مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا اَدَّاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً
اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْبِّبُ لَهُمْ يَشْرِكُوْنَ ۝٤١

لِيَكْفُرُوا بِمَا اٰتَيْنَاهُمْ ۖ فَتَسْتَحْمِلُوْا
فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝٤٢

اَمْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُمْ يَنْتَكِبُوْنَ
اِذْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُمْ يَنْتَكِبُوْنَ ۝٤٣

وَ اِذَا اَدَّاهُمُ النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوْا بِهَا ۗ
وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ
اِذَا هُمْ يَقْتَضُوْنَ ۝٤٤

اَوْ لَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ
يُّؤْمِنُوْنَ ۝٤٥

قَالَتْ ذٰلِكَ الَّذِيْ حَقَّقَهُ وَالْمَسْكِيْنَ وَابْنَ
السَّبِيْلِ ۗ ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَرِيْدُوْنَ
وَجْهَ اللّٰهِ ۗ وَاَوْلٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٤٦

खुदा दी रजा (खुशी) हासल करना चांहदे न ते ऊऐ लोक कामयाबी हासल करने आहले न ॥ 39 ॥

ते जेहका रपेआ तुस सूद' हासल करने आस्तै (सूद पर) दिंदे ओ तां जे ओह लोके दे धन-दौलत च बधै तां ओह रपेआ अल्लाह दे हजूर च नेई बधदा ते जेहका तुस अल्लाह दी रजा हासल करने आस्तै जकात ते रूपै च दिंदे ओ तां याद रक्खो जे नेह लोक गै खुदा कश (रपेआ) बधाऽ करदे न ॥ 40 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसनै तुसें गी पैदा कीते दा ऐ फी उसनै तुसेंगी रिशक दिता ऐ। फी ओह तुसेंगी मारग, फी ओह तुसेंगी जींदा करग। क्या थुआड़े (अपने बनाए दे) शरीके बिच्चा कोई ऐसा है जेहका इस कम्मै दा कोई हिस्सा बी करदा होऐ? ओह इंदे शिक थमां पवित्तर ते उच्ची शान आहला ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 4/7)

(इस युग च) थल ते जल च लोके दे कर्मे दी ब'जा करी फसाद फैली गेआ ऐ जिसदा नतीजा एह होग जे खुदा लोके गी उंदे कर्मे दे किश हिस्से दी स'जा (इस दुनिया च) देग। तां जे ओह (अपनी ना-फरमानी थमां) रुकी जान ॥ 42 ॥

तूं आखी दे, देसै च फिरो, ते दिक्खो जे जेहके लोक तुंदे थमां पैहलें हे उंदा केह

وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبِّالْبَرِّبُؤْأَفِ اَمْوَالِ
النَّاسِ فَلَا يَرْبُؤْاَعِنْدَ اللّٰهِ وَمَا آتَيْتُم
مِّن زَكْوٰةٍ تَّرِيْدُوْنَ وَجَهَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْمُضْحِقُونَ ﴿٤٠﴾

اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ
يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَّنْ يُفْعَلُ مِنْ ذِكْرِكُمْ مِّنْ
شَيْءٍ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
اَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي
عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانظُرُوْا كَيْفَ

1. पवित्तर कुर'आन दे मताबक ब्याज द'ऊँ किसमें दा ऐ-

(क) ओह ब्याजी कारोबार जेहका गरीबे कनै मिलियै कीता जंदा ऐ। एहदे कनै बी रोकेआ गेआ ऐ।
(ख) इस आयत च उस ब्याजी-कारोबार दा जिकर ऐ जेहका अमीर लोके कनै कीता जंदा ऐ तां जे ओह अमीर उसी बपार बगौर च लान तां जे इस चाल्ली धन देने आहले दा धन ब्याज कनै बधदा र'वै।
किश मुसलमानें दा एह बिचार ऐ जे अमीरें जां कंपनी आहलें गी रपेआ ब्याज देना ते बैंक च ब्याज आस्तै ज'मा कराना इस्लाम च बरजत नेई ऐ, पर एह आयत भलेआं स्पष्ट करदी ऐ जे इस चाल्ली दा ब्याजी कारोबार करना बी बरजत ऐ। पवित्तर कुर'आन उतारने आहला खुदा अंतर्यामी परमब्रह्म ऐ। एह पैहलें थमां गै जानदा हा जे इक समां औग जे मुसलमान ब्याज गी जायज करार देउन। इस आस्तै उसनै भविक्ख च पैदा होने आहले शक्क-शुबहें दा हल्ल बी इस्से आयत च करी दिता।

हशर होआ हा। उंदे बिच्चा मते-हारे मुश्रिक हे ॥ 43 ॥

इस आस्तै तू अपना ध्यान कायम रौहने आहले धर्म पासै फेरी दे, उस दिनै दे औने थमां पैहलें जे जिसी टलाने आस्तै खुदा पासेआ कोई उपाऽ नेई उतरेआ। जिस दिन ओह (मोमिन ते काफर) इक-दूए थमां बक्ख-बक्ख होई जाडन¹ ॥ 44 ॥

जिसनै कुफर कीता उसदे कुफर करने दी गाज उससै पर पौग ते जिसनै अपने ईमान दे मताबक कर्म कीता ओह अपने भले आस्तै गै त्यारी करा करदा ऐ ॥ 45 ॥

तां जे अल्लाह मोमिनं ते अपने ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें गी अपनी किरपा कनै सिला प्रदान करै ओह यकीनन इन्कार करने आहलें गी प्रेम नेई करदा ॥ 46 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा इक नशान ब्हाएं गी शुभ-समाचार दिंदे होई भेजना बी ऐ ओह ऐसा इस आस्तै करदा ऐ तां जे ओह तुसं गी अपनी रैहमत (दा फल) चखाऽ। ते किशितयां उसदे हुकम कनै चलन ते तुस उसदी किरपा गी हासल करी सको ते तुस शुकरगजार बनो ॥ 47 ॥

ते असें तेरे शा पैहलें कोई रसूल उंदी कौमें पासै भेजे हे ते ओह उंदे कश खु'ल्ले-खु'ल्ले नशान लेइयै आए ते असें मुलजमें कनै मनासब बदला लैता, ते मोमिनं दी मदद करना साडा फर्ज ऐ ॥ 48 ॥

अल्लाह ओह ऐ जेहका ब्हाएं गी भेजदा ऐ, फी ओह ब्हामां बदलें दे रूपै च भाप डुआंदियां

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ ۖ

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ۝

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ

يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ

يَصَّدَّعُونَ ۝

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا

فَلَا تُفْسِدُهُمْ يَمَهُدُونَ ۝

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

مِنْ فَضْلِهِ ۖ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكُفْرِينَ ۝

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ

فَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّرِيَ

الْفُلُكَ بِأَمْرِهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ

قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنَّىٰ اتَّقَمْنَا

مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا ۖ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا

نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

1. यानी मुसलमान विजयी होडन ते अपने स्हाबें हकूमत चलाडन जिसदा जिकर सूर: तौब: च कीता गेदा ऐ।

न। फी ओह उसी जिस चाल्ली चांहदा ऐ
गासै च फलाई दिंदा ऐ ते ओह उसी टुकड़ें¹
(खंभोलें) च बंडी दिंदा ऐ ते तू बरखा गी
दिक्खना ऐं जे ओह ओहदे (बदलें) बिच्चा
ब'दी ऐ फी जिसलै खुदा उस बदलै गी
अपने बंदें बिच्चा जेहदे तक पसंद करै पजाई
दिंदा ऐ ते अचानक ओह खुश होई जंदे न
॥ 49 ॥

जिसलै जे ओह इस (बरखा) दे उतरने थमां
पैहलें भलेआं नराश होई गेदे हे ॥ 50 ॥

इस आसतै (हे श्रोता) अल्लाह दी रैहमत दे
नशानें गी दिक्ख जे ओह किस चाल्ली धरती
दे मरी जाने दे बा'द उसी जींदा करदा ऐ। इयै
खुदा ऐ जो (क्यामत आहलै ध्याडै) मुड़दें गी
जींदा करग ते ओह हर गल्ल करने दी पूरी-
पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 51 ॥

ते जेकर अस हवा चलाचै ते एह लोक उस
(खेती) गी पीला-पीला दिक्खन, तां उस
नजारे दे बा'द (बजाए नसीहत हासल करने
दे) ना-शुकर-गजार (किरतघन) बनी जाडन
॥ 52 ॥

(इस लेई तू उनेंगी ऐसा करन दे) की जे नां
तू मुड़दें गी सुनाई सकना ऐं ते नां बैहरें
(बोलें) गी उस बेलै अपनी अवाज सुनाई
सकना ऐं जिसलै ओह पिट्ट फेरियै परतोई
जान ॥ 53 ॥

ते नां तू अ'ननै गी उंदी गुमराही थमां हटाइयै
सिद्धे रस्तै पर आहनी सकना ऐं तू सिर्फ
उनेंगी गै सुनाई सकना ऐं जेहके साढ़ी आयतें
पर ईमान आहनदे न ते ओह फरमांबरदार
बनी जंदे न ॥ 54 ॥ (रुकू 5/8)

فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ
كِسْفًا فَنَزَلُ الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ
فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿٥٠﴾

فَانظُرْ إِلَى الثَّرِ حَمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخَيِّ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمَخِي
الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

وَلَيْتَ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا
لَّظُلْمًا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥٢﴾

فَأِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ
الصَّمَّةَ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعَمَى عَنْ صَلَاتِهِمْ إِنَّ
تَسْمَعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ
مُسْلِمُونَ ﴿٥٤﴾

1. बदलै गी नेकां टुकड़ियें च बंडी दिंदा ऐ तां जे लम्मे चड़े खतरें दी संचाई होई सकै।

अल्लाह ऊरे ऐ जिस नै तुसंगी इस हालत च पैदा कीता जे थुआड़े अंदर कमजोरी पाई जंदी ही। फी कमजोरी दे बा'द तुसंगी ताकत बखशी। फी ताकत दे बा'द कमजोरी ते बढ़ापा दिता। ओह जिस चीजै गी चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ ते ओह बड़े इलम आहला (ते) समर्थ आहला ऐ ॥ 55 ॥

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ نَفْسِكُمْ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةِكُمْ مَتَاعًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٥﴾

ते जिस दिन निश्चत समां आई जाग तां मुलजम लोक सचंदां खाडन जे ओह किश खिनें दे सिवा' (संसार च) नेई रेह। ओह इसै चाल्ली बैहकी-बैहकी दियां गल्लां बनांदे न ॥ 56 ॥

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لِيُسْأَلُنَا عَمَّا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٥٦﴾

ते ओह लोक जिनेंगी इलम ते ईमान दिता गेदा ऐ, आखडन, तुस अल्लाह दे स्हाबें (लेखे मताबक) उस दिनै तक ठैरे दे ओ जेहका थुआड़े परतियै उभरने? आस्तै निश्चत हा ते (याद रक्खो जे) इयै फी उभरने? दा दिन ऐ। पर तुस नेई जानदे ॥ 57 ॥

وَقَالَ الَّذِينَ أَتَوْا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلِكُلِّكُمْ كُتُبٌ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

ते अज्ज जालमें दा ब्हाना उंदै किसै कम्म नेई औग (यानी कोई फायदा नेई पजाग) ते नां गै उनेंगी माफ करियै ड्यौठी तक औने दा मौका दिता जाग ॥ 58 ॥

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٨﴾

ते असें इस कुर'आन च लोकें खातर सारी सचाइयां खोहली-खोहली ब्यान करी दिती

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ

1. इत्थें ईसाइयें दी उस हालत आहलै पासै शारा कीता गेदा ऐ जेहकी इतली च उंदे फैली जाने दे बा'द होई ही। उस बेलै ओह उस कश्टकारी दौर बिच्चा लंघी चुके दे हे जो कहफ्र नांउ दे साथियें मौके उंदे पर बीतेआ हा जेहदे बा'द किश चिरे तक उनें तरक्की कीती ही, पर इस्लाम धर्म दी तरक्की बेलै उंदा परतियै ह्रास होआ ते फी इस्लाम दी तरक्की दरान उंदे पर गरावट दा जेहका दौर आया तां उसी चेता करियै ओह पच्छोताउ प्रकट करन लगे जे असें गी भोग-बलास आस्तै बड़ा गै घट्ट समां मिलेआ, ज्यादा समां कश्टें च गै बीतेआ।
2. इस आयत दे शब्द दसदे न जे एह संसार च कौमी उत्थान दा बर्णन ऐ नां के परलोक च पुनर्जीवन दा।
3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे तुस भलेखे च ओ। इस्लाम दी तरक्की दे दौर च थुआड़ा अंतम बिनाश नेई होग, बल्के थुआड़ा अंतम बिनाश इस्लाम दे पुनरुत्थान दे समे च होग, जिसलै थुआड़ा ओह सर्वनाश होग तां फी तुस टाहरमीं जां उ नमीं सदी आंगर शान कनै नेई उट्टी सकगे।

दियां न ते जेकर तू उंदे कश कोई नशान
आहनै तां काफर जरूर आखडन जे तुस लोक
सिर्फ झूठियां गल्लां पेश करने आहले ओ
॥ 59 ॥

इससै चाल्ली अल्लाह बे-इलम (अज्ञानी) लोकें
दे दिलें पर मोहर¹ लाई दिंदा ऐ ॥ 60 ॥

ते (हे कुरआन दे श्रोता) धीरज कनै (अपने
ईमान पर) कायम रौह। अल्लाह दा बा'यदा
जरूर पूरा होइयै रौहग ते चाही दा ऐ जे
जेहके लोक भरोसा नेई करदे ओह तुगी धोखे
कनै (अपनी ज'गा थमां) हटाई निं देन
॥ 61 ॥ (रुकू 6/9)

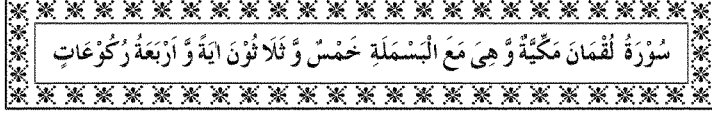
كُلِّ مَثَلٍ ۖ وَلَيْنَ جُنَّتَهُمْ ۖ بَايِعَ يَقُولَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٩﴾

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ عِ

०००

1. इस आयत थमां पता लगदा ऐ जे अल्लाह कुसै दे दिलें पर बिला ब'जा (अकारन) मोहर नेई लांदा। पैहलें
ते मनुक्ख झूठै पिच्छें चलना शुरू करदा ऐ, फी इक अरसा वीतने परेंत जिसलै जे ओह बुरे कर्मै गी चंगी
चाल्ली समझन लगदा ऐ तां ओहदे दिलें पर मोहर लग्गी जंदा ऐ।

सूर: लुक्मान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पैंत्ती आयतां ते चार रुकू न।

मैं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अल्लाह' सारें थमां बद्ध जानने आहला
आं ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ

एह (यानी इस सूर: दियां आयतां) उस कामिल
कताबै दियां आयतां न जेहकी बड़ी हिकमतें
आहली ऐ ॥ 3 ॥

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ①

(ते) अपने फर्जे गी चंगी चाल्ली अदा करने
आहलें आस्तै हदायत ते रैहमत दा मूजब ऐ ॥ 4 ॥

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ①

ओह लोक जेहके नमाज (इस दियें शरै
मताबक) अदा करदे न ते (गरीबें मस्कीनें
गी) जकात दिंदे रौहदे न ते आखरत दे जीवन
पर भरोसा करदे न ॥ 5 ॥

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ①

एह लोक अपने रब्ब पासेआ औने आहली
हदायत पर बी ब्रिदता कनै कायम न ते ऐसे
लोक मै (हर मदान च) कामयाब होउन ॥ 6 ॥

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

ते लोकें बिच्चा किश नेह न जेहके (अपना
रपेआ बरबाद करिये) खेद-तमाशे (दियां

وَمِن النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ

1. ब्यौरें आस्तै दिक्खो सूर: बकरा आयत: 2

गल्लां) लैंदे रौहदे न तां जे अज्ञानी लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकन ते उसी (अल्लाह दे रस्ते गी) हासे दे काबल चीज बनाई लैंदे न उनें लोकें आस्ते अपमान जनक अज्ञाब होग ॥ 7 ॥

ते जिसलै ऐसे शख्स सामने सादियां आयतां पदियां जंदियां न तां ओह घमंड करदे होई पिटठ फेरी लैंदा ऐ आखो जे उसने उनेंगी सुनेआ गै नेई (ओह इस हद तक बे-परवाही करदा ऐ) आखो जे उसदे कन्न बोले न। इस आस्ते तूं उसी इक दर्दनाक अज्ञाब दी ऐहम (चेची) खबर सुनाई दे ॥ 8 ॥

यकीनन ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते जिनें उसदे मताबक कर्म कीते उनेंगी नैमतें आहले बाग मिलडन ॥ 9 ॥

जिंदे च ओह बास करदे रौहडन। एह अल्लाह दा कीता गेदा पक्का बा'यदा ऐ ते ओह गालिब ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 10 ॥

उसने गासैं गी बगैर खभें (स्हारैं) दे पैदा कीते दा ऐ। जियां जे तुस दिखदे ओ। ते धरती च फ्हाड़ इस आस्ते सुट्टे दे न जे ओह थुआड़े समेत भयंकर भुंचाल दी लपेट च नेई फसी जा ते ओहदे च हर चाल्ली दे जानवर फलाए ते बदलें थमां पानी तुआरेआ। फी ओहदे च हर चाल्ली दे उत्तम जोड़े पैदा कीते दे न ॥ 11 ॥

एह अल्लाह दी मख्लूक ऐ। ते तुस मिगी दस्सो जे उसदे सिवा जिनेंगी तुस शरीक बनांदे ओ, उनें केह पैदा कीता ऐ? (किश बी नेई) बल्के सच्च एह ऐ जे जालम लोक खु'ल्ली-खु'ल्ली गुमराही च न ॥ 12 ॥ (रकू 1/10)

لقمن 31

اتل مآوحي 21

لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ
وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٧﴾

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَرَأَىٰ مَسْكِدًا
كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا ۗ
فَبَسُرُّهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا ۗ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠﴾

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرْوٰهَا وَآلْفِي
فِي الْاَرْضِ رَوٰسِيْ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَبَتْ
فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ۗ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمٰءِ مَآءً
فَاَنْبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ كَرِيْمٍ ﴿١١﴾

هُدًا خَلَقَ اللَّهُ فَاَرَوْنٰ مَادًا خَلَقَ
الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۗ بَلِ الظَّالِمُوْنَ
فِيْ صَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٢﴾

ते असें लुक्मान गी हिकमत दिती ही ते गलाया हा जे अल्लाह दा शुकर अदा कर। ते जेहका शख्स बी शुकर करदा ऐ उसदे शुकर करने दा फायदा उरसे दी जिंदू गी मिलदा ऐ ते जेहका ना-शुकरी करदा ऐ (उसी याद रक्खना लोड़दा जे) अल्लाह सारी चाल्ली दे शुकरें थमां-बे-न्याज ऐ (ते) बड़ी स्तुति आहला ऐ ॥ 13 ॥

ते (याद करो) जिस बेलै लुक्मान नै अपने पुत्रै गी नसीहत करदे होई गलाया हे मेरे पुत्र! अल्लाह दा शरीक मत कुसै गी बनांदा होऐं, शिक्र यकीनन बौहत बड्डा जुलम ऐ ॥ 14 ॥

ते असें एह आखदे होई जे मेरा ते अपने मापें दा धन्ववाद कर, इन्सान गी अपने मापें बारै (उपकार करने दा) तकदी हुकम दिता हा ते उसदी माता नै उसी कमजोरी दे (इक दौर दे) बा'द कमजोरी (दे दूए दौर) च चुक्केआ हा ते उसदा दुद्ध छुड़ाना द'ऊं साल्लें दे अरसे च हा (याद रक्ख जे तोह) मेरे कश गै परतोइयै औना होग ॥ 15 ॥

ते जेकर ओह दमैं तेरे कनै बैहस करन जे तू कुसैगी मेरा शरीक बनाई लै जिसदा तुगी कोई इलम नेई, तू उंदी दौनै दी गल्ल नेई मन्नेआं। हां! संसार सरबंधी गल्लें च उंदे कनै नेक सरबंध बनाई रक्ख ते उस शख्स दे पिच्छें चलेआं जेहका मेरे पासै झुकदा ऐ ते तुसें सारें गी मेरे कश गै औना होग। उस

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ
وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ①

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ
يَبْنَى لَا تَشْرِكْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّ الشِّرْكَ
لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ②

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهَنًا عَلَىٰ وَهْنٍ ۖ وَفِصْلَةٌ فِي عَامَتَيْنِ
إِنَّ اشْكُرْنِي وَوَالِدَيْكَ ③ إِلَى الْمَصِيرِ ④

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا
فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَالتَّبِيعِ سَبِيلَ مَنْ
أَنَابَ إِلَىٰ نَسْرَ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ

1. सूर: अहक्राफ आयत 16 च आखेआ गेदा ऐ जे बच्चे दा गर्भाशय च रौहना ते दुद्ध छुड़ाना त्रीहयें म्हीनै च पूरा होदा ऐ, पर इत्थें दो साल आखेआ गेदा ऐ। इसदी ब'जा एह ऐ जे केई बच्चे तौले पैदा होई जंदे न तै कमजोर होदे न ते किश ज्यादा दिनें च जनम लैदे न ते तगड़े होदे न। दूर्द आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै बच्चा कमजोर होऐ ते तौला जनम लेई लै तां उसी दुद्ध पलैने दा समां बधाई दिता जा तां जे ओ तगड़ा होई जा।

बेलै अ'कं तुसेंगी थुआड़े ओह कर्म दस्सी देगा जेहके तुस करदे रेह ओ ॥ 16 ॥

(लुक्मान नै गलाया जे) हे मेरे पुत्र! गल्ल एह ऐ जे जेकर कोई कर्म राई दे इक दाने दे बराबर बी होऐ ते ओह (कर्म कुसै) पत्थरै च जां गासै च जां धरती च छपे दा होऐ तां बी अल्लाह उसी जाहर करी देग। अल्लाह अति सूखम ते छपे दे भेदं गी पाई लैने आह्ला ते बौहत खबर रक्खने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

हे मेरे पुत्र! नमाज गी (विधिवत) कायम रक्ख ते चंगियां गल्लां करने दी आज्ञा दिंदा रौह ते भैड़ियें/बुरियें गल्लें धमां रोकदा रौह ते जेहके कश्ट तुगी पुज्जे उंदे पर धीरज धारण कर। यकीनन एह गल्ल बड़ी गै हिम्मत आहले कर्मैं बिच्चा ऐ ॥ 18 ॥

ते अपनियां ग'ल्लां लोकें दे सामनै (गुस्से च) नेई फुलाऽ ते धरती पर घमंड कनै नेई चल। यकीनन अल्लाह कुसै बी अहंकारी जां शेखी मारने आहले कनै प्रेम नेई करदा ॥ 19 ॥

ते दरम्यानी चाल चल ते अपनी अवाज बी हौली रक्ख, की जे अवाजें बिच्चा सारें शा भैड़ी अवाज गधे दी अवाज ऐ (जेहकी बड़ी उच्ची हौंदी ऐ) ॥ 20 ॥ (रकू 2/11)

क्या तुसैं लोकें नेई दिक्खेआ जे जो किश गासैं ते धरती च ऐ उसी अल्लाह नै थुआड़ी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ ते थुआड़े पर अपनी नैमतां चाहे ओह जाहरा होन ते चाहे छप्पी दियां, पानी आंगर बगाई दितियां न ते लोकें

فَأَنبِئِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

يَبِئِكَ إِنهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِّنْ حَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَحْرَةٍ أَوْ فِي
السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٧﴾

يَبِئِكَ أَقِيمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ
وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا
أَصَابَكَ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨﴾

وَلَا تَصْعَرَ حَذَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ
فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٩﴾

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ
مِنْ صَوْتِكَ ۗ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿٢٠﴾

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ
نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ

बिच्चा किश ऐसे बी हैन जेहके बिना इलम, बिना हदायत ते बिना कुसै रोशन कताबा दे सबूतै दे अल्लाह बाँरै बैहस करदे न ॥ 21 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जंदा ऐ जे जो कुछ अल्लाह नै उतारेआ ऐ ओहदा अनुसरण करो तां ओह आखदे न जे नेई, अस ते ओहदा गै अनुसरण करगे जेहदे पर असें अपने पुरखें गी दिक्खे दा ऐ। क्या जेकर शतान (उंदे पुरखें राहें) उनेंगी नरक दे अजाब पासै सद्दा करदा होऐ? (तां बी ओह ऐसा गै करडन) ॥ 22 ॥

ते जेहका आदमी अपना ध्यान अल्लाह पासै फेरी दिंदा ऐ ते ओह अपने कर्म करने च बी पूरा-पूरा सचेत-सोहगा रौहदा ऐ, तां ओह नेहा ऐ जे आखो उसने इक ठोस कड़े गी पकड़ी लैता ऐ ते सारे कर्मों दा परिणाम अल्लाह दे हत्थें च ऐ ॥ 23 ॥

ते जेहके लोक इन्कार करन उंदा इन्कार तुगी दुखी नेई करै। उनेंगी आखर साढ़े कश गै परतोइयै औना पौग, फी अस उनेंगी उंदे कर्म दी असलीयत थमां खबरदार करगे। यकीनन अल्लाह सीने दे अंदरै दियां सारियां गल्लां जानदा ऐ ॥ 24 ॥

अस उनेंगी किश चिरै तक संसारक लाभ पुजागे, फी अस उनेंगी मजबूर करियै अति कठोर अजाब आहली बक्खी लेई जागे ॥ 25 ॥

जेकर तू उंदे थमां पुच्छें जे गासैं दे धरती गी कुसनै पैदा कीता ऐ? तां ओह यकीनन इयै आखडन जे अल्लाह नै। तू उनेंगी आख, (ठीक ऐ) हर इक स्तुति दे काबल अल्लाह

مَنْ يَجَادِلْ فِي اللَّهِ بِعَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ
الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
 فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ
عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۝

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

وَلَيْسَ سَاءَ لَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۗ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

गै ऐ, पर उंदे (इन्कार करने आहलें) बिच्चा मते-सारें गी इस गल्ला दा इलम नेई ॥ 26 ॥

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

गारें ते धरती च जो कुछ बी ऐ अल्लाह दा गै ऐ। यकीनन अल्लाह गै ओह सत्ता ऐ जो (हर चाल्ली दी उपासना ते तरीफ आस्तै) कुसै दा मुल्हाज नेई ऐ (पर कनै गै) ओह सारी स्तुतियें दा अधिकारी बी ऐ ॥ 27 ॥

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٧﴾

ते धरती पर जिन्ने बूटे न जेकर उंदियां कलमां बनी जान ते समुंदर स्याही कनै भरोची जान इसै चाल्ली उंदे च स्याही दे सत्त समुंदर होर मलाई दित्ते जान, तां बी अल्लाह दे नशान खतम नेई होडन। अल्लाह सच्चें गै गालिब ते हिकमत आह्ला ऐ ॥ 28 ॥

وَلَوْ اَنَّ مَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامًا وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ سَبْعَةً اَبْحُرًا مَا نَفَدْتَ كَلِمَتِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٨﴾

तुसें सारें गी पैदा करना ते तुसंगी जीदा करियें दुआलेआ जाना सिर्फ इक आदमी दे पैदा करने आंहगर ऐ। यकीनन अल्लाह बौहत सुनने आह्ला ते बौहत दिक्खने आह्ला ऐ ॥ 29 ॥

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ اِلَّا كَتَفِيْسٍ وَّاِحْدَةٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ بَصِيْرٌ ﴿٢٩﴾

क्या तोह नेई दिक्खेआ जे अल्लाह रातीं गी दिनै च समाई दिंदा ऐ ते दिनै गी रातीं च ते उसनै सूरजै ते चनै गी सेवा च लाई रक्खे दा ऐ। इंदे बिच्चा हर इक निश्चत समे तगर/आस्तै चलदा रौंहदा ऐ ते अल्लाह थुआड़े कमें गी चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 30 ॥

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُوَلِّجُ اَللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي الْاَيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ لِّیَجْرِيَ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّی ۗ وَاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٣٠﴾

एह सब किश इस आस्तै होआ करदा ऐ जे अल्लाह सच्च ऐ ते कायम रौहने आह्ला ऐ ते इस आस्तै जे जिनेंगी ओह लोक उस (अल्लाह) दे सिवा पुकारदे न ओह झूठे ते नश्ट होने आहले न ते अल्लाह सच्चें गै बौहत उच्चा ते बड़ी शान आह्ला ऐ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/12)

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ الْبَاطِلُ ۗ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٣١﴾

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे किशियां अल्लाह दी नैमतेँ दे कन्ने समुंदरे च चलदियां न तां जे ओह तुसेंगी अपने नशान दस्सन। एहदे च बौहत बड्डे धीरजवान ते बौहत बड्डे किरतघन आदमी आस्तै बडे सारे नशान न ॥ 32 ॥

ते जिसलै पानी दी कोई लैहर उनेंगी साये आंगर खट्टी लैदी ऐ तां ओह अपनी उपासना गी सिर्फ अल्लाह आस्तै गै खास मन्निथै उसी पुकारदे न, फी जिसलै ओह उनेंगी धरती (खुशकी) पासै बचाइयै लेई औंदा ऐ तां उंदे बिच्चा किश लोक दरम्यानी चाल चलदे रौहदे न (ते किश लोक दबारा ऊऐ अत्याचार ते शिकं करन लगी पौंदे न) ते साढ़ी आयतें दा इन्कार सिर्फ प्रतिज्ञा भंग करने आहले ते किरतघन लोक गै करदे न ॥ 33 ॥

हे लोको! अपने रब्ब आस्तै संयम धारण करो ते उस दिनै थमां डरो जिस दिन कोई प्यो बी अपने पुत्रै दे कम्म नेई आई सकोग ते नां कोई पुत्र गै अपने प्यो दे कम्म आई सकग। अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौहदा ऐ। तुसेंगी संसारक जीवन धोखे च नेई रक्खी देऐ ते नां गै धोखा देने आहला शतान तुसेंगी अल्लाह दे बारे च धोखे च रक्खै ॥ 34 ॥

क्यामत (जां कुसै कौम दे आखरी फैसले आहले दिनै) दा ज्ञान अल्लाह गी गै ऐ ते ऊऐ बरखा बरहांदा ऐ ते जो कुछ गभैं च ऐ उसी जानदा ऐ। कोई नेई जानदा जे ओह कल्ल केह कम्म करग, ते नां कोई एह जानदा ऐ जे ओह कोहकी ज'भा प्राण त्यागग। यकीनन अल्लाह गै जानने आहला ते खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 35 ॥ (रूकू 4/13)

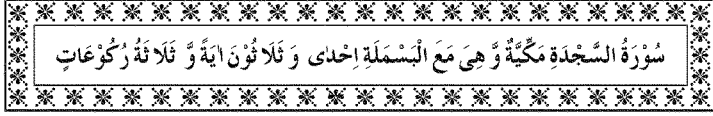
الْمُرْتَابِ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

وَإِذَا عَشِيَهِمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَا اللَّهَ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى
الْبَرِّ فَمَهُمُ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا
إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ اتِّقُوا رَبَّكُمْ وَأَحْسُوا يَوْمًا
لَّا يَجْرِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ
هُوَ جَارِعٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَلَا تَعْرَتَكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَعْزَّتْكُمْ
بِاللَّهِ الْعُرُورُ ۝

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْعَيْتَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

1. नैमत जां पुरस्कार दा मतलब ओह समगरी ऐ जो मानव जाति दे कम्म औंदी ऐ ते जिसी लेइयै ज्हाज बगैरा बक्ख-बक्ख देसै पासै जंदे रौहदे न।

सूर: अल्-सजदा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कत्तरी आयतां ते त्रै रुकू न।

में अल्लाह दा नांऽ लेइये (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अंऊं अल्लाह आं ते सारें शा बद्ध जानने
आहला आं ॥ 2 ॥

الْمَع ①

इस कताबा दा (जिसदी एह इक सूर: ऐ)
सारे ज्हांनें (लोकें) दे रब्ब पासेआ तुआरेआ
जाना इक जकीनी गल्ल ऐ, जेहदे च कोई
शक्क नेई ॥ 3 ॥

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ①

क्या ओह लोक आखदे न जे इस शख्स
(यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व.) ने
इस (कुरआन) गी अपने पासेआ बनाई लैता
ऐ। ऐसा नेई बल्के एह कताब तेरे रब्ब पासेआ
नाजल होने आहली (ते कायम रोहने आहली)
कताब ऐ तां जे तूं उस कौम गी सोहगा करै
जेहदे कश तेरे थमां पैहलें कोई रसूल नेई
आया, तां जे ओह हदायत पांदे ॥ 4 ॥

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أْتَهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ①

अल्लाह ओह ऐ जिसने गासैं ते धरती गी ते
जो कुछ इनें दौनें दे बश्कार ऐ उस सारै गी

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا

छें¹ दौरैं च पैदा कीता, इसदे बा'द ओह मजबूती कनै अर्श (यानी अनुशासन दे संघासनै) पर बराजमान होई गेआ थुआड़ा उस (खुदा) दे सिवा नां कोई सच्चा दोस्त ऐ ते नां सफारशी (सफारश करने आहला) क्या तुस नसीहत हासल नेई करदे ॥ 5 ॥

بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ ۚ مَا لَكُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا شَفِيعٍ ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

ओह (अल्लाह) गासै थमां धरती तक अपने हुकम गी अपनी योजना मताबक लागू करग, फी ओह ओहदे पासै इक ऐसे समे च चढ़ना शुरू करग जिसदा अंदाजा ऐसे ज्हरें² बरैं दा ऐ जेहदे मताबक तुस संसार च गिनती करदे ओ ॥ 6 ॥

يَذَكِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ
ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ
أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ۝

एह गैब ते हाजर (जाहर) गल्लें दा जानने आहला (खुदा) ऐ जो गालिब ते बार-बार रैहम करने आहला³ ऐ ॥ 7 ॥

ذَٰلِكَ عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ۝

जिसनै जो कुछ बी पैदा कीता ऐ सर्वोत्तम शक्तियें कनै पैदा कीता ऐ ते इन्सान गी गिल्ली मिट्टी थमां पैदा कीता ऐ ॥ 8 ॥

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ
الْإِنسَانِ مِنْ طِينٍ ۝

फी उसदी नस्ल गी सधारण जनेही बगने आहली चीजै दे तत्व (बीरज) थमां पैदा कीता ऐ ॥ 9 ॥

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

1. छें दौरैं च जां छें महान परिवर्तन च इस संसार दी उत्पत्ति होई। मूल शब्द 'यौम' (दिन) दा अर्थ अरबी भाशा च समां ते युग होंदा ऐ चाहे ओह करोड़ें बरैं दा जां उंदे थमां बी ज्यादा लम्मा होऐ। लोकें भुल्ल-भलेखे नै दिनै दा अर्थ सूरज चढ़ने थमां लेइयै सूरज घरोने तगरें दा समझी लैते दा ऐ। आयत दा मतलब एह ऐ जे छें दौरैं च, भागें हर दौर किन्ना गै लम्मा होऐ, धरती ते गासै दी रचना कीती गेदी ऐ ते सतमां दौर मिश्टी गी पूरा करी देने दा आया। जिसलै अल्लाह नै अर्श थमां अपने विधान गी उतारना शुरू कीता, आखो उसदे साम्राज्य नै पूरी चाल्ली साकार रूप धारण करी लैता। इस चाल्ली मिश्टी दा मकसद पूरा होई गेआ।
2. बहाई लोक इस आयत दा गलत अर्थ करियै मुसलमानें गी धोखा दिंदे न जे इस्लाम दा जीवन सिर्फ इक ज्हार साल ऐ, फी ओह मन्सूख होई जाग ते बहाई धर्म उसदी थाहरा पर औग। हालांके आयत दा अर्थ स्पष्ट ऐ जे इस्लाम ज्हार बरैं च गासै पर चढ़ग। इस दा अर्थ मन्सूख होना कदें बी नेई होई सकदा, बल्के इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इक ज्हार बरैं तक मुसलमान लोक इस संसार च कमजोर होदे जाडन, उसदे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी भविष्यवाणियें मताबक इस्लाम गी मजबूत बनाने आहला सुधारक आई जाग। असल स्थिति एह ऐ जे इसी सूर: दी आयत दस्स च लिखे दा ऐ जे अल्लाह किश महान शाखीयतें गी चुनी लैदा ऐ ते उंदे पर ईशवाणी उतारदा ऐ।
3. अर्थात ओह इस्लाम धर्म दा पुनरुत्थान करग।

फनी उसी पूरी शक्तियां प्रदान कीतियां ते ओहदे च अपने पासेआ रूह¹ पाई ते थुआड़े आस्तै कन्न, अक्खीं ते दिल बनाए। पर तुस लेश मातर बी शुकर नेई करदे ॥ 10 ॥

ते ओह आखदे न जे क्या जिसलै अस धरती (मिट्टी) च मिली जागे तां असेंगी नमां जीवन देइयै नमें रूपै च खडेरी दिता जाग? (एह लोक इस नमें जीवन दे इन्कारी नेई) बल्के अपने रब्ब कन्नै मिलने दे इन्कारी² न ॥ 11 ॥

तू आख जे ओह मौती दा फ़रिश्ता जो थुआड़े आस्तै नयुक्त कीता गेआ ऐ, जरूर थुआड़ी रूह अपने कब्जे च करग (कडढग)। फनी तुसें गी अपने रब्ब कश भेजेआ जाग ॥ 12 ॥ (रकू 1/14)

ते जेकर तुगी उस दशा दा ज्ञान होई जा जिसलै जे पापी (मुलजम) लोक अपने रब्ब सामने अपना नींदा सिर सुट्टियै³ खडोते दे होडन ते आखा दे होडन जे हे साढ़े रब्ब ! असें (जो कुछ तोह गलाया हा) उसी दिक्खी लैता ते सुनी लैता। इस आस्तै हून तू असेंगी बापस भेजी दे तां जे अस तेरे हुकमै मताबक कर्म करचै, हून असें तेरी गल्ला दा पूरा-पूरा जकीन करी लैता ऐ ॥ 13 ॥

ते जेकर अस चांहेदे तां हर आदमी गी उसदी परिस्थितियें मताबक हदायत देई दिंदे, पर

تُسَّ سَوُّهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَقَالُوا إِذْ أَصَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ﴿١١﴾

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِن

1. अर्थात् शरीर पूरा बनी जाने दे बा'द शरीर सरबंधी आत्मा पाई ते आध्यात्मिकता दी पूर्ती दे बा'द ओहदे पर इलाही कलाम उतारदा ऐ।
2. यानी जेकर मरने दे बा'द दबारा जी उट्टने दी शिक्षा होंदी ते कर्म दा लेखा लैने दी गल्ल नेई होंदी तां खुशी-खुशी मन्नी जंदे, पर अल्लाह दे सामने पेश होने ते कर्म दा फल पाने दा बर्पान ऐ इस आस्तै इन्कार करदे न।
3. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे जेकर तू उस बेले दा नजारा दिक्खी सकै तां तुगी पता लगगी जाग जे ओह बे-हद लज्जा (शर्मिंदगी) मसूस करा करदे होडन।

मेरी गल्ल पूरी होई गई जे अऊं नरकै गी जरूर जिन्नें ते मनुक्खें कनै भरगा ॥ 14 ॥

इस आस्तै अज्जे दे दिनें दी मलाटी गी भुल्ली जाने दी ब'जा करी ते अपने कर्म करी चिरे तगर रौहने आहले अजाब दा मजा चक्खो ते (याद रक्खो जे) असें बी (अज्ज) तुसेंगी भुलाई दिता ऐ (यानी असें थुआड़ी परबाह करनी छोड़ी दिती ऐ) ॥ 15 ॥

साढ़ी आयतें पर ते ऊऐ लोक ईमान आहनदे न जे जिसलै उनेंगी उंदे बाँरे चेता कराया जंदा ऐ तां ओह सजदा करदे होई धरती पर डिग्गी पौंदे न ते अपने रब्ब दी स्तुति ते मैहमा गांदे न ते घमंड नेई करदे ॥ 16 ॥

ते उनें मोमिनें दे पैहलू उंदे बिस्तरें थमां बक्ख होई जंदे न (यानी तहज्जुद दी नमाज पढ़ने आस्तै) ते ओह अपने रब्ब गी, ओहदे पासेआ औने आहले अजाबें थमां बचने आस्तै ते उसदी रैहमत हासल करने आस्तै पुकारदे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा अल्लाह दे रस्ते पर खर्च करदे न ॥ 17 ॥

ते (सच्ची गल्ल एह ऐ जे) कुसै शख्स गी पता नेई जे इनें मोमिनें आस्तै उंदे कर्म दे सिले च अक्खीं गी ठंड पाने आहली केहड़ी-केहड़ी चीजां छपालियै रक्खियां गेदियां न ॥ 18 ॥

क्या, जेहका शख्स मोमिन होऐ ओह ओहदे नेहा होई सकदा ऐ जेहका आज्ञाकारी नेई होऐ? ऐसे लोक कदें बी इक बरोबर नेई होई सकदे ॥ 19 ॥

حَقُّ الْقَوْلِ مِنِّي لَأَمْلَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ①

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ②

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا
خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ ③

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُسْفِقُونَ ④

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّنْ
قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑤

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا
لَّا يَسْتَوُونَ ⑥

ओह लोक जेहके ईमान ल्याए दे न ते उनें ओहदे मताबक कर्म कीते न उंदे रौहने आस्तै उत्तम सुर्ग होडन। एह उंदे कर्म मताबक अतिथि-सत्कार होग ॥ 20 ॥

ते जेहके लोक आज्ञा थमां बाहर निकली गेदे न उनेंगी रौहने आस्तै नरक मिलग। ओह जिसलै कदे ओहदे बिच्चा निकलने बारै इरादा करडन तां उसै च बापस भेजी दिते जाडन ते उनेंगी आखेआ जाग जे हून नरक दे उस अजाब गी चक्खो जिसी तुस झूठ आखदे होंदे हे ॥ 21 ॥

ते उस औने आहले बड्डे अजाब थमां पुज्ज अस (इस संसार दा) निक्का अजाब बी उनेंगी चखागे तां जे ओह (खुदा पासै) परतोन (ते तोबा करन) ते आखरत दे अजाब थमां बची जान ॥ 22 ॥

ते जिस शख्स गी उसदे रब्ब दियां आयतां चेता कराइयां जान, पर ओह फी बी उंदे थमां मूह फेरै तां उस शा बद्ध दूआ कु'न जालम होई सकदा ऐ? यकीनन अस मुजरमें कनै बदला लैगे ॥ 23 ॥ (रुकू 2/15)

ते असें मूसा गी कताब दिती ही। इस लेई तूं बी इक कामिल कताब दे मिलने बारै शक्क नेई कर (दुबधा च नेई पौ) ते असें उस (कताबा) गी बनी इस्राईल आस्तै हदायत बनाया हा ॥ 24 ॥

ते असें उंदे बिच्चा मुखिया/इमाम¹ बनाए हे जेहके साढ़े हुकमें मताबक लोकें गी हदायतां

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلْوَنِ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٤﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ إِمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا

1. यानी उनेंगी सुधारक बनाया ते उंदे पर वही नाजल कीती ही जे लोकें दा सुधार करो।

दिंदे हे, इस ब'जा कन्नै जे उनें धीरज' थमां कम्म लैता ते ओह साद्दी आयतें पर पूरा भरोसा रखदे हे ॥ 25 ॥

صَبَرُوا ۗ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٥﴾

तेरा रब्ब ते ओह ऐ जो उंदे (कलामे इलाही पुजाने आहलें ते उंदे बरोधियें) बश्कार क्यामत आहलै दिन ऐसी गल्लें बारै फैसला करग जिंदे बारै ओह मतभेद रखदे होंदे हे ॥ 26 ॥

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٦﴾

क्या उनेंगी इस गल्ला थमां हदायत हासल नेई होई जे असें उंदे थमां पैहलें मते-हारे युगों दे लोकें दा सर्वनाश करी दिता हा ते हून एह लोक उंदे गै घरें चलदे-फिरदे न। यकीनन एहदे च बड़े-सारे नशान न, पर केह ओह सुनदे नेई? ॥ 27 ॥

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ ۗ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٧﴾

क्या उनें दिक्खेआ नेई जे अस इक बंजर धरती पासै पानी कडिद्वयै लेई जन्ने आं, फी ओहदे (पानी) राहें खेती उगाने आं जेहदे चा उंदे चौखर बी खंदे न ते ओह आपू बी खंदे न। क्या ओह दिखदे नेई ॥ 28 ॥

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنَخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ ۗ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

ते ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां दस्सो जे एह विजय² जेहदा तुस बर्णन करदे ओ, कद्रूं होग? ॥ 29 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

1. यानी जद्रूं कदें संसार च खराबी पैदा होई तां किश भले लोकें धर्म दी रक्खेआ ते अल्लाह दे सच्चे ग्रंथें दा प्रचार शुरू कीता, पर जेहके लोक बुरी दशा च पुज्जी चुके दे हे उनें, उनें भले लोकें पर अत्याचार करना शुरू करी दिते, पर ओह अपनी शिक्षा दीक्षा ते प्रचार बगैरा दे नेक कर्में च धीरज कन्नै डटे दे रेह ते उनें उंदे अत्याचार बरदास्त कीते। आखरकार अल्लाह ने उंदे उस बलिदान गी दिक्खिये उंदे पर वद्दी नाजल कीती ते उनेंगी उस युगों दा सुधारक नयुक्त करी दिता तां जे जेहका कम्म ओह पैहलें अपनी मरजी कन्नै करदे होंदे हे हून खुदा दी वद्दी मताबक करन।
2. इत्थें विजय दा मतलब इन्कार करने आहलें दे विनाश दी ओह सूचना ऐ जिस दी चर्चा पैहलें होई चुकी ऐ जे क्यामत दे अजाब थमां पैहलें इस संसार च बी उनेंगी अजाब मिलग तां जे ओह नसीहत हासल करन। आयत 27 च आखेआ गोदा ऐ जे उंदे थमां पैहले लोकें दा बी सर्वनाश कीता गेआ हा। क्या एह उंदे थमां बी नसीहत हासल नेई करदे जे उंदी बारी बी औने आहली ऐ। उनें लोकें दा देश इनेंगी मिले दा ऐ तां उनें लोकें जनेह बुरे कर्म करने पर इनेंगी स'जा बी ते भोगनी पोग।

तू आखी दे जे उस विजय¹ आहलै रोज
इन्कार करने आहलें गी उंदा ईमान फायदा नेई
देग ते नां गै उनेंगी ढिल्ल दित्ती जाग ॥ 30 ॥

قُلْ يَوْمَ الْقِيَامِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٠﴾

इस आस्तै तू उनेंगी छोड़ी दे ते (उंदे परिणाम
दा) इंतजार कर। ओह बी किश चिरै तक
अजै होर इंतजार करडन ॥ 31 ॥ (रुकू 3/
16)

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ
وَأَنْتَظِرُ إِنَّهُمْ
مُتَنظَرُونَ ﴿٣١﴾

०००

1. विजय दे मौकै ईमान आहनने आहले लोक किश संसारक लाभ ते लेई लेंदे न मगर आखरत दे इनाम उनेंगी
घट्ट गै मिलदे न, सवाए इस दे जे जेकर ओह नेक कर्म च बड़े ज्यादा अगें बधी जान ते ईमान आहनने
च चिर लाने दा कऱफारा (प्राहचित) करी देन।

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ أَرْبَعٌ وَسَبْعُونَ آيَةً وَتِسْعَةٌ رُكُوعَاتٌ

सूर: अल्-अहज़ाब

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरहत्तर आयतां ते नौ रुकू न।

में अल्लाह दा नांS लेइये (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हे नबी! अल्लाह आस्तै संयम धारण कर ते
इन्कार करने आहलें ते मुनाफिकें दी गल्ल नेई
मन्न। यकीनन अल्लाह बौहत जानने आह्ला
ते बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

ते सिर्फ उस वही उप्पर चलो जो तेरे रब्ब
पासेआ तेरे पर तुआरी जंदी ऐ। अल्लाह थुआड़े
कर्मै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 3 ॥

ते अल्लाह पर भरोसा रक्ख ते अल्लाह
कारसाज होने दे नातै काफी ऐ ॥ 4 ॥

अल्लाह नै कुसै मनुक्खै दे सीन्ने च दो दिल
नेई बनाए ते नां गै थुआड़ी जनानियै दे जिनेंगी
तुस कदें माता आखी दिंदे ओ, थुआड़ी माता
बनाया ऐ ते नां थुआड़े ले-पालकें/मतबनें गी
थुआड़ा पुत्तर बनाया ऐ। एह सब थुआड़े मूहें
दियां गल्लां न ते अल्लाह गै सच्ची गल्ल
आखदा ऐ ते ऊऐ सिद्धा रस्ता दसदा ऐ
॥ 5 ॥

उनें ले-पालकें/मतबनें गी उंदे बब्बैं दा पुत्तर
आखियै बुलाओ। एह अल्लाह दे लागै ज्यादा

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ①

وَاتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۗ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ①

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ①

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۗ
وَمَا جَعَلَ أَرْوَاجَكُمْ أَلْفًا تُظْهِرُونَ
مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۗ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ۗ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۗ
وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ①

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۗ

न्याऽ संगत गल्ल ऐ ते जेकर तुसैं गी एह पता नेई जे उंदे बब्ब कु'न न, तां फी बी ओह थुआड़े धर्म भ्राऽ न ते धर्म मित्त न ते जो तुस भुल्ल-भलैखै पैहलें करी चुके दे ओ ओहदे बारै तुंदे पर कोई पाप नेई, पर जिस गल्लै बारै थुआड़े दिल फैसला करी चुके दे होन (ओह स'जा दे काबल ऐ) ते अल्लाह (हर तोबा करने आहले आस्तै) बौहत् बख्शने आह्ला (ते) बार-बार कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

नबी मोमिनें थमां उंदी अपनी जानैं दी निसबत बी ज्यादा नेडै' ऐ ते उस दियां घरै-आहलियां (लाडियां) उंदियां मामां न। (नाता नेई रक्खने आहले) मोमिनें ते मुहाजिरें दी निसबत खूनी शिशता नाता रक्खने आहले सरबंधी अल्लाह दी कताबा मताबक इक-दूए दे ज्यादा नेडै न। हां! अपने मित्तरे कनै थुआड़ा चंगा ब्यहार करना (चंगी गल्ल ऐ)। एह गल्ल कुरआन च लिखी जाई चुकी दी ऐ ॥ 7 ॥

ते (याद करो) जिसलै असें नबियै बिच्चा उंदे जिम्मै लाई दी इक खास गल्लै दा बा'यदा लैता हा ते तेरे थमां बी (बा'यदा लैता हा) ते नूह ते इब्राहीम ते मूसा ते मर्यम दे पुत्तर ईसा थमां बी ते असें उंदे सारें थमां इक

فَإِنَّ لَّمْ تَعْلَمُوا الْبَاءَ هُمْ فَأَحْوَانُكُمْ فِي
الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۖ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ ۚ وَلَكِنْ مَّا تَعَدَّتْ
قُلُوبُكُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَظِيمًا ۝

النَّبِيِّ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَأَزْوَاجَهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا
إِلَىٰ أَوْلِيَّيَكُم مَّعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ
فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ
وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
ابْنِ مَرْيَمَ ۚ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا ۝

1. इस दा एह मतलब ऐ जे अपने सरबंधियें दियां जेहकियां गल्लां दस्सना मनासब नेई ते जेहकियां गल्लां छपैली रक्खना मनुक्खे आस्तै मनासब ऐ ओहदे थमां बी बद्ध नबी दे बारे च सोहगे रोहने दी जरूरत होंदी ऐ। इसें आस्तै अल्लाह नै नबी गी मोमिनें दा पिता ते उसदी धर्म-पलियें गी मामां करार दिते दा ऐ, की जे जेकर इस चाल्ली नबी ते उस दी धर्म-पलियें गी दूए मोमिनें थमां मता सम्मान नेई दित्ता जंदा तां जिनें गल्लें गी छपालना जरूरी हा ओह छपालियां नेई जंदियां ते जिनें गल्लें गी जाहर करना जरूरी हा ओह जाहर नेई होंदियां। इतिहास थमां सिद्ध होंदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी धर्म-पलियें थुआड़ी कुसै गल्लै गी नेई छपालेआ। इस आस्तै एहदा एह मतलब नेई जे नबी कोई पाप करदा हा जिसी छपालेआ जाना लोडदा हा, बल्के असल मकसद एह होंदा ऐ जे जेकर नबी दे सारे कम्में दा पता उंदे अनुयायियें गी लगगी जा जेहके ओह अपने घरै च करदा हा जिनेंगी ओहदी धर्म-पलियें दे सिवा दूआ कोई नेई जानदा हा, तां अनुयायी उनें कम्में दा अनुसरण करने दी कोशिश करियै कश्टें च पेई जंदे।

पक्का' बा 'यदा लैता हा। ॥ 8 ॥

तां जे अल्लाह सच्चे लोकें गी उंदी सचाई दे बारे च सुआल करै ते उसनै इन्कार करने आहलें आस्तै इक दर्दनाक अज़ाब त्यार करिये रक्खे दा ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू 1/17)

हे मोमिनो! अल्लाह दी उस नैमत गी याद करो जो उसनै तुसेंगी उसलै प्रदान कीती जिसलै थुआड़े पर किश लश्कर चढ़ाई करी बैठे हे ते असें उंदे पासै इक हवा? भेजी ही ते नेहियां फौजां भेजियां हियां जेहकियां तुसें गी लभदियां नथियां ते अल्लाह थुआड़े कर्मै गी चंगी-चाल्ली दिखदा ऐ ॥ 10 ॥

(हां! उस बेले गी याद करो) जिसलै जे थुआड़े दुश्मन थुआड़े पर उप्परा दा बी हल्ला बोल्ली बैठे हे ते ख'ल्ला दा बी आई गे हे ते जिसलै जे अक्खीं घबराट कन्नै फिरकी गेइयां हियां ते कलेजे मूहें च आई गे हे ते तुस अल्लाह दे बारे च केई चाल्लीं दे शकूकें च पेई गेदे हे ॥ 11 ॥

उस बेलै मोमिन लोक इक बड्डे इम्तिहानै च पाई दिते गे हे ते ओह बुरी चाल्ली ल्हाई दिते गे हे ॥ 12 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै जे मुनाफ़िक़ लोक ते जिंदे दिलें च रोग हा,

لَيْسَلِ الصّٰدِقِيْنَ عَنْ صَدَقِهِمْ ۚ وَاَعَدَّ
لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝۸

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ اِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُوْدٌ فَاَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ رِيْحًا وَّجُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا ۗ وَكَانَ
اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ۝۱۰

اِذْ جَاءَكُمْ وَّكُمْ مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَاِذْ اَخَذَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوْبُ الْحَاجِرَ وَتَطَّلَوْنَ بِاللّٰهِ الظُّنُوْنَ ۝۱۱

هٰذَا الَّذِيْ اَبْتَلِيَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَرَزَلْنٰوْا زِلْزَالَآ
سَدِيْدًا ۝۱۲

وَإِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ

1. इस वचन च सूर: 'आले इम्रान' दी आयत 82 आहलें पासै संकेत ऐ जे हर नबी गी उसदे बा'द च औने आहले नबी दा शुभ समाचार दिता गेआ हा। उसदी कौम आस्तै उस नबी पर ईमान आहना जरूरी करार दिता गेआ हा।
2. एहदे च अहज़ाब नाँस दे युद्धै दा बर्णन ऐ, जिस दिन बैरी गी विजय हासल करने दा पूरा-पूरा भरोसा हा। ठीक उससै दिन तेज हवा चली ते रातीं बेलें बैरी दे कैंपें च अग बुझी गेई, जिसी अरब नवासी अशुभ मनदे हे। ऐसा दिक्खियै सारे सैना पति अपने साथियै गी लेइयै नस्सी गे ते मुसलमान उंदे हमले थमां बची गे।

आखन लगी पे हे जे अल्लाह ते उसदे रसूल नै साढ़े कन्नै सिर्फ़ इक झूठा बा'यदा कीता हा ॥ 13 ॥

ते जिसलै जे उंदे बिच्चा इक गरोह एह बी गलान लगी पेआ हा जे हे मदीना आहलेओ! हून थुआड़े आस्तै कोई ठकाना नेई ऐ। इस आस्तै (इस्लाम धर्म दा) इन्कार करी देओ ते उंदे बिच्चा इक गरोह नबी थमां अजाजत मंगन लगी पेआ हा ते गलान लगी पेआ हा जे साढ़े घर बैरी दी मारा हेठ न, हालांकि ओह घर बी मारा हेठ नेई हे। ओह लोक सिर्फ़ नस्सी जाने दा मन बनाऽ करदे हे ॥ 14 ॥

ते जेकर मदीना दी बक़्ख-बक़्ख दिशाएं थमां उंदे पर फौजां चढ़ाई करी देन ते फौ उंदे (इन्कार करने आहलें) पासेआ इस्लाम धर्म गी त्यागने दी मांग कीती जा तां एह जरूर उंदी इस मांग गी मन्नी लैडन, पर ओह एहदे बा'द ओहदे (मदीने) च थोढ़ा चिर गै रेही सकडन' ॥ 15 ॥

ते (सच्च एह ऐ जे) इस शा पैहलें उनें (मुनाफ़िक्के) अल्लाह कन्नै बचन (ऐहद) कीता हा जे ओह कदें बी पिट्ट नेई फेरडन (ते अटल रौहडन) ते अल्लाह कन्नै कीते गेदे बचन बारै जरूर सुआल कीता जाग ॥ 16 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे जेकर तुस मौती शा जां खून-खराबे शा नसगे ओ तां थुआड़ा नस्सना तुसेंगी कदें बी फायदे नेई देग ते इस सूरत च तुस कोई बी फायदा नेई लेई सकगे ओ? ॥ 17 ॥

قُلُوبِهِمْ مَّرْصُصٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
إِلَّا غُرُورًا ﴿١٣﴾

وَإِذْ قَالَتْ خَطِيفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا
مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ
مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ ۗ
وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۗ إِنَّ يُرِيدُونَ الْإِفْرَارَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ
سَبَّوْا الْفِتْنَةَ لَأْتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا
إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
لَا يُوْثِقُونَ الْأَدْبَارَ ۗ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ
مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنِ فَرَرْتُمْ
مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَمْتَعُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

1. इस्लाम धर्म छोड़ी देने पर बी इन्कार करने आहले लोक उंदा पिंड नेई छोड़डन उंदी (खलासी नेई करडन), की जे उंदे दिलें च मुसलमान खुआने आहले हर शख्स दे बारे च बैर ते जैहर भरे दा ऐ, भामें ओह मुसलमान सिर्फ़ नाऽ दा गै होऐ।
2. यानी जेकर तुस नसगे ओ तां इन्कार करने आहले लोक थुआड़ा खून करी देडन जां अल्लाह तौले गै इस्लाम गी बिजयी बनाई देग ते मुसलमान तुसें गी स'जा देडन जियां के अगली आयत थमां साफ पता लगदा ऐ।

तू आखी दे जे जेकर ओह तुसेंगी स'जा देना चाह तां कु'न ऐ जेहका तुसेंगी अल्लाह दी पकड़ थमां बचाग? जां जेकर ओह थुआड़े पर रैहम करना चाह (तां कु'न तुसेंगी उस थमां बंचत करी सकदा ऐ?) ओह अल्लाह दे सिवा अपने आस्तै नां कोई सच्चा दोस्त पाडन ते नां कोई मददगार (यानी जिसलै बी कम्म औग, खुदा गै औग) ॥ 18 ॥

अल्लाह उनें लोकें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ जेहके तुंदे बिच्चा दूएंगी (जिहाद राहें) पिच्छे हटांदे हे। ते अपने भ्राएं कन्नै आखदे हे जे साढ़े पासै आओ (ते जिहाद च शामिल नेई होओ) ते ओह आपू बी बैरी कन्नै बिल्कुल जंग नथे करदे ॥ 19 ॥

ओह थुआड़े बारे च बौहत कंजूसी करने आहले न (यानी ओह कदें बी नेई चांहदे जे तुसें गी कोई चंगा सिला थहोऐ) ते जिसलै उंदे पर कोई भैऽ दा समां आवै (साया मंडरा) तां तू उनेंगी दिखगा जे ओह तेरे पासै इस चाल्ली दिखदे न जे उंदी अक्खीं दे डेहले भलेआं उस मनुक्खै दी अक्खीं आंगर फिरा करदे होंदे न जेहका मंडली पर टकाए दा होऐ, फी जिसलै खौफ दा समां बीती जंदा ऐ तां तेरे पर (तलोआरी आंगर कट्टी देने आहली) जबान चलांदे न। ओह हर भलाई दे बारे च कन्जूसी थमां कम्म लेंदे न। (जे ओह तुसें गी नेई थहोऐ)। एह लोक असल च ईमान ल्याए दे गै नेई हे। इस आस्तै अल्लाह नै उंदी (इस्लाम दे बरुद्ध) सारी कोशशां नकाम करी दितियां ते अल्लाह आस्तै एह गल्ल असान ही ॥ 20 ॥

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿۱۸﴾

قَدْ عَلِمَ اللَّهُ مَعْرِفَتَكُمْ وَالْقَائِلِينَ
لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ الْيَنَابِثُ وَلَا يَأْتُونَ
الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۱۹﴾

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۚ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ
رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ
كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا
ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِالسِّنَةِ حِدَادٍ
أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۗ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
فَأَحْظَ اللَّهُ أَعْمَاءَهُمْ ۗ وَكَانَ ذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿۲۰﴾

ते एह लोक ते हून बी इयै आस लाई बैटे दे न जे काश अजें बैरी दियां फौजां उठी नेई गेदियां होन, हालांके (इन्कार करने आहलें दी) फौज बापस परतोई आवै तां (उंदे परती औने पर खुशी दी बजाए) एह लोक चाहडन जे काश! ओह जंगली लोकें च बास करा करदे होंदे (ते हे मोमिनो!) थुआड़े बारे च (लोकें थमां) पुच्छ-गिच्छ करा करदे होंदे' ते जेकर एह (जरूरतै मौकै) थुआड़े कनै रौहदे तां बी थुआड़े हक्क च कदें बी नेई लड़दे ॥ 21 ॥ (स्कू 2/18)

थुआड़े आस्तै (यानी ऐसे लोकें आस्तै) जेहके अल्लाह ते आखरत आहले ध्याड़े कनै मिलने दी मेद रखदे न ते अल्लाह दा बड़ा जिकर करदे न। अल्लाह दे रसूल च इक बौहत अच्छा नमूना (आदर्श) ऐ (जिसदा उनें अनुसरण करना लोड़दा) ॥ 22 ॥

इस आस्तै (दिक्खो) जिसलै सच्चे मोमिनें हमलाआवर लश्करें गी दिक्खेआ तां गलाया जे एह ते ऊऐ (लश्कर)² न जिंदा अल्लाह ते उसदे रसूल नै साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते अल्लाह ते उसदे रसूल नै बिल्कुल सच्च गलाया हा ते इस घटना नै उनेंगी ईमान ते आज्ञा पालन करने च होर बी बधाया (कमजोर नेई कीता) ॥ 23 ॥

इनें मोमिनें बिच्च किश लोक नेह न जिनें उस बा'यदे गी जेहका उनें अल्लाह कनै कीता हा, सच्चा करी दिता। ते किश ते ऐसे न जिनें अपने इरादे गी पूरा करी दिता (यानी लड़दे-

يَحْسِبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يُذْهِبُوا^٢ وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوْا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبِيَائِكُمْ^٣ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا^٤ ﴿٢١﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ^٥ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٣﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ^٦ فَمِنْهُمْ مَّنْ قُضِيَ نَحْبُهُ

1. यानी ओह लोकें थमां पुच्छा करदे होंदे जे मुसलमान अजें जीदे न जां उंदा सर्वनाश होई चुके दा ऐ।
2. कुरआन करीम च अहज़ाब (संयुक्त दलें) दे हमला करने दी सूचना पैहलें थमां गै दिती जाई चुकी दी ही। दिक्खो सूर: क्रम आयत 46 ते सूर: साद आयत 12, इत्थें उस्से हमले बारे संकेत दिता गेदा ऐ।

लड़दे मरोईं गे) ते उंदे बिच्चा किश ऐसे बी हैन जेहके अजें बलगा करदे न ते अपने इरादे च कोई कमजोरी जां तबदली नईं औन दित्ती ॥ 24 ॥

इस दा परिणाम एह होग जे अल्लाह ऐसे सच्चे लोकें गी उंदी सचाई दा बदला देग ते जेकर चाह्ग तां मुनाफिकें गी अज़ाब देग। जां उंदे पर रैहम करग ते अल्लाह यकीनन बौहत बख़शने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 25 ॥

ते (सचाई एह ऐ जे) अल्लाह नै इन्कार करने आहलें गी उंदे गुस्से समेत (मदीना थमां) बापस परताईं दिता ते कुसै चाल्ली दा फायदा उनेंगी नईं पुज्जा, ते अल्लाह नै मोमिनें पासेआ आपूं लड़ाई कीती ते अल्लाह बौहत ताकतवर (ते) ग़ालिब ऐ ॥ 26 ॥

ते उस (अल्लाह) नै उनें (कताब आहलें) गी जिनें उंदी (हमलाआवर मुश्रिकें दी) मदद कीती ही, अपने किलें थमां उतारी (कड़्डी) दिता ते उंदे दिलें च थुआड़ी धाक बठाईं दित्ती। इत्थें तक जे तुस उंदे बिच्चा इक हिस्से दा खून करने ते इक हिस्से गी बंदी बनाने च सफल होईं गे ॥ 27 ॥

ते उंदी जमीनें, उंदे घरें ते उंदे माल-सबाब दा तुसें गी बारस बनाईं दिता ते उस धरती दा बी, जेहदे पर अजें थुआड़े पैर' नईं पे, ते अल्लाह हर गल्ल करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 28 ॥ (रुकू 3/19)

وَمَنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝۱۹

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝۲۰

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ۗ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝۲۱

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرَبُّقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝۲۲

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطَّؤُوهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝۲۳

1. यानी खैबर दा खेत। इत्थें एह भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ जे खैबर गी मुसलमान जीती लैउन, फी इयां नै होआ।

हे नबी! अपनी धर्म-पत्नियों गो आख जे जेकर तुस दुनियां ते उसदी शोभा चांहदियां ओ तां आओ अ'ऊं तुसें गो किश संसारक समान देई दिन्ना ते तुसेंगी चंगी नेक नीती कनै बिदा करना (बरधाना) ॥ 29 ॥

ते जेकर तुस अल्लाह, उस दे रसूल ते आखरत दी जिंदगी दा घर चांहदियां ओ तां अल्लाह नै तुंदे बिच्चा पूरी चाल्ली इस्लाम पर कायम रौहने आहलिये आसतै बौहत बड्डा इनाम सोची रक्खे दा ऐ ॥ 30 ॥

हे नबी दी धर्म-पत्नियो! जेकर तुंदे बिच्चा कोई उत्तम ईमान दे खलाफ गल्ल' करै, तां उसदी स'जा दूनी करी दिती जाग। ते एह गल्ल अल्लाह आसतै बड़ी सखल्ली ऐ ॥ 31 ॥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأَسْرِحُكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝۲۹

وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۝۳۰

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُصْعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۗ وَكَانَ ذُلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝۳۱

1. मूल शब्द 'फ़ाहिशः' उस बुरे कर्म गो आखदे न जेहदी बुराई लब्धे। की जे नबी दी धर्म-पत्निये गो उत्तम थमां उत्तम कर्म करने दी शिक्षा दिती गेदी ऐ इस आसतै जेकर उंदे कशा कोई नेहा कम्म होई जा जेहका उत्तम दर्जे दी नेकी ते नेई, पर इक सधारण जनेही नेकी ऐ तां बी अरबी भाशा दे मुहावरे च उसी 'फ़ाहिशः' आखेआ जाग।

के तुंदे बिच्चा जेहकी कोई अल्लाह दी ते उसदे रसूल दी फरमांबरदारी करग ते उस (फरमांबरदारी दी शान) दे मताबक कर्म बी करग तां अस उसी इनाम बी दुगना देगे ते असें हर ऐसी (धर्म-पत्नी) आस्तै इज़्जत दी रोजी त्यार कीती दी ऐ ॥ 32 ॥

हे नबी दी धर्म पत्नियो! जेकर तुस अपने मकाम समझो तां तुस आम जनानियें आंगर नेई ओ! इस आस्तै चापी-चापी (नाज-नखरें कन्नी) गल्ल नेई करा करो। ऐसा नेई होऐ जे जिसदे दिलै च रोग (विकार) होऐ ओह थुआड़े बारै कोई बुरा बिचार करी लै ते म्हेशां लोकें गी नेक गल्लां आखा (सलाह देआ) करो ॥ 33 ॥

ते अपने-घरें बेही र'वा करो ते पुराने समें दी अज्ञानता (दे रीति-रिवाजे) मताबक अपनी सुंदरता (पराए लोकें सामनै) जाहर नेई करा करो ते नमाज़ गी (शर्तें मताबक) पढ़ा करो। ते ज़कात देआ करो। ते अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करा करो। हे नबी दे कटुंबी जनो! अल्लाह तुंदे बिच्चा हर चाल्ली दी गंदगी गी दूर करना चांहदा ऐ ते तुसेंगी पूरी चाल्ली पबित्तर करना चांहदा ऐ ॥ 34 ॥

ते थुआड़ै घरै च अल्लाह दी जो आयतां ते हिम्मत दियां गल्लां पढ़ियां सुनाइयां जदियां न उनेंगी चेता रक्खो। अल्लाह बौहत मेहर करने आहला (ते) खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 35 ॥
(रुकू 4/1)

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُمْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ
وَتَعْمَلْ صَالِحًا تَوْتَهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۗ
وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝

يُنِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ
إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ
الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ
الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ
الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا ۝

وَأذْكُرَنَّ مَا يَشَاءُ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ
وَالْحِكْمَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

ते अल्लाह दा तक्रवा (संयम) अखत्यार कर ते तू अपने दिलै च ओह गल्ल छपाला दा हा जिसगी अल्लाह जाहर करने आहला हा। ते तू लोकें शा डरदा हा, हालांके अल्लाह ज्यादा हक्कदार ऐ जे तू उस थमां डरै। ते जिसलै जैद नै उस(जनानी) दे बारै अपनी खुआहश पूरी करी लैती (यानी तलाक देई दिता) असें उस(जनानी) दा तेरे कनै ब्याह करी दिता तां जे मोमिनें दे दिलें च अपने ले-पालकें (मतबन्नै) दी जनानियें कनै नकाह करने दै बारै उनेंगी तलाक थहोई जाने दी सूरत च कोई मलाल नेई र'वै ते खुदा दा फैसला जरूर पूरा होइयै रौहना हा ॥ 38 ॥

अल्लाह नै जेहका कम्म पूरा करना नबी दे जिम्मै लाए दा ऐ, उसदे बारै च ओहदा कोई दोश नेई। इयै रीति अल्लाह नै पैहले लोकें च प्रचलत करी रक्खी दी ही ते अल्लाह दा हुकम ते पूरा होइयै गै रौहने आहला ऐ (उसी कोई टलाई नेई सकदा) ॥ 39 ॥

(इयै रीति पैहले नबियें च प्रचलत ही) जो अल्लाह दा संदेश लोकें तक पजांदे हे ते उससै थमां डरदे हे ते अल्लाह दे सिवा कुसै दूए थमां नेई डरदे हे ते (कर्म दा) लेखा लैने आसतै अल्लाह काफी ऐ ॥ 40 ॥

नां मुहम्मद तुंदे बिच्चा कुसै मर्द दे प्यो हे नां हैन (नां होडन)पर अल्लाह दे रसूल न, बल्के

مُبْدِيهِ وَتَخْتَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۗ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿۳۸﴾

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۗ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ﴿۳۹﴾

الَّذِينَ يَبِغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَحْتَمُونَهُ وَلَا يَحْتَمُونَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۗ وَكُفِيَ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿۴۰﴾

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ

1. हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. गी पता लगगी गोआ हा जे हजरत जैद अपनी पत्नी जैनब गी तलाक देना चांदे न। तुस इस गल्ला गी गुप्त रक्खियै हजरत जैद गी समझांदे हे तां जे लोकें गी ठोकर नेई लग्गे जे इक अच्छे खानदान दी कुड़ी दा ब्याह अजाद कीते गेदे इक दास कनै करियै हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै कोई चंगा कम्म नेई कीता, बल्के फसाद ते दंगे दा रस्ता खोहली दिता ऐ ।

(एहदे शा बी बद्ध) नबियें दी मोहर न ते अल्लाह हर इक गल्लै गी भलेआं जानदा ऐ' ॥ 41 ॥ (रुकू 5/2)

हे मोमिनो! अल्लाह गी बौहत(हर बेलै) चेता करा करो ॥ 42 ॥

ते बडलै ते संजा उसदी स्तुति करा करो ॥ 43 ॥

ऊऐ ऐ जेहका तुदे पर अपने पासेआ मेहर करदा ऐ ते उसदे फ़रिश्ते बी तुसेंगी अशीवांद दिंदे न तां जे ओह तुसेंगी न्हरे थमां कडिहयै लोई आहले पासे लेई जा ते ओह मोमिनें पर बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 44 ॥

وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ

وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا

كَثِيرًا ۝

وَسِيحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ

يُخْرِجُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ وَكَانَ

بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝

1. अर्थात् थुआड़े प्रमाणित करने ते थुआड़ी शिक्षा दी गुआही दे बिना नुबुवत जां विलायत यानी भक्ति पद ते ईश मैनी दे गौरवपूर्ण थाहरै तक कोई आदमी नेई पुजी सकदा। किश विद्वानें नबियें दी मोहर दे थाहरै पर इस दा अर्थ आखरी नबी कीते दा ऐ, पर एहदे कनै बी साढ़े अर्थ पर कोई फर्क नेई पौंदा। थुहाड़े मेराज (सीढी यानी क्रम) गी सामनै रक्खेआ जा तां नबियें दा स्थान मुस्नद अहमद बिन हम्बल दे मताबक इयां ऐ -

सिद्रतुल् मुत्तहा	हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व.
सतमां अकाश	हज़रत इब्राहीम
छेमां अकाश	हज़रत मूसा
पंजमां अकाश	हज़रत हारून
चौथा अकाश	हज़रत इद्रिस
त्रीया अकाश	हज़रत यूसुफ़
दूआ अकाश	हज़रत ईसा ते हज़रत यहया
पैहला अकाश	हज़रत आदम

प्रिथ्वी बासी

इस क्रम गी दिखचै तां जेहका प्रिथ्वी बासियें दे थाहरै पर खडोग ओहदी नजर सारें थमां पैहलें हज़रत आदम पर पौग ते सारें थमां अखीर च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. पर। आखो जे सारे नबियें थमां खीरले नबी ओह हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गी मन्ग।

इसदे अलावा जेकर उस हदीस पर बिचार करचै जे हज़रत आदम अजे पैदा बी नेई होए दे हे तां बी अ'ऊँ "खातमुन्नबीय्यीन" हा तां बी नबियें दी बंशावली च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गी पदवी दी दिश्टी कनै सर्वोत्तम स्थान प्राप्त हा। इस आस्तै जिसलै हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. मेराज (क्रम) च सारें थमां उप्पर गे तां मुहम्मदी पद दा गै नुबुवत दा आखरी चरण बनेआ। इस चाल्ली बी ऊऐ अर्थ ठीक रेहा जेहका असें कीते दा ऐ। यानी खत्ने नुबुवत (आखरी नबी) दा एह अर्थ ऐ जे हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा पद सारे नबियें थमां सर्वश्रेष्ठ ऐ।

जिसलै ओह ओहदे कनै मिलडन तां उनेंगी
दुआऽ/अशीर्वाद दा तोहफा सलामती' दी शक्ली
च मिलग ते ओह उंदे आस्तै इक इज्जत आह्ला
सिला त्यार करग ॥ 45 ॥

हे नबी ! असें तुगी इस हालत च भेजेआ ऐ
जे तू (दुनियां दा) नगरान^२ बी ऐं (मोमिनें
गी) खुशखबरी देने आह्ला बी ऐं ते (काफरे
गी) डराने आह्ला बी ऐं ॥ 46 ॥

ते अल्लाह दे हुकम कनै ओहदी बक्खी
बुलाने आह्ला ते इक चमकै करदा सूरज^३
बनाइयै भेजेआ ऐ ॥ 47 ॥

ते मोमिनें गी शुभ-समाचार देई दे जे उनेंगी
अल्लाह पासेआ इक बौहत बड्डा इनाम
(तोहफा) मिलग ॥ 48 ॥

ते इन्कार करने आहलें ते मुनाफिकेँ दी गल्ल
कदें नेई मन ते उंदे दुख देने पासै ध्यान नेई
दे ते अल्लाह पर भरोसा रख त्ते अल्लाह
कम्म बनाने आस्तै काफी ऐ ॥ 49 ॥

हे ईमान ल्यौने (अपनाने) आहलेओ ! जिसलै
तुस मोमिन जानानियेँ कनै ब्याह करो, फी
जेकर उनेंगी छूहने थमां पैहलें गै तलाक देई
देओ तां तुसेंगी एह हक्क नेई जे उंदे थमां
इद्दत दी मंग करो। इस आस्तै चाही दा ऐ

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۖ وَ أَعَدَّ
لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٥٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا
وَأَمْبَرًا ۖ وَ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٥٢﴾

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٥٣﴾

وَلَا تَطْعَمِ الْكُفْرَيْنِ ۖ وَالْمُتَفَقِّهِينَ وَ دَعِ
أَذُنَهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ وَ كَفَى بِاللَّهِ
وَ كَيْلًا ﴿٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
تَمَّ طَلَقُ الْمُؤْمِنَاتِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا
لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا ۖ

1. इसदा अर्थ एह ऐ जे जिसलै मोमिन लोक मरने दे बाद उठडन तां उंदी तसल्ली आस्तै खुदा पासेआ उनेंगी सलाम भेजेआ जाग(यानी सलामती दा संदेश) ते उस लफ्जी सलाम गी साकार रूप देने आस्तै उंदे(मोमिनें) आस्तै आदर-सत्कार आहले समान त्यार कीते जाडन।
2. नगरान दा एह अर्थ नेई जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अपने समे दे लोकें पर दरोगा दे रूपेँ च नयुक्त कीते गेदे न। पवित्र कुरआन च लिखे दा ऐ जे तुगी कुसै पर दरोगा नयुक्त नेई कीता गोआ। इत्थें सिर्फ एह अर्थ ऐ जे तू आदर्श रूप च उंदा नगरान होगा, जबरन नेई।
3. इस थाह्य पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा नांउ रोशनी करने आह्ला दीय्या जां सूरज रक्खेआ गोआ ऐ अर्थात थुआड़े प्रकाश कनै प्रकाशत होइयै केई लोक त्यार होंदे रोहडन जेहके दुनियां गी प्रकाशत करदे रोहडन जियां चन्न सूरजै थमां प्रकाश लेइयै न्हरे गी दूर करी दिंदा ऐ।

जे उनेंगी दुनियाबी फायदा पुजाओ ते अच्छा ब्यहार करदे होई उनेंगी बिदा करो ॥ 50 ॥

हे नबी! तेरी मजूदा पत्नियें बिच्चा ओह जिनेंगी तू उंदा हक्क महर! देई दिते दा ऐ, असें तेरे आस्तै जायज करी दितियां न। इसै चाल्ली आईदा' आस्तै ओह जनानियां जिदे मालक तेरे सजे हत्थ होए दे न जिनेंगी अल्लाह युदधै परेंत तेरे अधिकार च (अधीन) ल्याया ऐ ते इसै चाल्ली तेरे चाचे दियां धीयां, ते तेरी बुआ दियां धीयां ते तेरे मामें दियां धीयां ते तेरी मासियें दियां धीयां, जिनें तेरे कनै हज्रत कीती ऐ ते ऐसी मोमिन जनानी बी जिसनै अपने आपै गी नबी आस्तै समर्पत करी दिता, पर शर्त एह ऐ जे नबी पर उस कनै ब्याह करने दा इरादा करै एह हुकम' खास तौर पर तेरे गै आस्तै ऐ, दूए मोमिनें आस्तै नेई। असें उंदे पर(मुसलमानें पर) उंदी पत्नियें

فَمَتَّوهُنَّ وَسَرَوَهُنَّ سَرَاجًا جَمِيلًا ۝
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحَلَّلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ
الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَ مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ مِمَّا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَ بَنَاتِ
عَمِّكَ وَ بَنَاتِ عَمَّتِكَ وَ بَنَاتِ خَالِكَ
وَ بَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ
وَ امْرَأَةَ مُؤْمِنَةٍ إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ
إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ
مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا
عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَ مَا مَلَكَتْ

1. पत्नियां ते सारें आस्तै जायज गै होंदियां न, पर हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी पत्नियें दा उल्लेख इस आस्तै कीता ऐ जे इसै सूर: दी आयत 29 च आखेआ गेदा ऐ जे हे धर्म-पत्नियो! जेकर थुआड़े दिलें च संसारक लाह(फायदे) लैने दी इच्छा होऐ तां अऊं तुसेंगी माया देइयें बिदा करी दिनां। इस लैई इस गल्ला दा फैसला होना हा। इसदे बाद कुसै बी पत्नी नै नेई गलाया जे मिगी माया देइयें छोड़ी दिता जा। जिस थमां पता लगदा ऐ जे उंदे सारियें दे दिलें च धर्म कनै प्रेम हा ते दुनियाबी माया दी इच्छा नेई ही। इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे उनें अपने दिलें च माया छोड़ी देने ते हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कनै रौहने दा फैसला करी लैता हा। इस आस्तै ओह हर चाल्ली जायज हियां।
2. एह सिर्फ इक आज्ञा ऐ आदेश नेई। फी हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै इस आज्ञा थमां कदें लाह नेई लैता। इस आयत च सिर्फ उनें जनानियें दा जिकर ऐ जेहकियां युद्धै मौकें लड़ाई दे मदान च पकाड़ियां जान। सधारण जनानियें पर एह आदेश लागू नेई होंदा।
3. पवित्र कुरआन दी इस आयत थमां स्पष्ट होंदा ऐ जे एह आदेश सिर्फ हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आस्तै नेई बल्के सारे नबियें आस्तै ऐ चाहे एह पैहलके समे दे होन जां भविष्य च होने आहले होन। सधारण मुसलमानें आस्तै एह आदेश नेई।
4. हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै नेही कुसै जनानी कनै ब्याह नेई कीता। एह सारियां गल्लां आदेश दे रूपें च नेई न। इस आस्तै बरोधियें दा एह आरोप ठीक नेई जे तुसें एह आदेश अपने आस्तै उतारी लैता ऐ। असल च तुसें इनें हुकमें गी कदें नेई अपनाया। इसदे अलावा आयत 3 थमां स्पष्ट होंदा ऐ जे एह आदेश सिर्फ किश पत्नियें दे बारे च हज्रत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे पवित्र बिचार गी व्यक्त करने आस्तै न नां के थुआड़े आस्तै कोई चेची राह खोहलने आस्तै।

ते उंदी दासियें दे बारे च जेहकी गल्ल जरूरी ठरहाई दी ऐ उसी चंगी चाल्ली जानने आं। तां जे तेरे पर कोई नजायज प्रतिबंध नेई र'वै। ते अल्लाह बोहत बख्शाने आह्ला(ते) बार-बार कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 51 ॥

तू उनें पलियें बिच्चा जिसी चाहैं बकख' रक्ख ते जिसी चाहैं अपनै कश रक्ख ते उनें पलियें बिच्चा जिनेंगी तोह (कुसै थाहर) अलग करी दिते दा ऐ कुसै गी अपने कश लेई आमैं तां तेरे पर कोई दोश नेई। एह ब्यहार इस गल्ला दे लागै ऐ जे उंदियां अक्खां ठंढियां होन ते ओह चैता नेई करन ते जे किश तोह उनेंगी दिता' ऐ ओहदे पर सारियें दियां सारियां खुश होई जान ते अल्लाह थुहाड़े दिलैं दियां गल्लां जानदा ऐ ते ओह बोहत जानने आह्ला ते बड़ी सूझ-बूझ थमां कम्म लैने आह्ला ऐ ॥ 52 ॥

एहदे बा 'द तेरे' आस्तै इंदे सिवा दूइयां जानानियां जायज नेई ते नां एह जायज ऐ जे तू इनें पलियें गी बदलियै दूई पलियें कन्नै ब्याह

أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يُكَفِّرَ عَلَيْكَ حَرْجٌ ۖ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

تُرْجَىٰ مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيَّ إِلَيْكَ
مَنْ تَشَاءُ ۖ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۗ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقْرَءَ
أَعْيُنُهُمْ ۖ وَلَا يَحْزَنَ ۖ وَيَرْضَيْنَ
بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلَّهُنَّ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
فِي قُلُوبِكُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ۝

لَا يَحِلُّ لَكَ الْبَسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ
بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ

1. इससै सूर: दी आयत 29 च आखेआ गोदा ऐ जे पलियो! जेकर तुसेंगी इस्लाम दी निसबत संसारक माया हासल करने दा बचार चंगी लगदा होऐ तां अ'ऊं तुसेंगी संसारक धन देइयै बिदा करी दिना पर इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे पलियें मौन रहियै एह निरना लैता जे ओह संसारक माया दी निसबत धर्म गी प्रधानता दिंदियां न, पर पति गी बी ते एह हक्क होना लोडदा जे जेकर ओह कुसै पत्नी गी माया-मोह आहली समझै तां उसी तलाक देई देऐ। इस आस्तै इनें दौनें आयतें दा बिशे इक गे ऐ। इस आयत दे बा'द कुसै जानां दा तलाक नेई होआ। सूर: अहजाब दी आयत 51 थमां सिद्ध होंदा ऐ जे थुहाड़ी कुसै पत्नी नै माया गी धर्म पर प्रधानता नेई दिती, ते तुसैं बी इस आयत दे बा'द कुसै पत्नी गी तलाक नेई दिता। थुहाड़ा बी इयै फंसला हा जे जेकर अल्लाह नै मिगी तलाक देने दा अधिकार देई दिता ऐ, फी बी इनें पलियें इक उच्च आदर्श दस्सेआ ऐ। इस आस्तै में इनें पलियें बारे तलाक दा अधिकार नेई बरतना चाही दा।
2. हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दियां पलियां थुआड़े ब्यहार थमां बाकफ हियां। जिसलै अल्लाह नै थुहाड़े पर एह गल्ल छोड़ी दिती तां ओह खुश होई गेइयां जे हून जे किश होग ठीक गै होग।
3. इसदा अर्थ एह ऐ जे उप्पर दस्सी गेदी जानानियें गी छोड़ियै कोई दूई जानां तेरे आस्तै जायज नेई। यानी हिजरत करने आह्ला रिश्तेदार जायज जानानियें बिच्चा बी कुसै कन्नै ब्याह करी सकदा ऐ, पर इंदे सिवा होर कुसै कन्नै नेई। इस चाल्ली आदेश दा खेतर सीमत करी दिता गोदा ऐ। एह सिर्फ इक इजाजत ही। एहदे थमां हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कदें लाह नेई लैता।

करें, भामें तुगी उंदी खूबसूरती किन्नी गै शैल लगै, सिवाए उनें जनानियें दे जिंदे मालक तेरे सज्जे हत्थ होई चुके दे न ते अल्लाह हर इक गल्लै दा नरीक्षक ऐ ॥ 53 ॥ (रुकू 6/3)

हे मोमिनो ! तुस नबी दे घर खाने पर सद्दे जाने दे सिवा कदें बी प्रवेश नेई करा करो ते नां गै रसोऽ त्यार होने दी बलगाई च बेही र'वा करो ते नां गै गल्लां करने दे सोरकै च बेही' र'वा करो। हां जिसलै तुसें गी सद्देआ जा तां जरूर उठी जा करो। फी जिसलै खाना खाई लै करो तां अपने घरें गी उठी' जा करो। एह गल्ल (फजूल बेही रौहना जां समे थमां पैहलें पुज्जी जाना) रसूल गी तकलीफ पजांदी ऐ, पर ओह थुहाड़ी भावनें गी ध्याना च रखदे होई तुसें गी रोकने च संकोच करदा हा, पर अल्लाह सच्ची गल्ल आखने थमां नेई झकदा ते जिसलै तुस उंदे (रसूल दियें पलियें) थमां कोई घरेलू चीज मंगो तां पड़दे दे पिच्छुआं मंगा करो। एह गल्ल थुआड़े दिलें ते उंदे दिलें आसतै बेहतर ऐ ते अल्लाह दे रसूल गी तकलीफ देना थुआड़े आसतै ठीक नेई ते नां गै एह ठीक ऐ जे तुस इसदे बा'द कदें उसदी धर्म-पलियें कनै ब्याह करो, की जे अल्लाह दे फैसले मताबक एह गल्ल बौहत बुरी ऐ ॥ 54 ॥

إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرِ نُظْرَيْنِ إِنَّهُ ۗ وَلَكِن ۙ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۗ إِنَّ ذُكُّكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۗ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ۗ ذُكُّكُمْ أَظْهَرَ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۗ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِرُوا أَرْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۗ إِنَّ ذُكُّكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

1. यानी टैमै सिर रसूल दे घर औना -जाना चाही दा तां जे उंदा समां बरबाद नेई होऐ।
2. इसदा एह मतलब नेई जे सिर्फ रसूल दे घर बिना आज्ञा भोजन आसतै नेई जा करो, की जे दूए थाहरें पर बर्णत ऐ जे हर मुसलमान दे घर बिना आज्ञा प्रवेश करना बरजत ऐ। इस आसतै इत्थें एह संकेत कीता गेदा ऐ जे चूके कुरआन मजीद दे मताबक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मुसलमानें दे आध्यात्मक पिता न ते थुआड़ी पलियां उंदी मामां न। इस आसतै इस थमां एह गल्ल निकलदी ही जे रसूल दे घर बिना अजाजत दे प्रवेश करना जायज ऐ। इस आसतै इस आयत रहें उसदा नशेध कीता गेदा ऐ। दूई गल्ल एह ऐ जे बच्चे अपने माता-पिता दे घर चिरे तक बेही रौहदे न पर रसूल ते आध्यात्मक पिता होंदा ऐ। उसदी संतान ते ज्हारें च होंदी ऐ। जेकर उसदे घर उसदी सारी संतान (मुसलमान) बारी -बारी औन लगें तां इक दिन छोड़ी दूआ दिन ते दूआ महीना बी लंभी जाग ते इस चाल्ती नबी गी तकलीफ पुज्जग। इस आसतै इस आयत च उनें सारी गल्लें पर रोक लाई गेदी ऐ जिंदे रहें रसूल गी कलेश पुज्जी सकदा हा।

जेकर तुस कोई गल्ल जाहर करो जां छपालो तां बी अल्लाह हर इक गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 55 ॥

इंदे (हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दियें धर्म-पत्नियें) पर अपने बब्बें जां अपने पुत्तरें ते अपने भ्राएं जां अपने भतरीयें जां अपने भनेंऽ जां अपने जनेही दूई जनानियें ते अपने अधीन दासियें दे सामनै होने पर कोई रोक नेई ते अल्लाह आस्तै संयम धारण करो। अल्लाह हर चीजै गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 56 ॥

यकीनन अल्लाह इस नबी पर अपनी किरपा करा करदा ऐ ते उसदे फरिश्ते बी (उसी दुआऽ/अशीर्वाद देआ करदे न इस आस्तै) हे मोमिनो! तुस बी इस रसूल पर दरूद (सलामती दी दुआऽ) भेजदे र'वो ते उंदे आस्तै प्रार्थना करदे र'वा करो ते (पूरे जोश कन्नै) उंदे आस्तै सलामती मंगदे र'वा करो ॥ 57 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह ते उसदे रसूल गी कलेश पुजांदे न अल्लाह उनेंगी इस संसार च बी ते आखरत च बी अपने कुर्ब (नेहमेपन) थमां बंचत करी दिंदा ऐ ते उसनै उंदै आस्तै अपमान जनक अज़ाब तयार करी रक्खे दा ऐ ॥ 58 ॥

ओह लोक जेहके मोमिन पुरशें ते मोमिन औरतें गी बिना इसदे जे उनें कोई अपराध कीते दा होऐ, दुख दिंदे न, मन्नी लैओ उनें लोकें अपने उप्पर खतरनाक झूठ ते खुल'ले-खुल'ले गुनाह दा बोझ चुक्की लैता ऐ ॥ 59 ॥ (रुकू 7/4)

إِنْ تُبَدُّوا سَيِّئًا أَوْ تُخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿۵۵﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أُمَّهَاتِهِمْ وَلَا أَوْلَادِهِمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ۚ وَالَّذِينَ اللَّهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿۵۶﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿۵۷﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿۵۸﴾

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيٍ مَّا كَتَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿۵۹﴾

हे नबी! अपनी पत्नियों, अपनी धीयें ते मोमिनें दियें पत्नियों गी आखी दे जे ओह (जिसलै बाहर निकलन तां) अपनी बड्डी चादरें गी अपने सिरें उप्परा अगें खिचियै अपने सीनें तक लेई आवा करन। ऐसा करना इस गल्ला गी ममकन बनाई दिंदा ऐ जे पनछोई जान ते उनेंगी कोई कश्ट नेई देई सकै ते अल्लाह बड़ा बख्शाणे आह्ला ते बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 60 ॥

मुनाफ़िक ते ओह लोक जिंदा दिलें च रोग ऐ ते ओह लोक जेहके मदीने च झूठे बाके डुआंदे फिरदे न। जेकर इनें गल्लें थमां बाज नेई औडन तां अस तुगी इनें लोकें खलाफ (इक दिन) खड़ा करी देगे, फी ओह तरे कनै इस नगरै च बड़े गै थोढ़े चिरे तक गुआंढियें आंगर रेही सकडन ॥ 61 ॥

ओह जिल्लें कुतै बी थुआड़ै काबू औन, चाही दा ऐ जे पकड़े जान ते कत्ल करी दित्ते जान (की जे ओह अल्लाह दे रैहम थमां बंचत करी दित्ते गे न) ॥ 62 ॥

अल्लाह दी उस रीति गी (अपनाओ) जो उनें लोकें च प्रचलत ही, जेहके तुंदे थमां पैहलें होई चुके दे न ते तूं कदें बी अल्लाह दी रीति च कोई तबदीली नेई दिखगा ॥ 63 ॥

लोक तेरे थमां अंत करी देने आहली घड़ी बारै पुछदे न। तूं आखी दे जे उसदा पता ते सिर्फ अल्लाह गी ऐ ते तुसेंगी केह पता जे शायद ओह घड़ी लागै गै होऐ ॥ 64 ॥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ
وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ
جَلَابِيبِهِنَّ ۚ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
يُؤْذِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ۝

لَيْسَ لِمَنْ يَنْتَهَىٰ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لِنَعْرِيبِكَ بِهِمْ لِمَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا
إِلَّا قَلِيلًا ۝

۳۳: ۶۰-۶۴

مَلْمُؤِنِينَ ۚ أَيَّمَا فُجُورًا أَحَدُوا وَقَاتِلُوا
تَقْتِيلًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ
وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

سَيَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۗ قُلْ إِنَّمَا
عَلِمَهَا عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ
السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝

1. इस आयत च पड़दा दा ब्यौरा ऐ। अरब देश दियं जनानियां बाहर निकलने मौकें पंजाबी जनानियें आंगर निक्की चादरें कनै सीने खटदियां हियां ते बड्डी चादरें कनै झुंड कढदियां हियां। एहदे कनै मिलदा-जुलदा रवाज पंजाब च प्रचलत ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे जनानियां जिसलै बी घर बाहर निकलन तां सिरे पर लैती दी बड्डी चादरें गी सिरे पर खिचियै सीने तक आहनियै झुंड कडहन जे मूह नंगा नेई होऐ।

यकीनन अल्लाह नै इन्कार करने आहल्लें गी अपने कुर्ब (नेड़मेपन) थमां बंचत करी दिते दा ऐ ते उंदे आस्तै भड़कने आह्ला इक अज़ाब त्यार कीते दा ऐ ॥ 65 ॥

जेहदे च ओह सदा आस्तै बास करडन ते उत्थें नां कोई दोस्त ते नां गै मददगार ॥ 66 ॥

जिस दिन उंदे बड़डे-बड़डे (प्रमुख) लोकें गी अगगी पर उलटाया-पलटाया जाग, तां ओह आखडन काश! अस अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करदे ॥ 67 ॥

ते (सधारण लोक) आखडन जे हे साढ़े रब्ब! असें अपने सरदारें ते बड़डे (प्रमुख) लोकें दी आज्ञा दा पालन कीता। ते उनें असें गी सच्चे रस्ते थमां भटकाई दित्ता ॥ 68 ॥

हे साढ़े रब्ब! तूं उनें गी दूना अज़ाब दे ते उनें गी अपनी रैहमत थमां भलेआं दूर करी दे ॥ 69 ॥ (रुकू 8/5)

हे मोमिनो! तुस उनें लोकें आंगर नेई बनो जिनें मूसा गी दुख दित्ता हा, जेहदे पर अल्लाह नै उसी उंदी गल्लें थमां नदोश करार दित्ता हा ते ओह अल्लाह दे हज़ूर च बड़ी शान रखदा ऐ ॥ 70 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह आस्तै संयम धारण करो ते सिद्धी-सिद्धी (अर्थात् सच्ची) गल्ल आखा करो ॥ 71 ॥

(जेकर तुस ऐसा करगे ओ) तां अल्लाह थुआड़े कर्म गी ठीक करी देग ते थुआड़े गुनाहें गी माफ करी देग ते जेहका शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल दी आज्ञा दा पालन करै ओह बौहत्त बड़डी कामयाबी हासल करदा ऐ ॥ 72 ॥

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفْرِينَ وَاعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٥﴾

خُلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٦﴾
يَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ
يَلَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٧﴾

وَقَائِلُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَصَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٨﴾

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ
وَآلَعْنُهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ
عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٧٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا
سَدِيدًا ﴿٧١﴾

يُصَلِّحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَقَدْ قَارَى قَوْراً عَظِيمًا ﴿٧٢﴾

असैं कामिल अमानत (शरीअत) गी गासैं, ते धरती ते फ्हाड़ैं दे सामनै पेश कीता हा। पर उसी चुक्कने थमां उनें नांह करी दित्ती ते ओहदे थमां डरी गे पर इन्सान नै उसी चुक्की लैता। ओह् यकीनन बौहत जुलम¹ करने आह्ला ते ओहदे नतीजे थमां बे-परबाह हा ॥ 73 ॥

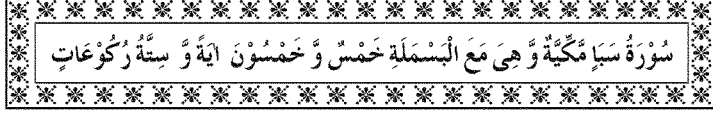
(सादे उस शरीअत दा बोझ लददने दा) नतीजा एह होआ जे मुनाफ़िक़ मरदें ते मुनाफ़िक़ औरतें ते मुश्रिक मरदें ते मुश्रिक औरतें गी अल्लाह नै अज़ाब दित्ता। ते मोमिन मरदें ते मोमिन औरतें पर किरपा कीती ते अल्लाह है गै बड़ा बख़ाने आह्ला (ते) बार-बार कर्म करने आह्ला ॥ 74 ॥ (रुकू 9/6)

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ ۗ إِنَّهُ
كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَحِيمًا ۝

०००

1. विद्वानें लिखे दा ऐ ते इयै स्हेई ऐ जे जुलम करने आह्ले दा मतलब अपने आपै पर जुलम करने आह्ला ऐ अर्थात अपने मन ते इंद्रियें गी हराम चीजें दा प्रयोग करने थमां जबरन रोकी सकदा ऐ।

सूर: सबा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पचुंजा आयतां ते छे रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आहला ते बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

सब तारीफ अल्लाह दी गै ऐ ते जेहका गासैं
ते धरती च ऐ, सब उसै दा ऐ ते (जिस
चाल्ली ओह शुरु¹ थमां गै स्तुति दा हक्कदार
ऐ), अंत तक बी ऊऐ स्तुति दा हक्कदार
होंदा ऐ ते ओह बड़ी हिक्मत² दा मालक ऐ
ते हर चीजै दी जानकारी रखदा ऐ ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْخَمْدُ فِي الْآخِرَةِ ①
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَبِيرُ ①

जो कुछ धरती च दाखल³ होंदा ऐ, उसी बी
ओह जानदा ऐ ते जो कुछ ओहदे बिच्चा
निकलदा ऐ, उसी बी जानदा ऐ एहदे अलावा
उसी बी जो गासैं थमां उतरदा ऐ ते उसी बी
जो गासैं बक्खी चढ़दा ऐ ते ओह बार-बार

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا
وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ①
وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ①

1. कुरआन करीम च 'आदि' (इब्दा) शब्द नेई ऐ सिर्फ 'अंत' (आखरत) शब्द ऐ, पर अरबी भाषा दा एह निजम ऐ जे जेहके विलोम शब्द होन उदे बिच्चा इक गो कड़वी दिंदे न ते फी वाक्य बिच्चा उस दा अर्थ कड़वी लैंदे न। इस आसतै इत्थें अंत (आखरत) शब्द मजुद हा ते असैं शुरु (इब्दा) अर्थ आहला शब्द कड़वी लैता।
2. अर्थात् अल्लाह नै कलाम नाजल करने च बड़ी हिक्मत रखी दी ऐ की जे एहदे राहें आदमी हदायत पांदा ऐ ते अल्लाह तक पुजदा ऐ ते ओह हर चीजै दा जानकार ऐ यानी उसी पता हा जे आदमी उस दी हदायत दे बगैर कमाल तक नेई पुज्जी सकदा।
3. धरती दे अंदर ते पताल च रौहने आहले जीव-जैतुएं ते ओहदे बिच्चा निकलने आहले जीव-जैतुएं सारें गी जानदा ऐ। इससै चाल्ली खल्ल डिग्ने आहली जातियें गी बी जानदा ऐ जेहकियां उप्परा खल्ल डिग्गा करदियां होंदियां न ते तरक्की करने आहली जातियें गी बी जानदा ऐ जेहकियां आखो जे धरती थमां गासैं आहली बक्खी चढ़ा करदियां होंदियां न।

रैहम करने आह्ला ते बौहत बखशने आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

ते काफरें गलाया जे साढ़ी कौम दी तबाही दी आखरी घड़ी अस नेई दिखगे। तूं आखी दे ऐसा नेई, मिगी अपने (उस) रब्ब दी कसम जेहका गैब बाँरे जानने आह्ला ऐ ते गासैं ते धरती बिच्चा कोई चीज धामें ओह लाल कीड़ी दे बराबर होऐ जां उस थमां बी निक्की जां उस शा बड्डी होऐ, ओहदी नजरें थमां छप्पियै नेई रेही सकदी। एह घड़ी तुस जरूर दिखगे ओ, की जे ओह इक जाहर करी देने आहली लिखत च सुरक्षत ऐ ॥ 4 ॥

(उस घड़ी दा औना इस आस्तै जरूरी ऐ) तां जे अल्लाह मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें गी उंदे ईमान ते कर्म मताबक सिला देऐ। ओह यकीनन ऐसे न जे उनेंगी खुदा पासेआ माफी ते इज्जत आह्ला रिशक म्हेशां थहोंदा रौहग ॥ 5 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़े नशानें बाँरे (असंगी) असमर्थ बनाने दी कोशश करदे न उनें गी उंदे गुनाहें करियै दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 6 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी ज्ञान दिता गेदा ऐ, उस चीजै गी, जो तेरे पासे तेरे रब्ब पासेआ नाजल होई दी ऐ, सच्ची समझदे न ते एह (बी जानदे न) जे (ओह तलीम) ग़ालिब ते समर्थ रक्खने आहले खुदा पासे लेई जंदी ऐ ॥ 7 ॥

ते ओह (लोक) जिनें कुफर कीते दा ऐ, आखदे न जे (हे लोको!) क्या अस तुसेंगी इक ऐसे शख्स दा पता देचै जेहका तुसेंगी एह दसदा ऐ जे जिसलै तुस (मरने दे बा'द)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ
قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ ۗ عَلِيمُ الْغَيْبِ
لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ۝

يَعْبُرِي الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۖ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ۝

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ ۖ وَيَهْدِي
إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى
رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مَرَّ قَسَمٌ كُلِّ مَمَرٍ ۗ

कण-कण करी दिते जागे ओ तां फी जुड़िये
तुस इक नमीं मख्लूक दी शक्ली च बदली
दिते जागे ओ ॥ 8 ॥

क्या ओह शख्स अल्लाह पर झूठ गंढा करदा
ऐ जां उसगी जनून ऐ? ऐसा नेई, बल्के जेहके
लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे ओह
(इयै नेह बुरे ख्यालें दी ब'जा करी अजें बी)
अज्ञाब ते खतरनाक गुमराही च पेई चुके दे
न ॥ 9 ॥

क्या उनें उस चीजै पासै नेई दिक्खेआ जिसनै
गासैं ते धरती पासेआ उनेंगी अगुआं ते पिच्छुआं
घेरी रक्खे दा ऐ जेकर अस चाहचै तां उनेंगी
उंदे गै मुलखे च मसीबतें च फसाई देचै जां
उंदे पर बदलै दे किश खंधोले! सुट्टी देचै।
एहदे च खुदा पासै झुकने आहले हर बंदे
आस्तै इक नशान ऐ ॥ 10 ॥ (रुकू 1/7)

ते असें दाऊद पर अपने पासेआ किरपा कीती
ही (ते गलाया हा जे) हे फ़ाड़ें दे रौहने
आहलेओ! तुस बी ते हे परिदो! तुस बी
ओहदे कनै खुदा दी स्तुति करो ते असें
ओहदे आस्तै लोहे गी नर्म करी दिता हा
॥ 11 ॥

(ते आखेआ हा जे) पूरे-पूरे अकार दे कवच
बनाओ ते उंदे कुंडल निकके बनायो ते (हे
दाऊद दे साथियो!) अपने ईमान दे मताबक
कर्म करो, अऊं थुआड़े कर्म दिक्खा करना
॥ 12 ॥

إِنكُمْ لَفِي حَاقٍ جَدِيدٍ ۝

أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ
وَالصَّلٰلِ الْبَعِيْدِ ۝

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِن نَّشَاءُ نَحْطِفُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ
عَلَيْهِمْ مِّسْقًا مِنَ السَّمَاءِ ۚ إِن فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِمَّا فُضِّلَ عَلَيْهِ
جِبَالَ أَوِيٍّ
مَعَهُ وَالطَّيْرَ ۗ وَالتَّالَةَ الْحَدِيدَ ۝

أَن أَعْمَلَ سِبْغَتٍ وَقَدَّرَ فِي السَّرْدِ
وَأَعْمَلُوا صَالِحًا ۚ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ۝

1. यानी उंदे देशै पर लगातार बरखा होंदी र'वै ते उनेंगी तबाह करी देऐ।
2. यानी हे फ़ाड़ें दे बासियो! तुस बी हजरत दाऊद पर ईमान ल्याओ ते अल्लाह दी स्तुति करने च उंदे कनै शामिल होई जाओ।
3. यानी सदाचारी लोक! ब्यौरै आस्तै दिक्खो सूर: मायद: दिप्पनी आयत 111

ते असें सुलेमान आस्तै ऐसी हवा' चलाई ही जिसदा सवरे दा चलना इक म्हीने दे बराबर^२ होंदा हा ते संजा दा चलना बी इक म्हीने दे बराबर होंदा हा ते असें ओहदे आस्तै त्रामे^३ दा झोत परघाली दिता हा ते असें उसी जिने^४ दा इक दल बी दिता हा जेहका ओहदे रब्ब दी आज्ञा कनै ओहदे मतैहत उसदे हुकमें मताबक कम्म करदा हा ते (एह बी आखी दिता हा जे) उंदे बिच्चा जेहका कोई साढ़े हुकमें थमां फिरग अस उसी भड़कै करदा अजाब देगे ॥ 13 ॥

ओह जे किश चांहदा हा जिन् (यानी सिरफिरी कौमें दे सरदार) ओहदे आस्तै बनांदे हे यानी मस्जिदां, ढालमां मूरतियां ते बड़डे-बड़डे लगन (परातां) जेहके हौंदे दे समान/बराबर होंदे हे ते भारियां-भारियां देगां जेहकियां हर बेलै चुल्लें पर चढ़ी दियां रौहदियां हियां (ते असें गलाया) हे दाऊद दे परिवार दे लोको! शुकर करदे होई कर्म करो ते मेरे बंदें बिच्चा बड़े घट्ट शुकरगजार होंदे न ॥ 14 ॥

फी जिसलै असें ओहदे आस्तै मौती दा फैसला करी दिता तां उनेंगी (यानी सिरफिरी कौमें गी)उसदी मौती दी खबर सिर्फ इक धरती दे कोड़े^५ नै दिती जेहका उसदी लाठी

وَلَسَلِيمَنَّ الرِّيحُ عُدُوَهَا شَهْرٌ
وَرَوَّاحُهَا شَهْرٌ ۚ وَاسْأَلْنَا لَهُ عَيْنَ
الْقَطْرِ ۗ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ
بِإِذْنِ رَبِّهِ ۗ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا
نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ
وَتَمَائِيلٍ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ
رُسَيْلٍ ۗ اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٍ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ۝

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى
مَوْتِهِ إِلَّا آدَابُةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ ۚ

1. यानी फारस दी खाड़ी थमां अन्ताकिया तक हवा उत्तम गति कनै चलदी रौहदी ही जेहदे कनै हजरत सुलेमान दे समै समुंदरी बपार गैहमा-गैहमी कनै होंदा हा।
2. हवा दा सवरे जां संजा इक म्हीने दे बराबर चलने दा मतलब एह ऐ जे मनासब हवा बपारी ज्हाज गी इन्ने दूर पुजाई दिंदी ही जे जिन्ना सफर इक म्हीने च जातरी करी सकदा हा ते संजा तक उन्ना गै लम्मा सफर करिये बापस आई जंदा हा। आखी थुआड़े शासन काल च हवा थमां कम्म लैता जंदा हा ते बपार खूब फलै-फल्लै करदा हा।
3. यानी तांबा परघालने आहले कारखाने बनाने दी तफोक उसी प्रदान कीती ही।
4. ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: नम्ल टिप्पनी आयत 40.
5. यानी सुलेमान दा बारस माया दा लोभी हा। ओ कोई अच्छा इन्सान नेई हा। हजरत सुलेमान दे बा'द लोक उसदे ब्यहार कारण बिढ़की पे ते बिद्रोह शुरू होई गेआ (दिक्खो बाइबिल सलातीन भाग-12)।

(साम्राज्य) गी खा करता हा। फी जिसलै ओह डिगगी पेआ, तां जिनें पर जाहर होई गेआ (यानी जिनें गी पता लगगी गेआ) जे जेकर उनेंगी गैब दी जानकारी' होदी तां ओह जिल्लत आहले (अपमान जनक) अजाब च पेदे नेई रौहदे ॥ 15 ॥

सबा आस्तै उंदे अपने देशै च इक बड्डी नशानी मजदू ही (ते ओह) द'ऊं बागें दे रूषै च (ही) जिंदे बिच्चा इक सज्जी बक्खी हा ते इक खब्बी बक्खी (हा, ते असें उनेंगी आखी रक्खे दा हा जे) अपने रब्ब दा दित्ते दा रिशक खाओ ते उस दा शुकर अदा करो (थुआड़ा) शैहर इक खूबसूरत शैहर ऐ ते (थुआड़ा) रब्ब बौहत बख्खाने आहला ऐ ॥ 16 ॥

फी बी उनें (सचाई थमां) मूंह फेरी लैता उसलै असें (उंदे सचाई थमां मूंह फेरने पर मयूस होइयै) उंदी बक्खी ऐसा सैलाब (हाड़) भेजी दित्ता जेहका हर चीजै गी तबाह करदा जंदा हा ते असें उंदे द'ऊं उत्तम बागें दी ज'गा उनें गी द'ऊं ऐसे बाग दित्ते जिंदे फल कौड़े-कसैले हे, ते जिंदे च झाऊ होंदा हा जां किश बैरीं दे बूहटे हे ॥ 17 ॥

एह स'जा असें उनेंगी उंदी ना-शुकरी दी ब'जा करी दित्ती ही ते ना-शुकरें गी गै अस ऐसा सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 18 ॥

ते असें उंदे बश्कार ते उनें बस्तियें दे बश्कार, जिनें गी असें बरकत दित्ती दी ही, (यानी

فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْإِجْرُ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْعَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۝

لَقَدْ كَانَ لِسِيَّ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةً جِئْتِنِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۚ كَلُّوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبِّ غَفُورٍ ۝

فَاعْرِضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ اُكْلٍ حَمِطٍ ۚ وَاَثَلِ وَشَىءٍ مِّنْ سَدْرِ قَلِيلٍ ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ يَنْهَمُ بِمَا كَفَرُوا ۗ وَهَلْ نُجَازِي اِلَّا الْكَفُوْرَ ۝

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا

1. यानी जेकर उनेंगी इस गल्ला दा पैहलें पता होंदा जे हजरत सुलेमान जैसे शक्तिशाली सम्राट दे साम्राज्य दा इक दिन सर्वनाश होई जाग तां ओह औने आहले अजादी दे जश्न दी मिट्टी याद च उंदी आज्ञा दा पालन गै नेई करदे।

फलस्तीन ते सुलेमान दा देश हा) बड़ियां बस्तियां बसाई दित्तियां हियां जेहकियां इक-दूई दे सामनै ते लागै-लागे हियां ते असें इक बस्ती थमां दूई बस्ती तगर जाने दा सफर घटाई दिता हा ते गलाया हा जे रातीं मौकै बी ते दिनै मौकै बी उंदे च नचैत्त होइयै सफर करो ॥ 19 ॥

(मगर शुकरिया अदा करने दे बजाऽ) उनें (एह) गलाया जे हे साढ़े रब्ब! साढ़े सफरें गी लम्मा' करी दे (तां जे सैर ते सफर दा मजा आवै) ते उनें अपने-आपै पर जुलम कीता ते असें उंदा नांऽ मटाई दिता ते उनेंगी बीते वक्त दी कहानियां बनाई दिता^१, ते तबाह करियै फितां-फितां करी दिता। एहदे च हर सबर करने आहले ते बड़ा शुकर करने आहले बंदे आस्तै बड़े नशान न ॥ 20 ॥

ते इब्लीस नै उंदे बारे च अपना ख्याल सच्चा साबत करी दिता ते मोमिनं दे इक गरोह गी छोड़ियै बाकी लोके (यानी काफरें) ओहदा अनुसरण कीता ॥ 21 ॥

हालांके उस (यानी शतान) गी उंदे पर कोई अधिकार नेई हा। एह सिर्फ इस लेई होआ तां जे अस उनें गी जेहके आखरत पर ईमान आहनने आहले न उंदे मकाबले च जेहके आखरत पर शक्क करदे न श्रेष्ठता प्रदान करियै उंदे अंदरै दी सचाई जाहर करी देचै। ते तेरा रब्ब हर चीजै दा नगरान ऐ ॥ 22 ॥
(रुकू 2/8)

فِيهَا قَرَى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ^ط
سَيْرُوا فِيهَا لِيَالِي وَأَيَّامًا آمِنِينَ ①

فَقَالُوا رَبَّنَا الْعَدْبَيْنِ اسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَبَعَلْنَهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ
كُلَّ مَمْرَقٍ^ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ①

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنُّهُ
فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا قَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ①

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي
شَكٍّ^ط وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ①

1. हजरत सुलेमान दा शासन फ़लस्तीन ते उसदे परें इक होर देश थमां लेइयै यमन देश समेत अरब सागर दे कंठे तक फैले दा हा, ते अदन थमां लेइयै फ़ारस दी खाड़ी तगर सारा अरब देश उंदें अधीन हा, पर उंदे बा'द उसदा पतन होआ ते अरब देश अजाद होई गेआ ते देशें च आप-राजी फैलने करी शैहर उज्जड़ी गे ते सफर लम्मा ते मुस्कल होई गेआ।
2. यानी उंदा इतिहास नेहा मिटेआ जे उंदी घटनां लोकें गी कहानियें आंगर लग्न लगियां।

तू आखी दे जे जिनें लोकें गी तुस अपनी सोच मताबक अल्लाह दे सिवा बुलांदे ओ उनेंगी (अपनी मदद आस्ते) बुलाई लैओ, ओह् गासैं ते धरती च इक निक्की कौड़ी दे बराबर बी कुसै चीजै दे मालक नेई ते उनें दौनीं (दी मलकीयत) च उनेंगी (कोई) हिस्सेदारी हासल नेई ते नां उसदा उंदे चा कोई मददगार ऐ ॥ 23 ॥

ते उस (अल्लाह) दे हजूर च उस शख्स दी सफारश दे सिवा जिसगी अल्लाह ने अजाजत दिती दी होऐ (जां जिस शख्स दे हक्क च अल्लाह ने सफारश करने दी अजाजत दिती दी होऐ) कुसै शख्स दी सफारश कम्म नेई दिंदी। इत्थें तक जे जिसलै उंदे (सफारश दी अजाजत हासल करने आहले गरोह् दे) दिलें च खौफ नेई रौहदा ते दूए लोक उनेंगी आखदे न जे हूनै-हूनै थुआड़े रब्ब नै तुसेंगी केह गलाया हा। एहदे पर ओह् जवाब दिंदे न जे जे किश गलाया हा, सच्च गै गलाया हा ते ओह् उच्ची शान ते बड़े अखत्यारें आहला ऐ ॥ 24 ॥

(ते) तू आखी दे (जे हे लोको!) गासैं ते धरती च तुसेंगी रिशक कु'न दिंदा ऐ (ते फी आपूं गै उस सुआल्लै दे परते च) आख अल्लाह (होर कु'न) ते अ'ऊं ते तुस' जां ते हदायत पर कायम आं जां खु'ल्ली-खु'ल्ली गुमराही च पेदे आं ॥ 25 ॥

तू आखी दे (जेकर अस थुआड़े बिचार मूजब मुलजम आं तां) साढ़े जुलमैं बारै तुसैं गी नेई

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرِكٍ ۚ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٣﴾

وَلَا تَتَفَعَّلُوا الشَّفَاعَةَ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا الْحَقُّ ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٤﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ قُلِ اللَّهُ ۗ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٥﴾

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا

1. इस आयत च द'ऊं गरोहें दा बर्णन ऐ ते उंदे दौनें दे फलादेशें दा बी कन्नै गै बर्णन कीता गोदा ऐ हून अर्थ करदे मौकै पैहले फलादेश गी पैहले गरोह पासे ते दूए फलादेश गी दूए गरोह पासे परताया जाग ते अर्थ इस चाल्ली होई जाग जे अ'ऊं ते हदायत पर आं पर थुआड़े भागें च गुमराही गै औग।

पुच्छेआ जाग ते नां साढे थमां शुआडे कर्म
बारै पुच्छेआ जाग ॥ 26 ॥

تَعْمَلُونَ ﴿۲۶﴾

ते एह बी आखी दे जे साढा रब्ब (इक दिन)
तुसेंगी ते असेंगी (इक लड़ाई दे मदान च)
कठेरग फी हक्क ते इंसाफ कनै असें दौनें
बशकार फैसला करी देग ते ओह सारें थमां
बड्डा (ते) श्रेष्ठ फैसला करने आहला ऐ ते
हर गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 27 ॥

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ ط وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿۲۷﴾

आख उनेंगी जे मिगी दस्सो ते सेही जिनें गी
तुस शरीक बनाइयै ओहदे कनै मलांदे ओ
(उसदा कोई शरीक बनाना) हरगज ठीक नेई
बल्के सचाई ते एह ऐ जे अल्लाह गालिब
(ते) बड़ी हिम्मतें आहला ऐ ॥ 28 ॥

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ آلْحَقَّقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ
كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۲۸﴾

ते असें तुगी सारे इन्सानें' पासै (जिंदे बिच्चा
इक बी तेरी रसालत/पैगंबरी) (दी हद्द
थमां बाहर नेई रेहा, ऐसा) रसूल बनाइयै
भेजेआ ऐ जेहका (मोमिनें गी) खुशखबरी
दिंदा ते (काफरें गी) सोहगा करदा ऐ पर
इंसानें बिच्चा मते-हारे इस सचाई थमां
बाकफ नेई ॥ 29 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۲۹﴾

ते ओह (गुस्से च आइयै) आखी दिंदे न जे
एह (सारी दुनियां तक रसालत/पैगंबरी दा
सनेहा देने दा) बा'यदा जेकर तुस सच्चे ओ
तां कदू तक पूरा होग? ॥ 30 ॥

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿۳۰﴾

1. अरबी दे मूल शब्द दा एह अर्थ ऐ जे कुसै चीजे गी इस चाल्ली किट्टा कीता जा जे उसदा कोई हिस्सा बाहर नेई र'वै। एह आयत इस गल्ला दा प्रतक्ख प्रमाण ऐ जे थामें कोई आदमी यहूदी होऐ जां ईसाई जां कुसै दूए धर्म दा अनुयायी। चाहे ओह क्यामत तक कुसै बी सदी च पैदा होऐ ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी नुबुव्वत दे अधीन ऐ। एह दा 'वा बाइबिल, इज्जील ते वेद आदि कुसै धर्म ग्रंथ नै नेई कीता। सब धर्म, सब युगें ते सब जातियें पासै होने दा दा 'वा सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा गै ऐ जेहका इस आयत च सिद्ध ऐ।

तू आखी दे जे थुआड़े आसतै इक ध्याड़ी¹ दी मनेआद निश्चत ऐ नां ते तुस ओहदे थमां इक घड़ी पिच्छै रेही सकगे ओ ते नां इक घड़ी अगें बधी सकगे ओ ॥ 31 ॥ (रुकू 3/9)

ते काफर आखदे न जे अस नां ते उस कुरआन गी मन्नेन आं ते नां ओहदी भविक्खवाणियें गी जेहकियां ओहदे बारै कीतियां गेदियां न ते जेकर तू जालमैं गी उस बेलै दिक्खैं जिसलै जे ओह अपने रब्ब सामनै खडेरै जाडन। तां उंदे बिच्चा किश लोक दूए लोके कनै बैहस करा करदे होडन ते कमजोर तबका घमंडी तबके गी आखा करदा होग जे जेकर तुस नेई होंदे तां अस जरूर ईमान लेई ओंदे ॥ 32 ॥

(उसलै) घमंडी तबका कमजोर तबके गी आखग, जे जिसलै हदायत थुआड़े कश आई गेदी ही तां केह असें तुसेंगी उस थमां रोकेआ नथा? (हरगज नेई) बल्के तुस आपू गै मुलजम हे ॥ 33 ॥

ते ओह लोक जिनेंगी कमजोर समझेआ गेआ हा, उनें लोके गी जेहके घमंडी हे आखडन (अस ऐहमें गै मुलजम नथे बनी गे बल्के) थुआड़े दिनें-रातीं दै उपायें असेंगी ऐसा बनाई दिता हा जिसलै जे तुस असें गी अल्लाह दे हुकमैं दा इन्कार करने ते उसदा शरीक बनाने दी तलीम दिंदे होंदे हे ते जिसलै (उनें नदानियें ते सरकशियें/बे-परबाहियें दे नतीजे च) उनें इक खतरनाक अजाब दिक्खेआ। तां (जेहके लोक अपने आपै गी बड़्हा/ख¹नी खां समझदे हे) उनें (अपने दिलैं दी) शर्मिदगी गी छपालना

قُلْ لَكُمْ مِيعَادٌ يَوْمَ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا نَتَرَىٰ اِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوْا اَنْحُنْ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا بَلْ مَكْرُ الْاَيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَ اَنْ نُّكْفِرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُ اَنْدَادًا وَاَسْرُوْا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْاَعْلٰلَ فِيْۤ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا هَلْ يُجْرُوْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا

1. इक ध्याड़ी दा मतलब इक ज्हार साल ऐ। हदीस शरीफ दे मताबक इस्लाम दी त्रक्की दे पैहले त्रै सौ साल इस इक ज्हार ब री च जोड़ने कन्ने एह बा'यदा तेहरमीं सदी हिजरी तगर चलग ते चौहदमीं सदी थमां इस्लाम दी त्रक्की दा समां परतियै शुरू होई जाग।

शुरू कीता', तां अस उंदै बिच्चा जेहके पक्के काफर होइन उंदे गलैं च तौक/लड्डन पागे (ते एह स'जा उंदे बुरे कर्म दी निसबत ज्यादा नेई होंग, क्या ओह समझी नेई सकदे जे) उनेगी जेहकी स'जा दिती जाग ओह उंदे कर्म मताबक होंग ॥ 34 ॥

ते असें कुसै बस्ती च सोहगा करने आहला (नबी) नेई भेजेआ जे उसदे मीर लोकें एह नेई आखेआ होऐ जे (हे रसूलो!) अस थुआड़ी रसालत/पैगंबरी थमां इन्कारी आं ॥ 35 ॥

एहदे अलावा ओह एह बी आखदे रेह न जे अस थुआड़े थमां धन-दौलत ते उलाद दे स्हाबें चढ़दे आं ते साढ़े पर अजाब कदें बी नेई औग ॥ 36 ॥

तू आखी दे, मेरा रब्व जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी (दे दरबाजे) खोहली दिंदा ऐ ते जेहदे आस्तै चांहदा ऐ बंद करी दिंदा ऐ पर मते-सारे लोक इस बारै नेई जानदे ॥ 37 ॥ (रुकू 4/10)

ते थुआड़ी धन-दौलत ते थुआड़ी उलाद ऐसी चीज नेई जेहकी तुसें गी साढ़ा करीबी बनाई देऐ, हां जेहका ईमान आहनदा/अपनांदा ऐ ते उसदे मताबक सुच्चे कर्म करदा ऐ (ऊऐ साढ़ा करीबी होंदा ऐ) ते इयै नेह लोकें गी उंदे नेक कर्म दी ब'जा करी उत्तम थमां उत्तम फलादेश मिलडन ते ओह बाला खानै/चबारैं च सुख-चैन दी जिंदगी बतीत करडन ॥ 38 ॥

ते ओह लोक जेहके साढ़े नशानें दे बारै असें गी नकाम करने दियां कोशशां करदे न, ओह

يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَرِيْبٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ إِلَّا
قَالَ مُتْرَفُوْهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كٰفِرُونَ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا
نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ﴿١٥﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ
وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي
تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الْوَصْفِ
بِمَا عَمِلُوا وَأُوْهُمْ فِي الْعَرْفِ اٰمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِيْنَ يَبْعُوْنَ فِي الْبَيْتِ مُجْرِبِيْنَ أَوْلِيَٰكَ

1. जे अस ते इस गल्ला पर खुश हे जे असेंगी अल्लाह दा शरीक समझेआ जंदा ऐ, पर अज्ज असें गी इक बौहत बड्डा अजाब मिला करदा ऐ।

فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿۳۴﴾

लोक सख्त अजाब दे सामनै पेश कीते जाडन
॥ 39 ॥

(ते) तू आखी दे जे मेरा रब्ब अपने बंदें
बिच्चा जेहकी रोजी गी चांहदा ऐ, बधाई
दिंदा ऐ ते जेहकी रोजी गी चांहदा ऐ तंग
करी/घटाई दिंदा ऐ ते जे किश बी तुस खर्च
करो, ओह् उसदा नतीजा जरूर कइढग।
ओह् सारे रिशक देने आहलें थमां चंगा (ते
कामिल) ऐ ॥ 40 ॥

ते जिस दिन ओह (अल्लाह) उनें सारें गी
किट्टा करग फी ओह् फरिशतें गी आखग,
क्या एह लोक थुआड़ी अबादत करदे हे?
॥ 41 ॥

ओह आखडन जे तू पाक/पवित्तर ऐं। इनेंगी
छोड़ियै सिर्फ तू गै साढ़ा दोस्त ऐं (ते इयां नेई
जिस चाल्ली काफर आखडन) बल्के सचाई
एह ऐ जे ओह् ख्याली/मनघड़त ते छप्पी दी
रौहने आहली हस्तियें दी अबादत करदे हे ते
उंदे बिच्चा मते-हारे उनें हस्तियें पर ईमान
आहनदे हे ॥ 42 ॥

ते उनेंगी गलाया जाग, अज्ज तुंदे बिच्चा कोई
कुसै गी नां फायदा पजाई सकग ते नां गै
नुकसान, ते अस जालमें गी आखगे जे उस
दोज़ख/नरक दा मजा चक्खो, जिसी तुस
झुठलादे/नकारदे होंदे हे ॥ 43 ॥

ते जिसलै उंदै सामनै साढ़े खु'ल्ले-डु'ल्ले
नशान पढ़ियै सनाए जंदे न तां ओह् आखदे
न जे एह शख्स सिर्फ ऐसा आदमी ऐ जेहका
तुसें गी उंदी (उनें हस्तियें दी) अबादत करने
थमां रोकना चांहदा ऐ जिंदी अबादत थुआड़े
पुरखे करदे होंदे हे ते आखदे न जे एह

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَهُوَ يَخْلِفُهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿۴۰﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ
لِلْمَلِكِ أَهْؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ ﴿۴۱﴾

قَالُوا سُبْحٰنَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مَنْ دُونَهُمْ
بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ
بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿۴۲﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا
وَلَا ضَرًّا ۗ وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا
عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿۴۳﴾

وَإِذْ تَتْلَىٰ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانُ
يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا

(कुरआन सिर्फ) मन घड़त/झूठ ऐ, जेहका अपने पासेआ बनाई लैता गेदा ऐ ते जिसले कामिल सचाई उंदे सामनै आई जंदी ऐ तां ओह (काफर) मजबूर होइयै एह आखदे न जे एह ते इक खु'ल्ला-डु'ल्ला/ जाहरा-बाहरा फरेब' ऐ ॥ 44 ॥

ते असें उनेंगी कोई (शमानी) कताबां नेई दित्तियां जिनेंगी ओह पढ़दे होन (ते उंदे च नेहियां फजूल गल्लां लिखी दियां होन) ते नां असें उंदे पासै तेरे शा पैहलें कोई (ऐसा) डराने आह्ला भेजेआ हा (जिसनै उनेंगी नेहियां फजूल गल्लां सखाइयां होन) ॥ 45 ॥

ते जेहके लोक उंदे थमां पैहलें हे उनें बी (अपने रसूलें गी) झुठेरेआ गै हा ते उस समे दे लोकें गी उस ताकत दा दसमां हिस्सा बी नेई मिलेआ जेहकी असें उंदे थमां पैहले लोकें गी दिती ही पर उनें लोकें (पैहले लोकें दे जलील होने दे ते उंदी स'जा गी दिक्खी लैन दे बावजूद बी) साढ़े रसूलें दा इन्कार गै कीता हा। इस लेई (हून दिक्खी लैन जे इनें परिस्थितियें च) मेरे इन्कार दा नतीजा (यानी अजाब) कनेहा होंदा ऐ ॥ 46 ॥ (रुकू 5/ 11)

तूं आखी दे, अ'ऊं तुसेंगी इक गल्ला दी नसीहत करना (कम स कम ओह ते मनो) ओह एह ऐ जे अल्लाह दे सामनै दो-दो होइयै जां कल्ले-कल्ले खड़ोई जाओ। फी गौर करो (तां यकीनन इयै नतीजा निकलग) जे थुआड़ा एह रसूल मजनु/पागल नेई ओह

إفك مُفْتَرَىٰ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۗ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مَّيِّينٌ ﴿٤٤﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٥﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَمَا بَالُغُوا
مِعْشَارَ مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي ۗ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٦﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ أَنْ تَقُومُوا
لِلَّهِ مَشْئِي وَفَرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا
بَصَاحِكُمْ ۚ مِنْ جَنَّةٍ ۚ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ

1. मूल शब्द 'सिह' दा अर्थ जादू बी ऐ ते मनोहर/मन-मोहनी गल्ल बी। इस आसतै काफर लोक जिसलै एह दिखदे न जे पवित्र कुरआन दी सचाई लोकें दा मन मोहा करदी ऐ तां ओह अपने साथियें गी धोखा देने आसतै एह आखदे हे जे मुहम्मद साहब किश मन-मोहनियां गल्लां आखी दिदे न बरना हैन ओह झुठे।

सिर्फ तुरैं गी अगें औने आहले सख्ख अजाब थमां सोहगा करने आहला (शख्स) ऐ ॥ 47 ॥

لَكُمْ بَيْنَ يَدَيَّ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٤٧﴾

तूं आखी दे जे में थुआड़े थमां (रसालत/पैगंबरी दे प्रचार आस्तै) जेहकी बी उजरत/ मजदूरी मंगी होऐ, ओह तुरस गै लेई लैओ। मेरा हक्क सिर्फ अल्लाह पर ऐ ते ओह हर चीजै गी दिक्खा करदा ऐ ॥ 48 ॥

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۗ إِنِ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٨﴾

(फी उनेंगी) आखी दे जे मेरा रब्ब यकीनन झूठ गै सच्च राहें टुकड़े-टुकड़े करा करदा ऐ ते ओह हर गुप्त गल्लै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 49 ॥

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَفْضِلُ بِالْحَقِّ ۗ عَلَٰمُ الْغُيُوبِ ﴿٤٩﴾

(ते) आखी दे जे कामिल हक्क आई गोआ ऐ ते झूठ कोई चीज पैदा नेई करदा ते नां कुसे तबाह-बरबाद चीजै गी बापस आहनी/पैहलें आंगर करी सकदा ऐ ॥ 50 ॥

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيهِ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٥٠﴾

तूं आखी दे जेकर अ'ऊं गुमराह आं तां मेरी गुमराही दा वबाल/गाज सिर्फ मेरे अपने उप्पर गै पौग ते जेकर अ'ऊं हदायत पर आं तां सिर्फ उस वह्यी दी ब'जा करी आं जेहकी मेरे रब्ब नै मेरे पर नाजल कीती/उतारी दी ऐ। ओह यकीनन केई दुआई/ प्राथनां सुनने आहला(ते) बंदें दे लागै गै मजूद रौहने आहला ऐ ॥ 51 ॥

قُلْ إِنِ صَلَّيْتُ فَإِنَّمَا أَصَلُّ عَلَىٰ نَفْسِي ۗ وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي ۗ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥١﴾

ते जेकर तूं उस हालत गी दिक्खें जिसलै जे एह (खुदा दे अजाबें कारण) घबराई जाडन ते उनेंगी नस्सने तै कोई रस्ता नेई मिलग ते

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَعُوا فَلَا قَوْتَ وَأَخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥٢﴾

1. अर्थात् सच्चे ते सफल अंदोलन सचाई कने पैदा होदे न। झूठ कोई बी सफल अंदोलन नेई चलाई सकदा जो सच्च दे मकाबले च ठैहरी सके ते जिसलै सच्च आई जा ते झूठ मिटी जा तां झूठै च एह ताकत नेई होदी जे ओह अपने मुड़दा अंदोलन गी जींदा करी सकै। (दिक्खो सूर: बनी इम्राईल आयत: 82) हां! एह ताकत सिर्फ सच्च गी गै हासल ऐ जे ओह मरी-मरी बी जींदा होंदा रौहदा ऐ ते अपने बैरियें गी नकाम बनांदा रौहदा ऐ जियां के इस्लाम दा पुनरुत्थान इस गल्ला दा जींदा जागदा सबूत ऐ।

ओह् लागे दे इक मकानै थमां पकड़ी लैते जाडन (तां तुगी पता लग्गी जाग जे एह लोक किन्ने थोढ़ पिन्ते न) ॥ 52 ॥

ते आखडन जे अस उस (कलाम) पर ईमान लेई आए पर उनेगी उस (यानी ईमान) दा हासल करना उन्नी दूर जाइयै किस चाल्ली नसीब होई सकदा ऐ ॥ 53 ॥

ते ओह् इस थमां पैहलें इसदा इन्कार करी चुके दे न ते दूर बेहियै बिना सोच-बचार कीते फजूल इतराज करदे रेह न ॥ 54 ॥

ते उंदे मझाटै ते उंदी खुआहशें दे मझाटै रकावटां खडेरी दित्तियां गेइयां उस्सै चाल्ली जिस चाल्ली उंदै जनेह लोके कनै उंदे शा पैहलें कीता गेआ हा। ओह् बी इक इयै जनेह शक्क च पेदे हे जेहका बेचैनी पैदा करी देने आहला हा (ते एह बी) ॥ 55 ॥
(रुकू 6/12)

وَقَالُوا الْمَتَابِ ۖ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاقُوسُ
مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۝٥٢

وَقَدْ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَفْذَرُونَ
بِالْعَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۝٥٣

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا
فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا
فِي شَكٍّ مَرِيبٍ ۝٥٤

सूर: फ़ातिर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छतालीं आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अल्लाह दी गै सब तरीफ ऐ जेहका गासैं ते
धरती गी (इक नमें' नजाम दे मताबक) पैदा
करने आह्ला ऐ(ते) फरिशतें गी ऐसी हालत
च रसूल बनाइयै भेजने आह्ला ऐ जिसलै जे
कदें ते उंदे दो-दो फंघ होंदे न, कदें त्रै-त्रै ते
कदें चार-चार। (ते उनें फरिशतें दे फंघें गी)
पैदा करने च ओह् (अल्लाह) जिन्नी चांहदा
ऐ बढोतरी' करी दिंदा ऐ अल्लाह हर गल्ल
करने च पूरी-पूरी समर्थ रखदा ऐ ॥ 2 ॥

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
جَاعِلِ الْمَلِكَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنِحَةٍ
مَّثْنَىٰ وَثُلَّةٍ ۚ وَرُبُعٌ يُزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا
يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

जेहका रैहमत दा समान अल्लाह लोकें आस्ते
खोहलै उसी कोई बंद करने आह्ला नेई, ते
जिस रैहमत दे समान गी ओह बंद करै उसी
खुदा दे अलावा कोई खोहली सकने आह्ला

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا
مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ

1. मूल शब्द फ़ातिर दा अर्थ ऐ भलेआं नमें सिरेआ पैदा करना । गासैं ते धरती दी सिरजना पैहलें होई चुकी दी हो। इस आसतें द'ऊं पैदाइशें/सिरजनें ते फ़ातिर शब्द गी ध्यान च रखदे होई अनुवाद च नमें नजाम दे मताबक शब्द बधाई दिते गे न।
2. इस ज'गा हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दी वहबी दी उच्ची शान दस्सी गेदी ऐ जे इस रसूल पर ऐसे फरिशते उतरडन जेहके अल्लाह दे केई-केई गुणें गी स्पष्ट करने आहले होडन द'ऊं-द'ऊं गुणें दे, त्रैह-त्रैह दे ते च'ऊं-च'ऊं दे, पर इंदे पर गै गल्ल नेई मुक्की जंदी, अल्लाह चाहग तां पबितर कुर'आन दी वहबी आहनने आहले फरिशतें दे फंघें दी गिनती यानी अल्लाह दे उनें गुणें गी जेहके जाहर करने आहले होडन ओह बधाई देग।

नेई। ते ओह बड़ा गालिब (ते) बड़ी हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

हे लोको! अल्लाह दी जेहकी नैमत तुंदे पर नाजल होई दी ऐ, उसी याद करो। क्या अल्लाह दे सिवा कोई दूआ खालक/पैदा करने आह्ला है जेहका गासैं ते धरती थमां तुसंगी रिशक दिंदा होऐ? उसदे अलावा कोई उपास्य नेई, फी तुस कुत्थें भटकाइयै लेते जा करदे ओ ॥ 4 ॥

जेकर एह लोक तुगी झुठेरेदे न तां (केह हरज ऐ) तेरे शा पैहलें जिन्ने रसूल होई चुके दे न उनेंगी बी झुठेरेआ गेआ हा ते सारे मसले(फैसले आस्ते) अल्लाह दे हजूर च गै पेश कीते जाडन ॥ 5 ॥

हे लोको! अल्लाह दा बा'यदा यकीनन सच्चा ऐ। इस लेई तुसैं गी संसारक जीवन धोखे च नेई पाई देऐ ते कोई धोखा देने आह्ला तुसैं गी अल्लाह दे बारै धोखा नेई देऐ ॥ 6 ॥

शतान थुआड़ा सच्चें गै दुश्मन ऐ। इस आस्ते उसगी दुश्मन गै समझो। ओह अपने साथियें गी सिर्फ इस आस्ते बुलांदा ऐ जे ओह दोजखी/नरक बासी बनी जान ॥ 7 ॥

ओह लोक जिनें कुफर कीते दा ऐ, उंदे आस्ते सख्त अजाब निश्चत ऐ ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते ईमान दे मताबक उनें कर्म बी कीते, उंदे हिस्से च बख्शीश ते बौहत बड़्हा इनाम ऐ ॥ 8 ॥ (रुकू 1/13)

क्या जिस शख्स आस्ते उस दे बुरे कर्म खूबसूरत बनाइयै दस्से गे होन ते ओह उनेंगी चंगा समझदा होऐ (ओह हदायत पाई सकदा ऐ?) फी याद रक्खो जे अल्लाह जिसगी चांहदा ऐ

مَنْ بَعْدَهُ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ مِنْ حَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرِزُكُمْ مِمَّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ فَآقِ تَوْفِيقُونَ ۝

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ۝

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۗ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

أَفَمَنْ رُزِيَ لَهُ سُوءٌ عَمِلَهُ قَرَأَهُ حَسًّا ۗ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يُنَاصِرُ ۗ

(यानी उसदे लायक समझदा ऐ) उसी तबाह/हलाक करी दिंदा ऐ ते जिसगी चांहदा ऐ (यानी काबल समझदा ऐ) उसगी कामयाबी दा रस्ता दस्सी दिंदा ऐ। ते तेरी जान उंदी ब'जा करी कश्ट-कलेश कनै हलाक नेई होई जा/निकली नेई जा। अल्लाह उंदे कर्म गी भलेआं जानदा ऐ (इस लेई अल्लाह दी स'जा कर्म दे ऐन मताबक होंदी ऐ, बिला ब'जा नेई होंदी) ॥ 9 ॥

ते अल्लाह ओह ऐ जो हवामां भेजदा ऐ जेहकियां बदलें गी डुआई लेई जंदियां न। फी अस उसी इक मुरदा/खुशक देशै पासै हिक्कियै लेई जन्ने आं ते ओहदे राहें धरती गी उस दी बरानी दे बा'द अबाद/सर-सब्ज करी दिन्ने आं इससै चाल्ली मौती दे बा'द जींदे होने/जी उट्ठने दा कनून निश्चत ऐ ॥ 10 ॥

जेहका कोई इज्जत चांहदा ऐ उसी चेता र'वै जे इज्जत सब अल्लाह दे हत्थ ऐ। सच्चियां/पवित्तर गल्लां उससै आहली बक्खी चढ़ियै/उडदियां जंदियां न ते ईमान दे मताबक कीता गेदा कर्म उनेंगी चुकदा ऐ ते जेहके लोक (थुआड़े खलाफ) बुरियां तदबीरां/योजनां बनांदे न उंदे आस्तै कठोर अजाब (निश्चत) ऐ ते उनें लोके दियां योजनां तबाह होने आहली शै ऐ (नां के तुस) ॥ 11 ॥

ते अल्लाह नै तुसें गी मिट्टी थमां पैदा कीता ऐ, उस दे बा'द बीरज थमां, फी जोड़ें दे रूपै च बनाया ऐ। ते कोई औरत गर्भवती/पटाली नेई होंदी ते नां ओह बच्चा जमदी ऐ पर ओह सब खुदा दे इलम दे मताबक होंदा ऐ ते नां

يٰۤاَيُّهَا ۞ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ
حَسْرَتٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَصْعُوْنَ ۝۱

وَاللّٰهُ الَّذِيۡۤ اَرْسَلَ الرِّيۡحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا
فَسَقُّنَهٗ اِلَىۤ اٰبَدٍ مِّمَّتٍۭ فَاَحْيَيْنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ
اِلَآءَ اَرْضٍۭ بَدَمَوْتٍۭهَا ۗ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ۝۱۰

مَنْ كَانَ يَّرِيْدُ الْعِزَّةَ فَبِاللّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا
اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ
الصّٰلِحُ يَرْفَعُهٗ ۗ وَاللَّذِيْنَ يَمْكُرُوْنَ
السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ وَمَكْرُ
اُولٰٓئِكَ هُوَ يَبُوْرُ ۝۱۱

وَاللّٰهُ خٰلِقُكُمْ مِّنۡ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنۡ نُّطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ اَرْوَآجًا ۗ وَمَا تَحْمِلُ مِنْۢ اُنْثَىٰ
وَلَا نَضَعُ اِلَّا الْاٰبِلٰغِمْهٖ ۗ وَمَا يَعْمرُّ مِنْ

1. अर्थात् पवित्तर गल्लें गी अल्लाह स्वीकार करदा ऐ।

कोई लम्बी आयु आहला लम्बी आयु भोगी सकदा ऐ ते नां कुसै दी आयु च कोई कमी कीती जंदी ऐ/घटाई जंदी ऐ, पर ओह इक निजम दे मताबक होंदा ऐ। एह गल्ल अल्लाह आस्तै बड़ी असान ऐ ॥ 12 ॥

ते ऐसे दौं समुंदर (जां दरेआ) कदें बी बराबर नेई होई सकदे उंदे बिच्चा इक मिट्टा ते मन-भाना होऐ ते उसदा पानी पीने पर असान्नी कनै गले थमां थल्लै ढली जंदा होऐ ते दूआ अत्त खारा, गला फूकी देने आहला होऐ, फी बी तुस उनें दौन्नीं समुंदरें (जां दरेआएं) थमां ताजा मास खंदे होओ ते उंदे बिच्चा गैहनें दे रूपै च इस्तेमाल होने आहले पदार्थ कढदे होओ (यानी मोती बगैरा) जिनेंगी तुस पांदे ओ ते तुस किशियें गी दिखदे ओ जे ओह उंदे (समुंदरें) च लैहरें गी चीरदी अगें बधी जंदियां न तां जे तुस उस (अल्लाह) दी किरपा गी तलाश करो/ढूंडो ते तां जे तुस स्थानमंद बनी जाओ ॥ 13 ॥

ओह राती गी दिनै च ते दिनै गी राती च बदली दिंदा ऐ ते उसनें सूरज ते चंदरमा गी सारें दी सेवा च लाई रखे दा ऐ। इंदे बिच्चा हर इक निश्चत समे आस्तै चली जा करदा ऐ। एह ऐ थुआड़ा रब्ब! बादशाहत उससै दी ऐ ते जिनेंगी तुस उसदे सिवा पुकारदे/पूजदे ओ ओह (खजूरी दे) खजूरें दी गुली ते छिलकें¹ बश्कार आली झिल्ली दे बराबर बी कुसै चीजै दे मालक नेई न ॥ 14 ॥

जेकर तुस उनेंगी बुलाओ/पूजो तां ओह थुआड़ी प्रार्थना कदें बी नेई सुनडन ते जेकर

مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصَ مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٌ
سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أَجَاجٌ طَوْ مِنْ
كُلِّ تَأْكُلُونَ لِحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَحْرِجُونَ
حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْمُلْكَ فِيهِ
مَوَاحِرٍ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

يُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي
لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ
الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿٣٥﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ

1. एह अरबी भाशा दा मुहावरा ऐ ते एहदा अर्थ एह ऐ जे नकली उपास्य ईश्वरीय सत्ता च कुसै पदार्थ दे नां-मातर बी सुआमी नेई न।

सुनी बी लैडन तां थुआड़े फायदे आस्तै उसी स्वीकार नेई करी सकडन ते फी क्यामत आहलै दिन थुआड़े शिकं दा इन्कार करी देडन ते तुसेंगी सिर्फ बाकफकार' होने थमां बद्ध कोई बी चंगी खबर नेई देई सकदा ॥ 15 ॥ (रुकू 2/14)

हे लोको ! तुस अल्लाह दे मुल्हाज ओ, पर अल्लाह कुसै दा बी मुल्हाज नेई बल्के ओह हर चाल्ली दी स्तुतिथें दा मालक ऐ (अर्थात् दूएं दियां जरूरतां पूरियां करदा ऐ) ॥ 16 ॥

जेकर ओह चाह तां तुसें सारें गी तबाह करी देऐ ते इक नमीं मख्लूक पैदा करी देऐ ॥ 17 ॥

ते ऐसा करी देना अल्लाह आस्तै कोई मुश्कल गल्ल नेई ऐ ॥ 18 ॥

ते कोई बोझ चुक्कने आहली जान कुसै दूए दा बोझ नेई चुक्की सकदी ते जेकर कोई भारें हेट दबोए दा आदमी अपना बोझ/भार चुक्कने आस्तै कुसै गी (मदद आस्तै) आखै तां उसदा लेश मातर/तिल परमान बी भार नेई चुक्केआ जाग। भामें ओह किन्ना गै करीबी की नेई होऐ। तूं ते सिर्फ उनें लोकें गी सोहगा करी सकना ऐं जेहके एकांत च बी अपने रब्ब थमां डरदे न ते नमाजां (शर्ते मताबक) पढ़दे न ते जेहका आदमी पवित्तर होंदा ऐ ओह सिर्फ अपनी जान्ना दे भले आस्तै पवित्तर होंदा ऐ ते आखरकार सारें गै अल्लाह कश परतोइयै जाना ऐ ॥ 19 ॥

ते अन्ना ते अक्खीं आहला/सजाखा बराबर नेई होई सकदे ॥ 20 ॥

سِعْمُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۗ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ
خَيْرٍ ۚ ﴿٢٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ
هُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٦﴾

إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٧﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٨﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَإِنْ تَدْعُ
مِثْقَلَةَ إِلَىٰ جِمْلِهَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ
وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ
وَالَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

1. अर्थात् हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे सिवा जिनैंगी वही होदी ऐ।

ते नां गै न्हेरा ते लो (बराबर होई सकदे न)
॥ 21 ॥

وَلَا الظُّلُمْتُ وَلَا التُّورُ ۝

ते नां धुप्प ते छां/छों (बराबर होई सकदे न)
॥ 22 ॥

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الحَرُورُ ۝

ते नां सजीव ते निरजीव (बराबर होई सकदे न)। सच्चें गै अल्लाह जिसी चांहदा ऐ सुनाई सकदा ऐ, पर जेहके कबरें च दब्बे दे न तूं उनें गी नेई सुनाई सकदा ॥ 23 ॥

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۝ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ۝

तूं ते सिर्फ इक सोहगा करने आह्ला ऐं
॥ 24 ॥

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۝

असें तुगी इक कायम रौहने आहली सदाकत/सचाई कनै इक खुशखबरी देने आह्ला ते चकन्ना करने आह्ला बनाइयै भेजेआ ऐ ते कोई कौम ऐसी नेई जेहदे कश (खुदा पासेआ) कोई चकन्ना करने आह्ला नेई आया होऐ
॥ 25 ॥

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۝

ते जेकर एह लोक तुगी झुटेरदे/झूठा साबत करदे न तां उनें लोकें बी जेहके उंदे शा पैहलें होई चुके दे न (अपने समे दे रसूलें गी) झुटेरेआ/झूठा साबत कीता हा। उंदै कश बी उंदे समे दे रसूल दलीलां ते किश खास शिक्षां/नसीहतां कनै लेइयै आए हे ते (उंदे बिच्चा किश) रोशन करने आहली कताब कनै (बी लेइयै आए हे) ॥ 26 ॥

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۝

फी में काफरें गी उंदे झुठलाने दी ब'जा करी (अजाब कनै) पकड़ी लैता। इस लेई (हून दिक्खी लैन जे उनें स्थितियें च) मेरे इन्कार दा नतीजा (यानी अजाब) कनेहा होंदा ऐ
॥ 27 ॥ (रुकू 3/15)

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝

क्या तोह दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै बदलें थमां पानी तुआरेआ/बर्हाया ऐ? फी असें

الْمُتَرَاتِنَ ۚ إِنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۚ

ओहदे कनै भांत-सभांते रंगें दे फल पैदा कीते न ते भांत-सभांते रंगें दे फ़ाड़ बी (जेहके इक-दूए थमां उत्तम/श्रेष्ठ होंदे न) किश सफेद, किश लाल बक्ख-बक्ख रंगें दे ते स्याह काले बी ॥ 28 ॥

ते लोकें, चौखरें ते जानवरें बिच्चा बी किश नेह होंदे न जे उंदे बिच्चा बी हर इक दा रंग इक-दूए थमां बक्खरा होंदा ऐ। सचाई इससै चाल्ली ऐ ते अल्लाह दे बंदें बिच्चा सिर्फ ज्ञानी लोक गै ओहदे शा डरदे न। अल्लाह सच्चें गै बड़ा गालिब (ते) बौहत बख़ाने आहला ऐ ॥ 29 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह दी कताब पढ़दे न ते शर्ते मताबक नमाज़ अदा करदे न ते जे किश असें उनेंगी दित्ते दा ऐ ओहदे बिच्चा अल्लाह दे रस्तै पर छप्पे-गुच्छे जां जाहरा तौर खर्च करदे न, एह लोक गै असल च ऐसे बपार' दी खोज च न जेहका कदें बी बरबाद नेई होग ॥ 30 ॥

की जे इस दा नतीजा एह होग जे अल्लाह उंदे कर्में दा पूरा-पूरा सिला प्रदान करग ते उसदे सिवा अपनी किरपा कनै बधीक बी देग (जेहदे कारण उंदी दशा इस संसारक जीवन च ज़हारां गुणां बेहतर होग)। सच्चें गै ओह (खुदा) बौहत बख़ाने आहला (ते) बौहत कदर करने आहला ऐ ॥ 31 ॥

ते असें ओह गल्ल जो इस क़ुरआन बिच्चा तेरे पर वह्नी राहें तुआरी ऐ, भलेआं सच्ची ऐ ते पूरी होइयै रौहने आहली ऐ ते इस शा पैहलें जेहकी वह्नी आई चुकी दी ऐ उसी पूरा करने आहली बी ऐ। सच्चें गै अल्लाह अपने बंदें

فَأَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانَهَا
وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ
مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ۝

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ
مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ ۝ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۝ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
غَفُورٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ۝

لِيُؤْتِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّنْ
فَضْلِهِ ۝ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ
الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۝ إِنَّ اللَّهَ
بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

1. ओ बपार जेहका अल्लाह कनै कीता जंदा ऐ।

गी जानदा ऐ (ते) उंदी परिस्थितियें गी दिखदा ऐ ॥ 32 ॥

फ़ी (सचाई एह ऐ जे असें वह्नी उतारने दे बा'द) अपनी कताब दा बारस सदा उनें लोके गी बनाया ऐ जिनेंगी असें अपने बंदें बिच्चा चुनी लैता। इस आस्तै उंदे बिच्चा किश ते अपनी जान्ना पर अत्याचार करने आहले सिद्ध होए ते किश ऐसे निकले जेहके गभली चाल चलने आहले हे ते किश ऐसे निकले जेहके अल्लाह दी आज्ञा मताबक पुन्न कम्म करने च दूए थमां अगें बधी जाने आहले हे। एह (अल्लाह दी) अपार किरपा ऐ ॥ 33 ॥

इस दा सिला सदा रौहने आहले ऐसे सुर्ग होउन जिंदे च ओह सदाचारी लोक दाखल होउन ते उनेंगी सुने दे कंगन पुआए जांगन ते मोती (दे गैहने)¹ बी ते उंदा लबास एहदे च रेशम (दा बने दा) होग ॥ 34 ॥

ते ओह आखडन जे हर चाल्ली दी स्तुति अल्लाह आस्तै गै ऐ जिसनै साढ़ी चैत्ता गी दूर करी दिता। सचें गै साढ़ा रब्ब बौहत् बख्शने आहला (ते) बौहत् कदरदान ऐ ॥ 35 ॥

ओह (अल्लाह) जिसनै अपनी किरपा कनै असेंगी रौहने आस्तै नेही जगह दिती ऐ जित्थें नां गै असेंगी कोई तकलीफ होंदी ऐ ते नां गै थक्कन-हुट्टन ॥ 36 ॥

ते ओह लोक जिनें इन्कार कीता उनेंगी नरकै दी अग जालग। नां ते उंदे पर मौती दा फैसला लागू होग जे ओह मरी जान ते नां गै नरकै दे अजाब च उंदे आस्तै कोई कमी

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْتِنُ اللَّهَ ۗ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٥﴾

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَوَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي آذَهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ ۗ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٥﴾

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ ۗ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۗ لَا يُقْصَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَؤُولُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ

1. यानी ए इक रूपक ऐ। पुराने समे च राजा जिनें लोकें गी सम्मान दिदे हे, उनेंगी जड़ाऊ जोड़े (लबास), मोतियें दे हार ते जड़ाऊ कंगन दिदे हे।

कीती जाग। अस हर इक ना-शुकरी करने आहले/किरतपन कन्ने इयै नेहा ब्यहार करने होन्ने आं ॥ 37 ॥

ते ओह उस नरकै च करलाडन (ते आखडन) जे हे साढ़े रब्व! असें गी इस नरकै चा कइही दे ते अस शुभ कम्म करगे, उनें कम्मं दे उलट जेहके अस इस थमां पैहलें अपने जीवन च करदे होंदे हे। (अस उनेंगी आखगे) क्या असें तुसेंगी इन्नी आयु नथी दिती दी जे जेहदे च नसीहत हासल करने दी चाह रक्खने आहला नसीहत हासल करी लौंदा ते फी तुंदे कश तुसेंगी सोहगा करने आहले बी ते आए हे? (फी तुसें उंदी गल्ल की नेई सुनी-मन्नी?) इस आसतै हून एह अजाब भुगतो, की जे अत्याचारियें दा कोई मदादी नेई होंदा ॥ 38 ॥ (रुकू 4/16)

अल्लाह गासैं ते धरती च छप्री दियें गल्लें दा जानकार ऐ। ओह सीन्ने दियें गल्लें गी बी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 39 ॥

ऊऐ ऐ जिसने तुसेंगी संसार च (पैहले लोकें दा) कायमकाम/स्थान लैने आहला बनाया ऐ। इस आसतै जेहका शख्स इन्कार करग उसदे इन्कार दी स'जा उसी गै थ्होग ते इन्कार करने आहलें दा इन्कार करना उनेंगी उंदे रब्व दी नजरें च सिर्फ नाराजगी च गै बधांदा ऐ ते इन्कार करने आहलें दा इन्कार उनेंगी सिर्फ घाटे च गै बधांदा ऐ ॥ 40 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही अपने (मनघड़त) शरीक जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे/मनदे ओ (ते जेकर ओह नजर नेई औंदे तां) मिगी उंदी ओह मख़्ज़ूक दस्सो जेहकी उनें धरती च पैदा कीती दी ऐ, जां केह

عَدَابَهَا ۖ كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٧﴾

وَهُمْ يُصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۖ
أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمُ التَّذْوِيرُ ۖ فذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِن نَّصِيرٍ ﴿٣٨﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٩﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۖ
فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ
الْكُفْرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مُتَّاتًا
وَلَا يَزِيدُ الْكُفْرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَا ذَلَّخُوا مِن
الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ ۚ أَمْ

उंदा गासैं गी बनाने च कोई योगदान है? क्या असैं उनेंगी कोई कताब दिती दी ऐ? केह ओह उस च दस्सी गेदी कोई दलील अपने कनै रखदे न? (आखो ऐसा हरगज नेई) बल्के जालम आपस च इक-दूए कनै सिर्फ धोखा देने आहला बा'यदा करदे न ॥ 41 ॥

अल्लाह नै गै गासैं ते धरती गी इस गल्ला थमां रोकी रखे दा ऐ जे ओह अपनी ज'गा थमां टली जान ते जेकर ओह टली जान तां उसदे बा'द कोई उनेंगी (तबाह होने शा) रोकी नेई सकग। सच्चें गै ओह बड़ी सूझ-बूझ आहला (ते) बौहत माफ करने आहला ऐ ॥ 42 ॥

ते ओह अल्लाह दियां पक्कियां कसमां खंदे न जे जेकर उंदे कश कोई नबी आई जा तां ओह सारे फिरकें/वर्गे बिचा हर इक थमां ज्यादा हदायत पाने आहले बनी जाडन पर जिसलै उंदे कश नबी आया तां उसदा औना उनेंगी सिर्फ नफरत च बधाने दा कारण बनेआ ॥ 43 ॥

की जे ओह धरती च बड़डा बनना चांहदे हे ते बुरे उपाऽ करना चांहदे हे ते बुरे उपाऽ उंदे करने आहलैं गी गै तबाह करदे होंदे न। तां केह ओह सिर्फ पैहले लोकें दी रीति (यानी अजाब) गी गै बलगा ते नेई करदे? (ते जेकर तू गौर करें) तां अल्लाह दे सिद्धांत च कदें बी कोई तबदीली नेई पागा/दिखगा ते नां तू कदें अल्लाह दे सिद्धांत गी टलदे दिखगा ॥ 44 ॥

क्या ओह धरती च नेई फिरे (जेकर ऐसा करदे) तां दिखदे जे उंदे थमां पैहले लोकें दा

أَتَيْنَهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَاتٍ مِّنْهُ بَلْ إِنَّ
لِيعِدِ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا الْأَعْرُورًا ۝۴۱

إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ
تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ
أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۗ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝۴۲

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ
إِحْدَى الْأُمَمِ ۗ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝۴۳

اسْتَبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ السَّيِّئِ ۗ
وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ ۗ
فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ ۗ
فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۗ
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۝۴۴

أَوْلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

केह् अन्जाम होआ? हालांके ओह उंदे शा
ज्यादा ताकतवर/तगड़े हे ते कोई चीज अल्लाह
गी गासैं च ते धरती च अपने इरादे थमां
नकाम नेई करी सकदी। ओह सच्चें गै बौहत
जानने आह्ला (ते) बड़ी कुदरत/समर्थ आह्ला
ऐ ॥ 45 ॥

ते जेकर अल्लाह लोके गी उंदे कम्में दी
ब'जा करी पकड़ना शुरू करी दिंदा तां धरती
पर प्राणी गी बाकी नेई रौहन दिंदा, पर ओह
उनेंगी इक अरसे तक ढिल्ल दिंदा ऐ, फी
जिसलै उंदा तै-शुदा (निश्चत) समां आई
जंदा ऐ तां सिद्ध (साबत) होई जंदा ऐ जे
अल्लाह अपने बंदें गी चंगी चाल्ली दिक्खा
करदा हा ॥ 46 ॥ (रुकू 5/17)

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا
تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ۝

सूर: यासीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरासी आयतां ते पंज रुकू न।

अंऊ अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे सय्यद¹ ॥ 2 ॥

يَس ②

अस हिक्मत आहले कुरआन गी (तेरे सय्यद
होने दी) गुआही दे रूपे च पेश करने आं
॥ 3 ॥

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

सच्चें गै तू रसूलें बिच्चा इक ऐं ॥ 4 ॥

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ④

(ते) सिद्धे रस्ते पर (ऐं) ॥ 5 ॥

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

(ते कुरआन) गालिब (ते) बे-इंतहा/बेहद
रैहम करने आहले (खुदा) पासेआ नाजल
कीता गोआ ऐ ॥ 6 ॥

تَنْزِيلِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

इस मकसद कन्ने जे तू उस कौम गी सचेत
करै जिंदे पुरखें गी सचेत नथा कीता गोआ ते
ओह गालिब (बे-खबर) पेदे रेह ॥ 7 ॥

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ
غٰفِلُونَ ⑦

साढ़ा दा 'वा'² उंदे बिच्चा मते-सारें बाँरे पूरा
होई गोआ, तां बी ओह ईमान नेई आहनदे
॥ 8 ॥

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

1. मूल शब्द 'स' खंडाक्षर ऐ जेहका सय्यद दे थाहरे पर बरतोए दा ऐ।
2. इस दा 'वे' कन्ने सरबंभत इसै सूर: दी आयत 31 ऐ। अफसोस ऐ लोकें पर जे उंदे कश कदें कोई रसूल नेई आया जिसदा उने इन्कार नेई कीता होऐ ते जिस दा मौजू नेई डुआया होऐ।

असें उंदी गरदनें/मुडियें च तौक्र¹/लड्डन पाई रक्खे दे न जेहके उंदी लुड्डियें तक पुज्जी गेदे न ते ओह (कलेश थमां बचने आस्तै अपनी) मुंडियां उच्चियां करा करदे न ॥ 9 ॥

إِنَّا جَعَلْنَا فِي آعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَقُونَ ⑩

ते असें उंदे अगें बी इक रोक² लाई दित्ती दी ऐ ते उंदे पिच्छें बी इक रोक लाई दित्ती दी ऐ ते उनेंगी खट्टी दित्ते दा ऐ, इस लेई ओह दिक्खी नेई सकदे ॥ 10 ॥

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑪

ते तेरा डराना जां नेई डराना उंदे आस्तै बराबर ऐ ओह (जिन्ना चिर अपने दिलें च तबदीली पैदा नेई करडन) ईमान नेई आहनडन ॥ 11 ॥

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑫

तू ते सिर्फ उस शख्स गी सोहगा करी सकना ऐं जेहका याद दिहानी/उपदेश गी मन्नी लैदा ऐ ते रहमान (खुदा) थमां एकांत च बी डरदा ऐ। ते ऐसे शख्स गी तू इक अपार माफी ते इक इज्जत आहले सिले दी खबर सुनाई दे ॥ 12 ॥

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ⑬

अस गै मुड़दें गी जींदा करने आं ते जे किश बी अगली जिंदगी आस्तै अगें भेजने आं उसी बी सुरक्षत रक्खने आं ते जेहके कर्म उनें दुनियां च कीते दे हे उंदे जो नतीजे निकलडन उनेंगी बी अस सुरक्षत रक्खने आं ते हर चीजे गी असें इक खुल्ली कताबा च गिनी रक्खे दा ऐ ॥ 13 ॥ (रुकू 1/18)

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ⑭

1. तौक्र दा सरबंध मनघड़त रीत-रवाजे दे बंधन कन्ने ऐ। धार्मिक विधान दे औने थमां पैहलें आदमी उनें रीतें च जकड़ोए दा होंदा ऐ जे ओह उनें रूढियें पर चंगी चाल्ली बचार बी नेई करदा, पर ओह अपनी कौम थमां छपे-गुच्छे उनें रूढियें दे दर्दनाक प्रभाव थमां बचना बी चांहादा ऐ जो मनुक्खें गी आपति दा अनुभव होने पर बी सुझ-बूझ थमां कम्म नेई लैन दिंदियां।
2. अगें-पिच्छें रोक बनाने दा एह मतलब ऐ जे इक पासै ते मनुक्ख-जनानी, बच्ची जां नमीं पीढी गी प्रचलत रीत-रवाजे गी अपनाणे आस्तै मजबूर कीता जंदा ऐ तां दूरे पासै ओहदे पर जाति दे बड्डे लोक रूढियें गी पूरा करने आस्तै दबाऽ पांदे न। इस चाल्ली मनुक्ख आपति दा आभास होने पर बी सोची-बचारी नेई सकदा।

ते तू उंदे सामनै इक प्रां आहलें दी हालत ब्यान कर जिसलै जे उंदे कश उंदे रसूल आए ॥ 14 ॥

यानी जिसलै जे असें पैहलें ते उंदे कश दऊं रसूल भेजे, पर उनें, उनें दौनीं दा इन्कार करी दिता, इस पर असें पैहले द'ऊं रसूलें जिन्नी ताकत¹ बख्शियै इक त्रीया रसूल भेजेआ फी उनें सारें मिलियै अपनी कौम गी गलाया जे अस थुआड़े कश थुआड़े रब्ब पासेआ इक सनेहा लेइयै भेजे गेदे आं ॥ 15 ॥

उनें (परते च) गलाया जे तुस ते साढ़े आंगर आदमी ओ ते रहमान (खुदा) नै कोई चीज (इल्हाम दे तौरै पर) नेई उतारी, तुस नि'रा-लंब झूठ बोल्ला करदे ओ ॥ 16 ॥

उनें गलाया जे साढ़ा रब्ब इस गल्ला गी जानदा ऐ जे अस थुआड़े कश रसूल बनाइयै भेजे गेदे आं ॥ 17 ॥

ते साढ़ा कम्म सिर्फ एह ऐ जे अस खु'ल्ला-डु'ल्ला प्रचार करचै ॥ 18 ॥

इस पर इन्कार करने आहलें गलाया जे अस ते थुआड़ा अपनै कश औना मन्हूस समझने आं। जेकर तुस अपनी गल्लें थमां नेई रुके/बाज नेई आए तां अस तुंदे पर पथरैदू करी देगे ते तुसेंगी साढ़े पासेआ दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 19 ॥

उनें गलाया जे थुआड़ा कर्म ते थुआड़े कनै ऐ (तुस जित्थें बी होंगे ओ थुआड़े कर्में दा

وَأَصْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ۖ

إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۱۴﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا

فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم

مُرْسَلُونَ ﴿۱۵﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ

الرَّحْمَنُ مِن شَيْءٍ ؕ إِن أَنْتُمْ إِلَّا

تَكْذِبُونَ ﴿۱۶﴾

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا إِنَّا لِلَّذِكْرِ لَمْرُسَلُونَ ﴿۱۷﴾

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿۱۸﴾

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ؕ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا

لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ

أَلِيمٌ ﴿۱۹﴾

قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ ؕ أَلَيْسَ

1. इस आयत च दस्सेआ गोदा ऐ जे असें पैहलें दो रसूल भेजे, फी उंदा समर्थन करने आस्तै इक त्रीया रसूल भेजेआ ऐ। इस थमां साफ ऐ जे एह त्रीया रसूल बी ऊऐ गल्लां करदा हा जेहकियां गल्लां पैहले दऊं रसूल करदे हे बल्के जेकर ओह कोई नमीं गल्लां करदा तां उंदा समर्थन कियां करी सकदा हा। इस आयत थमां साफ ऐ जे शरीअत दे बिना बी नबी ओंदे रोहदे न।

बुरा नतीजा निकलदा रौहग) क्या तुस एह गल्ल इस आस्तै आखदे ओ जे अस तुमेंगी नेक कम्म करने दा चेता करान्ने आं, बल्के सच्च एह ऐ जे तुस सीमा दा उलंघन करने आहली कौम दे लोक ओ (इस आस्तै तुस जरूर स'जा पागे ओ) ॥ 20 ॥

ते शैहरा दे दूए सिरे थमां इक शखस दौड़दे होई आया, ते उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! रसूलें दा अनुसरण करो ॥ 21 ॥

उंदा अनुसरण करो, जेहके तुंदे थमां कोई सिला नेई मंगदे, ते ओह हदायत यापता न ॥ 22 ॥

ذُكِّرْتُمْ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَّسْعَىٰ قَالَ
يُقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

ते मिगी केह् होए दा ऐ जे अऊं उस (रब्ब) दी अबादत नेई करां जिसनै मिगी पैदा कीते दा ऐ ते तुस सारे उससै कश परताइयै लेते जागे ओ ॥ 23 ॥

क्या अऊं उसदे सिवा होर उपास्य अपनाई सकना जेकर रहमान (खुदा) मिगी कोई नुक्सान पुजाना चाह तां उंदी (उनें उपास्ये दी) सफारश मिगी कोई फायदा नेई पुजाई सकदी ते नां ओह मिगी (उसदे नुक्सान थमां) बचाई सकदे न ॥ 24 ॥

(अगर अऊं ऐसा करां) तां अऊं सच्चें गै गुमराही च फसे दा आं ॥ 25 ॥

अऊं थुआड़े रब्ब पर ईमान ल्याया आं। इस आसतै मेरी गल्ल सुनो ॥ 26 ॥

(उसलै उसी खुदा पासेआ) आखेआ गेआ, जन्नत/सुर्ग च दाखल होई जा (इस पर) उसनै गलाया, काश! मेरी कौम गी (मेरे अन्जाम/परिणाम दा) पता लगगी जंदा ॥ 27 ॥

जे किस चाल्ली मेरे रब्ब नै मिगी बख्शी दिता ऐ ते मिगी मोज्ज गरोह/सम्मान आहले लोकें च शामिल करी दिता ऐ ॥ 28 ॥

ते असें उसदे बा'द उसदी कौम पर गासै थमां (उनेंगी तबाह करने आसतै) कोई लश्कर (फौजी दल) नेई उतारेआ, ते नां अस ऐसा लश्कर गै तुआरने होन्ने आं ॥ 29 ॥

सिर्फ इक खतरनाक अजाब उंदे पर आया ते ओह अपनी सब मान-मर्यादा (शान-शौक्रत) खोही बैठे ॥ 30 ॥

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

ءَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهَا إِلَهًا إِنَّ يَرُدُّ
الرَّحْمَنُ بَصِيرًا لَّا تُعْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ
شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُون ﴿٢٤﴾

إِنِّي إِذَا لَنُفِي صَلِّ مُبِينٍ ﴿٢٥﴾

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٦﴾

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۗ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

بِمَا عَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ
الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٨﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ
خَامِدُونَ ﴿٣٠﴾

हाए अफसोस! (इन्कार करने आहले) बंदें पर जे जिसलै कदें बी उंदै कश कोई रसूल औंदा ऐ तां ओह उसगी हकारत (नफरत) दी नजर कनै दिक्खन लगी पौंदे न (ते ओहदा मजाक लैन लगी पौंदे न) ॥ 31 ॥

क्या उनें नेई दिक्खेआ जे उंदे थमां पैहलें किन्नी गै बस्तियें गी अस तबाह करी चुके दे आं (ते एह बी जे जिनेंगी हलाक/तबाह कीता गेआ हा) ओ बापस नेई परतोंदे ॥ 32 ॥

ते सारे लोक पक्क साढ़े हजूर च हाजर कीते जाडन ॥ 33 ॥ (रकू 2/1)

ते उनें इन्कार करने आहलें आस्तै मुड़दा/खुशक धरती च बी इक नशान ऐ असें उसी जींदा (हरा-भरा) कीते दा ऐ ते ओहदे च अनाज पैदा कीते दा ऐ। इस आस्तै एह ओहदे बिच्चा खंदे न ॥ 34 ॥

ते असें धरती च खजूरें ते अंगूरें दे बाग बी उगाए दे न। ते ओहदे च चशमे बी बगाए दे न ॥ 35 ॥

तां जे ओह उस (यानी बागै) दे फल (जरूरता मताबक) खान ते (बागै गी) उंदे हत्थें नेई उगाया (बल्के असें उगाए दा ऐ)। क्या ओह शुकर नेई करदे ? ॥ 36 ॥

पवित्तर ऐ ओह सत्ता जिसनै हर किसमै दे जोड़े पैदा कीते दे न। ओहदे बिच्चा बी जिसी धरती उगांदी (पैदा करदी) ऐ ते उसदी अपनी जानै बिच्चा बी ते उनें पदार्थ बिच्चा बी जिनेंगी ओह नेई जानदे ॥ 37 ॥

ते उंदे आस्तै रात बी इक बड़्हा नशान ऐ जेहदे बिच्चा अस दिनै गी खिचियै कड़्ही

يُحْسِرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ سَأُولٌ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

الْمَرِيرُوا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

وَآيَةٌ لَهُمُ الْيَلُّ نَسَلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَاذًا

लैने आं, जेहदे बा'द ओह अचानक न्हरे च रेही जंदे न ॥ 38 ॥

هُم مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

ते सूरज इक निश्चत ज'गा पासै बधी जा करदा ऐ। एह गालिब (ते) इलम आह्ले (खुदा) दा निश्चत नियम ऐ ॥ 39 ॥

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

ते चन्नै गी (दिक्खो जे) असें ओहदे आस्तै बी मंजलां निरधारत करी दिती दियां न इत्थें तक जे ओह (अपनी मंजलें पर चलदे-चलदे) इक पुरानी शाखा¹ आंगर बनिथै दबारा परतोई आँदा ऐ ॥ 40 ॥

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٤٠﴾

नां ते सूरजै च ताकत ऐ जे ओह अपने सलान्ना दौरै दरान कुसै बेल्लै चन्नै कश जाई पुज्जै (की जे जेकर ऐसा होऐ तां सारा नजाम तबाह होई जा) ते नां राती च (यानी चन्नै च) ताकत ऐ जे ओह अगमें बधिथै दिनै गी (यानी सूरजै गी) पकड़ी² लै बल्के एह सारे दे सारे इक निश्चत रस्ते पर बड़ी अरामदारी कन्नै चली जा करदे न ॥ 41 ॥

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الْاَيْلُ سَابِقَ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤١﴾

ते उंदे आस्तै एह बी नशानी ऐ जे अस उंदी संतान गी भरोची दी किशितयें च चुक्की फिरा करने आं ॥ 42 ॥

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤٢﴾

ते अस उंदे आस्तै इससै किसमै दियां होर (चीजां) बी पैदा करगे जिनैगी ओह सुआरी दे कम्म लाडन³ ॥ 43 ॥

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٣﴾

1. मतलब एह ऐ जे चन्न जिसलै दबारा निकलदा ऐ तां ओह इयां लभदा ऐ जियां इक बूटे दी बठोई/मुड़ी दी पुरानी शाख होंदी ऐ।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे सूरज, चन्न ते नखतर कुदरती निजम मताबक सूरज-मंडल च अपने-अपने निश्चत रस्तें पर बिना कुसै रोक-टोक दे बड़ी असान्नी कन्नै घूमा करदे न। इंदे बिच्चा कुसै च बी एह शक्ति नेई ऐ जे ओह अपना निश्चत रस्ता छोड़िये दूए कन्नै जाई टकरास, की जे जेकर ऐसा होऐ तां सारा सूरज-मंडल बरबाद होई जा।
3. एहदा मतलब भविक्ख च जाहर होने आहलियां सुआरियां न जियां रेल, मोटर, जहाज बगैरा। (ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: नहल टिप्पणी आयत 9)।

ते जेकर अस चाहचै तां उनेंगी तबाह करी देचे फी कोई उंदी फरेआद सुनने आहला नेई होग ते नां साढ़ी रैहमत दे सिवा कुसै होर उपाऽ राहें बचाए जाडन ॥ 44 ॥

ते ओह सिर्फ इक (निश्चत) अरसे तक संसारक फायदा लेई सकडन ॥ 45 ॥

ते जिसलै उनेंगी गलाया जा जे जो किश थुआड़े अगें औने आहला ऐ (ओहदे शा बचो) ते जेहके कर्म तुस पिच्छें छोड़ी आए दे ओ उंदे नतीजे थमां बी बचने दी कोशश¹ करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा (तां ओह नसीहत हासल करने दी बजाऽ ओहदा मौजू डुआंदे न ते कोई लाह नेई लैंदे) ॥ 46 ॥

ते उंदे रब्ब दे नशानें बिच्चा जेहका कोई म्हत्तवपूर्ण नशान जाहर होंदा ऐ, ओह ओहदे थमां बी मूंह फेरी लैंदे न ॥ 47 ॥

ते जिसलै उनेंगी आखेआ जंदा ऐ जे जे किश तुसें गी खुदा नै दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करो, ते इन्कारी लोक मोमिनें गी आखदे न जे क्या अस उनेंगी खलाचै जिनेंगी जेकर अल्लाह चांहदा तां आपू बी खलाई सकदा हा तुस (ते खुदा दी मरजी दे खलाफ तलीम देइयै) खु'ल्ली-डु'ल्ली गुमराही च पेई गेदे ओ ॥ 48 ॥

ते ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां असेंगी दस्सो जे ओह (अजाब दा) बा'यदा कदू पूरा होग ? ॥ 49 ॥

ओह सिर्फ इक अचानक अजाब गी बलगा करदे न जेहका उनेंगी आई पकड़ग ते ओह बेहसें च गै लग्गे दे होडन ॥ 50 ॥

وَإِنْ نَسَا نُنَعِّقُهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ
وَلَا هُمْ يُقَدَّرُونَ ﴿٤٤﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا
خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ
قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّطَعِمُ
مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ ۗ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً
تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٥٠﴾

1. अर्थात् अगें आसै दुआऽ करिये ते होई बीती दी गल्लें बारे तोबा करिये देआ दे पात्र बनो ।

उस बेलै नां ते ओह इक-दूए गी कोई नसीहत देई सकडन ते नां अपने टब्बर-टोर कश बापस जाई (उनेंगी समझाई) सकडन ॥ 51 ॥ (रुकू 3/2)

ते बिगल बजाई दिता जाग, ते ओह अचानक कबरें बिच्चा निकलियै अपने रब्ब आहले पासै खिट्टें पेई जाडन ॥ 52 ॥

(ते इक दूए गी) आखडन, हाए हलाकत/तबाही! असेंगी कुस नै कबरें बिच्चा कडिठयै खडेरी दिता ऐ एह ते ऊए गल्ल ऐ जिस दा रहमान (खुदा) नै साढ़े कनै बा'यदा कीता हा ते रसूलें जे किश आखेआ हा, सच्च गै आखेआ हा ॥ 53 ॥

एह (सिर्फ) इक अचानक औने आहला अजाब होग जेहदे नतीजे च ओह सारे दे सारे किट्टे करिये साढ़े हजूर च पेश कीते जाडन ॥ 54 ॥

ते उस दिन कुसै जान पर तिल-परमान बी जुलम नेई कीता जाग, ते तुसेंगी थुआड़े कर्म मताबक सिला दिता जाग ॥ 55 ॥

जन्नती/सुर्गबासी लोक उस दिन इक म्हत्तबपूर्ण कम्म (ईश्वर भगती) करने च रुज्जे दे होडन ते (अपनी हालत दिक्खियै) खुशी-खुशी हस्सा करदे होडन ॥ 56 ॥

ओह बी ते उंदे साथी बी सज्जे-सजाए दे संघासनें पर तकिये रक्खिये बैठे दे होडन (ते खुदा दी रहमत दी) छत्तर छाया थल्लै (होडन) ॥ 57 ॥

उंदे आस्तै उनें जन्नतें / सुर्गे च मेवे पेश कीते जाडन ते जे किश ओह मंगडन उनेंगी दिता जाग ॥ 58 ॥

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۚ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٣﴾

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٤﴾

فَالْيَوْمَ لَا تُظَلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْرُونَ ۚ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فُكَّهُونَ ﴿٥٦﴾

هُم وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَىٰ الْأَرَائِكِ مُتَّكِنُونَ ﴿٥٧﴾

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

(ते) उनेंगी सलाम आखेआ जाग, जो बार-बार कर्म करने आहले रब्ब पासेआ उंदे आस्ते सनेहा होग ॥ 59 ॥

سَلَّمَ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٩﴾

ते (अस एह बी आखगे जे) हे मुलजमो! अज्ज तुस (मोमिनें शा) बकख होई जाओ ॥ 60 ॥

وَأَمَّا زُورًا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٦٠﴾

हे आदम दी संतान! क्या मैं थुआड़ी एह जिम्मेदारी नथी लाई दी जे शतान दी अबादत नेई करा करो, ओह थुआड़ा जाहरा-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 61 ॥

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يٰبَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦١﴾

ते सिर्फ मेरी अबादत करो जे इये सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 62 ॥

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

ते शतान ते मते-हारे लोकें गी बरबाद करी चुके दा ऐ, क्या थुआड़ी समझा च एह नेई औंदा ? ॥ 63 ॥

وَلَقَدْ أَصَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

(दिकखो) एह ज्हनम/नरक ऐ जेहदा तुंदे कनै बा'यदा कीता जंदा हा ॥ 64 ॥

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٤﴾

अपने कुफर दी ब'जा करी अज्ज एहदे च दाखल होई जाओ ॥ 65 ॥

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٥﴾

उस दिन अस (उंदे कुफर दी ब'जा करी) उंदे मूहें पर मोहर लाई देगे (यानी बोलने दी लोड़ नेई होग) ते उंदे हलथ साढ़े कनै गल्लां करडन ते उंदे पैर उंदी करतूतें / कारस्तानियें दी गुआही! देखन ॥ 66 ॥

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٦﴾

ते जेकर अस चाहचै तां उंदियां अक्खीं अ'नियां करी देचै, फी ओह बिना दिक्खे इक रस्ते दी तलाश च चली पौन, पर उस हालती च ओह (सच्चे रस्ते गी) दिक्खी कियां सकदे न ? ॥ 67 ॥

وَلَوْ شَاءَ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُصِرُونَ ﴿٦٧﴾

1. इस बारे मुट्टी मसाल एह ऐ जे आत्सक दे रोगियें दे नक्के ते गले पर उस दा असर जाहर होदा ऐ इस आस्ते शरीर बोल्लियें आखी दिंदा ऐ जे उस शख्स नै जनाह कीते दा ऐ।

ते जेकर अस चाहचै तां जित्थें ओह हैन उर्थें
गै उंदी शान गी नश्ट करी देखै, फी ओह नां
ते कुतै अगें जाई सकन ते नां गै बापस औने
दा रस्ता दिक्खी सकन ॥ 68 ॥ (रुकू 4/3)

ते अस जिस आदमी गी लम्मी उमर प्रदान
करने आं उसी शरीरक ताकतें च कमजोर
करदे जन्ने आं, क्या ओह फी बी नेई
समझदे¹ ? ॥ 69 ॥

ते असें उसी (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा
स.अ.व. गी) कविता करना नेई सखाया, ते
नां एह कम्म उसदी शान दे मताबक हा। एह
कुरआन ते सिर्फ इक नसीहत ऐ ते बार-बार
पढ़ने आहली कताब ऐ जेहकी (दलीलां बी
कनै-कनै) ब्यान करदी / दिंदी ऐ ॥ 70 ॥

तां जे जेहका जिंदा दिल / सजीव ऐ उसी
सोहगा करी देऐ ते इन्कारियें बारै खुदा दा
फैसला पूरा होई जा ॥ 71 ॥

क्या ओह नेई दिखदे जे असें उंदे आस्तै
अपनी खास शक्ति राहें चौखर बनाए दे न ते
ओह उंदे मालक न ॥ 72 ॥

ते असें उनें चौखरें गी उंदै अधीन करी दिते
दा ऐ। इस आस्तै उंदे बिच्चा केइयें पर ओह
सुआरी करदे न ते केइयें गी ओह खंदे न
॥ 73 ॥

ते उंदे शा केई किसमें दे फायदे लेंदे न ते पीने
दा समान बी हासल करदे न क्या ओह शुकर
नेई करदे ? ॥ 74 ॥

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتِبِهِمْ فَمَا
سَطَّاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٨﴾

وَمَنْ نَعْمَرَهُ نُنكَسْهُ فِي الْخَلْقِ أَقْلًا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

يَسْتَذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقُّ الْقَوْلُ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ
أَيْدِيئُنَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَلَائِكُونَ ﴿٧٢﴾

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا
يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَقْلًا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

1. यानी इस्राईलियें लम्मी उमर भोगी ऐ ते हून उंदे पतन दा समां आई चुके दा ऐ। की जे कौमें दी मसाल बी
बदें आगर होंदी ऐ।

ते उन्हें लोके अल्लाह दे सिवा किस होर
उपास्य बनाई लैते दे न जे शायद कुसै बेलै
उंदी मदद कीती जा ॥ 75 ॥

ओह् (उपास्य) उंदी कोई मदद नेई करी
सकदे ते ओह् (उपास्य उंदी मदद केह करडन)
उल्टा उंदे खलाफ सारे इक लश्कर / फौज दी
शक्ली च किट्टे होइयै गुआही देडन ॥ 76 ॥

इस आस्तै तुगी उंदियां गल्लां / हरकतां दुखी
नेई करन अस उसी बी जानने आं जो ओह्
छपालदे न ते उसी बी जो ओह् जाहर करदे
न ॥ 77 ॥

क्या इन्सान गी पता नेई जे असें उसी (बीरज
दे) इक कतरे / तोपे थमां पैदा कीते दा ऐ फी
(जिसलै) ओह् (पैदा होंदा ऐ तां) अचानक
सख्त / कट्टर झगड़ालू बनी जंदा ऐ ॥ 78 ॥

ते साढ़ी हस्ती दे बाँरे गल्लां बनान लगी
पौंदा ऐ ते अपनी पदायश गी भुल्ली जंदा ऐ
ते आखन लगदा ऐ जे जिसलै हड्डियां
सड़ी-गली जाडन तां उनेंगी भला कु 'न जींदा
करग ? ॥ 79 ॥

तू आखी दे जे ऐसी हड्डियें गी ऊऐ जींदा
करग जिसनै उनेंगी पैहली बार पैदा कीता हा
ते ओह् हर मख्लूक दी हालत थमां भलेआं
बाकफ ऐ ॥ 80 ॥

ओह् (खुदा) जिसनै थुआड़े आस्तै सैल्ले
बूहटें बिच्चा अग पैदा कीती दी ऐ। ते तुस
उस अधार पर अग बालदे ओ ॥ 81 ॥

क्या ओह् जिसनै गासें ते धरती गी पैदा कीते
दा ऐ इस गल्ला दी समर्थ नेई रखदा जे उंदे
आंगर होर मख्लूक पैदा करी देऐ। ऐसी सोच

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ
يُنصُرُونَ ﴿٧٥﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَلَا هُمْ لَهُمْ
جُنُودٌ مُّحْضَرُونَ ﴿٧٦﴾

فَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا تَكْتُمُ
سُرُورًا وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

أَوَلَمْ يَرِ الْأِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٨﴾

وَصَرَ بَلَدًا مِثْلًا لَوَسِي خَلْقِهِ قَال
مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٩﴾

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٨٠﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ
نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ﴿٨١﴾

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ ۚ

(जे ओह पैदा नेई करी सकदा) ठीक नेई,
बल्के ओह बौहत पैदा करने आहला (ते)
बौहत जानने आहला ऐ ॥ 82 ॥

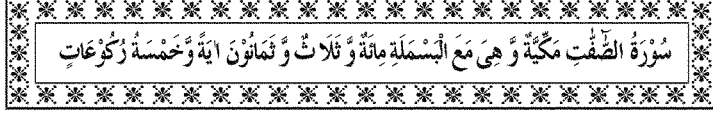
उस दा मसला ते इयां ऐ जे जिसलै कर्दे ओह
एह ध्याई लैदा ऐ जे फलानी चीज होई जा,
ओह ओहदे बारे आखी दिंदा ऐ जे इस चाल्ली
होई जा ते ओह उस्सै चाल्ली होई जंदा ऐ
॥ 83 ॥

इस आस्ते पबितर ऐ ओह सत्ता जिसदे कब्जे
च सारे पदार्थ/सारियें चीजें दा शासन ऐ ते
जेहदे कश तुसैं सारें गी बापस परताइयै लेता
जाग ॥ 84 ॥ (रुकू 5/4)

وَهُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿۳۶﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ
كُنْ فَيَكُونُ ﴿۳۷﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۳۸﴾

सूर: अल्-साफ़ात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक सौ तेरेआसी आयतां ते पंज रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अऊं) गुआही दे तौरा पर पेश करना उनें
सत्ताएं गी जो (सचाई दे दुश्मनें सामनें) रीहगां¹
ब'न्नियै खड़ोते दे न ॥ 2 ॥

وَالصَّفَاتِ صَفًّا ①

ते जेह्के बुरे कम्म करने आहलें गी डांटदे न
॥ 3 ॥

فَالزَّجْرِ زَجْرًا ①

ते अल्लाह दी वाणी (यानी कुरआन) पढ़ी-
पढ़ियै सुनांदे न ॥ 4 ॥

فَالْتَلِيَّتِ ذِكْرًا ①

सच्चें गै थुआड़ा उपास्य इक्कला उपास्य ऐ
॥ 5 ॥

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ①

गासैं दा बी रब्ब ऐ ते धरती दा बी ते जो
किश इनें दौनें दे मझाटै ऐ उस दा बी ते
रोशनी प्रकट करने आहली सारी ज'गें दा
बी ॥ 6 ॥

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ①

असैं लागे दे गासै गी नखत्तरें कन्नै सजाए दा
ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَيْسَةٍ

أَنْكُوبٍ ①

ते असैं उसगी हर सिरफिरे शतान थमां सुरक्षत
कीते दा ऐ ॥ 8 ॥

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ①

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे साथी।

ओह (सिरफिरे शतान) उप्परे दी शक्तिशाली¹
हस्तियें दी गल्ल नेई सुनदे² ते हर पासेआ
उनेंगी (कोड़े³ मारी-मारी) दूर कीता जंदा ऐ
॥ 9 ॥

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى
وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۝

ते उंदे आस्तै इक स्थाई अजाब ऐ ॥ 10 ॥

دُحُورًا أَوْلَهُمْ عَذَابٌ وَأِصْبٌ ۝

मगर उंदे बिच्चा जेहका आदमी कोई गल्ल
शरारत कनै डुआई⁴ लेई जा तां ओहदे पिच्छें
इक शिहाबे साकिब (चमकदा तारा) लग्गी
जंदी ऐ ॥ 11 ॥

إِلَّا مَنْ حَطَفَ الْحَطَفَةَ فَأَتْبَعَهُ
شِهَابٌ ثَاقِبٌ ۝

इस आस्तै तूं उंदे शा पुच्छ जे क्या पदायश
दे लिहाज कनै उनेंगी पैदा करना ज्यादा मुश्कल
ऐ जां (उंदे सिवा विश्व दी बवस्था) जो असें
बनाया ऐ ? असें उनेंगी इक चिपकने आहली
मिट्टी कनै बनाए दा ऐ ॥ 12 ॥

فَأَسْفَيْتَهُمْ أَسْدٌ حَلَقًا أَمْ مِنْ حَلَقِنَا
إِنَّا حَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ۝

बल्के सचाई एह ऐ जे तूं (उंदी गल्लें पर)
रुहान होन्ना ऐं ते ओह (तेरी गल्लें गी) तुच्छ
समझदे न ॥ 13 ॥

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۝

ते जिसलै उनेंगी नसीहत दिती जंदी ऐ तां
ओह नसीहत हासल नेई करदे ॥ 14 ॥

وَإِذَا دُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ۝

ते जिसलै कोई नशान दिखदे न तां ओहदा
मौजू डुआंदे न ॥ 15 ॥

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ۝

ते आखदे न जे एह ते इक जाहरा-बाहरा
मकर ऐ ॥ 16 ॥

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝

1. यानी फ़रिश्तें गी
2. मतलब एह ऐ जे सचाई गी प्राप्त नेई करी सकदे ते सिर्फ जाहरी रूपै च सुनदे न।
3. यानी जिसलै शतानें दे सरूप संसार च नबियें दे इल्हाम गी लेइयै ते उसी बगाड़ियै लोकें दे सामनै पेश करना चांहदे न तां अल्लाह दा अजाब फटक्क उतरदा ऐ ते उनेंगी कोड़े मारी-मारियै नसाई दिता जंदा ऐ।
4. यानी बरोधी होने दी ब'जा कनै जेकर कुर'आन दा कोई टुकड़ा बरोधी डुआई लेई जा तां जे लोकें गी धोखा देई सकै तां अल्लाह नै ओहदे आस्तै अपने ऐसे बंदे जो शतानें गी मारने दी ताकत रखदे हौन खड़े कीते दे न जेहके अल्लाह दे कलाम गी बगाड़ियै पेश करने आहल्लें गी स'जा दिंदे न।

क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई जागे ते हड्डियां होई जागे असेंगी परतिये दुआलियै खडेरी दिता जाग ? ॥ 17 ॥

ते (इस्सै चाल्ली) साढ़े पुरखें गी बी ॥ 18 ॥

तू आखी दे, हां! (हां!) बल्के तुस जलील/अपमानत होई जागे ॥ 19 ॥

ओह घड़ी ते सिर्फ इक डांट/द्रंड (आंगर) ऐ ते जियां गै ओह डांट/द्रंड पौग ओह (जींदे होइयै) दिखन लगी पौडन ॥ 20 ॥

ते आखडन जे अफसोस! साढ़े पर! इयै ते फल प्राप्ति दा दिन ऐ ॥ 21 ॥

(ते खुदा पासेआ अवाज औग) एह ओहका फैसले दा ध्याड़ा ऐ जिसदा तुस इन्कार करदे होंदे हे ॥ 22 ॥ (रुकू 1/5)

(अस फरिशें गी आखगे जे) जिनें जुलम कीता हा उनेंगी बी ते उंदे साथियें गी बी ते खुदा दे सिवा जिंदी ओह अबादत करदे होंदे हे उनें गी बी जींदा करियै खडेरी देओ ॥ 23 ॥

(ते) अल्लाह दे सिवा (जिंदी ओह अबादत करदे होंदे हे) उनें सारें गी जहन्नम आहले रस्ते पासै लेई जाओ ॥ 24 ॥

फी (उत्थें तक लेई जाइयै) उनेंगी खडेरी देओ। की जे उत्थें उंदे कन्नै किश सुआल कीते जाडन ॥ 25 ॥

(ते उंदे थमां पुच्छेआ जाग) तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस इक-दूए दी मदद नेई करदे ? ॥ 26 ॥

सच्च एह ऐ जे (मदद करना दूर रेहा) ओह उस दिन हथ्यार भलेआं गै सुट्टी देडन ॥ 27 ॥

ءَاذًا مِثْنًا وَكُنَّا تَرَابًا وَعِظَمًا
ءَاثَانًا لِمَبْعُوثُونَ ﴿١٧﴾

أَوَابًا وَنَا الْأَوْلُونَ ﴿١٨﴾
قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الَّذِينَ ﴿٢١﴾

هَذَا يَوْمُ الْفُضْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

أَحْسَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ
وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ
الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

وَقَفُّوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٥﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٦﴾

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٧﴾

ते उंदे बिच्चा इक फिरका/गरोह दूए कनै बैहस करग ॥ 28 ॥

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٨﴾

ते उसी मखातब होइयै आखग जे तुस म्हेशां साढ़े सज्जे पासेआ¹ औंदे हे ॥ 29 ॥

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٩﴾

(उंदे काल्पनिक उपास्य परते च) आखडन जे इयां नेई, सच्च एह् ऐ जे तुंदे अपनै अंदर ईमान (दा मादा) नेई हा ॥ 30 ॥

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾

ते असेंगी तुंदे पर कोई गलबा (आधिपत्य) नेई हा, बल्के तुस इक सिरफिरी कौम हे ॥ 31 ॥

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَنِ ۖ
بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِيِينَ ﴿٣١﴾

ते अज्ज साढ़े सारें दे बारै साढ़े रब्ब दी गल्ल पूरी होई गेई जे अस (अजाब) चक्खने आहले आं ॥ 32 ॥

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۗ إِنَّآ لَذَٰلِقُونَ ﴿٣٢﴾

ते (एह स्हेई ऐ जे) असैं तुसेंगी गुमराह कीता हा की जे अस आपूं बी गुमराह हे ॥ 33 ॥

فَأَعْوَيْنٰكُمْ إِنَّا كُنَّا عٰوِينَ ﴿٣٣﴾

इस लेई (उसदा नतीजा एह् होग जे) उस दिन ओह सारे अजाब च शरीक होडन ॥ 34 ॥

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٤﴾

अस मुलजमें कनै इयां गै करने होन्ने आं ॥ 35 ॥

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفَعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

जदू कदें उनेंगी एह् आखेआ जंदा हा जे अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नेई तां ओह घमंड करदे होंदे हे ॥ 36 ॥

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۙ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٦﴾

ते आखदे होंदे हे जे क्या अस अपने उपास्यें गी इक कवि ते मजनु दे आखने पर छोड़ी देचै ॥ 37 ॥

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَأَنبِيَآءُ كُؤَا إِلَهَتِنَا لِشَاعِرٍ
مَّجْنُونٍ ﴿٣٧﴾

सचाई एह् ऐ जे ओह (यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व.) कामिल सचाई लेइयै आया ऐ ते पैहले सारे रसूलें गी सच्चा आखदा/ ठरहांदा ऐ ॥ 38 ॥

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾

1. "सज्जा पासा" धर्म आस्ते बरतेआ जंदा ऐ ते भाव एह् ऐ जे धर्म दा सहारा लेइयै ओह असेंगी धोखा दिंदे हे।

(हे मुन्करो यानी इन्कार करने आहलेओ!)
तुस सच्चें गै दर्दनाक अजाब चक्खने आहले
ओ ॥ 39 ॥

إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٩﴾

ते जे किश तुस करदे होंदे हे उसै मताबक
स'जा पागे ओ ॥ 40 ॥

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

मगर जो अल्लाह दे चुने दे बंदे न (उनेंगी
दर्दनाक अजाब नेई मिलग) ॥ 41 ॥

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٤١﴾

(बल्के) उनेंगी मालूम¹/टकोधा रिशक थ्होग
॥ 42 ॥

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤٢﴾

(यानी) फलें ते मेवें दी किसमें कन्ने, ते
उंदी नैमत आहले बागें च इज्जत कीती
जाग ॥ 43- 44 ॥

فَوَاكِهَٰتٍ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٣﴾
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٤﴾

ओह सिंहासनें पर आमनै-सामनै बौहडन
॥ 45 ॥

عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٥﴾

(चरमें दे) पानियें कन्ने भरे दे गलास उंदे
कश ल्यांहदे जांगन ॥ 46 ॥

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴿٤٦﴾

जेहके सफेद होंगन ते पीने आहलें आस्तै
सुआदले होंगन ॥ 47 ॥

بَيِّنَاءٍ لَّذَّةٍ لِلشَّرِيبِينَ ﴿٤٧﴾

नां ते उंदे कन्ने सिर पीड़ होग ते नां ओह
लोक (डरै कारण) अकल गुआई बौहगन
॥ 48 ॥

لَا فِيهَا عَاوِلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنرَفُونَ ﴿٤٨﴾

ते उंदे कश मुट्टी-मुट्टी अक्खीं आहलियां ते
नीमियां नजरां रक्खने आहलियां जनानियां
होंगन ॥ 49 ॥

وَعِنْدَهُمْ قَصْرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٩﴾

आखो जे ओह खट्टे दे अंडे² होन ॥ 50 ॥

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٥٠﴾

फी ओह उंदे बिच्चा कुसै-कुसै पासै सुआल
पुच्छने आस्तै ध्यान देगन ॥ 51 ॥

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥١﴾

1. ओह रोजी जेहदा जिकर कुरआन मजीद च कीता वेदा ऐ।

2. यानी बे-हद सुंदर, पवित्र तर से साफ।

ते कोई शख्स उंदे बिच्चा एह आखग जे मेरा इक साथी होंदा हा ॥ 52 ॥

ओह आखदा होंदा हा जे क्या तू बी (क्यामत पर) जकीन करने आहलें बिच्चा ऐ ? ॥ 53 ॥

(ते जेकर एह गल्ल ऐ तां दस्स जे) क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी ते हड्डियां होई जागे तां क्या असेंगी साढ़े कर्म दी स'जा दिती जाग ? ॥ 54 ॥

इस पर ओह (मोमिन शख्स) आखग, क्या तुंदे बिच्चा कोई ऐसा है जेहका झांकियै दिक्खै जे उस (शख्स) दा केह हाल ऐ ॥ 55 ॥

फ़ी ओह आपू गै हाल जानने दी कोशश करग ते अपने संसारक साथी गी जहन्नम च पेदा दिक्खग ॥ 56 ॥

फ़ी उसगी आखग, खुदा दी कसम! तू ते मिगी बी बरबाद करन लगा हा ॥ 57 ॥

ते जेकर मेरे रब्ब दी किरपा नेई होंदी तां अ'ऊं बी अज्ज नरकै दे सामने हाजर कीते जाने आहलें बिच्चा होंदा ॥ 58 ॥

(हे नरक वासी!) हून ते दस्स-क्या सिवाए पैहली मौती दे साढ़े आस्तै होर कोई ॥ 59 ॥

मौत नेई ? ते असेंगी कोई अजाब नेई दिता जाग ? ॥ 60 ॥

एह (मोमिन दी हालत) बे-शक्क बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 61 ॥

ते कर्म करने आहलें गी इयै पद/मकाम हासल करने आस्तै कोशश करनी चाही दी ॥ 62 ॥

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥٢﴾

يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ أَمَرْنَا كُلَّ رَبِّابٍ وَعِظَامًا
إِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٤﴾

قَالَ هَلْ أُنْتُمْ مُّظْلَعُونَ ﴿٥٥﴾

فَاطْلَعْ فَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَأُتْرِدِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ
مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٥٨﴾

أَفَمَا نَحْنُ بِمَبِينِينَ ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمُعَدِّيْنَ ﴿٦٠﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفُؤْرُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦٢﴾

क्या एह परोहनचारी बेहतर ऐ जां थोहरी दा बूहटा ? ॥ 63 ॥

असैं उसी जालमें आस्तै इक अजमैश दा जरीया/साधन बनाए दा ऐ ॥ 64 ॥

ओह इक ऐसा बूहटा ऐ जेहका दोजख दे थल्लै उगदा ऐ ॥ 65 ॥

उस दा फल नेहा होंदा ऐ जियां सपैं दे सिर ॥ 66 ॥

इस लेई ओह उस बूहटे थमां खांगन ते ओहदे कनै अपने ढिड्ड भरडन ॥ 67 ॥

ते इस दे इलावा उंदे (पीने आहले) पानी च चंगा खौलदा/खरपदा पानी पाया जाग। ॥ 68 ॥

फां उनें सारें गी परताइयै जहन्नम आहलै पासै लेता जाग ॥ 69 ॥

उनें अपने पुरखें गी गुमराह होए दे दिक्खेआ ॥ 70 ॥

ते ओह बी उंदी घासी पर दौड़ी पे ॥ 71 ॥

ते उंदे थमां पैहलें मतियां सारियां पैहलियां कौमां बी गुमराह होई चुकी दियां न ॥ 72 ॥

ते अस उंदे च रसूल भेजी चुके दे आं ॥ 73 ॥

पही दिक्खो जिनेंगी डराया गेआ हा, उंदा अन्जाम केह होआ? ॥ 74 ॥

सिवाए अल्लाह दे शरधालू भगते दे ॥ 75 ॥
(रुकू 2/6)

ते असेंगी (रसूलें बिच्चा) नूह नै बी बुलाया हा ते अस बड़ा अच्छा जवाब देने आहले आं ॥ 76 ॥

أَذَلِكْ خَيْرٌ مِّنْ لَّا أَمْ شَجَرَةُ الرَّقُومِ ۗ ﴿٦٣﴾

إِنَّا جَعَلْنَهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۗ ﴿٦٤﴾

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۗ ﴿٦٥﴾

طَلْعَهَا كَأَنَّ مِرْيُوسَ الشَّيْطَانِ ۗ ﴿٦٦﴾

فَأَلَّهُمْ لَأَكْلُونَهَا فَمَا لِيَتَوَنَّاهُمْ يَتَوَنَّاهُمْ ۗ ﴿٦٧﴾

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ۗ ﴿٦٨﴾

ثُمَّ إِنَّ مَرَجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ۗ ﴿٦٩﴾

إِنَّهُمْ أَقْبَوُا أَبَاءَهُمْ صَالِحِينَ ۗ ﴿٧٠﴾

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يهْرَعُونَ ۗ ﴿٧١﴾

وَلَقَدْ صَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأُولَٰئِينَ ۗ ﴿٧٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ۗ ﴿٧٣﴾

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ۗ ﴿٧٤﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۗ ﴿٧٥﴾

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَنْصَحِ الْمُجْرِمِينَ ۗ ﴿٧٦﴾

ते असें उसी बी ते ओहदे कटुंबियें गी बी
बड़ी घबराट थमां मुक्ति दित्ती ही ॥ 77 ॥

ते सिर्फ ओहदी उलादा गी गै दुनियां च बाकी
रक्खेआ हा ॥ 78 ॥

ते उसदे बा'द च औने आहली कौमें च उस
दा जिकर चंगी चाल्ली कायम रक्खेआ हा
॥ 79 ॥

सारी कौमें पासेआ नूह पर सलामती दी दुआऽ/
प्रार्थना होआ करदी ऐ ॥ 80 ॥

अस परोपकार करने आहलें गी इससै चाल्ली
सिला दिन्ने आं ॥ 81 ॥

ओह साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा ॥ 82 ॥

ते दूए लोकें गी असें तबाह करी दित्ता हा
॥ 83 ॥

ते उससै दे गरोह बिच्चा इब्राहीम बी हा ॥ 84 ॥

जिसलै ओह अपने रब्ब सामनै इक ऐसा दिल
लेइयै आया हा जेहका (हर चाल्ली दे कुफर
ते शिकं थमां पवित्तर हा) ॥ 85 ॥

ते उस बेलै उसनै अपने पिता थमां बी ते
अपनी कौम थमां बी पुच्छेआ हा के तुस कुस
दी अबादत करदे ओ? ॥ 86 ॥

क्या झूठे दी? यानी अल्लाह दे सिवा होर
उपास्यें गी चांहदे ओ? ॥ 87 ॥

तां दस्मो, थुआड़ा सारे लोकें/ज्हांनें दे रब्ब
बाँरे केह ख्याल ऐ? ॥ 88 ॥

फ़ी उसनै नखत्तरें पासै दिक्खेआ ॥ 89 ॥

وَدَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ۝

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۝

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْآخَرِينَ ۝

وَأَنَّ مِنْ شَيْعَتِهِ لِابْرَاهِيمَ ۝

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۝

أَفِيكَأ إِلَهَةً دُونَ اللَّهِ تَرِيدُونَ ۝

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

ते गलाया जे अ'ऊं बमार' होने आहला आं
॥ 90 ॥

فَقَالَ اِنِّى سَقِيْمٌ ﴿۹۰﴾

ते ओह लोक^१ उसी छोड़ियै उठी गे ॥ 91 ॥

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِيْنَ ﴿۹۱﴾

ते ओह बी उंदे उपास्यें पासै बल्लें नेही उठी
गेआ ते उनेंगी दिक्खियै गलाया जे क्या तुस
किश खंदे नेई? ॥ 92 ॥

فَرَاغَ اِلَى الْهَيْهَمُ فَقَالَ اَلَا تَاكْفُوْنَ ﴿۹۲﴾

तुसेंगी केह होआ जे तुस बोलदे बी नेई?
॥ 93 ॥

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُوْنَ ﴿۹۳﴾

पही बल्लें नेही अपने सज्जे हत्थै कनै उंदे पर
इक जोरदार प्रहार कीता ॥ 94 ॥

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِيْنِ ﴿۹۴﴾

जिसलै लोके गी पता लग्मा तां ओह उस पासै
दौड़दे आए ॥ 95 ॥

فَاَقْبَلُوْا اِلَيْهِ يَزِيْفُوْنَ ﴿۹۵﴾

(इब्राहीम नै उनेंगी) गलाया, क्या तुस अपने
हत्थें आपू तराशे/घड़े दे बुत्तें दी पूजा करदे
ओ? ॥ 96 ॥

قَالَ اَتَعْبُدُوْنَ مَا تَتَّخِطُوْنَ ﴿۹۶﴾

हालांके अल्लाह नै गै तुसेंगी बी पैदा कीते दा
ऐ ते थुआड़े कर्म^२ गी बी ॥ 97 ॥

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿۹۷﴾

उनें सारें (लोके) गलाया जे इसदे आलै-
दुआलै इक कंध चिनो (ते ओहदे च अग्ग
बालो) फी उस प्रचुल्ल अग्गी च इसी बी
सुट्टी देओ ॥ 98 ॥

قَالُوْا اِبْنُوْا لَهٗ بُنْيَانًا فَاَلْقُوْهُ فِى
الْجَحِيْمِ ﴿۹۸﴾

1. यानी अपनी कौम दे दस्तूर मताबक ग्रैहें दी चाल थमां अंदाजा लाया। हालांके जियां कुर'आन करीम दस्ती चुके दा ऐ। हजरत इब्राहीम इनें गल्लें पर ईमान नथे रखदे मगर अपनी कौम गी शर्मसार करने आस्तै उनें गलाया जे थुआड़े जोतश दे असूलें मताबक ते बमार होने आहला आं। मगर दिक्खेओ जे खुदा मिगी कैसी शक्ति दिंदा ऐ ते तुसेंगी झूठा साबत करदा ऐ।
2. की जे ओह नखत्तरें दे प्रभाव पर जकीन करदे हे।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे मनुक्खे दे सारे कर्म जबरन होंदे न बल्के अर्थ एह ऐ जे हत्थ ते पैर जिंदे कनै मनुक्ख कर्म करदा ऐ ओह अल्लाह दी गै रचना न जेकर अल्लाह जबरदस्ती करदा तां सारे संसार गी हदायत दिंदा। ओह दुराचार आस्तै कदें जोर नेई दिंदा ते उपकार ते भलाई दा कम्म जबरदस्ती कराने शा बी कोई लाह नेई। इस लेई ओह भलाई दे कम्म आस्तै बी कुसै गी मजबूर नेई करदा।

ते उनें ओहदे कनै इक चलाकी¹ करनी चाही, पर असें उनेंगी बुरी चाल्ली बेजत करी दिता ॥ 99 ॥

فَارَادُوا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَسْفٰلِيْنَ ۝۹۹

ते इब्राहीम नै गलाया, अ'ऊं अपने रब्ब कश जांग, ओह जरूर मिगी कामयाबी दा रस्ता दस्सग। ॥ 100 ॥

وَقَالَ اِنِّیْ ذٰهَبٌ اِلٰی رَبِّیْ سَيَهْدِیْ ۝۱۰۰

(ते गलाया) हे मेरे रब्ब! मिगी सदाचारी संतान प्रदान कर ॥ 101 ॥

رَبِّ هَبْ لِیْ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ ۝۱۰۱

उसलै असें उसी इक लहीम/धीरजवान जागतै दा शुभ समाचार दिता/सुनाया ॥ 102 ॥

فَبَشِّرْنٰهُ بِعِلْمٍ حَلِیْمٍ ۝۱۰۲

फी जिसलै ओह जागत ओहदे कनै तेज चलने दे काबल होई गेआ तां उसनै गलाया हे मेरे बेटे! मैं तुगी सुखने च दिक्खेआ ऐ जे (आखो) अ'ऊं तुगी जबह² करा करना। इस आस्तै तू फैसला कर जे इस बारै तेरा के बिचार ऐ। (उसलै पुतरै) गलाया-हे मेरे पिता जो कुछ तुगी खुदा आखदा ऐ ऊपे कर ते जेकर अल्लाह नै चाहया तां तू मिगी अपने ईमान पर कायम रौहने आहला दिखगा ॥ 103 ॥

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْیَ قَالَ یٰبَنِیْ اِنِّیْ

اَرٰی فِی الْمَنَامِ اَنِّیْ اَذْبَحُكَ فَانظُرْ

مَاذَا تَرٰی ۝ قَالَ یٰاَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ

سَتَجِدُنِیْ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰبِرِیْنَ ۝۱۰۳

फी जिसलै ओह दमै फरमांबरदारी आस्तै राजी होई गे तां उस (यानी पिता) नै उस (यानी रजामंदी जाहर करने आहले पुतरै) गी मत्थे दे भार सुट्टी³ दिता ॥ 104 ॥

فَلَمَّا اَسْلَمَا وَتَلَّہُ لِلْجَبِیْنِ ۝۱۰۴

- 1 मूल शब्द 'कैद' जिसलै अल्लाह आस्तै बरतेआ जा तां अर्थ उपाऽ आदि होंदा ऐ, पर जिसलै एह शब्द मनुक्खे आस्तै बरतोदा ऐ तां इस दा अर्थ छल, कपट, धूर्तता बगैरा होंदा ऐ।
- 2 इस सुखने दा स्हेई अर्थ एह हा जे तुगी मक्का दी खूंखार धरती च छोड़ी औने आहला आं जेहकी इक स्हाबें मौत गै ऐ। एह सुपन फल शाब्दक रूपै च पूरा होआ, जद के छुरी कनै जबह करना पूरा नेई होआ।
- 3 हजरत इस्माईल गी मक्का च छोड़िये औना मौता दे बराबर हा, पर हजरत इस्माईल दा जबह कीता जाना कुरआन ते बाईबिल दौनें च सिद्ध नेई होंदा। बाईबिल च लिखे दा ऐ जे जिसलै हजरत इब्राहीम हजरत इस्माईल दी बलि देन लगे तां उनेंगी इक अलोकक/गैबी अबाज सुनची जे हे इब्राहीम! तू अपना हत्थ जागतै पर नेई चलाऽ ते नां उस थमां पुच्छिये, की जे हून अ'ऊं सेही करी गेआं जे तू अल्लाह शा डरना ऐं। फी उनें पिच्छें दिक्खेआ तां इक भिड्डू दिक्खेआ जिसे उनें हजरत इस्माईल दे बदलै जबह करी दिता। (पैदायश 22.11.14) हदीसें च कुदै बी हजरत इस्माईल गी छुरी कनै जबह करने दा प्रमाण नेई मिलदा, बल्के इयां ऐ जे हजरत इब्राहीम उनेंगी ते उंदी माता गी मक्का च छोड़ी आए हे ते फी जिसलै हजरत इस्माईल जुआन होए तां उस बेले हजरत इब्राहीम फलस्तौन थमां उनेंगी मिलन आए हे।

ते असें उसी (यानी इब्राहीम गी) पुकारियै/
अवाज देइयै गलाया-हे इब्राहीम! ॥ 105 ॥

وَنَادَيْتُهُ أَنْ يَا بُرْهِيمُ ﴿١٠٥﴾

तोह अपना सुखना पूरा करी लैता। अस उपकार
करने आहलें गी इयै नेहा सिला' दिन्ने होन्ने
आं ॥ 106 ॥

فَدَصَّدَقْتُ الرَّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْرِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾

सच्चें गै एह इक जाहरी-बाहरी अजमैश ही
॥ 107 ॥

إِنَّ هَذَا هُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾

ते असें उसदा (इस्माईल दा) फ़िदयः² इक
बड्डी कुरबानी राहें देई दिता ॥ 108 ॥

وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

ते बा'द च औने आहली कौमें च उसदा नेक
जिकर बाकी रक्खेआ ॥ 109 ॥

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

इब्राहीम पर सलामती नाज़ल होंदी र'वै
॥ 110 ॥

سَلَّمَ عَلَيَّ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾

अस परोपकार करने आहलें गी इससै चाल्ली
दा सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 111 ॥

كَذَلِكَ نَجْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

ओह सच्चें गै साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा
॥ 112 ॥

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

1. यानी तू ते तेरा पुत्र कुरबानी आस्तै त्यार होई गे ते इस चाल्ली अल्लाह नै तुसेंगी अपना सामीप्य बरदान दे रूपै च प्रदान कीता जो परोपकार करने आहलें दा सिला ऐ।
2. याद रक्खना चाही दा जे इस्माईली लोक आखदे न जे कुरबानी आस्तै इस्हाक गी चुनेआ गेआ हा ते ऊऐ पल्होटा हा। मगर कुर'आन करीम इसदे उल्ट इस्माईल दा नांऽ लैदा ऐ ते ऊऐ सच्च ऐ। की जे बाईबिल दा जेकर गौर कन्नै अध्ययन कीता जा तां पता लगदा ऐ जे पल्होटा यानी सारें शा बड्डा पुत्र कुरबान होग ते सारें शा बड्डा पुत्र ओहदे मताबक इस्माईल गै हा नां के इस्हाक (पैदायश बाब 16 आयत 15) इस आस्तै जित्थें-जित्थें बी कुरबानी दे जिकर च कुसै पुत्रें दा जिकर ऐ उल्लथें मतलब इस्माईल ऐ नां के कोई होर। जिसलै हज़रत इस्माईल नै कुरबान होने बारे रजामंदी दस्सी तां चूके सुखने दा असल अर्थ ए हा जे इस्माईल गी इक रेगिस्तान च छोड़ी आओ खुदा नै इल्हाम कीता जे जाहरी कतल दे मकाबले च जंगल च रेहियै पैरा-पैरा पर मौत कबूल करना बेहतर प्राहचित/फ़िदयः ऐ। तू ते तेरा पुत्र इस प्राहचित गी कबूल करो तां खुदा दे मुकरिब/प्यारे होई जागे ओ। ते समझी लैता जाग जे तोह अपने पुत्रें गी जबह करी दिता ऐ ते तेरे पुत्रें खुशी-खुशी जबह होना मन्नी लैता ऐ।
इसदे अलावा भिड्डू दी, फ़िदयः (प्राहचित) दे रूपै च बली देना, बाइबिल च लिखे दा ऐ। (पैदायश 22.14) पर इस बलिदान दी रीत हज़रत इस्माईल दी संतान च अरब देश च प्रचलत ऐ ते अज्ज बी सारे मुसलमानें च ओह रीत कायम ऐ, पर उस बली दी कोई रीत हज़रत इस्हाक दे नांऽ कन्नै नां ते यहूदियें च ऐ ते नां गै ईसाइयें च कायम ऐ।

ते असें उसगी इस्हाक दी खबर बी दिती ही जो नबी हा ते सदाचारी लोकें बिच्चा हा ॥ 113 ॥

وَبَشِّرُنَّهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۱۱۳

ते असें ओहदे (यानी इब्राहीम) पर ते इस्हाक पर बरकतां नाज़ल कीतियां ते उंदी उलाद बिच्चा बी किश लोक पूरे फरमांबरदार हे ते किश अपने आपे पर जाहरा-बाहरा जुलम करने आहले हे ॥ 114 ॥ (रुकू 3/7)

وَبَرَكَاتٍ عَلَيِّهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِن دُرِّيَّتَيْهِمَا مَحْسِرٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۝۱۱۴

ते असें मूसा ते हारून पर बी स्थान कीता हा ॥ 115 ॥

وَلَقَدْ مَتَّأْنَا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝۱۱۵

ते असें उनें दौनें गी ते उंदी कौम गी इक बड्डे सदमे ते बोझ थमां मुक्ति दिती ही ॥ 116 ॥

وَنَجَّيْنُهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ ۝۱۱۶

ते असें उंदी सारे दी मदद कीती जिस दा नतीजा एह होआ जे ओह विजयी होए ॥ 117 ॥

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَاكْتَوَوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ۝۱۱۷

ते असें उनें गी इक कामिल कताब दिती जेहकी सारे हुकमें गी खोहली-खोहिलयै ब्यान करदी ही ॥ 118 ॥

وَاتَيْنَاهُمَا الْكِتٰبَ الْمُسْتَبِيْنَ ۝۱۱۸

ते असें उनें दौनें गी सिद्धा रस्ता दस्सेआ हा ॥ 119 ॥

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝۱۱۹

ते औने आहली कौमें च उंदे आस्तै अच्छी याद बाकी रक्खी ॥ 120 ॥

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِيْنَ ۝۱۲۰

मूसा ते हारून पर म्हेशां सलामती होंदी र'वै ॥ 121 ॥

سَلَّمَ عَلٰى مُوسٰى وَهَارُونَ ۝۱۲۱

अस इस्सै चाल्ली परोपकार करने आहलें गी सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 122 ॥

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۲۲

ओह् दमै साढ़े मोमिन बंदे हे ॥ 123 ॥

اِنَّهٗمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۲۳

ते इल्यास सच्चें गै रसूलें बिच्चा हा ॥ 124 ॥

وَإِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝۱۲۴

(याद करो) जिसलै उसनै अपनी कौम गी गलाया जे क्या तुस तक़वा/संयम धारण नेई करदे? ॥ 125 ॥

إِذْ قَالَ نَقُومَةَ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٧﴾

क्या तुस बअल (नामक) बुत्त गी पुकारदे ओ? ते जो बेह्तरी (सर्वश्रेष्ठता) पैदा करने आह्ला ऐ (यानी अल्लाह) उसी छोड़दे ओ? ॥ 126 ॥

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ
أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿٣٨﴾

जेहका थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े पुरखें दा बी रब्ब ऐ ॥ 127 ॥

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

(एह सुनियै) उसदी कौम नै उसी झूठा गलाया। इस आस्तै ओह सच्चें गै अजाब आस्तै पेश कीते जांगन ॥ 128 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿٤٠﴾

सिवाए अल्लाह दे खास भक्तें दे (जे उंदे कनै ऐसा बरताउ नेई होग) ॥ 129 ॥

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٤١﴾

ते असें ओहदे (यानी इल्यास) आस्तै आखरी कौमें च अच्छी याद बाकी रक्खी ॥ 130 ॥

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٤٢﴾

इल्यासीन' पर म्हेशां-म्हेशां आस्तै सलामती होंदी र'वै ॥ 131 ॥

سَلَّمَ عَلَيَّ إِلَى يَأْسِينَ ﴿٤٣﴾

अस इस्सै चाल्ली परोपकारियें गी सिला दिन्ने होन्ने आं ॥ 132 ॥

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

ओह (यानी पैह्ला इल्यास) साढ़े मोमिन बंदें बिच्चा हा ॥ 133 ॥

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

ते लूत बी सच्चें गै रसूलें बिच्चा हा ॥ 134 ॥

وَإِنَّ لُوطًا لِّمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٦﴾

1. इल्यास दा बहुवचन इल्यासीन ऐ। यहूदी ते इस्लामी साहित्य थमां पता लगदा ऐ जे इल्यास त्रै न। इक इल्यास जो हज़रत मूसा सा पैहलें होए हे। ते इक हज़रत याह्या जिंदा नांउ भविक्खवाणी च इल्यास आया हा। ते हज़रत मसीह नै बी उनेंगी इल्यास गै करार दिता हा ते इक आखरी जमाने च औने आह्ला इल्यास जो मसीह मौऊद थमां पैहलें उससै चाल्ली प्रकट होना हा। जिस चाल्ली हज़रत मसीह नासरी आस्तै याह्या हे। एह इल्यास हज़रत सैय्यद अहमद बरेलवी हे जिंदा मज़ार इस बेलै बालाकोट जि'ला हज़ारा च ऐ।

(इस आसतै चेता करो उस बेले गी) जिसलै जे असें उसी ते ओहदे परिवार गी बचाया हा ॥ 135 ॥

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿۱۳۵﴾

सिवाए इक बुद्धी दे जो पिच्छें रेही जाने आहलें बिच्चा ही ॥ 136 ॥

الْأَعْجُوزَ فِي الْغَابِرِينَ ﴿۱۳۶﴾

पही असें सारें गी तबाह करी दिता ॥ 137 ॥

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِيْنَ ﴿۱۳۷﴾

ते तुस उंदे (अलाके) परा कदें ते बडलै लंघदे ओ ते कदें संजां बेलै गुजरदे' ओ ॥ 138 ॥

وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِينَ ﴿۱۳۸﴾

क्या तुस फी बी सूझ-बूझ थमां कम्म नेई लेंदे? ॥ 139 ॥ (रुकू 4/8)

عُ

وَبِالْيَلِيلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۱۳۹﴾

ते सच्चें गै यूनुस बी रसूलें बिच्चा हा ॥ 140 ॥

وَلَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۴۰﴾

(चेता करो) जिसलै ओह नस्सिये इक ऐसी किशती पासै गे जेहकी पुर होने (भरोने) आहली ही ॥ 141 ॥

إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿۱۴۱﴾

(ते तुफान नै उनेंगी घेरी लैता ते डुब्बने दा खतरा पैदा होई गेआ) उसलै उनें (बाकी सारे सुआरें कन्नै मिलिये) शकुन बचार कीता ते (चू के शकुन च उंदा नांऽ निकलेआ) ओह (ओहदे मताबक) देरेआ बुर्द कीते जाने जोग होई गे ॥ 142 ॥

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿۱۴۲﴾

1. ब्यौरै आसतै दिक्खो सूर : हिज्र टिप्पणी आयत 77

2. हजरत यूनुस दा प्रादुर्भाव नैनवा आहलें पासै होआ हा। नैनवा आहलें तुसेंगी नेई मन्नेआ। तुसें अल्लाह दे संकेत मूजब उंदी तबाही दी भविक्खवाणी कीती ते आपू उत्थुआं उठी गे। इसदे बा'द तबाही दे किश नशान दिक्खिये सारी कौम घबराई गेई ते ओह ईमान लेई आई। कोम च दिली तब्दोली आई जाने करी अल्लाह नै औने आहला अजाब टाली दिता।

याद रक्खेआ लोडदा ऐ जे डराने आहली भविक्खवाणियें चा भामें ओह सधारण रूपे च बिना शर्त दे गै होन तां बी उंदे च कोई नां कोई शर्त छप्यी दी होदी ऐ तां जे भै दा प्रभाव ज्यादा होई जा ते मनुक्ख अल्लाह दे सामनै झुकी जा (रुहुल मआनी प्रति 4 सफा 190 मुद्रित मिस)।

हजरत यूनुस जिस किशती राहें देरेआ पार करदे हे उस देरेआ च हाड़ आई गेआ ते डुब्बी जाने दा खतरा बनी गेआ। उसलै किशती आहले सारे सुआरें दा फलादेश कइडेआ जेहका हजरत यूनुस दे नांऽ दा निकलेआ। इसदे अथार पर रीति मताबक तुसेंगी देरेआ बिच्च सुदटी दिता गेआ। फी तुसेंगी इक मच्छी नै नौगली लैता। त्र'ऊं दिनें बा'द उसनें तुसेंगी देरेआ दे कंठे इक खुल्ले लम्मे-चैडे दब्बडे च उगली दिता ते तुस जिंदा हे। किश दिनें परतत तुस अपनी कौम कश परतोई आए। ओह लोक थुआड़े पर ईमान आहनी चुके दे हे। ते तुस उनेंगी तलीम देन लगी पे (ब्यौरै आसतै दिक्खो बाइबिल पुस्तक युहन्ना तथा इस्लामी भाष्य एवं इतिहास)

जिस पर उसी इक बड़्डी मच्छी नै नींगली लैता जिसलै जे ओह अपने आप गी मलामत करा करदा हा ॥ 143 ॥

فَأَتَقَمَّتْ الْحَوْتُ وَهُوَ مَلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

ते जेकर ओह स्तुति करने आहलें बिच्चा नेई होंदा ॥ 144 ॥

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٤﴾

तां उस मच्छी दे ढिड्डै च क्यामत आहले ध्याड़ै तक पेदा रौहदा (यानी मरी जंदा) ॥ 145 ॥

لَلَيْثِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

फी असें उसी इक खुल्ले मदान च सुट्टी' दिता, जिसलै जे ओह बमार हा ॥ 146 ॥

فَتَبَدَّدَهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

ते असें उसदे लागै कददूं दा बूहटा उगाई दिता ॥ 147 ॥

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

ते असें उसी इक लकख थमां किश बधीक लोकें कश रसूल बनाइयै भेजेआ। ॥ 148 ॥

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَرِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

इस आसतै ओह सारे ईमान ल्याए ते असें इक लम्मे अरसे तगर उनेंगी संसारक फायदे पजाए ॥ 149 ॥

فَأَمَّاؤَاقَمْتَعَهُمُ إِلَىٰ حِمِّينَ ﴿١٤٩﴾

इस आसतै तू इनेंगी पुच्छ जे क्या तेरे रब्व दियां ते धीयां न ते इंदे पुत्तर न? ॥ 150 ॥

فَأَسْتَفْتِهِمُ الرِّبِّيَّتُ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ
الْبُسُونُ ﴿١٥٠﴾

क्या असें फरिश्तें गी मादा/जनानियें दे रूपै च पैदा कीता ते ओह उंदी पदायश दे गुआह न? ॥ 151 ॥

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

कन्न खोहलियै सुनो, ओह अपने मनघडत झूठ मताबक एह गल्लां करदे न ॥ 152 ॥

أَلَا إِنَّهُمْ مِّنْ أَفْكِهْمُ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

जे अल्लाह दी बी उलाद ऐ, पर ओह भलेआं झूठे न ॥ 153 ॥

وَلَدَّ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

1. यानी मच्छी दे दिलै च एह गल्ल पाई दिती जे ओह हजरत यूनुस गी दबड्डै च उगली देरे।

क्या उसने पुत्र छोड़िये, धीयां चुनी लैतियां न? ॥ 154 ॥

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ۝

तुसेंगी केह हुआ जे तुस ऐसे मूरखें आहले फेसले करदे ओ ॥ 155 ॥

مَا لَكُمْ فَدَّ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

क्या तुस समझदे नेई ॥ 156 ॥

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

क्या थुआड़े कश कोई खु 'ल्ली-डु'ल्ली दलील ऐ? ॥ 157 ॥

أَمْ لَكُمْ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ۝

इस आस्तै अपनी उस कताबा गी लेई आओ जेहदे च एह लिखे दा ऐ जेकर तुस सच्चे ओ ॥ 158 ॥

فَأَنؤَا بِكُتُبِكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

ते एह लोक उसदे (यानी खुदा दे) ते जिनें बश्कार रिश्ता जोड़दे न, हालांके जिन्न खुआने लायक कौम (बड्डे लोक ते प्हाड़ें पर रौहने आहले) भलेआं जानदी ऐ जे ओह बी सचाई दे रस्ते पर जेकर कायम नेई होग तां उसी बी अजाब दस्सेआ जाग ॥ 159 ॥

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ۝

अल्लाह उंदी आखी दी गल्लें थमां पाक-पवित्र ऐ (यानी फरिश्ते धीयां नेई बल्के अबादत करने आहले बंदे न) ॥ 160 ॥

سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

सिवाए अल्लाह दे भगें दे (ओह नेहियां गल्लां नेई करदे) ॥ 161 ॥

إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُحْلِصِينَ ۝

इस आस्तै (सुनी लैओ जे) तुस ते जिंदी तुस अबादत करदे ओ ॥ 162 ॥

فَأَنؤَاكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ۝

ओह अल्लाह दे खलाफ कुसै गी बक्हाई नेई सकदे ॥ 163 ॥

مَا أَنؤَاكُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ۝

1. इन्कार करने आहले लोक केई किसमें दे न :- किश अल्लाह आस्तै पुत्र ते किश धीयां निरधारत करदे न जियां ईसाई हजरत मसीह गी ते यहूदी हजरत उजैर गी अल्लाह दा पुत्र मनदे न, पर मक्का ते भारत दे मूरती पूजक अल्लाह दियां धीयां मनदे न। पवित्र कुरआन नै दौनीं चाल्लीं दे बिचारें दा खंडन कोता ऐ ते केई थाहरें पर दस्सेआ ऐ जे अल्लाह पुत्रें ते धीयें दौनें सा पवित्र ऐ।

सिवाए उस बद-किसमत दे जेहका जहन्म
च दाखल होने आह्ला ऐ ॥ 164 ॥

أَلَا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٤﴾

ते साढ़े सारें आस्तै इक निश्चत थाहर ऐ
॥ 165 ॥

وَمَا مِمَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٥﴾

ते अस सारे^१ अल्लाह दे सामनै रींघां लाइयै
खड़ोते दे आं ॥ 166 ॥

وَأَنَا لَنَحْنُ الصَّاقُونَ ﴿١٦٦﴾

ते अस सारे स्तुति करने आहले आं ॥ 167 ॥

وَأَنَا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٧﴾

ते कदें एह लोक (यानी मक्का बासी) आखदे
होंदे हे ॥ 168 ॥

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٨﴾

(जे) जेकर पैहली कौमें आंगर साढ़े कश बी
रसूल^२ औंदा ॥ 169 ॥

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٩﴾

तां अस बी अल्लाह दे महान भगत बनी जंदे
॥ 170 ॥

لَكِنَّا عِبَادُ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٧٠﴾

इस आस्तै उनें उस (अल्लाह) दा इन्कार
करी दिता ते ओह तौले गै अपना अन्जाम
समझी जांगन ॥ 171 ॥

فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧١﴾

पर साढ़ा फैसला साढ़े बंदें यानी रसूलें आस्तै
पैहलें होई चुके दा ऐ ॥ 172 ॥

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا
الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٢﴾

(जेहका एह ऐ) जे उंदी मदद कीती जाग
॥ 173 ॥

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٣﴾

ते साढ़ा लश्कर (यानी मोमिनें दा गरोह) गै
विजयी रौहग ॥ 174 ॥

وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

इस आस्तै तू उंदे शा इक मुद्दत आस्तै मूह
फेरी लै ॥ 175 ॥

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٥﴾

ते उनेंगी चंगी चाल्ली दिखदा रौह। ओह बी तौले
गै (अपना अन्जाम) दिक्खी लैगन ॥ 176 ॥

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ﴿١٧٦﴾

1. यानी हजत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. ते उंदे साथी जो जमात कनै नमाज़ पढ़े होंदे हे।

2. मूल शब्द 'जिक्र' ऐ जिसदा अर्थ पवित्र कुरआन च रसूल बी आए दा ऐ (सूर: तलाक आयत: 11)

क्या एह लोक साढ़ा अज़ाब तौले मंगा/चाह करदे न? ॥ 177 ॥

أَفَبِعَدَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿۳۷﴾

इस आस्तै जिसलै ओह (अज़ाब) उंदे बेहड़ें नाज़ल होग तां ओह कौम जिसी डराया गेदा ऐ ओहदी सवेर अत्त बुरी होग ॥ 178 ॥

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ ﴿۳۸﴾

ते (अस फी आखने आं जे) उंदे शा किश अरसे आस्तै मूह फेरी लै ॥ 179 ॥

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿۳۹﴾

ते उंदा हाल दिखदा रौह ते ओह बी सच्चें गै (अपना अन्जाम) दिक्खी लैंगन ॥ 180 ॥

وَأَبْصُرُ فَسَوْفَ يَبْصُرُونَ ﴿۴०﴾

तेरा रब्ब जेहका सारी बड़ेआइयें दा मालक ऐ, उंदी आखी दी गल्लें शा पाक ऐ ॥ 181 ॥

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۴१﴾

ते रसूलें पर म्हेशां सलामती नाज़ल होंदी रौहग ॥ 182 ॥

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿۴२﴾

ते सब तरीफ अल्लाह दी ऐ जेहका सारे ज्हाँनें दा रब्ब ऐ ॥ 183 ॥ (रुकू 5/9)

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۴३﴾

ooo

سُورَةُ صَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعٌ وَتَمَانُونَ آيَةً وَخَمْسَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: साद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनानमें आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

इस कुरआन गी सच्चे खुदा नै उतारे दा ऐ।
अस इस दा 'बे दे प्रमाण च कुरआन गी गुआही
दे रूपै च पेश करने आं जो हर चाल्ली दे
उपदेशें कनै भरे दा ऐ ॥ 2 ॥

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ①

पर जिनें कुफर कीते दा ऐ ओह घमंड च
जकड़ोए दे न ते (अपनी झूठी गल्लै गी सच्चा
साबत करने आसतै) बरोध करना उनें अपनी
शैली बनाई लेदी ऐ ॥ 3 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ①

असैं किनियां गै कौमां उंदे थमां पैहलें तबाह
कीती दियां न। जिस पर उनें फरेआद कीती,
पर एह समां मुक्ति हासल करने दा नेई होंदा।
॥ 4 ॥

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَُوا
وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ①

ते ओह रूहानगी बुझदे न जे उंदे कश उंदी गै
कौम बिच्चा सचेत/हुशरार करने आह्ला आई
गेआ। ते इन्कार करने आहले आखदे न जे
एह ते इक फरेबी (ते) झूठा ऐ ॥ 5 ॥

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
وَقَالَ الْكُفْرُونَ هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ①

क्या इसनै मते-हारे उपास्यें गी इक' उपास्य बनाई लैता ऐ? एह बड़ी अजीब गल्ल ऐ ॥ 6 ॥

ते उंदे बिच्चा बड़्डे लोकें गलाया जे इत्थुआं चलो। ते अपने उपास्यें पर द्रिद्वता कन्नै कायम र'वो एह (गल्ल यानी कुर'आन दा दा'बा) सच्चें गै ऐसी गल्ल ऐ जे एहदे च किश खड़जेंतर ऐ (यानी कुसै खास मकसद गी सामनै रक्खियै आखी गेदी ऐ) ॥ 7 ॥

असें इस (चाल्ली दी गल्लै) दा जिकर अपने थमां पैहली कौम च कदें नेई सुनेआ, एह मैहज/नि'रा लंब झूट ऐ ॥ 8 ॥

क्या साढ़ी सारी कौम बिच्चा इससै पर जिकर नाजल होए दा ऐ? सचाई एह ऐ जे उनेंगी में पासेआ उपदेश नाजल होने च गै शक्क ऐ। (असल च एह शक्क नेई जे इस शख्स पर उपदेश उतरेआ/नाजल होआ ऐ जां नेई) बल्के (असल गल्ल एह ऐ जे) उनें अजें तक मेरा अजाब नेई भोगेआ। (इस आसतै दलेर होई गेदे न) ॥ 9 ॥

तेरा रब्ब जो गालिब (ते) बख्शानहार ऐ, क्या उसदी रैहमत दे खजाने उंदे गै कश न (जे भामें देन ते भामें नेई देन?) ॥ 10 ॥

क्या गासैं ते धरती च ते जो कुछ बी उंदे मझाटै ऐ उनें सारें दी बादशाहत उंदे गै हलथै/कब्जे च ऐ? जेकर ऐसा ऐ तां चाही दा ऐ जे रस्सैं राहें उप्पर चढ़ी जान (ते कोई खुदाई

أَجْعَلَ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ۚ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ ۝

وَأَنْطَلِقَ الْمَلَائِكَةُ مِنْهُمْ أَنْ أَمْشُوا
وَأَصْبِرُوا عَلَى الْهَيْكَلِ ۚ إِنَّ هَذَا
لَشَيْءٌ يُرَادُ ۝

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْأَخْرَىٰ ۚ إِنَّ
هَذَا إِلَّا اِخْتِلَاقٌ ۝

ءَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا ۗ بَلْ هُمْ
فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۗ بَلْ لَمَّا يَدُوْقُوا
عَذَابِ ۝

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنٌ رَحْمَةِ رَبِّكَ
الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا ۗ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝

1. उनें लोकें गी एह र्हाणगी ऐ जे उपास्य ते असल च केई न। एह शख्स जेहका इक खुदा आखदा ऐ, शायद इस नै सारे उपास्यें गी (मूर्तियें गी) कुट्टी-कट्टियें इक उपास्य बनाई लैता ऐ। इस चाल्ली ओह अपनी जमात गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कन्नै मन्सूब करदे/ जोड़दे न।
2. सूर : बनी इस्राईल च काफरें दे इयै नेह मतलब दा जिकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कन्नै कीता गेदा ऐ (दिक्खी बनी इस्राईल आयत: 91-94)

शहादत यानी लिखी दी कताब ल्यौन जिसगी काफ़र पढ़ी सकन जियां के ओह मुहम्मद रसूल अल्लाह थमां मंगदे हे) ॥ 11 ॥

अस इक सुसंगठत' (संयम रहत मनघड़त) लशकर (दी खबर दिन्ने आं जो मुहम्मद रसूल अल्लाह यानी हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी ज'गा पर हमला करग पर) आखरकार उत्थुआं नस्सी जाग ॥ 12 ॥

इंदे थमां पैहलें नूह दी कौम ते आद ते फिरऔन नै (बी) जो बड़ी ताकत आह्ला हा, झुठलाया हा ॥ 13 ॥

इस्सै चाल्ली समूद नै ते लूत दी कौम नै ते ऐका' आह्ले लोकें बी झुठलाया हा एह सारे इक (संयम रहत मनघड़त) संगठत दल हे ॥ 14 ॥

उंदे बिच्चा हर इक नै रसूलें गी झुठलाया हा। इस आस्तै आखर च मेरा अज़ाब नाज़ल होइयै रेहा ॥ 15 ॥ (रुकू 1/10)

ते एह लोक सिर्फ इक अचानक औने आह्ले अज़ाब दा इंतजार करा करदे न जेहेदे च कोई वक्फा नेई होग ॥ 16 ॥

ते आखदे न हे साढ़े रब्ब! साढ़ा हिस्सा जे किश बी है असेंगी तौले गै स्हाब लैने दे समे थमां पैहलें गै देई दे ॥ 17 ॥

जो कुछ ओह आखदे न, ओहदे पर तूं सबरै थमां कम्म लै ते साढ़े बंदे दारुद गी याद कर जेहका बड़ी बड़्डी ताकत दा मालक हा

جُنْدًا مَّا هُنَالِكَ مَهْرُومٍ مِّنَ الْأَحْزَابِ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَآدَامُ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ۝

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ ۝ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ۝

إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ۝

وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مِّمَّا هُمْ قَوَّاقٍ ۝

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِلْ لَنَا قِطْنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝

إِصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

1. इस आयत च "अहज़ाब" नांउ दे युद्ध दे प्रति पेशगोई ऐ। एह आयत अहज़ाब दे युद्ध थमां पैहलें नाज़ल होई ही ते उस च अहज़ाब दे हमला-आवर काफ़रें दे हारी जाने दी खबर दिती गोई ही! सुब्हान अल्लाह!
2. ऐका आस्तै दिक्खो सूर: हिज़्र टिप्पणी आयत 79

सच्चैँ गै ओह बार-बार खुदा आहले पासै झुकदा हा ॥ 18 ॥

असैं प्हाड़-बासियें गी उसदे अधीन करी दित्ते दा हा ते ओह शार्मी ते सवैरै स्तुति करने च रुञ्जे दे रौहदे हे ॥ 19 ॥

ते उच्ची डुआर' भरने आहले लोकें गी किट्टे करिये ओहदे कनै लाई दिता हा ओह सारे दे सारे खुदा आहले पासै झुकने आहले हे ॥ 20 ॥

ते असैं उसदी व्हूमत गी मजबूत कीता हा ते उसगी हिक्मत ते ठोस प्रमान दित्ते हे ॥ 21 ॥

ते केह तुगी उनें बैरियें दा पता ऐ जिसलै जे ओह कंध टप्पियै अंदर आई गे हे ॥ 22 ॥

जिसलै ओह दाऊद कश आए तां ओह घबराई गेआ। उनें गलाया डर नेई। (अस दमैं) दो झगड़ने आहले फिरके आं साढ़े बिच्चा इक, दूए पर ज्यादती करा करदा ऐ इस आस्तै तू साढ़े बश्कार इन्साफ कनै फैसला करी दे ते बे-न्याई नेई करेआं ते साढ़ी सिद्धे रस्तै पासै रैहनमाई कर ॥ 23 ॥

एह मेरा भाऽ ऐ इस दियां नड़िनुएं दुंबियां न ते मेरी सिर्फ इक गै दुंबी ऐ फी बी ओह

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإشْرَاقِ ۝

وَالتَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخُطَابَ ۝
وَهَلْ أَنتَ بِمَبْتُوءٍ إِلَّا تُسَوَّرُ بِهِ
بِإِذْنِنَا إِلَىٰ سَوَاءٍ الْبَصَرِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُدَ فَمِنْ غَيْرِهِمْ قَالُوا لَا تَحْفَظْ حَصْنًا بَعْضًا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْمَةً

1. तैर ते जिवाल दे अर्थ आस्तै दिक्खो सूर : सबा आयत 11.
2. विद्वान आखदे न जे हजरत दाऊद दियां नड़िनुएं लाड़ियां हियां, पर इक जरनैल दी लाड़ी उनेंगी पसंद आई गई, उनें जरनैल गी इक खतरनाक ज'गा भेजी दिता तां जे ओह मरोई जा, फी उसदी लाड़ी पर कब्जा करी लैता। अल्लाह नै सब्क देने आस्तै फरिश्तें गी भेजेआ जिनें (अल्लाह बचाऽ) एह दुंबियें आहला झूट बनाई लैता। पर सचाई एह ऐ जे हजरत दाऊद दी बादशाहत जिसलै बधी गई तां उंदे दुश्मनें सिर चुक्कना शुरू कौता। ते उंदे दुश्मन सरे च कुदिदयै आई गे। जिसलै हजरत दाऊद गी चकने दिक्खेआ तां डरी गे जे इक आला देने पर बाड़ी गाई किट्टे होई जांगन ते घबराट च एह किस्सा घड़ियै सुनाया जिसदी ताबीर असल च एह ही जे उनें हजरत दाऊद पर अल्जाम लाया जे तुस ताकतवर होइयै आसे-पासे दे गरीब कबीलें गी खंदे जा करदे ओ हालांके ओह तदाद च थोढ़े न ते तुस ज्यादा ओ। पर एह गल्ल गल्ल ही। हजरत दाऊद दा देश बड़ा निक्का हा ते उंदे आसे-पासे दे कबीले इराक तगर फैले दे हे जिंदी तदाद हजरत दाऊद दे कबीले दी तदाद थमां सैकड़े गुनां ज्यादा ही।

आखदा ऐ जे अपनी दुंबी मिगी देई दे। ते बैहसा च मिगी दबांदा जंदा ऐ ॥ 24 ॥

उस पर (दाऊद नै) गलाया, तेरी दुंबी मंगियै उसनै बौहत् बड्डा जुलम' कीता ऐ ते मते सारे शरीक नेह होंदे न जो इक-दूए पर जुलम करदे न सवाए मोमिनं दे ते उदें जो ईमान दे मताबक कर्म करदे न ते ओह लोक थोढ़े न। ते दाऊद गी यकीन' होई गेआ जे असें उसी अजमैश' च पाया ऐ (यानी दुश्मनं दे सिर चुक्कने दी ब'जा करी) इस आस्तै उसनै अपने रब्ब थमां माफी मंगी ते आज्ञा पालन करदे होई धरती पर डिगगी पेआ ते (अल्लाह पार्से) ध्यान दिता ॥ 25 ॥

उसलै असें उसदी सारियें कमजोरियें पर परदा सुट्टी दिता। की जे सच्चें गै दाऊद साढ़ा परम भगत हा ते उसी साढ़े कश बेहतर ठकाना' मिलग ॥ 26 ॥

(फी असें उसी गलाया) हे दाऊद! असें तुगी धरती च खलीफा बनाया ऐ। इस आस्तै तू लोकें च इन्साफ कनै हुकम दे ते अपनी इच्छा दी पैरवी नेई कर। ओह तुगी अल्लाह दे रस्तै थमां भटकाई देग। ओह लोक जेहके अल्लाह दे रस्ते थमां भटकी जंदे न उनेंगी सख्त अजाब मिलदा ऐ की जे ओह स्हाब होने आहले ध्याड़े गी भुल्ली बैठे दे न ॥ 27 ॥ (रुकू 2/11)

وَلَيْ نَعْبُدُهُ وَوَاحِدَةً ۖ فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْبَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۝

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكُ ۗ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ۝

يٰۤاٰدٰمُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ يَّمَسُوْنَ اَيَّوْمَ الْحِسَابِ ۝

1. यानी जेकर एह रूपक सच्च ऐ। बरना ओह जानदे हे जे ओह झूठ आखा करदे न।
2. यानी दुश्मनं च ऐसी हिम्मत दा पैदा होना दसदा ऐ जे देश च उपद्रव सिर चुक्का करदा ऐ।
3. यानी इस चाल्ती दी घटना कदें बी बादशाह कनै नेई घटी सकदी जिन्ना चिर जे अल्लाह दी मरजी बी बैसी गै नेई होऐ। तां गै "असें उसी अजमैश च पाई दिता ऐ" शब्द बरते न। ते मतलब एह ऐ जे उस फैसले च खुदाई नजाम शामल ऐ।
4. एह कमजोरियां जस्मानी हियां, रुहानी नेई हियां।
5. जेकर ओह कुसै दी लाड़ी खुसदा जां कमजोर कबीलें पर जुलम करियै उनेंगी अपने अधीन करदा तां साढ़ा प्यारा किया होई सकदा हा।

ते असें गासैं ते धरती च ते जो किश इनें दौनें दे मझाटे है उसी इयां गै जाया होने आहला नेई बनाया, एह बिचार उनें लोकें दा ऐ जो काफर न। इस आस्तै काफरें दी बरबादी अग्गी दे अजाब कनै होने आहली ऐ ॥ 28 ॥

क्या अस मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें गी धरती पर फसाद पैदा करने आहलें बराबर समझी लैचै। जां अस संयमियें गी दुराचारियें दे बराबर समझी लैचै? ॥ 29 ॥

ए (कुरआन) इक कताब ऐ, जिसी असें तेरे पर नाजल कीते दा ऐ, सारी खूबियें दा भंडार ऐ तां जे ओह उस (अल्लाह) दियें गल्लें पर गौर करन ते तां जे समझदार लोक नसीहत हासल करन ॥ 30 ॥

ते असें दाऊद गी सुलेमान प्रदान कीता ते ओह बड़ा गै अच्छा बंदा हा। ओह खुदा पासै बड़ा गै झुकने आहला हा ॥ 31 ॥

(ते याद कर) जिसलै ओहदे सामनै संजा बेलै बधिया किसमै दे घोड़े पेश कीते गे ॥ 32 ॥

तां उसनै गलाया, अ'ऊं दुनियां दी चंगी चीजें कनै इस आस्तै प्यार करना जे ओह मिगी मेरे रब्ब दा चेता करादियां' न। इत्थें तक जे जिसलै ओह घोड़े ओट/पड़दे च आई गे ॥ 33 ॥

(उसनै गलाया) उनेंगी मेरे कश बापस लेई आ (जिसलै ओह आए) तां ओह उंदी

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
بِإِطْلَافٍ ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ۗ

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ ۗ أَمْ نَجْعَلُ
الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۗ

كُتِبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَأًا لِّيُذَبَّرُوا
إِلَيْهِ وَيَتَذَكَّرُوا أُولَٰئِكَ الْأَنْبَاءُ ۗ

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ ۗ نِعْمَ الْعَبْدُ
إِنَّهُ أَوَّابٌ ۗ

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُوفُ
الْحِيَادِ ۗ

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ
ذِكْرِ رَبِّي ۚ حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۗ

رُدُّهَا عَلَيَّ ۗ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ

1. किश विद्वानें आखे दा ऐ जे घोड़े दिखदे-दिखदे नमाज दा समा लंघी गेआ, पर एह गल्ल नेई, बल्के अर्थ एह ऐ जे में घोड़े अल्लाह दे प्रेम करियें खरीदे न अर्थात जिहाद आस्तै। इय्ये गल्ल नबी दी शान दे मताबक ऐ।

पिंडलियां (पुट्टे) ते गरदनां थपकन' लगेआ
॥ 34 ॥

ते असें सुलेमान दी अजमैश लैती ते ओह्दे
सिंहासन पर इक बे-जान^२ शरीर बट्हाने दा
फैसला करी लैता (फो जिसले एह नजारा
उसनै अध्यात्मक नजरें कनै दिक्खी लैता) तां
ओह् अपने रब्ब पासै झुकी गेआ ॥ 35 ॥

ते उस (सुलेमान नै अपने पुतरें दी सचाई
खुदा थमां हासल करियै) गलाया जे हे मेरे
रब्ब! मेरे ऐबें पर पड़दा पाई दे ते मिगी ऐसी
बादशाहत प्रदान कर जो मेरे बा'द औने आहली
उलाद गी बिरसे^३ च नेई थ्होए तू सच्चें गै बड़ा
बख्शानहार ऐं ॥ 36 ॥

ते असें ओह्दे आस्तै हवा गी सेवा च लाई
दिता जेहकी उंदे हुकमै मताबक जित्थें ओह्
जाना चांह्दे हे नरमी कनै/मट्ठी-मट्ठी उसै
पासै चलन लगदी ॥ 37 ॥

इस्सै चाल्ली असें सिरफिरे शतानें गी यानी
उंदे बिच्चा सारे इंजीनियरें, ते वास्तु-कलाकारें
(तरखानें-बटैहडें) गी इस्सै चाल्ली गोताखोरें
गी उसदी सेवा पर लाई दिता हा ॥ 38 ॥

وَالْأَعْنَاقِ ۝

وَلَقَدْ فَتَنَّا سَالِمِينَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ۝

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَّا
يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي ۗ إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ۝

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءً
حَيْثُ أَصَابَ ۝

وَالشَّيْطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَوَعاوِصٍ ۝

1. पवित्तर कुर'आन च मूल शब्द मसह दा अर्थ थपकना ते कट्टी देना, दमें होंदे न। किश विद्वानें गलती कनै एह अर्थ करी दिता जे घोडें गी बापस जुआइयै, इस गल्ला जे उनें गी दिखदे-दिखदे नमाज दा समां लंची गेआ, ते क्रोध च आइयै कट्टी दिता, पर ऐसा कम्म कोई पागल आदमी ते करी सकदा ऐ, पर अल्लाह दा कोई रसूल नेई करी सकदा। असल च इत्थें एह दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत सुलेमान नै घोड़े बापस मंगाए ते उंदी पिट्टी बगौरा पर हत्थ फेरी-फेरी थुपकन ते प्यार करन लगे जे में ऐसे उत्तम घोड़े जिहाद आस्तै त्यार कीते न।
2. बे-जान शरीर दा मतलब एह ऐ जे उंदा बारस इक ऐसा पुतर होग जेह्दे अंदर अध्यात्मकता नेई होग बल्के सिर्फ मादी शरीर होग।
3. इत्थें मुल्क दा मतलब नबुव्वत यानी रहानी बादशाहत ऐ जेहकी बा'द च औने आहलें गी (अगली पीढी गी) खुदा पासेआ गै प्रदान कीती जंदी ऐ, पिता थमां बिरसे दे तौर नेई। इस आस्तै हजरत सुलेमान नै दुआऽ कीती जे हे अल्लाह! रहानी ताकत बधाऽ। संसारक त्रक्की जो उलाद दे हत्थें जाया/बरबाद होई सकदी ऐ, मिगी ओह्दी चाह नेई ऐ।

ते किश होर लोकें गी बी जो जंजीरें' च जकड़ोए दे रौहदे हे ॥ 39 ॥

وَآخِرِينَ مُقَرَّبِينَ فِي الْأَصْفَادِ ①

एह साढ़ी बे-स्हाबी देन' ऐ। इस आस्तै तू भामें उरें कौमें पर स्हान कर, भामें जिन्नी सखी' मनासब होऐ, उंदे पर कर ॥ 40 ॥

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ①

ते उस (यानी सुलेमान) गी साढ़ा कुर्ब (सामीप्य/नेड़मापन) हासल ऐ। ते साढ़े कश उसदा बौहत अच्छा ठकाना ऐ ॥ 41 ॥ (रुकू 3/12)

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ①

ते साढ़े बंदे अय्यूब गी याद कर जिसलै उसनै अपने रब्ब गी एह आखदे होई पुकारेआ हा जे मिगी इक काफर दुश्मन नै बड़ी सख्त तकलीफ ते अजाब दिता ऐ ॥ 42 ॥

وَأذْكَرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصُوبٍ وَعَذَابٍ ①

(असें उसी गलाया जे) अपनी सुआरी गी अड़डी ला। एह (सामने) इक न्हौने आहला पानी ऐ जेहका ठंढा बी ऐ ते पीने दे काबल बी (यानी साफ ऐ) ॥ 43 ॥

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ①

ते असें उसगी उसदा परिवार बी प्रदान कीता ते उंदे आंगर होर बी अपने रैहम कनै प्रदान कीते ते अकली आहलें आस्तै इक नसीहत दा समान बी बखोआ ॥ 44 ॥

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ①

ते (अय्यूब गी गलाया जे) अपने हथै च खजूरी दी इक गुफेदार टाहली' पकड़ी लै

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِعْفًا فَاصْرِبْ بِهِ وَلَا

1. पुराने जमाने च गुलामें गी खास करियें जेहके समुंदरें च कम्म करदे हे, जंजीरें कनै ब'नियै रखदे हे, तां जे ओह किरतो बिच्चा छाल मारियें कुदें नस्सी नई जान। रूम दा इतिहास इस दा गुआह ऐ। इस थारें पर समुंदरें च कम्म करने आहले मलाहें बगैरा दा गै बर्णन ऐ, की जे पैहलें किश्तियें बगैरा दा जिकर होए दा ऐ, जो दूर-दूर जदियां हियां।
2. यानी एह कामयाब बेड़े तुगी साढ़ी किरपा कनै गै मिले दे न ते तुगी सिर-फिरी कौमें पर कब्जा मिले दा ऐ।
3. इस थमां पता लगदा ऐ जे जंगी कैदियें पर उस हद तक सखी कीती जाई सकदी ऐ जेहदे कनै ओह नस्सने थमां रोके जाई सकन ओहदे थमां ज्यादा सखी करनी जायज नई।
4. फाड़ो लोक पतरें आहली लम्मी सोटी/वांभड़ी कनै मारियें घोड़े गी दुड़ादे न। उससें हालत दा इत्थें जिकर ऐ जेहदे थमां पता लगदा ऐ जे हजरत अय्यूब फाड़ै दे रौहने आहले हे। 'फ्रतहुल्बयान' च इक ज'गा लिखे दा ऐ जे 'जिस' खजूरी दी गुफेदार टाहली गी आखदे न (भाग 8 सफा 117)

ते ओहदी मददी कन्नै तेजी कन्नै सफर' कर (यानी ओहदे कन्नै मारी-मारियै सुआरी दे जानवर गी दुड़ाऽ) ते सच्च थमां (हटियै) झूठ पासै नेई झुक²। असें उसी (यानी अय्यूब गी) धीरजवान पाया हा ओह बौहत अच्छा बंदा/श्रेष्ठ भगत हा। ओह सच्चें गै खुदा पासै बौहत झुकने आहला हा ॥ 45 ॥

ते याद कर साढ़े भगतें इब्राहीम ते इस्हाक़ ते याक़ूब गी जेहके बड़े पुरशार्थी ते दूरदर्शी हे ॥ 46 ॥

असें उनेंगी इक खास गल्ला आस्तै चुनी लैते दा हा, ते ओह असल घर (यानी आखरत) दी याद ही ॥ 47 ॥

ते ओह सारे साढ़े लागै बड़ी शान आहले ते बड़े नेक लोक हे ॥ 48 ॥

ते इस्माईल ते यस्अ (यसायह) गी याद करो ते जुल्किफल (यानी हिज्क़ील) गी (याद करो) ते एह सारे दे सारे निहायत नेक बंदे बिच्चा हे ॥ 49 ॥

एह (तज्जकरा/शिक्षा) उनें लोकें दे पद चि'नें पर चलने आस्तै इक याद दिहानी (अनुस्मारक) ऐ ते संयमिये आस्तै सच्चें गै अति उत्तम ठकाना निश्चत ऐ ॥ 50 ॥

(यानी) म्हेशां रौहने आहले बाग जिंदे दरोआजे म्हेशां उंदे आस्तै खुल्ले दे रौहगन ॥ 51 ॥

تَحَنُّنًا ۖ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۖ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۝

وَاللَّهُمَّ عِنْدَنَا لِمَنِ الْمُصْطَفِينَ الْأَخْيَارِ ۝
وَأَذْكُرْ إسماعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ۝

هُدًى ذِكْرًا ۖ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ۝

جَبَّتْ عَدْنٌ مُفْتَحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ ۝

1. जरब दा अर्थ सफर करना बी होदा ऐ। (अकरबुल्मवारिद)
2. मूल शब्द 'हिनुस' दा अर्थ ऐ सच्च थमां झूठ पासै प्रवृत्त होना। एहदे च एह संकेत दिता गेदा ऐ जे दुश्मन तुगी हदायत थमां फेरिये अपने पासै आहनना चाहदे न पर सभावक तौर पर तू ऐसा नेई करी सकदा फी बी दुश्मनें दे बरोध कारण तुगी तकलीफां पुजगन। इस आस्तै अस तुगी हुकम दिन्ने आं जे इक सुआरी/घोड़े पर बेही जा ते अडिडयां ते त्रांधडियां मारी-मारी उसी दुड़ाऽ यानी तेजी कन्नै दुश्मन दे मुलखै थमां बाहर निकली जा तां जे दुश्मन दा तरे पर कब्जा नेई रथै ते तू उंदी नास्तिकता थमां जिस चाल्ली रहानी तौर पर सुरक्षत ऐ जस्मानो तौर पर सुरक्षत होई जाएं।

ओह उंदे च तकिये लाइयै बैठे दे होंगन, ओह उंदे च हर भांति दा मेवा, जेहका बड़ी मातरा च होग, मंगांगन ते उसै चाल्ती पीने सरबंधी चीजां बी ॥ 52 ॥

ते उंदै कश नीमियां नजरां रक्खने आहलियां हानी-त्रानी जनानियां होंगन ॥ 53 ॥

एह ओह गल्लां न जिंदा तेरे कनै क्यामत आहलै ध्याड़ै मिलने दा बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 54 ॥

एह साड़ा रिशक ऐ जो कदें बी खतम नेई होई सकदा ॥ 55 ॥

एह (मोमिनें आस्तै ऐ) पर सिरफिरें आस्तै बौहत् बुरा ठकाना (निश्चत) ऐ ॥ 56 ॥

यानी ज्हेन्म, जेहदे अंदर ओह दाखल होंगन ते ओह बुरी रौहने दी ज'गा ऐ ॥ 57 ॥

एह (मुन्करें/काफरें आस्तै) ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह उसी चक्खन यानी गर्म पानी ते जखमें दा धोन ॥ 58 ॥

ते उसै (गरोह) आंगर किश होर गरोह बी होंगन (जिंदे कर्म आपस च मिलदे-जुलदे होंगन) ॥ 59 ॥

(उंदे बिच्चा इक गरोह पैहलें आहले गरोह पासै शारा करियै आखग जे) एह बी इक गरोह ऐ जेहका थुआड़े कनै नरक च दाखल होग ते उनेंगी कोई बी 'आओ जी' आखने आह्ला नेई होग। ओह सच्चें गै नरक च दाखल होंगन ॥ 60 ॥

(इस पर) ओह गरोह (जिसी एह गल्ल आखी जाग) आखग जे साही गल्ल छोड़ो, तुस बी ते इयै नेह लोक ओ जे जिनेंगी 'आओ जी' आखने आह्ला कोई नेई। तुसैं

مَشْكِينٍ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ۝

وَعِنْدَهُمْ قِصْرُ الطَّرْفِ أَثَرًا ۝

هَذَا مَا تُوَعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝

إِنَّ هَذَا لَرِزْقًا مَّا لَهُ مِنْ تَفَادٍ ۝

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَا بٍ ۝

جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا فَيُسَّسُ الْمِهَادُ ۝

هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ۝

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شُكْلِهِ أَزْوَاجًا ۝

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَضِمٌ مَعَكُمْ ۚ لَا مَرْجَأَ

بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ صَلَّوْا النَّارِ ۝

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَأَمْرَجِبًا بِكُمْ ۚ أَنْتُمْ

قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۚ فَيُسَّسُ النَّقَرَارِ ۝

(असेंगी बकहाई-बकहाइयै) इस नरक गी साढ़े आस्तै अगमें भेजेआ हा ते ओह अत्त गै बुरा ठकाना ऐ ॥ 61 ॥

इस पर ओह (गरोह जिस गी ओह एह गल्ल आखगन) आखग जे हे साढ़े रब्ब! जिस कुसै नै (बी तेरी नजरें च) साढ़े आस्तै इस नरक गी अगमें भेजे दा ऐ तूं उसी ज्यादा शा ज्यादा अगगी दा अजाब दे ॥ 62 ॥

ते (उस बेलै नरक आहले लोक) आखगन जे असेंगी केह होआ जे अस अज्ज उनें लोके गी नेई दिखदे जिनेंगी अस बुरा आखदे होंदे हे ॥ 63 ॥

क्या अस उनेंगी (इयै नेह मनघड़त बिचारे करी) तुच्छ समझदे हे जां उस बेलै साढ़ियां अक्खीं मटोई गेदियां हियां (ते ओह असेंगी नजरी नेई औंदे)? ॥ 64 ॥

नरकै आहलें दा एह झगड़ा इक सच्ची गल्ल ऐ ते इयां गै होइयै रौहग ॥ 65 ॥ (रुकू 4/13)

तूं उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं ते सिर्फ सचेत करने आहला आं। अल्लाह दे बगैर कोई उपास्य नेई। ओह इककला ते प्रभुत्वशाली ऐ ॥ 66 ॥

ओह गासैं ते धरती दा रब्ब ऐ ते जो किश उनें दौनें बशकार ऐ उस दा बी। ओह प्रभुत्वशाली ऐ (ते) बख्शानहार' बी ॥ 67 ॥

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِزْهُ عَذَابًا
ضِعْفًا فِي النَّارِ ۝۱۷

وَقَالُوا مَا لَنَا لَنْرَىٰ رَجًا لَّا كُنَّا
نَعُدُّهُمْ مِّنَ الْأَشْرَارِ ۝۱۸

أَتَخَذْنَاهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ
الْأَبْصَارُ ۝۱۹

إِنَّ ذَٰلِكَ لِحَقُّ نَخَاصُمِ أَهْلِ النَّارِ ۝۲۰

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۚ وَمَا مِنَ اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۲۱

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
الْعَزِيزُ الْحَقَّارُ ۝۲۲

1. संसार च मनुक्ख ऐसा करदे न जे जिसलै ओह कुसै पर अधिकार करी लेंदे न तां अपने बैरियें गी मलियामेत करी दिंदे न, पर अल्लाह ऐसा ऐ जे ओह शक्तिशाली बी ऐ ते महान बख्शानहार बी यानी सारे मुक्कार उसदे कब्जे च न फी बी ओह स'जा देने च हिल्ल बरतदा ऐ। इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे आचरण दा बर्णन ऐ। हजरत आइशा दे कथन मूजब अल्लाह दे सारे गुण थुआड़े च मजूद न। (बुखारी) की जे एह शब्द अल्लाह दे बारे च आखे गेदे न, पर इस शा अभीष्ट (इंदे कर्नें सरबंथत) हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. बी न। उनें मक्का विजय पर इयै उच्च आदर्श दस्सेआ जिसलै जे थुआड़े सारे बैरी जेहके दिन-रात तुसेंगी ते तुंदे साथियें गी अत्ति ऐत दुख दिंदे होंदे हे, ओह थुआड़े सामनें आहदे गे तां तुसें गलाया जे जाओ। अज्ज थुआड़े बिच्चा कुसै गी नेई पकड़ेआ जाग (सौरत हल्बिया ते जुकर्नी भाग 2 सफा 302-3; छापाखाना अजहरिया मिस)।

तू आखी दे जे एह इक बौहत बड्डा समाचार
ऐ ॥ 68 ॥

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿۶۸﴾

मगर तुस एहदे थमां मूह फेरा करदे ओ
॥ 69 ॥

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿۶۹﴾

मिगी गौरवशाली फरिश्तें दा कोई इलम नेई हा
जिसलै जे ओह (एह) बैहस करा करदे हे (जे
इस युग च सुधार करने आस्तै केहड़ा शख्स
मनासब ऐ) ॥ 70 ॥

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿۷۰﴾

मिगी ते सिर्फ एह चह्नी कीती जंदी ऐ जे
अ'ऊं खोहली-खोहली ब्यान करने आहला
नजीर (यानी नबी) आं ॥ 71 ॥

إِن يُؤَخِّرَنِي إِلَىٰ إِلَا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۷۱﴾

(याद कर) जिसलै जे तेरे रब्ब नै फरिश्तें गी
गलाया जे अ'ऊं गिल्ली मिट्टी शा इक मनुक्ख
पैदा करने आहला आं ॥ 72 ॥

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا
مِّن طِينٍ ﴿۷۲﴾

इस आस्तै जिसलै अ'ऊं उसी पूरा करी लैं ते
ओहदे च अपना कलाम (अपनी वाणी) पाई
देआं, तां तुस लोक फरमांबरदारी कनै ओहदे
अगें झुकी जाओ ॥ 73 ॥

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي
فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿۷۳﴾

इस आस्तै सारे दे सारे फरिश्तें उसदी
फरमांबरदारी अखल्यार करी लैती ॥ 74 ॥

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿۷۴﴾

सवाए इब्लीस दे, जिसनै घमंड कीता ते ओह पैहलें
थमां गै मुक्कर हा ॥ 75 ॥

إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ
الْكٰفِرِينَ ﴿۷۵﴾

(अल्लाह नै) गलाया जे हे इब्लीस! तुगी
कुसने इस गल्ला थमां रोकेआ जे जिसगी में
अपने दौनें हत्थें कनै बनाया हा उसदी
फरमांबरदारी करदा। क्या तोह अपने आपै गी
बड्डा समझेआ जां तू सच्चे गै मेरी आज्ञा
मन्नने शा उप्पर ऐं? ॥ 76 ॥

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا
خَلَقْتُ يَدَيَّ ۖ اسْتَكَبَرْتَ ۖ أَمْ كُنْتَ مِنَ
الْعَالِينَ ﴿۷۶﴾

(शतान नै) गलाया जे अ'ऊं कम-स-कम उस शख्स (यानी आदम) शा चंगा आं। तोह मिगी अगगी थमां पैदा कीते दा ऐ ते उसगी गिल्ली। मिट्टी थमां पैदा कीते दा ऐ ॥ 77 ॥

इस पर (अल्लाह नै) गलाया, इत्थुआं चली जा। की जे तू साढ़ी दरगाह् थमां दुतकारेआ गोदा ऐं ॥ 78 ॥

ते जज्जा-स'जा (यानी कर्म दा फल पाने) मौकै तगर तेरे पर साढ़ी फटकार पौंदी रौहग ॥ 79 ॥

इस पर उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! (जेकर इयै किश करना ऐ) तां मिगी उस बेलै तगर मोहलत दे जिसलै जे इनेंगी जीदा करियै दबारा खडेरी दिता जा ॥ 80 ॥

इस पर (अल्लाह नै) फरमाया, (इयै मन्शा ऐ) तां अपने आपै गी ढिल्ल दिते जाने आहलें च समझी लै ॥ 81 ॥

एह (ढेल) इक निश्चत समे तगर होग ॥ 82 ॥

उसलै उसनै गलाया जे मिगी तेरे आदर दी सघंद! अ'ऊं इंदे बिच्चा सारें दे सारें गी ॥ 83 ॥

सिवाए चोनमां बंदें दे गुमराह करंग ॥ 84 ॥

उसलै (अल्लाह नै) फरमाया। जे सच्च एह ऐ। ते अ'ऊं सच्च गै ब्यान करना होन्ना ॥ 85 ॥

जे अ'ऊं ज्हन्म गी तेरे कनै ते उंदे बिच्चा जो तेरा अनुसरण करंगन, सारें कनै भरी देगा ॥ 86 ॥

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ
وَحَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿۷۷﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿۷۸﴾

وَأَنَّ عَلَيْكَ لُعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿۷۹﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ ﴿۸۰﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿۸۱﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿۸۲﴾

قَالَ فِعِزَّتِكَ لَا أَعُوذُ بِهِمْ أَجْمَعِينَ ﴿۸۳﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ﴿۸۴﴾

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقْوَلُ ﴿۸۵﴾

لَا مَلِكَ بَيْنَ يَدَيْ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ
مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۸۶﴾

तू आखी दे जे अ'ऊं इस (प्रचार) आस्तै तेरे
थमां कोई उजरत नेई मंगदा ते नां गै अ'ऊं
बनावटी गल्ल करने दा आदी आं ॥ 87 ॥

एह (कुरआन) ते सारे ज्हाँनें/लोकें आस्तै
इक नसीहत देने आहली कताब ऐ ॥ 88 ॥

ते तुस किश चिरै बा'द इस दी खबर' सुनी लैगे
ओ ॥ 89 ॥ (रुकू 5/14)

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا
مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿۷۷﴾

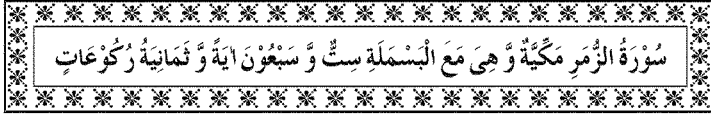
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿۷۸﴾

ع
۱۴

وَلِتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿۷۹﴾

०००

1. यानी इस दियां भविष्यवाण्यां पुरियां होई जांगन।

सूर: अल्-जुमर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छिहत्तर आयतां ते अदठ रुकू न।

अँऊ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जेहका
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

इस कताब दा उतरना अल्लाह पासेआ ऐ, जो
गालिब (ते) सारे कम्म हिक्मतें दे अधीन
करने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ②

असें तेरे पासे एह कताब (यानी कुरआन)
कामल सचाइयें पर अधारत उतारी ऐ, इस लेई
तू अल्लाह आस्तै आज्ञापालन गी खालस करदे
होई उस दी अबादत कर ॥ 3 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ
اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ③

सुनो! शुद्ध आज्ञाकारिता अल्लाह दा गै हक़
ऐ ते जेहके लोक उसी छोड़ियै दूई हस्तियें गी
दोस्त बनांदे न (एह आखदे होई) जे अस
उंदी अबादत सिर्फ इस आस्तै करने आं जे
ओह असें गी अल्लाह दा सामीप्य/नेइमापन'
प्रदान करी देन। अल्लाह उंदे बशकार उनें
गल्लें बारै, जिंदे च ओह मतभेद रखदे न,
फैसला करग। अल्लाह सच्चें गै झूठे ते ना-
शुकरे गी कामयाबी दा रस्ता कदें बी नेई
दसदा ॥ 4 ॥

أَلَّا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ④ وَالَّذِينَ
اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ
إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى ⑤ إِنَّ اللَّهَ
يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كُذِّبَ كَفَّارًا ⑦

1. अजकल्ल पापी इस ब्हाने कनै शिर्क दे चिक्कड़ै च फसे दे न, पर पुराने समे च बी मुश्रिकें बिचा किश लोक शिर्क दी इयै दार्शनिकता दसदे होंदे हे।

जेकर अल्लाह पुत्र बनाने दा इरादा रखदा तां अपनी मख्लूक बिच्चा जिस्सी चांहदा चुनी लैदा ओह (सच्चै-मुच्चै दे पुत्रे दे कलैक थमां) पवित्र ऐ। गल्ल एह ऐ जे अल्लाह इक ऐ (ते) गालिब ऐ ॥ 5 ॥

उसनै गासै ते धरती गी पूरी सूखम दार्शनिकता कनै पैदा कीते दा ऐ। ओह रातीं गी दिनै पर ते दिनै गी रातीं पर सुट्टी दिंदा ऐ ते सूखै ते चनै गी उसनै इक (कनून दा पाबंद बनाइयै) कम्म पर लाई रखवे दा ऐ, दौनै बिच्चा हर इक; इक निश्चत अबधी आस्तै निश्चत रस्ते पर चला करदा ऐ। सुनो ओह बड़ा गालिब। सर्वशक्तिमान (ते) बड़ा बख्शाने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

उसनै तुसंगी इक जान थमां पैदा कीते दा ऐ, फी उसनै उससै जिन्स बिच्चा इक जोड़ा बनाया ते उसनै थुआड़े आस्तै चौखरें बिच्च अट्ट जोड़े बनाए दे न। ओह तुसंगी थुआड़ी मामें दे गर्भाशै/कुक्खें च पैदा करदा ऐ (यानी) इक पदायश दे बा'द दूई पदायश च बदलदे होई त्र'ऊ न्हेंरें बिच्चा गुजारियै। एह अल्लाह थुआड़ा रब्ब ऐ। बादशाहत उससै दे अधीन ऐ। सिर्फ ऊऐ इक उपास्य ऐ। इस लेई तुस कुत्थें (भुल्ले दे) फिरा करदे ओ ॥ 7 ॥

जेकर तुस कुफर करो तां अल्लाह थुआड़ा मुत्हाज नैई, ओह अपने बंदें आस्तै कुफर गी कदें बी पसंद नैई करदा, ते जेकर शुकर करो तां ओह उसगी थुआड़े आस्तै पसंद करदा ऐ ते कोई बोझ चुक्कने आहली हस्ती दूए दा बोझ नैई चुक्की सकदी ते तुसैं सांरें गै परतोइयै अपने रब्ब कश जाना होग। उसलै ओह तुसंगी थुआड़े कर्म थमां खबरदार करग ओह सीनै दे अंदर छप्पी दी गल्लें गी जानने आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ
مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۗ سُبْحٰنَهُ ۗ هُوَ اللَّهُ
الْوٰحِدُ الْقَهَّارُ ۝

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ يَكُوِّرُ
الْيَلَّ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الْيَلِّ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ يَجْرِي
لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ
الْعَفَّارُ ۝

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً
أَزْوَاجًا ۗ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ
خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ۗ
ذٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۗ لَا إِلٰهَ إِلَّا
هُوَ ۗ فَآلِي نُصْرَتُونَ ۝

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۗ وَلَا
يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۗ وَإِنْ تَشْكُرُوا
يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ
أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدٰتِ الصُّدُورِ ۝

ते जिसलै कदें मनुक्खे गी कोई तकलीफ पुजदी ऐ, ओह अपने रब्ब पासै ध्यान दिंदे होई उसी पुकारदा ऐ, फी जिसलै ओह मनुक्खे गी अपने पासेआ नैमत प्रदान करी दिंदा ऐ तां मनुक्ख उस मकसद गी भुल्ली जंदा ऐ जेह्दे आस्तै ओह खुदा गी पुकारदा हा ते खुदा दे शरीक बनाई लैंदा ऐ तां जे उसदे रस्ते थमां (लोकें गी) गुमराह करी देऐ। तूं आखी दे जे (हे इन्सान!) किश चिरेँ आस्तै अपने कुफर कारण फायदा लेई लै। आखर तूं नरकै च पौने आह्ला ऐं ॥ ९ ॥

क्या जेह्का शख्स रातीं दी घड़ियें मौकै सजदा ते क्याम' दी सूत्र च फरमांबरदारी दा आदर्श दसदा ऐ ते आखरत थमां डरदा ऐ ओह अपने रब्ब दी रैहमत दी मेद रखदा ऐ (ओह ना-फरमान आंगर होई सकदा ऐ) तूं आखी दे, क्या ज्ञानी ते मूरख बराबर होई सकदे न? नसीहत ते सिर्फ ज्ञानी लोक गै हासल करदे न ॥ 10 ॥ (रुकू 1/15)

(इस्सै चाल्ली) आखी दे जे हे मेरे मोमिन बंदो! अपने रब्ब दा संयम अखत्यार करो। ओह लोक जेहके इस दुनियां च (अल्लाह दे) आदेशें दा पूरी चाल्ली पालन करदे न उंदे आस्तै (अगलै ज्हाँन) उत्तम सिला निश्चत ऐ ते अल्लाह दी धरती बड़ी बिशाल/बसीह^२ ऐ। धीरजवानें गी उंदा अजर बिना सहाब कीते पूरा-पूरा^३ दिता जाग ॥ 11 ॥

وَإِذْ أَمَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرُّ دَعَارِبِهِ مُبِينًا
إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ
يَدْعُوهُ إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا
يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۗ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ
قَلِيلًا ۗ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۝

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا
يَحْذَرُ الْأَخْزَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو
الْأَبْصَارِ ۝

قُلْ لِعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى
الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

1. नमाज पढ़दे मौकै उपासक दी ओह दशा जेह्दे च ओह सिद्धा खडोंदा ऐ।
2. यानी जेकर मोमिन बंदें गी कुसै ज'गा तकलीफ पुजै तां उनें हिजरत करिये अर्थात् ओह ज'गा त्यागियै दूई ज'गा उठी जाना चाही दा।
3. यानी उंदा अजर होग बी बे-सहाब, ते बे-सहाबा होंदे होई बी बधदा गै जाग।

तू आखी दे जे मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं अल्लाह दी उस चाल्ली अबादत करां जे आज्ञाकारिता गी सिर्फ उससे आस्तै मखसूस करी देआं ॥ 12 ॥

ते मिगी एह हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं सारें शा बड्डा फरमांबरदार बनां ॥ 13 ॥

आख, जेकर अ'ऊं अपने रब्ब दी ना-फरमानी करां, तां अ'ऊं इक बड्डे दिन दे अजाब थमां डरनां ॥ 14 ॥

(ते फी) आखी दे जे अ'ऊं अल्लाह दी अबादत अपनी आज्ञाकारिता गी सिर्फ ओहदे आस्तै बाबस्ता करदे होई करना ॥ 15 ॥

(बाकी रेह तुस) तां तुस अल्लाह दे सिवा जिसदी चाहो अबादत करो (ते एह बी) आखी दे जे पूरी चाल्ली घाटे च रौहने आहले लोक ऊऐ न जिनें अपने आपै गी बी ते अपने रिश्तेदारें गी बी क्यामत आहले दिन घाटे च पाई दिता। सुनो इयै खु'ल्लम-खु'ल्ला घाटा ऐ ॥ 16 ॥

उंदै उप्पर बी अग्गी दे साए होंगन ते थल्लै बी अग्गी दे साए' होंगन। एह ओह चीज ऐ जिस कनै अल्लाह अपने बंदें गी डरांदा ऐ। हे मेरे बंदो! मेरा संयम अखत्यार करो ॥ 17 ॥

ते जेहके लोक सिरफिरे लोकें दी आज्ञा दा पालन करने थमां बचदे न ते अल्लाह आहले पासै झुकदे न उंदै आस्तै बड्डी खुशखबरी ऐ। इस आस्तै तू मेरे उनें बंदें गी खुशखबरी दे ॥ 18 ॥

जेहके साद्दी गल्ल सुनदे न ते फी ओहदे बिच्चा सर्वोत्तम आदेश दा अनुसरण करदे न,

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۗ

وَ أُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۗ

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۗ

قَالَ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۗ

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۗ

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۗ ذَلِكَ يُحَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۗ يُعْبَادُ فَاتَّقُونَ ۗ

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۗ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۗ

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ

1. यानी उंदा ओढ़ना-बछौना अर्थात् बिस्तरा ते उप्पर अग्गी दा गै होग।

ऊरे लोक न जिनेंगी अल्लाह नै हदायत दित्ती ते ऊरे लोक अकलमंद न ॥ 19 ॥

क्या ओह शख्स जेहदे पर अज़ाब दी भविष्यवाणी पूरी होई चुकी दी होऐ (उसी कोई बचाई सकदा ऐ? ते) क्या तू अग्गी च पौने आहलें गी बचाई सकना ऐ? ॥ 20 ॥

पर ओह लोक जेहके अपने रबब आस्तै संयम अखत्यार करदे न उनेंगी केई मंजलें आहले मकान दिते जांगन जिंदै उप्पर होर मंजलां (मजबूती कनै) बनी दियां होंगन। उंदे खल्ल नैहरां बगदियां होंगन। एह अल्लाह दा पक्का बा'यदा ऐ ते अल्लाह अपने बा'यदें गी त्रोटदा नेई ऐ ॥ 21 ॥

क्या तुसैं नेई दिक्खेआ जे अल्लाह नै गासै थमां पानी उतारेआ, फी उसी धरती बिच्चा सूहटें दे रूपै च चलाया ऐ। फी ओह उस पानी राहें केई किसमें दियां फसलां उगांदा ऐ। फी ओह पक्कने पर आई जंदिद्यां न तां तू उनेंगी पीला होए दा दिक्खना ऐ। फी अल्लाह उनेंगी घास-बूट आंगर सूहन बनाई दिंदा ऐ। एहदे च समझदारें आस्तै बौहत बड्डी नसीहत ऐ ॥ 22 ॥ (रुकू 2/16)

क्या, जिसदा सीन्ना अल्लाह आज्ञा पालन आस्तै खोहली देऐ ते उसी अपने रबब पासेआ नूर बी मिले दा होऐ (ओह उस शख्स आंगर होई सकदा ऐ जेहका ऐसा नेई)। इस लेई उंदे पर अफसोस! जिंदे दिल अल्लाह दी याद बारै कठोर न। ओह खुल्ली-डुल्ली गुमराही च न ॥ 23 ॥

अल्लाह ओह ऐ जिसनै बेहतर थमां बेहतर गल्ल यानी ओह कताब उतारी ऐ जेहकी

أَحْسَنَهُ ۖ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ أُولُو الْأَنْبَابِ ۝
أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۖ أَفَأَنْتَ
تُنْفِقُ مِنْ فِي النَّارِ ۖ

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ عُرْفٌ مِّنْ
فَوْقَهَا عُرْفٌ مَّبْنِيَةٌ تُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ۖ وَعَدَّ اللَّهُ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ
الْمِيعَادَ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَسَلَكَهُ بِنَائِبٍ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ
زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ فَتَرَاهُ
مُضْفَرًا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا ۗ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَنْبَابِ ۝

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ
عَلَىٰ نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ ۖ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ
قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۗ أُولَٰئِكَ فِي
صَلِّ مُّبِينٍ ۝

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا

मिलदी-जुलदी' बी ऐ ते उसदे बिशे बी अति उत्तम² न। जेहके लोक अपने रब्ब थमां डरदे न उंदे जिसमें दे रोएं/रोम उसी पढ़ने कन्ने खड़ोई जंदे न। फी उंदी चमड़ी/कंजड़ी ते दिल नर्म होइयै अल्लाह दी याद च झुकी जंदे न। एह (कुरआन) अल्लाह दी हदायत ऐ (यानी कुरआन जिस हदायत दा मालक ऐ ओह अल्लाह दी हदायत ऐ) जेहदे राहें ओह जिसी चांहदा ऐ हदायत दिंदा ऐ ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार देई देऐ उसगी कोई हदायत नेई देई सकदा ॥ 24 ॥

क्या ओह शख्स जो अपने मूहै गी³ क्यामत आहलै रोज कठोर अज़ाब थमां बचने आस्तै ढाल बनांदा ऐ (ओह जन्नत च जाने आहलें दे बरोबर होई सकदा ऐ?) ते जालम लोके गी गलाया जाग जे अपने कर्म दा फल भोगो ॥ 25 ॥

उंदे शा पैहलें आहले लोक बी झुठलाई चुके दे न (फी उसदे नतीजे च) उंदे उप्पर अज़ाब ऐसे-ऐसे पासेआं आया जिनें गी ओह जानदे गै नथे ॥ 26 ॥

ते अल्लाह नै उनेंगी संसारक जिंदगी दी जिल्लत बी दिती ते आखरत च जो अज़ाब औंग

مَثَانِي تَنْتَفَعِرُ مِنْهُ جُلُودَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۗ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝۱۷

أَفَمَنْ يَتَّبِعِي يُوْجِبُهُ سَوْءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ۝۱۸

كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَآتَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝۱۹

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخُرْقَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

1. पवित्र कुरआन दियां किश आयतां ऐसियां न जिंदा बिशे बाइबिल ते पिछली कताबें कन्ने मिलदा-जुलदा ऐ ते किश आयतां ऐसियां न जो नमें-नमें बिशे ब्यान करदियां न ते बड़ी शान आहलियां न ते उंदे म्हत्तब गी कोई बी पैहली कताब नेई पुजदी/ब्यान नेई करदी।
2. मूल शब्द 'मसानी' दा अर्थ मोड़ ते दुतारा दियां तारां बी ऐ जिनेंगी आपतौप पर नैह कन्ने बजाया जंदा ऐ। नैह गी अरबी भाशा च जुफर आखदे न। इसै गी बगाड़ियै अंग्रेजी च उस बाजे दा नांs ज़फर (Zafar) रक्खेआ गोदा ऐ, जेहदे चा सुरु उच्चा ते सुरीला निकलदा ऐ। इस आस्तै इस आयत च पवित्र कुरआन दी एह तरीफ कीती गेदी ऐ जे पैहली कताबें दे मकाबले च इसदी तलीम अति-ऐत सुरीली ते उच्ची शान आहली ऐ।
3. यानी क्यामत आहलै थ्याड़ै काफर लोक अज़ाब दी सखी दी ब'जा करी ऐसे व्याकुल ते पागल होई जांगन जे बजाए इसदे जे ओह अपने मूह बचान, जेहके असल च बचाने दी चीज ऐ। ओह बाकी शरीर पिच्छें करी देंगन ते मूह अगमें करी देंगन। इस आस्तै खुदा उंदे दिलें च ऐसी खाहश पैदा करी देग जे ओह अ'नै-बाह डिड्डें दे भार घसटोंदे होई नरकें बक्खी जांगन।

जेकर ओह समझन तां ओह एहदे शा बी बड़डा होंग ॥ 27 ॥

ते असें इस कुरआन च हर किसमें दियां गल्लां ब्यान कीती दियां न, तां जे ओह (यानी मुन्कर) नसीहत हासल करन ॥ 28 ॥

असें इसी कुरआन बनाया ऐ जो अपना मतलब खोहलियै ब्यान करने आहला ऐ। इस च कोई टेढ़ापन नेई। (एह इस आस्तै उतरे दा ऐ) तां जे लोक तक्रवा/संयम अखत्यार करन ॥ 29 ॥

अल्लाह उस शख्स दी हालत गी (इबरत आस्तै) ब्यान करदा ऐ जिसदे केई मालक न जो आपस च मतभेद रखदे न ते इक शख्स ऐ जो पूरे दा पूरा इक आदमी दी मल्कीयत ऐ। क्या एह दमै¹ शख्स अपनी परिस्थिति च बराबर होई सकदे न? सारी तरीफ अल्लाह दी ऐ पर उंदे चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 30 ॥

तू बी इक दिन मरने आहला ऐं ते ओह बी मरने आहले न ॥ 31 ॥

पही तुस सारे दे सारे क्यामत आहलै ध्याड़े अपने रब्ब दे सामनै अपने-अपने मकसद ते कर्म पेश करगे ओ ॥ 32 ॥ (रुकू 3/17)

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣١﴾

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

1. यानी एकेश्वरवादी ते अनेकेश्वरवादी

ते उस शा बड़डा जालम कु'न होई सकदा ऐ जेहका अल्लाह गी झूठ आखै ते (खुदा पासेआ औने आहले) सच गी जिसलै ओह ओहदे कशा सामनै आवै तां झुठलाई देऐ। क्या मुन्करें दा ठकाना जहन्म नेई ऐ? ॥ 33 ॥

ते (हर) ओह शख्स जेहका खुदा पासेआ सच्ची तलीम ल्यावै ते (हर) ओह शख्स जो ऐसी तलीम दी तसदीक करै ऐसे लोक गै संयमी होंदे न ॥ 34 ॥

ओह जे किश चांहगन उनें गी अपने रब्व कशा थ्होई जाग। परोपकारियें दा बदला ऐसा गै होंदा ऐ ॥ 35 ॥

तां जे अल्लाह उंदे कर्म दे बुरे हिस्सें गी खट्टी देऐ ते उंदा बदला उंदे कर्म बिच्चा जेहके सारें शा चंगे कर्म होन उंदे मताबक देई देऐ ॥ 36 ॥

क्या अल्लाह अपने बंदें आस्तै काफी नेई? ते ओह लोक तुगी उंदे शा डरांदे न जो उस (खुदा) दे अलावा न ते जिस गी अल्लाह गुमराह समझै उसी हदायत देने आहला कोई नेई ॥ 37 ॥

ते जिस गी अल्लाह हदायत देऐ उसगी कोई गुमराह नेई करी सकदा। क्या अल्लाह गालिब (ते) बदला' लैने दा अधिकार नेई रखदा? ॥ 38 ॥

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छें ते गासैं ते धरती गी कुसनै पैदा कीते दा ऐ। तां ओह जरूर आखडन

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ
وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ
فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۗ

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ
أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ ذَٰلِكَ
جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ۝

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۗ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ۝

وَلَيْسَ سَأَتُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

1. इन्कार करने आहले ते एह कोशश करदे हे जे कुसै चाल्ली मोमिन लोक गुमराह होई जान पर मोमिनें दी कुरबानी दी ब'जा करी खुदा चांहदा हा जे मोमिन बधन-फलन। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे क्या अल्लाह गालिब नेई जे जेहकी उसदी मन्शा ऐ उसी पूरा करै ते जेहकी दुस्मनें दी मन्शा ऐ उसी नकाम करै।

जे अल्लाह नै। तू आखी दे जे क्या तुस जानदे ओ जे तुस अल्लाह दे सिवा कुसी पुकारदे ओ? जेकर अल्लाह मिगी नुकसान पुजाना चाह तां क्या ओह (निक्के उपास्य) उसदे नुकसान गी दूर करी सकदे न? जां जेकर अल्लाह मिगी रैहमत बखाना चाह तां क्या ओह (उपास्य) उसदी रैहमत गी रोकी सकदे न? तू आखी दे मेरे आस्तै अल्लाह काफी ऐ। सब (सच्चे) भरोसा करने आहले उसै पर भरोसा करदे न ॥ 39 ॥

तू आखी दे, हे मेरी कौम! तुस अपनी-अपनी ज'गा पर कर्म करो। अ'ऊं बी (अपनी ज'गा पर) कर्म करंग। इस आस्तै तुस जरूर समझी जागे ॥ 40 ॥

(जे) कोहदे पर ऐसा अजाब औंदा ऐ जो उसी ज़लील करी दिंदा ऐ ते कोहदे पर ओह अजाब औंदा ऐ जो स्थार्ई होंदा ऐ ॥ 41 ॥

असैं तेरे पर (एह)कताब सच्चैं गै लोकें दे फायदे आस्तै हक़ ते हिक्मत कन्नै उतारी ऐ इस आस्तै जिसनै हदायत पाई लैती उसदा फायदा उसदी जान्ना गी/उसी गै होग ते जेहका गुमराह होई गेआ उसदी गुमराही (दंड) उसै पर पौंग ते तू उंदे पर कारसाज दे तौरा पर नयुक्त नेई कीता गेदा ॥ 42 ॥ (रुकू 4/1)

अल्लाह हर शख्स दी रूह उसदी मौती दे बेलै गै कब्जे च करदा ऐ ते जिसदी मौत नेई होई दी होऐ (उसदी रूह) नींदर पेदे मौकै (कब्जे च करदा ऐ) फी ओह जिसदी मौती दा फरमान जारी करी चुके दा होंदा ऐ उसदी रूह गी रोकी रखदा ऐ ते दूई गी इक निश्चत समे आस्तै बापस करी दिंदा ऐ। एहदे च

وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۗ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كَدَعُونَ ۚ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ ۗ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۗ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿۳۹﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۗ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿۴۰﴾

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۴۱﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۗ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۗ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿۴۲﴾

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ۗ فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ

फिकर करने/सोचने-समझने आहली कौम आस्तै केई नशान मजूद न ॥ 43 ॥

क्या उनें अल्लाह दे सिवा किश सफारशी बनाई रक्खे दे न? आखी दे भामें उंदे च कोई ताकत नेई होऐ ते नां उनेंगी (किसै किसम दी) सूझ-बूझ होऐ (फी बी तुस उनेंगी सफारशी बनागे ओ)? ॥ 44 ॥

तूं आखी दे जे सफारश दा हक सारे दा सारा अल्लाह दे हत्थ ऐ (जिस गी चांहदा ऐ एहका अधिकार दिंदा ऐ) गासैं ते धरती दी बादशाहत उस्सै दी ऐ ते तुस उस्सै कश परताइयै भजे जागे ओ ॥ 45 ॥

ते जिसलै सिर्फ खुदा दा जिकर कीता जंदा ऐ तां ओह लोक जो आखरत पर ईमान नेई आहनदे उंदे दिल (ऐसे उपदेश कनै) नफरत¹ करन लगी पौंदे न ते जिसलै उंदा (बुत्तें दा) जो खुदा दे मकाबले च बिल्कुल तुच्छ न, जिकर कीता जंदा ऐ तां ओह यकदम खुश होन लगी पौंदे न ॥ 46 ॥

तूं आखी दे हे अल्लाह! हे गासैं ते धरती गी पैदा करने आहले! गैब ते जाहर दा इलम रक्खने आहले! तूं गै अपने बंदें बशकार इनें सारी चीजें दा फैसला करने आहला ऐं जिंदे बारे ओह मतभेद करदे न ॥ 47 ॥

ते जेकर जालम लोक धरती च जो किश ऐ, उसदे मालक होंदे बल्के इन्ना गै होर बी उंदे कश होंदा तां ओह क्यामत आहले ध्याड़े अज़ाब थमां बचने आस्तै उसी फ़िद्दयः दे रूपै च देई दिंदे तां अल्लाह पासेआ उंदे पर ओह किश जाहर होई जाग। जिसदा उनेंगी अंदाजा बी नेई हा ॥ 48 ॥

لَقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۗ قُلْ أَوْ
لَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۗ لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ ثُمَّ إِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٢٥﴾

وَإِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ
الَّذِينَ لَا يَوْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۗ وَإِذَا دُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
عِلْمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ
عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ
الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَبَدَأَ اللَّهُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَهُمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٢٥﴾

1. अर्थात् अनेकेश्वरवादी लोक एकेश्वरवाद दे बर्णन पर बड़े चिड़दे न।

ते उंदे पर उंदे कर्म दियां बुराइयां जाहर होई जांगन ते जिस अज्ञाब दा ओह मौजू कसदे होंदे हे (ओह बी) उनेंगी हर पासेआ घेरी लैग ॥ 49 ॥

ते जिसलै इन्सान गी कोई नुकसान पुजदा ऐ तां ओह असेंगी पुकारन लगदा ऐ। फी जिसलै अस उसी अपने कशा किश नेहमत दिन्ने आं तां ओह आखदा ऐ मिगी एह नैमत अपने इलम दी ब'जा करी मिली दी ऐ (एह स्हेई नेई) बल्के उसदा मिलना इक अजमैश ऐ पर उंदे बिच्चा मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 50 ॥

इयै (गल्ल) उंदे शा पैहले लोक बी आखी चुके दे न। फी बी उंदे कर्म उंदै कम्म नेई आए ॥ 51 ॥

बल्के उंदे कर्म दी बदिद्यें उनेंगी आई पकड़ेआ ते उस युग दे लोकें बिच्चा जो जालम न उनेंगी बी उंदे कर्म दियां बदिद्यां पकड़ी लैंगन ते ओह खुदा गी उसदे इरादे थमां रोकी नेई सकगन ॥ 52 ॥

क्या उनेंगी पता नेई जे अल्लाह जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च बढ़ीतरी करी दिंदा ऐ ते (जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रोजी च) तंगी करी दिंदा ऐ। ते ओहदे च मोमिन कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 53 ॥ (रुकू 5/2)

तू (उनेंगी साढ़े पासेआ) आखी दे, हे मेरे बंदो! जिनें अपनी जानें पर (गुनाह करियै) जुलम कीते दा ऐ अल्लाह दी रैहमत शा नराश नेई होन। अल्लाह सारे गुनाह बख्शी दिंदा ऐ। ओह बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 54 ॥

وَبَدَّ اللَّهُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِئْسَ هِزْمًا ۝

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا
خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ
عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

فَدَقَّ أَلْهَامَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَعْنَىٰ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
يَعْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۗ إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ
الرَّحِيمُ ۝

ते तुस सारे अपने रबब पासै झुको ते उस शा पैहलें जे तुंदे पर ऐसा अजाब नाजल होऐ जिसदे उतरने दे बा'द थुआड़ी मदद आसतै कोई नेई पुज्जी सकै, उसदे पूरे फरमांबरदार बनी जाओ ॥ 55 ॥

ते जे किश थुआड़े पासै उतरेआ ऐ ओहदे बिच्चा (अपनी परिस्थितियें मताबक) सारें शा बेहतर हुकम' दा अनुसरण करो। उस शा पैहलें जे तुंदे पर अचानक अजाब आई जा ते तुसैं गी पता बी नेई होऐ ॥ 56 ॥

तां जे ऐसा नीं होऐ जे तुंदे बिच्चा कोई शख्स एह आखन लगै जे जो किश अल्लाह दे बारै में कमी कीतो दी ऐ उसदी बिना पर मेरे पर अपसोस! ते अ'ऊं ते (अल्लाह दी वही गी) तुच्छ समझदा रेहा हा ॥ 57 ॥

जां (कोई) एह गलान लगै जे जेकर अल्लाह मिगी (जबरदस्ती) हदायत देई दिंदा तां अ'ऊं बी संयमियें बिच्चा होई जंदा ॥ 58 ॥

जां जिसलै अजाब गी दिक्खै तां आखन लगै जे जेकर मिगी बापस जाने दा मौका थ्हांदा, तां अ'ऊं परोपकारियें बिच्च शामिल होई जंदा ॥ 59 ॥

(ऐसा) कदें बी नेई (होई सकदा) बल्के तेरे कश साढ़े नशान आई चुके दे हे फी बी तोह उंदा इन्कार कीता ते घमंड शा कम्म लैता ते मुन्करें च शामिल होई गेआ ॥ 60 ॥

ते क्यामत आहलै ध्याडै तूं उनें लोकें गी दिखगा जिनें अल्लाह पर झूठ घड़ेआ हा। उंदे

وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُو لَهُ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَنَّكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ
رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَنَّكُمُ الْعَذَابُ بَعَثَةً
وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يُضْرَبُ عَلَىٰ مَا
فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ
السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي
كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

بَلَىٰ قَدْ جَاءَ ثَلَاثُ الْبُيُوتِ فَكَذَّبَتْ بِهَا
وَاسْتَكْبَرَتْ وَكُنْتُ مِنَ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٠﴾

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا
عَلَى اللَّهِ وَجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ ۗ أَلَيْسَ

1. यानी ज्यादा शा ज्यादा जिन्नीं तफीक होऐ ओहदे मताबक कर्म करने दी कोशश करो।

मूह काले होंगन, क्या घमडियें दी ज'गा नरक
नेई ऐ? ॥ 61 ॥

ते (अल्लाह) संयमियें गी उंदी शान दे मताबक
कामयाबी प्रदान करियै हर किसम दे कश्ट-
कलेश थमां मुक्ति देग नां ते उनेंगी तकलीफ
पुज्जग ते नां ओह (कुसै पिछली कुताही पर)
अफसोस बुझडन ॥ 62 ॥

अल्लाह हर चीज पैदा करने आह्ला ऐ
ते ओह हर इक कम्मै आस्तै काफी ऐ
॥ 63 ॥

गासैं ते धरती दियां कुजियां उसै दे हलथै च
न ते जेहके लोक अल्लाह दिवें आयतें दा
इन्कार करदे न, ऊऐ घाटे च रौहदे न ॥ 64 ॥
(रुकू 6/3)

तूं आखी दे, हे मूरखो! क्या तुस मिगी हुकम
दिंदे ओ जे अल्लाह दे सिवा अ'ऊं कुसै होर
(हस्ती) दी अबादत करां? ॥ 65 ॥

हालांके आपूं खुदा पासेआ तेरे पासै ते तेरे शा
पैहले नबियें पासै वह्दी कीती गेदी ऐ (ते हर
इक नबी गी आखेआ गेआ हा जे) जेकर तूं
शिकं करगा तां तेरे सारे कर्म नश्ट होई जांगन
ते तूं उनें लोकें बिच्चा होई जागा जेहके घाटे
च रौहदे न ॥ 66 ॥

(इस आस्तै ऐसा नेई कर) बल्के अल्लाह दी
अबादत कर ते शुकरगजार बंदें च शामिल होई
जा ॥ 67 ॥

ते उनें लोकें अल्लाह दी सिफतें दा स्हेई
अंदाजा नेई लाया, हालांके धरती सारी दी
सारी उसदी मलकीयत ऐ ते गास (ते धरती
दमैं) क्यामत आहलै ध्याडै उसदे सज्जे हलथै

فِي جَهَنَّمَ مَمُوءٍ لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ
لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
وَكَوْنٍ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُونَ ﴿٦٤﴾

قُلْ أَفَعَبَّرَ اللَّهُ تَأْمُرُونَ بِعِبَادِهَا
الْجَاهِلُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن
قَبْلِكَ ۗ لَئِن أُشْرِكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ
وَلَتَكُونَ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٦٦﴾

بَلِ اللَّهِ فَاَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٧﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۗ وَالْأَرْضُ
جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۖ وَالسَّمٰوٰتُ

च लपटोए¹ दे होंग। ओह पवितर ऐ ते उंदे शिर्क दे पुख्या इरादें थमां बौहत उप्पर ऐ ॥ 68 ॥

ते बिगल बजाया जाग तां गासैं ते धरती च जो कोई बी है ओहदे पर इक चाल्ली दी बे-होशी छाई जाग सवाए उस (शख्स) दे जिस गी अल्लाह चाहग (जे बचाई लै), फी दूई बारी बिगल बजाया जाग ते चान-चक्क ओह सारे (अपने बारै फैसले दा) इंतजार करदे होई खड़ोई जांगन ॥ 69 ॥

ते धरती अपने रब्ब दे नूर कनै रोशन होई जाग/जगमगाई उदठग। ते कताब सामनै रक्खी दिती जाग ते नबियें ते दूए गुआहें गी हाजर कीता जाग। फी उनें सारे इन्सानें बश्कार पूरा-पूरा सचाई दे मताबक फैसला करी दिता जाग। ते उंदे पर जुलम नेई कीता जाग ॥ 70 ॥

ते हर इक जान/आतमा नै जे किश कीते दा होग उसदे मताबक उसी पूरा-पूरा सिला देई दिता जाग ते ओह (अल्लाह) उंदे कर्में शा भलेआं पूरी चाल्ली बाकफ ऐ ॥ 71 ॥ (रुकू 7/4)

ते मुन्करें गी नरकै पासै गरोहें दे गरोह बनाइयै खिद्देआ जाग इत्थें तक जे जिसलै ओह ओहदे कश पुञ्जी जांगन तां ओहदे दरोआजे खोहली दिते जांगन ते उनें (मुन्करें) गी उस (नरकै) दे दरोगे आखगन, क्या थुआड़े पासै थुआड़ी गै कौम बिच्चा रसूल

مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا

يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

وَنُفِّخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ
اللَّهُ ثُمَّ نُفِّخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ
قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٩﴾

وَأَسْرَفَتِ الْأَرْضُ بِمُورَرِّبَهَا وَوُضِعَ
الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِاللَّبِيثِينَ وَالشَّهْدَاءِ
وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا
يُظْمَرُونَ ﴿٧٠﴾

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

وَسَيِّقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فَتَبَحَثُوا أَبْوَابَهَا
وَقَالَ لَهُمْ خُزْنُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ

1. लपटे दे होने दा मतलब ऐ जे जिसलै मनुक्ख कुसै चीजै गी अपने हत्थें च लपेटै लैदा ऐ तां ओहदे हत्थें चा निकली नेई सकदी जियां जे कोई आदमी रेत् गी हत्थें च पकड़ी लै तां दबाने कनै ओह ओहदी मुट्ठी चा बाहर निकली जाग, पर जेकर रुट्ठी गी लपेटै लै तां ओह दबाने कनै होर बी ओहदी मुट्ठी दी पकड़ च कसोई जंदी ऐ, बाहर नेई निकली सकदी। इस आस्तै सज्जे हत्थें च लपेटने दा अर्थ ऐ जे सज्जा हत्थ शक्ति दा प्रतीक ऐ ओहदे च धरती ते गास लपटोए दे होंगन यानी अल्लाह दे पूरे अधिकार ते कब्जे च होंगन।

नथे आए, जेहके थुआडे सामनै थुआडे रब्ब दियां आयतां पढ़ियै सुनांदे हे ते अज्ज आहले ध्याड़े दी मलाटी शा तुसेंगी सोहगे करदे हे। ओह आखगन, हां! ऐसा मै होआ हा। पर मुन्करें पर अजाब दी भविकखवाणी पूरी होनी मै ही (यानी अस मुन्कर हे, अस रसूलें गी कियां मन्नी सकदे हे) ॥ 72 ॥

उनेंगी आखेआ जाग जे नरकै दे दरोआजें च दाखल होई जाओ, इस सूरत च जे इक लम्मे अरसे तक तुसें ओहदे च रौहना पौग। इस आस्तै घर्मडियें दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ॥ 73 ॥

ते जेहके लोक संयम धारण करदे हे उनेंगी सुगें पासै गरोहें दे गरोहें दे रूपै च धक्कियै लेता जाग। इत्थें तक जे जिसलै ओह सुगें तक पुज्जी जांगन तां उसदे दरोआजे खोहली दिते जांगन ते उसदे दरोगे/कर्मचारी उनेंगी आखडन, थुआड़े पर म्हेशां सलामती होऐ तुसें बौहत अच्छी हालत हासल कीती ऐ। इस लेई इस (सुगें) च दाखल होई जाओ इस फैसले कन्ने जे तुस म्हेशां एहदे च रौहगे ओ ॥ 74 ॥

ते ओह आखडन, अल्लाह दी मै सारी तरीफ ऐ जिसनै साढ़े कनै अपना बा'यदा पूरा करी दित्ता ते इस ज'गा दा असेंगी बारस बनाई दित्ता। अस जन्नत च जित्थें चाहगे, रौहगे इस आस्तै (साबत होआ जे) पूरी चाल्ली कर्म करने आहले दा इनाम/सिला बौहत मै चंगा होंदा ऐ ॥ 75 ॥

ते तूं उस रोज फरिश्तें गी दिखगा जे ओह अर्श दे आसै-पासै घेरा बनाइयै अपने रब्ब दी स्तुति दे कनै-कनै उसदी उपासना बी करा करदे न ते उंदे (लोकें दे) बशकार पूरे-पूरे इन्साफ कनै फैसला करी दित्ता जाग ते गलाया जाग जे सब तरीफ अल्लाह गी मै हासल ऐ जेहका सारे ज्हान्नें/लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 76 ॥ (रुकू 8/5)

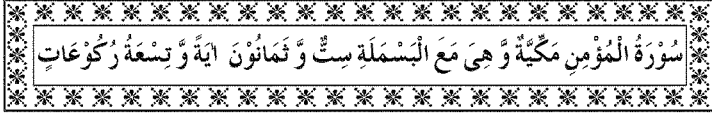
مِّنْكُمْ يَسْتَلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَيَّ الْكٰفِرِيْنَ ۝۷۲

قِيلَ ادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ فَبِئْسَ مَثْوٰى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ۝۷۳

وَسَيَقِ الْاٰلِذِيْنَ اٰتَمَوْا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زَمْراً ۗ حَتّٰى اِذَا جَاؤْهَا وَفُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوْهَا خٰلِدِيْنَ ۝۷۴

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَاَوْرَثَنَا الْاَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۗ فَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ۝۷۵

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حٰقِقِيْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۷۶

सूर: अल्-मोमिन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छियासी आयतां ते नौ रुकू न।

अंऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

एह सूर: खुदा दी तरीफ' ते उसदी बजुरगी/
बड़ेआई गी साबत करदी ऐ ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

एह कताब गालिब (ते) जानी-जान अल्लाह
पासेआ नाजल होई दी ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

जेहका गुनाहें गी बख्शने आह्ला ते तोबा
कबूल करने आह्ला ऐ (ते उससै कारण पूजने
जोग ऐ) स 'जा देने च बड़ा कठोर' ऐ। बड़ा
स्थान करने आह्ला ऐ। उसदे सिवा कोई
उपास्य नेई, उससै कश परतोइयै जाना ऐ ॥ 4 ॥

عَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ
الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ ④ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

मुन्करें दे सिवा अल्लाह दी आयतें बारै कोई
शख्स दलीलां देइयै बैहस नेई करदा। इस
आस्तै उंदा बक्ख-बक्ख देशें च (बपार बगैरा
आस्तै अजादी कनै) घूमना-फिरना तुगी धोखे
च नेई पाई देऐ (की जे उंदे कर्म गै उंदी
तबाही दा मूजब न) ॥ 5 ॥

مَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
فَلَا يَعْزُرَكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ⑥

1. मूल अक्खर 'हा' 'मीम' खंडाक्षर न। हा-हमीद आस्तै प्रयुक्त होंदा ऐ यानी स्तुति दे काबल। 'मीम'-मजीद यानी महिमाशाली आस्तै बरतोंदा ऐ।
2. अल्लाह बौहत माफ करने आह्ला ऐ, पर उसदी स 'जा बी बड़ी कठोर होंदी ऐ, ओह मनुखैं दी स 'जा आंगर नेई होंदी।

इंदे शा पैहली कौमें बी (अपने रसूलें दा) इन्कार कीता हा। नूह दी कौम नै बी ते उंदे बा'द होर दूई बकख-बकख कौमें बी (जिनें अपने नबियें दे खलाफ जत्थे बनाई लैते) ते हर कौम नै अपने रसूल बारे ध्याई लैता जे उसी कैद करी लैन ते झूठी दलीलें दे स्हारि बेहस शुरू करी दिती तां जे अपनी बे-सिर-पैरी बैहसू कनै सच्च गी उसदे थाहरै थमां हटाई देन। इस आस्तें में उनेंगी पकड़ी लैता। हून दरसो, मेरी स'जा कैसी होई? ॥ 6 ॥

ते इस चाल्ली तरे रब्ब दा फेसला मुन्करें बारे पूरा होई गेआ (यानी एह) जे ओह नरक वासी न ॥ 7 ॥

ओह फ़रिश्ते जिनें अर्श गी चुक्की रखे दा ऐ ते जेहके उसदे आसै-पासै न, ओह अपने रब्ब दी तरीफ दे कनै-कनै उसदी पबितरता दा बखान बी करदे न ते उस स्तुति पर पूरा ईमान रखदे न ते मोमिनें आस्तें दुआऽ करदे न (ते आखदे न) हे साढ़े रब्ब! हर इक चीजै गी तोह अपनी रैहमत ते इलम कनै घेरी रखे दा ऐ इस आस्तै तोबा करने आहलें गी ते अपने रस्तै चलने आहलें गी माफ कर ते उनेंगी नरकै दे अजाब थमां बचाई लै ॥ 8 ॥

हे साढ़े रब्ब! उनेंगी ते उंदे बड़कें गी ते उंदी लाड़ियें ते उंदी उलाद बिच्चा जेहके नेक होन उनेंगी बी स्थाई सुरगें च दाखल कर, जिंदा तोह उंदे कनै बा'यदा कीते दा ऐ तू बड़ा गालिब ते हिक्मत आहला ऐ? ॥ 9 ॥

ते तू उनेंगी सारे कश्टें थमां बचाऽ। ते जिसगी तू उस दिन तकलीफें शा सुरक्षत रखें तां तोह सच्चें गै ओहदे पर रैहम कीता। ते एह बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 10 ॥ (रकू 1/6)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ
مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ
بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا بِابْتِطَالِ
لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتَهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ①

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ②

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَعْفِفُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا
وَسَّعَتْ كُلُّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ
لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ③

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِ الَّتِي
وَعَدْتَهُمْ وَمِنْ صَلَاحٍ مِنْ أَبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ⑤

ते मुन्करें गी यकीनन (मौती दे बा'द) गलाया जाग जे अज्ज तुस जिन्ना अपनी जानें गी नफरत दी नगाह् कन्नै दिखदे ओ अल्लाह दी नफरत (जो ओह् थुआड़े कन्नै करदा ऐ) ओहदे शा ज्यादा ऐ (याद करो) जिसलै तुसेंगी ईमान पासै पुकारेआ जंदा हा तां तुस कुफर करदे होंदे हे ॥ 11 ॥

ओह गलांगन जे हे साढ़े रब्ब! तोह असेंगी दो बार मारेआ' ते दो बार जीदा² कीता। इस आस्तै अस अपने कसूर मन्ने आं। ते (तू दस्स जे) हून (इस पकड़ थमां) बचने दी कोई सूरत³ बी है? ॥ 12 ॥

थुआड़ा एह हाल इस गल्ला ऐ जे जिसलै सिर्फ अल्लाह गी गै पुकारेआ जंदा हा तां तुस इन्कार करी दिंदे होंदे हे ते जिसलै उसदा कोई शरीक बनाया जंदा हा तां तुस ईमान लेई ओंदे हे। इस आस्तै (अज्ज साबत होई गोआ ऐ जे) बड़ी शान आहले ते बसीह् साम्राज आहले अल्लाह दी गै व्हूमत ऐ ॥ 13 ॥

ऊऐ तुसें गी अपने नशान दसदा ऐ ते गासें चा थुआड़े आस्तै रिशक उतारदा ऐ ते नसीह्त सिर्फ ऊऐ हासल करदा ऐ जेहका खुदा दे अमंगे झुकदा ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَبَادُونَ لِمَقْتِ اللَّهِ أَكْبَرَ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ⑩

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا ائْتِنَّا وَأَحْيَيْتَنَا ائْتِنَّا فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ⑪

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ ۖ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوا ۗ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ⑫

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلْ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنذِرُ ⑬

1. इक मौत जनम शा पैहलें ते दूर्ई जीवन दे बा'द।
2. इक जीवन ओह ऐ जिस च शिशु माता दे गर्भ चा निकलेआ ते उसनै साह लैता ते दूर्ई बार जिसलै ओह संसार च जीवन बतीत करियै मरग ते क्यामत आहलै ध्याड़ै परतियै जींदा कीता जाग।
3. ओह आखडन जे मरने दे बा'द दो बार असेंगी जीवन मिलेआ, पर फी बी असें नसीहत हासल नेई कीती तां क्या साढ़ा एह पाप माफ कीता जाग जां कोई ऐसा उपाऽ बी है जेहदे राहें माफी मिली सकै? पवित्र कुरआन थमां पता लगदा ऐ जे इस लोक च ते ऐसा मौका है जे लोक समें दे नबी गी मन्तियै अपने पापें शा तोबा करन तां उंदे सारे पिछले पाप धनोई जंदे न ते दूआ मौका मरने दे बा'द सफारश दा ऐ जेहदे बारे पवित्र कुरआन च प्रमाण आई चुके दा ऐ जे नबियें ते फरिश्तें द्वारा जिनेंगी अल्लाह सफारश दी आसा देग, किश लोक मुक्ति हासल करी सकडन (तिरमिजी जिल्द 2 सफा 66 मुद्रत मुज्तबाई दिल्ली ते बुखारी भाग 4 किताबुर्रिकाक़)

ते अल्लाह म्हेशां इन्साफ दे मताबक फैसला करदा ऐ ते जिनेंगी एह लोक खुदा दे इलावा पुकारदे न, ओह कोई बी फैसला नेई करदे। अल्लाह सच्चें गै बौहत सुनने आहला (ते) बौहत दिखने आहला ऐ ॥ 21 ॥ (रुकू 2/7)

وَاللّٰهُ يَفْضِلُ بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢١﴾

क्या एह लोक धरती पर नेई फिरदे जां दिखदे जे इंदे शा पैहले लोकें दा अन्जाम केह हुआ हा? ओह लोक इंदे शा ताकत ते पिच्छें छोड़े दे नशानें दे स्हाबें बड्डे हे। ते अल्लाह नै उनेंगी उंदे गुनाहें दी ब'जा कनै तबाह करी दिता ते कोई बी अल्लाह दी पकड़ शा उनेंगी बचाने आहला पैदा नेई होआ ॥ 22 ॥

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ
قَبْلِهِمْ ۗ كَانُوا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً
وَآثَارًا فِي الْاَرْضِ فَاَحَذَهُمُ اللّٰهُ
بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ
مِنْ وَّاقٍ ﴿٢٢﴾

एह (बे-कसी/विवशता) इस करी ही जे उंदे कश उंदे रसूल नशान लेइयै औंदे रेह ते उनें (म्हेशां) इन्कार गै कीता इस आस्तै अल्लाह नै बी उनेंगी तबाह करी दिता ओह बड़ा शक्तिशाली ऐ ते उसदा अजाब बी बड़ा सख्त होंदा ऐ ॥ 23 ॥

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيَهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَكَفَرُوْا فَاَحَذَهُمُ اللّٰهُ ۗ اِنَّهٗ
قَوِيٌّ سَدِيْدٌ الْعِقَابِ ﴿٢٣﴾

ते असें मूसा गी बी अपने नशानें कनै ते खु'ल्ले-डु'ल्ले प्रमाण देइयै ॥ 24 ॥

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾

फिरऔन, हामान ते क्रारून कश भेजेआ' हा, पर उनें गलाया जे एह शख्स धोखा देने आहला ते झूठा ऐ ॥ 25 ॥

اِلَى فِرْعَوْنَ وَهٰمٰنَ وَقَارُوْنَ فَقَالُوْا
سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٢٥﴾

इस आस्तै जिसलै ओह (मूसा) साढ़े पासेआ सच्च लेइयै उंदे कश आया तां उनें गलाया जे

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا

1. उंदे किलें जां मैहलें दे खंडर सिद्ध करदे न जे इनें लोकें गी ओह कला-कौशल प्राप्त नेई होई सकेआ जेहका इंदे शा पैहले लोकें गी प्राप्त हा।
2. फिरऔन सम्राट हा। हामान बी उसदा इक उच्च कोटी दा इंजीनियर हा ते ममकन ऐ देश च बड़ा शक्तिशाली शख्स समझेआ जंदा हा। क्रारून आपू ते बनी इझ्राईल बिच्चा हा, पर फिरऔन नै उसी खजाने पर न्युक्त करी रक्खे दा हा। ओह मैहकमा माल (Revenue) दा औहदेदार हा। इस आस्तै कौम पर बी ओहदा प्रभाव मता हा। इस्सै आस्तै त्रै नॉड किट्टे लैते गेदे न।

जेहके लोक ईमान आहनियै ओहदे कनै शामल होई गेदे न। उंदे पुत्रे गी हलाक करी देओ ते उंदी जनानिये गी जींदा रक्खो ते मुन्करे दे उपाऽ म्हेशां पुट्ठे गै पौंदा' न ॥ 26 ॥

ते फिरऔन नै गलाया जे मिगी छोड़ो? तां जे अ'ऊं मूसा दी हत्या करां ते चाही दा ऐ जे ओह अपने रब्ब गी पुकारै अ'ऊं इस गल्ला शा डरना जे ओह थुआड़े धर्म गी बदली नेई देऐ जां देशै च कोई फसाद नेई पैदा करी देऐ ॥ 27 ॥

(इस पर) मूसा नै गलाया, अ'ऊं अपने रब्ब थमां ते थुआड़े रब्ब थमां हर इक घमंडी दी शरारत शा शरण मंगना जो लेखा लैने आहले ध्याड़ै पर ईमान नेई आहनदा ॥ 28 ॥ (रुकू 3/8)

ते फिरऔन दे लोकें बिच्चा इक शख्स जेहका ईमानदार हा, पर अपना ईमान छपालदा हा, उसनै गलाया हे लोको! क्या तुस इक आदमी गी सिर्फ इस आस्तै मारदे ओ जे ओह आखदा ऐ जे अल्लाह मेरा रब्ब ऐ ते ओह थुआड़े रब्ब पासेआ नशान बी ल्याए दा ऐ ते जेकर ओह झूठा ऐ तां उसदे झूठै दा बबाल (गाज) उसै पर पौना ऐ ते जेकर ओह सच्चा ऐ तां उस दी दस्सी गेदी (किश डराने आहली) भविकखवाणियां थुआड़े बारे पूरियां होई जांगन। अल्लाह हद शा बधने आहले ते झूठ आखने आहले गी कदें बी कामयाब नेई करदा^१ ॥ 29 ॥

وَأَقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۗ وَمَا كَيْدُ
الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى
وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۗ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ
دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ
الْفُسَادَ ۝

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ
مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ
 يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَإِنَّ يَكُذِّبًا فَعَلَيْهِ
كَذِبُهُ وَإِن يَلِكُ صَادِقًا يَصْبِكُمْ
بَعْضَ الَّذِي يَعِدُكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ۝

1. सधारण तौरा पर दिक्खने नै केई बार इयां सेही होंदा ऐ जे नबी दे मकाबले च मुन्करे दे उपाऽ सफल रेह, पर ऐसा बड़े घट्ट समे आस्तै होंदा ऐ। असल च कामयाबी ऊऐ होदी ऐ जेहको स्थाई होऐ, पर मुन्करे गी स्थाई कामयाबी कदें बी नेई मिलदी बल्के स्थाई कामयाबी नबियें ते उंदे अनुयायियें गी गै मिलदी ऐ।
2. यानी जिसलै अ'ऊं मूसा दी हत्या करने आस्तै तयार होई चुके दा आं तां ओहदे खलाफ मिगी कोई सलाह नेई देओ।
3. इस दा एह अर्थ नेई जे जेहका हदद शा बद्ध झूठ बोल्लै उसी सफल नेई करदा बल्के मतलब एह ऐ जे लेश मात्र चीज बी बरदाशत नेई कीती जाग।

हे मेरी कौम दे लोको! अज्ज थुआड़ी ऐसी क्हुमत ऐ ते तुस देशै पर गालिब ओ, इस आस्तै दस्सो जे अल्लाह दे अजाब दे मकाबले च जेकर ओह साढ़े पर नाजल होई गोआ तां साढ़ी मदद कु'न करग? फ़िरऔन नै गलाया, अ'ऊं तुसैंगी ऊऐ दस्सना जो आपूं मिगी ठीक सेही होंदा ऐ ते अ'ऊं तुसैंगी सिर्फ हदायत दा रस्ता दस्सनां ॥ 30 ॥

ते ओह शख्स जो (दरअसल) ईमान आहनी चुके दा हा उसनै गलाया जे हे मेरी कौम! होई बीती दी बड्डी-बड्डी कौमै दे सर्वनाश आहले ध्याड़ै आंगर अ'ऊं थुआड़ी तबाही दे ध्याड़े शा बी डरना ॥ 31 ॥

जियां जे नूह दी कौम ते आद ते समूद पर बीती, ते जेहके लोक उंदे बा'द होए ते अल्लाह अपने बंदें पर जुलम नेई करना चांहदा ॥ 32 ॥

ते हे मेरी कौम! अ'ऊं थुआड़े बारै उस ध्याड़े शा डरना जिस रोज लोक इक-दूए गी मदद आस्तै पुकारडन ॥ 33 ॥

जिस दिन तुस पिट्ठ फेरियै (खुदाई लश्करें दे सामनेआ) नस्सी जागे ओ, ते अल्लाह दे मकाबले च कोई तुसैंगी बचाने आहला नेई होग ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार/साबत करै उसी कोई हदायत नेई देई सकदा ॥ 34 ॥

ते यूसुफ इस शा पैहलें दलीलें कनै थुआड़े कश आई चुके दा ऐ पर तुस जो किश ओह थुआड़ै कश ल्याया हा, ओहदे बारै शक्क (दुबधा) च गै रेह। इत्थें तक जे जिसलै ओह फौत होई गोआ तां तुसैं (मयूसी कनै)

يَقُومُ لَكُمْ الْمَلَكُ الْيَوْمَ ظَهْرَيْنِ فِي
الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرْنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ
جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا
مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ
الرَّسَالِ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ آمَنَ يَقُومُ إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ۝

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ
وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ بِرِيءٍ
ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ۝

وَيَقُومُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ
التَّنَادِ ۝

يَوْمَ تَأْتُونَ مَدْيَنَ بِمَا كُفَرْتُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ عَاصِمٍ ۝ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
هُادٍ ۝

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ
فَمَا زِلْتُمْ فِي سُلُوكِكُمْ وَمَا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى
إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ

गलाना शुरू¹ कीता जे अल्लाह उस दे बा'द कोई रसूल कर्दे नेई भेजग इससै चाल्ली अल्लाह हर हद्द टप्पने आहले ते शक करणे आहले गी गुमराह करार दिंदा ऐ ॥ 35 ॥

जेहके लोक अल्लाह दियें आयतें बारै, बगैर कुसै दलील दे, जेहकियां उंदे कश (अल्लाह पासेआ) आई दियां होन, बैहसां करदे न (उनेंगी पता होना लोड्दा जे) एह अल्लाह कश ते मोमिनें कश बौहत बुरा ऐ इससै चाल्ली अल्लाह घमंडी लोकें दे पूरे दे पूरे दिल्लै² पर मोहर लाई दिंदा ऐ ॥ 36 ॥

फी फ़िरऔन नै गलाया जे हे हामान! मेरे आस्तै इक मैहल बनोआऽ तां जे अ'ऊं उनें रस्तें पर जाई पुज्जां ॥ 37 ॥

जेहके गासैं दे रस्ते न ते इस चाल्ली मूसा दे अल्लाह शा जानकारी हासल करी सकां। की जे अ'ऊं उसी झूठा समझना। ते इस चाल्ली फ़िरऔन दी नज़र च उसदे कर्मैं दियां बदियां खूबसूरत करियै दस्सियां जंदियां हियां ते ओह सचाई दे रस्ते थमां (अपनी ना-फरमानियें दी ब'जा करी) रोकेआ गेआ हा ते फ़िरऔन दी योजना नकामी दी सूरत च गै जाहर होने आहली ही ॥ 38 ॥ (रुकू 4/9)

رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ۝

الَّذِينَ يَجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَنٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُّتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا مَعْ إِنِّي أَرْحَاهُ لَعَلِّي أَبُلُغُ الْأَسْبَابَ ۝

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ۝ وَكَذَلِكَ زُرِينٌ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّعِنِ السَّبِيلَ ۝ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ۝

1. जियां जे सधारण मुसलमान आखदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बा'द अल्लाह दा कोई नबी नेई होग।
2. सधारण रूपै च एह शब्द होने चाही दे हे जे अल्लाह हर इक अभिमानी दे दिले पर मोहर लाई दिंदा ऐ पर पवित्र कुरआन आखदा ऐ जे अभिमानी दे पूरे दिले पर मोहर लाई दिंदा ऐ। पवित्र कुरआन दा एह प्रयोग बे-मसाल ऐ, की जे हर इक अभिमानी दे दिले पर मोहर लाने कनै ओह गल्ल नेई निकलदी जेहकी पूरे अहंकारी दे पूरे दे पूरे दिले पर मोहर लाने कनै निकलदी ऐ। इस दूई गल्ला कनै एह नतीजा निकलदा ऐ जे हदायत दे बक़्ख-बक़्ख रस्ते होंदे न। इक गुमराह आदमी बी हदायत दा कोई रस्ता हासल करी सकदा ऐ, पर जेहका पूरा अहंकारी होऐ उसदे हदायत पाने दे सारे रस्ते बंद होई जंदे न ते दिले दे हर इक हिस्से पर मोहर लग्गी जंदी ऐ। ओहदे आस्तै हदायत पाने दा कोई बी रस्ता खु'ल्ला नेई रौहदा।

ते ओह शख्स जो ईमान ल्याए दा हा, उसनै गलाया, हे मेरी कौम! मेरा अनुसरण करो, अ'ऊं तुसेंगी हदायत दा रस्ता दस्संग ॥ 39 ॥

हे मेरी कौम! एह संसारक जीवन सिर्फ थोड़े दिनें दा फायदा ऐ, ते आखरत दी जिंदगी में सच्ची ते टकाऊ/स्थाई ठकाना ऐ ॥ 40 ॥

जेहका बुरे कर्म करग। उसगी ओहदे मताबक गै सिला मिलग ते जेहका कोई ईमान दे मताबक कर्म करग, भामें ओह मड़द ऐ जां जनानी, पर शर्त एह ऐ जे ओह ईमान च सच्चा होऐ, ओह ते ओहदे स-धर्मी सुर्ग च जांगन ते उनेंगी ओहदे च बिना स्हाब कीते इनाम दिते जांगन ॥ 41 ॥

ते हे मेरी कौम! मेरा बी कैसा अजीब हाल ऐ जे अ'ऊं ते तुसेंगी मुक्ति पासै बुलान्ना, ते तुस मिगी नरकै पासै बुलांदे ओ ॥ 42 ॥

तुस मिगी इस मकसद कनै बुलांदे ओ जे अ'ऊं अल्लाह दा इन्कार करं ते उसदे शरीक उनेंगी करार देआं/बनांऽ जिंदे शरीक होने बारे मिगी कोई इलम/जानकारी नैई ते अ'ऊं तुसेंगी इक गालिब (ते) बखशने आहली हस्ती पासै बुलान्ना ॥ 43 ॥

एहदे च कोई शकक नैई जे तुस मिगी उस हस्ती पासै बुलांदे ओ जिसदी कोई (प्रभावशाली) अवाज नां इस दुनियां च ऐ नां अगले ज्हांन च। ते (असलीयत एह ऐ जे) असें सारें गै परतियै अल्लाह कश गै जाना ऐ ते एह जे हद्द टप्पने आहले लोक नरक बासी न ॥ 44 ॥

इस आस्तै अ'ऊं जे किश तुसेंगी नसीहत दिन्ना उसगी तुस तौले गै याद करगे ते (अ'ऊं

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَ اتَّبَعُونَ أَهْدَكُمُ سَبِيلَ الرَّشَادِ ۝

يَقُولُ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْأَخْرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ۝

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا ۚ
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ
فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

وَيَقُولُ مَا لِيَ أُدْعَوُكُمْ إِلَىٰ التَّجْوَةِ
وَتَدْعُونَنِي إِلَىٰ النَّارِ ۝

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأَشْرِكَ بِهِ مَا
لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمُ إِلَىٰ
الْعَرِيزِ الْعَقَّارِ ۝

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ
دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْأَخْرَةِ وَأَنَّ
مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ۝

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ ۖ وَأَفْوُصُ

थुआड़ी धमकियें शा नेई डरदा) अंऊं अपना मामला अल्लाह दे सपुर्द करना। अल्लाह सच्चें गै (अपने) बंदें दा नगरान ऐ ॥ 45 ॥

इस पर अल्लाह नै उस (मोमिन शख्स) गी उंदे (मुन्करें दे) उपाएं दी बुराइयें शा बचाई लैता ते फिरऔन दे लोकें गी दर्दनाक अजाब नै चपासेआ घेरी लैता ॥ 46 ॥

यानी अग्गी नै जिसदे सामनै ओह सवरे-शाम पेश कीते जंदे न ते जिसलै निश्चत घड़ी औग (फिरश्तें गी गलाया जाग जे) फिरऔन दे साथियें गी सख्त अजाब च दाखल करो ॥ 47 ॥

ते (उस बेले गी बी याद करो) जिसलै जे (फिरऔन दे साथी) अग्गी च बैहस करा करदे होंगन ते उंदे बिच्चा कमजोर लोक बड्डे लोकें गी आखा करदे होंगन जे अस थुआड़ै अधीन हे इस आस्तै क्या अज्ज तुस असेंगी अग्गी दे अजाब दे कुसै हिस्से शा बचाई सकदे ओ ? ॥ 48 ॥

बड्डे लोक आखडन, अस सारे उस अजाब च घिरे दे आं। अल्लाह नै अपने बंदें बश्कार जेहका फैसला करना हा करी दिता ॥ 49 ॥

ते नरक बासी लोक नरकै दे दरोगें गी आखडन, तुस अपने रब्ब गी पुकारो जे अजाब दा किश समां ते साढ़े आस्तै घट्ट करै ॥ 50 ॥

ओह आखगन जे क्या थुआड़ै कश थुआड़े रसूल दलीलां लेइयै नथे आप ओह आखगन हां! की नेई! इस पर ओह (नरकै दे दरोगे) आखगन, हून तुस (जिन्ना चाहो) पुकारदे जाओ। ते मुन्करें दी दुआऽ ब्यर्थ गै जंदी ऐ ॥ 51 ॥ (रुकू 5/10)

أَمْرِي إِلَى اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٥﴾

فَوْقَهُ اللَّهُ سَبَاتٍ مَّا مَكْرُؤًا وَحَاقَ بِالِ
فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

النَّارِ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ ۗ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ يَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعْفُؤُا
لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا
فَقُلْ أَنْتُمْ مَعْنُونٌ ۗ عَنَّا نَصِيْبًا مِّنَ
النَّارِ ﴿٤٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا ۗ إِنَّ
اللَّهَ قَدِ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَتِ جَهَنَّمَ
ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ
الْعَذَابِ ﴿٥٠﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ ۗ قَالُوا بَلَىٰ ۗ قَالُوا فَادْعُوا
وَمَا دَعُوا الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿٥١﴾

अस अपने रसूलें दी ते उंदे पर ईमान आहनने आहलें दी इस दुनियां च बी जरूर मदद करगे ते उस दिन बी जिसलें जे गुआह खड़े होंग ॥ 52 ॥

जिस दिन जालमें गी उंदा ब्हान्ना कोई फायदा नेई देग ते उंदे पर (अल्लाह दी) लानत नाजल होग। ते उनेंगी बुरा घर (रौहने आस्तै) मिलग ॥ 53 ॥

ते असें सच्चें गै मूसा गी हदायत दिती ही ते बनी इस्त्राईल गी (उस) कताब (यानी तौरात) दा बारस बनाई दिता हा ॥ 54 ॥

जेहकी अकलमदें आस्तै हदायत ते नसीहत दा मूजब/साधन ही ॥ 55 ॥

इस आस्तै तू सबर कर। अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौहग ते जो तेरे गुनाह लोके कीते दे न उंदी बी उंदे आस्तै माफी मंगदा रौह ते अपने रब्ब दी संजा-सवरे स्तुति दे कनै-कनै उपासना बी करदा र'वा कर ॥ 56 ॥

ओह लोक, जेहके अल्लाह दी आयतें दे बारै, बगैर कुसै दलील दे, जेहकी उंदे कश (खुदा पासेआ) आई होऐ, बैहस करने च लगगे दे रौहदे न, उंदे दिलें च बड़ियां-बड़ियां खुआहशां न जिनेंगी ओह कदें बी हासल नेई करी सकडन। इस आस्तै अल्लाह दी शरण मंगदा रौह। यकीनन ओह बौहत सुनने आहला (ते) बौहत दिक्खने आहला ऐ ॥ 57 ॥

गासें ते धरती दी पदायश इन्सानें दी पदायश थमां बड्डा कम्म ऐ। मगर मते-सारे लोक नेई जानदे ॥ 58 ॥

ते अ'ने ते सजाखे बराबर नेई होई सकदे ते जेहके लोक ईमान लेई आए ते ईमान दे

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ①

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ②

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ③

هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ④

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذُنُوبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِعَدْرِ سُلْطَنِ آلِهِمْ إِنَّ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا مَا هُمْ بِالْغِيَّةِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑥

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑦

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ⑧

मताबक उनें कम्म कीते। ओह बदकार लोकें दे (बराबर नेई होई सकदे) तुस लोक बिल्कुल नसीहत हासल नेई करदे ॥ 59 ॥

ते एहदे च कोई शक्क नेई जे तबाही दी' घड़ी जरूर औने आहली ऐ, पर मते-सारे लोक ईमान नेई आहनदे ॥ 60 ॥

ते थुआड़ा रब्ब आखदा ऐ मिगी पुकारो, अ'ऊं थुआड़ी दुआऽ सुनगा। जेहके लोक साढ़ी अबादत दे मामले च घमंड शा कम्म लेंदे न ओह जरूर नरकें च जलील होइयै दाखल होंगन ॥ 61 ॥ (रुकू 6/11)

अल्लाह ओह ऐ जिसनै थुआड़े आस्तै रात बनाई तां जे तुस ओहदे च अराम हासल करो, ते दिनें गी दस्सने आहला बनाया ऐ। अल्लाह लोकें पर बड़ी किरपा करने आहला ऐ, पर लोकें बिच्चा मते-हारे शकर नेई करदे ॥ 62 ॥

एह अल्लाह थुआड़ा ओह रब्ब ऐ जो हर चीज पैदा करने आहला ऐ उसदे सिवा कोई उपास्य नेई। इस आस्तै दस्सो ते सेही तुसें गी कुस पासै फेरियै लेता जा करदा ऐ ॥ 63 ॥

इससै चाल्ली उनें लोकें गी मूर्खतापूर्ण गल्लें पासै फेरियै लेता जंदा ऐ जो अल्लाह दी आयतें दा बजिद्द होइयै इन्कार करदे न ॥ 64 ॥

(हालांके) अल्लाह ओह ऐ जिसनै धरती गी थुआड़े आस्तै सुख-चैन दा थाहर बनाए दा ऐ ते गासैं गी इक मकान दी सूरत च (पहाजत आस्तै बनाया ऐ) ते उसनै तुसेंगी बक्ख-

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمَسِيءَ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ط إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرِينَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْيَلَّ لَيْسَكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ط إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

ذُلكمُ اللهُ رَبُّكمُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ط لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآلِي تَوْفُكُونَ ﴿٦٣﴾

كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٤﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ

1. मूल शब्द 'अस्साअत'-घड़ी दा मतलब संसार च तबाही दी घड़ी बी होई सकदा ऐ ते क्यामत दी घड़ी बी। संसार च ते बिनाश-काल गी मुन्कर लोक दिक्खी सकदे न। इस आस्तै इस अर्थ गी प्रधान समझना चाही दा ते क्यामत दा बिनाशकारी समां नेई लभदा। इस आस्तै इस अर्थ गी गौण यानी दूए दरजे दा समझना चाही दा।

बक्ख ताकतां बखशी दियां न ते फी उनें ताकतें गी अति उत्तम दरजे दा ते मजबूत बनाया ऐ ते तुसेंगी पवित्तर रोजी प्रदान कीती दी ऐ। एह अल्लाह ऐ जो थुआड़ा रब्ब बी ऐ। इस आस्तै बौहत बरकत आहला ऐ अल्लाह जो सारे लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 65 ॥

ओह जींदा (ते दूएं गी जिंदगी देने आहला) ऐ। उसदे सिवा कोई उपास्य नेई, ते अल्लाह आस्तै अबादत गी खालस करदे होई सच्चे दिलें उस गी पुकारो, सब तरीफ अल्लाह दी गै ऐ जो सारे ज्हांनें/लोकें दा रब्ब ऐ ॥ 66 ॥

तू आखी दे जे मिगी उस थमां रोकेआ गेदा ऐ जे अ'ऊं उंदी अबादत करां जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा पुकारदे ओ। खास तौर पर जिसलै जे मेरे कश मेरे रब्ब पासेआ खुल्लियां नशानियां बी आई चुकी दियां न ते मिगी आदेश दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं सिर्फ सारे ज्हांनें/लोकें दे रब्ब दी आज्ञा दा पालन करां ॥ 67 ॥

ऊऐ ऐ जिसने तुसेंगी (पैहले दौर च) मिट्टी चा पैदा कीता फी (दूए दौर च) बीरज थमां, फी (त्रीये दौर च) इक खून दे लोथड़े थमां फी (ओहदे चा) तुसेंगी इक बच्चा बनाइयै कढदा ऐ/फी उसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे तुस अपनी जुआनी गी पुज्जी जंदे ओ/जुआन होई जंदे ओ फी उसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे तुस अपने बढापे गी पुज्जी जंदे/बुड्ढे होई जंदे ओ ते तुंदे बिच्चा कुसै दी रूह उस (उमर तक पुज्जने) शा पैहलें (यानी बुढापे दी उमरी शा पैहलें) कब्जे च करी लैती जंदी ऐ ते ओह् ऐसा इस आस्तै करदा जंदा ऐ जे तुस उस अरसे तगर पुज्जी जाओ जो थुआड़े आस्तै निश्चत कीता गेदा ऐ ते तां जे तुस

صَوَّرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ فَتَبَرَّكَ اللَّهُ رَبَّ
الْعَالَمِينَ ⑤

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ
مِنْ رَبِّي ۗ وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑦

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ
نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا
ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لَتَكُونُوا
سَيُوهًا ۗ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ
وَلَتَبْلُغُوا أَجَلَ مُّسَيِّ ۗ وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ⑧

(उस हिल्ल दे अरसे दा फायदा लेइयै) अकली
शा कम्म लेई लैओ ॥ 68 ॥

ओह खुदा गै ऐ जो जीदा करदा ऐ ते मारदा
ऐ इस आसतै जिसले ओह कुसे गल्लै दा
फैसला करी दिंदा ऐ तां उसदे बारे आखदा ऐ
होई जा, ते ओह होई जंदा ऐ ॥ 69 ॥ (रुकू
7/12)

क्या तोह उनें लोकें गी नेई दिक्खेआ जो
अल्लाह दी आयतें दे बारे झगड़दे रौहदे न
ओह कताह फेरियै लेते जंदे न ॥ 70 ॥

एह (इस्सै चाल्ली दे) लोक न जिनें साढ़ी
कताबा दा बी ते साढ़े रसूल जो संदेश ल्याए
न उंदा बी इन्कार करी दिता ऐ इस आसतै हून
एह तौले गै अपने अन्जाम गी दिक्खी लैंगन
॥ 71 ॥

जिसलै जे तौक/लड्डन ते जंजीरां/सौंगल उंदा
गरदनें च होंगन ॥ 72 ॥

ते ओह (उनें जंजीरें राहें जलाने आहले) गर्म
पानी च घसीटे जांगन, फी नरकै च सुट्टी
दिते जांगन ॥ 73 ॥

फी उनेंगी गलाया जाग, ओह (उपास्य) कुत्थें
न जिनेंगी तुस अल्लाह दे सिवा (खुदाई दा)
शरीक बनांदे हे ॥ 74 ॥

उसलै ओह आखडन जे ओह साढ़े शा खूसी
लैते गे न (फी आखडन) इयां नेई असलीयत
एह ऐ जे अस इस शा पैहलें कुसै चीजै गी
खुदा दा शरीक बनांदे गै नथे, इस्सै चाल्ली
अल्लाह मुन्करें गी गुमराह करदा ऐ ॥ 75 ॥

इयै (सचाई) ऐ, जेहदी ब'जा करी तुस बगैर
कुसै दलील दे खुशियां मनांदे होंदे हे ते जिस

هُوَ الَّذِي يُخِي وَيَمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا
فَأِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

الْمُتَرِّ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ
أَنِّي يُضْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

إِذَا الْأَعْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمُ وَالسَّلْسُلُ
يُسْحَبُونَ ﴿٧٢﴾

فِي الْحَمِيمِ ۖ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ
نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا ۖ كَذَلِكَ يَضِلُّ
اللَّهُ الْكٰفِرِينَ ﴿٧٥﴾

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ

दी ब'जा कनै तुस बिला ब'जा इतरादे/आकड़दे
होंदे हे ॥ 76 ॥

(हून जाइयै) ज्हन्नम दे दरोआजें च दाखल होई
जाओ (की जे थुआड़े आस्तै फेसला होई चुके
दा ऐ जे) तुस एहदे च गै पेदे रौहगे ओ ते
घर्मडिये दा ठकाना बौहत बुरा ऐ ॥ 77 ॥

इस आस्तै सबर कर अल्लाह दा बा'यदा
जरूर पूरा होइयै रौहग ते जेकर अस तुगी उनें
गल्लें बिच्चा जिंदा उंदे कनै बा'यदा कीता
जंदा ऐ, किश (तेरे मरने तगर) दस्सी देचै
(तां किश भविक्खवाणियां तेरी मौती दे बा'द
पूरियां होंगन ते ओहदे च कोई हरज नेई) की
जे ओह परतियै साढ़े कश आंहदे जांगन (ते
उत्थें उंदा अन्जाम उंदे पर खु'ल्ली जाग/उनेंगी
लब्धी जाग) ॥ 78 ॥

ते असें तेरे शा पैहलें केई रसूल भेजे हे केइयें
दा जिकर असें तेरे सामनै करी दिता ऐ ते
केइयें दा जिकर असें तेरे सामनै नेई कीता ते
कुसै बी रसूल दी एह ताकत नेई जे खुदा दे
हुकम दे बगैर कोई कलाम लेई आवै ते
जिसलै अल्लाह दा हुकम होई जंदा ऐ तां
न्यांऽ दे मताबक फेसला करी दिता जंदा ऐ
ते झूठ बोलने आहले लोक घाटे च/खसारे च
रेही जंदे न ॥ 79 ॥ (रुकू 8/13)

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै चौखर थुआड़े आस्तै
पैदा कीते दे न तां जे उंदे बिच्चा केइयें पर
तुस सुआरी करो ते उंदे बिच्चा (केइयें दा
गोश्त) खाओ ॥ 80 ॥

ते उनें चौखरें दे थुआड़े आस्तै होर बी केई
फायदे न ते एह (फायदा बी ऐ) जे तुस उंदे
पर भार-बरदारी (भार लदवने) बगैरा दा

بِعِزِّ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٦﴾

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٧﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَأِمَّا نُرِيَنَّكَ
بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَوَفِّئَنَّكَ فَإِنَّا
يُرْجِعُونَ ﴿٧٨﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ
مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ
نَقُصِّصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ
يَأْتِيَ بآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ
اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ
الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا
مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُمُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتَتَّبِعُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ

कम्म करिये अपनी दिली जरूरतां पूरियां करी लै करो। ते इंदे (चौखरें)पर ते किशितयें पर तुसेंगी सुआर कीता जंदा ऐ ॥ 81 ॥

ते ओह (यानी खुदा) तुसेंगी अपने नशान दसदा ऐ। इस आस्तै तुस अल्लाह दे नशानें बिच्चा कुस नशान दा इन्कार करी सकदे ओ ॥ 82 ॥

क्या एह धरती पर नेईं फिरे ते दिखदे जे इंदे शा पैहलें दा अनजाम कनेहा होआ? ओह देशै च इंदे शा तदाद ते ताकत च बी ज्यादा हे ते अमारतां बनाने दे हुनर च बी ज्यादा (माहर) हे। पर उंदे कर्म उनेंगी कोई फायदा नेईं दित्ता ॥ 83 ॥

ते जिसलै उंदे कश उंदे रसूल नशान लेइयै आए, तां उंदे कश जेहका थोढ़ा-बौहत इलम हा, ओहदे पर फखर करन/पसोन लगे ते जिस (अजाब) दा ओह मौजू दुआंदे हे उसनै उनेंगी घेरी लैता ॥ 84 ॥

फ़ी जिसलै उनें साढ़ा अजाब दिक्खेआ ते आखी उट्टे अस ते अल्लाह गी इक्क करार दिंदे/मनदे होई उस पर ईमान आहने आं ते उसदे कनै जिनें चीजें गी अस शरीक करार दिंदे/मनदे होंदे हे उंदा अस इन्कार करने आं ॥ 85 ॥

इस आस्तै जिसलै उनें साढ़ा अजाब दिक्खी लैता तां उंदे ईमान नै उनेंगी कोई फायदा नेईं पुजाया। इयै अल्लाह दी निश्चत रीति ऐ जेहकी उसदे बंदें च प्रचलत ऐ ते उस बेलै मुन्कर घाटे च रेही जांगन ॥ 86 ॥ (रुकू 9/14)

تَحْمَلُونَ ۝

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ ۚ فَآيَىٰ آيَاتِ اللَّهِ تُكْفِرُونَ ۝

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا آغَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ۝

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتِ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۗ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكٰفِرُونَ ۝

सूर: हा-मीमअल्-सजद:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पचुंजा आयतां ते छे रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद' ते मजीद (स्तुति दे काबल ते गौरवशाली
अल्लाह दे गुण इस सूर: च ब्यान कीते गेदे
न) ॥ 2 ॥

حَمِّ ①

एह कुरआन अनंत रैहम करने आहले ते बार-
बार कर्म करने आहले (खुदा) पासेआ नाजल
होए दा ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلٍ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(ते) ऐसी कताब ऐ जेहदियां आयतां खूब
तफसील कनै ब्यान कीतियां गेदियां न ते
जो (कताब) खूब पढ़ी जाग ते (ओह ऐसी
जुबान च ऐ जो) अपना मतलब आपूं
खोहलियै ब्यान करदी ऐ पर (एह कताब)
उनेंगी गै फायदा दिंदी ऐ जो (रुहानी) इलम
जानदे न ॥ 4 ॥

كُتِبَ فَصِّلْتُ إِلَيْهِ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ①

(सदाचारियें गी) खुशखबरी देने आहली ते
(कुकर्मियें गी) सोहगा करने आहली ऐ। फी
(बी) उंदे चा केइयें इतराज कीता ते ओह
इसी सुनने आस्तै त्यार नेई ॥ 5 ॥

بَشِيرًا وَنَذِيرًا ① فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ①

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत 2

ते आखदे न जिस चीजै पासै तुस असेंगी सद्दे ओ उसी मन्नेन शा साढ़े दिल पड़दें च न (यानी ओह साढ़े दिलें पर असर नेई करी सकदी) ते साढ़े कन्न बैहरे न (जेहदी ब'जा करी अस थुआड़ी गल्ल सुनी गै नेई सकदे) ते साढ़े ते थुआड़े मझाटे इक पड़दा' ऐ। इस आस्तै तूं (अपने अकीदे मताबक) कम्म कर, अस (अपने अकीदे मताबक) कम्म करगे ॥ 6 ॥

तूं आखी दे, अ'ऊं बी थुआड़े आंगर गै इक आदमी आं, मेरे पासै वही कीती जंदी ऐ जे थुआड़ा सिर्फ इक खुदा ऐ। इस आस्तै उसी याद करियै मजबूती दस्सो ते ओहदे शा माफी मंगदे र'वो (जे पैर निं फिसली जा/इरादा डगमगाई नेई जा) ते (याद रक्खो जे) मुश्रिकें आस्तै अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 7 ॥

ओह मुश्रिक जेहके नां जकात दिंदे न ते नां आखरत पर ईमान आहनदे न ॥ 8 ॥

सच्चें ओह (लोक) जेहके ईमान बी ल्याए ते ओहदे मताबक उनें कर्म बी कीते, उंदे आस्तै इक नेई मुक्कने आहला सिला (निश्चत) ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू 1/15)

तूं आखी दे, क्या तुस उस खुदा दा इन्कार करदे ओ, जिसनै धरती गी द'ऊं दौरें च पैदा कीता ऐ, ते उसदे शरीक न्युक्त करदे ओ। एह (खुदा ते) सारे ज्हाँनं दा रब्ब ऐ ॥ 10 ॥

ते उसनै धरती च, उसदे उप्पर पहाड़ बनाए दे न ते एहदे च बड़ी बरकत रक्खी दी ऐ ते

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِيْ اَكْتِنَةٍ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ وَفِيْ اْذَانِنَا وَقُفْرًا مِّنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابًا فَاَعْمَلْ اِنَّا عَمِلُوْنَ ①

قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى اِلَىَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ①

الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ الرَّكُوْعَةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ①

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ مَّمْنُوْنَ ①

قُلْ اَيْتَكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمِيْنَ وَتَجْعَلُوْنَ لَهٗ اَنْدَادًا ۗ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ①

وَجَعَلَ فِيْهَا رَوٰسِيَّ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ

1. पड़दे दा मतलब सभाएँ दा बक्ख-बक्ख होना ऐ।

एहदे च रौहने आहलें दे खाने-पीने¹ आस्तै हर चीजै गी अंदाजे दे मताबक बनाई दित्ते दा ऐ एह सब किश च 'ऊं दौरें च कीता ऐ। एह गल्ल सारे² पुच्छने आहलें आस्तै बराबर ऐ।
॥ 11 ॥

पही गासै आहले पासै ध्यान दिता। ते ओह सिर्फ इक धुंद आंगर हा। ते उसनै उसी ते धरती गी गलाया-दमें अपनी मरजी कनै जां मजबूर होइयै मेरी फरमांबरदारी आस्तै आई जाओ। उनें दौरै गलाया, अस फरमांबरदार होइयै आई गे आं ॥ 12 ॥

फी उनेंगी सतें गासैं दी सूरत च दौं दौरें च बनाया ते हर गासै च जो किश होना हा उसदी ताकत ओहदे च रक्खी दित्ती ते असें ख'लके गासै गी रोशानियें कनै खूबसूरत बनाया ते (खूबसूरत बनाने दे अलावा) पहाजत आस्तै बी (ओहदे च समान पैदा कीता) (ते) एह गालिब (ते) जानने आहले खुदा दा निश्चत कीते दा अंदाजा ऐ ॥ 13 ॥

फी जेकर ओह मूह फेरी लैन तां तू उनेंगी आखी दे जे में तुसें गी, उस अजाब थमां जेहका आद ते समूद दे अजाब आंगर ऐ, सोहगा करी दित्ता ऐ ॥ 14 ॥

यानी जिसलै उंदे कश अगू दा बी ते उंदे पिच्छू दा बी रसूल आए (यानी कौमी जिंदगी

فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا اَقْوَاتَهَا فِثْ اَرْبَعَةَ
اَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّالِثِينَ ①

ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ
فَقَالَ لَهَا وَاللَّارِضِ اَنْتِ يَا طُوعًا
اَوْ كَرْهًا قَالَتْ اَنْتِ بَاطِلٌ بَعِيْنٌ ①

فَقَضَّسَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ
وَاَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرًا لِّوَزِيَّتِنَا
السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ ۙ وَحِفْظًا ۗ ذٰلِكَ
تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ①

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صٰحِقَةً
مِّثْلَ صٰحِقَةِ عَادٍ وَّثَمُوْدَ ①

اِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ

1. इस आयत च एह संकेत कीता गेदा ऐ जे कुसै बेलै धरती गी गल्ला/अनाज पैदा करने दे काबल नेई समझेआ जाग, पर अल्लाह एहदा खंडन करदा ऐ जे असें धरती च ऐसी सकत पैदा कीती दी ऐ जे ओह जरूरता मताबक खाद्य-पदार्थ त्पार करग भामें धरती चा पैदा करिये भामें नमें खाद्य-पदार्थें दी खोज थमां जां सूरजै दी किरणें दी मददी कनै।
2. यानी सारे लोकें दे पुच्छने पर साह्रा इयै जवाब होग। इयै ब'जा ऐ जे संसार च दो-सौ साल्लें थमां बक्ख-बक्ख देशें च खाद्य समस्सेआ बिचारें दे घेरे च रौहदी रेही ऐ। सारे लोकें उप्पर लिखे दे उत्तर दा अध्ययन करना चाहीं दा जे इयै साढ़े रब्ब दा फैसला ऐ।

दे दुरान लगातार रसूल आए) एह आखदे होई जे अल्लाह दे सिवा कुसै दी उपासना नेई करो, तां उनें उनेंजी जवाब दिता जे जेकर साढ़ा रब्ब चांहदा तां साढ़े पर आपूं फरिश्ते नाजल करी दिंदा। इस लेई अस उस तलीम दा जेहदे कनै तुगी भेजेआ गेदा ऐ, इन्कार करने आं ॥ 15 ॥

ते आद दी कौम नै धरती च बगैर कुसै अधिकार दे घमंड शा कम्म लैता ते गलाया, साढ़े शा ज्यादा ताकत कोहदे च ऐ क्या उनें दिक्खेआ नेई जे जिस खुदा नै उनेंजी पैदा कीते दा ऐ ओह उंदे शा ज्यादा ताकतवर ऐ ते ओह साढ़ी आयतें दा हठपूर्ण इन्कार करदे न ॥ 16 ॥

इस आसतै असें उंदे पर इक ऐसी हवा भेजी जेहकी बड़ी तेज (आंधी) ही ते मन्हूस दिनें च आई ही तां जे अस उनेंजी इस दुनियां च अपमान जनक अजाब दा मजा चखाचै ते आखरत दी जिंदगी दा अजाब एहदे शा बी सक्खर अपमान-जनक ऐ ते (उल्थें) उंदी कुसै बी रूपै च मदद नेई कीती जाग ॥ 17 ॥

ते समूद (दा एह हाल हा जे) असें उनेंजी हदायत दा रस्ता दस्सेआ हा। पर उनें गुमराही गी हदायत पर पैहल दिती। इस आसतै उनेंजी इक अपमान जनक अजाब नै उंदे कर्म दी ब'जा करी आई घेरेआ ॥ 18 ॥

ते जेहके लोक संयमी हे ओह मोमिन हे उनेंजी असें मुक्ति देई दिती ॥ 19 ॥ (रुकू 2/16)

ते जिस दिन अल्लाह दे दुश्मन (यानी मुन्कर) जींदे करियै अगगी पासै लेते जांगन फी उनेंजी

وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۗ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۗ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ لَّحِجَاتٍ مُّتَدَوِّجَةً يُقْبَلُ مِنْهَا عَذَابٌ الْخِزْيُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَكَعَذَابِ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِصْيَٰ عَلَى الْهُدَىٰ ۖ فَآخَذْنَاهُمْ صِجَّةَ الْعَذَابِ ۗ انَّهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ

बक्ख-बक्ख दरजें च तकसीम करी दिता जाग ॥ 20 ॥

इत्थें तक जे जिसलै ओह दोज्जख/नरकै कश पुज्जी जांगन उंदे कन्न ते उंदियां अक्खीं ते उंदियां कंजड़ियां उंदे कमें दी ब'जा करी उंदे खलाफ गुआही देंग ॥ 21 ॥

ते ओह अपनी कंजड़ियें गी आखडन तुसैं साढ़े खलाफ गुआही की दिती? ते उंदियां कंजड़ियां परते च आखडन, साढ़े शा इस्सै खुदा नै गल्ल करोआई ऐ जिसनै हर चीजै शा गल्ल करोआई ऐ। ते उसनै तुसैंगी पैहली बार बी पैदा कीता हा ते फी बी तुस ओहदे कश परताए जागे ओ ॥ 22 ॥

ते तुस अपने ऐब इस डरें नथे छपालदे होंदे जे कुदै थुआड़े कन्न ते थुआड़ियां अक्खीं ते थुआड़ियां कंजड़ियां थुआड़े खलाफ गुआही नेई देई देन (बल्के दूए लोकें दी हासो हानी दे डरें ऐसा करदे होंदे हे) बल्के तुसैंगी भरोसा हा, जे अल्लाह गी ते थुआड़ी मती सारी गल्लें दा पता गै नेई ऐ ॥ 23 ॥

ते इयै ओह बुरा बिचार हा जेहका तुसैं अपने रब्ब बारै बनाई लैता जिसनै तुसैंगी बरबाद करी दिता ते तुस हर चाल्ली खसारा खाने आहलें बिच्चा होई गे ॥ 24 ॥

इस आस्तै जेकर एह लोक सबर शा कम्म लैन तां अग उंदा ठकाना ऐ ते जेकर एह खुदा ऐ हजूर च हाजर होना चाहन तां उनेंगी खुदा दे हजूर च हाजर होने दी अजाजत नेई दिती जाग ॥ 25 ॥

يُوزَعُونَ ①

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ②

وَقَالُوا الْجُلُودُ دِهِمْ لَمْ شَهِدْنَا عَيْنًا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ③

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتُبِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ④

وَذُرِكُمْ ظُنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدُنكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ⑤

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۚ وَإِنْ يَسْتَعِيبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ⑥

1. तुस निडर होइयै इस आस्तै पाप करदे हे जे थुआड़े खलाफ कोई गुआही देने आहला नेई ऐ।

ते असें उंदे कनै किश ऐसे साथी लाई दिते जिनें उंदे कर्मै गी खूबसूरत करियै दस्सेआ। ते उंदे उप्पर बी ऊऐ हुकम जारी होई गेआ जेहका जिनें ते इन्सानें बिच्चा उंदे शा पैहलें होई बीती दी कौमै पर जारी होआ हा (यानी एह) जे ओह घाटे च रोहने आहलें बिच्चा होई जांगन ॥ 26 ॥ (रुकू 3/17)

ते मुन्करें गलाया, इस कुरआन दी तलीम/वाणी नेई सुनो ते एह सुनाने बेलै रौला पाई देओ। तां जे तुस (एहदे उप्पर) विजयी होई जाओ ॥ 27 ॥

इस आस्तै इस दे नतीजे च अस मुन्करें गी जरूर सख्त अजाब दा मजा चखागे ते उंदे अत्त गै बुरे कर्मै दा फल उनेंगी देगे ॥ 28 ॥

(ते) अल्लाह दे दुश्मनं दा बदला इयै ऐ यानी अग, एहदे च इक लम्मे अरसे तगर रौहने आस्तै घर उनें गी मिलग उनेंगी एह बदला इस आस्तै मिलग जे ओह साढ़ी आयतें दा हठपूर्वक इन्कार करदे हे ॥ 29 ॥

ते मुन्कर आखडन जे हे साढ़े रब्ब! तूं असेंगी जिनें ते मनुकखें बिच्चा ओह लोक दस्स जेहके असेंगी गुमराह करदे होंदे हे। तां जे अस उनेंगी अपने पैरें हेठ मसली देचै ते ओह इसदे नतीजे च अत्त गै अपमानत' होई जान ॥ 30 ॥

ओह लोक जिनें गलाया जे अल्लाह साढ़ा रब्ब ऐ, फी अपने अकीदे पर द्रिढ़ता कनै डटी गे, उंदे पर फरिश्ते उतरडन, एह आखदे

فمن اظلم ٢٤ حَمَّ السَّجْدَةِ ٤١

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّقْنَا عَلَيْهِمُ الْقَوْلَ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ﴿٢٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَايِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

فَلَنذِيقُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ ۗ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْآخِرَةِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ أَصَلْنَا مِنْ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ۗ كُمْ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا

1. की जे दुनियां च गुमराह करने आहले लोक आदरजोग समझे जंदे न। क्यामत आहले ध्याइँ ओह निक्के लोक जेहके उनें बड़डे लोके दी आज्ञा दा पालन करदे होंदे हे, अल्लाह अगें प्रार्थना करडन जे जेकर तूं उनेंगी साढ़े हवालै करी देऐं तां अस उनेंगी अपने पैरें कनै छड़चै तां जे उंदा सारा आदर-मान मलिया-मैट होई जा ते ओह तुच्छ आदमी बनिचै रेही जान।

होई जे डरो नेई ते कुसै पिछली भुल्लै दा बसोस नेई करो ते एह जन्नत' मिलने पर खुश होई जाओ, जेहदा तुंदे कन्नै बा'यदा कीता गेआ हा ॥ 31 ॥

अस दुनियां च बी थुआड़े दोस्त आं ते आखरत बेलै बी थुआड़े दोस्त रौहगे ते इस (जन्नत) च जे किश थुआड़े दिल चांहगन तुसैं गी मिलग ते जे किश तुस मंगगे ओ ओह बी तुसैंगी एहदे च मिलग ॥ 32 ॥

एह बख्ताने आहले (ते) बे-हद कर्म करने आहले खुदा पासेआ अतिथि सत्कार दे तौरै पर होग ॥ 33 ॥ (रुकू 4/18)

ते उस शा ज्यादा चंगी गल्ल कुस दी होग जेहका जे अल्लाह पासे लोके गी सददा/मोड़दा ऐ ते अपने ईमान दे मताबक कर्म करदा ऐ ते आखदा ऐ जे अ'ऊं ते फरमांबरदारें बिच्चा आं ॥ 34 ॥

ते नेकी ते बदी बराबर नेई होई सकदी। ते तू बुराई दा जवाब अत्त गै नेकब्यहार राहें दे उस दा नतीजा एह होग जे ओह शख्स जे उसदे ते तेरे बशकार दुश्मनी मजूद होंदी ऐ, तेरे अच्छे ब्यहार गी दिक्खयै इक दिली दोस्त बनी जाग ॥ 35 ॥

ते (बावजूद जुलम बरदाशत करने दे) उस (किसमै दे सलूक) दी तफीक सिर्फ उनेंगी गै मिलदी ऐ जेहके बड़ा सबर करने आहले न ते जां फी उनेंगी मिलदी ऐ जिनेंगी (खुदा पासेआ नेकी दा) इक बौहत बड्डा हिस्सा थ्हाए दा होऐ ॥ 36 ॥

فمن اظلم ٢٤ حَمَّ السَّجْدَةِ ٤١

تَحَرُّنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْأَخِرَةِ ۗ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ ۗ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

تُرَاةٌ مِّنْ عَمُورٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٣﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۗ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۗ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٦﴾

1. कुर'आन मजीद च लोक ते परलोक दौनें किसमें दे सुरगें दा बर्षन ऐ ते इस ज'गा दमें समझे जाई सकदे न।

जे जेकर शतान (यानी सचाई शा दूर हस्ती) तुगी तकलीफ पुजाऽ तां (झटपट उसदा बदला लैने आस्तै त्यार नेई होई जा करा कर बल्के) अल्लाह शा पनाह् मंगा कर (जे ओह् तुगी उस नीच कर्म कशा बचाऽ) अल्लाह सच्चें गै बौहत सुनने आह्ला (ते) बौहत जानने आह्ला ऐ ॥ 37 ॥

ते ओहदे नशानें बिच्चा रात बी ऐ ते दिन बी ते सूरज बी ऐ ते चन्न बी। नां सूरज गी सजदा करो नां चनै गी। बल्के सिर्फ अल्लाह गी जिसनै इनें दौनें गी पैदा कीते दा ऐ, सजदा करो जेकर तुस पक्के एकेश्वरवादी ओ ॥ 38 ॥

फी जेकर एह लोक घमंड करन, तां याद रक्ख जे ओह लोक जो तेरे रब्ब दे प्यारे न ओह दिन-रात उससै दी स्तुति करदे न, ते ओह कदें बी नेई थकदे ॥ 39 ॥

ते ओहदे नशानें बिच्चा (इक नशान) एह बी ऐ जे तू धरती गी (किश मौकें पर) बरान दिक्खना ऐं फी जिसलै अस ओहदे पर पानी उतारने आं तां ओह इक नमां जीवन हासल करी लैंदी ऐ ते (हरेआली गी) खूब बधांदी ऐ। ओह (खुदा) जिसनै इस (धरती) गी जींदा/हरा-भरा कीता ऐ ओह सच्चें गै मुड़दें गी बी जींदा करग। ओह हर गल्ल करने च समर्थ ऐ ॥ 40 ॥

ओह लोक जेहके साढ़ी आयतें बिच्चा फेर-बदल करियै गल्ल अर्थ कढदे रौंहेदे न ओह साढ़े शा छपे-गुप्हे नेई न। क्या ओह शख्स जेहका नरकै च सुट्टेआ जा, ज्यादा चंगा ऐ जां ओह जेहका क्यामत आह्लै ध्याड़ै अमन

وَأَمَّا يَنْزِعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّيِّعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٧﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْيَلُّ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ ۖ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا
لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونُ ﴿٣٨﴾

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
يَسْتَحْسِبُونَ لَهُ بِالْيَلِّ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الَّتِي تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ
وَرَبَّتْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ أَحْيَائِهَا لَمُخِي
الْمَوْئِي ۗ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُكْفَرُونَ فِي الْبَيْتِ لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْنَا ۗ أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ
يَأْتِي أَمْيَالَهُمْ الْيَقِينَةُ ۗ اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۗ

कन्नै (साढ़ै कश) आवै। (हे लोको!) जे किश चांहदे^१ ओ, करो! अल्लाह थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ॥ 41 ॥

ओह लोक जेहके उस कुरआन (यानी शिक्षा) दा जिसलै ओह उंदे कश आया, इन्कार करदे न हालांके ओह इक बड़ी आदर आहली कताब ऐ (ओह अपनी तबाही दा समान अपने हत्थें तयार करा करदे न) ॥ 42 ॥

झूठ नां ते उसदे अगुआं^२ आई सकदा ऐ ते नां उसदे पिच्छुआं, बड़ी हिक्मतें आहले ते बड़ी तरीफें आहले खुदा पासेआ ओह उतरे दा ऐ ॥ 43 ॥

तेरे कन्नै सिर्फ ऊरे गल्लां कीतियां जंदियां न, जेहकियां तेरे शा पैहले रसूलें कन्नै कीतियां गेइयां हियां। तेरा रब्ब बड़ी बख्शाश आहला ऐ ते उसदा अजाब बी दर्दनाक होंदा ऐ ॥ 44 ॥

जेकर अस इस कुरआन गी अजमी^३ बनांदे (यानी अरबी जबान दे सिवा कुसै दूई जबान च उतारदे) तां ओह (मक्का बासी) आखी सकदे हे जे उस दियां आयतां खोहलियै ब्यान की नेई कीतियां गेइयां। क्या अजमी जबान ते अरबी नबी कोई बराबरी रखदे न?

إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ①

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّ لَهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ②

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ③ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ④

مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَد قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ⑤ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ⑥

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا أَتَقَانُوا لَوْلَا فَضَّلْنَا آيَةً ⑦ عَجَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ⑧ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءٌ ⑨ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ

1. इसदा एह अर्थ नेई जे मनुक्ख जो चाह करै ओहदी कोई पकड़ नेई होग। अल्लाह नै अछाई ते बुराई दमें स्पष्ट करी दिती दियां न। हून बी जेकर कोई मनुक्ख अछाई दा पता होंदे होई बी बुराई करै तां ओह आपू जवाब देह ऐ। इस बारे इयै आखेआ जाग जे ओह अपनी मरजी कन्नै बुराई करा करदा ऐ ते एह नेई गलाया जाग जे उसी एह कर्म करनै आस्तै मजबूर कीता जा करदा ऐ।
2. पवित्र कुरआन इक ऐसी कताब ऐ जेहदे सामने झूठ नेई खड़ीई सकदा। उसदी तालीम गी लागू करने दे फल-सरूप झूठ गी कोई मदद नेई मिली सकदी। ऐसा इस आस्तै ऐ जे कुरआन गी बड़ी हिक्मत आहले ते गुणें दे भंडार, अल्लाह नै उतारे दा ऐ।
3. 'अजमी' दा अर्थ ऐ गूंगा। एह शब्द अरब दे अलावा दूरें आस्तै बोल्लेआ जंदा ऐ। मन्नी लैओ जे अजमी ओह ऐ जो अरबी नेई होऐ ते उसदी जबान साफ नेई होऐ। इससै चाल्ली जेहको जबान साहित्यक गुणें गी पूरी चाल्ली ब्यान नेई करी सके, उसी अजमी आखेआ जाग।

तू आखी दे ओह मोमिनं आस्तै हदायत ते शफा' रखदा ऐ (यानी अरबी च उतारेआ गेआ ऐ ते मक्का दे लोक इसी समझी सकदे न) ते जेहके ईमान गै नेई आहनदे उंदे कन्न ते बोले न ते ओह (यानी उस दी सचाई) उंदे आस्तै छप्पी दी ऐ ओह लोक इयै नेह न जियां कुसै गी दूर-दूरेडे? थाहरा थमां बुलाया जा ॥ 45 ॥ (रुकू 5/19)

ते असें मूसा गी बी इक बधिया कताब दिती ही ते ओहदे बारै बी मत-भेद कीता गेआ हा ते जेकर इक गल्ल तेरे रब्ब पासेआ पैहलें नेई होई चुकी दी होंदी तां उनें लोकें दा फैसला कदूं दा होई चुके दा होंदा। ओह इस (कुरआन) बारै इक ऐसे शक्क च पेदे/उलझे दे न जेहका उंदा सुख-चैन खत्म करी दिंदा ऐ (यानी बे-हद शक्के च पेदे/फसे दे रौहदे न ते ओहदे पर गौर नेई करदे) ॥ 46 ॥

जेहका शख्स ईमान दे मताबक कर्म करै तां उस दा फायदा उस दी अपनी जान (ओहदे अपने आपै) गी गै पुजदा ऐ ते जेहका शख्स बुरे कर्म करै उस दा अजाब बी ओहदे पर गै नाजल होंदा ऐ ते तेरा रब्ब अपने बंदें पर कोई जुलम नेई करदा ॥ 47 ॥

عَلَيْهِمْ عَنَى ١
أُولَٰئِكَ يَتَدَوَّنُ مِنْ ٢
مَكَانٍ بَعِيدٍ ٣

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاحْتَلَفَ فِيهِ ١
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ ٢
بَيْنَهُمْ ٣ وَأَنْتُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَرِيِبٍ ٤

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلْيَنْفُسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ ١
فَعَلَيْهَا ٢ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ٣

1. मतलब एह ऐ जे जो रसूल मनुक्ख-मातर आस्तै प्रकट होना हा ओहदा प्रादुर्भाव (अवतार) ते इक गै देखें च होना हा ते शुरू च इक गै जाति उसदी संबोधत होई सकदी ही। दूई कौमें गी उस कौम दे लोकें शा तलीम लेइयै संसार च फलाना हा। इस आस्तै दस्सेआ गेदा ऐ जे पवित्र कुरआन गी असें अरबी जवान च उतारेआ ऐ। इस लेई मक्का आहलें बिच्चा जेहके लोक ईमान आहनगन उनें गी इस कुरआन थमां हदायत ते शफा च बादधा मिलग। दूर लोक उंदे शा इनें गल्लें गी सिक्खी लैंगन।
2. जिसलै कोई शख्स दूर होऐ ते ओह अ'न्ना बी होऐ तां उसी हदायत देना मुश्कल होंदा ऐ। दूर होने दी ब'जा करी ओह अवाज सुनी नेई सकदा ते अ'न्ना होने दी ब'जा करी ओह शरें गी बी नेई समझी सकदा।

क्यामत दा ज्ञान उससै आहले पासै परताया जंदा ऐ (यानी क्यामत दा पूरा इलम उससी गै हासल ऐ) ते गब्बे बिच्चा कोई फल नेई निकलदा ते जनानियां बी अपने ढिड्डे च किश नेई चुकदियां ते नां जमदियां न पर ओह अल्लाह गी सेही/पता होंदा ऐ जिस रोज ओह उनें लोकें गी पुकारग ते आखग कुत्थे न मेरे शरीक? ओह आखगन असें तुगी खोहलियै आखी दिते दा ऐ जे साढ़े बिच्चा कोई इस गल्ला दा गुआह नेई ॥ 48 ॥

ते जिनें (उपास्ये) गी ओह एहदे शा पैहलें पुकारदे हे ओह उंदे शा खूसी लैते जांगन ते उनेंगी यकीन होई जाग जे हून उंदे आस्तै कुतै नस्सियै जाने लेई थाहर नेई ॥ 49 ॥

इन्सान चंगी चीजां मंगने शा कदें नेई थकदा। पर जेकर उसी कदें कोई तकलीफ पुज्जी जा तां (पैहली हालत गी भुल्लियै) मयूस/नराश होई जंदा ऐ ॥ 50 ॥

ते जेकर अस उसी दुख पुज्जने परेंत रैहमत दा मजा चखाचै तां ओह आखदा ऐ, एह ते मेरा हक्क गै ऐ ते मिगी यकीन ऐ जे क्यामत नेई औग ते जेकर मिगी मेरे रब्ब कश परताया बी गेआ तां ओहदे कश मेरे आस्तै (इस दुनियां शा) उत्तम इनाम/सिले मजूद होंगन ते अस मुन्करें गी जरूर उंदे कर्मे बाँरे खबर देगे ते उनेंगी इक सख्त अजाब बी चखागै ॥ 51 ॥

ते जिसलै अस मनुक्खै पर किरपा करने आं ओह मुंह फेरी लैदा ऐ ते साढ़े शा इक पासै होई जंदा/कन्नी करताई लैदा ऐ ते जिसलै उसी कोई तकलीफ पुज्जदी ऐ तां बड़ियां लमियां-लमियां प्रार्थनां करदा ऐ ॥ 52 ॥

إِلَيْهِ يُرَدُّ عَلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا أَدْذُكَ مَا مِثْلًا مِنْ شَهِيدٍ ④

وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّجِيسٍ ⑤

لَا يَسْتَعْمِلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُوسِسُ قَنُوطًا ⑥

وَلَيْنَ أَدْفَنَهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ صَرَآءٍ مَسَّنَتْهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْبَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَكَلَنُنَبِّئُهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ⑦

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْبَاهُ ⑧ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَدُوْا دُعَاءِ عَرِيضٍ ⑨

तू उनेंगी आखी दे, मिगी दस्सो ते सेही जेकर एह (क़ुरआन) अल्लाह् आहले पासेआ होऐ ते तुस उसदा इन्कार करी देओ तां उस शख्स शा बद्ध होर कु'न गुमराह् होग जेहका हक़ शा काफी दूर नस्सी जा? ॥ 53 ॥

अस इनें लोकें गी अपने नशान बर-जरूर गै सारे संसार दे बिल्थे-बेचलें तक दसगे ते उंदी अपनी जानें (ते खानदानें) च बी इत्थें तक जे एह (गल्ल) उंदे आस्तै बिल्कुल जाहर होई जाग जे एह (क़ुरआन) सच्च ते तत्थ ऐ क्या तेरे रब्ब दा हर चीजै पर नगरान होना उंदे आस्तै काफी नेई ? ॥ 54 ॥

खबरदार! एह लोक अपने रब्ब दी मलाटी बारै शक्क च पेदे न। कन्न खोहिलयै सुनो! अल्लाह् हर चीजै पर हावी (ते उसी तबाह् करने च समर्थ) ऐ ॥ 55 ॥ (रुकू 6/1)

اليه يردّ ٢٥
حَمَّ السَّجْدَةِ ٤١
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِمَّنْ هُوَ فِي
شِقَاقٍ بَعِيدٍ ٥٣

سَرَّيْهِمْ لِيَتَّافَى الْأَفَاقُ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
حَتَّى يَتَّبِعِنَ لَهُمُ اللَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ يَكْفِ
بِرَبِّكَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ٥٤

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِيسَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ
أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ٥٥

सूर: अल्-शूरा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चरुंजा आयतां ते पंज रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद', मजीद! एह सूर: स्तुति आहले
गौरवशाली ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ①

अलीम, समीअ, क्रादिर। (ज्ञानवान, बौहत
सुनने आहले ते सर्वशक्तिमान अल्लाह नै उतारी
ऐ) ॥ 3 ॥

عَسَقٌ ①

इस्सै चाल्ली अल्लाह तेरे पर बी वह्नी करदा
ऐ ते उंदे पर बी (वह्नी करी चुके दा ऐ)
जेहके (लोक) तेरे शा पैहलें होई चुके दे न
ओह गालिब बी ऐ (ते) हिक्मत आहला बी
ऐ ॥ 4 ॥

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

गासैं ते धरती च जे किश ऐ, सब उस्सै दा
ऐ। ते ओह उच्ची शान आहला ऐ। ते उस दी
वह्मत हर तबके दी मख्लूक पर फैली दी ऐ
॥ 5 ॥

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ①

लागै ऐ, जे गास अपने उप्परा (शक्तिशाली
सत्ता दे हुकम दी ब'जा करी) फट्टियै डिग्गी
जान, हालांके फरिश्ते अपने रब्ब दी पवित्तरता

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَّقَطُّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ
وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: बकर: टिप्पणी आयत-2

दी स्तुति' बी करा करदे न ते जेहके लोक धरती च न उंदे आस्तै माफी बी मंगा करदे न (फी बी खुदा अपने अजाब गी रोकग नेई तां जे उसदी क्षमाशीलता ते रैहमत जाहर होऐ) सुनो! अल्लाह बौहत् बख्शाने? आह्ला (ते) बे-इंतहा रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

ओह लोक जेहके अल्लाह दे सिवा कुसै होरस गी अपनी पनाह/ शरण देने आह्ला बनादे न अल्लाह नै उंदे खलाफ पौने/गिने जाने आहले सारे कर्म गी सम्हालियै रक्खी लेदा ऐ ते तू उंदे पर नगरान नेई (खुदा गै नगरान ऐ) ॥ 7 ॥

ते इसै चाल्ली (यानी अपने नगरान होने दे सबूत च) असें कुरआन गी अरबी ज़बान च तेरे पासै उतारेआ ऐ तां जे तू देशे दे केंदर दे लोके गी ते उसदे आसै-पासै रौहने आहले लोके गी सोहगा करै ते तां जे तू उस बेले शा सोहगा करै जिस बेले सारे किट्टे कीते जांगन जिसदे औने बारै कोई शक नई उस दिन इक गरोह ते सुर्ग च जाग ते इक गरोह नरकै च जाग ॥ 8 ॥

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ
حَقِيقٌ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ
يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَبَّ فِيهِ ۗ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ
وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝

1. एहदे च दस्सेआ गेदा ऐ जे चाहे फरिश्ते मानव-मातर दी मुक्ति आस्तै प्रार्थनां करा करदे न ते अल्लाह दी स्तुति ते उसदी पवित्रता दा गुण-गान बी करा करदे न तां बी मनुक्ख इना मलीन होई चुके दा ऐ जे गासैं दा रब्ब उसगी तबाह करना चांहदा ऐ। उसदे बिनाशकारी हुकम दे सामनें फरिश्तें दा प्रार्थनां करना कोई मैहना नई रखदा।
2. इत्थें इस पासै संकेत कीता गेदा ऐ ते फरिश्तें दे माफी मंगने पर बी अल्लाह दा संसारक व्यवस्था भंग करी देना ते मनुक्खै दा सर्वनाश करना उसदी क्षमाशीलता ते दयालुता ते बरूद्ध नई, की जे संसार च जिनें-जिनें लोकें दा सर्वनाश होग उंदे पापें कारण गै होना ऐ। इस आस्तै सुनो! आखियै दस्सेआ जे अल्लाह दे गुण, क्षमाशीलता, दयालुता बगैरा पूरी चाल्ली ते आखरत बेले गै जाहर होंगन, की जे जेकर इस संसार दे लोकें पर अजाब नई आवै ते मौत अच्छे रूपै च मोमिनें दा सुआगत नई करै तां अल्लाह दी क्षमाशीलता ते रैहमत कियां जाहर होऐ? इस आस्तै इनें गुणों दी अभिव्यक्ति आस्तै जरूरी ऐ जे मुकर लोक अजाब कन्नै मरिये नरकै च स'जा भोगन ते मोमिन शुभ कर्म करदे होई मरने दे बाद सुर्ग च जाइयै इनाम हासल करन।

ते जेकर अल्लाह अपनी मरजी शा कम्म लैदा (यानी जबरदस्ती करदा) तां इनं सारें गी इक संप्रदाय बनाई दिंदा पर ओह जिसगी चांहदा ऐ अपनी रैहमत च दाखल करदा ऐ ते जालमें गी नां ते कोई शरण देने आहला ऐ ते नां गै उंदा कोई मदादी ऐ ॥ 9 ॥

क्या उनें अल्लाह दे सिवा कुसै दूए गी शरणदाता बनाई लेदा ऐ? (इस आस्तै याद र'वै जे) अल्लाह गै शरणदाता ऐ ते ऊऐ मुडदें गी जींदा करदा ऐ ते ओह अपने हर इरादे गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 10 ॥ (रुकू 1/2)

ते जिस कुसै गल्लै च थुआड़ा मत-भेद होई जा तां उसदा आखरी फैसला अल्लाह दे गै हत्थै च ऐ। एह ऐ थुआड़ा अल्लाह जेहका मेरा बी रब्ब ऐ। मैं उससै पर भरोसा कीता ऐ ते उससै दे अगें अ'ऊं झुकना ॥ 11 ॥

ओह गासैं ते धरती दा सिरजनहारा ऐ उसनै थुआड़ी गै जिनसै बिच्चा थुआड़े साथी बनाए दे न ते चौखरें दे बी जोड़े बनाए दे न ते इससै चाल्ली ओह तुसेंगी धरती च बधांदा' ऐ उस जैसा कोई नेई ते ओह बौहत सुनने आहला (ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 12 ॥

गासैं दियां कुंजियां बी उससै दे हत्थै च न ते धरती दियां बी, ओह जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रिशकै च बढ़ोतरी करी दिंदा ऐ ते (जेहदे आस्तै चांहदा ऐ रिशकै च) तंगी करी दिंदा ऐ ओ हर इक गल्लै गी भलेआं करियै/चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 13 ॥

उस (अल्लाह) नै तुगी (असूली तौरै पर) ऊऐ धर्म दिते दा ऐ जिसदा तकीद उसनै नूह

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يَدْخُلُ مِنَ الْأَمْرِ فِي رَحْمَتِهِ
وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَدَّعٍ وَلَا نَصِيرٍ ①

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِيَاءَ ۚ فَاللَّهُ
هُوَ الْوَالِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ
إِلَى اللَّهِ ۚ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ③

فَاطْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۙ جَعَلْ لَكُمْ
مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا ۙ وَمِنَ الْاَنْعَامِ
اَزْوَاجًا ۙ يَذُرُّوْكُمْ فِيْهِ ۙ لَيْسَ كَمِثْلِهِ
شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيْرُ ④

لَهُ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ اِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيْمٌ ⑤

سَرَّعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وُضِيَ بِهِ نُوحًا

1. यानी नसलें गी बधाई-बधाइयै धरती गी अबाद करदा जंदा ऐ।

गी कीती ही ते जो असें हून तेरे पर (कुरआन राहें) उतारेआ ऐ ते जिस दी तकीद असें इब्राहीम ते मूसा ते ईसा गी कीती ही ते एह ओह हा जे (अल्लाह दी) कबूलियत गी दुनियां च कायम/स्थापत करो, ते ओहदे (धर्म दे) बारे च मत-भेद कदें बी नेई करा करो। मुश्रिकें पर ओह (तलीम बड़ी) बोझल ऐ जेहदे पासै तू उनेंगी बुलान्ना ऐं हालांके अल्लाह दी नजरें च जेहका स्हेई ऐ। जिसी अल्लाह चांहदा ऐ ओह उसी उस (धर्म) आस्तै चुनी लेंदा ऐ ते एह तलीम उसी गै मिलदी ऐ जो खुदा दे अगें म्हेशां झुके दा रौंहदा ऐ ॥ 14 ॥

ते मुन्करें धर्म दे बारे च मत-भेद नेई कीता पर इसदे बा'द जे उंदे कश इक कामल इलम (यानी कुरआन) आई गोआ ते एह मत-भेद उनें (कुसै तर्क संगत दलील दी ब'जा कनै नेई कीता बल्के) आपसी ईरशा-द्वेशा दी ब'जा करी कीते दा ऐ ते जेकर तेरे रब्ब पासेआ इक निश्चत समे तगर/आस्तै इक गल्ल दा फैसला' नेई होई चुके दा होंदा तां इनें मुन्करें दी बरबादी कदू दी होई चुकी दी होंदी ते ओह लोक जिनेंगी उंदे (पैहले लोकें दे) बा'द कताब दा बारस बनाया गोआ ऐ ओह इस कताबा दी ब'जा करी इक ऐसे शक्क च उलझे दे न जेहका उंदे दिलें च कलेश पैदा करा करदा ऐ ॥ 15 ॥

इस आस्तै तू (इस्सै धर्म पासै) लोकें गी बुलाऽ। ते तू (इस्सै चाल्ली धर्म पर) द्रिद्धता कनै कायम/डटे दा रौंह जिस चाल्ली तुगी

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ
إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا
الذِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى
المُشْرِكِينَ مَا دَعَوْهُمْ إِلَيْهِ ۗ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ
مَنْ يُنِيبُ ﴿١٤﴾

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَيِّئٍ لَّفُضِيَ
بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٥﴾

فَذَلِكَ فَادْعُ ۗ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۗ وَقُلْ أَمِنْتُ بِمَا

1. मतलब एह ऐ जे बक्ख-बक्ख मुन्करें बारै केई भक्वखवाणियां कुरआन मजीद ते हदीसें च मजुद न। जेकर इनेंगी हनें तबाह करी दिता जा तां अपने-अपने समे पर इनें भक्वखवाणियें दे पूरा होने दी कोई संभावना बाकी नेई रौंहदी। इस आस्तै एह देरी कुरआन ते हदीस गी सच्चा करने आस्ते ऐ नां के उनें लोकें दे कुसै हक्क दी ब'जा करी।

आखेआ गेदा ऐ ते उंदिंयें खाहशें दा अनुसरण नेई कर ते गलाई दे जे अल्लाह नै अपनी कताबा बिच्चा जे किश उतारे दा ऐ अ'ऊं उस पर ईमान आहनना ते मिगी हुकम दिता गेदा ऐ जे अ'ऊं थुआड़े बशकार न्यांs-संगत फैसला करां। अल्लाह साढ़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़ा बी रब्ब (ऐ) साढ़े कर्म साढ़े कनै न ते थुआड़े कर्म थुआड़े कनै (न) थुआड़े ते साढ़े बशकार कोई झगड़ा नेई। अल्लाह असेंगी (इक रोज) किट्ठा करी देग ते उसै कश असें सारें परतोइयै जाना ऐ ॥ 16 ॥

ते ओह लोक जेहके अल्लाह दे बारे च बेहसां करदे न जिसलै जे (लोकें दा इक बड्डा समूह) उसदी अवाज (गल्ल) कबूल करी चुके दा ऐ, उंदी दलील उंदे रब्ब दे हजूर च/ सामनै त्रोड़ी जाने आहली ऐ। उंदे पर गजब/ करोप नाजल होग ते उंदे आस्तै सख्ता अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 17 ॥

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै सचाई कनै इस कामल कताब (कुरआन) ते मीजान¹ (माप-दंड) गी उतारे दा ऐ ते तुसेंगी कुस (गल्ला) नै दस्सेआ ऐ जे निश्चत समां लागै आई गेदा ऐ ॥ 18 ॥

जेहके लोक एहदे पर ईमान नेई आहनदे ओह उसी तौले आहनने दे चाहवान² न ते

أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كُتُبٍ ۗ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ ۗ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۗ لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۗ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ ۗ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۗ وَاللَّهِ
الْمُصِيطِرُ ۝

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً ۖ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ۝

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ
قَرِيبٌ ۝

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۗ

1. कुरआन मजीद दा इक नांs 'मीजान' त्रक्कड़ी रक्खेआ गेदा ऐ की जे एहदे च जो गल्ल आखी जंदी ऐ ओह दलील कनै आखी जंदी ऐ ते दलील सारे इन्सानें बशकार सांझी ऐ। ते जिच्चर कोई इसी झूठ साबत नेई करी देऐ उसी रद्द नेई करी सकदा। इस आस्तै कुरआन मजीद चू के हर गल्ल बा-दलील आखदा ऐ इस आस्तै ओह मीजान ऐ यानी जेहकी गल्ल इसदे तराजू च पूरी उतरे ऊऐ सच्ची ऐ बाकी सब गल्लां गलत न की जे ओह अकली दे तराजू च पूरियां नेई उतरदियां।
2. यानी मुक्कर लोक मनदे गै नेई जे साढ़े पर अजाब औना ऐ इस आस्तै ओह गलांदे फिरदे न जे तौले अजाब ल्याओ की जे जिसलै उंदे कश अजाब औना गै नेई ऐ तां ओह तौला आवै जां चिरें आवै उंदी नजरें च इक्के गल्ल ऐ।

मोमिन ते ओहदे शा डरदे रौहदे न। उनेंगी पूरा भरोसा ऐ जे ओह घटना होइयै रौहने आहली ऐ। सुनो! जेहके लोक क्यामत दे बाँरे शक्क करदे न ओह ला-इलाज गुमराही च पेदे न ॥ 19 ॥

अल्लाह अपने बंदे दे गुप्त भेद जानदा ऐ जिसगी चांहदा ऐ रोजी बधीक दिंदा ऐ ते जेहदे बाँरे चांहदा ऐ रोजी च कमी करी दिंदा ऐ। ओह बड़ी ताकत आहला (ते) समर्थ ऐ ॥ 20 ॥ (सूकू 2/3)

जेहका कोई आखरत दी खेती चांहदा ऐ अस ओहदी (आखरत दी) खेती गी ओहदे आसतै बधांदे जन्ने आं ते जेहका कोई इस दुनियां दी खेती चांहदा ऐ अस उसी (इस्से दुनियां दी खेती बिच्चा) उस दा हिस्सा देई दिन्ने आं (यानी उसी दुनियाबी फायदा थोई जंदा ऐ) पर आखरत च उसदा कोई हिस्सा नेई होंदा ॥ 21 ॥

क्या उंदे आसतै कोई ऐसे शरीक हैन जिने उंदे आसतै ऐसी धार्मक शिक्षा आयोजत कीती दी ऐ जिसदा अल्लाह नै हुकम नेई दिता ते जेकर (खुदा पासेआ) आखरी फैसला नेई होई चुके दा होंदा तां उंदे बशकार 'फैसला' करी दिता जंदा ते जालमें गी सच्चे गै दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 22 ॥

तू जालमें गी दिक्खना ऐं जे ओह अपने कर्में दी ब'जा करी डरदे न हालांकि ओह (अजाब जिसदा बा'यदा ऐ) उंदे पर जरूर नाजल होने

وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۗ إِلَّا إِنَّ الَّذِينَ يِمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۗ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ۝

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ الْفُضْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُمْ وَقَعُوا بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

1. यानी उंदा सर्वनाश होई जंदा, पर अल्लाह दा अटल फैसला पवित्र कुर'आन च मजूद ऐ जे जिसलै तोड़ी पूरी चाल्ली तर्क-वितर्क नेई होई जा कुसै जाति दा विनाश नेई कीता जंदा। इस आसतै उनेंगी डेल मिला करदी ऐ।

आह्ला ऐ ते ओह लोक जेहके ईमान ल्याए ते ईमान दे मताबक कर्म कीता, ओह घने बागों च होंगन (ते) उंदे रब्व कश उंदे आस्तै ओह सब किश मजूद होग (जेहदे पर उंदी मरजी होग) इयै बड्डी किरपा ऐ ॥ 23 ॥

इयै ओह चीज ऐ जिसदा, अल्लाह अपने मोमिन बंदें गी शुभ-समाचार दिंदा ऐ, ऐसे मोमिन बंदें गी जेहके ईमान दे मताबक कर्म बी करदे न। तू आखी दे, अ'ऊ अपनी सेवा दे बदले च तुंदे शा किश अजर/सिला नेई मंगदा, सिवाए उस म्हब्बत दे जेहकी अपने नजदीकी रिश्तेदारें' कन्नै कीती जंदी ऐ ते जेहका शख्स कोई नेकी दा कम्म करदा ऐ अस उसदी नेकी गी ओहदे आस्तै होर ज्यादा सुंदर बनाई दिन्ने आं अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) कदरदान ऐ ॥ 24 ॥

क्या ओह आखदे न जे इस शख्स (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.) ने खुदा पर झूठ घड़ी लैता ऐ? इस आस्तै जेकर अल्लाह चाह तां तेरे दिलै पर मोहर लाई देऐ। ते अल्लाह म्हेशां झूठ दा सत्यानास करदा ऐ ते सचाई गी अपने नशानें राहें स्थापत करी दिंदा ऐ। ओह दिलें दियें गल्लें गी जानदा ऐ ॥ 25 ॥

الصَّلِحَاتِ فِي رَوْضَتِ الْجَنَّتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ وَعِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَيِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٥﴾

1. रसूल होने दे नातै एह मांग करना जे जैसा प्रेम रिश्तेदारें कन्नै कीता जंदा ऐ ऊऐ नेहा प्रेम मेरे कन्नै बी करो। आखो हर इक मोमिन गी अपने कबीलदारें शा ज्यादा अल्लाह ते ओहदे रसूल कन्नै प्रेम करना चाही दा, यानी ओहदी गल्ला दे मकाबले च कुसै रिश्तेदार दी गल्लै गी प्रधानता नेई देनी चाही दी। (ब्योरे आस्तै दिक्खो सूर: तौब: आयत 24)
2. यानी ओह नेकियें पर इस चाल्ली टुट्टियै पेई जंदे न जियां प्रेमी कुसै शैल चीजै पर पौंदा ऐ।
3. यानी जेकर झूठ बोलदा तां ओहदा संयम नश्ट होई जंदा ते दिलै पर मोहर लगगी जंदी पर एह ते कुरआन उतरने दे बा'द संयम च होर बी बधी गोआ। इस आस्तै बैरी दा इलजाम झूदा ऐ। मुन्करें आस्तै बी मोहर शब्द बरतोए दा ऐ, पर उर्थे इसदा एह अर्थ ऐ जे दिलें च तकवा जां संयम दाखल नेई होई सकदा, की जे ओह सीमा शा अगगें लंबी चुके दे न, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. समे दे ऐसे थाहरा पर पुज्जी चुके दे न जे उंदे दिले च किसै चाल्ली दे बुरे बिचार दाखल नेई होई सकदे। तुसै गलाए दा ऐ जे मेरा शतान बी मुसलमान बनी चुके दा ऐ। (मुस्लिम शरीफ भाग 2 सफा 474, प्रकाशित मिस्र ते मुस्नद अहमद भाग 6 सफा 115 प्रकाशित मुद्रणालय (छापाखाना) अजहर, मिस्र)।

ते ऊए ऐ जेहका अपने बंदें दी तोबा कबूल करदा ऐ ते उंदियां गल्लियां माफ करदा ऐ ते जे किश तुस करदे ओ उसी जानदा ऐ ॥ 26 ॥

ते मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें दियां प्रार्थनां कबूल करदा ऐ ते अपनी किरपा कनै (जिने बदले दे ओह हकदार होंदे न ओहदे शा बी) बधीक उनेंगी प्रदान करदा ऐ ते मुन्करें आस्तै सख्त अजाब निश्चत ऐ ॥ 27 ॥

ते जेकर अल्लाह अपने बंदें दी रोजी च मता-ज्यादा बाधा करी दिंदा तां ओह देश च बड़ी उदंडता फलाई दिंदे, पर ओह जे किश चांहदा ऐ इक अंदाजे दे मताबक उतारदा ऐ। ओह अपने बंदें दिवें परिस्थितियें गी जानने आहला ते उंदी हालत दिक्खने आहला ऐ ॥ 28 ॥

ते ऊए ऐ जो नराशा/सोके दे बा'द बदल उतारदा/बरहांदा ऐ ते अपनी रैहमत गी फलाई दिंदा ऐ, ते ऊए (सच्चा) पनाह देने आहला (ते) सब तरीफें दा मालक ऐ ॥ 29 ॥

ते गासें ते धरती दी पदायश ते जे किश इनें दौनीं दे बश्कार उसने जीवधारियें दे रूपै च फलाए दा ऐ सब ओहदे नशानें बिच्चा ऐ ते जिसलै ओह चाह्ग उनें सारें गी किट्ठा करने च समर्थ होग ॥ 30 ॥ (रुकू 3/4)

ते हर मसीबत जेहकी तुंदे पर औंदी ऐ ओह थुआड़े कर्म कारण औंदी ऐ ते अल्लाह थुआड़े मते-हारे कसूरें गी माफ करदा ऐ ॥ 31 ॥

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَعَثُوا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۗ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ سَمَاءٍ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٢٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ ۗ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣١﴾

ते तुस (अल्लाह गी) उसदे इरादे च कदें बी धरती पर नकाम नेई करी सकदे ते अल्लाह दे सिवा तुसेंगी कोई पनाह देने आह्ला नेई, नां कोई शुआड़ा मददगार ऐ ॥ 32 ॥

ते उसदे नशानें बिच्चा प्हाड़ें आंगर समुंदरै च चलने आहिलयां किशियां न यानी जेहकियां बड़ियां उच्चियां-उच्चियां होंदियां न ॥ 33 ॥

जेकर ओह चाह तां हवा गी रोकी देऐ ते ओह समुंदरै दी सतह पर खड़ती दियां रेही जान। इस च हर सबर करने आहले कदरदान आस्तै नशान न ॥ 34 ॥

जां जेकर ओह चाह तां किशती आहलें गी उंदे कमें दी ब'जा करी तबाह करी देऐ ते ओह मते-सारे गुनाहें गी माफ करी दिंदा ऐ ॥ 35 ॥

ते ओह उनें लोकें गी जानदा ऐ जेहके साढ़े नशानें बारै बैहस करदे न उंदे लेई नस्सने आस्तै कोई थाहर नेई ॥ 36 ॥

ते जे किश बी तुसेंगी दिता गेदा ऐ ओह संसारक जीवन दा समान ऐ ते जे किश अल्लाह दे कश ऐ, ओह मोमिनें ते अपने रब्ब उप्पर भरोसा करने आहलें आस्तै बौहत अच्छा ते सदा आस्तै बाकी रौहने आह्ला ऐ ॥ 37 ॥

ते (उंदे आस्तै) जेहके बड्डे पापें ते बदकारी कशा बचदे न ते जिसलै उनेंगी गुस्सा औंदा ऐ तां माफ करी दिंदे न ॥ 38 ॥

ते जेहके अपने रब्ब दी अवाज कबूल करी लैंदे न ते जमात कनै नमाजां पढ़दे न ते उंदा

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَخْفَعْنَ عَنْهُنَّ كَثِيرٍ ۝

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَخِصٍ ۝

فَمَا أُوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَاعِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ۝

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا

ढंग एह् ऐ जे अपने सारे मसलें गी आपसी सलाह-सूतर करियै नपटाई लैंदे न ते जे किश असें उनेंगी दिते दा ऐ ओहदे बिच्चा खर्च करदे न ॥ 39 ॥

ते जिसलै उंदे पर कोई जुलम होंदा ऐ तां ओह बदला ते लैंदे न (पर एह् याद रखदे न) ॥ 40 ॥

जे बदी दा बदला उन्नी गै बदी होंदी ऐ ते जेहका माफ करी देऐ ते सुधार करना अपने सामनै रक्खै तां उसी सिला देना अल्लाह दा जिम्मा ऐ। ओह (खुदा) जालमें गी पसंद नेई करदा ॥ 41 ॥

ते जेहके लोक अपने उप्पर जुलम कीते जाने दे बा'द मनासब बदला लैंदे न। उंदे पर किसै किसमै दा आरोप नेई ॥ 42 ॥

अतराज सिर्फ उनें लोकें पर होंदा ऐ जेहके लोकें पर जुलम (ते हमला) करने च पैहल करदे न ते धरती पर बिना कुसै हक्र दे ज्यादती करन लगी पौंदे न। ऐसे लोकें गी दुखदाई अज़ाब मिलग ॥ 43 ॥

ते जिसनै सबर कीता ते माफ करी दित्ता तां (उसदा) एह् (कम्म) बड़ी हिम्मत आहले कर्ममें बिच्चा ऐ ॥ 44 ॥ (रुकू 4/5)

ते जिसगी अल्लाह गुमराह करार देऐ तां उस (अल्लाह) गी छोड़ियै उसदा कोई मददगार नेई होई सकदा ते तूं जालमें गी दिखगा जिसलै जे ओह अज़ाब गी औंदा दिखडन तां आखडन जे क्या इस अज़ाब गी परताने दा बी कोई उपाऽ है? ॥ 45 ॥

وَالصَّلَاةِ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٤٠﴾

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۗ فَمَنْ عَفَا
وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَلَمَنْ اتَّصَرَ بِعَدُوِّ ظَلَمِهِ فَأُولَٰئِكَ
مَاعَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ
وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ ۖ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ ﴿٤٤﴾

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَتِيٍّ ۗ مَنْ
بَعِدِهِ ۗ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ
يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٥﴾

ते तू उनेंगी दिखगा जे ओह उस अजाब दे सामनै पेश कीते जांगन ते अपमान दे कारण सिर झुकाए दे नीमी नजरें दिक्खा करदे होंगन ते मोमिन आखगन जे असल घाटा पाने आहले ऊऐ न जिनें अपनी जान्नें ते अपने परिवार गी क्यामत दे दिन घाटे च पाया। कन्न खोहलियै सुनी लैओ। जालम लोक इक स्थाई अजाब च होंगन ॥ 46 ॥

ते उनेंगी पनाह देने आहला कोई नेई होग जो अल्लाह दे मकाबले च उंदी मदद करी सकै ते जिसगी अल्लाह गुमराह समझदा ऐ उसगी रस्ते पर आहनने दा कोई उपाऽ नेई ॥ 47 ॥

तुस अपने रब्ब दी अवाज दा (उसी स्वीकार करदे होई) हां च जवाब देओ, इस शा पैहलें जे ओह समां आई जा जिसी अल्लाह दे मकाबले च परताने आहला कोई नेई। उस दिन थुआड़े आस्तै कोई पनाह दी च'गा नेई होग ते थुआड़े आस्तै इन्कार दी कोई गुंजैश नेई होग ॥ 48 ॥

फी बी जेकर ओह मूंह मोड़ी लैन तां (मोड़दे रौहन) असें तुगी उंदे पर नगरान बनाइयै नेई भेजेआ। तैरे जिम्मे सिर्फ गल्ले गी पुजाई देना जरूरी ऐ ते जिसलै अस मनुक्खे गी अपने पासेआ कदें अपनी रैहमत पुजान्ने आं तां ओह ओहदे पर खुश होई जंदा ऐ ते जेकर उसदे कुसै कर्म दी ब'जा करी (साढ़े पासेआ) उसगी कोई तकलीफ पुज्जे तां इन्सान किरतघन बनी जंदा ऐ (ते साढ़े पैहले सारे बरदानें दा इन्कार करी दिंदा ऐ) ॥ 49 ॥

अल्लाह आस्तै गै धरती ते गासं दी बादशाहत ऐ जे किश चांहदा ऐ पैदा करदा ऐ, जिसगी चांहदा ऐ कुड़ियां दिंदा ऐ, जिसगी चांहदा ऐ, जागत दिंदा ऐ ॥ 50 ॥

وَتَرَاهُمْ يَعْزُضُونَ عَلَيْهَا حُسْعِينٍ ۖ
الَّذِلَّالُ يُنظَرُونَ ۖ مِنْ طَرَفِ حُفَيِّ ۖ
وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخُسْرَيْنِ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ
أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ۝

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَصُرُّونَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ سَبِيلٍ ۝

إِسْتَجِيبُوا لِلرَّبِّ كَمَا مَنِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ
لَا مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ ۖ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ
يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ تُكْبِيرٍ ۝

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِظًا ۖ إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلْغُ ۖ وَإِنَّا إِذَا
أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مَتَاعَ رَحْمَةٍ ۖ فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ
تُصِبَّهُمْ سَيِّئَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيَهُمْ ۖ فَإِنَّ
الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ۝

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۖ يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ ۖ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ اِنۡاٰثًا وَيَهَبُ
لِمَنْ يَشَاءُ الدُّكُوْرَ ۝

जां धीयां ते पुत्र दमै मिले-जुले दिंदा ऐ (यानी कुड़ियां बी पैदा होंदियां न ते जागत बी) ते जिसगी चांहदा ऐ बांझ/संढ बनाई दिंदा ऐ ओह बड़े इलम आह्ला (ते) कुदरत आह्ला ऐ ॥ 51 ॥

ते कुसै आदमी दी एह हैसियत नेई जे अल्लाह ओहदे कनै वह्नी' दे सिवा जां पड़दे दे पिच्छुआं बोलने दे सिवा कुसै होर रूपै च गल्लां करै जां (ओहदे पासै फरिश्तें बिच्चा) रसूल बनाइयै भेजै जेहके उसदे हुकम कनै जो गल्ल ओह आखै ओह उसी पुजाई देरे। ओह बड़्डी शान आह्ला (ते) हिक्मतें दा वाकफ ऐ ॥ 52 ॥

ते इससै चाल्ली असें तेरे पासै अपने हुकम कनै कलाम नाजल कीते दा ऐ तूं नथा जानदा जे कताब केह चीज ऐ ते नां गै एह जानदा हा जे ईमान केह चीज ऐ पर असें उसी (तेरी वह्नी गी) नूर बनाई दिता ऐ ओहदे राहें अपने बंदें बिच्चा जिसी चाहन्ने आं अस हदायत देई दिन्ने आं ते तूं सच्चें गै लोकें गी सिद्धै रस्तै पा करना ऐं ॥ 53 ॥

अल्लाह दे रस्ते पासै जो उसदा बी मालक ऐ जो गासैं च ऐ ते उसदा बी जो धरती च ऐ। सुनो! सब गल्लां खुदा कश गै जंदिंयां न (यानी सारी गल्लें दी शुरुआत ते अन्जाम खुदा दे गै हत्थै च ऐ) ॥ 54 ॥ (रुकू 5/6)

أَوْ يُرِوْجُهُمْ ذُكْرًا وَّأُنثَىٰ وَبِجَعَلٍ
مِّنْ يَّشَاءُ عَقِيمًا ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحِيًّا
أَوْ مِنْ وَرَائِي حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا
فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ
أَمْرِنَا ۗ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا
الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ
مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ۗ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي
إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ
الْأُمُورُ ﴿٥٤﴾

ooo

1. 'वह्नी' दा स्हेई अर्थ ऐ-ऐसा संकेत जो तौले कीता जा ते उसदा ज्ञान दूएँ गी नेई होई सकै। अल्लाह दी वाणी गी इस आरतै वह्नी आखदे न जे एह तौले उतरदी ऐ उसदे सिवा कुसै गी ओहदा ज्ञान नेई होई सकदा ऐ हां! उस शख्स गी होई सकदा ऐ जिसी अल्लाह आपूँ उस कनै शामिल करी लै। इस आयत च अल्लाह नै अपने भगत कनै गल्ल करने दे त्रै ढंग दस्से दे न-(क) अल्लाह दा कलाम सिद्धा बंदे पर उतरे। (ख) अल्लाह पासैआ शब्दें दे रूपे च नेई उतरे बल्के बिशे गी विवरणात्मक द्रिस्टांतें दे रूपे च जां सधारण द्रिश्शें च दस्सेआ जा। इसै गी इस आयत च 'पड़दे दे पिच्छुआं' शब्दें च बर्णत कीता गेदा ऐ यानी असल मकसद पड़दे दे पिच्छें रँहदा ऐ। (ग) अल्लाह अपनी वाणी फरिश्तें पर उतारे ते फरिश्ता उसी भगतें तक पुजाऽ।

سُورَةُ الرُّحُفِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعُونَ آيَةً وَسَبْعَةُ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-जुक्रफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नब्बै आयतां ते सत्त रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

हमीद ते मजीद (खुदा पासेआ एह सूर: नाजल
होई दी ऐ) ॥ 2 ॥

حَمِّ ①

अस इस कताब दी कसम खन्ने आं (यानी
इसी बतौर शहादत दे पेश करने आं) जेहकी
अपने बिशें गी खोहलियै ब्यान करने आहली
ऐ ॥ 3 ॥

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

असैं इस कताब गी कुरआन बनाया ऐ (ते
कुरआन बी) ऐसा, जेहका अरबी' च ऐ तां
जे तुस समझो ॥ 4 ॥

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ①

ते एह (यानी कुरआन) उम्मुल्किताब' च ऐ
ते साढ़े लागै बड्डी शान आहला (ते) बड्डी
हिक्मतें आहला ऐ ॥ 5 ॥

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلٌّ حَكِيمٌ ①

1. 'कुरआन' शब्द इस आस्तै बरतेआ गेदा ऐ जे इस च एह संकेत ऐ जे एह कताब बार-बार पढ़ी जाग ते 'अरबियन' शब्द दा इस पासे संकेत कीता गेदा ऐ जे इसी पढ़ना बड़ा सोखा होग ते इसदा भाव समझना बी सखल्ला होग, की जे एहदी हर गल्ल तर्क संगत ऐ।
2. मूल शब्द 'उम्मुल्किताब' दा अर्थ ऐ कताब दी मां। इस थाहरा पर इक रूपक दा प्रयोग कीता गेआ ऐ जे सारे धर्म शास्तर कुसै नां कुसै सिद्धांत दे अधीन होंदे न ते ओह सिद्धांत धर्म-ग्रंथ आस्तै माता दे रूपे च होंदा ऐ। जिस चाल्ली इक जनानी मानव जाति आस्तै मां होंदी ऐ तां इससै चाल्ली एह कुरआन इनें अर्थे च 'उम्मुल्किताब च ऐ' जे अल्लाह नै सिद्धांतक रूपे च जो कताबां संसार च उतारनियां हियां उंदे च एह कुरआन शामल हा। आखो जे अनादि काल थमां एह गल्ल अल्लाह दे सामनै ही जे ओह संसार गी हदायत दा रस्ता दस्सने आस्तै कुरआन गी उतारग।

क्या अस थुआड़े सामनै जिकर (यानी कताब) दा प्रचार करना सिर्फ़ इस आस्तै छोड़ी देचै जे तुस हद्द शा बधी दी कौम ओ ॥ 6 ॥

ते असें पैहली कौमें च बड़े हारे नबी भेजे हे ॥ 7 ॥

ते उंदे कश कोई नबी नथा औंदा जिसदा ओह मौजू नथे दुआंदे (फी बी असें उंदे पासै वही नाज़ल कीती) ॥ 8 ॥

ते असें उंदे शा ज्यादा ताकतवर लोकें गी (इन्कार दी ब'जा करी) तबाह करी दिता हा (फी उनें गी तबाह करने च केह दिक्कत ऐ?) ते इनें लोकें दे सामनै पैहले लोकें दे हालात बीती गै चुके दे न ॥ 9 ॥

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छें जे गासें ते धरती गी कुस नै पैदा कीता ऐ तां ओह आखगन गालिब (ते) बौह्त इलम रक्खने आहली हस्ती नै उनें गी पैदा कीते दा ऐ ॥ 10 ॥

उस (हस्ती) नै जिसनै धरती गी थुआड़े आस्तै बिस्तारा बनाया ते उस च थुआड़े आस्तै रस्ते बनाए तां जे तुस हदायत हासल करी सको ॥ 11 ॥

ते उस्सै नै बदलें चा इक अंदाजे मताबक पानी उतारेआ ऐ फी ओहदे राहें इक मुरदा/खुशक धरती गी जींदा/हरा-भरा करी दिता ऐ इस्सै चाल्ली तुस बी (जींदा करियै) कड्डे जागे ओ ॥ 12 ॥

ते उस्सै नै थुआड़े आस्तै हर किसमै दे जोड़े पैदा कीते दे न ते उस्सै चाल्ली चौखर पैदा कीते दे न ते किशितयां बनाई दियां न जिंदे पर तुस सुआर होंदे ओ ॥ 13 ॥

أَفَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ
كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ①

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ①

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى
مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ①

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ①

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ①

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يُقَدِّرُ
فَأَنْسَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا ① كَذَلِكَ
تُخْرِجُونَ ①

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ
مِنْ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ①

जिसलै तुस चंगी चाल्ली उंदे च बेही जाओ, तां फी अपने रब्ब दी नैमत गी याद करो ते एह आखो जे पवित्र ए ओह खुदा जिसनै असेंगी उंदे पर काबज बनाया ऐ हालांके अस अपनी ताकत कनै उनेंगी अपने अधीन नथे करी सकदे ॥ 14 ॥

ते अस सच्चें गै इक दिन अपने रब्ब कश परतियै जाने आहले आं ॥ 15 ॥

(पर हाल एह ऐ जे) उनें उस (खुदा) आस्तै उसदे बंदें बिच्चा इक हिस्सा (यानी धीयां) तजबीज/निश्चत करी रखवे दा ऐ। इन्सान सच्चें गै जाहरा-बाहरा किरतघन ऐ ॥ 16 ॥ (रुकू 1/7)

(उंदे शा पुच्छो ते सेही जे) क्या उसनै अपनी मख्लूक बिच्चा अपने आस्तै धीयां ते बनाई लैतियां ते तुसेंगी पुतरें दा बरदान दिता? ॥ 17 ॥

ते जिसलै उंदे बिच्चा कुसै गी उस चीजै दी खबर दिती जंदी ऐ जिस गी ओह रहमान (खुदा) कनै सरबंधत करदा ऐ तां उसदा मूह काला होई जंदा ऐ ते ओह गुस्से कनै तमशी पौंदा ऐ ॥ 18 ॥

क्या ओह जो गैहनें-बंधें च पलदी ऐ ते झगड़े च अपने दिलै दी गल्ल खुल्लियै नेई आखी सकदी (ओह अल्लाह दे हिस्से च आँदी ऐ ते गालिब रौहने आहला मर्द इन्सान दे हिस्से च) ॥ 19 ॥

ते उनें फरिशतें गी जो रहमान (खुदा) दे बंदे न जनानियां करार देई दित्ते/बनाए दा ऐ क्या ओह उंदी पदायश मौकै मजूद हे? जेकर एह

لَتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٤﴾

وَأِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٥﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مَا يَخْلُقُونَ بَنَاتٍ وَأَصْفًا بَالِيغِينَ ﴿١٧﴾

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٨﴾

أَوْ مَنْ يُنشِئُوا فِي الْحَلِيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٩﴾

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبُدُ الرَّحْمَنِ أَنَاثًا ۗ أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ ۗ

गल्ल ऐ तां जरूर उंदी शहादत लिखी जाग ते उंदे शा (क्यामत आहल्लै रोज) इस बारै सुआल कीता जाग ॥ 20 ॥

ते ओह गलांदे न जेकर रहमान (खुदा) चांहदा तां अस उस दे सिवा दूए उपास्ये दी उपासना नेई करदे। एह गल्ल ओह सिफ ढकौसले कनै आखदे न। इस दा उनेगी स्हेई इलम हरगज हासल नेई ॥ 21 ॥

क्या असें उनेगी इस (कुरआन) शा पैहलें कोई ऐसी कताब दिती दी ऐ (जेहदे च एह गल्ल लिखी दी ऐ) जे ओह ओहदे राहें दलील पकड़ा करदे न? ॥ 22 ॥

ऐसा नेई, बल्के सचाई एह ऐ जे ओह लोक इस गल्ला पर हठ करदे न जे असें अपने पुरखें गी इक पंथ पर चलदे दिक्खेआ ते अस उंदे गै पद-चि'नें पर चलदे जागे ॥ 23 ॥

ते (हे रसूल!) तेरे शा पैहलें असें कुसै बस्ती च रसूल नेई भेजेआ ते इंदे आंगर गै उसदे मीर लोके एह नेई आखी दित्ता होऐ जे असें अपने पुरखें गी इक मत पर चलदे दिक्खेआ ते अस उंदे गै पद-चि'नें पर चलगे ॥ 24 ॥

(इस पर हर रसूल नै) जवाब दित्ता जे क्या/जेकर अ'ऊं थुआड़े कश एहदे शा बेहतर तलीम लेई आमां जेहदे पर तुसें अपने पुरखें गी दिक्खेआ हा (तां बी तुस उससे पर हठ करदे रौहगे ओ?) तां उनें जवाब दित्ता जे जिस तलीम कनै तुगी भेजेआ गेदा ऐ, अस ओहदे इन्कारी आं! ॥ 25 ॥

ते असें उंदे कनै बदला लैता। इस आसै दिक्खी लैओ जे झुठलाने आहल्लें दा केह अन्जाम होआ? ॥ 26 ॥ (रुकू 2/8)

سَكَّتَبْ سَهَادَتُهُمْ وَيَسْأَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ ۗ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢١﴾

أَمْ أَنْتُمْ كِتَابٌ مِنْ قَبْلِهَا فَمَهْمُ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢٢﴾

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

قُلْ أُولَٰئِكَ جَاهِلُونَ مَا أُنزِلَ عَلَيْهِمْ مِنْ صُحُفٍ ۗ عَلَيْهِمْ آيَاتُكُمْ فَأَتُوا إِلَانِيَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كُفْرًا ﴿٢٥﴾

فَأَنْتُمْ مِمَّنْ لَهُمْ قَانِطِرٌ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٢٦﴾

ते (याद करो) जिसलै इब्राहीम नै अपने पिता गी ते अपनी कौम गी गलाया हा जे जिंदी (हस्तियें दी) तुस अबादत करदे ओ, अ'ऊ उंदे शा विरक्त आं ॥ 27 ॥

सिवाए उस (अल्लाह) दे जिसनै मिगी पैदा कीते दा ऐ, ते ओह मिगी सच्चें गै हदायत देग ॥ 28 ॥

ते इब्राहीम नै उस तलीम गी अपनी संतान च इक मुस्तकिल/पक्की यादगार दे रूपै च छोड़ेआ तां जे ओह (शिक थमां) बाज आई जान ॥ 29 ॥

सचाई एह ऐ जे में उनें लोकें गी ते उंदे पुरखें गी दुन्याबी फायदा पुजाया इत्थें तक जे उंदे कश हक बी आई गोआ ते खोहलियै/तफसील कनै ब्यान करने आह्ला रसूल बी आई गोआ ॥ 30 ॥

ते जिसलै उंदे कश हक आई गोआ तां उनें गलाया जे एह ते सिर्फ मन-मोहनियां गल्लां न ते अस इनेंगी मन्ने शा इन्कार करने आं ॥ 31 ॥

ते एह बी इतराज कीता जे एह कुरआन दौनीं बड्डे-बड्डे शैहरे बिच्चा कुसै बड्डे आदमी' पर की नाजल नेई होआ ॥ 32 ॥

क्या ओह तेरे रब्ब दी पैहमत गी तकसीम करदे न? (एह कियां होई सकदा ऐ?) असें उंदे बश्कार दुनियाबी जिंदगी कनै तल्लक रक्खने आहले रोजी दे समान बंडे न ते उंदे

وَأَذَقَالَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٧﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٨﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٩﴾

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣١﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْشِيِّينَ عَظِيمٍ ﴿٣٢﴾

أَهُمْ يَفْسِمُونَ رَحِمَتَ رَبِّكَ ۗ لَنَحْنُ قَسَمًا بَيْنَهُمْ فَعَيْشُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.। इक अनाथ पर की उतरेआ? जेकर असें (कौम दे सरदारें) गी मनोआना हा तां लायफ ते मक्का दे कुसै बड्डे रेइस पर एह कलाम नाजल होँदा। एह पुराना इतराज ऐ ते अजतकक लाया जा करदा ऐ। इस युग दे लोक बी इयै इतराज सुधारके पर लाँदे न।

बिच्चा केइयें गी दूए लोके पर प्रधानता दिती ऐ जेहदे नतीजे च उंदे बिच्चा (किश बड्डे) लोक दूए किश (निक्के लोके गी) नीच समझन लगदे न ते तैरे रब्ब दी रैहमत उस सारी धन-दौलत शा अच्छी ऐ जेहकी ओह किट्ठी करदे न ॥ 33 ॥

ते जेकर एह खौफ नेई होंदा जे सारे दे सारे लोक इक्क गै चाल्ली दे होई जांगन, तां अस रहमान (खुदा) दा इन्कार करने आहले लोके दी छत्ते ते सीद्धियें गी चांदी दा बनाई दिंदे जिंदे पर ओह चढ़दे न ॥ 34 ॥

ते उंदे धरे दे दरोआजे गी बी (चांदी दा बनाई दिंदे) ते (उसै चाल्ली) ओह सिंहासन जिंदे पर ओह तकिये लांदे न (उनेंगी बी चांदी दा बनाई दिंदे) ॥ 35 ॥

बल्के सुन्ने दा बनाई दिंदे, पर एह सब किश संसारक जिंदगी दा समान ऐ ते आखरत (दा अराम) तैरे रब्ब दे फैसले दे मताबक संयमियें आस्तै गै मखसूस ऐ ॥ 36 ॥ (रुकू 3/9)

ते जो कोई रहमान (खुदा) दे जिकर शा मूंह फेरी लौंदा ऐ अस ओहदे पर शतानी खसलत/गुणें आहले गी नियुक्त करी दिन्ने आं ते ओह ओहदा हर बेले दा साथी होई जंदा ऐ ॥ 37 ॥

ते ओह (शतान) उनेंगी साफ (ते सच्चे) रस्ते थमां रोकदे रौंहदे न। पर इसदे बावजूद बी ओह समझा करदे न जे ओह सच्चे रस्ते पर चला करदे न ॥ 38 ॥

पर (एह उसै बेले तक होंदा ऐ जिन्ने चिरे तगर ऐसा इन्सान जींदा रौंहदा ऐ) जिसलै ओह साढ़ै कश आई जंदा ऐ तां (सारी गलत

دَرَجَاتٍ يُتَّخَذُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَحْرِيًّا ۖ
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً
لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُؤْتِيَهُمْ
سُقْفًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا
يُظْهِرُونَ ﴿٣٧﴾
وَلِيُؤْتِيَهُمْ آبَآبًا وَسُرْرًا عَلَيْهَا
يَتَّكِفُونَ ﴿٣٨﴾

وَرُحْرُقًا ۖ وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعٌ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾
وَمَنْ يَعْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نَقِيضٌ لَهُ
سَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٤٠﴾

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ نَأْفَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ
بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٤٢﴾

फेहमियां दूर होई जंदिंयां न ते ओह) आखन लगदा ऐ काश! मेरे च ते (हे शतान) तेरे च मशरक ते मगरब दा फासला होंदा। इस आस्ते (मनुक्खे दी शहादत थमां साबत होई गेआ ऐ जे) ओह (यानी शतान) बौहत बुरा साथी ऐ ॥ 39 ॥

ते (अस उस दिन इन्सानें गी आखगे जे) जिसलै तुस जुलम करी चुके दे ओ तां तुसेंगी एह गल्ल किश फायदा नेई देई सकदी, जे तुस ते तुसेंगी बक्हाने आहले अजाब च शरीक होऐ ॥ 40 ॥

क्या तूं बोले गी सुनाई सकना ऐं ते अ'न्ने गी रस्ता दस्सी सकना ऐं ते इस्से चाल्ली जो जाहरी-बाहरी गुमराही च पेदा ऐ (उसी रस्ता दस्सी सकना ऐं?) ॥ 41 ॥

इस आस्ते जेकर अस तुगी इस संसार थमां लेई बी जाचै (यानी मौत देई देचै) तां बी अस उंदे कनै बदला जरूर लौगे ॥ 42 ॥

जां अस तुगी ओह चीज दस्सी देगे जेहदा असें उंदे कनै बा'यदा' कीते दा ऐ। (याद रक्खो) अस उंदे पर पूरा-पूरा अधिकार रक्खने आं ॥ 43 ॥

ते तूं उस कलाम गी जो तेरे पासै वही/नाजल कीता गेदा ऐ मजबूती कनै पकड़ी लै की जे तूं सिद्धे रस्ते पर ऐं ॥ 44 ॥

ते एह (कलाम) तेरे आस्ते बी शरफ/सम्मान ते इज्जत दा मूजब ऐ ते तेरी कौम आस्ते बी, ते तुंदे शा जरूर थुआड़े कर्मै बाँरे सुआल कीता जाग ॥ 45 ॥

وَكُنْ يَفْعَلْكَ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْكُمُ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّةَ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُزَيِّنَّاكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْتَمِسْكَ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ ۚ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ ۚ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

1. मुक्करें पर तेरे जीवन च ओह अजाब आई जांगन जिंदा बा'यदा कीता गेदा ऐ ते तेरे मरने परेंत बी। दोनीं गल्लें पर अल्लाह अधिकार रक्खदा ऐ।

ते जिनें रसूलें गी असें तेरे शा पैहलें भेजेआ, उंदे शा पुच्छ¹ क्या असें रहमान (खुदा) दे सिवा दूए उपास्यें दा बी (अपनी कताबें च) जिकर कीते दा हा? जिंदी अबादत कीती जंदी ही? ॥ 46 ॥ (रुकू 4/10)

وَسَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا
أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا
يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

ते असें मूसा गी अपने नशान देइयै फिरऔन ते उसदे दरबारियें कश भेजेआ हा ते उसने (उंदे कश जाइयै) गलाया हा जे अ'ऊं सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ रसूल बनियै आया आं ॥ 47 ॥

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

फी जिसलै ओह उंदे कश साढे नशान लेइयै आया तां ओह सुनदे गै ओहदा मौजू लैन लगी पे ॥ 48 ॥

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَصْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

ते अस उनेंगी जो नशान बी दसदे हे ओह अपने शा पैहले नशान थमां बड्डा होंदा हा ते असें उनेंगी अजाब च ग्रसी लैते दा हा तां जे ओह (अपने बुरे कर्म शा) परतोई जान ॥ 49 ॥

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ
أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

बावजूद इसदे ओह इयै आखदे जंदे हे जे जे जादूगिर! अपने रब्ब दे सामनै साढे आस्तै उनें सारे बा'यदे दा बास्ता देइयै दुआऽ कर जो (बा'यदे) उसने तेरे कनै कीते दे न (जेकर अजाब टली गेआ) तां अस जरूर हदायत पाई लैगे ॥ 50 ॥

وَقَالُوا يَايَهُ السَّحَرَاءُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا
عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

फी जिसलै असें उंदे शा अजाब टलाई दिता तां ओ झट्ट गै प्रतिज्ञा भंग करना लगी पे ॥ 51 ॥

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥١﴾

1. इस दा मतलब एह ऐ जे जेहकी तलीम पैहले रसूलें गी दिती गेदी ही ओहदे बारे मुन्करें गी सुआल करो जे थुआड़े कश ओह तलीमां मजूद न? क्या उंदे च इक शा ज्यादा खुदाएं दा जिकर है? जेकर नेई तां तुस अपने रसूलें खलाफ तलीम की फलाऽ करदे ओ?

ते फिरऔन नै अपनी कौम च एह अलान कीता-जे हे मेरी कौम! क्या मिस्र दी बहूमत मेरे कब्जे च नेई? ते एह देआ (दिखो) मेरे-अधीन बगा करदे न, क्या तुस दिखदे नेई? ॥ 52 ॥

क्या अ'ऊं उस शख्स कनै, जो तुच्छ ऐ तफसील कनै गल्ल बी नेई करी सकदा, अच्छा आं (जां ओह अच्छा ऐ?) ॥ 53 ॥

(ते जेकर ओह अच्छा ऐ) तां उस पर सुने दे कंगन की नेई उतरे, जां ओहदे कनै फरिश्ते की नेई आए जेहके ओहदे आसै-पासै (ओहदी प्रहाजत आस्तै) ज'मा होन? ॥ 54 ॥

ते इस चाल्ली उसनै अपनी कौम गी बकहाँरि दिता ते उनें ओहदी गल्ल मन्नी लैती, ओह लोक अल्लाह दी प्रतिज्ञा गी भंग करने आहले हे ॥ 55 ॥

फी जिसलै उनें असेंगी गुस्सा चढ़ाया तां असें उंदे कनै बदला लैता ते उनें सारे गी गरक करी दिता ॥ 56 ॥

ते असें उनें गी (इक होई-बीती दी) कहानी बनाई दिता। एहदे अलावा बा'द च औने आहलें आस्तै इक इबरत/सबक दा जरीया (बी) बनाई दिता ॥ 57 ॥ (रुकू 5/11)

ते जिसलै बी मर्यम दे पुतर गी मसाल दे तौरै पर पेश कीता जंदा ऐ तां तेरी कौम उस (गल्ला) पर शोर' पान लगी पौंदी ऐ ॥ 58 ॥

وَتَادَى فِرْعَوْنَ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي ۗ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَأِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَجَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾

فَلَمَّا أَسْفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٨﴾

1. जिसलै ओह मर्यम दे पुतर दे दबारा औने बारै कुरआन च पढ़े न तां भी शोर पाई दिंदे न जे क्या ओह साढ़े उपास्ये शा अच्छा ऐ जे साढ़े उपास्ये गी ते जहन्नम च सुट्टेआ जंदा ऐ ते उसी संसार आस्तै बापस आहनेआ जंदा ऐ? हालांके दौनीं घटनें च जमीन-असमान दा फर्क ऐ। मसीह आपुं अपने आपुं गी मनुक्ख मनदा ऐ ते ओह इक सदाचारी व्यक्ति हा उसदा मकाबला मुश्किं जां उंदे सरदार कनै नेई होई सकदा।

ते एह बी गलान लगी पौंदी ऐ जे क्या साढ़े उपास्य' चंगे न जाँ ओह (यानी ईसा) चंगा ऐ? ओह तैरे सामने एह गल्ल सिर्फ़ झगड़ा करने दे मकसद कनै करदे न, असल गल्ल एह ऐ जे इस कौम च सचाई दे खलाफ़ बैहसां करने दी आदत ऐ ॥ 59 ॥

ओह (यानी ईसा) ते सिर्फ़ इक बंदा हा जेहदे पर असें ईनाम कीता हा ते उसी बनी इस्राईल आसतै बतौर इबरत बनाया हा ॥ 60 ॥

ते जेकर अस चांहदे^२ तां तुंदे बिच्चा बी किश लोकें गी फरिश्ते बनाई दिंदे जो धरती च थुआड़ी ज'गा अबाद होंदे ॥ 61 ॥

ते ओह (यानी कुर'आन) आखरी घड़ी दा इलम^३ बख़ादा ऐ इस आसतै तुस उस घड़ी दे बाँरे शक्क नेई करो ते (हे लोको!) तुस मेरा अनुसरण करो, इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 62 ॥

सचाई शा दूर होई जाने आहला शख्स तुसें गी सिद्धे रस्ते थमां नेई रोके, ओह थुआड़ा जाहय-बाहरा दुश्मन ऐ ॥ 63 ॥

ते जिसलै ईसा^४ (अपने दूए प्रादुर्भाव/अवतार मौके) नशान कनै लेइयै औग, तां ओह

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا هَيْئًا خَيْرٌ لِّمَنْ هُوَ مَا صَرَبُوهُ
لَكَ الْإِجْدَالُ لَبْلٌ هُمْ قَوْمٌ خِصْمُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي
الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦١﴾

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا
وَاتَّبِعُونَّ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ

- 1 'साढ़े उपास्य' दा मतलब ओह महान विभूतियां न जिनेंगी ओह अल्लाह थमां बद्ध महानता दिंदे न, थामे ओह उंदे सामने नतमस्तक नेई होंदे होन।
- 2 हज़रत मसीह पर फ़रिश्ते उतरे की जे ओह अध्यात्मक रूपै च फ़रिश्ता बनी गेआ हा। जेकर हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दे जां थुआड़े बा'द आहले लोक बी मसीह दा सरूप बनी जंदे तां उंदे पर बी फरिश्ते उतरन लगी पौंदे। एहदे च रहानगी आहली कोई गल्ल नेई। मजूदा युग च मुसलमान सिर्फ़ हठ कनै ऐसा होई सकने दा इन्कार करा करदे न।
- 3 अंतम घड़ी यानी क्यामत दा ज्ञान प्रदान करने दा एह अर्थ ऐ जे संसार च जेहकियां बदिडियां तबाहियां होने आहलियां न उंदा जिकर पवित्र कुर'आन च है। मुसलमाने दे शुरुआती ते अंतम पतन दा बी ते ईसाइयें दे शुरुआती ते अंतम सर्वनाश दा बी। इस्से चाल्ती दूई महान जातियें दी तबाही दा बी जिकर ऐ।
- 4 इस ज'गा पर हज़रत ईसा दे दूई बार औने दा बर्णन ऐ, की जे इस आयत शा पैहलें आहली आयत च बी इस्से दा ब्योरा ऐ।

आखग जे अ'कं थुआड़ै कश हिकमत सरबंधी गल्लां लेइयै आया आं ते इस आस्तै आए दा आं जे तुसेंगी ओह गल्लां समझाई देआं जिंदे बारे तुस मत-भेद रखदे हे। इस आस्तै अल्लाह दा संयम अखत्थार करो ते मेरी अधीनता कबूल करो ॥ 64 ॥

अल्लाह गै मेरा बी ते थुआड़ा बी रब्ब ऐ। इस आस्तै उस दी अबादत करो। इयै सिद्धा रस्ता ऐ ॥ 65 ॥

इस आस्तै एह सुनियै उसदे मखालफ गरोह आपस च केई चाल्ली दियां गल्लां करन लगी पे इस आस्तै जिनें लोके जुलम कीता उंदे आस्तै दुखदाई समे दे अजाब राहें उंदी तबाही निश्चत ऐ ॥ 66 ॥

ओह सिर्फ क्यामत दा इंतजार करा करदे न जेहदे आस्तै अचानक औना निश्चत ऐ, पर ओह इसी समझदे नेई ॥ 67 ॥

मते-सारे दोस्त उस ध्याड़ै आपस च इक-दूए दे दुश्मन होंगन सिवाए संयमियें दे ॥ 68 ॥
(रुकू 6/12)

(जे उनेंगी खुदा आखग) हे मेरे बंदो! अज्ज तुसें गी कुसै किसमै दा खौफ नेई ते नां गै कुसै पिछली गलती दे शोक च तुस ग्रसे जाई सकदे ओ ॥ 69 ॥

(एह इनाम पाने आहले ओह लोक होंगन) जेहके साढ़ी आयतें पर ईमान ल्याए हे ते जिनें फरमांबरदारें आहली जिंदगी बसर कीती ही ॥ 70 ॥

(अल्लाह उनेंगी आखग) तुस बी ते थुआड़े साथी बी खुशियां मनांदे होई जन्नत च दाखल होई जाओ ॥ 71 ॥

جُنُتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلَا بَيْنَ لَكُمْ بَعْضُ
الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَذَا
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝

فَاخْتَلَفَ الْأَحْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۗ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَوْمِ ۝

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ
بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

الْأَخْلَاءِ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
إِلَّا الْمُتَّقِينَ ۝

يُعْبَادُ لِاخْوَفَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ
تَحْزَنُونَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا بِالْآيَاتِ وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ۝

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
تَحْبَرُونَ ۝

उंदे कश सुने दे थाल ते कटोरे बार-बार ल्यांदे जांगन ते उस (जन्नत) च जे किश दिल चाहग ते अक्खीं पसंद करंगन, मजूद होग ते (गलाया जाग जे) तुस एहदे च म्हेशां बास करगे ओ ॥ 72 ॥

ते एह ओह जन्नत होग जिसदा बारस तुसें गी थुआड़े कर्मे दे कारण बनाया जाग ॥ 73 ॥

थुआड़े आस्तै ओहदे च मते-हारे फल मजूद होंगन जिंदे बिच्चा तुस जरूरत मताबक खागे ओ ॥ 74 ॥

मुलजम सच्चें गै नरकै दे अजाब च मुदतें तगर पेदे रौंहगन ॥ 75 ॥

उंदे अजाब च वकफ़ा नेई पाया जाग ते ओह इस च नराश/मयूस होई जांगन ॥ 76 ॥

ते असें उंदे पर जुलम नेई कीता पर ओह आपूं अपने आपै पर जुलम करा करदे हे ॥ 77 ॥

ते ओह पुकारगन जे हे मालक (यानी दोज़ख दे अधिकारी) तेरे रब्ब गी चाही दा ऐ जे असेंगी मौत देई देऐ। ओह आखग-तुस चिरे तगर इत्थें रौंहगे ओ ॥ 78 ॥

(अल्लाह आखदा ऐ जे) अस थुआड़े कश सच्च लेइयै आए हे, पर तुंदे बिच्चा मते-हारे सचाई कन्नै नफरत करदे हे ॥ 79 ॥

क्या उनें लोके¹ (हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. पर) हमला करने दा कोई फैसला

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ
وَآبوابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ
وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ ۝

لَا يَقْرَأُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ
الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادُوا لَيْلِيكَ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۝ قَالَ
إِنَّكُمْ مُّكْرَهُونَ ۝

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرْتُمْ
لِلْحَقِّ كُرْهُونَ ۝

أَمْ أَبْرَمُوا ۚ أَمْ إِنَّا لَأَبْرَمُونَ ۝

1. एह किन्ना बड़डा नशान ऐ जे एह सूर: मक्की ऐ। एहदे च इक ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे मक्का दे मुन्कर लोक हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दे खिलाफ़ इक बड़ा बड़डा खड़जैतर रचगन ते दूआ एह जे ओह ओहदे च नकाम रौंहगन ते अस उंदा सर्वनाश करी देगे। एह दमै भविक्खवाणियां पूरियां होई गेइयां। कुरआन दे बरोधियें गी एहदे च इन्कार करने दा हून कोई स्थान नेई।

करी लैता ऐ (जेकर ऐसा है) तां असें बी उंदी तबाही दा फैसला करी लैता ऐ ॥ 80 ॥

क्या ओह इस भलेखे च न जे अस उंदी गुप्त गल्लां ते गुप्त मशवरे नेई सुनदे। एह गल्ल नेई बल्के साढ़े रसूल' उंदे कनै बेहिये लिखा करदे न ॥ 81 ॥

तू आखी दे जेकर रहमान (खुदा) दा कोई पुत्तर^२ होंदा तां सारें शा पैहलें अ'ऊं ओहदी अबादत करदा ॥ 82 ॥

गासें ते धरती दा रब्व ते अर्श दा रब्व (शिक दे सारे अवगुणें शा) पाक ऐ जो मुश्रिक ब्यान करदे न ॥ 83 ॥

इस आस्तै (हे पैगंबर!) तू उनेंगी छोड़ी दे जे ओह चिककड़ उछालदे रौहन ते उस बेलै तगर खेददे रौहन जे ओह अपने उस अजाब दे बेले गी आई लैन देन जिसदा उंदे कनै बा'यदा कीता गोदा हा ॥ 84 ॥

ते ओह (खुदा) गै गासें ते धरती दा इक मात्तर उपास्य ऐ ते ओह बड़ी हिकमतें आहला (ते) बाँहत जानने आहला ऐ ॥ 85 ॥

ते बड़ियां बरकतां बखाने आहली ओह हस्ती ऐ जो गासें ते धरती ते जे किश इंदे मझाटे ऐ, उनें सारें दी बादशाहत दी मालक ऐ ते

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ
وَنَجْوَاهُمْ^١ بَلَىٰ وَرُسُلَنَا لَدَيْهِمْ
يَكْتُبُونَ^٢

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَكَدَّ^٣ فَآنَا أَوْلَى
الْعَبِيدِينَ^٤

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ^٥

فَدَرَّهْمٌ يَّخُوْضُوْنَ اَوْ يَلْعَبُوْنَ حَتّٰى يُلْقُوْا
يَوْمَهُمُ الَّذِى يُوْعَدُوْنَ^٦

وَهُوَ الَّذِى فِى السَّمٰوٰتِ اِلٰهٌ وَّفِى الْاَرْضِ
اِلٰهٌ^٧ وَهُوَ الْحَكِیْمُ الْعَلِیْمُ^٨

وَتَبَرَكَ الَّذِى لَهٗ مَلَكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا^٩ وَعِنْدَهٗ عِلْمُ

1. किश विद्वानें एहदा मतलब फरिश्ते समझेआ ऐ, पर सूर: नूर रुकू 3 आयत 25 थमां पता लगदा ऐ जे सिर्फ फरिश्ते गै नेई, मनुक्खें दा अपना शरीर बी हर इक कर्म आस्तै इक नशान रखदा ऐ ते ओह नशान क्यामत आहलै ध्याड़े उंदे पापें गी जाहर करी देग। इस आस्तै इत्थें रसूल दा मतलब मनुक्खें दे अपने अंग बी होई सकदे न। वर्तमान युग च डाक्टरें दी खोज शा बी पता लगदा ऐ जे मनुक्खे दे बीरज दा हर इक कटाणु अपने पुरखें दे किश आचरण चि'न अपने अंदर रखदा ऐ। जिसलै कदें ओह चि'न अपनी सत्ता बनाई लैदा ऐ तां फी ओहदे शा पैदा होने आहली संतान उससे आचरण गी प्रकट करदी ऐ। आखो जे इक आदमी दे नाँस सिर्फ कर्म गै सुरक्षत रौहदे न बल्के केई पीढ़ियें तगर दे संस्कार सुरक्षत रौहदे न ते बीरज राहें ओह चि'न संतान च अगमें-अगमें चलदे रौहदे न।
2. अ'ऊं अल्लाह कनै प्यार करने आहला आं ते उसदा आज्ञाकारी आं, पर पुत्तर होने बारें नां ते कोई युक्ति उसदी समर्थक ऐ ते नां कोई गासी प्रमाण गै। इस आस्तै अ'ऊं पुत्तर दे बिचार दा हर चाल्ली खंडन करना।

क्यामत दा पता सिर्फ उस्सी गै ऐ ते उस्सै कश तुसेंगी परताया जाग ॥ 86 ॥

ते जिनैंगी एह लोक खुदा दे सिवा पुकारदे न ओह सफारश करने दे अधिकारी नैई, पर सफारश दा हक्क सिर्फ ऊऐ रखदा ऐ जेहका सच्च दी गुआही' देऐ ते ओह (मुन्कर उस सचाई गी) भलेआं समझी सकदे न ॥ 87 ॥

ते जेकर तू उंदे शा पुच्छें जे उनेंगी कुस नै पैदा कीते दा ऐ? तां ओह जरूर आखगन, अल्लाह नै-फी ओह कुस पासै भलकेरियै लेते जा करदे न ॥ 88 ॥

ते असेंगी इस (रसूल) दे इस कौल दी सघंद। जिसलै उसनै गलाया हा जे हे मेरे रब्ब! एह कौम तां नेही ऐ जे कुसै सचाई पर ईमान नैई आहनदी ॥ 89 ॥

इस आस्तै (असें उसी जवाब दित्ता हा जे) उनेंगी दरगुजर कर ते सिर्फ इन्नी दुआऽ करी देआ कर जे तुंदे पर खुदा दी सलामती नाजल होऐ, ते उसदा एह नतीजा निकलग जे ओह (सचाई गी) जानन लगी पौंगन ॥ 90 ॥ (रुकू 7/13)

السَّاعَةِ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ
فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٥٨﴾

وَقِيلَ لَهُ يَرْبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

ooo

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व.। इस आयत ने दस्सी दित्ता ऐ जे सफारश सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दी सुनी जाग, की जे थुआड़े बैरियें बी थुआड़ा नांऽ सच्चा ते अमीन रक्खेआ हा ते बनी इस्राईल दे किश नबियें बी तुसेंगी सच्चा आखियै बुलाए दा ऐ। (दिकखो यसायह 9:6)

सूर: अल्-दुखान

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सटठ आयतां ते त्रै रुकू न।

अऊँ अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(एह) हमीद ते मजीद (खुदा पासेआ उतारी
गेदी सूर: ऐ) ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ①

अस (इस सचाई दे सबूत आस्तै इसी
खोहलियै) ब्यान करने आहली कताब दी
कसम खन्ने आं (यानी इसगी शहादत दे तौरै
पर पेश करने आं) ॥ 3 ॥

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

असैं इस (कताब) गी इक बरकत आहली
रातीं नाज़ल कीते दा ऐ की जे अस गुमराह
लोकें गी सदा थमां सोहगे करदे आए आं
॥ 4 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي نَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا
مُنذِرِينَ ①

उस रातीं¹ हर हिक्मत आहली गल्ल ब्यान²
कीती जंदी ऐ ॥ 5 ॥

فِيهَا يُفَرَّقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ①

1. ओह रात जेहदे च नबी दा प्रादुर्भाव/अवतार होंदा ऐ ते ओह नबी अपनी शिक्षा संसार आहलें गी सुनांदा ऐ। ओह रात बड़ी पवित्रर ते बरकत आहली होंदी ऐ। उस बेलें सारे संसार च बड़ा गंद नजरी औंदा ऐ की जे असल च उस बेलें खुदा दी मन्शा सच्चा ज्ञान भेजने दी होंदी ऐ ते इस करी ओह सधारण जनेही लब्धने आहली रात सांरें शा चंगी रात होंदी ऐ ते एह कोई नमीं गल्ल नेई बल्के हजरत आदम दे समे शा एह परंपरा चलदी आवा करदी ऐ ते कुरआन मजीद दी एह आयत सिद्ध करदी ऐ जे क्यामत तक चलदी रौहग।
2. आयत दे इस भाग च स्पष्ट करी दिता गेआ ऐ जे एह रात ऐसी ऐ जिस च नबी संसार गी ईश्वरीय ज्ञान प्रदान करदे न ते ओह ज्ञान तत्पूर्ण होंदा ऐ।

ओह हर इक गल्ला जिस दा असें अपने कशा हुकम दिते दा ऐ अस ऐसे मौकें पर सदा गै रसूल भेजदे होन्ने आं ॥ 6 ॥

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٦﴾

एह तैरे रब्ब पासेआ 'रैहमत' दे तौरा पर होंदा ऐ। ओह बौहत प्रार्थना सुनने आहला (ते) दिलें दे हालात जानने आहला ऐ ॥ 7 ॥

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧﴾

(यानी) उस रब्ब पासेआ जो गासैं ते धरती ते जे किश उंदे बश्कार ऐ उंदा रब्ब ऐ बा शर्त एह ऐ जे थुआड़ी नीत यकीन करने दी होऐ ॥ 8 ॥

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِن كُنْتُمْ مُّوقِنِينَ ﴿٨﴾

उसदे सिवा कोई उपास्य नेई, ओह जींदा बी करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ओह थुआड़ा बी रब्ब ऐ ते थुआड़े पिछले बब्ब-दादें (पुरखें) दा बी रब्ब हा ॥ 9 ॥

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ
وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿٩﴾

पर ओह भरमै च पेदे न (ते) खेढा करदे न ॥ 10 ॥

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَّعْبُونَ ﴿١٠﴾

इस आस्तै तूँ उस दिनै दा इंतजार कर जिस दिन गासै पर धूं गै धूं प्रकट होग ॥ 11 ॥

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ
مَّيِّدٍ ﴿١١﴾

जेहका सारे लोकें पर छाई जाग, एह दर्दनाक अज्ञाब होग ॥ 12 ॥

يُعْشى النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

(लोक उसी दिक्खियै गलान लागी पौंगन) हे साढ़े रब्ब! साढ़े शा एह अज्ञाब टलाई दे, अस ईमान लेई औन्ने आं ॥ 13 ॥

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

1. इस च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे एह शिक्षा असल च साढ़ी गै तरफा होंदी ऐ ते अस गै उसी उतारने आहले होन्ने आं भामें लोक एहदा किन्ना गै इन्कार करन।
2. इस शिक्षा दा उतारना मानव समाज दे कुसैं हक्क दे कारण नेई होंदा बल्के सिर्फ अल्लाह दी किरपा कन्नै गै होंदा ऐ। ओह अपने भगतें दियें प्रार्थनाएं गी सुनदा ऐ जो समे दी बगाड़ें करी कीतियां जंदियां न ते ओह उस तबाही दी नीह दिखदा ऐ जेहकी लोक अपने बुरे कर्म कन्नै रक्खा करदे होंदे न।
3. आयत दे शब्द दसदे न जे इत्थें परमाणु बंब ते हाइड्रोजन बंबें दा बर्णन ऐ जिंदे प्रयोग कन्नै सारे वायु मंडल च धूं गै धूं होई जदा ऐ। इस बेलें वैज्ञानक इनें बंबें गी क्यामत दा लक्खन बी दस्सा करदे न।

उस रोज ईमान आहानने दी तफसीक उनेंगी कुल्थूं मिलग हालांके उंदे कश सचाई गी तफसीलन ब्यान करने आहला इक रसूल आई चुके दा ऐ (जिसी उनें नेई मन्नेआ) ॥ 14 ॥

إِنِّي لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ
رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝١٤

ते ओहदे शा पिट्ठ फेरियै उठी गे ते गलान लगे, एह कुसै दा सखाए-पढाए दा पागल ऐ ॥ 15 ॥

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ۝١٥

अस अजाब गी थोड़े चिरै आस्तै हटाई देगे पर तुस फी ऊऐ (करतूतां) करन लगी पौगे ओ ॥ 16 ॥

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ
عَائِدُونَ ۝١٦

जिस दिन अस पूरी चाल्ली निग्गर पकड़ च तुसें गी लेई औगे (तुसेंगी पता लग्गी जाग जे) अस बदला लैने दी समर्थ रक्खने आं ॥ 17 ॥

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى ۝
إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ۝١٧

ते असें उंदे शा पैहलें फिरऔन दी कौम दी अजमैश बी कीती ही ते उंदे कश इक आदरजोग रसूल आया हा ॥ 18 ॥

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ
وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ۝١٨

(ते उस रसूल नै उनेंगी गलाया हा जे) खुदा दे बंदें गी मैरे हवालै करी देओ, अ'ऊं थुआड़े कश इक मानदार रसूल बनाइयै भेजेआ गेआ आं ॥ 19 ॥

أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ ۝ إِنِّي لَكُمْ
رَسُولٌ أَمِينٌ ۝١٩

ते इस हुकम कनै भेजेआ गेदा आं जे खुदा दे मामले च ज्यादती शा कम्म नेई लैओ (ते मेरी आंहदी दी दलीलें पर गौर करो) अ'ऊं थुआड़े कश सच्चें गै इक सच्ची-सुच्ची दलील आहानने आहला आं ॥ 20 ॥

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ ۝ إِنِّي آتِيكُمْ
بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝٢٠

ते अ'ऊं अपने रब्ब ते थुआड़े रब्ब शा पनाह मंगना जे तुस कुदै जल्दबाजी/काहली च मेरे पर पथरैढ नेई करी देओ ॥ 21 ॥

وَإِنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ
تَرْجُمُونِ ۝٢١

ते जेकर तुस मेरे पर ईमान नेई आहनदे, तां (कम-स-कम एह त करो जे) मिगी भलेआं इक्कला छोड़ी देओ ॥ 22 ॥

وَأَنْتَ لَمْ تُوْمِنُوا لِي فَأَعْتَزِلُونِ ۝۲۲

इस पर मूसा नै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते गलाया जे एह कौम ते मुलजम ऐ (मेरे पर ईमान आहनने आहली नेई लगदी) ॥ 23 ॥

فَدَعَا رَبَّهُ أَتَىٰ هَؤُلَاءِ قَوْمًا مَّجْرُمُونَ ۝۲۳

उसलै (खुदा नै) गलाया, तू मेरे बंदें गी रातो-रात (इस मुलखै चा) कडिढयै लेई जा ते एह ख्याल रक्ख जे फिरऔन दी कौम थुआड़ा पीछा करग ॥ 24 ॥

فَأَسْرِبْ بَعَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ۝۲۴

ते समुंदरै गी टिब्बें परा लंघदे होई पिच्छें छोड़ी जा (यानी टिब्बें परा चलदे-चलदे समुंदरै चा लंघी जा) ओह (यानी फिरऔन दा) लश्कर ते गरक होइयै गै रौहग ॥ 25 ॥

وَاشْرَكَ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّعْرَقُونَ ۝۲۵

उनें (यानी फिरऔन दी कौम नै) अपने पिच्छें बड़े-सारे बाग ॥ 26 ॥

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جُنُودٍ وَعِيُونَ ۝۲۶

ते चश्मे ते खेतियां ते बड़े सुखदेऊ थाहर ॥ 27 ॥

وَرَزُوا عِوَجًا وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝۲۷

ते ऐसी रौहने आहलियां ज 'गां (नबास स्थान) छोड़ियां जिंदे च ओह बड़े खुशी-खुशी रौहदे होंदे हे ॥ 28 ॥

وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكَيْهَيْنِ ۝۲۸

इसै चाल्ली होआ, ते असें उनें सारी चीजें दा बारस इक दूई कौम गी बनाई दिता ॥ 29 ॥

كَذَلِكَ ۝ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝۲۹

1. यानी टिब्बें परा चलदे-चलदे जित्थुआं जे पानी पिच्छें हटी चुके दा होऐ, समुंदर पार करी जाओ।
2. एहदे कनै सरबंधत बनी इम्राईल न, जिनेंगी किश समे परैत बड़ा सत्कार ते गौरव मिलेआ ते उनें मिस्र गी इक बार परें थल्लै रौंदी दिता हा।
फिरऔन ते उसदी कौम दी संतान बी एहदे कनै सरबंधत ऐ। हालांकि उनें फिरऔन आंगर गौरव ते नेई हासल कोता, पर ओह फी बी इक हद तगर मिस्र पर क्यूमत करदे रेह।

इस आस्तै गास ते धरत उंदे पर नेई रोए'
(पछताए) ते उनेंगी ढिल्ल नेई दित्ती गई
॥ 30 ॥ (रुकू 1/14)

ते असें बनी इस्त्राईल गी फ़िरऔन पासेआ
मिलने आहले अपमानजनक अज़ाब शा मुक्ति
दित्ती ही ॥ 31 ॥

ते ओह (यानी फ़िरऔन) बड़ा घमंडी हा ते
हद शा बधी चुके दा हा ॥ 32 ॥

ते असें बनी इस्त्राईल गी अपने समे दी सारी
कौमें पर उंदे हालात दी ब'जा करी प्रधानता
दित्ती ही ॥ 33 ॥

ते असें उंदे कश ऐसे नशानें चा इक नशान भेजेआ
हा जेहदे च उंदी बड़ी अजमैश ही ॥ 34 ॥

एह लोक (यानी मक्का बासी) आखदे न
॥ 35 ॥

असेंगी सिर्फ पैहली मौत कनै बास्ता पौग ते
असेंगी फी जीदा करियै नेई खडेरेआ जाग
॥ 36 ॥

इस आस्तै जेकर तुस सच्चे ओ तां साढ़े बब्ब-
दादें गी दबारा इस दुनियां च आह्नियै दस्सी
देओ ॥ 37 ॥

क्या ओह अच्छे न जां तुब्बा दी जाति दे
लोक, ते ओह लोक जेहके तुब्बा शा पैहलें
हे (दुनियाबी ताकत च उंदे शा सक्खर/चढ़दे
हे) असें उनें सारें गी हलाक करी दिता, ओह
लोक सच्चें गै मुजरम हे ॥ 38 ॥

ते गासैं ते धरती गी ते जे किश उंदे बश्कार
ऐ असें खेददे होई पैदा नेई कीता ॥ 39 ॥

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ۝

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۝

مَنْ فِرْعَوْنَ ۗ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا
مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ۝

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ۝

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ۝

إِنْ هِيَ إِلَّا أَمْوَاتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ ۝

فَأَنذَرْنَا يَا بَنِي آدَمَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ ۗ وَالَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ ۗ أَهْلَكْنَاهُمْ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا الْعِبِينَ ۝

1. यानी नां ते गासी लोकें गी अफसोस होआ ते नां धरत बासियें गी।

असें उनेंगी सदा-सदा लेई कायम रहैने आहले
मकसद कनै पैदा कीता हा पर उंदे चा मते-
हारे नेई जानदे ॥ 40 ॥

फैसले दा दिन उंदा सारें दा निश्चत समां ऐ
॥ 41 ॥

जिस दिन कोई दोस्त कुसै दूए दोस्त दी
जरूरत पूरी नेई करी सकग ते नां उंदे चा कुसै
दी मदद कीती जाग ॥ 42 ॥

सिर्फ (उस्सै दी मदद कीती जाग) जेहदे
पर अल्लाह रैह्म करग। ओह् गालिब
(ते) बे-हद कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 43 ॥
(रुकू 2/15)

यकीनन थोहरी¹ दा बूहटा ॥ 44 ॥

गुनाहगार दा खाना ऐ ॥ 45 ॥

पाकू आंगर बदमजा जेहका घाले दे/पिरघाले
दे त्रामे आंगर दिड्डें च उब्बलग ॥ 46 ॥

जिस चाल्ली गर्म पानी उब्बलदा ऐ ॥ 47 ॥

ते अस फरिश्तें गी गलागे इस गुनाहगार गी
पकड़ी लैओ। ते ज्हन्नम दे बश्कार तगर इसी
घसीटदे-घसीटदे लेई जाओ ॥ 48 ॥

फो एहदे सिरै पर मता-हारा गर्म पानी सुट्टी
देओ जेहदे नै इसी सख्वा गर्मी दा अजाब
पुज्जग ॥ 49 ॥

(ते अस उस शख्स गी आखगे) तू एह
अजाब चख तू (अपने ख्याल च) गालिब²
(ते) इज्जत आह्ला हा ॥ 50 ॥

مَا خَلَقَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا
هُمْ يُنصُرُونَ ﴿٤٢﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقُومِ ﴿٤٤﴾

طَعَامَ الْأَثِيمِ ﴿٤٥﴾

كَأْتَمِهِ^٤ يُعَلَى فِي الْبُطُونِ ﴿٤٦﴾

كَعَلَى الْحَمِيمِ ﴿٤٧﴾

خُدُوهُ فَاعْتَبُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ ﴿٤٩﴾

دُقُّ^٥ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٠﴾

1. 'थोहर' शब्द कुरआन च घिनत चीजें आसै बरतोदा ऐ। (दिकखो मुफरदात सफा 212)

2. एह व्यंग्यात्मक कथन ऐ ते मतलब एह ऐ जे तू अपने आपै गी ऐसा गै समझदा हा।

(फी आखगे) इयै ते है, जेहदे बारे च तुस शक्क करदे होंदे हे ॥ 51 ॥

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥١﴾

संयमी सच्चें गै इक अमन आहली ज'गा रोंहगन ॥ 52 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥٢﴾

यानी जन्नतें ते चश्में च ॥ 53 ॥

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٣﴾

ओह् मुट्टे ते बरीक रेशमी कपड़े लाडन। ते इक-दूए दे सामनै बैठे दे होंगन ॥ 54 ॥

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقِيلِينَ ﴿٥٤﴾

(ऐसा गै होग) ते अस उनेगी साथी दे रूपै च बड्डियें बड्डियें स्याह् अक्खीं आहलियां जनानियां देगे ॥ 55 ॥

كَذَلِكَ وَرَوَّجْتُهُمْ بِخُورٍ عَيْنٍ ﴿٥٥﴾

ओह् उनें जन्नतें च हर चाल्ली दे मेवे मंगोआंगन ते अमन कनै (जिंदगी) बसर करडन ॥ 56 ॥

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٦﴾

उनेगी उंदे (जन्नतें) च कोई मौत नेई आँग, सिवाए पैहली मौती दे (जेहकी आखरत दी जिंदगी शा पैहलें आई चुकी दी ऐ) ते अल्लाह उनेगी दोज्जख/नरकै दे अजाब शा बचाग ॥ 57 ॥

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۗ وَوَقَّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

एह बी तेरे रब्ब पासेआ किरपा दे रूपै च होग (नां के हक्क दे तौरै पर) ते एह् इक बौहत्त बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 58 ॥

فَضَلًا مِّن رَّبِّكَ ۗ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

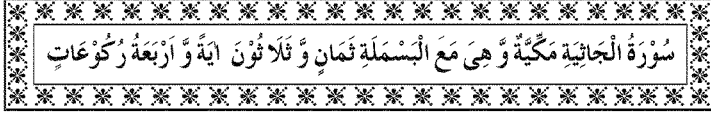
इस आस्तै सुनी लै जे असें इस कुरआन गी तेरी जबान च असान करियै उतारेआ ऐ तां जे एह् लोक (अरब आहले) एह्दे शा नसीहत हासल करी सकन ॥ 59 ॥

فَأَلْمَأَسَرْنَاهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

इस आस्तै तूं बी अन्जाम दा इंतजार कर, ओह् बी इंतजार करडन ॥ 60 ॥ (रुकू 3/16)

ع ١٦

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

सूर: अल्-जासिय:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां ठत्ती आयतां ते चार रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद (ते) मजीद (खुदा इस सूर: गी उतारने
आह्ला ऐ) ॥ 2 ॥

حَمْدٌ ②

गालिब ते हिक्मत आहले अल्लाह पासेआ
इस कताब गी उतारेआ गेदा ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ③

गासैं ते धरती च मोमिनैं आस्तै बड़े नशान न
॥ 4 ॥

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ④

ते इससै चाल्ली थुआड़े पैदा करने च ते उस
च जे जो ओह (अल्लाह) जीवधारियें बिच्चा
(धरती पर) फलांदा ऐ, यकीन करने आहली
कौम आस्तै नशान न ॥ 5 ॥

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبْتُئْتُمُ مِنْ دَآئِبِ آيَاتِكُمْ
لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ⑤

ते रातीं ते दिनै दे अगों-पिच्छें औनै-जाने च
बी ते जो अल्लाह नै रिशक दा अधार (यानी
पानी) बदलै चा उतारे दा ऐ, फी ओहदे नै
धरती गी ओहदी मौती/सुककने बा'द जी'दा/
हरा-भरा कीते दा ऐ (ओहदे च बी) ते हवाएं
गी इद्धर-उद्धर चलाने च बी समझदार कौम
आस्तै बड़े नशान न ॥ 6 ॥

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِّزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ⑥

एह सब अल्लाह दे नशान न जिनेंगी अस तेरे सामने पूरी सचाई कनै ब्यान करने आं। फी (दस्सो हां) अल्लाह ते उसदे नशानें दे बा 'द कुस चीजा पर ईमान ल्यौंगे? ॥ 7 ॥

हर झूठे ते गुनाहगार आस्तै अजाब निश्चत ऐ ॥ 8 ॥

जेहका उनें आयतें गी, जेहकियां ओहदे सामने पढ़ियां जंदिंयां न, सुनदा ऐ, पर फी घमंड कनै अपनी हर गल्ला पर जिद्द करदा/अड़े दा रौहदा ऐ आखो जे उसनै खुदा दियां आयतां सुनियां गै नेई, इस आस्तै ऐसे लोकें गी दर्दनाक अजाब दी खबर दे ॥ 9 ॥

ते जिसलै ओह शख्स साढ़ी आयतें बिच्चा कुसै दी खबर सुनदा ऐ तां ओहदा मजाक डुआन लगी पौंदा ऐ। ऐसे लोकें गी अपमानजनक अजाब मिलग ॥ 10 ॥

उंदे अगें नरक ऐ, ते उंदे कर्म उनेंगी किश बी फायदा नेई पुजाडन ते नां गै ओह उपास्य (फायदा पुजाई सकडन) जिनेंगी उनें अल्लाह दे सिवा अपनाई रक्खे दा ऐ, ते उनेंगी बौहत बड्डा अजाब पुज्जग ॥ 11 ॥

एह (सच्ची) हदायत ऐ ते जिनें अपने रब्व दियें आयतें दा इन्कार कीते दा ऐ उनेंगी बुत्तें दी पूजा कारण दर्दनाक अजाब पुज्जग ॥ 12 ॥ (रकू 1/17)

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै समुंदर गी थुआड़ी खिदमत च लाए दा ऐ तां जे ओहदे हुकम कनै ओहदे च किशियां चलन ते तां जे तुस (उंदे राहें) उसदी किरपा गी दूंडो ते तां जे तुस शुकर करो ॥ 13 ॥

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ قِيَامِي
حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَآيَتِهِ يُؤْمِنُونَ ①

وَيَلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ①

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ
مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ①

وَإِذْ أَعْلَمَ مِنَ الْبَيِّنَاتِ آتَىٰهَا هَرُورًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ①

مَنْ وَّرَاهُمْ جَهَنَّمَ لَا يَعْزِي عَنْهُمْ مَا
كَسَبُوا سَيِّئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَوْلِيَاءَ ① وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ①

هَذَا هَدَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِالآيَاتِ رَبِّهِمْ
لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزٍ أَلِيمٍ ①

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ
الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَوَلَّتَبْتَعُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

ते जे किश गासैं च ऐ, ते धरती च ऐ, सारे दा सारा उसनै थुआड़ी सेवा च लाए दा ऐ एहदे च सूझ-बूझ रक्खने आहली कौम आस्तै बड़े नशान न ॥ 14 ॥

तू मोमिनैं गी आखी दे जे जेहके लोक अल्लाह दी स'जा थमां नई डरदे, उनेंगी माफ करी देन, उसदा नतीजा एह होग जे खुदा (आपुं) ऐसी कौम गी उंदे कर्म दा फल देग ॥ 15 ॥

जेहका कोई ईमान दे मताबक कर्म करदा ऐ उसदा फायदा उसदे अपने-आपै गी गै पुजदा ऐ ते जेहका कोई भैड़े कर्म करदा ऐ उंदा नुकसान (बी) उस दी जानू गी गै पुजदा ऐ फी तुस अपने रब्ब कश परताइयै लेते जागे ओ ॥ 16 ॥

ते असें बनी इस्राईल गी कताब, कहमत ते नुबुव्वत बखशी ही ते पाक पदार्थ बिच्चा रिशक प्रदान कीता हा ते अपने समे दे लोके पर उनेंगी प्रधानता बखशी ही ॥ 17 ॥

ते असें उनेंगी खु'ल्ली-डु'ल्ली शरीअत बखशी ही, ते बनी इस्राईल नै उससे बेलै ओहदे बारे इखलाफ कीता जिसलै जे उंदे कश कामल इलम (कुरआन) आई गोआ (एह इखलाफ) उंदी आपसी सरकशी (ना-समझी) दी ब'जा करी हा; तेरा रब्ब उंदे बशकार क्यामत आहले ध्याड़ै उंदी इखलाफ आहली गल्लें बारै फैसला करग ॥ 18 ॥

ते असें तुगी शरीअत दे इक रस्ते' पर नियुक्त कीते दा ऐ इस आस्तै तू उसदे पिच्छें चल ते

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لٰآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝۱۴

قُلْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَخْرِيْ قَوْمًا بِمَآ كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝۱۵

مَنْ عَمِلْ صٰلِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۗ وَمَنْ اَسَءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ اِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ۝۱۶

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيْ اِسْرٰءِيْلَ الْكِتٰبَ وَالْحَكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الْقَلْبِ اِلٰتٍ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰى الْعٰلَمِيْنَ ۝۱۷

وَآتَيْنٰهُمْ بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ ۗ فَمَا اخْتَلَفُوْا اِلَّا مَنۢ بَعْدَ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۗ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَيَمَّا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝۱۸

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ

1. शरीअत दी बख-बख विधियां न जियां तीयात बदला लैने पर जोर दिंदी ऐ ते इंजील माफ करने ते नरमी बरतने पर जोर दिंदी ऐ। पर इस्लाम इन दौनीं दे बिच्च-बिच्च सुधार दा रस्ता अपनांदा ऐ ते सखी बेलै सखी ते नरमी बेलै नरमी दी तलीम दिंदा ऐ इस आस्तै इसदी तलीम हजरत मसीह ते हजरत मूसा दी तलीम शा बख ऐ।

उनें लोकें दी खाहशें दा अनुसरण नेई कर जेहके इलम नेई रखदे ॥ 19 ॥

ओह अल्लाह दे मकाबले च तुगी फायदा नेई पुजाई सकदे। ते जालम आपस च इक-दूए गी पनाह देने आहले न ते अल्लाह संयमियें गी शरण देने आहला ऐ ॥ 20 ॥

एह (शिक्षां) लोकें आस्तै बुद्धिसंगत प्रमाण न ते यकीन¹ करने आहली कौम आस्तै हदायत ते रैहमत दा मूजब न ॥ 21 ॥

क्या जिनें लोकें बुरे कर्म कीते दे न उंदा एह बिचार जे अस उनेंगी मोमिनें ते ईमान दे मताबक कर्म करने आहलें जैसा आदर देगे इत्थें तक जे उनें दौनें दा जीन-मरन इक-बरोबर² होई जाग? ओह बौहत बुरा फैसला करदे न ॥ 22 ॥ (रुकू 2/18)

ते अल्लाह नै गासैं ते धरती गी इक अटल कनून दे मताबक पैदा कीते दा ऐ ते उसदा नतीजा एह निकलग जे हर शख्स गी उसदे कर्म मताबक फल मिलग ते उंदे बिच्चा कुसै पर बी जुलम नेई कीता जाग ॥ 23 ॥

क्या तोह उस शख्स दी हालत पर बी गौर कीता ऐ जिसनै अपनी खाहश गी गै अपना उपास्य बनाई लैते दा ऐ ते अल्लाह नै अपने पूर्ण ज्ञान दे अधार पर उसी गुमराह करार दिते दा ऐ, ते ओहदे कर्नें ते ओहदे दिलै पर मोहर लाई दिती दी ऐ ते ओहदी अकखीं पर पड़दा सुट्टी दिते दा ऐ। इस लेई अल्लाह दे (इस कम्मै दे) बा'द उसी कु'न हदायत

فَاتَّبَعَهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ۝

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَحْمَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَجِيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَيُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عَشُورَةً ۖ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

1. जेकर मनुखी इतिहास पर गौर करचै तां पता लगदा ऐ जे जालम म्हेशां जालमें दी मदद करदे आए न ते अल्लाह सदा गै संयमियें दी मदद करदा आया ऐ ते उनेंगी पनाह दिंदा आया ऐ।
2. यानी जोदे जी बी ते मौती पर बी उंदे कर्नें इक्के नेहा ब्यहार कीता जाग।

देई सकग? क्या तुस नसीहत हासल नेई करदे ? ॥ 24 ॥

ते ओह आखदे न जे साढ़े आस्तै सिर्फ इयै संसारक जीवन निश्चत ऐ। इयै जीवन बतीत करदे होई अस मरगे ते इस्से दा नंद लैदे होई जींदे रौहगे ते जमान्ना गै असेंगी (अपने असर कन्ने) तबाह करदा ऐ पर उनेंगी इस गल्ला दा कोई असली इलम नेई ओह सिर्फ ढकोंसले करा करदे न ॥ 25 ॥

ते जिसलै उनेंगी साढ़ी जाहरा-बाहरा आयतां सुनाइयां जंदियां न ते उंदा इसदे सिवा कोई जवाब नेई होंदा जे ओह आखी दिंदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां साढ़े बब्ब-दादें गी बी (जींदा करियै) लेई आओ ॥ 26 ॥

तू आखी दे जे अल्लाह गै तुसेंगी जींदा करदा ऐ। फी ऊऐ तुसेंगी मारग। फी ऊऐ तुसेंगी क्यामत आहलै ध्याड़ै तगर किट्टा' करदा जाग ते एहदे च कोई शक्क नेई, पर मते-हारे लोक इसदा ज्ञान नेई रखदे ॥ 27 ॥ (रुकू 3/19)

ते गासैं ते धरती दी बादशाहत खुदा दी गै ऐ ते जिसलै निश्चत घड़ी आई जाग उस बेलै झूठ बोलने आहले बड़े खसारे च होंगन ॥ 28 ॥

ते तू हर इक संप्रदाय गी दिखगा जे ओह धरती पर गोडें दे भार डिगगे दा होग। हर इक संप्रदाय गी अपनी शरीअत^१ पासै बुलाया जाग।

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ۝

وَإِذْ نُنْتَلَىٰ عَلَيْهِمُ الْيَتْنَايْنِيتِ مَا كَانَتْ حَاجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتُّتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

قَالَ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ط وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِذِي يَسْرُ الْمُبْطِلُونَ ۝

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا آلِيَوْمَ تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ

1. इसदा अर्थ एह ऐ जे मौती तगर जीवन खुदा दे गै हत्थै च ऐ ते ऊऐ मरने दे बाद आत्मैं गी क्यामत तक जींदा रखदा रौहग, पर की जे एह गल्लां अक्खीं शा ओझल होंदियां न इस आस्तै मते-हारे लोक इस बारे नेई जानदे।
2. हर इक कौम दा फैसला सारें शा पैहलें उसदी शरीअत दे मताबक होग। की जे ओह दूई शरीअत गी झूठ समझदी ही मगर क्या अपनी शरीअत पर अमल करदी ही? मजूदा समे पर जेकर पाई जा तां इस सिद्धांत मूजब नां ते मुसलमान मुक्ति हासल करी सकदे न, नां ईसाई ते नां गै कोई होर कौम। की जे दूई शरीअतें गी छोड़ियै ओह अपनी शरीअत पर बी अमल नेई करदे।

تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

उस दिन तुसेंगी थुआड़े कर्मे दे मताबक फल
दिता जाग ॥ 29 ॥

(ते अस आखगे दिक्खो) एह थुआड़ी कताब'
ऐ जेहकी थुआड़े खलाफ सच्चो-सच्च गुआही
देआ करदी ऐ। तुस जेहके बी कर्म करदे होंदे
हे अस उनेंगी लिखदे जंदे हे ॥ 30 ॥

इस आसतै जेहके लोक मोमिन हे ते जिनें शुभ
कर्म कीते दे हे उनेंगी उंदा रब्ब अपनी
रैहमत (दे साए) हेठ रक्खग ते इयै सच्ची-
सुच्ची कामयाबी ऐ ॥ 31 ॥

ते ओह लोक जेहके मुन्कर होई गेदे हे (उनेंगी
गलाया जाग जे) क्या तुसेंगी मेरियां आयतां
पढ़ियै नथियां सुनाइयां जंदियां, मगर (उसदे
बावजूद) तुस घमंड करदे हे। ते तुस अपराधी
कौम च शामिल होई गे हे ॥ 32 ॥

ते जिसलै उंदे कनै एह गलाया जंदा ऐ जे
अल्लाह दा बा'यदा ते सच्चा ऐ ते (दुनियां
दी) आखरी तबाही जरूर औने आहली ऐ,
इस च कोई शक्क नेई तां इस पर ओह आखी
दिंदे न जे अस नेई जानदे-क्यामत केह चीज
ऐ? असेंगी ते ओहदे बारै सिर्फ भरम मात्तर
ऐ ते असेंगी ओहदे पर कोई यकीन नेई
॥ 33 ॥

ते उस बेलै उंदे पर/सामनै उंदे बुरे कर्म जाहर
होई जाडन ते जिनें गल्लें पर ओह हसदे होंदे
हे (यानी उंदा इन्कार करदे होंदे हे) ओह
उनेंगी घेरी लैंगन (ते सच्चें-मुच्चें उंदी अक्खीं
सामनै आई जांगन) ॥ 34 ॥

ते उनेंगी गलाया जाग जे अज्ज असें तुसेंगी
उससै चाल्ली छोड़ी दिता ऐ जिस चाल्ली जे

هَذَا كِتَابًا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۗ
إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ۗ ذَلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي
تُتلىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ
قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذْ قِيلَ لَنْ نَعْدِلَ اللَّهُ حَقًّا وَالسَّاعَةَ لَا
رَبِّبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ
إِنْ نَنْظُرُ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ
بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾

وَبَدَّ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا وحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِآيِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِكُمْ كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ

1. अर्थात मनुक्खे दे कर्मे दा सूची पतर।

तुसें इस दिनें दी मलाटी दा ख्याल भलाई
दिता हा ते थुआड़ा ठकाना अग्ग होग ते कोई
थुआड़ी मदद करने आह्ला नेई होग ॥ 35 ॥

एह इस आस्तै होग जे तुसें अल्लाह दे नशानें
गी हासे-मजाक दा मूजब बनाई लैते दा हा
ते संसारक जीवन नै तुसेंगी धोखा देई दिता
हा। इस आस्तै अज्ज नां ते ओह इस अजाब
चा कड्ढे/बचाए जांगन ते नां उंदे पासेआ
खुदा गी राजी करने/मनाने दी कोशश कबूल
कीती जाग ॥ 36 ॥

इस आस्तै अल्लाह जो गासें ते धरती दा रब्ब
ऐ ते सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ, सब तरीफ उस्सै
दी ऐ ॥ 37 ॥

ते गासें ते धरती च सारी बड़ेआई बी उस्सै
दी ऐ ते ओह गालिब (ते) हिक्मत आह्ला
ऐ ॥ 38 ॥ (रुकू 4/20)

يَوْمَكُمْ هَذَا وَمَا أُوْبِكُمْ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا
وَوَعَرْتُمْ كُمُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا
يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْبَدُونَ ﴿٣٦﴾

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ
الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاِحْقَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَارْبَعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-अहक्राफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छित्तरी आयतां ते चार रुकू न।

अंऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हमीद ते मजीद (खुदा इस सूर: गी नाजल
करने आह्ला ऐ) ॥ 2 ॥

بِسْمِ
اللَّهِ

حَمَّ ①

अल्लाह (यानी) ग़ालिब ते हिक्मत आहली
हस्ती पासैआ इस कताब (मजीद) गी उतारेआ
गेआ ऐ ॥ 3 ॥

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ①

(ते ओह आखदा ऐ जे) असें गासैं ते धरती
गी ते जे किश इंदे मज़ाटै ऐ बिला बजा पैदा
नेई कीता ते नां गै कोई समां निश्चत करने
बगैर उसी पैदा कीता ऐ ते ओह लोक जिनें
इन्कार कीता ऐ ओह इस गल्ला शा मूह फेरा
करदे न जे उनेंगी डराया गेदा ऐ ॥ 4 ॥

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ①

तू (उनेंगी) आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही
जे जिनेंगी तुस खुदा दे सिवा पुकारदे ओ, उनें
धरती दी कोहकी-कोहकी चीज पैदा कीती
दी ऐ? जां उंदा गासैं गी पैदा करने च कोई
दखल है? जेकर तुस इस गल्ला च सच्चे ओ,
तां इस शा पैहलें जे कुसै कताबै दी दलील
पेश करो, जां (जेकर कोई कताब नेई ते)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ
شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ ۗ يَتَّبِعُونَ بِكُتُبٍ
مِّنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ

तुस सच्चे ओ, तां कोई इलम सरबन्धी दलील
गै पेश करो ॥ 5 ॥

ते उस शा बड्डा गुमराह कु'न होई सकदा
ऐ जेहका खुदा दे सिवा उनें (हस्तियेँ) गी
पुकारदा ऐ जो क्यामत तक उसदी कोई
दुआऽ कबूल नेई करी सकदियां, बल्के ओह
(हस्तियां) उंदी प्रार्थनें शा बिल्कुल अनजान
न ॥ 6 ॥

ते जिसलै लोकें गी दबारा जींदा करियै
दुआलेआ जाग (ओह झूठे बनाए गेदे उपास्य)
उंदे दुश्मन होंगन ते उंदी अबादत दा इन्कार
करडन ॥ 7 ॥

ते जिसलै उनेंगी सादियां जाहरा-बाहरा आयतां
सुनाइयां जंदियां न तां मुन्कर सच्ची गल्ल
सुनियै आखदे न जे एह ते इक जाहरा-बाहरा
जादू ऐ (फी अस इसी कियां मन्नी लैचै)
॥ 8 ॥

क्या ओह एह गलांदे न जे एह (कुर'आन)
उसनै आपू गै बनाई लैते दा ऐ? तू उनेंगी
आखी दे जे जेकर मैं एह आपू गै बनाई लेदा
ऐ तां (अ'ऊं खुदा दी स'जा दा हक्कदार आं
ते) तुस मिगी खुदा दे अजाब दे कुसै बी
हिस्से शा बचाई नेई सकदे। ओह उनें सारी
गल्लें गी भलेआं जानदा ऐ जेहकियां तुस बे-
मतलब करदे रौहदे ओ, ओह थुआड़े ते मेरे
बशकर गुआह दे तौरै पर काफी ऐ ते ओह
बौह्त बखशने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

तू उनेंगी आखी दे जे अ'ऊं दुनियां च पैहला
रसूल ते नेई आए दा आं (मेरे शा पैहलें केई
रसूल आई चुके दे न) ते अ'ऊं नेई जानदा
जे मेरे कन्नै खुदा केह सलूक करग ते नां गै

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفْلُونَ ۝

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً
وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ۝

وَإِذَا تَلَّى عَلَيْهِمُ الْيَتْنَا بَيَّنَّتْ قَالِ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ
مُبِينٌ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۗ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۗ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَاتِ قِيصُورٍ فِيهِ ۗ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيِّنًا
وَبَيْنَكُمْ ۗ وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ
وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ بِي وَلَا بِيَكُمُ ۗ

एह जाननां जे थुआड़े कन्ने केह सलूक करग अ'ऊं ते सिर्फ उस वह्नी दा अनुसरण करना जो मेरे पर नाज़ल होई दी ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ जाह्रा-बाहरा सचेत करने आहला आं ॥ 10 ॥

तू आखी दे जे मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर मेरी वह्नी खुदा पासेआ होई ते तुसें ओहदा इन्कार करी दिता, बावजूद इसदे जे बनी इस्राईल बिच्चा इक गुआह (यानी मूसा) गुआही देई चुके दा ऐ जे ओहदे आंगर इक शख्स' जाहर होग (तां केह एह गल्ल अजीब नेई होग जे ओह जेहका पैहलें होई चुके दा हा) ओह ते ईमान लेई आया ते तुस (जिंदे समै ओह आया ऐ) घमंड शा कम्म लै करदे ओ? अल्लाह जुलम करने आहलें गी कदें बी हदायत दा रस्ता नेई दसदा ॥ 11 ॥ (सूक 1/1)

ते मुन्कर मोमिनं गी आखदे न जे जेकर कुरआन च कोई अच्छी तलीम होंदी तां एह (मोमिन) साढ़े शा पैहलें एहदे पर ईमान नेई आहनदे, की जे इंदे पर (मुन्करं पर) उसदी असलीयत जाहर नेई होई ओह (असफलता करी गुस्से च इयै गल्ल) गलांगन जे एह ते इक पुराना झूठ ऐ, (जो पैहले लोक बी खुदा दे बारै बोलदे आए न) ॥ 12 ॥

हालांके इस शा पैहलें मूसा दी कताब आई चुकी दी ऐ जेहकी रैहनमाई करने आहली बी ही ते रैहमत बी ही, ते एह (कुरआन) इक ऐसी कताब ऐ जो अपने शा पैहली कताबें दी तसदीक² करदी ऐ ते अरबी जवान च ऐ तां

إِن آتَيْتُكَ إِلَّا مَا يُؤْتَىٰ الْإِنِّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَأَمَنْ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْ لَكِ قَدِيمٌ ﴿١٢﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۗ وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّئِنذَرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ وَبُشْرَىٰ لِّلْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

1. एहदे च 'तौरत की व्यवस्था' नां दी कताब 18.18 आहली उस भविकखवाणी पासे संकेत कीता गेदा ऐ जे 'अ'ऊं उंदे आस्तै उंदे प्राएं बिच्चा तेरे जनेहा इक नबी भेजगा'।
2. यसायह भाग 21 आयत 13-17 च अरब देश च इक नबी दा प्रादुर्भाव/अवतार होने बारै भविकखवाणी कीती गेदी ऐ। उस च दस्सेआ गेदा ऐ जे उस नबी गी अपने देसै चा हिजरत करनी पौंग ते अपने बरोधियें कन्ने युद्ध बी करना पौंग जेहदे च ओह विजयी होग ते ओहदे बैरी अपमानत होगन।

जे जिनें जुलम कीते दा ऐ उनेंगी डराऽ ते जेहके लोक खुदा दे हुकम मताबक कम्म करदे न उनेंगी शुभ-समाचार देऐ ॥ 13 ॥

(यानी) ओह लोक जो एह आखदे न जे अल्लाह गै सादा रब्ब ऐ फी ओह उस दा 'वे पर द्रिढ़ता कनै डटी जंदे न इस आसतै ऐसे लोके गी नां ते भविक्ख च कुसै गल्लै दा कोई भे होग ते नां गै पिछले समे दी कुसै कुताही दी चिंता होग ॥ 14 ॥

एह लोक जन्त च जाने आहले न। ओह अपने पिछलें कर्म दे बदले दे तौर पर सदा आसतै बास करडन ॥ 15 ॥

ते असें मनुक्खै गी अपने माता-पिता कनै उपकार करने दी शिक्षा दित्ती ही, की जे उसदी माता नै कश्ट बरदाशत करियै उसी अपने गर्भ च चुक्की रक्खेआ हा ते उससै कश्ट कनै उसी जनम दित्ता हा ते उसी गर्भ च चुक्की रक्खने ते ओहदा दुद्ध छुड़ाने तक त्रीह¹ म्हीने लगगे हे, फी जिसलै मनुक्ख अपनी पूरी जुआनी च आया यानी चाली बर^१ दा होई गेआ तां उसनै गलाया जे हे मेरे रब्ब! मिगी इस गल्लै दी तफीक दे जे अ'ऊं तेरी उस नैमत दा शुक्रिया अदा करां जेहकी तोह मिगी ते मेरे माऊ-बब्बै गी दित्ती दी ऐ ते (इस गल्लै दी बी तफीक दे) जे अ'ऊं ऐसे चंगे कर्म करां जिनेंगी तूं पसंद करे ते मेरी उलाद च बी भलाई दी बुन्याद कायम कर। अ'ऊं तेरे अगें झुकना ते अ'ऊं तेरे फरमांबरदार बंदें बिच्चा आं ॥ 16 ॥

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا
عَجْرًا ۖ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا
حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا
وَحَمَلُهُ وَفِضْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا
بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنًا ۖ قَالَ
رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ
صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۗ
إِنِّي تُبِّتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦﴾

1. दिक्खो सूर: लुकमान आयत 15

(जेहके लोक ऐसा करडन) ऊए लोक ऐसे होंगन जिंदे चंगे कर्म अस कबूल करगे ते उंदे कुकमें गी अस दरगुजर करगे! एह लोक जन्नत च जांगन! एह इक सच्चा बा'यदा ऐ। जेहका शुरू (आदम दी पैदायश) थमां मोमिनें कनै कीता जा करदा ऐ ॥ 17 ॥

ते (इक) शख्स ऐसा (बी होंदा ऐ) जेहका अपने मापें गी आखदा ऐ, थुआडै पर अफसोस! क्या तुस मिगी एह खबर पक्के तौरा पर दिंदे ओ जे मिगी जींदा करियै धरती चा कइहेआ जाग ? ते सदी पर सदी बीती चुकी दी ऐ (पर उंदे बिच्चा कोई शख्स जींदा होइयै नेई आया) ते (उसदे) दमें (मा-बब्ब) अल्लाह अगें फरेआद करदे होई आखदे न, हे बच्चे! तेरे पर अफसोस! खुदा पर ईमान आहन, अल्लाह दा बा'यदा जरूर पूरा होइयै रौहग। इस पर ओह उनेंगी जवाब दिंदा ऐ, एह ते सिर्फ पैहले लोकें दियां वहानियां न ॥ 18 ॥

ऐसे गै लोक न जिंदे पर उनें सम्प्रदायें बिच्चा जेहके उंदे शा पैहलें होई चुके दे न, चाहे ओह जिन्नें' बिच्चा हे जां इन्सानें बिच्चा, अजाब दी भविक्खवाणी पूरी होई गेई! ओह लोक घाटा खाने आहले हे ॥ 19 ॥

ते उनें सारें गी उंदे कर्म मताबक दरजे मिलगन ते एह इस आस्तै होग जे अल्लाह उनेंगी उंदे कर्म दा पूरा बदला देऐ ते उंदे पर जुलम नेई कीता जा ॥ 20 ॥

ते जिस दिन मुक्करें गी दोजख दे सामने पेश कीता जाग (ते गलाया जाग) तुस दुनियां दी जिंदगी च अपने सब इनाम खतम करी चुके

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَدَ الصَّادِقُ الَّذِي كَانُوا يُوْعَدُونَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ إِفِّ لَكُمْ مَا أَبْعَدَنِي ۖ إِنَّهُ خَرَجَ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي ۖ وَهُمَا يَسْتَعْجِلِينَ اللَّهَ وَيَلَكَ أَمْنٌ ۗ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٩﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا ۖ وَلِيُوقِفَهُمْ أَعْمَالَهُمْ ۖ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ ۗ أَذْهَبْتُمْ طَيْبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا

दे ओ ते दुनियां दी जिंदगी दा जिन्ना लाह लैना हा लेई चुके ओ। इस आस्तै अज्ज तुसं गी धरती च बगैर हक्क दे घमंड करने ते ना-फरमानी करने दी ब'जा कनै अपमान दा अजाब दिता जाग ॥ 21 ॥ (रुकू 2/2)

ते (हे नबी!) आद दे भ्राऽ (हूद) गी बी याद कर, जिसलै उसनै अपनी कौम गी अहक्राफ¹ च डराया हा, ते उस (हूद) शा पैहलें बी केई नबी होई चुके दे हे ते उसदे बा'द बी प्रकट होए ते उंदे बिच्चा हर इक एह शिक्षा दिंदा हा जे अल्लाह दे सिवा कुसै दी उपासना नेई करो। अ'ऊं तुंदे पर इक बड्डे दिनै² दे अजाब दे औने शा डरना ॥ 22 ॥

उनें लोके गलाया, क्या तूं साढ़े कश इस आस्तै आया ऐं जे असेंगी अपने उपास्यें थमां हटाई देऐं जेकर इससै चाल्ली ऐ ते तूं अपने सच्चा होने दी सूरत च जिस चीजै दा साढ़े कनै बा'यदा करना ऐं, उसी साढ़े कश लेई आ ॥ 23 ॥

(हूद नै) गलाया, सच्चा ज्ञान ते अल्लाह कश ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ ओह ज्ञान तुंदे तगर पजाना होना जिसी पुजाने दी जिम्मेदारी खुदा नै मिगी सौंपी दी ऐ पर अ'ऊं दिक्खना जे तुस इक मूर्ख कौम ओ ॥ 24 ॥

इस आस्तै जिसलै उसदी कौम नै उस अजाब गी इक बदलै दे रूपै च अपनी बस्तियें पासै/

وَاسْتَمَعْتُمْ بِهَا فَأَلْيَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ
الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ
تَفْسُقُونَ ﴿٢١﴾

وَإِذْ كَرَّ آخَا عَادٍ إِذْ أُنذِرَ قَوْمَهُ
بِالْأَحْقَافِ وَقَدَّخَلَتْ التُّدْرُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ إِلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ
إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَجْمِنَّا بِآفِكَ نَا عَنْ إِلَهِنَا فَأَتَيْنَا
بِمَا تَعَدَّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا
أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِكُمْ قَوْمًا
تَجْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ^١

1. मूल शब्द अहक्राफ दा अर्थ ऐ-रेतू दे उच्चे-उच्चे ठिल्ल जां ढेर/टीले एह नांऽ उस जाति दे अन्जाम दी ब'जा कनै रक्खेआ गेदा ऐ। बरना पैहलें ते ओह सर-सब्ज धरती पर रौहदे हे। पर जियां के कुरआन करीम च ब्यान कीता गेदा ऐ, उंदे पर इक सख आंधी आई जेहकी सत्त रोज दिन-रात चलदी रेही ते ओह तबाह होई गे। (सूर: अल्हाका आयत: 7-8) ते उस आंधी दी ब'जा करी उंदे देशें च रेतू दे नेका ठिल्ल बनी गे जिंदे थल्लै ओह कौम दबोई गई।
2. अजाब दा थोड़ा समां बी लामा सेही होंदा ऐ। इस आस्तै कुरआन करीम च अजाब आहले थ्याड़े गी अक्सर बड्डा दिन गलाया गेदा ऐ, की जे अजाब दा दिन खत्म होंदा नजरी नेई औंदा।

बादियों पासै बधदे दिक्खेआ तां उनें गलाया-
एह इक बदल ऐ जेहका साढ़ै पर बरखा
बर्हाग (असें गलाया) नेई, एह ओह (अजाब)
ऐ जिस दे तौले औने दी तुस मांग करदे होंदे
हे (एह) इक हवा ऐ, जेहदे च दर्दनाक
अजाब छपे दा ऐ ॥ 25 ॥

एह हवा अपने रब्ब दे हुकम कनै हर चीजै
गी तबाह करदी जाग। इस आस्तै नतीजा एह
होआ जे उंदे पर सखेर ऐसे समै आई जे सिर्फ
उंदे घर गै नजरी औंदे हे (सारी कौम रेतू च
दबोई गई) इससै चाल्ली अस पापी कौम गी
बदला दिन्ने होन्ने आं ॥ 26 ॥

ते असें उनेंगी ओह ताकत बख्शी ही ! जेहकी
ताकत तुसेंगी नेई बख्शी ते असें उनेंगी थुआड़े
आंगर कन्न, अक्खीं ते दिल बी दित्ते दे हे
(मगर उनें बी थुआड़े आंगर इनें चीजें शा
कम्म नेई लैता) इस आस्तै उंदे कन्नें, अक्खीं
ते दिल्लै उनेंगी कोई फायदा नेई दिता की जे
ओह खुदा दिये आयतें दा इन्कार करने पर हठ
करदे हे ते जिस अजाब दा ओह मजाक
डुआंदे होंदे हे, उससै नै उनेंगी चपासेआ घेरी
लैता ॥ 27 ॥ (रुकू 3/3)

ते अस उनें बस्तियें गी बी तबाह करी चुके
दे आं जेहकियां थुआड़े आसै-पासै न। ते असें
नशानें गी तफसील कनै ब्यान करी दित्ते दा
ऐ तां जे (इनें आयतें दे सुनने आहले) अपने
हठ थमां बाज औन ॥ 28 ॥

फ़ी की नेई उनें लोकें जिनें गी उनें खुदा दे
सिवा इस आस्तै उपास्य बनाई रक्खे दा हा
जे ओह उनेंगी खुदा दे लागै लेई औन (प्यारे
बनाई देन) उंदी मदद कीती, बल्के ओह

قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مَّمْطُرٌ نَّابِلٌ هُوَ مَا
اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا
لَا يُرَى إِلَّا مَسَكِنَتُهُمْ ۝ كَذَلِكَ
نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝

وَلَقَدْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِيهَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ
وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَابْصَارًا وَأَفْئِدَةً ۗ
فَمَا أَعْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا
أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ لِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ
بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَى
وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

فَلَوْلَا نَصْرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا إِلَهًا ۗ بَلْ صَلَّوْا عَنْهُمْ
وَذَلِكَ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

मौके पर (उंदी अक्खीं शा) गायब होई गे ते एह उंदे झूठ ते झूठ बोलने दा नतीजा ऐ ॥ 29 ॥

ते जिसलै अस जिन्नै! बिच्चा किश लोकें गी परताइयै तेरे पासै लेई आए जो कुरआन सुनने दी इच्छा रखदे हे। इस आस्तै जिसलै ओह (कुरआन पढ़ने दी सभा च) हाजर होए, तां उनें इक-दूए गी गलाया-चुप होई जाओ। फी जिसलै कुरआन पढ़ोना बंद होई गेआ तां ओह अपनी कौम कश बापस परतोई गे ते उंदे च जाइयै इस्लाम दा प्रचार शुरू करी दिता ॥ 30 ॥

(ते) अपनी कौम गी गलाया, हे साढ़ी कौम ! असें इक ऐसी कताबा गी सुनेआ ऐ जेहकी मूसा दे बा'द उतारी गेई ऐ ते जेहकियां कताबां उस शा पैहलें उतरी दियां न उंदी तसदीक करदी ऐ ते सच्च पासै ते सिद्धे रस्ते पासै अगुआई करदी ऐ ॥ 31 ॥

हे साढ़ी कौम दे लोको! अल्लाह पासेआ नमीं कताब आहने आहले शख्स दी पुकार गी कबूल करो ते ओहदे पर ईमान लेई आओ, नतीजा एह होग जे अल्लाह थुआड़े गुनाहें गी माफ करी देग ते तुसेंगी औने आहले इक दर्दनाक अज़ाब थमां पनाह देग ॥ 32 ॥

ते जेहका अल्लाह पासै बुलाने आहले दी गल्ल कबूल नेई करदा ओह उसी दुनियां च हराई नेई सकदा ते खुदा दे सिवा उसगी पनाह देने आहले बजूद कुतै बी नेई, ऐसे लोक जाहरी-बाहरी गुमराही च फसे दे न ॥ 33 ॥

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِبْرِ
يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
قَالُوا أَنصُوتْ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُّندِرِينَ ①

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن
بَعْدِ مَوْسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ①

يَقَوْمًا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ
يَعْمَلْ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَيَجْرِكُمْ مِّنْ
عَذَابِ إِلِيمٍ ①

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ
فِي الْأَرْضِ وَلَا يَكُنْ لَهُ مِنْ دُونِهِ أُوْلِيَاءُ ①
أُولَئِكَ فِي صَلَاتٍ مُّبِينٍ ①

1. इस आयत च 'जिन्न' शब्द दा प्रयोग इक यहूदी प्रतिनिधि मंडल आस्तै कीता गेदा ऐ जेहका हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी खबर सुनियै चोरी उनेंगी मिलन आया हा, ओह नसीबैन इराक दे रोहने आहले हे। ओह लोक चूके दूर दा आए हे ते चोरी-चोरी हजरत रसूल अल्लाह गी मिले तां जे उंदी कौम ते अरब दे लोक उंदे दुश्मन नेई बनी जान। (फ़तहल्बयान भाग 8 सफ़ा 355)

क्या ओह् नेई दिखदे जे ओह् खुदा जिसनै गासैं ते धरती गी पैदा कीता ऐ ते ओह् उनेंगी पैदा करदा नेई थक्केआ, ओह् इस गल्ला दी बी समर्थ रखदा ऐ जे ओह् मुड़दें गी जींदा करै ओह् अपने हर इरादे गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 34 ॥

ते जिस दिन मुन्करें गी अग्गी दे सामनै पेश कीता जाग ते गलाया जाग जे क्या एह् सच्च नेई ? ओह् आखडन हां हां! असेंगी अपने रब्ब दी सघंद! (एह् बिल्कुल सच्च ऐ) उसलै (खुदा) गलाग, अच्छा तुस अपने कुफर दी ब'जा करी अजाब (गी) चक्खो ॥ 35 ॥

इस आस्तै (हे नबी!) तूं बी (इस्सै चाल्ली) सबर कर जिस चाल्ली पुख्ता इरादे आह्ले रसूल (तेरे शा पैहलें) सबर करी चुके दे न ते उंदे आस्तै एह् दुआउ नेई कर जे उंदे पर तौले अजाब आई जा। जिस दिन ओह् अपने निश्चत अजाब गी दिखडन उंदी हालत ऐसी होग जे आखो ओह् इस दुनियां च बड़ा थोढ़ा चिर रेह् न एह् गल्ल (उनें मुन्करें आस्तै) सिर्फ इक नसीहत दे तौरा पर आखी गई ऐ। ते इन्कारी कौम दे सिवा कुसै गी तबाह् नेई कीता जाई सकदा ॥ 36 ॥ (रुकू 4/4)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزُبْ عَنْهُم مِّنْ قَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَهْدِيَ الْمُؤْمِنِينَ لِبَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعُرْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوْعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَبَلِّغْ لَهُم مَّا يَهْتَكُمُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٦﴾

सूर: मुहम्मद

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनताली आयतां ते चार रुकू न।

(अ०ऊं) अल्लाह दा नां० लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

ओह लोक जिनें कुफर कीता ते खुदा दे रस्ते
शा रोकेआ, खुदा नै उंदे कर्मै गी तबाह करी
दिता ॥ 2 ॥

ते जो ईमान लेई आए ते उनें ईमान दे मताबक
कर्म कीते ते जो मुहम्मद (हजरत मुहम्मद
मुस्ताफा स.अ.व.) पर नाजल होआ, उस पर
ईमान ल्याए, ते ऊऐ उंदे रब्ब पासेआ सच्च
ऐ। अल्लाह उंदे कुकर्मै गी खट्टी देग ते उंदे
हालातें गी दरुस्त करी देग ॥ 3 ॥

एह इस आस्तै कीता गेआ जे जिनें कुफर
कीता हा उनें झूठ दा अनुसरण कीता हा। ते
जो ईमान ल्याए हे ओह अपने रब्ब पासेआ
औने आहले सच्च पिच्छें चले हे अल्लाह
इस्सै चाल्ली लोकें दे सामनै उंदा (असल)
हाल ब्यान करदा ऐ ॥ 4 ॥

इस आस्तै (चाही दा ऐ जे) जिसलै तुस
मुक्करें कनै लड़ाई दे मदान च मिलो, तां

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
أَصَلَّ أَعْمَالَهُمْ ①

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا
بِمَا نَزَّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ لَا كَفَرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ
بِأَلْفِهِمْ ①

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ
وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ①

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ

मुंडियां बड़दो! इत्थें तक जे जिसलै तुस उंदा खून बगाई लैओ, तां चंगी चाल्ली जौरै कनै मुशकां कस्सो। फी उसदे बा'द जां ते स्थान करियै (उनेंगी छोड़ी देओ) जां युद्धै दा हरजाना लेइयै (छोड़ी देओ) इत्थें तक जे लड़ाई अपने हथ्यार रकखी देऐ (यानी खतम होई जा) एह सब किश हालत दे तैह्त होआ ऐ। ते जेकर अल्लाह चांहदा तां आपूं गै उंदे कनै बदला लेई लैदा। पर उसनै चाहया जे तुंदे बिच्चा केइयें गी केइयें (दूरें) राहें अजमाऽ जेहके लोक अल्लाह दे रस्ते च मरोई गे। अल्लाह उंदे कर्मै गी कदें बी जाया नेई जान देग ॥ 5 ॥

ओह उनेंगी जरूर कामयाबी पासै लेई जाग ते उंदी हालत गी दरस्त करग ॥ 6 ॥

ते उनेंगी उनें जन्तें च दाखल करग जिंदे बारै उसनै उनेंगी पैहलें गै दस्सी दित्ते दा ऐ ॥ 7 ॥

हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह दी मदद करगेओ तां ओह थुआड़ी मदद करग ते थुआड़े पैरे मजबूत करग ॥ 8 ॥

ते जिनें कुफर कीता ऐ उंदे पर अफसोस ऐ ते खुदा उंदे कर्मै गी नश्ट करी देग ॥ 9 ॥

की जे उनें अल्लाह दे उतारे दे (कलाम) गी ना-पसंद कीता ऐ इस आस्तै खुदा नै बी उंदे कर्मै गी नश्ट करी दित्ता ॥ 10 ॥

الرِّقَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا اُنْتَضَمُوهُمْ
فَشَدُّوا النُّوْثَانَ ۖ فَاَمَّا مَتَابِعُ وَاَمَّا
فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَصْعَ الْحَرْبِ اَوْ رَاَهَا
ذٰلِكَ ۗ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَانتَصَرْنَا مِنْهُمْ
وَلَكِنْ نَّبَلْنَا لِيَغْنِيَ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ
قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ
اَعْمَالَهُمْ ۝

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصَلِّحْ بِاللّٰهِ ۝

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَصْرُوا اللّٰهَ
يُصْرِكُمْ وَيَتَّيَّبَتْ اُقْدَامَكُمْ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَاَصَلَّ
اَعْمَالَهُمْ ۝

ذٰلِكَ بِاَنَّهٗمْ كَرِهُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْطَ
اَعْمَالَهُمْ ۝

1. किश लोक इनें आयतें पर इतराज करदे न, हालांके अज्ज बी दुनियां च जंगां होआ करदियां न ते हर जंग च बरोधी सपाही दुश्मन दी मुंडी गै बढदा ऐ। जेकर आखो जे फी जिकर की कीता-तां इसदा जवाब एह ऐ जे इस्लाम नै नरमी दी तलीम इस चाल्ली दित्ती दी ऐ जे डर हा जे जेकर एह आयत नाजल नेई होंदी, तां मुसलमान जंग च दुश्मन गी कल्ल करना न-जायज समझदे।
2. यानी अल्लाह दे धर्म दी। की जे अल्लाह आपूं कुसै दी मदद दा मुत्ताज नेई।

क्या उन्हें धरती पर चली-फिरियै नेई दिक्खेआ जे उंदे शा पैहलें जेहके होई चुके दे न उंदा अन्जाम केह होआ। अल्लाह नै उंदे पर अजाब नाजल कीता हा ते (अज्जै-कल्लै दे) मुन्करें दा बी उंदे नेहा गै हाल होग ॥ 11 ॥

एह (इस आस्तै होग) जे अल्लाह मोमिनें दा मददगार ऐ। ते मुन्करें दा कोई मददगार नेई ॥ 12 ॥ (रुकू 1/5)

अल्लाह मोमिनें ते ईमान मताबक कर्म करने आहलें गी ऐसे बागें च दाखल करग जिंदे ख'ल्ल नैहरां बगा दियां होंगन ते जिनें कुफर कीते दा ऐ ओह किश दुन्याबी फायदा लेई लैंगन ते इस चाल्ली खांगन-पींगन जिस चाल्ली चौखर खंदे-पींदे न, ते दोजख उंदा ठकाना होग ॥ 13 ॥

ते मती-सारी बस्तियां नेहियां हियां जो तेरी इस बस्ती शा जिसने तुगी कड्डी लाया, ज्यादा ताकतवर हियां (फी बी) असें (उंदी ताकत दे बावजूद) उनेंगी तबाह करी दिता ते कोई उंदा मददगार नेई बनी सकेआ ॥ 14 ॥

क्या ओह जो अपने रब्ब पासेआ इक (मजबूत) दलील पर कायम राँहदा ऐ, उंदे आंगर होई सकदा ऐ जिंदे बुरे कर्म उनेंगी खूबसूरत बनाइयै दस्से गेदे होन ते जेहके अपनी खाहशें दे पिच्छें चलदे/पिट्ठू होन ? ॥ 15 ॥

संयमियें कनै जिनें सुर्गे दा बा'यदा कीता गेदा ऐ उंदे च ऐसे पानी दियां नैहरां होंगन जिंदे च सडैहन नेई होग ते ऐसियां नैहरां होंगन जिंदे च नेहा दुद्ध चलदा होग जेहदा सुआद कदें नेई बदलग (यानी ओहदे च बी सडांध नेई होग) ते ऐसी शराबै दियां नैहरां होंगन

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
ذَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ①

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ
الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ②

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَسْمَعُونَ
وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مَشْهُوِيَةٌ لَهُمْ ③

وَكَايِنٍ مِنْ قَرِيْبَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً
مِنْ قَرِيْبَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ أَهْلَكَنَّهُمْ
فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ④

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُرِّيْنَا
لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ⑤

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا
أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ
لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمِيمٍ

जेहकियां पीने आहलें गी मजेदार लगडन ते पाक ते साफ-शफाफ मखरौरे दियां नैहरां बी होंगन ते उनेंगी उनें सुर्गे च हर किसमें दे फल बी मिलडन ते अपने रब्ब पासेआ माफी बी मिलग (क्या एह जन्ती / सुर्ग बासी) उनें लोके आंगर होई सकदे न जेहके जे चिरै तगर अगगी च रौहने दे हक्कदार करार दिते गेदे न ते जिनेंगी ऐसा गर्म पानी पलैया जाग जेहका उंदी आंदरें गी कट्टी/साड़ी देग ? ॥ 16 ॥

ते उंदे बिच्चा किस ऐसे बी हैंन जेहके जाहरा तौर तेरे पासै कन्न लाई रखदे न पर जिसलै ओह तेरे कशा उट्टियै चली जंदे न ते उनें लोके गी आखदे न जिनेंगी इलम दिता गेदा ऐ जे इस (रसूल) नै हूनै-हूनै केह गलाया हा। ओह लोक ऐसे न जिंदे दिलें पर अल्लाह नै मोहर करी दिती/लाई दिती ते अपनी खाहशें दे पिच्छें चली पौंदे न ॥ 17 ॥

ते ओह लोक जेहके हदायत पांदे न, अल्लाह उनेंगी हदायत च हौर बी बर्धांदा जंदा ऐ ते उनेंगी उंदी परिस्थिति मताबक संयम बख्शदा ऐ ॥ 18 ॥

इस आस्तै ओह सिर्फ आखरी फैसले दी घड़ी दा इंतजार करा करदे न जे ओह अचानक उंदे कश आई जा। इस आस्तै उसदे लच्छन ते जाहर होई चुके दे न ते जिसलै उसदी असल सचाई उंदे कश आई पुज्जग तां (दस्सो जे) उस बेलै उनेंगी केहड़ी चीज फायदा देग ? ॥ 19 ॥

ते समझी लै जे अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नैई ते तेरे हक च जेहके (तेरी मुन्कर कौम नै) गुनाह कीते दे न उंदे आस्तै खुदा शा

لَذَّةَ الشَّرِيبِ وَأَنْهَرٌ مِنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ۗ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۶

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۗ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنفَا ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا ۗ أَهُوَاءَهُمْ ۝۱۷

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ۝۱۸

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا ۗ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ۚ ذِكْرُهُمْ ۝۱۹

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ ۖ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

माफ़ी मंगदा रौह ते मोमिन मड़दे ते मोमिन जनानियें बरै बी माफ़ी मंगदा रौह जे अल्लाह उंदी कुताहियें गी माफ़ करी देऐ ते अल्लाह थुआड़े तांह-तुआंह फिरने ते कुसै ज'गा ठैहरने गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 20 ॥ (सूकू 2/6)

ते मोमिन आखदे न जे की (इस पर) कोई सूरः¹ नाज़ल नेई होंदी (जेहदे च युद्ध दा हुकम होऐ) इस आस्तै जिसलै ऐसी पुख्ता (हुकमें आहली) सूरः नाज़ल होंदी ऐ ते ओहदे च लड़ाई दा जिकर होंदा ऐ, तां तूं उनें लोकें गी, जिंदे दिलें च बमारी ऐ, दिक्खना ऐं जे ओह तेरे पासै ऐसे आदमी आंगर दिखदे न जेहदे पर मौती दी गश² छाई दी होऐ इस लेई उंदे आस्तै (खुदा पासेआ) हलाकत निश्चत ऐ ॥ 21 ॥

(उंदा असल तरीका एह होना लोड़दा हा जे ओह आखदे जे असेंगी कुसै जल्दबाजी दी जरूरत नेई) साद्दा कम्म ते आज़ा-पालन करना ते (लोकें गी) नेक गल्लां सुनाना ऐ फी जिसलै गल्ल पक्की होई जंदी (यानी लड़ाई छिड़ी पौंदी) ते जेकर ओह अल्लाह दे हज़ूर च सच्चे बनदे (यानी जो आज़ा-पालन दा बा'यदा कीता हा उसी पूरा करी दिंदे) तां एह उंदे आस्तै बेहतर होंदा ॥ 22 ॥

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبِكُمْ وَمَثْوٰىكُمْ ۝

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ
فَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا
الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ ۝

طَاعَةً وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ
الْأَمْرُ ۚ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ حَيْرًا
لَّهُمْ ۝

1. यानी मोमिनें गी शरीअत दे अनुदेश अपनाने दा इस चाल्ली चाऽ होंदा ऐ जे ओह ते इंतजार करदे रौहदे न जे खुदा दा कोई हुकम नाज़ल होऐ ते अस ओहदे पर अमल करचै / उसी अपनाचै। पर मुनाफ़िकेँ दी हालत एह होंदी ऐ जे जिसलै कोई कुरबानी आहला हुकम नाज़ल होऐ तां उंदे पर मौत औने शा पैहलें गै आई जंदी ऐ।
2. यानी ऐसी गश जो मौती मौकेँ पौंदी ऐ जिस च अक्खीं खु'ल्ली दियां रेही जंदियां न ते नजर फटी जंदी ऐ अर्थात अक्खीं अगमें तिरमिरे उड्डन लगी पौंदे न।

इस आस्तै क्या एह गल्ल करीब' (ममकन) नेई जे जेकर तूं पिट्ट फेरी लैं तां (फी बी) धरती च फसाद करने दा मूजब होई जाओ ते रिश्ते-नातें गी तोड़ी देओ ॥ 23 ॥

इयै ओह लोक न जिंदे पर अल्लाह नै लानत कीती ऐ ते उनेंगी बोला बनाई दिता ऐ, ते उंदी अक्खीं दी सोझ खतम करी दिती ऐ ॥ 24 ॥

क्या ओह कुरआन पर गौर नेई करदे, क्या उंदे दिलें पर ऐसे ऐसे जंदरे न जेहके उंदे गै दिलें दी पैदावार न ॥ 25 ॥

ओह लोक जेहके हदायत जाहर होने पर फिरी गे। शतान नै उनें गी उंदे कर्म खूबसूरत बनाइयै दस्से न। ते उनेंगी (झूठियां) मेदां बन्हाइयां / तसल्लियां दुआइयां न ॥ 26 ॥

एह इस आस्तै (होआ) ऐ जे ओह उनें लोके गी, जेहके खुदाई तलीम गी ना-पसंदगी दी नजरें कनै दिक्खा करदे न, गलाऽ करदे न जे अस थुआड़ी किश गल्लें दा आज्ञा-पालन करगे/किश गल्लें गी मनगे, अल्लाह उंदी राजदारी गी जानदा ऐ ॥ 27 ॥

इस आस्तै उस बेलै केह हाल होग-जिसलै जे फरिश्ते उंदियां रूहां कब्जे च करा करदे होंगन/ कइदा करदे होंगन ते उंदे मूहें पर ते उंदी पिट्टीं पर कोड़े ला करदे होंगन ॥ 28 ॥

فَهَلْ عَسَيْتُمْ اَنْ تُوَفِّيَكُمْ اَنْ تَفْسِدُوا فِي
الْاَرْضِ وَتَقَطِعُوا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٣﴾

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ
وَاعْصَىٰ اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٤﴾

اَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ
اَفْقَالِهَا ﴿٢٥﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰزْتَدُوْا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ مِنْۢ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى الشَّيْطٰنُ سَوَّلَ
لَهُمْ ۗ وَاَمَلُوْا لَهُمْ ﴿٢٦﴾

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا الَّذِيْنَ كَرِهُوْا مَا نَزَّلَ
اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِيْ بَعْضِ الْاَمْرِ ۗ وَاللّٰهُ
يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّيْتُمْ الْمَلَائِكَةَ يُصْرِبُوْنَ
وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٨﴾

1. यानी क्या तुस लोक दिखदे नेई जे इस्लामी जंगों फसाद पैदा नेई करदियां, बल्के जेकर एह जंगों नेई कीतियां जान, ते बे-स्हारों दी पहाजत नेई कीती जा तां फसाद पैदा होदा ऐ। इस आस्तै मोमिन ऐसी उत्तम हिकमत आहली जंगों शा घबराई गै नेई सकदा।
2. यानी ओह ताले खुदा नै नेई लाए बल्के उंदे कुकर्मों दी ब'जा करी उंदे दिलें पर लागे न।
3. मतलब एह जे इस्लाम दे मकाबले च अस इक हद तगर थुआड़ा साथ देगे। हां, फसी गै गे तां मजबूरी ऐ।

एह उस आस्तै होग जे जिस गल्लै गी अल्लाह नै ना-पसंद कीता ओह उसदे पिच्छे चली पे ते खुदा दी रजा/मरजी (दी तलाश/खोज) गी ना-पसंद कीता इस आस्तै खुदा नै बी उंदे कर्म नश्ट करी दिते ॥ 29 ॥ (रुकू 3/7)

क्या ओह लोक जिंदे दिलें च बमारी ऐ समझदे न जे अल्लाह उंदे दिलें च छपे दे कीनें गी कदें जाहर नेई करग ॥ 30 ॥

ते जेकर अस चाहचै तां उंदी असलीयत तेरे सामनै जाहर करी देचै, ते तू उनेंगी उंदे चेहरें थमां पन्छानी लें ते (हून बी) तू उनेंगी उंदी गल्ल-बात दे लैहजे शा पन्छानी लैना ऐं, ते अल्लाह थुआड़े कर्मै गी जानदा ऐ ॥ 31 ॥

ते अस थुआड़ी अजमैश जरूर करगे, उस बेलै तगर जे अस तुंदे बिच्चा खुदा दे रस्ते च जिहाद करने आहलें ते सबर करने आहलें गी जानी लैचै, ते अस थुआड़े अंदरूनी हालतें दी जरूर अजमैश करगे ॥ 32 ॥

जिनें लोकें कुफर कीते दा ऐ ओह अल्लाह दे रस्ते शा (लोकें गी) रोकदे न ते हदायत दे खुल्ली जाने दे बा'द रसूल कनै इखत्लाफ करदे न। एह लोक अल्लाह गी किश बी नुकसान नेई पुजांगन, बल्के ओह (खुदा) उंदे कर्मै गी नश्ट करी देग ॥ 33 ॥

हे ईमान आहलेओ! अल्लाह ते उसदे रसूल दा आज्ञा-पालन करो, ते अपने कर्मै गी जाया/नश्ट नेई करो ॥ 34 ॥

सच्चें मै जिनें कुफर कीता ऐ ते अल्लाह दे रस्ते थमां लोकें गी रोकेआ ऐ, फी ओह उसै

ذَلِكَ بِأَنَّهُم اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ
وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝ 29

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ
لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَصْعَانَهُمْ ۝ 30

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرِيكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ
بِسِيمَتِهِمْ ۝ وَلَعَرَفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۝
وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝ 31

وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ
مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُواْ أَعْبَارَكُمْ ۝ 32

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَاصَّدَّوْاْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَسَأَقُواْ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ
الْهُدَىٰ لَنْ يُضُرُّواْ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ
أَعْمَالَهُمْ ۝ 33

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَلَا تَبْطُلُواْ أَعْمَالَكُمْ ۝ 34

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَاصَّدَّوْاْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

1. यानी जाहर करी देन।

हालती च मरी बी गे जे ओह मुकरें बिच्चा हे, तां अल्लाह उनेंगी कदें माफ नेई करग ॥ 35 ॥

इस आस्तै हे मोमिनो! सुस्त मत होंदे होओ जेहदे नतीजे च सु'ला आहली बक़्खी बुलाना' शुरू करी देओ। आखर तुस गै ग़ालिब रौहगे ओ ते अल्लाह थुआड़े कनै ऐ ते कदें थुआड़े कर्म च कमी नेई औन देग ॥ 36 ॥

एह संसारक जीवन सिर्फ़ इक खेढ ते गफलत/बे-परवाही दा समान ऐ ते जेकर तुस ईमान आहनो ते तक्रवा/संयम अखत्यार करो, तां अल्लाह थुआड़े अजर तुसेंगी देग, ते ओह थुआड़े माल (धन-दौलत) थुआड़े शा नेई मंगदा ॥ 37 ॥

जेकर ओह थुआड़े माल (धन-दौलत) तुंदे शा मंगे ते (इस पर) थुआड़े कनै हठ करै, तां तुस कंजूसी शा कम्म लेई सकदे ओ, ते ओह जरूर थुआड़े कीन्ने थुआड़े दिलें चा कड़्डी देग ॥ 38 ॥

सुनो! तुस ओह लोक ओ जिनेंगी इस आस्तै बुलाया जंदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रस्ते च खर्च करो, ते तुंदे बिच्चा किश ऐसे होंदे न जेहके कंजूसपुने शा कम्म लेंदे न, ते जेहका बी कंजूसी/सरफे शा कम्म लै ओह अपनी जान्ना बारै गै कंजूसी शा कम्म लेंदा ऐ बरना अल्लाह बे-न्याज ऐ ते तुस गै मुत्हाज ओ, ते जेकर तुस फिरी / बदली जाओ, तां ओह थुआड़ी ज'गा इक होर कौम गी बदलियै लेई औग ते ओह थुआड़े आंगर (सुस्ती करने आहले) नेई होंगन ॥ 39 ॥ (रुकू 4/8)

ثُمَّ مَا تَوَّأَوْا وَهُمْ كَفَّارًا فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝

فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ ۗ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ ۗ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرُكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ۝

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۝

إِنْ يَسْأَلْكُمْوهَا فَبِحِفْظِكُمْ تَبَحَّلُوا وَيُخْرِجْ أَضْعَانَكُمْ ۝

هَآنَتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعُونَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ ۗ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنِ نَفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ الْعَزِيزُ ۗ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۗ لَنْ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ۝

०००

1. इस्लाम संधी ते समझोते दी शिक्षा ते दिंदा ऐ पर इस गल्ला थमां रोकदा ऐ जे डरपोक बनियै संधी कीती जा।

سُورَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السَّمْلَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-फतह

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रीह आयतां ते चार रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असें तुगी इक खु'ल्ली-डु'ल्ली फतह बख्शी
ऐ ॥ 2 ॥

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ②

जिसदा नतीजा' एह होग जे अल्लाह तेरे बारे
कीते गेदे ओह गुनाह बी जो पैहलें होई चुके
दे न, खट्टी देग ते जेहके हूनै तगर नेई होए
(पर अगमें होने दी संभावना ऐ) उनें गी बी
खट्टी देग ते तेरे पर अपनी नैमत पूरी करग
ते तुगी सिद्धा रस्ता दस्सग ॥ 3 ॥

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا
تَأَخَّرَ وَيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ③

ते अल्लाह तेरी शानदार मदद करग ॥ 4 ॥

وَيُضِرِّكَ اللَّهُ تَضْرِبًا عَازِيزًا ④

ओह (खुदा) गै ऐ जिसनै मोमिनें दे दिलें पर
संतुश्टी उतारी तां जे जेहका ईमान उनेंगी पैहलें

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي

1. एह सूर: सुलह हुदैबिया दे बारे ऐ ते इस च गलाया गेदा ऐ जे मक्का दी विजय शा पैहलें इक विजय होर
औने आहली ऐ यानी हुदैबिया दी सुलह। जेहदे च अरब दे मते-हारे कबीले हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.
कनै समझोता करडन। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी चाही दा ऐ जे उसलें सैहनशीलता शा कम्म लैन
ते जो पाप अरब लोक पैहलें करी चुके दे न उंदे आस्तें बी अल्लाह शा माफी मांगे ते उनें पापें आस्तें बी
जो हुदैबिया दी सुलह ते मक्का विजय दे बिचले समे च होने आहले न। नेई ते एह मतलब नेई जे हजरत
मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कोई पाप कीता हा। जित्थें-जित्थें बी 'जम्ब' शब्द बरतोए दा ऐ, विजय दे
मौके पर बरतोए दा ऐ। इस लेई हर कोई समझी सकदा ऐ जे जम्ब दा अर्थ थुआड़े द्वारा कीते दा कोई पाप
नेई बल्के थुआड़े बारे कीता गेदा अरब कबीलें ते मुन्करें दा पाप ऐ।

नसीब हा ओहदे कन्ने होर ईमान बी उनेगी हासल होई जा, ते अल्लाह दे गासैं च बी लशकर न ते धरती च बी ते अल्लाह बड़े इलम आहला ते बड़ी हिक्मत आहला ऐ ॥ 5 ॥

(मोमिनैं दा ईमान बधाना) इस आस्तै होग तां जे ओह (अल्लाह) मोमिन मड़दें ते मोमिन जनानियें गी ऐसी जन्तें च दाखल करै जिंदे हेठ नैहरां बगा करदियां होंगन, ओह उंदे च सदा आस्तै बास करडन ते तां जे ओह (अल्लाह उंदे गुनाह¹ मटाई देऐ ते अल्लाह दे लागे इयै बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 6 ॥

ते तां जे मुनाफ़िक्र मड़दें ते मुनाफ़िक्र जनानियें ते मुश्रिक मड़दें ते मुश्रिक जनानियें गी, जो अल्लाह बारै बुरे विचार रक्खने आहले न, अज़ाब² देऐ। मसीबती दा चक्कर/समां उंदे पर गै औग ते अल्लाह नै उंदे पर गज़ब/दैवी प्रकोप नाज़ल कीता ते अपने लागेआ उनेगी दूर करी दिता ते उंदे आस्तै उसनै नरक त्यार करी रक्खे दा ऐ, जो बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 7 ॥

ते गासैं ते धरती दे लशकर बी अल्लाह दे गै न। ते अल्लाह बड़ा ग़ालिब ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 8 ॥

असैं तुगी (अपने गुणें आस्तै) गुआह ते (मोमिनैं आस्तै) शुभ समाचार देने आहला ते

قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا
مَعَ إِيمَانِهِمْ ۗ وَاللَّهُ جُودُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَيُكْفَرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۗ وَكَانَ ذَلِكَ
عِنْدَ اللَّهِ قُورًا عَظِيمًا ۝

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ
بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۗ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ
وَعَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَفَّهُمْ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَهَنَّمَ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

وَاللَّهُ جُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ
اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا

1. यानी ईमान दी बढ़ोतरी दे नतीजे च इक ते आखरत दा इनाम बधी जाग। ते दूआ ओह पापें शा मुक्त होई जांगन।
2. यानी मोमिनैं दे ईमान दी बढ़ोतरी मुनाफ़िक्र मड़दें ते मुनाफ़िक्र जनानियें दे अज़ाब दा मूजब होई जाग। यानी ओह ते एह मेद रखदे हे जे इनें हालतें च मोमिन भटकी जांगन, पर नतीजा उल्ट निकलेआ जे ओह ईमान च होर बी बधी गे। इस आस्तै मुनाफ़िक्रें ते मुश्रिकें दे हत्थ सिवाए कुढ़ने ते जलने दे अज़ाब दे किश बी नई आया। इसै चाल्ली उनें लोकें दे हत्थ बी किश नई आया। जो अल्लाह बारै बुरे विचार रखदे हे ते समझदे हे जे उंदे उपाड इस्ताम गी नुकसान पुजांगन।

(मुन्करें आस्तै) सोहगा करने आह्ला बनाइयै भेजेआ ऐ ॥ 9 ॥

وَنذِيرًا ۝

तां जे तुस ओहदे राहें अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान आहनो ते ओहदी मदद करो ते उसदी इज्जत करो, ते सवेरे-शाम उसदी स्तुति करो ॥ 10 ॥

تَتُومِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ
وَأَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ ۝ وَتَسِيحُونَ بِكُرَّةٍ
وَأَصِيلًا ۝

ओह लोक जो तेरी बैअत (दीक्षा) करदे न ओह सिर्फ अल्लाह दी बैअत (दीक्षा) करदे न। अल्लाह दा हथ्य उंदे हथ्या पर ऐ, इस आस्तै जो कोई उस ऐहद गी तोड़ग तां उसदे तोड़ने दा वबाल/गाज उसदे अपने उपपर पौग, ते जो कोई उस ऐहद गी/प्रण गी जेहका उसनै खुदा कनै कीता हा, पूरा करग, अल्लाह उसगी उसदा बौहत बड़ा अजर देग ॥ 11 ॥ (रुकू 1/9)

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ ۝
يَدُلُّ اللَّهُ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۝ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا
يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۝ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

आराब' चा जो पिच्छे छोड़ी दिते गे हे जरूर आखडन जे साढ़े धन ते जन (परिवार) नै असें गी फसाई रखेआ (इस आस्तै अस इस जातरा पर नेई गे) इस आस्तै तूं साढ़े लेई माफी मंग ओह अपनी जबानी ओह गल्ल आखदे न जेहकी उंदे दिले च नेई। तूं आखी दे जेकर अल्लाह तुसेंगी कोई नुक्सान पुजाना चाह जां तुसें गी कोई फायदा देना चाह तां केहड़ा वजूद ऐ जो उसदे खलाफ थुआड़े आस्तै किश बी करी सकदा ऐ ? ऐसा कदें बी नेई बल्के अल्लाह थुआड़े कर्म शा खबरदार (कर्म गी जानदा) ऐ ॥ 12 ॥

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا ۝
يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ۝
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا
بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

असलीयत एह ऐ जे तुसें सोची लैता हा जे रसूल ते मोमिन कदें बी अपने परिवार कश

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ

1. आराब दा मतलब ओह अरब न जेहके जंगलें च रौहदे हे। इनें आयते च उनें लोके बिच्चा जो मुनाफिक हे, यानी आमिर, असद ते गतफान दे कबीलें बिच्चा हे, उंदा जिकर ऐ।

बचियै नेई आँगन ते एह गल्ल थुआड़ी नजरें च खूबसूरत करियै दस्सी गई ही (ते तुस बिच्चो-बिच्च बड़े खुश हे) ते तुस (मोमिनें दे बारै ते खुदा दे बारै) बुरे बिचार रखदे हे (हालांके मोमिन नेई) बल्के आपूं तुस तबाह होने आह्ले लोकें च शामिल होई गे हे ॥ 13 ॥

ते जो शख्स अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान नेई ल्यौंदा (ओह याद रक्खै जे) असें मुक्करें आस्तै भटकने आह्ला अजाब निश्चत करी रक्खे दा ऐ ॥ 14 ॥

ते गासैं ते धरती दी बादशाहत अल्लाह दे गै कब्जे च ऐ जिसी चांहदा ऐ माफ करी दिंदा ऐ ते जिसगी चांहदा ऐ अजाब दिंदा ऐ ते अल्लाह बौहत माफ करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

जिसलै तुस गनीमत¹ दे माल कठेरने आस्तै चलगे तां पिच्छें छोड़े दे लोक गलांगन जे असेंगी बी अजाजत देओ जे अस बी थुआड़े पिच्छें चलचै, ओह चांहगन जे अल्लाह दे फैसले गी बदली देन। तूं आखी दे जे तुस कदें बी साढ़े पिच्छें नेई आई सकदे, इयै थुआड़े बारै फैसला ऐ जो अल्लाह इस शा पैहलें देई चुके दा ऐ, इस पर ओह आखडन, असल च तुस साढ़े पर सड़दे ओ, पर सचाई एह ऐ जे ओह सूझ-बूझ शा भलेआं कोरे न ॥ 16 ॥

आराब च जेहके लोक पिच्छें छोड़े गेदे न तूं उनेंगी आखी दे जे जरूर तुस इक ऐसी कौम

وَأْمُومُونَ إِلَىٰ أَهْلِهِمْ أَبَدًا وَرَبِّكَ
فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنَّ السَّوِّءِ
وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ۝

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَأَنَا
أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ۝

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ
عَزُورًا رَّحِيمًا ۝

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ
مَعَانِمِ لَتَأْخُذُواهَا دَرُونا نَتَّبِعْكُمْ
يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلِمَةَ اللَّهِ قُل لَّن
نَتَّبِعُونَكَ كَمَا قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ
فَسَيَقُولُونَ بَلْ نَحْسَدُونَكَ بَلْ كَانُوا
لَا يَتَّقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّعُونَ

1. युद्ध च विजय दे बाद मिले दे माल-मते गी गनीमत दा माल आखदे न। इत्थें तबूक थमां आंदे गेदे ते खैबर दे युद्ध च मिले दे माल-सबाब दा जिकर ऐ।

कनै जंग' करने आसतै सद्दे जागेओ जो जंग दे हुनर चंगी चाल्ली जानदी? ऐ तुस उंदे कनै उस बेले तगर जंग करगे ओ जे ओह मुसलमान^१ होई जान। इस आसतै जेकर तुस (उस बेले खुदा दी अवाज) मन्नी जागे तां अल्लाह तुसेंगी बौहत अच्छा अजर देग ते जेकर तुस (हुकम शा) मूंह फेरी लैगे ओ जिस चाल्ली पैहले लोकें (मूंह) फेरी लैता हा, तां अल्लाह तुसेंगी दर्दनाक अजाब देग ॥ 17 ॥

नां ते कुसै अ'न्ने पर सखी' ऐ ते नां लंगड़े पर सखी ऐ ते नां रोगी पर सखी ऐ (जे ओह बावजूद असमर्थ होने दे बी लड़ाई च शामल हों) ते जो अल्लाह ते उसदे रसूल दा आज्ञा-पालन करे ओह उसी ऐसी जन्तें च दाखल करग जेहदे हेठ नैहरां बगदियां न ते (जो कोई हुकम शा) मूंह फेरग अल्लाह उसी दर्दनाक अजाब देग ॥ 18 ॥ (रुकू 2/10)

अल्लाह मोमिनें पर उस बेले भलेआं खुश होई गेआ जिसलै जे ओह बूहटे हेठ तेरी बैअत (दीक्षा) करा करदे हे ते उसनै इस (ईमान) गी जो उंदे दिलें च हा खूब जानी लैता इस आसतै उसदे नतीजे च उसनै उंदे दिलें पर शांति उतारी ते उनेंगी करीब (तौले) गै औने (थ्होने) आहली फतह^२ बख्शी ॥ 19 ॥

إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ
أَوْ يُسَلِّمُونَ^٤ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ
أَجْرًا حَسَنًا^٥ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ
مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا^٦

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى
الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرْجٌ^٧ وَمَنْ يُّطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ^٨ وَمَنْ
يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا^٩

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ
يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ
وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا^{١٠}

1. इस आयत च किस्सा (ईरान) ते कैसर (रूम) दी जंगें दा जिकर ऐ। इस आयत च मुनाफिकें गी आखेआ गेदा ऐ जे जेकर उंदे कनै जंग च ब्हादरी दसगे ओ तां थुआड़े दोश माफ होई जांगन, बरना खुदा दा अजाब तुसेंगी मिलग।
2. इस च एह इशारा ऐ जे ओह जंगां बडे लम्मे अरसे तगर चलदियां रौहगन।
3. एह हुकम नैई जे मुसलमान बनने तक उंदे कनै लड़ो बल्के असल गल्ल एह ऐ जे ओह बैरी जिच्चर मुसलमान (आज्ञाकारी) नैई बनी जांगन तां तक ओह तुदे कनै जंग करदे जांगन जियां जे रूम ते फ़ारस आहलें कीता हा।
4. इत्थें हुदैबिया दी बैअत दा वृत्तांत ऐ जिसलै जे सहाबा मरने दी कसम खाइयै हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे हत्थें च हत्थ देइयै बैअत करा करदे हे।
5. अर्थात् खैबर दी विजय।

ते बड़े-हारे ग़नीमत दे माल बी बख़ो जिनें गी ओह कब्जे च करा करदे हे ते अल्लाह ग़ालिब (समर्थ) ते हिक्मत आहला ऐ ॥ 20 ॥

अल्लाह नै थुआड़े कनै मती-हारी ग़नीमतें दा बा 'यदा कीते दा ऐ जिनें गी तुस अपने कब्जे च आहनगे ओ ते एह मजूदा¹ ग़नीमत दा माल तुसंगी उनें बा 'यदे बिच्चा तौले गै प्रदान करी दिता ऐ ते लोके दे हत्थें गी थुआड़े शा रोकी² दिते दा ऐ तां जे एह (घटनां) मोमिनं आसतै इक नशान बनी जान ते ओह (अल्लाह) तुसंगी ओहदे रहें सिद्धा रस्ता दसै ॥ 21 ॥

ते (इसदे अलावा) इक होर बी (फ़तह)³ ऐ जो तुसंगी हूने तक हासल नेई होई। अल्लाह नै उसदा फैसला करी रखे दा ऐ ते अल्लाह अपने इरादे गी पूरा करने च पूरी चाल्ली समर्थ ऐ ॥ 22 ॥

ते जेकर मुन्कर (हुदैबिया दी सुलह मौके) तुंदे कनै लड़दे, तां ओह उसै बेलै पिट्ट फेरियै नस्सी जंदे, ते कोई पनाह देने आहला नेई लभदा, नां मददगार (लभदा) ॥ 23 ॥

अल्लाह दी उस रीति गी याद रखो, जो सदा थमां चलदी आई ऐ ते तूं कदे बी अल्लाह दे निश्चत तरीके च कोई तब्दीली नेई दिखगा ॥ 24 ॥

ते ओह खुदा गै ऐ जिसनै उंदे हत्थें गी तुंदे शा ते थुआड़े हत्थें गी उंदे शा मक्का दी वादी च रोकी दिता, उसदे बा'द तुस (हालात दे

وَمَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

وَعَدَّكَ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۗ وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

وَلَوْ فَتَحْنَا لَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَآتَوْنَا الْأَذْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ ۗ وَكُنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ

1. खैबर दे माल-सबाब

2. हुदैबिया दे मौके पर

3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे खैबर दी जीत दे बा'द होर बी मतियां हरियां जितां हासल होंग।

मताबक) उंदे पर जीत हासल करी चुके दे हे ते अल्लाह थुआड़े कर्में गी दिक्खा करदा हा (ते जानदा हा जे तुस लड़ने शा नेई डरदे)

॥ 25 ॥

ओह (थुआड़े दुश्मन) गै हे जिनें कुफर कीता ते तुसें गी मस्जिदे-हराम (दी ज्यारत) शा रोकेआ, ते इसै चाल्ली कुरबानियें गी जो (मक्का आसतै) अर्पत होई चुकी दियां हियां (इस गल्ला शा रोकी दिता जे) ओह अपनी निश्चत मंजल तगर पुज्जी सकन, ते जेकर (मक्का च) किश मोमिन मड़द ऐसे नेई होंदे ते किश मोमिन जनानियां ऐसियां नेई होंदियां जिनेंगी तुस नथे जानदे ते एह खतरा नेई होंदा जे तुस उनेंगी अनजाने च पैरें थल्लै कुचली जागे ओ ते उसदे नतीजे च तुंदे पर कलंक लाया जाग (तां अस तुसें गी लड़न दिंदे पर खुदा नै रोकी रक्खेआ) तां जे अल्लाह जिसगी पसंद करदा ऐ उसगी अपनी रैहमत च दाखल करै जेकर (गुप्त मोमिन) कुदै इद्धर-उद्धर होई गेदे होंदे तां उंदे (मक्का दे रौहने आहल्लें) बिच्चा जेहके काफर हे, अस उनेंगी दर्दनाक अजाब पुजाई दिंदे ॥ 26 ॥

उस वक्त गी याद करो जिसलै जे मुन्करें अपने दिलें च ऐसे पक्खपात गी प्रेरणा दिती जो अज्ञानता दे युग दे पक्खपात आहली प्रेरणा ही, इस पर अल्लाह नै अपने पासेआ नाजल होने आहली संतुश्टी अपने रसूल दे दिलै पर ते मोमिनें दे दिलें पर उतारी दिती ते संयम दे तरीके पर उंदे पैरें जमाई दिते, की जे ऊऐ इस दे ज्यादा हक्कदार हे ते इसदे

أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ
مَجَلَّهُ ۖ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ
مُّؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ
فَتُصَيِّبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ
لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ
لَوْ تَرَىٰ إِذْ نُوحِيَ إِلَيْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ۝

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَلْرَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ
بِهَا وَأَهْلَهَا ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

عَلَيْمًا ۞

ع

लायक हे ते अल्लाह हर इक चीज गी जानदा ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 3/11)

अल्लाह नै अपने रसूल गी उस सुखने¹ दा बिशे पूरी चाल्ली सच्चा करियै दस्सेआ (जेहदे च एह ब्यान हा) जे तुस मस्जिदे-हराम च, जेकर अल्लाह नै चाहया तां, सुख-सभाएं जरूर दाखल होगे ओ (ते) तुसें अपने सिर भलेआं मनाए दे होंगन जां निक्के बाल कराए दे होंगन, कुसै शा नेई डरगे ओ, इस आसतै अल्लाह नै ओ सब बुज्जी लैता जो तुस नथे जानदे ते उसने इस शा पैहलें गै इक होर फतह² रक्खी दिती ॥ 28 ॥

ओह खुदा गै ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत ते सच्चे दीन कनै भेजेआ ऐ तां जे सारे धर्म पर उसी गालिब/विजयी बनाई देरे ते अल्लाह गै काफी गुआह ऐ ॥ 29 ॥

मुहम्मद अल्लाह दे रसूल न ते जेहके लोक उंदे कनै न ओह मुन्करें दे खलाफ बड़ा जोश/उत्साह रखदे न, पर आपस च इक-दूए कनै बे-हद नरमाई कनै पेश औने आहले न, जिसलै तू उनेंगी दिखगा उनेंगी शिर्क थमां पाक ते अल्लाह दा आज्ञाकारी दिखगा। ओह अल्लाह दी किरपा ते उस दी खुशी हासल करने दी तलाश च रौहदे न, उंदी शनाखा/पन्छान, उंदे चेहरें पर सजदें दे नशानें दे रूपै च ऐ। उंदी एह हालत तौरत च ब्यान होई

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۗ
لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
أَمِينِينَ ۗ مَحَلِّفِينَ رُءُوسِكُمْ
وَمَقْصِرِينَ ۗ لَا تَخَافُونَ ۗ فَعَلِمَ مَا
لَمْ تَعْلَمُوا فَبَجَلٍ مِنْ دُونِ ذَلِكَ
فَبِحَاقِرِينَ ۞

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۗ
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۞

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ مَعَهُ
أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ
اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ
مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۗ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي

- हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै सुखने च दिक्खेआ हा जे अस 'काबा' दा तवाफ (दी परदक्खन) लै करने आं। इस सुखने गी पूरा करने आसतै तुस मक्का जाने आसतै चली पे, पर हुदैबिया नांइ दे थाहरें पर रोकी दिते गे। आखर मुन्करें प्रार्थना कीती जे इस साल तवाफ नेई करे। अस अगलै साल थुआड़ा रस्ता खुल्ला छोड़ी देगे, उस बेलै तवाफ करी लैयो। उस प्रार्थना गी तुसें मन्जूर करी लैता ते समझोते च इस गल्ला गी शामिल करी लैता, इस बा'यदे पासै इस आयत च संकेत ऐ।
- इत्थें परतियै खैबर दी जित्तू दा जिकर ऐ।

दी ऐ ते इञ्जील च उंदी हालत इस चाल्ली ब्यान ऐ जे ओह इक खेती¹ आंगर (होंगन) जिसनै जे पैहलें ते अपने डूर कड्ढे, फी उसी (शमानी ते धरती दी खुराका राहें) मजबूत बनाया ते ओह डूर/खूद होर बी मजबूत होईं गेई, फी अपनी जहै पर मजबूती कनै कायम होई गेई इत्थें तक जे जिमींदारै गी पसंद औन लगी पेई। इस दा नतीजा एह निकलग जे मुन्कर उनें गी दिक्खी-दिक्खी जलडन। अल्लाह नै मोमिनें ते ईमान दे मताबक अमल करने आहलें कनै एह बा'यदा कीते दा ऐ जे उनेंगी माफी ते बौहत् बड्डा अजर/सिला मिलग ॥ 30 ॥ (रकू 4/12)

التَّورَةَ وَمَثَلَهُمْ فِي الْإِنجِيلِ
كَزَّرِعٍ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَآزَرَهُ
فَأَسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوْقِهِ يُعْجِبُ
الرُّزَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

○○○

1. इस आयत च उस भविष्यवाणी पासै इशारा कीता गेदा ऐ जेहदा जिकर मती भाग 13 आयत 3-9 च ऐ जे इक करसान बीऽ राहन निकलेआ ते रांहदे मौकै किश दाने रस्ते दे कंढे डिगो ते पैछियें आइयै उनेंगी चुग्गी लैता ते किश जनखैरी जमीनै च डिगो, इत्थें उनेंगी ज्यादा मिट्टी नेई मिली ते गेहरी मिट्टी नेई मिलने कारण तौले उगगी आए ते जिसलै सूरज निकलेआ तां जली-भरडोई गो ते जड़ नेई होने कारण सुक्की गो ते किश झाड़ियें च डिगो ते झाड़ियें मटोइयै उनेंगी दबाई लैता, ते किश अच्छी जमीनै च डिगो ते फली आए, किश सौ गुणा, किश सट्ट गुणा, किश त्रीह गुणा। कुरआन मजीद दी इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी उम्मत च औने आहले मसीह दी कौम बी ऐसी गै होंग, जियां अच्छी जमीनै च राहया गेदा दाना, ते अल्लाह उस च ऐसी बरकत पैदा करग जे इक-इक दाने शा सट्ट-सट्ट, सहतर-सहतर बल्के सौ-सौ गुणा पैदा होंग, पर एह तौले नेई होंग, बल्लें-बल्लें होंग।

सूर: अल् हुजुरात

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उन्नी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हे मोमिनो! अल्लाह ते उसदे रसूल दे सामनै
बधी-चढ़ियै गल्लां नेई करा करो, ते अल्लाह
दा तक्रवा/संयम अखत्यार करो, अल्लाह बौह्त
सुनने आह्ला (ते) जानने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

हे मोमिनो! नबी दी अवाज शा अपनी अवाज
उच्ची नेई करा करो, ते नां उच्ची अवाज च
उसदे सामनै इस चाल्ली बोल्ला करो जिस
चाल्ली तुस आपस च इक-दूए दे सामनै
उच्चा बोलदे ओ। ऐसा निं होऐ जे थुआड़े
कर्म नश्ट होई जान, ते तुसैंगी पता बी नेई
लगै ॥ 3 ॥

ओह लोक जेहके अपनी अवाजें गी रसूल दे
सामनै दबाई रखदे न, ऊऐ न जिंदे दिलें दा
अल्लाह नै तक्रवा/संयम आस्तै पूरा जायजा
लेई लैता ऐ, ते उंदे आस्तै बखशिश ते बड्डा
अजर/सिला निश्चत ऐ ॥ 4 ॥

ओह लोक जेहके कमरें दी कंधें पिच्छुआं
तुगी अवाजां दिंदे न, उंदे बिच्चा मते-हारे
मूर्ख न ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ
يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ
بِالنُّقُولِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ
تَحْبِطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ
قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ ③

إِنَّ الَّذِينَ يَبْأَدُونَكَ مِنْ وراءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ④

जेकर ओह उस बेले तोड़ी बलगदे जे तूं बाहर निकालियै उंदे पासै आई जंदा तां एह उंदे आस्तै अच्छा होंदा, ते अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 6 ॥

हे मोमिनो! जेकर थुआड़े कश कोई अवज्ञाकारी कोई म्हत्तवपूर्ण खबर लेई आवै, तां उसदी छान-बीन करी लै करा करो, ऐसा निं होऐ जे तुस अनजाने च कुसै कौम पर हमला करी देओ, ते फी अपनी करनी/अपने कीते पर शरमिंदा होई जाओ ॥ 7 ॥

ते समझी लैओ जे उस बेलै अल्लाह दा रसूल तुंदे च मजूद ऐ, जेकर मते-हारे कम्मं च ओह थुआड़ी गै गल्ल मन्नी लै कुरै तां तुस कश्ट च फसी जाओ, पर अल्लाह नै थुआड़ी नजर च ईमान गी बड़ा प्यारा बनाया ऐ ते थुआड़े दिलें च उसगी खूबसूरत करियै दस्सेआ ऐ ते थुआड़ी नजर च कुफर, पाप ते अवज्ञा ते ना-फरमानी गी अप्रिय करियै दस्सेआ ऐ (जेहके लोक इस आयत पर अमल करदे न) ऊऐ लोक सिद्धे रस्ते पर न ॥ 8 ॥

(एह सिर्फ) अल्लाह दी किरपा ते नैमत करी ऐ ते अल्लाह खूब जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 9 ॥

ते जेकर मोमिनें दे दौं गरोह¹ आपस च लड़ी पौन तां उनें दौं च सुलह² कराई देओ, फी

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ
بِنِسَاءٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ
فَتُصِيبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ بِنُدْمِين ①

وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ
يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ
وَرَبِّئِنَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمْ
النَّكْفَرُ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ
هُمُ الرُّشْدُونَ ①

فَضَلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ①

وَأِنْ طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا

1. इस आयत च यू. एन. ओ. दा नक्शा खिच्चेआ गेदा ऐ, अफसोस ऐ जे लीग ऑफ नेशन्स नै इस पर पूरा अमल नैई कीता ते न-काम रेही। यू.एन. ओ. बी बुजदिली दस्सा करदी ऐ इससै करी नकामी दे आसार सामनै आवा करदे न। जिच्चर इस आयत च दस्सी गेदी शरतें दा पूरी चाल्ली यू. एन. ओ. पालन नैई करग, कामयाब नैई होग।
2. शब्द मोमिन शा धोखा नैई खाना चाही दा! मोमिन शब्द सिर्फ इस आस्तै रक्खेआ गेदा ऐ जे मुसलमान कौमां गै मुसलमानों बरकार फैसला कराई सकदियां न बरना असूली तौरा पर एह आयत सारी कौमों आस्तै अपने अंदर रैहनमाई दी सलाहियत रखदी ऐ।

जेकर सुलह होने दे बा'द उंदे बिच्चा कोई इक, दूए पर चढ़ाई/हमला करै, तां सारे मिलिये उस चढ़ाई/हमला करने आहले दे खलाफ जंग करो इत्थें तक जे ओह अल्लाह दे हुकम पासै परतोई आवै, फी जेकर ओह अल्लाह दे हुकम पासै परतोई आवै तां उनें दौनें (लड़ने आहलें) च न्याऽ संगत सुलह' कराई देओ, ते इन्साफ गी नजर च रक्खो, अल्लाह इन्साफ करने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 10 ॥

मोमिनें² दा रिश्ता आपस च सिर्फ भ्राऽ-भ्राऽ दा ऐ इस आस्तै तुस अपने द'ऊं भ्राएं बश्कार, जेहके आपस च लड़दे होन, सुलह कराई देआ करो ते अल्लाह दा तक्वा/संयम अखत्यार करो तां जे तुंदे पर रैहम कीता जा ॥ 11 ॥ (रुकू 1/13)

हे मोमिनो! कोई कौम कुसै दूई कौम गी तुच्छ समझिये हासा-मजाक नेई करा करै, ममकन ऐ जे ओह कौम ओहदे शा अच्छी होऐ ते नां (कुसै कौम दियां) जनानियां दूई (कौम दिये) जनानिये गी तुच्छ समझिये उंदा मजाक डुआऽ करन, ममकन ऐ जे ओह (दूई कौम जां हालात आहली) जनानियां उंदे शा बेहतर होन ते नां तुस इक-दूए गी ताहना मारा करो ते नां इक-दूए गी कनाए बलाऽ करा करो, की जे ईमान दे बा'द आज्ञा-पालन दा उलंघन इक बौहत बड्डे घ्रिणत नांऽ दा हक्कदार बनाई दिंदा ऐ (यानी फ़ासिक़ दा) ते जेहका बी तोबा नेई करै, ओह जालम होग ॥ 12 ॥

1. यानी सुलह करांदे मौकै अपना लाह सामनै नेई रक्खा करो। असल मकसद दा फैसला करवा करो। इस बारे सिर्फ इक्के मसाल मिलदी ऐ ते ओह ऐ अमरीका दी जिसनै कोरिया ते स्वीज दे झगड़ें च एह नेक नमूना दस्सेआ ऐ।
2. यानी जेकर कदें मत-भेद होई बी जा, तां उनें चेता रक्खना लोड़दा जे उंदा आपस च बड्डा सरबंध भाईचारे दा ऐ। होले-फोले झगड़े इस्लामी भाईचारे गी तोड़ने दा मूजब नेई बनने चाही दे।

فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغْت إِحْدَهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١١﴾

﴿١١﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَر قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَلَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَلَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۗ وَلَا تَلْمِزُوا بِالْألقَابِ ۗ بئس الاسم الفسوق بعد الإيمان ۗ وَمَن لَّمْ يَتُب فَأُولَئِكَ هُم الظالمون ﴿١٢﴾

हे ईमान आहलेओ! मते-हारे गुमानें/बुरी धारणें शा बचदे र'वा करो, की जे किश बुरी धारणां गुनाह बनी जंदियां न ते सूह नेई लै करा करो, ते तुंदे चा कोई कुसे दी चुगली नेई करा करै। क्या तुंदे चा कोई अपने मृत भाऽ दा मास खाना पसंद करग? (जेकर थुआड़े कनै एह गल्ल जोड़ी दिती जा तां) तुस इसी पसंद' नेई करगे ते अल्लाह दा तक्रवा/संयम अखत्यार करो, अल्लाह बौहत गै तोबा कबूल करने आहला (ते) बार-बार पैहम करने आहला ऐ ॥ 13 ॥

हे लोको! असें तुसेंगी मड़द ते जनानी थमां पैदा कीते दा ऐ ते तुसें गी केई गरोहें ते कबीलें? च बंडी दिते दा ऐ तां जे तुस इक-दूए गी पनछानो! अल्लाह कश तुंदे बिच्चा ज्यादा सत्कार जोग ऊरे ऐ जो सारें शा ज्यादा संयमी ऐ। अल्लाह सचें गै बौहत सुझ-बुझ रक्खने आहला (ते) बौहत खबर रक्खने आहला ऐ ॥ 14 ॥

आराब³ आखदे न जे अस ईमान लेई आए तूं उनेंगी आखी दे जे तुस असल च ईमान नेई ल्याए दे ओ, पर तुस एह आखा करो जे असें जाहरी तौरा पर फरमांबरदारी कबूल करी लैती ऐ, की जे (हे आराब!) अजे ईमान थुआड़े दिलें च स्हेई मैहनें च दाखल नेई होआ, ते हे मोमिनो! जेकर तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दा सच्चा आज्ञा-पालन करगे ओ, तां ओह थुआड़े कर्म चा कोई बी कर्म जाया नेई होन देग, अल्लाह बौहत बख्शने

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۗ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۗ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ ۗ وَإِن تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥﴾

1. फी चुगली की करदे ओ जो बौहत बुरी शैऽ ऐ।

2. यानी कौमां ते नसलां सिर्फ पन्छान आस्तै न, जो उंदे पर गर्व ते घमंड दा साधन बनांदा ऐ, ओह इस्लाम दे बरुद्ध आचरण करदा ऐ।

3. आराब दा मतलब जंगलें च रौहने आहले ओह अरब बासी लोक न जो शिक्षा ते दीक्षा थमां कोरे हे।

आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 15 ॥

मोमिन ऊए होंदे न जो अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान ल्योंदे न। फी कुसै शक्क च नेई पोंदे ते अपनी धन-दौलत ते जान्नें राहें अल्लाह दे रस्ते च जिहाद करदे न, इयै लोक सच्चे न ॥ 16 ॥

तूं आखी दे, क्या तुस अल्लाह गी अपने कनै बाकफ करांदे ओ ते अल्लाह ते उसगी बी जानदा ऐ जो गासैं च ऐ ते जो धरती च ऐ ते अल्लाह (उस दे सिवा बी) हर इक चीज जानदा ऐ ॥ 17 ॥

एह (आराब) अपने इस्लाम आहने दा तेरे पर स्हान जतांदे न तूं आख अपने इस्लाम आहने दा स्हान मेरे पर नेई रक्खो/चाहो। असलीयत एह ऐ जे अल्लाह गै तुसेंगी ईमान पासै हदायत देने दा तुंदे पर स्हान रखदा ऐ। जेकर तुस (अपने इस दा बे च) सच्चे ओ (जे ईमान ल्याए ओ, तां इस सचाई गी कबूल करो) ॥ 18 ॥

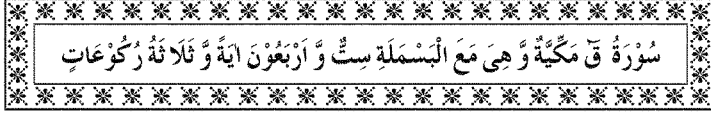
अल्लाह गासैं दा गुप्त भेद बी जानदा ऐ ते धरती दा बी। ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी छैल करियै/चंगी चाल्ली जानदा ऐ ॥ 19 ॥ (रकू 2/14)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهُ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا
عَلَىٰ إِسْلَامِكُمْ ۚ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ
أَنْ هَدَيْتُمْ لِلْإِيمَانِ أَنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

सूर: क्राफ़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छताली आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्राफ़/सर्वशक्तिमान खुदा इस सूर: गी उतारने
आहला ऐ। अस इस गौरवशाली कुरआन
गी (इस सूर: दी सचाई गी) शहादत दे
तौरा पर पेश करने आं ॥ 2 ॥

ق ٥٠ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ①

मगर एह लोक रहान होंदे न जे इंदे कश इंदे
बिच्चा गै डराने (ते सोहगा करने) आहला
इक शख्स आया ऐ ते मुन्कर आखदे न जे एह
अजीब नेही चीज लगदी ऐ ॥ 3 ॥

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
فَقَالَ الْكٰفِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ①

क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी होई
जागे (तां फी दबारा जींदे होई जागे?) एह
बापस औना ते (समझै शा) दूर ऐ ॥ 4 ॥

إِذْ آمَنَّا وَكُنَّا ثَرَابًا ① ذٰلِكَ رَجْعٌ
بَعِيدٌ ①

असेंगी चंगी चाल्ली सेही ऐ ओह बी जो
धरती इंदे बिच्चा घट्ट करदी ऐ (ते ओह बी
जो ज्यादा' करदी/बधांदी ऐ) ते साढ़े कश
ऐसी कताब ऐ जो हर चीजा गी सुरक्षत रखदी
ऐ ॥ 5 ॥

فَدَعَلْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ
وَإِنَّا كُنَّا حَفِيفًا ①

1. इस आयत च घट्ट करने दा अर्थ एह ऐ जे मरने दे बा'द मिट्टी उनेंगी खाई जंदी ऐ ते ज्यादा करने दा अर्थ एह ऐ जे मिट्टी जो खाने जोग चीजां (गजाऽ) दिंदी ऐ उनेंगी खाने-पीने कर्ने इन्सानो जिसम बधदा ऐ।

गल्ल एह ऐ जे इनें लोके सच्च दा इन्कार करी दिता जिसलै ओह इंदे कश आया। इस आस्तै ओह इक ऐसे बिचार च उलझे दे न जो मिला-जुला ऐ (यानी सच्च ते झूठ उंदे ख्यालें च मिली गेदे न) ॥ 6 ॥

क्या उनें अपने उप्पर गासें गी नेई दिक्खेआ जे असें उसी कनेहा बनाए दा ऐ ते उसी सुंदरता प्रदान कीती दी ऐ ते ओहदे च कोई मघोर/बुटी नेई ऐ ॥ 7 ॥

ते धरती गी असें बछाया ऐ ते ओहदे च फ्हाड़ बनाए न। इस दे अलावा असें ओहदे च हर भांति दे खूबसूरत जोड़े बनाए न ॥ 8 ॥

साढ़े सामनै झुकने आहले हर शख्स आस्तै इस गल्ला च शिक्षा ते नसीहत ऐ ॥ 9 ॥

ते असें बदलें चा बरकत आहला पानी उतारे दा ऐ, फी उसदे राहें अस बाग उगाने आं ते कट्टी जाने आहली फसलै दे दाने बी ॥ 10 ॥

ते लम्मी-लम्मी खजूरें दे बूहटे बी (उगाने आं) जिंदे पर फलें दे घुंगे लगदे न जेहके चंगी-चाल्ली इक दूए पर चढ़े दे (यानी इक-दूए कनै मिले दे ते घने) होंदे न ॥ 11 ॥

(असें) बंदें गी रिशक देने आस्तै (ऐसा कीता ऐ) ते अस उस (पानी) राहें मुड़दा देश/खुश्क धरती गी जींदा/हरा-भरा करने आं। इससै चाल्ली मरने दे बा'द निकलना/जींदा होना बी होग ॥ 12 ॥

इस शा पैहलें नूह दी कौम नै खूहे आहलें ते समूद नै ॥ 13 ॥

ते आद नै ते फ़िरऔन नै ते लूत दे भ्राएं ॥ 14 ॥

ق ٥٠

ح ٢٦

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ ٥٠

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ٥١

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّجِيدٍ ٥٢

بَصْرَةً وَذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ٥٣

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جِبْتًا وَحَبَّ الْحَصِيدِ ٥٤

وَالنَّخْلَ لِسُقْيَاهَا طَلْعَ نُضَيْدٍ ٥٥

رَزَقًا لِّلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ط كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ٥٦

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ٥٧

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ٥٨

ते जंगल' च रौहने आहलें ते तुब्बा दी कौम (यानी यमन दे लोकें) नै साढ़े रसूलें गी झुठलाया हा। आखर मेरे अजाब दा बा'यदा पूरा होइयै रेहा ॥ 15 ॥

क्या अस पैहली पदायश कन्नै थक्की गे आं? (नेई!) पर सचाई एह ऐ जे ओह दूई पदायश (पैदा होने) बारै भलेखे च पेदे न ॥ 16 ॥ (रुकू 1/15)

ते असें इन्सान गी पैदा कीता ऐ ते जो उस दे मनै च भरम पैदा होंदे न, अस उनेंगी चंगी चाल्ली जानने आं ते अस उस (शख्स) थमां उस दी शाह रग शा बी ज्यादा लागै आं ॥ 17 ॥

जिसलै जे सज्जै? ते खब्बै बैठे दे दो गुआह उसदी सारी हरकतें गी सुरक्षत करदे जंदे न ॥ 18 ॥

ते (इन्सान) कोई गल्ल नेई करग जे उसदे लागै उसदा कोई नगरान जां संरक्षक नेई होऐ ॥ 19 ॥

ते मौत दी बे-होशी पक्की औग/घुरडू फिरग ते उस बेलै अस उस (यानी बे-परवाह इन्सान) गी आखगे जे एह ओह हालत ऐ जेहदे शा तू बचना चांहदा हा ॥ 20 ॥

ते बिगल बजाया जाग, एह अजाब दे बा'यदे दा दिन ऐ ॥ 21 ॥

ते हर जान (इस हालत च) औग जे ओहदे कन्नै इक खिद्दने आहला बी लागे दा होग ते इक गुआह बी होग ॥ 22 ॥

وَأَصْحَابُ الْآيِكَةِ وَقَوْمِ تُبَيْعٍ كُلٍّ
كَذَّبَ الرَّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ①

أَفَعَيَّبْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ
مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ②

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَتَعَلَّمَ مَا تُوسَّوَسُ
بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ
جَبَلِ الْوَرِيدِ ③

إِذْ يَتَلَفَّى الْمَتَلَفِينَ عَنِ الْيَمِينِ
وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٍ ④

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ
عَتِيدٌ ⑤

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۗ
ذَلِكَ مَا كُنْتُمْ مِنْهُ تَحِيدُ ⑥

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۗ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ⑦

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑧

1. लफ्जी मैहने ते 'जंगल आहले' न पर अर्थ यमन थमां फ़लस्तीन जंदे मौकै ओह जंगल ऐ जो मद्यन दे लागै ऐ।
2. इन्सान दे कन्नै ऐसे फ़रिशते जां इन्सानी जिसम दे हिस्से निश्चत न जो उसदे कर्म गी सुरक्षत रखदे जंदे न। इत्थें उंदा गै जिकर ऐ।

(ते अस आखगे) तूँ इस (ध्याड़े) शा बे-
खबरी च पेदा हा, इस आस्तै आखर असें
तेरा पड़दा पुट्टी दित्ता, ते अज्ज दे दिन
तेरी नजर बड़ी तेज' ऐ (ते तूँ सब किश
दिक्खा करना ऐँ) ॥ 23 ॥

لَقَدْ كُنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا
فَكَسَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ
الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٣﴾

ते उसदा साथी गलाग जे जरा इसी बी दिक्खो
जो मेरे कश त्यार' ऐ (यानी उसदा कर्म
नामा) ॥ 24 ॥

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٍ ﴿٢٤﴾

फो अस उनें दौनीं (यानी खिद्दने आहले ते
गुआह) गी आखगे, जे हर इन्कार करने आहले,
सचाई दे दुश्मन ॥ 25 ॥

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٥﴾

नेकी शा रोकने आहले, हद्द शा बधने आहले
ते शक्क करने आहले गी तुस दौनें नरकें च
सुट्टी देओ ॥ 26 ॥

مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٦﴾

जो अल्लाह दे सिवा दूए उपास्य बनांदा हा।
इस आस्तै तुस अज्ज उसी सख्त अजाब च
सुट्टी देओ ॥ 27 ॥

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْفِيئُهُ
فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٧﴾

ते उस दा साथी' आखग, हे साढ़े रब्ब! मैं
ओहदे शा कोई सरकशी/उहंडता नेई कराई
बल्के ओह् आपूँ गै परले दरजे दी गुमराही
च पेदा हा ॥ 28 ॥

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَّغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٨﴾

(इस पर खुदा) आखग, मेरे कश झगड़ा नेई करो,
ते याद रक्खो जे अ'ऊँ थुआड़े कश पैहलें गै
अजाब दी खबर भेजी चुके दा आं ॥ 29 ॥

قَالَ لَا تَخْصِمُوا لَدَىٰ وَقَدْ قَدَّمْتُ
الْبَيْكُم بِالْوَعِيدِ ﴿٢٩﴾

1. यानी अज्ज तूँ अपने सारे चंगे-माड़े कर्मों गी चंगी चाल्ली समझा करना ऐँ ते ओह संसारक दशा भुल्ली गेओ
ऐँ जिसलें जे तूँ अपने हर कथन ते कर्म दे अच्छा होने दा हठ करदा होंदा हा।
2. यानी इन्सानी शरीरें दे अंग जां फरिश्ते आखडन जे इसदे कथनें ते कर्मों दा सारा रिकार्ड साढ़े कश मजूद ऐ।
इस आस्तै एह कुसे रंग दा इन्कार नेई करी सकदा। साढ़ा रिकार्ड दिक्खो लैओ। सारी गल्ल थुआड़े सामनें
साफ होई जाग।
3. यानी इन्सान हून ते एह आखदा ऐ जे खुदा नै मिगी गुमराह कीता। पर क्यामत आहलें रोज उसदे नगरान
फरिश्ते जां उसदे जिसमें दे नगरान हिस्से आखडन जे अस एहदी गुमराही दे मूजब नेई। एह आपूँ गुमराह
होओ हा ते अपनी गुमराही दा आपूँ जिम्मेवार ऐ।

ते मेरे हज़ूर च/सामनै कोई गल्ल बदलियै पेश
नेई कीती जाई सकदी¹ ते नां अ'ऊं अपने बंदें
पर कुसै किसमै दा जुलाम करने आह्ला² आं
॥ 30 ॥ (रुकू 2/16)

उस दिन अस जहन्नम गी आखगे, क्या तूं
भरोई गोआ? ते ओह गलाग, जे क्या किश
होर बी ऐ? ॥ 31 ॥

ते उस रोज सुर्ग संयमियें दे इन्ना लागै³ करी
दिता जाग जे ओह उसी मसूस करन लगन
॥ 32 ॥

ते गलाया जाग जे तुंदे बिच्चा हर झुकने आहले
ते शरीअत दे रक्षक कनै इसै इनाम दा
बा'यदा कीता गोआ हा ॥ 33 ॥

(यानी उस कनै) जो रहमान (खुदा) शा
पड़दे च बी डरदा हा ते झुकने आहले/विनम्र
दिलै कनै ओहदे कश आया हा ॥ 34 ॥

(अस गलागे जे) तुस सारे सलामती/सुख-
सभाएं सुर्ग च दाखल होई जाओ, एह ओह
बरकत आह्ला दिन ऐ जो कदें खतम नेई
होग ॥ 35 ॥

ओह जो किश एहदे च चांहगन ओह,
सब उनेंगी मिलग, ते साढ़े कश ओहदे
शा बी ज्यादा उनेंगी देने आस्तै मजूद,
ऐ ॥ 36 ॥

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلَ لَدَيْ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ
لِّلْعَبِيدِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِيَجْهَنَّمَ هَلِ امْأَلَاتِ وَتَقُولُ
هَلْ مِنْ مَّزِيدٍ ۝

وَأَرْلَقْتَ الْجَنَّةَ لِّلْمُتَّقِينَ غَيْرِ بَعِيدٍ ۝

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ إِنَّا نَقْبُ
بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۝

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۝ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

1. यानी जो गुआह मैं इन्सानें पर फरिशतें बिच्चा जां उसदे अंगें बिच्चा नयुक्त कीते दे न ओह मेरे सामनै गल्लें गी बदलियै पेश करने दी जु'रत गै नेई करी सकदे की जे ओह सिर्फ गुआह नेई बल्के उंदे कश रिकार्ड बी होग ते रिकार्ड गी कोई गलत सिद्ध नेई करी सकदा।
2. यानी मैं गुआही दा ऐसा इन्तजाम करी दिते दा ऐ जेहदा इन्कार नेई कीता जाई सकदा ते मेरी स'जा गी जालमाना स'जा नेई गलाया जाई सकदा।
3. यानी मोमिन उस दिन जन्नत गी भलेआं दिक्खी सकगन तां जे दिल संतुष्ट होन जां इसदा एह अर्थ ऐ जे आखरी युग च दीन दी इन्नी व्याख्या होग जे हर मोमिन अपने दिलें च जन्नत गी लागे पाग।

ते अस उंदे शा पैहलें मती-सारी कौमां हलाक करी चुके दे आं ओह इंदे शा ज्यादा पकड़ दा मादा/ताकत रखदियां हियां पर (जिसलै अजाब आया तां) उनें देशै दे हर थाहर अपने बचाऽ आस्तै सुरंगां' बछाई दितियां पर (स्पष्ट ऐ जे) खुदा दे अजाब शा बचने दी गुंजाइश कुत्थें होई सकदी ऐ? ॥ 37 ॥

ओहदे च हर शख्स आस्तै, जिस च सोचने-समझने आहला दिल मजूद ऐ जां जेहका सुनने आस्तै कन्न खुल्ले रखदा ते गौर बी करदा ऐ, नसीहत ऐ ॥ 38 ॥

ते असें गासें ते धरती गी ते जे किश इंदे मझाटै ऐ, उस सारे गी छें दौरे च पैदा कीता ते अस बिल्कुल नेई थक्के? ॥ 39 ॥

इस आस्तै जे किश ओह आखदे न, ओहदे पर सबर कर ते सूरज चढ़ने शा पैहलें ते धरोने शा पैहलें अपने रब्ब दी उपासना करा कर ॥ 40 ॥

ते रातीं मौकै बी उस दी पवित्तरता दा गुण-गाण करा कर ते हर अबादत दे आखर च बी (ऐसा गै करा कर) ॥ 41 ॥

ते (हे नबी!) याद रक्ख जे इक दिन पुकारने आहला लागे दी ज'गा³ थमां पुकारग ॥ 42 ॥

حَمَّةٌ ٢٦
وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ
مَّحِيصٍ ﴿٣٧﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ
أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ * وَمَا مَسَّنَا
مِنْ نَعُوبٍ ﴿٣٩﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

1. यानी देशें च ऐसे समान पैदा करने शुरू कीते जे ओह उस अजाब शा बची जान पर खुदा दी स'जा शा बचने आस्तै इत्सानी उपाऽ कुत्थें कम्म देई सकदे न।
2. बाइबिल च ऐ जे खुदा नै दुनियां पैदा कीती ते थक्की गोआ ते सत्तमें दिन उसने अराम कीता। कुर'आनी शिक्षा किन्नी गौरवशाली ते खुदा दी शान दे मताबक ऐ जिसलै जे बाइबिल दी शिक्षा खुदा दी शान गी सामने रखदे होईं घनीनी ते त्यागने जोग लभदी ऐ।
3. मतलब एह ऐ जे मक्का बासियें गी सोहगा करने आस्तै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे अनुयायियें बिच्चा बी ऐसे लोकें गी अल्लाह खडेरदा रौहग। फी ऐसा गै होआ जे हजरत अबूबकर, हजरत उमर, हजरत उसमान, हजरत अली ते हजरत जुबैर दे पुत्र हजरत अब्दुल्लाह मक्का आहलें बिच्चा खड़े होंदे रेह ते उनेंगी सोहगा करदे रेह।

जिस दिन जे सारे लोक इक पूरा होइयै रौहने आहले अजाब दी अवाज सुनगन, एह दिन जींदा होइयै निकलने दा दिन होग' ॥ 43 ॥

अस गै जींदा बी करने आं ते मारने बी आं ते साढ़े कश गै परतोइयै औना ऐ ॥ 44 ॥

ओह दिन जदू धरती उंदी शगरतें कारण फटी जाग (उसी याद कर, ते) ओह ओहदे चा तौले गै? निकली औंगन। एह मुड़दें गी जींदा करी देना साढ़े आस्तै असान ऐ ॥ 45 ॥

अस उंदी गल्लें शा भलेआं वाकफ आं, ते तू उंदे पर इक जाबर (बादशाह) दे तौरा पर नियुक्त नेई कीता गेदा। इस आस्तै तू कुरआन राहें सिर्फ उसगी नसीहत कर जो मेरे अजाब दी भविक्खवाणियें शा डरदा ऐ ॥ 46 ॥ (रुकू 3/17)

ق ٥٠

ح ٢٦

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۗ ذَٰلِكَ
يَوْمَ الْخُرُوجِ ۝

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا
الْمَصِيرُ ۝

يَوْمَ تَشْقُقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا ۗ ذَٰلِكَ
حَسْرَةً لِّكُلِّ نَاسٍ ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ ۚ وَمَا أَنْتَ
عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۚ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ
يَخَافُ وَعَيْدِ ۝

०००

1. इस आस्तै हजरत अबूबकर दे बेलें बी मदीना दे आसै-पासै दियां कौमां इस्लाम बरोधी होई गेइयां हियां पर हजरत अबूबकर उनेंगी परतियै इस्लाम पासै लेई आए इसै चाल्ली हजरत उमर दे बेलें बी कैसर ते किस्सा दे आतंक करी मुसलमान कबीले कंबी उट्टे हे मगर हजरत उमर नै उपदेशें ते प्रवचनें राहें उंदे च नमें सिराआ जोश पैदा कीता ते उनेंगी कन्ने लेइयै कैसर ते किस्सा गी शकस्त दिती।
2. यानी अजाब औने पर अपना अलाका छोड़ियै ताह-तुओह नसगन, पर बचने दा कोई रस्ता नेई लब्भग।

سُورَةُ الذَّرِّيَّتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اِحْدَى وَ سِتُّونَ آيَةً وَ ثَلَاثَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-ज़ारियात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां काहट आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
अस उनें (हवाएं) गी शहादत दे तौरा पर पेश करने आं जो (बदलें गी) हुआदियां फिरदियां न ॥ 2 ॥	وَالذَّرِّيَّتِ ذَرْوًا ۝
फ़ी (बारश दा) बोझ चुक्की लैंदियां न ॥ 3 ॥	فَأَنجَلتِ وَقْرًا ۝
फ़ी मट्ठी चाल चलदियां न ॥ 4 ॥	فَأَنجَرِيَّتِ يَسْرًا ۝
ते आखर च साढ़े हुकम (यानी बारश) गी (धरती च) बंडी दिंदियां न ॥ 5 ॥	فَأَنمَقَسِمَتِ أَمْرًا ۝
थुआड़े कन्नै जो बा'यदा कीता जंदा ऐ ओह जरूर पूरा होइयै रौहग' ॥ 6 ॥	إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ۝
ते कर्म दा फल जरूर थ्होइयै रौहग ॥ 7 ॥	وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ۝
इसदे सबूत च अस उस गासै गी पेश करने आं जेहदे च नखत्तरें/सतारें दे रस्ते' न ॥ 8 ॥	وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْجُبَّتِ ۝

1. इनें आयतें च सहाबा गी ते उंदे प्रचार सरबंधी प्रयत्नें गी हवाएं आंगर गलाया गेदा ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे सहाबा जां उंदे प्रचार सरबंधी प्रयत्न पवित्र कुरआन दे पानी गी चपासै हुआइयै लेई जांगन ते उंदी प्रचार सरबंधी इच्छां दिन-ब-दिन बधदियां जांगन इत्थें तक जे उंदे प्रचार सरबंधी चुक्के दे बदल पानी कन्नै भरोई जांगन ते फ़ी ओह लोकें दे दिलें पर इस्लाम धर्म दा इस चाल्ली प्रभाव जमाई देंगन जे उंदे प्रचार सरबंधी प्रयत्न असान्नी कन्नै फैलदे जांगन ते नास्तिकता उंदे सामनें फिक्की पेई जाग। इसदा नतीजा एह होग जे ओह इस्लाम गी संसार दे बक्ख-बक्ख देसैं च फलाई देंगन ते आखरकार इस्लाम विजयी होई जाग। इस चाल्ली जिस सफलता दा समाचार दिता जा करदा ऐ ओह पूरा होई जाग।
2. इस दा मतलब सूर्य मंडल च बिचरने आहले नखत्तरें दे रस्ते न।

तुस सब इक इखल्लाफी/विभेदपूर्ण गल्ला च पेदे ओ ॥ 9 ॥

إِنكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝٩

जेहदे करी सिर्फ ऊरे शख्स सचाई थमां फेरेआ जंदा ऐ जेहदे हक्क च फराए जाने दा हुकम होई चुके दा ऐ ॥ 10 ॥

يُؤْفِكُ عَنْهُ مِنَ الْفِكِّ ۝١٠

अटकलपच्चू गल्लां करने आहले हलाक होई गे ॥ 11 ॥

قَتِيلَ الْخَرْصُونَ ۝١١

जेहके गुमराही दी डुगहाइयें च पेदे सचाई गी भुल्ला करदे न ॥ 12 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍو سَاهُونَ ۝١٢

ओह पुछदे न जे कर्म दी स'जा दा समां कुसलै औग? ॥ 13 ॥

يَسْأَلُونَ آيَاتِ الْيَوْمِ الَّذِينَ ۝١٣

(तू आखी दे) उस बेलै (औग) जिसलै उनें गी अगगी दे अज्ञाब च गलतान कीता जाग ॥ 14 ॥

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۝١٤

(ते आखेआ जाग जे) अपना अज्ञाब चक्खो, एह ऊरे (अज्ञाब ऐ) जिसदे तौले औने दी तुस मांग करदे हे ॥ 15 ॥

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ ۗ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تَسْعَجِلُونَ ۝١٥

संयमी लोक बागें ते चश्में च रौहगन ॥ 16 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝١٦

(ते) उंदा रब्ब उनेंगी जे किश देग ओह लैंदे जांगन। ओह उस बेलै शा पैहलें पूरी चाल्ली आज्ञाकारी हे ॥ 17 ॥

أَخْذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُّحْسِنِينَ ۝١٧

रातीं गी घट्ट गै सौंदे हे ॥ 18 ॥

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ الَّذِينَ مَا يَهْجَعُونَ ۝١٨

ते बडलै बी ओह इस्तगफार/खिमा जाचना करदे होंदे हे ॥ 19 ॥

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝١٩

ते उंदा धन-दौलत च मंगने आहलें दा बी हक्क हा ते जेहके मंगी' नथे सकदे उंदा बी (हक्क हा) ॥ 20 ॥

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝٢٠

1. यानी जानवर बगैरा जो बोल्ली नई सकदे जां ऐसे शरीफ लोक जो मंगने च अपमान समझदे न।

ते धरती च जकीन करने आहलें आस्तै मते-
हारे नशान न ॥ 21 ॥

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

ते थुआड़ी अपनी जानें च बी, क्या तुस
दिखदे नेई? ॥ 22 ॥

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝

ते गासैं च थुआड़ा रिशक बी ऐ ते जे किश
(इसदे अलावा) बा 'यदा कीता जंदा ऐ, ओह
बी (है) ॥ 23 ॥

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ۝

इस आस्तै गासैं ते धरती दे रब्ब दी कसम (जे
जिसलै एह गल्लां पूरियां होंगन तां पता लगगी
जाग जे) एह (कुरआन) उससै चाल्ली इक
सचाई ऐ जिस चाल्ली थुआड़ा गल्लां करना
॥ 24 ॥ (रुकू 1/18)

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ
مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ۝

क्या तेरे कश इब्राहीम दे सत्कार जोग प्रौहनें
दी खबर पुज्जी ऐ? ॥ 25 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ
الْمُكْرَمِينَ ۝

जिसलै ओह उंदै कश आए तां उनें गलाया
(अस तुगी) सलाम (आखने आं) उसने
गलाया (अ'ऊं बी आखना जे) थुआड़े आस्तै
(खुदा पासेआ) सदा आस्तै सलामती निश्चत'
ऐ (ते मनै च गलाया जे) एह लोक ओपरे
सेही होंदे न ॥ 26 ॥

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۗ قَالَ
سَلَامٌ ۚ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ۝

फी ओह बल्लें नेही अपने घरै-आहले पासे
उठी गोआ ते इक भुन्ने दा बच्छा लेई आया
॥ 27 ॥

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۝

ते उसी उंदे सामनै रक्खी दिता (फी) गलाया,
क्या तुस किश नेई लैगे ओ? ॥ 28 ॥

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

ते (दिल) उंदे शा किश डरेआ ओह (इस
हालत गी समझी गे ते) गलान लगे, डर नेई,

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۗ قَالُوا لَا تَخَفْ ۗ

1. एह ओह गल्ल ऐ जो सिर्फ अल्लाह गै आखी सकदा ऐ। इसदा एह अर्थ ऐ जे हजरत इब्राहीम गी एह पता लगगी चुके दा हा जे ओह लोक अध्यात्मकता च किन्ना उच्चा स्थान रखदे न ते ओह अल्लाह दी किरया दी छाया च आई गेदे न। इस आस्तै भरोसे कनै आखी दिता जे अऊं बी आखना जे थुआड़े आस्तै अल्लाह पासेआ सदा आस्तै सलामती ते शांति निश्चत ऐ।

ते उसी इक ज्ञानवान पुत्रै दा शुभ-समाचार
सुनाया ॥ 29 ॥

इन्ने च उसदी लाड़ी अग्गे आई जेहदे चेहरे
पर शर्मसारी¹ ही इस आस्तै जोरें अपने हत्थ
मूँहें पर मारे ते बोल्ली, अ'ऊं ते इक बांझ/
संढ बुड्ढी आं ॥ 30 ॥

उनें गलाया (एह सच्च ऐ जे) तूँ ऐसी गै ऐं
पर तेरे रब्ब नै (ऊऐ) गलाया ऐ (जो असें
गलाया ऐ) ओह सच्चें गै बड़ी हिक्मत आहला
(ते) बड़े इलम आहला ऐ ॥ 31 ॥

وَبَشَّرُوهُ بِخَيْرٍ كَرِيمٍ ۝٢٦

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَٰةٍ فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ۝٣٠

قَالُوا كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ لِاِنَّهُ هُوَ
الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ۝٣١

1. मूल शब्द 'सर्तिन्' दा अर्थ चेहरे दी कालिमा बी होंदा ऐ। इस आस्तै अर्थ एह ऐ जे शर्म करिये उसदे चेहरे दा रंग बदली गेदा हा।

(इस पर इब्राहीम नै) गलाया, हे रसूलो! तुसेंगी केहड़ा म्हत्तवपूर्ण कम्म सोंपेआ गोदा ऐ ॥ 32 ॥

उनें गलाया, अस इक मुजरम कौम कश भेजे गोदे आं ॥ 33 ॥

तां जे उंदे पर गिल्ली मिट्टी कनै बने दे कैकर/गोलियां बरहाचै ॥ 34 ॥

जिंदे पर तेरे रब्व पासेआ हद शा बधने आहलें गी स'जा देने आस्तै नशान लाया गोदा ऐ ॥ 35 ॥

ते असें उस बस्ती च जिन्ने मोमिन हे उनें गी कइही लैता ॥ 36 ॥

ते असें उस बस्ती च अपने फरमांबरदारें दा सिर्फ इक घर पाया/दिक्खेआ ॥ 37 ॥

ते असें उस (बस्ती) च इक ऐसा नशान छोड़ेआ जेहका म्देशां उनें लोकें दे कम्म और जेहके जे दर्दनाक अज़ाब शा डरने आहले होंगन ॥ 38 ॥

ते मूसा दी घटना च बी (मती-हारी नशानियां हियां) जिसलै असें उसी फिरऔन पासै/कश इक खु'ल्ली-डु'ल्ली दलील देइयै भेजेआ ॥ 39 ॥

ते ओह (फिरऔन) अपने बुत्तखाने' पासै पिट्ठ फेरियै उठी गोआ ते गलान लगा जे (मूसा) बड़ी चिकनी-चुप्पड़ी गल्लां करने आहला ते मजनु/पागल ऐ ॥ 40 ॥

इस पर असें उसगी ते उसदे लश्करें गी (अपने कैहर कनै पकड़ी लैता ते उनें सारे गी समुंदरै च सट्टी दिता ते (अज-तक्क) उस पर

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٤﴾

مُسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٥﴾

فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٨﴾

وَفِي مِثْقَلِ ذَرَّةٍ مِّن M

فَتَوَلَّىٰ بَرَكْنِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

1. मूल शब्द 'रुकन' दा अर्थ ऐ शक्ति प्राप्त करने दा स्थान। आयत दा भाव ए ऐ जे फिरऔन अपने शक्ति भंडार पासै उठी गोआ। फिरऔन गी उस दे अकीदे मताबक सारी शक्तियां बैल दे मंदरै चा मिलदियां हियां। इस आस्तै असें अनुवाद च बुत्तखाना इस्सै अर्थ गी ध्यान च रक्खियै लिखेआ ऐ।

फटकार पवा करदी ऐ ॥ 41 ॥

ते आद दी घटना च बी (असें मते-हारे नशान छोड़े दे न, उस बेलै) जिसलै जे असें उंदे पर इक सख आंधी चलाई ही ॥ 42 ॥

ओह जिस चीजै कन्नै बी छहोंदी ही उसी (तबाह करी दिंदी ही ते उसी) गली चुकी दी हड्डियें आंगर बनाई दिंदी ही ॥ 43 ॥

ते समूद च बी (असें नशान छोड़ेआ) जिसलै उनेंगी गलाया गेआ ते इक अरसे तक लाह लेई लैओ ॥ 44 ॥

ते उनें अपने रब्ब दे हुकम दी ना-फरमानी कीती ते उनेंगी इक अज़ाब नै आई पकड़ेआ ते ओह दिखदे गै रेही गे ॥ 45 ॥

ते नां ते बचने आसतै खड़ोई^१ सके ते नां ओह कुसै दी मदद हासल करी सके ॥ 46 ॥

ते उंदे शा पैहलें नूह दी कौम गी बी (अस हलाक करी चुके दे हे) ओह आज़ा-पालन शा निकलने आहली/इन्कारी कौम ही ॥ 47 ॥ (रुकू 2/1)

ते गासैं गी बी असें केई गुणें^२ कन्नै बनाया ऐ ते अस बौहत ज्यादा ताकत रखने (दे मालक) आं ॥ 48 ॥

وَفُتَّ عَادٌ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ العَقِيمَةَ ۝١

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرِّمِيمِ ۝٢

وَفِي لَمُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ۝٣

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذْتَهُمُ الصُّعِقَةَ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝٤

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَّصِرِينَ ۝٥

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ لَئِنَّمْ كَانُوا قَوْمًا فَسِيقِينَ ۝٦

وَالسَّمَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبْيَدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ۝٧

1. इस दा एह मतलब ऐ जे थोड़े अरसे बा'द तुंदे पर अज़ाब आई जाग जेहदे बा'द तुस संसारक साथनें शा लाह लैने दे काबल नेई रह्येगे।
2. यानी इन्नी तफोक बी नेई मिली जे खड़ोइयै बचने दा कोई सरिस्ता करदे।
3. मूल शब्द 'बिपेदिन' दा अर्थ ऐ केई हत्थें कन्नै बनाया। शब्द कोश च हत्थ दा अर्थ ऐ-शक्ति, समर्थ, अधिकार, बल। अल्लाह दी शक्ति आसतै धार्मिक परिभाशा च 'गुण' शब्द प्रयुक्त होंदा ऐ। इस आसतै असें अनुवाद कीते दा ऐ जे 'असें गासै गी बी नेकां गुणें कन्नै बनाया ऐ' यानी गासै दी रचना च अल्लाह दी शक्ति दा हत्थ बी हा ते पवित्रता दा बी ते स्तुति दा बी हत्थ हा। इस आसतै नेकां गुण गासै थमां जाहर होंदे न।

ते धरती गी असें इक बिस्तरे आंगर बनाया ऐ
ते अस बौहत् अच्छा बिस्तरा बनाने आहले
आं ॥ 49 ॥

ते हर इक चीजै दे असें नर-मादा बनाए न
तां जे तुस नसीहत हासल करी सको ॥ 50 ॥

इस आस्तै (चाही दा ऐ जे) तुस अल्लाह
पासै दौड़ो। अ'ऊं ओहदे पासेआ थुआड़ी
बकखी थुआड़े आस्तै जाहरा तौर पर सोहगा
करने आहला बनियै आए दा आं ॥ 51 ॥

ते तुस अल्लाह कनै कुसै होरस गी उपास्य
नेई बनाओ। अ'ऊं ओहदे पासेआ तुसेंगी
जाहरा-बाहरा सोहगा करने आहला आं
॥ 52 ॥

इसै चाल्ली' उंदे शा पैहलें जेहके रसूल औंदे
रेह, उनेंगी लोकें इयै गलाया जे ओह मन-
मोहनियां गल्लां करने आहले जां मजनू/पागल
न ॥ 53 ॥

क्या ओह एह (गल्ल आखने दी) इक-दूए
गी बसीयत' करी गेदे हे (हरगज़ नेई) बल्के
ओह सारे दे सारे सरकश/सिरफिरे लोक न
(इसै आस्तै इक गै किसमै दे गंदे ख्याल उंदे
दिलें च पैदा होंदे न) ॥ 54 ॥

इस आस्तै (हे नबी!) तू उंदे शा मूह फेरी लै
ते तुगी (उंदे कम्मै दी ब'जा कनै) कोई
लाहमा नेई दिता जाग ॥ 55 ॥

ते चेता करांदा रौह, की जे चेता कराना मोमिमें
गी लाह पंजादा ऐ ॥ 56 ॥

وَالْأَرْضُ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَدُّونَ ﴿٥١﴾

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾
فَقِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٥٣﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم
مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٤﴾

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
مِّنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُّجْنُونٌ ﴿٥٥﴾

أَتُوا صُوبَهُ ۗ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَٰغُونَ ﴿٥٦﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٧﴾

وَذَكَرْنَا لِلذِّكْرِى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

1. जिस चाल्ली हज़रत मूसा ते हज़रत मसीह दी गल्लें गी लोकें नेई मन्नेआ ते उंदे शा पैहलें आहले रसूलें गी बी सच्चा नेई समझेआ, ते उनेंगी झूठा करार दिंदे/समझदे रेह।
2. यानी सारे बरोधी इन्कार करने बारे इक गै किसमै दियां दलीलां दिंदे हे। आखो जे ओह इक-दूए गी सखाई गेदे हे जे इस चाल्ली नबियै दा इन्कार करी देओ।

ते मैं जिन्हें ते इन्सानें गी सिर्फ अपनी अबादत
आस्तै पैदा कीते दा ऐ ॥ 57 ॥

नां अ'ऊं उंदे शा कोई रिशक/रोजी मंगना ते
नां अ'ऊं उंदे शा एह चाहन्ना जे ओह मिगी
खाना खलान ॥ 58 ॥

अल्लाह गै सारें गी खाना खलाने आह्ला (ऐ
ते) बड़ी (जबरदस्त) ताकत आह्ला ऐ ॥ 59 ॥

इस आस्तै जिन्हें जुलम कीता ऐ उंदे आस्तै बी
ऊऐ नेह डोल/बदले न जनेह उंदे साथियें
आस्तै हे। इस आस्तै चाही दा ऐ जे ओह
अज़ाब मंगने दी मेरे अगें काहल/तौल नेई
करन ॥ 60 ॥

ते जिन्हें कुफर कीता ऐ उंदे आस्तै उस रोज,
जेहदा उंदे कन्नै बा'यदा कीता जंदा ऐ,
हलाकत/तबाही नाज़ल होने आहली ऐ ॥ 61 ॥
(रुकू 3/2)

قال فما خطبكم ٢٧

الذّٰرِيّات ٥١

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
لِيَعْبُدُونِ ٥٧

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ
أَنْ يُضْعَمُوا ٥٨

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ٥٩

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِّمْلَ ذُنُوبِ
أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ٦٠

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ٦١

سُورَةُ الظُّورِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-तूर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंजाह आयतां ते दो रुकू न

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं तूर¹ गी गुआही दे रूपै च पेश करना
॥ 2 ॥

وَالظُّورِ ①

ते (इस) लिखी² दी कताबा गी बी
॥ 3 ॥

وَكُتِبَ مُسْطُورًا ①

(जो) खु'ल्ले³ कागजें पर (लिखी गेदी ऐ)
॥ 4 ॥

فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ①

ते खान्ना काबा⁴ गी जो म्हेशां अबाद रौहग
॥ 5 ॥

وَالْبَيْتِ الْمَحْمُورِ ①

ते उस छत्त गी जो म्हेशां उच्ची⁵ रौहग ॥ 6 ॥

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ①

1. तूर पर हजरत मूसा पर कताब नाजल होई ही, जो हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सचाई दी गुआह ऐ।
2. इस लिखी दी कताब दा अर्थ कुरआन-करीम ऐ जिस थमां हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सचाई सूरज आंगर सिद्ध होंदी ऐ।
3. खु'ल्ले कागजें दा अर्थ ऐ जे ओह कताब मुसलमानें दे कर्म दे मताबक बंद बस्तें च रक्खने आस्तै नैई बल्के सच्चा मुसलमान इसी इस आस्तै घर रखदा ऐ जे हर बेलें पढ़दा र'वै ते ओह हर बेलें खु'ल्ली दी र'वै।
4. यानी हजरत इब्राहीम दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै हज्ज करना जरूर करार दित्ते दा ऐ ते हून मुसलमान म्हेशां हज्ज करदे रौहगन ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी सदाकत/सचाई साबत होंदी रौहग।
5. सदा उच्ची रौहने आहली छत्त दा अर्थ बी काबा ऐ ते मतलब एह ऐ जे उस दी इज्जत (सम्मान) अल्लाह म्हेशां कायम रक्खग।

ते जोश मारदे/उप्पर उठदे समुंदर'
गी ॥ 7 ॥

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ۝

तेरे रूब पासैआ अजाब जरूर नाजल होइयै रौहग
॥ 8 ॥

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۝

उसी कोई दूर करने आहला नेई ॥ 9 ॥

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ۝

जिस रोज बदल² लैहरां मारन लगग ॥ 10 ॥

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ۝

ते फ्हाड़³ अपनी पूरी रफतार/गति कनै चलडन
॥ 11 ॥

وَلَسِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ۝

इस आस्तै उस दिन झुटलाने आहलें पर अजाब
नाजल होग ॥ 12 ॥

فَوَيْلٌ لِلْيَوْمِئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

(यानी उनें लोकें पर) जेहके गंद उछाली-
उछाली खेदा करदे हे ॥ 13 ॥

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ۝

जिस दिन उनें सारें गी ज्हनम दी अग्गी पासै
धक्के देइयै लैता जाग ॥ 14 ॥

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً ۝

(ते गलाया जाग) इयै ओह अग ऐ जिसदा तुस
इन्कार करदे होदि हे ॥ 15 ॥

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ۝

क्या एह सिर्फ मलममासाजी/बनावटी गल्ल ही
जां असल च तुस हून बी नेई दिक्खा करदे
॥ 16 ॥

أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

(जेकर एह नि'रा इक ख्याल ऐ तां बे-
धड़क) उस च दाखल होई जाओ ते (भाएं)
सबर करो जां (सबर) नेई करो, थुआड़े
आस्तै बराबर ऐ (जो होना ऐ ओह होइयै
रौहग) तुसैं गी सिर्फ थुआड़े कर्मैं दा गै फल
दिता जा करदा ऐ ॥ 17 ॥

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا
سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝

1. पवित्र कुर'आन समुंदर गी अध्यात्मक ज्ञान दा नशान कपर दिदा ऐ। इस आस्तै जोश मारने आहले समुंदर दा अर्थ कुर'आनी ज्ञान दा भंडार ऐ जेहदे चा ज्ञान बक्ख-बक्ख रूपें च जाहर होदा रौहग ते इस्लाम दी सचाई सिद्ध करदा रौहग।
2. मूल शब्द 'समा' दा अर्थ बदल ते गास होदा ऐ। इत्थें इसदा अर्थ बदल ऐ। मतलब एह ऐ जे कुर'आन मजौद रहें अल्लाह दी रहमत दे बदल दुनियां पर छाई जांगन।
3. फ्हाड़ दा अर्थ बड़डे लोक जां बड़डे संगठत राज/कहमतां होदा ऐ। मतलब एह ऐ जे जिसलै कुर'आन दियां तलीमां बिस्तार करडन/फैलडन तां अरब दा प्राचीन शासन, कैसर ते किस्सा दियां क्हमतां तित्तर-बित्तर होई जाडन ते दुनियां दे नक्शे परा गायब होई जांगन।

संयमी लोक सुर्गे च ते नैमतें च होंगन ॥ 18 ॥

(ते) जे किश उंदा रब्ब उनेंगी देग ओह ओहदे पर खुश होंगन ते उंदा रब्ब उनेंगी दोज्जख दे अजाब शा बचाई लैग ॥ 19 ॥

(ते गलाग जे) खाओ ते पिय्यो (जो तुसेंगी दिता जंदा ऐ) ओह थुआड़े कर्म दी ब'जा करी थुआड़े आस्तै बरकत आहला होग ॥ 20 ॥

ओह उस रोज रीहगें च बिछे/लगगे दे सिंहासनें पर तकिये लाइयै बैठे दे होंगन ते अस उनेंगी बड्डी-बड्डी स्याह अक्खीं आहलियां जनानियां जोड़े दे रूपै च प्रदान करगे ॥ 21 ॥

ते जो लोक ईमान लेई आए न ते उंदी उलाद बी ईमान दे मामले च उंदे पिच्छें चली ऐ अस उंदे कनै उत्तम सुर्गे च उंदी उलाद गी बी ज'मा करी देगे ते उंदे (बब्ब-दादें दे) कर्म च बी कोई कमी नेई करगे। हर इक शख्स अपने कर्म दे फल दा बंधक ऐ ॥ 22 ॥

ते अस उनेंगी उंदी मरजी मताबक भांत-सभांते फल ते भांत-सभांते गोश्त पेश करगे ॥ 23 ॥

ओह उस च ऐसे प्यालें बरै झगड़े करडन जिंदा नतीजा नां ते बकवास करना होग, ते नां गुनाह (करना होग) ॥ 24 ॥

ते जुआन सेवक हर बेलै उंदी खिदमत च हाजर रोहडन। आखो जे ओह परदें च लपटोए^३ दे मोती न ॥ 25 ॥

ते ओह इक दूए कनै ध्यान कनै आपसी सुआल-जवाब करडन ॥ 26 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ۝١٨

فُكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُم ۚ وَقَهُم ۚ رَبُّهُم عَذَابُ الْجَحِيمِ ۝١٩

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَيْئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٢٠

مُتَّكِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ ۚ وَرَوَّجُهُم بِخُورٍ عَيْنٍ ۝٢١

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهينَ ۝٢٢

وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مَّامًا يَسْتَهْوُونَ ۝٢٣

يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَا لَغُوفٍ فِيهَا وَلَا تَأْتِيهم ۝٢٤

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غُلَّامَانٌ لَهُم كَأَنَّهُم لُؤْلُؤٌ مَّكُونٌ ۝٢٥

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٢٦

1. कोई बी अपने कर्मों का फल भोगने शा इद्धर-उद्धर नेई होई सकदा।
2. यानी मरने दे बाद जिस चीजा दा नांश शराब रक्खेआ गेदा ऐ, ओह शराब अल्लाह दे प्रेम दी शराब ऐ। ओहदे कनै दमाग खराब नेई होदा ते नां गे इन्सान बे-मतलब बकवास करदा ऐ ते नां गाल-मुआल दिदा ऐ।
3. यानी पवित्र ते शुद्ध आचरण करने आहले।

ते गलाउन जे अस लोक¹ पैहलें अपने रिस्तेदारों च अपने अन्जाम शा उरदे होंदे हे ॥ 27 ॥

मगर अल्लाह नै सहाड़े पर स्थान कीता। ते असें गी गर्म लूह दे अजाब शा बचाई लैता ॥ 28 ॥

अस पैहलें गै उस (अल्लाह) गी पुकारदे होंदे हे ओह बड़ा नेक सलूक करने आहला (ते) बे-इन्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 1/3)

इस आस्तै (हे रसूल!) तूं (लोकें गी) नसीहत करदा जा, की जे तूं अपने रब्ब दे स्थानें करी नां ते जोतशी (गैब दियां गल्लां दस्सने आहला) ऐं ते नां मजनू/पागल ॥ 30 ॥

क्या ओह एह आखदे न जे एह शख्स शायर ऐ (ते) अस जमान्ने दी तबाही दा ओहदे आस्तै इंतजार करा करने आं ॥ 31 ॥

तूं गलाई दे इंतजार करदे जाओ, की जे अ'ऊं बी थुआड़े आस्तै इंतजार करा करना ॥ 32 ॥

क्या उनेंगी उंदी बुद्ध इयै गल्ल सखांदी ऐ, जां ओह सरकश/सिरफिरी कौम न? ॥ 33 ॥

जां ओह एह आखदे न जे उसनै अपने पासेआ गल्ल बनाई लेदी ऐ, असलीयत एह ऐ जे ओह (वह्दी दे नाजल होने पर) ईमान गै नेई आहनदे ॥ 34 ॥

जेकर ओह सच्चे न तां इस्सै चाल्ली दा कोई होर कलाम लेई औन (तां जे दुनियां फैसला करी सकै जे दमैं कलाम बराबर न) ॥ 35 ॥

क्या उनेंगी बगैर कुसै गरज/मकसद दे पैदा कीता गेदा ऐ जां ओह आपूं गै अपने खालक/सिरजनहार न? ॥ 36 ॥

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُسْفِكِينَ ﴿٢٧﴾

فَمَنْ لِلَّهِ عَلَيْنَا وَإِوْفُنَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٨﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ ۗ إِنَّهُ هُوَ
ٱلْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٩﴾

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ
وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٣٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ
ٱلْمُنُونِ ﴿٣١﴾

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِّنْ
ٱلْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣٢﴾

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ
قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ تَقْوَلُهُ ۗ بَلْ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِن كَانُوا
صَادِقِينَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ
ٱنْحُلُقُونَ ﴿٣٦﴾

1. यानी दुनियां च मुन्करें दी धमकियें शा अस केई बार घबराई जंदे हे मगर अज्ज हर चाल्ली दी फतह ते अमन असेंगी हासल ऐ।

क्या उन्हें गासों ते धरती गी पैदा कीता ऐ? (नेई!) बल्के सचाई एह ऐ जे एह (गास ते धरती पैदा करने आहले पर) जकीन गै नेई करदे ॥ 37 ॥

क्या उंदे कश तेरे रब्ब दे खजाने हैन? जां ओह दरोगे न? ॥ 38 ॥

क्या उंदे कश कोई पौड़ी/सिद्ध है जिस पर चढ़ियै ओह (खुदा दियां गल्लां) सुनदे न? इस आस्तै चाही दा ऐ जे उंदा सुनने आहला (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आंगर) कोई खुल्ली दलील पेश करै ॥ 39 ॥

क्या खुदा आस्तै ते धीयां न ते थुआड़े आस्तै पुत्तर ॥ 40 ॥

क्या तूं उंदे शा कोई अजर मंगना ऐं? इस आस्तै ओह उस चट्टी कारण दबोंदे जा करदे न ॥ 41 ॥

क्या उनेंगी गैब दी जानकारी है जिसगी ओह लिखी लैदे न? ॥ 42 ॥

क्या ओह तेरे खलाफ कोई उपाऽ करना चाहदे न? इस आस्तै याद रक्खो जे उनें मुन्करें दे खलाफ गै (खुदाई) उपाऽ कीते जांगन ॥ 43 ॥

क्या अल्लाह दे सिवा उंदा कोई होर उपास्य है? (याद रक्खो) उंदे शिर्क शा अल्लाह पाक ऐ ॥ 44 ॥

ते जेकर ओह गासै च बदलै दा कोई खंधोला ब'रदा दिक्खन तां गलांदे न जे एह ते (सिर्फ) इक घना बदल ऐ ॥ 45 ॥

इस आस्तै तूं उनें गी (उंदी बे-वकूफी च) छोड़ी दे, इत्थें तक जे ओह अपने उस निश्चत

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۗ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رِبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ﴿٥٣﴾

أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ لِّئْتَمِعُونَ فِيهِ ۗ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعَهُمْ بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبُنُونَ ﴿٥٥﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٥٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥٧﴾

أَمْ يَرِيدُونَ كَيْدًا ۗ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٥٨﴾

أَمْ لَهُمُ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۗ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٦٠﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَأْتِقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ

ध्याड़े गी दिक्खी लैन, जिस च (उंदे पर अजाब नाज़ल कीता जाग ते) ओह डरें मारे बे-होश करी दित्ते जांगन ॥ 46 ॥

जिस दिन उंदा उपाऽ उनेंगी कोई लाह नेई पुजाग ते नां उंदी मदाद कीती जाग ॥ 47 ॥

ते जालम लोकें गी उसदे अलावा होर बी अजाब पुजडन, पर उंदे चा मते-हारे लोक नेई जानदे ॥ 48 ॥

ते तूं अपने रब्ब दे हुकमै पर डटे दा रौह, की जे तूं साढ़ी अक्खीं दे सामनै (साढ़ी फहाजत च) ऐं ते चाही दा ऐ जे जिसलै तूं (अबादत आस्तै) खड़ोऐं, तां साढ़ी स्तुति दे कनै-कनै साढ़ी पवित्तरता दा गुणगान बी करदा र'वा कर ॥ 49 ॥

ते इस्से चाल्ली (जिसलै तूं) रातीं बेलै (खड़ोऐं तां) उस (खुदा) दी पवित्तरता दा गुणगान करदा र'वा कर ते जिसलै सतारे/नखत्तर पिट्ठ फेरी लैन (यानी रात मुक्कने आहली होऐ) उसलै बी ॥ 50 ॥ (रुकू 2/4)

يُصَعَّقُونَ ﴿٢٧﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٢٧﴾

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٥٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ آيَةً وَثَلَاثَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-नज्म

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेहट आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं सुरय्या' नांऽ दे नखतर/तारे गी इस
गल्ला दी गुआही आस्तै पेश करना जिसलै
ओह (आध्यात्मक द्रिस्टी कनै) ख'ल्ल आई
जाग ॥ 2 ॥

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ②

जे थुआड़ा साथी नां ते रस्ता भुल्ले दा ऐ, नां
गुमराह? होए दा ऐ ॥ 3 ॥

مَا صَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا عَوَىٰ ③

ते ओह अपनी मन चाही/पसंद गल्लां नेई
करदा ॥ 4 ॥

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ④

बल्के ओह (उसदा पेश कीते दा कलाम
कुरआन मजीद) सिर्फ खुदा आहले पासेआ
नाजल होने आहली वही ऐ ॥ 5 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ⑤

इस गी (यानी एह कलाम) बड़ी शक्तियें
आहले (खुदा) नै सखाया ऐ ॥ 6 ॥

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑥

1. एह उस भविष्यवाणी पासै संकेत ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै कीती दी ऐ जे जेकर ईमान सुरय्या नांऽ दे नखतर पर उठी जाग तां पारसी कौम दा इक आदमी उसी उल्थुआं बापस लेई आंग।
2. जिसलै उस महान पुरश दा अवतार होग तां हर इक शख्स गी पता लागी जाग जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी शिक्षा कामल ही। ओह नां ते रस्ता भुल्ले दे हे ते नां गुमराह हे ते नां गै मानसक बिशे बासनं दे अधीन हे।

जिस दियां शक्तियां बार-बार जाहर होने
आह्लियां न ते जो इस बेलै अपनी शक्तियें
गी प्रकट करने आस्तै अर्श पर द्रिढ़ता कनै
कायम होई गेदा ऐ ॥ 7 ॥

دَوْمَرَّةٌ ۙ فَاسْتَوَى ۙ

हर बालग नजरी आहले/सूखम दर्शी शख्स गी
गासै दे कंठें पर उसदे प्रकट होने दे लच्छन/
आसार नजरी आवा करदे न ॥ 8 ॥

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ۙ

ते ओह (यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.
बंदें दी उस बे-चैनी गी दिक्खियै ते उंदे पर
रैहम करियै खुदा कनै मिलने आस्तै) उस दे
लागै होए ते ओह (खुदा) बी (हजरत मुहम्मद
मुस्तफा स.अ.व. गी मिलने दी चाह कनै)
उप्परा ख'ल्ल आई गेआ ॥ 9 ॥

تَمَدَّنَا فَتَدَلَّى ۙ

ते ओह दमैं द'ऊं धनशें दे मिलदे वितर
(यानी चिल्ला चाढ़ने पर बनने आहले
अर्धगोलकार) दे रूपै च बदली गे ते होंदे-
होंदे ओहदे शा बी ज्यादै लागै होई गे ॥ 10 ॥

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ۙ

इस आस्तै उसने अपने बंदे पर वह्नी नाजल
कीती जिसदा ओह फ़ैसला करी चुके दा
हा ॥ 11 ॥

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۙ

1. यानी उस हालत गी दिक्खियै ते दुनियां पर रैहम खाइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै उस कनै मिलने आस्तै रुहानी तौरा पर उप्पर चढ़ना शुरू कीता जिस पर खुदा दे प्रेम नै छुआली लैती ते खुदा बी ख'ल्ल उतरन लगा तां जे मुहम्मदियत दे प्रेम बिंदू कनै मिली जा ते दमैं आपस च इस चाल्ली मिली गे जिस चाल्ली द'ऊं धनखें गी जोड़ियै तीर चलाया जा यानी इस चाल्ली जे जित्थें इक कमान/धनखै दा तीर पवै, उत्थें गै दूई दा बी पवै। द'ऊं कमानां/धनख इस आस्तै गलाया जे द'ऊं कमानें दा चिल्ला सख्त होंदा ऐ ते तीर जोरें पौंदा ऐ।

इस आयत धमां एह बी साबत होंदा ऐ जे मेराज रुहानी दो बार होआ हा नां के इक बार। जियां जे मुसलमानें दा ख्याल ऐ। इस आयत शा धोखा खाइयै किश विद्वानें 'इस्मा' दी आयतें गी मेराज दियां आयतां गलाए दा ऐ। हालांके 'इस्मा' बिल्कुल होर शै/चीज ऐ ते सिर्फ दुनियां पर ही ते मेराज च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी रूह गासै पर गई ही ते उससै बारै गलाए दा जे एह दो बार होआ हा। इक बार 'दना' दे रूपै च यानी जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह गी मिलने आस्तै गे हे ते दूई बार 'तदल्ला' दे रूपै च यानी जिसलै अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी मिलने आस्तै उप्परा ख'ल्ल आया हा।

2. मूल शब्द 'दना' दा अर्थ ऐ अर्श दे लागै होना ते तदल्ला दा अर्थ ऐ इक शख्स दूर दे लागै जाने दी इच्छा कनै ओहदे पासै बधै ते दूआ शख्स बी अपने पासेआ ओहदे करीब/लागै होने दी कोशश करै।

(हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे) दिल नै जो कुछ दिक्खेआ ऊरे ब्यान कीता ॥ 12 ॥

مَا كَذَّبَ الْقَوْمَ إِذْ مَا رَأَى ①

क्या तुस उस कन्नै उस (नजारे) दे बारै झगड़दे ओ जो उस (यानी मुहम्मद रसूल अल्लाह) नै (गासै पर) दिक्खेआ हा? ॥ 13 ॥

أَفْتَمْرُؤُنَهُ عَلَى مَا يَرَى ②

हालांके उसनै एह (नजारा) इक बार नेई दिक्खेआ बल्के दो बार दिक्खे दा ऐ (यानी इक उस बेलै जिसलै तुस खुदा दे लागै होने दी कोशश करा करदे हे ते दूआ उस बेलै जिसलै खुदा थुआड़ी बक्खी आया हा) ॥ 14 ॥

وَلَقَدَّرَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ③

यानी इक ऐसी बैरी¹ कश जेहकी आखरी सीमा पर ही ॥ 15 ॥

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ④

उससै कश ओह सुर्ग ऐ जो म्हेशां लेई दा ठकाना ऐ ॥ 16 ॥

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑤

ते एह नजारा दिक्खेआ बी उसलै हा, जिसलै बैरी गी उस चीजा नै खट्टी लेदा हा जो ऐसे समे खट्टी लै करदी ऐ (यानी अल्लाह दा चमत्कार) ॥ 17 ॥

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ⑥

नां ते उसदी अक्ख उस बेलै त्रेढी² होई, नां गै अगमें गी निकली गई ॥ 18 ॥

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑦

उस बेलै उसनै अपने रब्ब दी बड्डी नशानियें बिच्चा इक बड्डी नशानी दिक्खी ॥ 19 ॥

لَقَدَّرَأَى مِنْ أَيْتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑧

1. बैरी दे बूहटे दे बारै एह समझेआ जंदा ऐ जे ओहदे च अमरत दा गुण मजूद होंदा ऐ। इस आस्तै मुड़दें दे शरीरै गी बैरी दे पत्तर पाइयै बुआले गेदे पानी कन्नै नल्लांदे न तां जे ओह सड़ै नेई। इस ज'ग 'सिद्रा' (बैरी) शब्द दा इससै पासै संकेत ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. पर अल्लाह 'सिद्रा' (बैरी) राहें उतरेआ यानी तुसेंगी ऐसी तलीम दित्ती दी ऐ जेहकी सड़ने आहली नेई ही। बल्के दूप गी सड़ने शा बचाने आहली ऐ। जियां दस्सेआ गेदा ऐ जे पैहले समे दियां सारियां कताबां पवित्र कुरआन राहें सुरक्षत करी दितियां गेदियां न, की जे उंदा खुलासा कुरआन मजीद च आई गेदा ऐ ते कुरआन मजीद कदें नश्ट नेई होग। इस आस्तै एहदे कन्नै ते एहदे राहें ओह (शिक्षा) बी जीदियां रौहगन।
2. यानी 'मेराज' दिक्खने च गलती दी कोई संभावना नथी। ओह इक बड़ी शान आहला कश्फ हा। सिर्फ इक सधारण सुखना जां इक सधारण जनेहा कश्फ नेई हा।

तुस बी बिंद 'लात' ते 'उज्जा' दा हाल सुनाओ (क्या उंदी बी इयै शान ऐ?) ॥ 20 ॥

ते त्रीये 'मनात' दा बी, जो उंदे अलावा ऐ ॥ 21 ॥

क्या थुआड़े आस्तै ते पुत्तर न ते खुदा आस्तै धीयां? ॥ 22 ॥

एह ते बड़ा गै नाकस बटबारा ऐ ॥ 23 ॥

एह ते सिर्फ किश नांऽ न जो तुसें ते थुआड़े बब्ब-दादें रक्खी लैते दे न (बरना इंदे च सचाई किश बी नेई) अल्लाह नै इंदे (बुत्तें) आस्तै कोई दलील नेई उतारी ओह सिर्फ इक भरम ते किश दिली खाहशें दा अनुसरण करा करदे न, ते उंदे कश उंदे रब्ब पासेआ हदायत आई चुकी दी ऐ (मगर ओह फी बी नेई समझदे) ॥ 24 ॥

क्या इन्सान जो चाह उसी मिली जंदा ऐ ॥ 25 ॥

इस आस्तै याद र'वै जे आखरत ते दुनियां दियां सब नैमतां अल्लाह दे गै हत्थे च न ॥ 26 ॥ (रुकू 1/5)

ते गासै च मते-हारे फरिश्ते न जे उंदी सफारश (कुसै गी) कोई लाह नेई पुजांदी। सवाए उस शख्त दे जिसी अल्लाह ऐसा करने दी अजाजत देऐ, जिसी ओह अपनी मरजी मताबक समझदा होऐ ते पसंद करदा होऐ ॥ 27 ॥

जेहके लोक आखरत पर ईमान नेई आहनदे, ओह फरिश्तें दे जनानियें आहले नांऽ रखदे/पांदे न ॥ 28 ॥

ते उनें गी इस बाँरे कोई बी इलम नेई, ओह सिर्फ इक बैहमै च फसे दे न ते बैहम सचाई दे मकाबले च किश बी फायदा नेई दिंदा ॥ 29 ॥

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخِرَىٰ ۝

الْكُذِّ الْذَكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ۝

تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ۝

إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ
وَأَبَاؤُكُمْ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ
سُلْطٰنٍ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا
تَهْوَى الْأَنْفُسُ ۚ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ
رَبِّهِمْ الْهُدَىٰ ۝

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَىٰ ۝

ل

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمٰوٰتِ لَا تُعْنَىٰ
سَمَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ ۚ بَعْدَ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِي ۝

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
لَيَسْمَعُونَ الْمَلٰئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ ۝

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ ۚ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ
شَيْئًا ۝

ते जेहका शख्स सादे जिकर' शा मूंह फेरी लैदा ऐ ते सवाए दुनियां दी जिंदगी दे होर किश नेई जानदा तूं बी ओहदे पासेआ मूंह फेरी लै ते उसदी पैरवी नेई कर ॥ 30 ॥

एह उनें लोकें दे इलम दी चरमसीमा ऐ। तेरा रब्ब सच्चें गै उस शख्स गी खूब जानदा ऐ जेहका उसदे रस्ते शा भटकी जंदा ऐ ते उसी बी खूब जानदा ऐ जेहका सिद्धे रस्ते गी अखत्यार करी लैदा ऐ ॥ 31 ॥

ते गासैं ते धरती च जे किश है सब अल्लाह दे कब्जे च ऐ। उसदा एह नतीजा होंदा ऐ जे जिनें पाप कीता, ओह उंदे कर्म मताबक उनेंगी फल दिंदा ऐ ते जिनें नेकी कीती उनेंगी नेक फल दिंदा ऐ ॥ 32 ॥

(यानी) ऐसे लोक जेहके बड्डे गुनाहें ते जाहुरा-बाहरा बदकारियें/अश्लील हरकतें शा बचदे रौहदे न पर एह जे जरा हारे (गुनाह) गी छूही जान (फी पशतावा करन लगी पौन) तेरा रब्ब बडे बसीह रूपै च माफ करने आहला ऐ। ओह उस बेले शा तुसेंगी भलेआं जानदा ऐ जिसलै उसनै तुसें गी धरती चा पैदा कीता ते जिसलै जे तुस अपनी मामें दे डिड्डें च छप्पे दे हे। इस आस्तै अपनी जानें (अपने आपै गी) पवित्तर मत समझो। संयमियें गी अल्लाह गै चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 33 ॥ (रुकू 2/6)

क्या तूं उस शख्स गी जानना ऐं जिसने (तेरी वह्दी शा) मूंह फेरी लैता? ॥ 34 ॥

فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰٓ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۖ

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ۗ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّىٰ عَنْ سَبِيْلِهِ ۗ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدٰى ۝

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسَاءُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْاِحْسٰنِ ۝

الَّذِيْنَ يَجْتَبِئُوْنَ كَبِيْرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ اِلَّا اللّٰمَمَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ وَاَسْعَ الْمَغْفِرَةِ ۗ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجْنَّةٌ فِى بَطْنٍ اَمْهَتِكُمْ ۗ فَلَا تَرْكُوْا اَنْفُسَكُمْ ۗ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ اَتَّقٰى ۝

اَفَرءَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰٓ

1. पवित्तर कुरआन च 'जिकर' शब्द रसूल आस्तै बी इस्तेमाल होए दा ऐ ते कुरआन मजोद दे अर्थे च बी बरतोए दा ऐ। इस आस्तै इस ज'गा 'जिकर' दा अर्थ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. बी होई सकदा ऐ ते कुरआन करीम बी।

ते (खुदा दे रस्ते पर) थोड़ा-हारा (दान) दिता ते फी कंजूसी शा कम्म लैन लगी पेआ ॥ 35 ॥

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ⑤

क्या ओहदे कश गैब/परोक्ष दा इलम है? ते ओह अपना अन्जाम दिक्खा करदा ऐ? ॥ 36 ॥

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَوْ يَرَى ⑥

क्या उसी मूसा दी कताबै च जे किश है, उसदा इलम नेई दिता गेआ? ॥ 37 ॥

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ⑦

ते विश्वास पात्तर इब्राहीम दी कताबें दा बी (ज्ञान नेई दिता गेआ)? ॥ 38 ॥

وَلِإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ⑧

(जो एह ऐ जे) कोई बोझ' चुकने आहली जान दूए दा बोझ नेई चुक्की सकदी? ॥ 39 ॥

أَلَا تَرَى وَازِرَةً وَّرَزَّ آخِرَى ⑨

ते मनुक्खै गी ऊए मिलदा ऐ जिसदी ओह कोशश करदा ऐ ॥ 40 ॥

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَأَى ⑩

(ते उनें कताबें च लिखे दा ऐ जे) ओह (इन्सान) अपनी कोशश दा नतीजा जरूर दिक्खी लैग ॥ 41 ॥

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ⑪

ते उसी पूरा-पूरा फल मिलग ॥ 42 ॥

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ⑫

ते एह बी जे (बीती दी ते मजूदा सारी कौमें दा) आखरी फैसला तेरे रब्ब दे गै हत्थै च ऐ ॥ 43 ॥

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ⑬

ते एह जे ऊए सहांदा ऐ ते ऊए रूआंदा ऐ ॥ 44 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ⑭

ते ऊए मारदा ऐ ते ऊए जींदा करदा ऐ ॥ 45 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ⑮

ते उससै नै सारें (जीवधारियें) गी नर ते मादा दे रूपै च पैदा कीता ऐ ॥ 46 ॥

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزُّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ⑯

1. ईसाई लोक आखदे न जे इस दा अर्थ एह ऐ जे कफ़रारा सिर्फ बे-गुनाह आदमी गै देई सकदा ऐ ते ओह हज़रत मसीह हा। हालांके कुरआन मजीद ते बाइबिल दे मताबक बे-गुनाह सिर्फ हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गै हे। इस आयत दा ते सिर्फ एह अर्थ ऐ जे जेहका शख्स बोझ चुकने दी हालत च पैदा कीता गेआ होऐ ओह कुसै दा बोझ नेई चुक्की सकदा। की जे ओह ते अल्लाह दे आदेशें दे अधीन ऐ। इस आसतै बोझ ते सिर्फ अल्लाह गै चुक्की सकदा ऐ जिसी कोई आदेश देने आह्ला नेई।

(यानी सारों गी) बीरज शा (पैदा कीता ऐ)
जिसलै ओह (मां दे ढिड्डै च) पाया जंदा ऐ
॥ 47 ॥

مِنْ نُّظْفَةٍ إِذَا تَمَّتْ ۝

ते एह जे दबारा पैदा करना बी उससै दे जिम्मै
ऐ ॥ 48 ॥

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَأَةَ الْأُخْرَىٰ ۝

ते एह जे ऊऐ धनवान बनांदा ऐ ते ऊऐ गरीब
बनांदा ऐ ॥ 49 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْيَىٰ وَأَقْنَىٰ ۝

ते ऊऐ 'शि'एरा' (नां५ दे नखत्तरे) दा मालक
ऐ ॥ 50 ॥

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشُّعْرَىٰ ۝

ते उससै नै सारों शा पैहली आद कौम गी
हलाक कीता हा ॥ 51 ॥

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ۝

ते उंदे बा'द समूद दा बी (जो आद दी कौम
दा गै इक हिस्सा हे), (अजाब नै उंदा) किश
नथा छोड़ेआ ॥ 52 ॥

وَتَمُودًا فَمَا أَبْقَىٰ ۝

ते उंदे शा पैहलें नूह दी कौम गी बी। ओह
बड़ा जुलम करदे हे ते बड़े सिरफिरे हे
॥ 53 ॥

وَقَوْمًا نُوحًا مِّنْ قَبْلُ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا
هُمَّ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ۝

ते उल्ट-पल्ट कीती गेदी बस्तियें गी बी उसनै
गै उप्परा दा खल्ल गराया/सुट्टेआ हा ॥ 54 ॥

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ۝

फ्री उनेंगी उस चीजै नै (दैवी प्रकोप नै)
खट्टी लैता हा जो ऐसे मौकें पर खट्टी लै
करदी होंदी ऐ ॥ 55 ॥

فَعَشَّتْ بِهَا مَا غَشَّىٰ ۝

इस आस्तै तू अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा
केहड़ी-केहड़ी नैमत पर शक्क करगा ॥ 56 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۝

एह साद्धा रसूल बी पैहले रसूलें आंगर गै इक
रसूल ऐ ॥ 57 ॥

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِيرِ الْأُولَىٰ ۝

(उस कौम दे फैसले दी) घड़ी लागै आई
गेदी ऐ ॥ 58 ॥

أَرِزْقَتِ الْأَرْزَاقَ ۝

अल्लाह दे सिवा कोई (हस्ती बी) उस गी
टलाई नेई सकदी ॥ 59 ॥

لَيْسَ لَهُمِ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝

क्या तुस इस गल्ला पर तज्जब/रूहानगी बुझदे
ओ? ॥ 60 ॥

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۝

ते हसदे ओ ते रोंदे नेई? ॥ 61 ॥

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَتَّبِعُونَ ۝

ते तुस रूहान खड़ोते दे ओ (कोई स्हेई फैसला
करने च समर्थ नेई) ॥ 62 ॥

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ۝

(इस आस्तै उट्टो) ते अल्लाह अग्गे
सजदा करो ते उस दी अबादत करो ॥ 63 ॥
(रुकू 3/7)

عَلَّمَ

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَعِبَدُوا ۝

ooo

سُورَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ وَخَمْسُونَ آيَةً وَثَلَاثَةٌ رُكُوعَاتٌ

सूर: अल-क़मर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छपुंजा आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अरब दी) तबाही दी घड़ी आई गेदी ऐ ते
चन्न' फटी गेआ ऐ ॥ 2 ॥

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَالنَّشْقُ الْقَمَرُ ①

ते जेकर ओह कोई नशान दिखडन तां जरूर
मूह फेरी जांगन ते गलाई देंग जे एह सिर्फ
इक धोखा ऐ जो म्हेशां थमां चलदा आवा?
करदा ऐ ॥ 3 ॥

وَإِنِّي وَإِيَّاهُ يُعْرَضُونَ وَيَقُولُوا سِحْرٌ
مُّسْتَجِرٌ ①

ते उनें झुठलाई दिता ते अपनी खाहशें दे
पिच्छें चली पे ते हर कम्म आस्तै इक निश्चत
समां ऐ ॥ 4 ॥

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أُمَّرٍ
مُّسْتَقَرٌّ ①

ते उंदे कश ऐसे हालात पुज्जी चुके दे न जिंदे
च चतावनी दा समान/साधन मजदू हा ॥ 5 ॥

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ
مُرْدَجٌ ①

ते ऐसियां हिक्मत दियां गल्लां हियां जेहकियां
असरदार हियां। पर (अफसोस जे) डराने
आहले (रसूल) नै उनेंगी कोई फायदा नेई
दिता ॥ 6 ॥

حِكْمَةٌ بِالْعِزَّةِ فَمَا تَعْنِ النَّذْرُ ①

1. अरब देश दे लोक चन्नै गी अरब दे शासन दा चि'न्न मनदे हे ते यहूदी बी इयै विश्वास करदे हे इस आस्तै चंदरमा दे फटी जाने ते अरब दे शासन दे सर्वनाश दा इक अर्थ एह ऐ जे 'साअत' (घड़ी) यानी अरब दे सर्वनाश दी घड़ी आई गेदी ऐ ते चंदरमा यानी अरब दे पुराने शासन दा विकास चूर-चूर होई गेआ ऐ।
2. इस दा एह मतलब ऐ जे ऐसी फरेब/छल-कपट भरोची गल्लां सदा शा नबी करदे आए न।

इस आस्तै तू उंदे शा मूंह फेरी लै उस बेले दा इंतजार कर जे इक पुकारने आह्ला ना पसंद चीज (यानी अज्ञाब) पासै उनेंगी पुकारग ॥ 7 ॥

उंदियां अकखीं/नजरां झुकी दियां होंगन। ओह कबरें चा इस चाल्ली निकलडन आखो जे ओह खिल्लरी दियां त्रिड्डियां न ॥ 8 ॥

पुकारने आहले पासै नसदे जारदे होंगन ते मुन्कर एह बी आखदे जांगन जे एह ते बड़ा तकलीफदेह ध्याड़ा ऐ ॥ 9 ॥

उंदे शा पैहलें नूह दी कौम नै झुठलाया, ते साढ़े बंदे दी गल्लें गी झुठलाया ते गलाया जे एह मजनु ऐ ते (साढ़े बुतें पासेआ) इस पर फटकार दिती गेदी ऐ ॥ 10 ॥

आखर च उसने अपने रब्ब अगें दुआऽ कीती ते गलाया, बैरी नै मिगी दबाई लैता ऐ, इस आस्तै तू मेरा बदला लै ॥ 11 ॥

जेहदे पर असें गासै दे दरोआजे इक जोश कनै बगने आहले पानी राहें खोहली दिते ॥ 12 ॥

ते धरती च बी असें चश्मे/सूहटे फुटाई दिते। इस आस्तै (गासै दा) पानी (धरती दे पानी कनै) इक ऐसी गल्ला आस्तै किट्ठा होई गेआ, जिसदा फैसला होई चुके दा हा ॥ 13 ॥

ते असें उस (नूह) गी तख्खें/फ'ट्टें ते किल्लें कनै बनी दी इक चीज (किशती) पर चुक्की/चाढ़ी लैता ॥ 14 ॥

ओह साढ़ी अकखीं सामनै (साढ़ी नगरानी च) चलदी ही। एह उस शख्स दा सिला हा जिस दा इन्कार कीता गेदा हा ॥ 15 ॥

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ سِيءٍ تُكْرَهُ ۝

خَشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ۝

مُّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكُفْرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ۝

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ۝

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ۝

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ۝

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَوَدُسِرٍ ۝

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ۝

ते असें उस घटना की इक नशान ते तौर पर (औने आहली कौमें आस्तै) छोड़ेआ¹, इस आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आहला है? ॥ 16 ॥

ते दिक्खो! मेरा अज़ाब ते मेरा डराना कैसा (सख्त ते दरुस्त) हा ॥ 17 ॥

असें कुरआन की अमली/कार्य रूप च अपनाने आस्तै असान बनाया ऐ। इस आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आहला है ॥ 18 ॥

आद नै बी (अपने रसूल दा) इन्कार कीता हा, फी दिक्खो मेरा अज़ाब ते मेरा डराना कैसा हा? (यानी अज़ाब कैसा सख्त हा ते डराना कैसा सच्चा हा) ॥ 19 ॥

असें उंदे पर इक ऐसी हवा भेजी, जो तेज चलने आहली ही ते इक देर तक रोहने आहले मन्हूस² मौकै चलाई गई ही ॥ 20 ॥

ओह लोकें की इयां चुक्कियै सुटदी ही, आखो ओह खजूरें दे ऐसे मुंढ न जिंदे अंदरे दा गुदा खाई लैता गेदा हा ॥ 21 ॥

इस आस्तै दिक्खो! जे मेरा अज़ाब (कैसा सख्त) ते मेरा डराना किन्ना (सच्चा) हा ॥ 22 ॥

ते असें कुरआन की अमल/कार्य रूप च अपनाने आस्तै असान बनाया ऐ, इस आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आहला है? ॥ 23 ॥ (रकू 1/8)

समूद नै बी नबियें दा इन्कार कीता हा ॥ 24 ॥

وَلَقَدْ تَرَكُنَّهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مَّذْكِرٍ ﴿١٦﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مَّذْكِرٍ ﴿١٨﴾

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٩﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْمِرٍ ﴿٢٠﴾

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ﴿٢١﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مَّذْكِرٍ ﴿٢٣﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ﴿٢٤﴾

1. तकरीबन संसार भरै दी सारी कौमें दी तारीख च इक ऐसे सलाब दा जिकर आँदा ऐ जेहका तुनियां दे बड़डे हिस्से पर आया जेहका नूह दे समे दे सलाब आंगर हा।
2. मन्हूस दा एह मतलब नैई जे कोई समां मन्हूस/अशुभ होंदा ऐ ते कोई शुभ। बल्के मतलब एह ऐ जे ओह समां उस कौम आस्तै मन्हूस होई गेआ हा।
3. इस जगह सिर्फ सालेह दा जिकर ऐ मगर उंदे इन्कार की सारे नबियें दा इन्कार गलाया गेदा ऐ। इसदा एह कारण ऐ जे सारे नबियें दी सचाई दे प्रमाण इक जैसे होंदे न। इस आस्तै इक नबी दा इन्कार करना सारे नबियें दा इन्कार समझेआ जंदा ऐ।

ते गलाया हा जे क्या अस अपने बिच्चा गै इक आदमी दा (जो साढ़े कश भेजेआ गोदा ऐ) अनुसरण करचै? जेकर अस ऐसा करगे तां बड़ी गुमराही ते जलने आहले अज़ाब च पेई जागे ॥ 25 ॥

क्या खुदा दी वही साढ़े बिच्चा (सिर्फ) उस पर नाज़ल कीती गोदी ऐ? सचाई एह ऐ जे ओह बड़ा झूठा ते घमंडी ऐ ॥ 26 ॥

(असैं गलाया) एह कल्ल (यानी औने आहले समे च) जान्नी/समझी जांगन जे कु'न झूठा ते घमंडी ऐ? ॥ 27 ॥

(असैं उनेंगी गलाया जे) अस इक ऊंटनी उंदी अजमैश आस्तै भेजने आहले आं (इस आस्तै हे सालेह!) इंदे अन्जाम दा इंतजार कर ते सबर शा कम्म लै ॥ 28 ॥

ते उनेंगी गलाई दे जे पानी उंदे ते तेरे बश्कार तकसीम करी दिता गोदा ऐ। पर गरोह अपने पीने बेलै गै आवा करा करै ॥ 29 ॥

इस पर उनें अपने सरदार गी बुलाया, जेह्दे पर ओह आया ते ऊंटनी दियां सदां कप्पी दितियां ॥ 30 ॥

फ़ी दिक्खो मेरा अज़ाब ते मेरा डराना कैसा हा? (यानी मेरा अज़ाब किन्ना सख्त हा ते मेरा डराना किन्ना सच्चा हा) ॥ 31 ॥

असैं उंदे पर इक गै अज़ाब नाज़ल कीता। ते ओह इक बाड़/झल्ल देने आहले (बूहटे परा) डगाए दे चूरे आंगर होई गे ॥ 32 ॥

ते असैं क़ुरआन गी अमली/कार्य रूप च अपनाने आस्तै असान बनाए दा ऐ। फ़ी क्या कोई नसीहत हासल करने आहला है? ॥ 33 ॥

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِّمَّا وَاحِدًا لَّتَبِعَهُ إِنَّا إِذًا لَفِي صَلِّ وَسُعْرٍ ①

ءَ الْقَى الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌّ ①

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُّ ①

إِنَّا مُرْسَلُوا نَأْتِيهِم مِّنْ بَيْنِنَا لَمَّا طَبَّ قَارَتُنْ بَئِذٍ لَّهُمْ نَارٌ مِّنْ تَحْتِهَا يَصْطَرِبُونَ ①

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرِبٍ مَّحْضَرٌ ①

فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ①

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ①

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ①

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ①

1. ब्यौरे आस्तै दिक्खो सूर: आराफ टिप्पणी आयत 78.

लूत दी कौम नै बी नबियें गी झुठलाई दिता हा ॥ 34 ॥

असें उनेंगी तबाह करने आस्तै बी कैकरें/ बड़गाटी कनै भरोची दी हवा चलाई (जिसनै लूत दे परिवार दे अलावा सारें गी तबाह करी दिता) हां बडलै (जिसलै ओह अजाब आया तां) असें लूत दे खानदान गी बचाई लैता ॥ 35 ॥

एह साढ़े पासेआ इक नैमत ही, जो शुकर करदा ऐ अस उसी इससै चाल्ली दा सिला दिने होने आं ॥ 36 ॥

ते उस (लूत) नै उनेंगी साढ़े अजाब दी पैहलें गै खबर देई दिती दी ही। पर ओह नबियें कनै बेहसना लगी पे ॥ 37 ॥

ते उनें उसी अपने मम्हानें खलाफ बकहाना' चाह्या ते असें उंदी अकखीं पर पड़दा सुददी दिता ते गलाया, मेरे अजाब ते मेरे डराने दा मजा चकखो ॥ 38 ॥

ते बडलै-बडलै गै उंदे पर इक ऐसा अजाब आई गेआ जेहका आइयै गै रौहने आह्ला हा ॥ 39 ॥

(ते असें उनेंगी गलाया जे) मेरे अजाब ते मेरे डराने दा मजा चकखो ॥ 40 ॥

असें कुरआन गी अमल करने/कार्य रूप च अपनाने आस्तै असान बनाई दिते दा ऐ। इस आस्तै क्या कोई नसीहत हासल करने आह्ला है? ॥ 41 ॥ (रुकू 2/9)

ते फिरऔन दे परिवार कश बी नबी आए हे ॥ 42 ॥

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِاللُّدْرِ ﴿٣٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَخْرِ ۖ ﴿٣٥﴾

نُعْمَةٌ مِّنْ عِنْدِنَا ۖ كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِاللُّدْرِ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣٩﴾

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٤١﴾

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرِ ﴿٤٢﴾

1. यानी उसी गलाया जे उनेंगी शैहरें थमां कइई लै।

पर फिरऔन दे परिवार नै साढ़ी सारी आयतें
गी झुठलाया, जेह्दी ब'जा करी असें उनेंगी
इक समर्थवान ते शक्तिशाली आंगर अजाब
कन्नै जकड़ी लैता ॥ 43 ॥

हे मक्का बासियो! क्या तुंदे बिच्चा कुफर
करने आहले उंदे शा पैहले लोकें शा अच्छे
न जां पैहली कताबें च थुआड़े आस्तै अजाब
शा सुरक्षत रौहना लिखे दा ऐ? ॥ 44 ॥

क्या ओह् आखदे न जे अस इक जमात आं
ते अस गालिब आइयै/होइयै रौहगे? ॥ 45 ॥

उंदी जमात (जत्थे) गी तौले' गै हराई दिता
जाग ते ओह् पिट्ट फेरियै नस्सी जांगन ॥ 46 ॥

बल्के उंदी तबाही दी घड़ी दा बा'यदा कीता
गेदा ऐ ते ओह् बा'यदे आहली घड़ी बौहत
ज्यादा हलाक/तबाही करने आहली ते सख्त
होग ॥ 47 ॥

मुलजम लोक गुमराही ते जलाने आहले अजाब
च फसे दे होंगन ॥ 48 ॥

जिस दिन जे ओह् अपने सरदारें समेत अग्गी
च घसीटे जांगन (ते उनेंगी गलाया जाग) जे
दोजख दा अजाब चक्खो ॥ 49 ॥

असें हर चीजै गी अंदाजे दे मताबक पैदा
कीते दा ऐ ॥ 50 ॥

ते साढ़ा हुकम अक्ख झपकने आंगर इक दम
पूरा होई जंदा ऐ ॥ 51 ॥

ते अस थुआड़े नेह लोकें गी पैहलें बी
हलाक करी चुके दे आं ते क्या (इस
गल्ला गी जानदे होई बी) कोई नसीहत
हासल करने आहला है? ॥ 52 ॥

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا فَآخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ
مُّقْتَدِرٌ ﴿٤٣﴾

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيَّكُمْ أَمْ لَكُمْ
بِرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ﴿٤٥﴾

سَيُهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٦﴾

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى
وَأَمْرٌ ﴿٤٧﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٨﴾

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ
دُوفُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٩﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٠﴾

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلِمَةٍ بِلَبْسٍ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ
مِنْ مُدْكِرٍ ﴿٥٢﴾

1. इस आयत च अहजाब नांस दे बुद्धे दी भविष्यवाणी ऐ ते एह इस्लाम धर्म दी सचाई दा नशान ऐ।

ते हर कम्म जो उनें कीते दा ऐ, ओह कताबें
च मजूद ऐ ॥ 53 ॥

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الرَّبْرِ ۝٢٧

ते हर निक्की ते बड़्डी गल्ल लिखी' जाई
चुकी दी ऐ ॥ 54 ॥

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرَّ ۝٢٨

ते मोमिन जन्तें च केई किसमें दी समृद्धियें
च होंगन ॥ 55 ॥

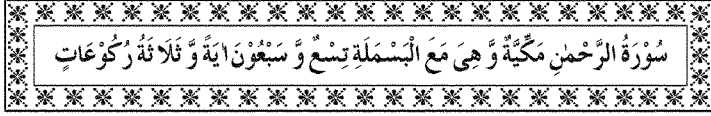
إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ۝٢٩

इक ऐसे थाहरै च जो सदा रौहने आहला
होग (ते ओह) सर्वशक्तिमान बादशाह
कश (होंगन) (यानी ओह कदें बी
जिल्लत ते पतन दा मूह नेई दिखडन)
॥ 56 ॥ (रुकू 3/10)

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ
مُّتَّقِدٍ ۝٣٠

ooo

1. एह अर्थ नेई जे कलम कन्ने लिखी गेदी ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे सुरक्षत ऐ। जियां जे दूई ज'भें जिकर औंदा ऐ जे क्यामत आहलै दिन गुनाहगारें दे खलाफ उंदी कजड़ी, जबान ते हत्थ-पैर गुआही देंगन।

सूर: अल्-रहमान

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उनासी आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(ओह्) रहमान (खुदा) गै ऐ ॥ 2 ॥

الرَّحْمَنِ ①

जिसनै कुर'आन सखाया ऐ ॥ 3 ॥

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ①

उसनै इन्सान गी पैदा कीता ॥ 4 ॥

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ①

ते उसी ठीक चाल्ली गल्ल करना सखाया ॥ 5 ॥

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ①

सूरज ते चन्न इक निश्चत कायदे दे मताबक
चला करदे न ॥ 6 ॥

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ①

ते जड़ी-बूटियां ते रुक्ख-बूहटे बी खुदा दे
अगें झुके दे न ॥ 7 ॥

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ①

ते गासै गी उसनै उच्चा कीते दा ऐ ते (मनुक्ख
जाति आस्तै) बराबरी दा नियम लागू करी
दिते दा ऐ ॥ 8 ॥

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ①

(एह् आखदे होई) जे न्यांऽ (इन्साफ) दे तराजू
(त्रक्कड़ी) गी कदें बी नेई झुकाओ ॥ 9 ॥

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ①

ते वजन गी इन्साफ कनै कायम करो, ते तोल
गी कस्सा नेई करो ॥ 10 ॥

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا

الْمِيزَانَ ①

ते उस (खुदा) नै धरती गी तमाम मख्लूक दे
फायदे आस्तै बनाए दा ऐ ॥ 11 ॥

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ①

इस च फल बी हैन ते गुच्छेदार फलें आहली खजूरें दे बूहटे बी (हैन) ॥ 12 ॥

ते इस (धरती) च दाने बी हैन जिंदे पर खोल बी होंदा ऐ ते खुशबूदार फुल्ल बी (हैन) ॥ 13 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमें (यानी जिन्न ते इन्सान) अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 14 ॥

इन्सान गी उसनै बजदी खुशक मिट्टी कनै पैदा कीते दा ऐ ॥ 15 ॥

ते जिन्नें गी अग्गी दे लोरे चा पैदा कीते दा ऐ ॥ 16 ॥

इस आस्तै बोल्लो, जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 17 ॥

ओह दौनीं चढ़दे पासें दा बी रब्ब ऐ ते दौनीं घरोंदे पासें दा बी रब्ब ऐ ॥ 18 ॥

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 19 ॥

उसनै द'ऊं समुंदरें गी इस चाल्ली चलाया ऐ जे ओह इक समै मिली? जाडन ॥ 20 ॥

(इस बेलै) उंदे बशकार इक पड़दा ऐ जेहदी ब'जा करी ओह इक-दूए च दाखल नेई होई सकदे ॥ 21 ॥

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١٢﴾

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٣﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ ﴿١٦﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

رَبُّ الْمَسْرِقِينَ وَرَبُّ الْمَعْرَبِينَ ﴿١٨﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

1. एह धरती दे गोल होने पासै इशारा ऐ, जेहदी ब'जा करी दो मशरक ते दो मगरब (दो चढ़दे ते दो घरोंदे पासै) बनी जंदे न।
2. इस च नैहर स्वेज ते नैहर पनामा दी भविक्खवाणी ऐ। गलाए दा ऐ जे दो समुंदर लागै-लागै न पर उंदै बशकार खुशकी ऐ। इक रोज ओह मिली जाडन। उंदी पन्थान एह ऐ जे उंदे चा मोती ते मुंगे निकलदे न। एह दमें चीजां स्वेज ते पनामा चा मती मात्रा च निकलदिशां न। इनें नैहरें राहें लाल सागर ते भू-मध्य सागर गी स्वेज राहें मलाई दिता गेदा ऐ ते फी प्रशांत महासागर गी अंध महासागर कनै पनामा राहें मलाई दिता गेदा ऐ।

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ? ॥ 22 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

इनेँ दौनीं समुंदरेँ चा मोती ते मुंगे निकलदे न ॥ 23 ॥

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

फी बोल्लो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 24 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

ते उस दियां बनाई दियां किशितयां (बी हैन) ते (उसदे बनाए दे) ज्हाज बी हैन जो समुंदरेँ च फ्हाड़ें आंगर लभदे न ॥ 25 ॥

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ
كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

इस आस्तै दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 26 ॥ (रुकू 1/11)

﴿٢٦﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

इस (यानी धरती) पर जो बी है आखर हलाक होने आहला ऐ ॥ 27 ॥

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٧﴾

ते सिर्फ ऊऐ बची सकदा ऐ जेहदे पासै तेरे प्रताप आहले ते सम्मान आहले खुदा दा ध्यान होऐ ॥ 28 ॥

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ
وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٨﴾

हून दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 29 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٩﴾

गासैँ ते धरती च जे किश बी ऐ, ओह् उस्सैँ शा अपनी जरूरतेँ दी मांग करदा ऐ। ओह् हर बेलै इक नमीं हालती? च होंदा ऐ। ॥ 30 ॥

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
كُلُّ يَوْمٍ مِّنْهُ فِي شَأْنٍ ﴿٣٠﴾

इस आस्तै दस्सो जे तुस दमें अपने रब्ब दियेँ नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 31 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣١﴾

1. इनेँ उच्चे फ्हाड़ें आंगर ज्हाजें दा अर्थ ओह् ज्हाज न जेहके साढ़े युग च बनाए गे न। एह इक भविक्खवाणी ही जेहकी पूरी होई गई। अजकल्ल समुंदरी सफर करने आहले उस भविक्खवाणी दी सचाई दे गुआह न।
2. मतलब एह ऐ जे उस दियां सिफतां इन्नियां असीम न जे ओह् पल-प्रतिपल अपने नमें-नमें गुण प्रकट करदा रोंहदा ऐ ते इन्सान दियेँ सिफतेँ आंगर उस दियां सिफतां सीमत नेई न।

हे दोऐ जबरदस्त शक्तियो! अस थुआड़े दौनें आस्तै फ़ारग^३ होआ करने आं ॥ 32 ॥

سَفَرُ عُلُكُمُ آيَةَ الثَّقَلَيْنِ ۝

फी बोलो^३ जे तुस दमै अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 33 ॥

فَبَايِ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكذِّبِينَ ۝

हे जिन्न ते मानव दे गरोह^४! जेकर तुस ताकत/हिम्मत रखदे ओ तां गासे^५ ते धरती दे कंठे-कंठे नस्सो ते नस्सियै दस्सो! तुस दलील/प्रमाण दे बगैर कदे बी नेई नस्सी सकदे^६ ॥ 34 ॥

يَمَعَشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ
أَنْ تَقْدُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ فَأَلْقُدُوا ۚ لَا تَقْدُونَ
إِلَّا بِسُلْطَنِ ۝

इस आस्तै दस्सो! जे तुस दमै अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 35 ॥

فَبَايِ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكذِّبِينَ ۝

थुआड़े पर अग्गी^७ दा इक शोला गराया जाग, ते तांबा^८ बी (गराया जाग) इस आस्तै तुस दमै कदे बी गालिब नेई आई सकदे (विजयी नेई होई सकदे) ॥ 36 ॥

يُرْسَلُ عَلَيْكُمْ شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ ۙ وَنُحَاسٌ
فَلَا تَنْتَصِرِينَ ۝

हून दस्सो जे तुस दमै अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 37 ॥

فَبَايِ الْآءِ رَبِّكُمْ أَتُكذِّبِينَ ۝

जिसलै गास फटी जाग ते लाल चमड़े आंगर होई जाग (ओह फैसले दी आखरी घड़ी होग) ॥ 38 ॥

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً
كَالدِّهَانِ ۝

1. यानी रूस ते अमरीका दी ताकतें दा संगठन।
2. किश दिन बिल्ल देइयै दौनें गी तबाह करी देगे।
3. यानी तबाही मौके पुछगे जे क्या बे-इन्तहा नैमतां थुआड़े पर नाज़ल नथियां होइयां ते तुस धर्म दा मजाक नथे डुआंदे होंदे।
4. जिन्न अर्थात् धनवान लोक ते मानव समूह अर्थात् सधारण लोक। इस आस्तै अजकल्ल इक पासे धनवान यानी अमरीका दा गरोह ऐ ते दूए पासे जन सधारण यानी रूस दा गरोह।
5. दमै पाटियां ऐसे राकट तयार करा करदियां न जिंदी मददी कन्ने उच्चे गासी सतारें तक पुज्जी सकन, मगर अल्लाह दा गलाना ऐ जे ओह इस च कामयाब नेई होंगन। ओह ज्यादा शा ज्यादा इनें सतारें तक पुज्जी सकडन जो इस धरती थमां शैल चाल्ली दिक्खे जाई सकदे न।
6. यानी गासी तालीम दा मकाबला तुस बल प्रयोग कन्ने नेई करी सकदे ते अपनी ताकत दे जोरें ओहदे शा अजाद नेई होई सकदे। सिर्फ इक गै रस्ता ऐ जे तुस प्रमाणे कन्ने गासी तालीम दा खंडन करी देओ।
7. एहदे च कास्मिक रेज (Cosmic rays) पासे इशारा ऐ।
8. इस च बबें पासे इशारा ऐ।

हून तुस दस्सो जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 39 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٩﴾

उस फैसले आहले ध्याड़ै नां इन्सान कशा उसदे गुनाहें' बारै पुच्छेआ जाग ते नां जिन्न थमां ॥ 40 ॥

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٤٠﴾

हून तुस दमैं दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 41 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾

मुलजम अपने चेहरें दी अलामतें (नशानियें) थमां पन्छानी लैते जांगन। ते अपने मलथे दे बालें ते पैरें थमां पकड़ी लैते जांगन ॥ 42 ॥

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمِهِمْ فَيُؤْخَذُ
بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤٢﴾

हून तुस दस्सो जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 43 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٣﴾

एह ओह जहन्नम ऐ जिसदा मुलजम इन्कार करदे न ॥ 44 ॥

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا
الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٤﴾

(जिसलै ओहदे च दाखल होने दा दिन औग?) ओह उस (नरक) दे मझाटे ते उब्लदे पानी च फिरा करदे होंगन ॥ 45 ॥

يُطَوَّقُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنِّ

हून बोलो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 46 ॥ (रुकू 2/12)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

ते जो शख्स अपने रब्ब दी शान शा डरदा ऐ ओहदे आस्तै दो जन्नतां निश्चत न (दुनियाबी बी ते आखरत दी बी) ॥ 47 ॥

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جِثَّتْ ۖ ﴿٤٧﴾

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 48 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

1. एह नेई जे अजाद होंगन, बल्के अर्थ एह ऐ जे उंदे गुनाहें दी स'जा अपने-आप उनेंगी घेरी लैग, पुच्छेने दी लोड़ गै नेई होग।
2. यानी उनेंगी चपासै मसीबत गै मसीबत लब्ग। यानी जेकर युद्ध दी पूरी त्यारी करडन तां अर्थक तंगी च फसी जांगन ते जेकर त्यारी नेई करडन तां युद्ध च दुश्मनै दा शकार बनी जांगन।

दमैं जन्तों नेकां टैहिनियें/शाखें आहिलयां होंगन
(यानी उंदे बूहटे बड़े घने होंगन) ॥ 49 ॥

ذَوَاتًا أَقْنَانٍ ﴿٥٩﴾

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ ॥ 50 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

इनें दौनीं च दो चश्में (खुल्ले पानी आहले)
बगा करदे होंगन ॥ 51 ॥

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيانِ ﴿٥١﴾

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ? ॥ 52 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٢﴾

इनें दौनीं च हर भांति दे मेवे द'ऊं-द'ऊं
किसमें दे होंगन ॥ 53 ॥

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٣﴾

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब
दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे
ओ? ॥ 54 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٤﴾

(जन्ती लोकें) फर्शीं पर (ऐसे) तकिये
रक्खे दे होंगन जिंदे अस्तर मुट्टे रेशम दे
होंगन ते दौनें बागें दे फल (भारे करी) झुके
दे होंगन ॥ 55 ॥

مُتَّكِنِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ
إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَّاتٍ جَنَّتِينَ دَانٍ ﴿٥٥﴾

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने
रब्ब दी नैमतें बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार
करगे ओ? ॥ 56 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٦﴾

इनें जन्तें च नीमी नजरें आहली जनानियां'
होंगन जिंदे कनै इंदे (इनें सुर्ग बासियें) शा
पैहलें नां ते इन्सानें सरबंथ' रक्खे दा होग ते
नां गै जिनें रक्खे दा होग ॥ 57 ॥

فِيهِنَّ قُصْرَاتٌ لِّلْظَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ
إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٥٧﴾

1. पैहला ते रुहानी इनाम अर्थ ऐ, फी एह गल्ल बी सामनें रक्खी लोइदी जे इत्थें सिर्फ जनानी गलाए दा ऐ ते उस दा अर्थ इन्सान दी दुनियाबी लाइी बी होई सकदा ऐ जिसी अगलै ज्हांन च खूबसूरती प्रदान कीती जाग।
2. कुसै कनै तल्लक नेई रक्खे दा होग यानी कुसै गैर मर्द कनै तल्लक नेई रक्खे दा होग ते ओह नेक ते पवित्र होंगन।

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतेँ बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 58 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٨﴾

आखो जे ओह जनानियां याकूत! ते मरजान होंगन ॥ 59 ॥

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٩﴾

इस आस्तै तुस दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतेँ बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 60 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٠﴾

क्या स्हान दा फल स्हान दे सिवा किश होर बी होई सकदा ऐ? ॥ 61 ॥

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦١﴾

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतेँ बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 62 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٢﴾

ते इनेँ द'ऊँ जन्नतेँ दे अलावा दऊँ होर जन्नतां बी होंगन ॥ 63 ॥

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتِينَ ﴿٦٣﴾

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दी नैमतेँ बिच्चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 64 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

(एह दमैं जन्नतां) हरियां-भरियां होंगन ॥ 65 ॥

مَدَامَاتَيْنِ ﴿٦٥﴾

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दियेँ नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 66 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

इनेँ दौनेँ (सुर्गेँ) च दऊँ चश्मे बड़े जोश कनै फुट्टा करदे (बगा करदे) होंगन ॥ 67 ॥

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَصَاحَتَانِ ﴿٦٧﴾

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमैं अपने रब्ब दियेँ नैमतेँ चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 68 ॥

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

1. यानी उंदे रंग च सफेदी ते लालगी मिली दी होग ते बे-हद नाजक होंगन। याकूत यानी लालमणि अपने लाल रंग करियेँ मशहूर ऐ ते मरजान यानी मूंगा अपनी बे-हद कोमलता ते सफेदी ते लालगी दी मलावट करी मशहूर ऐ। इस आस्तै इनेँ दौनेँ शब्देँ दा प्रयोग करियेँ उनेँ जनानियेँ दियां सारियां सिफतां दस्सी दियां न।

उदे च मेवे बी होंग ते खजूरां ते अनार बी ॥ 69 ॥

फी दस्सो ते सेही जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 70 ॥

इनें बागें च नेक ते खूबसूरत जनानियां बी होंगन ॥ 71 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 72 ॥

ओह जनानियां काली अक्खीं आहलियां होंगन (ते) खेमें दे अंदर रक्खियां गेदियां होंगन ॥ 73 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ ॥ 74 ॥

नां ते (उनें गी सुर्गें च दाखल होने आहले इन्सान जां जिन्न नै) पैहलें कुसै इन्सान नै छूहते' दा होग ते नां गै जिन्न नै ॥ 75 ॥

इस आस्तै फी दस्सो ते सेही जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 76 ॥

ओ (जन्नती) खेमें दे खु'ल्ले ते हरे-भरे फर्शें पर जो अति उत्तम ते शैल बी होंगन, तकिये लाइयै/रक्खियै बैटे दे होंगन ॥ 77 ॥

इस आस्तै दस्सो ते सेही जे तुस दमें अपने रब्ब दी नैमतें चा कुस-कुस दा इन्कार करगे ओ? ॥ 78 ॥

प्रताप ते सम्मान आहले तेरे रब्ब दा नांऽ बड़ी बरकत आहला ऐ ॥ 79 ॥ (रूकू 3/13)

فِيهِمَا فَآكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٩﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَانٌ ﴿٧١﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٢﴾

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْبُيُوتِ ﴿٧٣﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

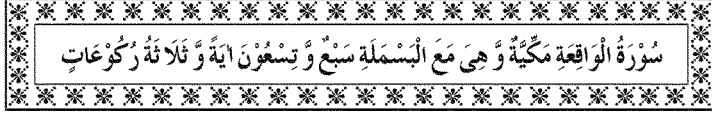
لَمْ يَظْمُرْهُنَّ النَّاسُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٥﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

مُسَكِّبِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حَسَانٍ ﴿٧٧﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٨﴾

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٩﴾

सूर: अल् - वाक्रिअ:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सतानमें आयतां ते त्रै रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बेहद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै ओह (गल्ल) जेहदे अटल होने दा
फैसला ऐ अमली तौरा पर (कार्य रूपै च)
होई जाग¹ ॥ 2 ॥

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①

उसदे घटत होने गी अपने वक्त शा टलाने आहली
कोई (चीज) नेई ॥ 3 ॥

بِسْمِ اللَّهِ

لَيْسَ لَوْقَعَتَهَا كَاذِبَةٌ ①

ओह केइयें गी नीमा करने आहली ते केइयें
गी उच्चा² करने आहली ऐ ॥ 4 ॥

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ①

जिस दिन धरती गी हलाई दिता जाग ॥ 5 ॥

إِذَا رَجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ①

ते फ्हाड़ें गी चूरो-चूर करी दिता जाग ॥ 6 ॥

وَبَسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ①

इस आस्तै ओह इयां होई जांगन जियां हवा
च उड्डने आहले बरीक कण ॥ 7 ॥

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ①

ते तुस त्र'ऊं गरोहें च बंडोई जागे ओ ॥ 8 ॥

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ①

1. यानी क्यामत आई जाग।
2. यानी मुसलमानें ते मुन्करें बश्कार फैसला करने आहली घड़ी जरूर औंग। मुन्कर भामें किन्ने गै उपाऽ करन। उस गी अपने समे शा टलाई नेई सकदे ते जिसलै ओह औंग तां केइयें गी नीमा करी देग ते केइयें गी उच्चा करी देग। यानी मुन्कर अज्ज विजयी न उस दिन पराजत होई (हारी) जाडन ते मुसलमान जो अज्ज पराजत न उस दिन विजयी होई जाडन।

इक ते सज्जे हत्थै आहले होंगन ते तुगी केह पता
जे सज्जे हत्थै आहले कनेह होंगन ? ॥ 9 ॥

ते इक खब्बे हत्थै आहले, ते तुगी केह पता
जे खब्बे हत्थै आहले कनेह होंगन ? ॥ 10 ॥

ते इक गरोह् (ईमान ते कर्म च) अगमें लंघी
जाने आहलें दा होग, इस आस्तै ओह ते हर
हाल च दूए लोकें शा अगमें गै रौंहगन ॥ 11 ॥

ते ओह लोक (खुदा दे) लागै रौहने आहले
(यानी अत्त प्यारे) होंगन ॥ 12 ॥

नैमत आहली जन्नतें च (रौंहगन) ॥ 13 ॥

पैहले ईमान आहनेने' आहलें च उंदी तदाद
ज्यादा होग ॥ 14 ॥

ते बा'द च ईमान आहनेने आहलें च उंदी
तदाद घट्ट होग ॥ 15 ॥

ओह जड़ाऊ सिंहासनं पर ॥ 16 ॥

तकिये लाइयै आमनै-सामनै बैठे दे होंगन ॥ 17 ॥

उंदे कश सेवा आस्तै मते-हारे नौजुआन सेवक
औंगन जेहके जे सदा अपनी नेकी पर कायम
रक्खे जांगन ॥ 18 ॥

ओह गलास, लोटे ते चश्में (दे पानी) कनै
भरे दे प्याले लेइयै (औंगन) ॥ 19 ॥

(उनें प्यालें बगैरा गी पीयै) नां ते जन्नतबासियें
गी खमार होग ते नां गै ओह फजूल गल्लां
करडन ॥ 20 ॥

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۗ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۗ

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمِ ۗ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمِ ۗ

وَالسَّبِقُونَ السَّبِقُونَ ۗ

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۗ

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ۗ

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۗ

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۗ

عَلَى سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ۗ

مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مَتَّعِيلِينَ ۗ

يُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ ۗ وَلُدَانٌ مَّحَلَّدُونَ ۗ

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ ۗ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ۗ

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ ۗ

1. केइयें लोकें एह अर्थ लेदा ऐ जे हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व पर जेहके लोक शुरु च ईमान ल्याए हे उंदे चा पैहले ईमान आहनेने आहले लोक मते होंगन पर थुआड़े बा'द जो मुसलमान होंगन उंदे चा ऐसे लोक थोढ़े होंगन। मगर एहमदिया सिलसले दे बानी नै दस्से दा ऐ जे हर जमाने च जिसलै कोई सचाई दा पैगाम औंदा ऐ तां जेहके शुरु च मनदे न उंदे चा मते हारे बड्डा दरजा पाने आहले होंदे न ते जेहके त्रकी पाई लैने दे बेलै मनदे न उंदे चा उच्चा दरजा पाने आहले थोढ़े होंदे न ते इयै अर्थ सचाई पर टिके दा ऐ।

(ते इससे चाल्ली नौजुआन सेवक) उंदे (जन्नत बासियें) कश ऐसे फलें दे थाल लेइयै आँगन, जिनेंगी ओह पसंद करडन ॥ 21 ॥

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَخَيَّرُونَ ﴿٢١﴾

ते परिंदें बिच्चा उनें परिंदें दा मास जिनेंगी ओह (जन्नत बासी) पसंद करडन ॥ 22 ॥

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

ते काली पुतलियें आहली ते मुट्टी-मुट्टी अक्खीं आहलियां जनानियां होंगन ॥ 23 ॥

وَحُورٍ عِينٍ ﴿٢٣﴾

जो सुरक्षत मोतियें आंगर होंगन (जो अपने कीमती होने दी ब'जा करी छपालियै रक्खे जंदे न) ॥ 24 ॥

كَامْتَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٤﴾

एह सारा किश मोमिनें दे कर्म कारण सिले दे तौर पर मिलग ॥ 25 ॥

جَزَاءِ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

ओह (मोमिन) जन्नतें च नां ते कोई फजूल गल्ल सुनडन ते नां गुनाह सरबंधी कोई गल्ल ॥ 26 ॥

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٦﴾

हां! मगर ऐसी गल्ल सुनडन जो सलाम (यानी सलामती) दी दुआऽ पर अधारत होग (यानी जेहदे च शांति गै शांति होग) ॥ 27 ॥

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

ते (तू) सज्जे पासे आहले आदमियें दा बी हाल सुन ते तुगी केह पता ऐ जे सज्जे पासे दे आदमी केह न ? ॥ 28 ॥

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

ओह बगैर कंडें आहली बैरें दे बागें च रौंहगन ॥ 29 ॥

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٩﴾

ते केलें (दे बागें) च जिंदे फल इक-दूए पर चढ़े दे होंगन ॥ 30 ॥

وَوَطْحٍ مَّضُودٍ ﴿٣٠﴾

ते ऐसी छीं जो बौहत लम्मी होग ॥ 31 ॥

وَوَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣١﴾

ते ऐसे पानियें च जो गराए जा करदे होंगन ॥ 32 ॥

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣٢﴾

1. यानी ओह नेक ते पवित्र होंगन।

2. यानी झरनें कश।

ते मते-हारे फलें च ॥ 33 ॥

नां ते ओह कट्टे¹ जांगन ते नां उंदे शा उनें
(जन्नत बसियें) गी रोकेआ² जाग (यानी
ओह उंदी गै मालकी करार दित्ते जांगन)
॥ 34 ॥

ते शानदार/रूपवती लाडियें/जनानियें कनै
रौंहगन ॥ 35 ॥

असें गै उनेंगी बनाए दा ऐ ॥ 36 ॥

ते कुआरियां पैदा कीते दा ऐ ॥ 37 ॥

बे-हद खूबसूरत ते जन्नत बासियें दी हम-उमर
(हानी-त्रानी) होंगन ॥ 38 ॥

(जिनेंगी) सज्जे पासे आहले गरोह आस्तै
(पैदा कीता गेदा ऐ) ॥ 39 ॥ (रुकू 1/14)

एह गरोह शुरू च ईमान आहने आहले लोकें
बिचवा बी मती गिनतरी च होग ॥ 40 ॥

ते आखर च ईमान आहने आहले लोकें चा बी
मती गिनतरी च होग ॥ 41 ॥

ते खब्बे पासे आहले (लोकें दा बी हाल
सुन) ते तुगी केह पता ऐ जे खब्बे पासे
आहले लोक कैसे होंगन ? ॥ 42 ॥

ओह गर्म हवाएँ ते गर्म पानियै च रौंहगन
॥ 43 ॥

ते ऐसी छौं च रौंहगन जेहकी काले धुएँ
आंगर होग ॥ 44 ॥

नां ओह ठंढी होग ते नां उसदे हेठ रौंहना
सम्मान प्रदान करग ॥ 45 ॥

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝^{٣٣}
لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝^{٣٤}

وَأَفْرِشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝^{٣٥}

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنشَاءً ۝^{٣٦}

وَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۝^{٣٧}

مُحْرَبًا أَتْرَابًا ۝^{٣٨}

ع
٣

لِلْأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝^{٣٩}

ثُلَّةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ۝^{٤٠}

وَأُثُلَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝^{٤١}

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝^{٤٢} مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝^{٤٣}

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۝^{٤٣}

وَوَظِلٍّ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝^{٤٤}

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝^{٤٥}

1. नेई कट्टे जाने दा अर्थ ऐ जे ओह खतम नेई होंगन।

2. नां उंदे शा रोकेआ जाग दा अर्थ ऐ जे मोमिनें आस्तै उंदा प्रयोग करना पूरी चाल्ली जायज होग।

ओह इस शा पैहलें संसार च बड़े अराम/मजे कनै रौहदे हे ॥ 46 ॥

ते महापाप (यानी शिर्क) पर हठ करदे हे ॥ 47 ॥

ओह गलांदे होंदे हे जे क्या जिसलै अस मरी जागे ते मिट्टी ते हड्डियां बनी जागे क्या असेंगी फी जींदा करियै खडेरी दिता जाग ? ॥ 48 ॥

जां साढ़े बब्ब-दादें कनै बी इयै बरताऽ कीता जाग ? ॥ 49 ॥

तू आखी दे जे पैहले बी ते पिछले बी ॥ 50 ॥

सारे दे सारे इक निश्चत ध्याड़े दे बा'यदे पासै किट्ठे करियै लेते जांगन ॥ 51 ॥

फी तुस दे झुठलाने आहले गुमराहो! ॥ 52 ॥

थोहरी! दे बूहटे बिच्चा खागे ओ ॥ 53 ॥

ते ओहदे कनै ढिड्ड भरगे ओ ॥ 54 ॥

ते फी ओहदे पर गर्म पानी पीगे ओ ॥ 55 ॥

ते तरेहाए दे ऊंटे आंगर पींदे गै जागे ओ ॥ 56 ॥

एह उंदे कर्मै दा फल पाने आहले ध्याड़ै उंदी प्रौहनचारी दी खातर होग ॥ 57 ॥

असैं तुसेंगी पैदा कीते दा ऐ, फी की तुस साढ़ी गल्ला गी सच्च नेई मनदे? ॥ 58 ॥

ते उस चीजै दी हालत ते दस्सो, जो तुस जनानी दे ढिड्डै च डगांदे/पांदे ओ ॥ 59 ॥

क्या तुस उसी पैदा करदे ओ जां अस उसी पैदा करने आं ? ॥ 60 ॥

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٥٦﴾

وَكَانُوا يُبْصِرُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٥٧﴾

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنْآ لَمَبْعُوثُونَ ﴿٥٨﴾

أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٦٠﴾
لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ
مَّعْلُومٍ ﴿٦١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٢﴾
لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ﴿٦٣﴾
فَمَا كُنْتُمْ مِنْهَا الْبُظُوفَ ﴿٦٤﴾

فَشْرَبُوا عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٦٥﴾
فَشْرَبُوا شَرِبَ الْهَيْمِ ﴿٦٦﴾
هَذَا نَزَّلْنَاهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٦٧﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٦٨﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٦٩﴾

ءَأَنْتُمْ تَحْلُقُونَ أُمَّ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٧٠﴾

1. यानी सख्त दर्दनाक अज्ञाब पागे ओ।

असें थुआड़े बश्कार मौती दा सिलसला जारी कीते दा ऐ ते साढ़े शा कोई बी अगें नेई निकली सकदा¹ ॥ 61 ॥

ते कोई शख्स इस बारै च, जे अस तुसेंगी बदलियै² थुआड़े जैसी कौमां ल्यौचै, असेंगी असमर्थ नेई बनाई सकदा ते (नां इस गल्लै शा असमर्थ बनाई सकदा ऐ जे) अस तुसेंगी कुसै ऐसी सूरत/हालत च पैदा करी देचै जे जिसी तुस नेई जानदे ॥ 62 ॥

ते तुस पैहली पैदायश (जनम) गी ते जानदे गै ओ। फी तुसेंगी केह होए दा ऐ जे तुस नसीहत हासल नेई करदे ? ॥ 63 ॥

क्या तुसेंगी पता ऐ जो तुस रांहदे ओ ? ॥ 64 ॥

क्या तुस उसगी उगांदे ओ जां अस उसी उगाने आं ? ॥ 65 ॥

जेकर अस चांहदे तां उसगी भलेआं जले दा चूरा बनाई दिंदे फी तुस गल्लां गै बनांदे/करदे रेही जंदे ॥ 66 ॥

ते आखदे जे साढ़े पर (असें गी) चट्टी पेई गेई ऐ ॥ 67 ॥

बल्के सचाई एह ऐ जे अस अपनी मैहनत दे फल शा महरूम/बंचत होई गे आं ॥ 68 ॥

जय उस पानी गी ते दिक्खो जिसी तुस पींदे ओ ॥ 69 ॥

क्या तुसें उस बदल गी उतारे दा ऐ जां अस उसी उतारने आं ? ॥ 70 ॥

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦١﴾

عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٣﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْمِلُونَ ﴿٦٤﴾

ءَأَنْتُمْ تَرْعَوْنَ أَمْ نَحْنُ الرَّاعُونَ ﴿٦٥﴾

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٦﴾

إِنَّا لَمَعْرِضُونَ ﴿٦٧﴾

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٨﴾

أَفَرَأَيْتُمْ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٩﴾

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٧٠﴾

1. साढ़े उस नियम गी कोई तोड़ी नेई सकदा।

2. आर्य आखदे न जे एह पुनर्जन्म (आवागमन) दी शिक्षा ऐ हालांके इस जगह ते मरने दे बा'द दी जिंदगी दा जिकर ऐ ते पुनर्जन्म च इससै दुनियां दी दूई पैदाइश (जनम) दा जिकर होंदा ऐ। इत्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे हून ते तुस भोजन/प्रतिश्रुत ओ मगर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा बरोध करने करी तुसेंगी इक होर हालत मिलग ते ओह अपमानजनक (जिल्लत आहली) होग।

जेकर अस चांहेदे तां उसी कौड़ा बनाई दिंदे।
फी तुस शुकर की नेई करदे? ॥ 71 ॥

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا
تَشْكُرُونَ ﴿٧١﴾

जरा उस अग्गी दा हाल ते दस्सो जिसी तुस
बालदे ओ ॥ 72 ॥

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧٢﴾

क्या तुसें उस (अग्गी) दे बूहेते गी पैदा कीते
दा ऐ जां अस उसी पैदा करने आं ? ॥ 73 ॥

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ
الْمُنشِئُونَ ﴿٧٣﴾

ते असें उस गी नसीहत' ते मसाफरें दे फायदे
आस्तै बनाए दा ऐ ॥ 74 ॥

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرَةً وَوَمَا تَأْتَا
لِلْمُتَوَيْبِينَ ﴿٧٤﴾

इस आस्तै तू अपने मैहमाशाली रब्व दे नांS
दी स्तुति कर ॥ 75 ॥ (रुकू 2/15)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

इस आस्तै अ'ऊं नखत्तरें दे टुट्टने गी शहादत दे
तौरै पर पेश करना आं ॥ 76 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِمَوْقِعِ النَّجُومِ ﴿٧٦﴾

जेकर तुस जानदे ओ तां एह शहादत बौहत
बड्डी (शहादत) ऐ ॥ 77 ॥

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوَالِدِ الْمُتَعَلِّمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٧﴾

सच्चें गै एह कुर'आन बडी मैहमा आहला ऐ ॥ 78 ॥

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾

ते इक छप्पी² दी कताबा च मजूद ऐ ॥ 79 ॥

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٩﴾

इस (कुर'आन) दी सचाई गी ऊऐ लोक पांदे/
समझदे न जेहके पवितर³ होंदे न ॥ 80 ॥

لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٨٠﴾

1. यानी गिल्ली लक्कड़ी असान्नी कनै नेई बली सकदी। खुदा उस गिल्ली लक्कड़ी गी सकाई दिंदा ऐ ते फी ओह चंगी चाल्ली बलन लागी पौंदी ऐ। इसै चाल्ली इक समे च कौमां जौंदी होंदियां न ते उंदे पर तवाही नेई आई सकदी, मगर दूर दूर मौके पर ओह अपनी ताकत खोही दिंदियां न ते सुक्की लक्कड़ी आंगर भल-भल करदी बली पौंदियां न।
2. 'छप्पी दी कताब' दा मतलब मनुक्खी प्रकृति ऐ, की जे पवितर कुर'आन दी शिक्षा मानव-प्रकृति दे मताबक ऐ। इसै करी हर मनुक्ख जो हट नीं करै, इसी मन्ने आस्तै मजबूर ऐ। पवितर कुर'आन आखदा ऐ जे तुस प्राकृतक सभाS गी अपनाओ जेहदे मताबक इन्सान गी पैदा कीते दा ऐ (सूर: रूम आयत: 31) यानी खुदा नै मानव प्रकृति ह्यच किश सचाइयां रक्खी दियां न ते उसी निरना करने आहली शक्ति बी दित्ती दी ऐ। जिसलै इन्सान ओहदा प्रयोग करदा ऐ तां ओहदे पर पवितर कुर'आन दी सचाई जाहर होई जेदी ऐ, की जे ओह इक छप्पी दी कताब यानी मानव प्रकृति च मजूद ऐ।
3. मूल शब्द 'मस्स' दा अर्थ छहना ऐ, पर मुहावरे च इसदा अर्थ ऐ जे कुसै बिशे पासै मनुक्खै दी इन्नी रचि होई जा जे उसदे सूखम तत बी ओहदे पर जाहर होन लागी पौन। इस आयत दा भावार्थ ऐ जे कुर'आन मजीद दा ज्ञान ऐसे लोके पर गै प्रकट होंदा ऐ जे अल्लाह कश पवितर करार दिते जेदी न नां के मनुक्खें कश। नेई ते खुदा जिनेंगी महापुरुश बनाइयै भेजदा ऐ इन्सान उंदे पर इतरज करदे गै रौंदे न जियां हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. पर ईयाई लोक अजतक इतरज करा करदे न। इसै चाल्ली हजतत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. दे बा दे जेहकी-जेहकी महान विभूतियां प्रकट होई दियां न उंदे पर बी किश लोक अजतक इतरज करदे आवा करदे न।

इसदा उतरना सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ ऐ
॥ 81 ॥

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

क्या इस कलाम दे बारे च तुस मुदाहिनत/
चापलूसी शा कम्म लै करदे ओ ? ॥ 82 ॥

أَفِيْهِذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُّدْهِنُونَ ﴿٨٢﴾

ते अपना हिस्सा/करतब्ब तुसें सिर्फ एह बनाई
रक्खे दा ऐ जे तुस झुठलांदे ओ ॥ 83 ॥

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٣﴾

इस आस्तै की नेई होआ जे जिसलै जान गलै
तगर आई पुज्जी ॥ 84 ॥

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ﴿٨٤﴾

ते तुस उस बेलै (मयूस होइयै चबक्खै)
दिक्खन लगे (जे तुस अपने बचने दा कोई
समान/सरिस्ता करी सकदे) ॥ 85 ॥

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٥﴾

ते (उस बेलै तुंदे पर ते तुंदे रिश्तेदारें पर जाहर
होई गेआ जे) अस आपूं थुआड़ी निसबत इस
मरने आहले दी जान दे ज्यादा लागै आं पर तुंदे
पर एह सचाई पैहलें जाहर नेई ही ॥ 86 ॥

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ
لَّا تُبْصِرُونَ ﴿٨٦﴾

इस आस्तै तुसेंगी कोई सिला नथा मिलना ते
तुस इस दा'बे च सच्चे ओ तां एह की नेई
होआ ? ॥ 87 ॥

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٧﴾

जे तुस उस हालत गी (जो मौती दे मौकै
आँदी ऐ) बापस लौटाई सके ॥ 88 ॥

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٨﴾

इस आस्तै जो कोई खुदा दा नजदीकी ऐ ॥ 89 ॥

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٩﴾

ओहदे आस्तै ते अराम ते सुख-संपदा (सुख-
शांति) निश्चत ऐ ते उससै-चाल्ली नैमतें आहला
सुर्ग बी ॥ 90 ॥

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ ۖ وَجَنَّتٌ عَدِيمٍ ﴿٩٠﴾

ते जेकर ओह शख्स सज्जे पासे आहले लोकें
बिच्चा ऐ ॥ 91 ॥

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

तां उसी गलाया जंदा ऐ जे हे सज्जे पासे दे
गरोह आहलेआ! तेरे पर म्हेशां सलामती
(शांती) होंदी र'वै ॥ 92 ॥

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٢﴾

ते जेकर ओह मरने आह्ला सचाई दा इन्कार
करने आहलें ते गुमराह लोके चा होग ॥ 93 ॥

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَدِّبِينَ ۖ ۝٩٣

तां ऐसे शख्स दी मम्हानी गर्म पानी कनै
कीती जाग ॥ 94 ॥

فَأَنْزَلْنَا مِنْ حَمِيمٍ ۖ ۝٩٤

ते ठकाने दे तौरें पर उसी नरक दिता
जाग ॥ 95 ॥

وَنَصْلِيَّةً جَحِيمٍ ۖ ۝٩٥

एह (गल्ल) बिल्कुल सचाई दे मताबक ऐ
॥ 96 ॥

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۖ ۝٩٦

इस आस्तै तूं अपने मैहमाशाली रब्ब दी स्तुति कर
॥ 97 ॥ (रुकू 3/16)

۝٩٧

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۖ ۝٩٧

सूर: अल्-हदीद

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रीह आयतां ते चार रुकू न

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह खुदा
दी स्तुति करा करदा ऐ, ते ओह गालिब (ते)
हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

गासैं ते धरती दी बादशाहत उसै दी ऐ, ओह
जींदा करदा ऐ ते मारदा बी ऐ ते ओह हर
चीजा पर काब्ज ऐ ॥ 3 ॥

ओह अब्बल बी ऐ ते आखर बी, ते जाहर बी
ऐ ते वातन (अप्रतक्ख) बी, ते ओह हर चीजै
गी जानदा ऐ ॥ 4 ॥

उसै नै गासैं ते धरती गी छैं दौरैं च पैदा कीते
दा ऐ, फी अर्श पर त्रिदता कनै कायम होई
गेआ। ओह उसी बी जानदा ऐ जो धरती च
दाखल होंदा ऐ ते उसी बी जो ओहदे चा
निकलदा ऐ ते उसी बी जो गासै थमां उतरदा
ऐ ते उसी बी जो ओहदी बक्खी चढ़दा ऐ ते
तुस जिल्थैं बी जाओ ओह थुआड़े कनै रौहदा
ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्म शा चंगी-चाल्ली
वाकफ ऐ ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ٢
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

لَهُ مَلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ٣
يُحْيِي وَيُمِيتُ ٤ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ
وَالْبَاطِنُ ٥ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ①

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ٦
يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ
مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ
فِيهَا ٧ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ ٨
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ①

1. दिक्खो सूर : सबा आयत 3 टिप्पणी 3.

ते गासैं दी बादशाहत बी उससै दी ऐ ते धरती दी बी (उससै दी) ते उससै आहली बक्खी सारियां गल्लां (फैसले आसतै) पताइयां जांगन ॥ 6 ॥

ओह रातीं गी दिनै च दाखल करदा ऐ ते दिनै गी रातीं च दाखल करदा ऐ ते ओह दिलै दियें गल्लें गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 7 ॥

हे लोको! अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ, ते जिंदा (जैदादें दा) तुसेंगी (पैहली कौमें दे बा'द) मालक बनाया ऐ उंदे चा खर्च करो। ते तुंदे चा जेहके मोमिन न ते खुदा दे रस्ते च खर्च करदे रौहदे न उनेंगी बौहत बड़ा अजर (सिला) मिलग ॥ 8 ॥

ते तुसेंगी केह होई गेदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रसूल पर ईमान नेई आहनदे ते (अल्लाह दा) रसूल तुसेंगी सिर्फ इस आसतै बुलांदा ऐ जे तुस अपने रब्ब पर ईमान लेई आओ ते जेकर तुस मोमिन ओ तां खुदा तुंदे शा इक बा'यदा' लेई चुके दा ऐ ॥ 9 ॥

ओह (अल्लाह) गै ऐ जो अपने बंदें पर जाहरी-बाहरी नशान नाजल करदा ऐ जिस दा नतीजा एह होंदा ऐ जे ओह इनें नशानें राहें तुसें गी न्हेंरें चा कडिढयै लोई आहली भेठा लेई जंदा ऐ ते अल्लाह सच्चें गै बौहत देआ शा कम्म लैने आहला (ते) बार-बार कर्म करने आहला ऐ ॥ 10 ॥

ते तुसेंगी होई केह गेदा ऐ जे तुस अल्लाह दे रस्ते च खर्च नेई करदे हालांकिे गासै ते धरती दी मीरास² अल्लाह दी गै ऐ, हे मोमिनो! विजय शा पैहलें जिसनै खुदा दे रस्ते च खर्च कीता ते उसदे रस्ते च जंग कीती, ओह उसदे

لَهُ مُدْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۗ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

أَمْثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحْفِلِينَ فِيهِ ۗ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَالرَّسُولَ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَحَدًا مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ لَا يَسْئَلُ مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ

1. मानव प्रकृति (फितरत) च अल्लाह पर ईमान आहनना ते ओहदी बक्खी खचोए दे जाना गुप्त रूपै च रक्खेआ गेदा ऐ।
2. यानी इस भौतिक दुनियां च जे किश इन्सान दे हल्यै च ऐ, आखर इन्सान उसी छोड़ियै मरो जाग। ते ओह सारा किश खुदा दे कब्जे च आई जाग।

बराबर नेई होई सकदा जिसनै विजय दे बा'द खर्च कीता ते विजय दे बा'द जंग कीती। विजय शा पैहलें खर्च करने आहले ते जंग करने आहले उत्तम श्रेणी दे न ते अल्लाह नै दौनीं चाल्लीं दे लोकेँ कनै नेकी दा बा'यदा कीते दा ऐ। ते अल्लाह थुआड़े कर्म शा चंगी-चाल्ली वाकफ ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/ 17)

क्या कोई है जो अल्लाह गी (अपनै धन दा) खास हिस्सा कटिट्यै देऐ तां जे ओह उसी उस आसै बधाऽ ते ओहदे आसै इक उत्तम सिला निश्चत ऐ ॥ 12 ॥

जिस दिन तूं मोमिन मड़दें ते मोमिन जनानियें गी दिखगा जे उंदा नूर उंदे सामनै बी ते उंदे सज्जे पासे बी नसदा जाग (ते खुदा ते ओहदे फरिश्ते गलांगन) अज्ज तुसेंगी भांत-सभांते, बागों दी खुशखबरी दित्ती जंदी ऐ (ऐसे बाग) जिंदे खल्ल नैहरां बगा करदियां होंगन एह (शुभ समाचार पाने आहले) लोक उनें जन्तें च बसदे जांगन ते एह बौहत बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 13 ॥

जिस दिन मुनाफिक़ मड़द ते मुनाफिक़ जनानियां मोमिनें गी आखडन जे जरा सादा बी इंतजार करो अस थुहाड़े नूर शा रोशनी हासल करी लैचै, उस बेलै उनेंगी गलाया जाग जे अपने पिच्छें आहली बकखी परती जाओ ते उर्थें जाइयै नूर तलाश करो (तुप्पो)। फी (अल्लाह पासेआ) उंदे ते मोमिनें बशकार इक कंध खडेरी दित्ती जाग, जेहदे च इक दरोआजा होग, ओहदे अंदर रैहमत² दा नजारा होग ते ओहदे बाहर्ले पासै/सामनै अजाब लब्धा करदा होग ॥ 14 ॥

وَقُتِلَ أَوْلِيَاكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتِنَا وَكَلَّا وَعَدَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

ع
١١

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَهْلَةً أَجْرًا كَرِيمًا ﴿١٢﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَاتْمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

1. यानी अगले ज्हाँन च नूर संसार दे कर्म दे मताबक मिलदा ऐ जेकर ताकत है तां दुनियां च वापस उठी जाओ।
2. यानी मोमिनें जित्थें जाना ऐ उर्थें गै रैहमत होग ते मुक्करें दे पिच्छें अजाब होग जेहदे शा नसिसयै बी ओह अपना बचाऽ नेई करी सकडन।

ओह (मुनाफिक्र) मोमिनें गी पुकारदे होई आखडन, क्या अस थुआड़े कनै नथे ? ओह (यानी मोमिन) जवाब देंगन, हां-हां, पर तुसें अपनी जानें गी आपू अज्ञाब च सुट्टेआ ते तुस (साढ़ी तबाही दा) इंतजार करदे रेह ते शक्क-शुबह शा कम्म लैंदे रेह ते थुआड़ियां इच्छां तुसेंगी उस बेलै तगर धोखा दिंदियां रेहियां जे अल्लाह दा फैसला आई गेआ ते अल्लाह (दे सारे कम्मों दे) बारै शतान तुसेंगी धोखा दिंदा रेहा ॥ 15 ॥

इस आस्तै अज्ज दे दिन (हे मुनाफिक्रो!) नां थुआड़े शा ते नां मुन्करें शा कोई फ़िदयः (अर्थात् प्रतिदान) कबूल कीता जाग, तुंदा सारें दा ठकाना नरक ऐ। ऊऐ थुआड़े कनै सदा आस्तै संबंध रक्खने आहली चीज ऐ ते ओह बुरा ठकाना ऐ ॥ 16 ॥

हून अस मोमिनें गी आखने आं जे क्या अजें तक उंदे दिल अल्लाह दे जिकर आस्तै ते उस कलाम आस्तै जो सचाई (ते हिक्मत) कनै उतरे दा ऐ, झुकदे नेई ? ते (मोमिनें गी) चाही दा ऐ जे ओह उनें लोकें आंगर नेई बनन जिनें गी उंदे शा पैहले कताब दिती गई ही। पर (खुदा दी किरपा दे उतरने दा) समां लम्मा होई गेआ, जेहदे नतीजे च उंदे दिल सख्ता होई गे ते उंदे चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले होई गे हे ॥ 17 ॥

याद रक्खो जे अल्लाह धरती गी उसदी मौती दे बा'द जीदा (हरा-भरा) करदा ऐ। असें थुआड़े आस्तै अपने नशान तफसील कनै ब्यान करी दिते दे न तां जे तुस अकली (सुझ-बूझ) थमां कम्म लैओ ॥ 18 ॥

सच्चे गै सदका (दान) देने आहले मइद ते सदका देने आहली जनानियां ते ओह लोक

يَأْتُوا نُهُمَ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ط قَالُوا بَلَىٰ
وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ
وَأَرْبَبْتُمْ وَعَرَّيْتُمْ الْأَمْثَالَ حَتَّىٰ جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ وَعَرَّيْتُمْ بِاللَّهِ الْعُرُورُ ⑤

قَالِيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا
مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ط مَا وَكُمُ النَّارُ ط
هِيَ مَوْلَاكُمْ ط وَبُئْسَ الْمَصِيرُ ⑤

الْمَيَانَ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ
قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ط
وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ ط وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑤

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ⑤

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا

जिनें अल्लाह आसतै अपनी धन-दौलत चा खास हिस्सा कटिट्टयै अलग करी दिते दा ऐ, उंदी धन-दौलत गी उंदी खातर बधाया जाग, ते उनेंगी उत्तम सिला दिता जाग ॥ 19 ॥

ते जेहके लोक अल्लाह पर ते ओहदे रसूल पर ईमान ल्याए ऊऐ अपने रब्ब कश सिद्दीके (सच्चे-सुच्चे) ते शहीदें दा दर्जा¹ हासल करने आहले न। उनेंगी उंदा पूरा-पूरा अजर मिलग ते इससै चाल्ली उंदा नूर बी उनेंगी मिलग, ते ओह लोक जिनें कुफर कीता, ते साढ़ी आयतें गी झूठ समझेआ, ओह दोजखी (नरक बासी) होंगन ॥ 20 ॥ (रुकू 2/18)

हे लोको! समझी लैओ जे दुनियां दी जिंदगी सिर्फ इक खेढ ऐ ते मनोरंजन मातर ऐ ते शोभा हासल करने, ते आपस च फखर (घमंड) करने ते इक-दूए पर जन (उलाद) ते धन (दौलत) राहें बड़ाई जताने दा साधन ऐ। इस दी हालत बदलें कनै पैदा होने आहली खेती आंगर ऐ जिसदा उगना करसानै गी बड़ा पसंद औंदा ऐ ते ओह खूब झुलदी ऐ पर आखर च तू उसी पीले रंग च दिक्खना ऐं फी (उसदे बा'द) ओह सड़े-गले चूरे आंगर होई जंदी ऐ ते आखरत च (ऐसे माया

اللَّهُ قَرَضًا حَسَنًا يُّصْعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ تِلْكَ الْأُمَّةَ قَدْ جَاءَ لَهَا الْوَعْدُ إِنَّهُمْ فَكْرُونَ ②

إِعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاؤُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْرَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتَهُ ثُمَّ يَهْبِجُ فَتَرِبُهُ مُمْصِرًا تَلْمِزِيًّا يَتَكَبَّرُونَ ③

1. किश लोकें दा बिचार ऐ जे अल्लाह ते उसदे रसूलें पर ईमान आहनने दे फलसरूप इक मनुक्ख सिद्दीक ते शहीद दे पद तक पुज्जी सकदा ऐ, नुबुव्वत दे पद तक नेई, पर सूर: निसा आयत : 70 च खुदा नै गलाए दा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते इस रसूल दी आज्ञा दा पालन करडन ओह लोक उनें लोकें चा होंगन जिनेंगी अल्लाह नै इनाम प्रदान कीते दा ऐ यानी नबियें, सिद्दीके, शहीदें ते सालेह (सदाचारी) लोकें चा होंगन ते एह लोक बोहत अच्छे मित्त न। (सूर: निसा आयत 70) इनें दौनीं आयतें पर बिचार करने पर हर शख्स समझी सकदा ऐ जे सूर: हदीद च ते एह आखेआ गेदा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूलें पर ईमान ल्याए ओह गै सिद्दीके ते शहीदें दा पद प्राप्त करने आहले न, पर सूर: निसा च 'अरसूल' शब्द बरते दा ऐ जेहदे कनै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गै सरबंधत न ते गलाया गेदा ऐ जे जेहके लोक अल्लाह ते इस रसूल (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व.) दी आज्ञा दा पालन करडन ओह नबियें, सिद्दीके, शहीदें ते सालेह शख्सें दा पद प्राप्त करडन। इस आसतै साफ ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. शा पैहले सारे रसूलें दी आज्ञा दा पालन करने दे नतीजे च इक शख्स सिर्फ सिद्दीक ते शहीद दा पद प्राप्त करी सकदा हा, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी आज्ञा दा पालन करने दे फलसरूप इक शख्स नबियें, सिद्दीके, शहीदें ते सालेह दा पद प्राप्त करी सकदा ऐ।

दे लोभी लोकें (आस्तै) सख्त अजाब निश्चत ऐ ते किश लोकें आस्तै अल्लाह पासेआ खिमा ते उसदी खुशी निश्चत ऐ ते संसारक जीवन सिर्फ इक धोखे दा फायदा (समान) ऐ ॥ 21 ॥

(हे लोको!) तुस अपने रब्ब पासेआ औने आहली माफी ते ऐसी जन्नत पासै तेजी कनै बधो जिसदी कीमत सारे गास ते धरती दी कीमत दे बराबर ऐ ते जो अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान आहनेने आहलें आस्तै तजबीज कीती (त्यार कीती) गेदी ऐ एह अल्लाह दी किरपा ऐ, ओह जिसगी पसंद करदा ऐ, दिंदा ऐ ते अल्लाह बड़ी किरपा करने आहला ऐ ॥ 22 ॥

धरती पर कोई मसीबत नेई औंदी ते नां थुआड़ी जानें पर कोई मसीबत औंदी ऐ। पर असें उसदे औने शा पैहलें गै उसी निश्चत¹ करी दिते दा होंदा ऐ, एह गल्ल अल्लाह आस्तै बिल्कुल असान ऐ ॥ 23 ॥

तां जे अपनी कुताही पर तुसेंगी कोई बसोस नेई होऐ ते नां ओहदे पर तुस खुश होओ जो अल्लाह तुसें गी देऐ ते अल्लाह हर आकड़खां/शेखी मारने आहले गी पसंद नेई करदा ॥ 24 ॥

ऐसे लोक जो आपूं बी कंजूसी शा कम्म लेंदे न ते दूए लोकें गी बी कंजूसी दी तलीम दिंदे न ते जेहका शख्स इस नसीहत शा मूंह फेरी लै ते याद रक्खै जे अल्लाह गै असली बे-न्याज ते असली तरीफ (स्तुति) दा हक्कदार ऐ ॥ 25 ॥

مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۗ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۝

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ ۙ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۗ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَّبْرَأَهَا ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝

1. एह मतलब नेई जे हर चंगा-माड़ा सिला निश्चत ऐ ते भागें च लखोए दा ऐ बल्के अर्थ एह ऐ जे हर कम्म दा अन्जाम असें निश्चत करी दिते दा ऐ। इस आस्तै जनेहा कम्म कोई करदा ऐ, उसदा निश्चत सिला उसी थोई जंदा ऐ। इस लेई सिला पैदा करने आहला इन्सान आपूं ऐ, खुदा नेई। खुदा ते सिर्फ असूल बनाने आहला ऐ।

असैं अपने रसूलें गी खुल्ले नशानें कनै भेजेआ ऐ ते उंदे कन्नै कताब ते मेजान (न्यांस) बी उतारेआ ऐ तां जे लोक इन्साफ करा करन ते असैं लोहा बी उतारे दा ऐ जेह्दे च घोर युद्ध दा समान ऐ ते लोकें आस्तै होर बी भांत-सभांते लाह न ते एह सब इस आस्तै पैदा कीते दा ऐ जे अल्लाह समझी लै जे उसदी ते उसदे रसूलें दी गैब दी हालत च कुन मदद करदा ऐ ते अल्लाह बड़ी ताकत आह्ला (ते) गालिब ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 3/19)

ते असैं नूह ते इब्राहीम गी बी रसूल बनाइयै भेजेआ हा, ते उंदी संतान चा नुबुव्वत ते कताबा गी खास बनाई दिता हा। इस आस्तै उंदे बिच्चा किश लोक हदायत पाने आहले हे ते मते-हारे लोक उंदे बिच्चा आज्ञा भंग करने आहले हे ॥ 27 ॥

फी असैं उंदे (यानी नूह ते इब्राहीम दी संतान दे) बाद अपने रसूल उंदे पद-चि'नें पर चलाइयै भेजे ते मर्यम दे पुत्र ईसा गी बी उंदे पद-चि'नें पर चलाया ते उसी इज्जील दिती, ते जेहके उसदे अनुयायी बने, असैं उंदे दिलें च कोमलता ते रैहमत पैदा कीती ते उनें कुआरे/ब्रह्मचारी रौहने दा तरीका अखत्यार कीता हा। जिसी उनें आपूं अखत्यार कीता हा। असैं उंदे पर एह हुकम आयद (लागू) नथा कीते दा (बल्के) उनें अल्लाह दी रजा (मरजी) हासल करने आस्तै एह तरीका अखत्यार कीता हा पर उस दा पूरा ध्यान नेई रक्खेआ। इस आस्तै उंदे बिच्चा जो मोमिन हे उनेंगी असैं मनासब अजर बख्खेआ ते उंदे बिच्चा मते-हारे प्रतिज्ञा भंग करने आहले हे ॥ 28 ॥

हे ईमान आहलेओ! अल्लाह दा संयम अखत्यार करो ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ। उसलै

قال فما خطبكم ٢٧ الحديد ٥٧

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ
بِالْقِسْطِ ۗ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ
شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا
فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ
مُهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا
وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ
الْإِنْجِيلَ ۗ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۗ وَرَهْبَانِيََّةً
ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا
ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ
رِعَايَتِهَا ۗ فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ
أَجْرَهُمْ ۗ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٨﴾

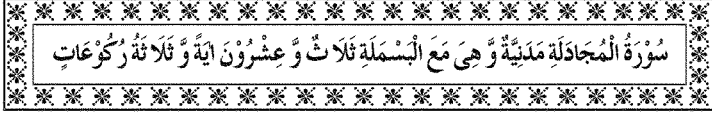
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا

अल्लाह तुसेंगी अपनी रहमत चा दूना हिस्सा देग ते थुआड़े आस्तै नूर निश्चत करी देग जेहदी मददी कन्नै तुस चलगे ओ ते थुआड़े गुनाह माफ करी देग ते अल्लाह बौहत् बख्खाने आह्ला (ते) बे-इंतहा कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 29 ॥

ते एह अस इस आस्तै आखने आं तां जे कताब आह्ले एह् नेई समझन जे मुसलमानें गी अल्लाह दी किरपा चा किश थहोआ गै नेई, बल्के एह् समझन जे किरपा अल्लाह दै हलथै च ऐ। जिसगी चांहदा ऐ दिंदा ऐ ते अल्लाह बड़ी किरपें आह्ला ऐ ॥ 30 ॥
(रुकू 4/20)

بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ
وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

لَيْلًا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَا يَقْدِرُونَ
عَلَى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

सूर: अल्-मुजादल:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेई आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अल्लाह नै उस जनानी दी दुआऽ सुनी लैती,
जो अपने घरेआहले दे बारे तेरे कनै बैहस
करदी ही ते अल्लाह अगमें फरेआद करदी ही,
ते अल्लाह थुआड़ी दौनीं दी बैहस सुना करदा
हा। अल्लाह सच्चें गै बौहत सुनने आहला
(ते) दिक्खने आहला ऐ ॥ 2 ॥

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي
زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ
تَحَاوَرُكُمْ أَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ①

(इस आस्तै याद रक्खो जे) तुंदे चा जेहके
लोक अपनी लाड़ियें गी मां आखी बौहन तां
उस आखने करी ओह उंदियां मांमां नेई होई
जंदियां, उंदियां मांमां ऊऐ न जिजें उनेंगी जनम
दिते दा ऐ ते (जे किश ओह गलती कनै
आखी बौहदे न उंदी निसबत/उंदे बारे इयै
गलाया जाई सकदा ऐ जे) ओह इक भैड़ी
ना-पसंद ते झूठी गल्ल आखदे न ते अल्लाह
यकीनन बौहत माफ करने आहला (ते) बौहत
बखशने आहला ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ
مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِلَّا الْوَجْدُ
وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا
مِنَ الْقَوْلِ وَرُورًا وَإِنَّ اللَّهَ
لَعَفْوٌ غَفُورٌ ①

ते ओह लोक जेहके अपनी लाड़ियें गी मां

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ

गलाईं दिंदे न फी उसदे बा'द (खुदा दे म'ना करने दे बावजूद) जे किश उनें गलाया हा, उस पासै परतोईं आँदे न उंदे आसतै जरूरी ऐ जे इस शा पैहलें जे ओह् दमैं (यानी लाड़ी-मर्हाज) इक-दूए गी छूहन, इक गुलाम अजाद करन, एह् ओह् (गल्ल) ऐ जेहदी तुसेंगी नसीहत कीती जंदी ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्मै शा भलेआं वाकफ ऐ ॥ 4 ॥

ते जेहका शख्स (गुलाम) नेईं पाऽ (यानी जेहका शख्स कोई गुलाम हासल नेईं करी सकै) ओह् लगातार दो म्हीने रोजे रक्खै ते इस शा पैहलें जे ओह् दमैं इक-दूए गी छूहन (मलाप करन) ते जेहदे च एह् ताकत बी नेईं होऐ तां सट्टें गरीबें गी खाना खलाऽ। एह् (हुकम) इस आसतै (दित्ता गेदा) ऐ तां जे तुस अल्लाह ते उसदे रसूल दी गल्ल मन्ना करो। ते एह् अल्लाह दियां हद्दां न ते मुन्करें आसतै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 5 ॥

जो लोक अल्लाह ते इसदे रसूल दे हुकम दे खलाफ जंदे न ओह् जलील (अपमानत) कीते जांगन जिस चाल्ली उंदे शा पैहले लोक अपमानत कीते गे हे ते अस अपने जाहरा-बाहरा हुकम उतारी चुके दे आं ते जेहके लोक (इनें स्पष्ट आदेशें दा) इन्कार करडन उनेंगी अपमान जनक अजाब पुज्जग ॥ 6 ॥

जिस दिन अल्लाह उनें सारें गी किट्ठा करियै तुआलग तां उनें गी उंदे कर्मै दी खबर देग जो अल्लाह नै ते गिनी रक्खे दे न पर ओह् उनेंगी भुल्ली चुके दे न ते अल्लाह हर चीजै दा नगरन ऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/1)

يَعُوذُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا ذُكْرًا تَوْعُظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا ۖ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۗ ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَثَبُوا ۖ وَكَمَا كُفِرُوا الَّذِينَ مِنَ الْقَبْلِهِمْ ۚ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۗ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ①

1. यानी परतियै बुरे कर्म करदे न।

क्या तुगी पता नेई जे गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ अल्लाह उसगी जानदा ऐ? दुनियां च कोई त्रै आदमी बक्खरी सलाह करने आहले नेई होंदे जिसलै जे ओह उंदा-चौथा नेई होऐ, ते नां पंज सलाह करने आहले होंदे न जिसलै जे ओह उंदा छेमां नेई होऐ ते नां इस गिनती शा घट्ट होंदे न ते नां बद्ध जे ओह (हर सूरत/हालत च) उंदे कनै होंदा ऐ भाएं ओह कुतै बी (सलाह करा करदे) होन। फी ओह उंदे कर्म दी क्यामत आहलै रोज उनेंगी खबर देग, अल्लाह हर चीजै गी जानने आहला ऐ ॥ 8 ॥

क्या तोह उनें लोकें गी नेई दिक्खेआ जिनें गी गुप्त खडजैतरें शा रोकेआ गेआ ऐ, फी बी ओह इस मनाही आहली चीजै बक्खी परतोदे रौहदे न ते गुनाह, ते ज्यादती ते रसूल दी ना-फरमानी दी गल्लें बारै मशवरा/सलाह करदे न ते जिसलै ओह तेरे कश औंदे न तां तुगी ऐसे शब्दें च दुआऽ दिंदे न जिंदे (जिनें शब्दें) च खुदा' नै दुआऽ नेई दिती ते अपने मनें च आखदे न जे की अल्लाह साढ़े (दोगले) बोल्लें करी असेंगी अजाब नेई दिंदा। जहनम उनें लोकें आस्तै काफी ऐ। ओह ओहदे च दाखल होंगन ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 9 ॥

हे मोमिनो! जिसलै कदें तुस गुप्त मशवरा करो तां गुनाह आहली गल्लें ते ज्यादती आहली गल्लें पर गुप्त मशवरा नेई करा करो ते नां रसूल दी नाफरमानी आहली गल्लें पर, बल्के नेकी दियें गल्लें पर ते संयम दियें गल्लें पर मशवरा करा करो, ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करा करो जेहदे पासै तुसैं सारें गी (जींदा करियै) लौटया जाग (परताया जाग) ॥ 10 ॥

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ آيَاتٍ مَا كَانُوا عَٰثِمِينَ يَتَّبِعُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِإِنَّفْسِهِمْ لَوَلَا يَعْدِبْنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۗ حَسْبُ لَهُمْ جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا ۚ فِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا بِالْبُرِّ وَالْتَّقْوَى ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

1. यानी दुआऽ च अतिशयोक्ति शा कम्म लेंदे न तां जे उंदे बारै चंगी राऽ कायम होऐ। असल च ओह उस दुआऽ गी मनने आहले नेई होंदे। इस आस्तै एह आखदे न जे साढ़े एड्डे बड्डे झूठ, पर जेकर एह शख्स सच्चा ऐ, तां असेंगी स'जा की नेई ध्होंदी।
2. इत्थें गुप्त मशवरा दा अर्थ ओह मशवरा ऐ जो नेकी दे बारै होऐ ते आयत 11 च जिस मशवरे शा म'ना कीता गेदा ऐ ओह ऐसा मशवरा ऐ जो बदी दे बारै होऐ ते ओह जायज नेई जियां जे इस्तै आयत च इसदा जिकर कीता गेदा ऐ। इस आस्तै दौनै आयतें च कोई मत-भेद नेई।

कीता ते अल्लाह नै थुआड़े पर किरपा करी दित्ती ऐ इस आस्तै तुस नमाजां कायम करो, ते जकातां देओ ते अल्लाह ते उसदे रसूल दा आज्ञापालन करो, ते जे किश तुस करदे ओ अल्लाह उसी भलेआं जानदा ऐ ॥ 14 ॥ (रुकू 2/2)

क्या तोह उनें लोकें पासै बी दिक्खेआ जिनें ऐसी कौम कनै दोस्ती गंठी जिंदे पर खुदा नै अजाब नाजल कीते दा हा? ऐसे लोक नां ते तुंदे चा न ते नां गै उंदे चा ते ओह जानी-बुझियै झूठी गल्ला पर कसमां खंदे न ॥ 15 ॥

अल्लाह उंदे आस्तै सख अजाब त्यार करा करदा ऐ। उंदे कर्म अत्त गै बुरे न ॥ 16 ॥

उनें अपनी कसमें गी ढाल' बनाई रक्खे दा ऐ ते ओह (इनें कसमें रहें) लोकें गी अल्लाह दे रस्ते थमां रोकदे न। इस आस्तै उनेंगी अपमान जनक अजाब मिलग ॥ 17 ॥

नां उंदी धन-दौलत ते नां उंदी उलाद अल्लाह दे मकाबले च उनेंगी कोई फायदा देई सकडन। एह लोक दोजखी (नरक बासी) न, ओह उस च नवास करदे रँहगन ॥ 18 ॥

जिस रोज अल्लाह उनें सारें गी किट्ठे करिये दुआलग तां उसदे सामनै बी उस्सै चाल्ली कसमां खाडन जिस चाल्ली थुआड़े सामनै कसमां खंदे न ते बिचार एह करडन जे ओह बड़े पक्के (ते मनासब) असूलें पर कायम न। सुनो! एह लोक (अपनी कसमें दे बावजूद) झूठे न ॥ 19 ॥

وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَأْتُوا الزَّكَاةَ وَاصْبِرُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضَبَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَّا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ
وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ۝

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝
اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

لَنْ نَعْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ سَيِّئًا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الثَّارِ ۝ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ
كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
عَلَىٰ سَبِيلِ اللَّهِ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝

1. यानी कसमां खंदे न ते समझदे न जे हून साढ़ी गल्ला पर ईमान लेई औना चाही दा हालांके अल्लाह नै कसम ते गुआही लग्ग-लग्ग गल्लें आस्तै निश्चत करी रक्खी दी ऐ।

शतान उंदे पर गालिब/सुआर होई चुके दा ऐ ते उसने उनेंगी अल्लाह दा चेता भलाई दिता ऐ। एह लोक शतान दा गरोह न ते सुनी लैओ जे शतान दा गरोह आखर घाटा पाने आह्ला ऐ ॥ 20 ॥

सच्चें गै जेहके लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दा बरोध करदे न ओह अत्त अपमानत लोकें च गिने जांगन ॥ 21 ॥

अल्लाह नै फैसला करी रखे दा ऐ जे अ'ऊं ते मेरे रसूल गालिब औगै। अल्लाह सच्चें गै ताकतवर ते गालिब ऐ ॥ 22 ॥

तू ऐसी कोई कौम नेई दिखगा, जो अल्लाह ते आखरी ध्याड़े पर बी ईमान आहनदी होऐ ते अल्लाह ते उसदे रसूल दा सख्त बरोध करने आहले कन्नै बी प्रेम रखदी होऐ भाएं ऐसे लोक उंदे बड्डे-बडेरे (बब्ब) होन जां (सक्के निक्के) पुत्तर होन, भ्राऽ होन, जां उंदे कटुबे चा होन। इयै (मोमिन) न जिंदे दिलें च अल्लाह नै ईमान अंकत करी दित्ते दा ऐ ते अपने पासेआ कलाम भेजियै उंदी मदद कीती ऐ ते ओह उनेंगी ऐसे सुर्गे च दाखल करग जिंदे हेठ नैहरां बगा दियां होंगन। ओह उंदे च रौंहगन। अल्लाह उंदे पर खुश होई गेआ ते ओह अल्लाह पर खुश होई गे। ओह अल्लाह दा गरोह न (ते) सुनी लैओ जे अल्लाह दा गरोह गै कामयाब होंदा आया ऐ ॥ 23 ॥ (रुकू 3/3)

اَسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ فَاَنسٰهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ۗ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطٰنِ ۗ اَلَا اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطٰنِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ يُحٰدِثُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اُولٰٓئِكَ فِي الْاَدْلٰتِيْنَ ۝

كَتَبَ اللّٰهُ لَآ اَعْلِيْنَ اَنَا وَرَسُوْلِيْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ ۝

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ يُوَادُّوْنَ مَنْ حَادَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ
وَلَوْ كَانُوْا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ
اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيْرَتَهُمْ ۗ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ
فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْاِيْمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ
مِّنْهُ ۗ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ رَضِيَ اللّٰهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ۗ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ ۗ
اَلَا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدْيَنَةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَثَلَاثَةٌ رُكُوعَاتٍ

सूर: अल्-हश्र

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पं'जी आयतां ते त्रै रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने (ते) बार-बार रैहम करने
आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ अल्लाह दी स्तुति
करा करदा ऐ ते ओह् (अल्लाह) गालिब
(ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

ओह (खुदा) गै ऐ जिसनै कताब आहले
काफरें गी पैहले युद्ध¹ मौके उंदे घरें चा
कइहेआ ते तुस ख्याल नेई करदे हे (सोचदे
नथे) जे ओह निकलडन ते ओह सोचदे हे जे
उंदे किले अल्लाह दे मकाबले च उनेंगी बचाई
लैंगन ते अल्लाह उंदे कश उस पासेआ² आया
जेहदा उनेंगी ख्याल तक नेई हा, ते उंदे दिलें
च उसनै त्राह पाई दिता। ओह अपने घरें गी
(किश ते) अपने हत्थें कनै ते (किश) मोमिनें
दे हत्थें कनै खराब करा करदे हे। इस आस्तै
हे सूझ-बूझ आहले लोको! इब्रत (नसीहत)
हासल करो ॥ 3 ॥

ते जेकर अल्लाह नै उंदे आस्तै देश नकाला³
निश्चत नेई करी रखे दा होंदा तां उनें गी इस
संसार च बी अजाब दिंदा ते आखरत च उंदे
आस्तै दोजख दा अजाब निश्चत ऐ ॥ 4 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

هُوَ الَّذِي اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ
الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ۗ
مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرَجُوْا وَظَنُّوْا
اَنْهُمْ مَّا نَعْتَهُمْ حُصُوْنَهُمْ مِنَ اللّٰهِ
فَاَنَّهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْسَبُوْا ۗ
وَقَدَفَ فِي قُلُوْبِهِمُ الرَّعْبَ ۗ يُخْرَبُوْنَ
بِيُوْتِهِمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ ③

فَاعْتَبِرُوْا يَا اُولِي الْاَبْصٰرِ ④

وَلَوْ لَا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلٰءَ
لَعَدَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا ۗ وَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ
عَذٰبُ النَّارِ ⑤

1. इस दा अर्थ ओह युद्ध ऐ जो यहूदी कबीला 'बन् नजीर' दा मुसलमानें कनै होआ हा (फ़तहल्बयान भाग 9 सफा 263)
2. कुरआन करीम शा सिद्ध होंदा ऐ जे किश थाहरें पर अल्लाह ते फरिस्तें दे औने दा अर्थ बिपता ते अजाब होंदा ऐ। इत्थें बी इयै मुहावरा इस्तेमाल कीता गोदा ऐ।
3. बाईबिल च जिकर ऐ जे इक समां ऐसा बी और जिसलें यहूदियें गी जिला बतन कीता (देश नकाला दिता) जाग। (यशायाह बाब 23 आयत 17-18)

एह सब किश इस आस्तै होआ जे उनें अल्लाह ते उखदे रसूल दा बरोध कीता ते जो अल्लाह दा बरोध करदा ऐ ओह चेता रक्खै जे अल्लाह दा अजाब सच्चें गै सख्त ऐ ॥ 5 ॥

तुसें खजूरी दे बूहे¹ दी कोई जड़ नेई कट्टी जां उसी अपनी जड़ें पर खड़ा नेई रौहन दिता। पर एह अल्लाह दे आदेश कनै हा ते इस आस्तै हा जे ना-फरमानें गी अपमानत कीता जा ॥ 6 ॥

ते जे किश अल्लाह नै उंदा (मूंह फेरने² आहले लोकें दा) माल अपने रसूल गी दिता (तुसें गी पता गै ऐ जे) तुसें अपने छोड़े ते ऊंट इस धन दी प्राप्ति आस्तै नेई दौड़ाए हे, पर अल्लाह अपने रसूलें गी, जिसदा चांहदा ऐ मालक बनाई दिंदा ऐ ते अल्लाह हर चीजा पर कादर (समर्थवान) ऐ ॥ 7 ॥

बस्तिये³ दे लोकें दा जो माल अल्लाह नै अपने रसूल गी प्रदान कीता ओह अल्लाह दा (ऐ) ते रसूल दा (ऐ) ते रिश्तेदारें दा (ऐ) ते जतीमें दा (ऐ) ते गरीबें दा (ऐ) ते मसाफरें दा ऐ। तां जे ओह माल तुंदे चा मालदारें (धनी लोकें) च गै नेई फिरदा र'वै ते रसूल जे किश तुसें गी देऐ उसी लेई लैओ

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِّيْنٍۭ اَوْ تَرَكَتُمْوهَا قَآئِمَةٌ عَلٰى اَصْوْلِهَا فَاِذَنْ اللّٰهُ وَلِيْحَزِيْ الْفٰسِقِيْنَ ۝

وَمَا اَقَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهِ مِنْهُمْ فَمَا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَّلَا رِكَابٍ وَّلٰكِنَّ اللّٰهُ يَسْطُرُ رُسُلَهٗ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

مَا اَقَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسْكِيْنَ وَاٰبِنِ السَّبِيْلِ ۗ لَنْ يَّكُوْنَ دُوْلَةٌ بَيْنَ الْاٰغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۗ وَمَا اَتٰكُمْ الرَّسُوْلُ فَاُخَذُوْهُ ۗ وَمَا نَهٰكُمْ عَنْهُ

1. इस आयत च बी बन् नजीर दे युद्ध दा जिकर ऐ जिंदे खजूरी दे बूहे बड़वने दा हुकम हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. नै दिता हा। (बुखारी ते मुसलम शरीफ रेवायत हजरत अब्दुल्लाह पुत्र हजरत उमर)
2. एह घटना बी बन्-नजीर कनै सरंबधत ऐ, जिनें पैहलें ते हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कनै गद्दारी कीती, पर जिसलै युद्ध होआ तां उरी गे ते इस शर्त पर सु'ला कीती जे मदीना छोड़िये उठी जांगन। (फतहल्बयान भाग 9 सफा 264)
3. यानी खैबर दा धन जो छोटी-छोटी बस्तियें च तकसीम हा।
4. यानी ओह माल रसूल गी इस आस्तै दिता ऐ जे गरीबें च तकसीम होऐ। इस आस्तै नेई जे अमीरें कश जा ते उंदे माल च बाद्धा करे। इस हुकम थमां साफ ऐ जे खैबर दी धरती ते बाग भामें हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. ते उंदे खानदान गी मिले पर असल मकसद एह हा जे लोडमंद मुसलमानें च बंडे जान। इत्थें शिथ्यें दे विचार दा खंडन कीता गेदा ऐ जो खैबर दे फिदक नां दे बागें बारे अज तक झगड़ा करदे न। हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. कश खैबर दे बाग आरजी तीरा पर हे तां जे थुआड़ा टब्बर ओहदे नै गजारा करी सके, नां के स्थाई रूपे च बरासत दे तीरें पर। इस आस्तै हजरत अबू-बकर दा फैसला दरुस्त हा ते शिथ्यें दा इतराज गलत ऐ।

ते जेहदे शा म'ना करै ओहदे शा रुकी जाओ ते अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। अल्लाह दा अज़ाब सच्चें गै बौहत् सख्त होंदा ऐ ॥ 8 ॥

एह (माल उप्पर दस्से दे लोकें दे अलावा) गरीब मुहाजर लोकें दा हक्क ऐ जिनें गी उंदे घरै-बाहरै दे धन-दौलत शा (बे-दखल करियै) कइदी दिता गेआ हा। ओह अल्लाह दी किरपा ते उसदी खुशी चांहदे न ते (म्हेशां) अल्लाह (दे दीन/धर्म) दी ते उसदे रसूल दी मदद करदे रौहदे न। ऊऐ लोक (ईमान च) सच्चे न ॥ 9 ॥

ते (इससै चाल्ली ओह माल उनें लोकें आस्तै बी ऐ) जेहके मदीना च पैहलें थमां रौहदे हे ते (मुहाजरें/हिजरत करने आहलें दे औने शा पैहलें) ईमान कबूल करी चुके दे हे ते उंदे नै प्रेम करदे हे जेहके उंदे कश हिजरत करियै आए ते अपने दिलें च उस (माल) दी कोई खाहश नथे रखदे, जेहका उनेंगी दिता गेआ हा ते ओह बावजूद इसदे जे आपू गरीब हे, मुहाजरें गी अपने आपै शा तरजीह/प्रधानता दिंदे हे, ते जिनें लोकें गी अपनी जान दी कंजूसी शा सुरक्षत रखेआ जा, ऐसे सारे लोक सफल होने आहले न ॥ 10 ॥

ते जेहके लोक उंदे समे दे बाद च आए ओह गलांदे न जे हे साढ़े रब्ब! असेंगी ते साढ़े उनें भ्राएं गी बख्शी दे जेहके साढ़े शा पैहले ईमान ल्याई चुके दे न ते साढ़े दिलें च मोमिनें दे प्रति कीन्ना पैदा नेई होन दे। हे साढ़े रब्ब! तू बौहत् मेहरवान (ते) बे-इत्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 11 ॥ (स्कू 1/4)

فَاتَّهَمُوا^٢ وَاتَّقُوا اللَّهَ^١ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ^٥

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَصْرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ^٦ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ^٧

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ^٨ وَمَنْ يُوقِ شَخِخِ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ^{١٠}

1. एह आयत उनें लोकें दे बिचरें दा खंडन करदी ऐ जो सहाबा गी बुरा आखदे न, की जे एह आयत दसदी ऐ जे मोमिनें दी एह पन्खान ऐ जे ओह अपने शा पैहले ईमान आहने आहलें दा नाऽ आदर ते सत्कार कने लै ते उंदे आस्तै प्रार्थना करै।

क्या तोह उनें मुनाफिकें गी नेई दिक्खेआ, जो कताब आहलें चा अपने मुन्कर भ्राएं गी आखदे न जे जेकर तुसेंगी (मदीने चा) कड्डेआ गेआ तां अस थुआड़े कनै गै निकली जागे। ते थुआड़े खलाफ कदें कुसै दी गल्ल नेई मनगे, ते जेकर थुआड़े कनै जंग कीती गेई तां अस थुआड़ी मदद करगे ते अल्लाह गुआही दिंदा ऐ जे ओह झूटे न ॥ 12 ॥

जेकर उनें (कताबा आहलें) गी कड्डी दिता गेआ तां एह (मुनाफिक) उंदे कनै कदें बी नेई निकलडन ते जेकर उंदे (कताब आहलें) कनै जंग कीती गेई तां एह (मुनाफिक) उंदी कदें मदद नेई करडन। ते जेकर मदद कीती बी तां (ऐसे झूटे दिलें करडन जे) जंग छिड़दे गै पिट्ट फेरियै नस्सी जाडन। ते (उनें उंदी मदद गै केह करनी ऐ, खतरे दे मौकै) उंदी अपनी मदद करने आह्ला कोई नेई होग ॥ 13 ॥

हे मोमिनो! थुआड़ा डर उंदे (मुनाफिकें दे) दिलें च अल्लाह शा बी ज्यादा ऐ। एह गल्ल इस आस्तै ऐ जे ओह इक ऐसा गरोह ऐ जिसी किश बी समझ नेई ऐ ॥ 14 ॥

ओह कदें बी थुआड़े कनै जंग नेई करडन सिवाए इस दे जे ओह मजबूत चारदवारी आहली बस्ती च दवारें/कंधें दे पिच्छें बैठे दे होन, उंदी लड़ाई आपस च बड़ी सख्त होंदी ऐ तू उनेंगी इक कौम समझना ऐं, पर उंदे दिल आपस च फट्टे दे होंदे न। एह इस आस्तै ऐ जे ओह इक ऐसी कौम (दे लोक) न जो सूझ-बूझ नेई रखदे ॥ 15 ॥

उंदी हालत उनें कौमें आंगर ऐ जो इंदे शा किश गै समां पैहलें होई चुकी दियां न। उनें अपने बुरे कर्में दा अन्जाम दिक्खी लैता ते उनेंगी दर्दनाक अजाब पुज्जेआ ॥ 16 ॥

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُصَرُّونَ ﴿١٦﴾

لَا تَنَّمُ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٤﴾

لَا يَتَّقَاتُوا نَكْمَ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَرْيٍ مَحْصَنَةٍ أَوْ مِنْ وَّرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٦﴾

(इस दे अलावा) उंदी (मुनाफिकें दी) हालत शतान कन्नै मिलदी ऐ जिसलै जे ओह इन्सान गी ते एह आखी दिंदा ऐ जे कुफर कर, पर जिसलै ओह कुफर करी बौहदा ऐ तां (शतान) उसी आखदा ऐ अ'ऊं तेरे शा अलगा आं, अ'ऊं अल्लाह शा डरना जो सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 17 ॥

كَمْثِلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

इस आस्तै उनें दौनीं दा अन्जाम एह होंदा ऐ जे ओह दमैं गै नरकै च जाई पोंदे न ते उसै च रौंहगन ते जालमें दा बदला ऐसा गै होंदा ऐ ॥ 18 ॥ (रुकू 2/5)

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

हे मोमिनो! अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, ते चाही दा ऐ जे हर जान (बंदा) इस गल्ला पर नजर रक्खै जे उसनै कल्लै आस्तै अगों केह भेजेआ ऐ? ते तुस सारे अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। अल्लाह थुआड़े कर्मै गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 19 ॥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَانظُرُوا نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

ते उनें लोकें आंगर मत बनो जिनें अल्लाह गी भुलाई दिता, इस आस्तै अल्लाह नै बी ऐसा कीता जे उंदा अपना लाह बी उनेंगी भुलाई दिता। एह लोक आज्ञा-पालन शा बाहर निकलने आहले न ॥ 20 ॥

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَهُمْ أَنْفُسَهُمْ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٠﴾

दोजखी ते जन्नती बराबर नेई होई सकदे, जन्नती लोक गै कामयाब न ॥ 21 ॥

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۗ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢١﴾

जेकर एह कुरआन अस कुसै प्हाड़ै² पर नाजल करदे तां तूं उसी दिखदा जे ओह

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ

1. खुदा गी भुल्लने दा नतीजा एह होंदा ऐ जे मनुक्ख ऐसे बुरे कर्म च फसी जंदा ऐ जो आपूं ओहदी अपनी जान आस्तै बिपता दा कारण बनी जंदे न।
2. प्हाड़ का अर्थ ऐसे लोक न जो अपनी कौम च प्हाड़ आंगर स्वीयत रखदे न। इस आस्तै प्हाड़ दा अर्थ पत्थरें दा प्हाड़ नेई। इस आस्तै अल्लाह ने फरमाए दा ऐ जे पवित्र कुरआन च अल्लाह शा डरने बारे जेहकी शिक्षा ऐ जेकर एह कुसै बड्डे शा बड्डे प्रतापी आदमी पर बी नाजल होदी तां ओह साख बी खुदा दे सामनें टुकड़े-टुकड़े होइयै डिग्गी पोंदा।

(अदब कनै) झुकी जंदा ते अल्लाह दे डरें टुकड़े-टुकड़े होई जंदा, ते एह गल्लां जो अस (तेरे कनै) आखने आं एह सब इन्सानें आस्तै न तां जे ओह सोचन ॥ 22 ॥

अल्लाह गै ऐ जिसदे सिवा कोई उपास्य नेई। ओह गायब (ओहलै) ते जाहर (सामनै) गी जानदा ऐ ऊऐ बे-हद कर्म करने आह्ला (खुदा) ऐ (ते ऊऐ) बार-बार रैहम करने आह्ला (खुदा) ऐ ॥ 23 ॥

(सचाई एह ऐ जे) अल्लाह ओह ऐ जिसदे सिवा कोई उपास्य नेई, ओह बादशाह ऐ, (आपू) पाक ऐ (ते दूएं गी पाक/पवित्र करदा ऐ, आपू) हर ऐब शा सलामत/बरी ऐ (ते दूएं गी सलामत रखदा ऐ) सारें गी अमन/शांति देने आह्ला ऐ, ते सारें दा नगरान ऐ, गालिब/समर्थ ऐ ते सारे टुट्टे दे दिलें गी जोड़दा ऐ। बड़ी शान आह्ला ऐ। जिनें चीजें गी एह लोक उसदा शरीक करार दिंदे न, उंदे शा अल्लाह पाक ऐ ॥ 24 ॥

(सच्च इयै ऐ जे) अल्लाह हर चीज पैदा करने आह्ला ते हर चीजै दा आविश्कारक बी ऐ, ते हर चीजै गी उसदी स्थिति मताबक उसी रूप-अकार देने आह्ला ऐ। उस दियां नेकां चंगियां सिफतां न। गासैं ते धरती च जे किश ऐ उसदी स्तुति करा करदा ऐ ते ओह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 25 ॥ (रुकू 3/6)

حَاشَاءَ مُتَّصِدًا مِّنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ ۖ وَتَلَّتْ
الْأَمْثَالَ نَضْرِبَهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ عِلْمُ الْغَيْبِ
وَ الشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ الْمَلِكُ
الْقَدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيِّمُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٤﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ
لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۚ يُسَبِّحُ لَهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٥﴾

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ أَرْبَعٌ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुत्तहिन:

एह: सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चौदां आयतां ते दो रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

हे मोमिनो ! मेरे ते अपने दुश्मनें गी ज़िगरी
दोस्त नेई बनाऽ करा करो। तुस ते उनेंगी
प्रेम-भरोचे संदेशे भेजदे ओ, हालांके ओह
उस सच दे इन्कारी न, जो थुआड़े कश आया
ऐ। ओह तुसेंगी बी ते रसूल गी बी (घरें
थमां) सिर्फ इस आस्तै कढदे न जे तुस सारे
दे सारे अल्लाह पर, जो थुआड़ा रब्व ऐ,
ईमान आहनी चुके दे ओ। जेकर तुस मेरे रस्ते
च कोशश करने, ते मेरी खुशी हासल करने
आस्ते निकलो तां थुआड़े चा किश चोरी-छप्पे
उंदे कश प्रेमं दा संदेश भेजदे न, पर मिगी
पूरा पता ऐ, ओहदा बी जो तुस छपालदे ओ
ते ओहदा बी जो तुस जाहर करदे ओ ते तुंदे
चा जो कोई ऐसा कम्म करै, ओह समझी लै
जे ओह सिद्धे रस्ते थमां भटकीं गेआ ॥ 2 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي
وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ
الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ ۗ إِنَّ كُفْرَكُمْ جُرْأَتٌ
جَهَادًا فِي سَبِيلِ ۖ وَابْتِغَاءَ مَرْصَاتٍ ۗ
تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ ۗ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ ۗ وَمَنْ
يُفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ①

1. यानी दुश्मन हमला करने च पैहल करदे न, जिस करी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते सहाबा (यानी उंदे साथियें) गी बी घरें थमां बाहर निकलना पौंदा ऐ।
2. किश मुसलमानें पासै संकेत ऐ जिनें इस बिचार कनै जे मुसलमानें दी विजय ते पक्की होग, उस आस्ते उनें मक्का च अपने रिश्तेदारें गी बचाने आस्ते सैहरें पर चढ़ाई करने आहली मुसलमान सेना दी सूचना पैहलें गै मक्का दे इन्कारी लोकें गी भेजी दिती ही, पर अल्लाह नै वह्दी गहें इस गल्ला दी सूचना हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी देई दिती ते सूचना देने आहला मुखबर पकड़ी लैता गेआ। (बुखारी शरीफ किताबुल मुगाजी)।

जेकर ओह तुंदे पर काबू पाई लैन तां तुस समझी जागे ओ जे ओह थुआड़े दुश्मन न ते थुआड़ी तबाही आस्तै अपने हत्थ ते जबानां चलाई-चलाई कोशश करा करदे न ते उंदी कोशश इयै रौहदी ऐ जे तुस मुन्कर होई जाओ ॥ 3 ॥

तुसंगी नां ते थुआड़े नजदीकी रिश्ते ते नां थुआड़ी संतानां क्यामत आहलै ध्याड़े फायदा पजाई सकदियां न। उस रोज खुदा गै फैसला करग ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ॥ 4 ॥

इब्राहीम ते उसदे साथियें च थुआड़े आस्तै इक उत्तम आदर्श मजूद ऐ। जिसलै जे उनें अपनी कौम गी गलाया जे अस तुंदे शा ते अल्लाह दे सिवा थुआड़े उपास्यें शा पूरी चाल्ली अक्की गेदे आं। अस थुआड़ी गल्लें दा इन्कार करने आं। ते साढ़े ते थुआड़े बशकार बैर ते द्वेष उस बेलै तगर जाहर होई गेआ ऐ जे तुस अल्लाह पर ईमान लेई आओ, हां अस इब्राहीम दे बा'यदे गी जो उसनै अपने प्यो कनै कीता हा, अलग्ग करने आं, ओह एह हा जे अ'ऊं तेरे आस्तै क्षमा' दी प्रार्थना करगा, पर अल्लाह दे मकाबले च अ'ऊं तेरी किसै बी किसम दी मदद करने दे काबल नेई (ते इब्राहीम नै एह बी गलाया हा जे) हे साढ़े रब्ब! अस तेरे पर भरोसा करने आं ते तेरे अगें झुकने आं ते तेरे कश गै असें परतोइयै जाना ऐ ॥ 5 ॥

إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُواكُمْ أَعْدَاءً
وَيَسْطَوْا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَسْئَلَهُمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۝

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۝ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

فَدَكَانَتْ لَكُمْ أَسْوَءَ حَسَنَةٍ فِي إِبْرَاهِيمَ
وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا الْقَوْمِ هُمُ إِنَّا
بِرَاءٌ وَإِمانُكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ كُفْرًا بِكُمْ وَبِدَائِنَا وَبَيْنَكُمْ
الْعِدَاةُ وَالْبَعْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ
لَا اسْتُغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ
مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۝ رَبَّنَا عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْنَا
وَإِلَيْكَ أُنَبِّئُكَ وَالْإِيمَانُ الْمَصِيرُ ۝

1. कुरआन मजीद च दूई ज'गा औंदा ऐ जे मुनाफिकें आस्तै बी क्षमा प्रार्थना नेई करो। एह इस दे उलट नेई, की जे इस आयत शा सिर्फ इन्ना गै साबत होंदा ऐ जे इब्राहीम दे चाचा जिंदा इत्थें जिकर ऐ, मुनाफिक नेई हे, बल्के धर्म दे बारे च आत्म-भ्रंति च पेदे हे। इस आस्तै की जे नेक-नीति कनै शिकं करदे हे, उंदे आस्तै क्षमा प्रार्थना जायज हा। पर सूर: तौबा आयत 114 शा पता लगदा ऐ जे इक समां ऐसा आया जे हजरत इब्राहीम गी पता लगगी गेआ जे उंदा चाचा दुबधा च नेई, बल्के सच्चे धर्म दा सच्चे गै दुश्मन ऐ उसलै उनें उंदे कनै असंबंधता जाहर करी दिती (रिश्ता तोड़ी दिता)।

हे साढ़े रब्ब! असेंगी काफरें आस्तै ठोकर दा कारण नेई बनाऽ, ते साढ़ा कसूर माफ कर! हे साढ़े रब्ब! तूं बौहत गालिब (ते) हिकमत आह्ला ऐं ॥ 6 ॥

उनें लोकें च थुआड़े आस्तै इक उत्तम आदर्श ऐ यानी हर उस शख्स आस्तै जो अल्लाह ते क्यामत आहले ध्याड़े गी दिक्खने दी मेद रखदा ऐ ते जो कोई पिट्ट फेरी लै, ओह याद रक्खै जे अल्लाह बिल्कुल बे न्याज़ ऐ (ते) बड़ी तरीफें दा हक्कदार ऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/7)

करीब/ममकन ऐ जे अल्लाह थुआड़े ते उनें लोकें दे बशकार जो मुन्करें चा थुआड़े बैरी न, प्रेम पैदा करी देऐ ते अल्लाह उस पर समर्थवान ऐ ते अल्लाह बड़ा बख्शने आह्ला (ते) बे-ब्याऽ रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 8 ॥

अल्लाह तुसेंगी उनें लोकें कनै भलाई ते न्याऽ करने शा नेई रोकदा, जिनें धार्मक मत-भेद कारण थुआड़े कनै लड़ाई नेई कीती ते जिनें तुसेंगी थुआड़े घरें दा नेई कड्ढेआ। अल्लाह इन्साफ करने आहलें गी पसंद करदा ऐ ॥ 9 ॥

अल्लाह तुसेंगी सिर्फ उनें लोकें कनै (दोस्ती करने शा) रोकदा ऐ जिनें थुआड़े कनै धार्मक मत-भेद दी ब'जा करी लड़ाई कीती ते जिनें तुसेंगी घरें दा कड्ढेआ जां थुआड़े निकली औने पर थुआड़े दूए बैरियें दी मदद कीती ते जेहके लोक बी ऐसे लोकें कनै दोस्ती करन, ओह जालम न ॥ 10 ॥

हे मोमिनो ! जिसलै थुआड़े कश मोमिन औरतां हिजरत करिये औन, तां उनेंगी चंगी-चाल्ली अजमाई लै करा करो। अल्लाह उंदे ईमान गी

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۗ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ۝

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ ۖ وَمَن
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ ۝

عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ
عَادَيْتُمْ مَوَدَّةً ۗ وَاللَّهُ قَدِيرٌ
وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ
يُقَاتِلْوْكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يَخْرُجُوْكُمْ
مِّنْ دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوْهُمْ وَتُقْسِطُوْا
إِلَيْهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوْكُمْ
فِي الدِّينِ وَآخَرَجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ
وَظَهَرُواْ عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن
تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ۝

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ
مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

भलेआं जानदा ऐ पर जेकर तुस बी जानी जाओ (सेही करी लैओ) जे ओह मोमिन जनानियां न तां उनें गी काफरें कश नेई भेजो। नां ओह उनें (काफरें) आस्तै जायज न ते नां ओह (काफर) उंदे (जनानियें) आस्तै जायज न ते चाही दा ऐ जे काफरें जो उंदे (जनानियें दे नकाह) पर खर्च कीते दा होऐ ओह उनेंगी बापस करी देओ। ते (जिसलै तुस उनें औरतें गी काफरें शा फारग/ मुक्त कराई लैओ तां) उंदे मुआवजे (यानी मैहर/महर) अदा करने दी सूरत च जेकर तुस उंदे कनै ब्याह करी लैओ तां तुंदे पर कोई इतराज नेई ते काफर औरतें दे सतीत्व गी कब्जे च नेई रक्खो ते जे किश तुसें उंदे पर खर्च कीते दा ऐ(जेकर ओह नस्सियै काफरें कश उठी जान तां) काफरें शा मंगो। ते (जेकर काफरें दियां जनानियां मुसलमान बनिवै मुसलमानें कनै आई मिलन तां) जे किश उनें (अपने नकाहें पर) खर्च कीते दा ऐ मुसलमानें शा मंगन²। एह तुसेंगी अल्लाह दा आदेश ऐ। ओह थुआड़े बश्कार फैसला करदा ऐ ते अल्लाह जानने आह्ला (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 11 ॥

ते जेकर थुहाड़ी जनानियें चा कोई नस्सियै काफरें कश उठी जा ते उसदे बा'द थुआड़ै हत्थ बी कोई काफर जनानी (जंगी कैदी दे तौरें पर) आई जा तां तुस उनें लोके गी जिंदी जनानियां नस्सियै काफरें कनै जाई मिलियां न उंदे स्हेई खर्चें बराबर जो उनें अपने नकाहें पर कीता हा, अदा करी देओ³

بِإِيمَانِهِمْ ۚ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حَلٌّ لَّهُمْ وَلَا لَهُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۚ وَأَتُوهُم مَّا أَنْفَقُوا ۗ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَكَرَّحُوهُنَّ إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ ۗ وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُوفَرِ وَشَاءُوا مَّا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمَا أَنْفَقُوا ۗ ذُلُّكُمْ حُكْمُ اللَّهِ ۗ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ۝

وَأِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَلَا فَبْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاجُهُمْ ۖ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

1. यानी क्हुमती सतह पर काफरें शा उस खर्चें दी मांग करो।
2. यानी काफर बी ऐसी औरतें दा खर्च क्हुमती सतह पर मुसलमानें शा तलब करन। आखो जे दौनें आयतें च इस चाल्ती दे हक्के गी सरकार द्वारा मन्नी लैता गेदा ऐ।
3. यानी जो मुसलमान अपनी जनानियें दे नस्सी जाने जां जंग च बंदी बनी जाने कारण नुकसान उठान, सरकार उसदा बदला, जंग च बंदी दे रूपै च पकड़ी गेदी जनानी शा पूरा नेई करै, बल्के अपने पासैआ मालीं नुकसान दा बदला देरे तां जे नारी जाति दा जो सम्मान इस्लाम धर्म कायम करना चांहदा ऐ, उसी ठेस नेई लागै।

ते अल्लाह दा संयम अख्त्यार करो, जिस पर तुस ईमान ल्यौं दे ओ ॥ 12 ॥

हे नबी! जिसलै तेरे कश जानानियां मुसलमान बनिये औन ते बैअत करने दी इच्छा करन, इस शर्त पर जे ओह अल्लाह दा शरीक कुसैगी नेई बनांगन ते नां गै चोरी करडन ते नां गै जनाह/व्यभिचार करडन ते नां गै अपनी उलाद दा कत्ल करडन ते नां गै कुसे पर झूठा दोश/तोहमत लाडन ते नेक गल्लै च तेरी ना-फरमानी नेई करडन, तां उंदी बैअत लेई लै कर, ते उंदे आस्तै माफी मंगा कर। अल्लाह बौहत बख्शाने आहला (ते) बे-हद रैहम करने आहला ऐ ॥ 13 ॥

हे मोमिनो! कुसै ऐसी कौम कन्नै दोस्ती नेई करो, जेहदे पर खुदा नराज' ऐ। ओह लोक आखरत दी जिंदगी शा ऐसे मयूस/नराश होई गेदे न जिस चाल्ली काफर लोक कबरें च पेदे लोकें शा मयूस होई चुके दे न ॥ 14 ॥
(रुकू 2/8)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ
يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا
وَلَا يَسْرِفْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ
أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِمُهْتَانٍ يَفْتَرِيَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑩

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَپْسُؤْا مِنْ
الْأَخْرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنْ
أَصْحَابِ الْقُبُورِ ⑩

1. अर्थ एह ऐ जे जिनें लोकें पर खुदा नराज नेई होंदा ओह अपनी दुश्मनी च हद्द शा नेई बधदे। पर जिंदे पर खुदा नराज होंदा ऐ ओह अपनी दुश्मनी च हद्द शा बधी जंदे न ते इस करी उंदे कन्नै तल्लक/मेल-जोल रक्खना नजायज होई जंदा ऐ।

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسٌ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-सफ़

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंदरां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ, अल्लाह दी
स्तुति करा करदा ऐ ते ओह गालिब (ते)
हिक्मत आहला ऐ ॥ 2 ॥

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْاَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

हे मोमिनो! तुस ओह गल्लां की आखदे ओ जो
करदे नेई ? ॥ 3 ॥

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تَقُوْلُوْنَ مَا لَا
تَفْعَلُوْنَ ③

अल्लाह कश ओह गल्ल बौहत बुरी ऐ
जिसी तुस आखो, पर आपूं उसी करो नेई
॥ 4 ॥

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا لَا
تَفْعَلُوْنَ ④

अल्लाह ते उनें लोकें गी पसंद करदा ऐ जेहके
उस दे रस्ते च रीहगां ब'नी लइदे न, आखो
जे ओह इक ऐसी कंध न जिसदी मजबूती
आस्तै सिक्का घालियै पाए दा होऐ ॥ 5 ॥

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهِ
صَفًا كَاٰتِهِمْ بَنِيَّانَ ۙ مَّرْضُوْمًا ⑤

ते (याद करो) जिसलै मूसा नै अपनी कौम दे
लोकें गी गलाया हा जे हे मेरी कौम दे लोको !
तुस मिगी की दुख दिंदे ओ? हालांके तुस
जानदे ओ जे अ'ऊं अल्लाह पासेआ थुआड़े
कश रसूल बनियै आए दा आं, पर जिसलै
इसदे होंदे होई बी ओह लोक सिद्धे रस्ते थमां
भटकी गे तां अल्लाह नै उंदे दिलें गी टेढ़ा करी

وَ اِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ لِمَ
تُوَدُّوْنَ نِيَّيْ وَقَدْ تَعْلَمُوْنَ اَنْي رَسُوْلُ اللّٰهِ
اِيْكُمْ ۗ فَلَمَّا زَاغُوْا اَزَاعَ اللّٰهُ
قُلُوْبَهُمْ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

दिता ते अल्लाह आज्ञा-पालन शा तलैहटी/ फिकरकी जाने आहलें गी कामयाबी दा रस्ता नेई दसदा ॥ 6 ॥

ते (याद करो) जिसलै मर्यम दे पुत्र ईसा नै अपनी कौम गी गलाया जे हे इस्राईल दी संतान ! अ'ऊं अल्लाह पासेआ थुआड़े कश रसूल बनियै आए दा आं। जो (कलाम) मेरे औने शा पैहलें उतरी चुके दा ऐ अर्थात् तौरात, अ'ऊं उस दियें भविक्खवाणियें गी पूरा करना ते इक ऐसे रसूल दी सूचना बी दिनां जो मेरे बा'द ओहग ते जिसदा नांअ अहमद' होग। फी जिसलै ओह रसूल प्रमाणें कनै आई गेआ तां उनें गलाया जे एह ते जाहरा -बाहरा (सगर्मीं) धोखा ऐ ॥ 7 ॥

ते इस शा बद्ध जालम होर कु'न होई सकदा ऐ जो अल्लाह पर झूठ घड़े? हालाकें ओह इस्लाम' धर्म पासे बुलाया जंदा ऐ। इस आस्ते अल्लाह जालमें गी कदें बी हदायत नेई दिंदा। ॥ 8 ॥

ओह चांहदे न जे अपने मूहें परा अल्लाह दे नूर गी बुझाई देन ते अल्लाह अपने नूर गी पूरा करियै छोड़ग, भामें मुन्कर लोक किन्ना गै ना-पसंद करन ॥ 9 ॥

ओह अल्लाह गै ऐ जिसनै अपने रसूल गी हदायत दे कनै सच्चा धर्म देइयै भेजे दा ऐ तां

الْفَسِيقِينَ ①

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي
إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
مُصَدِّقًا لِمَا بَيَّنَّتْ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ
أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ
الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ①

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ①

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ

1. इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे बारै भविक्खवाणी ऐ जो बर्बास दी इज्जील च लिखी गेदी ऐ। ईसाई इसी झूठी इज्जील करार दिंदे न, पर एह पोप दी लाईब्रेरी च मजूद ऐ। इसदे अलावा एह बी सबूत ऐ जे प्रचलत इज्जीलें च फ़ार्कलीत दा समाचार दिता गेदा ऐ ते उसदा अर्थ अहमद गै बनदा ऐ। इस आस्ते इस आयत च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा प्रतक्ख ते थुआड़े इक सरूप दा अप्रतक्ख रूप च समाचार दिता गेदा ऐ।

2. इस आयत च इस गल्ला गी स्पष्ट कीता गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे सरूप दे बारे च खास ध्यान देना लोड़दा जेहका भामें भविक्खवाणी दा अप्रतक्ख रूप च प्रतीक ऐ, पर इस्लाम च स्वीकार करने दा उसी न्योता दिता जाग। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते आपू संसारकें (दुनियां) गी इस्लाम धर्म कबूल करने दा न्योता दिंदे हे।

जे सारे धर्म पर उसगी प्रभुत्व प्रदान करे, भामें मुश्रिक किन्ना गै बुरा समझन ॥ 10 ॥ (रुकू 1/9)

हे मोमिनो! क्या अ'ऊं तुसें गी इक ऐसे बपार दी सूचना देआं जो तुसेंगी दर्दनाक अजाब शा बचाई लैग? ॥ 11 ॥

(ओह बपार एह ऐ जे) तुस अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान ल्याओ ते अपने तन-मन-धन शा अल्लाह दे रस्ते च जिहाद करो। जेकर तुस समझो तां एह थुआड़े आस्तै बौहत बेहतर ऐ ॥ 12 ॥

(ऐसा करने पर) ओह थुआड़े गुनाह माफ करी देग ते तुसेंगी उनें जन्तें च दाखल करग जिंदे हेठ नैहरां बगा करदियां न ते ओह सदा कायम रौहने आहले सुर्ग दे पवित्र भवनें च (तुसेंगी रक्खग) एह बौहत बड्डी कामयाबी ऐ (जो ओह तुसेंगी देग) ॥ 13 ॥

इसदे अलावा इक होर चीज बी ऐ जिसी तुस बौहत चांहदे ओ, ओह अल्लाह दी मदद ऐ ते इक तौले मिलने आहली विजय ऐ ते मोमिनें गी शुभ-समाचार पुजाई दे (जे उनेंगी तौले गै मिलने आहली इक होर विजय ऐ) ॥ 14 ॥

हे मोमिनो! तुस अल्लाह दे धर्म दे सहायक बनी जाओ जियां जे मर्यम दे पुत्र ईसा नै जिसलै अपने हवारिये (यानी साथिये) गी गलाया जे अल्लाह दे (लागै लेई जाने आहले) कम्मं च कु'न मेरा सहायक ऐ तां उनें गलाया जे अस अल्लाह दे (धर्म दे) सहायक आं। इस आस्तै बनी इस्राईल दा इक गरोह ते ईमान लेई आया ते दूए गरोह ने नांह करी दिती, जिस पर असें मोमिनें दी उंदे बैरिये दे खलाफ सहायता (मदद) कीती ते मोमिन जिती गे ॥ 15 ॥ (रुकू 2/10)

ع

الْمُشْرِكُونَ ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ٥

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥

يَعْبُرُ لَكُمْ دُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي فِ جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٥

وَآخِرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصَرَكُمْ مِنَ اللَّهِ وَفَتَحَ قَرِيبٌ وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا تَطَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرْتَ طَائِفَةٌ ٥ فَأَيُّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ

ع

فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ٥

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اثْنَا عَشَرَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-जुमुअ:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते दो रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांस लेइयै (पढ़ना) जो बे-
हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम
करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

गासैं ते धरती च जे किश बी ऐ ओह अल्लाह
दी स्तुति करदा ऐ। उस (अल्लाह) दी जो
बादशाह बी ऐ ते पवित्तर बी ऐ (ते सारे गुणें
दा भंडार ऐ) ते गालिब ते हिक्मत आहला ऐ
॥ 2 ॥

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
الْمَلِكِ الْقَدُّوْسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ①

ऊऐ अल्लाह ऐ जिसनै इक अनपढ़ कौम च
उंदे बिच्चा इक शाख्स गी रसूल बनाइयै भेजेआ
(जो अनपढ़ होंदे होई बी) उनेंगी अल्लाह दे
हुकम सुनांदा ऐ ते उनेंगी पवित्तर करदा ऐ ते
उनेंगी कताब ते हिक्मत दी तलीम दिंदा ऐ,
हालांके ओह इस शा पैहलें बड्डे भारे भलेखे
च हे ॥ 3 ॥

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْاَمْپِنِ رَسُوْلًا مِنْهُمْ
يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰتِيَهُ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ ۗ وَاِنْ كٰنُوْا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ①

ते इंदे सिवा दूई कौम' दे लोकें च बी (ओह
इसगी भेजग) जो अजें तक इंदे कनै नेई

وَآخَرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا بِهِمْ ۗ وَهُوَ

1. इस आयत च उस हदीस पासै इशारा ऐ जिस च आँदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. शा सहाबा नै पुच्छेआ जे हे अल्लाह दे रसूल! एह दूई कौम दे लोक कु'न न? तां तुसैं हजरत सल्मान फ़ारसी दे मूँढे पर हत्थ रक्खियै गलाया जे जेकर इक समै ईमान सुरय्या नखतर तक बी उठी गेआ तां फ़ारस आहलें दी संतान चा इक जां इक शा बद्ध लोक उसी बापस लेई आँगन। एहदे च इमाम मेहदी दी शुभ-सूचना दिती गेदी ऐ।

मिलीयां ते ओह गालिब ते हिक्मत आह्ला ऐ
॥ 4 ॥

एह अल्लाह दी किरपा ऐ, जिसी चांहदा ऐ
दिंदा ऐ। ते अल्लाह बड़ी किरपा आह्ला ऐ
॥ 5 ॥

जिनें लोकें आस्तै तौरात दी आज्ञा दा पालन
करना जरूरी दस्सेआ गेदा ऐ, पर इसदे होंदे
होई बी उनें एहदे पर अमल नेई कीता, उंदी
मसाल गधे आंगर ऐ, जिसनै कताबें दा भार
चुक्के दा होंदा ऐ (पर जानदा किश बी नेई)
अल्लाह दे हुकमें शा नाबर कौम दी हालत
बौहत बुरी होंदी ऐ ते अल्लाह जालम कौम
गी कदें कामयाबी दा मूह नेई दसदा ॥ 6 ॥

तू गलाई दे हे यहूदियो! जेकर थुआड़ा एह
दा'बा ऐ जे संसार दे सारे लोकें गी छोड़िये
सिर्फ तुस गै अल्लाह दे दोस्त (प्यारे) ओ ते
उसदी पनाह च ओ ते जेकर तुस (इस दा'बे
च) सच्चे ओ तां मौत दी इच्छा' करो ॥ 7 ॥

पर ओह अपने पिछले कर्म कारण कदें बी
मुबाहिला (झूठे दी तबाही दी दुआऽ) आस्तै
त्यार नेई होंगन ते अल्लाह जालमें गी भलेआं
जानदा ऐ ॥ 8 ॥

तू गलाई दे जे ओह मौत जेहदे शा तुस नसदे
ओ, सच्चे गै इक रोज तुसेंगी आई पकड़ग, फी
तुस परोक्ष ते अपरोक्ष गी जानने आहले खुदा
कश परताए जागेओ ते ओह तुसेंगी थुआड़े कर्म
दी सूचना देग ॥ 9 ॥ (रुकू 1/11)

हे मोमिनो! जिसलै तुसें गी जुम्मे आहलै
रोज नमाज आस्तै बुलाया जा तां अल्लाह गी
चेता करने आस्तै तौले-तौले जा करा करो
ते (खरीद ते) फरोखत गी छोड़ी देआ करो,

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ②

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الثَّوَابَ ثُمَّ
لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْإِحْمَارِ يَحْمِلُ
أَسْفَارًا ۗ بئسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ③

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادَوْا إِن رَعَمْتُمْ
أَنْتُمْ أَوْلِيَاءَ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ④
وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ⑤

قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُلْفِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ
مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ

1. अर्थात् हजरत मुहम्मद कन्है मुबाहिला (इक दूए गी शाप देना जे झूठे पर लानत पवै ते सच्चे दी कामयाबी होऐ) करो।

जेकर तुस किश बी सूझ-बूझ रखदे ओ तां एह थुआड़े आस्तै बौहत अच्छी गल्ल ए ॥ 10 ॥

ते जिसलै नमाज पूरी होई जा करै तां धरती च फैली जा करा करो ते अल्लाह दी किरपा दी तपाश/खोज करा करो, ते अल्लाह गी बौहत चेता करा करो, तां जे तुस कामयाब होई जाओ ॥ 11 ॥

ते जिसलै एह लोक तजारत (बपार) जां खेद सरबन्धी कोई गल्ल दिखदे न तां तेरे शा बक्ख होइयै उस पासै उठी जंदे न ते तुगी इक्कला छोड़ी दिंदे न। तू उनेंगी आखी दे जे जो किश अल्लाह कश ए ओह खेदै दी गल्ल गै के, बल्के तजारत (बपार) शा बी अच्छा¹ ए ते अल्लाह बेहतर रिशक देने आह्ला ए ॥ 12 ॥ (रुकू 2/12)

وَدَّرُوا الْبَيْعَ ذِكْمًا خَيْرًا لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٢﴾

1. केई बारी मुनाफिक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी कल्ले छोड़ियै बपार ते खेदों खेदन उठी जंदे हे। उनेंगी समझाने आस्तै गलाया गेदा ए जे जे किश अल्लाह कश ए ओह खेदें शा ते बपार शा बी बेहतर ए।

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ مَدْيَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السَّمَلَةِ اثْنَتَا عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुनाफिकून

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते दो रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै तेरे कश मुनाफिकून औंदे न ते आखदे
न जे अस कसम खाइयै गुआही दिने आं जे
तू अल्लाह दा रसूल ऐं ते अल्लाह जानदा ऐ
जे तू उसदा रसूल ऐं, पर (कनै गै) अल्लाह
कसम खाइयै एह गुआही दिंदा ऐ जे मुनाफिकून
झूठे न ॥ 2 ॥

إِذَا جَاءَكَ الْمُنْفِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ
إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ
لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ
لَكَاذِبُونَ ②

उनें अपनी कसमें गी (तेरी पकड़ शा बचने
आस्तै) ढाल बनाई लेदा ऐ ते ओह अल्लाह
दे रस्ते थमां लोकें गी रोकदे न। जे किश
ओह करदे न बौहत बुरा ऐ ॥ 3 ॥

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ③

ओह लोक एह कम्म इस आस्तै करदे न जे
ओह पैहलें ईमान ल्याए, फी उनें इन्कार करी
दिता जेहदे नतीजे च उंदे दिलें पर मोहर' लाई
दिती गई ते हून ओह नेई समझदे ॥ 4 ॥

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطَغَعَ
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ④

जिसलै तू उनेंगी दिक्खना ऐं तां उंदे मुट्टे-
ताजे शरीर तुगी बड़े चंगे लागदे न ते जेकर
ओह कोई गल्ल करदे न (तां ऐसी चलाकी

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ
وَإِنْ يَقُولُوا تَسْبِغْ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ

1. अल्लाह पासेआ मोहर अकारण नेई लग्गी बल्के ओहदा कारण उनें लोकें दे अपने गै बुरे कर्म हे जो गुप्त हे। ऊऐ गुप्त कर्म मोहर लाने दा कारण बने न।

कनै जे) तू उंदी गल्लै गी (उंदी परिस्थितियें गी जानने पर बी) सुनी लैन्ना ऐं। (ओह सभा च इस चाल्ली बैठे दे होंदे न) आखी जे ओह बड्डे-बड्डे शतीर न जेहके (कंधा कनै) अटकाए गेदे न। जिसलै (कुरआन च) कुसै अजाब दा समाचार उतरै तां ओह समझदे न जे एह साढ़े गै बारे च ऐ। ओह पक्के बैरी न। इस आसतै तू उंदे शा सोहगा रौह। अल्लाह उनें गी हलाक करै। ओह कुत्थूं दा फेरियै (सचाई दे रस्ते शा दूर) लेते जंदे न? ॥ 5 ॥

ते जिसलै उनें गी गलाया जंदा ऐ जे आओ अल्लाह दा रसूल थुआड़े आसतै माफी दी दुआस करै तां ओह अपने सिर (घमंड ते इन्कार कनै) फेरी लेंदे न ते तू उनें गी दिक्खना ऐं जे ओह लोके गी सच्चे रस्ते थमां फेरा करदे न ते ओह घमंड दे रोगै च फसे दे न ॥ 6 ॥

तू उंदे आसतै माफी दी दुआस करै जां नेई करै, उंदे आसतै बराबर ऐ, की जे अल्लाह उनें गी कदें बी माफ नेई करग (जिन्ना चिर जे ओह आपूं तोबा नेई करी लैन।) अल्लाह आज्ञा-पालन नेई करने आहली कौम गी कामयाबी नेई दिंदा ॥ 7 ॥

इयै लोक न जो आखदे न जे अल्लाह दे रसूल कश जेहके लोक रौहदे न उंदे पर खर्च नेई करो, इत्थें तक जे ओह (फाके शा तंग आइयै) नस्सी जान, हालांके गासैं ते धरती दे खजाने अल्लाह कश न, पर मुनाफ़िक नेई समझदे ॥ 8 ॥

ओह आखदे न जे जेकर अस परतोइयै मदीना पासै गे तां मदीना दा जेहका सर्वश्रेष्ठ आदमी

حُشِبَ مُسْتَدَّةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۖ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۗ قُلْتَهُمْ اللَّهُ أَيُّ يَوْمِكُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّارًا وَرَأْسَهُمْ وَرَأْيَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْقُضُوا ۗ وَاللَّهُ خَزَائِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۝

يَقُولُونَ لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ

ऐ ओह मदीना दे सारें शा अपमानत¹ आदमी
गी उथ्थू दा कइही देग ते आदर ते अल्लाह
ते उसदे रसूल ते मोमिनें गी गै हासल ऐ पर
मुनाफिक्र नेई जानदे ॥ 9 ॥ (रुकू 1/13)

हे मोमिनो! तुसेंगी थुआड़े धन ते थुआड़ी
संतानां अल्लाह दे जिकर थमां गाफिल नेई
करी देन ते जेहके लोक ऐसा करडन ओह गै
घाटा खाने आहले हांगन ॥ 10 ॥

ते (हे मोमिनो!) जे किश असें तुसेंगी दिते
दा ऐ ओहदे चा मौत औने शा पैहलें-पैहलें
खर्च करी लैओ तां जे ऐसा नेई होऐ जे (मौत
औने पर खर्च नेई करने आहले नै) आखना
पवै जे हे साढ़े रब्ब! तोह की नेई मिगी
थोड़ी-हारी ढिल्ल दिती तां जे उस ढिल्ल
दरान अ'ऊं किश दान देई लैदा ते सदाचारी
बनी जंदा ॥ 11 ॥

पर जिसलै कुसै दी मौत आई जंदी ऐ तां
अल्लाह उसी ढिल्ल नेई दिंदा होंदा ते अल्लाह
थुआड़े कर्म गी चंगी-चाल्ली जानदा ऐ ॥ 12 ॥
(रुकू 2/14)

لِيُخْرِجَنَّكَ الْأَعْرَضُ مِنْهَا الْأَذَلَّ ۗ وَلِلَّهِ
الْجِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنْفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ
وَأَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠﴾

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا
أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ فَأَصْدَقَ
وَأَكْنَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١﴾

وَكَنْ يُوَجِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ۗ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

1. अब्दुल्लाह पुत्र उबय्य पुत्र सलूल नै जो मुनाफिकेँ दा सरदार हा, एह गल्ल 'बनी मुस्तलक' नांऽ दे युद्ध
मौके हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पासै संकेत दिंदे होई मुसलमानेँ गी आपस च लड़ाने आसै आखी
हो, पर इस गल्ला दी जानकारी उसदे अपने पुत्रेँ गी होई गेई जेहका इक सच्चा शरधालू मोमिन हा। जिसलै
फौज बापस मदीना पुज्जी तां ओह अगों होइयै मदीना दे प्रवेश द्वार पर खड़ोई गेआ ते अपनी तलोआर सूतरियै
अपने पिता गी गलाया जे ऊँटे परा ख'ल्ल उतरी आ ते मदीना दे सारे लोकें दे सामनेँ उच्चो अवाज च एह
आख जे मदीना दा सर्वश्रेष्ठ आदमी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ऐ ते सारें शा नीच-कमीनां अ'ऊं आं।
जिन्ना चिर एह नेई आखगा, मदीना च दाखल नेई होई सकगे ते जेकर नस्सने जां किश होर करने दी कोशश
कीती तां तेरा सिर कप्पी देंग। इस पर अब्दुल्लाह डरी गेआ ते उसनेँ सारे लोकें दे सामनेँ ओह गल्ल आखी
उसलै ओहदे पुत्रेँ उसी मदीना च दाखल होन दिता। (सीरत हलबियः)।

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-तगाबुन

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां उन्नी आयतां ते दो रुकू न।

अंऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ अल्लाह दी स्तुति
करा करदा ऐ। बादशाहत बी उससै दी ऐ ते
तरीफ बी उससै दी ऐ ते ओह हर चीजै पर
समर्थ रखदा ऐ ॥ 2 ॥

ऊऐ ऐ जिसनै तुसैंगी पैदा कीता। इस आसतै
तुंदे चा कोई ते इन्कार करने आह्ला बनी जंदा
ऐ ते कोई ईमान आहनने आह्ला बनी जंदा
ऐ ते अल्लाह थुआड़े कर्म गी दिक्खा करदा
ऐ ॥ 3 ॥

गासैं ते धरती गी उसनै खास मकसद आसतै
पैदा कीते दा ऐ ते उससै नै थुआड़ियां सूरतां
बनाई दियां न ते थुआड़ी सूरतैं गी बौहत
अच्छा बनाए दा ऐ ते उससै कश तुसैं परतोइयै
जाना ऐ ॥ 4 ॥

गासैं ते धरती च जे किश ऐ ओह उसी
जानदा ऐ, ते उस कर्म गी बी जानदा ऐ
जो तुस छपालदे ओ जां जाहर करदे ओ।
ते अल्लाह दिलै दियें गल्लें गी बी जानदा
ऐ ॥ 5 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْبُحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ
مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ①

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ
وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ
الْمَصِيرُ ①

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ
مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ①

क्या तुसेंगी अपने शा पैहले काफरे दियां खबरां नेई मिलियां। उनें अपने कर्मे दी सजा भुगती ते उंदे आस्तै दर्दनाक अजाब (निश्चत) ऐ ॥ 6 ॥

एह इस आस्तै होआ जे उंदे रसूल उंदै कश दलीलां लेइयै औंदे रेह पर ओह इयै जवाब दिंदे रेह जे क्या इन्सान दे रूपे च औने आहले लोक गै असेंगी हदायत देंगन (जेकर हदायत देनी होंदी तां फरिश्ते गासै थमां उतरदे) इस आस्तै उनें कुफर कीता ते पिट्ट फेरी लैती, ते अल्लाह नै बी उंदे ईमान शा बे-न्याजी जाहर कीती ते अल्लाह हर-इक शा बे-न्याज ऐ ते सारी स्तुतियें दा मालक ऐ ॥ 7 ॥

काफर लोक समझदे न जे ओह कदें बी (जींदे करियै) नेई दुआले जांगन। तूं आखी दे जे जिस चाल्ती तुस समझदे ओ, ऐसा नेई होग। बल्के मी अपने रब्ब दी कसम तुसेंगी जींदा करियै दुआलेआ जाग, फी तुसेंगी थुआड़े कर्मे शा बाकफ कराया जाग ते एह गल्ल अल्लाह आस्तै असान ऐ ॥ 8 ॥

इस आस्तै हे लोको! अल्लाह ते उसदे रसूल पर ईमान आहनो ते उस नूर (यानी कुरआन) पर बी जो असें उतारे दा ऐ जे अल्लाह थुआड़े कर्मे गी जानदा ऐ ॥ 9 ॥

जिस रोज तुसें सारे गी किट्ठे करने आहलै रोज (यानी क्यामत आहलै ध्याड़ै जींदे करियै) किट्ठे करग, एह हार-जीत दे फैसले दा दिन होग ते जो कोई अल्लाह पर ईमान आहनदा ऐ ते ओहदे मताबक कर्म करदा ऐ, अल्लाह बी उस दियें बुराइयें गी खट्टी दिंदा ऐ ते उसी ऐसे सुनें च दाखल करदा ऐ जिंदे हेठ

الْمُيَاتِكُمْ نَبَأَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا آبَشْرُ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَكَّلُوا وَاسْتَعْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ عَنِّي حَمِيدٌ ②

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ③ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ④

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑤

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ الثَّغَابِينَ ⑥ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ

नेहरां बगदियां न। ओह् उंदे च सदा आस्तै नवास करडन। एह् बौहत बड्डी कामयाबी ऐ ॥ 10 ॥

ते जिनें इन्कार कीता ते साद्दी आयतें गी झुटलाया, ओह् नरक बासी न। ओह् नरकै च बास करडन ते ओह् अत्त गै बुरा ठकाना ऐ ॥ 11 ॥ (रुकू 1/15)

कोई बिपता नेई औंदी, पर अल्लाह दे हुकम कनै ! ते जो अल्लाह पर ईमान आहनदा ऐ, ओह् उसदे दिलै गी कामयाबी दे रस्तें पासै फेरी दिंदा ऐ ते अल्लाह हर चीजै गी जानदा ऐ ॥ 12 ॥

ते अल्लाह ते रसूलें दा आज्ञा-पालन करो। पर जेकर तुस फिरी जाओ, तां साद्वे रसूल दे जिम्मै ते गल्लै गी खोहलियै पुजाई देना गै ऐ ॥ 13 ॥

अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नेई ते मोमिनें गी अल्लाह पर गै भरोसा करना चाही दा ॥ 14 ॥

हे मोमिनो! थुआड़ी जनानियें ते टब्बै बिच्चा किश ऐसे न जो थुआड़े दुश्मन न। इस आस्तै उंदे शा सोहगे र'वो ते जेकर तुस माफ करी देओ ते दरगुजर करी देओ, तां अल्लाह बौहत माफ करने आहला (ते) बे-इन्तहा कर्म करने आहला ऐ ॥ 15 ॥

थुआड़े माल ते थुआड़े टब्बर-टोर सिर्फ इक अजमैश दा जरीया न, ते अल्लाह कश बौहत बड्डा अजर/सिला ऐ ॥ 16 ॥

इस आस्तै जिन्ना होई सकै अल्लाह दा संयम अखत्यार करो, ते उस दी गल्ल सुनो ते उसदा आज्ञा-पालन करो, ते अपने माल ओहदे रस्ते

الْعَظِيمِ ⑩

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑩

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑪

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَأِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ
الْمُبِينُ ⑫

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ⑬

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا أَرْوَأَجِبُكُمْ
وَأَوْلَادِكُمْ وَعَدْوَاكُمْ فَاخْذَرُوا هُمْ ۚ
وَإِنْ تَعَفَوْا وَتَصَفَحُوا وَتَغَفَرُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑭

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ
وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ⑮

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا
وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ ⑯

च खर्च करदे रौह, थुआड़ी जानें (यानी थुआड़े अपने) आस्तै बेहतर होग ते जेहके लोक अपने दिलै दी कंजूसी शा बचाए जंदे न, ओह गै कामयाब होंदे न ॥ 17 ॥

जेकर तुस अल्लाह आस्तै अपने माल बिच्चा इक खासा हिस्सा कडिड्यै बकख करी लैओ, तां ओह उस हिस्से गी थुआड़े आस्तै बधाग ते थुआड़े आस्तै क्षमा दे साधन पैदा करग ते अल्लाह बौहत कदरदान (ते) हर गल्लै गी समझने आह्ला ऐ ॥ 18 ॥

ओह परोक्ष (हाजर) ते अपरोक्ष (गायब) गी जानदा ऐ ते गालिब (ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 19 ॥ (रुकू 2/16)

وَمَنْ يُؤْكَلْ نَفْسَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿١٧﴾

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ
لَكُمْ وَيَعْفِرْ لَكُمْ ط وَاللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ﴿١٨﴾

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٩﴾

सूर: अल्- तलाक़

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तेरां आयतां ते दो रुकू न।

अंऊं अल्लाह दा नांऽ लेइये (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

हे नबी! (ते उसी मन्नने आहलेओ!) जिसलै
तुस जनानियें गी तलाक़ देओ तां उनेंगी
निश्चत^१ समे मताबक तलाक़ देओ ते (तलाक़
दे बा'द) समें दा अंदाजा रक्खो ते अल्लाह
दा जो थुआड़ा रब्ब ऐ संयम अखत्यार करो।
उनेंगी उंदे घरें दा नेई कइडो ते नां ओह
आपूं निकलन सिवाए इसदे जे ओह इक
खुल्ले पाप^२ च ग्रसी दियां होन ते एह
अल्लाह दियां हददां न ते जेहका कोई अल्लाह
दियें हददें गी त्रोड़ी दिंदा ऐ ओह अपनी
जान (अपने आपै) पर जुलम करदा ऐ (हे
तलाक़ देने आहले!) तुगी पता नेई जे शायद

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ
فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ
وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ
بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ
نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهُ يُحْدِثُ

1. खताब च शब्द नबी ऐ, पर मुराद उनेंगी मन्नने आहले न, की जे अनुसरण करने आहले नबी दे अधीन होंदे न।
2. यानी गुस्से दी हालत च तलाक़ नेई देओ बल्के ऐसी हालत च तलाक़ देओ जिसलै जे ओह फुल्लें नेई आई दियां होन (यानी मासक धर्म दी हालत च नेई होन) ते उस शा पैहलें संभोग बी नेई कीते दा होऐ। तां जे सारा गुस्सा ढली चुके दा होऐ ते काम बासना नै उतेजत होइयै प्रेम-भावना पैदा करी दिती दी होऐ ते तलाक़ देने दी नोबत गै नेई आवै।
3. मतलब एह जे जेकर ओह निकलडन तां ओह इक खुल्ले पाप च ग्रसत होंगन।

अल्लाह इस घटना दे बा'द किश होर प्रकट करै ॥ 2 ॥

फ़ी जिसलै जनानियां इद्दत दी आखरी हद्द तगर पुञ्जी जान तां उनेंगी मनासब तरीके कनै रोकी लैओ जां उनेंगी मनासब तरीके कनै बक्ख (फारग) करी देओ। ते अपने चा दऊं न्यांउ करने आहले गुआह बनाई लैओ। ते खुदा आस्तै सच्ची गुआही देओ। तुदे चा जो कोई अल्लाह ते क्यामत आहले ध्याड़े पर ईमान आहनदा ऐ उसगी एह नसीहत कीती जंदी ऐ ते जो शख्स अल्लाह दा संयम अखत्यार करा अल्लाह ओहदे आस्तै कोई नां कोई रस्ता कड्डी लैग ॥ 3 ॥

ते उसगी उत्थूं दा रोजी देग जिथूं दा रिशक औने बारै उसी चित चेता नेई होग ते जो कोई अल्लाह पर भरोसा करदा ऐ ओह (अल्लाह) ओहदे आस्तै काफी ऐ अल्लाह सच्चें गै अपने मकसद गी पूरा करियै छोड़दा ऐ अल्लाह नै हर चीजे दा अंदाजा निश्चत करी रक्खे दा ऐ ॥ 4 ॥

ते (थुआड़ी जनानियें चा) ओह (जनानियां) जो मासक धर्म शा नराश होई चुकी दियां होन जेकर (उंदी इद्दत दे बारै) तुसेंगी शक्क होऐ तां उंदी इद्दत त्रै म्हीने ऐ ते इस्सै चाल्ली उंदी बी जिनें गी मासक धर्म' नेई आवा दा होऐ। ते जिनें जनानियें गी बच्चा रेही गेदा होऐ उंदी इद्दत बच्चा जम्मने तक ऐ ते जो कोई अल्लाह दा संयम अखत्यार करै अल्लाह जरूर उसदे मामले/कम्मै च असान्नी पैदा करी दिंदा ऐ ॥ 5 ॥

بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ٥

فَإِذَا بَلَغَ الْأَجَلُ بِكُمْ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَآشْهَدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا
الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ٥

وَإِزْرُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسَبُ ۗ وَمَنْ
يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ
بَالِغُ أَمْرِهِ ۗ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ٥

وَالَّذِي يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسَبُ ۗ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ
بَالِغُ أَمْرِهِ ۗ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ٥

1. यानी उस बेलै मासक धर्म रक्की चुके दा होऐ जां शुरू थमां औंदा गै नेई होऐ, जियां जे केई जनानियें गी एह बमारी होंदी ऐ।

एह अल्लाह दा हुकम ऐ जो उसनै थुआड़े पासै उतारे दा ऐ ते जो कोई अल्लाह दा संयम अख्त्यार करै ओह (खुदा) उस दी बदियां (पाप) खतम करी दिंदा ऐ ते उसदा अजर (सिला) बधाई दिंदा ऐ ॥ 6 ॥

(हे मुसलमानो! तलाक़शुदा जनानिये दे हक्क देना नेई भुल्लो) उनेंगी उत्थें गै रक्खो जित्थें तुस अपनी समर्था मताबक रौंहदे ओ ते उनेंगी किसै चाल्ली दा दुख नेई देओ इस आस्तै जे उनेंगी तंग करिये (घरा) कड्ढी देओ ते जेकर ओह गर्भवती होन तां उसलै तगर उंदे पर खर्च करो जां तक ओह बच्चे गी जनम नेई देई लैन ते जेकर ओह थुआड़े बच्चे गी दुदध पलैन तां उनेंगी मनासब उजरत (यानी बदला) देओ ते रीति-रवाज मताबक आपसी सलाह-मशबरे राहें उसदा फैसला करो। ते जेकर आपस च कुसै फैसले पर नेई पुज्जी सको तां कोई दूई जनानी उस बच्चे गी दुदध पलैऽ ॥ 7 ॥

चाहीदा ऐ जे मालदार मनुक्ख (दुदध पलैने, आहली जनानी पर) अपनी समर्थ मताबक खर्च करै ते जो धनवान नेई ऐ ओह अल्लाह दे दित्ते मताबक खर्च करै। अल्लाह कुसै जीव गी ऐसे आदेश नेई दिंदा जो उस दी ताकत शा बाहर होन, बल्के ऐसे गै हुकम दिंदा ऐ जिनें गी पूरा करने दी तफ़ीक़ बी बख़्शी दी होऐ। इस आस्तै जेकर कोई शख्स खुदा दे हुकम पर अमल करदे होई दुदध पलैने आहली जनानी दी मजदूरी ठीक-ठीक देग तां जेकर ओह तंगदस्त बी ऐ तां अल्लाह इस दे बा'द ओहदे आस्तै फराखी/असानी दी हालत पैदा करी देग ॥ 8 ॥ (रुकू 1/17)

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ①

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجَدِكُمْ وَلَا تَصَارُّوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا عَلَيْكُمْ ① وَإِنْ كُنَّ أَوْلَاتٍ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ② فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآؤُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ ③ وَأَتِمُّوا وَبَيْتَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَرِّضْهُ لَهَا أُخْرَى ④

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ ⑤ وَمَنْ قَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَلْيُنْفِقْ وَمَا آتَاهُ اللَّهُ طَوْلًا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ⑥

ते मती-सारी बस्तियां न जिनें अपने रब्ब दे हुकम दा ते रसूलें दा इन्कार कीता। इस पर असें उंदे शा बड़ी सख्ती कन्ने स्हाब लैता ते उंदे पर सख्त अजाब नाजल कीता ॥ 9 ॥

ते उनें अपने कीते दी स'जा भुगती लैती, ते उंदा अन्जाम घाटा गै निकलेआ ॥ 10 ॥

ऐसे लोके आस्तै अल्लाह नै सख्त अजाब निश्चत कीते दा ऐ। इस आस्तै मोमिनें चा हे अकलमंदो! अल्लाह दा संयम अखत्यार करो। अल्लाह नै थुआड़े आस्तै शरफ/गौरव दा समान यानी रसूल उतारे दा ऐ ॥ 11 ॥

रसूल जो तुसेंगी अल्लाह दियां ऐसियां आयतां सुनांदा ऐ जो (हर नेकी ते बदी गी) खोहली दिंदियां न जिसदा नतीजा एह होंदा ऐ जे मोमिन लोक जो अपने ईमान दे मताबक कर्म करदे न, ओह न्हें चा निकलियै लोई च आई जंदे न ते जो बी अल्लाह पर ईमान ल्यावै, ते ओहदे मताबक कर्म करै ओह उसी ऐसी जन्नतें च दाखल करग, जिंदे हेठ नैहरां बगा दियां होंगन। ओह उंदे च म्हेशां आस्तै बास करडन। अल्लाह नै ऐसे लोके आस्तै बड़ी पसंदीदा (उत्तम) रोजी प्रदान कीती दी ऐ ॥ 12 ॥

अल्लाह ऊऐ ऐ जिसनै सत्त गास पैदा कीते दे न ते धरतरां बी गासें दी गिनती मताबक (पैदा कीती दियां न) इंदे (गासें ते इनें धरतरियें दे) बश्कार उसदा हुकम नाजल होंदा रौहदा ऐ तां जे तुसेंगी पता लग्गी सकै जे अल्लाह हर इक चीजै गी करने च समर्था

وَكَايْنٍ مِّنْ قَرِيْبَةٍ عَمَتْ عَنْ أَمْرٍ رَّبِّهَا
وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيْدًا
وَعَدُّنَّهَا عَدَابًا تُكْرَهُ ۝

فَدَاوَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ
أَمْرِهَا خُسْرًا ۝

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فَاَتَقُوا اللَّهَ
يَا وَاٰلِي الْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ آمَنُوا
فَدَاوَزَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۝

رَّسُوْلًا يَسْتَلُوْا عَلَيْكُمْ اٰیٰتِ اللّٰهِ مُبَيِّنٰتٍ
لِّيُخْرِجَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى التَّوْرٰتِ وَمَنْ يُؤْمِنْ
بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صٰلِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا
اَبَدًا ۗ قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهٗ رِزْقًا ۝

اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَمِنَ
الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بِرَبِّهِنَّ
لِيَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ
وَ اَنَّ اللّٰهَ قَدَّ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

1. भामें तुस गुमराही च किन्ने गै बधी जाओ। फी बी ओह अपनी हदायत भेजियै तुसेंगी बापस आहनी सकदा ऐ।

ऐ ते इससै चाल्ती अल्लाह ने हर चीजै गी
 अपने इलम राहें घेरी रक्खे दा ऐ' ॥ 13 ॥
 (रुकू 2/18)

-
1. यानी जिसलै खुदा दी तलीम औँदी ऐ तां हर इन्सान दी अंदरूनी काबलीयत दे मताबक औँदी ऐ। जेह्दे शा एह पता लगदा ऐ जे खुदा नै इन्सान दी सारी ताकतें गी अपने इलम राहें घेरी रक्खे दा ऐ।
-

सूर: अल्-तहरीम

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तेरां आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला ते बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

हे नबी! तू उस (चीजै) गी की र्हाम करना
ऐं जिसगी अल्लाह नै तेरे आस्तै लहाल कीते
दा ऐ तू अपनी जनानियें दी खुशी चाहन्ना ऐं
ते अल्लाह बौहत बख्शने आह्ला (ते) बे-
इन्तहा कर्म करने आह्ला ऐ ॥ 2 ॥

अल्लाह नै ऐसी कसमें दा खोहलना (यानी
तोड़ना) थुआड़े आस्तै जरूरी गलाए दा ऐ
(जिंदे कनै फसाद पैदा होन) ते अल्लाह
थुआड़ा सुआमी ऐ ते ओह बौहत जानने आह्ला
(ते) हिक्मत आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

ते याद करो जिसलै नबी नै अपनी लाड़ियें चा
कुसै इक कनै इक अधूरी गल्ल आखी। फी
जिसलै उसनै ओह गल्ल कुसै गी सुनाई दिती
तां अल्लाह नै उस (कमजोरी) दी खबर उस
(यानी नबी) गी देई दिती, तां उसनै (गल्लै
दा) किश हिस्सा लाड़ी गी सुनाई दिता ते
किश हिस्से गी छपाली लैता। फी जिसलै
उसनै इस अमर घटना दा जिकर उस (लाड़ी)
कनै कीता तां उसनै गलाया जे तुसेंगी एह

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ۚ
تَبَتَّخِي مَرْصَاتٍ أَرْوَاجِكَ ۗ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ②

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحْلَةَ أَيْمَانِكُمْ ۚ
وَاللَّهُ مُؤْتِكُمْ ۚ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ③

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَرْوَاجِهِ
حَدِيثًا ۚ فَلَمَّا بَاتَ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ
عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ
بَعْضٍ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ

खबर कुस नै दित्ती ऐ इस पर उस (यानी नबी) नै गलाया जे मिगी बड़े इलम आहले महाज्ञानी (ते) जान्नी जान खुदा नै खबर दित्ती ऐ ॥ 4 ॥

फ़ी उसनै दौनीं लाड़िये गी गलाया, हे लाड़ियो! जेकर तुस अपनी गलती (भुल्लै) पर अल्लाह अगें तोबा करो ते थुआड़े दौनीं दे दिल ते पैहलें गै इस गल्ला पासै झुके दे न (ते तोबा करने आस्तै त्यार न) ते जेकर तुस दमैं इक-दूई दी मदद आस्तै त्यार होई जागियां तां याद रक्खो जे अल्लाह उस रसूल दा दोस्त ऐ। इससै चाल्ली जिब्रील ते सारे मोमिन बी ते इंदे अलावा फरिश्ते बी नबी दे पिच्छें (मददगार) न ॥ 5 ॥

उसदे रब्ब आस्तै बिल्कुल ममकन ऐ जे जेकर ओह तुसेंगी तलाक देई देऐ तां ओह थुआड़े शा चंगी जनानियां बदलिये उसी देई देऐ जो मुसलमान बी होन, मोमिन बी होन फरमांबरदार बी होन, तोबा करने आहली, अबादत करने आहली, रोजा रक्खने आहली, बिधवा बी होन ते कुआरियां बी ॥ 6 ॥

हे मोमिनो! अपने टब्बै गी बी ते अपने आपै गी बी दोजख शा बचाओ जिसदा बालन खास लोक (यानी मुन्कर) होंगन ते इससै चाल्ली पत्थर (जिंदे बुत' बने) उस (नरक) पर ऐसे फरिश्ते नयुक्त न जो कुसै दी मिन्नत-समाजत सुनने आहले नेई बल्के अपने फर्ज अदा करने (नधाने) च बड़े सख्त न ते

هَذَا قَالَ تَبَّأَنِ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ①

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا
وَإِنْ تَظْهَرَا عَلَيَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ
وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ
بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ①

عَسَى رَبِّيَ أَنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ تُبَدِّلَهُ
أَرْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكَنَّ مَسْلُمَتٍ مُّؤْمِنَةٍ
فَإِنِّي تَبَّتْ تَبَّتْ عِدَّتِ سَجَّتِ تَبَّتْ
وَإِبْرَارًا ①

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ
وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

1. सुआल होई सकदा ऐ जे पत्थरें दे बुतें गी अग्गी च सुट्टने दा केह मकसद ऐ? ओह ते बे-जान न। इसदा जवाब एह ऐ जे भामें ओह बे-जान न पर मुन्कर ते उनेंगी खुदाई सिफतें आहले दसदे हे। उनेंगी ज्हनम च सुट्टने करी मुन्करें गी अपने अकीदे दी गलती साबत होंदी सेही होंदी ऐ ते जड़ पदार्थ (बुत) होने करी बुतें पर कोई अत्याचार नथा कीता जे ओह बे-जान न।

अल्लाह नै उनेंगी जो हुकम दिता ऐ उसदी ओह ना-फरमानी नेई करदे ते जे किश गलाया जंदा ऐ ऊऐ करदे न ॥ 7 ॥

हे मुन्करो! अज्ज ब्हानें नेई बनाओ। तुसेंगी शुआड़े कर्म मताबक बदला मिलग ॥ 8 ॥
(रुकू 1/19)

हे मोमिनो! अल्लाह पासै चेचे तौरा पर ध्यान देओ (मुनाफिकत दी कोई मलावट नेई होऐ) कोई र्हानगी नेई जे शुआड़ा रब्ब शुआड़ी बदिंयें गी मटाई देऐ ते तुसेंगी ऐसी जन्तें च दाखल करै जिंदे हेठ नैहरां बगदियां न उस दिन जिस दिन अल्लाह अपने नबी गी अपमानत नेई करग ते नां उनें लोकें गी जो ओहदे कनै ईमान ल्याए दे न उंदा नूर उंदे बी अगें-अगें नसदा जाग ते सज्जे पासै बी कनै-कनै, ओह गलाडन जे हे साढ़े रब्ब! साढ़ा नूर साढ़े फायदे आस्तै पूरा करी दे ते असेंगी माफ कर, तू हर चीज करने दी समर्थ रक्खना ऐं ॥ 9 ॥

हे नबी! मुन्करें ते मुनाफिके दे खलाफ खूब प्रचार कर ते उंदा कोई असर कबूल नेई कर', ते (समझी लै जे) उंदा ठकाना ज्हन्नम ऐ ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 10 ॥

अल्लाह मुन्करें दी हालत नूह ते लूत दी लाड़ियें आंगर ब्यान करदा ऐ। ओह दमें साढ़े नेक बंदें कनै ब्होई दियां हियां, पर

مَا يُؤْمَرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ①
إِنَّمَا تُجْرَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً
لِّصُوحَاً عَلَىٰ رَبِّكُمْ أَلَّا يَكْفُرَ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ تَوْرَهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَيَأْتِيَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
أَتْمَمْنَا نُورَنَا وَاعْفِرْنَا ① إِنَّكَ عَلَىٰ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَاعْلُظْ عَلَيْهِمْ ① وَمَأْوَهُمْ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ①

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَت
تُوحٍّ وَامْرَأَتٍ لُّوطٍ ① كَانَتَا تَحْتَ

1. 'गिलजतुन' दा अर्थ कुसै चीजै दी ऐसी सखती होंदी ऐ जिस च कोई चीज घुसी नेई सकै। इस आयत दा अर्थ एह ऐ जे मुन्करें दा कुसै चाल्ली दा कोई असर कबूल नेई कर यानी जेकर कुसै बेलै ओह हमला करन तां दिले च एह बिचार नेई कर जे ममकन ऐ ओह इस्लामी साम्राज्य गी कोई नुकसान पुजान जां इस्लाम दी त्रक्की च कोई बिघन बनी जान, की जे उनेंगी असें अपने बस च कीते दा ऐ ते तैरे बस च बी करी दिते दा ऐ। उंदा तबाही निश्चत ऐ। इस आस्तै एह ममकन गै नेई जे जेकर आरजी तौरें पर उनेंगी कोई त्रक्की मिली बी जा ते उसदे नतीजे च एह मुसलमानें गी कोई नुकसान पुजाई सकन।

उनें दौनीं इनें दौनीं (बंदे) दी ख्यानत कीती ही (यानी उंदे कनै धोखा कीता हा) ते ओह दमें अल्लाह दे अज़ाब बेलै उंदे (जनानियें दे) कुसै कम्म नेई आई सके! ते उनें दौनीं जनानियें गी गलाया गोआ हा जे जहन्नम च जाने आहलें कनै तुस बी जहन्नम च उठी जाओ ॥ 11 ॥

ते अल्लाह मोमिनें दी हालत फ़िरऔन दी लाड़ी आंगर ब्यान करदा ऐ जिसलै जे उसनै अपने रब्ब गी गलाया, जे हे खुदा! तू अपने कश जन्नत च इक घर मेरे आसतै बी बनाई दे ते मिगी फ़िरऔन ते उसदे कुकर्में शा बचाऽ ते इसै चाल्ली (उसदी) जालम कौम शा छुटकारा दे ॥ 12 ॥

ते फी अल्लाह मोमिनें दी हालत मर्यम आंगर ब्यान करदा ऐ जो इम्रान^३ दी धी ही। जिसने अपने सतीत्व दी रक्षा कीती ते असें ओहदे च अपना कलाम^३ पाई दिते दा हा ते उसने उस कलाम दी जो उसदे रब्ब नै उस पर नाज़ल कीता हा, तसदीक^४ करी दिती ही, ते उस

عَبْدَيْنِ مِنْ عَبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَاتَمَهُمَا
فَلَمْ يُعْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَ قِيلَ
ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ۝

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ
فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ
بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ
فَرْجَهَا فَفَخُنَّا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا
وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ لَهَا

1. यानी खुदा दा ब्यहार हर मनुखेँ कनै बक्ख-बक्ख होंदा ऐ। जेकर कोई नेक (सदाचारी) बंदा होऐ तां ओह अपना गै बोझ चुक्की सकदा ऐ, दूप दा नेई चुक्की सकदा। इस आसतै कुसै सदाचारी मनुखेँ दी जनानी बनी जाने कनै कोई जनानी कोई रियायत हासल करने दी हक्कदार नेई बनी जंदी, बल्के उसदी जिम्मेदारी होर बी बधी जंदी ऐ।
2. किश इतरज करने आहले आखदे न जे इम्रान ते हज़रत मूसा दे पिता हे ते हज़रत मर्यम उंदे शा डेढ चार साल बा'द पैदा होइयां हियां। इस शा पता लागदा ऐ जे कुर'आन उतारने आहले गी इतिहास दा बी पता नथा, पर एह इतरज ठीक नेई ऐ। हज़रत मुहम्मद मुस्ताफ़ा स.अ.व. दे सामनें बी इसै चाल्ली दा सुआल रक्खेआ गेआ हा तां उनें दस्सेआ हा जे एह कोई श्हानगी आहली गल्ल नेई। हर इक जाति च एह रीत प्रचलत ऐ जे ओह बड्डे लोकें दे नाँस पर बरकत दे रूपे च अपने बच्चें दे नाँस बी रक्खी लेंदे न। इस आसतै हज़रत मर्यम दे पिता दा नाँस बी जेकर उस परंपरा मताबक उंदे पिता नै बरकत आसतै इम्रान रक्खी लैता होऐ तां ओहदे च श्हानगी आहली कोई गल्ल नेई।
3. किश लोक आखदे न जे हज़रत मसीह 'रूह' हे की जे ओह हज़रत मर्यम दे दिड्डे च पाए गे हे, पर एह ना-समझी दी गल्ल ऐ। रूह यानी आतमा कलाम बी होंदा ऐ। इस आसतै इसदा सिर्फ एह अर्थ ऐ जे असें मर्यम पर अपना कलाम उतारेआ हा ते उसी इल्हाम यानी अकाशवाणी राहें हज़रत मसीह दे जनम दा समाचार देई दित्ता हा।
4. यानी हज़रत मर्यम इस गल्ला पर ईमान आहनी चुकी दियां हियां जे स्हेई मैहनें च मिगी अल्लाह पासेआ इक पुतर दित्ता जाने आहला ऐ।

(खुदा) दी कताबें पर बी ईमान ल्याई दी ही^१
 ते (होंदे होंदे ऐसी हालत अपनाई चुकी दी
 ही जे) उसनै फरमांबरदारों दा दर्जा हासल
 करी लैता हा^२ ॥ 13 ॥ (रुकू 2/20)

ع
 ٦٦

مِنَ الْقَسْبِ ٢٨

1. यानी हजरत मसीह दे बारे च जो भविष्यवाणियां पुराने ग्रंथें च हियां हजरत मर्यम ने सिर्फ वही दे अधार पर गै ईमान नई हा आहदा बल्के उनें ग्रंथें दी भविष्यवाणियां राहें बी ईमान ल्याइयां हियां।
2. मूल शब्द 'मिनलक्रानितीन' पुलिंग बरतोए दा ऐ। इस चाल्ली अर्थ एह होंदा ऐ जे हजरत मर्यम जनानी जात फरमांबरदारों च शामिल होई गई। यानी उसी त्रक्की दिंदे-दिंदे अल्लाह नै ओह स्थान देई दिता, जो कामिल मड़दें गी हासल होंदा ऐ। एह इक भविष्यवाणी ही जे औने आहले समे च खुदा पासेआ इक ऐसा शख्स प्रकट होग जिसगी पैहलें मर्यम दा नांS दिता जाग ते फौ त्रक्की करदे-करदे उसी गै ईसा दा नांS दिता जाग, जो कामिल मड़द हा।

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اخْدَى وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुल्क

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दिया कत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

बौहत बरकत आह्ला ऐ ओह (खुदा) जेहदे
कब्जे च बादशाहत ऐ ते ओह हर इक इरादे
गी पूरा करने च समर्थ ऐ ॥ 2 ॥

تَبْرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

उसनै मौत ते जिंदगी गी इस आस्तै पैदा कीते
दा ऐ जे ओह तुसेंगी अजमाS जे थुआड़े चा
कु'न ज्यादा चंगे (नेक) कर्म करने आह्ला
ऐ। ते ओह समर्थवान (ते) बौहत बख्शने
आह्ला ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ
أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَفُورُ ③

ऊऐ ऐ जिसनै सत्त गास दरजा-ब-दरजा (क्रम
दे स्हाबें उप्पर ख'ल्ल) बनाए दे न ते तू
रहमान (खुदा) दी पैदायश (रचना) च कोई
त्रुटी नेई दिखदा। ते तू अपनी अक्खीं गी
(तांह-तुआंह) फेरियै चंगी-चाल्ली दिक्खी
लै! क्या तुगी (खुदा दी मख्लूक च कुतै बी)
कोई कमी नजरी औंदो ऐ? ॥ 4 ॥

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۗ مَا تَرَىٰ
فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفْوُتٍ ۗ فَارْجِعِ
الْبَصَرَ ۗ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ④

फने नजरी गी बार-बार घुमाS, ओह आखर तैरे पासै
नकाम होइयै परतोई औंग, ते ओह हुट्टी-हारी दी
होग (ते कोई कमी नजरी नेई औंग) ॥ 5 ॥

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ
الْبَصَرُ حَاسِمًا ۗ وَهُوَ حَسِيرٌ ⑤

ते असें ख 'लके गासे गी दीपमाला कनै सजाए दा ऐ ते उनें (दिव्ये) गी शतानें आस्तै पथरैद दा साधन बनाया ऐ ते असें उंदे (शतानें) आस्तै इक भटकने आहला अजाब निश्चत कीते दा ऐ ॥ 6 ॥

ते जिनें अपने रब्ब दा इन्कार कीता उनेंगी ज्हन्म दा अजाब मिलग ते ओह बौहत बुरा ठकाना ऐ ॥ 7 ॥

जिसलै ओह उस (नरक) च सुट्टे जांगन तां ओह उस च इक भ्यानक चीख सुनडन (जियां गधे दे हिनकने दी अवाज) ते ओह ज्हन्म (नरक) बड़े जोशै च होग ॥ 8 ॥

करीब (ममकन) ऐ जे ओह गुस्से करी फटी पवै। जिसलै बी ओहदे च कोई गरोह सुट्टेआ जाग, उस (नरक) दे दरबान उसी पुछडन जे क्या थुआड़े कश कोई नबी नथा आया? ॥ 9 ॥

ओह आखडन, हां साढै कश नबी जरूर आया हा पर असें उसी झुठलाई दिता हा ते उसी गलाया हा जे अल्लाह नै किश बी नेई उतारेआ (सब थुआड़ा झूठ ऐ) तुस इक खु 'ल्ली गुमराही च फसे दे ओ (ते अपने ख्यालें गी इल्हाम समझदे ओ) ॥ 10 ॥

ते उनें लोके एह बी गलाया जे जेकर अस सुनने दी ताकत रखदे जां सुझ-बुझ रखदे तां कदें बी दोजखी नेई बनदे ॥ 11 ॥

इस आस्तै उनें अपने गुनाहें गी मन्नी लैता, इस लेई (हे फरिश्तो!) नरक बासियें आस्तै लानत निश्चत करी देओ ॥ 12 ॥

وَلَقَدْ رَئَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ وَأَعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ①

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ
وَإِسْ الْمَصِيرِ ②

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ
تَفُورٌ ③

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْعَيْظِ ④ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا
فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
نَذِيرٌ ⑤

فَالْوَابِلِيُّ فَذَبَّاءُ نَاذِيرٌ فَكَذَّبْنَا
وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ⑥ إِنْ أَنْتُمْ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ⑦

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا
فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑧

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ ⑨ فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ
السَّعِيرِ ⑩

सर्वे मैं ओह लोक जेहके अपने रब्ब शा
एकांत च डरदे न, उनेंगी माफ़ी ते बड़डा
अजर (बदला) मिलग ॥ 13 ॥

ते (हे लोको!) तुस अपनी गल्लै गी छपालो
जां जाहर करो, ओह (खुदा) दिलें दी गल्लै
गी बी भलेआं जानदा ऐ ॥ 14 ॥

क्या ऐसा होई सकदा ऐ जे जिसनै पैदा कीते
दा ऐ ऊरे अंदरूनी हालात नेई जानै, हालांके
ओह गुप्त शा गुप्त रहस्यें गी बी जानने आहला
ते बौहत खबरदार (सोहगा-स्याना) ऐ ॥ 15 ॥
(रुकू 1/1)

ऊरे ऐ जिसनै थुआड़े आसतै धरती गी रौहने
(बस्सने) दे काबल बनाए दा ऐ इस लेई उस
दियें वादियें (बस्तियें) च जाओ ते उस (खुदा)
दे रिशक चा खाओ ते उससै कश बापस
परतोइयै जाना ऐ ॥ 16 ॥

क्या तुस गासैं च रौहने आहली हस्ती शा इस
गल्ला सुरक्षत होई चुके दे ओ जे ओह तुसैं गी
दुनियां च जलील (अपमानत) करी देए ते तुस
दिक्खी लैओ जे ओह (जमीन) चक्कर खा
करदी ऐ (ते तुस तबाही दे करीब ओ) ॥ 17 ॥

क्या गासै च रौहने आहली हस्ती शा तुस इस
गल्ला सुरक्षत होई चुके दे ओ, जे ओह तुदे
पर पत्थरें दी बरखा बरहाई देए। इस आसतै
(जिस बी शकली च मेरा अज़ाब/प्रकोप नाज़ल
होग) तुस समझी जागे ओ जे मेरा डराना
कैसा सख्त हा ॥ 18 ॥

ते उंदे शा पैहले लोकें बी रसूलें गी झुठलाया
हा। फी (उनें दिक्खेआ जां नेई दिक्खेआ जे)
मेरा अज़ाब कैसा सख्त हा ॥ 19 ॥

إِنَّ الَّذِينَ يَحْسُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٣﴾

وَأَسْرَأُ قَوْلُكُمْ أَوْ أَجْهَرُ وَإِيَّاهُ
عَلِمَ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٤﴾

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللطيفُ
الخبيرُ ﴿١٥﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا
فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهَا
وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٦﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُخْسِفَ بِكُمْ
الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٧﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
كَانَ نَكِيرِ ﴿١٩﴾

क्या उन्हें अपने उप्पर (वातावरण च पर फलाए दे) कतार दर कतार पैंछियें गी नेई दिक्खेआ जो कर्दे (ख'ल्ल उतरदे मौकै अपने पर) समेटी लैंदे न। रहमान (खुदा) गै उनेंगी रोकदा' ऐ। ओह हर चीजै शा भलेआं बाकफ ऐ ॥ 20 ॥

أَوَّلَمَ يَرَوُا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَّتٍ
وَوَيْفِيضٍ مِّمَّا يَمْسِكُھُنَّ إِلَّا
الرَّحْمٰنُ ۗ إِنَّہٗ بِكُلِّ شَیْءٍ بَصِیْرٌ ﴿۲۰﴾

क्या ओह लोक जो थुआड़ा लश्कर (सैना) खुआंदे न, रहमान (खुदा) दे मकाबले च थुआड़ी मदद करी सकडन ? मुन्कर ते सिर्फ धोखे च फसे दे न ॥ 21 ॥

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَبْصُرُكُمْ
مِّنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ ۗ إِنَّ الْكٰفِرِیْنَ
فِيْ عُرُوْرٍ ﴿۲۱﴾

क्या ओह हस्ती जो तुसेंगी रिशक दिंदी ऐ जेकर अपने रिशक गी रोकी लै (तां कोई है जो तुसेंगी रिशक देरे?) सच्च एह ऐ जे ओह उददंडता ते सच्च शा दूर नस्सने (दी आदत) च अगमें लंघी गेदे न ॥ 22 ॥

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرِزُّكُمْ إِنْ أَمْسَكَ
رِزْقَہٗ ۗ بَلْ لَّجُوْا فِیْ عُتُوِّ وَتَقْوٰرٍ ﴿۲۲﴾

क्या ओह जो अपने मुहें दे भार पुट्टा चलदा ऐ हदायत च उस बंदे दे बराबर होई सकदा ऐ जो सिद्धा चलदा ऐ? ते है बी सिद्धे रस्ते पर? ॥ 23 ॥

أَفَمَنْ يَّمْشِيْ مُكِبًّا عَلٰی وَجْہِہٖۤ اٰهْدٰی
أَمَّنْ يَّمْشٰی سَوِيًّا عَلٰی صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۲۳﴾

तूं गलाई दे जे ओह खुदा गै ऐ जिसनै तुसेंगी पैदा कीते दा ऐ ते थुआड़े आस्तै कन्न, अक्खीं ते दिल बनाए दे न पर तुस बिल्कुल शुकर नेई करदे ॥ 24 ॥

قُلْ هُوَ الَّذِيْ اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَّكُمْ
السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ ۗ قَلِيْلًا مَّا
تَشْكُرُوْنَ ﴿۲۴﴾

तूं गलाई दे जे ऊऐ ऐ जिसनै तुसेंगी धरती च पैदा कीते दा ऐ ते उससै कश तुस जींदे करियै फी लेते जागे ओ ॥ 25 ॥

قُلْ هُوَ الَّذِيْ ذَرَاكُمْ فِی الْاَرْضِ وَاِلَيْہٖ
تُحْشَرُوْنَ ﴿۲۵﴾

क्या ओह आखदे न जे जेकर तुस सच्चे ओ तां एह बा'यदा कदूं पूरा होग ॥ 26 ॥

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰی هَذَا الْوَعْدُ ۗ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ﴿۲۶﴾

1. यानी उसनै तुसेंगी भंचालें ते रोगें शा सुरक्षत रक्खेआ ऐ, नेई ते गासै पर उड्डरदे पैंछी बलगा करदे न जे तुंदे पर अजाब आवैं ते ओह झपटियै थुआड़ियां लाशां नोची खान।

तू गलाई दे जे इस दा पता सिर्फ अल्लाह गी
गै ऐ ते अ'ऊं ते सिर्फ इक तफसील कन्ने
खोहलियै सोहगा करने आहला (शख्स) आं
॥ 27 ॥

ते जिसलै ओह उस (बा'यदे आहले अजाब)
गी लागै औंदा दिखडन तां मुन्करें दे मूह
बिगड़ी जांगन ते उनेंगी गलाया जाग जे इयै
ऐ ओह चीज जिसगी बार-बार तुस बुलाऽ
करदे हे ॥ 28 ॥

तू गलाई दे, मिगी दस्सो ते सेही जे जेकर
अल्लाह मिगी ते मेरे साथियें गी हलाक करी
देऐ जां साढ़े पर रैहम करी देऐ तां बी मुन्करें'
गी दर्दनाक अजाब शा कु'न पनाह देग?
॥ 29 ॥

तू गलाई दे ऊऐ रहमान ऐ। जेहदे पर अस
ईमान ल्याए दे आं ते असैं उस्सै पर भरोसा
कीता ऐ इस आस्तै तुस तौले गै समझी जागे
ओ जे कु'न जाहरा-बाहरा गुमराही च फसे
दा ऐ ॥ 30 ॥

तू एह बी गलाई दे जे मी दस्सो ते सेही जे
जेकर थुआड़ा पानी धरती दी डुगहाई च गायब
होई जा तां बगने आहला पानी थुआड़े आस्तै
(खुदा दे अलावा) कु'न लेई औग ॥ 31 ॥
(रुकू 2/2)

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تَدْعُونَ ﴿٢٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكِنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ
أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مَنْ
عَذَابُ آئِبٍ ﴿٢٩﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا
فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ ﴿٣١﴾

1. यानी जेकर साढ़े मरने दे बा'द मुन्करें गी अजाब नै पकड़ी लैता तां साढ़ी मौती दा उनेंगी केह लाह होग।

सूर: अल् क़लम

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ॰ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
(अस) कलम ते दुआत गी ते उसगी जो उंदे (राहें) लिखेआ जंदा ऐ, शहादत दे तौरा पर पेश करदे होई आखने आं ॥ 2 ॥	ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝
जे तूं अपने रब्ब दी किरपा कनै मजनु(पागल) नेई ॥ 3 ॥	مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ۝
ते तुगी खुदा पासेआ ^१ इक ऐसा बदला मिलग जो कदें खतम नेई होग। ॥ 4 ॥	وَإِنَّ لَكَ لَأْخِرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ۝
(इस दे अलावा अस एह बी कसम खन्ने आं जे) तूं (अपनी शिक्षा ते कर्म च) बड़े उत्तम ^३ शिश्टाचार पर कायम ऐं ॥ 5 ॥	وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝

1. क़ुरआन मजीद च जिन्नियां बी कसमां न असल च उनें चीजें गी गुआही दे रूपै च पेश करने आस्तै न। इत्थें एह बी अर्थ ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे कलम ते दुआत ते सारी विद्यां जो उंदे राहें लिखियां जंदिद्यां न इस गल्ला दी गुआह न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पागल नेई न।
2. एह दूई गुआही ऐ जे पागल दे कम्म ते बिना बदले दे रौहदे न, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी ते ओह बदला मिलग जो क्यामत तक रौहग ते कदें बी घटग नेई, यानी जेकर कदें मुसलमानें दी कमजोरी करी उस च ह्वास पैदा होई बी गेआ तां अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे ऐसे प्रतिनिधि खड़े करदा रौहग जो इस्लाम गी उसदे असल रूपै च संसार दे सामनै पेश करदे रौहगन।
3. एह त्री शहादत थुआड़े पागल नेई होने दी ब्यान कीती दी ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे मजनु ते फजूल कम्म करदा ऐ, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते बेहतर शिश्टाचार दसदे न, फी उनेंगी पागल कियां गलाया जाई सकदा ऐ।

इस आस्तै तौले गै तूं बी दिक्खी लैगा ते ओह
बी दिक्खी लैगन (जे खुदाई मदाद¹ शा बंचत
तूं रौहन्ना ऐं जां ओह) ॥ 6 ॥

فَسَبِّحْهُ وَيُبِّسِرُونَ ﴿٦﴾

ते (उनेंगी पता लग्गी जाग जे) तुंदे (दौनें)
चा गुमराह कुन ऐ? ॥ 7 ॥

بِأَيِّكُمْ الْمَقْتُولُونَ ﴿٧﴾

तेरा रब्ब उस गी बी खूब जानदा ऐ, जो उसदे
रस्ते शा भटकी गोदा ऐ ते उसगी बी खूब जानदा
ऐ जो हदायत पाने आहले लोकें च शामिल ऐ
॥ 8 ॥

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٨﴾

(ते जिसलै तूं खुदा दी हदायत पर कायम ऐं
ते तेरे मुन्कर तबाह होने आहले न तां) तूं उनें
मुन्करें दी गल्ल नेई मन ॥ 9 ॥

فَلَا تَطْعَمِ الْمَكَدِّيِينَ ﴿٩﴾

एह (मुन्कर) इच्छा रखदे न जे तूं अपने दीन
(धर्म)च किश नरमी करें तां ओह बी (अपने
तरीके /बरताऽ च किश) नरमी करन ॥ 10 ॥

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿١٠﴾

ते तूं उसदी गल्ल कर्दे नेई मन जो कसमां
खंदा ऐ (पर खुदा पासेआ मदद नेई मिलने
पर) ओह जलील² (दा जलील गै) रौहदा ऐ
॥ 11 ॥

وَلَا تَطْعَمِ كُلَّ حَلَّافٍ مِّمَّهِنِينَ ﴿١١﴾

जिसी (भले लोकें गी) ताहना मारने ते (उंदी)
चुगलियां करने दी आदत ऐ ॥ 12 ॥

هَمَّا زِمْمًا مَشَاءٍ بِبَنِيهِمْ ﴿١٢﴾

जो लोकें गी नेकियें शा रोकने आहला, हद्द
शा बधने आहला ते गुनाहगार ऐ ॥ 13 ॥

مَتَاعِ اللَّحِيرِ مَعْتَدِ أَيْمِهِمْ ﴿١٣﴾

1. एह चौथी शहादत ऐ जे तुस पागल नेई ओ। ते दस्सेआ गोदा ऐ जे क्या पागल गी बी खुदा दी मदद मिलदी ऐ? इस लेई जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अन्जाम ऐसा होआ जे अपनें ते बखलें उसी असाधारण मनेआ तां उसी पागल गलाने आहला आपूं पागल होग जां ओह ?
2. यानी गुआही लैने दा ढंग अकल ते शरीअत नै नियुक्त करी दित्ते दा ऐ । जो शख्स बुद्धि दे उलट अपनी गै गल्लै गी सच साबत करने आस्तै कसमां खंदा ऐ, पर अल्लाह दा ब्यहार उसदा समर्थन नेई करियै उसी अपमानत गै करदा रौहदा ऐ, तां ओह धामें लक्ख कसमां खा ओहदी गल्ल कर्दे बी नेई मननी चाही दी।

ओह मूंह फट्ट (बदमजाज) बी ऐ ते खुदा दा बंदा होइयै शतान कन्नै तल्लक रक्खने आह्ला बी ॥ 14 ॥

عَمَلٍ بَعْدَ ذَلِكَ رَنِيمٍ ﴿١٤﴾

सिर्फ इस गल्ला करी जे ओह मालदार ऐ ते उसदी उलाद ते साथी मते न ॥ 15 ॥

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٥﴾

जिसलै ओहदे सामनै सादी आयतां पढ़ियै सुनाइयां जंदियां न तां गलांदा ऐ जे एह ते पैहले लोकें दियां क्हानियां न ॥ 16 ॥

إِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾

अस तौले गै ओहदे नक्कै पर दा'ग लागे (ते उसी अपनी मदद शा बंचत करी देगे) ॥ 17 ॥

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرطوم ﴿١٧﴾

असें इनें बैरियें गी ऐसी गै परीक्षा च पाए दा ऐ। जिस परीक्षा च उनें बागें आहले लोकें गी पाया हा, जिनें आपस च इक-दूए गी कसमां खाइयै गलाया हा जे अस बडलै जाइयै अपनै बागै दे फल त्रोड़गे ॥ 18 ॥

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٨﴾

ते खुदा दा नांउ नथा लैता ॥ 19 ॥

وَلَا يَسْتَشْفُونَ ﴿١٩﴾

नतीजा एह होआ जे रातीं बेल्लै तेरे रब्ब पासेआ (उंदे) उस (बागै) पर इक अजाब आई गेआ जिसलै जे ओह सुत्ते दे हे। ॥ 20 ॥

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٢٠﴾

ते बडलै तक ओह बाग इक कट्टी² गेदी (यानी सफा चट्ट) हालती च तबदील होई चुके दा हा ॥ 21 ॥

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢١﴾

फी जिसलै सवरै-सवरै उनें आपस च इक-दूए गी बुलाया ते गलाया जे जेकर थुआड़ी

فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢٢﴾

1. इस थाहरै पर बागै आहले यानी हज़ुरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. ते उंदे मक्का बासी रिश्तेदार न, जिंदे आस्तै खुदा नै पवित्र क़ुरआन दे रूपै च सुर्ग उतारेआ, पर उनें उस सुर्ग दा लाह लैने दे बदलै लोकें गी उस सुर्ग शा बंचत करने आस्तै कौशशां करनियां शुरू करी दित्तियां ते आपस च एह समझौता कीता जे ऐसे मौकें इस सुर्ग च चलो जिसलै कोई होर औने आहला नेई होऐ ते मक्का आहले इयै करदे हे जे जेहका शख्स थुआड़ियां गल्लां सुनने आस्तै औंदा उसी बक्हाई दिंदे हे जां जिसलै तुस गल्लां करदे तां उसलै रौला पाई दिंदे तां जे कोई थुआड़ियां गल्लां सुनी नेई सके ते नां उंदा कोई लाह लेई सके।
2. इनें मुक्करें दा अन्जाम उनें बागें आहलें आंगर होग ते ओह एह ऐ जे एह लोक अपने कर्म दा फल पाने शा बंचत गौहगन।

नीत बागै चा फल त्रोटने दी ऐ तां इस्सै बेलै बागै पासै चलो ॥ 22-23 ॥

أَبِ اعْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صٰرِمِيْنَ ﴿٢٢﴾

फी ओह उठी गे ते ओह बल्लें-बल्लें एह आखदे जंदे हे ॥ 24 ॥

فَأَنْطَلِقُوا وَهُمْ يَبْحَافُتُونَ ﴿٢٤﴾

जे अज्ज थुहाड़ी मजूदगी च कोई गरीब बागे च दाखल नेई होऐ ॥ 25 ॥

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٥﴾

ते सवेर होने शा पैहलें ओह कंजूसी करने दा फैसला करी चुके दे हे ॥ 26 ॥

وَعَدُوا عَلَىٰ حَرِّ قَدْرِيْنَ ﴿٢٦﴾

फी जिसलै उनें उस बागै गी दिक्खेआ ते गलाया, अस ते रस्ता भुल्ली आए आं ॥ 27 ॥

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَصٰتُونَ ﴿٢٧﴾

बल्के सचाई एह ऐ जे अस (अपने फलें शा) भलेआं बंचत होई गे आं ॥ 28 ॥

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٨﴾

जो उंदे चा अच्छा आदमी हा, उसनै गलाया-क्या मैं तुसेंगी नथा गलाया जे तुस खुदा दी स्तुति की नेई करदे? ॥ 29 ॥

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٩﴾

उनें गलाया, सादा रब्ब हर ऐब शा पवित्र ऐ, अस गै जुलम करने आहले हे ॥ 30 ॥

قَالُوا سُبْحٰنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٣٠﴾

फी ओह इक-दूए गी कोसदे होई बोल्ले ॥ 31 ॥

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣١﴾

ते गलान लगे, सादे पर अफसोस! अस सिरफिरे बनी गे ॥ 32 ॥

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طٰغِيْنَ ﴿٣٢﴾

करीब' ऐ (यानी ममकन ऐ) जे (जेकर अस तोबा करी लैचै तां) सादा रब्ब उस शा बेहतर (बाग) असेंगी प्रदान करै। अस जरूर अपने रब्ब अगें झुकी जागे ॥ 33 ॥

عَسَىٰ رَبِّنَا أَنْ يُّبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رٰغِبُونَ ﴿٣٣﴾

इस्सै चाल्ली अजाब उतरदा हौदा ऐ ते जेकर ओह समझन तां क्यामत दा अजाब इस संसारक अजाब शा बौहत बड्डा ऐ ॥ 34 ॥ (स्कू 1/3)

كَذٰلِكَ الْعَذَابُ ۗ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ اَكْبَرُ ۗ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

1. यानी परिणाम दिक्खियै मक्का दे किश लोक प्राह्वित करी लौंग। फी सच्चें ऐसा गै होआ ते उनेंगी परिणाम बी ध्वाए।

संयमियें आस्तै उंदे रब्ब कश नैमतें कनै भरे दे बाग होंगन ॥ 35 ॥

क्या अस मुसलमानों गी मुलजमें बराबर समझी लैगे ? ॥ 36 ॥

तुसेंगी होई केह गेदा ऐ, तुस कनेहा फैसला करदे ओ ? ॥ 37 ॥

क्या थुआड़े कश कोई (अल्लाह दी) कताब ऐ जेहदे च एह गल्ल पढ़दे ओ? ॥ 38 ॥

जे जे किश तुस पसंद करगे ओ ओह तुसेंगी मिलग ॥ 39 ॥

जां क्या तुसें साढ़े शा कुसै कसम कनै बा'यदे लैते दे न जो क्यामत तक चलदे रौहगन ते एह जे जे किश तुस आखी देगे, ऊऐ तुसेंगी मिली जाग ॥ 40 ॥

इंदे शा बिंद पुच्छो हां जे इस गल्ला दा उंदे चा कु'न जिम्मेदार ऐ ? ॥ 41 ॥

क्या इनें लोकें दे हक्कै च इंदे अपने बनाए दे कोई खुदा दे शरीक हैन? इस आस्तै जेकर ओह सच्चे न तां उनें शरीकें गी पेश करन ॥ 42 ॥

जिस दिन मसीबत दा समां आई जाग ते उनेंगी सजदा करने आस्तै बुलाया जाग तां ओह सजदा करने दी ताकत नेई रखडन ॥ 43 ॥

उंदियां नजरां (शर्म कनै) झुकी दियां होंगन, जिल्लत उंदे पर छाई जाग। ते इक वक्त ओह हा जे उनेंगी सजदें आस्तै बुलाया जंदा हा ते उनें गी कोई बमारी नथी (पर उनें सजदा करने शा इन्कार कीता। फी हून जिसलै जे शिर्क दा रंग चिरे तगर उंदे दिलें पर चढ़े दा रेहा ऐ, एह सजदा कियां करी सकदे न) ॥ 44 ॥

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ
الَّتِي فِيهَا نَجْمٌ

أَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ۝

مَا لَكُمْ لَوْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ۝

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ۝

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْعَةِ إِلَى
يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ۝

سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ۝

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ ۖ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ
إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ۝

يَوْمَ يَكْشِفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعُونَ إِلَى
السُّجُودِ فَلَا يَسْتَجِيبُونَ ۝

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ ذِلَّةٌ
وَقَدْ كَانُوا يُدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ
وَهُمْ سَلِيمُونَ ۝

इस आसतै तू मिंगी ते उनेंगी जो इस कताब गी झुटलांदे न, छोड़ी दे (आपूं स'जा देने दा फिकर नेई कर) अस उनेंगी बारी-बारी (दरजा-ब-दरजा) तबाही पासै उनें दिशाएं चा खिचियै लेई औगे, जिनेंगी ओह जानदे गै नेई ॥ 45 ॥

ते अ'ऊं उनेंगी ढिल्ल देग्गा (यानी तू उंदी तबाही दी दुआऽ नेई कर) मेरा उपाऽ बड़ा मजबूत ऐ (ओह आखर उनेंगी तबाह करियै रक्खी देग) ॥ 46 ॥

क्यां तू उंदे शा कोई अजर/बदला मंगना ऐं ते ओह उस चट्टी कारण बोझ थल्लै दबोए दे न? ॥ 47 ॥

क्या उंदे कश गैब (परोक्ष)दा इलम है ते ओह उसी लिखदे जंदे न? ॥ 48 ॥

इस आसतै तू अपने रब्ब दे हुकमै पर डटे दा रोह ते मच्छी आहले आंगर नेई बन। जिसलै उसनै अपने रब्ब गी पुकारेआ ते ओह दुख कनै भरे दा हा ॥ 49 ॥

जेकर उसदे रब्ब दी नैमत उस दे दुख दा उपाऽ नेई करदी, तां उसी इक साफ-सपाट बियाबान जंगलै च सुट्टी दिता जंदा ते ओहदी संसार च निंदेआ कीती जंदी ॥ 50 ॥

पर उसदे रब्ब नै उनेंगी चुनी लैता ते उनें गी सदाचारी बंदें च शामिल करी लैता ॥ 51 ॥

मुन्कर लोक, करीब हा (ममकन हा) जे जिसलै उनें तेरे शा कुर'आन सुनेआ हा तां अपनी गुस्से कनै भरोची दी अक्खी कनै

فَدَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ ط
سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَأْمَلِي لَهُمْ ط إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ۝

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّغْرَمٍ
مُتَقَلَّبُونَ ۝

أَمْ عِنْدَهُمُ الْعِيبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ۝

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ
الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ط

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ
بِالْعُرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

فَاجْتَبَيْهِ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُرِي لِقَوْنَكَ
بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ

1. हजरत युनुस आंगर नेई बन यानी कौम दी तबाही दा फैसला तौले नेई मंग (चाह)। वक्त औने पर खुदा आपूं फैसला करी देग।

पार: 29

अल्-कलम 68

القلم ٦٨

تَبْرِكَ الَّذِي ٢٩

दिक्खियै तुगी अपने थाहरै परा फिसलाई
(डगमगाई) दिंदे ते ओह आखदे जंदे न जे
एह शख्स ते मजनू ऐ ॥ 52 ॥

إِنَّهُ لَمَجْمُونٌ ﴿٥٢﴾

हालांके एह (कुरआन) ते सारी दुनियां आस्तै
बरकत' लेइयै आया ऐ ॥ 53 ॥ (रुकू 2/4)

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

1. फी ऐसी बरकत आहली कताब आहने आहला मजनू/पागल किया होई सकदा ऐ।

सूर: अल्-हाक्का

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रुंजा आयतां ते दो रुक् न।

अंऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अलहाक्का (यानी ओह पूरा होइयै रौहने
आहला समाचार जो कुरआन च दस्सेआ गेदा
ऐ) ॥ 2 ॥

الْحَاقَّةُ ①

क्या तुगी पता ऐ जे ओह केह ऐ ? ॥ 3 ॥

مَا الْحَاقَّةُ ①

ते तुगी कुस चीजा नै दस्सेआ ऐ जे ओह पूरी
होइयै रौहने आहली खबर केह ऐ ? ॥ 4 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ①

समूद ते आद नै बी क़ारिअ: (अज़ाब) गी
झुठलाया हा (जो उस समे दे अज़ाब दी
खबर ही) ॥ 5 ॥

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ①

जित्थें तक समूद (लोकें) दा सरबंध ऐ, ओह
इक ऐसे अज़ाब कनै हलाक (तबाह) कीते
गे हे जो अपनी सख्ती च चरम सीमा तक
पुज्जी गेदा हा ॥ 6 ॥

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ①

ते आद इक ऐसे अज़ाब कनै हलाक (तबाह)
कीते गे जो हवा दी शकली च आया हा, जो
लगातार चलदी रेही ही ते अति-ऐंत तेज ही
॥ 7 ॥

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ
عَاتِيَةٍ ①

उस (अल्लाह) ने हवा गी लगातार सत्त रातीं ते अट्ट दिन उंदी तबाही आस्तै निश्चत करी रक्खे दा हा (एह दिक्खने आहले) ते उस कौम गी इक कटोई दी, डिग्गी दी पेदी (चीजै) आंगर दिखडन आखो जे ओह खजूरें दे खोखले (भुग्गे) बूहटें दियां जद्दां न जिनें गी तेज आंधी नै लमलेट करियै रक्खी दित्ता ॥ 8 ॥

(हे मुखातब!) हून दस्स जे क्या उंदा कोई नशान तुगी लभदा ऐ? ॥ 9 ॥

ते फिरऔन ते जेहके लोक उंदै शा पैहले हे (इस दुनियां च) अपराधी बनियै आए ते (लूत कौम दे लोकें दियां) ओह बस्तियां बी जेहकियां गुनाह दी ब'जा करी पुट्टियां कीतियां गेइयां हियां ॥ 10 ॥

(ते) उनें (बी कसूर कीते दे हे ते) अपने रब्ब दे रसूल दी ना-फरमानी कीती ही। इस आस्तै उनेंगी बी अल्लाह ने इक ऐसे अजाब कन्नै पकड़ेआ जो बधदा जंदा हा (ते बौहत सख्त हा) ॥ 11 ॥

असैं (नूह दे बेलै) जिसलै पानी उप्पर बधना शुरू होआ तां तुसैं लोकें गी इक किशती च बदहाई दित्ता हा ॥ 12 ॥

तां जे अस उस (घटना) गी थुआड़े आस्तै इक नशान' बनाई देचै ते सुनने आहले कन्न उसी सुनन (ते दिल उसी चेता रक्खन) ॥ 13 ॥

इस आस्तै जिसलै बिगल च इक्कै बारीं जौरै दी हवा भरी (फूक मारी) जाग ॥ 14 ॥

تَبْرَكَ الَّذِي ۲۹

الْحَاقَّةُ ۶۹

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَنِيَةً
أَيَّامٍ ۚ خُسُوفًا ۚ فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا
صَرْحَى ۙ كَأَنَّهُمْ أُعْجِرُونَ خَاوِيَةً ۝

فَهَلْ تَرَى لَهُم مِّنْ بَاقِيَةٍ ۝

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكُتْ
بِالْحَاطِئَةِ ۝

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً
رَّابِيَةً ۝

إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي
الْجَارِيَةِ ۝

نَجَعَلَهَا لَكُمْ تَذْكَرَةً وَتَعِيَهَا أُنْذُنٌ
وَأَعْيَةٌ ۝

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَوَاحِدَةً ۝

1. यानी ऐसा गै हून हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी कौम कन्नै होग ते ओह बी बक्ख-बक्ख किसमें दे अजाबें कन्नै जकड़े जाडन।

ते धरती ते फ़ाड़े गी उंदे थाहरें परा चुक्की
लैता जाग, ते ओह इक झटक के चूरा होई
जांगन ॥ 15 ॥

وَوَحِمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا
دُكَّةً وَاحِدَةً ۝

उस रोज निश्चत¹ घटना घटत होई जाग ॥ 16 ॥

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

ते गास² फटी जाग ते ओह उस रोज भलेआं
कमजोर लम्भग ॥ 17 ॥

وَأَشْقَتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۝

ते फरिश्ते उस दे कंठें पर हाँगन, ते उस रोज
तेरे रब्ब दे अर्श गी अटठें फरिश्तें³ चुक्के दा
होग ॥ 18 ॥

وَأَمْلَأْتُ عَلَىٰ أَرْجَائِكُمْ وَيَحْمِلُ
عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ۝

उस रोज तुसंगी खुदा दे सामनै पेश कीता
जाग ते कोई गल्ल थुआड़े शा छप्पी-गुच्छी
नेई रौहग (यानी थुआड़ा सारा स्हाब थुआड़े
सामनै पेश करी दिता जाग) ॥ 19 ॥

يَوْمَئِذٍ نَعْرُضُونَ لَا تُخْفِي مِنْكُمْ
حَافِيَةٌ ۝

इस आस्तै जिसदे सज्जे हथै च उस दी कर्म-
सूची दिती जाग ओह बाकी साथियें गी आखग-
आओ-आओ! मेरी कर्म-सूची दिक्खो⁶ ॥ 20 ॥

فَأَمَّا مَنْ أَوْتَمَّ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۖ فَيَقُولُ
هَٰؤُلَاءِ مِرْءَاءُ وَكَيْبَةٍ ۝

मिगी यकीन हा जे अ'ऊं इक रोज अपना
स्हाब जरूर दिक्खड⁶ ॥ 21 ॥

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْقٍ حِسَابِيَةٍ ۝

1. यानी जिस रोज हाक्का अजाब दी भविक्खवाणी पूरी होई जाग तां मक्का दे सरदार ते आम लोक तबाह होन लगडन ते उंदी हारे पर हार होग।
2. यानी मक्का आहलें दा गास यानी उंदा धर्म भलेआं खोखला होई जाग ते लोके दे दिलें चा ओहदी सचाई बारे विश्वास खतम होई जाग।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे ऊरे मुसलमान जिनेंगी मुन्कर लोक अपना बैरी समझदे होंदे हे, अजाब दे मौके उंदी सलामती आस्तै खुदा दे अगें दुआड करा करदे हाँगन।
4. एह जो आखेआ गेआ ऐ जे 'उस रोज तेरे रब्ब दा अर्श अटठें फरिश्तें चुक्के दा होग' इस शा इस पारसै इशारा ऐ जे सूर: फ़ातिह: च ते अल्लाह दे च'ऊं गुणें दा जिकर ऐ यानी रब्ब, रहमान, रहीम ते मालिकेयोमिद्दीन, पर मक्का दी विजय दे मौके अल्लाह दे गुण इस प्रबलता कनै प्रकट हाँगन आखो जे ओह च'ऊं दी ज'गा अटठ होई जांगन ते सारी धरती पर हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा तेज ते प्रताप चमका करदा होग।
5. सज्जा हथ बरकत पाने दा निर्देशक ऐ। इस आस्तै जिसदे सज्जे हथै च उसदी कर्म-सूची दिती जाग ओह समझी लैग जे मेरे आस्तै ठीक फैसला होआ ऐ ते मेरे कर्म गी नेक आखेआ गेआ ऐ। इस आस्तै ओह अपने साथियें गी सद्दग ते गलाग जे आओ ते मेरा नतीजा ते मेरी कर्म-सूची दिक्खो।
6. यानी क्यामत पर ईमान रखने करी अ'ऊं उस ध्याड़े आस्तै त्यारी करा करदा हा। इस लेई ओहदा लाह मिगी थहोई गेआ ते अल्लाह नै मेरे बारे फैसला करी दिता जे एह बंदा जीवन दे अच्छे दिन दिक्खग।

इस आस्तै ऐसा शख्स जीवन दे बौहत अच्छे
दिन दिक्खग ॥ 22 ॥

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝١٧

ते उच्चे बागें च नवास करग ॥ 23 ॥

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝١٨

उस दे फल झुके दे होंगन (यानी-उंदे बृहटे
फलें कनै लदोए दे होंगन) ॥ 24 ॥

فُطُوفَهَا دَانِيَةً ۝١٩

(ते उनेंगी गलाया जाग जे) पैहले समे च तुसें
जेहके कर्म कीते हे, उंदे नतीजे च खुल्ले
(फल) खाओ ते (चश्में दे) पानी पिय्यो, ते
इंदे चा हर इक चीज तुसेंगी शैल-चाल्ली
पची जाग ॥ 25 ॥

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ
فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝٢٠

ते जिस शख्स दे खब्बे हत्थै च उसदी कर्म-
सूची दिती जाग, ओह आखग, काश! मिगी
मेरी कर्म-सूची नेई दिती जंदी ॥ 26 ॥

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ
فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ ۝٢١

ते मिगी पता निं लागदा जे मेरा स्हाब केह ऐ?
॥ 27 ॥

وَلَمْ أَدْرِمَا حِسَابِيهِ ۝٢٢

काश! मेरी मौत मिगी भलेआं खतम करी
दिंदी ॥ 28 ॥

يَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۝٢٣

मेरी दौलत नै मिगी अज्ज कोई फायदा नेई
पजाया ॥ 29 ॥

مَا أَعْنَى عَنِّي مَالِيهِ ۝٢٤

ते मेरा प्रभुत्व जंदा रेहा ॥ 30 ॥

هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ ۝٢٥

(उस बेलै खुदा फरिश्तें गी आखग) इसी
पकड़ी लैओ ते इसदे गले च तौक (लड्डन)
पाओ ॥ 31 ॥

حُدُودَهُ فَعَلُّوهٗ ۝٢٦

ते ज्हन्नम च इसी सुट्टी देओ ॥ 32 ॥

ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلُّوهٗ ۝٢٧

फी इक जंजीर कनै, जेहकी बड़ी लम्मी ऐ
इस गी जकड़ी देओ ॥ 33 ॥

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَّرَعَهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا

فَأَسْلُكُوهُ ۝٢٨

एह बसीह हकूमत आहले अल्लाह पर ईमान
नथा आहनदा ॥ 34 ॥

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝٢٩

ते गरीब-गुरबें गी खाना खलाने आस्तै (लोकें गी) प्रेरणा नथा दुआंदा ॥ 35 ॥

وَلَا يَحْضُّ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۝

इस आस्तै उस रोज उसदा कोई दोस्त नेई होग (की जे अपने जुलमें दी ब'जा करी एह लोकें दी हमदर्दी खोही चुके दा ऐ) ॥ 36 ॥

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ۝

ते उसगी कोई खाना नेई मिलग, जखमें दा धोन गै श्होग (यानी जेहके जुलम एह लोकें पर करी चुके दा ऐ उसदी याद उसी सतांदी रोहग) ॥ 37 ॥

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسَلِينٍ ۝

एह खाना सिर्फ पापी लोक खंदे न ॥ 38 ॥ (रुकू 1/5)

۝

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْغَاطِقُونَ ۝

(इस आस्तै कुसै धोखे च निं पवो) अस शहादत ते तौरै पर उसी बी पेश करने आं जिसी तुस दिखदे ओ ॥ 39 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۝

ते जिसी तुस नेई दिखदे (यानी जाहरी हालात ते गुप्त जजबे इस गल्ला दे गुआह न) ॥ 40 ॥

وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ۝

एह (कुर'आन) इक आदरजोग रसूल दी वाणी ऐ ॥ 41 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

ते कुसै शायर दी वाणी नेई, पर तुस बिल्कुल ईमान नेई आहन्दे ॥ 42 ॥

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۝

ते नां एह कुसै पादरी जां पंडत (काहिन) दियां गल्लां न, पर तुस बिल्कुल नसीहत हासल नेई करदे ॥ 43 ॥

وَلَا يَقُولِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝

एह सारे ज्हांनें दे रब्ब पासेआ नाजल कीता गेदा ऐ ॥ 44 ॥

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ते जेकर एह शख्स साढ़े नां कनै झूठा इल्हाम¹ जोड़ी दिंदा, भामें ओह इक गै होंदा ॥ 45 ॥

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۝

1. बहाई संप्रदाय दे लोक आखदे न जे बहाउल्लाह इस आस्तै सच्चा ऐ जे उसी दा 'बे दे बा'द इक अरसे तक जींदा रौहने दा मौका मिलेआ, पर एह गल्ल झूठ ऐ। बहाउल्लाह नै इल्हाम हासल करने दा दा 'वा नेई कीता। ओह ते आपू अपने-आपै गी खुदा आखदा हा ते खुदाई दा दा 'वा इन्ना कमजोर ऐ जे उसदी सचाई हर इक आदमी समझी सकदा ऐ। सिर्फ इल्हाम दे दा 'बे कनै धोखा लगदा ऐ। इस आस्तै अल्लाह नै झूठे इल्हाम दी स'जा ते दस्सी, पर खुदाई दा दा 'वा करने आहले दी ओह स'जा नेई दस्सी, की जे हर समझदार इन्सान आपू इस दा खंडन करी सकदा ऐ।

तां अस सच्चें गै इसी सज्जे हत्थे नै पकड़ी
लैंदे ॥ 46 ॥

لَا خَذَانًا مِّنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٦٩﴾

ते उसदी शाह् रग (साह् आहली नाड़) कट्टी
दिंदे ॥ 47 ॥

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٧٠﴾

ते उस सूरत च तुंदे चा कोई बी ऐसा नेई होंदा
जो अगें आइयै उसगी (खुदा दी पकड़ थमां)
बचाई सकदा ॥ 48 ॥

فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِيزِينَ ﴿٧١﴾

ते एह (कुरआन) ते खुदा शा डरने आहलें
आस्तै नसीहत (ते बड़ाई) दा मूजब (साधन)
ऐ ॥ 49 ॥

وَإِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٧٢﴾

ते अस भलेआं जानने आं जे तुंदे च इस
(कुरआन) गी झुठलाने आहले बी न ॥ 50 ॥

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٧٣﴾

ते (एह बी जानने आं जे) मुन्करें दे दिलें च
एह कुरआन हसरत¹ (पच्छोताऽ) पैदा करदा
ऐ ॥ 51 ॥

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٧٤﴾

ते इस दी सचाई यकीनी तौरा पर स्पष्ट ऐ
॥ 52 ॥

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٧٥﴾

इस आस्तै तूं अपने महिमाशाली रब्ब दे नांऽ
कनै उसदी पवित्तरता दा यशोगान कर ॥ 53 ॥
(रुकू 2/6)

عَلَّمَ

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

1. यानी इस कुरआन दी तलीम गी दिक्खियै केई बार उंदे दिलें च एह इच्छा जागदी ऐ जे काश! ऐसी तलीम साहें
कश बी होंदी, ते अस वाद-विवाद च इस चाल्ली जलील (अपमानत) नेई होदे।

सूर: अल्-मआरिज

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंजताली आयतां ते दो रुकू न।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

पुच्छने आह्ला पुछदा ऐ (मुकरें पर) अटल
अजाब कदू औग? ॥ 2 ॥

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ①

(याद रक्खो जे) मुनकरें गी उस शा बचाने
आह्ला कोई नेई (इस आस्तै समे बारै सुआल
करना बे-मैहनी ते बे-फायदा ऐ) ॥ 3 ॥

لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ①

एह (अजाब) क्रमश: त्रक्की देने आह्ले खुदा
पासेआ औग ॥ 4 ॥

مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ①

फरिश्ते ते जिब्राईल यानी सधारण फरिश्ते ते
ईशवाणी आहनने आह्ले फरिश्ते उस (खुदा)
पासै उन्ने समे च चढ़दे न जिस दा अंदाजा
पंजाह ज्हार¹ साल दे बराबर होंदा ऐ ॥ 5 ॥

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ①

इस आस्तै तू चंगी चाल्ली सबर कर ॥ 6 ॥

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ①

1. किश विद्वानें गणित विद्या दे अधार पर संसार दी आयु दा अंदाजा लाया ऐ। उनें लगभग पंजाह ज्हार साल गै संसार दी सारी आयु दस्सी ऐ। इस आस्तै जेकर उंदा अंदाजा ठीक ऐ तां इसदा एह अर्थ ऐ जे इस आयत च संसार दी सारी आयु पासै इशारा ऐ। ईश्वर भगतें हजरत आदम शा लेइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे युग तक संसार दी आयु पंज ज्हार साल दस्सी ऐ, पर अनुमान बक्ख-बक्ख तरीकें कनै लाए जंदे न। आदम दी संतान शा नबियें दे प्रादुर्भाव (अवतार) तक दी आयु ममकन ऐ सत्त ज्हार साल होऐ ते धरती खंडें दी उत्पत्ति दे सिलसले च संसार दी आयु पंजाह ज्हार साल होऐ। इस आस्तै एह कोई मतभेद नेई।

एह लोक उस (ध्याड़े) गी बौहत दूर समझदे
न ॥ 7 ॥

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝

पर अस इसी बौहत नेड़े दिक्खने आं ॥ 8 ॥

وَرَبُّهُ قَرِيبًا ۝

उस रोज (प्रचंड गर्मी कारण) गास परघाले गेदे
त्रामे आंगर होई जाग ॥ 9 ॥

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ۝

ते प्हाड़ पिंजी' गेदी उन्ने आंगर होई जांगन
॥ 10 ॥

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝

ते उस दिन कोई दोस्त कुसे दोस्त बारै कोई
सुआल नई पुच्छग ॥ 11 ॥

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۝

की जे उस रोज हर शख्स दी हालत उसदे
दोस्त गी दस्ती दिती जाग। उस दिन मुजरम
इच्छा प्रकट करग जे काश! ओह अज्जै दे
दिन अपने पुत्तरे (गी कुरबान करियै अपने
आपै गी अजाब शा बचाई लै) ॥ 12 ॥

يُبَصِّرُ وَّهُمْ يَوْمَ يُدُّ الْمَجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي

مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بَيْنِيهِ ۝

ते अपनी लाड़ी ते भ्राऽ ॥ 13 ॥

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝

ते अपने रिश्तेदार सबंधिये गी जिंदे कश ओह
शरण लैदा होंदा हा ॥ 14 ॥

وَفَقِصَلَتِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ۝

ते संसार च जे किश बी ऐ (उसी कुरबान
करियै) ओह अपनै-आपै गी अजाब शा बचाई
लै ॥ 15 ॥

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا لَنُيَسِّجِيَهُ ۝

सुनो! एह अजाब जिसदी खबर दिती गेदी ऐ,
शोला (अग्गी दे लोरे) आह्ला अजाब ऐ
॥ 16 ॥

كَأَلَّا إِنهَاطَى ۝

सिरै तक दी खल्लड़ी गी दरहोड़ी देने आह्ला
अजाब ऐ ॥ 17 ॥

نَزَاعَةً لِّلشَّوَى ۝

1. यानी ऐसे-ऐसे आविष्कार होंगन जियां अणु बंब ते हाईड्रोजन बंब, जिंदे पौने करी प्हाड़ें जैसी मजबूत चीजां बी रूपें दे गोहड़ें आंगर उड्डी जांगन।

जो शख्स उस शा नस्सना चाह्ग ते पिट्ठ फेरी लैग, ओह् उसी बी अपने कश बुलाई लैग ॥ 18 ॥

تَدْعُوا مِنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝

ते (उसी बी) जो सारी उमर संसार च धन किट्ठा करदा रेहा ते धनै दा जखीरा करने च कामयाब होई गेआ ॥ 19 ॥

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

इन्सान दी फितरत (दा सभाऽ) रंग बदलना ऐ ॥ 20 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝

जिसलै उसी कोई तकलीफ पुज्जै तां ओह् घबराई जंदा ऐ ॥ 21 ॥

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝

ते जिसलै उसी कोई फायदा पुज्जै तां कंजूसी करन लगी पौंदा ऐ (ते एह् नेई चांहदा जे ओहदा कोई शरीक होऐ) ॥ 22 ॥

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَبُوعًا ۝

सिवाए नमाज पढ़ने आहलें दे ॥ 23 ॥

إِلَّا الْمَصَلِينَ ۝

जो अपनी नमाजें पर सदा कायम रौहदे न ॥ 24 ॥

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝

ते जिंदी धन-दौलत च इक निश्चत हिस्सा गरीब मंगतें दा बी होंदा ऐ ॥ 25 ॥

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝

ते उंदा बी होंदा ऐ जो मंगी नेई सकदे (यानी पशु पैछियें ते गूंगे-बोले लोकें दा बी) ॥ 26 ॥

لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝

ते जो लोक जजा-स'जा दे ध्याड़े गी सच्चा मनदे न ॥ 27 ॥

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝

ते जो लोक अपने रब्ब दे अजाब शा डरदे न ॥ 28 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ مِنَ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۝

(ते सच्च इय्यै ऐ) जे उंदे रब्ब दे अजाब शा कोई अपनी शक्ति कनै नेई बची सकदा ॥ 29 ॥

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا مُونٍ ۝

ते ओह लोक बी जो अपनी गुप्त अंगों दी रक्षा करदे न ॥ 30 ॥

सिवाए अपनी लाड़ियें जां दासियें दे, उंदी कोई निंदेआ नेई कीती जाग ॥ 31 ॥

पर जो लोक इस शा अगमें बधने दी इच्छा करदे न, ओह हद्द शा बधने आहले न ॥ 32 ॥

(ते इससे चाल्ली ओह लोक बी अजाब शा सुरक्षत न) जो अपने कश रक्खी दी अमानतें ते अपनी प्रतिज्ञा दी पहाजत करदे न ॥ 33 ॥

ते जो अपनी गुआहियें पर कायम रौहदे न (यानी कुसै शा डरियै झूठियां गुआहियां नेई दिंदे) ॥ 34 ॥

ते ओह लोक बी जो अपनी नमाजें दी रक्षा करदे न ॥ 35 ॥

ओह सुगै च सम्मान कनै रक्खे जांगन ॥ 36 ॥
(रुकू 1/7)

इस आसलै मुन्करें गी केह होई गेदा ऐ जे तेरे पासै गुस्से च सिर चुक्कियै दौड़दे आवा करदे न? ॥ 37 ॥

सज्जे पासेआ बी ते खब्बे पासेआ बी, बक्ख-बक्ख टोल्लियें दे रूपै च ॥ 38 ॥

क्या उंदे चा हर शख्स जानदा ऐ जे उसी नैमतें आहले सुगै च दाखल करी दिता जाग (चाहे ओह संसारक ऐ ते चाहे आखरत दा) ॥ 39 ॥

ऐसा कदें बी नेई होग। असें उनेंगी ऐसी चीजै शा पैदा कीते दा ऐ जिसी ओह जानदे न ॥ 40 ॥

وَالَّذِينَ هُمْ لِغُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝

فَمَنْ ابْتَدَعَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ

هُمْ الْعُدُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رُغُوعُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۝

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّتٍ مُّكْرَمُونَ ۝

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ۝

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۝

أَيُظْمَعُ كُلُّ امْرِيٍّ وَنَهْمُهُمْ أَن يَدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝

كَلَّا إِنَّآ خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ ۝

इस आस्ते अऊं (इक कुरआन गी नाजल करने आहले) पूरब ते पच्छम दे रब्ब गी गुआह दे रूपै च पेश करना, जे अस इस गल्ला च समर्थ आं ॥ 41 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤١﴾

जे इस कौम गी तबाह करियै इक होर अच्छी कौम पैदा करी देचै ते कोई असेंगी इस इरादे शा रोकी नई सकदा ॥ 42 ॥

عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ
بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤٢﴾

इस आस्ते तूं उनेंगी छोड़ी दे जे ओह सचाई गी गंदोलदे रौहन ते हस्सने-खेदने च पेदे (मस्त) रौहन, उस बेलै तगर जे ओह उस ध्याड़े गी दिक्खी लैन जेहदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 43 ॥

فَدَرَّهُمْ يَخَوْضُوهَا وَيَلْعَبُوهَا حَتَّىٰ يُلَاقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٣﴾

जिस दिन ओह कबरें चा जींदे होइयै निकलडन ते तौले-तौले नस्सा करदे होंगन, आखो जे ओह खास खंभें आहले पासै' दौड़दे जा करदे होन ॥ 44 ॥

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا
كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصَبٍ يُّوفُّوْنَ ﴿٤٤﴾

उंदियां अक्खीं शर्म कनै झुकी दियां होंगन ते उंदे चेहरें पर जिल्लत छाई दी होग। एह ओह ध्याड़ा ऐ जेहदा उंदे कनै बा'यदा कीता जंदा ऐ ॥ 45 ॥ (रकू 2/8)

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ
ذَٰلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٥﴾

1. इस थाहरा पर जेकर संसारक प्रलेआ लैती जा तां अर्थ एह होग जे जिसलै लौकिक (दुन्याबी) अजाब आई जाग ते मुन्करें च भै कारण इक नमीं जाप्रति पैदा होई जाग ते ओह अपनी कबरें चा तेज गति कनै बाहर आँगन यानी उंदे च जीवन दियां किरणां फुटी पौंगन जियां जे मक्का विजय दे बा'द मक्का आहलें च नमें जीवन दा संचार होआ। खास खंभें बक्खी दौड़दे जाने दा अर्थ एह ऐ जे उस रोज अजाब शा शरण पाणे आस्ते ओह अपने सरदारें पासै नसदे आँगन जियां जे मक्का विजय बेलै होआ। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै जिसलै एह घोशना कीती जे जो शख्स अपने घरै दे भित्त बंद करियै अंदर बेही जाग ते जो शख्स अबू-सुफियान दे घर जां बिलाल दे झंडे हेठ जां काबा च आई जाग उनें, सारें गी शरण दित्ती जाग। तां ओह पागलें आंगर, बचने आस्ते उनें खंभें पासै नस्से।

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: नूह

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां5 लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असें नूह गी उसदी कौम पासै एह आखियै
भेजेआ हा जे अपनी कौम दे लोकें गी उस
समे दे औने शा पैहलें सोहगा कर जिसलै जे
उंदे पर दर्दनाक अजाब नाजल होऐ ॥ 2 ॥

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ
قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ①

उसनै (अपनी कौम कनै मखातब होइयै)
गलाया हा, हे मेरी कौम दे लोको! अ'ऊं
थुआड़े कश इक जाहरी-बाहरी डराने आह्ला
(नबी) होइयै आया आं ॥ 3 ॥

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ②

(ते तुसेंगी आखना जे) सिर्फ अल्लाह दी
अबादत करो ते उससै दा संयम अखत्यार
करो, ते मेरी आज्ञा दा पालन करो ॥ 4 ॥

إِنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ③

ओह थुआड़े गुनाहें गी माफ करग ते तुसेंगी
इक निश्चत समे तक ढिल्ल देग ते जेकर तुस
जानदे ओ, (तां समझी लैओ जे) सच्चें गै
(कुसै कौम दी तबाही आस्तै) खुदा द्वारा
निश्चत कीती गेदी घड़ी जिसलै आई जा तां
उसी टालेआ नेई जाई सकदा ॥ 5 ॥

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ إِلَىٰ
أَجَلٍ مُّسَمًّى ④ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ
لَا يُؤَخَّرُ ⑤ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ⑥

फी उसनै (खुदा गी) गलाया, हे मेरे रब्ब मैं अपनी कौम दे लोकें गी रातीं बेलै बी पुकारेआ हा ते दिनै मौके बी पुकारेआ हा ॥ 6 ॥

पर मेरे प्रचार कारण ओ होर बी दूर नस्सन लगे ॥ 7 ॥

ते मैं जिसलै कदें उनेंगी उपदेश दिता तां जे ओह मनी लैन ते तू उनेंगी माफ करी दे, तां उनें अपनी औंगलीं अपने कनै च पाई दित्तियां ते अपने (सिरें पर) कम्पड़े पलेटी लैते ते इन्कार दा हठ कीता ते बड़े घमंड शा कम्म लैता ॥ 8 ॥

फी मैं उनेंगी उच्ची अवाजै च (भाशन राहें) उपदेश दिता ॥ 9 ॥

फी मैं उनेंगी जाहिर च (बांदै) समझाने दे बा'द एकांत च बी उपदेश दिता ॥ 10 ॥

ते मैं उनेंगी गलाया जे अपने रब्ब शा माफी मंगो। ओह बड़ा बख्शाने आह्ला ऐ ॥ 11 ॥

जेकर तुस तोबा करगे ओ तां ओह बदल बरहाने आह्ले बदलें गी थुआड़े पासै भेजग ॥ 12 ॥

ते धन-दौलत ते संतान कनै थुआड़ी मदद करग ते थुआड़े आस्तै बाग उगाग ते थुआड़े आस्तै नदियां बगाग ॥ 13 ॥

तुसेंगी केह होई मेदा ऐ जे तुस अल्लाह शा हिक्मत दी मेद नेई रखदे? ॥ 14 ॥

हालांके उसनै तुसेंगी बड़ियां त्रिकियां हासल करने दी ताकत देइयै भेजे दा ऐ ॥ 15 ॥

क्या तुसें दिक्खेआ नेई जे अल्लाह नै किस चाल्ली सत्त गास पैदा कीते न, जो (कनून दे लिहाज कनै) इक-दूए दे मताबक न ॥ 16 ॥

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا

أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا

ثِيَابَهُمْ وَأَصْرَوْا وَاسْتَكْبَرُوا وَاسْتَكْبَارًا ۝

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ

إِسْرَارًا ۝

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ

غَفَّارًا ۝

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَأَبْنٍ وَيَجْعَلُ

لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

وَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ أَطْوَارًا ۝

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ

طَبَاقًا ۝

ते उसने चन्ने गी उंदे (गासैं) च नूर (रोशनी) दा साधन बनाया ऐ ते सूरज गी गासैं च इक दिव्ये आंगर बनाया ऐ ॥ 17 ॥

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ﴿١٧﴾

ते अल्लाह नै तुसैंगी धरती चा पैदा कीता ते तुसैंगी विकास प्रदान कीता ॥ 18 ॥

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٨﴾

फी ओह तुसैंगी परताइयै उससै च लेई जाग ते उससै चा कडुहग ॥ 19 ॥

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِحْرَاجًا ﴿١٩﴾

ते अल्लाह नै धरती गी पदधरा बनाया ऐ ॥ 20 ॥

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿٢٠﴾

तां जे तुस ओहदे खु'ल्ले-डु'ल्ले रस्तें पर चलो ॥ 21 ॥ (रुकू 1/9)

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢١﴾

फी नूह नै गलाया जे हे मेरे रब्ब! उनें मेरी ना-फरमानी कीती ऐ ते (मी छोड़ियै) उसदे पिच्छें चली पेदे न जिस दा धन ते उलाद उसी रुहानी घाटे च बधांदा ऐ ॥ 22 ॥

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢٢﴾

ते (मैरे खलाफ) उनें बड़े-बड़े खड़जैत्तर रचे ॥ 23 ॥

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ آبُوبَارًا ﴿٢٣﴾

ते (अपनी कौम गी) गलांदे रेह न जे तुस लोक अपने उपास्यें गी नेई छोड़ेओ, नां वद्द गी छोड़ेओ नां सुवा गी, नां यागूस गी, ते नां याऊक गी ते नां नस्र' गी ॥ 24 ॥

وَقَالُوا لَا تَدْرِنَ الْهِنْتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَעُوقَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٤﴾

ते उनें मते-हारे लोकें गी गुमराह करी दिता ते (हे खुदा!) जालमें गी सिर्फ नकामी च गै बधाया ॥ 25 ॥

وَقَدْ أَصَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٥﴾

1. एह नांs नखतरें ते उंदी राशियें दे अधार पर न। मक्का ते ताएफ्र आहलें अपनी मूर्तियें दे बी इय्यै नांs रक्खे दे हे। ईसाई आखदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. ने मक्का दी मूर्तियें गी हजरत नूह दी कौम पासै मन्सूब (संबद्ध) कीते दा ऐ, हालांके बैहमी गल्लां इक-दूए दी नकल होंदियां न। मूर्तियां बी बैहम न। मक्का आहलें अपने पूर्वजें शा सुनियें अपनी मूर्तियें दे एह नांs रक्खी लैते दे हे।

ओह् अपने गुनाहें कारण गरक कीते गे, ते अमगी च दाखल कीते (सुट्टे) गे, ते अल्लाह दे सिवा उनेंगी अपने आसतै कोई मददगार नेई मिलेआ ॥ 26 ॥

ते नूह नै एह् बी प्रार्थना कीती जे हे मेरे रब्ब! धरती पर मुन्करें दा कोई घर बाकी नेई बचै' ॥ 27 ॥

जेकर तू उनेंगी इससै चाल्ली छोड़ी देग्गा तां एह् तेरे दूए बंदें गी बी गुमराह करडन ते ओह् दुराचारी' ते इन्कार करने आहले दे सिवा कोई बी बच्चा पैदा नेई करडन ॥ 28 ॥

हे मेरे रब्ब! मिगी ते मेरे माता-पिता गी ते हर ऐसे शख्स गी जो मेरे घरे च मोमिन होइयै दाखल होंदा ऐ उसगी बखशी दे ते सारे मोमिन मडदें ते सारी मोमिन जनानियें गी बी! ते इयां होऐ जे जालम सिर्फ तबाही च गै त्रक्की करन (फलन-फुल्लन) (उनेंगी कामयाबी नसीब नेई होऐ) ॥ 29 ॥ (रुकू 2/10)

مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَعْرَفُوا فَأَدْخَلُوا تَارًا
فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۝

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ
مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ۝

إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ
وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ۝

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ
بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَرِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ۝

1. एह् बद-दुआऽ नेई जे सारे मुन्कर मारे जान, बल्के दुआऽ ऐ जे सारी कौम ईमान लेई आवैं ते मुन्कर कोई नेई र'वै।
2. यानी जेकर एह् लोक कुफर दी हालती च रेह तां बाकी लोकें गी बी मुन्कर बनाई देंगन ते जेहका उंदै बच्चा पैदा होग ओहदे शा शिकं दा पालन कराडन। इसदा एह् अर्थ नेई ऐ जे बच्चा अल्लाह थमां कुफर लेइयै आंग।

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ السَّمَلَةِ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-जिन्न

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

तू गलाई दे जे मिगी वह्नी कीती गेदी ऐ जे
जिन्नें' चा किश लोके तरे शा (कुरआन)
सुनेआ। इस आस्तै बापस जाइयै उनें अपनी
कौम दे लोके गी गलाया जे असें इक अजीब
कुरआन सुनेआ ऐ ॥ 2 ॥

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ
الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ②

ओह हदायत आहली बक्खी लेई जंदा ऐ,
जिसदे नतीजे च अस ओहदे पर ईमान लेई
आए आं ते अस भविक्ख च कुरसैगी अपने
रब्ब दा शरीक नेई बनागे ॥ 3 ॥

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۗ وَلَنْ نُشْرِكَ
بِرَبِّنَا أَحَدًا ③

ते सच्च एह ऐ जे साढ़ा रब्ब अति-ऐत्त
महिमाशाली ऐ ते नां उसनै कोई जनान्नी
बनाई ऐ ते नां कोई पुत्तर² बनाया ऐ ॥ 4 ॥

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدْرًا مِّمَّا اتَّخَذَ صَاحِبَةً
وَلَا وَلَدًا ④

1. इस शा पैहलें बी जिन्नें दे औने दा जिकर होई चुके दा ऐ उर्थें दस्सेआ गेदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कश किश जिन्न आए हे। इर्थें अल्लाह नै वह्नी राहें तुसेंगी दस्से दा ऐ जे किश जिन्नें थुआइा कुरआन सुने दा ऐ। इस आस्तै एह घटना होर ऐ ते पैहली घटना होर ही। इस घटना गी ते जिन्नें गी समझने आस्तै दिक्खो सूर: अहक्राफ आयत 30 ते सूर: सबा आयत 13 सूर: अहक्राफ च जिन्नें जिन्नें दा जिकर ऐ अस इतिहास ते हदीस राहें सिद्ध करी चुके दे आं जे ओह किश यहूदी लोक हे। इस आस्तै इर्थें बी जिन्नें दा अर्थ मक्का थमां बाहुरै दे यहूदी न जिन्नें गी कुरआन दा पता चलैआ ते ओह उसी सुनने आस्तै आए हे, पर अपनी कौम दे लोके शा डरदे छप्पियै आए ते कुरआन सुनियै बापस उठी गे।
2. इस शा सेही होंदा ऐ जे ओह ईसाई प्रभाव शा प्रभावत हे, की जे उनें अपना जो मंतव्य (अकीदा) दस्से दा ऐ ओह ईसाइयें दा ऐ यहूदियें दा नेई। इतिहास शा बी सिद्ध ऐ जे ईसाइयें दी वक्की दे युग च किश यहूदी बी ईसाई प्रभाव दे अधीन आई गे हे।

एह बी सच्च ऐ जे साढ़े चा मूरख लोक अल्लाह दे बारै गैर-वाजब गल्लां करदे रौहदे हे ॥ 5 ॥

ते साढ़ा एह बिचार हा जे मनुक्ख ते जिन्न अल्लाह दे बारै झूठ नेई बोल्ली सकदे ॥ 6 ॥

ते फी एह बी सचाई ऐ जे मनुक्खें चा किश लोक ऐसे हे जो जिन्नं शा किश बंदें दी पनाह मंगदे होंदे हे। इस आस्तै इसदा नतीजा एह निकलेआ जे (इस गल्ला नै) जिन्नं गी घमंड च होर बी बधाई दिता ॥ 7 ॥

ते सच्चें गै ओह (यहूदी) बी यकीन करदे हे जियां जे तुस विश्वास करदे ओ जे अल्लाह अगें आस्तै कदें कुसै गी नबी बनाइयै नेई भेजग¹ ॥ 8 ॥

ते असें गासै गी छूहता (यानी गासी इलम हासल करने दी कोशश कीती) पर असें उसी ताकतवर पैहरेदारें ते शिहाबे-साकिब (उल्का) कनै भरे दे दिक्खेआ ॥ 9 ॥

ते अस (पैहलें) उस च (गासी गल्लां) सुनने आस्तै बाँहदे होंदे हे पर हून जो कोई (गासी गल्लां) सुनने दी कोशश करदा ऐ तां ओह इक (बिनाश-कारी) लोरें आहले नखत्तर गी अपनी घात² च दिखदा ऐ (यानी लोरें आहले नखत्तर च अपने आपै गी घिरे दा मसूस करदा ऐ) ॥ 10 ॥

1. उंदे यहूदी होने दा सबूत पबित्तर कुरआन च मिलदा ऐ। कुरआन दसदा ऐ जे जिसलै यूसुफ दा काल होई गेआ तां उसी मनने आहलें गलाया जे हून अगइताई कोई रसूल नेई आंग। इस थाहर बी जिन्नं दे मूहा उससै अकीदे गो दुरहाया गेदा ऐ जे तुस विश्वास करदे हे जे भविक्ख च अल्लाह कुसैगी रसूल नियुक्त नेई करग, की जे खातमुन्नबिय्यीन दा अवतार होई चुके दा ऐ। मुसलमान इस आयत पर गौर करन ते अपने अन्जाम गी सोची लैन।
2. यानी जो शख्स इस्लाम च झूटियां गल्लां मलाना चांहदा ऐ जियां जे पैहलें दस्सेआ गेदा ऐ तां अल्लाह हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दी बरकत कनै उसदी तबाही दा समान जुटाई दिंदा ऐ।

وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُمَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝

وَإِنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نَقُولَ الْإِنسَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

وَإِنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنَّ فَرَادُوهُمْ رَهَقًا ۝

وَإِنَّهُمْ ظَنُّوْا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّن نَبِيعَتْ اللَّهُ أَحَدًا ۝

وَإِنَّا لَمَسْنَا السَّمَآءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ۝

وَإِنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۝ فَمَنْ يَسْمَعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَّصَدًا ۝

ते अस नेई जानदे जे इस औने आहले राहें धरती च बास करने आहले लोकें आस्तै कुसै अजाब दा फैसला कीता गेदा ऐ। जां उंदे आस्तै उंदे रब्ब नै हदायत देने दा फैसला कीते दा ऐ ॥ 11 ॥

ते साढ़े बिच्चा किश नेक लोक बी हैन ते किश इसदे खलाफ (उलट) बी हैन। अस बक्ख-बक्ख रस्तें पर जा करने आं ॥ 12 ॥

ते अस भरोसा करदे हे जे अस दुनियां च अल्लाह गी नकाम नेई बनाई सकदे ते नां अस उसी दौड़-भज्ज करियै नकाम बनाई सकने आं ॥ 13 ॥

ते असें ते जिसलै हदायत दी गल्ल सुनी, उस पर ईमान लेई आए ते जो शख्स अपने रब्ब पर ईमान आहनदा ऐ तां ओह नां कुसै नुकसान शा डरदा ऐ ते नां कुसै जुलम शा डरदा ऐ ॥ 14 ॥

ते साढ़े चा किश फरमांबरदार न ते किश जालम बी हैन ते जो कोई फरमांबरदार बनदा ऐ, ऊऐ हदायत दा चाहबान होंदा ऐ ॥ 15 ॥

ते जो जुलम करदे न, ऊऐ ज्हन्म दा बालन बनदे न ॥ 16 ॥

ते (हे पैगंबर! मैं फैसला करी रखे दा ऐ जे) जेकर एह (मक्का बासी काफर) साढ़े दस्से दे रस्ते पर चली पौंदे तां अस उनेंगी मन-चाहया पानी पलेंदे ॥ 17 ॥

तां जे ओहदे राहें उंदी अजमैश करचै ते जो बी शख्स अपने रब्ब दे जिकर शा मूंह फेरदा ऐ ओह (खुदा) उसी ऐसे अजाब दे रस्ते पर चलांदा ऐ जेहका बधदा मै जंदा ऐ (ते

تَبْرَكَ الَّذِي ٢٩ الْجِنَّ ٧٢

وَإِنَّا لَأَنذَرِي أَسْرَأْرِيْدَ بَمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

وَإِنَّا مِنَّا الصَّٰلِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَلِكَ ۝ كَذَّٰبًا بَقِيَ قَدَدًا ۝

وَإِنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نُّعْجِزَ اللّٰهَ فِي الْأَرْضِ وَلَكِن نُّعْجِزُهُ هَرَبًا ۝

وَإِنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰى أَمَّا بِهِ ۝ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَّلَا رَهَقًا ۝

وَإِنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقٰسِطُونَ ۝ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُوْلَٰئِكَ تَحَرُّوْا رَشَدًا ۝

وَأَمَّا الْقٰسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝

وَإِن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَّآءً غَدَقًا ۝

لِنُقَبِّئَهُمْ فِيهِ ۝ وَمَنْ يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۝

उनें ऊऐ रस्ता अखत्यार कीता/अपनाया ऐ)
॥ 18 ॥

ते असें एह बी फैसला कीता हा जे मसजदां
म्हेशां अल्लाह दी गै मलकीत बनाई दितियां
जान। इस आस्तै हे लोको! तुस उंदे च उसदे
सिवा कुसैगी नेई पुकारो ॥ 19 ॥

ते असेंगी लब्भा करदा ऐ जे जिसलै अल्लाह
दा बंदा (हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व.)
उसी पुकारने आस्तै खड़ोंदा ऐ तां एह (मक्का
बासी) ओहदे पर झपटा मारियै आई पौंदे न
॥ 20 ॥ (रुकू 1/11)

तू गलाई दे जे अ'ऊं ते सिर्फ अपने रब्ब गी
बुलान्ना आं ते कुसै गी उसदा शरीक नेई
बनांदा ॥ 21 ॥

ते एह बी गलाई दे जे तुसेंगी किसै किसमै दा
नुकसान पुजाने जां हदायत देने दी मेरे च
ताकत नेई ॥ 22 ॥

(बल्के एह बी) आखी दे (जे जेकर अल्लाह
मेरे पर अज़ाब नाज़ल करै तां) मिगी अल्लाह
दे अज़ाब थमां बचाने आह्ला कोई नेई ते
उसी छोड़ियै मेरे आस्तै कोई होर ठकाना नेई
ऐ ॥ 23 ॥

मेरा कम्म ते सिर्फ एह ऐ जे अल्लाह दी
गल्ल ते ओहदा सनेहा पुजाई देआं, ते जो
लोक अल्लाह ते उसदे रसूल दी गल्ल नेई
मनदे, उनेंगी दोज़ख/नरक मिलदा ऐ, ओह
ओहदे च चिरे तगर बास करदे रौहगन ॥ 24 ॥

हां! जिसलै ओह बा'यदे आहले अज़ाब गी
दिकखी लैंगन तां समझी जांगन (जे उंदा ते
हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा मुकाबला

وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ
أَحَدًا ۝

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا
يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِهِ
أَحَدًا ۝

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا
رَشَدًا ۝

قُلْ إِنِّي كُنْتُ نَبِيًّا مِنْ اللَّهِ أَحَدًا ۝
وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۝ وَمَنْ يَعْصِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا
فِيهَا أَبَدًا ۝

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ

सामने रखदे होई) मदद्गार दे स्हाबें कु'न कमजोर ऐ, ते तैदाद दे स्हाबें कु'न घट्टा' ऐ ॥ 25 ॥

तू आखी दे जे अ'ऊं नेई जानदा जे थुआड़ी बा'यदे आहली घड़ी लागै ऐ, जां अल्लाह ओहदे आस्तै कोई लम्मी अबधी निश्चत करग ॥ 26 ॥

गैब दा जानने आहला ऊऐ ऐ, ओह अपने गैब पर कुसैगी समर्थवान नेई करदा/बनांदा ॥ 27 ॥

सिवाए ऐसे रसूल दे जिसगी ओह इस कम्मै आस्तै पसंद' करी लैदा ऐ ते इस रसूल दी एह शान ऐ जे इसदे अगमें बी ते इसदे पिच्छें बी संरक्षक (पहाजती) फ़रिशतें दा दल चलदा ऐ ॥ 28 ॥

तां जे अल्लाह समझी लै जे उनें रसूलें अपने रब्ब दे सनेह गी लोकें तक पुजाई दिता ऐ ते जे किश उंदे कश ऐ उसी घेरे च रखदा ऐ ते हर चीजै गी गिनियै रखदा ऐ ॥ 29 ॥ (रुकू 2/12)

مَنْ أَصْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تُوْعَدُونَ أَمْ
يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝

عِلْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ
أَحَدًا ۝

إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

يَعْلَمُ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ
وَاحْاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ
عَدَدًا ۝

1. यानी फैसले दा समां औने पर हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे अनुयायियें दी गिनतरी बधी जाग ते मुक्करें दी गिनतरी घटी जाग, जियां जे असल च होआ बी। एह इक बौहत बड्डी भविकखवाणी ही जो अपने समे पर पूरी होई। खास करियै जिसलै एह दिक्खेआ जा जे एह सूर: मक्की ऐ। जिसलै मुसलमान कमजोर ते थोढ़े हे।
2. यानी ओह उसी मतीं मातरा च गैब दा इलम बख़शादा ऐ।

سُورَةُ الْمَزْمَلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ أَحَدَى وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-मुज्जम्मिल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक्की आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै पढ़ना जो बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे चादर च लपटोए दे! (अल्लाह दी रैहमत
दा इंतजार करने आह्ले!) ॥ 2 ॥

يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ ①

रातीं गी उट्ठी-उट्ठियै अबादत कर, जेहदे नै
साढ़ा मकसद एह ऐ जे रातीं दा ज्यादा हिस्सा
अबादत च गजारा कर ॥ 3 ॥

فَمِ الْإِنِّ الْأَقِيلًا ①

यानी उस दा अदधा' हिस्सा जां अदधे शा
किश घट्ट करी दे ॥ 4 ॥

نَّصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ①

जां उस पर किश होर बधाई दे ते कुरआन गी
मिट्ठी अवाजै च पढ़ा कर ॥ 5 ॥

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ①

अस तेरे पर इक ऐसा कलाम उतारने आह्ले
आं जो (जिम्मेदारी दे स्हाबें) बड़ा बोझल/
भारा ऐ ॥ 6 ॥

إِنَّا سَأَلْنَاكَ قَوْلًا نَقِيلًا ①

रातीं बेलै उट्ठना मनै गी लताड़ने दा सारें शा
कामयाब नुसखा ऐ ते रातीं जागने आह्लें गी
सच्चे दी बी आदत पेई जंदी ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّا نَاشِئَةُ الْإِنِّ هِيَ أَشَدُّ وَظَعًا
وَأَقْوَمُ قِيلًا ①

1. किश रातीं बड़ियां घट्ट होदियां न। उंदे च सेहत गी नजर च रखदे होई सिर्फ थोड़े चिरें आस्तै जागेआ जंदा ऐ, पर फरमांदा ऐ जे जिसलै दिन-रात बराबर होन तां रातीं दा अदधा हिस्सा जागा करो ते अदधा हिस्सा सौआ करो ते जिसलै रातीं लामियां होन तां ज्यादा चिर जागा करो ते थोड़ा चिर सौआ करो ते जिसलै जागो तां उसलै कुरआन पढ़ा करो।
2. यानी अबादत दी ब'जा करी उसदी स्हानियत कामिल होई जंदी ऐ ते ओह झूट शा पृहेज करन लागी पाँदा ऐ।

तुगी दिनें बेले मते हारे कम्म' होंदे न ॥ 8 ॥

ते चाही दा ऐ जे तूं अपने रब्ब दियें सिफतें गी याद करा कर ते उससै कनै दिल ला करा कर ॥ 9 ॥

ओह पूरब दा बी रब्ब ऐ ते पच्छम दा बी रब्ब ऐ। उस दे सिवा कोई उपास्य नेई। इस आस्तै उसी गै अपना कारसाज बनाऽ ॥ 10 ॥

ते जे किश ओह (तेरे बरोधी) आखदे न उस पर सबर कर ते अच्छा ब्यहार करदे होई उंदे शा अलगा होई जा ॥ 11 ॥

ते नैमत आहले (मालदार) मुन्करें गी ते मिगी इक्कला छोड़ी दे ते तूं उनेंगी किश ढिल्ल दे (ते उंदी तौले तबाही आस्तै दुआऽ नेई करा कर, अ'ऊं आपूं गै उनेंगी तबाह करी देगा) ॥ 12 ॥

साढ़े कश बक्ख-बक्ख किसमें दियां बेड़ियां ते नरक न ॥ 13 ॥

ते ऐसा भोजन बी ऐ जो गले च फसदा ऐ ते दर्दनाक अजाब बी ऐ ॥ 14 ॥

जिस दिन धरती ते प्हाड़ कंबगन ते प्हाड़ ऐसे टिब्बें आंगर होई जांगन जो अपने-आप फिस्सी जंदे न (उस रोज ओह अजाब औग) ॥ 15 ॥

हे लोको! असें थुआड़े कश इक ऐसा रसूल भेजे दा ऐ जो तुंदे पर नगरान ऐ, इयै नेहा जनेहा फ़िरऔन कश रसूल भेजेआ हा ॥ 16 ॥

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝
وَأَذْكُرَ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ
تَبَتُّيلًا ۝

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَتَوَلَّوْنَ وَاهْجُرْهُمْ
هَجْرًا جَمِيلًا ۝

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ
وَمَهْلُكُمْ قَلِيلًا ۝

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۝

وَوَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۝

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ
الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا
عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
رَسُولًا ۝

1. रातीं गी अबादत करने दा हुकम असें इस आस्तै दिता ऐ जे दिनें लोक मिलदे रौहदे न ते अपनी दुन्याबी जरूरतों पेश करदे रौहदे न जां धर्मक सुआल पुछदे रौहदे न।

फी फिरऔन नै उस रसूल दी ना-फरमानी कीती ही, ते असें उसी इक बिपता आहले अजाब कनै पकड़ी लैता हा ॥ 17 ॥

ते दस्सो तां! जेकर तुसें उस ध्याड़े दा इन्कार कीता, जो जुआनें गी बुद्धा बनाई दिंदा ऐ तां तुस किस चाल्ली (अजाब शा) सुरक्षत रौहगे ॥ 18 ॥

गास आपूं गै उस अजाब कनै फटी जाने आहला ऐ। एह उस (खुदा) दा बा'यदा ऐ जो पूरा होइयै रौहग ॥ 19 ॥

एह (कुरआन) इक नसीहत ऐ। इस आस्तै जो चाह अपने रब्ब कश जाने दा रस्ता अखल्यार करी लै ॥ 20 ॥ (रुकू 1/13)

तेरा रब्ब जानदा ऐ जे तूं रातीं दे दो-तिहाई हिस्से शा किश घट्ट चिर नमाज आस्तै खड़ोते दा रौहन्ना ऐं ते कदें-कदें अदधे हिस्से बराबर ते कदें इक-तिहाई दे बराबर ते इसै चाल्ली तेरे किश साथी बी ते अल्लाह रातीं ते दिनें गी घटांदा-बधांदा रौहदा ऐ। अल्लाह जानदा ऐ जे तुस नमाज दे समे दा पूरी चाल्ली अंदाजा नेई लाई सकदे। इस आस्तै उसनै थुआड़े पर रैहम कीता ऐ। इस आस्तै चाही दा ऐ जे कुरआन चा जिन्ना होई सकै तुस रातीं बेलै पढ़ी लै करा करो। अल्लाह जानदा ऐ जे तुं दे चा किश रोगी बी होंगन ते किश बपार दे सिलसले च सफरै पर बी निकलडन ते किश लोक अल्लाह दे रस्ते पर जिहाद करन बी निकलडन। इस आस्तै (अस बगैरा हद्दबंदी दे गलाने आं जे) कुरआन चा जिन्ना होई सकै पढ़ी लै करा करो ते नमाजां शरतें दे मताबक अदा करा करो ते जकात देआ

فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيْلًا ۝

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ۝

السَّمَاءِ مَفْطَرٍ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَافِيَةَ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۗ وَاللَّهُ يَقْدَرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصِيَهُ فَبَبَّ عَلَيْكُمْ فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۗ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ۙ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۙ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنْهُ ۗ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۗ وَمَا تُقَدِّمُوا

करो ते अल्लाह गी खुश करने आस्तै अपने धने दा इक खास हिस्सा कडिह्यै बक्ख करी देआ करो ते जो भलाई बी तुस अपने आस्तै अगमें भेजगे ओ। तुस उसी अल्लाह कश पाई (हासल करी) लैगे ओ। ओह बेहतर नतीजा कडिहने आहला ते ज्यादा शा ज्यादा अजर (बदला) देने आहला ऐ ते अल्लाह शा माफी मंगा करो। अल्लाह बौहत् माफ करने आहला (ते) बे-हद रैह्म करने आहला ऐ ॥ 21 ॥
(रुकू 2/14)

المزمل ٧٣

تَبَرَّكَ الَّذِي ٢٩

لَا نَفْسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هَوَ

خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۖ وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ ۖ

ع

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

सूर: अल्-मुद्दस्सिर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सतुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हे बरसाती कोट पाइयै खड़ोने आहले ॥ 2 ॥
खड़ोई जा ते दूर-दूर जाइयै लोकें गी सोहगा
कर ॥ 3 ॥

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِرُ ①

قُمْ فَأَنْذِرْ ②

ते अपने रब्ब दी बड़ेआई ब्यान कर ॥ 4 ॥
ते अपने कश रौहने आहले (नेड़में) लोकें गी
पवित्तर कर ॥ 5 ॥

وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ③

وَشِيبَاكَ فَطَهِّرْ ④

ते शिर्क गी मटाई दे ॥ 6 ॥
ते इस नीत कनै परोपकार नेई कर जे इसदे
बदले च तुगी मुगता (मता) मिलग ॥ 7 ॥

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ⑤

وَلَا تَمُنْ تُسْتَكْبِرْ ⑥

ते (बुजदिली शा नेई बल्के) अपने रब्ब गी
खुश करने आसतै सबर शा कम्म लै ॥ 8 ॥

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ⑦

1. मूल शब्द 'मुद्दस्सिर' दा सधारण अर्थ कंबलै दी बुक्कल मारने आह्ला होंदा ऐ। इस अर्थ दे अलावा शब्दकोश च (i) घोड़े कश खड़ोने आह्ला ते जो हुकम मिलदे गै टपाकी मारिये घोड़े पर सुआर होई जा ते (ii) कप्पड़े पाइयै तयार होई जाने आह्ला बी न पर 'दिसार' उस कप्पड़े गी आखदे न जो कुतै बगैग दे उप्पर पाया जा। (अक्रब) इस आसतै अनुवाद च 'असें कोट पाइयै खड़ोने आह्ला' अर्थ लैते दा ऐ।

ते जिसलै बिगल¹ बजाया जाग ॥ 9 ॥

فَإِذَا نَقَرَ فِي الثَّقُورِ ۝

तां एह दिन इक सख्त दिन होग ॥ 10 ॥

فَذَلِكَ يَوْمٌ مِّمَّ يَوْمٍ عَسِيرٍ ۝

(ओह दिन) काफरें आस्तै कर्दे बी असान नेई
होग ॥ 11 ॥

عَلَى الْكُفْرَيْنَ عَسِيرٌ يَسِيرٍ ۝

(हे रसूल!) मिगी ते उसगी जिसी मैं असहाय
पैदा कीता हा, इक्कले छोड़ी दे ॥ 12 ॥

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝

ते मैं ओहदे आस्तै बड़ा धन पैदा (किट्टा)
कीते दा ऐ ॥ 13 ॥

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝

ते ऐसी उलाद बी जो हर बेलै ओहदे अगमें-
पिच्छें फिरदी ही ॥ 14 ॥

وَبَيْنَيْنِ شُهُودًا ۝

ते मैं ओहदे आस्तै ब्रक्की दे नेकां साधन
जुटाए हे ॥ 15 ॥

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝

फी बी ओह एह लालच करदा ऐ जे अ'ऊं उसी
एहदे शा ज्यादा देआं ॥ 16 ॥

ثُمَّ يَظْمَعُ أَنْ أَرْيَدَ ۝

सुनो! ओह मेरी आयतें दा दुश्मन हा ॥ 17 ॥

كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عِينِدًا ۝

इस आस्तै अ'ऊं बी उसी इक ऐसे अजाब च
पाई देंग जो हर बेलै बधदा गै जाग ॥ 18 ॥

سَأَرْهِقُهُ صَعُودًا ۝

उसनै (मेरी आयतें गी सुनेआ ते उंदे पर)
बिचार कीता ते अंदाजा लाया ॥ 19 ॥

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝

ते ओह हलाक होई जा। उसनै कैसा गलत
अंदाजा लाया ॥ 20 ॥

فَقَتَّلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

अस फी गलाने आं ओह हलाक होई जा,
उसनै कैसा गलत अंदाजा लाया ॥ 21 ॥

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

1. सेना गी किट्टा करने आस्तै बिगल बजाया जंदा ऐ। इस थाहरै पर उपमा दे रूपै च बिगल दा जिकर कीता गेदा ऐ। जे इक दिन मुन्करें गी किट्टे करिये हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व दे सामनै पेश कीता जाग ते जेकर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. उनेंगी माफ करी देंग। पर एह दिन मुन्करें लेई बड़ा सख्त होग, ह्यकी जे ओह सारी उमर एह आखदे रेह हे जे अस जीती जागे ते ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी इक अनुभवहीन बच्चा आखदे होंदे हे, पर जिसलै इस अनुभव हीन बच्चे नै मक्का जीती लैता ते मुन्कर इसदे सामनै पेश होए ते उस कशा माफी दी सूचना सुनने आस्तै मजबूर होए, तां हर शख्स समझी सकदा ऐ जे उंदे आस्तै ओह समां किन्ना कठोर होग।

उसने फी बिचार कीता ॥ 22 ॥

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢٢﴾

फी उसने त्रिभङ्गी चाढ़ी ते मूंह बनाई लैता ॥ 23 ॥

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٣﴾

फी पिट्ट फेरी लैती ते घमंड शा कम्म लैता ॥ 24 ॥

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

ते गलाया जे एह ते इक झूठ ऐ जो पैहले लोकें दी नकल कीती गेदी ऐ ॥ 25 ॥

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ﴿٢٥﴾

एह इक इन्सानी कलाम (मनुक्खी वाणी) ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٦﴾

अस उस (शख्स) गी नरकै च सुट्यो ॥ 27 ॥

سَأَصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٧﴾

ते तुगी केह पता जे सक्कर (नरक) केह चीज ऐ ॥ 28 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ ﴿٢٨﴾

ओह (नरक) किश बी बाकी नेई रौहन दिंदा ते अजाब पुजाने दा कोई ढंग नेई छोड़दा ॥ 29 ॥

لَا تُبْقَى وَلَا تَذَرُ ﴿٢٩﴾

ओह खल्लड़ी गी जाली दिंदा ऐ ॥ 30 ॥

لَوْ أَحَاطَ لِلْبَشَرِ ﴿٣٠﴾

ओहदे पर उन्नी दरोगे नियुक्त न ॥ 31 ॥

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣١﴾

ते असें नरकै दे दरोगे सिर्फ फरिश्ते¹ चा नियुक्त कीते दे न ते उंदी गिनती सिर्फ मुन्करें दी अजमैश दे रूपै च दस्सी दी ऐ ते इसदा नतीजा एह होग जे कताबा आहलें गी यकीन होई जाग ते मोमिनें दे ईमान च बाधा होग ते नां ते कताबा आहले शक्क करडन ते नां गै मोमिन! नतीजा एह होग जे जिंदे दिलें च रोग ऐ ओह ते दूए मुन्कर गलांगन जे एह गल्ल आखने कनै अल्लाह दी केह मनशा ऐ? अल्लाह ऐसे गै उस शख्स गी गुमराह करार दिंदा ऐ जेहदे बारे च इरादा करी लैदा ऐ, ते जिंदे बारै इरादा करी लैदा ऐ उसी हदायत देई

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَآمُومُونَ¹ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَصٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا¹ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ

1. अर्थ एह ऐ जे नरक च रक्खने दा मूल कारण ते फरिश्ते गै होंग, की जे इन्ने लोकें गी रोकने दी शक्ति फरिश्ते च गै ऐ। हां! कदें-कदें फरिश्ते कनै अपनी समानता दस्सियै मनुक्ख बी उंदा कम्म करन लगी पौंगन।

दिंदा ऐ ते तेरे रब्ब दे लश्करें गी सिवाए
उसदे कोई नेई जानदा ते एह् (कुरआन)
इन्सान आस्तै सिर्फ इक नसीहत ऐ ॥ 32 ॥
(रुकू 1/15)

सुनो! अस चन्नै गी गुआही दे रूपै च पेश
करने आं ॥ 33 ॥

ते न्हरे गी जिसलै ओह् पिट्ठ फेरी लैंदा ऐ
॥ 34 ॥

ते बडले गी जिसलै ओह् रोशन होई जंदा ऐ
॥ 35 ॥

जे एह् (सात जिसदा जिकर कीता गेदा ऐ)
बौहत बड्डी-बड्डी चीजें चा इक ऐ ॥ 36 ॥

इन्सान गी डराने आहली ऐ ॥ 37 ॥

उस (इन्सान) गी जो चांहदा ऐ जे कोई ऐसी
नेकी करै जो अगलै ज्हां उसदे कम्म आवै
जां कुसै बुराई शा पिच्छें हटी जा जिसदी उसी
आदत पेई चुकी दी ऐ ॥ 38 ॥

हर जान (इन्सान) नै जे किश कीते दा ऐ
ओह् उसदे बदले च रैहन (यानी बंधक) ऐ
॥ 39 ॥

सिवाए सज्जे पासे आहले लोके दे ॥ 40 ॥

जे ओह् सुएँ च होंगन ॥ 41 ॥

ते मुलजमें गी सुआल करडन ॥ 42 ॥

जे तुसेंगी केह्डी चीज नरकै पासै लेई गई ऐ?
॥ 43 ॥

ओह् जवाब देंगन, अस नमाजां नथे पढ़दे होंदि
॥ 44 ॥

الْمُدَّثِرِ ٧٤

تَبْرَكَ الَّذِي ٢٩

يَسَاءٌ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ
رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۗ وَمَاهِيَ إِلَّا ذِكْرِي
لِلْبَشَرِ ۝

ع

كَأَلَا وَالْقَمَرِ ۝

وَالْيَلِ إِذْ أَدْبَرَ ۝

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۝

إِنَّهَا لِإِخْدَى الْكَبِيرِ ۝

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ۝

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَّقِدَّمَ أَوْ يَتَّخَّرَ ۝

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۝

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۝

فِي جَنَّتٍ يُسَاءَلُونَ ۝

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۝

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَفَرٍ ۝

عَنِ الْمُجْرِمِينَ

قَائِلُوا لِمَنْ نَك مِنْ الْمُصَلِّينَ ۝

ते अस बे-स्हरें गी खाना नथे खलादे होंदे
॥ 45 ॥

وَلَمْ تَكُ نُطْعِمُ الْمُسْكِينِ ﴿٤٥﴾

ते बकवासी लोकें कन्नै मिलियै बकवास
(फजूल गल्लां) करदे होंदे हे ॥ 46 ॥

وَكُنَّا نَحُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٦﴾

ते अस बदला मिलने दे दिनै दा इन्कार करदे
होंदे हे ॥ 47 ॥

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٧﴾

इत्थें तक जे असेंगी मौत आई गई ॥ 48 ॥

حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ ﴿٤٨﴾

इस आस्तै ऐसे लोकें गी सफारश करने आहल्लें
दी सफारश फायदा नेई देग ॥ 49 ॥

فَمَا تَتَّعِبُهُمْ سَمَاعَةَ الشَّفِيعِينَ ﴿٤٩﴾

इनें लोकें गी केहू होई गेदा ऐ जे नसीहत शा
इस चाल्ली मूह फेरदे न ॥ 50 ॥

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٥٠﴾

आखो जे ओह डरे दे गधे होन ॥ 51 ॥

كَانَتْ لَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥١﴾

जो शेरै गी दिक्खियै नस्से होन ॥ 52 ॥

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥٢﴾

सच्च एह ऐ जे उंदे चा हर शख्स चांहदा ऐ
जे उसदे हत्थै च खु'ल्ली कताब दिती जा
॥ 53 ॥

بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمُ أَنْ يُؤْتَىٰ
صُحُفًا مِّنْسُورَةٍ ﴿٥٣﴾

एह मेद पूरी होने आहली नेई बल्के सच्च एह
ऐ जे ओह आखरत शा नेई डरदे ॥ 54 ॥

كَلَّا ۚ بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٤﴾

सुनो ! एह कलाम इक नसीहत ऐ ॥ 55 ॥

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ﴿٥٥﴾

इस आस्तै जो चाह ओह इस शा नसीहत
हासल करै ॥ 56 ॥

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٦﴾

ते मुन्कर लोक अल्लाह दे इरादे बगैर कदें बी
नसीहत हासल नेई करडन (ते एह कोई बधीक
गल्ल बी नेई की जे) ओह (अल्लाह) संयम
बी दिंदा ऐ ते माफी बी दिंदा ऐ ॥ 57 ॥ (रुकू
2/16)

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۗ
هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٧﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ إِحْدَى وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-क्रियामत

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां अगताली आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइये (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं क्यामत दे समे दी कसम खन्नां (यानी
उसी गुआही दे रूपै च पेश करना) ॥ 2 ॥

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ①

ते अ'ऊं लानत-मलानत करने आहली जान
गी बी गुआही दे रूपै च पेश करना ॥ 3 ॥

وَلَا أُقْسِمُ بِالتُّفَيْسِ اللُّوَامَةِ ①

क्या मनुक्ख एह सोचदा ऐ जे अस उस दियां
हडिडयां किटिठयां नेई करगे? ॥ 4 ॥

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَهُ
عِظَامَهُ ①

नेई, नेई! अस ते एहदे पर समर्थ रक्खने आं
जे उसदे इक-इक जोड़ु गी परतियै बनाई देगे
॥ 5 ॥

بَلَىٰ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ①

असलीयत एह ऐ जे इन्सान चांहदा ऐ जे ओह
अगें आस्तै (भविक्ख च) बी दूशत ते बुरे
कर्मों च पेदा र'वै ॥ 6 ॥

بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ يُفْجِرَ أَمَامَهُ ①

ओह पुछदा रौंहदा ऐ जे क्यामत दा दिन कदूं
होग? ॥ 7 ॥

سَيَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ①

इस आस्तै जिसलै अक्खीं पथराई जांगन ॥ 8 ॥

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ①

ते चन्नै गी ग्रैहन लगगी जाग ॥ 9 ॥

وَخَسَفَ الْقَمَرُ ①

ते सूरजे ते चन्ने दौनीं गी किट्ठे' करी दित्ता जाग ॥ 10 ॥

وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرَ ۝

उस बेलै इन्सान गलाग, हून अ'ऊं नस्सिये कुल्ले जाई सकना ॥ 11 ॥

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفْرُ ۝

सुनो! अज्ज अजाब शा बचने दी कोई ज'गा नेई ॥ 12 ॥

كَأَلَّا وَرَزَّ ۝

पर उस रोज तेरे रब्ब कश ठकाना होग ॥ 13 ॥

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

उस रोज इन्सान गी आखरी खबर दित्ती जाग, उनें कम्मं दी जो उस नथे करणे चाही दे, पर उसनै करी दित्ते ते उनें कम्मं दी बी जो उस करणे चाही दे हे, पर उसनै नेई कीते ॥ 14 ॥

يُسَبِّحُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ۝

असलीयत एह ऐ जे इन्सान अपने-आपै गी चंगी चाल्ली दिक्खा करदा ऐ ते जानदा ऐ जे ओह किन्ने पानी च ऐ ॥ 15 ॥

بَلِ الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسِهِ بِصِيرَةٍ ۝

भामें ओह मूंह जबानी किन्नी गै सफाई पेश करै ॥ 16 ॥

وَلَوْلَا نَفِي مَعَادِيرُهُ ۝

(हे नबी!) तू अपनी जबान नेई लहाऽ (खोहल) तां जे एह कुरआन तौले नाजल होई जा ॥ 17 ॥

لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ۝

इस गी किट्ठा करना बी साढ़े जिम्मै ऐ ते इसगी दुनियां दे सामनै सुनाना बी (साढ़े जिम्मै ऐ) ॥ 18 ॥

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ۝

इस आस्तै जिसलै अस इसी पढ़ी लै करचै तां साढ़े पढ़ने दे बा'द तू बी पढ़ी लै कर ॥ 19 ॥

فَإِذَا قَرَأَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۝

1. एह आखरी जमाने (कलयुग) च जाहर होने आहली इक म्हत्तवपूर्ण भविक्खवाणी पासै संकेत ऐ जे रमजान दे म्हीनै सूरजे ते चन्ने गी ग्रैहन लग्गग।
2. मतलब एह ऐ जे कुरआन दे तौले नाजल होने दी दुआऽ नेई कर, की जे एह अल्लाह दा इक अटल निजम ऐ ते एह होई गै नेई सकदा जे समां आई जा ते खुदा उसी नाजल नेई करै।

ते एह् बी साढ़ा फर्ज ऐ जे अस इसी तेरी
जबान राहें लोकेँ गी खोहलियै सुनाचै ॥ 20 ॥

تَبَرَّتْ إِنَّ عَلَيْكَ بَيَانَهُ ۞

सुनो! तुस तौली मिलने आहली नैमत गी
पसंद करदे ओ ॥ 21 ॥

كَأَلَا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۞

ते बा'द च औने आहली नैमत पासै ध्यान नेई
दिंदे ॥ 22 ॥

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۞

उस रोज किश लोक खुश-खुश होंगन ॥ 23 ॥

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ ۞

अपने रब्ब पासै ध्यान लाई बैठे दे होंगन
॥ 24 ॥

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۞

ते किश लोक उस रोज मूह बनाई बैठे दे
होंगन ॥ 25 ॥

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ بِاسِرَةٍ ۞

की जे ओह सोचा करदे होंगन जे उंदे कनै
ओह सलूक कीता जाग, जेहदे कनै लक्के दे
मनके तगर नुट्टी जांगन ॥ 26 ॥

تَنْظُرُ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۞

सुनो ! जिसलै जान (प्राण) संधै तक पुज्जी
जा ॥ 27 ॥

كَأَلَا إِذَا بَلَغَتِ الثَّرَاقِي ۞

ते गलाया जा जे अज्ज कोई है जो दम-दुआऽ
(फांडा-फूकर) करियै उसी अच्छा (ठीक)
करी देऐ? ॥ 28 ॥

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۞

ते हर कोई यकीन करी लै जे हून जुदाई दी
घड़ी आई गई ऐ ॥ 29 ॥

وَوَظَنَ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ۞

ते मौती दी घड़ी आई जा ॥ 30 ॥

وَأَتَتْكَ السَّاقُ بِالسَّاقِ ۞

उस रोज तेरे रब्ब कश गै जाना होग ॥ 31 ॥
(रुकू 1/17)

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۞

इस आस्ते केह होआ जे ऐसे शख्स नै नां ते
सदका (दान) दिता ते नां नमाज पढ़ी ॥ 32 ॥

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّى ۞

बल्के (सचाई गी) झुठलांदा रेहा ते (उस
शा) पिट्ट फेरी लैती ॥ 33 ॥

وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۞

(ते उस दे बा'द शर्मिदा होने दे बजाऽ)
अपने धरै-आहलें कश फखर कनै आकड़े दा
उठी गोआ ॥ 34 ॥

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْتَطِي ۖ ﴿٣٤﴾

(हे मनुक्ख!) तेरा सत्यानाश होऐ ॥ 35 ॥

أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ۖ ﴿٣٥﴾

फी (अस गलान्ने आं जे) तेरा सत्यानाश होऐ
॥ 36 ॥

ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ۖ ﴿٣٦﴾

क्या इन्सान एह समझदा ऐ जे उसी बे-लगाम
छोड़ी दिता जाग? ॥ 37 ॥

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ۖ ﴿٣٧﴾

क्या ओह कुसै बेलै पानी दा इक तोपा नथा
जो अपनी स्हेई ज'गा सुट्टेआ गोआ? ॥ 38 ॥

أَلَمْ يَكْ نُظْفَأْ مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ ۖ ﴿٣٨﴾

फी ओह चिमटने आहला लोथड़ा बनी गोआ।
फी उस (खुदा) नै उसी इक होर शकल च
ढालेआ ते खीर च उसी पूरा करी दिता ॥ 39 ॥

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ فِخْلٍ فَسْوَىٰ ۖ ﴿٣٩﴾

ते उसी जोड़ा-जोड़ा करिये बनाया यानी नर ते
मादा दी शकली च ॥ 40 ॥

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۖ ﴿٤٠﴾

क्या एह (खुदा) इस गल्ला च समर्थ नेई ऐ
जे मुड़दे गी फी जीदा करी देऐ ॥ 41 ॥
(रुकू 2/18)

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۖ ﴿٤١﴾

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اثْنَتَانِ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعَانِ

सूर: अल्-दहर

एह् सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बत्तरी आयतां ते दो रुकू न।

अँऊ अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्या इन्सान पर ओह घड़ी नेई आई जिसलै
जे ओह किश बी नेई हा, ते उसदे कम्मं गी
कोई याद नथा करदा? ॥ 2 ॥

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ
لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ②

असैं इन्सान गी इक ऐसे बीरज शा पैदा कीते
दा ऐ जेहदे च बक्ख-बक्ख ताकतां मिली
दियां हियां तां जे अस उसदी अजमैश करचै
फ़ी असैं उसी बौहत सुनने आह्ला (ते)
दिक्खने आह्ला बनाई दिता ॥ 3 ॥

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ
نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ③

असैं उसी उसदी परिस्थिति दे मताबक रस्ता
दस्सी दिता यानी भाएं ओह शुकर करै ते भाएं
ना-फरमान होई जा ॥ 4 ॥

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا
كَفُورًا ④

असैं मुन्करें आस्तै जंजीरां (संगल) ते तौक
(लइडन) ते ज्हन्नम त्यार करी रक्खे दे न
॥ 5 ॥

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا
وَسَعِيرًا ⑤

खुदा दे नेक बंदे ऐसे प्याले पींगन, जिंदे च
कपूर दा गुण मलाया गेदा होग ॥ 6 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ
مِزَاجُهَا كَافُورًا ⑥

एह (कपूर)¹ इक चश्मा होग जेहदे चा अल्लाह दे बंदे पीगन ओह कोशश² करिये उस चश्मे गी धरती पाड़ियै कढदे न ॥ 7 ॥

ओह अपनी मनौतां पूरियां करदे न ते उस दिनै शा डरदे न जिस दिनै दी बुराई सारे संसार च फैली दी होग ॥ 8 ॥

ते उस (खुदा) दे प्रेम कारण बे-स्हारा, गरीब, जतीम ते बंदी लोकें गी खाना खलांदे न ॥ 9 ॥

ते गलांदे जंदे न जे हे लोको ! अस तुसेंगी सिर्फ अल्लाह दी खुशी आस्तै खाना खलाने आं नां अस तुंदे शा कोई अजर मंगने आं ते नां थुआड़ा शुकर चाहन्ने आं ॥ 10 ॥

ते अपने रब्ब शा उस ध्याड़ै दा भै खन्ने आं, जिस रोज लोकें दा डरै मारे मूह बिगड़े दा होग ते त्रिउढियां चढ़ी दियां होंगन ॥ 11 ॥

इस आस्तै अल्लाह उनेंगी उस दिन दी हानी शा बचाग ते उनेंगी तरो-ताजगी ते खुशी प्रदान करग ॥ 12 ॥

ते उनें लोकें दे नेकियें पर कायम रौहने दी ब'जा करी उनेंगी (रौहने आस्तै) बाग ते (लाने आस्तै) रेशम प्रदान करग ॥ 13 ॥

ओह उस बागै च सिंहासनें पर तकिये रक्खिये बैठे दे होंगन, नां ते उस बागै च चिलचलैदी गरमी दिखडन ते नां मारू ठंड ॥ 14 ॥

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادَ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۝

يُؤْفُونَ بِالَّذِينَ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ۝

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ۝

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ۝

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ۝

فَوَقَّهْمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرَهُ وَسُرُورًا ۝

وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ۝ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمَهْرِيرًا ۝

1. ओह स्रोत (चश्मा) जेहदे च कपूर दा गुण होग ओहदा नांS बी कपूर होग यानी ओह बुरी भावनाएं गी ठंडा करी देग।
2. ओह चश्मा उंदे कर्मै दी ब'जा करी बगाया जाग।

ते उस बागै दी छाया उंदे पर झुकी दी होग
ते उसदे फल उंदे लागै करी दिते जांगन
॥ 15 ॥

ते चांदी दे भांडे ते लोटे ते ऐसी सराहियां
(लेइयै) जो शीशे दियां होंगन, उंदे कश
बार-बार आँगन ॥ 16 ॥

एह जाहरा तौर शीशे दे लब्भने आहले भांडे
असल च चांदी दे होंगन, जिनें गी खुदा दे
फरिश्ते अपनी कामिल कला कनै बनांगन
(इत्थें तक जे ओह शीशे आंगर चमकन लगी
पौंगन) ॥ 17 ॥

ते मोमिनें गी उंदे (उनें सुर्गे) च ऐसे गलासें
च पानी पलैया जाग जिंदे च सुंढ मलाई दी
होग ॥ 18 ॥

(ते) उस (सुर्ग) च सल्सबील² नांऽ दा बी इक
चश्मा होग (जेहदे चा मोमिन पौंगन) ॥ 19 ॥

ते उंदे कश म्हेशां सेवा करने आहले जुआन
गभरू बार-बार हाजर होंदे रौंहगन, जिसलै तू
उनें सेवकें गी दिखगा तां उंदे बारै च समझगा
जे ओह खिल्लरे दे मोती न ॥ 20 ॥

ते जिसलै तू उनेंगी दिखगा तां उंदी ज'गा पर
इक बौहत् बड्डी नैमत ते बड्डी बादशाहत
नजरी आँग ॥ 21 ॥

उंदे (सुर्गबासियें) उप्पर बरीक सब्ज रेशम दे
कपड़े होंगन ते उस्से चाल्ली मुट्टे रेशम दे
बी ते उनेंगी चांदी दे कंगन पुआए जांगन ते
उंदा रब्ब उनेंगी पक्वितर करने आहली शराब
पलैग ॥ 22 ॥

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قُضُوفُهَا
تَذَلِيلًا ۝

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ
وَإَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۝

قَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا
زَعْبِيًّا ۝

عَيْنًا فِيهَا تُسْمَعُ سَلْسِيلًا ۝

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ وَإِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ۝
إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ۝

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا
وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ
وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُوعًا أَسَاوِرَ مِنْ
فِضَّةٍ وَسَقَمُورًا لَهُمْ سُرَابًا طَهُورًا ۝

1. ओह भांडे शीशे दे नेई होंगन बल्के ओह बड़े कोमल होंगन ते शीशे आंगर साफ होंगन, जिंदे च मूह लब्भग।
2. एह इक उपमा ऐ।

(ते गलाया जाग जे हे सुर्ग बासियो!) एह बदला थुआड़े आस्तै निश्चत ऐ ते थुआड़ी कोशश गी आदर दी नगाह कनै दिक्खेआ गेआ ऐ ॥ 23 ॥
(स्कू 1/19)

असें तेरे पर कुरआन थोड़ा-थोड़ा करियै नाजल कीता ऐ ॥ 24 ॥

इस आस्तै अपने रब्ब दे आदेश पर डटे दा रौह। ते लोकें चा गुनाहगारें ते ना-शुकरें दी आज्ञा दा पालन नेई कर ॥ 25 ॥

ते अपने रब्ब गी संजा-भ्यागा याद करा कर ॥ 26 ॥

ते रातीं बेलै बी उसदे अगें सजदा करा कर ते रातीं चिरै तगर उसदी स्तुति करा कर ॥ 27 ॥

एह लोक संसारक इनाम पंसद करदे न ते अपने पिच्छें इक भ्यंकर ध्याड़े गी छोड़ी जंदे न ॥ 28 ॥

असें गै उनेंगी पैदा कीते दा ऐ ते उंदे जोड़ मजबूत बनाए दे न ते जिसलै अस चाहगे उंदे आंगर होर मख्लूक पैदा करियै उंदी ज'गा खडेरी देगे ॥ 29 ॥

एह इक नसीहत ऐ। इस आस्तै जो चाह ओह अपने रब्ब कश पुजाने आहला रस्ता अखत्यार करी लै ॥ 30 ॥

ते तुस अल्लाह दी मरजी दे बगैर ऐसा नेई करी सकदे की जे अल्लाह बौहत इलम आहला (ते) बड़ी हिक्मत' आहला ऐ ॥ 31 ॥

ओह जिसी पंसद करी लैंदा ऐ, अपनी रैहमत च दाखल करी लैंदा ऐ। ते जालमें आस्तै ते उसने दर्दनाक अज्ञाब निश्चत करी गै रक्खे दा ऐ ॥ 32 ॥ (स्कू 2/20)

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ۝

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ إِثْمًا أَوْ كُفُورًا ۝

وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُجِبُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ۝

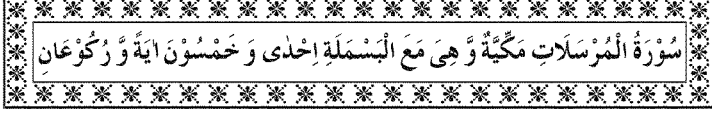
نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۚ وَإِذِ اشْتَبَذْنَا أُمَمًا بَدَلْنَاهُمْ بِبَدِيلًا ۝

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

1. ते एह ममकन नेई जे उसदा इलम कुसै शख्स गी सच्चे रस्ते पाने दे लायक समझै ते उसी गुमराह होन देरे।

सूर: अल्-मुर्सलात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कुंजा आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नां॑ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①
अ'ऊं शहादत दे तौरा पर उनें हस्तिये ¹ गी पेश करना जो पैहलें आस्ता-आस्ता चलाइयां जंदियां न ॥ 2 ॥	وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ①
फ़ी ओह तेजी ² कनै चलन लगदियां न ॥ 3 ॥	فَالْعَصْفِ عَصْفًا ①
ते अ'ऊं दुनियां च फलाई ³ देने आहली हस्तिये गी बी शहादत दे तौरा पर पेश करना ॥ 4 ॥	وَالنَّشْرِ نَشْرًا ①
ते सच्च ते झूठ ⁴ च फर्क करी देने आहली हस्तिये गी ॥ 5 ॥	فَالْمُفْرِقَاتِ فَرَقًا ①
ते खुदा दा कलाम सुनने आहली हस्तिये गी ॥ 6 ॥	فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ①

1. इस आयत च उनें घोड़ें गी ते उनें सहाबा गी जो घोड़ें पर सुआर होंदे हे गुआही दे रूपै च पेश कीता ऐ जे अल्लाह उनेंगी सदाचार दे प्रचार आस्तै बल्लें-बल्लें संसार च फलाग, की जे मूल शब्द 'मुर्सलात' दा इयै अर्थ ऐ।
2. यानी पैहलें सहाबा बल्लें-बल्लें संसार च फैलडन, पर फ़ी ओह शक्तिशाली होंदे जांगन ते उंदी त्रक्की तेज गति कनै होंदी जाग।
3. इस आयत च बी सहाबा दा बर्णन ऐ जे ओह आखर च इस्लाम धर्म गी संसार च फलाई देंग।
4. इस आयत च बी सहाबा दा जिकर कीता गेदा ऐ ते ओह आखर सच्च ते झूठ च जाहरा-बाहरा फर्क करिये दस्सी देंग।

इस मकसद कन्नै बी जे लोकेँ पर प्रमाण सिद्ध होई जा। ते इस मकसद कन्नै बी जे लोकेँ गी सोहगा करी दिता जा ॥ 7 ॥

عُدْرًا أَوْ نُذْرًا ۝

तुंदे कन्नै जिस गल्ला दा बा'यदा कीता जंदा ऐ, ओह पूरी होइयै रौहग ॥ 8 ॥

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٍ ۝

ते जिसलै नखत्तर¹ मंद (मद्धम) पेई जांगन ॥ 9 ॥

فَإِذَا التَّجُومُ طُمِسَتْ ۝

ते गासै च सुराख² होई जांगन ॥ 10 ॥

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۝

ते जिसलै प्हाड़³ डुआई दिते जांगन ॥ 11 ॥

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفَّتْ ۝

ते जिसलै सारे रसूल⁴ अपने निश्चत समे पर ल्यांहदे जांगन ॥ 12 ॥

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتَتْ ۝

(ते लोकेँ गी गलाया जाग जे) एह गल्ल कुस दिनै आसतै नियुक्त कीती गेदी ही? ॥ 13 ॥

لَا يَوْمَ أُحْبِتْ ۝

(इक) फैसला करने आहले दिनै आसतै ॥ 14 ॥

لَيْوَمِ الْفَضْلِ ۝

ते तुगी केह पता ऐ जे फैसला करने आहला दिन केह ऐ? ॥ 15 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَضْلِ ۝

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही औग (इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 16 ॥

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

क्या असें पैहली कौमें गी हलाक नेई कीता? ॥ 17 ॥

أَلَمْ تُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ۝

1. यानी पंडत ते ज्ञानी लोक बिंगड़ी जांगन।
2. यानी इल्हाम दा सिलसला परतियै शुरू होई जाग।
3. यानी दुनियां दे बादशाह बी तबाह करी दिते जांगन।
4. यानी इक ऐसे सुधारक दा अवतार होग जिसी सारे नबियें दे नांउ दिते जांगन। यानी उसदे बारै हजरत मूसा, ईसा, कृष्ण, रामचन्द्र ते बुद्ध बगैरा सब दियां भविक्खवाणियां होंगन। इस्सै चाल्ली बा'द दे बलियें (भगते) दियां, जियां हजरत इमाम अहमद सरहिंदी शरीफ आहले ते निअमतुल्लाह बली बगैरा।

फी केह् अस उंदे बा'द औने आहली कौमें
गी उंदे पिच्छें नेई चलागे? (आखर एह् बक्खरा
सलूक की होग) ॥ 18 ॥

لَمْ يَسْبِعْهُمْ الْآخِرِينَ ⑩

अस मुलजमें कनै ऐसा गै सलूक (बरताऽ)
करने होने आं? ॥ 19 ॥

كَذَلِكَ نَفَعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ⑪

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औंग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 20 ॥

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑫

ते अस उनेंगी आखगे जे क्या असें तुसेंगी इक
जलील (तुच्छ) पानी (यानी बीरज) कनै
पैदा नेई कीता? ॥ 21 ॥

الْمَرْخُفُّكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ⑬

ते फी उसी इक ऐसी ज'गा (यानी मां दी
कुक्खै च) रक्खी दिता जो उसी स्हेई मैहनें
च सुरक्षत रक्खने दे काबल ही ॥ 22 ॥

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ⑭

ते जिन्ना चिर उस बीरज गी कुक्खै च रक्खना
मनासब हा, असें उन्ना चिर उसी कुक्खै च
रक्खेआ ॥ 23 ॥

إِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ⑮

ते असें इक अंदाजा निश्चत^३ कीता, ते अस
कैसा अच्छा अंदाजा निश्चत करने आहले आं
॥ 24 ॥

فَقَدَرْنَا ۖ فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ⑯

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औंग (इस च
कोई बी शक्क नेई) ॥ 25 ॥

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑰

क्या असें धरती गी समेटने आहला नेई
बनाया^४ ॥ 26 ॥

الْمَرْجِعِلِ الْأَرْضِ كَمَا تَأْتِي ⑱

1. यानी उंदी बी तबाही कीती जाग ते उंदे कनै अनोखा ब्यहार नेई होग।
2. यानि इतिहास दसदा ऐ जे पापिये कनै ऐसा गै ब्यहार होदा आया ऐ। फी केह् ब'जा ऐ जे हज्रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दे सभे पापिये कनै ऐसा सलूक नेई होग।
3. इस दा अर्थ एह् ऐ जे हर बच्चे आस्तै कोई बक्खरा कनून नेई होदा बल्के असें उस आस्तै कुदरती तौरा पर इक अंदाजा निश्चत करी दिता ऐ ते जदू दी दुनियां पैदा होई दी ऐ, उस्से अंदाजे मताबक काम होदा आवा करदा ऐ यानी बक्ख-बक्ख किसमें दे प्राणी पूरी उत्पत्ति आस्तै बक्ख-बक्ख सभे (म्होने) तगर अपनी-अपनी मामें दे डिङ्ङें च गौहदे न।
4. यानी जौदे प्राणी धरती पर बसदे न ते मरे दे ओहदे च दब्बी दिते जंदे न ते उंदी सुआह उसदे दरेआएं च प्रवाही दित्ती जंदी ऐ।

जॉंदे ते मोदे दौंनें गो समेटने आहली? ॥ 27 ॥

أَحْيَاءٌ وَأَمْوَاتًا ۝

ते असें इस च उच्चे फ्हाड़ बनाए न ते (इसदे नतीजे च) तुसेंगी (मती मातरा च) मिट्ठा' पानी पलैया ऐ ॥ 28 ॥

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِمَخَاتٍ
وَأَسْقِيكُمْ مَاءً فُرَاتًا ۝

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औंग (इस च कोई शक्क नेई) ॥ 29 ॥

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكَدِّ بَيْنَ ۝

(अस उनेंगी आखगे जे) जिस चीजे गो तुस झुठलांदे हे, उससे कश जाओ ॥ 30 ॥

إِنطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

यानी उस छाया कश जाओ, जिसदे त्रै पैहलू' न ॥ 31 ॥

إِنطَلِقُوا إِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شَعَبٍ ۝

नां ते ओह् छाया दिंदा ऐ ते नां गरमी शा बचांदा ऐ ॥ 32 ॥

لَا ظِلِيلٍ وَلَا يَغْنِي مِنَ الْهَبِّ ۝

बल्के ओह् इन्ने उच्चे शोले (लोरे) सुटदा (भड़कांदा)ऐ जो किले दे बराबर होंदे न ॥ 33 ॥

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ رِ كَالْقَصْرِ ۝

इन्ने उच्चे जे आखो ओह बड्डे ज्हाजें गो ब'नने दे पीले रंगे दे रस्से सेही होंदे न ॥ 34 ॥

كَأَنَّهُ جُمِلَتْ صَفْرًا ۝

उस रोज झुठलाने आहलें दी तबाही होग (इस च कोई शक्क नेई) ॥ 35 ॥

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكَدِّ بَيْنَ ۝

एह् ऐसा दिन होग (जिस दिन पापी अपनी मरजी कनै) बोल्ली नेई सकडन ॥ 36 ॥

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْظِقُونَ ۝

1. असें संसार च आध्यात्मिक ते संसारक हस्तियें दे आदमी पैदा कीते ते संसारक ते आध्यात्मिक पानी जो अत मिट्ठा होंदा ऐ उनें रुहानी विभूतियें ते समाजक नेतें राहें लोकें गो पलैया यानी रुहानी लोक इल्हाम सुनाई-सुनाई उंदी रुहानी प्यास शांत करदे न ते संसारक लोक नैहरें ते द्यूबबैलें राहें उंदे तक मिट्ठा पानी पुजांदे न।
2. यानी आखरी युग च इस्लाम धर्म गो नेई मन्ने आहलें दी पनाह् ऐसी होग जो असल च पनाह् नेई खुआग बल्के कश्ट भोगने दा मूजब बनग।

ते उनेंगी (खुदा पासेआ बी बोलने दी) अजाजत
नेई दिती जाग जे ओह् कोई शकायत/ब्हान्ना
करी सकन' ॥ 37 ॥

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدِرُ ۗ ﴿٣٧﴾

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 38 ॥

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ ﴿٣٨﴾

एह फैसले दा दिन होग जेहदे च असें-तुसेंगी
ते पैहली कौमें गी बी किट्ठा करी देंगन
॥ 39 ॥

هَذَا يَوْمَ الْفَصْلِ ۗ جَمَعْنَاكُمْ
وَالْأُولَىٰ ۗ ﴿٣٩﴾

इस आस्ते जेकर थुआड़े कश उपाऽ है तां उस
उपाऽ गी मेरे खलाफ बरतो ॥ 40 ॥

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۗ ﴿٤٠﴾

उस रोज झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 41 ॥
(रुकू 1/21)

ع
ۙ

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ ﴿٤١﴾

उस रोज संयमी सच्चें गै छामें ते चश्में आहले
थाहरें पर होंगन ॥ 42 ॥

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونَ ۗ ﴿٤٢﴾

ते अपने मन-पसंद फलें च (घिरे दे) होंगन (जो
उंदी मरजी दे मताबक उनेंगी मिलडन) ॥ 43 ॥

وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۗ ﴿٤٣﴾

ते उनेंगी गलाया जाग जे दिलै गी भाने आहले
मेवे खाओ ते साफ पानी पिय्यो, एह थुआड़े
कर्म दा फल ऐ ॥ 44 ॥

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ ﴿٤٤﴾

अस परोपकार करने आहलें गी इसै चाल्ली
बदला दिन्ने होन्ने आं ॥ 45 ॥

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۗ ﴿٤٥﴾

उस दिन झुठलाने आहलें पर तबाही औग
(इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 46 ॥

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ ﴿٤٦﴾

(अस उनेंगी गलान्ने आं जे) खाओ-पिय्यो ते
इस दुनिया दा थोढ़ा-हारा लाह लेई लैओ,
तुस अपराधी ओ ॥ 47 ॥

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ۗ ﴿٤٧﴾

1. की जे उस दिन आपूँ उंदे अपने अंग उंदै खलाफ गुआही देआ करदे होंगन ते कुसै दूई शहादत दी जरूरत
नेई होग।

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही औग (इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 48 ॥

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

उनें लोकें पर जिनेंगी जदू कर्दे गलाया जंदा ऐ जे एकेश्वरवाद पर कायम होई जाओ, तां ओह एकेश्वरवाद पर कायम नेई होंदे (बल्के शिर्क/अनेकेश्वरवाद पासै परतोई जंदे न/उसगी अपनांदे न) ॥ 49 ॥

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾

उस रोज झुटलाने आहलें पर तबाही औग (इस च कोई बी शक्क नेई) ॥ 50 ॥

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

इस आस्तै ओह दस्सन ते सेही जे इस (कुरआन) दे बा'द ओह कुस कताबा पर ईमान ल्यौंगन ॥ 51 ॥ (रुकू 2/22)

ع
۳

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ اِحْدَى وَارْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوْعَانِ

सूर: अल्-नबा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कताली आयतां ते दो रुकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइये (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

एह (लोक) किस (चीजै) बारै इक-दूए शा
(रहानगी नै) सुआल करा करदे न ॥ 2 ॥

۝

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝

क्या उस (फैसला करी देने आहले दिनै कनै
सरबंध रक्खने आहले) म्हत्तवपूर्ण समाचार
बारै? ॥ 3 ॥

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ۝

जेहदे बारै च एह लोक (कुरआन च दस्सी
गेदी सचाई बारै) मतभेद रखदे न ॥ 4 ॥

الَّذِي هُمْ فِيْهِ مُخْتَلِفُونَ ۝

चंगी चाल्ली याद रक्खो जे असल सचाई उंदे
अकीदें (आस्थैं) दे खलाफ ऐ ते इक रोज
ओह इसी जानी लैंगन ॥ 5 ॥

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

अस फी आखने आं जे गल्ल उंदे अकीदें
(आस्थैं) दे खलाफ ऐ ते एह लोक उस
भविष्यवाणी गी, जेहकी इस सूरत/आयत च
ब्यान कीती गेदी ऐ, जरूर जानी लैंगन ॥ 6 ॥

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

(ओह सोचन ते सेही जे) क्या असें धरती गी
बछौना नेई बनाया? ॥ 7 ॥

الْمَنْجَعِلِ الْاَرْضِ مِهْدًا ۝

ते प्हाड़ें गी मेखें आंगर नेई गड्डेआ? ॥ 8 ॥

وَالْجِبَالِ اَوْ تَادَا ۝

ते (एह बी याद रक्खो जे) असें तुसें (सारे लोकें) गी जोड़ा (जोड़ा) बनाए दा ऐ ॥ 9 ॥

وَوَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ۝

ते असें नींदै गी थुआड़े अराम आस्तै बनाए दा ऐ ॥ 10 ॥

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝

ते असें रातीं गी पड़दे दे रूपै च बनाए दा ऐ ॥ 11 ॥

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ۝

ते असें दिनै गी जीवन प्रकट करने दा साधन बनाए दा ऐ ॥ 12 ॥

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝

ते असें थुआड़े उप्पर सत्त (उच्चे ते) मजबूत (गास) बनाए दे न ॥ 13 ॥

وَبَيَّنَّا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝

ते असें इक चमकदा सूरज (बी) बनाए दा ऐ ॥ 14 ॥

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝

ते असें घने बदलें चा मती मातरा च बगने आह्ला पानी (बी) उतारे दा ऐ ॥ 5 ॥

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۝

तां जे ओहदे राहें अस अनाज ते सब्जियां कढचै ॥ 16 ॥

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

ते घने बाग (उगाचै) ॥ 17 ॥

وَجَعَلْنَا الْأَنْفَاقَ ۝

यकीनन एह फैसले आह्ला ध्याड़ा इक निश्चत वक्त (पर औने आह्ला) ऐ ॥ 18 ॥

إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

जिस रोज जे बिगल बजाया जाग। फी तुस टोलें दे टोल बनियै (साढ़े सामनै) औगे ॥ 19 ॥

يَوْمَ يَنْفَعُ فِي الصُّورِ فِتَاتُونَ أَفْوَاجًا ۝

ते गास खोहली दिता जाग, इत्थें तक जे ओह दरवाजे गै दरवाजे होई जांगन ॥ 20 ॥

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

1. यानी गासै च इन्ने नशान जाहर होंगन आखो गासै च दरोआजे बनी गेदे न। मोमिनै आस्तै बौहत रैहमत नाजल होग ते मुन्करै आस्तै बौहत बड़डा अजाब जाहर होग।

ते पहाड़ (अपनी ज'गा थमां) चलाए¹ जांगन,
इत्थें तक जे ओह सराब² (मृग तृष्णा आंगर)
होई जांगन ॥ 21 ॥

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

यकीनन ज्हन्नम (उनें लोकें दी) घात च
(लग्गे दा यानी घात लाइयै बलगा करदा) ऐ
॥ 22 ॥

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

(ते) ओह सिरफिरें आस्तै ठैहरने दी ज'गा ऐ
॥ 23 ॥

لِّلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

ओह उस च साल्लें तगर रौहगन ॥ 24 ॥

لِّبَشِيرٍ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

(उत्थें उनें लोकें दी हालत एह होग जे) ओह
नां ते कुसै किसमै दी ठंडक (मसूस करडन)
नां कोई पीने दी चीज उनेंगी मिलग (जो उंदी
प्यास बुझाई सकै) ॥ 25 ॥

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

हां! पर अल्लाह उनेंगी खौलदा गर्म पानी ते
(यख) ठंडा पानी देग ॥ 26 ॥

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ۝

(इस चाल्ली उनेंगी उंदे कर्म) मताबक बदला³
(दिता जाग) ॥ 27 ॥

جَزَاءً وَفَاقًا ۝

ओह यकीनन (कुसै चाल्ली दा) स्हाब लैने
दा डर (अपने दिलें च) नथे रखदे ॥ 28 ॥

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

ते साढे नशानें गी सख्ती कनै झुटलांदे हे ॥ 29 ॥

وَكَذَّبُوا بِالَّذِينَ كَذَّبَ ۝

1. पर्वत दा मतलब-पहाड़, राजा ते विद्वान लोक न। आयत दा भाव एह ऐ जे-(क) पर्वतें गी डाइनामाइट कनै डुआइयें सिङ्कां, सुरंगां, निक्के रस्ते ते मदान बनाई दिते जांगन। (ख) धर्म दे बरूध होने आहले पर्वतें आंगर शासक ते उंदा शासन नश्ट करी दिता जाग।
2. मूल शब्द सराब दा अर्थ ऐ मृगतृष्णा यानी रेतू दा ओह मदान जिस पर सूरज दियां किरणां पौने पर पानी दा भलेखा लगदा ऐ। भाव एह ऐ जे आखरी युग च लोक राजें दे नांस सुनडन, पर जिसलै लागेआ दिखडन तां ओह मृगतृष्णा आंगर लभडन की जे पूरी चाल्ली एह साफ होई जाग जे शासन जनता दा ऐ ते राजा सिर्फ नांस-मातर दे गै न। जेकर इस आयत गी धार्मिक व्यवस्था संबंधी समझी लैता जा तां इस दा एह अर्थ होग जे अल्लाह अध्यात्मक ज्ञानियें ते पंडतें गी पर्वत बनाग, पर जिसलै कदें सधारण जनता धर्म दे विकास आस्तै कोशश करग ते धर्मध्वजी ते नांस-मातर दे विद्वान उंदे रस्ते च रोड़े अटकांगन, पर अल्लाह ऐसे धर्मध्वजी विद्वानें दे मनसूबे सफल नैई होन देग।
3. यानी धर्म संबंधी गल्लें पर चलने च ओह ठंडक यानी सुस्ती दसदे हे इसलै उनेंगी यख ठंडा पानी दिता जाग, पर धर्म दे खलाफ गर्मी यानी तेजी दसदे हे इस आस्तै उनेंगी खौलदा पानी दिता जाग।

ते असें (ते) हर इक चीजै गी पूरी चाल्ली
गिनी रक्खे दा ऐ ॥ 30 ॥

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۝

इस आस्तै (अपने-अपने कर्म दे मताबक)
अजाब चक्खो ते अस तुसेंगी (अजाब दे
बा'द) अजाब गै दिंदे रौहगे ॥ 31 ॥
(रुकू 1/1)

فَذُوقُوا فَلَنْ نُّرِيدَ كُمْ إِلَّا عَذَابًا ۝

यकीनन संयमिये आस्तै सफलता (निश्चत)
ऐ ॥ 32 ॥

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۝

(यानी) बाग ते अंगूर ॥ 33 ॥

حَدَائِقٍ وَأَعْنَابًا ۝

ते हानी-त्रानी जुआन यक्कियां ॥ 34 ॥

وَكُوَاعِبِ أَنْرَابًا ۝

ते छलकदे प्याले ॥ 35 ॥

وَكَأْسٍ دِهَاقًا ۝

नां ते ओह उंदे (उनें सुर्गे) च फजूल गल्लां
सुनडन ते नां (उंदी गल्लें गी) कदें कोई
झुटलाग ॥ 36 ॥

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذْبًا ۝

उनेंगी तेरे रब्ब पासेआ ऐसा बदला दिता
जाग, जो उंदी हालत दे मताबक इनाम होग
॥ 37 ॥

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ۝

(तेरे उस रब्ब पासेआ जो)गासें, धरती ते इनें
दौनीं दे बश्कार जे किश ऐ उंदा सारें दा रब्ब
ऐ (ते) बे-हद कर्म करने आहला ऐ। ओह
उस दे हजूर च (बिना अजाजत) गल्ल करने
(कुसकने) दी ताकत नेई रखडन ॥ 38 ॥

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
الرَّحْمَنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ۝

(एह उस रोज होग) जिस रोज कामिल रूह
ते फरिश्ते रींघ ब'न्नियै खडोंगन (ते) ओह
गल्ल नेई करी सकडन सिवाए उसदे जिसी
रहमान (खुदा) नै अजाजत दिती दी होग (ते
ऐसा शख्स सिर्फ मनासब ते) ठीक-ठीक
गल्ल करग ॥ 39 ॥

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ۝
لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أُمِرَ لَهُ الرَّحْمَنُ
وَقَالَ صَوَابًا ۝

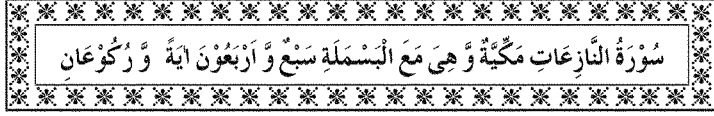
एह दिन आइये रौहने आहला ऐ इस आस्तै
(तुंदे चा) जो (शख्स) चाह अपने रब्ब कश
(अपना) ठकाना बनाई लै ॥ 40 ॥

असें तुरसंगी इक तौले गै (औने आहले समे
दे) अजाब शा चंगी चाल्ली सोहगा करी दिते
दा ऐ। जिस दिन इन्सान उस चीजै गी दिक्खी
लैग जो उसदे हत्थें अगें भेजी दी ऐ। ते
मुन्कर (उस दिन) गलाग जे काश! अ'ऊं
मिट्टी होंदा ॥ 41 ॥ (रुकू 2/2)

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۗ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ
اِلٰى رَبِّهِمْ مٰبَاً ۝۴۰

اِنَّا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا ۙ يَوْمَ يَنْظُرُ
الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدُوْهُ وَيَقُوْلُ الْكٰفِرُ
يَلِيْتَنِيْ كُنْتُ تُرَابًا ۝۴۱

1. यानी जो कर्म ओह करी चुके दा ऐ उंदा बदला दिक्खी लैग।

सूर: अल्-नाज़िआत

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां संताली आयतां ते दो रूकू न।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं उनें हस्तियें गी गुआही दे तौरै पर पेश
करना जो पूरी रुची कनै धार्मिक ज्ञान गी
खिचदियां न' ॥ 2 ॥

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ②

ते उनें (हस्तियें) गी जो शैल करिये चंगी चाल्ली
गिरह^३ ब'नदियां न ॥ 3 ॥

وَاللَّشِيطِ النَّاسِ ③

ते उनें (हस्तियें) गी जो दूर-दूर निकली
जंदियां^३ न ॥ 4 ॥

وَالسَّابِقِ السَّابِقِ ④

फी (मकाबला करिये अपने प्रतिद्वंदियें शा)
खूब/खासियां अगमें निकली जंदियां^४ न
॥ 5 ॥

فَالسَّابِقِ السَّابِقِ ⑤

- इत्थें सहाबा दे दलें दा बर्णन ऐ ते दरसेआ गोदा ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे साथी उच्चे ते बधिया किसमै दे सदाचार गी कायम करने आस्तै जोर लांदे हे। किश विद्वानें दा गलाना ऐ जे इत्थें फरिश्तें दा जिकर ऐ। गल्ल एह ऐ जे इत्थें इन हस्तियें गी गुआही दे रूपै च पेश कीते दा ऐ ते फरिश्तें दी गुआही दा कोई अर्थ नेई निकलदा की जे फरिश्तें दी गुआही गी नां मुन्कर समझी सकदे न ते नां मोमिन। हां सहाबा दी गुआही गी सब समझी सकदे न। इसलेई इत्थें सहाबा दा गै बर्णन ऐ।
- यानी अल्लाह कनै अपना लगाऽ मजबूत करदे न।
- यानी सहाबा दे दल जो इस्लाम दे प्रचार आस्तै देश-बदेशें फिरदे हे।
- सहाबा च नेकी च इक-दूए शा बधने दा उत्साह मजूद होंदा ऐ, जिस करी ओह नेकी च इक-दूए शा बधने दी कोशश च कोई ओख मसूस नथे करदे ते उंदी सारी कोशश ऐसी गै ही जियां तरने आहले गी तरदे मौके पानी च असान्नी होंदी ऐ।

फी (दुनियां दा) कम्म (चलाने) दियां तदबीरां^१/उपाऽ करने च लगी पाँदियां न ॥ 6 ॥

وَالْمَدَائِرِ

فَأَلْمَدَائِرِ أَمْرًا ①

(इनें गुणें आहली कौम दे प्रकट होने दा ओह दिन होग) जिस दिन जंग (दी त्यारी) करने आहली (कौम) जंग दी त्यारी^२ करग ॥ 7 ॥

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ②

उस (जंग दी त्यारी) दे बा'द (उस्सै किसम दी) पिच्छें^३ औने आहली (इक होर) घड़ी औग ॥ 8 ॥

تَتَّبِعَهَا الذَّاكِرَةُ ③

उस दिन किश लोकें दे दिल धड़का^४ करदे होंगन ॥ 9 ॥

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ④

ते उंदियां नजरां डरै कन्नै झुकी दियां होंगन ॥ 10 ॥

وَالْمُتَكَبِّرِينَ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ⑤

(ते) ओह आखडन जे क्या असेंगी उनें पैरे अपने रस्तै परताई दिता जाग? ॥ 11 ॥

يَقُولُونَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ⑥

क्या (उस हालत च बी जे) जिसलै अस गली-सड़ी दियां हड़ियां होई जागे (ऐसा होग^६)? ॥ 12 ॥

إِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ⑦

ओह आखदे न (जेकर ऐसा होआ) तां ते एह बड़ी घाटे आहली बापसी होग ॥ 13 ॥

وَالْمُتَكَبِّرِينَ

فَأَنوَاتِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ⑧

(ते एह बी याद रक्खो जे) एह जंग दी खबर ते सिर्फ इक द्रंढ^९ ही ॥ 14 ॥

فَأَنوَاهِي رَجْرَةً وَاحِدَةً ⑨

1. यानी मानव समाज दा सुधार ते उस दी त्रक्की उंदे जीवन दा मकसद होंदा ऐ।
2. यानी उपरली आयतां ओह समां दसदियां न जिसलै मुसलमान मुन्करें दे हमलें शा बचने आस्तै ते अपनी रक्षा आस्तै लड़ाई करने पर मजबूर होई जांगन।
3. यानी जिसलै मुसलमान लड़ाई करने पर मजबूर होई जांगन तां फी अस्त्र-शस्त्र हत्थें चा नेई छोड़डन, बल्के हमलें पर हमले करदे रौहंगन इत्थें तक जे विजयी होई जांगन।
4. यानी उस रोज मुन्कर लोक कायरता दस्सन लगी पाँगन।
5. यानी इस्लाम दे प्रभुत्व (गलबा) पाई लैने दी गल्ल जिसलै पूरी होग तां मुन्कर लोक आखडन जे क्या मरने दे बा'द असेंगी जाँदा करियै तुआलेआ जाग, एह दूई गल्ल बी पूरी होग?
6. यानी मुन्करें दा दंड सिर्फ एह नेई हा जे ओह बद्र दे युद्ध च हारे बल्के इस चाल्ली दियां उंदियां केई हारां होंगन।

इस आस्तै (उस द्रंड दे बा'द) ओह् यकदम फी (लड़ाई दे) मदान च आई जांगन' ॥ 15 ॥

فَاذًا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝

क्या तुगी मूसा दी गल्ल (बी) पुज्जी दी (यानी पता) ऐ ॥ 16 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُوسَى ۝

जिसलै जे उसी उसदे रब्ब नै पवित्तर वादी यानी 'तुवा' च पुकारेआ हा ॥ 17 ॥

إِذْنَادُهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝

(ते गलाया हा जे) फिरऔन कश जा की जे ओह बागी होआ करदा ऐ ॥ 18 ॥

إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

ते (उसी) आख जे क्या तुगी (इस गल्ला दी बी किश) चाह है जे तू पवित्तर होई जाएं ॥ 19 ॥

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزْكَىٰ ۝

ते (उसदे नतीजे च) अ'ऊं तुगी तेरे रब्ब दा रस्ता दस्सां ते तू (खुदा शा) डरन लगै ॥ 20 ॥

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۝

इस आस्तै (मूसा गे, ते उनें) उसी इक बड्डा नशान दस्सेआ ॥ 21 ॥

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۝

जिस पर उसनै (मूसा गी) झुठलाया ते ना-फरमानी कीती ॥ 22 ॥

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۝

इस पर एह ज्यादती कीती जे उसने फसाद करने दियां योजनां बनांदे होई सचाई शा मूह फेरी लैता ॥ 23 ॥

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۝

इस आस्तै (उसनै अपने दरबारियें गी) किट्टा कीता ते (देश च आम) मनादी (बी) कराई (यानी ढंडोरा फराया) ॥ 24 ॥

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ۝

1. यानी जिसलै लड़ाइयें दा ठीक वक्त औग तां मुन्कर बी बार-बार हमले करने पासै ध्यान देंग, पर आखर हारी जांगन।
2. मूल शब्द 'तुवा' दा अर्थ चक्कर खाना होंदा ऐ। इस आस्तै इसदा भाव एह ऐ जे ओह ऐसी वादी ही जित्थुआं मनुक्ख अल्लाह पासै फिरदा ऐ ते आध्यात्मिक रूपै च उसदे विकास दे साधन जुटाए जंदे न।
3. यानी हज़रत मूसा नै पैहले होए दे ते बा'द च औने आहले सारे नबियें दी रीति मताबक इयै कीता जे फिरऔन गी गलाया जे बेहतर इयै ऐ जे मिगी मन्नी लै ते मेरी नसीहत हासल कर ते मेरी आमद गी अपने आस्तै अज़ाब दा कारण नैई बनाऽ।

ते (लोकें) गी ज'मा करियै) गलाया जे अ'ऊं
थुआड़ा सारें शा बड्डा रब्ब आं ॥ 25 ॥

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

इस पर अल्लाह नै उसी आखरत ते दुनियां दे
अजाब च ग्रस्त करने आस्तै पकड़ी लैता
॥ 26 ॥

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَخْرَةِ وَالْأُولَى ۝

यकीनन इस (घटना) च उस शख्स आस्तै जो
खुदा शा डरदा ऐ इक बड्डी इबरत (दा
समान) ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 1/3)

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَخْشَى ۝

(सोचो ते सेही) क्या तुसंगी (दबारा) पैदा
करना ज्यादा मुश्कल ऐ जां गासै गी (पैदा
करना) जिसी उस (खुदा) नै बनाया ऐ ॥ 28 ॥

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ حَلَقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ۝

(ते) उस दी उचाई गी होर उच्चा कीता ऐ, फी
उसी बे-ऐब बनाया ऐ ॥ 29 ॥

رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَاهَا ۝

ते उसदी रात गी (ते) न्हारा बनाया ऐ पर
उसदी दपैहरी गी (रोशन बनाइयै) जाहर कीता
ऐ ॥ 30 ॥

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ صُحُفَهَا ۝

ते उसदे कन्नै (उससै समे च) धरती गी बी
बछाया ऐ ॥ 31 ॥

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۝

फी (उसदे चा) उसदा पानी ते उसदा चारा
कड्डेआ ऐ ॥ 32 ॥

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَهَا ۝

ते फ्हाड़ें गी बी ओहदे च गड्डी दिता ऐ
॥ 33 ॥

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۝

(एह सब किश) थुआड़े ते थुआड़े डंगरें दे
फायदे आस्तै (उसनै कीता ऐ) ॥ 34 ॥

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۝

इस आस्तै जिसलै ओह बड्डी आफत औग
॥ 35 ॥

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى ۝

जिस रोज इन्सान अपने कीते दे गी याद करग
॥ 36 ॥

يَوْمَ يَنْذَكُرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ۝

ते नरक ओहदे आस्तै जो उसी (अकल दी अक्खी कनै) दिक्खग जाहर करी दित्ती जाग ॥ 37 ॥

وَبَرِّزْتَ الْجَحِيمَ لِمَنْ يَرَى ۝٧٩

इस आस्तै जिसनै सरकशी (उद्दंडता) अखत्यार कीती ॥ 38 ॥

فَأَمَّا مَنْ طَغَى ۝٧٨

ते संसारक जीवन गी (आखरत दे जीवन पर) पैहल दित्ती ॥ 39 ॥

وَأثرَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا ۝٧٧

यकीनन ज्हनम (गै) उसदा ठकाना ऐ ॥ 40 ॥

ते जिसनै अपने रब्ब दी उच्ची शान शा खौफ खादा ते अपने मनै गी घटिया इच्छाएं थमां रोकेआ ॥ 41 ॥

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ۝٧٦
وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ
عَنِ الْهَوَىٰ ۝٧٥

यकीनन सुर्ग गै उसदा ठकाना ऐ ॥ 42 ॥

ओह तेरे शा उस घड़ी बारै पुछदे न (जे) ओहदा औना कुसलै होग? ॥ 43 ॥

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ۝٧٤
يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۝٧٣

तुगी उसदे (औने दे जिकर कनै) केह बास्ता? ॥ 44 ॥

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۝٧٢

उस (घड़ी दे समे दी) आखरी सीमा दा (निश्चत करना) ते तेरे रब्ब कनै सरबंध रखदा ऐ ॥ 45 ॥

إِلَىٰ رَبِّكَ مُتَّهَمًا ۝٧١

तू ते सिर्फ उसगी जो इस (आफत) शा डरदा ऐ, सोहगा करने आहला ऐ ॥ 46 ॥

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنْ يَخْشَاهَا ۝٧٠

ओह जिस रोज उसी दिखडन (उंदी हालत ऐसी होग जे) आखो ओह सिर्फ इक शाम जां उसदी सवेर (इस दुनियां च) रेह न ॥ 47 ॥ (रुकू 2/4)

ع

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبُثُوا
إِلَّا عَشِيرَةً أَوْ صَحَابًا ۝٦٩

سُورَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَأَرْبَعُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अबस

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां तरताली आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(क्या) त्रिउढ़ी चाढ़ी ते मूंह फेरी लैता ॥ 2 ॥
(सिर्फ) इस गल्ला पर जे उसदे कश (इक)
अ'न्ना (जिसी बाकफ लोक जानदे न)
आया ? ॥ 3 ॥

عَبَسَ وَتَوَلَّى ①

أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ①

ते (हे रसूल!) केहड़ी गल्ल तुगी (उसदी)
दस्सी सकदी ही जे ओह जरूर पवित्र होई
जाग ॥ 4 ॥

وَمَا يَذُرُّكَ لَعَلَّهُ يَريَّ ①

जां (इबरत कराने आहली गल्लें गी) याद
करग तां (एह) याद करना उसी फायदा
पजाग ॥ 5 ॥

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ①

क्या एह होई सकदा ऐ जे जो शख्स (सचाई
शा) बे-परवाही करे ॥ 6 ॥

أَمَّا مِنْ اسْتَعْنَى ①

(उस दे पासै) ते तू खूब ध्यान देरें? (हालांके
एह (गल्ल) सारे कुरआन दे खलाफ ऐ) ॥ 7 ॥

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ①

ते तू ऐसा करी बी कियां सकना ऐं जिसलै
जे उसदे हदायत नेई पाने दी तेरे पर कोई
जिम्मेदारी नेई ॥ 8 ॥

وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا يَرْسَى ①

ते जो कोई तेरे पासै दौड़दा आवै ॥ 9 ॥

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ۝

ते ओह (कन्नै गै खुदा शा बी) डरदा होऐ
॥ 10 ॥

وَهُوَ يَخْشَى ۝

तां (आपत्ति करने आहले दे कथनानुसार) तूं
ओहदे पासै कोई ध्यान नेई दिन्ना होन्ना ॥ 11 ॥

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

ऐसा कर्दे बी नेई होई सकदा (एह सब
अलजाम गलत न) सच्चें गै एह (कुरआन)
ते इक नसीहत ऐ। (इसदे कन्नै तलोआर नेई
उतारी गेई जे तूं लोके गी मुसलमान बनाने पर
मजबूर होऐ) ॥ 12 ॥

كَأَلَّا إِنَّمَا تَذَكَّرَ ۝

इस आस्तै जो चाह उसी अपने जैहन च
बदहाई लै ॥ 13 ॥

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ۝

एह कुरआन ऐसे सहीफे (पवित्र कताबें) च
ऐ (जो) इज्जत आहले ॥ 14 ॥

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

बड़ी उच्ची शान आहले ते पवतिर न ॥ 15 ॥

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

ओह (सहीफे लिखने आहले ते दूर-दूर)
सफर¹ करने आहलें दे हत्थें च न ॥ 16 ॥

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝

(ऐसे लोकें दे हत्थें च) जो मोजज (इज्जत आहले)
ते उच्चे दरजे दे नेक़ोक्त्र/सदाचारी न ॥ 17 ॥

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝

इन्सान दा सत्यानाश होऐ, ओह कैसा ना-
शुकरा ऐ? ॥ 18 ॥

قَتِيلَ الْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرَهُ ۝

(ओह गौर ते करै जे) खुदा नै उसी किस
चीजै थमां पैदा कीते दा ऐ? ॥ 19 ॥

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝

(उसी पता होग जे सच्चें) इक कतरा बीरज
थमां (पैदा कीते दा ऐ। पैहलें ते) उसी पैदा
कीता, फी ओहदे आस्तै (त्रक्की दा इक)
अंदाजा निश्चत कीता ॥ 20 ॥

مِنْ نُطْفَةٍ ۝ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝

1. अर्थात् हज़रत मुहम्मद * * * * * दे सहाबा कुरआन मजीद गी लेहयै दूर-दूर फैली जांगन।

फी (उसदे) रस्ते गी असान बनाया (ते उसी)
चंगी चाल्ली असान बनाया ॥ 21 ॥

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝

फी (पूरी आयु दे बा'द) उसी मारी दिता।
फी उसी (बनाई दी निश्चत) कबर' च रक्खेआ
॥ 22 ॥

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

फी जिसलै चाह्ग उसी दबारा तुआलियै खडेरी^२
देग ॥ 23 ॥

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ۝

(ऐसा) कर्दे बी^३ नेई (जो तुस समझदे ओ,
दिखदे नेई जे) उसी (यानी इन्सान गी) जो
हुकम मिले दा हा, अजें तक उसनै उसी पूरा'
नेई कीता ॥ 24 ॥

كَلَّا لَمَّا يُفْضِ مَا أَمَرَهُ ۝

इस आस्तै चाही दा ऐ जे इन्सान अपने खाने
पासै दिक्खै ॥ 25 ॥

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝

(ते दिक्खै जे) असें बदलें चा खूब पानी
बरहाया ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝

फी धरती गी खूब फाड़ेआ ऐ ॥ 27 ॥

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝

इस आस्तै उस फाड़ने दे नतीजे च असें ओहदे
च भांत-सभांते अनाज पैदा कीते न ॥ 28 ॥

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝

इस्सै चाल्ली अंगूर ते सब्जियां ॥ 29 ॥

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۝

इंदे अलावा जैतून ते खजूरां ॥ 30 ॥

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

ते ओहदे कन्नै घने बाग बी ॥ 31 ॥

وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۝

1. इस दा मतलब एह ऐ जे संसार च उसगी ओहदे रिश्तेदार उसी कबर च रखदे न, पर मनुक्खै दी असली कबर ओह ऐ जेदे च अल्लाह तआला ओहदी रूह गी रखदा ऐ।
2. इस आयत शा स्पष्ट ऐ जे इत्थें कबर अभीष्ट नेई, बल्के परलोक दी कबर ऐ ते अर्थ एह ऐ जे खुदा इन्सान गी अगरलै ज्हान इक हारे (दूआ) जीवन प्रदान करग।
3. यानी तुस एह समझदे ओ जे मरने दे बा'द इन्सान गी कोई जीवन नेई मिलग।
4. अर्थ एह ऐ जे जिसलै इन्सान नै खुदा दी भेजी दी शरीअत (धार्मिक विधान) दा पालन नेई कीता तां एह कियां होई सकदा ऐ जे उसदा लेखा नेई लैता जा, ते लेखा लैने दी सूरत च जरूरी ऐ जे उसगी मरने दे बा'द जींदा कीता जा।

ते मेवे बी ते सुक्का घाऽ (ते बूचड़ियां बी)
॥ 32 ॥

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۝

(एह सब) थुआड़े ते थुआड़े जानवरों दे फायदे
आस्तै (पैदा कीता गोदा' ऐ) ॥ 33 ॥

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلَا نِعَامًا كُمْ ۝

फी (एह बी ते सोचो जे) जिसलै कन्
फाड़ने आहली (मसीबत) औग ॥ 34 ॥

فَإِذَا جَاءَتْ الصَّاحَّةُ ۝

जिस रोज जे भ्राऽ अपने भ्राऽ शा (दूर)
नस्सग ॥ 35 ॥

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝

ते (इस्सै चाल्ली) अपनी माऊ ते अपने बब्बै
शा ॥ 36 ॥

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝

ते अपनी लाड़ी ते अपने बच्चें शा (बी)
॥ 37 ॥

وَصَاحِبَتَيْهِ وَبَنِيهِ ۝

उस रोज हर इक आदमी दी हालत ऐसी होग
जे ओह उसी अपने (गै) पासै उलझाई रक्खग
॥ 38 ॥

لِكُلِّ امْرِيٍّ مِّمَّهُمْ يَوْمَئِذٍ شَانٌ يُعِينِيهِ ۝

किश (लोकें दे) चेहरे उस रोज रोशन होंगन
॥ 39 ॥

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝

हस्सा करदे ते खुश-खुश ॥ 40 ॥

صَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۝

ते किश (लोकें दे) चेहरे उस रोज ऐसे होंगन
ते इयां सेही होग जे उंदे पर धूड़ पेदी ऐ
॥ 41 ॥

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝

ते (अंदरूनी हालत दस्सने आस्तै) उंदे चेहरे
पर इक (ऐसी) कालख बी छाई दी होग
(जेहकी ऐसे मौकें पर छाई जंदी होंदी ऐ)
॥ 42 ॥

تَرَهَقُهَا قَتَرَةٌ ۝

इयै लोक इन्कारी ते दुराचारी करार दित्ते जांगन
॥ 43 ॥ (रुकू 1/5)

عُر

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجْرَةُ ۝

1. यानी मनुखैं द्वारा लाए गोदे बूहटें दे फल जां आप-शंभू उग्ये दे बूहटें दे फल जां उंदे पर लगने आहले फुल्लें गी इन्सान बरतदा ऐ पर उंदे पत्तर ते डिग्ये दे फल जानवर बी खंदे न। इस आस्तै एह सारा किश इन्सानें ते जानवरों दे फायदे आस्तै पैदा कीता गोदा ऐ।

سُورَةُ التَّكْوِيْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ التَّسْمِيَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-तकवीर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह
समेत इस दियां त्रीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝
जिसलै सूरज (दे नूर) गी लपेटी दिता जाग' ॥ 2 ॥	اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝
ते जिसलै सतारे (नखत्तर) धुंदले होई जांगन ॥ 3 ॥	وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝
ते जिसलै फ्हाड़ चलाए जांगन ॥ 4 ॥	وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝
ते जिसलै दस्स म्हीने दियां गब्भन ऊंटनियां ^१ छोड़ी दितियां जांगन ॥ 5 ॥	وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝
ते जिसलै बैहशी (जंगली) किट्टे कीते ^३ जांगन ॥ 6 ॥	وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

1. एह उस अस्थाई कमजोरी पासै संकेत ऐ जो भविक्ख च मुसलमानें पर औने आहली ही। कुरआन मजीद च हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. गी सूरज गलाया गेदा ऐ (सूर: अहज़ाब आयत 47) ते इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इक समां ऐसा आंग जे सूरज पर पड़दा पाई दिता जाग यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. दा सम्मान लोकेँ दे दिलें च उन्ना नेई रौहग जिसदे ओह अधिकारी न।
2. यानी रेलें-मोटरेँ दा अविश्कार होई जाग ते उसलै हिजाज़ देश च ऊटेँ पर सफर करना नां-मातर रेही जाग। दस्स म्हीने दी गब्भन ऊंटनी इस आस्तै गलाया गेदा ऐ जे जिसलै ऊंटनी गी गब्भन होए दे दस्स म्हीने होई जान ते उसदे बच्चे कारण ओहदा मुल्ल बधी जंदा ऐ ते उसलै गै उसी छोड़ेआ जाई सकदा ऐ जिसलै ऊंटें दी ज़रूरत नेई र'थै। रेल, मोटर, ज्हाज बगैरा दे आविश्कार कन्ने एह भविक्खवाणी पूरी होई गई ऐ।
3. यानी चिड़िया-घर बनाए जांगन जाँ एह जे बैहशी (असभ्य) लोक सभ्य बनी जांगन जाँ एह जे बैहशी कौमें गी उंदे देशें चा कट्टी लाया जाग। जियां अमरीका ते अस्ट्रेलिया च होआ। मूल शब्द 'हुशिरत' दा इक अर्थ देश-नकाला देना बी होंदा ऐ। (अक्रब)

ते जिसलै दरेआएं (दे पानियें) गी (कडिढयै
दूए दरेआएं जां नैहरें च) मलाई¹ दिता जाग²
॥ 7 ॥

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

ते जिसलै (बक्ख-बक्ख किसमें दे) लोक
किट्टे³ कीते जांगन ॥ 8 ॥

وَإِذَا الْثُّمُودُ رُوجِبَتْ ۝

ते जिसलै जींदे सुआसें दब्बी जाने आहली
(कुड़ी) दे बाँरे सुआल⁴ किता जाग ॥ 9 ॥

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝

(जे आखर) किस गुनाह दे बदले च उसदा
कतल कीता गेआ हा ॥ 10 ॥

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

ते जिसलै कताबां खलारी⁵ दितियां जांगन
॥ 11 ॥

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

ते जिसलै गासै दी खलल⁶ तुआरी जाग ॥ 12 ॥

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

ते जिसलै नरक गी भड़काया⁷ जाग
॥ 13 ॥

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

ते जिसलै सुगै गी नेडै⁸ करी दिता जाग
॥ 14 ॥

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُرْفِتْ ۝

1. एह अज्जै दे युग बाँरे भविक्खवाणी ऐ ते आखरी युग च इंजीनियरिंग दे विकास पासै संकेत करदी ऐ। इस आरतै इसलै भारत, अमरीका ते रूस च केई दरेआ आपस च मलाए गेदे न ते जर्मनी च ते इस सदी दे पैहले चरण च गै मलाई दिते गे हे।
2. मूल शब्द 'सज्जर' दा अर्थ कुसै चीजै गी सुकाई देना बी होंदा ऐ ते इस आस्तै विद्वानें एह अर्थ लेदा ऐ जे दरेआ सुकाई दिते जांगन। पर इसदा अर्थ एह बी ऐ जे अपनी मरजी कनै योजना दे मताबक दरेआएं दा पानी कडिढयै दूए थाहरें पर लेई जान ते इयै नैहरें दा सिद्धांत ऐ। इस लेई दौनीं गल्लें गी सामनै रखदे होई एह अर्थ बनदा ऐ जे नैहरां कडिढयै दरेआएं गी सुकाई दिता जाग नां के उंदा पानी भाप बनाइयै डुआया जाग।
3. यानी सफर बड़ा असान होग। बक्ख-बक्ख देशें दे लोक रेलें ते ज्हाजें राहें आपस च मिलने दे काबल होई जांगन।
4. जींदी कुड़ियें गी दब्बना निजम मताबक पाप मन्नेआ जाग।
5. उस समे च छापेखाने बौहत होई जांगन।
6. यानी खगोल विद्या च बौहत त्रक्की होग।
7. यानी उस आखरी युग च पाप बौहत बधी जांगन ते पापें दे बधने करी नरक मनुक्खै दे लागै आई जाग।
8. यानी धर्म दियां हिक्मततां ते उसदा तत्त्व ज्ञान इस चाल्ली खोहलियै दस्सेआ जाग जे लोकें आस्तै धर्म सरबन्धी गल्लां समझना, उनेंगी मन्ना ते उंदे पर चलना असान होई जाग।

(उस रोज) हर जान जे किश उसनै हाजर कीते दा ऐ जानी जाग ॥ 15 ॥

عَلِمْتُ نَفْسٍ مَا أَحْضَرْتُ ۝

इस आस्तै ऐसा नेई (जो तुस सोचदे ओ) अऊँ शहादत दे तौरा पर पेश करना, चलदे-चलदे पिच्छें हटी जाने आहलें गी ॥ 16 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِالْخُنُوسِ ۝

(जो कनै गै) नक्कै दी सेधा चलने आहले (बी न ते फी) घरें च बेही रौहने आहले¹ बी ॥ 17 ॥

الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۝

ते रातीं गी (शहादत दे तौरा पर पेश करना) जिसलै ओह् मुक्कने आहली होई जंदी ऐ ॥ 18 ॥

وَأَيُّلِ إِذَا عَسَعَسَ ۝

ते बडले गी जिसलै ओह् साह² लैन लगदा ऐ ॥ 19 ॥

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

यकीनन ओह् (कुरआन) इक बजुर्ग (सम्मानत) रसूल³ दा कलाम ऐ ॥ 20 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

(जो रसूल) ताकत आहला ते अर्श आहले रब्ब दे लागै बड्डा दरजा रक्खने आहला ऐ ॥ 21 ॥

ذِي قُوَّةٍ وَعِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

1. इत्थें तबाह होने आहली कौमें दे लच्छन दस्से गेदे न। (मुसलमानें एहदे पर चेचे तौरा पर बिचार करना चाहीं दा) इक लच्छन ते एह् दस्से दा ऐ जे खतरा होने पर पिच्छें हटी जाना, ते दूआ लच्छन एह ऐ जे अन्जाम सोचे बगैर कोई कम्म करने दी हिम्मत करना ते त्रीया लच्छन एह ऐ जे सारे कम्म छोड़ियै घर बेही जाना।
2. यानी मुसलमानें आस्तै तबाही दा समां स्थाई नेई होग। रातीं दे बाद सवेर औग।
3. इत्थें एह गल्ल नेई जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा कलाम कुरआन मजीद ऐ, बल्के इस आयत दा भाव एह ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह कनै नेडुमां सरबबंध रखदे न ते फरिश्ते एह कलाम लेइयै औंदे न। इस आस्तै एह कलाम अल्लाह दा बी ऐ ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा बी ऐ की जे संसारके उंदे मूहा एह कलाम सुनेआ, पर कुरआन मजीद नै इस गल्ला पर ज्यादा जोर दित्ते दा ऐ जे एह अल्लाह दा कलाम ऐ जियां जे एहदे च बर्णत ऐ। सच्चें गै एह कुरआन संसार दे रब्ब पासेआ नाजल कीता गेदा ऐ। इसी लेइयै इक इमानदार फरिश्ता तेरे दिलै पर उतारे दा ऐ तां जे तूं सोहगा करने आहले गरोह च शामिल होई जाएं (सूर: शोअरा आयत 192-195)

ते जो मुताअ बी ऐ (जो इस काबल ऐ जे ओहदा अनुसरण कीता जा) ते कनै गै अमीन' बी ऐ ॥ 22 ॥

مُطَاعٍ ثُمَّ أَمِينٍ ۝

ते थुआड़ा साथी कदें बी मजनू (पागल) नेई ॥ 23 ॥

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۝

ते उसनै उस गैब (यानी परोक्ष दियें गल्लें) गी खु ल्ले खितिज' च दिक्खे दा ऐ ॥ 24 ॥

وَلَقَدْ رَأَاهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

ते ओह गैब (परोक्ष) दियां खबरां देने च कदें बी कंजूस नेई ऐ ॥ 25 ॥

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

ते नां ओह (यानी उस पर नाजल होने आहला कलाम) दुतकारे गेदे शतान दी (आखी दी) गल्ल ऐ ॥ 26 ॥

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝

फी (इस गल्ला दे होंदे होई) तुस कुत्थें जंदे ओ ॥ 27 ॥

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

एह ते सिर्फ सारे ज्हांनें आस्तै इक नसीहत ऐ ॥ 28 ॥

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

(खास तौरा पर) थुआड़े चा जो उसदे आस्तै सिद्धे रस्ते पर चलना चाह ॥ 29 ॥

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

ते तुस एह इच्छा नेई करी सकदे पर ऊऐ (करी सकदे ओ) जो अल्लाह दी इच्छा' दे मताबक होऐ, जो सारे ज्हांनें दा रब्ब ऐ ॥ 30 ॥ (रुकू 1/6)

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

1. की जे एह रसूल ऐ इस पर अल्लाह दा कलाम उतरना चाही दा हा ते फी उसदे गैर-मपूली दा 'वे दे बा' दे इक बड़्डी फर्माबरदार जमात उसी मिली दी ऐ इस आस्तै ओह सच्चा ऐ ते बरोधियें दे अपने आखे मूजब एह अमीन यानी विश्वासपात्र बी ऐ। इस आस्तै जिसलै एह गलादा ऐ जे एह अल्लाह दा कलाम ऐ ता उस दा एह दा 'वा झुटा नेई होई सकदा।
2. मूल शब्द 'उफुक' यानी खितिज। नजरें दी पौहच दी आखरी सीमा दा ओह थाहर ऐ जित्थें धरती ते गास मिले दे सेही होदे न।
3. इसदा एह अर्थ नेई जे अल्लाह नै कोई तकदीर निश्चत करी रक्खी दी ऐ जे फलाना आदमी नेक होग ते फलाना बुरा होग। कुरआन मजीद ऐसे कुसै मन्तव्य (अकीदे) गी गलत आखदा ऐ। इस आयत च कुरआन मजीद दी इक होर आयत पासै इशारा कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ एह ऐ जे मैं जिन्नै ते मनुक्खें गी सिर्फ इस आस्तै पैदा कीते दा ऐ जे ओह मेरी भगती करन। इसै चाल्ली इक होर आयत पासै बी शारा कीता गेदा ऐ जिसदा अर्थ ऐ जे मैं हर मनुक्खे गी सर्वश्रेष्ठ शक्तियां देइये भजे दा ऐ। इस आस्तै आयत 30 च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे अल्लाह दी एह इच्छा जाहर होई चुकी दी ऐ जे थुआड़ा सुधार कीता जा ते तुसेगी कामिल ते पूरे मोमिन बनाया जा। इस आस्तै तुस एहदे खलाफ नेई जाई सकदें।

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ عَشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-इन्फितार

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह
समेत इस दियां बीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै गास फटी जाग¹ ॥ 2 ॥

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ①

ते जिसलै नखत्तर झड़ी जांगन² ॥ 3 ॥

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ①

ते जिसलै समुंदर फाड़ियै मलाई दिते जांगन³
॥ 4 ॥

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ①

ते जिसलै कबरां पुट्टियै इद्धर-उद्धर खलारी
दितियां जांगन⁴ ॥ 5 ॥

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ①

उसलै ओह बड्डी (गुनाह करने आहली)
जान⁵ (जिसदा इत्थें जिकर ऐ) जानी लौग जे
केह (किश) उसनै अगें भेजे दा ऐ ते केह
(किश) पिच्छें छोड़े⁶ दा ऐ ॥ 6 ॥

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ①

1. यानी दुनियां च शिकं ते कुफर इन्ना फैली जाग जे खुदा धरती पर अजाब नाजल करने दा फैसला करी देग।
2. यानी ज्ञानी लोक दुनियां पर लोप होई जांगन जां हदायत देने आहले लोक घट्ट होई जांगन।
3. यानी बड्डियां-बड्डियां नैहरां बनाई दितियां जांगन जियां नैहर पानामा ते नैहर स्वेज।
4. यानी प्राचीन काल दे फिरऔन राजें दियां कबरां पुट्टियै उंदे चा उनें राजें दे शव (लोथां) कड्डियै फ्रांस, रूस ते इंगलैंड बगैरा देशें च पुजाई दिते जांगन।
5. इस ज'गा जान दा अर्थ ईसाइत ऐ की जे शिकं ते नास्तिकता दा प्रसार इस्से राहें दुनियां च फैला करदा ऐ।
6. यानी खुदा ऐसी नशानियां पैदा करी देग जिंदे च ईसाई धर्म दी तबाही दे लच्छन जाहर होई जांगन ते ईसाई कौम गी पता लगगी जाग जे असें बौहत गंदे कर्म कीते दे न ते अपनै पिच्छें ऐसे नशान छोड़ी जा करने आं, जो लोकें दे दिलें च साढ़े आसतै नफरत पैदा करदे रैहगन।

हे इन्सान! तुगी कुसनै तेरे रब्ब करीम दे बारै
मगरूर/घमंडी (ते धोखा खादे दा) बनाई दित्ते'
दा ऐ ॥ 7 ॥

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ
الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّلَكَ فَعَدَلَكَ ۝٧

(उस रब्ब दे बारे च) जिसनै तुगी पैदा कीता,
फी तुगी (यानी तेरी अंदरूनी ताकतें गी) ठीक
कीता, फी तुगी मनासब शक्तियां प्रदान कीतियां
॥ 8 ॥

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّلَكَ فَعَدَلَكَ ۝٧

फी जो रूप उसनै पसंद कीता, उस च तुगी
ढालेआ ॥ 9 ॥

فِي آيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝٩

ऐसा हरगज्ज नई (जो तुस समझदे ओ) बल्के
तुस ते जजा-स'जा यानी बदले गी झुठलांदे
ओ ॥ 10 ॥

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ۝١٠

ते यकीनन तुंदे पर (थुआड़े रब्ब पासेआ)
नगरान नियुक्त न ॥ 11 ॥

وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لَحُفَظِينَ ۝١١

(जो) शरीफ (ते) हर गल्लै गी लिखने आहले
न ॥ 12 ॥

كِرَامًا كَاتِبِينَ ۝١٢

तुस जे किश बी करदे ओ ओह उसी जानदे
न ॥ 13 ॥

يَعْلَمُونَ مَا تَفَعَّلُونَ ۝١٣

यकीनन नेकियें च बधी जाने आहले लोक
(म्हेशां) नैमत च (रौहदे) न ॥ 14 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝١٤

ते बदकार (दुराचारी) लोक यकीनन ज्हन्नम
च (रौहदे) न ॥ 15 ॥

وَأِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝١٥

ओह (खास तौरै पर) उस च (ज्हन्नम च)
जजा-स'जा (बदला दित्ते जाने) आहलै रोज
दाखल होंगन ॥ 16 ॥

يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝١٦

1. इस च बी यूरोप दे दर्शन शास्त्र पासै संकेत कीता गेदा ऐ जे इसदे जानने आहले लोक अपने आपै गी शरीअत (म'जबी कतून) ते खुदा शा उच्चा समझदे न ते एह नई सोचदे जे उनेंगी खुदा नै पैदा कीते दा ऐ बल्के अपनी गलत फ़लासफी दे अधार पर समझदे न जे अस अपनै-आप गै पैदा होए दे ओं।

ते ओह कुसै चाल्ली बी उस शा बचियै गायब
नेई होई सकदे ॥ 17 ॥

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٧﴾

ते (हे मखातब!) तुगी कुसनै इस गल्ला दा
पता दिता ऐ जे बदला दिते जाने दा समां केह
ऐ? ॥ 18 ॥

وَمَا أَذْرُبِكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

फनी (अस तुगी आखने आं जे) तुगी कुस नै
दस्सेआ ऐ जे जजा-स'जा दा समां केह ऐ
॥ 19 ॥

ثُمَّ مَا أَذْرُبِكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٩﴾

(एह वक्त) उस दिन (होग) जिस च कोई
जान कुसै जान गी फायदा पुजाने आस्तै! कोई
अखत्यार नेई रक्खग एह सब फैसला उस
दिन अल्लाह दे गै हत्यै च होग ॥ 20 ॥
(रुकू 1/7)

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ سَعًا ﴿٢٠﴾
وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿٢٠﴾

1. यानी एह बदला अगलै ज्हाँन मिलग जिसलै कोई दोस्त कुसै दोस्त गी फायदा नेई पुजाई सकग।

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سَبْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-मुत्फिफ़ीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सततरी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

सौदा खरीददे बेचदे मौकै चीजें दा तोल घटइयै
देने आहलें आस्तै अजाब (गै अजाब) ऐ ॥ 2 ॥

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝

(उं दे आस्तै) जो तोल्लियै लैं दे न
ते शौल-चाल्ली पूरा करियै लैं दे न
॥ 3 ॥

الَّذِينَ إِذَا كَتَبُوا عَلَى النَّاسِ
يَسْتَوْفُونَ ۝

ते जिसलै (कोई चीज) दूएंगी तोल्लियै
दिंदे न ते फी वजन घट्ट करी दिंदे न ॥ 4 ॥

وَ إِذَا كَالُوا لَهُمْ أَوْ وَزَنُوا لَهُمْ
يُخْسِرُونَ ۝

क्या एह लोक यकीन नेई करदे जे ओह (जींदे
करियै) दुआले जांगन ॥ 5 ॥

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

उस म्हतवपूर्ण समे (दा फैसला दिखने)
आस्तै ॥ 6 ॥

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

जिसलै (सारे) लोक सारे ज्हांनें दे रब्ब (दा
फैसला सुनने) आस्तै खड़ोते दे होंगन ॥ 7 ॥

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

ऐसा नेई (जो एह समझदे न) दुराचारियें दे
कर्म (दा बदला देने) दा हुकम सच्चें गै इक
सदा रौहने' आहली कताब च ऐ ॥ 8 ॥

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَّارِ لَفِي سَجِينٍ ۝

1. मूल शब्द 'सिज्जीन' दा अर्थ कठोर ते स्थाई ऐ ते भाव एह ऐ जे मुनकरें आस्तै अजाब कठोर ते स्थाई होंग
(फतहुल्बयान- भाग 10)।

ते तुगी कुसनै दस्सेआ जे सिज्जीन केह ऐ?
॥ 9 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجَّيْنٌ ۝

ओह ऐसा हुकम ऐ जो (अजल/आदि काल
शा) लिखे दा ऐ ॥ 10 ॥

كِتَابٍ مَّرْقُومٍ ۝

उस रोज झुठलाने आहलें आस्तै अजाब (गै
अजाब) होग ॥ 11 ॥

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

उंदे (ऐसे झुठलाने आहलें) आस्तै जो जजा-
स'जा (बदले) आहले ध्याड़े दा इन्कार करदे
न ॥ 12 ॥

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝

ते उसदा इन्कार नेई करी सकदा पर ऊऐ जो
हदद शा बधी गोदा ऐ (ते) सख्त गुनाहगार
ऐ ॥ 13 ॥

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝

जिसलै ऐसे लोकें सामनै साड़ी आयतां पढ़ियां
जान तां ओह गलाई दिंदे न जे एह ते पैहले
लोकें दियां कहानियां न ॥ 14 ॥

إِذَا تَثُلَىٰ عَلَيْهِ أَيُّتْنَا قَالَ أَصَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ۝

हरगज (ऐसा) नेई (जियां ओह आखदे न)
बल्के (असल गल्ल एह ऐ जे) उंदे दिलें पर
उसनै, जो ओह कमाई चुके दे न, खाम (जंग)
लाई दिती दी ऐ ॥ 15 ॥

كَلَّا بَلَّ عَرَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ۝

बल्के इयां आखो जे उस रोज ओह अपने
रब्ब दे सामनै औने शा यकीनन रोके जांगन
॥ 16 ॥

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ
لَّمَّحْجُوبُونَ ۝

फी ओह जरूर ज्हन्म च दाखल होंगन
॥ 17 ॥

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝

फी उनेंगी गलाया जाग, इयै ते ओह (अन्जाम)
ऐ जिस दा तुस इन्कार करदे होंदे हे ॥ 18 ॥

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تُكَذِّبُونَ ۝

थुआड़े बिचारें दे खलाफ नेक लोकें (दे बदले)
दा हुकम यकीनन 'इल्लियीन' च ऐ ॥ 19 ॥

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝

1. 'इल्लियीन' दा अर्थ ऐ ऐसे महापुरश जो आध्यात्मिक तौर पर उच्चा स्थान रखने आहले ते दूएँ शा श्रेष्ठ होन।

ते तुगी कुसनै दस्सेआ ऐ जे 'इल्लियून' केह
ऐ? ॥ 20 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيْنَا ۗ

ओह इक लिखेआ गेदा' हुकम ऐ ॥ 21 ॥

كُتِبَ مَرْقُومًا ۗ

जिसी अल्लाह दे प्यारे लोक (आपू अपनी
अक्खी कनै) दिखडन ॥ 22 ॥

يَسْهَدُهُ الْمُرَبُّونَ ۗ

नेकी च बधे दे लोक यकीनन नैमत
(आहली ज'गा) च रक्खे जांगन ॥ 23 ॥

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۗ

सिंहासनें पर (बेठे दे सब हाल) दिक्खा करदे
होंगन ॥ 24 ॥

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۗ

तू (जेकर उनेगी दिक्खें तां) उंदे चेहरें पर
नैमत दी रौंस (हरेआली) मसूस करगा ॥ 25 ॥

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۗ

उनें गी खालस बंद बोतलें चा शराब पलैई
जाग ॥ 26 ॥

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَّخْمُومٍ ۗ

उसदे आखर च कस्तूरी होग, ते चाही दा ऐ
जे इच्छा रक्खने आहले (इन्सान) ऐसी (गै)
चीजै दी इच्छा करन ॥ 27 ॥

خِتْمُهُ مِسْكَ ۗ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ
الْمُتَنَافِسُونَ ۗ

ते ओहदे च तस्नीम' दी मलावट होग ॥ 28 ॥

وَمَرَاةٍ مِنْ تَسْنِيمٍ ۗ

(साढ़ी मुराद उस) चशमे (कनै) ऐ जेहदे
चा अल्लाह दे प्यारे लोक पींगन ॥ 29 ॥

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۗ

ओह लोक जो मुलजम होन यकीनन मोमिनें
कनै हासा-मजाक करदे होंदे हे ॥ 30 ॥

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ
أَمَنُوا يَصْحَكُونَ ۗ

1. यानी 'इल्लियून' ओह लोक न जिंदे बारै खास हुकम जारी होंदे न ते अल्लाह दे प्यारे लोक आपू अपनी अक्खी कनै उनें हुकमें गी पढ़डन ते खुश होंगन।
2. 'तस्नीम' दा अर्थ ऐ उच्चै शान, प्रतिशठा ते मैहमा। इस लेई तस्नीम दी मलावट दा अर्थ ऐ जे तस्नीम दा पानी उनें सुर्गवासियें दे पानी च मिले दा होग। जेहदे करी उंदा दरजा उच्चा होंदा जाग।

ते जिसलै उंदे कोला लंघदे होंदे हे तां इक-
दूए गी अक्खीं दा शारा करदे होंदे हे ॥ 31 ॥

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَرُونَ ﴿٣١﴾

ते जिसलै अपने घरें पासै परतोंदे हे तां
(मुसलमानें दे खलाफ) खूब गल्लां बनांदे
होई परतोंदे हे ॥ 32 ॥

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا
فَكِهِينَ ﴿٣٢﴾

ते जिसलै (बी) उनेंगी दिखदे हे, आखदे
हे जे एह लोक ते भलेआं गुमराह न
॥ 33 ॥

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ
لَضَّالُّونَ ﴿٣٣﴾

ते सचाई एह ऐ जे ओह उंदे पर नगरान
बनाइयै नेई भेजे गे हे' ॥ 34 ॥

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٣٤﴾

इस आस्तै जो ईमान ल्याए (ओह) उस
(जजा-स'जा आहलै) रोज इन्कारियें पर
हसडन ॥ 35 ॥

فَأَلْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ
يَصْحَكُونَ ﴿٣٥﴾

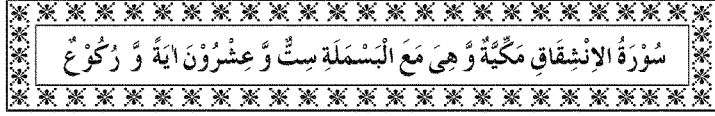
सिंहासनें पर बैठे दे (उंदा सब हाल) दिक्खा
करदे होंगन ॥ 36 ॥

عَلَىٰ الْأَرَآئِكِ لَا يَنْظُرُونَ ﴿٣٦﴾

(ते आपस च गलाडन जे) क्या इन्कारियें
गी, जे किश ओह करदे होंदे हे (उस दा)
पूरा बदला थहोई गेआ (जां नेई) ॥ 37 ॥
(रुकू 1/8)

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे कुसै दे दिली अकीदे बारै फतवा देना जायज नई की जे होई सकदा ऐ जे उसदे दिलै दी गल्ल फतवा देने आहले पर जाहर नई होऐ ते ओह झूठा फतवा देई देऐ।

सूर: अल्-इन्शिकाक़

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छब्बी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै गास फटी जाग¹ ॥ 2 ॥

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ①

ते अपने रब्ब (दी गल्ल सुनने) आसतै कन्न
धरग² (लाग) ते इयै (उसदा) फर्ज³ ऐ ॥ 3 ॥

وَأَذِنتَ لِرَبِّهَا وَحُفَّتْ ①

ते जिसलै धरत फलाई (बछाई) दित्ती जाग⁴
॥ 4 ॥

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ①

ते जे किश ओहदे च ऐ ओह उसी कड्डी⁵
सुट्टग, ते खाल्ली होई जाग⁶ ॥ 5 ॥

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ①

1. यानी जिसलै लगातार गासै थमां नशान जाहर होन लगी पौगन।
2. यानी नशानें दी भरमार होने करी बड्डे-बड्डे लोक ते विद्वान बी अल्लाह दियें गल्लें पर बिचार करने आसतै त्याह होई जांगन।
3. यानी बंदे दा असल फर्ज ते एह ऐ जे गासी नशान औन जां नई औन, अपनी अकलीं शा कम्म लेइयै गै खुदा अगों झुकी जा ते इस गल्ला दा इन्कार नई करै जे डराने आहले जां खुश-खबरी देने आहले नशान जाहर होन पर ओह ऐसा नई करदा।
4. यानी उस युग च एह साबत होई जाग जे नेकां मंडल जो जाहरा तौर गासे कन्नै संबंघत लभदे न ओह धरती दा गै अंग न, जियां चंद्रमा ते मंगल ग्रैह बगीरा। विज्ञान नै एह रहस्य इस युग च खोहलेआ ऐ। पैहलें ऐसा नथा होआ। बल्के इस शा बी बद्ध गल्ल एह ऐ जे इन्नं मंडलें गी धरती दा हिस्सा समझियै किश लोक एह कोशस करा करदे न जे राकेट राहें उंदे पर पुज्जी जान जां उनेंगी बी बस्मने आसतै धरती दा इक हिस्सा मिह्म करी देन। जेकर ऐसा होई जा जां कुसै होर तरीके कन्नै चन्द्रमा ते दूए मंडलें शा ऐसे लाह लैते जाई सकन जिंदे नै धरती गी लाह होऐ तां इसदा भाव इयै होग जे धरती फैली गेई ऐ।
5. भाव एह ऐ जे उस युग च भूगर्भ विज्ञान बड़ा बसीह होई जाग ते धरती दे सूखम रहस्य जाहर होई जांगन जियां जे अजकल्ल धरती दे बक्ख-बक्ख बगीं दा ज्ञान होआ करदा ऐ ते ओहदे शा धरती ते गासे दी आयु दा अंदाजा लाया जा करदा ऐ। उनें वीं दे लिहाज कन्नै (उपलक्ष्य च) ऐसे नेकां लाह हासल कोते जा करदे न जिंदे कन्नै मानव समाज गी फायदा पुज्जा करदा ऐ।
6. 'खाल्ली होई जाग' दा एह अर्थ नई जे कोई बी गुण ओहदे च नई रीहग, बल्के अर्थ एह ऐ जे इन्नी मातरा च धरती दे रहस्य जाहर होई जांगन ते इयां सेही होग, आखो जे कोई बी रहस्य ओहदे च बाकी नई रेहदा ऐ।

ते अपने रब्ब (दी गल्ल सुनने) तै कन्न धरग^१
ते इयै (उस दा) फर्ज^२ ऐ ॥ 6 ॥

وَأَذِنْتُ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ۝

हे मानव! तूं अपने रब्ब कश पूरा जोर^३ लाइयै
जाने आह्ला ऐं (ते) फी ओहदे कन्नै मिलने
आह्ला ऐं ॥ 7 ॥

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۝

इस आस्तै जेहदे सज्जे हत्थै च^४ ओहदी कर्म
सूची दिती जाग ॥ 8 ॥

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۝

तां उस शा तौले गै उसदा असान स्हाब^५ लेई
लैता जाग ॥ 9 ॥

فَسَوْفَ يُكَاسَبُ حِسَابًا يَّسِيرًا ۝

ते ओह अपने परिवार कश खुशी-खुशी परतोई
औग ॥ 10 ॥

وَيَقْلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

ते जिसी उसदी पिट्टी पिच्छुआं ओहदी कर्म-
सूची दिती जाग ॥ 11 ॥

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

ओह तौले गै (अपने मूंहा अपनी) तबाही गी
सादा देग^६ ॥ 12 ॥

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

ते भड़कदी अग्गी च दाखल होई जाग^७ ॥ 13 ॥

وَيُصَلَّىٰ سَعِيرًا ۝

ओह अपने परिवार च बौहत खुश रौहदा
होद^८ हा ॥ 14 ॥

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

1. इत्थें धरती दा अर्थ धरती पर रोहने आहले ऐ ते भाव एह ऐ जे जिसलै एह गल्लां जाहर होंगन अल्लाह कुरआन-मजीद दे प्रचार आस्तै ऐसे समान पैदा करग, धरत बासी इस पर र्हाणगी बुज्हन लगी पोंगन।
2. इस च एह संकेत ऐ जे उस आखरी युग दे औने शा पैहलें बी उस दा इयै फर्ज हा, पर अफसोस! जे उसनै आखरी युग यानी उस दिनै दा इंतजार कीता जे धरती बी नशान जाहर करन लगी ते गस बी।
3. यानी खुदा दे दर्शन उमर-भर मैहनत (तपस्सेआ) करने पर मिलदे न ते ओह बी जेकर ओह चाह तां।
4. सज्जे हत्थ दा भाव नेकी ऐ। इस आस्तै सज्जे हत्थै च कर्म सूची देने दा अर्थ एह ऐ जे उस शख्दा दियां नेकियां मतियां होंगन ते उसदे सज्जे हत्थै च कर्म-सूची औंदे गै उसी पता लगी जाग जे ओह सुगें च जाने आह्ला ऐ।
5. सज्जे हत्थै च कर्म-सूची मिलने पर उसी पता लगी जाग जे खुदा नै उसदा स्हाब लेई लैता ऐ ते उसगी जन्तती करार दिता ऐ ते एहदे शा ज्यादा असान स्हाब होर केह होई सकदा ऐ।
6. यानी उस बेलै ऐसे काफर पर एह सचाई जाहर होई जाग जे ओह बौहत बड़डा अजाब पाने आह्ला ऐ ते ओह समझग जे इस अजाब शा बचने दा इक्कै साधन ऐ जे उसगी भलेआं मटाई दिता जा ते ओह खुदा अगें प्रार्थना करग जे मिगी अजाब नैई देओ, मी मटाई देओ।
7. यानी उसदी दुआऽ नैई सुनी जाग ते उसी नरकें च सुट्टी दिता जाग।
8. यानी ओह संसार च बड़ा घमंडी हा ते अपने परिवार च ऐसा खुश रौहदा होदा हा आखो जे ओह बड़ा कामयाब इत्सान ऐ।

(ते) ओह भरोसा रखदा हा जे सम्पन्न होने दे बा'द उसी कर्दे तंगी नेई ओग ॥ 15 ॥

وَالَّذِينَ
يَتَّبِعُونَ
آيَاتِنَا
وَالَّذِينَ
يَتَّقُونَ
أُولَٰئِكَ
سَيَرْجُوهُمْ
اللَّهُ
وَيَرْضَاهُمْ
وَأُولَٰئِكَ
سَيُؤْتِيهِمْ
اللَّهُ
رِزْقًا
كَثِيرًا

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ۝١٥

पर ऐसा ते (जरूर) होना हा, की जे उसदा रब्ब उसी सच्चे गै दिक्खा करदा हा' ॥ 16 ॥

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝١٦

ते अस उंदे बिचार गलत होने बाँरे सबूत दे तौरा पर शफ़क² (संजा दी लाली) गी पेश करने आं ॥ 17 ॥

فَلَا أَقْسِمُ بِاللَّمَحِقِ ۝١٧

ते रातीं गी बी ते उसी बी जिसी ओह समेटी लेंदी ऐ ॥ 18 ॥

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝١٨

ते चन्ने³ गी (बी) जिसलै ओह तेहरमीं दा होई जा शहादत दे तौरै पर पेश करने आं ॥ 19 ॥

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۝١٩

तुस जरूर दरजा-ब-दरजा इनें हालतीं गी पुजगे ओ ॥ 20 ॥

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقِ ۝٢٠

ते इनें मुन्करें गी केह होआ ऐ जे ईमान नेई आहनदे ॥ 21 ॥

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٢١

जे जिसलै उंदे सामनै कुरआन पढ़ेआ जा तां सजदा नेई करदे ॥ 22 ॥

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ

لَا يَسْجُدُونَ ۝٢٢

बल्के मुन्कर अपने कुफर च इन्ने बधीं गेदे न जे ओह (कुरआन दी सचाई गी) झुठलाना लगी पे न ॥ 23 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝٢٣

ते अल्लाह उसी जिसी उनें (अपने दिलें च) छपाले दा ऐ, खूब जानदा ऐ ॥ 24 ॥

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝٢٤

1. अल्लाह आखदा ऐ जे उसदा ख्याल गलत निकलेआ की जे खुदा उसदे कर्म गी दिक्खा करदा हा ते उसदे कर्म मताबक उसी बदला देने आसलै घात लाइयै बैठे दा हा।
2. यानी जिस चाल्ली शफ़क (यानी संजा दी लाली) दा समां घट्ट होंदा ऐ उससै चाल्ली जिसलै इस्लामी सूरज अस्त होग तां ओह समां बी घट्ट होग, ते दबारा सूरज चढ़ने दा समां तौले आई जाग।
3. जिस चाल्ली तेहरमीं, चौहदमीं, पंद्रमीं ते सोहलमीं दा चन्न पूरा होंदा ऐ उससै चाल्ली तेहरमीं, चौहदमीं, पंद्रमीं ते सोहलमीं सदी च पूरी चाल्ली इस्लाम दी त्रक्की पूरी होंदी जाग।

इस आस्तै (उंदे गुप्त बिचारे ते जाहरा कर्मे कारण) उनेगी दर्दनाक अजाब दी खबर देई दे ॥ 25 ॥

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

पर ओह (लोक) जो ईमान ल्याए ते उनें परिस्थिति मताबक कर्म कीते, उनेंगी इक नेई मुक्कने आहला (नेक) सिला थहोने आहला ऐ ॥ 26 ॥ (रुकू 1/9)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝

ooo

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-बुरुज

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां त्रेई आयतां ते इक रूकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं बुरजें आहले गासै गी गुआही दे तौरै
पर पेश करना ॥ 2 ॥

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ②

ते उस ध्याड़े गी बी जिसदा बा'यदा' दिता
गेदा ऐ ॥ 3 ॥

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ③

ते (जिस दा बा'यदा दिता गेदा ऐ उस)
गुआह³ गी ते उस शख्स गी जेहदे बारै पैहली
धार्मक-कताबें च भविक्खवाणी मजूद ऐ ॥ 4 ॥

وَسَآهِدٍ وَمَشْهُودٍ ④

खाइयें आहले हलाक होई जांगन ॥ 5 ॥

قَتِيلٍ أَحْصَابُ الْأَحْذُودِ ⑤

1. गासै दे उनें कल्पनक थाहें गी 'बुर्ज' जां 'राशि-चक्र' आखदे ने जिंदे बारै एह समझेआ जंदा ऐ जे सूरज उंदे चा लंघदा ऐ। इस लेई इत्थें एह गलाया गेदा ऐ जे बुर्जें आहले गासै गी गुआही दे रूपै च पेश करना यानी रुहानी ते अध्यात्मक गासै दे जो सूरज न उंदी अध्यात्मक त्रक्की गी गुआही दे रूपै च पेश करना यानी जियां-जियां ओह अपनी अध्यात्मक उड़ान च विकास करडन, कुरआन मजीद दी सचाई दी गुआही दिंदे जांगन।
2. यानी ओह दिन जिस दिन इन्सान अपने रब्ब दी किरपा कनै अपने रब्ब गी हासल करी लैग।
3. यानी उस रोज इक ऐसा महापुरश जाहर होग जो अल्लाह शा बह्मी ते इल्हाम हासल करियें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई दी गुआही देग ते दूए पासै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे कलाम च उस दी सचाई पर गुआही होग। इस आस्तै ओह शाहिद यानी गुआही देने आह्ला बी होग ते मशहूद बी होग, यानी जेहदे आस्तै गुआही दिती गेदी ऐ।
4. यानी सच्चे धर्म दे बैरी म्हेशां गै मोमिनें दा नाश करने आस्तै अग्न भड़कांदे रौहदे न पर उंदा नाश करने च नकाम रौहदे न ते आपू उंदा नाश होई जंदा ऐ।

यानी (खाइयें च) अग्य (भड़काने आहले)
जेहदे च (खूब) बालन^१ (लाया गेदा) हा
॥ 6 ॥

जिसलै ओह उस अग्यी पर (धरना^२ देइयै)
बैठे दे हे ॥ 7 ॥

ते ओह मोमिनं कनै जे किश (मामला) करा
करदे हे उंदा दिल उसदी असलीयत गी
समझदा^३ हा ॥ 8 ॥

ते ओह उंदे कनै सिर्फ इस आसै दुश्मनी
करदे हे जे ओह गालिब (ते) सब स्तुतियें दे
मालक अल्लाह पर ईमान की ल्याए^४ ॥ 9 ॥

ओह अल्लाह जिसदे कब्जे च गासैं ते धरती
दी बादशाहत ऐ ते (एह नेई सोचदे जे)
अल्लाह हर चीजा (दे हालात) शा वाकफ^५
ऐ ॥ 10 ॥

ओह लोक जिनें मोमिन मड़दें ते मोमिन
जनानियें गी अजाब च ग्रसित कीता, फी
(अपने कुकर्मं शा) तोबा (प्राहचित) बी नेई
कीती उनेंगी सच्चें गै ज्हन्म दा अजाब मिलग,
ते (इस लोक च बी) उनेंगी (दिल) जलाई
देने आहला अजाब मिलग ॥ 11 ॥

(ते) जेहके लोक ईमान ल्याए ते कनै गै उस
(ईमान) दे मताबक उनें कर्म बी कीते उनेंगी
बाग मिलडन, जिंदे हेठ नैहरां^६ बागा करदियां
होंगन (ते) इयै बड़्डी कामयाबी ऐ ॥ 12 ॥

التَّارِذَاتِ الْوَقُودِ ۝

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ۝

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَنْعَمُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ
شُهُودٌ ۝

وَمَا نَقْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۝
وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
ثُمَّ لَمْ يُؤْتُوا لَهُمْ مَكْرَبًا أَبْجَتَهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۝
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝

1. यानी एह अग्य जो सच्चे धर्मं जां धर्म सुधारकें दे खलाफ भड़काई जंदा ऐ, सधारण अग्य नेई होंदी बल्के बार-बार बैरी दे बालन कनै उसी भड़काया जंदा ऐ।
2. यानी सचाई दे दुश्मन उस अग्यी कश बैठे रौहदे न तां जे जिसलै ओह किश मद्दम पवैं तां उस च बालन लाई देन।
3. यानी जेकर मोमिनें ते सुधारकें दा बरोध करने आहले उनेंगी दुख दिंदे न तां उंदे दिल गुआही दिंदे न जे ओह जुलम करा करदे न ते केई बार उंदे मूहा निकली जंदा ऐ जे एह बोहत बुरी गल्ल ऐ।
4. एह आयत पैहली आयत दा समर्थन करदी ऐ यानी उनें बरोधियें दे बरोध दी कोई बुनेआद नेई होंदी बल्के सिर्फ ईरखा गै बरोध दा कारण होंदी ऐ।
5. अर्थात उंदा बरोध जिने-जिने ईरखा-द्वेषा कारण होग उससे मताबक उनेंगी दंड मिलग।
6. पवित्र कुरआन च बार-बार एह आया ऐ जे सुर्गे दे हेठ-नैहरां बागदियां न। असल च जो नैहरां बागें च बागदियां न ओह उंदे हेठ नेई बागदियां। इस बारे याद रक्खेआ लोडदा जे संसारक बागें च जो नैहरां बागदियां न ओह सरकार ते कुसै बड़्जे जिमिंदारें दे अधीन होंदियां न पर अल्लाह आखदा ऐ जे सुर्गे च बागने आहलियां नैहरां उंदे च बास करने आहलें दे अधीन होंगन ते ओह उत्थुं दे बूहटें ते पानियें दे बी पूरी चाल्लो मालक होंगन।

सच्चें गै तेरे रब्ब दी पकड़ बौहत सख्त¹ होंदी
ऐ ॥ 13 ॥

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝

(की जे) ऊऐ दुनियां दे अजाब गी शुरू
करदा ऐ ते (जेकर कोई कौम बाज नेई आवे
ता) बार-बार अजाब आहनदा ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّهُ هُوَ يُبَدِّلُ وَيُبَدِّلُ ۝

ते (उसदे कनै गै) ओह अत्यंत बख्ताने
आह्ला (ते) बे-ब्या प्यार² करने
आह्ला बी ऐ ॥ 15 ॥

وَهُوَ الْعَفُورُ الْوَدُودُ ۝

(ओह) अर्श³ दा मालक (ते) बड़ी शान
आह्ला ऐ ॥ 16 ॥

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝

जिस गल्लै दा इरादा करी लै, उसी करिये
रौहने आह्ला ऐ ॥ 17 ॥

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

क्या तुसेंगी (सचाई दे बैरियें दे) लश्करें दी
खबर नेई थ्दोई ॥ 18 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝

यानी फिरऔन ते समूद दे लश्करें दी ॥ 19 ॥

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝

असलीयत ते एह् ऐ जे मुन्कर लोक (बुरी
चाल्ली) इन्कार (दी बमारी) च फसे दे न
॥ 20 ॥

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝

हालांके अल्लाह (उनेंगी) उंदे पिच्छुआं (आइयै)
घेरने आह्ला ऐ ॥ 21 ॥

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝

(इस दे अलावा) एह् बी इक सचाई ऐ जे
ओह (कलाम जो इनें गल्लें दी सूचना देआ
करदा ऐ) इक गौरवशाली कलाम ऐ ते हर
ज'गा ते हर युग च पढ़ेआ⁴ जाने आह्ला
कलाम ऐ ॥ 22 ॥

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ۝

(ते होर कमाल एह् ऐ जे) ओह लौहे-महफूज
च ऐ ॥ 23 ॥ (स्कू 1/10)

عُر

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ۝

1. इस आस्तै ओहदे शा बचदे रौहने दी कोशश करनी लोड्दी।
2. यानी अल्लाह दे अजाब देने शा एह् नेई समझना चाही दा जे अल्लाह बे-रैहम ऐ की जे सारा कुरआन मज्जीद इनें गल्लें कनै भरे दा ऐ जे खुदा इन्कारी लोके पर बी कदें इस दुनियां च ते कदें आगलै ज्हाँन रैहम करदा ऐ।
3. अर्श दा मतलब अल्लाह दी क्हुमत ऐ ते बड़ी शान आह्ले अर्श दा मालक होने दा अर्थ एह् ऐ जे अल्लाह ऐसे निजमें राहें संसार च क्हुमत करदा ऐ जिंदे कनै ओहदी बड्डी शान जाहर होंदी ऐ ते अत्याचार सिद्ध नेई होंदा।
4. एह् अर्थ असें कुरआन शब्द दा कीते दा ऐ, की जे इसदा अर्थ ऐ ओह् कताब जिसी म्हेशां पढ़ेआ जा।

سُورَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-तारिक

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां ठारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①
अ'ऊं गासै गी ते लोई आहले तारे (सवैरे दे तारे) गी गुआही दे तौरै पर पेश करना ॥ 2 ॥	وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ①
ते तुगी कुस चीजा नै दस्सेआ ऐ जे लोई आहला तारा केह ऐ? ॥ 3 ॥	وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ①
ओह तारा (ओह ऐ) जो बौहत चमकदा ऐ ॥ 4 ॥	النَّجْمِ الثَّاقِبِ ①
(अस दा'वा करने आं जे इस किसमै दी) कोई जान नेई, जेहदे पर इक नगरान (खुदा पासेआ) नियुक्त नेई होऐ ॥ 5 ॥	إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ①
इस आस्तै इन्सान गी दिक्खना चाही दा ऐ जे ओह किस चीजै कनै पैदा कीता गेदा ऐ ॥ 6 ॥	فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ①
ओह इक उच्छलने आहले पानी शा पैदा कीता गेदा ऐ ॥ 7 ॥	خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ①
ओह (पानी जां इन्सान) पिट्टी ते सीन्ने (दी हड्डिये) दे बिच्चा' निकलदा ऐ ॥ 8 ॥	يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالثَّرَائِبِ ①

1. यानी संतान पैदा करने आहले यंत्रें चा जो पिट्टी ते सीन्ने दी हड्डिये दे बश्कार होंदे न। एह पवितर कुरआन दा कमाल ऐ जे नंगी शा नंगी गल्लै गी संकेत च ब्यान करी दिंदा ऐ।

ओह् (यानी खुदा) उसदे दबारा परताने च बी सच्चें गै समर्थ ऐ ॥ 9 ॥

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

उस रोज जिसलै गुप्त भेत जाहूर कीते जांगन ॥ 10 ॥

يَوْمَ تُبْلَىٰ السَّرَائِرُ ۝

जिस दे नतीजे च नां ते (अपने उप्परा मसीबत टलाने दी) कोई ताकत उस (इन्सान) कश रोहग ते नां उसदा कोई मददगार होग ॥ 11 ॥

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

अ'ऊं गुआही दे तौरा पर उस बदलै गी पेश करना जो बरखा कन्नै भरा-भरोचा बार-बार ब'रदा ऐ ॥ 12 ॥

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝

ते उस धरती गी बी शहादत दे तौरा पर पेश करना जो बरखा दे उतरने दे बा'द (यानी ब'रने दे बा'द) फट्टिट्यै हरियाली कढदी ऐ ॥ 13 ॥

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝

एह शहादत इस गल्ला पर ऐ जे ओह (कुरआन) सच्चें गै अटल' ते आखरी गल्ल ऐ ॥ 14 ॥

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۝

ते ओह कोई (बे-फायदा² ते) कमजोर³ कलाम नेई ॥ 15 ॥

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۝

1. यानी अल्लाह नै जिसलें इस संसार दी त्रिपती आस्तै बरखा उतारी ऐ ते इक गै बार नेई बरहाई बल्के थोड़े-थोड़े चिरै बा'द ओह बरखा बरहांदा रौहदा ऐ तां एह कियां होई सकदा हा जे जरूरत पौने पर अध्यात्मक बरखा नेई होऐ जो कुरआन जां उसदा समर्थन करने आहली वह्नी ते ईशवाणियां न।
2. उप्पर दित्ती दियें दलीलें शा एह बी सिद्ध होंदा ऐ जे कुरआन इक फैसला करने आहली कताब ऐ की जे ओह हर इक गल्ला गी प्रमाणें कन्नै ब्यान करदा ऐ। जेकर उसदे प्रमाण सच्च साबत नेई होंगन तां ओह आपूं झूटा होई जाग ते जेकर उसदे प्रमाण सच्च साबत होंगन तां ओह आपूं सच्चा साबत होई जाग। उसदे खलाफ दूइयां कताबां बगैर प्रमाणें दे गल्ल करदियां न इस आस्तै उंदे सच्चे जां झूटे होने दा फर्क करना मुश्कल होई जंदा ऐ।
3. इस थाहरा पर बदलें ते धरती गी पवित्र कुरआन दी सचाई आस्तै पेश कीता गेदा ऐ यानी जिस चाल्ली बरखा होंदा ऐ ते धरती हरियाली कढदी ऐ। इसै चाल्ली पवित्र कुरआन मजीद दे उतरने पर बौहत पवित्र ते नेक संतान पैदा होग ते ऐसी उत्तम संतान पैदा होग जो साबत करी देग जे पवित्र कुरआन आखरी कताब ऐ ते इसदे बा'द कुसै दूई कताबै दी मेद रक्खनी ब्यर्थ ऐ। नां ते इस कुरआन च कोई कमजोरी ऐ ते नां गै कोई निरर्थक गल्ल ऐ। जेहकी बी गल्ल एहदे च ब्यान कीती गेदी ऐ बड़ा फायदा देने आहली ते बड़ी मजबूत ऐ।

ओह लोक सच्चें गै (इस कुरआन दे खलाफ)
खूब दाऽ-पेच लड़ाडन ॥ 16 ॥

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۖ

ते अ'ऊं (खुदा उंदे खलाफ) खूब उपाऽ
करड (ते सचाई बाँदे होई जाग) ॥ 17 ॥

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۖ

इस आस्तै (हे रसूल!) मुन्करें गी मोहलत दे
(हां) उनेंगी किश दिनें दी होर मोहलत' दे
(तां जे ओह जेहका जोर लाना चाहन, लाई
लैन) ॥ 18 ॥ (रुकू 1/11)

فَمَهْلِكُ الْكَاذِبِينَ أَمْهَلُهُمْ رُؤْيَدًا ۖ

-
1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक कुरआन मजीद दे खलाफ हर चाल्ली दे उपाऽ करडन, जेकर कुरआन मजीद झूठा होंदा तां कदें बी सफल नेई होंदा, पर की जे ओह अल्लाह पासेआ ऐ, जिसलै ओह लोक खुदा दे कलाम गी मटाने दी कोशश करडन तां अल्लाह बी उनेंगी मटाने दे उपाऽ करग ते इसदा नतीजा इयै निकलग जे अल्लाह विजयी होंग ते ओह परास्त होई जांगन, हां! जियां जे अल्लाह दा निजम ऐ अजाब किश चिरै बा'द आँदा होंदा ऐ ते इस्सै पासै इस आयत च संकेत कीते दा ऐ जेहदे च गलाए दा ऐ जे इन्कारी लोकें गी ढिल्ल दे यानी ढिल्ल देने दे फल-सरूप ओह अपना सारा जोर इस्लाम गी मटाने तै लाई देंगन ते उनेंगी एह आखने दा समां नेई मिलग जे असेंगी मुसलमानें गी तबाह करने दा समां नेई मिलेआ। इस आस्तै जिसलै उनेंगी समां मिली जाग तां फी उंदा मूह बंद होई जाग।
-

سُورَةُ الْأَعْلَى مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ عَشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-आला

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

(हे रसूल!) तू उच्ची शान आहले (ते
सर्वश्रेष्ठ) अपने रब्ब दे नांऽ दे बे- ऐब होने
दा बर्णन कर ॥ 2 ॥

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۞

(ओह) जिसनै (इन्सान गी) पैदा कीता ते
(उसी) बे-ऐब' बनाया ॥ 3 ॥

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى ۞

ते जिसनै (उसदी शक्तियें दा) अंदाजा लाया
ते (उंदे मताबक) उसी हदायत दिती ॥ 4 ॥

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۞

ते जिसनै धरती चा चारा कड़हेआ ॥ 5 ॥

وَالَّذِي أَحْرَجَ الْمَرْغَى ۞

फी उसी स्याह (काला) कूड़ा-करकट बनाई
दिता ॥ 6 ॥

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۞

(हे मुसलमान!) अस तुगी (इस चाल्ली)
पढ़ागे जे उसदे नतीजे च तू भुलगा नेई ॥ 7 ॥

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَى ۞

1. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे मानव प्रकृति च अध्यात्मक त्रक्की दा असीम मादा भरेआ गेदा ऐ ते उसै चाल्ली इलमी त्रक्की दा बी असीम मादा भरेआ गेदा ऐ। फरमांदा ऐ जे एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे इन्सान गी पैदा करने आह्ला बे-ऐब ऐ, जेकर ओह आपू बे-ऐब नेई होंदा तां सारी खूबियें दा भंडार नेई होंदा ते ऐसा इन्सान कियं पैदा करी सकदा हा।
2. यानी कुरआन मजीद मुसलमानें दे दिलें च इस चाल्ली रचाई दिता जाग जे उंदे चा कोई नां कोई वर्ग क्यामत तक इसदे प्रेम च डुब्बे दा रौहग। ते बार-बार ऐसे कामिल इन्सान मुसलमानें च पैदा होंदे रौहगन जो कुरआन मजीद दा झंडा उच्चा रखडन।

सिवाए उसदे जिसी अल्लाह भुलाना चाह¹, ओह² यकीनन जाहर गी बी जानदा ऐ, ते उसी बी जो छप्पे दा ऐ ॥ 8 ॥

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۖ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ
وَمَا يَخْفَى ۝

ते (हे मुसलमान!) अस तेरे आस्तै (कामयाबियें ते) असानियें दी प्राप्ति सैहल करी देगे³ ॥ 9 ॥

وَنُبَشِّرُكَ لِلْيُسْرَى ۝

इस आस्तै तुस बी नसीहत⁴ करो, की जे नसीहत देना (दुनियां च म्हेशां) फायदेमंद साबत होंदा रेहा ऐ ॥ 10 ॥

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

जो (खुदा शा) डरदा ऐ ओह⁵ यकीनन नसीहत हासल करग ॥ 11 ॥

سَيَذَكِّرُكَ مَنْ يُحْتَشَى ۝

ते (उसदे बरखलाफ/उलट) जो अत गै नभागी होग ओह⁶ एहदे शा मूंह फेरदा रौहग⁷ ॥ 12 ॥

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝

(ऊऐ) जो बौहत बड्डी अग्गी च दाखल होने आहला ऐ⁸ ॥ 13 ॥

الَّذِي يَصِلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

फी (ओहदे च दाखल होने दे बा'द) नां ते ओह⁹ ओहदे च मरग ते नां जी'दा¹⁰ रौहग ॥ 14 ॥

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

1. इस शा पता लगदा ऐ जे सचाई शा दूर अल्लाह नेई करदा बल्के इन्सान आपू गै सचाई शा दूर होंदा ऐ। इस्तै आस्तै आखदा ऐ जे सादा कम्म ते एह ऐ जे अस कुर'आन मजीद मुसलमानें गी सखागे पर जेकर मुसलमानें चा किश न-भागी उसी भुलाना चाहन तां अल्लाह उंदे अंदरै-बाहरै दी गल्ल जानदा ऐ, ओह उंदे इगदे च रोक नेई बनग ते आखग जे जिसलै एह आपू तबाह होना चांहदे न तां होन देओ।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे पवित्तर कुर'आन जो मानव प्रकृति दे मताबक ऐ ओहदे पर चलना किश बी मुश्कल नेई ते जेकर कोई इन्सान एहदे पर चलना चाह तां खुदा बी उसदी मदद करदा ऐ ते उस पर चलना होर बी असान करी दिंदा ऐ।
3. यानी जिसलै खुदा इन्सान गी हदायत दिंदा ऐ तां ओहदे आस्तै बी जरूरी ऐ, जे ओह बी अल्लाह दा अनुसरण करदे होई दूए लोकें गी बी नसीहत करदा र'थें ते एह कदें बी नेई समझें जे गुमराह इन्सान हदायत नेई पाई सकदे। बल्के मेद रक्खें जे जिस इन्सान दे दिलै च जरा बी खुदा दा खोफ होग, ओह जरूर नसीहत हासल करग।
4. यानी सिर्फ ऊऐ शख्स पवित्तर कुर'आन शा मूंह फेरग, जिसदे कुकर्म ओहदे दिलै पर मोहर लाई दिवी दी होग।
5. यानी जिसदे कुकर्म दी ब'जा करी अल्लाह नै फैसला करी दिते दा होग जे उसगी अग्गी च दाखल कीता जाग।
6. यानी ओह अजाब बौहत कठोर होग, उस अजाब गी ओहदी शिद्दत (तेजी) कारण मौत बी आखी सकने आं ते जीवन बी, की जे तेज जलाने आहली अग्गी कारण उसदी खल्लडी सख्त होई जाग ते उसदे मसूस करने दी शक्ति घटी जाग। इस आस्तै नरक च इन्सान दी हालत ऐसी होई जाग जे नां ते ओह मुरदा खुआग ते नां जी'दा जीव।

जो पाक (पवित्र) बनग, ओह् यकीनन कामयाब होग ॥ 15 ॥

فَدَأْفَلِحْ مَنْ تَزَكَّى ۝

बा शर्त एह् ऐ जे (पवित्र बनने दे कन्नै-कन्नै) उसने अपने रब्ब दा नांस बी लैता होऐ ते नमाज बी पढ़दा रेहा होऐ ॥ 16 ॥

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

पर (हे बरोधियो!) तुस (लोक) ते दुनियाबी जिंदगी गी (आखरत दी जिंदगी शा) पैहल दिंदे ओ ॥ 17 ॥

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

हालांके आखरत बौहत बेहतर ते चिर-स्थाई ऐ ॥ 18 ॥

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

यकीनन इयै (गल्ल) पैहली कताबें च बी (दर्ज) ऐ ॥ 19 ॥

إِنَّ هَذَا نَبِيُّ الصَّخْفِ الْأُولَى ۝

(यानी) इब्राहीम ते मूसा दियें कताबें¹ च ॥ 20 ॥ (रकू 1/12)

۝

صُخْفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

1. यानी एह शिक्षा ऐसी सधारण ऐ जे सारे रसूलें दी शिक्षा दा जो-जो हिस्सा बी सुरक्षत ऐ ओहदे शा कुरआन दा समर्थन होंदा ऐ। पैहले नबियें दी शिक्षा गी सुरक्षत रक्खने दा बौहत घट्ट प्रयास कीता गेआ ऐ। सिर्फ यहूदियें अपनी कताब 'तालमूद' च किश नबियें ते सुधारकें दी शिक्षा दा संग्रह करने दी कोशश कीती दी ऐ। उसी पढ़ने कन्नै पता लगदा ऐ जे कुरआन मजीद दियां नेकां सचाइयां पैहले नबियें द्वारा बी ब्यान कीतियां जंदिदां रेहियां न जो इस गल्ला दा प्रमाण न जे कुरआन मजीद दे चेचे अंस पैहली कताबें च बी मजूद न।

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سَبْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर : अल्-गाशिय:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सताई आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

क्या तुगी (दुनियां पर) छाई जाने आहली
(मसीबत दी बी) खबर पुज्जी ऐ? ॥ 2 ॥

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ①

उस दिन' (जिसलै ओह मसीबत छाई जाग)
किश चेहरे उतरे दे होंगन ॥ 3 ॥

وَجُودُهُ يُومِذُ خَاشِعَةً ①

(ओह) मेहनत करा करदे होंगन (ते) थक्कये
चूर होआ करदे होंगन ॥ 4 ॥

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ①

(पर उस मैहनत दा कोई फायदा नेई होग ते)
ओह जमात (बरहाल) इक भड़कदी अग्गी
च दाखल होग ॥ 5 ॥

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ①

ते उस (सारी जमात) गी उबलले चरमे चा
(पानी) पलैया जाग ॥ 6 ॥

تَسْقَى مِنْ عَيْنٍ أُنِيَّةٍ ①

उसगी सुक्के शिब्रिक^२ घाऽ दे सिवा दूआ
कोई भोजन नेई मिलग ॥ 7 ॥

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ①

1. इयँ उस अजाब दी सूचना दिती गेदी ऐ जो आखरी युग च मानव जाति पर औने आहला ऐ ते दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै ओह अजाब ओग तां पापिये दे चेहरे उतरे दे होंगन ते ओह उस बिपता सा छुटकारा पाने आसतै पूरा जोर लागन।
2. अरबी भाशा च 'जरी' ते 'शिब्रिक' दो शब्द न जिंदे कनै अभीष्ट ऐसा घाऽ ऐ जो बगैर जड़ें दे होंदा ऐ। सुक्के घाऽ गी 'जरी' ते सैल्ले घाऽ गी 'शिब्रिक' यानी अमर बेल आखदे न ते उस दा खास गुण एह ऐ जे उसी खाने कनै कोई लाह नेई होंदा यानी नां ते उसी खाइयै मनुक्खे दी सेहतू गी कोई ताकत थहोदी ऐ ते नां ओह मुट्टा होंदा ऐ। इस आसतै पवितर कुरआन ने बी इसदा इयँ अर्थ लैते दा ऐ जे नरक बासिये गी नेह भोजन नेई मिलउन जो ताकत देने आहले होन बल्के ओह थहोंगन जो नां ते ताकत देंगन ते नां उंदे कनै भुक्ख मिटग।

जो नां ते उनेंगी मुट्टा करग ते नां भुक्खै (दी तकलीफ) शा बचाग ॥ 8 ॥

لَا يَسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝

उस रोज किश दूए चेहरे खुश होंगन ॥ 9 ॥

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝

अपनी (पिछली) कोशरों पर राजी होंगन ॥ 10 ॥

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ ۝

उच्चे सुर्गे च र'वा करदे होंगन ॥ 11 ॥

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

ओह उस च कोई ब्यर्थ गल्ल नेई सुनडन ॥ 12 ॥

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعْيَةٍ ۝

उस च इक बगदा चश्मा होग ॥ 13 ॥

الْبَصَائِرِ

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝

ते उस (जन्त) च उच्चे तख (बी) रक्खे दे होंगन ॥ 14 ॥

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۝

ते पानी पीने दे कटोरे रक्खे दे होंगन ॥ 15 ॥

وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ۝

ते स्हारा लैने आहले छोटे साइज़ दे तकिये रींहें च (स्हारा लैने आस्तै) रक्खे दे होंगन ॥ 16 ॥

وَنَمَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ ۝

ते कलीन बिछे दे होंगन ॥ 17 ॥

وَزَرَائِبٍ مَّبْنُوتَةٌ ۝

क्या ओह बदलें¹ गी नेई दिखदे जे ओह किस चाल्ली पैदा कीते गेदे न ? ॥ 18 ॥

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ

كَيْفَ خَلَقَتْ ۝

ते गासै² गी (नेई दिखदे जे) किस चाल्ली उच्चा कीता गेदा ऐ ॥ 19 ॥

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

ते प्हाडें³ गी (नेई दिखदे जे उनेंगी) किस चाल्ली गड्डेआ गेदा ऐ ॥ 20 ॥

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

1. मूल शब्द 'इबिल' दा सधारण अर्थ ऊंट ऐ पर एहदा अर्थ बदल बी शब्द कोश च लिखे दा ऐ (मुफ़दात)। अल्लाह इस आयत च आखदा ऐ जे बदल इक थाहरा उठदे न ते सारी दुनियां पर छाई जंदे न। क्या कुरआन दे बरोधी एह बी नेई समझदे जे बदलें गी पैदा करने आहला खुदा जिसने उंदे गहें सारे संसार च पानी फलाई दिता ऐ, क्या कुरआन मजीद दे अध्यात्मक पानी गी सारे संसार च नेई फलाई सकदा ?
2. यानी जिस चाल्ली एह गास उच्चा कीता गेदा ऐ उससे चाल्ली रुहानी गास यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. गी उच्चा कीता जाग।
3. मूल शब्द 'जबल' दा अर्थ प्हाड़ ऐ ते इसदा अर्थ बड्डे लोक बी होंदा ऐ। की जे पैहलें हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे सहाबा (साथिये) दा जिकर ऐ। इस आस्तै इत्थें जबल दे अर्थ च मुसलमानें दे बड्डे लोक गै लैते जांगन ते इस आयत दा अर्थ एह होग जे क्या ओह सहाबा गी नेई दिखदे जे ओह किस चाल्ली स्थापत कीते गेदे न यानी बैरिये दे खतरनाक हमलें च बी अपने थाहरा पर डटे दे न ते अपने थाहरे परा इद्धर-उद्धर नेई होंदे।

ते धरती गी (नेई दिखदे जे) किस चाल्ली
पद्धरी' कीती दी ऐ ॥ 21 ॥

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢١﴾

इस आस्तै नसीहत कर की जे तू ते सिर्फ
नसीहत करने आह्ला ऐं ॥ 22 ॥

فَذَكِّرْ ۗ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢٢﴾

तू उनें लोकें पर दरोगा दे तौरै पर नियुक्त नेई
ऐं ॥ 23 ॥

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٣﴾

पर जिसनै पिट्ठ फेरी ते इन्कार कीता ॥ 24 ॥

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٤﴾

उस दे नतीजे च अल्लाह उसी सारें शा बड्डा
अजाब देग ॥ 25 ॥

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٥﴾

यकीनन (सच्चें गै) उनें साढ़े गै कश परतोई
औना ऐ ॥ 26 ॥

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

फ़ी उंदे शा सहाब लैना बी यकीनन साढ़ा गै कम्म
ऐ ॥ 27 ॥ (रुकू 1/13)

﴿٢٧﴾

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٧﴾

1. इस कन्नै ओह धरती खंड अभीष्ट ऐ जेहदे पर सहाबा अपने घोड़े दुड़ां दे हे। इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक धरती गी नेई दिखदे जे ओह मुसलमानें आस्तै किस चाल्ली पद्धरी बनाई गेदी ऐ जताह चांहदे न हमला करी दिंदे न ते कोई उंदे सामनै नेई खड़ोंदा।

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ إِحْدَى وَثَلَاثُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-फ़ज्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां कत्तरी आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं गुआही दे तौरै पर इक औने आहली
सवेर' गी पेश करना ॥ 2 ॥

وَالْفَجْرِ ①

ते दस्सें रातीं गी बी ॥ 3 ॥

وَلَيْالٍ عَشْرِ ①

ते इक जुप्त (जोड़ा) गी ते इक वत्र (ताक)
गी ॥ 4 ॥

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ①

ते (उप्पर दस्सी दी दस्सें रातीं दे बा'द औने
आहली) रातीं गी जिसलै ओह चली पे ॥ 5 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرَ ①

क्या इस च अकलमंदें आस्तै कसम (यानी
शहादत) है जां नेई ? ॥ 6 ॥

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرِ ①

क्या तुगी पता ऐ जे तेरे रब्ब नै आद जाति
दे लोकें कन्नै केह (ब्यहार) कीता ॥ 7 ॥

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ①

1. यानी मदीना पासै हिजरत कीती।
2. इस सूर: दे उतरने दे बा'द दस्स साल हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. मक्का शैहरै च रेह जो तकलीफें भरोचे साल हे ते रातीं आंगर हे। एहदे बा'द हिजरत होई जिस च जुप्त (युम्म) दा नजारा बी हा ते वत्र दा बी यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ते हजरत अबूबकर हिजरत च शामल हे ते अल्लाह जो इक ऐ गासै थमां उंदे कन्नै शामल हा (सूर: तौब: आयत 40)
3. इस च दस्सेआ गोदा ऐ जे हिजरत दे बा'द जिसलै मदीना च तकलीफें भरोची रात औग तां ओह तौले गे खतम होई जाग।

यानी (आद) इरम (कौम) शा जो बड्डे-
बड्डे भवनें आहले हे ॥ 8 ॥

إِرَامَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۞

ओह लोक जिदे आंगर कोई कौम उनें देशें च
पैदा नेई कीती गोदी ही ॥ 9 ॥

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ ۞

ते (क्या) समूद (दे बारै बी तुगी किश पता
ऐ) जो घाटियें च चटानां खरोतिथै (अपने
मकान) बनांदे हे ॥ 10 ॥

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۞

ते फिरऔन (दे बारै बी तुगी किश पता
ऐ) जो 'फ्हाड़ें' दा मालक हा ॥ 11 ॥

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۞

ओह (फ्हाड़) जिनें शैहरें च सख्त फसाद पाई
रख्खे दा हा ॥ 12 ॥

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ ۞

ते फसाद च बधदे गै जंदे हे ॥ 13 ॥

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۞

जिस करी तेरे रब्ब नै उंदे पर अजाब दा
कोड़ा बर्हाया ॥ 14 ॥

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۞

तेरा रब्ब यकीनन मौके दी ताड़ च (लग्गे
दा) हा ॥ 15 ॥

إِنَّ رَبَّكَ لَبَلَمْرْصَادٍ ۞

इस आस्तै (जरा दिख्ख ते) इन्सान दी हालत
गी जे जिसलै उसदा रब्ब उसी अजमैश च
पांदा ऐ, ते उसी आदर प्रदान करदा ऐ ते उस
पर नैमत नाजल करदा ऐ तां ओह आखदा ऐ
जे (अ'ऊं ऐसी शान आह्ला आं जे) मेरे रब्ब
नै (बी) मेरा सम्मान कीता ॥ 16 ॥

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذْ مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ
وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۞

जे जिसलै (अल्लाह) उसी अजमैश च
पांदा ऐ ते उसदा रिशक घटाई दिंदा ऐ तां
ओह आखदा ऐ, मेरे रब्ब नै (बिला ब'जा)
मेरा नरादर कीता ॥ 17 ॥

وَأَمَّا إِذْ مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ
فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ۞

1. पर्वते कन्ने सरबंथत सरदार न ते भाव एह ऐ जे फिरऔन दे सरदार लोक जो पर्वत खुआने दे काबल हे ते मिस्र दी व्हूमत गी अपने बलबूते ते शक्ति कन्ने चलाऽ करदे हे।

(खुदा बिला-ब'जा स'जा नेई दिंदा) बल्के
(कसूर थुआड़ा अपना ऐ जे) तुस यतीम
(अनाथ) दा आदर नथे करदे ॥ 18 ॥

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ۝

ते नां मस्क्रीन (गरीब-गुरबे) गी खाना खलाने
आस्ते इक-दूए गी प्रेरना दुआंदे हे ॥ 19 ॥

وَلَا تَحْضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

ते बिरसे च मिले दा धन सारे दा सारा
(ऐशप्रस्ती च) डुआई दिंदे हे ॥ 20 ॥

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ۝

ते तुस धन गी बौहत ज्यादा प्यार करदे हे
॥ 21 ॥

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝

सुनो! जिसलै धरती गी टुकड़े-टुकड़े करी
दिता जाग! ॥ 22 ॥

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۝

ते तेग रब्ब इस शान च औग^१ जे फरिश्ते रीहगं
ब'नी खड़ोते दे होंग ॥ 23 ॥

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝

ते उस रोज नरक (लागै) आंहदा^२ जाग, उस
अजाब बेलै इन्सान चाहग जे ओह नसीहत
हासल करै, पर ओह बेला नसीहत दा पूरा-
पूरा फायदा लैने दा नेई होग! ॥ 24 ॥

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۝ يَوْمَئِذٍ

يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَلَىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ۝

1. यानी इन्कारी लोकें च फुट्ट पेई जाग ते ओह बक्ख-बक्ख होई जांगन जां मुसलमान जिनें थाहरें विजय हासल करडन उनें ज'गें रोहनें आहली कौमें च फुट्ट पेई जाग ते ओह किट्टे होइयै मुसलमाने दा मुकाबला नेई करी सकडन।
2. यानी अल्लाह ते उसदे फरिश्ते जिसलै इन्कारी लोकें पासै औंदे न तां अजाब लेइयै औंदे न (दिकखो सूर: हश्म आयत 3 ते सूर: बकर: आयत 211) ऐसा गै उसलै होग ते अल्लाह दा औना ते फरिश्ते दा औना दसंग जे उनें लोकें दी तबाही होने आहली ऐ। इतिहास च औंदा ऐ जे बद्र नांस दे युद्ध बेलै इन्कारी लोकें फरिश्ते गी दिक्खेआ हा जो उंदे पर तलोआरां चलांदे हे ते उंदे पर पत्थर बरहांदे हे ते उनेगी उनें फरिश्ते गी सामथाम दिक्खने दा इन्ना विश्वास हा जे जिसलै बा'द च मुसलमान उनेगी मिले तां उनें उंदे कनै गलाया जे थुआड़े पैहलू च (कनै) इस्सै चाल्ली दी बरदी पाए दे लड़ाई च इक सुआर लड़ा करदा हा ते उस सहाबी नै बी उसदा समर्थन कोता जे हां! मै बी दिक्खेआ हा। सही होदा ऐ जे बद्र दे मौके एह करफो नजारा मोमिनें ते इन्कारी लोकें गी दस्सेआ गेआ हा।
3. यानी ओह दंड भोगने दा दिन होग ते इन्कारी लोकें गी नरक लम्बन लगी पौग।
4. अल्लाह दी भेजी दी कताबें च सदा रेहम दी शिक्षा दिती जंदा ऐ। फिरओन आखरी बेलै ईमान ल्याया ते उस बारे बी इयै आदेश होआ जे अस तेरी सारी प्रार्थना गी मन्नी नेई सकदे पर तेरे शरीर गी सुरक्षत रखगे। (सूर: युनुस आयत 93) इयै हाल मक्का बासिये दा होआ। जिसलै मक्का फ'ता होआ तां हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै घोशना करी दिती जे ओह कतल ते मौत दे अजाब शा बचाई लैते गे, पर उनेगी ओह पद प्राप्त नेई होआ, जो सारे शा पैहलें ईमान आहने आहले सहाबा गी प्राप्त होआ हा। अल्लाह पवित्र कुरआन च आखदा ऐ जे जो लोक मक्का दी विजय दे बा'द ईमान ल्याए, ओह उनें लोकें दे बराबर नेई होई सकदे जो उस च पैहलें ईमान ल्याए हे। (सूर: हदीद आयत 11)

ओह् आखग, काश! में अपनी इस जिंदगी आस्तै किश अगमें भेजे' दा होंदा ॥ 25 ॥

يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ۝

इस आस्तै उस दिन खुदा दे अज़ाब जैसा उसी कोई अज़ाब नेई देग ॥ 26 ॥

فِيَوْمٍ مِّثْلٍ لَا يَعْدِبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ۝

ते नां उसदी पकड़ जैसी कोई होर पकड़ करग ॥ 27 ॥

وَلَا يُؤْتِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ۝

ते ओह् जान जिसी शांति प्राप्त होई चुकी ऐ ॥ 28 ॥

يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُظْمِئَةُ ۝

अपने रब्ब कश परतोई आ (इस हालत च जे) तूं उसी पसंद करने आहला बी ऐं ते ओह् बी तुगी पसंद करने आहला ऐ ॥ 29 ॥

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً ۝

फ़ी (तेरा रब्ब तुगी आखदा ऐ जे) आ! मेरे (खास) बंदें च शामल^३ होई जा ॥ 30 ॥

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ۝

ते (आ) मेरी जन्नत च बी दाखल होई जा ॥ 31 ॥ (रुकू 1/14)

۝

وَادْخُلِي جَنَّتِي ۝

1. ते नतीजा निकलने मौकै चाहे इस लोक च निकलै ते चाहे परलोक च, ऊरे कर्म मनुक्खें दे कम्म ओंदे न जो ओह् पैहलें करी चुके दा ऐ।
2. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे कामिल ते पूरा संदोख अल्लाह दे मलाप कन्नै गै हासल होंदा ऐ ते मलाप उस सहयोग दा नांऽ ऐ जे अल्लाह पासेआ जे किश आवै उसी इन्सान खुशी-खुशी स्वीकार करे ते ओह् (मनुक्ख) जो बी कम्म करै ओह् अल्लाह गी प्यारा लगै।
3. जिसलै इन्सान उपर दस्से दे थाहरै पर पुज्जी जंदा ऐ तां अल्लाह आखदा ऐ जे तूं मेरे खास भगतें च शामल होई गेआ ऐं जो पक्के तौरा पर जन्नत च जांगन जां आखी लैओ जे जन्नत उनेगी अपने पासै सद्दा करदी ऐ।

سُورَةُ الْبَلَدِ الْمَكِّيَّةُ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ إِحْدَى وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-बलद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां इक्की आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

सुनी लै! तेरी गल्ल झूट ऐ। अ'ऊं इस शैहरै
(मक्का) गी तेरी सचाई दे तौरै पर पेश करना
॥ 2 ॥

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ②

ते (आखना जे हे मुहम्मद!) तू (इक दिन)
फो इस शैहर (मक्का) बापस औने आह्ला
ऐं ॥ 3 ॥

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ③

ते प्यो' गी बी ते पुत्तै गी बी (शहादत दे तौरै
पर पेश करना) ॥ 4 ॥

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ ④

असैं यकीनन इन्सान गी मैहनत दे वशीभूत
बनाया^२ ऐ ॥ 5 ॥

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ⑤

क्या ओह एह समझदा ऐ जे ओहदे पर कुसै
दा जोर नेई चलग? ॥ 6 ॥

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدِّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ⑥

1. इत्थें पिता ते पुत्तर दा अर्थ हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल न जिनें मक्का बस्ती दा निर्माण कीता हा। ओह बी दमै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई दे गुआह न की जे उनें दीनीं मक्का दी नीह रखदे बेलै एह प्रार्थना कीती ही जे इस च पवित्तर करने आहले लोक आइयै बस्सन, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे समै उस च अनेकेश्वरवादी बस्सा करदे हे। इस आस्ते एह गल्ल जरूरी ही जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. विजय हासल करन ते हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल दी भविष्यवाणी बी पूरी होई जा।
2. यानी मक्का दी विजय असांनी कनै ममकन नेई बल्के एहदे आस्ते सख्त मैहनत दी जरूरत होग।

ओह आखदा ऐ जे मैं ते ढेरें दे ढेर माल
लुटाई दिते दा ऐ' ॥ 7 ॥

يَقُولُ أَهْلَكْتَ مَا لَا بُدَّ لَهُ ۝

क्या ओह एह समझदा ऐ जे उसी कोई दिक्खने
आह्ला नेई^१ ऐ? ॥ 8 ॥

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ۝

क्या असें ओहदे आस्तै दऊं अक्खीं पैदा नेई
कीतियां^२? ॥ 9 ॥

لَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۝

ते जीहब बी ते दऊं ओठ बी (पैदा नेई
कीते)^३? ॥ 10 ॥

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۝

फ़ी असें उसी (हदायत ते गुमराही दे) दमैं रस्ते
बी दस्सी दिते दे न^४ ॥ 11 ॥

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۝

(पर) फ़ी बी ओह उप्पर (चोटी पर) नेई
चढ़ेआ^५ (पुज्जेआ) ॥ 12 ॥

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۝

ते तुगी कुस नै दस्सेआ ऐ जे चोटी केह (ऐ
ते किस चीजै दा नां^६) ऐ? ॥ 13 ॥

وَمَا أَدْرَبِكْ مَا الْعَقَبَةُ ۝

1. यानी भामें ढेरें दे ढेर धन-दौलत इस्लाम गी मटाने आस्तै लुटाई देन, फ़ी बी इस्लाम विजयी होग ते ओह नकाम रौहगन।
2. यानी नतीजा ते अल्लाह पैदा करदा ऐ। संसारक साधनें कन्नै नतीजे नेई निकलदे। इस लेई जिसलै अल्लाह दिक्खा करदा ऐ जे उंदे दिलें च शिकं ते इन्कार ऐ ते ओह चंगे कम्म दखावे आस्तै करदे न तां यकीनन अल्लाह उंदे कर्म करी उनेंगी सुख नेई देग बल्के उनेंगी अज्ञाब गै देग।
3. यानी दिलें दियां अक्खीं, जिंदे कन्नै ओह सचाई गी समझी सकदा ऐ।
4. यानी जबान (जीहब) ते ओठें कन्नै अपनी शंकाएं गी जाहर करै ते इस चाल्ली शंका-समाधान दे बा'द अपने दिलें गी पवित्र करै।
5. यानी पवित्र कुर'आन नै स्पष्ट करी दिते दा ऐ जे हदायत केह ऐ ते गुमराही केह ऐ। इसदे बा'द बी जेकर कोई इन्सान गुमराही पासै जा तां एह उसदा अपना दोश ऐ की जे अल्लाह नै अध्यात्मक अक्खीं बी दित्ती दियां न ते जेकर अक्खीं कन्नै कोई चीज नेई लब्धै तां जीहबै ते ओठें शा पुच्छियै ओह अपने खतोले दूर करी सकदा ऐ ते इस चाल्ली उंदे सारे ब्हान्ने तोड़ी दित्ते गेदे न ते अल्लाह दा कलाम उतारियै उंदे आस्तै स्पष्ट करी दित्ते दा ऐ जे हदायत केह ऐ ते गुमराही केह ऐ। अध्यात्मक अक्खीं देइयै उनेंगी इस गल्ला दी शक्ति दित्ती दी ऐ जे ईशवाणी दे गुणें गी पछानी सकन ते जबान ते हदायत देइयै इस काबल बनाए दा ऐ जे ईशवाणी दा कोई हिस्सा जेकर समझा नेई आवै तां दूर लोकें शा पुच्छियै उसगी समझी लैन।
6. यानी इन्ने साधन होने दे बावजूद बी इन्कारी मनुक्ख त्रक्की दे शिखरें पर नेई चढ़ी सकेआ बल्के गुमराही दे गलै च गै पैदा रेहा।

(चोटी पर चढ़ना गलाम दी) गरदन छुड़ाना
(यानी उसी अजाद कराना ऐ) ॥ 14 ॥

فَكَرَقَبَةٍ ۝

जां भुक्ख (फाके) आहले ध्याडै खाना खलाना
ऐ ॥ 15 ॥

أَوْ اطْعَمَ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۝

यतीम गी, जो करीबी¹ होऐ ॥ 16 ॥

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبٍ ۝

ते असहाय (परबस्स) गी जो धरती पर डिग्गे
दा² होऐ ॥ 17 ॥

أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبٍ ۝

फी (चोटी पर चढ़ना एह हा जे इनें कर्मों दे
अलावा) एह उंदे चा बनी जंदा जो ईमान
ल्याए ते (जिनें) इक-दूए गी सबर करने बारे
नसीहत दिती ते इक-दूए गी रैहम करने दी
नसीहत दिती³ ॥ 18 ॥

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ۝

इयै लोक ते बरकत आहले होंगन
॥ 19 ॥

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْإِيمَانِ ۝

ते जिनें साढ़ी आयतें दा इन्कार कीता ओह
न्हूसत आहले (न-भागे) होंगन ॥ 20 ॥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَيْتِ هُمْ
أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۝

उंदे पर भट्टी दी अग्ग (आहली स'जा) नाजल
होग ॥ 21 ॥ (रुकू 1/15)

ع ٣٠

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ۝

1. यानी रूहानी त्रक्की उसलै गै मिली सकदी ऐ जिसलै इन्सान संसार च दासता गी मटाई देऐ ते दरिदरता गी दूर करै ते इस्सै चाल्ली यतीमें ते बे-सहारे लोकें दी सुख-सुबधा दा प्रबंध करै।
2. यानी ऐसा बे-सहारा आदमी जेहदा कोई सहारा नेई होऐ की जे जिसदे दोस्त होंदे न जेकर ओह धरती पर डिग्गी बी जा तां उसदे दोस्त उसी सहारा देइयै ठुआली लैदे न। एह दरिदर जिसगी ठुआलना मुसलमानें दा फर्ज ऐ ओह दरिदर ते बे-सहारा ऐ जिसदा कोई बी मददगार नेई होंदा, ओह जेकर डिग्गी पौंदा ऐ तां उसगी ठुआलने आहला कोई बी नेई होंदा।
3. चोटी पर चढ़ने दा किश स्पष्टीकरण पैहलें कीता गेदा ऐ हून किश होर खोहलियै ब्यान करदा ऐ ते दसदा ऐ जे सिर्फ शुभ-कम्म गै फायदेमंद नेई होंदे उन्ना चिर जे मनुक्ख ईमान नेई ल्यावै ते फी सिर्फ आपूं ईमान आहनने पर गै संतुश्ट नेई होऐ बल्के दूर गी बी ईमान आहनने ते शुभ-कर्म करने दी प्रेरणा दिंदा र'वै।

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-शम्म

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सोलां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①
अ'ऊं सूरजै ¹ गी गुआही दे रूपै च पेश करना ते जुहा (कुलार) दे समे गी बी जिसलै ओह चढ़ने दे बा'द उच्चा होई जंदा ऐ ॥ 2 ॥	وَالشَّمْسِ وَصُحُفِهَا ①
ते चन्नै गी जिसलै ओह सूरजै दे पिच्छें औंदा ऐ ² ॥ 3 ॥	وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ①
ते दिने ³ गी (बी शहादत दे तौरै पर पेश करना) जिसलै ओह उस (सूरजै) गी जाहर (बांदै) करी दिंदा ऐ ॥ 4 ॥	وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ①
ते राती ⁴ गी बी (शहादत दे तौरै पर पेश करना) जिसलै ओह उस (सूरजै) दी रोशनी गी अक्खीं शा औहलै करी दिंदा ऐ ॥ 5 ॥	وَاللَّیْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ①

1. यानी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी इस्लाम दी सचाई आस्तै गुआह दे रूपै च पेश करना की जे ओह उदय होने दे बा'द सधारण हालती शा बौहत उच्ची हालत तगर पुज्जी जांगन ते सदा आस्तै रीहने आहली इक कताब दुनियां दे सामनै पेश करियै अपने आपै गी सूरज साबत करडन।
2. यानी अल्लाह उनें मुजदिददें (दोन गी जिंदा करने आहलें) ते सुधारकें गी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई आस्तै पेश करदा ऐ जो थुआड़े बा'द आंगन, की जे ओह औने आहले जे किश हासल करडन हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अनुसरण करनै करी हासल करडन।
3. इयें दिने गी गुआही दे रूपै च पेश कीता गेआ ऐ जिसलै ओह सूरजै गी बांदै करी दिंदा ऐ। भाव एह ऐ जे जिसलै इस्लाम दी त्रककीं दा समां आंग जो दिने आंगर होग ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा बजूद दरजा-बदरजा जाहर होंदा जाग।
4. यानी उस समे गी गुआही दे रूपै च पेश करना जिसलै जे संसार च अधर्म (कुफर) दा न्हेरा छाई जाग। उस बेलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा प्रकाश (रोशनी) दुनियां दी नजरें शा ओहलै होई जाग।

ते गासैं गी ते उसदे बनाए जाने गी बी ॥ 6 ॥

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝

ते धरती गी बी ते उसदे बछाए जाने गी बी
(शहादत दे तौरें पर पेश करना) ॥ 7 ॥

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّهَا ۝

ते इन्सानी आत्मा गी बी ते उसदे बे-ऐब²
बनाए जाने गी बी (शहादत दे तौरें पर पेश
करना) ॥ 8 ॥

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

जे उस (अल्लाह) नै मनुक्खे पर उसदी
बदकारी/कुकर्मी (दे रस्ते गी बी) ते उसदे
संयम (दे रस्ते) गी बी चंगी चाल्ली खोहली
दिता ऐ ॥ 9 ॥

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝

इस आस्तै जिसनै उस (जान) गी पवित्तर
कीता ओह ते (समझो जे) अपने मकसद गी
हासल करी बैठा ॥ 10 ॥

فَذَاقَهَا مِنَ الرَّكْمِ ۝

ते जिसनै उसी (मिट्टी च) दब्बी दिता
(समझी लैओ जे) ओह नकाम होई गोआ
॥ 11 ॥

وَقَدْ خَابَ مِنْ دُشْمِهِمْ ۝

समूद नै अपनी घोर उद्दंडता करी (समे दे
नबी गी) झुठलाया ॥ 12 ॥

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطُغْيَانِهَا ۝

उस बेलै जिसलै जे ओहदी कौम चा सारें शा
बड्डा नभागा ओहदे (समे दे नबी दे) बरोध
आस्तै खड़ोता ॥ 13 ॥

إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝

इस पर उनें (यानी समूद दी कौम) गी अल्लाह
दे रसूल (सालेह) नै गलाया जे अल्लाह
आस्तै वक्फ (समर्पत) कीती गेदी ऊंटनी शा

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ

1. इस आयत च एह दस्सेआ गेदा ऐ जे इस्लाम दी त्रक्की यकीनन हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे प्रकाश गी प्रकट करने आहली होग ते इस्लाम दा पतन हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे प्रकाश गी लोके दी नजरें शा छपैली देग, पर गास ते उसदे बनाए जाने दी हिक्मत दस्सा करदी ऐ जे सचाई म्हेशां विजयी होंदी रौहग चाहे इस लोक च ते चाहे परलोक च। इस आस्तै वक्ती रोकें शा यबराना नेई चाही दा।
2. इस आयत च इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे मानव-प्रकृति गी अल्लाह नै पवित्तर बनाया ऐ। इस आस्तै एह गल्ल ममकन ऐ जे सारा संसार जां संसार दा किश हिस्सा सदा आस्तै हदायत पाने शा बंचत होई जा।

बचदे रौह ते इससै चाल्ली उसदे पानी पलैने
दे मामले च बी हर चाल्ली दी उद्दंडता
छोड़ी देओ ॥ 14 ॥

وَسُقِيهَا ۝

पर उनें उस (नबी) दी गल्ल नेई मन्नी,
बल्के उसी झुठलाई दिता ते (ओह) ऊंटनी
(जेहदे शा बचदे रौहने बाँरे उनेंगी आदेश
दिता गेआ हा उस) दियां सदां कप्पी दितियां
जेहदे करी अल्लाह नै उनें गी खाक (मिट्टी)
च मलाने दा फैसला करी दिता ते ऐसे उपाऽ
कीते जे उससै चाल्ली होई बी गेआ ॥ 15 ॥

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوا وَهَاءُ قَدُمَدَّمَ عَلَيْهِمْ
رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ قَسُوبَهَا ۝

ते ओह (इससै चाल्ली) उंदे (मक्का आहलें
दे) अन्जाम दी बी परबाह नेई करग ॥ 16 ॥
(रुकू 1/16)

ع 30

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝

سُورَةُ النَّبْلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-लैल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बाई आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां॑ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं रातीं गी गुआही दे रूपै च पेश करना
जिसलै ओह खट्टी' लै ॥ 2 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

ते अ'ऊं दिनै' गी बी (गुआही दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै ओह खूब रोशन होई जा
॥ 3 ॥

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

ते नर ते मादा' दी पैदायश गी बी (शहादत ते
तौरै पर पेश करना) ॥ 4 ॥

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

ते थुआड़ियां कोशशां' यकीनन बक्ख-बक्ख
न ॥ 5 ॥

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ⑤

इस आस्तै जिसनै (खुदा दे रस्ते पर) दिता
ते संयम अखत्यार कीता ॥ 6 ॥

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

ते नेक गल्लै दी तस्दीक (पुश्टी) कीती ॥ 7 ॥

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

1. यानी जिसलै बी संसार च धार्मक अंधकार छाई जंदा ऐ। जेकर कोई अकली शा कम्म लै तां उसी पता लगगी जाग जे ऊरै दिन ऐसे होदे न जिसलै जे एह संसार सुधारके शा खाल्लौ होदा ऐ।
2. यानी जिसलै कदें संसार च सदाचार ते नेकी दा युग आवैं तां बिचार करने पर चंगी चाल्ली पता लगगी जाग जे इस युग च सुधारके कोशशां करियै इस्लाम दा नूर लोकें दे दिलें च दाखल करी दिता ऐ।
3. यानी मानव समाज च किश लोक ऐसे होदे न जो लोकें गी स्हेई रस्ते पर चलने दी हदायत दिंदे न। ओह 'नर' खुआने दे अधिकारी होदे न ते किश लोक ऐसे होदे न जो उंदी हदायत शा प्रभावत होइयै स्हेई रस्ते पर चली पौंदे न आखो जे ओह लोक 'मादा' दा गुण रखदे न।
4. यानी मुसलमानें ते इन्कारी लोकें दियां कोशशां बक्ख-बक्ख न। इंदे चा इक ते हदायत पाने आस्तै कोशश करा करदा ऐ ते दूआ गुमराही आस्तै कोशश करा करदा ऐ।

उसी ते अस जरूर गै असान्नी दे मौके प्रदान करगे ॥ 8 ॥

فَسَيَسِيرُهُ لِيُسْرَى ۝۸

ते ऐसा (शख्स) जिसनै कंजूसी शा कम्म लैता ते बे-परबाही दा प्रगटावा कीता ॥ 9 ॥

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ۝۹

ते नेक गल्लै गी झुठलाया ॥ 10 ॥

وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَى ۝۱۰

उसी अस तकलीफ (दा समान) (यानी बदनसीबी) प्रदान करगे ॥ 11 ॥

فَسَيَسِيرُهُ لِلْعُسْرَى ۝۱۱

ते जिसलै ओह हलाक होग तां उसदा माल (धन-दौलत) उसी कोई फयदा नेई पुजाग ॥ 12 ॥

وَمَا يُعْجِبُ عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۝۱۲

हदायत देना सच्चं गै साढ़े जिम्मै ऐ ॥ 13 ॥

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ۝۱۳

ते हर गल्लै दा अंत ते आद (शुरू) बी यकीनन साढ़े गै अखत्यार च ऐ ॥ 14 ॥

وَأَنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۝۱۴

इस आस्तै (याद रक्खो जे) मैं (ते) तुसैंगी इक प्रचुल्ल अगगी शा सोहगा करी दिता ऐ ॥ 15 ॥

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝۱۵

ओहदे च सिवाए कुसै बड्डे बद-नसीब दे, कोई दाखल नेई होग ॥ 16 ॥

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْآسَافَى ۝۱۶

(ऐसा बद-नसीब) जिसनै सचाई गी झुठलाया ते (सच्च शा) मूह फेरी लैता ॥ 17 ॥

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝۱۷

ते जो बड़ा संयमी होग ओह जरूर ओहदे शा दूर रक्खेआ जाग ॥ 18 ॥

وَسَيَجْجِبُهَا آلُ ثَقَى ۝۱۸

(ऐसा संयमी) जो अपना माल (इस आस्तै अल्लाह दे रस्ते पर) दिंदा ऐ जे (ओहदे कन्नै) अध्यात्मक पवित्तरता हासिल करै ॥ 19 ॥

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَرَكْنِي ۝۱۹

ते कुसै दा ओहदे पर स्थान नेई होंदा जिसदा बदला उतारने दा उसी बिचार होऐ ॥ 20 ॥

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝۲۰

हां! पर अपने गौरवशाली रक्ब दी खुशी हासल करना (उसदा मकसद होंदा ऐ) ॥ 21 ॥

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝۲۱

ते ओह (खुदा) जरूर ओहदे पर खुश होई जाग ॥ 22 ॥ (रुकू 1/17)

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝۲۲

सूर: अल्-जुहा

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं दिनै गी (शहादत दे तौरै पर पेश करना)
जिसलै ओह रोशन¹ होई जा ॥ 2 ॥

وَالصُّحَىٰ ①

अ'ऊं रातीं गी बी (शहादत दे तौरै पर पेश
करना) जिसलै जे उसदा न्हेरा चपासै फैली²
जा ॥ 3 ॥

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ①

जे नां तेरे रब्ब नै तुगी छोड़े दा³ ऐ ते नां ओह
तेरे कनै नराज ऐ ॥ 4 ॥

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ①

ते (एह दिक्ख ते सेही जे) तेरी बा'द च
औनै आहली हर घड़ी पैहली शा बेहतर⁴ ऐ
॥ 5 ॥

وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ①

1. यानी जिसलै बी इस्लाम दी ब्रक्की होग हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी सचाई जाहर होई जाग।
2. यानी जिसलै कदं लम्मे समे आस्तै धर्म च कमजोरी पैदा होग तां एह साबत होई जाग जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे नूर दे प्रसार च किश रकावटां पैदा होई गेइयां न इस लेई संसार उंदे नूर दा पूरी चाल्ली फायदा नै लेई सका दा ऐ।
3. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे संसार च न्हेरे दा छाई जाना इस गल्ला दा प्रमाण नैई होग जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. झुटे न बल्के इस गल्ला दा प्रमाण होग जे मानव-प्राणी च विकार आई गेआ ऐ ते उसदे सुधार आस्तै नर्मा सूरज (सुधारक) उदय होने आह्ला ऐ जेहका परतियै इस्लाम गी विजयी करी देग।
4. यानी जिसलै बी संसार च कोई विकार पैदा होंदा ऐ तां खुदा तेरा समर्थन करने आहले लोक खड़े करी दिंदा ऐ ते क्यामत तक खड़े करदा रीहग। एह इस गल्ला दा प्रमाण होग जे तू सच्चा ऐ।

ते जरूर तेरा रब्ब तुगी (ओह किश) देइयै
रौहग जेहदे पर तूं खुश होई जागा' ॥ 6 ॥

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۗ

क्या (इस जीवन च उस दा ब्यहार/सलूक) तेरे
कनै गैर-ममूली नेई रेहा ते) उसनै तुगी यतीम
समझियै (अपनी छत्तर छाया च) ज'गा नेई
दिती ॥ 7 ॥

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۖ

ते (जिसलै) उसनै तुगी (अपनी कौम दे प्रेम
च) मुग्ध^२ दिक्खेआ तां (उंदे सुधार दा) स्हेई
रस्ता तुगी दस्सी दिता ॥ 8 ॥

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۖ

ते जिसलै तुगी मते टब्बरे आहला पाया/
दिक्खेआ तां (अपनी किरपा कनै) धनवान
बनाई दिता ॥ 9 ॥

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۖ

इस लेई (इनें स्थाने दे नतीजे च) तूं बी
यतीमें गी उभारने च रुञ्जे^३ दा रौह ॥ 10 ॥

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۖ

ते तूं मंगने आहले गी नेई निक्खर ॥ 11 ॥

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۖ

ते तूं अपने रब्ब दी नैमत दी जरूर चर्चा करदा
रौह^४ ॥ 12 ॥ (रुकू 1/18)

۝

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۖ

1. इस दा अर्थ एह ऐ जे जिसलै अंत तक तुगी सफलता गै प्राप्त होंदी जाग तां तेरी खुशी च केह शकक ऐ।
2. किश विद्वानें लिखे दा ऐ जे मूल शब्द 'जाल्लुन' दा अर्थ ऐ जे तूं मुगराह हा, असें तुगी हदायत दिती। पर शब्द कोश च इसदा अर्थ प्रेम च मुग्ध होना बी लिखे दा ऐ (दिक्खो मुफ़्फ़दाते रागिब)। इस आस्तै एहदे मूजब आयत दा भाव एह ऐ जे हे रसूल तूं अपनी कौम दे लोकें दे हदायत पाने दी इच्छा च मुग्ध हा। इस लेई असें तुगी ओह रस्ता दस्सी दिता जेहदे कनै तूं अपनी कौम दा सुधार करी सकें।
3. यानी उनें अनार्थे दी हालत ऐसी नेई होऐ जे ओह समझन जे उंदी पालमां लोकें दे दान कनै होआ करदी ऐ। जेहदे करी उंदी हिम्मत जंदी र'वै। बल्के लोक उंदी पालमां अपने अजीजें आंगर करन जेहदे नै उंदी हिम्मत बधै। जियां जे हज्रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. कनै होआ, की जे तुस बी अनार्थे हे, पर तुसेंगी तुंदे दादा ते चाचे नै पुत्तरे शा बी उप्पर समझेआ। इस आस्तै अल्लाह आदेश दिता ऐ जे ऐसी कोशक करो जे लोक अनार्थे गी अपने सककें आंगर समझन तां जे उंदे च उत्साह-हीनता दा बिचार पैदा नेई होऐ, बल्के उंदी हिम्मत बधदी र'वै।
4. संसारक नैमतां ते बशकक तुसेंगी शासक बनने परेंत थ्होई गेइयां हियां, जिंदा जिकर तुस मुसलमान रेआया दी मदाद राहें करदे होंदे हे पर इत्थें चेचे तौरा पर एह बर्णन ऐ जे खुदा नै पवित्तर कुरआन दे रूपै च जो नैमत तुगी दिती दी ऐ उसी सारे संसार च फलांदा रौह।

سُورَةُ اَلْمِ نَشْرَحِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تَسْعُ اَيَّاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अलम् -नश्रह

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

क्या असें तेरे आस्तै तेरे सीन्ने गी खोहली नैई
दिता? ॥ 2 ॥

اَلَمْ نُنشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ①

ते तेरे इस बोझ गी तेरे परा तुआरियै सुट्टी नैई
दिता ॥ 3 ॥

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ①

ऐसा बोझ¹ जिसनै तेरी कमर चोड़ी² दिती दी
ही ॥ 4 ॥

الَّذِیْ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ①

ते तेरे जिकर गी बी असें उच्चा करी दिता ऐ
॥ 5 ॥

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ①

इस आस्तै (याद रक्ख जे) इस तंगी कनै
इक बड्डी कामयाबी (जुड़ी दी) ऐ
॥ 6 ॥

فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ①

1. यानी कामिल शरीअत (कुर'आन) तेरे पर उतारी दी ऐ तां जे तूं खुदा दी हदायत दी रोशनी च चलें ते रहान नैई होयें।
2. तुस इससै ब्याकुलता च 'हिरा' नांऽ दी गुफा च जंदे हे जे अ'ऊं अपनी बुद्धि कनै अल्लाह गी पाने ते मानव समाज दा सुधार करने च कियॉ कामयाब होई सकना। अल्लाह नै अपनी खास हदायत यानी पवित्र कुर'आन राहें थुआड़ी ब्याकुलता गी दूर करी दिता। इस दा ब्यौरा सूर: 'अलक च औदा ऐ।'

(हां!) यकीनन इस तंगी दे कन्नै इक (होर
बी) बड्डी कामयाबी¹ (निश्चत)ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝١

इस आस्तै जिसलै(बी) तुगी समां² मिलै
तां(खुदा कन्नै मिलने आस्तै) फी कोशश च
लगी जा ॥ 8 ॥

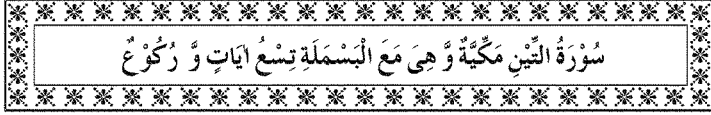
فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝٢

ते तूं अपने रब्ब पासै ध्यान दे ॥ 9 ॥ (रुकू
1/19)

رُكُوعٌ
١٤

وَالِإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝٣

1. मूल शब्द 'युस्र' -असानी कन्नै इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे ओह बार-बार और, पर उस तंगी बारे दस्ते दा ऐ जे ओह इक निश्चत समे तक रेहियै दूर होई जाग। इस आयत च एह भविष्यवाणी कीती गेदी ऐ जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर संकट दा कोई ऐसा समां नेई और जो स्थाई होग। पर सुखै दियां घड़ियां ऐसियां औरंगन जो स्थाई खुआइयां जाई सकडन। इस आस्तै मक्का ते अरब दे लोकें दा अट्टें साल्तें अंदर नाश होई गेआ, पर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. नै जिसलै मक्का पर विजय हासल कीती ते इस्लामी शासन दी नीह रक्खी ते मुसलमानें आस्तै असानी दे रस्ते खु ल्ले तां एह शासन बक्ख-बक्ख रूपें च बदलदा अज तक आया ऐ ते इस्सै युग थमां केई इक देशें च इस्लामी शासन दी स्थापना होई गई ऐ।
2. यानी जिसलै बी तुगी शासन सरबंधी कम्में ते मुसलमानें दी शिक्षा-दीक्षा शा बैहल मिलै तां तूं अध्यात्मक कम्मै च लगी जा की जे ओह तेरा नेई मुक्कने आह्ला कम्म ऐ ते ओहदे चा बैहल मिलने दा कोई सुआल गै नेई।

सूर: अल्-तीन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांउ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं अंजीर! गी ते जैतून² गी शहादत दे तौरै
पर पेश करनां ॥ 2 ॥

والتين والزيتون ①

ते इस्सै चाल्ली सीनीना³ पर्वत गी ॥ 3 ॥

وظور سينين ①

- 'अंजीर' शब्द राहै हजरत आदम पासै संकेत कीता गेदा ऐ जो एह ऐ जे इन्सानी फितरत गी उत्तम रूप च पैदा कीते दा ऐ की जे हजरत आदम दे बारै बाइबिल च लिखे दा ऐ जे हजरत आदम गी अल्लाह नै अपने रूप च बनाया (पैदायश बाब 1) ते कुरआन मजीद च लिखे दा ऐ जे अल्लाह नै उसगी अपना खलीफा (अभिनायक) बनाया ऐ। इस आस्तै दौनीं कताबें दी सैहमती शा पता लगदा ऐ जे आदम दी संतान उसदे गुण लेइयै नेक ते सदाचारी पैदा होग ते उसदी पैदायश च बुराई दी जढ़ नैई आँग बल्के नेकी दी जढ़ आँग। इस बक्खी संकेत करने आस्तै अंजीर गी गुआही दे रूपे च पेश कीता गेदा ऐ।
- जैतून दा बर्णन इस आस्तै कीता गेदा ऐ जे जैतून दी शाख हजरत नूह दी घटना दा चेता नुआंदी ऐ। तौरत च लिखे दा ऐ जे हजरत नूह दी किशती जिसलै 'जूदी' यानी 'अरारात' पुज्जी तां हजरत नूह नै बक्ख -बक्ख पैछियें गी छोड़ेआ तां जे ओह पता लाई आँन जे कुतै धरती बी लभदी ऐ जां नैई। खीर च उनें कबूतरी छोड़ी जिसलै ओह बापस आई तां ओहदे मुँह च ताजा जैतून दा पत्तर हा जेहदे शा हजरत नूह नै समझी लैता जे हून अल्लाह दी मेहर होई गेई ऐ ते धरत लब्धन लगी पेई ऐ फी ऐसा होआ जे ओह अपने साथियें कनै उर्थें उतरी गे। जित्थें हजरत नूह दी किशती रुकी ही उस थाहप दा नांउ पवित्र कुरआन नै 'जूदी' रक्खे दा ऐ ते बाईबिल नै 'अरारात' रक्खे दा ऐ। शब्द कोश दिक्खने पर पता लगदा ऐ जे इनें दौनीं शब्दें दे अर्थे च कोई भेद नैई। अरारात अरबी शब्द ऐ। हजरत नूह की जे इराक नवासी हे इस लेई उंदे आस्तै इस शब्द दा उचारण असान हा ते जूद दा अर्थे देआ ते उपकार ऐ यानी ओह थाहर जित्थें अल्लाह दी देआ ते उपकार प्रकट होन। 'रात' दा अर्थे ऐ 'शरण चाही' (अक्रब)। अरारात दा अर्थे ऐ होआ 'अ'ऊं पनाह दी ज'गा गी अपने सामने दिक्खा करना। इस आस्तै इस च बी जूदी आह्ला अर्थे आई गेआ।
- सीना-एह शब्द इक वचन ऐ, पर इत्थें इस दा प्रयोग बहुवचन होए दा ऐ। इस दा कारण एह ऐ जे सीना पर्वतें दे सिलसले दा नांउ ऐ।

ते इस अमन आहले शैहर¹ (मक्का) गी बी
॥ 4 ॥

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝

(एह सब शहादतां दसदियां न जे) यकीनन
असें इन्सान गी अच्छी शा अच्छी अवस्था च
पैदा कीता ऐ ॥ 5 ॥

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي
أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝

फी असें उसी नीच शा नीच दशा पासै परताई
दिता ॥ 6 ॥

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝

सिवाए उनें लोकें दे जो ईमान ल्याए ते जिनें
परिस्थिति मताबक अच्छे कर्म कीते इस आस्तै
उंदे लेई इक नेई मुक्कने आहला बदला होग
॥ 7 ॥

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَلَهُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝

इस आस्तै (असलीयत दे खु'ल्ली जानै परैत)
केहड़ी चीज तुगी बदला दिते जाने बाँरे झुठलांदी
ऐ ॥ 8 ॥

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ الدِّينِ ۝

क्या (हून बी कोई सोची सकदा ऐ जे)
अल्लाह सारे हाकमें शा बड्डा हाकम नेई
ऐ ? ॥ 9 ॥ (रुकू 1/20)

۝

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝

1. मक्का शैहरै गी हजरत इब्राहीम ते हजरत इस्माईल नै अमन आहला करार दिते दा ऐ। इस गल्ला पर ज्हरां साल बीती गेदे हे तां बी अरब लोक अज तक उसदे सत्कार दा ध्यान रखदे न। एह इस गल्ला दा सबूत ऐ जे मक्का कन्ने सरबंभ रखने आहला धर्म सच्चा ऐ। इस आस्तै इक समां आधा जे मक्का मुसलमानें दे अधिकार च आई गेआ ते इस्लाम गै मक्का दा धर्म खुआया। ते फी मुसलमानें दे संबंभ कारण मक्का गी इक होर नमीं शांति मिली जो अज तक चलदी आवा करदी ऐ बल्के ओह शांति ऐसी ऐ जो इस शा पैहलें बी उसी प्राप्त नथी, की जे पैहलें मक्का वासी अपनी इच्छा मताबक म्हीनें गी अग्गें-पिच्छें करियै उसदी शांति गी भंग करी दिंदे हे, पर हून इस्लाम नै ऐसे बारां म्हीने निश्चत करी दिते न जिनें गी अग्गें-पिच्छें करने दी कुसै च हिम्मत नेई। इस आस्तै हरम दे खेतर दी रक्खेआ पूरा साल होंदी ऐ। इस शा पैहलें सिर्फ मक्का आहलें दे अपने बिचारें दे अधीन होंदी ही। हरम शब्द दा अर्थ ऐ सत्कार जोग चीज ते परिभाशा च मक्का दे चपासै चार-चार मील दा जो अलाका ऐ ओह हरम खुआंदा ऐ की जे उस अलाके च कुसै जीवधारी दा बध बरजत ऐ।

سُورَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْأَسْمَلَةِ عِشْرُونَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-अलक

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बीह आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①
अपने रब्ब दा नांऽ लेइयै पढ़' जिसनै (सारी चीजें गी) पैदा कीता ॥ 2 ॥	اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ②
(ते जिसनै) इन्सान गी खून दे इक लोथड़े शा पैदा कीता ॥ 3 ॥	خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ③
(फी अस आखने आं जे) कुर'आन गी पढ़ियै सुनांदा रौह की जे तेरा रब्ब बड़ा करीम' ऐ (यानी बौहत किरपा करने आह्ला ऐ) ॥ 4 ॥	اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ④
ओह रब्ब जिसनै कलम कन्नै इलम सखाया (ऐ ते अगें बी सखांदा रौहग) ॥ 5 ॥	الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ⑤
उसनै इन्सान गी (ओह किश) सखाया ऐ जो ओह पैहलें नथा जानदा ॥ 6 ॥	عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑥

1. किश बिद्वानें ते ईसाइयें गलती कन्नै लिखे दा ऐ जे 'हिरा' नांऽ दो गुफा च फरिश्ते नै रेशम पर लिखे दा इक लेख दसिसयें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी गलाया हा जे 'पढ़ो', पर सचाई एह ऐ जे मूल शब्द 'इक़्रा' दा अर्थ पढ़ने दे अलावा दुरहाना बी ऐ। इस आस्तै इस सूर: च दस्सेआ गेदा ऐ जे जिसलै फरिश्ता पैहली बार बह्नी लेइयै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कश आया तां उसनै तुसेंगी गलाया जे जे किश अ'ऊं आखदा जां, उसी दुरहाने जाओ।
2. यानी जिन्ना तू कुर'आन पढ़ियै सुनागा, उन्नी गै तेरे रब्ब दी शान ते मानव जाति दा सम्मान उजागर होग।

(जैसा ओह समझदे न उस चाल्ली) नेई बल्के इन्सान यकीनन हद शा बधा करदा ऐ ॥ 7 ॥

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّا ۖ

इस चाल्ली जे ओह अपने आपै गी (खुदा दी किरपा कनै) बे-परबाह समझदा ऐ ॥ 8 ॥

أَن رَّأَاهُ اسْتَعْتَبَ ۖ

सचाई एह ऐ जे तेरे रब्ब कश गै परतोइये जाना ऐ ॥ 9 ॥

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ۖ

(हे मुखातब!) तू (मिगी) उस (शख्स) दी (हालत दी) खबर दे ॥ 10 ॥

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُنْفِقُ

जो इक (अबादत करने आहले) बंदे गी जिसलै ओह नमाज़ पढ़ने च ब्यस्त होंदा ऐ (नमाज़ पढ़ने शा) रोकदा ऐ ॥ 11 ॥

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۖ

(हे मुखातब!) तू (मिगी) दस्स ते सेही जे जेकर ओह (नमाज़ पढ़ने आहला बंदा) हदायत पर होऐ ॥ 12 ॥

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ ۖ

जां संयम शा कम्म लैने दा हुकम दिंदा होऐ ॥ 13 ॥

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ۖ

ते उसी रोकने आहला (हदायत दा) इन्कारी होऐ ते (उस शा) मूंह फेरदा होऐ (तां फी उस रोकने आहले दा अन्जाम केह होग) ॥ 14 ॥

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۖ

क्या ओह (इन्ना बी) नेई जानदा जे अल्लाह हर इक चीजै गी जानदा ऐ? (इस आस्तै ओह कन्न खोह्लियै सुनी लै जे ओह गलती करा करदा ऐ) ॥ 15 ॥

الْمَعْلَمُ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۖ

1. 'बंदे' शब्द राहें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पासै संकेत कीता गेदा ऐ ते दस्से दा ऐ जे तुस अल्लाह दे पवित्र घर 'काबा' च नमाज़ पढ़दे हे ते मुन्कर आइये थुआड़े सिरै ते पवित्र शरीरै पर मिट्टी सुट्टी दिंदे हे ते इक बार ते उंनै थुआड़ी पिट्टी पर ऊंटे दी ओझरी रक्खी दिती ही जेहदे करी तुस सजदे च सिर नथे चुक्की सकदे।

जिस चाल्ली ओह चांहदा ऐ उस चाल्ली नेई
होग बल्के जेकर ओह (अपने इस कम्मै शा)
बाज नेई आया तां अस उसदे मत्थे दे बाल
पकड़िये जौरै कन्नै ध्रीड़गे ॥ 16 ॥

كَالَّذِينَ لَمْ يَنْتَهُوا لِنَسْفَعَا بِالنَّاصِيَةِ ۝۱

ऐसी मत्थे दी चोटी जो झूठी ऐ ते ओह
खताकार (कसूरबार) बी ऐ ॥ 17 ॥

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝۲

इस आस्तै (इन्कारी गी) चाहीदा ऐ जे ओह
अपनी सभा बुलाऽ ॥ 18 ॥

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝۳

अस बी अपनी पुलसै² गी बुलागे ॥ 19 ॥

سَتَدْعُ الرَّبَّانِيَةَ ۝۴

दुश्मन दी मरजी दे मताबक गल्ल नेई होग।
(इस आस्तै हे नबी!) तूं इस (चाल्ली दे
इन्कारी) दा आज्ञा-पालन नेई कर ते (सिर्फ
अपने रब्ब दे हजूर च/सामनै) सजदा कर ते
(इस सजदे दे नतीजे च अपने रब्ब दे) होर
लागै होंदा जा ॥ 20 ॥ (रुकू 1/21)

كَأَلَّا تَطْغَاهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝۵

1. यानी असल च ते इन्सान गिरे दा गै ऐ, पर ओह चोटी ओहदी बड़ाई ते इज्जत दी नसानी होंदी ऐ। इस आस्तै ओह झूठी ते कसूरबार ऐ की जे ओह महापापी गी इक महान आदमी प्रकट करदी ऐ।
2. इस ज'गा 'पुलस' दा अर्थ आज्ञाब देने आहले फरिश्ते ऐ जो इस संसार च बी ते परलोक च बी सचाई दा इन्कार करने आहले लोकें गी स'जा दिंदे रौहदे न।

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-क्रद

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

असें सच्चें गै इस (कुरआन) गी इक
(महत्त्वपूर्ण) भागली' रातीं च उतारेआ ऐ
॥ 2 ॥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ②

ते (हे संबोधत!) तुगी केह पता ऐ जे (एह
महत्त्वपूर्ण) रात जिस च तकदीरां (भाग)
उतारी दियां न, केह चीज ऐ? ॥ 3 ॥

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ③

एह (महत्त्वपूर्ण) तकदीरें आहली (भागली)
रात ते ज्हार महीनें शा बी बेहतर ऐ ॥ 4 ॥

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ④

1. इस दा एह अर्थ ऐ जे नबी दा समां रातीं आंगर होंदा ऐ, पर ओह रात ऐसी होंदी ऐ जेहदे च अल्लाह पासेआ भविक्ख बारै फैसले होंदे न। इस लेई इस सूरत च दस्सेआ गेदा ऐ जे पवित्र कुरआन मजीद गी असें तकदीरां यानी भाग उतारने आहली रातीं च उतारे दा ऐ यानी भविक्ख च जे किश इस संसार च घटने आह्ला ऐ, ओह इस कुरआन च ब्यान करी दिता गेआ ऐ। इस दा इक अर्थ एह बी जे असें हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी महत्त्वपूर्ण ते भागली रातीं च उतारेआ ऐ।
2. हदीसें शा पता लगदा ऐ जे इक ज्हार साल गुमराही दे होंगन। हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. आखदे न जे सारे शा अच्छी सदी ओह ऐ जिस च अ'ऊं आं, फी ओह सदी बेहतर होग जो इसदे बाद आंग, फी उसदे बाद औने आहली सदी बी बेहतर होग, फी गुमराही ते अंधकार दा युग होग। (मिशकात शरीफ) इस आस्तै ज्हार महीने दा अर्थ ज्हार साल ऐ ते साल बी ओह जिंदे च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी शीतल छाया सुंगड़ी गेदी ही ते बुराई फैली चुकी दी ही। इस पासे संकेत करियै दस्सेआ गेदा ऐ जे एह अश्यात्मक रात दा युग जिस च हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अवतार होआ जां पवित्र कुरआन उतरेआ, रात होने पर बी हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे कारण गुमराही दे ज्हार बरें शा बेहतर होग।

(हर चाल्ली दे) फरिश्ते ते (कामिल) रूह
उस (रात) च अपने रब्ब दे हुकम कन्ने सारे
(अध्यात्मक ते संसारक) मामले लेइयै उतरदे
न ॥ 5 ॥

مِنْ كُلِّ أَمْرٍ
مَّا أَتَيْنَا بِهِ

تَنْزِيلِ الْمَلَكِ وَالرُّوحِ فِيهَا
يَاذُنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝

(फौ फरिश्ते दे उतरने परेंत ते) सलामती'
(गै सलामती होंदी) ऐ (ते) एह् (अवस्था)
सवेर होने तगर (रौहदी) ऐ ॥ 6 ॥ (रुकू 1/
22)

سَلَامٌ
مِّنْ رَبِّكَ

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

-
1. यानी नबी दी विजय तक अल्लाह दे फरिश्ते ओहदे कन्ने रौहदे न ते उस बेलै तगर साथ नेई छोड़दे जिन्ना चिर सफलता हासल नेई होई जंदी। “फरिश्ते दे उतरने दे बा'द ते सलामती गै सलामती यानी शांति गै शांति होंदी ऐ” दा अर्थ एह् ऐ जे भामें ओह् युग न्हेरला होंदा ऐ तां बी अल्लाह, नबी दी ब'जा करी उस युग च नेकां बरकतां उतारदा ऐ ते ओह् बरकतां उच्चर उतरदियां गै रौहदियां न जिन्ना चिर जे सवेर नेई होई जा यानी ओह् समां जिस च गुमराहो दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा रुहानी अवतार होग।
-

सूर: अल्-बय्यिन:

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ॰ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने (ते) बार-बार रैहम करने
आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

ओह लोक जिनें कुफर कीता ऐ यानी कताब
आह्ले ते मुश्रिक (दमें गै) कदें (अपने
कुफर शा) रुकने आह्ले नथे, जिन्ना चिर
तक जे उंदे कश स्पष्ट प्रमाण¹ नेई आई
जंदा ॥ 2 ॥

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ
الْبَيِّنَةُ ①

यानी अल्लाह पासेआ औने आह्ला इक रसूल
जो (उनेगी ऐसी) पवित्र कताबां पढ़ियै सुनांदा
॥ 3 ॥

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ①

जिंदे च कायम रौहने आह्ले आदेश² हौन
॥ 4 ॥

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ①

ते (अजीब गल्ल एह ऐ जे) जिनें लोकें गी
(कुरआन मजीद जैसी मकम्मल) कताब दित्ती

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ

1. मतलब एह ऐ जे कताबा आह्ले गलत जां सहेई तौरा पर इक गासी कताबा कन्ने बावस्ता (संबंधत) हे। इस आस्तै जिच्चर हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. कुरआन मजीद लेइयै नेई औंदे उच्चर उंदे सुधार दी कोई संभावना नेई ही।
2. यानी ओह स्पष्ट कताब बी ऐसी ल्याए जेहदे च सदा अटल रौहने आहली सचाइयां हौन तां जे यहूदियें ते ईसाइयें पर साबत होई जा जे सादियां कताबां त्रुटियें आहलियां ते मिटने आहलियां न, पर स्थाई ते कायम रौहने आहली कताब ऊरे ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. ल्याए न। इस लेई उंदे पर ईमान आंदे बिजन कोई चारा नेई।

गेई ऐ ओह उस स्पष्ट प्रमाण (यानी रसूल) दे औने दे बा'द मै (बक्ख-बक्ख गरोहें) च) बंडोए न ॥ 5 ॥

हालांके उनेंगी इयै हुकम दिता गेदा हा जे ओह सिर्फ इक खुदा दी अबादत करन ते अबादत गी सिर्फ ओहदे आस्तै मखूस करी देन (इस हालत च जे) ओह अपनी नेक भावनाएं च द्रिढ़ विश्वास रक्खने आहले होन ते (फो सिर्फ इस गल्ला दा हुकम दिता गेदा हा जे) नमाज जमात कनै पढदे रौहन ते जकात देन ते इयै (मेशां सचाई पर) कायम रौहने आहला धर्म ऐ ॥ 6 ॥

कताब आहलें ते मुश्रिकें (अनेकेश्वरवादी लोकें) चा कुफर पर कायम रौहने आहले लोक सच्चें गै जहन्नम दी अग्गी च (दाखल) होंगन (ते ओह) उसै च रौहगन। ऊरे लोक बुरे लोक न ॥ 7 ॥

(इस दे मकाबले च) ओह लोक जो (कताब आहलें ते मुश्रिकें चा) ईमान ल्याए ते उनें (ईमान दे मताबक) नेक कर्म कीते, ऊरे लोक सारें शा अच्छे प्राणी/लोक न ॥ 8 ॥

उंदा बदला उंदे रब्ब दे हजूर च (यानी कोल) कायम रौहने आहले बाग होंगन जिंदे हेठ नैहरां बगदियां होंगन, ओह उंदे च बास करडन। अल्लाह उंदे पर राजी (यानी खुश) होई गेआ ते ओह ओहदे (अल्लाह) पर राजी (खुश) होई गे। इयै (बदला) उस दी शान दे मताबक ऐ जो अपने रब्ब शा डरदा ऐ ॥ 9 ॥ (रुकू 1/23)

بَعْدَمَا جَاءَهُمْ الْبَيِّنَاتُ ۝

وَمَا أَمْرُو إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ خَفَاءٌ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

جَزَاءً وَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ أَبَدًا ۗ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۗ ذَلِكَ لِمَنْ حَبِيَ رَبُّهُ ۝

1. यानी जिनें कताब आहलें दे समै च पवितर कुरआन उतरेआ ऐ ओह पैहलें ते अपनी झूठी कहानियें पर खुश हे, पर हून ओह लोक गै पवितर कुरआन मजोद दी सच्ची गल्लें दे मकाबले च बाईबिल दी झूठी गल्लें गी पेश करियै इखलाफ करदे न।

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تَسَعُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-ज़िलज़ाल

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
जिसलै धरती गी पूरी चाल्ली ल्हाई दिता' जाग ॥ 2 ॥	اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝
ते धरती अपना बोझ कडिहयै सुट्टी देग' ॥ 3 ॥	وَ اَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ۝
ते इन्सान आखी देग जे उसी केह होई गेदा' ऐ ॥ 4 ॥	وَ قَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ۝
उस दिन ओह अपनी (सारी गै गुप्त') खबरं (गल्लां) ब्यान करी देग ॥ 5 ॥	يَوْمَئِذٍ تُنْحِتُ اَخْبَارَهَا ۝

1. यानी धरती दे अंदर ते बाहर भंचाल आँगन जियां जे अजकल धरती दे अंदर लावे करी बी ओहदे च भंचाल आवा करदे न ते अगुबंबें ते हाईडोजन बंबें करी बी उसदे बाहर भंचाल आवा करदे न ते अध्यात्मक रूपे च बी ऐसे-ऐसे अंदोलन चला करदे न जिंदी ब'जा करी धरती पर रौहने आहलें दे दिल कंबी गेदे न।
2. इस दा एह अर्थ ऐ जे जिनियां बिदयां ते ज्ञान इस संसार च छपे दे न ओह जाहर होन लगी पाँगन, भामें ओह धार्मिक होन जां संसारक जियां जे इस बेलै विज्ञान बी त्रक्की करा करदा ऐ ते पवितर कुर'आन दा इलम बी नमें शा नमें रूपे च बंदोआ करदा ऐ।
3. यानी उस युग च मनुक्ख रहान होई जाग ते गलाग जे गल्ल केह ऐ, अज्ज धरती च बी लावा फुट्टा करदा ऐ ते बाहरा दा बी भंचालें दे समान (सरिस्ते) कीते जा करदे न ते अध्यात्मक तौर पर बी ऐसे अंदोलन चलाई दिते गे न जिंदे करी धरती पर रौहने आहलें दे दिल कंबी गे न।
4. अंतम युग यानी कलयुग दे बारे जिनियां भविक्खवाणियां हियां ओह सब पूरियां होई जांगन, आखो जे उस दिन धरती अपने गुप्त भंडारें गौ जाहर करी देग।

इस लेई जे तेरे रब्ब नै उस (धरती) बारै वह्नी करी रक्खी दी ऐ ॥ 6 ॥

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۝

उस रोज लोक बक्ख-बक्ख गरौहें दे रूपै च' ज'मा होंगन तां जे अपनी-अपनी कोशशें दे नतीजें गी दिक्खन ॥ 7 ॥

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا ۖ
لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝

फी जिसनै इक कण बरोबर (बी) नेकी² कीती दी होग ओह उस (नतीजे) गी दिक्खी लैग ॥ 8 ॥

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝

ते जिसनै इक कण बरोबर बी बुराई³ कीती दी होग ओह उस (नतीजे) गी दिक्खी लैग ॥ 9 ॥ (रुकू 1/24)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝

1. मतलब एह ऐ जे ओह समां अजादी दा होग ते बक्ख-बक्ख दल एह घोशना करडन जे साढ़े दल दा एह नांउ ऐ ते एह कम्म ऐ ते ऐसा करने कन्नै उंदा मकसद एह होग जे लोक उंदे नांउ ते कम्म दिक्खियै उंदे दल च शामिल होई जान ते दुनियां आहले उंदे बारै एह गलाई देन जे उंदा दल गै श्रेष्ठ ऐ।
2. इस च दस्सेआ गेदा ऐ जे उस आखरी युग च मानव समाज कन्नै अल्लाह बैसा ब्यहार करग जैसे उसदे कर्म होंगन ते कोई कौम उस्सै लै अच्छा फल पाई सकग जिसलै जे ओह नेक होग।
3. यानी कोई कौम बी बुरी होंदे होई लोके गी धोखा नेई देई सकग।

سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اثْنَتَا عَشْرَةَ آيَةً وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-आदियात

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अंऊं अल्लाह दा नां लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अंऊं शहादत दे तौरा पर उनें जमातें गी
पेश करना जो घोड़े पर चढ़ियै इस चाल्ली
बे-त्हाशा दौड़दियां न जे उं दे घोड़े दे मूहां
अवाजां निकलन लगी पौंदियां¹ न ॥ 2 ॥

وَالْعَدِيَّتِ صَبْحًا ①

इं दे अलावा उनें घोड़ सुआरें गी जिंदियां
सुआरियां (घोड़े) चोट मारियै चंगारियां
कढदियां² न ॥ 3 ॥

فَأُمُورِيَّتِ قَدْحًا ①

फी बडलै-बडलै हमला³ करने आहलें गी
॥ 4 ॥

فَأَمْغِيَّتِ صَبْحًا ①

1. इस आयत च इस्लाम दी सचाई गी सिद्ध करने आसलै सहाबा (यानी हजरत मुहम्मद मुस्ताफा स.अ.व. दे साथिये) गी पेश कीता गेदा ऐ। भामें इत्थें घोड़े शब्द बरते दा ऐ पर घोड़ा की जे आपू नेई चलदा बल्के उसी सुआर चलांदा ऐ इस लेई इस दा अर्थ घोड़े पर सुआर होने आहली जमातां न यानी सहाबा जो जिहाद करदे हे।
2. इस आयत दा ब्यौरा बी ऊरे ऐ जो आयत 2 दी टिप्पणी च लिखे दा ऐ।
3. इस आयत नै सारा भेद खोहली दिता ऐ जे इस ज'गा पर सहाबा दा बर्णन ऐ नां के सिर्फ सुआरियें दा की जे इत्थें बडलै हमला करने दा जिकर ऐ ते ऐसी सावधानी/हुरथारी कन्नै हमला करना घोड़े दा कम्म नेई बल्के सुआरें दा कम्म ऐ।

जिसदैं नतीजे च उस (बडलै) मौके धूड़ं
डुआंदै न ॥ 5 ॥

فَأَتْرَن بِهِ نَفْعًا ۝

ते लश्कर च दड़ी जंदे न ॥ 6 ॥

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۝

इन्सान सच्चें गै अपने रब्ब दा बड़ा नाशुकर-
गजार^३ ऐ ॥ 7 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۝

ते ओह सच्चें गै इस पर (अपने कथन ते अपने
कर्म कन्नै) गुआही देआ करदा ऐ ॥ 8 ॥

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۝

ते ओह (बावजूद इसदे) सच्चें गै धन कन्नै
प्रेम च बौहत बधी चुके दा^४ ऐ ॥ 9 ॥

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۝

क्या ऐसा इन्सान नेई जानदा जे जिसलै ओह
(लोक) जो कबरें च न टुआले जांगन ॥ 10 ॥

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمَّا فِي الْقُبُورِ ۝

ते जे किश सीनैं च (छप्पे दा पेदा) ऐ,
कड़ही लैता जाग^५ ॥ 11 ॥

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝

उस रोज उंदा रब्ब सच्चें गै उंदी नगरानी करने
आह्ला होग ॥ 12 ॥ (रुकू 1/25)

۝

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝

1. यानी जिसलै ओह हमला करदे न तां सिर्फ रस्ते परा गै चंगारियां नेई निकलदियां बल्के ऐसा शोर मचदा ऐ जे जिस ग्रां पर उनें हमला कीते दा होंदा ऐ उल्थू दे लोक घबराइयै निकलीं औंदे न ते सारा वातावरण धूड़ै कन्नै भरोची जंदा ऐ यानी धूड़ गै धूड़ होई जंदी ऐ।
2. यानी एह घोड़सुआरें दा जत्था जो हमला करदा ऐ उस कौम दे लोकें गी दिक्खियै जिंदे पर हमला कीता गेदा ऐ, डरी नेई जंदा बल्के बड़ी बहादरी कन्नै उंदे च बड़ी जंदा ऐ जिसदे नतीजे च हत्था-पाई आह्ला युद्ध होन लगदा ऐ।
3. इस आयत च सहाबा कन्नै युद्ध करने आहलें दा जिकर ऐ जे ओह बड़े किरतघन न। सहाबा ते उंदे सामनै अल्लाह दा कलाम पेश करदे न, पर ओह उंदा आदर ते सत्कार करने दे बजाऽ उल्टे उंदे कन्नै युद्ध करदे न।
4. यानी एह मुन्कर लोक इन्ना बी नेई समझदे जे मुसलमान जिंदे आस्तै अल्लाह नै विजय निश्चत करी रक्खी दी ऐ उंदे कन्नै युद्ध करने दा नतीजा ते एह निकलग जे उंदे धन नश्ट होई जांगन, पर ओह लालचवश ते अपनी अज्ञानता करी उंदे कन्नै लड़ाई करदे जंदे न, इस बिचार कन्नै जे होई सकदा ऐ जे कोई ऐसा ढंग बनी जा जे अस जीती जाचै ते धन-दौलत असेंगी मिली जा।
5. जेकर इनैं आयतें गी ते इस संसार सामनै रक्खियै दिक्खेआ जा तां एह अर्थ होग जे मुन्कर लोक जो दिक्खने गी ते जींदे न, पर धार्मिक द्रिष्टी कन्नै कबरें च न (यानी मरे दे न)। जिसलै उनें गी इस्लाम दे मुकाबले पर खड़ा करी दिता जाग तां उंदे दिलें च जो भेद छप्पे दे न ओह बाँदै करी दिते जांगन यानी दिलें च ते ओह इस्लाम दियां मतियां सारियां सचाइयां मन्नी चुके दे न सिर्फ पराहले तौरा पर इस्लाम दा मकाबला करा करदे न।

सूर: अल्-क्रारिअ:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां बारां आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(दुनियां पर) इक बड़ी भारी मसीबत (औने
आहली ऐ) ॥ 2 ॥

الْقَارِعَةُ ①

ते तुगी केह पता जे ओह मसीबत कनेही ऐ?
॥ 3 ॥

مَا الْقَارِعَةُ ①

ते (फी अस आखने आं जे हे संबोधत!)
तुगी केह पता ऐ जे एह (बड़्डी भारी)
मसीबत केह ऐ? ॥ 4 ॥

وَمَا أَدْرَبِكَمَا الْقَارِعَةُ ①

(एह मसीबत जिसलै औग) उसलै लोक
खिल्लरे दे पतंगें आंगर (रहान होए दे फिरा
करदे) होंगन ॥ 5 ॥

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ
الْمَبْنُوثِ ①

ते 'फ़ाइ' पिंजी दी उन्ने आंगर होई जांगन
॥ 6 ॥

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ①

उसलै जिसदे (कर्म दे) पल्लड़े भारी होंगन
॥ 7 ॥

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ①

ओह ते बौहत अच्छी ते पसंदीदा हालत च
होग ॥ 8 ॥

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ①

1. जियां जे अस पैहलें बी केई बार लिखी चुके दे आं जे अरबी शब्द कोश च पर्वत दा अर्थ 'बड़्डे लोक'
बी ऐ ते इत्थें बी ऊऐ अर्थ लैते दा ऐ। भाव एह ऐ जे जिसलै ओह अति डरीनी मसीबत औग यानी मुन्कर
लोकें दी हार होग तां उस संकट काल च बजाए इस दे जे बड़्डे-बड़्डे लोक किटटे होइयै हजरत मुहम्मद
मुस्ताफा स.अ.व. पर हमला करन, तांह-तुआंह नसदे फिरडन।

ते जिसदे (कर्म दे) पल्लड़े हलके होंग
॥ 9 ॥

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝٩

उसदा ठकाना हाविया¹ (यानी जहन्नम) होग
॥ 10 ॥

فَأَمَّهُ هَاوِيَةً ۝١٠

ते (हे मुखातब!) तुगी केह पता ऐ जे (हाविया)
केह ऐ ॥ 11 ॥

وَمَا أَذْرَبِكَ مَاهِيَةً ۝١١

एह् इक प्रचुल्ल अग्नि ऐ ॥ 12 ॥
(रुकू 1/26)

عَمَّ

نَارٍ حَامِيَةً ۝١٢

1. मूल शब्द 'उम्म' का अर्थ माता ऐ पर असें इसदा अर्थ ठकाना कीता ऐ। इस का कारण एह ऐ जे पवित्र कुरआन नै माता गी बी मनुक्खें दे ठेहरने दा स्थान आखे दा ऐ। (दिकखो सूर: मोमिनून, आयत : 14)।

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ تِسْعُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-तकासुर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां नौ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

तुसेंगी इक-दूए शा अगें बधने' दी इच्छा नै
बे-परवाह् करी दित्ते दा ऐ (ते तुस इस्सै
चाल्ली बे-खबर रौहगे ओ) ॥ 2 ॥

اَلْهٰكُمْ التَّكْوِيْنِ ①

इत्थें तक जे तुस मकबरें (कबरें) च बी
पुज्जी जागे? ॥ 3 ॥

حَتّٰی زُرْتُمْ الْمَقَابِرَ ①

(चंगी चाल्ली चेता रक्खो जे) तुस लोक
तौले गै (कुर'आन मजीद च ब्यान कीती गेदी
सचाई गी) जानी जागे ओ ॥ 4 ॥

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ①

फी (अस आखने आं जे थुआड़ी हालत इस
चाल्ली नेई जिस चाल्ली तुस समझदे ओ ते)
तौले गै तुसेंगी पता लगगी जाग (जे थुआड़ी
अंदरूनी हालत सच्चें गै ऊऐ ऐ जो कुर'आन
मजीद च ब्यान कीती गेदी ऐ) ॥ 5 ॥

تَّمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ①

1. इस आयत च एह संकेत कीता गेदा ऐ जे मुन्करें च नेकी ते कोई नथी पर ओह छल-कपट राहें मुसलमानें शा अगें बधने दे चाहवान हे ते इसदा नतीजा एह निकलेआ हा जे ओह अपने बनावटी कर्म गी असल कर्म समझी लेंदे हे ते इस चाल्ली धर्म दे तत्त शा बे-परवाह होई जंदे हे।
2. यानी मरने तगर उंदा इयै हाल रौहदा हा सिवाए किश ऐसे लोकें दे जिनेंगी अल्लाह आपूं हदायत देई दिंदा हा। आपूं हदायत पाने ते अल्लाह दी दित्ती दी हदायत दा लाह लैने च बड़ा फर्क ऐ। आपूं हासल कीती दी हदायत गी अल्लाह कन्ने जोड़ी नेई सकदे।

(असल सचाई थुआड़े बिचारें मताबक) हरगज
नेई (ऐ) काश! तस असल सचाई गी यकीनी
इलम दी मददी कनै समझी सकदे ॥ 6 ॥

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝

(तां तुसेंगी पता लग्गी जंदा जे) तस जरूर
ज्हन्नम गी (इस्सै दुनियां च) दिक्खी लैगे ओ
॥ 7 ॥

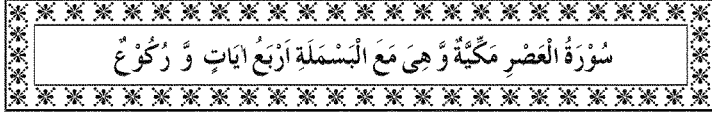
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝

ते फी इसदे बा'द तस उसी यकीन दी अक्खीं
कनै (आखरत च) बी दिक्खी लैगे ओ ॥ 8 ॥

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝

फी (एह बी याद रक्खो जे) थुआड़े शा उस
रोज (हर बड्डी) नैमत दे बारै सुआल कीता
जाग (जे तुसें उस दा शुकर कीता ऐ जां नेई
कीता) ॥ 9 ॥ (रुकू 1/27)

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّحِيمِ ۝

सूर: अल्-अस्र

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैह्म करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अ'ऊं (हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दे)
समे' गी शहादत दे तौरा पर पेश करना ॥ 2 ॥

وَالْعَصْرِ ①

(जे) सच्चें गै (नबियें दा बरोधी) इन्सान
(म्हेशां गै) घाटे च (रौहदा) ऐ ॥ 3 ॥

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ①

पर ओह लोक जो (रसूलें पर) ईमान ल्याए
ते (फी) उनें (मौके दे) हालातें मताबक
अच्छे कर्म कीते ते सचाई दे असूलें पर कायम
रौहने दा आपस च इक-दूए गी उपदेश दिता
ते (पेश औने आहली औखें पर सबर शा
कम्म लैने बारै) इक दूए गी हदायत दिंदे रेह
(ऐसे लोक कदें बी घाटे च नेई रेही सकदे)
॥ 4 ॥ (रुकू 1/28)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَّصَّوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَّوْا بِالصَّبْرِ ①

1. पवित्र कुरआन मजीद च मूल शब्द 'अल्-अस्र' व्यक्तिवाचक संज्ञा ऐ अल्-अस्र दा अर्थ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा समां कीते दा ऐ।

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ عَشْرُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-हुमज़:

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां दस्स आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

हर चुगली करने आहले (ते) ऐब ढूंडने
आहले आसतै अजाब गै अजाब ऐ ॥ 2 ॥

وَيَلِّ لِكُلِّ هَمَزَةٍ لُّمَزَةً ①

जो माल ज'मा करदा ऐ ते उसदी गिनती
करदा रौहदा ऐ ॥ 3 ॥

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ①

ओह समझदा ऐ जे उसदा माल उस (दे नांऽ)
गी म्हेशां जीदा रख्वा ॥ 4 ॥

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ①

पर ऐसा बिल्कुल नेई (जैसा उसदा बिचार ऐ
बल्के) ओह सच्चें गै (अपने माल समेत)
हुतम': (नरकै) च सुट्टेआ जाग ॥ 5 ॥

كَأَلَيْسَ يُنذَنَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ①

ते (हे मुखातब!) तुगी केह पता ऐ जे एह
हुतम: केह शै ऐ? ॥ 6 ॥

وَمَا أَدْرَبِكْ مَا الْحُطَمَةُ ①

1. मूल शब्द हुतम: दा अर्थ नरक ऐ की जे हुतम: दा अर्थ होंदा ऐ जिसी तोड़ेआ जा। पवित्र कुर'आन मजीद ते हदीसैं शा पता लगदा ऐ जे अल्लाह अपने बंदें पर रैहम करियै आखर नरकै गी खतम करी देग। सूर: क़ारिअ: च जिकर आए दा ऐ जे इन्सान म्हेशां नरकै च नेई रौहग। बल्के जिस चाल्ली मां दे दिड्डै च किश चिरे आसतै रौहदा ऐ, उससै चाल्ली किश चिरे आसतै दोजख च रौहग। फी बाहरे दी खु'ल्ली हवा यानी जन्नत च आई जाग। इससै चाल्ली हदीस च हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा स.अ.व. नै गलाए दा ऐ जे ज़हन्नम पर इक ऐसा समां औग जे उस च कोई शख्स नेई होग ते हवा उसदे दरोआजें गी खड्काग (तफ़सीर मुआलिमुल्त-ज़ील सूर: हूद दी आयत फ़अम्मल्लज़ीना शक्कू दे हेठ)। इस हदीस शा बी कुर'आन मजीद दी इस आयत दी तसदीक/पुश्टी होंदी ऐ।

एह (हुतम:) अल्लाह दी ख़ूब भड़काई दी
अग्ग ऐ ॥ 7 ॥

نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَّةُ ۞

जो दिलें दे अंदर तक जाई पुज्जग' ॥ 8 ॥

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ۞

फ़ी ओह (अग्ग) हर पासेआ बंद करी दित्ती
जाग तां जे उस दी गरमी उनेंगी होर बी ज्यादा
कश्टकारी मसूस होऐ ॥ 9 ॥

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّاةٌ ۞

ते (ओह लोक उसलै) लम्मे खंभें कनै ब'ने
गेदे होंगन² ॥ 10 ॥ (रुकू 1/29)

ع
٣٠

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ۞

-
1. यानी इन्सान दे अंदर (दिलें च) जो बिकार होंगन उनेंगी बी एह अग्ग जालियै भसम करी देग।
 2. यानी जिसलै अल्लाह दा अज़ाब औंग तां अल्लाह दा रैहम चाह्य जे उनेंगी नरकें चा बाहर कइडै, पर उंदे पुरखें दे रीत-रवाज जिंदे पर ओह चलदे हे, उनेंगी नरकें च रक्खने पर मजबूर करउन की जे उंदे करी गें उनें ऐसे बुरे कर्म कोते हे जिंदे कारण ओह नरकें दे सख्त अज़ाब दे भागी बनीं गे।
-

سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-फ़ील

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रूकू ऐ।

अ॒ऊं अल्लाह दा नां॒ऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

(हे मुहम्मद!) क्या तुसेंगी पता नेई जे थुआड़े
रब्ब नै हाथी (इस्तेमाल करने) आहलें कनै
कनेहा सलूक/ब्यहार कीता हा' ? ॥ 2 ॥

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ
بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ①

क्या (उनेंगी हमला करने शा पैहलें गै तबाह
करिये) उंदे मन्सूबे गी नकाम नेई बनाई दिता?
॥ 3 ॥

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ①

ते (उसदे बा'द) उंदी (लाशें पर डारें दे डार
पैछी भेजे) ॥ 4 ॥

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ①

(जो) उंदे (मासै) गी सख्त किसमै दे पत्थरै
पर मारदे (ते नोचदे) हे^२ ॥ 5 ॥

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ①

इस आस्ते इस दे नतीजे च उसनै उनेंगी ऐसे
भोऽ (खुरें हेठ मले दे सूहनै) आंगर करी
दिता जिसी पशुएं खाई (नकारा करी) लेदा
होऐ^३ ॥ 6 ॥ (रुकू 1/30)

ع
١٠

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ①

1. 'अबरहा' एबेसीनिया दी क्यूमत पासेआ यमन दा राजपाल हा ते उसनै अल्लाह दे घर 'काबा' गी ढाने दी इस आस्ते कसम खादी ही जे कुसै अरब दे बशिंदे नै गिरजे च सचेता फिरी दिता दा हा। इस आयत च अबरहा दी घटना पासे संकेत ऐ जे उसदे हमले मौके उसी केह-केह स'जा मिली ही।
2. इल्ल बगैरा पैछी जिसलै लोथें गी खंदे न तां उनेंगी इस चाल्ली खंदे न जे पैहलें मरदाई दे मासै दा इक टुकड़ा लेइयै उठी जंदे न ते उस टुकड़े गी पकड़िये बार-बार पत्थरै पर मारदे न ते फी खंदे न। पत्थरै पर मारने दा कारण एह होदा होना जे जेकर मासै दे टुकड़े गी रेत-मिट्टी बगैरा लग्गी दी होग तां झड़ी जाग।
3. यानी जियां खादे दा भोऽ (सूहन) कुसै कम्मै दा नेई रौहदा उससै चाल्ली हाथी आहले लोक भलेआं नकारा होई गे।

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: कुरैश

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंज आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां५ लेइयै (पढ़ना) जे बे-
हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार रहम
करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(दूए मकसदें दे अलावा) कुरैश दे दिलें च
प्रेम पैदा करने आस्तै' ॥ 2 ॥

لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ ①

यानी उंदे दिलें गो गरमी ते सरदी दे सफरें शा
प्रेम पैदा करने आस्तै (असें अबरहा गो तबाह
कीता) ॥ 3 ॥

الْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ②

इस लेई उंदे आस्तै जरूरी ऐ जे ओह (कुरैश)
उस घर (यानी काबा) दे मालक दी अबादत
करन ॥ 4 ॥

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③

जिसनै उनेंगी (हर किसमै दी) भुक्खै (दी
हालती) च खाना खलाया ते (हर चाल्ली
दे) खौफ दी हालत शा चैन बख्शेआ ॥ 5 ॥ ④
(रुकू 1/31)

الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّنْ جُوعٍ ④
وَأَمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ ⑤

1. इस आयत च मूल शब्द 'लिईलाफ' च 'ल' एह दस्सने आस्तै बरतोए दा ऐ जे इस सूर: दा सरबंध पैहली सूर: कन्नै ऐ यानी 'अबरहा' दी तबाही दी घटना इस आस्तै घटी ही जे मक्का दे लोक असानी कन्नै ताह-तुआह फिरी सकन।

سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ ثَمَانِي آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-माऊन

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां अदठ आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①
(हे मुखातब!) क्या तोह उस शख्स गी पन्छानेआ जो धर्म गी झुठलांदा ऐ ॥ 2 ॥	أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِذْنِ ①
ऊऐ ते ऐ जो यतीम गी दुतकारदा होंदा हा ॥ 3 ॥	فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ①
ते ओह गरीबें गी खाना खलाने आस्तै (लोकें गी कदें बी) प्रेरणा नथा दिंदा ॥ 4 ॥	وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ①
ते उनें नमाजियें आस्तै बी तबाही ऐ ॥ 5 ॥	فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ①
जो अपनी नमाजें शा बे-परबाह रौंहदे न ॥ 6 ॥	الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ①
(ते) जो लोक सिर्फ दखावे शा कम्म लेंदे न' ॥ 7 ॥	الَّذِينَ هُمْ يَرَاءُونَ ①
ते ओह अपने घरै दी सधारण चीज बी देने शा (अपने आपै गी ते दूएँ गी) रोकदे रौंहदे न' ॥ 8 ॥ (रुकू 1/32)	وَيَمْتَعُونَ الْمَاعُونَ ①

1. भाव एह ऐ जे उस शख्स दी बी तबाही होम जो धर्म गी झुठलांदा हा ते यतीम गी दुतकारदा हा ते गरीब गी खाना खलाने दी प्रेरणा नथा दुआंदा ते ओह बी जो दिल लाइयै नमाजां नथा पढ़दा, बल्के दखावे आस्तै पढ़दा हा।
2. यानी उस दा दिल ऐसा कठोर होई जंदा हा जे गरीबें गी ओह समान ते चीजां देने शा बी बचदा हा जेहकियां ओह किश दिनें आस्तै मंगिये फो बापस परताने दे बा'यदे पर लेंदे न ते ओह दूएँ लोकें गी बी आखदा ऐ जे गरीबें गी कोई चीज मंगने पर नेई देआ करो भामे ओह एह बा'यदा बी करन जे मंगिये लेतीं जाने आहली चीज परताई देंगन।

سُورَةُ الْكُوْثَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ اَرْبَعُ اَيَّاتٍ وَ رُكُوْعٌ

सूर: अल्-कौसर

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नाऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝۱

(हे नबी!) सच्चें गै असें तुगी कौसर' प्रदान
कीता ऐ ॥ 2 ॥

اِنَّا اَعْطٰیْكَ الْكُوْثَرَ ۝۲

इस आस्तै तूं (उसदे शुकुराने च) अपने रब्व
दी (बौहत ज्यादा) अबादत कर ते उस्सै
खातर कुरबानियां कर (दे) ॥ 3 ॥

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَاَنْحَرِ ۝۳

ते यकीन रक्ख जे तेरा बरोधी गै नरीना (नर)
उलाद शा बंचत होग^१ ॥ 4 ॥ (रुकू 1/33)

۝

اِنَّ سَانَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ۝۴

1. मूल शब्द कौसर दा अर्थ हर चीजै दी भरमाली ऐ ते ऐसे बंदे आस्तै बी इसदा प्रयोग होंदा ऐ जो महादानी होऐ ते मता दान ते पुन करने आहला होऐ जियां जे हदीसैं च हजरत मसौह बारि औंदा ऐ जे जिसलै ओह औंगन तां ओह लोकें गी धन देंगन, पर लोक उस धन गी स्वीकार नई करडन। इस आस्तै इत्थें औने आहले इक उम्मतौ दा बर्णन ऐ यानी ओह हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दा अध्यात्मक रूपे च पुत्र होग। इस आस्तै इस सूर: च दस्सेआ गेदा ऐ जे इन्कारी लोक आखदे न जे हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी नर संतान नई होने करी ओह औतर न, पर ओह औतर कियां होई सकदे न जिसलै जे उंदी अध्यात्मक संतान चा इक ऐसा शख्स प्रकट होने आहला ऐ जो हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. दी शिक्षा दे भंडार लुटाग इत्थें तक जे लोक उसदे दिते दे धन गी लेने शा इन्कार करी देंगन ते ऐसा धन जिसी लैने शा लोक इन्कार करदे न, ज्ञान दे गै भंडार होंदे न नई ते जाहरी ते सधारण धन बगैरा कुसै कस करोड़ां पौंड बी होन ते उसी इक पौंड बी दिता जा तां ओह उसी झट्ट स्वीकार करी लेंदा ऐ।
2. यानी तेरा बैरी अध्यात्मक संतान शा बंचत ऐ ते कुर'आन मजीद शा सिद्ध ऐ जे अध्यात्मक संतान मिलने करी मनुक्ख उस गरोह च शामल होंदा ऐ जेहदे कन्ने अल्लाह कलाम (गल्ल-बात) करदा ऐ ते जिसी इल्हाम ते वड्डी होंदी ऐ। ऐसी अध्यात्मक संतान सिर्फ हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. गी मिलग। तुंदे बैरियें गी नई मिलग। जियां जे सूर: अहज़ाब आयत 41 च अल्लाह नै गलाए दा ऐ। इस आयत च संकेत ऐ जे मुन्करें दी संतान अल्लाह दी किरपा शा बंचत रोहग, इस आस्तै उंदी संतान नर संतान नई खुआई सकग सवाए इस दे जे एह मुन्कर लोक हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर ईमान लेई औन जियां अबू-जहल दा पुत्र इक्रमा ते अबू-सुफियान दा पुत्र मुआविय: हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. पर ईमान ल्याए।

سُورَةُ الْكَافِرُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْأَسْمَلَةِ سَبْعَ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-काफ़िरून

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

(अस हर समे दे मुसलमान गी आखने आं
जे) तूं (अपने समे दे इन्कारी गी) आखी
दे(जे) सुनो! हे इन्कारियो ॥ 2 ॥

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝

अ'ऊं थुहाड़े तरीकै आंगर अबादत नेई करदा
॥ 3 ॥

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝

ते नां तुस मेरे तरीकै आंगर अबादत करदे ओ
॥ 4 ॥

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝

ते नां अ'ऊं (उंदी) अबादत करना जिंदी अबादत
तुस करदे आए ओ ॥ 5 ॥

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۝

ते नां तुस(उसदी) अबादत करदे ओ जिसदी
अबादत अ'ऊं करग करना ॥ 6 ॥

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝

(उप्पर कीती दी घोशना दा नतीजा एह ऐ
जे) थुआड़ा धर्म थुआड़े लेई (इक तरीकाकार
निश्चत करदा) ऐ ते मेरा धर्म मेरे लेई
(दूआ तरीकाकार निश्चत करदा) ऐ ॥ 7 ॥
(रुकू 1 /34)

ع
۱۰

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

सूर: अल्-नस्र

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां चार आयतां ते इक रुकू ऐ।

अंऊं अल्लाह दा नांऽ लेइये (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

जिसलै अल्लाह दी मदद ते पूरी विजय होई
जाग ॥ 2 ॥

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ②

ते तूं इस गल्ला दे आसार दिक्खी लैग्गा जे
अल्लाह दे धर्म च लोक दलें दे दल दाखल
होंगन ॥ 3 ॥

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي
دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ③

उस बेलै तूं अपने रब्ब दी स्तुति करने दे
कनै- कनै उसदी पवित्तरता दा यशोगान
करने च ब्यस्त रौह ते (मुसलमानें दी तरबीयत/
शिक्षा-दीक्षा च जो कुताहियां/कमियां होई दियां
होन उंदे पर) उस (खुदा) अगें परदा पाने
दी दुआऽ कर । ओह सच्चें गै अपने बंदे पासै
रैहमत कनै परती-परतियै औने आह्ला ऐ
॥ 4 ॥ (रुकू 1/35)

④

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ
إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ④

سُورَةُ اللَّهَبِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَ رُكُوعٌ

सूर: अल्-लहब

एह सूर: मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अंऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

अबू-लहब¹ (अग्गी दे लोरे दे पिता) दे दमैं
हत्थ सुन्न होई गे न ते ओह (आपू) बी सुन्न
होइयै रेही गेआ ऐ ॥ 2 ॥

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ①

उसदे माल (धन) नै उसी कोई फायदा² नेई
दिता ते नां उसदी कोशिश³ गै (कोई फायदा
दिता ऐ) ॥ 3 ॥

مَا أَعْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ①

ओह जरूर अग्गी च पौग⁴ जो (उस्सै आंगर)
लोरे आहली होग ॥ 4 ॥

سَيَصْلَىٰ نَارًا أَدَاتَ لَهَبٍ ①

1. इस च जां ते अबू-लहब दे रंग पासै संकेत ऐ जो बाँहत सफेद हा जां उसदे सथाऽ पासै संकेत ऐ जो अत गै क्रोधी हा जां इस्लाम दे हर बरोधी पासै उस दी अंदरूनी हालत गी दिखदे होई संकेत ऐ जां अमरीका ते रूस पासै संकेत ऐ जे इनें दौनीं अपने दो-दो साथी (मदादी) बनाई रखे दे न तां जे लड़ाई मौके कम्म औन। हत्थे दा अर्थ मदादी बी होई सकदा ऐ, की जे हत्थे कन्नै बी मदद ते प्रतिरक्षा कीती जाई सकदी ऐ। अल्लाह आखदा ऐ जे एह दमैं दल भुल्लै च होंगन। इक दल त्रिमूर्ती उपासक होग ते दूआ नास्तक। इस आस्ते असैं इनें दौनीं दलें दे दौनीं हत्थे गी सुन्न करी दिता ऐ यानी उंदे जो बड्डे-बड्डे साथी न उंदे सर्वनाश दे समान पैदा करी दित्ते न ते इस्सै चाल्ली इनें दौनीं दलें दे सर्वनाश दे समान बी त्यार करी दित्ते न।
2. यानी ओह धनवान होंगन, पर उंदा धन उनेंगी कोई फायदा नेई देग।
3. उंदे कश महान वैज्ञानिक साधन उपलब्ध होंगन पर ओह बी उनेंगी कोई लाह नेई देगन।
4. यानी ओह आखरकार जरूर गै लौकिक जां पारलौकिक (दुन्याबी जां आखरत दे) अजाब च पेइयै रौहंगन। ओह ऐसी गै लोरे तुआलने आहली अग होग जैसा उंदा दिल इस्लाम दे बरुद्ध ईरखा-द्वेश कन्नै भड़का करदा ऐ।

ते उसदी लाड़ी¹ बी जो बालन चुक्की-चुक्की
आहनदी ऐ (अग्गी च पौग) ॥ 5 ॥

وَأَمْرَاتُهُ حَمَالَةَ الْحَطَبِ ۝

उसदी (लाड़ी दी) मुंडी च खजूरी दे
बूहटे दा सख्त² रस्सा ब'न्नेआ जाग ॥ 6 ॥
(रुकू 1/36)

ع
ن

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

-
1. लाड़ी दा अर्थ मतैहत् लोक न यानी देश दी जनता ते मतलब एह ऐ जे जो बरूनी (बाहरले) दोस्त ओह बनांगन, ओह बी तबाह होई जांगन ते उंदा धन बी तबाह होई जाग ते समान बी तबाह होई जाग ते उंदी जनता बी तबाह होई जाग। इस दा कारण एह ऐ जे जनता बी भड़काई दी अग्गी च बालन लांदी जंदी ही ते उनें गी जोश दुआंदी जंदी ही।
 2. की जे एह जम्हूरी क्हुमतां होंगन। इस आस्तै उंदी रिआया अपने सियासी सरदारें कन्ने बड़ी गैहरी सांठ-गांठ रखदी होग, ऐसा जोड़ जिसी तोड़ेआ नेई जाई सकदा। इस आस्तै इत्थें खजूरी दे रस्से दा जिकर कीते दा ऐ की जे ओह त्रुट्टी नेई सकदा ते एह दस्सेआ गेदा ऐ जे उंदी रिआया म्हेशां उनेंगी उकसांदी रौहग जे लड़ाई आस्तै होर समान पैदा करो जेहदे पासै बालन चुक्की-चुक्की आहनने दा संकेत कीता गेदा ऐ।
-

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبِسْمَلَةِ خَمْسُ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-इखलास

एह सूः मक्की ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां पंज आयतां ते इक रुकू ऐ।

अऊं अल्लाह दा नांS लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर युग दे मुसलमान गी आदेश दिन्ने
आं जे) तूं (दूए लोकें गी) आखदा' रौह जे
(असल) गल्ल एह ऐ जे अल्लाह अपनी
सत्ता च इक्कला' ऐ ॥ 2 ॥

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ②

अल्लाह ओह (हस्ती) ऐ जिसदे सब मुल्हाज'
न (ते ओह कुसै दा मुल्हाज नेई) ॥ 3 ॥

اللَّهُ الصَّمَدُ ③

1. मूल शब्द 'कुल' (आखी दे) आखरी त्रँऊं सूरतें शा पैहलें बरतेआ गेआ ऐ। एहदे च एह संकेत ऐ जे सादा एह सनेहा अगें होर लोकें गी पुजाई दे। हून एह जरूरी गल्ल ऐ जे जिसलै हजरत मुहम्मद मुस्तफा स.अ.व. अल्लाह दा सनेहा लोकें तक पुजाई देंगन तां उसदे बा'द बी लोक 'कुल' शब्द दा पाठ करदे रौहगन इस आस्तै उंदा बी फर्ज होई जाग जे ओह इस सनेह गी दूए लोकें तक पुजान। इस लोई 'कुल' आखियै इस पासै ध्यान दुआया गेदा ऐ जे तुस मेरी इस शिक्षा गी अपनै तगर गै सीमत नेई रखबो बल्के उसी दूए लोकें तक पुजाओ, फी तुंदे शा सुनने आहले लोक दूए लोकें गी सुनान इयें तक जे सारे संसार च अल्लाह दा संदेश पुज्जी जा।
2. मूल शब्द 'अहद' दा अर्थ ऐ इक्कला, अरबी भाशा च इक शब्द गी व्यक्त करने आस्तै द'ऊं शब्दें दा प्रयोग कौता जंदा ऐ 'वाहिद' ते 'अहद'। 'वाहिद' दा अर्थ हौंदा ऐ इक, पर इसदे बोलने कन्ने दूए पासै ध्यान जंदा ऐ ते आखने आह्ला समझदा ऐ जे इक दे बा'द दो ऐ, दो दे बा'द त्रै ऐ। इस आस्तै एह शब्द इक दा अर्थ ते दसदा ऐ पर इक शा बद्ध दी संभावना गी रूदद नेई करदा। इसदे उलट 'अहद' दा अर्थ ऐ इक्कला। इक्कले दे बा'द दुक्कला नेई हौंदा। इस आस्तै इस शब्द दा अर्थ एह हौंदा ऐ जे इस सत्ता दे कन्ने इयै नेही कुसै दूई सत्ता दे होने दी संभावना है गै नेई। इस सूर: च अल्लाह दे पूरे एकेश्वरवाद दा बर्णन ऐ ते इस शब्द गी आहानियै अल्लाह नै अपनी कामिल तौहोद (यानी पूरे एकेश्वरवाद) दी घोशना करी दिती ऐ।
3. मूल शब्द 'समद' दा अर्थ ऐ 'बे-न्याज' यानी जो कुसै दा मुल्हाज नेई होऐ पर उसदे सारे गै मुल्हाज होन यानी ऐसा कोई नेई जो उसदी मदद दे बगैर कायम रेहो सके। इस शब्द च बी कामिल तौहोद यानी एकेश्वरवाद गी पूरी चाल्ली स्पष्ट कौता गेदा ऐ ते दससे दा ऐ जे इस संसार च जेहकियां बी चीजें हैंन ओह उस अल्लाह दे बगैर पुज्जार नेई करी सकदियां। हां अल्लाह गी इनें चीजें दी मदद दी कोई जरूरत नेई। 'समद' दा अर्थ सदा कायम रोहने आह्ला बी ऐ ते बड़ा मैहमाशाली बी ऐ। एह दमै बी कामिल तौहोद गी सिद्ध करदे न। जो सदा कायम रौहग उसदा कोई मुक़ाबला नेई करी सकदा ते जो पैहमा ते गौरब च इन्ना बधी जाग जे कोई इई चीज उस तक नेई पुज्जी सकदी इस आस्तै इस दा बी इयै भाव ऐ जे ओह इक्कला ऐ।

नां उसनै कुसै गी जनम दिते दा ऐ ते नां उसी
कुसै नै जनम दिते दा ऐ' ॥ 4 ॥

لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْهُ ①

ते (उसदे गुणें च) उसदा कोई बी शरीक नेई
॥ 5 ॥ (रुकू 1/37)

ع
٣٧

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ②

1. एह आयत बी कामिल तौहीद यानी पूरे एकेश्वरवाद दा प्रमाण ऐ, की जे जिसनै कुसैगी जनम नेई दिते दा होऐ ओह जां ते बांझ होंदा ऐ जां फी ऐसी हस्तियें च होंदा ऐ जो परिवर्तनशील नेई होंदियां जियां पर्वत ते दरेआ बगैरा। पर खुदा दे बारें गलाया गेदा ऐ जे ओह बड़ी शान आहला ऐ इस आस्तै पर्वतें ते नदियें दी ओहदे कन्नै निसबत (संबंध) नेई होई सकदी ते नां उसगी कुसै नै जनम दिते दा ऐ' एह शब्द बी कामिल तौहीद गी सिद्ध करदे न की जे अल्लाह दे सिवा कोई हस्ती दुनियां च नेई लभदी जिसगी कुसै नै जनम नेई दिते दा होऐ।
2. पैहलें तौहीद (व्यक्तिगत एकेश्वरवाद) दा जिकर कीता गेदा हा। हून सिफाती तौहीद यानी अल्लाह दे गुणें दा बर्णन कीता गेदा ऐ। एह गल्ल याद रक्खनी लोड़दी जे गुणें च शरीक होने दा एह अर्थ नेई जे उसदे गुणें कन्नै मिलदी-जुलदी कोई गल्ल इन्सान शा नेई होंदी। इन्सान बी दिक्खने आहला ते सुनने आहला ऐ ते अल्लाह बी दिक्खने आहला ते सुनने आहला ऐ। इस आस्तै दिक्खने च तां एह इक समान सेही होंदा ऐ, पर अल्लाह दिक्खने आहला ऐ ते ओ बिना अक्खीं दे दिखदा ऐ। ओह सुनने आहला बी ऐ पर बिना कन्नै दे सुनदा ऐ। ते बगैर कुसै यंत्र यानी मशीन (आले) दे दिक्खने आहला ते सुनने आहला ऐ। इस आस्तै मनुक्ख बी दिखदा ऐ ते सुनदा ऐ पर ओह उसदे गुणें च शरीक नेई होई सकदा।

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدْيَنِيَّةٌ وَهِيَ مَعَ الْبَسْمَلَةِ سِتُّ آيَاتٍ وَرُكُوعٌ

सूर: अल्-फलक़

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां छे आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नांऽ लेइयै (पहना) जो
बे-हद कर्म करने आहला (ते) बार-बार
रैहम करने आहला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर युग दे मुसलमान गी आखने आं
जे) तूं (दूए लोकेँ गी) आखदा रौह जे अ'ऊं
सारी मख्लूक दे रब्ब शा (उसदी) शरण
मंगना ॥ 2 ॥

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①

उसदी हर मख्लूक दी (जाहरी जां गुप्त)
बुराई शा (बचने आस्तै) ॥ 3 ॥

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ①

ते न्हेरा' करने आहले दी हर शरारत शा
(बचने आस्तै) जिसलै जे ओह न्हेरा करी
दिंदा ऐ ॥ 4 ॥

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ①

ते सारे ऐसे प्राणियेँ दी शरारत' शा (बचने आस्तै
बी) जो (आपसी संबधेँ दी) गि'रा च (संबध
त्रोड़ने दी नीत कनै) फूकां मारदे न ॥ 5 ॥

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ①

ते हर हसद (ईरखा) करने आहले' दी शरारत
शा (बी) जिसलै ओह हसद (ईरखा) करने
पर तुली पौंदा ऐ ॥ 6 ॥ (रुकू 1/38)

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ①

1. मूल शब्द 'ग़ासिक' दा अर्थ अरबी भाशा च चन्न बी होंदा ऐ ते 'ग़ासक' दा अर्थ ऐ जिसलै न्हेरा करी देऐ, ते चन्न उससै लै न्हेरा करदा ऐ जिसलै उसी ग्रैहन लग्गे। इस आस्तै इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे हे अल्लाह! तूं असेंगी उस युग दियेँ बुराइयें शा बचाऽ जिस युग च चंदरमां गी ग्रैहन लग्गए एह हजरत मुहम्मद मुस्ताफ़ स.अ.व. दी उस हदीस पासै संकेत ऐ जे साढ़े इमाम महदी आस्तै दो नशान जरूर निश्चत न जे उसदे जमाने च सूरज ते चंदरमा गी ग्रैहन लग्गए। (दार-कुतनी) इस आस्तै इस आयत च इमाम महदी दे समे पासै इशारा कीता गेदा ऐ ते मुसलमाने गी प्रार्थना करने दी प्रेरणा दिती गेदी ऐ जे हे खुदा! असेंगी इस गल्ला शा बचाई रक्खेओ जे अस इमाम महदी दा इन्कार करी देचै।
2. यानी ऐसा कर जे जो लोक असेंगी इमाम महदी शा दूर रक्खन अस उंदे फरेब च नेई औचै।
3. इस च एह इशारा ऐ जे इमाम महदी राहें इस्लाम गी तीले-तीले त्रक्की मिलग ते इमाम महदी दे बरोधी उस पर बड़ी ईरखा करडन। इस आस्तै उस समे दे मुसलमान गी प्रार्थना सखाई गेदी ऐ जे हर ऐसे ईरखा करने आहले दी शरारत शा मिगी बचाऽ।

सूर : अल्-नास

एह सूर: मदनी ऐ ते बिस्मिल्लाह समेत
इस दियां सत्त आयतां ते इक रुकू ऐ।

अ'ऊं अल्लाह दा नां लेइयै (पढ़ना) जो
बे-हद कर्म करने आह्ला (ते) बार-बार
रैहम करने आह्ला ऐ ॥ 1 ॥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

(अस हर जमाने दे मुसलमान गी आखने आं जे)
तू (दूए लोके गी) आखदा रैह जे अ'ऊं सारे
इन्साने दे रब्ब शा (उसदी) शरण मंगना ॥ 2 ॥

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ①

(ओह रब्ब) जो तमाम इन्साने दा बादशाह'
(बी) ऐ ॥ 3 ॥

مَلِكِ النَّاسِ ①

ते तमाम इन्साने दा उपास्य² (बी) ऐ ॥ 4 ॥

إِلَهِ النَّاسِ ①

(अ'ऊं उसदी शरण मंगना) हर-इक भरम
पाने आहले दी शरारत³ शा जो (हर चाल्ली
दे भरम पाइयै) पिच्छे हटी जंदा ऐ ॥ 5 ॥

مِنْ سِرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ①

1. इस आयत च इस पासै इशारा कीता गेदा ऐ जे आखरी युग च केई सम्राट इस्लाम दा बरोध करने आस्तै खड़े होई जांगन। इस आस्तै मुसलमाने गी सखाया गेदा ऐ जे ओह प्रार्थना करन जे साद्दा असली सम्राट (यानी अल्लाह) असेगी संसारक सम्राटे दी शरारत शा बचाई रखवै।
2. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे साद्दा असल सम्राट यानी अल्लाह सारे संसार दा उपास्य बी ऐ, भी बी लोक उसदे मकाबले च झूठे उपास्य पैश करदे न पर अ'ऊं अपने असल उपास्य अगमें एह प्रार्थना करना जे ओह मिंगी झूठे उपास्ये दी शरारत शा बचाई रखवै।
3. इस आयत च दस्सेआ गेदा ऐ जे आखरी युग च जिसलै जे झूठे राजे ते झूठे उपास्ये दा जोर होग तां ऐसे लोक बी पैदा होई जांगन जो दिले च शक्क पैदा करने आहले होगन जियां प्रोफैसर बगैरा। इस आस्तै अल्लाह अगमें एह बी प्रार्थना करदे र'वा जे ऐसे दार्शनिके दी शरारत शा बी ओह मुसलमाने दी रक्षा करदा र'वै। इस शा अगमें ऐसे दार्शनिके दे कम्मै दा ढंग दसदा ऐ जे ओह लोके दे दिले च भरम-भलेखे पैदा करिये आपू पिच्छे हटी जंदे न, यानी ऐसियां कताबां लिखदे न जिंदे कनै धरम दे खलाफ भरम-भलेखे पैदा ते होई जंदे न, पर सधारण ट्रिस्टी कनै ओह कताबां धरम दे खलाफ नेई लभदियां।

(ते) जो इन्साने दे दिलें च शक्क-शु'बे पैदा करी दिंदा ऐ ॥ 6 ॥

الَّذِي يُوسِّسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝

भामें ओह (उपद्रवकारी) छप्पी दी' रौहने आहली हस्तियें चा होऐ, ते भामें आम लोकें चा होऐ ॥ 7 ॥ (रुकू 1/39)

۝

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

-
1. इस थाहरा पर मूल शब्द 'जिन्न' छप्पे दे रौहने आहलें आस्तै बरते दा ऐ ते 'अन्नास' शब्द सधारण मनुक्खें आस्तै। मतलब एह ऐ जे एह भरम पैदा करने आहले लोक कर्दे ते बदेशी होंगन जो नजरी नेई आँगन ते कर्दे देसी सधारण लोक होंगन जो अपने नाहरें कन्नै मोमिनें दे दिलें च भरम-भलेखे पैदा करडन।
-

دُخَايَةُ الْقُرْآنِ

कुरआन समाप्ति पर प्रार्थना

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَاجْعَلْهُ لِي إِمَامًا وَنُورًا وَهُدًى وَرَحْمَةً.
اللَّهُمَّ ذَكِّرْنِي مِنْهُ مَا نَسِيتُ وَعَلِّمْنِي مِنْهُ مَا جَهِلْتُ وَارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ آتَاءَ
الْيَلِّ وَأَتَاءَ النَّهَارِ وَاجْعَلْهُ لِي حُجَّةً يَارَبَّ الْعَالَمِينَ.

हे अल्लाह! मेरी कबर च मेरी घबराट दूर कर! हे मेरे अल्लाह! मेरे पर पवित्तर कुरआन दी बरकत कनै रैहम कर! ते उसी मेरे आस्तै इमाम (यानी मार्ग दर्शक), नूर (प्रकाश), हदायत ते रैहमत बनाऽ हे अल्लाह! जे किश अ'ऊँ कुरआन मजीद चा भुल्ली चुके दा आं; ओह् मिगी चेता कराई दे, ते जो मिगी नेई औँदा ओह् मिगी सखाई दे ते दिन-रात मिगी इसदा पाठ करने दी तफीक (शक्ति/समर्थ) प्रदान कर ते हे सारे ज्हाँनें (लोकें) दे रब्ब! इसी मेरे फायदे आस्तै प्रमाण दे तौरै पर बनाई दे।

अल्लाह दे गुणवाचक नांऽ

कुरआन मजीद च ईश्वर दे नेकां नांऽ दस्से गेदे न। इंदे च इक नांऽ अल्लाह ओह्दा जाति नांऽ ऐ ते बाकी सब नांऽ गुणवाचक न।

1. अल्लाह - यानी ओह् सत्ता जेह्की सर्वशक्तिमान ते सर्वव्यापक ऐ ते जेह्की सारे सदगुणें दा भंडार ते हर अवगुण शा पवित्तर ऐ।
 2. अल्-रहमान - बे-हद किरपा करने आह्ला, बगैर मंगे देने आह्ला।
 3. अल्-रहीम - बार-बार रहम करने आह्ला, कुसै दी मैहनत ते परिश्रम दा बदला बधाई-चढ़ाइयै देने आह्ला।
 4. रब्ब - मालक, सुआमी, पैदा करने दे बा'द अपनी स्त्रिस्टी गी क्रमशः ब्रक्की प्रदान करियै पूरी पराकाश्टा (उचाइयें) तक पुजाने आह्ला, पालनहार।
 5. मालिके - यौमिद्दीन - सर्वशक्तिमान जिस्सी हर चीजा पर कब्जा ते पूरा अधिकार जां प्रभुत्व हासल ऐ। इनाम ते स'जा दे समे दा सुआमी।
 6. अल्-मलिक - सम्राट, सारी धन-सम्पत्ति, सत्कार, बादशाहत दा पूरा ते असल सुआमी। पदार्थें दी स्त्रिस्टी ते उनेंगी क्रायम रक्खने पर पूरा अधिकार रक्खने आह्ला सुआमी।
 7. आलिमुल्-गैब - गैब (परोक्ष) दियें गल्लें दा इलम रक्खने आह्ला।
 8. अल्-कुद्दूस - सारी कमियें ते कलैककै शा पवित्तर, अपनी सत्ता च, गुणें च ते ज्ञान च बे-मसाल पवित्तर। दूएँ गी पवित्तर रक्खने आह्ला।
 9. अल्-सलाम - सलामती आह्ला, दूएँ गी शांति देने आह्ला, हर कमी शा सुरक्षत।
 10. अल्-मोमिन - शांति प्रदान करने आह्ला।
 11. अल्-मुहैमिन - शरणदाता, नरीक्षक।
 12. अल्-अज़ीज़ - प्रभुत्वशाली।
 13. अल्-जब्बार - तजस्वी, टुट्टे दे दिलें गी जोड़ने आह्ला, बगाड़े दा सुधार करने आह्ला।
 14. अल्-मुतकब्बिर - गौरव, उच्ची शान ते उच्चे औह्दे दा सुआमी ते अधिकारी।
 15. अल्-खालिक - हर-इक पदार्थ दा पूरी हिक्मत कनै अंदाजा करने आह्ला, सिरजनहार।
 16. अल्-बारी - बनाने आह्ला, हर-इक पदार्थ दा आविश्कारक।
 17. अल्-मुसत्बिर - अपनी स्त्रिस्टी चा हर-इक गी ओह्दी परिस्थिति दे मताबक मनासब रूप ते अकार देने आह्ला।
 18. अल्-हकीम - हर-इक कम्म हिक्मत कनै करने आह्ला, पदार्थें दे तत्त्व दा ज्ञाता।
-

-
19. अल्-गफ़कार - बौहत माफ करने आह्ला, कमजोरिये पर परदा पाने आह्ला, जेह्दी माफी ते मुक्ति सर्वश्रेष्ठ होऐ।
20. अल्-कह्हार - समर्थवान, अपने फैसले गी मनोआने आह्ला।
21. अल्-वह्हाब - बौहत प्रदान करने आह्ला, महादान्नी।
22. अल्-रज्जाक - रुजगार / रिशक प्रदान करने आह्ला।
23. अल्-फ़त्ताह - खोहलने आह्ला, सच्च-झूठ गी स्पष्ट करने आह्ला।
24. अल्-अलीम - महाज्ञानी, अक्षुण ते असीम ज्ञान आह्ला, पदार्थे दे तत्त्व दा पूरा ज्ञान रक्खने आह्ला।
25. अल्-समी - बौहत सुनने आह्ला, व्याकुल, दीन-दुखी दी प्रार्थना तौले सुनने आह्ला।
26. अल्-बसीर - बौहत दिक्खने आह्ला, हर परिस्थिति ते हर बेल्लै दिक्खने आह्ला।
27. अल्-लतीफ - अत्त गुप्त भेतें दा ज्ञाता, देआ ते रैह्म दा ब्यहार करने आह्ला।
28. अल्-खबीर - पदार्थे दे तत्त्व दा ज्ञाता, पूरा चैतन्य।
29. अल्-अज़ीम - महान गौरवशाली, ओह् सत्ता जेह्दा शासन पूरी स्रिष्टी पर फैले दा ऐ।
30. अल्-गफ़ूर - बौहत क्षमा करने आह्ला, पापें गी माफ करने आह्ला।
31. अल्-अलिय्यो - उच्च पद दा सुआमी, जिसदे पद च कोई शरीक नेई बनी सकै।
32. अल्-कबीर - बड़ेआई आह्ला, बड़ेआई प्रदान करने आह्ला।
33. अल्-मुत्आल - उच्ची शान आह्ला, सारे अवगुणें शा पवित्तर।
34. अल्-कविय्यो - शक्तिशाली ते शक्ति प्रदान करने आह्ला।
35. अल्-मतीन - बौहत बड्डी शक्ति रक्खने आह्ला, सुदुद्ध।
36. अल्-कदीर - सर्व शक्तिमान, ओह् सत्ता जेह्की जिस गल्ला गी करने दा अरादा करी लै उसी पूरा करने दी पूरी-पूरी समर्थ रक्खै।
37. अल्-अफ़ुव्वो - बौहत क्षमा करने आह्ला।
38. अल्-वदूद - बे-हद प्रेम करने आह्ला, भले लोकें गी दोस्त बनाने आह्ला।
39. अल्-हादी - सन्मार्ग आह्ले पासै हदायत देने आह्ला।
40. अल्-रऊफ़ - लोकें पर बौहत नरमी ते देआ करने आह्ला।
41. अल्-बिर् - श्रेष्ठ ब्यहार करने आह्ला, नेकी दा सिला केई गुणां बधाइयै देने आह्ला।
42. अल्-हलीम - अतिऐत्त सैहनशील, समर्थ रक्खने पर बी गुस्से च नेई औने आह्ला बल्के माफ करी देने आह्ला।
43. अल्-तव्वाब - सच्ची तोबा कबूल करने आह्ला, बार-बार रैह्म करने आह्ला।
-

-
44. अल्-वकील - असली कार्य साधक।
45. अल्-शदीदुल इकाब - पापें दी सख्त स'जा देने आहला।
46. अल्-वासेउल् - पापें गी खट्टने (छपालने) आहला, बौहत
म.ग.फिर माफ करने आहला।
47. अल्-हमीद - सारियें स्तुतियें दा सुआमी।
48. अल्-मजीद - हर चाल्ली दे गौरव, बड़ेआई ते शान दा सुआमी।
49. अल्-तौल - बौहत स्थान करने आहला।
50. अल्-वाली - अनुशासक, संरक्षक, सुआमी, स्हायक, प्रेम करने आहला, शरण देने आहला।
51. अल्-मुन्तक्रिम - बुरे कर्में दी मनासब स'जा देने आहला, बदला देने च पूरी-पूरी समर्थ रखने आहला।
52. अल्-गनी - बे-परवाह, ओह् सत्ता जेहकी कुसै दी मुत्हाज नेई होऐ पर सब ओहदे मुत्हाज होन। सारें दियां जरूरतां पूरियां करने आहला।
53. अल्-हसीब - स्हाब लैने आहला।
54. अल्-मोहयी - जींदा करने आहला।
55. अल्-हय्यो - सदा सर्वदा जीवत, हर पदार्थ दे जीवन दा अधार।
56. अल्-कयूम - अपनी सत्ता च कायम ते दूएंगी कायम रखने दा असली साधन।
57. अल्-अव्वल - सर्व प्रथम, सदा सर्वदा स्थिर रौहने आहला।
58. अल्-आखिर - सारें शा अंत च रौहने आहली सत्ता, आदि ते अनादि। अल्लाह दा नां ते आदि ऐ नां अंत, एह् अर्थ मानव गी दिश्टी च रखदे होई कीता गेआ ऐ वरना अल्लाह सदा-सर्वदा आस्तै कायम ऐ।
59. अल्-जाहिर - सारें शा ज्यादा जाहर (यानी स्पष्ट) हर-इक पदार्थ आखरकार उसदी सत्ता गी स्पष्ट करदा ऐ।
60. अल्-वातिन - अति गुप्त, हर-इक चीजा दा सत्त्व ओहदे राहें प्रकट होंदा ऐ, हर-इक चीजा दे सत्त्व दा ज्ञाता।
61. अल्-फालिक - कुसै चीजा गी इस चाल्ली फाड़ने आहला जे ओहदे चा श्रेष्ठ पदार्थ दी उत्पत्ति होऐ।
62. अल्-हन्नको - पूरा तत्त्व ते सचाई।
63. अल्-मुबीन - पूरे रूप च प्रकट करने आहला, पूरा प्रकाश।
64. अल्-वाहिद - कामिल रंग च इक, जिसदे एकत्व च कोई दूआ शरीक नेई होऐ।
65. अल्-अहद - इककला, अपनी सत्ता, गुणें, कर्में, ज्ञान ते समर्थ च बे-मसाल ते इककला।
66. अल्-मुकीत - पूरी समर्थ रखने आहला, पूरी शिष्टी गी रिशक प्रदान करने
-

	आह्ला, सारी शक्तियें दा मालक, हर-इक पदार्थ दी शक्तियें गी ठीक रक्खने आह्ला।
67. अल्-जामिओ	- किट्ठा करने आह्ला, सारे गुणें दा भंडार।
68. अल्-मौला	- सुआमी, प्रेम करने आह्ला, मसीबत ते कड़ाई/सख्ती दे मौकै स्थायता करने आह्ला।
69. अल्-नसीर	- मदादी, कामयाबी ते खुशी प्रदान करने आह्ला।
70. ज़िल्-मआरिज	- हर-इक पदार्थ गी क्रमशः बढ़ावा देइयै त्रक्की दे शिखर पर पुजाने आह्ला।
71. अल-र.फी	- श्रेष्ठ औहदें आह्ला, हर चाल्ली दी उचाई ते शान दा सुआमी।
72. ज़ुल्-अर्श	- अर्श दा सुआमी, सारे सदगुणें दी पराकाशता दे कन्नै अनुशासन दे सिंहासन पर बौहने आह्ला।
73. अल्-बदीओ	- बिना कुसै पैहले आदर्श दे नमीं स्त्रिस्टी करने आह्ला, शून्य थमां अस्तित्व सत्ता प्रदान करने आह्ला।
74. अल्-फ़ातिर	- पैहली बार पैदा करने आह्ला।
75. अल्-शकूर	- गुणी, शुकरगज़ार गी होर बी ज्यादा इनाम देने आह्ला।
76. अल-करीम	- सारें शा बधियै दान करने आह्ला, बगैर मंगे उपकार करने आह्ला।
77. अल्-ह.फ़ीज़	- रक्खेआ करने आह्ला, अणु-परमाणु दा नरीक्षक।
78. अल्-क़रीब	- लागै रौहने आह्ला, पल्लेआ मदाद करने आह्ला।
79. अल्-मुजीब	- प्रार्थना कबूल करियै उत्तर देने आह्ला, बे-चैन दी पुकार सुनने आह्ला।
80. अल्-मुहीत	- घेरने आह्ला, समर्थवान, नरीक्षक, जेहदा अतंक हर-इक पदार्थ पर छाए दा होए।
81. अल्-मालिकु ल्मुल्क	- साम्राज्य ते अनुशासन दा सुआमी ते हर-चाल्ली दे प्रबंध दा असली सुआमी।
82. ज़ुल्-जलाल वल् इकराम	- दबदबे ते सत्कार दा मालक ते दूएं गी समर्थ ते सत्कार प्रदान करने आह्ला, अति महान।
83. ज़ुल्-कु व्वत	- बे-हद शक्तिशाली, सारी शक्तियें दा मालक, दूएं गी शक्ति प्रदान करने आह्ला।
84. अल्-र.क़ीब	- संरक्षक, अपनी स्त्रिस्टी शा बे-परवाह नेई होने आह्ला।
85. अल्-बासित	- हर एक पदार्थ च बस्तार प्रदान करने आह्ला।
86. अल्-नूर	- प्रकाश प्रदान करने आह्ला।
87. अल्-शा.फी	- तंदरुस्ती प्रदान करने आह्ला।
88. अल्-हादी	- हदायत देने आह्ला।

पारिभाषिक शब्दावली

पारिभाषिक शब्दावली

अस्सलात-नमाज़	-	मुसलमानों की खास उपासना विधि, जेहदे च क्याम, रुकू ते सजदा बगैरा होंदा ऐ।
अहले-किताब	-	कताब आहले, यहूदी ते इसाई जेहके तौरात नांऽ दी कताबा गी ईशवाणी मनदे न।
अज़ाब	-	अल्लाह दी ना-फरमानी करने पर संसार च औने आहली बरबादी, बिनाश, बुरे कर्म दा फल, दुख, कष्ट, संकट, बिपता ते स'जा।
अरफात	-	मक्का शैहरै थमां लगभग नौ मील दे फासले पर इक मदान जित्थें हज्ज आहले महीने दी नौमीं तरीका गी सारे हाजी किट्ठे होइयै प्रार्थना ते उपासना करदे न। इस ज'गा हर हाजी आस्तै पुज्जना जरूरी ऐ।
अर्श	-	राज सिंहासन, गल्बा, आदर-सत्कार, अल्लाह दे पवित्तर जां कमी रैहत् गुणें दा नांऽ ऐ जो अनादि ते अनंत जां अपरिवर्तनशील ऐ।
अन्सार	-	स्हायक, साथी, मित्तर। मदीना दे ओह लोक जिनें मक्का थमां हिजरत दे बा'द हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम ते उंदे साथियें दी मदद कीती।
अहलेबैत	-	घरै आहले। कुसै नबी जां रसूल दे परिवार गी खास तौष पर हजरत मुहम्मद मुस्ताफा सल्लअम दे परिवार गी अहलेबैत (अनुयायी) आखदे न।
आयत	-	कुरान मजीद दी सूरः दा इक हिस्सा, नशान, चमत्कार, युक्ति, प्रमाण, हदायत ते अज़ाब दस्सने आहली गल्ल।
आखिरत	-	क्यामत, महाप्रलेआ, बा'द च औने आहली घड़ी ते भविक्ख च होने आहलियां ओह गल्लां जिंदा बा'यदा दिता गेदा ऐ।
आदम	-	मानव मातर दा पैह्ला सुधारक जां पथ प्रदर्शक (मार्ग दर्शक) धरती पर बस्सने आहला ते गंदमी रंगे दा मनुक्ख।
आराफ	-	उच्ची शान आहला थाहर ते पद। आराफ आहलें दा अर्थ सब नबी

	न ते हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम दी उम्मत दे कामिल ईमान आहले लोक न।
इमाम	- धार्मक नेता, सरदार, लीडर, नबी, रसूल, मार्ग दर्शक, ते ओह शख्स जेहदा अनुसरण कीता जा।
इज्जील	- शुभ-समाचार। ओह शुभ-समाचार जेहके हजरत मसीह अलैहिस्सलाम गी अल्लाह पासेआ दित्ते गे हे।
इद्दत	- इक मुसलमान जनानी दे बिधवा होने जां तलाक मिलने पर कुसै दूए शख्स कनै ब्याह करने आसतै इस्लामी शरीअत दी निरधारत अबधि गजारने दा नांइ इद्दत ऐ, जेहका तलाक होने पर त्रै महीने ते बिधवा होने पर चार महीने दस दिन ते जनानी दे पटाली होने दी हालत च बच्चे दे जम्मने तगर ऐ।
इल्हाम	- संकेत करना, तौले संकेत करना, गल्ल दिलै च पाना, अल्लाह पासेआ उतरने आहली वाणी।
इस्लाम	- आज्ञा पालन करना। अल्लाह दे नियमें ते कुदरती सिद्धांतें दा पालन करना। इस्लाम ओह धर्म ऐ जेहका हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्ललअम नै लोकें दे सामनै पेश कीता, जेहका अमन ते शांति दी तलीम दिंदा ऐ।
इफ़तरा	- जानी-बुझी झूठ घड़ना। अपने पासेआ कोई गल्ल घड़ियै उसी अल्लाह कनै संबद्ध करना।
इस्राईल	- अल्लाह दा पैहलवान जां सैनक। हजरत याकूब अलैहिस्सलाम दा इक गुणवाचक नांइ ऐ जेहदे कारण उंदी संतान गी बनी-इस्राईल (यानी इस्राईल दी संतान आखदे न) ते फ़लस्तीन दा इक हिस्सा जेहदे च यहूदियें अपना राज स्थापत करियै ओहदा नांइ इस्राईल रक्खेआ हा।
ईमान	- कुसै मन्तव्य गी मन्नना, जियां ईश्वर, फ़रिशतें, रसूलें, गासी कताबें ते परलोक सरबंधी जीवन गी मन्नना। एह गल्लां मन्नने आहले गी मोमिन आखदे न।
ईला	- घरैआले दा सघंद खाइयै अपनी लाड़ी शा अलमग होई जाना ते हर चाल्ली दे सरबंधें गी तोड़ी देना।
उम्मुलकुरा	- बस्तियें दी मां, केन्द्र, उम्मुलकुरा कनै सरबंधत मक्का नांइ दा शैहर ऐ।

उम्र :	- हज्ज आहले दिनें दे अलावा दूए दिनें च 'काबा' दे चपासै चक्कर लाना ते सफ़ा ते मरवाह फ़ाड़ियें बश्कार सिलसलेवार चलना ते दौड़ना।
उम्मत	- सम्प्रदाय, गरोह, दल, कुसै नबी जां रसूल पर ईमान आहने आहले लोकें दी जमात ओहदी उम्मत खुआंदी ऐ।
एतिकाफ	- रमज़ान दे म्हीने दे आखरी दस दिन मस्जिद च अबादत बगैरा आस्तै दिन-रात रौहना।
एहराम	- हाजियें दा द'ऊं अनसीती चादरें आहला खास लाबा जेहका हज्ज जां उम्र: करदे मौकै पाया जंदा ऐ।
क्रियामत (क्यामत)-	मरने दे बा'द अल्लाह दे सामनै खड़ोने दा समां, व्यक्तिगत मौत, कौम दी तबाही, पतन, परलोक ते महाप्रलेआ।
कब्र (कबर)	- मुड़दा दब्बने दा थाहर, ओह् थाहर जां वातावरण जित्थें आतमा भौतक शरीर छोड़ने दे बा'द अपने कर्म मताबक नमां अध्यात्मक शरीर हासल करियें रौहदी ऐ।
क्रिब्ला	- आमनै-सामनै, ओह् दिशा जेहकी मूंहे दे सामनै होऐ, ओह् दिशा जिस पासै मुसलमान मूंह करियें नमाज़ पढ़दे न, काबा, जेहका मक्का च स्थित ऐ ओह् मुसलमानें दा क्रिब्ला खुआंदा ऐ ते संसार-भरै दे मुसलमान ओहदे आहले पासै मूंह करियें नमाज़ पढ़दे न।
कुरआन-मजीद	- मुसलमानें दी धार्मिक गासी कताब।
क्रिसास	- बराबर दा बदला। कुसै शख्स कनै ऊऐ ब्यहार करना जेहका उसनै दूए कनै कीते दा होऐ इस रूपै च जे जेकर उसनै कुसै गी कुसै चाल्ली दा कश्ट जां दुख पुजाए दा होऐ तां उसी उरसै मताबक कश्ट जां दुख पुजाना जां कोई होर ओहदे मताबक स'जा देनी।
कुर्सी	- ज्ञान, शासन, आतंक, शान, गौरव, अनुशासन जां साम्राज्य।
कफ़फ़ारा	- फ़िदयः, सिला, बदला। पापें दे फल शा मुक्ति हासल करने आस्तै कोई चीज बदले दे रूपै च अल्लाह दे नांउ पर देनी।
काफ़िर (काफ़र)	- इन्कार करने आहला यानी अल्लाह, फ़रिश्ते, रसूल ते ओहदी कताब दा इन्कार करने आहला।
कलाला	- (क) ओह् शख्स जेहका मरी जा ते ओहदी उलाद नेई होऐ।

	संतानहीन। औतर।
	(ख) ओह जेहदी नां संतान होऐ ते नां गै मापे होन।
कशफ	- जाहर होना। जागदे होई कुसै गैबी नजारे गी दिखना। सुखने ते कशफ च एह फर्क ऐ जे सुखना सुते दे होने पर दिखेआ जंदा ऐ, पर कशफ जागदे होई।
कौसर	- हर चाल्ली दियें चीजें दी भरमाली जां ऐसे लोके दी बी होंदी ऐ जेहके महादानी होन।
खुला	- घरैआहली दा अपने किश हक्क-हकूक छोड़ियै अपने घरैआहले शा तलाक लैना।
खलीफा	- अधिनायक ते बारस। नबी जां रसूल दे बा'द ओहदी ज'गा लैने आहला ते ओहदा कम्म चलाने आहला।
गनीमत	- ओह धन-दौलत जेहकी युद्ध खेतर च विजेता (जेतू) दे हथ्य औंदी ऐ।
गैब	- परोक्ष। ओह सत्ता जेहकी इंद्रियें राहें नेई पन्छानी जाई सके ते नां गै इनें अक्खीं कन्नै दिक्खी जाई सके पर ओह मजूद होऐ, जियां अल्लाह, फरिश्ते बगैरा।
गुलाम	- जागत, दास। ओह शख्स जेहका युद्ध च शामिल होऐ ते बंदी बनाई लैता जा।
जन्नत	- सुर्ग, बैकुंठ, बाग, उपवन, सायादार बूहटें आहला, सुखद-सुहाना ते शांत स्थान ते अध्यात्मक द्रिस्टीकोण कन्नै ओह थाहर जित्थें मरने दे बा'द नेक आतमां रौहडन।
जिन्न	- छप्पी दी रौहने आहली मख्लूक, बड्डे लोक, शक्तिशाली लोक, जेहके द्वारपालें ते ड्योदियें दे पिच्छें छप्पे दे रौहदे न।
जुन्बी	- जनानी कन्नै संभोग करने दे बा'द ते सुपन दोश होने पर मनुक्ख जुन्बी खुआंदा ऐ ते शनान करने दे बा'द पवित्तर होई जंदा ऐ।
जिज्या	- ओह टैक्स जेहका गैर मुस्लिम प्रजा शा उंदी जान-माल ते मान-मर्यादा दी रक्खेआ ते फौजी सेवें दे बदले च लैता जंदा हा।

जिब्राईल	- ईशवाणी आहने आहले फरिश्ते दा नांऽ।
जिहाद	- प्रयत्नशील होना। अपने सुधार आस्तै कोशश करनी अपना धर्म फलाने आस्तै शान्तिपूर्ण कोशश करनी, अपने धर्म दी रक्खेआ आस्तै युद्ध करना।
जहन्नम (जहन्नम)	- नरक, अध्यात्मक द्रिष्टीकोण कन्नै ओह् थाहर ऐ जित्थें मरने दे बा'द बुरे कर्म दा फल भोगने आस्तै बुरी आतमां रौहडन।
जकात	- इस्लाम दा ओह् आर्थक कर जेहका धनवान मुसलमानें द्वारा निश्चत दर कन्नै दिता जंदा ऐ जां गरीबें च बंडेआ जंदा ऐ। एह् देश दी भलाई आस्तै बी खर्च कीता जाई सकदा ऐ। पवित्तर करना।
तअव्वुज	- अल्लाह दी शरण च औना। कुर्आन-मजीद दा पाठ करने शा पैहलें "आऊजुबिल्लाहिं भिनशशैतानिर्रजीम" यानी अ'ऊं दुतकरे दे शतान थमां अल्लाह दी शरण चाहन्नां।
तौरात	- ओह् इल्हामी कताब जेहकी हजरत मूसा अलैहिस्सलाम पर उतरी ही। यहूदियें दी धार्मिक कताब।
तौबः	- प्राहचित। पापें पर शर्मिदा होना। तौबः दियां त्रै किसमां न (क) दोश मनिवै ओहदे पर दिली पछतावा करना (ख) पापें शा बेजार होइवै उंदे नवारण आस्तै चंगे कर्म करना (ग) अगैं आस्तै नेकियां ते परोपकार करना।
तरका	- बिरसा। मरने आहले द्वारा छोड़ी गेदी जैदाद।
तवाफ	- परदक्खन। कुसै चीजै जां थाहरै दे चबक्खै चक्कर लाना, उम्रः जां हज्ज करदे मौकै काबा दे चबक्खै सत्त चक्कर लाने।
तलाक	- छुटकारा। घरैआहले पासेआ नकाह दे करार दी जिम्मेदारी छोड़ी देने ते घरैआहली गी छोड़ी देने दी घोशना।
तलाक-रजूई	- ऐसा तलाक जेहदे च लाड़ी-मरहाज आपस च रजामंदी जां ताल-मेल करी सकदे न। घरैआहले गी ऐसा हक्क दो बार दे तलाकें तक ऐ, जेकर त्रीया तलाक होई जा, तां फी रुजुअ यानी आपसी सरबंध स्थापत नेई होई सकग, बल्के जुदाई होग। त्रीये तलाक गी तलाक-बत्तः जां तलाक-बाइनः यानी बक्ख करने आहला तलाक आखदे न।
तुहर	- पवित्तरता! जनानी दे मासक धर्म (कप्पड़ें औने) दे बा'द दी पवित्तर-

	अवस्था।
तकदीर	- अनुमान, भाग। अल्लाह दा कुसै गल्ला दे बारे च फैसला।
तयम्मूम	- पानी नेई श्होने जां रोगी होने कारण पवित्र मिट्टी पर हथ मारिये उनें हथे गी अपने मूहे ते हथे पर मलने दी क्रिया दा नांउ तयम्मूम ऐ।
दिय्यत	- प्रतिकार, प्रतिशोध, बदला। ओह धन जेहका हत्या करने पर हत्यारे गी हरजाने दे रूपै च देना पौंदा ऐ।
नसारा	- हजरत ईसा मसीह दे अनुयायिये जां ईसाइये गी नसारा आखदे न।
निकाह	- ओह करार जेहदी घोशना राहे इक पुरश ते जनानी आपस च लाड़ी-मरहाज बनदे न।
निअमत (नैमत)	- अल्लाह आहले पासेआ श्होने आहली हर इक भलाई। बख्शीश, इनाम। नैमत।
निशान	- युक्ति, सबूत, चमत्कार।
फिदयः	- (दि.) कफ़ारा।
फुकान	- नशान, चमत्कार, सच्च ते झूठ च टकोहदा फर्क करने आहली गल्ल।
बैअत	- बिकी जाना, मन्नी लैना, चेला बनना, अनुयायी बनना, अनुयायी बनने आस्तै गुरु दे हथे पर हथ रक्खिये ओहदे आदेशे गी मन्ने दा करार करना।
मस्जिद	- मुसलमाने दी अबादतगाह।
मस्जिदे हराम	- आदरजोग मस्जिद। काबा बैतुल्लाह यानी अल्लाह दा घर जेहका मक्का च मजूद ऐ।
मक्की सूरतां	- कुरआन-मजीद दियां ओह सूरतां जेहकियां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे हिजरत करने शा पैहले उंदे पर उतरियां हियां।
मदनी सूरतां	- कुरआन-मजीद दियां ओह सूरतां जेहकियां हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम पर हिजरत करने दे बाद उंदे पर उतरियां हियां।
महर	- ओह धन जां चीज जेहकी इक पुरश अपने ब्याह दे मौके पर अपनी घरेआहली गी देने दा करार करदा ऐ। महर जनानी दी निजी संपत्ति हौंदा ऐ।

मशरुल्हराम	- एह हज्ज दा इक स्थान ऐ, जेहका अरफात ते मिना दे बश्कार मक्का थमां लग-भग छे मील दूर ऐ। इसी मुज्दलफा बी गलांदे न।
मुत्तक्री	- संयमी, नेक। अल्लाह दे आदेशें दा पूरी चाल्ली पालन करियै ओहदे संरक्षण च औने आह्ला।
मुकातबत	- सुआमी ते दास दा आपसी ओह् समझोता जेह्दे फल-सरूप दास निश्चत धन सुआमी गी देइयै अजाद होई जंदा ऐ।
मुनाफिक	- ओह् शख्स जेहका जाहरा तौर ईमान आहनने दा प्रदर्शन करै, पर दिलै थमां इन्कार करने आह्ला होऐ।
मुसलमान	- ओह् शख्स जेहका कलमा 'ला-इलाहा इल्लल्लाह मुहम्मदुर्रसूलुल्लाह' पढ़ै यानी अल्लाह दे सिवा कोई उपास्य नैई ते (हज्जरत) मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम उसदे रसूल न ते अपने आपै गी मुसलमान आखै।
मुश्रिक	- ओह् शख्स जेहका अल्लाह गी छोड़ियै दूई सत्ताएं गी ओह्दा शरीक मनै जां अल्लाह दे सिवा दूएँ गी अपना उपास्य बनाऽ।
मन्नत	- मनौती, नज़र मन्नना।
मलक	- फ़रिश्ते। ओह् अध्यात्मक सूखम, शक्ति संपन्न सत्तां जेहकियां अल्लाह दे इरादे गी संसार च लागू करदियां ते उसी चालू करदियां न। एह शब्द संयमी ते नेक बिरती दे लोकें आस्तै रूपक दे तौर पर बी बरतेआ जंदा ऐ।
मीकाईल	- इक फ़रिश्ते दा नांऽ ऐ, जेहदा कम्म अक्सर संसारक त्रक्की दे साधन उपलब्ध कराना ऐ। शाब्दिक अर्थ ऐ, अल्लाह जनेहा।
मुहाजिर	- अपना देश छोड़ियै कुसै दूएँ थाहर जाइयै नवास करने आह्ला शख्स मुहाजिर खुआंदा ऐ ते देश छोड़ी देना हिज्जरत खुआंदा ऐ।
यहूदी	- हज्जरत मूसा अलैहिस्सलाम दा अनुयायी। ओह् शख्स जेहका तौरात गी अपनी शरीअत मनै।
रसूल	- नबी, फांगबर। लोकें दे सुधार आस्तै अल्लाह पासेआ भेजेआ गेदा ओह् शख्स जिसे अल्लाह नबी जां रसूल दे नांऽ कनै पुकारै ते मती गिनतरी च गैब दियें गल्लें दी उसी जानकारी देऐ।
रुकू	- आज्ञा दा पालन करना। नमाज़ च गोड़ें पर हत्थ रक्खियै झुकना।

रुजूअ	-	कुसै मुसलमान पुरश दा अपनी लाड़ी गी सघंद खाइयै अलग करी देने जां तलाक देने दी किश परिस्थितियें च दबारा ओहदी बख्शी झुकने दा नांऽ रुजूअ ऐ जेहका किश प्रतिबंधें (रोक-रुकावटें) कनै होंदा ऐ।
रूह (रूह)	-	हर चीजै दा तत्त। जान-प्राण, शरीर दे अलावा ओह चीज जेहकी जींदे प्राणी च मजूद ऐ।
रूहुलकुदुस	-	अल्लाह दी पवित्तर वाणी, ईशवाणी आहने आहला फ़रिश्ता, पाक रूह, पवित्तर आतमा। हज़रत जिब्राईल।
रोजा	-	बरत, धीरज। इस्लामी शरीअत मताबक पौ-फटने (झुसमुसे) शा लेइयें सूरज घरोने तक बिना खादे-पीते ते मनो-कामनें दा त्याग करियें प्रार्थनाएं च समां बतीत करना।
रोया	-	सुखना।
लौंडी	-	दासी। ऐसी जनानी जेहकी जंग च शामिल होऐ ते कैदी बनाई लैती जा।
वक्फ	-	सौंपी देना, देई देना, अरपत करी देना। धर्म दी सेवा आस्तै अपने तन, मन, धन गी अल्लाह दे रस्ते पर अरपत करी देना।
वसीय्यत (बसीहत)	-	पक्की ते तकीदी गल्ल। वसीय्यत ऐसी गल्लें गी आखेआ जंदा ऐ जेहकियां मरने आहला अपने लोकें गी तकीद दे रूपै च आखी जंदा ऐ।
वह्यी	-	संकेत करना। फ़रिश्ते दे राहें अल्लाह दी वाणी दा उतरना। कुरआन-मजीद अल्लाह दी ओह वाणी ऐ जेहकी हज़रत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम पर वह्यी राहें उतरी।
शरीअत	-	इस्लामी बिधान। धार्मिक आदेश।
शफाअत	-	सफारश। कामिल दरजे दा इनाम जां औहदा दुआने आस्तै कुसै दी सधारण नेही कमियें गी माफ करी देने दी सफारश करना।
शैतान (शतान)	-	पापें दी प्रेरणा देने आहला, अल्लाह थमां दूर लेई जाने आहला, भड़कने आहला सभाऽ रक्खने आहला, सरकश, उददंडी, बिद्रोही, हद शा बधने आहला ते घमंडी।
शहीद (शहीद)	-	साखी, गुआह। गुआही दिंदे बेल्लै भलेआं सच्च बोलने आहला, ओह जेहदे शा इलम दी कोई गल्ल छप्पी दी नेई होऐ। अल्लाह दे रस्ते पर जान देने आहला। हर-इक गल्ला दी जानकारी रक्खने आहला,

	नरीक्षक ते शहीद (शहीद) अल्लाह दा इक गुणवाचक नांऽ बी ऐ।
सजदः (सजदा)	- आज्ञा दा पालन करना। नमाज़ पढ़दे मौकै धरती पर मत्था रक्खियै अबादत करने दी हालत।
स.फा-मरवह	- काबा दे लागै दियें द'ऊं फ़ाड़ियें दा नांऽ ऐ। हज्ज ते उम्रः करदे बेल्लै इनें दौर्नी फ़ाड़ियें बशक्हार चक्कर लाए जंदे न।
सहाबी	- हज़रत मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लअम दा साथी। ऐसा शख्स जिसनै उनें गी दिक्खेआ ते उंदे पर ईमान ल्याए दा होऐ।
सई	- सफ़ा ते मरवह दे बशक्हार इक कंठे थमां दूए कंठे तक औने-जाने दा नांऽ सई ऐ।
सब्त	- शनिवार ! यहूदियें च एह ध्याड़ा त्यहार दे रूपे च मनाया जंदा ऐ।
सलीब	- फांसी पर चढ़ना, फांसी पर मारना। फांसी आहले दियां हड्डियां त्रोड़ना, इत्थें तक जे ओहदी जान निकली जा।
सिद्दीक	- बड़ा नेक, संयमी, बौहत सच्च बोलने आहला, सचाई च कामिल। अपने कर्म कन्नै अपनी गल्ल सच्ची साबत करने आहला। सिद्दीक़ीय्यत दा औहदा हासल करने आहला।
सालेह	- नेक-संयमी। परिस्थिति दे मताबक कर्म करने आहला। जेहदे च सालेहिय्यत दा औहदा हासल करने दे गुण मजूद होन।
सीना	- इक पर्वत दा नांऽ ऐ, जेहका सीनाई च ऐ। एहदे आले-दुआले दे मदान ते जंगल गी सीना दा जंगल आखदे न।
सूर	- बिगल। सूर फूकने (बिगल बजाने) दा अर्थ बौहत बड्डी तबदीली ऐ।
सूरः	- कुरआन-मजीद दा इक पूरा भाग। कुरआन-मजीद केई हिस्सें च बंडोए दा ऐ ते इंदे चा हर-इक हिस्से गी सूरः आखेआ जंदा ऐ।
हदद	- इस्लामी शरीअत दी निश्चत कीती गोदी सीमा।
हज्ज	- इस्लाम धर्म दा इक महत्त्वपूर्ण रुकन (अंग) ते इक खास अबादत दा ढंग। हज्ज जुल्हज्ज दे महीने च खास आदेशें कन्नै मक्का जाइयै काबा दी परदक्खन ते अरफ़ात बगैरा च हाजर होने कन्नै पूरा कीता जंदा ऐ।

हज्जे-अकबर	-	मक्का दी विजय दे बा'द इस्लामी अनुशासन (क्हूमत) दे अधीन होने आह्ला पैह्ला हज्ज।
हक्क	-	सच्च, तत्थ, भाग, ठीक, हिस्सा, अधिकार।
हरम	-	मक्का शैहरै दे आसे-पासे दा खेतर, जेहका चपासै चार-चार मील तक फैले दा ऐ। सत्कार जोग स्थान, जित्थे कुसै दा खून करना बरजत ऐ।
हराम (रहाम)	-	नजैज, नापाक, अवैध, अपवित्तर।
हलाल (ल्हाल)	-	जायज, ज'बा जां ल्हाल कीता गेदा, पवित्तर, वैध। इस्लामी शरीअत मूजब ज'बा कीता गेदा जानवर।
हवारी	-	स्हायक, साथी, हजरत मसीह अलैहिस्सलाम दे साथी।
हिक्मत	-	सत्त्वज्ञान, दार्शनिकता, न्यांऽ, नम्मरता (ल्हीमगी), विद्वता, गल्ले दा तत्त, सार ते असलीयत, अज्ञानता शा रोकने आह्ली गल्ल, हालात दे मताबक कम्म, कुसै चीजै गी ठीक मौके पर रक्खना, कुसै समस्सेआ दा ठीक जां सुधार होना।
हिजरत	-	देश छोड़ियै कुसै दूई ज'गा पासै उठी जाना। हजरत मुहम्मद मुस्तफा सल्लअम दे मक्का थमां मदीना आई जाने दा नांऽ बी हिजरत ऐ।
हिदायत (हदायत)	-	राह (रस्ता) दस्सना, रस्तै चलाना ते मकसद तक पुजाना, पथ प्रदर्शक, पथ प्रदर्शन।
